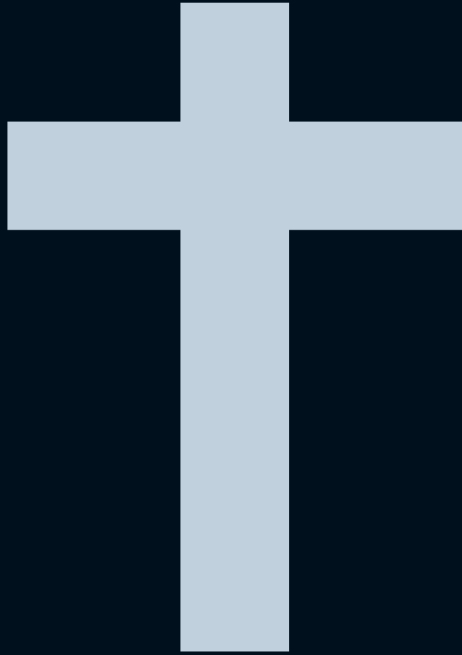

Yai Win Kibiya

The New Testament in the Sepik Iwam Language of Papua New
Guinea

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f

Contents

FRT	1
Matyu	3
Mak	77
Luk	122
Jon	197
Aposel	258
Rom	328
1 Korin	364
2 Korin	402
Galesia	429
Efesas	444
Filipai	457
Kolosi	466
1 Tesalonaika	476
2 Tesalonaika	483
1 Timoti	487
2 Timoti	496
Taitas	503
Filimon	508
Hibru	511
Jems	541
1 Pita	551
2 Pita	562
1 Jon	568
2 Jon	577
3 Jon	579
Jut	581
Revelesen	585
Glosari	626

Yai Win Kibiya

The New Testament in the Sepik Iwam language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long Niugini

Yai Win Kibiya

The New Testament in the Sepik Iwam language of Papua New Guinea
[iws]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1989 by Bible League International

Web version
2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Yai Win Kibiya

MATYU

Matyu siya wɪnkika ta yokwowa. Matyu siya Jisis siir mi kigna mɪriiyan inkam nwɪr ɛya mi siir inig whirɪn Livaikɪn. Ta Yokwowa Matyu siya wɪnkika Jisis siir nomiiyauim Juda iikamim simiiram. Mi sima sima ina boinim Jisis siya pi hinin inkamkin mi sima siir kigwinim mi ina boinim krɪma wakaenanaeyin Jisisin ti siya nimbiniyin Matyu siya wɪnkim niwii whiekakim Jisis siya boinimauuwim simiir. Iriig.

*Tiriiginim yim Jisis Krai siir yidiwi wanwiyaeyim simiir inig ima
(Lk 3:23-28)*

¹ Ti kara wɪnkiiyim yim Jisis siir yidiwi wanwiyaeyim simiir inig ima. Jisis siya yio inkam komiiyin nu kigriraowiyin Devid siir isidgin mi yio Devidin Ebrahimni isidin siirgin.

² Ebrahim yio Aisakni adgin mi Aisakin yio Jekopni adgin mi Jekopin yio Judani adgin mi siir nomousisim ikim, yio simiir yao adgin.

³ Judain yio Peres Sira sowiir adgin. Mi sowiir yopiya Temaka. Mi Peresin yio Hesroni adgin. Mi Hesronin yio Ramni adgin.

⁴ Mi Ramin yio Aminadapni adgin mi Aminadapin yio Nasoni adgin mi Nasonin yio Salmoni adgin.

⁵ Mi Salmonin yio Boasni adgin mi Boas siir apua Rehapka. Mi Boasin yio Obetni adgin mi siir apua Rutga mi Obetin yio Jesini adgin.

⁶ Mi Jesiyin inkam komiiyin nu kigriraowiyin Devid siir adgin mi Devidin yio Solomoni adgin mi siir apua biya Yuraiani wig niki oka.

⁷ Mi Solomonin yio Riaboamni adgin mi Riaboamin yio Abaisani adgin. Mi Abaisain yio Esani adgin.

⁸ Mi Esain yio Jehosapetni adgin mi Jehosapetin yio Joramni adgin. Mi Joramin yio Asaiani adgin.

⁹ Mi Asaia in yio Jotamni adgin mi Jotamin yio Ehasni adgin. Mi Ehasin yio Hesekaiani adgin.

¹⁰ Mi Hesekaia in yio Manasani adgin mi Manasain yio Emosni adgin. Mi Emosin yio Josaiani adgin.

¹¹ Mi Josaia in yio Jekonaia mi siir nomou yaowae ikim simiir adgin. Mi taka iya saeya Isrel simiir sauan omomin sima nikunama om komii Babilon siir nu iir nini priimiriinakiya whisarii mi.

¹² Mi iya sima om komii Babilon siir nu iirar niki priimiriyim whisarii mi mi Jekonaia siya Sialtiel siir ad nwokin. Mi Sialtiel yio Serababelni adgin.

¹³ Mi Serababelin yio Abiatni adgin mi Abiatin yio Elaiakim siir adgin. Mi Elaiakimin yio Esoni adgin.

¹⁴ Mi Eso in yio Sedokni adgin mi Sedokin yio Ekimni adgin. Mi Ekimin yio Elaiatni adgin.

¹⁵ Mi Elaiatin yio Eliesani adgin mi Eliesanin yio Matani adgin. Mi Matanin yio Jekopni adgin.

¹⁶ Mi Jekopin yio Josepni adgin mi Josepin yio Mariani kamkin. Mi Jisis siirin Maria saeya naokainakin. Sima siirin ha dapikim Krai, inkam Adi Komii siya nikropkiyin.

¹⁷ Mi yinneyim Ebrahim siir hirankin nityokiyokiiyim Devid siir nakiyanguniyim isidim iur whiigim mi Devid siir hirankin nityokiyokiiyim yinneyim ini iya sima om komii Babilon siir nu iir mriiya whisarii mi ini saiirar yadigniya, yim irupi hiriinan iur whiigim. Mi iya sima whisarii mi priimiriya om komii Babilon simiir nu iir mi ha

nitiyokiyokiyim mi ini Krai siya nimbiyama iya saiirar yakiyanguyiyim inkamin Adi Komii siya nikropkiyiyin mi yim iriipi hiriinan isidim iuur whii. Iriig.

Maria saeya Jisis Krai siir naokainaka
(Lk 2:1-7)

¹⁸ Niwiiyiyin Jisis Krai siir naokainan yio hiningin, siir yopiiya Maria saiirin Josep siiram bidi boiritmaiya siya nonkwonam. Mi siya iripa piu saika niki o karamaeyar niki owin mi ini saeyar yinokninkinkiya, saeya Adi Komii siir naeyiu iirsiyar nwokika yinkak.

¹⁹ Mi Josepin kamin saiiram boiritmaiyyin, siya inkam wadiek. Siir iga hinda tinda bi nokwowikin. Niihgaka. Mi siya Maria saiirin iikam whwonkam ida kiyopsibgi haiginuwim pi boriisopi. Mi siya hindara nimprio sopkiyam tiri mi saeya wi nididgak nwowisi.

²⁰ Josep siya ta saiir saiira naingwokwonanaekin mi Adi Komii siir paekwosimin siirin nhwo siya yikumauu. Paekwosim siya boin, Josep Devidni yinieyiyim sim yinisimin, ta kiriir wiga Maria yinkak nwowa kira saiir nonkwonasi kipi nidid. Waki yinisimin saiir mhinanau hir nwokaiyyin, yio Adi Komii siir naeyiu miyikin siyar haigiyumauugin.

²¹ Saeya wi yinisim yinkamiyyin naokainaei, siya wi Isrel simiir iikamim simiir dimin biye imiir haiyoprimdiyiumiigi mi wi simiir nanmaiwarkainaei. Mi kira siir inigin wi Jisis asi nokdap haiginuwi.

²² Ti digworaekwo whiekakim nimbibiyamim ini ti yaiyiyim bidi bidiniya Adi Komii siya boinkiyiyim profet inkamin siir boinmimauuwam mi simiir swoki boinurwokaigikin. Profet inkamin siya hinina boinkikin.

²³ Wakae, wig kopaksim nunga ira inkamaka iripa piu nwo karam nwowa, saeya wi yinkak nwowi mi wi yinisim yinkamiyyin naokainaei. Mi sima siir inigin wi Emanyuel nokdap haiginuwi. Mi ti paekwosim siir yaiya ini dig ywokiya. Mi ti inigin siir inig mwokimwowin yio hiningin, Adi Komii krimiir Wanin siya ini krimakar nwowin.

²⁴ Mi Josep siya ha kaknanaokaigiyin mi siya ini Biyan Inkam Komiiyyin siir paekwosimin siya boingikin yaiyiyim ini simiir hiriinanar swoki tirin. Mi siya siir wiga saiirin ina yonkwonan.

²⁵ Mi Josep siya iripa piu saika bi nwomiminkin mi ini saeyar yaokaina budgiyyin yinisim iirar. Mi Josep siya siir inigin Jisis yokdap haiginu. Iriig.

2

Kam nhirim Jisis siir kignakiyam nitkim

¹ Maria saeya Jisis siirin omisim Bethlehem nu Judia hir naokainakin, iya Herot siya nu kigriraowan inkam komii nwowa. Mi mhoyiya saeya siir naokainakiyyin mi kam nhirim nauuni siyiuin si ninokninkiniyyim, bieki nimbiiidniyyin hiranim om komii Jerusalema hiriir yit.

² Mi sima ini srini, iya krima ti nauun win komii iir kigim ti yinisim winin naokainan siirin Judami inkam komiiyyin simiir nu kigriraowanin ini papi nwowin? Nim krima ina yinokninkiniyyim ti yinisimin bidi yaokainakiyyin. Mi krima siir inig iir nini hainaniyam nitkim.

³ Mi iya inkam komiiyyin Herot siya ta yai aair wakaewinin mi siya ini hikakar ywokiyyin. Dimusi rani, siya hinina naingwokin ti yinisimin wi siyar nokwokairinanaowidi siir igsopa. Om komii Jerusalem hiran iikam nhirim yim iriipi hiriinan ini hikakar mi okiyim. Dimusi rani, Herot siya io komiigakin.

⁴ Mi Herot siya prismi biyan inkamim simiiram yikuna, yipiki Adi Komii siir inig hainaniyyim omakam simiir dimin taemin imiir kigriraowiyim mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim. Mi siya simiirin ha nikuna digin mi siya simiir sri, inkamin siya nimbinyiyin Krai siya wi piki hinin omin si naokainaei?

⁵ Sîma siirîn hîniîna boin, om Bethlehem nu Judia hirîn profet inkamîn siya hîniîna boinkikin, ta yaiya siya hîniîna wîn boinkikin,

⁶ omisim Betlehem nu Judia hiranin, kira inig karamae omisim tani. Niingaki niingakiinga. Mi inkam komii nwirin wi kiriir waraur nimbiyami mi siya wi kariir isidin Isrel hiranin wi simiir nu kigriraowan inkam komii nwowi.

⁷ Mi Herot siya ti kamim bieki nimbiidniyin hiranki nitim, simiirin hindara asi nimprio ikiunakin, nimprio yai boinam. Mi siya simiirin ina sriiyin, tiki nauuni paki hîniîna siya sae nimbiyamkin, ha?

⁸ Mi iya sîma siir boinmimauu digiyim mi siya simiirin ina yikropkiyin om Betlehem hiriir mi ina boinkiyin, kîma ha dam! Mi kîma ti yinisimîn siirimin pranae pranae kipi hansran. Mi kîma pi siir hansran yiskaii pa swoki it kariir swokini boinmauuni. Mi an kara iriipi hiriinan, wi siir inig iir minî hainaniuwî.

⁹ Mi sîma Herot siir yai aiir wakae dignamim mi sîma ina yamim. Mi ti nauunin biya sîma niki kignaniyin bieki nimbiidniyin hir mi siya ha hioraraowamin simiir biyar mi ini omaka yinisim ieyar nwowa ini sairgi sair akou kouwar yakaigikiuwuwîn.

¹⁰ Mi sîma ti nauun iir kigim mi sîma ini maigimaiga komiikakar ywonamim.

¹¹ Mi sîma ha napninopkainamim omaka hiriir mi ini Maria sowiirbugar youapninopkai kigim. Mi sîma ogmwo ha nini waisi huwuwuwim mi ini yinisimîn siir inig iirar ini hainaniuwim. Mi sîma simiir miya sisimsisimim ha haiwaokiyim mi sîma dimin kibi nhirim umir komii sainiyim kimidiniya siir priihauu. Diminim sîma priihauuwim hîniîna hîningim, gold mi pauraîn piuii miyik niusiin whakiyin mi sandain namswopaini piuii miyiknan whaki ikin.

¹² Mi mhoiia simiirin Adi Komii siya kimidiniya nhwo yikumauuwii. Mi ti nhwo iirin Adi Komii siya hîniîna boinki, kîma wi Herot siiram kipi swoki am mi ti digworaekwowim kîma kigim siir kipi boinmauwuwu. Niingaka. Mi sîma yaeya siyu whira asi namkim simiir oma hiriirin. Iriig.

Sîma nu Isiba hiriir yidamam

¹³ Mi ta sîma haiburgika sair mhoiia mi Adi Komii siir paekwosimîn siya hîniîna boinki, kira dinsiingi mi kiriir wigiyim simiir dikiunam. Mi kira pi nu Isiba hiriir didamki mi hir tini owou mi wi karar swoki ikiugi kiriiramîn. Herot siya wari yinisim iiram hansiri tiri siir nisomaowim.

¹⁴ Mi Josep siya ti yai imiir wakaekiyin mi siya ina yinsiingiyin. Mi siya siir wigiyin imiirin niya whinidamkiwi nu Isiba hiriirin. Mi sîma ii kasa bi napiwaiyamkim hiriirin.

¹⁵ Mi Josep siya nu Isib hirar nwowin mi ini Herot siyar yaobudgiyin. Mi sîma ta yaiya biiki Biyan Inkam Komiiyin siya boinkiya profet inkam nwirin si mi sair swoki boinurwokaigikim. Saeya hîniîna boinkika, kariir yinisim yinkamiyinîn nu Isib hir nwowin, kara siiram swoki ikiugi siya swoki itim. Iriig.

Herot siya boinkikin yinisimim sîma nisomsom aokaokiyim

¹⁶ Mi iya Herot siya hîniîna ninokninkinkiyin ti kamim bieki nimbiidniyin hiranki nitim, sîma siir niksisaegigim. Mi siir kwonin ina iwitpaomaigiyin mi siya kam nhirim yai kirie simiir boinki, sîma om Betlehem mi omisim nhirim siir kingiin nwo ikim simiir hiran yinisim yinkamiyin whiekakim, biewi whwowisa nwowim mi nua tiriir nwonainiyim simiir nisomsom aowam. Siya digworaekwowim nauun ninokninkini kamim sîma boingigim mi simiir swoki aingwowoknakikin iya Jisis siir naokaina. Mi sîma asi nisomsom aokaokim yinkamiyinim biewi whwowisa nwowim nua tiriir nitim.

¹⁷ Mi tiki digworaekwowim biigi Biyan Inkam Komiiyin profet Jeremaia siya boinkiyim simiir swoki boinurwokaigikin. Siya hîniîna boinkikin,

¹⁸ sîma wakaeki yaiya om Rama hiran iikamim sîma nouubopon prasae bi kinkim. Rachel saeya sair yinisim imiirsi kaouuboponka. Mi iikamim sîma sair hiirwokmaiym dig bi nwokim. Niingaka. Dimusi rani, sair yinisimim nwirmin

nwirminkin bi swoki okikim. Niingaki, niingaka. Mi ti diminim nimbiamim iya Herot siya nisomsom aokaowim Rachel sair isidin simiir yinisim yinkamiyin imiir omisim Betlehem hir. Friig.

Josep sima niyyin nu Isib hir haiburgigim mi sima ina swoki amim

¹⁹ Mi mhoiia Herot siya ina yaonamin. Mi nu Isib hirin Biyan Inkam Komiiyin siir paekwosimin nhwo siya yikumauu Josep siirin.

²⁰ Siya hinina boinkikin, kira dinsiingi mi kira kiriir wigiyinim simiir dikunam mipi nu Isrel hiriir swoki am. Iikamim ti yinisim iir nisomaowam boinim sima bidi yaokaoswowamim.

²¹ Mi Josep siya ha kaknanaokaigiyin mi siya ini siir wigiyinim simiir yikunamim mi sima ina swoki amim nu Isrel hiriir.

²² Mi siyar wakaewin Akeleas siya siir adin Herot siir mai aair bidi swoki hainaowidin nu Judia siir nu kigriraowan inkam komii nwowam. Mi Josep siya asi nididgin hiriir namsiyin. Mi nhwo whirin Josep siya whinin, Adi Komii siya siirin hinina boinki, kira wi hiriir kipi nam. Mi siya nu Galiliya hinda asi namkin.

²³ Mi siya kimidiniya om whirin Nasaret nikuiwiyin siir ini idwoiu. Mi sima ta yaiya biya profet inkamin siya boinkiya sair swoki boinurwokaigigim. Sima siirin wi om Nasaretan inkam nikuiwi. Friig.

3

*Jonin inkamin baptaiyyin Adi Komii siir yaiya siya boinimauugin
(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jo 1:19-28)*

¹ Mi biawi nhirim bidi yamkiyim iya Josep Maria Simani om Nasaret hir nwowa. Mi mhoiia Jonin op baptaiyyin siya ha nitin mi kimidiniya nu Judia hiran nu siyyin apain siir hir ini boinimauu bwakainani, Adi Komii siir yaiya.

² Mi siya hinina boinki, kima dimin biyie biyieyim simiirin digumii haimriyugig. Dimusi rani, iya Adi Komii siya siir digworaekwowim simiir kigirkakana ini kingiin nwowa.

³ Jonin ti siya inkamin Adi Komii siya boinkiyin profet Aisaiani. Bidi bidiniyarin profet Aisaia siya hinina winboinkikin, maeyau siyyin nu apain inkam kamaeyin, inkam nwirin siir yaiya hinina kauwok boinkikin, Biyan Inkam Komiiyin siir siyyin sibgu kisop diriraerarkwokin. Siir siyyupai siyyupaiyim sibgu diriraerarkwokin siya napnaniyam.

⁴ Jon siya niya yuisa miyik rani, kamelni piokim. Mi siya puwopa ha mi kikog mi naeyim siya naeyim kokmwo graeyis minim mi mhwini yin ikim. Siya yaeya dimin whir bi swoki aeikin, siya inkam paeprikabnankin.

⁵ Mi taka iya, iikamim om komii Jerusalem hiranim mi nu Judian ikim mi iikam whiekakim omom ie Jodan kingiin nwo ikim simar yitwo Jon siiramin.

⁶ Mi sima simiir dimin biyie biyieyim ha nomboininiskiyim mi Jon siya simiirin ie Jodan hir baptais haiginu.

⁷ Mi Jon siyar kig Farisi Sadyusimi kam isid komiiyin pi nati siirim op simiir baptais haiginuwam. Mi siya simiir boinki, kima kam miyiknanki mi iuwi, ini wrakwranan ywowim. Kimiirin nhinga boinkikim kima kariiram nidamnaniyim op kimiir baptais haiginuwam, ha? Mi Adi Komii krimiir Wanin siya wi kimiir nonkwoninwimworninkin tani iya siya iikamim simiir hidi, aniya?

⁸ Mi kima iikam whiekakim simiirin hinina diisiimauu, kimiir dimin biyieyim bidi haiyoprimdiyumiigiyim.

⁹ Kimiir kwoinin hinina kipi naingwo Ebrahimin krimiir brougaekin mi kima wi kigugu rani. Niingaka. Kara kimiirin yaimwowar boinki, Adi Komii siya siiyam simiir mi tirki, Ebrahim siir yinisim nimbiamam wi digar mi owi.

¹⁰ Mi siir ua ini paimi hirar haigin taohaigina mi pae whiekakim nae miyik bud karamae nwowim, yim wi paenau sima niyitkaigaigii.

¹¹ Ta op ara kara baptais haiginuwa ya min nisiimauuga kimiir dimin biyeyim bidi haiyoprimdiyumiigiyim. Mi inkamin kariir mhoiya nitin, kouwin ini siyar ywowin. Mi siya ini yaowae adnan ywowin mi an kara ini yinisimnan ywowin. Mi kara siir miisimim wi sibgu inomokninkin mirii rani. Nningaka. Kara kimiirin op arar baptais haiginuwi mi Adi Komii siir naeyuin wi siya hainuae haiginuwi mi siir paeya niyuaeiya warar. Kara inkam miyik rani, siir iga siya niya saiir uridin wi kara waisi hak rani. Nningaka.

¹² Mi Siya ikamim simiirin wi inkamin twonidim twonau haigiyim simiir hiriinan hidi mi ha nokwobrombropiyin, ini siir hiriinan ywowin. Mi iya iki twonid imiir nikwobrombrop digiyim mi kasim pa kwuubrugiki. Mi twonid nningam pi simasima namwokaiyuwi. Mi kas imiirin pa nhisopkininaka mi simiirin pi paeya nhisopkin namginkii. Mi ta paeya wi niutingii rani. Nningaka. Saeya wi hiriyyar niuyokiyokikaeyami. Iriig.

Jon siya baptais haiginuwin Jisis siirin

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Mi taka iya Jisis siya nu Galili hir haiburgigin mi ina yitin ie Jordan tiriir. Jon siirin, siirin op siya baptais haiginuwim.

¹⁴ Mi Jon siya Jisis siir kwoin iir kisina haigigiyam tirkin mi siya ina boinin, Jisis, ambi kira baptais haiginuwi. Mi kira kariiram dimusi nitkin, ha? Kara inkam miyik rani.

¹⁵ Mi Jisis siya siir yai anaka hinina yowarkii boin, kiya, panao kira pi ta kara boina yaiya pi saiir hiriinanar tir. Ini ywokiyan krima swoki boinurwokaigiyin Adi Komii siir siyu miyikin siya boinkiyin siirar wakaeyokna diriraerar. Mi Jon siya siir yai aiir asi wakaeyokna diriraerarkin.

¹⁶ Mi siirin ha baptais haiginugiyin mi siya ina iyig apnaidamin op hirankar. Mi ninomora ina haiwaokiya omaka anonan siiram. Mi siya kigwin Adi Komii siir naeyuin inmabnan siinanaiiniyin mi ini siir yauni oniyin.

¹⁷ Mi yai kwira ninomor kou hir kauwok boinkiya, saeya hinina kauwok boinkika, tiriiginin yio kariirgi kariir yinisim ieya. Kariir kwoinin ini siirgi siiramar naingwo iskiyin. Iriig.

4

Setan siya Jisis siiram kinankiugin

(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

¹ Mi taka iya Jisis siya op baptaisa saiir mhoiya siirin Adi Komii siir naeyiu ieya yikiunam maeyau nu siiyin apa saiir hiriir Setan siya kinankiuwam.

² Mi iyyim mhirima siya mwowim nabieyim kamnwis mi niyim iriipi hiriinan kamnwis. Mi siya naemin dimin bi naekin mi mhoiya siya mhi komiia ina yaowin.

³ Mi Setan siya kinankiuwan inkamin ha nitin Jisis siiram mi ina yaboiniyin mi kira Adi Komii siir yinisimkin niuwi mi kira ti siiyam simiir boinki mi sima pi bret nwoki imbiyamim.

⁴ Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarkii boinki, Yokwo Komii saeya hinina boinka, inkamin kwoinbudin omwai sibgu waiyayokiyokiiyin naesi bi haigin. Nningaka. Inkamki sibgu haiyin kwoinbudin ya Adi Komii krimiir Wanin siir hiranki nita yai miyika sasarga.

⁵ Mi siya ha boin digiyin mhoiya Setan siya siirin om komii Jerusalem hiriir yikiunam mi siirin omaka Adi Komii siira saiir akou yami okmwim okwoki.

⁶ Mi siya ina boinkiyin siirin, kira Adi Komii siir yinisimki niuwi mipi waraur ankar tam iswit natkiigi. Mi kira pi naonam tani. Dimusi rani, Yokwo Komii saeya hinina

boinka, Adi Komii siya wi igao yai siir paekwosim imiir boinki kiriir haiwinam. Mi kiriir iga wi siya minki hainwin tani.

⁷ Mi Jisis siya siir yai akan hinina swoki owarkii boinki, kara pi hinina tir tani. Dimusi rani, Yokwo Komii saeya hinina swoki boinkika, kira kiriir Biyan Inkam Komiiyin siiram whisarii kipi kinanku siya kiriir Adi Komiiyin mi yaiya yaimwo karamaeya sair kipi prii boin siya kariir whindiriraeram.

⁸ Siya ha boin digiyin mi Setan siya Jisis siirin kimidiniya mhu komii whirin siir mhu kugi kua hiriir yikunam. Mi siya siirin ina yisiimauyokiyokiyiyin nupai nupaiyim hinda tindanim ti nu iir nwowim simiirin mi dimin miyik miyik ikim siya ti digworaekwo imiir ha nisiisimauu digiyin,

⁹ Mi siya ina boinkiyin mi kira pi ogmwo kariiram waisi huwi mi kariir inig iir hainani mi ti digworaekwowim kira kigim kara wi kiriirarar hauuswoki kira kigiraowim.

¹⁰ Mi Jisis siya siir yai akan hinina yowarkii boin, Setan, damki! Yokwo Komii saeya hinina boinka, Biyan Inkam Komiiyin siir inig iirara hainan iski, siya kiriir Adi Komiiyin mi kira siir mi aiirar donkworinu kripkai.

¹¹ Mi siya ha boin digiyin, setan siya siirin ha haiburgigin mi ina yamin mi Adi Komii siir paekwosimim ha nitim, siirin kimidiniya sima yauni whinkinsisni. Iriig.

Jisis siir miya nu Galili hir mirii bwakainakin.

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹² Mi mhoiya Jisis siya hinina wakaewin sima Jon siirin omaka huuyokiyokaiya mi biye miriia sair bidi hugripkikikaiyin. Dimusi rani, siya igao yai Inkam Komii Herot siir boinkin. Mi siya ti om iir haiburgik mi nu Galili hiriir yam.

¹³ Mi siya om Nasaret hir bi sibgu owipisuwikin mi siya om Nasaret siir haiburgikin mi siya kimidiniya om Kapaneam hir ini owou. Ti omin whi Galili whigbida waiyin, ti iikamim Sebyulan Naptalai sowiir isidin sima nwowa maeyau sair hir

¹⁴ Jisis siya ha nitin ta maeyau aiir mi ini diga ywokiya yai biya Biyan Inkam Komiiyin siya boinkiya profet Aisiani mi siya boinkiya ya sair swoki boinurwokaigika. Ta yaiya siya wankiya saeya hininga,

¹⁵ mi nu Sebyulan mi nu Naptalai sowiir hiran siyuin whi komii Solwara namim mi ina yuguskiyin ie Jordan iegbid mirmiya mi nu Galili Juda iikam tani mi Juda iikam nhirim hir nwowim simiir hiriir yam.

¹⁶ Mi iikamim ti maeyau owiir nwowim nibwomambwonan mi tariinanin sima nokiya dimin komii siir bidi haiyim mi ti hiran iikamim dimin biye tirim ini hapi inkam wirnan ywowim mi tariinanin bienan simiir bidi yokiyakiyim.

¹⁷ Mi taka iya Jisis siya nu Galili hir nwowin siya yaiya sair boinimauu bwakainakin. Siya hinina boin, kimiir dimin biye biyeyim simiirin ti haiyoprimdiyumiigi. Dimusi rani, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini kingiin nwowa. Iriig.

Anasu mi miriim kam nwiiyim Jisis siya nikunakim

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸ Mi iya Jisis siya Galili whigbid whigbida hiriir nouapamin mi siya iwinyaowo anasu mi miriyo sowiir yao youap kigam Saimon mi siir inig whirin wi Pita dapi mi siir nomousim ieya Endru, yo sowa yaowin haimna nitmaigo whi hir. Mi ta anasu haii miya ya sowiir yao umir miiga.

¹⁹ Mi Jisis siya sowiir yao boinki, biya kowa anasu mi miriiko mi tariinanin kowa kanakar wit mi kowiirin wi kara nisiimauuwi siyuin iikamim sim mhi kwoinim sim ninkpit haigiyim mi sim nanmaiwarkainaeiyin.

²⁰ Mi biri kimiminkikin, sowiir haimnan ini hirar kwomaimiigiyin mi sowa ini siir mhoiya yamwo.

²¹ Mi siya ha swoki kwapnamin mi ini iwinyao nwiswo sowiirar swoki kwakigo, Jems Jon sowiirar, Sebedini yinisim nwiswo. Yo sowa i hɪrar nidwokaii sowiir adin Sebedi saikar. Yim simaniyin simiirni haimna iir mi kisisok diriraerari. Mi sowiirin kimidiniya Jisis siya yikiuna.

²² Mi sowa bi kimiminkiko, sowiir adin siirin ini i hɪrar kwaewisrimiigigo mi sowa ini Jisis siir mhoiyar yamwo. Iriig.

*Jisis siya iikamim makakim simiir haiswoniskigin
(Lk 6:17-19)*

²³ Jisis siya nu Galili siirar yapyokii irkak. Mi siya iikam imiirin Juda simiir maeyauwa yaimin dimin nidwokai wakaeyim simiir hir yomwimwarkaiyu mi siya yai win kirie kibiya sairin iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana sair warar mi boinmimauu. Mi siya iikamim mapai mapaiigi niyim simiirin warar mi haiswonimniskiyam.

²⁴ Mi siir yaiya ina yinyokiigiya nu Siria siirar. Mi sima simiir iikamim mapai mapaiigi niyim mi yu bibiyeki nii whwonkaiyim mi iikamim whaowa piugi nwo ikim mi iikamim iga inim ninsimsirunakaeyamim siya simiir yinimniskiswo.

²⁵ Mi iikam whie komiia nu Galiliyankin nitim mi omisisim nhirim maeyau Dekapolis hiranim simiir hiranki nit ikim mi om komii Jerusalemanki nit ikim mi om nhirim nu Judianki nit ikim mi ie Jordan siir kingiin hindanki mi it ikim sima ini siir mhoiyar yamim. Iriig.

5

Jisis siya mhuu kiu hir boinmimauugin iikamim maigimaigakakim simiir.

¹ Mi Jisis siya iikam whie komii simiir kigin siir mhoiia namim mi siya kimidiniya mhuu whirin siir hiriir iyam. Mi siya hir ha nini ii idwo iuwim mi kamim siir kigna miriirim ina yitin siirim saika nidwowim.

² Sima hɪrar nidwowim mi Jisis siya simiirin hinina yowimwarkaiyu. Iriig.

*Jisis siya inkamki maigimaigani siyuin siir boinkin.
(Lk 6:20-23)*

³ Mi iikamim ha naingwowim sima Adi Komii siirimin miigakim mi maigimaigra wadeyar nwowi. Dimusi rani, simiirin Adi Komii siyar kigiraowi.

⁴ Mi iikamim ninouninki kaeyamim mi wadie nwowim mi wi maigimaigra whisarii nwo rani, simiirin wi op Adi Komii siyar hauukwiyae haiginuwi.

⁵ Mi iikamim yai min ninkisimsio boin karam nwowiyim mi simama naingwona karam nwowiyim, yim sima wadieya dwo mi ha maigimaigra. Dimusi rani, simiirin wi Adi Komii siyar hauuwi nuin.

⁶ Yipiki iikamkim mhiigi naoni hinin Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknamin wadeyar dwo. Sima ha sibgu maigimaigra. Dimusi rani, siya wi simiir whindiriraerari wi wadeyar nwowi mi wi siir mhoiyar nami.

⁷ Iikamim, iikam nhirnisi naingwobumbuwiyim sima wadeyar dwo mi ha maigimaigra. Dimusi rani, Adi Komii siya wi simiirsiiar mi inkin aingwobumbuwi.

⁸ Mi iikamim mhi kwoinim rirmiia nwowiyim sima wadieya dwo mi sima ha maigimaigra. Dimusi rani, sima wi Adi Komii saikar nwowi.

⁹ Mi kamim yai min ninii nansaowi siyuin siir minwokmaiym iripa nongwomamair aeyam sima wadieya dwo mi ha maigimaigra. Dimusi rani, mhoiia Adi Komii siya wa boini, sima kariir yinisimkim.

¹⁰ Mi iikamim Adi Komii siir yaiya sair wakaeyoknam hik sairsi haii sima wadieya timi o mi ha maigimaigra. Whisarii rani, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, ya simiir wararga.

11 Mi sima kimiirin ha kigii, kima ini kariir siyiu iir napim mi ini kimiir tioim mi ini yai bibiyae kimiir kinaop itkaigaiyiuim mi kimiirin wi sima niksisaei. Mi kima wadieya sibgu idwowi mi wa maigimaigaei.

12 Mi biya sima profet inkamim simiirin hiriinanar mi tionanaekim. Kima iripar dingwomamae ae. Dimusi rani, mhoiia ti digworaekwo miyik miyikim ninomor kou hir nwokwokinim yim kimiirgim. Iriig.

*Iikamim naingwo tibiimiyim yim ini wa mi pae niuyanan ywowim
(Mk 9:50; Lk 14:34-35)*

13 Wim kima iikamim simiir whwonkam idan ini wa nan ywowim iikamim simiir whankinsiisim. Mi wa siir hiiya saeya digiiyim mi wi panina swoki tiri siir hiiya saiir swoki haiyim? Nningaka. Tiki hiniin wain yio mi kamaekin. Mi sima siirin pi hindara kabitkaigi iski mi iga wi siirar ninkin okwowi.

14 Wim kima ini nu tiran pae niuyanan ywowim. Mi kima siyiu miyik napiyin iikamim simiir niisiimauwi kima om komiyyin mhiu kugikiu nwowiyin siir hiriinan ywowim yio bi swoki kimirkaiigin. Nningaka. Iikamim arugi aruwanim sima wa kigi.

15 Inkamin yukid hangimuwiyin, siya siirin twoni bi higriniu haiginikin. Nningaka. Siya siirin pi romiyasni ninankii mi iikamim ta omaka aiir nwowim, simiirin pi siyar niuya irkaki.

16 Mi iriipi hiriinan kimiir siyiuin iikamim simiir whwonkam idan paenan timi iuya irkak. Mi sima siyiu miyikin kima tiriyin siir kigii mi sima wi kimiir Adi Komiyyin ninomor kouanin wi siir inig iir nwoki hainan prapasim. Iriig.

Adi Komii siir siyiu komiyyin siir yaiga

17 Kima ha kipi naingwo kara Moses siir siyiu komiyyin mi profet kamim sim yai ikim, simiir kindiyimdiyuwam nitkin. Nningaka. Kara simiir kindiyuwam bi nitkin. Kara idwo simiir swoki inkin boinourwokaiyam nitkin.

18 Kara kimiirin yaimwowar boini, ti siyiu komiyyin Moses siirin mi profet simiir yaisisimim mi sowiir diminsisimim humamakiuwim mi kiyiprimprinuwim wi wara dig rani. Nningaka. Ninomor nu sowa wa digii mi ti Moses siir siyiu komiyyin siir siyupai siyupaiyim mi siir yaipai yaipaiyim, yim wa nimbini.

19 Mi inkam nwirki Moses siir siyiu komii siir diminsim whir niinikripi mi profet kamim simiir ikim mi siya iikam imiirin hiriinan siyiu iirar swoki owomwarkaiyuwi mi ti hiriinan inkamin siya wi inigak nwo rani. Nningaka. Iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiirin. Mi inkamin Moses siir siyiu komii siir siyiumwoki siyiumwowin mi profet kam ikim sowiir sibgu api mi iikam imiirin hiriinanar swoki owomwarkaiyuwi mi siya wi inig komiigaka nwowi iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana.

20 Mi hiriinankiniuwu kara kimiirin yaimwowar boinkii mi kimiir siyiu miyikin ti kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi Farisi simiir siyiu iirin haibur kamae nwowi, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiirin kima wi wara nwo rani. Iriig.

Kwoin haughauga whiyeni siyugin

21 Kima bidi wakaeyim Adi Komii siir yaayim, biya Moses siya win boingikim, saeya hiniina boinka, kira inkam kipi nisomao mi inkam nwirin inkam nwirni nisomaowi mi siya wi yaigak nwowi.

22 Mi kara yai kwira pi saiir warar ninkin boinki mi inkamin siir nomiiyauin io siir nwowi mi ti inkamin wi yaigak nwowi mi inkamin nwirin siir nomiiyau iir nigbumbuwi mi ti inkamin siya wi yaigak nwowi kaunselmi biyan kamim simakain. Mi inkamin hiniina boini kira hab whaowaekin mi ti inkamin siirin sima wi paeya nikropki.

²³ Mi kira dimininim Adi Komii kirmiir Wanin siir prihauuanim siir hiiya saiir kingiin nini haigingigi mi kira ha naingwowarkaigi kiriir nomiiyauin siya kinaka iokakinuwi, whisarii rani, diminin kirar tirkin siirin siya kiriirin io asi nwokin.

²⁴ Mi kira diminim kira prihauuam tirim Adi Komii siir, yim siir hiiya saiir kingiina tikini haigingig. Mi kira ha tiki am, kiriir nomiiyauwin io kinaka nwowin siiram yai saika nini kisisop boinuwwam. Mi kira saika nini kisisop boingigi, iripa nongwomamair aeyam mi kira wi haini swoki am mi kiriir diminim kira prihauuwam tirim Adi Komii siir mi siirin haini tini hauuu.

²⁵ Mi inkam nwirin kiriirin inkam komiiyin yai hidiyin yai saika boinam tiri, iya kowa siyu hirar niki apamiya saiirin mi kira kipi kimimin, saika yai ha kisisop boinsasaugi iripa nongwomamair aeyamin. Ni wi ti inkamin si pi boinmauugiyuwisi inkamin yai hidiyin si mi yo wi polismi in hauugi, sama nini hugripkiikikaigikim maeyauwa huuyokiyokaiya mi biyie miriyya saiir.

²⁶ Kara kiriirin yaimwowar boini mi kira ta kiriir hik saiir umir iir sainsisau karamae nwowi mi ni kira omaka huuyokiyokaiya mi biyie miriyya saiir hiranki wi aisiima niki haiburgig rani. Ningaka. Iriig.

Nonkwonani siyuin siir tirbuwi ikin

²⁷ Kima bidiya iki wakaeyim yaiyim biyya Adi Komii siya boinkiyim Mosesni siyuim sim, siya hinina boinkikin, kira nonkwonani siyuin siir kipi tirbu.

²⁸ Mi kara kimiirin pi yai kwira saiir warar ninkin boinki. Inkamin siya nhwo ara kigikiigi wig iramin mi tiki hiriinan inkamin siir kwoinin yo nonkwonani siyuin siir bidi tirbuin.

²⁹ Mi kiriir inigan nhwonain kiriirin siya nipiyaokiinami siyu biyie tiram mi kira siirin habitkiigi. Yo miyik rani, kiriir piu haimiya saeya mi kiguguwi mi iripi hiriinan yo miyiki miyik rani, kiriir piu irkaka saiirin paeya nitkaigi.

³⁰ Mi kiriir ina iniga kiriirin saeya kiyapiyaokiinami siyu biyie tiram mi saiirin kaigrip itkaigi. Yo miyik rani, kiriir piu haimiya saeya mi kiguguwi, iripi hiriinan miyiki miyik rani, kiriir piu irkaka saiirin paeya nitkaigi. Iriig.

Wigkam sopni siyugin

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ Biyya Moses siya hinina win boinkikin mi inkam nwirin siya siir wig aiir sopkiyam naingwowi mi siya saiir sopkiyam yokwo witisim kwira win hauugi.

³² Mi kara yai kwira kimiirin pi warar ninkin boinkii, inkamin siir wiga aiir sopkii mi siir wig saeya hii bi nanaemiminka. Ti inkamin siya tirbugikin ta wig aiirin iya saeya kam nwir nini onkwonauwa mi saeya hii asi nanaeka. Ti mhoiyan kam saeya swokini owuwun siya iripi hiriinan sowawaiyin hii asi nanaeko, ti hiriinan siyuin yo biyan kam ieyar tirbugikin. Iriig.

Adi Komii siya nimbini siyugin

³³ Mi yai nhirim biyya brougae Moses siya winim yokwoni Adi Komii siir hirankin, siya hinina boinkikin, iya kira Adi Komii siir inigin siir nikopaisisiri mi kira kipi nikopaisasae.

³⁴ Mi kara yai kwira kimiirin pi warar ninkin boinkii, kima dimin nhirim nimbina tiriyim mi mhoiyya kipi swoki ikopaisisir. Ningaka. Mi kima ninomor saiirin whisarii kipi nikopwaisisir. Whisarii rani, ninomora ya Adi Komii siir maeyauga.

³⁵ Mi kima dimin whiram nimbiniyim nu iirin whisarii kipi nikopwaisisir. Dimusi rani, nun yo Adi Komii siir iga aiir nokwosiisika. Mi om komii Jerusalem in iripi hiriinan kipi mi tir. Dimusi rani, yo Inkam Komiiyin Adi Komii siya nu kigriiraowiyin, yo siir om komiiyin.

³⁶ Mi kira kiriir mwoin siir kipi dapboin ikopaisisir dimin whiram nimbiniyim. Nningaka. Dimusi rani, kira kiriir kana saiir kanmai whir tirim wi dig nwo rani, whisanan yhiuwinan nwowamin. Nningaka.

³⁷ Iya kima iikamim simiirin dimin mini, kima hinina boin, ihi kara wa tiri, iyie? Kara wi tir tani. Ti siyu hininan yio wadiekin mi kira yaeya yai kwir swoki boini ya saeya Setan siir yaiga. Iriig.

Yamdiyamdi tirni siyugin

(Lk 6:29-30)

³⁸ Kima bidi wakaeyim biya Adi Komii siir yayim Moses siya hinina win boinkim, inkam nwirki kiriir nhwo iir mintibugii mi ni kira siir nhwoin yamdiyar ti swoki hopripugi. Mi inkam nwirki kiriir bigmu iir ninouhai mi kira siir bigmuuwun wi yamdiyar ti swoki inouhai.

³⁹ Mi kara kimiirin yai kwira pi warar mi inkin boinkii, kima iikamim kimiir tirbumbuwiyim simiirin yamdi kipi swoki tirbu. Nningaka. Mi kimiir yaeka inkam nwirki tiokii mi kira yaeka yarmi kwira ha ti swoki inkipit okwoki, siya swoki inkin tiokiyam.

⁴⁰ Mi inkam nwirki kiriirin inkam komii yai hidiyin saika boini kiriir yuisa kou ana saiir haiyam mini mi kira siirin yuis praiya piu irkak aiarar nii irkakiya warar dinkan hauugi.

⁴¹ Mi inkam komii nwirki kiriir boini kingiin niimau siir digworaekwo imiir hainamim mi kira saika ha ti swoki hainis apnam arurig mi kira maigimaigra dwonam.

⁴² Mi inkam nwirki kiriiram srui dimin whir siir hauuam mi kira siirin ha hauugi. Mi inkam nwirki kiriir waraurankin priihainami dimin whir mi siirin ha prii hauugi. Iriig.

Siyuin sau omomin siiram naingwowi ieya

(Lk 6:27-28,33-36)

⁴³ Kima bidiyar iki wakaeyim yayia biya kam nhirim sima boinkiya saeya hinina boinka, kima kimiir nomiiyauwim simiiram daingwo mi kima io kimiir sau omomim simiir dwo.

⁴⁴ Mi kara yai kwira kimiirin pi warar ninkin boinkii, kima kimiir sau omomin siirsi daingwobuna mi iikamim kimiir tirbumbu ninkin haiginuwiyim kima Adi Komii siiramim simiiram kwisboinki simiir whinkansiis haiginuwam.

⁴⁵ Mi kima ti hiriinan siyuin siir tiri mi kima wi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin wi siir yinisim nwowi. Mi siya bieyin wi siir tirki, iikam biyie biyeyim mi iikam wadie wadie ikim simiir koua niuyaim. Mi siya nao pa mi tirkii, iikam biyie biyeyim mi iikam miyik miyik ikim simiiramim. Mi hiriinanin kima iikam whiekakim simiirim daingwokwonanaei.

⁴⁶ Mi kima iikam kimiiram naingwowyim simiiramar timi naingwo. Mi kima wi piki hinin diminin siir haii? Nningaka. Adi Komii siya kimiirin wi dimin whir hauu rani, yio ti hiriinanin dimin komii rani. Mi kam biyeyim omom omomi umir haiiyim yim iriipi hiriinanar mi tirikim kamim simiiram naingwowyim. Ti hiriinan diminin yio dimin komii rani.

⁴⁷ Mi kima kimiir nomiiyauwim simiiraramar hinina boini, akamie mi kima wi dimu dimin haii? Adi Komii siya wi dimin whir swoki hauu rani. Nningaka. Yio ti hiriinanin yio dimin komii rani. Iikamim naingwo tibmii kamaeyim sima hiriinyar mi tirikim, yio dimin komii rani.

⁴⁸ Kima sibgu dwowipisu iikamim simiir whwonkam idan, kimiir Adi Komiiyin ninomor kou hiranin siya sibgu owipisuwiya saiir hiriinan. Iriig.

6

Iikam Paeprikabim simiir whindiriraerar haiginuwi siyu ikin

¹ Kima sibgu mintarao, kima ha kipi naingwo kimiir inig imiir hainanim mi kima mi miyik miyikim Adi Komii siirim, iikamim simiir whwonkam ida nisiimauim sima nwoki kigim. Niingaka. Mi kima hiriinan tiri mi kima wi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin, wi siir digworaekwowim simiir hai rani. Niingaka.

² Mi hiriinanki niuwi kira iikam paeprikabim umir digworaekwo simiir hauuwi, kira kamim kid masiyim bi simiir kipi nikropki kimiir bi namkwokinamin, ti kamim niksisaeyim simiir hiriinan mi iya sima diminim paeprikab iikamim simiir hauuwiyim iki siyuum sima hiriinan minam tiri iikamim sima nwoki hainanim simiir inig imiir. Kara kimiirin yaimwowar boinki simiir diminim, yim sima bidi haigiyim mi Mhoiya Adi Komii siya simiirin wi dimin whir swoki hauu rani.

³ Mi kira iikam paeprikabim simiir whinkinsiis haiginuwi mi kima digworaekwowim wi iikam nhirim simiir whwonkam ida kipi hauu o iikam nhirim simiir kipi boinmauu.

⁴ Kira hindara haigiprakai hauu mi mhoiya kiriir Adi Komiiyin siya kigi kira siyu miyik tirin mi siya wi dimin miyik miyik imiirar mi hauugi miya kira mriiya sairsiyin. Iriig.

*Nhwo kwisboini siyugin
(Lk 11:2-4)*

⁵ Mi iya kima nhwo kwisboiniyim, kira iki kamim niksisaeyim simiir hiriinan kipi tir, yim simiir kwoinim minaram naingwowikim nhwo iki omakam yaimin dimin nidwokai wakaeyim mi iki siyu komiiyim sim siyuumig siyuumigim sim kwisboinamim iki iikam simiir whwonkam ida mi sima simiir inig nwoki hainanim. Kara kimiirin yaimwowar boinkii. Yim simiir diminim bidiyar haiyim biyar. Mi Mhoiya Adi Komii siya simiirin wi dimin whir hauu rani.

⁶ Mi kima nhwo kwisboinam mini kimiir Adi Komii iirim, kira kiriir yapa maeyau krakra damwowiu, pi inkamki kig karamae kimiir ywo mi mhoiya kimiir Adi Komiiyin inkamki kigmimin karamae nwowin mi ta maeyau krakra aiirin wi siya siyar kigi. Mi siya kiriirin wi siyu miyik iirar nisiimauuwi.

⁷ Mi iya kira nhwo kwisboiniyim mi yai nhirim kiriir kwoinairgar kipi naingwo kiyaiyokiyokiyam, iikam biyeyim naingwo tibmii karamaeyim simiir hiriinan. Niingaka. Sima hinina naingwokim tiki yai prie prieiyim sima kwisboiniyim mi simiir uruwai siyaowaiyim simiirin pa wakaei.

⁸ Kima simiir siyu iir kipi nap. Whisarii rani mi iya kima siiram niki srilboin karamaeyar niki owiyim mi kimiir Adi Komiiyin siya bidiyar yonkwokikaiwinin, diminin kima haingugin siirin.

⁹ Iya kima nhwo kwisboiniyim kima hinina kwisboin, krimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin: krima kiriiram kwis boini kiriir inigin siirin dimin whirki bi kibukin.

¹⁰ Iya kira digworaekwo whiekakim simiir kigirkakan aeya witsisau, mi krima nu tirin, warin ninomor kouanim Adi Komii siir paekwosimim sima mi wakaeyokna diriraerariyim simiir hiriinan mi wakaeyokna diriraeraram tiri.

¹¹ Kira panaowin krimiirin naeyim pi taka iya sair naeyirya whaugi.

¹² Kira krimiir dimin biye biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigi, iikamim krimiir tirbum krima haiyoprimdiyumiigiyim simiir hiriinan.

¹³ Mi kira dimin biyeyim krimiirim kipi kignankinki krimiir kinankiuwam mi kira krimiirin yu biyemi biyan inkam komiiyin siirsi ti haiyapyok haiginu!

¹⁴ Wakae mi kima iikamim dimin biye kimiir tirbumbu haiginuwim, simiir dimin biye imiir haiyoprimdiyumiigi mi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin, kimiirin wi hiriayar mi tiri.

¹⁵ Mi kima iikam nhirmi dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigi karamae nwowi mi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin, kimiirin wi hiriayar mi tiri. Iriig.

Nae haiyani siyu iki.

¹⁶ Mi iya kima nae min haiyaeyim mi Adi Komii siirim kwisboiniyim, kimiir whwonkamim iki kamim niksisaeyim sim ninkikiyim, hiriinan kipi ninkiki. Simiir whwonkamim minam ninkiki iki ikkam nhirim sima nwoki boinim, yim nae haiyaeyim mi simiir inig nwoki hainanim. Kara kimiirin yaimwovar boinkii, yim sima simiir digworaekwowim bidi haiyim.

¹⁷ Mi iya kira nae min haiyai mi kiriir whwonkamim sibgu whausok tatao mi kana ha timi sibgu hopsin.

¹⁸ Mi sima kiriirin wa ninokninkin tani kira mhiigi naowi. Nningaka. Kiriir Adi Komiiyin inkamki kig karamae nwowiyin, kiriirin wi sasar ninokninkini. Ti digworaekwowim kira nimprio diriraerarin. Mi mhoiia siya wi siyu miyik iirar tiri kiriirin wa hauu kiyuwi. Iriig.

*Siyu digworaekwo miyik hangiriyu haigini ikin Adi Komii siir hir
(Lk 12:33-34)*

¹⁹ Digworaekwo miyik miyikim kiramair kipi hangiriyu haigina ti nu iirin. Yio tiki nuin kikom tapin aii minim wi sima tirbumbugiyami. Mi kamim hai tauaeyim pi omaka aiirar ninikirimtio ninopkainami ti digworaekwowim simiir haiyam.

²⁰ Mi kima nu tirin mi miyik miyikim ninomor kou hirin wi Adi Komii siyar hauuwi yio kikom tapin aii minki bi tirbuwikim mi hiyan kamim wi ninikirimtio ninopkainam tani digworaekwo tauaehaiyamim. Nningaka.

²¹ Mi maeyauwa kiriir dimin miyik miyikim sima nwowin mi kiriir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi ti om iirar mini owouwi. Mi kira nuan diminim simiiram kipi naingwokwonanae. Kira Adi Komii siir dimin imiiraram daingwo iski. Iriig.

*Kwoin niuyani paeka
(Lk 11:34-36)*

²² Nhwowin yio piu saiir niuya haiginiuwikin. Mi kiriir nhwowin wadieyar niki owi mi kiriir nhwowin digworaekwo whiekakim simiirin ina kigomok irkakin nhwowin yio piu irkaka saiirar niuya irkakikin, kwoinin yio nhwonakin mi kira sibgu aingwowi mi kira wadieyar nwowi.

²³ Mi kiriir nhwowin siya biye nwowi mi ni wi hindara natisir whaowae iuwi. Mi kiriir kwoinin dimin biyeyam naingwowi mi siya wi niibwomambwo komiiyar namwouiwi mi ti diminim kiriir waraur nwowim yim miyiki miyiki mi iuwi. Iriig.

*Kwoin whisairni siyugin
(Lk 16:13; 12:22-31)*

²⁴ Mi inkamin biyan inkam nwiswo sowiir mi miyik kwiso sowiirar sibgu mirii swowi mi siya wi kwira saiir sibgu mirii mi kwira wi digumii haigingiki mi ta i aiirarin siya umir mi aiiramar naingwo tibmii iski mi siya Adi Komii siir mi miyiki saiirin wi panina sibgu mirii, ha? Nningaka. Iriig.

²⁵ Mi kara kimiir asi boinki mi kima kimiir kwoinbudin siirsi kipi naingwoyimi yok boin mi ha kipi boin, krima wi dimu dimin naei? Mi wi dimu dimin kwiyaei? Mi kima kimiir piu aiirsi kipi naingwoyimi yok boin, krima wi dimu dimin mi haigiprakai. Mi tari kiriir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin, ini nae siir haiburin mi kiriir pua ini yuis saiir haibura. Adi Komii siya tirkikin kiriir piu kwoinbudin mi kira siirar wakaeyokna iski mi ti diminim kira whaowaeyim wi siyar hauuwi.

²⁶ Kima ipiyin imiir kigninokninkinki, yim sima nae min bi ninkikin aeikim mi naeyim omakanau bi mi mirii haigiikim. Nningaka. Mi kimiir Adi komiiyin ninomor kou hir nwowin, simiirin nae siyar hauu aeyiski. Mi wim kima ini ipiyin simiir haiburim mi siya kimiirin wa sibgu kigiraowi.

²⁷ Mi kimiir nwiirki ha naingwowi, siya biowi nhirim wi omwaiyar swoki hainis waiyayokiyoki, aniya? Nningaki nningakinga.

²⁸ Mi kima yuis digworaekwowam dimusi naingwokwonanaei? Kima kipim numir nwowiyim simiir kig, yim sima panin panina nimbiyami. Yim sima minan mirii rani. Nningaka. Mi yim sima yuis min bi nonkwokwowikim. Nningaka.

²⁹ Mi kara kimiirin yaimwowar boinki, biya inkam komii Solomon siya puaiyim siir puaipai puaiyaiyim, ta kipa saiir hiriinan puai miyik bi nwoka. Nningaka.

³⁰ Ta kowa saeya mi kip aka Adi Komii siyar sibgu tirki mipi miyika nimbiyami. Tapa ko kip sowa waiyar nwowi mi waka sowa waigi mi wi paeya sima nitkaigii. Mi wim kima ini ko kip sowiir haiburo. Mi Adi Komii siya wi kimiirar mi sibgu kigiraowi. Mi kimiir naingwo tibmiiya Adi Komii siirimin kirie nwo karamae dimusi nwowi, ha?

³¹ Mi hiriinanki niuwi kima hinina kipi naingwoyimiyok boin, krima wi dimu dimin naei mi wi dimu mi haigiprakai sasaei puua kima hiriinan kipi naingwo. Nningaka.

³² Yio tiki hiriinan digworaekwowim simiiram in iki iikamim naingwo tibmii karamae nwowiyim, sim ninaingwoyimiyok boinikim. Mi kima simiir hiriinan kipi naingwoyimiyok. Mi kimiir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin, siya ina ninokninkin in ti digworaekwowim kima hainguguwim simiirin.

³³ Kimiir biyan kwoinin ta iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana mi siir siyu miyik ieya minan siiram ti mirii. Mi mhoiia siya ti digworaekwo nhirim wi kimiirarar swoki inkin hauu mimirki.

³⁴ Mi hiriinanki niuwi kima digworaekwowim waka nimbiyamanim simiirsi kipi naingwoyimiyok. Mi igwir igwir in dimin hikak hikakim ha nimbiyamikim. Mi tapan dimin hikak hikakim nimbiyamiyim simiirarar hai, wakanim simiir wara kipi ninkin hai. Ta iya saiir digworaekwowim yim simiiraramar timi naingwo. Iriig.

7

Inkam nwiirni kipi hid (Lk 6:37-38,41-42)

¹ Kima inkam nwiirni kipi hid wim wi Adi Komii siya mi hidisi.

² Mi ta hiriinan yaiya kima boin huriyiuwa iikam nhirimi mi Adi Komii krimiir Wanin siya kimiirin wi hiriinanar mi boin huriyiuwi. Mi kima iikam imiirin hiriga mi hauuwi mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan iirar swoki iyopkiyiuwi.

³ Mi kira paeka sima kiriir nomiiyauwin siir nhwo iir nwokaiya saiir dimusi kigi mi kira wara paemir komiia kiriir nhwo iirar nwowa saiir bi naingwowarkainakin, aniya?

⁴ Mi kira kiriir nomiiyauwin siirin hinin dimusi mi priiboini, nomiiyau, kara wara paeka kiriir nhwo iir nwowa saiir haiyam tiri mi wara paemir komiia kiriir nhwo iir kiikirinua ya dimuga, ha?

⁵ Kira niksisaeyaki waiwigin! Kira biyin wara paemir komiia kiriir nhwo iir niripua saiir tiki inikiibwaeki. Mi mhoiia kira wa nwoki kigomok inikrae haiyim kiriir nomiiyauwin siir nhwo hir nwokaiya paeka sima saiirin.

⁶ Kima dimin miyik miyikim Adi Komii siir in dimin whirki kimbu karamaeyim inkam biyeyim wananim simiir kipi hauugi. Dimusi rani, mhoiia kimiirin wi simar swoki kwaeniniyokna pii. Kimiir dimin miyik miyikim iikamim hunanim simiir kipi hauu. Dimusi rani, sima ti dimin imiirin bi naingwokim mi ti diminim wi igani sima ninkin okwonami. Iriig.

Inkamim nhwo kwisboinanaeyim simiir siyu inkin (Lk 11:9-13)

⁷ Mi kima Adi Komii kr̄imiir Wan̄in siiram kw̄isbōini dim̄inam mi siya wa hauuwi k̄imiir̄in. Mi kima dim̄inam hans̄iri mi kima siir̄in wa k̄igi. Mi kima ano iir̄ kaigakani mi Adi Komii siya wa haiwaokii.

⁸ Mi kara k̄imiir̄in yaimwower bōini, inkam̄in Adi Komii siiram kw̄isbōiniȳin s̄ima pi dim̄ina mi haii. Mi inkam̄in iki dim̄inam mi hans̄iriȳin ȳio siya siir̄in wa hauuwi mi inkam̄in ano kaigakanii mi Adi Komii siya siiram̄in wa haiwaokii.

⁹ Mi k̄imiir̄ inkam̄ n̄wir̄in siir̄ ȳinis̄im̄in siya siir̄ ad iiram̄in nipuam bōini mi ad̄in siir̄in w̄i s̄iyya hauugi, aniya? N̄ngaka.

¹⁰ Mi ȳinis̄im̄in ad iiram̄in anasuum bōini siir̄ hauuam mi ad̄in siir̄in w̄i mipug biȳie siir̄ hauugi, aniya? N̄ngaka. Siya w̄i h̄iriinan t̄ir tani.

¹¹ Mi kima ti iikam̄ bibiȳeȳim, h̄i m̄in tauaeiȳim s̄ima s̄imiir̄ ȳinis̄is̄im̄im̄ s̄imiir̄in dim̄in m̄iyȳik̄ m̄iyȳik̄ im̄iir̄ar mi hauuwik̄im. K̄imiir̄ Adi Komiiȳin n̄inom̄or kou h̄ir̄ n̄wow̄in siya ini nuan ad im̄iir̄ haibur̄in, siya dim̄in biȳiekak̄ rani, ȳio siya w̄i h̄iriinan digworaekwo m̄iyȳik̄ m̄iyȳik̄ im̄iir̄ar mi sibgu hauuwi iikam̄im̄ siiram̄ s̄rii.

¹² Kara k̄imiir̄in yaimwower bōini, ti yaȳim̄ s̄imiir̄ yaimwok̄iyaimwowa biyya Moses mi profet kam̄im̄ s̄ima w̄inkiȳim̄ yokwoni s̄ima. Siȳu m̄iyȳik̄ dir̄iraer̄ar iikam̄ n̄h̄ir̄im̄ s̄imiir̄in k̄ira naingwowȳim̄ s̄ima dir̄iraer̄aram̄ k̄iriir̄ saiir̄ h̄iriinan. Iriig.

Ano kops̄im̄ mi ano komii
(Lk 13:24)

¹³ Kima ano sapisap̄in siirgi siirar dapn̄inopkainam. Dimusi rani, anow̄in maeyauwa paekaka saiir̄ h̄iriir̄ namiȳin, ȳio prasae rani, bwaeya komiiḡin. Mi siȳūin siir̄ namiȳin b̄imb̄uwi rani mi iikam̄ wh̄iekak̄im̄ w̄i siirar̄ nami.

¹⁴ Mi anow̄in kwōinbud̄in omwai waiya yokiyok̄iyȳin siir̄ h̄iriir̄ namiȳin ȳio kabiḡikabi rani. Mi iikam̄im̄ ti siȳūin siiram̄ namiȳim̄ m̄inan̄ m̄iriinamik̄im̄. Mi siir̄in n̄winwira ir̄iraki hans̄irȳiskaii. Iriig.

Kima profet n̄ks̄isaeȳim̄ s̄imiir̄si m̄intarao
(Lk 6:43-44)

¹⁵ Kima profet n̄ks̄isaeȳim̄ s̄imiir̄si m̄intarao ȳim̄ s̄ima k̄imaka w̄i yai iyop nini onii. Mi w̄im̄ kima wa naingwowi s̄ima inkam̄ m̄iyȳik̄im̄ yaimwower bōinik̄im̄. N̄ngaka. Mi s̄imiir̄ kwōinim̄ ȳim̄ m̄iyȳikī m̄iyȳikī mi iuwi, ini wranan ywow̄in, k̄imiir̄ n̄ks̄isaeyam̄ mi s̄ima k̄imiir̄ naingwo t̄ibm̄ii aiir̄ warar mi t̄irbuwi.

¹⁶ Kima b̄idiya ȳinokn̄ink̄in̄im̄ s̄imiir̄ siȳūin s̄ima t̄iriȳin. Mi ti pae s̄in̄in siya w̄i tab bud rani mi n̄ow̄in ir̄iipi h̄iriinan siya w̄i am̄ mi bud rani. N̄ngaka.

¹⁷ Mi h̄irii h̄iriinank̄ina pae m̄iyȳik̄ m̄iyȳik̄im̄ ȳimbi paenid m̄iyȳik̄ m̄iyȳik̄ im̄iir̄ar mi budi mi pae bibiȳeȳim̄ ȳimbi paenid biȳie biȳie im̄iir̄ar mi budi.

¹⁸ Pae m̄iyȳik̄in̄ siya paenid biȳie bi budiḡin. N̄ngaka. Mi pae biȳeȳin̄ ȳio paenid m̄iyȳik̄ bi swoki budiḡin. N̄ngaka.

¹⁹ Mi paeȳim̄ nae m̄iyȳik̄ bud karamae n̄wowȳim̄ ȳim̄ w̄i paeya s̄ima n̄iyȳitkaigaiiḡii.

²⁰ Mi kima wa n̄inokn̄ink̄ini profet n̄ks̄isae s̄imiir̄ siȳūin s̄ima t̄iriȳin.

Kara k̄iriir̄ bi n̄inokn̄ink̄in̄in̄
(Lk 13:25-27)

²¹ Mi kima h̄in̄ina daingwo iikam̄ wh̄iekak̄im̄ s̄ima kariir̄in̄ h̄in̄ina dap̄ik̄iuwi, kariir̄ B̄iyan Inkam̄ Komii, s̄ima Adi Komii siir̄ ȳinis̄im̄ tani. N̄ngaka. S̄ima w̄i n̄h̄irk̄imaka nami iyya digworaekwo wh̄iekak̄im̄ s̄imiir̄ k̄iḡirkakana n̄inom̄or koua h̄iriir̄in̄. Mi inkam̄in̄ kariir̄ Adi Komiiȳin̄ n̄inom̄or kou h̄ir̄ n̄wow̄in siir̄ kwōin̄ iir̄ar̄ sibgu api mi siya w̄i siir̄ k̄igr̄iraowi.

²² Mi taka ii komiyya Adi Komii siya iikam̄ wh̄iekak̄im̄ s̄imiir̄ h̄idi, w̄i kariir̄ar dap̄ōin̄ wini, B̄iyan Inkam̄ Komii, B̄iyan Inkam̄ Komii, n̄im̄ kr̄ima k̄iriir̄ in̄iḡ iir̄ m̄iriiḡim̄! Adi Komii siir̄ yaiya iikam̄ s̄imiir̄. Mi iki uridȳu biȳie biȳeȳim̄ s̄imiir̄in̄ kr̄ima k̄iriir̄ in̄iḡ iir̄ar̄

haiswoniskigim! Mi krɪma dimɪn kirɛ komii komiiyɪm kiriir inig iirɪn kasakasa bi tirkim!

²³ Mi taka i aiirɪn kara simiirɪn wi hɪnɪna boinmauu wakaei, kara kimiir bi swoki inoknɪnkɪn mɪmɪnkɪn. Nɪngaka. Kɪma siyɪu bibiyɛ tiraki waiwigim, kɪma damki! Iriig.

Omaka isair miriini siyugɪn

(Lk 6:47-49)

²⁴ Mi inkamɪn kariir yai aiir wakaeyokna dirɪraerari, yio tiki hɪriinan inkamɪn kwoin miyɪkakin, yio ini inkamɪn omaka siya idwo miriyyɪn ini siir hɪriinan ywowɪn.

²⁵ Mi ta iya opud nao owɛ komiiyɪn ha nitɪn ta omaka aiir namɪtɪunii mi saeya bi nakainamka. Nɪngaka. Dimusi rani, ta omaka ini siya kirɛ kirɛyɪm nu aowa nwokaiyɪm simakar yauni owɪuwɪm.

²⁶ Mi inkamɪn ta kariir yai aiir wakaeyokna karamae nwowiyɪn, yio ini ti inkamɪn omaka aowi maeyau miriyyɪn ini siir hɪriinan ywowɪn.

²⁷ Mi iya opud nao komiigi nitiyɪm mi owɛ komiiyɪn ha mi itɪn mi digworaekwo hɪriinanɪm ta omaka aiir namɪtɪuniyɪm mi saeya ina yakainama. Ihi, saeya ina yakai imik iuguskiya.

Jisis siir kirɛ komii aeya

²⁸ Jisis siya ti dimɪnɪn siirɪn ha boin digiyɪn mi iikam whɛ komiia ini hindara yanaakiyɪm ti yai hɪriinanɪm siya boinmɪmauwɪm simiirsiyɪn.

²⁹ Dimusi rani, siya simiirɪn kamɪm siyɪu komii nɪnoknɪnkɪniyɪm simiir hɪriinan bi boinmɪmauugɪn. Nɪngaka. Siya simiirɪn inkamɪn inigakin siir hɪriinan boinmɪmauugɪn. Iriig.

8

Jisis siya inkamɪn paowai mɪnkɪm pisikomkopouwɪn siir haiswoniskigɪn

(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

¹ Mi Jisis siya mhu hɪrankɪ nɪunaiinyɪn mi iikam whɛ komiia ini siir mhoiiyar sidkaenamɪm.

² Mi inkam nwɪrɪn paowai mɪnkɪ pisikomkopouwɪn ha nitɪn siiram mi siya ogmwo ini siir whwonkam idair ini akaihiuniyɪn. Mi siya ina boinɪn, Biyan Inkam Komii, kira kariirsi naingwobumbuwi mi kira kariirɪn pa haiswoniskigi.

³ Jisis siir ina siir ha nonkwokiyɪn mi siya ina boinkiyɪn, kara ha naingwowi, kira wadɛyar dwoki! Mi paowai mɪnim siir pisikomkopouwɪm ha digiyɪm mi biri kimɪmɪnkikɪn siya ini wadɛyar ywokiyɪn.

⁴ Mi Jisis siya siir boinki, kira sibgu wakae! Kira wi inkam nwɪrni kɪpi swoki boinmauumɪmɪn. Nɪngaki, nɪngaka. Mi kira kiriir pɪua pris inkamɪm simiir tɪni isiimauuu. Mi kira wi naemɪn dɪnkɪn imiiaeki, biya Moses siya boina saiir hɪriinan. Mi iikamɪm sima wa nwoki inoknɪnkɪnɪm kiriir ma Adi Komii siya bidi digiya. Iriig.

Jisis siya sauan kamɪm simiir biyan inkamɪn siir miyan inkam iir haiswoniskikɪn

(Lk 7:1-10)

⁵ Mi mhoiia Jisis siya om Kapaneam hɪriir napnɪnopkainamɪn mi om komii Rom hɪran kamɪm yai nɪniyyɪm simiir biyan inkamɪn ha nitɪn mi siya siirɪn hɪnɪna yasɪini,

⁶ Biyan Inkam Komii, kariir miyan inkamɪn siya makakin, ini omaka hɪrar whwonkaiyɪn. Mi siir iga in mɪnim bidi yaowiguskiyɪm mi siir pɪua kimpɪpɪsu prasae kin tani.

⁷ Mi Jisis siya siirɪn hɪnɪna boinki, siirɪn pi kara nini haiswo niskiiyuwi mi siya pi wadɛyar nwokii.

⁸ Mi kamɪm yai nɪniyyɪm simiir biyan inkam ieya boin, Biyan Inkam Komii, kara inkam pai rani mi kira kariir omaka pa nit rani. Kira hinda yaiyarar boinki mi kariir miyan inkamɪn pi wadɛyar nwoki okiyɪm.

⁹ Mi an kara iriipi hiriinan ini iki kam nhirim inigakim kariir kigriraowiyim, ini simiir aowa mi owin. Mi karaki karar kigriraowiyim, kamim yaii niniiyim simakisimaingim. Mi kara nwirni boinkii, kira dam! Mi siya pa mi ami. Mi kara nwirni, hiniina mi boinkii, kira wit! Mi siya pa mi iti. Mi iki kariir miyan inkam iir boinkiyim, kira ta mi aiir ti mirii mi siya pa diriraerarii. Kara bidi yinokninkinin kira pi yaiyara boinki, kariir miyan inkamin pi wadieyar nwoki.

¹⁰ Mi Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ini hindarar yanaakiyin. Mi siya kimidina iikamim siir mhoiyar namim simiir boinki, kara kimiirin yaimwovar boinkii, kara iikamim Isrel mi iikam nhirim simiir hirin inkam nwirin ti inkamin siir naingwo tibmiiya saiir hiriinan naingwo tibmii inkam nwir bi kigin. Nningaki, nningaka.

¹¹ Kara kimiirin yamwovar boinkii, iikam ombud komiiyin bieki nitiyin mi bieki nikiiyami ikin, wi hiranki niti mi sima wi krimiir brougaeyim Ebrahim Aisak mi Jekop, wi simakar nini idwo aeyiwi, maeyauwa Adi Komii siya iikamim mi digworaekwo whiekakim simiir kigrakakana saiir.

¹² Mi yinie whiekakim nu Isrel hir nyioninkinim simiirin wi Adi Komii siya nhinikropkii, maeyau imirima saiirim. Mi ta maeyauwa sima kauu prasae kin tani. Mi wi simiir big imiirar naegiyimkiyikaeyami.

¹³ Siya ha boin digiyin mi Jisis siya yaii nini kamim simiir biyan inkamin siir boinki, kira omaka dam! Kara ha naingwowi, ti digworaekwowim, wi ta kiriir naingwo tibmiiya wadie saeyar swoki imbiyami. Mi ta yaiya saiir mhoiyya biri kimiminkikin, ta ii aiirarin, siir mi mirii inkamin ini wadieyar ywokiyin. Iriig.

*Jisis siya Pita siir nu aiir haiswoniskikin
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)*

¹⁴ Mi mhoiyya Jisis siya ha namin Pita siir omaka hiriir mi siyar kig, Pita siir nuua hii hirar whwonkaii. Ya ma piu huuwa kiniya saeya niiga.

¹⁵ Mi siya saiir ina aiirarar nini onkwokiyin mi ta ma piu huuwa kiniya saiir nwowa ina digiya. Mi saeya ha ninsiin idwowa, ini siir nae imiirar swoki kwinsiin diriraerara. Iriig.

¹⁶ Mi mhoiyya naiowaka sima, simiir iikamim uridyiu biyekie nitkiyim, ina yitim Jisis siiram. Mi siya iikamim uridyugi nitkiyim simiirin hinda yaiyarar boinkiyin mi ti iikamim ini wadieyar ywokiyim. Mi siya iikamim maki niyiyim simiirin warar yinkan haiswonimniskigi.

¹⁷ Mi siya ha boin digiyin mi yai kwira biya Adi Komii siya boinkiya profet Aisaiani, saiir swoki boinourwokaigikin. Siya hiniina boinkin, siya bidi haiyoprimdiyumuigiyim krimiir ma biyie biyeyim mi krima miyik asi nwowi. Iriig.

*Siyuin Jisis siir mhoiyya nami ikin
(Lk 9:57-62)*

¹⁸ Jisis siya iikam whie komiyya simiir kigin, siir nakaeyokainiyim mi siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki, nimbi hinda whigbid mirmiiya ninidnaidami.

¹⁹ Mi inkam nwirin siyiu komii ninokninkiniyin ha nitin mi kimidina siya yaboini siirin, hae! Ti nowomwarkaiyuan inkamin kara iki omom omomim kira namim tiriyyim kara kinaka warar kainanaowamar tiri.

²⁰ Mi Jisis siya siir boinki, ini wakaeyin, niimauan wra biyeyim, yim nu tirin nokakargim. Mi ipiyinim iriipi hiriinan, omakakak. Mi Yaowae Adin nimomor kouanki nitin, yio piu kikinsiisan maeyau karamaeyairgin. Nningaki, nningaka.

²¹ Mi siir kigna mirii inkam nwirin siya boin, Biyan Inkam Komii, kara biyin kariir ad iir nini haingikaigiki. Mi kara pi kiriir mhoiyya niti.

²² Jisis siya ina yowarkii boinin. Nningaka. Kira kanaka tariinanar kwit! Wara inkam wirin, yio inkamim naingwo tibmii karamaeyim inkam wirnanim yim sima, simar ti swoki haingikai. Iriig.

*Opud komiyya Jisis siya boinkiya ina digiya
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)*

²³ Jisis siya ha boin digiyin mi siya i aiir nani kwiriyin mi siir kigna miriyim kamim, yim ini warar mani kwiriyim.

²⁴ Mi sima ina yinidnadamim yarmiiya mi opud whoimwini rani, whi hir hugnat-mairiba. Mi hinina pariiparii i aiir niswitatkaiyim. Mi siya ini inau hirar whwonkai taowin.

²⁵ Mi kamim siir kigna miriyim, ha namim, ina yami inidguwim siir. Mi sima boin, Biyan Inkam Komii, kira krimiirsi daingwoyimyok mi krimiir whindirraerarki, krima pa nokwomwainainami.

²⁶ Mi siya simiirin hinina yowarki boinki, kima dimusi nididi, ha? Wari kimiir naingwo tibmiiya saeya komiigi mi iuwi! Mi siya ha boindigiyin ina yinsiin idwokaigiyin mi kimidina io opud hinin sowiir ywoki. Mi biri kimiminkika opuda ina yinkisanakiya mi opa ini mokmokwaiya ywomaimiigiya.

²⁷ Mi siya hiriinan tirkiyin sima ini hindara yanaakiyim. Mi ini sima simar yomboin amboinkiyim, siya ti inkamin dimu naeikisae. Opud hinino ini siir yaiyar mi wakaeyok-nakiyo, ha? Iriig.

*Jisis siya haiswoniskigigo inkam nwiso uridyug niitkiyo
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)*

²⁸ Mi Jisis siya whigbid mirmii kwira saiir hiriir ha nimbiamin, Gadarani nu siir mi inkam nwiso uridyu biyek niitkiyo ina yitwo siiram. Mi ti inkam nwiso sowa maeyauwa inkam haingikaiiya saiir hiranki nitko. Mi inkam nwiso, sowa uridyu biyenani bidi ywokiyo. Mi iikamim ti siyu iir panansi yapsi, sowa tiowisi sima hiriinansi nididgim.

²⁹ Mi sowa ina kauwok boinamnankiyo, ti Yaowae Adin ninomor kouanki nitin, kira krimiirin dimu dimin tiram nitkin, ha? Mi iiya digana ina niki owa kira maeyau biyeya saiir nikropkiyana krimiir tirbumbuamin.

³⁰ Mi ti hu isid komii whirin arurig hirar nokwo aekin.

³¹ Mi ti uridyu isid komiyyin ha nhinkii kaugiyim mi ina boinkiyim Jisis siirin mi kira krimiir nhinikropkii mi kira krimiirin wari hu isid komiyyin siirim dikropki.

³² Mi Jisis siya simiirin ina boinkiyin, kima damki! Mi ti uridyu biyeyim sowiir ha haiburgiko mi sima ina yamkiyim ti hu isid komii iiram. Mi ti hu isid komiyyin ha niwitamim, ini siiyeno whirin siirarar iwit iugugusamim. Mi sima ini mhiuno whi kwira saiir kwiyae haingrimkrikii aokaonamim.

³³ Mi kamim hu imiir waikaowiyim, sima ina yidamkiyim. Mi sima om komiyya hiriir ha niwit nimbimbiiyamim mi ina ini boinmimauuwim dimin sima kignaniyim simiirin. Sima diminin inkam nwiso, uridyu biyek niitkiyo, sowiir nimbiamin, siir warar ini boinmimauuwu.

³⁴ Mi saiir mhoiyya iikam whiekakim ti om komiyyin siir hiranin ina yitim Jisis siir kigam mi sima ina yididim. Mi ina nhinikropkiyim siirin, nu maeyau kwira namim. Iriig.

9

*Inkam in iga in ninsimsiruwun Jisis siya haiswoniskigun
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)*

¹ Mi Jisis siya igopsim ira saiir nani kwiriyin mi ina swoki iyikidamin whigbid mirmiiya hiriir. Mi siya ini siir omki om iirar swoki amin.

² Mi sima simiir inkam nwirin kuminki naoninsimsiruwun ina hainaniyin, Jisis siiram. Mi siya ini hi aiirar whinaniyin. Mi siya simiirin hiriinan kigiyin, sima siiram naingwo tibmii, siya siir haiswoniskiiyim mi siya ti inkamin kuminkin naoninsimsiruwun siir

boŋki. Nomiiyau, kariir kwoinŋin kirie ti oki. Kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumiigiyim.

³ Mi mhoiia kamim siyu komii ninokninkiniyim sima simar yimboin amboin. Mi tari ti inkamin siya nigbumbuwi. Mi siir igsop aair nokwokairinaim mini.

⁴ Mi Jisis siya simiir kwoin iir bidi yinokninkinkiyin mi siya ina boŋkiyin, kima wari kwoin biyie hiniinin kimiir kwoin nau dimusi nwokaii, ha?

⁵ Paki hiniin yai aki kariir kirie komiia sair nisiimauua? Kara ha boini, kariir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumiigiyim, aniya? Mi kara ha boini kira ha dinsiin apririrki, saeya, aniya?

⁶ Ta saeyar nisiimauuga mi ankara ha naingwowi kima dinokninkin. Kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin siya ti nu iirin inig kirie kakargin mi siya wi digar mi owi dimin biyie biyeyim simiir mi haiyoprimdiyumiigiyim. Mi siya ti inkamin iga in ninsimsiruwun siir asi boŋkikin. Kira dinsiingi mipi kariir hi aairar dinsiin hainam mipa damigusam kariir omaka hiriayar.

⁷ Mi siya ha ninsiingiyin mi ini siir omakar yamigusamin.

⁸ Mi iikamim sima ti dimin hiriinanin siir kigiyin sima ini nididkakar yokiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim. Dimusi rani, Adi Komii siya hauugin ta hiriinan kirieya Jisis siirin ti inkamin siir haiswoniskiyin. Iriig.

*Jisis siya Matyu siiram nikiunakin siir mhoiia namim
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)*

⁹ Mi Jisis siya ta maeyauwa sair haiburgikin mi ha napnamin mi siya youapkiagam kariirin kara omom omomi umir nidwokai haiiya omaka sair nidwokaii ti inkamin Matyu karargin. Mi Jisis siya kariir boŋki, kira kariir mhoiayar wit. Mi kara ha ninsiingiyin mi kariir digworaekwowim ini hirar iyopnisugigim. Mi kara ini Jisis siir mhoiayar yamin.

¹⁰ Mi sair mhoiia Jisis siya omaka hir nidwokai aeyin mi kam nhirim omom omomi umir haiiyim mi kam bibiyeyim dimin biyie biyie tirkiyami ikim sima ha nitim, Jisis siya mi siir kigna mirii ikim kamim ini simakar ini idwo aeniyim.

¹¹ Mi Farisi kamim sima ti hiriinan siyu iir kigim mi sima kimadiniya Jisis siir kignamiriyyim kamim simiir boin, wari inkamin kimiir nowomwarkaiyuwiyin, siya wari kamim omom omomi umir haiiyim mi inkam biyie ikim simaka dimusi nidwokai aei, ha?

¹² Mi Jisis siya hiriinan wakaeyin mi siya ina yowarkii boinin, iikamim iki mamim karamaeyim yim sima inkamin paowai min widiyin siirim bi namikim. Niingaka. Siiramim iikamim maminki niyyim sima simar namikim.

¹³ Kima ha dam yayim kara boinin simiir tikini aingwonaki Yokwo Komii sair nwowim, ta yayia Adi Komii siya hiniina boŋkin, kara wraisu min ninkin imiiaeyim pi boriisopi. Niingaka. Kara ha naingwowi, kima iki iikam nhirim simiirsi daingwobumbu. Kara iki iikamim ha naingwowim krima iikam miyik miyikim simiiram bi nitkin, simiir nikiunaim. Niingaka. Kara iki iikamim ha naingwowim krima iikam biyie biyekim simiir nikiunam nitkin. Iriig.

*Siyu win mi siyu biyie sowa iripa kipi prid
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)*

¹⁴ Mi taka iya Jon siir kigna miriyyim kamim sima ha nitim mi Jisis siir ya srini mi Farisi kam ikim mi krima, nim krima nae mina mi haiyai mipi mhirima mi owi nhwo kwisboinam mi wara kariir kigna miriyyim kamim yim sima hiriinan tir karamae dimusi nwowi, ha? Dimusika?

¹⁵ Mi Jisis siya ina yowarkii boŋkiyin mi inkamin wig win nonkwonaei mi siya siir nomiiyau imakar nwowi mi ta iya maingmaingani iga, iyie? Hikak nwoni iga. Mi nae minim pa haiyakii, aniya? Niingaka. Mi mhoiia ti inkamin wig nokwonain, inkam

nhirkim ini ikunakii, siir nomiiyauim, simiir hirankar mi taka iya kima wi hikak saiir dwo mi nae minim saiir haiyakii.

¹⁶ Inkam nwirki yuis win mirmiiya yuis kaba saiir no iir bi swoki itkin pankin. Nngaka. Mi siya hiriinan tiri mi ta yuis kaba saiir no iir mi ta yuis kaba wi saeya swoki mimbimbiraraokii. Mi nowin wi komiiyar nasae owiguskii.

¹⁷ Inkam nwirki wain wini opa meme kab isa saiir bi naokaigin. Mi siya hiriinan tiri ta op wain wina saeya niwit iyopiinaini mi ta meme is kaba wa nimbiriyamkii. Mi wainin wi nu arar naokiinonkwokwonam swokii. Mi meme isa ya wi warar ninkin iguskii. Mi yim sima wain wini opa pi meme is win aiirar naokaii. Mi sowa pi wadiyar naokaii. Mi sowa pi wadiyar ninan oswowi. Iriig.

Biiyan inkam nwirin siir yinisim yinugiyina mi wiga siir yuis aiir nonkwokiyaka sowerin Jisis siya haiswoniskigiko

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Mi Jisis siya yai hirar niki boinmimauuwun simiir mi Juda simiir biiyan inkam nwirin ha nitin mi siya ogmwo ini Jisis siir whwonkam idair ini huboiniyin. Mi siya siirin hinina boin, kariir yinisim yinugiyina saeya tariinanar kwaonamka. Kira wit mi kiriir ina saiir wini onkwoni mi pi omwaiyar swoki waiyaim.

¹⁹ Mi Jisis siya ha ninsiingiyin mi ini siir mhoiiyar yamin. Mi kamim siir kigna miriiyim sima ini saikar yinkin amin.

²⁰ Mi wig ira hir nwoka ya nhieki mi apidwodwomaimiiga biewiyim iur whis. Mi ta wiga saeya kimidiniya Jisis siir yuis mwis aiir yaka apiyokna onkwoki.

²¹ Mi saiir kwoinararin saeya hinina naingwoka mi kara pi siir yuis aiirar nonkwokii mi ta nhieya pa ninkipraenakii.

²² Mi Jisis siya ha haiyug okwokaokiyin mi ina boinkiyin yinisim yinugiyin kiriir kwoinin hiisima ti oki. Kira kariiram naingwo tibmiiga mi kiriirin wadie saeyar swoki okika. Mi biri kimiminkika ta ii aiirarin ta wiga ini wadiyar ywokiya.

²³ Mi Jisis siya napnamin mi Juda simiir biiyan inkamin siir omaka aiir nimbiamin mi siyar kigam kamim tidiyu kuuwi. Mi iikamim yaiya hinin ninkiniu rani, hapi anaupaekiniuwi ta yinisim aiirim nouwi.

²⁴ Mi Jisis siya ina boinkiyin, kima damki! Ta yinisim yinugiyina bi naonamka. Nngaka. Saeya nhwo whini. Iya iikamim sima hiriinan wakaekiyim mi sima yaibu siirin hainingin bu.

²⁵ Mi sima iikam imiirin ha nhinikriropkiyim mi Jisis siya ha napninopkainamin, maeyauwa yinisim yinugiyin aeya whwonkaiya saiir mi siya ha nini onkwo iuwun saiir ina aiir mi saeya ina yinsiin idwokiya.

²⁶ Mi ta yaiya hinda tinda ina yinyokwigiya. Iriig.

Inkam nhwokwisae nwiso mi waeyai ikin, simiirin Jisis siya haiswoniskigim

²⁷ Mi Jisis siya ta maeyau aiir haiburgigin mi siya ina yapnamin. Mi iya siya niki apamin, inkam nhwokwisae nwiso siir mhoiiyar napnamo, sowa siiramin, hinina kauwok boinam, ti Devidni isidin siir yinisimin, Adi Komii siya nikropkiyin kira kririirsi timi aingwobuna.

²⁸ Mi Jisis siya omaka ha napninopkainamin mi ti inkam nhwokwisae nwiso ha nitwo siirim mi siya ina sriiwinin sowerin. Mi tari kowa ha naingwowi kara wi digar nwowi ti hiriinan dimin iirin, aniya? Mi sowa siir yai aka hinina yowarkii boin. Ihi, Biiyan Inkam Komii.

²⁹ Mi siir ina sowerin nhwo owiir ha nonkwokiyin mi siya ina boinkiyin, kowa kariirim naingwo tibmiigo mi kowa wi wadie asi nwowi.

³⁰ Mi sowerin nhwonao ini biiiyar kinkiyiyo. Mi Jisis siya sowerin hinina yowarkii boinki, kowa sibgu wakaenam. Ti dimin iirin wi inkam nwirni kipi boinmauu. Wi sima pi ninokninkinisi.

³¹ Mi sowa idowiiya ha namwo mi ti diminin Jisis siya tirkiyin ina haigiririram in hinda tinda.

Inkam waeyai mikrimin Jisis siya haiswoniskiiigin

³² Mi sowiir mhoiiyar in inkam waeyaimikrim nwin uridyug ntkiiyin siir in kam nhirim sima hainani Jisis siir in.

³³ Mi ti uridyu biyeyin ti inkam in siir ntkiiyin, siir in kimidiniya Jisis siya yiniskii. Mi ti inkam waeyaimikrim in yai ina boinaikiyin. Mi iikam ombud komiiyin ha nanaakiyim mi sima ina boinim, biya ti hiriinan dimin in nu Isrel tir in bi swoki imbiyamkin. Ningaka, ningaka.

³⁴ Mi Farisi kamim sima boin, wari kirieya uridyu biye siya ninimniskiiya ya uridyu biyeyim simiir biyan in siir kirie aeya. Iriig.

Jisis siya Isrelan iikamim simiirsi naingwoyimyokin

³⁵ Mi ti simiir mhoiiya Jisis siya om komii komiiyim mi omisisimim, simiirar yapyoki irkak. Mi siya iikam imiir in, simiir omakam yaim in dimin nidwokai wakaeyim simiir hirar yowomwarkaiyu. Siya simiir in yai win kibiya, iya Adi Komii siya digworaekwowim simiir kigirkakana sair nowomwarkaiyugin. Mi siya iikamim mapai mapai niyim mi iga in ninsimsiruwim, simiir warar yink in inimniskiiyam.

³⁶ Mi siya iikam isid komiiyin siir kigin mi siir kwoin in simiirsiyin naingwoyimyok pranae bi kink in. Dimusi rani, simiir kwoin in bidi whriewhriekiyim. Mi sima ini sibsibim inkamki kigrirao karam nwowiyim hinda sima sima sibap whaowaeyamiyim, ini simiir hiriinan ywowim.

³⁷ Mi siya kimidiniya siir kigna mriiyim kamim simiir boinki, ti iikamim sima ini numiran sasaeyim wai nwowim, simiir hiriinankim mi miyan inkam homgak karamkim simiir ningugu haiyim.

³⁸ Mi kima wi numiran adin siiram srii. Mi iikam nhirim wi siyar nwoki ikropkiyim, ti iikamim sima siir in nwoki amim. Iriig.

10

*Aposel kam iuur kwiso simiir inig ima
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)*

¹ Mi Jisis siya siir kigna mriiyim kam iuur nwiso simiiram yikiuna mi sima iripa ha nwowim mi siya simiir in kirieya uridyu bibiyeyim sim ninimniskiiya mi mapai mapai minim sim mi haiswonimniskiiya ina hauugiya simiir.

² Aposel kam iuur kwiso simiir inigim hin in hin inigim. Biigi biyan in Saimonkin mi siir inig whir in, Pitakin mi siir nomousim in Andrug in mi Jems Sebedini yinisim in mi siir nomousim ieya, Jon

³ mi Pilip Batolomiyu mi Tomas mi Matyu mi kara, inkam in omom omomi umir haiyin mi Jamis in Alfiasni yinisim ikin mi Tadias

⁴ mi Saimon in biya ta yaiya sair boinmamaug in nu whiran inkam komiiyim krimiir kipi kigrirao. Judas Iskariot, inkam in wir Jisis siir napwouwin, siir sau omom in siir. Iriig.

*Jisis siya aposel kam iuur nwiso mi simiir hauugin
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)*

⁵ Jisis siya ti kam iuur nwiso simiir nikropkiyim mi siya simiir in hin in boinki, kima wi iki Juda iikam tani simiir nu maeyau imiir kipi nam. Mi kima wi Sameria simiir om komii komii imiir kipi nam. Ningaka!

⁶ Kima wi iki Isrel simiir iikamim simiirgi simiiramar dam! Sima ini sibsibim inkamki kigrirao karam nwowiyim sima sima priiyap whaowaekaeyamiyim ini simiir hiriinan ywowim.

⁷ Kima nami mi kima wi hiniina dowomwarkaiyuwam simiirin, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana kingiin bidi yinyaniya.

⁸ Kima iki makak makak iikamim simiir dinimniskiiyam mi iikamim naokaowim, simiir warar hidninsiin idwowam mi iikamim paowaigi piskomkopouwim simiir wara haiswonimniskiiyam. Mi uridyiu bibiyeyim simiir warar dinimniskiiyam. Ta kirieya whisarii kara hauuwa mi kima iikamim simiirin nunga nunga pridiriraerar haiginu. Mi kima wi umir kipi swoki hai sairsiyin.

⁹ Mi kima umirim nibnau kipi haiginam. Nungaka.

¹⁰ Mi iya kima napnami mi naeyim wi nibnau kipi haiginam. Kima yaeya yuis kipi hainam! Nungaka, nungar dam! Kima iikamim simiir whindiraeraram nami, kimiirin nae minim wi simar hauuwi.

¹¹ Mi kima om komii mi omisim whir napninopkainami mi kima wi sibgu kigrirao hiran iikam miyik miyik imiirin, kimiirin wi sima kigriraowi mi kima ti hiriinan kamim simakar dwokripkai. Mi ti om iirin wi simiir hirankar nhinam.

¹² Mi kima omaka ira nami mi kima omakain iikamim simiirin hiniina boin kimiir mhii kwonim hiinsima dwo. Adi Komii siya wi kimakar nwowi.

¹³ Mi ta omaka sair hiran iikamim sima kimiirin wadie nwowini mi Adi Komii siya wi kimiirar whindiriraerari. Sima kimiirin wadie nwo karamae nwowi mi ta yai miyika wa swoki iti kimiiramar mi Adi Komii siya wi simiir whindiriraerar tani. Nungaka.

¹⁴ Mi inkam nwrki kimiir nikunam karamae nwowi siir omaka. Mi siya kimiir yai miyik aiir wakaeyona karamae nwowi mi kima ta omaka mi om ikin, siirin ha timi haiburgig. Mi nusinim kimiir igaim kima niyim simiir nwowim, yim hirar dikrimkrinkiig simiir nusiimauuwam Adi Komii siya hikakin.

¹⁵ Kara kimiirin yai mwowar boinkii ta iya ti iikamim ti om komii siirim kimiir boinwokiyop natkaigiyana, wi om komii Sodom mi om Gomora sowiir hiriinan hik hauuwi rani. Nungaka. Ya ta hiriinana ya wi komiigi komii nwowi. Iriig.

Dimin biye whiekakim wi mhoiya nimbiamii

(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

¹⁶ Wakae, kara kimiirin wi sibsibnan nikriropkii, iki niimauan wra biyeyim simiir hindaam. Mi wra biyeyim sima wi kimiir naeyamar mi naingwowi. Mi diminim kima tiram naingwowim kima sibgu hidnam, itin wraisuim kikaikaowiyin siir hiriinan kimiir siyuim iki iikamim simakan hiinsim hiinsima dwo.

¹⁷ Kima iki iikam biyeyim simiirsi ha timi mintarao. Kimiirin wi sima boinwokiyopnatkaigi simiir kaunsil imaka. Mi sima kimiirin omakam yaimin dimin nidwokai wakaeyim, wi simiir hir nipimpari idguni.

¹⁸ Mi wi sima nikunami kimiirin inkam komiiyim omom omom nhirim sim kigriraowiyim simiiram. Dimusi rani, kima kariir yai aiir wakaeyoknakim. Kima kariir yaiya iki inkam komii komiiyim mi iikamim Juda iikam tani simiir warar boinmimauugim.

¹⁹ Mi iya sima kimiir boinwokiyopnatkaigiyim nikunami. Mi kima wi hiniina kipi naingwoyimiyok idid boin. Krima yai minim wi panin panina boini? Nungaka. Mi ta ii aiiirarin yaiya kima boinam tirim, kimiirin yayim wi Adi Komii siya boinmamauu haiginugi.

²⁰ Mi ti yayim wi kimar boin tani. Nungaka. Kimiir Adi Komiiyin siir naeyuin kimiirin wi siyar hurworwokai boinkii.

²¹ Mi yaowaeyin wi siir nomousim iirar kinmauuwi mi siirin wi sima nisomaowi. Mi adin wi iripi hiriinana mi kinmauuwi siir yinisim iirin kam nhirim sima nisomaowim. Mi yinisimim yim wi simiir yopii ad imiirar mi kinmauuwi mi kam nhirim sima mi isomsom aokaokiyim.

²² Mi iikam whiekakim wi kwoin biyie kimiiram naingwowi. Dimusi rani, wim kima kariirgim mi inkamin kariir mi aiirar niki mairiikrikaii. Mi saiir haiburgig karamae nwowi mi dimin taeminim kimiir nibiyami mi mhoiia kimiirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei. Mi siyakar nwoyokiyokikaiyami, inokinokin.

²³ Mi iia iikam biyeyim om whiranim sima hik kimiir hauuwi mi wim kima om whira timi idamki. Mi iia iikam biyeyim ti omin siir hiranim, sima hik kimiir hauuwii mi kima ha timi idamki om whira. Kara kimiirin yai mwowar boinkii, kima kimiir miyim wi niki digi rani, Isrel simiir om imiirin. Nningaka. Wi hiriayar kigwini. Iya kara Yaowae Adin ninomor kauanki nitin siya nitana saiirin.

²⁴ Yinisimn siya inkamin siir nisisiimauuwiyin siir bi haiburikin. Mi miyan inkamin siya siir biyan inkamin siir bi taouugaekin. Nningaka.

²⁵ Mi yinisimn siya siir nisisiimauuwiyin inkamin siir hiriinanar timi maigimaiga. Mi iriipi hiriinan mi mrii inkamin siya siir biyan inkamin siir hiriinanar timi maigimaiga. Mi sima kariirin ti hiriinan inig biyie iir dapi Bielsebul mi kara wi kimiir adnan nwowi. Mi wim kima wi kariir yinisimnan nwowi mi sima kimiirin wi ti hiriinan inig biyie iirar mi dapi, Bielsebul. Iriig.

*Iikamim Adi Komii siirsi arar didid iski
(Lk 12:2-7)*

²⁶ Mi kima ti iikam biyeyim simiirsi kipi nidid. Digworaekwo whiekakim iki aowa aowa nwokiyamim, mhoiia wi idowiyar nwokii. Mi nimprio yayim mhoiia iikam whiekakim wi simar wakaei mi ta yayia wa haigirirami.

²⁷ Mi yayim niyim niyim kara boinim tariinanin iikamim sima wakae karam nwowi mi mhoiia kima simiirin wi idowiya boinimauuwi. Mi sima wa wakaei. Mi yayim, winara kima wakayim kima simiirin wi omaka akou hir tamii okwo boinimauugi hinda tinda.

²⁸ Mi kima iki iikamim piu aiirara nisomaowiyim simiirsi kipi naingwo idid. Dimusi rani, sima kimiir kwoinbudin wi siir wara nonkwobumbuninkin tani. Nningaka. Mi kima Adi Komii krimiir Wanin siirsi arar daingwoyimyok. Siya kiriekakim, maeyauwa paeya niutingi karamaeya saeya nwowa, ya nikrani, piu mi kwoinbudin wi saeya nonkwoninwomwirninkini.

²⁹ Mi kima iikamim ipiyin yinisim iso umir kwiruwa, sima pi saiirarar saini. Mi ipiyin sim ira saeya nikii isomaowi. Adi Komii siya kwoinkakaigin siirin, siya ina ninokninkinin.

³⁰ Mi wara kimiir kanmayim yim Adi Komii siya bidi mwan digim. Siya ina ninokninkinin simiirin. Mi dimin sisimim simiirin ini warar mi inokninkinin.

³¹ Mi kima wi hiriinanim simiirsi kipi nidid. Kima ini ipiyin sisim whiekakim simiir haiburim. Mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinasi kigriraowi. Iriig.

*Jisis siir inig iir boinimauuwi siyiu ieya
(Lk 12:8-9)*

³² Mi inkamin kariir inigin iki iikam nhirim simiir whwonkam ida boinimauuwi mi an kara wi hiriayar mi tiri simiir inigim wi kara mi boinimauuwi kariir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siir whwonkam ida.

³³ Mi iikamim kariirin digiumii haimriyuwi iki iikam nhirim simiir whwonkam idain. Mi an kara simiirin wi hiriayar mi tiri, kariir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siir whwonkam idain. Iriig.

*Jisis siya iikam imiir ninikibirim nitkin
(Lk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Kimiir kwoinim ha naingwokim kara ti yaii digworaekwowim iikam simiirim nu tiranim simiir nauuni minwokmainiyam nitkin iripa sima nongwomamair aeyam, ha? Nningaka. Mi ta kara nit aiirsiyin isidin wi whisa ninkibirnaei.

³⁵ Kara wi io ninwo anwowi siyiun siirim niti. Mi yinisim yinkamiyinin yio wi io siir ad iirar swoki kwowi. Mi yinisim yinugiyina ya wi io saiir yopii aiirar swoki kwowi. Mi yiniwignana ya wi io saiir giwai aiirar swoki kwowi.

³⁶ Mi omaka iruwan iikamim, wi io sima sima swoki inwo anwowi.

³⁷ Mi iikamim simiir biyan kwoinin yopii ad mi yinisim simiiramar naingwowi mi sima kariiram naingwo karamae nwowi mi sima wi kariir yai aiir wakaeyokna wao rani. Mi sima wi kariir mi kigna miriyan nwo rani. Nningaka.

³⁸ Yipiki iikamim kariirim nwokwokin karamae nwowim mi kariir mhoiya nit karamae nwowim mi sima paeyin hiniya nioninkinin siir nao karamae nwowi o siir naoka windi sima kariir mhoiya nit karamae nwowi mi sima wi kariir mi kigna miriyan iikam nwo rani. Nningaka.

³⁹ Mi iikamim sima simiir piu aiirsiyar haiyidid naingwoyimiyoknaeyim ti hiriinan iikamim sima wi Adi Komii saika nwo rani. Nningaka, nningaka. Yipiki iikamki inkamki nisomaowi simiirin dimusi rani, sima kariir yai aiir wakaeyoknakim. Mhoiya sima wi Adi Komii saika nwowi. Iriig.

Inkamim mi miyik mirii mhoiya siirin dimin miyikin wi Adi Komii siya hauuwi (Mk 9:41)

⁴⁰ Mi inkamim kiriir sibgu kigriraowi, yio siya kariir warar mi kigriraowi. Mi inkamim kariir kigriraowi mi yio siya Adi Komiiyin kariir nikropkiyin siir warar mi inkim kigriraowi.

⁴¹ Mi inkamim profet inkamim siir whindireraeri. Dimusi rani, siya ina ninokninkinin siya profet inkamim. Mi wi Adi Komii siya hauuwi dimin miyik siirin. Mi ti profet inkam iir warar. Yipiki inkamki, inkam miyikin Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknaeyim. Dimusi rani, siya inkam miyikin. Mi wi Adi Komii siya hauuwi dimin miyikin siir mi ti inkam miyikin siir warar.

⁴² Kima ta yaiya saiirin daingworinukripkai, yipiki inkamim kariir kigna miriym kamim inig karamaeyim simiirin dimin sim whira whindireraerar haiginuwi op mobsimnan. Whisarii rani, sima kariir yai miyik aiir wakaeyoknaeikim. Mhoiya siirin wi Adi Komii siya hauuwi dimin miyikin. Iriig.

11

Jon siya siir mi kigna miriym kam nhirim Jisis siirim yikropki (Lk 7:18-35)

¹ Jisis siya ti mini yayim siir kigna miriym kam iur nwiswo simiir boinmimauu digiyim mi siya simiirin ina yikropkiyin hinda tinda. Mi mhoiya siya ta maeyau aiir haiburgik mi siya iikamim simiir boinmimauuwam omom siir om kingiin nwowim simiir.

² Mi ta ti aiirin Jon siya maeyauwa huuyokyokaiya mi biye miriia saiir hirar niki owin mi siyar wakaewin mi whiekakim Krai inkamim Adi Komii siya nikropkiyin siya miriym. Mi Jon siir mi kigna mirii kam nhirim Jisis siiram hiriinansi nikropkikin.

³ Mi sima ha napnimbiamim Jisis siir hiriir sima siir srigi mi kara tari ti inkamim nitam boinin Jon siya, siya, iyie? Krima yaeya inkam nwiram ti okwokin, aniya?

⁴ Jisis siya simiir yai aiir yowarki boin, kima Jon siir boinu digworaekwo whiekakim kima wakaeyim mi kima kigim simiir.

⁵ Nhwokwisae iikam simiir nhowim ina swoki kaowirirkiyim mi iga biyeyim ina swoki apririrkiyim. Mi ma biyeya iga in naoninsimsiruwiya ini wadeya swoki okiyim. Mi wungirwii nwowim ina swoki wakae omokiyim mi iikamim paowaigi piskomkopou aokaowim mi iikam paeprikabim. Adi Komii siir yaiwin kibi aiirin ina wakaeyim.

⁶ Mi yipikin inkam nwirkin siya kariiram naingwo tibmii inkamin Adi Komii siya nikropkiyin karaigin Yaowae Adin. Mi siya sibgu okworinu kripkaii mi ha sibgu idwowi siya ha maingimainga Adi Komii siir yaiwin kibi aiirin ina wakaeyim.

⁷ Mi Jisis siya yai ha boin digiyin, Jon siir kigna mirii kamim ina yamkiyim. Mi mhoiia Jisis siya iikamim simiirin hinina boin Jon siirin, biya kima maeyau nu siin apa nunga saiir namim mi kima dimu dimin nini kigukim, ha? Mi kima inkamin yai kripiinaniikiigiyin au whirin opudgi hugswoswowyim siir kigim, iyie? Nungaka.

⁸ Mi nungaka nuwi kima dimu dimin komii kigam namkim, ha? Mi kima tari inkam nwirin yuis miyik niyin siir kigam namkim, ha? Iyie? Nungaka. Mi iikamim hiriinan yuis miyik miyikim simiir niyim yim inkam komiiyim nu kigiraowiyim simiir omaka hirar nwowikim.

⁹ Mi nungakiniwi kima dimu dimin kigam namkim, ha? Kima profet inkam siir kigam namkim, aniya? Ihi, kara kimiir boinmauwi siya inkam komiikin inigkakim mi siya ini profet kamim simiir haiiburim.

¹⁰ Ti inkamin siyairgin Yokwo Komii saeya boinin, wakae, kara Adi Komiiyin wi inkam nwirin siir nikropki kariir yaiya saiir boinmimauuwam mi kariir biyin wi siya namkwokini. Mi kariir kwoin iirin wi siyar kisosop haigkwokini iikamim simiirin.

¹¹ Kara kimiirin yaimwo aiirar boinki, Jonin op baptais haiiginuanin ini kam whiekakim nu tir nimbiamim ini simiir haiiburim. Biyan ikim mi tariinanan ikim yipikin iikamkim kariiram naingwo tibmiiyim mi iikamim Adi Komii siya kigiraowiyin sima nwowin siya paeprigab inkamin inig kamaeyin siir hiriinan ywowin. Ti hiriinan inkamin siya ini Jon siir haiiburin.

¹² Mi iia Jonin op baptais haiiginuanin siya boinmimauuwa ha nityokiyokiiya mi tisi tariinatar nadigniya. Maeyauwa Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir. Mi ta iia iikamim yaii ninii nansaowim mi ini yaii komiiyar ywowim mi ina yininswomswo ta hiriinan saiirsi, sima Adi Komii siyar kigiraowim iikamim simaka iripa nwowim.

¹³ Mi profet kam whiekakim Moses siya biya sima winim Yokwo Komii saiir, Jonin wi sipi niti.

¹⁴ Mi kima ta yaiya saiirim daingwo tibmii, wakae, Jonin Ilaija siya sima boinin ti inkamin wi siya swoki iti.

¹⁵ Inkamin wungakaigin siya wakae ta yai aiirin.

¹⁶ Kara iikamim ta iia aiir nwowim tariinan ti nu iir wi dimu dimin nikrii, ha? Sima ini yinisim sapisapim maeyauwa nae haiginiya saiir nidwowyim mi ha gwowyim ini simiir hiriinan yowim mi sima yinisim nhirim simiirim pi hinina kauwoki,

¹⁷ krima kidibim kimiirimar huni, kima mwai wao rani, krima tisa nouuboponim mi kima wara nou rani.

¹⁸ Jon siya ha nitin mi siya nae mi op wainmin bi naekwiyaekin mi sima boin, uridyiu biyeyin ini siir hir nwowin. Mi kima siyaka bi maingimaingakim.

¹⁹ Mi kara Yaowae Adin ninomor kouanin ha nitin mi kara nae op minim ina ini aekwiyaenyim mi sima ina boinim, kigi inkamin naenanaeyin hiniingin mi siya op wain whiekak kwiyae kiriekin. Kamim omom omomi umir haii ikim mi dimin biyie tiri ikim siya simiir nomiiyaugin, Adi Komii siir miyim siya kriir nsiimauuim, krira bidi miriiyim mi kima kriraka maingimainga nwo rani, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir bidi yinokninkin digim mi krimiir warar, ti diminim krima boinmimauuwim simiirsi.

Om nhirim simiir iikamim simiirsi daingwoyimyok sima bi naingwo tibmiiyim

(Lk 10:13-15)

²⁰ Mi om komii nhirim Jisis siya dimin kirie komii komii nhirim simiir haiswonimniskugin mi simiir mhi kwoinim bi kisina haiigim. Mi ta i aiirin Jisis siya

io simiir asi nwokin. Dimusi rani, sima siir mhoiyya bi namkim mi siir yai aiir bi wakaeyoknakim.

²¹ Mi siya ina kauwaeyimiyok boinin. Haei! Om Korasinan mi om Betsaidan iikamim kimiirsi naingwoyimiyoiki. Mi ti dimin kirie komiiyim krira tirim kimiir. Mi krira om Taia mi om Saidon sowiir hiran iikamim simiirin hiriinan haiswoniskigiswo sima sinin bidi bidiniyar pi masin, sima ha pimi aingwo tibmii Adi Komii siir nsiimauuim sima dimin biyekakim. Mi wim ningaka, hiriinan siyu bi tirkim. Ningaki, ningakinga.

²² Mi kara kimiirin yaimwowar boini, iikamim simiir boinwokiyop natkaigi Adi Komii siya, om Taia mi om Saidon sowiir hiran iikamim wi hik komiyya hai. Mi kimiirin wi hik komiigi komii aiirar hauwi.

²³ Mi kima iikamim om Kapaneamanim, kima hinina naingwowi Adi Komii siya kimiirin iikam miyika kigim, aniya? Ningaka. Adi Komii siya kimiirin wi dimin biye tiran iikam nikiuwi. Mi siya kimiirin wi maeyau paekaka saiir nitkaigi mi kara om Sodom siir iikamim simiir hiriinan kirie komii komiiyim simiir tirkiswo ti dimin hiriinan simiir, iikamim sima wa pi kisina haigi mi ti omin wa piki owin.

²⁴ Kara kimiirin yaimwowar boini, mhoiyya Adi Komii siya iikamim simiir boinwokiyop natkaiyana wi taka hika Sodom siya haiya saiir haiburi mi wim kima wi hik komiigikomii aiirar haii. Iriig.

*Yipiki iikamim naingwo tibmiiyim kima ha wit kariiram piusiisam
(Lk 10:21-22)*

²⁵ Mi ta ii aiirin Jisis siya hinina kwis boinkin, Adi Komii kira nu mi ninomor sowiir biyan inkamkin. Kara kiriir boin wadieki, kira ti kiriir dimin taeminim simiir haiigiprakaigi inkamim ninokninkin komiikakim sima ninokninkinisi. Kira ta ninokninkina iikamim inig mi ninokninkin komii karamaeyim simiir hauuga.

²⁶ Ihi, Adi Komii, kiriir kwoinin hiriinanargin.

²⁷ Kariir Adin siya digworaekwo whiekakim kariir in bidi yonkwo hauugiyin. Kara kigriraowim. Mi siir Yinisimin kariir kwoin iirin inkam nwrkin ninokninkin tani, kira kariir Adin kinakina ninokninkin iski. Mi kariir Adin siir kwoin iirin inkam nwrkin mi ninokninkin tani, siir Yinisimin kanakana ninokninkin iski mi iikamim siir yinisim ieyar nsiimauuwiyim, simasima asi ninokninkini kariir Adin siir kwoin iirin.

²⁸ Kima iikam whiekakim hik kimpipisu haiiyim kima whiekak kariirarama wit mi kimiirin wi mhi kwoin hiinsima mi ningwomamair wi kara nwowaiginuwi.

²⁹ Mi kima kariiram niti mi kariir yai whiekak imiir wakaeyoknaei mi kara dimin miyik miyikim wi kiriir diriraerari. Kara inkamin yai iikamim simiir yai miyik imiirin hiinsima boinikin. Inkamin sau nikwowaisiinaeyin siir hiriinan. Mi kima wi mhi hiinsima nwowi ningwomamair aei mi wi wadiyar sibgu owi.

³⁰ Diminin kara sriiyim kima tirim mi simiir wakaeyoknam, yo hikak tani. Mi wi hikak nwo rani, ti dimin iir tirsiyin. Ningaka. Kira wi maingamaingaka nwowi. Iriig.

12

*Judami ii komiyya Sabat piu siiskwowakiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir haiyani yaiga
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)*

¹ Mhoiyya Judami ii komii kwira Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Jisis siya wit numira saiir bopwo hiriir napriokinamkin. Mi kamim siir kigna miriiyim sima mhaigi naokim mi witnid nhirim simiir haii mi sima ina yinibrombrop aeyim.

² Mi Farisi kam nhirim sima ti hiriinan kigim mi sima Jisis siirin hinina boin. Kigi, ti siyu hiriinanin kamim kiriir mii kigna miriiyim sima tirin ya Judami ii komiyya Sabat dimin taemin tir karamae nwowiya igbid kamiyaugak nwowiya saiir taouugakim.

³ Jisis siya simiir boin, kima niwiiyim biya Devid siya tirim simiir bi mwaingim siir isidin sima mhiigi naowim, aniya?

⁴ Devid siya Adi Komii siir omaka aiiir yapninopkainam mi naeyim Adi Komii siir ninkin imiiaeyim siya siir kam nhirim simiir warar yinkin hauu ae. Moses siir yaiya biya Yokwo Komii wina saiiir hiriinan, prismi biyan kamim sima sima naeikim mi sima yaigak bi nwokim ti naeyim sima naeyim simiirsiyin. Nningaka.

⁵ Mi kima ti yaiyim yokwowa Moses siya wina saiiir nwowim simiir siyu imiir bi mwaingim mi pris simiir miyim mi maeyauwa hiuyokiyokaiya nae ninkin imiiaeyi Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiiir, aniya? Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya pris kamim sima wara bi siisikim mi sima dimin biye bi tirkim. Nningaka. Piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya pris sima piu bi siiskim mi sima dimin biye bi tirbugim. Nningaka. Adi Komii siir digworaekwowim yim ini ta Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya ini saiiir haibura.

⁶ Kara kimiirin yaimwowar boini. Ti diminin nwowin ini omaka Adi Komii siir inig hainaniya ini saiiir haiburin.

⁷ Mi kira ti yaiyim Adi Komii siir Yokwo Komii saeya boinim simiir sibgu ninokninkini mi kima wi iki iikamim dimin biye tirbu kamaeyim io simiir kipi nwo. Adi Komii siir yaiya hinina boinka, kara hinina naingwowi kima iikamim simiirsi daingwobumbu. Ti hiriinan siyuin ini wraisuim kima ninkin imiiaeyim kariir ini simiir haiburin.

⁸ Kimiirin hiriinan dimusi boin tani, kara Yaowae Adin ninomor kouwonin Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiiir Biyan Inkam karargin. Iriig.

Judami ii komiia piu siisiya Sabat Jisis siya inkam ina biyekakin siir ninskigin (Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Mi Jisis siya ha boin digiyin mi siya ta maeyau aiiir haiburgigin mi ina yamin simiir omaka Adi Komii siir yai nidwo wakaeyi saiiiram.

¹⁰ Mi inkam nwirin hir nwokin mi siir nimwo waeyaowim bidi yaoninsimsiruwim. Kam nhirim sima Jisis siir boinwokiyop natkaigiyam naingwowi, Moses siya winim diminim biya simiirsi. Mi sima siirin hinina srii, Moses siir siyuin igbid kamiyaugak bidi ywowin makak inkamin siirin wi ii komiia piu siisiya Sabat saiiir haiswoniski, aniya? Iye?

¹¹ Mi Jisis siya simiir boinki mi inkam nwirin kimiir bopwo waraur nwowin siya sibsib irkaki niuwi mi ti sibsibin Judami ii komiia piu siisiya Sabat dimin taemin tir karamae nwowiya ienau saiiir ninwarkainami mi ti inkamin siir sibsibin pi koua tiriirar nonkwokiyitkinki, iye? Nningaka.

¹² Mi iikamim krima ini sibsibim simiir haiburim, sibsibim yim dimin komii rani. Mi Judami ii komiia piu siisiya Sabat dimin taemin tir karamae nwowiya krima saiiirin wi hiriirar whindiriraerari iikamim makakim simiirin.

¹³ Mi Jisis siya ti inkam iir boinki, kiriir inib waeyaowim kinanwomwokaigi mi siir inib waeyaowim ina kinanwomwokaigiyin mi siir inib waeyaowim ini wadiyar swoki sibgu okiyin ina kwira saiiir hiriinan.

¹⁴ Mi siya hiriinan tirkiyin Farisi kamim ina nhinamim mi maeyau kwirua yahaingiriyu imprio boinaiyu Jisis siir nisomaowam.

Jisis siya Adi Komii siir miyan inkamkingin

¹⁵ Jisis siya ti diminin sima tiram minim siir, simiir bidi yinokninkinin mi ti omin siirin hiriinansi haiburgigin mi siya ina yamin. Mi iikam whiekakim makakim sima ini siir mhoiyar yamim, simiir haiswonimniskiyamin.

16 Mi Jisis siya simiir yikiduki siir inigin iki iikam nhirim simiir kipi boinmimauu, diminin siya tirkiyim simiirin.

17 Mi siya ti diminin ta Adi Komii siir yaiya biya profet Aisaia siya wina saiir ninkin boinourwokaigin. Ta yaiya saeya hinina boinka,

18 ti inkamin yo kara nimbingin kariirgi kariir miyan inkamkin, kara siir bidi yimbinin.

Kara siirimar naingwo iski mi kariirin maigimaigra siyar hauwi. Mi kariir naeyuin wi siir hauugi mi wi siir whinkinsiis haiginuwi. Mi siya wi iikamim hinda tindainim simiir boinmimauuwam nami kariir kwoin miyik iir.

19 Mi siya wi io yai boin tani mi ig yai boin tani sima siir yaiya wi hinina wakae rani mi siya wi iki siyium simiir bopwo nokwo kauwokam tani.

20 Mi siya siir iikamim kirie karamaeyim auwim opudgi hugswoswowiyim siir hiriinan nwowi wi simiir tirbu rani. Nngaka. Mi iikamim yipiki diminsi nimmimni yim paridsimin tingiyam kingiin nwowin siir hiriinan ywowim ti hiriinanin Adi Komii siya simiirin wi paenan nuwao rani. Mi wi iya kariir kwoin miyikin dimin biye imiir nikwowaisii ana saiirar nadiguwi.

21 Mi iikam nhirim nu whiekakim simiir hiranim sima wi siirim naingwo tibmii mi wi siirima nwokwokini simiir nanmaiwarkainam. Iriig.

Jisis mi Bielsebul siir inig whirin Setankin

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

22 Mi ta ii aairin sima inkamin nwira yikiunani siirim mi ti inkamin uridyiu biyeyin siir hiarar nwokin. Mi siya nhwokwisaekin mi siya ini waeyaiya mi owin. Mi siirin Jisis siya haiswoniski haiginugin mi siya yai ina boinaigiyin mi siir nhwoin ina swoki kaowirirkiyin.

23 Mi iikam isid komii whiekakim sima ini hindara yanaakiyim mi sima boin, ti inkamin Divid siir isidankin. Biya, Biyan Inkam Komiiyin siya nimbini nitam tari siya, aniya?

24 Mi Farisi kam nhirim sima ti hiriinan yai wakaeyim mi sima ti iikam isid komiiyin io simiir ywoki, ti inkamin siya uridyiu biye imiirin Bielsebul siir kirie aairar haiswonimniskii, siya uridyiu biyeyim simiir biyan inkamkin.

25 Mi simiir kwoinim Jisis siya ina ninokninkinim mi siya simiir boinki mi om whiruwan iikamim sima isido whisa ninkibirnaki mi yaii sowa sowa ninii mi ti omin wi miyika nwoki, aniya? Nngaka. Mi iikamim piugan kwiruwanim sima isido whisa nwowi mi yaii sowa sowa ninii mi ta piugana wi miyika nwowi, aniya? Nngaka.

26 Mi Setan siya kariir whindiriraerar haiginuwi uridyiu biyeyim simiir haiswoniskiyam. Mi siir isidin wi whisa ninkibirnaki. Mi siya wi paki hinin kirieya sae haiswoniski, ha? Nngaka.

27 Mi Bielsebul siya kariir whindiriraerari mi kara uridyiu biyeyim siir kirie aair haiswoniski mi kimiir isidin simiirin wi nhinga whindiriraerar haiginuwi, uridyiu biyeyim sim, aniya? Mi Bielsebul? Nngaka. Mi kimiirin Bielsebul siya whindiriraerar tani uridyiu biyeyim simiir haiswoniskiyim. Nngaka. Ti diminin Bielsebul siir nnsiimauugin siya kariir bi whindiriraerarkin.

28 Mi Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuin siyar whindiriraerari mi kara uridyiu biyeyim simiir asi haiswonimniskii, ti digworaekwowim kimiir nnsiimauuwi mi kima wa dinokninkin iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saeya bidi yamwoniya.

29 Mi yai kwira kara kimiir boinmimauuwi inkam nwirin siya inkam Setan kiriekakin siir omaka hiriir nami mi wi siir digworaekwo imiir tauae haii, aniya. Siya ti inkam kirie iirin weyinsopni tiki inirkaikikingik, siir nga inim hiriinan tiri mi siir digworaekwowim omakanau hir nwokaiyim wi siya hainaki.

³⁰ Inkamın nomiyau kanaka nwo karam nwowi mi siya io kariir nwowikin. Mi yipikin kariir whindiriraerar karam nwowi iikam simiir kwoinim Adi Komii siirim ninkpit haigiyim, sima ini iikamim dimin biyekakim sima nhinikriropkiyim hinda tinda ini simiir hiriinan ywowin.

³¹ Kara kimiirin pi hinina boini, Adi Komii siya wi digar nwowi kimiir digworaekwo biye whiekakim simiirar haiyoprimdiyumiigi mi iikam whiekakim sima nighbumbu boinim simiir warar mi inkamın Adi komii siir naeyu iir nighbumbu boini mi Adi Komii siya ta yaiya siya nighbumbu boina wi saiir wara haiyoprimdiyumiigi rani. Nningaka.

³² Inkamın Yaowae Adin ninomor kouan kariir nighbumbu boini mi Adi Komii siya siir dimin biye imiirin wa haiyoprimdiyumiigi. Mi inkamın Adi Komii siir naeyu iir nighbumbu boini mi Adi Komii siya siir nighbumbu boina wi saiir haiyoprimdiyumiigi rani. Mi tariinanin, iriipa hiriinan mi mhoiia iriipa hiriinan. Iriig.

*Pae biyeyin pi nae biyeya mi budi
(Lk 6:43-45)*

³³ Paeyin miyik nwowiyin mi siir naeyim pi wadeya mi owi, pae biye mi owiyin mi siir naeyim pi biyeya mi owi. Inkamim sima bi nae imiirar niki kigi mi sima pa ninokninkini, pae miyikin, iyie? Pae miyik rani.

³⁴ Kima ti iikam biyeyim, kima ini mipug biyeyim simiir hiriinan ywowim. Mi kima wi piki hinin yai miyikim simiir nimboboini, ha? Yai panin panin kwoinkim iikam krimiir mhi kwoinawu nwokaiyim pi simiirar prii boininisami.

³⁵ Inkam miyikin mi kwoin miyikim ini siir mhi kwoinawu hirar nwokaiyim. Mi siya siyu miyik miyik asi tiri. Inkam biyeyin siir kwoinawu yio yai bibiyie kasaki nwokai rani. Mi mhoiia siya wi yai biye imiirar boini.

³⁶ Kara kimiirin pi ti dimin taemin hininim sim boinki, boinwokiyopnatkaini iya Adi Komii siya wi iikamim simiir hidi yai bibiyeyim sima priboin priboinim simiirsi.

³⁷ Mhoiia Adi Komii siya wi krimiir srii yai whiekakim biya krimiir yai aeya boinim. Mi ti kimiir yai whiekakim wi simar nsiimauuwi. Kira miyiki pi yamisi owin, iyie? Kira inkam miyik rani. Mi siya kimiirin wa hidi dimin taemin whiekakim kima boinim. Iriig.

*Kam nhirim dimin kirie kirie komii komiiyim simiir kigam kauwok boinkikim
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)*

³⁸ Ta ii airin kam nhirim siyu komii ninokninkiniyikim mi Farisi kam nhirim sima boin, inkamın iikam nowomwarkaiyuwiyin, krima ha naingwowi kira dimin kirie komiiyin whira dsiimauu haiginu mi krima wa nwoki inokninkinim kira Adi Komii siir yinisimkin.

³⁹ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina ywowarki boin, kima iikamim kariiram kauwokim dimin komii kirie kimiir nsiimauuim, kima iikam miyik rani. Kima Adi Komii siirim bi swoki aingwo tibmiigim. Kara dimin kirie komii pi kimiir swoki isiimauu rani. Diminin whirin kara kimiirin pi siirarar nsiimauuwi iya biya profet Jona siya tira ti nu iir.

⁴⁰ Biya Jona siir hiriinan, siya nwokaiyin anasu komiia saiir mhinawu, nabeyim kwoim mi niyim kwoim. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin wi iriipa hiriinan, nabeyim kwoim mi niyim kwoim ienawu hir nwokaii.

⁴¹ Mhoiia iya Adi Komii siya iikamim simiir hidi. Mi iikamim biya om Niniva hir nwowim mi wi ti iikamim simaka ninkin okwowi. Mi sima wi hinina boini. Kima iikam biyekingim. Mi sima wi hinina boini. Dimusi rani, biya Jona siya Adi Komii siir yai aair boinimauuim mi iikam whiekakim sima Adi Komii siiram bidiya yaingwo tibmiyim. Inkamın nwira nwowi tirin, yio ini Jona siir haiburin mi kima siirim bi naingwo tibmiikim. Nningaka.

⁴² Mhoiia Adi Komii siya iikamim simiir hidi, biyan wig komii ira nu nhirim simiir kigriraowiya saeya biya iikamim nu Sivanim simiir kigriraoka. Mi saeya wi ti iikamim

tariinan nwowim wi simaka nokwowi. Mi saeya wi hinina boini, kima iikam biyieki biyie kuningim. Mi saeya wi hinina boini. Dimusi rani, biya saeya saiir nu iirar mi haiburgigi mipi aru maeyauwar mi rimtioki inkam komii Solomon siir yai wakaeyam. Ti inkamin tir nwowin siya ini Solomon siir haiburin mi kima iikamim siir yai bi wakaeyoknakim. Nningaka. Iriig.

*Uridyiu biyieyin ina swoki itin
(Lk 11:24-26)*

⁴³ Mi siya uridyiu biyieyin siya inkam nwirni haiburgigiyin mi maeyau nninga nningaim op karamaeyim pi simiir priyam priyamki siya saiir nini owouwim. Mi siya maeyaukwir bi kigin.

⁴⁴ Mi siya hinina yangwo, kara pa swoki ami maeyaua biya kara nwonaniya saiiram. Mi siya ha swoki amin mi siya kig ta maeyaua sima bidi nhiskiye mi bidi puaiya mi maeyau nhirkim nninga bi nwokim mi uridyiu biyie nwirki hir nwo rani. Nningaka.

⁴⁵ Mi siya hiriinan kignamin mi ina swoki amin mi uridyiu biyie iriyyar nwiso simiir swoki ikiuna mi siyiu bibiyeyim sima tiriyim ini ti siir haiburim. Mi sima saika yam mi sima ina yapninopkainamim mi ta maeyaua saiir ini owou. Biya ti inkamin uridyiu biyie whirin siya nwowin biya siya biyie wao bi nwokin. Mi tariinanin ini ti uridyiu biyie iriyyar nwiso simar yonkwobumbuninkin uguskiyin ti inkamin siirin. Mi wi hiriinan kinar nimbiamswowi iikam biyeyim tariinan nwowim simiirin. Iriig.

*Jisis siir apua aeya mi siir nomousisim ima siir kigam namkim
(Mk 3:31-35; Lk 8:9-21)*

⁴⁶ Mi Jisis siya yai, iikam imiirar niki boinmimauuin mi siir apu aeya mi siir nomousisim ikim sima yaba yaka okwoni. Sima yai saika boinaiyam nitkim.

⁴⁷ Mi inkam nwirin Jisis siir boinki, wakae, kariir apu aka mi kariir nomousisim ikim sima isi yaba hirar nokwowim mi sima yai kinaka boinaiyam nitkim.

⁴⁸ Mi Jisis siya ti inkamin siir yai aka hinina yowarki boinki, siya Adi Komii siir isidin simiir nowomwarkaiyiuim siya hinina boinkin. Yipiki kariir apua? Mi yipiki kariir nomousisimim, ha?

⁴⁹ Mi Jisis siya siir mi kigna miriyan kamim ina simiir yisiimauugi, kigi! Kariir apua mi kariir nomousisimim ti simargim.

⁵⁰ Inkamin kariir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siir kwoin iirara napi, yim kariir apu mi kariir nomousisim mi kariir yokmankim. Iriig.

13

*Inkamın sasae ninkiniyin numir aiir siir yaiga
(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)*

¹ Ta ii aiirin Jisis siya omaka hir haiburgikin mi ina yapnaniyamın yaba hiriir. Mi siya whigbid hir yani idwoiu.

² Mi iikam whiekakim siir yani kaeyokaiyiu. Mi siya i ira saiir yani kwirii idwokaiyiu mi siya i hir nidwokaiyin mi iikam whiekakim opmaiga hir yani okwomaiyiu.

³ Mi siya boiniyo yai kasa bi boinkin. Siya boin, wakae mi inkam nwirin siya siir numira witnid saiir nitkinam namkin.

⁴ Mi siya witnidim ha nitkinamim mi nhirim siyiu nikigiyim mi ipiyin nhirim ha nitim sima ini atkin idwo aeni.

⁵ Mi witnid nhirim maeyau siyakaka saiir nikiiyim mi nuin aowa bi namkin mi ti hiriinan witnidim ina whakiyim.

⁶ Mi biyeyin ha whwonaidniyakwokin mi ini simiirar yawhwoniyin. Mi ti witim simiir miyim haimii bi namkim simiirin ini bie siyar whwowaigiyim.

⁷ Mi witnid nhirim urid nimiridgakin siir bopwo nakaigaiyim mi urid nimiridgakin ha nisikiyin mi ini siya yisirimdunugiyin. Mi sasaenidim bi sibgu whakim.

⁸ Mi witnid nhirim nu miyikin siir nikiigiyim, yim nae ina budgiyim. Mi nhirim yim hiniina bud nhirim kamairim iriyyar mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwoim mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwir iuur.

⁹ Inkamin wiingakaingin mi siya ti kariir yai imiirar wakae mi ha sibgu daingwo. Iriig.

*Mi Jisis siya boiniyo yayim siya boiniyim simiir bwamkibwamim simiir boinmauugin
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)*

¹⁰ Jisis siya ta yai aair boin digiyin mi kamim siir kigna miriyyim sima Jisis siirim nitim mi siirin hiniina ini boini, hae! Kira simiirin boiniyo yai dimusi boini, ha?

¹¹ Siya hiniina yowarkii boin, Adi Komii siya bidi yisiimauuwim nimprio yayim ii Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana. Mi siya iikam nhirim simiir wara bi nisiimauugin.

¹² Ti diminim inkam nwirin siya ninokninkin komiigakinuwi mi Adi Komii siya wa swoki inkin hauugi mi siir ninokninkina wi komiyyar nwowi. Mi inkam nwirin siir digworaekwo simim kwisuwakinuwi mi wi Adi Komii siyar swoki haii.

¹³ Mi kara ti hiriinanin simiirin boiniyo yai boini. Dimusi rani, simiir nhwowim ina kaowim mi sima dimin kig rani. Simiir winim ina mauim mi sima yaimwo aair wakae ninokninkin tani.

¹⁴ Kima ti iikamim yai kwira profet Aisaia siya boina biya saeya bidi yimbiniya saeya hiniina boinka. Kima yai aairin wa wakaei mi kima saair yaimwo aairin wi ninokninkin tani. Mi kima wa kigi mi kima wi siir siirara kignanaei. Mi kima wi ninokninkin tani kima dimu dimin kigim.

¹⁵ Ti iikamim simiir mhi kwoinim ini hindara hugimkikiugiyim. Mi simiir winim ti yai imiir wakaeyim pi piyaowi mi simiir nhwowim ina kwisnamim. Mi simiir nhwowim pi dimin whir kigisi. Mi sima kariir yai aair sibgu wakaekini mi simiir kwoinim wa sibgu ninokninkin. Mi simiir mhi kwoinim wa kisina haigii mi wa naingwo tibmii mi kara simiirin wa haiswonimniskii haiginuwi.

¹⁶ Mi kima hiriyyar maingimainga. Mi kimiir nhwowim dimin taemin imiirar sibgu kigikim. Mi kimiir winim yaimin dimin imiirin ha sibgu wakaeyomokikim.

¹⁷ Kara kimiirin yaimwo aairar boini, biya profet kam whiekak ikim mi iikamim dimin whirki kimbu karamae nwo ikim sima ti diminim kima kigam naingwowim simiir kigama naingwokim mi sima simiir bi kigim. Mi sima ti yayim kima wakaeyam tirim, simiir wakaeyamar naingwokim mi sima simiir bi sibgu wakaekim. Iriig.

*Sasaeya ninkin inkanumir siir boiniyo yaiga
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)*

¹⁸ Tariinanin kima inkamin sasaeya ninkin inkanumir siir boiniyo yaimwokiyaimwo aair wakae.

¹⁹ Iikam whiekakim sima yai win kibi aair wakaei, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, saair wakaei. Mi sima saair yaimwokiyaimwo aair bi sibgu ninokninkin. Mi Setan siya simiir mhi kwoinaw hiriir namin mi ta Adi Komii siir yayi biya simiir hir nwowa saair hainiknatki. Iikam whiekakim sima yaiwin kibi aair wakaei ninomor kouana mi saair yai aair ninokninkin karamae nwowi ya hiniinga witnidim siyu nikiigiyim mi Setan siya simiirim niti mi simiir boini kima ta yai aair kipi wakae Adi Komii siya ninkina kimiir mhi kwoin imiir waraur.

²⁰ Mi witnid nhirim nu maeyauwa siiyakaka saair nikiigiyim, yim ini iikamim yai aairin winwinarar sibgu wakaeyim mi maingimainga ha nwowiyin ini simiir hiriinan ywowim.

²¹ Mi yim ini witnidim mii grinkii karamae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi sima wi ii priei nokwo rani. Mi wa swoki kwaowainami. Mi iikam nhirim simiir naingwo tibmiiya ini ti witnidim simiir hiriinan ywowim mi sima ii priei naingwo tibmii rani. Mi

iiya simiirin hik kimpipisuki nimbiam, ta sima naingwo tibiimya Adi Komii siiram, wi digumii haimriiyugigi mi wa niki uguskii.

²² Mi witnid nirim urid nimirgakin siir bopwo nakaigaiyim yim ini ikamim Adi Komii siiram naingwo tibiimiyim mi simiir hiriinan ywowim. Mi ti nuan dimin biyeyim simiirim naingwoyimiyoki, umir min hininim, simiiraram naingwoyim, ti hiriinanin ya Adi Komii siir yai aar higrinuwi wa niki uguskii. Mi sima wi digumii Adi Komii siir haimriiyugigi. Mi simiir miya sima mriiya, sima sairin miyik panisi mriisi.

²³ Mi ti witnidim nu miyik nitkinim, yim ini ikamim Adi Komii siir yai sibgu wakaeyim mi simiir yaimwokiayimwo sibgu inomokninkiniyim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi ti ikam hiriinanim sima wi mi miyikar mrii, ti sasaenidim kamairim iriyara budiyim mi kamnwoima mi budiyim mi kam nwir iura mi budiyim ini simiir hiriinan ywowim. Iriig.

Boiniyo yaiya ko biyeya numir whakiya sair boiniyoka

²⁴ Jisis siya yaeya boiniyo yai kwira sairin hinina boin simiirin, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, ya ini ti inkamin witnid ninkin siir numir aar ini siir hiriinan ywowin.

²⁵ Mi iya ikamim ha whwonkai aokaikiwiiyim mi siir sau omomin siir inkam nwirin ha nitwiiyin mi siya ko biyeya kimidiniya siir numir aar ini itkingig. Mi siya ina swoki idamkiwiiyin.

²⁶ Mi mhoiya ti sasaenidim ha ninan iigiyim mi sasaeyim wai ha nwokiyim mi siyar kigi ta ko biyeya warar ninkin whakiya.

²⁷ Mi miyan kamim ina yamim numiran adin siiram. Mi sima boin, biyan inkam, krimiir kwoinim ha naingwokim kira numir hiran sasaeya miyikim simiirara ninkini mi ta hiriinan ko biyeya saeya panina nimbiamka, ha?

²⁸ Mi siya simiir boinki, kimiir sau inkam nwirki nitkingikin ta ko biyeya! Mi siir miyan inkamin siir boinki, kiriir kwoinin panina naingwowi krma iki ko biyeyim simiir pini aku, aniya?

²⁹ Mi siya simiir boinki. Nngaka. Sasaeyim wi ko biyeya saika kima ninkin akisi.

³⁰ Kima sowiirin hiriyar kignin whakii mi wi iya sasae nngugu haiyana, wi sairar nadigiuwi. Mi iya sasae imiir nngugu haiyana miyan kam imiirin wi kara boini, ko imiirin maeyau kwiruwa dak haigin mimir. Mi simiirin wi iripa kog hainami mi wi pae namginki. Mi sasaeyim, yim wi kariir omaka nae haigiya wi sair hir haigii. Iriig.

*Boiniyo yaiya mastetidin mi yis ikin sowiir boiniyoka
(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)*

³¹ Jisis siya yaeya boiniyo yai kwira simiirin hinina boinki, Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini mastetidin siir hiriinan ywowa. Mi inkam nwirin siirin siya hainam siir numir aar ini inkin iu.

³² Mastetidin siya nae whirni nidnan bi nwokin. Nngaka. Siya komii rani. Mi mhoiya siya wi komiia nimbiamki mi numir hiran naeyim simiirin siyar mwrii haiburigigi. Siya pae komii nwokiiyim mi ipiyinim pi siir kwiya imiirar mi atkikini mi whie minim pi hirar mi haigii. Mi iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekak imiir kigirkakana, siir ikamim sima wi ti mastetin siir hiriinan nwowi mi wi komiayar nasae owiguskii.

Yisin siir boiniyo yai aeya

³³ Jisis siya yaeya boiniyo yai kwira ina swoki boinkiyin. Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini yisan iyopin bwaembwaekin howoknamin. Iya wig ira saeya ti yis iir haiya, praua aka kaipridgiyam mi ti prauain pa niyopin bwaembwaekii howopnami. Iriig.

*Jisis siya ta boiniyo yaiya iikamim simiir boinka
(Mk 4:33-34)*

³⁴ Jisis siya ti yaiyim biya siya boinim digworaekwo whiekakim iikam imiirin boiniyo yai ara boinkin. Siya simiirin yai whir wara bi boinkin. Ningaka. Siya simiirin boiniyo yai arar boinkin.

³⁵ Siya simiirin boiniyo yaiyim hinina boinkin, siya profet inkamin siir yai aiir swoki boinurwokaigikin, biya yokwoni siya win boinkiya yaiya saiir. Ta yaiya saeya hininga, kariir yaiya wi boiniyo yai imiirara kaonisboini. Adi Komii siya ti nu iir nonkwokwo karamaeya niki owa mi kara ti diminim biya haigipraprakaiyim mi tariinan namwonyim wi simiirarar boininkigi. Iriig.

Ko biyieya saiir boiniyo yaiga

³⁶ Jisis siya ha boin digiyin mi siya iikamim simiir haiburgigin mi siya omaka saiir yapninopkainam. Mi kamim siir mi kigna miriirim, sima ina yitim siirim mi ina boinim, kira ta boiniyo yaiya ko biyie saiira numir whaka krimiir unki boinmimauu.

³⁷ Jisis siya ina yowarkii boinin simiir yai aka, inkamin sasaeya miyik ninkiniyin numir, yo karargin, biyan Yaowae Adin ninomor kouanki natin.

³⁸ Mi numira ya ti nu ieya mi sasaeya miyikim yim iikamim Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknaeyim, ya simiir nikri boinka. Mi ko biyieya ya iikamim Setan siir yai aiir wakaeyoknaeyim ya simiir nikrii boinka.

³⁹ Sauan omomin siir inkamin ko biyie aiir nankaiyin yo Setan siya. Mi iya sasae imiir ningugu haiyana, ya ta iya Adi Komii siya iikam imiir hidana ya saiir boinka. Mi kamim numiran sasae imiir ningugu haiyim, yim Adi Komii siir paekwosim ima.

⁴⁰ Mi ko biyieyim maeyau kwiruwa sima haingiriyu haiginim mi ha namginkiyim paeya mi mhoiya wi hiriinanar tiri. Iikamim dimin biyie biyekakim, simiirin wi hiriinan hidi.

⁴¹ Mi kara Yaowae Adin ninomor kouanki natin, wi kariir paekwosimim simiir nikropkii hinda tinda. Mi sima wi ti nuin siir diminpai diminpai whiekakim iikamim simiir naingwo tibmii aiir kiyopsimsibgiyim mi iriipi hiriinan, sima wi iikamim dimin biyie tirim, simiirin wi Adi Komii siir isidin simiir hiranki nhinikriropki.

⁴² Mi simiirin wi pae komiia saiir hiriir nitkaigaigi mi sima wi paenau hirar kaou-bopboinkaeyami mi wi simiir big imiirar naegimgiyikaeyami.

⁴³ Mi ta ii aiirin iikamim dimin whirki kimbu karam nwowim wi bienan simiir whwoyai. Adi Komii siir iya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir. Inkamin wingakaingin siya ta yai aiirin ha timi wakae. Iriig.

Inkamim umir miya nu haingikaiya saiirim hansranin saiir boiniyo yaiga

⁴⁴ Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, saeya ini ta umir miya numira saiir haigiprakaiya inkam nhirkim biyar, ini saiir hiriinan ywowa. Mi mhoiya inkam nwirin ha swoki hansir haiyin mi ina swoki haigiprakaigigin ta maeyau aiirar mi siya ini maingimainga ywonamin. Mi siir digworaekwo whiekakim ina hauugiyim inkam nhirmi sima sainam. Mi ti umirim siya haiyim wi ta maeyau aiir nwoki sainim. Iriig.

Umir komii saini siyutin siir boiniyo yaiga

⁴⁵ Mi boiniyo yai kwira ya hininga, Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ya ini ti inkamin umir miyik miyik haiyam hansraniyin ini siir hiriinan ywowin.

⁴⁶ Mi siya umir miyik kigiyim mi ti siir umir digworaekwo whiekakim wi iki inkam nhirim simiir umir digworaekwo miyik miyikim simaka ninowana haii. Iriig.

Haimnani boiniyo yaiga

⁴⁷ Mi boiniyo yai kwira ya hininga. Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ya ini inkamin haimna whinau kwira sae humii ikouwiyin, wraisupai wraisupai simiiram, ini siir hiriinan ywowin.

⁴⁸ Mi iya haimnan, wraisuki naokinguguninkiniyim mi siirin pa kinaidami nupaiga hiriir. Mi sima pa nidwowi mi anasu miyik miyikim pi two nirmi kigmamak isitnoudnankaigii. Mi biye biyeyim yimbi paeya nisitnoudnankaigi.

⁴⁹ Iya Adi Komii siya iikam whiekakim simiir hidana, ya wi ti anasuwim simiir hida wi hiriinan nwowi. Mi iya paekwosim ima nitana mi wi sima kigmamak haii, piki hinin iikam ikim wadiyem mi piki hinin iikam ikim biyeyim.

⁵⁰ Mi sima simiirin wi pae komiia sair hiriir nitkaigaigi. Mi ta iya, sima wi kaouu ou prasae kin tani. Mi simiir big imiirar ninin aekiyimkiyikaeyami. Iriig.

Inkamın dimın miyik mi dimın kab sowir haii ikın

⁵¹ Mi Jisis siya simiir sriigi mi kima ti yai whiekakim, simiir yaimwowim simiirin ina ninokninkinim, aniya? Mi sima ina boinkiyin siirin, ihi.

⁵² Siya simiirin hiniina boinki mi kam siyu komii ninokninkiniyim yipiki kariir kigna miriyan inkam nwowim sima Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, sima sair bidiyar haiyim. Mi sima ini omakain inkamin siir hiriinan ywowin. Mi siya omaka siir digworaekwo haigiya pi sair napninopkainami mi siya dimin miyik mi dimin biye, pa nin hainakinaka mipa sioitkin hauunami iikamim simiir whinkinsiasam. Mi ti hiriinan siyuin, wi sima boinmimauuami Adi Komii siir yaiya biya profet inkamim sima boina mi ta yaiwin kibiya sair warar. Iriig.

*Om Nasaret hiran iikam sima Jisis siirin digumii haimriiyugigin
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)*

⁵³ Jisis siya ti boiniyo yayim simiir boin swokiyim mi siya ti om iirin ina haiburgigin mi ina yamin.

⁵⁴ Mi siya siir omki om iirar swoki amin mi siya iikamim simiir ini boinmimauuu, Adi Komii siir yai aair omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya simiira sair. Mi sima wakae digiyim, sima ini hinda yanaakiyim. Mi sima ina yomboin amboinim, ta ninokninkina dimin kirie kirie iikamim sim haiswonimniskiiya siya papi haigin, ha? Siya krimiir hiriinan inkamaiggin.

⁵⁵ Mi ti yinisimim siya inkamin omaka miriyyin, siir yinisim tani, aniya? Mi tari siir apua Maria saeya rani, aniya? Mi tari Jems, Josep Saimon mi Judas, yim tari siir nomousisim tani, aniya?

⁵⁶ Mi tari siir yokman whiekak rani, ti krimakar nwowim, aniya? Mi ti digworaekwo whiekakim siya papi haigin, ha?

⁵⁷ Sima hiriinan yai boinim mi simiir mhi kwoinim ini hikaka ywokiyim. Dimusi rani, sima ninokninkin tani, siya ta kirieya papiyanka haiga. Mi Jisis siya simiir boinki, profet kamim sima inigakim iki om whiekak imiirin mi siir omki om hirin mi siir pugana sair hiran iikam ikim, siya simaka inigak bi nwokin.

⁵⁸ Mi siir om hirin siya dimin kirie whiekak bi haiswonimniskigim iikam imiirin. Nینگaka. Dimusi rani, sima siiram ha bi naingwo tibmugim, siya ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin. Nینگaka. Iriig.

14

*Jonin op baptais haiginiuanin iikamim simiir siya bidi yaowin
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)*

¹ Ta iya Herot siya nu kigriraowan inkam komii nwokin Galili hir mi siya diminim Jisis siya tirim simiir wakaewin,

² Mi siya siir miyan kamim simiir boin, kara ha naingwowi, ti Jon siyaki siyairgin inkamin iikamim simiir baptais haiginuwin op, aniya? Biya kara siir nimbinkin inkamki nisomaowim. Siya ie hiranka swoki insiin idwokin mi ti hiriinan kirie komiia siir hir asi nwowi.

³ Mi biya Herot siir kamim sima Jon siirin hiriinansi nonkworinugin mi siirin wiyinsopni yinirkai mi maeyauwa huyokiyokaiya mi biye miriia hir ini haigigik. Dimusi rani, Jon siya maigimaiga bi nwokin, Herodias saeya Filip siirar wiga mi ini yaowae biyeyin Herot siya swoki hainikionkwonan.

⁴ Biya Jonin op baptais haiginuwan inkamin, siya Herot siir boinainanaekin ti dimin siir, siya hinina boinkin, kira ta wig aiir hainikionkwonan kira nonkwonani siyu komii iir nikripkin yo ti hiriinan siyuin miyik rani.

⁵ Herot siir kwoinin Jon siir nisomaowamar naingwokin mi siya ini Juda iikamim simiirsi yididin. Dimusi rani, sima ha naingwokin Jon siya profet inkamkinuwi.

⁶ Mhoiia igwira iikam nhirim sima ina yitim, iya Herot siirin siir yopiiga naokaina saiir naemirim aiiram mi taka iya Herodias saiir yinisim kopaka saeya ig simiir bopwo hir ini swaeyu mi Herot siya maigimaiga komiika saiirimin.

⁷ Mi siya saiirin hinina yimbinki, kara kariirin yaimwovar boini, diminin kira kariirim srii mi kara kariirin wa hauwi.

⁸ Mi saiir apua Herodias saeya saiir yin kopak aiirin hinina boinimauugi Herot siirimin mi saeya ina boina, kira Jonin op baptais haiginuwiyin siir ni iir kaigripki mi siirin mobmir kwirni haiginki mi kira kariirim tiriir whauugi mi kara wa ninokninkinim siya bidi yaowin.

⁹ Mi saeya hiriinan yai aiir boin digiya mi inkam komii Herotin siir kwoinin ini hikaka ywokiyin. Dimusi rani, siya iikamim saikar nidwokai aeyim mi siya simiir whwonkam ida nimbingin mi siya simiirsi asi nididgin. Mi siya siir kamim simiir boinki, ha ti hauugi saiirar ti diminin.

¹⁰ Mi Herot siya inkam nwirin maeyauwa huyokiyokaiya mi biye miriia saiir hiriir namam yikropki Jon siir ni iir kaigriphainakiyim.

¹¹ Mi sima Jon siir mwo kaigriphaii digin mi sima siir mwoin mobmir kwira saiir haiginki mi sima ta yin kopaka saiir hauugi. Mi saeya saiir apu aiirim hainam.

¹² Mi kamim Jon siir kigna miriiyim sima wakaewinim mi sima ina yamim siir piuis aiir ini hainaki mi sima saiirin ina haingikaiyim. Sima kikai digigim mi sima Jisis siir ini boinmauuu. Iriig.

*Jisis siya hauu aeyim kamim nae 5,000 kim
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jo 6:1-14)*

¹³ Iya Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ti om iir haiburgik mi i ira saiir kwirinam mi maeyau iikam karamaeya miriia hiriir yam. Siya siya namkin. Iikamim sima hiriinan wakaeyim mi sima om iir haiburgik mi sima ini siir mhoiia yapnamim.

¹⁴ Mi Jisis siya ha namasukun mi i aiirin ina haiburgigin mi siyar yapkidam iikam isid komiiyin hirar nwowi. Mi siya simiirsi yaingwoyimiyokin mi iikamim makakim ini siyar haiswonimniskiiyim.

¹⁵ Mi naiowaka kamim siir mi kigna miriiyim sima ina yitim siirim mi ina boinim, ta maeyauwa iikam karamaeka iya ini namkiriba. Mi hainingin nuwi kira ti iikamim simiir dikropki mi sima ti omi sisimim kingiin nwowim simiir damtib mi naemin ti sainayam tib.

¹⁶ Mi Jisis siya simiirin hinina boinki, sima whisarii pi dimusi nami? Kima hauu ae simiirin.

¹⁷ Mi sima siirin hinina boin, krimiir tirin nae homgaki nwo rani. Nningaka. Bretim iriyyar mi anasu whis ha nwowi.

¹⁸ Jisis siya ina boinkiyin, naeyim kariirim hainaki.

19 Mi iikamim simiir boinki, kima ko aiir didwoki mi siya ti bret iriyyarim mi anasu whiswo simiir hai mi ninomor koua hiriir kaoki mi Adi Komii siir boin wadieki mi siya anasu bretim ina yimbimbir yinop hauugiyim kamim siir mi kigna miriyyim simiir. Mi kamim siir mi kigna miriyyim simiir hauugi mi sima iikam imiir hauunam.

20 Mi sima ha naeyim mi simiir mhiyyim ini digar ywokiyim mi kamim siir mi kigna miriyyim sima nae haimiihaimiyyim sima naepipiru haiginim simiir swoki haingiriyu haiginam mi nibim sima haigiyim nae haimiihaimii imiir pariig iuur is.

21 Kamim ti nae imiir naeyim 5,000 kim, sima wigyin imiir wara bi mwaingim. Iriig.

*Jisis siya whii kwira nunan opa saiir idwower napnaidamkin
(Mk 6:45-52; Jo 6:15-21)*

22 Mi Jisis siya nae simiir hauuwae digikin mi siya kamim siir mi kigna miriyyim simiir boinki, kima i ira saiir kwiriinam mi kariir biya damkwokin whiyya saiir mirmiyya hiriir. Mi iikamim simiirin siyar yikropki.

23 Mi siya iikamim simiirin ha nikropkiyin mi mhuusim whir iirin Adi Komii siirim siya siyar ini kwisboinu. Mi naiowaka Jisis sasa ywokairib mhuusim iirin.

24 Mi ta ii aiirin siir mi kigna miriyyim sima ini igak whii idopwoniya hinar yakirir mairibim mi opuda ini irib hiranka hugnaniya mi hinin komiyya ini i aiirar kaibombokiigiya.

25 Piunok nugakin bie ha niyok naidniyakwokin iya pirkin kingiin nwoyakwoka Jisis siya ini nunan ta whiyya ini saiir op ida yapamyakwokin mi kamim siir mi kigna miriyyim simiir hiriir yapnimbiiyam.

26 Sima kigwin siya opa saiir idwower napni mi sima nidid pranae bi kinkim. Sima boin, wara napniyin wraigin mi ha nididim mi ina yinkau ankauim.

27 Mi Jisis siya bi kimiminkikin ini simiirar boinkiyin, kima kirie dwo! Karargin, kima kipi nidid!

28 Pita siya siir yai aka hinina yowarki boin, Biyan Inkam Komii kirargin niuwi mi kira kariir boinki mi kara pi opa saiir idwowa napnani kiriirim.

29 Jisis siya ina yowarki boinki, kira ha wit! Mi Pita siya iya saiir haiburgik mi ini nunan opa saiir idar kwaewiskin apamin Jisis siirim.

30 Siya opuda saiir kinankiuwinin siya ina yididwinin mi siya op aowa hiriirin ina yokwokwomairaraonainamin. Mi siya hinina kauwoki, Biyan Inkam Komii kira kariir kibokiinawid!

31 Jisis siir ina bi kimiminkika ini Pita siirar yanka nonkwo sasaugiya mi siya siir boin, kariir naingwo tibmiiya kabi rani, kariir kwoinin dimusi naingwo yisyiskin.

32 Mi sowa iya saiir ini kwirii mi opuda ina hugwokmaigiya.

33 Mi kamim siir mi kigna miriyyim i hir nwowim sima ti dimin iir kigiyim, sima ini Jisis siir inig iir hainanim mi sima hinina boin, kibe idwai kira Adi Komii siir yinisimkin. Iriig.

*Jisis siya nu Genesaret hiran iikamim maki niyyim simiir haiswonimniskigin
(Mk 6:53-56)*

34 Mi sima whii aiir niyikrionaidamim mi sima maeyau kwira nu Genesaret hirana saiir yamamasu kuu.

35 Iikamim ta maeyau aiiranim sima ina yinokninkinim, Jisis siya tio. Mi sima yaiya ina hauu ninkinkiya om whiekakim kingiin nwowim simiiram mi sima ina hainaniyyim iikam whiekakim makakim Jisis siiram.

36 Mi sima siir srinanae, ini mi owin iikamim makakim sima kariir piu aiir nonkwokiyin mi ningaki mi iuwu mi yuis mwis iirarar timi onkwoki inara, aniya? Mi iikamim siir yuis piu owiir nonkwowim sima ini wadiyar swoki okiyim. Iriig.

15

Adi Komii siir yaiya ini yidiwi wanwiyae simiir yai imiir haiburim (Mk 7:1-13)

¹ Mi Farisi kam nhirim mi kam nhirim siyu komii ninokninkiniyim, sima om komii Jerusalem hir haiburgigim mi sima ini Jisis saika yamwoniyim mi sima siirin hinina sriigi.

² Kamim kiriir kigna miriyyim sima yidiwi wanwiyaemi siyuim simiir biri napkim. Moses siya boina mi ina min simiirim biyin hisok rani, iya sima naeyim krimiir yidiwi wanwiyaemi siyuin kirieyin siir hiriinan.

³ Jisis siya simiir yai aka ina yowarkii boinin, kima ti yidiwi wanwiyaeyim simiir siyuim simiir, dimusi napkrpkaii. Mi Adi Komii krimiir Wanin siir siyu iir dimusi nikwo waisigim, ha?

⁴ Biya Adi Komii siya hinina boinkin. Kira, kiriir yopii adwo sowiirwai yai aiiar sibgu wakaeyokna mi kira sowiirin siyu miyik iirar diisimauu. Mi dimin whirin siya simiir boinin, nwirki siya sowiirwai nikbumbu boini mi sima wi siir nisomaowi.

⁵ Mi kima ta yai aiiar bi wakaeyoknakim, kima hinina boinkim. Inkam nwirin siya umir digworaekwo kakinuwi yopii ad owiir whinkinsiisim. Mi kira yopii ad owiirin hinina kipi boin, ti umirim Adi Komii umirkim. Mi kara bidi yimbini ti umirim Adi Komii siirgin mi kara pi kowiirwai hauu rani. Ningaka, ningakinga.

⁶ Mi tiki hiriinan siyuin siir tiri mi ini mi owin kima sowiirwai mi kigrirao karamae mi owi mi kima Adi Komii siir siyu iir bidi haigin ikworinugigim mi kimiir wanmi siyu iiramar yikpitkii namim.

⁷ Kima ti iikamim niksisaeyan iikamkim. Ta yaiya Adi Komii siya boina biya profet Aisaia siya kimiiram nimbina ini kaimwowa ywowa mi siya kimiirin hinina boinkikin.

⁸ Ti iikamim sima kariir inig iir hainaniyim sima yai ara nhinkini, simiir mhai kwoinim kanaka namasu rani.

⁹ Sima kariir inigin whisariiyar prihainani ti diminim sima boinmimauuim iikamim simiir, ya kariir yai rani, simiirar yaiga. Iriig.

Inkamın kwoın biye nwowiyın yipi miyik nwo rani, (Mk 7:14-23)

¹⁰ Mi Jisis siya simiir boinmimauu digiyin mi siya iikamim simiir yikiuna, sima siirin namim. Mi siya simiirin hinina boin, kima sibgu waka nonkworinugi, ti diminim simiirin.

¹¹ Diminin inkam ieya nonkwo haiyin mi ha naeyin, yo iikamim ioki siya bi hio haiginuwigin. Ningaka. Mi kwoin biye yo nikrani io pi siya hio mi inkamin pi siya kiyainami siyu biye tiramin.

¹² Mi siya ti dimin imiir boin digiyim. Mi siya kamim siir kigna miriyyim sima ha nitim mi ina yaboiniyim kira ina ninokninkinin ti Farisi kamim sima ti diminim kira boinim simiirar wakaekiyim. Mi sima kinaka io komiiga?

¹³ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin. Adi Komiiyin ninomor kou nwowin, siya numirkakin. Digworaekwo whiekakim siya ninkikin karamae nwowim mi siirin wi miigakar kiyop haigi. Mi wa nitkaigi.

¹⁴ Kima Farisi inkamim simiirsi kipi naingwoyimiyo, sima ini nhwokwisae inkamnan ywowim. Nhwokwisae inkam nwirin siirin siyu bi nisiimauuwikin. Mi siya nhwokwisae inkam nwirin siir nisiimauuwi mi sowa wi ieno iirar napnatkaigai namswowi.

¹⁵ Pita siya Jisis siirin hinina boinki, ta boiniyo yaiya kira saiir yaimwo aiiar boiniski mi krma saiir nwoki inokninkinim.

¹⁶ Jisis siya simiir boin kima ini inkam whaowaeyar niki owim iki iikam nhirim simiir hiriinan, aniya?

17 Kima ninokninkin tani, ti hinin diminin yaiya naekiyim pi mhi kwoina nam tani, pi dini siyiuin pi siir namki. Mi mhoiya pi waisi hir nini ugik rani, aniya?

18 Mi diminim inkamni mhi kwoinaw nwokaiiyim, mhoiya wi yai saeyar boininkigi mi ti diminin inkam iirin wi siyar nwowaiginuwi dimin biyekak.

19 Mi digworaekwowim kwoinaw nwokaiiyim yim hinngim. Kwoin biyie nwowi ikin mi inkam nwirni nisomaoni siyiu ikin. Mi inkam nwirni wig hainiki nonkwonani siyiu ikin. Mi hi inkam nwiraka nanaeni siyiu ikin. Mi hi tauaeni siyiu ikin mi niksisaeni ikin mi nkbumbuni siyiu ikin.

20 Ti digworaekwo biyie biyie hininim inkamin biyie sima nwowi. Mi siyiuin inkamin ina hisok ae karamae nwowiyin, ti hinin diminin yo inkamin io siya bi hioWikin. Adi Komii siir whwonkam idain. Nngaka. Iriig.

*Nu Kenan hiran wiga Jisis siirim naingwo tibmii knga
(Mk 7:24-30)*

21 Mi Jisis siya ti omin siir haiburgik mi om Taia mi om Saidon sowiir hiriir yam.

22 Mi wig ira Juda wig rani, nu Kenan hirana saeya ta maeyau aiir nwowika mi saeya ha nita mi siirim ini kauwokni. Kira Devid siir isidan inkamkin, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin kira kariirsi daingwoyimi yok. Uridyiu biyeyin siya tumbugin kariir yinisim yinugiyina.

23 Mi Jisis siya saiirin yaimrsim kwir bi swoki owarki boinminkin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima siirim nitim mi ina boinim, ta wiga saeya krimiir mhoiya nitka mi yai saeya sisinanaei. Mi kira saiir whindiriraerarki mi saiir dikropki.

24 Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin. Nngaka. Adi Komii siya nikropkikin kariirin Isrel simiir iikamim simiiramar sibsibnan kigugu uguskiyim simiiram.

25 Mi ta wiga ha nita mi ina ini waisi huniya siir igmiiga kingiin mi saeya ina boina. Biyan Inkam Komii kira kariir whindiriraerarki!

26 Mi Jisis siya ina yaingwowin krma Juda iikamim Juda iikam tani simiirin wranan naingwokim mi Jisis siya boiniyo yai kwira saiirin hinina boinkin, yo siyiu miyyik rani krma yinmi naeyim simiir kipi hai mi wrami kipi nitkinu aeki.

27 Mi ta wiga saeya ina boina Biyan Inkam Komii wara yaiya kira boina kaimwoka. Krma wra biyie nankim. Wra sima naemrsisimim yin ima naekrimkrinkiyim pi simiirar mi umimin aei.

28 Mi Jisis siya saiir yai aka ina yowarki boinin, wigra, kariir naingwo tibmiiya ini komii ywowa! Diminin kira naingwowin siya wi kariirar nimbiam! Mi ta i aiirarin bi kimininkin saiir yinisim yinugiyina ini wadeyar ywokiya. Iriig.

Jisis siya iikamim makakim simiir haiswonimniskigin

29 Mi Jisis siya om Taia mi om Saidon sowiir haiburgik mi whikbid Galili saiir hiriir yapam mi siya mhuismim siir hiriir iiyam mi hir ini idwowiu.

30 Mi iikam whiekakim ini saika yamwoniyyim mi sima iga in biyie biyekakim mi nhwokwisae mi kiu minim ninsimsiriuim mi waeyai mikrim ikim mi makak iikam nhirim sima Jisis siir igmiiga ini kikinuni. Mi siya simiir haiswonimniskii haiginugig.

31 Iikamim sima hiriinan kigim mi sima ina yanaakiyim. Dimusi rani, sima kigi waeyai mikrimim sima yai ina swoki boinaikiyim mi kiu ninsimsiriuwim ini wadeya ywokiyim. Mi iga in biyie biyeyim ina sibgu apririkiyim mi nhwokwisae yim simiir nhwowim ina kaokiyim. Sima Isrel simiir Adi Komiiyin siir inig iir asi hainankim. Iriig.

*Jisis siya hauu aeyim iikamim 4,000 kim
(Mk 8:1-10)*

32 Mi Jisis siya simiir haiswoniski digiyin mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir yikuuna. Mi siya simiir boinki, kara ti iikamim simiirsi naingwoyimi yoki iyyim kwoim

sima kanaka nwokaigiyim. Mi sima nae bi naemiminkim kara pi boriisopi simiirin mhiirima nikropkiyim mi sima pi siyiu hir naokaowi mhiigi.

³³ Mi kamim siir kigna miriiyim ina yowarkii boinkiyim siir yai aka, ta maeyaua iikam karamaeka mi krīma naeyim pi papiyanki mi inkiguna haii, ha? Ti iikamim simiir hauu aeyamin.

³⁴ Jisis siya simiir sriigi, kima bretim pariiga nwokaii? Mi yim ina boinkiyim, krīma bretim iriiyar mi antousisim ikim ina mi okaiyim.

³⁵ Mi Jisis siya iikamim simiir boinki, kima nu iir grin kin idwoki.

³⁶ Mi siya ti bret iriiyar nhiswo simiir haiyin mi ti anasum simiir warar yinkin hai mi Adi Komii siir boin wadieki mi ina yimbimbir yinoop priigikiyim. Mi siir kigna miriiyim kamim simiir hauugi mi yim ina yapninkwokwo hauunamim iikam imiir.

³⁷ Mi sima ha nae digiyim. Mi ti nae haimii haimiiyim sima naepipiru haiginaowidim. Mi kamim siir kigna miriiyim nibim simiir swoki tau haigiyim iriiyar is.

³⁸ Ti kamim ti nae imiir naeyim sima 4,000 kim. Mi sima wig yin imiirin wara bi ninkin mwaingim.

³⁹ Sima nae digiyim mi Jisis siya iikam imiir nikropkiyin mi siya ina kwiriiyin i kopsim ira sair kamim siir kigna miriiyim sima warar mi ina yamim whigbid yarmiya hiriir, nu Magadan hiran maeyau aiiram. Iriig.

16

*Farisi nhirim Adi Komii siir kirie komii komiiyim simiir kigam sriigim
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)*

¹ Mi Farisi mi Sadyusi kamim sima Jisis siir kinankuwam nitkim. Mi sima siiram sriigi. Kira ninomor kouan kirie komii komii nhirim Adi Komii siirim krīmiir wiisiimauu krīma nwoki kigim.

² Jisis siya simiir yai aka yowarkii boin. Naiowaka kima pi hinina boin tibi, ninomora ini pariidnan maskwonainamtiba waka ii miyik sapi nikii.

³ Mi nugakin kima pi hinina boinyakwoki. Biyein iyaka bi maskwonaidniyakwokin mi iya pa swoki imimgi, panao ii miyik nwo rani, pi naokak nwowi. Ihi, kima kigninokninkinikim ninomor sairin. Mi kima ti hiriinan iyyim ina ninokninkinim mi kima Adi Komii siir diminim ti tariinan nimbiamim simiir kigninokninkin tani, aniya?

⁴ Kima iikam bibiyeyim ta ii aiir nwowim Adi Komii siiram nam karam nwowim kima kariiram kirie komii diriraeraram sriigim mi kima Adi Komii siiramim mhoiia bi namkim. Nngaka. Kara kimiirin wi dimin kirie nisiimauu rani. Nngaka. Kara kimiirin wi dimin kirie komii whiruwan iya Jona siya nwowa pi siirarar nisiimauuwi biya Jonah siya anasu komiia sair mhinau nwokaiyin iyyim kwoim mi siya ini omwaiyar swoki waiyain. Mi kima wi Jonah siir kirie komiia sairara kigi. Mi siya ti yaiyim simiir boin digiyin mi Jisis siya simiir haiburgik mi siya ina yamin. Iriig.

*Boiniyo yaiya Farisi Sadyusi simiir yisin siir boinkin
(Mk 8:14-21)*

⁵ Kamim siir kigna miriiyim sima whiia sair ninidnamkim i kopsim ira sair mi bret nhirim ini sima yaingwo owougikim simiir wara bi hainamkim.

⁶ Mi Jisis siya simiir boinki kima sibgu mintarao mi aru dwo Farisi Sadyusi simiir yisin siirsi.

⁷ Sima, simasima yimboin amboin. Siya hinina boinkin siya ta yaiya krīmiir boina dimusi rani, krīma bret biri hainanikim.

⁸ Jisis siya simiir yaiya bidiya yinokninkininkiyin mi siya simiirin hinina srii. Kima ti kamim kimiir naingwo tibmiya tari kabi rani. Kima hinina dimusi boinkim. Krīma bret karamaeka, ha? Kariir kirieya kimiir whinkinsiisim wi dig nwo rani, aniya?

⁹ Kima ini ninokninkin karamaeyar niki owim, aniya? Mi kima bi naingwokim iya kara nimbimbir hauuwim bret iriyyarim 5,000 iikamim sima naeyim mi kima ini yaingwo owouwim, aniya? Mi kima nae haimeihaimiyyim nibim pariiga haigi, ha?

¹⁰ Mi kima ti bret iriyyar nhiswo 4,000 kamim kara hauu aeyim simiir bi naingwokim mi kima ini yaingwo owouwim, aniya? Mi kima nae haimeihaimiyyim nibim pariiga haigi, ha?

¹¹ Mi kima ninokninkin karamae dimusi nwowi, ha? Kara kimiirin bret bi boinkin ningaka. Kara hinina boinkikin, kima Farisi mi Sadyusi simiir yisin siirsi mintiraos.

¹² Mi kamim siir mi kigna mriiyim sima ina yinokninkinkiyim, siya simiirin yisin bret aka haigiyin siirsi mintiraosi bi boinkin. Ningaka. Siya Farisi, Sadyusi simiir yai biyeyin yisnanim simiirsi mintiraosi boinkin. Sima simiir yai kipi wakaeyokna. Iriig.

Pita siya boinmimauugin Jisis siya Kraiskin siya krimiir nanmaiwarkainam nitkin (Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Mi iya Jisis siya om komiyyin Sisaria Filipai nikiuwiyin siir kingiin hiriir nimbiamin mi ta iya siya kamim siir mi kigna mriiyim simiir srii iki iikam sima panina boini, kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin siya yipikin, ha?

¹⁴ Mi sima hinina yowarkii boin. Nhirim ha boini, kira ti Jon op baptais haiginiuan inkamin siya mi nhirim ha boini. Ilaijakin mi nhirim ha boini. Jeremaiakin mi yaeya profet inkam nhirim biya naonamim sima.

¹⁵ Mi Jisis siya simiir boinki. Mi wim kimarin kariirin panina dapikim, ha? Kara yipikin, ha?

¹⁶ Mi Saimon Pita siya ina yowarkii boinin. Kira ti inkamin Kraisi Adi Komii siya nikropkiyyin siya. Mi siya Adi Komiiyyin kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin inokinok mi siir yinisimkin.

¹⁷ Mi Jisis siya yowarkii boin, saimon Joni yinisim, Adi Komii siya kiriiramar maingimairgaei. Kiriirin ta yaimwowa nuan inkam nwirkin bi nisisimauugin. Ningaka. Kariir Adi Komiiyyin ninomor kou nwowin kiriirin siyar nisisimauugin.

¹⁸ Kara kiriir boinki, kira Pitakin mi ti kiriir inigin siir inigmwokimwoin siiyakin. Mi kariir iikamim naingwo tibmiyyim wi ti siiya siir idwo nwowi. Setan siir kirieya wi ti iikamim naingwo tibmiyyim simiir nikwowaisii rani. Mi wi nao rani. Ningaka.

¹⁹ Mhoiyya kara tidiiyin wi kiriir hauuwi Adi Komii siir maeyauwa digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir haiwaowam. Diminin kira nu tir kigninkinkikin mi Adi Komii siya ninomor kou hirin wi hiriinanar mi kigninkinki siirin. Diminin kira naingwowin nu tir kigninkin owim mi Adi Komii siya ninomor kou hirin wi hiriinanar mi kigninkin owi siirin.

²⁰ Mi siya kamim siir mi kigna mriiyim yai kirie simiir boinikiduki, kima ti inkamin Kraisi Adi Komii siya nikropkiyyin kariirin iikamim simiir nanmaiwarkainam nitin, kariirin inkam nwirni kipi boinmauu. Iriig.

Jisis siya boin kara naowi wa swoki insiin idwowi (Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)

²¹ Mi Jisis siya ha boinmimauu bwakainamin kamim siir mi kigna mriiyim simiir. Mi ii kara om Jerusalem hiriir nami mi kara wi hik kimpipisu kasa hai rani. Mi inkam komiyyim Adi Komii siir mi kigriirowi ikim mi prismi biyan inkam ikim mi kamim siyu komii iir ninokninkini ikim. Mi wi hik kimpipisu kariir hauuwi mi kariirin wi sima nisomaoki. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin.

²² Mi Pita siya siir yikunam mi siirin igao yai yani boiniu. Biyan Inkam Komii kibie idwai ti diminin wi kiriir kipi swoki imbini mimin. Adi Komii siya wi hinina boini. Ningaka.

²³ Mi Jisis siya ha haiyug kaokiyin mi Pita siir boinki, Setan kira ti amki! Kira kariir mi aiir kipi kiyopsibgi. Kira Adi Komii siir kwoinin siir biri ninokninkin. Nningaka. Kira inkami kwoinin siirara ninokninkini.

²⁴ Mi siya ti diminim simiir boin digiyim. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki. Mi inkamin kariir siyu imiir napam niti mi siya siir kwoin iir hidnani mi ha haiburgigi mi kariir mhoiya wit inkamin kariir mi imiir mirii. Mi siya hik mi naosi kipi nidid. Kara naowi paeyin hiiniya nironinkinin siir hiriinan.

²⁵ Inkamin kariir siyu iir nap karamae nwowiyin siya siir kwoinairgar priinaingwo diriraeraramar naingwowi. Mi siya naosi nididiyin mi mhoiya siir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin wi hindara kigugu iuguski wi omwai Adi Komii saika waiyayokiyokii rani, inokinokin mi yipiki inkamkin sama naingwo karamae nwowiyin, inkamin siya kariir mhoiya niti mi yo siya naosi bi nididkin mi mhoiya ti inkamin siir kwoinbudin wi Adi Komii saika nwoyokiyokii kaeyami inokinokin.

²⁶ Mi inkam nwirin digworaekwo whiekakaki nuwi ti nu iirin mi siya Adi Komii siir mhoiya nam karamae nwowi mi siir kwoinbudin wi hindara kigugu iuguski mi ti siir dimin taemin whiekakim nu tiranim wi siirar whinkinsiisi, aniya? Nningaka. Mi siya wi dimu dimin haii kwoinbud iir whinkinsiisamin inokinokin Adi Komii saika nwowamin, ha? Nningaka. Siya siyu kamaeka.

²⁷ Mhoiya kara Yaowae Adin ninomor kouanin, kara wi Adi Komii siir kirieyim simaka niti mi saeya wi paenan nyua haiginuwi krimiirin. Mi Adi Komii siir paekwosimim wi kanaka ninkin iti. Mi taka ii aiirarin kara wi nu tiran iikamim simiir mi imiir hidi mi miyika kara wi dimin miyik iirar hauwi mi biyeya kara wi dimin biye iirar mi hauwi.

²⁸ Kara kimiirin yaimwovar boini ti iikam nhirim tirar nwowim kima wi niki ao rani, kima wa kigwini iya Yaowae Adin ninomor kouanin mi dimin taemin komiyyim mi iya siya iikamim simiir kigirkakana saiirin. Iriig.

17

Jisis siir pua ya ina kisinakiya (Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

¹ Mi ii iriyyar kwira yamki mi Jisis siya ina yikunamin Pita mi Jems mi Pita siir nomousimin Jon siir warar. Mi siya simiir yikunam mi sima simar inainam mhu whirin siir. Ti mhuiwin haruwa rani, ini kougikou hirar nwowin mi sima siir ini owiu ti mhu iirin sima simar.

² Sima hirar nwowa mi Jisis siir pua ina kisinakiya simiir whwonkamidar mi siya ini yaeya pu ywokiyin. Mi siir whwonkamini bienanar whwoyakiyin mi siir yuisa ini paenanar yuyakiya mi ini whsinanar ywokiyin.

³ Moses, Ilaija sowa Adi Komii siir om iir haiburgiko mi sowa Jisis saika nokwo boinaiko. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ina kigim sima boinaiyim.

⁴ Mi Pita siya hiriinan kigiyin mi Jisis siir boinki, Biyan Inkam Komii krima tir nwowim ini wadiyar mi owim mi kira naingwowi mi kara amirim pi kwoima mirii, ira kiriirga mi ira Moses siiram mi ira Ilaija siiram?

⁵ Mi siya hirar niki boinaiyin mi wau kwira ini paenana yuyakiya ini simiirar yakirinuniya. Mi yai kwira ini ta waua saiir hirankar yimbiniya, saeya boinki. Tikinin kariir yinisimkin, kara siirimar naingwo nanaeikin mi kariir mhi kwoinim siirimin wadiya nwowi mi kima siir yai aiir waka!

⁶ Mi kamim siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaeyim mi ogmwo nua hiriir waisi kaiyirou hiunainam mi sima nidid prasae bi kinkim.

⁷ Mi Jisis siya simiir kingiin ha natin mi simiir yonkwoni mi siya simiir boini, kima dinsiingi, kima kipi nidid!

⁸ Mi sima ha ninsiingiyim mi koua ha ninansiin kaokiyim mi sima yaeya inkam nwir biri kigim. Nningaka. Sima Jisis siirrarar kigi.

⁹ Mi sima ti mhuu iir haiburgigim mi ha nuunainamim mi Jisis siya igao yai simiir boinki, kima inkam nwir kipi boinmauu ti diminin kima kigin. Nningaka. Iya Yaowae Adin ninomor kouanin siya nitana mi siya ie hiranki ninsiin idwowi mi wi saiirar nhinkigi.

¹⁰ Ti diminim simiir mhoiia mi kam nwoimim siir kigna miriyyim sima sriigi. Mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim, sima hinina dimusi boinkim, biyyin wi Ilaija siya niti, ha? Mi ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyim wi mhoiia niti.

¹¹ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin. Ihi, kaimwoka, biyyin wi Ilaija siya niti mi digworaekwo whiekakim wi siyar diriraerar kwokini.

¹² Jisis siya simiir boin, kara kimiirin, pi hinina boinki Ilaija siya bidi yitin mi iikamim sima siir bi ninokninkinkim nningaka, sima simiir siyiu imiir napama naingwokim mi sima siirin siyiu biyie asi tiraiginugikim mi kariirin Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siirin wi hiriinanar mi tirbumbuwi.

¹³ Mi Jisis siya kam nwoimim siir kigna miriyyim simiirin hinina boinki mi sima ina yinokninkiniyim, siya simiirin Jonin op baptais haiginuwanin siir boini, Iriig.

*Jisis siya yinisim nwirin uridyiu biyekakin siir haiswoniskigin
(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43a)*

¹⁴ Mi sima ha swoki apamim mi ini maeyauwa iikam isid komiyyin siya nwowa saiir yimbiam. Mi inkam nwirin ogmwo siirim ini huuu.

¹⁵ Mi siya ina boinin, Biyan Inkam Komii, kira kariir yinisim iirsi daingwoyimyok, kariir yinisim yinkamiyin iir kigi siya miyyiki miyyik rani, whaowa punan nwowi mi nopnopa mi kini. Inokinokin siya paenau nakaigainanaei mi ii nhirim pi opa mi amainami.

¹⁶ Mi kara siirin kamim kariir kigna miriyyim simiirin nikunamin mi sima siir haiswo niskiyim dig bi nwokim.

¹⁷ Jisis siya simiir yaiyaka ina yowarkii boinin. Kima ti hinin kam isidin naingwo tibmii karamaekim mi kimiir mhuu kwoinim wadie sibgu o rani! Iya kara kima niki owim pariigim, ha? Mi kima Adi Komii siir yai aiir mi sibgu wakaeyim, kara kimiirin wi pariig iya swoki boini, kima naingwo tibmiyyim kima wara yinisim iirin kariiram wikunani.

¹⁸ Mi Jisis siya ti uridyiu biyeyin igao yai siir boinki, uridyiu biyie kira damki mi siya ti uridyiu biyeyin biri kimiminkikin, ina yamkiyin mi siya ti yinisim iirin ina haiswoniski haiginugiyin.

¹⁹ Mi mhoiia kamim siir kigna miriyyim simasimar yit, omaka hiriir, Jisis siir ini srini. Mi siir ini boiniu mi krma ti hiriinan uridyiu biyeyin ti siir nwowin siir haiswoniski karamae dimusi nwokim, ha?

²⁰ Mi Jisis siya simiir boinki, kimiir naingwo tibmiya kabi rani. Mi kima hiriinanim wi dig nwo rani. Ihi, kara kimiirin yaimwowa boini, kimiir naingwo tibmiya kabi rani, mastet nidisimin siir hiriinan nwowi mi kima wi ti mhuuwin siir boinki, kira pi hinda dinsiin apnam! Mi siya wa nami mi kima Adi Komii siirim naingwo tibmii mi diminin kima boini sima wa nimbiam.

²¹ (Ti hiriinan uridyiu biyeyin siir haiswoniskiyim yio yaeya siyiu whir karamaeka. Nningaka. Mi siyiu whiruwan siirar haiswo niskiyyin mi nhwo kwis boini siyiu ikin mi nae haiyani siyiu ikin mi sowa sowaigo.) Iriig.

*Jisis siya kwisaka ina swoki boinin kara wi kapi naowi mi wa swoki insiin idwowi
(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)*

²² Mhoiia Jisis siya mi kamim siir kigna miriyyim sima nu Galili hir nidwo boinaigim mi Jisis siya simiir boinmimauu. Mi kara Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siirin wi wir sauan kam nhirim simiir napwouwi.

²³ Mi wi sima nisomaowi siirin mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi mi wi omwaiya swoki waiyai mi iya kamim siir kigna miriyyim sima ti dimin iir wakaekiyim sima hik prasae biri haigim.

Inkamın omom omomi takis umır haiyyım sima Pita siirım srıgım umır haiyyın siyyuın siiram

²⁴ Iya Jisis siya mi kamim siir kigna miriyyim sima om Kapeneam hiriir nimbiyamim mi inkamim umir haiyyim Adi Komii siir omaka saiir mi sima Pita siir hiriir yimbiam mi sima siirin hinina srii, kimiir inkamın inkam nowomwarkaiyyuwiyin siya takis umira hauuwigin omaka Adi Komii siira saiirin, aniya?

²⁵ Mi siya hinina yowarkii boinin, ihi, umirim omaka Adi Komii siira saiirar hauuwikin. Mi siya omaka hiriir yapninopkainam mi yaiya biyyin Jisis siya boinkinkina mi Pita siir srii, Pita kira panina naingwowi, ha? Mi yipikin inkam komiyyin nu kigraraowiyin simiir hauuwi, ha? Sima pi simiir om komii whirawan isidan inkam ikim mi om komii whiran ikim pi simiir takis umir namisi haii?

²⁶ Mi Pita siya hinin yowarkii boin, iikamim om komii whiranim. Mi Jisis siya siir boinki mi inkam komii nu kigraraowiyin iikamim. Mi nim krıma Adi Komii siir yinisimkim. Mi ta omaka siirga mi takis umirim siirin pi hau rani. Niingaka!

²⁷ Mi krıma simiirin hiriinan tiri umir hau karamae nwowi mi sima wi io krımiir nwowi, kira whiia saiir dam mi sir tini kimaiyyu. Mi anasuin biigi biı kira kikaiı kira pi siir yai aiirar diinisakwo kig mi kira pa kigi umir kwıra ini siir yainau hirar nwokaiya. Mi kira ta umira anasuin siir yainau nwokaiya saiirar sain kamim takis umir haiyyim simiirin. Mi ta takis umira Adi Komii siir omaka saiir saina ya kririirga. Iriig.

18

*Yipikin Adi Komii siir iikamim simiir kigraraowiyim simiir biı nwowın
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)*

¹ Mi ta Iya kamim Jisis siir kigna miriyyim sima siir hiriir yimbiam mi ina sriiyim, yipikin Adi Komii siir iikamim simiir kigraraowiyim simiir kou nwowın?

² Mi Jisis siya yinisim nwirin siir yikuna okwo simiir bopwoniya hirin.

³ Mi siya ina boinin, kara kimiirin yaimwowa boini, kima ti yinisim sapisapın siir hiriinan nwowi, digworaekwosi naingwoyımıyok karamae nwowi mi kima Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigrakakana saiirin wi wara nwo rani.

⁴ Inkamın siyamar naingwona karamae nwowi mi inig karamae ti yinisim sapisapın siir hiriinan mi ti inkam hiriinanın biı wi siya nwowi, Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigrakakana.

⁵ Yipiki kariir yai aiir wakaeyoknaei mi siya iikam nhirim simiirin siyyu miyyik tiri, ti yinisim sapisapın siir tirin saiir hiriinan. Mi ti hiriinanın yio siyyu miyyik kariirar tirhaiginıuwi. Iriig.

*Inkamın siir naingwo tibmiıya pi siyyu biyye ieyar mi tirbumbuwi
(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)*

⁶ Mi inkamın, inkam nwirin inig karamaeyin siir naingwo tibmiıya saiir tirbumbuwi, yio ini ti yinisimın siir hiriinan yowowın. Mi siya siyyu biyye tirnami. Mi kima yıbsiıya komii saıka kogi ti hiriinan inkamın mi whıi solwara saiir bopwoniya hir kimai whıridgi mi siya pi hir kwıyae haıngrıkiı aonamım. Ta hiriinan hıka ini wadıe ywowa mi Adi Komii siya hauukiswo wi biyyeki biyye pi yowowın.

⁷ Mɪntarao tɪ nu iirɪn digworaekwo biyɛ biyɛ whiekakɪm ini tɪrar nwowɪm mɪ sima tɪrbumbuwi kɪmiirɪn mɪ tɪ dimɪn biyɛ whiekakɪm sima wɪ hɪriiyar nwoyokiyowɪ. Mɪ mhɔiɪya wɪ Adi Komii siya tɪrbu iguski inkamɪn, inkam nwɪrni naingwo tɪbmii tɪrbuwɪn.

⁸ Mɪ iga iɪna sowa siyɪu biyɛ tɪram mɪni mɪ kira sowiir kaigrip itkiki mɪ kɪriir iga iɪna kwokwɪra nwowi mɪ ini mɪ owɪn kira iga kwɪr mɪ iɪna kwɪra namɪm omwai waiyae yokiyokiyɪm. Yɪo wɪ mɪiyik mɪiyik nwo rani, kira paeya nɪuyokiyokwɪiɪya saiir hɪriir nami iga iɪn kwiiyarar.

⁹ Mɪ kɪriir nhwoɪn siya dimɪn biyɛ tɪram mɪni mɪ kira siir habitkɪigi mɪ ini mɪ owɪn kira nhwona nhɪruwa mɪ ami omɪn omwai waiya yokiyokiyɪn. Yɪo wɪ mɪiyiki mɪiyik nwo rani, kira paeya nɪuyokiyokwɪiɪya saiir hɪriir nami nhwona nhɪsar.

*Boɪniyɪo yaiya sibsib irɪn whaowaekiyɪn siir boɪnka
(Lk 15:3-7)*

¹⁰ Kɪma mɪntarao! Kɪma ha kɪpi naingwo tɪ iikam sima kariir siyɪu iir napɪn sima iikam nɪngaki nɪuwi. Nɪngaka. Kara kɪmiirɪn pɪ hɪniɪna boɪni, Adi Komii siir paekwosɪmɪm sima kɪgriraowi sɪmiirɪn. Mɪ sima ini siir om hɪrar nwowɪm. Mɪ sɪmiirɪn wɪ siya boɪni.

¹¹ Kara Yaowae Adɪn nɪnomor kouanɪn siya iikam biyɛyɪm nu tɪranɪm sɪmiir nanmai-warkainam nitkɪn. Iriig

¹² Kɪma panɪna naingwowi, ha? Inkam nwɪrɪn siir sibsibɪm kamararɪm iriiyarkɪm (100) mɪ sɪmiir irɪn ini niimau whaowaekiyɪn mɪ siya wɪ siirɪm hansɪram tani, aniyɛ? Iyɛ? Nɪngaka. Mɪ siya tɪ kamnwii iuur iriiyar idiyɪm (99) wɪ mhɪuisɪmɪn siir hɪr haiburgigi mɪ siya sibsib irɪn whaowaekiyɪn wɪ siirɪm nini hansɪruwi.

¹³ Kara kɪmiirɪn yaimwowa boɪni, iɪya siya pɪ siir hansɪr haii mɪ maɪrgɪmaɪrga tɪ irua siirɪm nwowa mɪ ini tɪ kam nwii iuur iriiyar idiyɪm (99) sɪmiir haibura.

¹⁴ Mɪ iriipa hɪriinan nɪnomor kouanɪn siya hɪniɪnɪm naingwo rani, siir yɪnisɪm nwɪrki wɪ kɪpi swoki whaowae iguski paeya hɪriir. Iriig.

Nomiiyau siyɪu biyɛ tɪriyɪn mɪ siir whinkɪnsiis haigɪniɪuwi siyɪu ikin.

¹⁵ Mɪ kɪriir nomiiyauɪn siya siyɪu biyɛ kɪnaka tɪrbugɪn mɪ kira siirɪm dam mɪ kowa maeyauu kwɪruwa didwo mɪ siyɪu biyɛ siya kɪriir tɪrbuɪn mɪ kira siir boɪnmauu. Mɪ siya kɪriir yai aiir wakae tɪ hɪriinan siyɪu biyɛ siya tɪrɪn wɪ digɪumii siir haimriiyɪugigi mɪ siirɪn kɪrar whɪndirɪraerar haigɪniɪu mɪ siya wɪ wadiɛya sibgu owɪm.

¹⁶ Mɪ siya kɪriir yai aiir sibgu wakaeyokna karam nwowi mɪ kɪma Moses siir yaiya saiir hɪriinan dirɪraerar mɪ kira inkamo naingwo tɪbmiiyo nwɪsa dɪnkɪn ikɪuna mɪ sowa kɪnaka dam, yai kɪriir whɪnboɪnaiyɪm.

¹⁷ Mɪ siya kam nwoɪmɪm kɪmiir yai wakae karam nwowi mɪ kira iikam nhɪrɪm Adi Komii siirɪm naingwo tɪbmiiyɪm sɪmiir dikɪuna mɪ kɪma iriipa hangiriyɪu boɪnai mɪ siya sɪmiir yai wakae karam nwowi mɪ kira siirɪn hɪniɪna daingwo siya naingwo tɪbmiiyan inkam tani siya siyɪu biyɛyɪm sɪmiir tɪriikɪm mɪ kɪma siirɪn hindara hɪuriyɪumi iguski.

Igbid kamiyau nwo mɪ kɪgnɪnkɪn o.

¹⁸ Kara kɪmiirɪn yaimwo aiirar boɪni, dimɪnɪn kira nu tɪr kɪgnɪnkɪnkikɪn, mɪ Adi Komii siya nɪnomor kou hɪrɪn wɪ hɪriinanar mɪ kɪgnɪnkɪnki siirɪn. Dimɪnɪn kira naingwowɪn nu tɪr kɪgnɪnkɪn owam mɪ Adi Komii siya nɪnomor kou hɪrɪn wɪ hɪriinana mɪ kɪgnɪnkɪn owi siirɪn.

¹⁹ Mɪ kara kɪmiirɪn pɪ hɪniɪna swoki boɪni inkam nwɪswo nu tɪrano sowiir kwoɪnɪn whɪruwa nwowi mɪ ha kwɪsboɪni dimɪnam mɪ kariir Adɪn nɪnomor kou hɪr nwowɪn siya sowiirɪn wa wakaei.

²⁰ Ihi. Dimusi rani, inkam nwɪs o nwoɪm sima sima nwowi maeyau kwɪr mɪ hangiriyɪu owi kariir inig iirɪm mɪ kara wɪ sɪmaka hɪrar mɪ inkɪn owi mɪ sɪmiirɪn wɪ karar whɪndirɪraerar haigɪniɪuwi. Iriig.

Boɪniyɪo yaiya mɪiyan inkamɪn dimɪn siya priihaiyɪn siir boɪnka

21 Pita siya Jisis siir hiriir yambiyam mi ina sriiyin, Biyan Inkam Komii, kariir nomiiyauin siya kariirin siyu biye tirbuwi mi siir dimin biyeyim wi pariig iya haiyoprimdiyumiigi ti dimin imiirin mi ii iriyyar kwiswo ini digar mi owim, aniya?

22 Mi Jisis siya siirin hinina yowarki boinki, kara kiriirin ha boin tani iyyim iriyyar kwis. Nngaka. Kara ha boinki kira haiyoprimdiyumiigi iyyim kam nwoim iuur iriyyar kwis (77).

23 Kara kimiir boini ti siyuin dimin biye haiyoprimdiyumiyyim. Dimusi rani, Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana ini inkam komii nu kigiraowiyin siya umirim siir miyan kamim whisarii sima priihaiyim simiir swoki hauu kiyyuwam tiri, ini saiir hiriinan ywowim.

24 Siya kamim umirim whisarii priihaiyim simiirar kwamarii bwakainamin simiir hauukiiyuwam mi sima inkam nwirin siirim yikiuna mi umirim siya haiyim 10 millionkim mi siya yamdi siir swoki hauuwim.

25 Mi siya ti umirim siya priihaiyim simiir umir imiir swoki hauukiiyuwim dig rani. Mi inkam komii ina boinin kima wara inkamin mi siir wig yinim mi siir digworaekwo whiekakim simiir wikropki iikam nhirim sima sainim mi ti umirim wi iki diminim siya prii haiyim simiir nwoki hauukiiyuwim.

26 Mi ti miyan inkamin siya inkam komii ogmwo saika kingiina ini hiuni mi ina boinin, kira kariirsi daingwoyimyok mi ha tiki o! Umir whiekakim kara priihai priihaiyim wi kiriir swoki hauukiiyu digi.

27 Mi inkam komiyyin ti siir miyan inkam iirsi yaingwoyimyok mi siirin ina swoki ikropkiyin mi umirim siya priihaiyim simiir warar yinkin iuguski.

28 Mi ti miyan inkamin yaba hiriir napniyamim mi siir nomiiyau nwirin iripa mi sowa mriyyin siir yani kigu mi umirim siya siir hirankin priihaiyim paeyarin hairkin mi siya siir nii iir yonkwo nhiowomwan mi siirin ina boinin, umirim whisarii kira haiyim kariir tirinkin, kira kariir swoki hauugi.

29 Mi siir nomiiyauin ogmwo ha huin mi hinina kauwok boinanae, kira kariirsi daingwoyimyok mi ha tiki o, umirim whisarii kara haiyim simiirin wi yamdiya swoki hauuwi.

30 Mi siya ini boriisop waeyaoim mi siirin maeyaua huuyokiyokaiya mi biye mriiya saiir hir ini whinap kinisugik mi siya siir umir yamdi swoki hauu digi mi siya yaba wa niti.

31 Mi siir nomiiyauim ti hiriinan siyu iir kigim mi simiir kwoinim miyik bi naingwokikim mi sima ini inkam komii iirima yamim, ti siyu hiriinan siya simiir nomiiyau iir turgigin siir ini boinmimauu.

32 Mi inkam komiyyin siya asi nikiunakikin ti siir miyan inkam iirim mi siirin hinina boinki, kira inkam miyik rani, biya kira kariirima niki kauwok boinanaekin. Kira kariirsi daingwobumbugi mi kara kariirsiyin ina yaingwobumbugiyin mi kara kariirimim ha bi nikiunanaekin kira kariirin ti umir komiyyin siirin yamdiya whauukiiyu sasau.

33 Dimusi rani, kira kiriir nomiiyauin iripa mi kowa mriyyin siirsi bi naingwoyimiyokin kara kariirsi naingwoyimiyoka saiir hiriinan, ha?

34 Mi inkam komiyyin siir kwoinin haughauga whwiyyeyin mi kam nhirim simiir yikropki mi sima siir yinimnan itkin mi sima siirin maeyaua huuyokiyokaiya mi biye mriiya saiir hir ini whinap kinisugik iya siya umir hauukiiyuwi wi saiir digi.

35 Mi kara kimiirin pi hinina boinki. Mi kimiir kwoinim dimin biye whiekakim kimiir nomiiyauim sima tirbumbuim mi simiir haiyoprimdiyumiigi karamae nwowi mi kariir Adin ninomor kou hir mi owin siya iripa hiriinan, kimiir dimin biyeyim wi simiir mi haiyoprimdiyumiigi rani. Iriig.

*Jisis siya wigkam hainikiinonkwonani siyiuin siir boinkin
(Mk 10:1-12)*

¹ Jisis siya ti siir yayim simiir ha boin digiyim mi nu Galili siir haiburgik mi nu Judia mi yabie komii Jordan siir yarmiiya hariir swoki haiyug nam.

² Mi iikam whiekakim ini siir mhoiia kaikwokwo namim. Mi ta maeyau aiirin iikamim makakim simiirin hir haiswonimniskigim.

³ Mi Farisi kam nhirim ina yitim siirim mi sima siirim ini boinkinankiuni mi siirin ina sriiyim, Moses siir siyiuin ti krima napin siya miyikargin, siya hiriinan bidi boinin inkamin siya siir wig aiirin ha sopki, aniya?

⁴ Jisis siya hiniina yowarkii boin mi kima ti yayim Yokwo Komiiya saiir nwowim, simiir bi mwaingim, ha? Siya hiniina boin, bidi bidiniyarin Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiirar nonkwokwowin mi siya wigkam warar yinkin onkwokwoki.

⁵ Mi Adi Komii krimiir Wanin siya hiniina boinkin, ti hiriinan siyiuin, kamim siir yopii ad owiir haiburgigi mi siir wig anaka namwoiwi mi sowa ini iripa piu kwiruwa ywokiwo!

⁶ Mi kira hiriinan tiri. Mi sowa ini piu kwiruwa ywokiwo. Diminin Adi Komii siya nokiyopmasugiyin inkamki siir nikripim dig nwo rani.

⁷ Mi Farisi kamim sima siirin hiniina srii boin Moses siya ti hiriinan yayi krimiir dimusi hauugigim, kamim siya yokwowa ha winki, ta wig aiirim sowiir nonkwona aiir nikripam mi siya hiriinan dimusi winkin, ha?

⁸ Mi Jisis siya simiir yai aka yowarkii boinki. Dimusi rani, kima pi nantamyiriyirkim Adi Komii siir yai aiir. Mi Moses siya kimiirin asi kigninkinkikin. Wigkam sopni siyiuin mi bidi bidiniyarin Adi Komii siya wig sopni siyiuin siirim bi naingwokin.

⁹ Kara kimiirin pi hiniina boinmauugi. Mi kam nwirin siir wiga saeya hii kam nwir aka bi nanae miminka mi ti hiriinan kamim siya saiirin whisariiyar sopkikin mi siya yaeya wig ir yonkwonai, ti hiriinan inkamin siya nonkwonani siyiuin siir tirbugin.

¹⁰ Kamim siir kigna mriiyim sima hiniina boinki mi siya hiniina boinkiswo wig nonkwonani siyiuin yio ini kirie ywowin mi inkamin siya indima mi owi ini mi owin.

¹¹ Mi Jisis siirin hiniina yowarkii boin, iikam whiekakim sima ta yayi saiir wakaeyokna apam pi boriisopi. Nungaka. Mi iikamim Adi Komii siya nimbimim sima simargim ti siyiuin siir wakaeyoknaei.

¹² Wakae, kam nhirim sima wig nonkwona dig nwo rani. Dimusi rani, iya simiir yopiiga naokaininkinkyin yim isi hiriinanar mi owin, sima wig aka iripa piu nwowim wi dig nwo rani. Dimusi rani, sima wi dig nwo rani, wiga aka iripi piu nwowim mi kima nhirim kimiir miomaiyim bidi kintiwim mi kima wig aka iripa piu wa nwoi mi kima wi yiniekak nwo rani. Mi nhirim sima Adi Komii siir miya saiir mriiyamar naingwowi. Dimusi rani, siya digworaekwo whiekakim simiirar kigriraowikin mi sima wig nonkwonam pi boriisopi. Inkamin ta yayi saiirim naingwowi mi maingimainga nwoi mi siya wi saiirar wakaeyoknaei. Iriig.

*Jisis siya yinisisim imiir nokboinmamair haiginiugin
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)*

¹³ Ta ii aiirin iikam nhirim sima yinisisim nhirim Jisis siirim hainamkam mi sima hiniina naingwokim, Jisis siir ina simiir nonkwo okboinmamairim. Mi Adi Komii siirim kwisboinim. Mi ti kamim siir mi kigna mriiyim sima io simiir ywoki.

¹⁴ Mi Jisis siya boin, kima yinisisimim simiir kigninkinki sima kariiram wit, kima simiir kipi nikidu. Nungaka. Adi Komii siya ti iikamim simiirar kigriraowi mi ini ti yinisisimim simiir hiriinan ywowim.

¹⁵ Mi siir ina simiir mwo idwo yonkwo. Mi siya simiirin ina yokboinmamairin. Mhoiia siya ta maeyau aiir haiburgigin mi ina yamin. Iriig.

Umir digworaekwokak inkamin siir niwiiḡin
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 Mi inkam nwirin Jisis siir hiriir yimbiyam mi ina srii boinim. Inkamin iikam nowamwarkaiyuwiyin, kara wi panin dimin miyikin siir tiri mi kariir inigin wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin inokinokin siir haiyam, ha?

17 Mi Jisis siir yowarkii boinki, kariiram dimusi srii piki hinin dimin miyikin siir haiyam sriigin, ha? Adi Komii siyairgin inkam miyik nwowiyin. Mi kira kwoinbudin omwai waiyaiyin siiram naingwowi mi kira siyu komiiyin Moses siirin siya winin biya siirarar dapkrpkai.

18 Mi ti inkamin Jisis siirin ina sriiyin, piki hinin siyu ikim, Moses siirim, ha? Mi Jisis siya ina yowarkii boinin, ti sima. Kira inkam nwir kipi nitkikai mi kira hii kipi nanae, kira hii kipi tauae, kira inkam nwirni kipi niksise boin hiuriyu.

19 Kira yopii adim simiir yai imiirar wakaeyokna mi sowiirwaiyin siyu miyik iirar tir. Mi kira iikam nhirim simiirim naingwoyimiyokiyim mi kiram naingwoyimiyoknaeiyam mi saiir hiriinana daingwoyimiyok.

20 Mi whranisimin siya siir boinki, ti siyu whiekakim, kara simiirarar mi apikin. Kara whaowaeyin piki hinin dimin ikin?

21 Mi Jisis siya siir boinki, kira wadie nwowi kiriir digworaekwo whiekakim iikam nhirim simiir hauu sima sainim mi ti umirim kira iki iikam paeprikabim simiir hauugi. Mi kira hiriinan tiri, ninomor kou hirin kira wi digworaekwo whiekaka nwowi. Mi ti kira tirim simiir mhoiia kira wi kariir mhoiia wit.

22 Mi iya ti whranisimin ta hiriinan yai aiir wakaeyin siir kwoinin ini hikaka ywonamin mi siya Jisis siir haiburgikin mi ina yamin. Dimusi rani, siya digworaekwo whiekakakin.

23 Mi Jisis siya kamim siir kigna miriim simiir boinki, kara kimiirin yaimwo aiirar boinki. Inkamin umir digworaekwo whiekakakin siya Adi Komii siir mhoiia namamin wi minan mirii nami yipiki siir digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyim siirim.

24 Kara kimiirin pi hinina swoki boinki hab saeya tidiyinin digworaekwo paniyin siir no iir ninopkai namamin wi dig nwo rani, inkamin umir digworaekwo whiekakin siya ta haba minan saeya miriia saiir hiriinan mi mirii rani. Ningaka. Yio wi mi kamiigikomii miriinami mi siya Adi Komiiyin digworaekwo whiekakim sim kigrirkakiyin wi saika namasu rani. Ningaka. Dimusi rani, siya umir digworaekwo imiirimar naingwokwowi mi siirin wi simar nikiduwi.

25 Kamim siir mi kigna miriim sima ta yai aiir wakaeyim mi sima ina yanaakiyim. Mi sima boin mi siya ti hiriinan inkamim siya dig nwo karam nwowi mi yipikin kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin siirin dig nwowi, ha? Nim krma ha naingwowi inkam nwirki namim wi dig nwo rani.

26 Mi Jisis siya simiirar kao hirirukiyin mi ina yowarkii boinin. Iikamim sima sima whindiriraerarna simiir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin wi dig nwo rani, Adi Komii siya ti dikworaekwo whiekak imiir diriraerari wi diga nwowi.

27 Pita siya Jisis siir boinmauugi Kigi! Krma krmiir digworaekwo whiekakim simiir hiriinansi haiburgigim. Mi wi kariir mhoiyar niti. Mi mhoiia krma wi piki hinin diminin siir hai, ha?

28 Mi Jisis siya simiir yowarkii boinki, kara kimiirin yaimwo aiirar boinki. Ti nu winin kara Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin mi kara wi ipiia Inkam Komii nu kigriraowiyin siira wi saiir nidwokaii. Mi wi paenana niyaei mi ti nu winin kima kam iuur nwisso kariir mhoiia nitim kima wi ipiim simiir nidwokaii, kariir hiriinan. Mi Isrel simiir iikam isid iuur whiso wi simiir siyu imiirar hidi.

29 Mi iikam whiekakim sima simiir omaka mi simiir yinisisim mi simiir yokman mi simiir yopii adim mi simiir nu digworaekwo whiekak ikim, simiir bidi haiburgigim.

Dimusi rani, sima kariir mhoiia nitam bidi yaingwowim. Mi mhoiia kara simiirin wi yaeya digworaekwo whiekakar swoki inkin hauugi mi sima kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin wi siir haii.

³⁰ Mi iikamim inig komiigakim tariinan nwowim yim wi mhoiia hispriiprikiini mi iikamim tariinan sima inig komii karamaeyim mhoiia sima wi inig komiigak nwowi. Iriig.

20

Numir waina saiir miyan kamim

¹ Adi komi siya iikam whiekakim simiir kigirkakana saeya ini numir waina saiir adin ini siir hiriinan ywowin. Mi nugak imumain siya ina yamyakwokin kam nhirim simiir nikunakiyim siir numir waina saiir miriyam.

² Mi siya kam nhirim simiir haiyim sima ini wadiya ywokeyim ta wain numira saiir miriyam. Sima saiir miriyim umirim pi ii kwokwirani umirim simiirara mirii haii. Mi siya simiir asi nikropkikin siir numir waina saiiram.

³ Mi iya 9 klok nwowa siya saiir yapninopkainam siir numir waina hiriirin mi siya yap kigam kam nhirim maeyauwa nae haiginiya hinar sibokwowi.

⁴ Siya simiir boinki, kima iriipa hiriinan kariir numir waina saiir tini miriyyu mi kara umirim pi kimiirar hauu digi. Mi ta mi aiirsiyin umirim wi kwokwirani umir maira hauuwi.

⁵ Mi sima asi namkim. Mi ii bie mwo kou nokwoniyin 12 klok mi 3 klok bie nad nwowin siya ha swoki amin mi siya kigam kam nhirim sima hindara sibokwowi mi siya biya siya tira mi saiir hiriinana swokini tiruw.

⁶ Mi 5 klok naiowaka siya ha swoki amtibin mi siyar kigamtib kam nhirim hindara sib okworibi. Mi siya simiir srigi mi ti bewi komiyyin kima ta maeyau aiirin whisarii dimusi nokwo kaoikigiribgin, ha?

⁷ Mi sima siir yai aka yowarki boinin, inkam nwirin mi krimiir bi swoki hauu miriigin. Mi siya simiir boinki, kima kariir wain numira saiir tini miriyyu.

⁸ Iya bidi kakaugiriba mi adin numir wainanin siya inkamin siir mi imiir kigiraowiyin siirin hinina boinki, kira iki miyan kamim simiir dikunaki mi simiirin umir hauugi. Inkamin mhoi nitin mi umirin siirar hauu bwakainam mi hiriinanar hauuyokiyokiyam mi inkamin bi nitin nugak imuma siirar tina hauu digu.

⁹ Mi kamim iya 5 klok nwowa ha namiriiniyin bi sima yit mi sima umirim ikwokwirani umir mairin siirar hainamim.

¹⁰ Mi simiir mhoiia kamim bigi biya namiriiniyim sima ina yitim mi ina yaingwowim, krima pi umir komiia hai. Mi sima umir komii bi haigim mi sima hiriiriinankinar hai.

¹¹ Mi sima hai digiyim mi sima io ina ywowim numir wainan ad iirin.

¹² Mi sima ina boinim, ti kamim naiowaka namiriiniyim mi sima ti umirin krima haiyin siir hiriinan dimusi haigim, sima ii priei bi nini miriirikim. Mi krira nugakiya miriibumbuyakwokim mi ini bie ieyar yikiyamkiribin mi bieyin krimiirar whwonanae-wakin.

¹³ Mi numir wainan adin siya yaiya kwira yowarki boin simiir nwir inakan. Siya hinina boinkin, nomiyau kara kariir bi tirbugin. Mi krima tari ti umir iuurim simiirimin iripa kwoin whuruwa bi nwoko, aniya?

¹⁴ Kira kariir umir iir bidi haiyin mi ha dam. Ti umirin kara kariir hauuw in kariirar kwoinkin ti inkamin mhoiia nitin siirin hiriinan umirin kara siirar mi hauuwi.

¹⁵ Kariirar diminkin. Kara kariir umir imiir mi diriraerari yo kariirar kwoinkin. Kira kanaka dimusi ninkinimpisuwi, ha? Kara siyu miyik iirar tirkin.

¹⁶ Yo hining in mi iikamim mhoigi mhoiyanim yim wi bigi biyin sima nwowi. Mi iikamim bi nwowim yim wi mhoigi mhoiia nwoki. Iriig.

*Jisis siya ina boinin kara naonami mi ii kwoimaka wa swoki insiin idwowi
(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)*

¹⁷ Jisis siya om komii Jerusalem hiriir niinaainamin mi kam iuur nwiso siir kigna miriyyim sima warar yinkin am. Mi siyuu hirar napamim mi Jisis siya simiirin siyuu mig hiriir yikunam. Mi siya simiirin ina boinin.

¹⁸ Wakae, panaowin krima pi om komii Jerusalem hiriir nami. Kara Yaowae Adin ninomor kouanin kam nhirim sima kariirin wi prismi yaowae adim mi kamim siyuu komii ninokninkiniyim simiir kinmauu iti. Mi sima bidi yimboin tibmiyyim kariir nisomaowim.

¹⁹ Mi sima kariirin wi Juda iikam tani wi simiir in nonkwo hauugi mi sima kariirin wa nigbumbu boini mi idgiu mini nipimpari mi paeyin hiiniya nirioninkinin wi saika ninkin irinugi. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi. Iriig.

*Jems Jon sowiir apua Jisis siir sriiga sowa biyan inkam nwowam
(Mk 10:35-45)*

²⁰ Mi taka iya Sebedi siir wiga saeya yinisim nwiso Jisis siirim yikunam. Mi saeya ogmwo ina ini akai hiiuwuwa siir kingiin hir mi ina sriya siirim, Jisis siya saiirin dimin miyyik whir tirim.

²¹ Mi Jisis siya saiir boinki, kira pi hinin dimin siirim naingwowi. Mi saeya siir boinki, kira kariir boinki ti kariir yinisim nwiso sowa ini mi owo, sowa kariir in inig yaioyae owiir mi idwowi mi nwirin iniga mi nwirin yaioyae, iya kira inkam komii nwowi, aniya?

²² Saeya hiriinan yai boina mi Jisis siya ina yowarki boinin, ti diminin kima sriyin kima siir bi sibgu inokninkinkim. Ta hik hiriinana kara haiya kowa saiir haiyim wi digar nwowi, aniya? Mi sowa siirin hinina yowarki boinki, ihi. Krira wi digar nwowi.

²³ Mi Jisis siya sowiir boinki, kaimwoka ta hika kara haiya kowa saiirin hiriinana mi haii. Mi yipikin kariir ina inig yaioyaeo sowiir nidwokaii, yio kariir dimin tani. Nningaka. Ti kamim simiir ipiyyim sima nidwokaiiyim, yim kariir Adin siyar bidi diriraerarkwokinin.

²⁴ Mi kam iuurim siir kigna miriyyim sima hiriinan yai wakaeyim ti iwinyaowo sowiir apua saeya tirin mi sima io sowiir ywoki.

²⁵ Jisis siya simiirin ina yikunan mi siya simiir boin, kima ina ninokninkinim inkam komii nu kigriraowiyin siya iki Juda iikam tani simiira nikwowaisiigim. Mi sima ti inkam komiyyim simiirin yai kirie aiir yikwao boin, simiirin wi sima niki sibgu kigriraowim. Mi sima wi simiir yai imiirar wakaeyoknam. Mi inkam komiyyim sima iki iikamim simiirar nikwao boinaeikim, sima simiir yai imiirar wakaeyoknam.

²⁶ Ti hiriinan siyuuin kimiir tir kipi niki o. Nningaka. Inkamin siya kimiir inkam komii nwowam naingwowi mi siya kimiir miyan inkam nninganan dwo, siyuu miyyik kimiir tirhaiginuwim.

²⁷ Mi inkamin siya kimiir bi nwowam naingwowi mi siya kimiir mi primiriyan inkamnan dwo.

²⁸ Kara Yaowae Adin ninomor kouanin kara minam bi nitkin iikam whiekakim kima kariir whindiriraerer haiginuwim. Nningaka. Kara kimiir whindiriraerer haiginuwam nitkin. Kara iikam whiekakim dimin biyekakim simiirim naowim mi simiir dimin biye haiyoprimdiyumiigiyam. Iriig.

*Jisis siya inkam nhwokwisae nwiswo sowiir haiswo niskigo
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)*

²⁹ Mi sima om komii Jeriko siir haiburgigim mi ina yamim. Mi iikam whiekakim sima Jisis siir mhoiyar yamim.

³⁰ Mi inkam nhwokwisae nwisso sowa siyu mig kingiin hirar yidwokwokin. Mi sowar wakaewin Jisis siya tiriir napni mi ina kauwoknanaekiyo, Biyan Inkam Komii, kira Dev- idni isidan siir yinisimkin, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, kririirsi daingwobumbu.

³¹ Mi iikamim sowiir boinainanaeki, kowa yai tanki. Mi sowa ina swoki kauwoknanaekiyo, Biyan Inkam Komii, kira Devid siir yinisimkin, kira kririirsi daingwobumbu!

³² Mi Jisis siya ha namikwowuin mi sowiir yikuuna mi ina boinin, kowa panina naingwowi kara kowiirin pi hinin diminin siir tirki, ha?

³³ Mi sowa siir boinki, Biyan Inkam Komii, kira ha naingwowi kira kririir nhwo owiir haiswoniskiigi.

³⁴ Mi Jisis siya sowiirsi naingwoyimokin mi siir ina ina yonkwokiya sowiir nhwo nhis owiir mi sowiir nhwowa ha kaokiyo mi ini Jisis siir mhoiyar yapnamo. Iriig.

21

Jisis siya om komii Jerusalem hiriir napninopkainamin inkam komii nu kigriraowiyin siir hiriinan nwonamkin

(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jo 12:12-19)

¹ Mi sima om komii Jerusalem kingiin nwowamin mi sima omisim Betfasi hiriir yimbiam mhu whirin Oliv siir kingiin. Mi Jisis siya inkam nwiswo siir mai kigna mriiyo sowiir yikropki bi sowar namkwokinim.

² Mi siya sowiir boinki, kowa iki omin krima kigiyin siir dam mi kowa kingiin tirar kwakig. Mi kowa wi kimiminki rani, donki irin uridni sima nimburuwin paeyaka pi siir kigi mi saiir yinisim ii iirin wara mi kowa pi sowiir whro hainani mi kariirim kiyainani.

³ Mi inkam nwirin siya yai kwir kowiir boinki mi kowa siirin hinina boinki, krimiir Biyan Inkam Komiiyin siya sowiirin migakin mi mhoiya siir miya dig nwoki mi siya wi kiriirar swoki hauugi mi siya wa nami.

⁴ Ti dimin hiriinanin nimbibiyamim mi yayim biya profet sima boinin ini simiirar boinourwokaiyim mi sima hinina boinkim,

⁵ kima iikamim om Saion hiranin simiirin hinina boin, kigi! Kimiir Inkam Komiiyin nu kigriraowiyin isirin kimiiram niti. Siya inkam muungin mi siya donki haomim siir nidwo namkin mi donki iyyin yopii aeya naokainan siir! Mi iya Jisis siya om Jerusalem hiriir nimbiamin, ti diminim sima ina yimbiamim.

⁶ Mi inkam nwiswo Jisis siir kigna mriiyo mi yayim siya boinkiyim simiir hiriinana ini tiru.

⁷ Mi sowa donki iwinbugao sowiir hakainamwo mi sowiir yuisim siir idwo yitimwanu mi Jisis siya yuis idwowa yidwonam donki yinin siir.

⁸ Mi iikam whiekakim simiir yuisim ini siyu iirar haknamin siir biyar mi nhirim paekwowim sikwonanin simiirar kriphaknam siyu iirar.

⁹ Mi iikam nhirim biya napnam ikim mi nhirim mhoiya saika ninkin apnam ikim sima ina kauwok boinamim, Devid siir isidan yinisimin Adi Komii siya nikropkiyin siya wadieki wadiekin, siir inig iir dokboinmamaigi! Adi Komii siya ti Biyan Inkam Komiiyin natin siir whinkinsiis haiginugun, siya inkam miyikin krima Adi Komii siir inig iir hainan prapraskikin.

¹⁰ Jisis siya om komii Jerusalem hiriir napninopkainamin mi iikam whiekakim om komii hir nwowanim sima hiriinan dimin iir kigwinim ini hindara yanaawanim mi ina boinin, ti inkamin siya yipikin?

¹¹ Ti iikamim napnaniyim sima boin, Jisis siyaargin profet inkamin om Nasaret nu Galili hiranin. Iriig.

Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir napninopkainamkin

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jo 2:13-22)

12 Jisis siya Adi Komii siir omaka komiyya huyokiyokaiya siir inig nidwokai hainaniya saiir hiriir napninopkainamin mi kam nhirim umir hir ninwowana haiyim mi nhirim pi saingim, siya simiir nhinnowidninkiiigi. Mi siya umir haiyim simiir inankrimkrinkiiigi mhoiyya sima Adi Komii siir ninkinimiyaei. Mi ipii minim kamim umir mi miriyyim sima nidwokaiyim simiir warar.

13 Mi siya simiir boinki, Adi Komii krimiir Wanin siir yaiya Yokwo Komii saeya hinina boinka, kariir omaka iikamim hinda tinda nwowim sima saiirin hinina dapi, nhwo kwis boini omakaka! Mi kara kimiir boinki, kima kariir omaka ini hii tauae inkamin siir hiriinan omaka biyenana ywonama.

14 Mi Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir hirar niki owin mi kam nhirim nhwo kwisaeyim mi iga biye ikim sima ina yimbiniyim siirim mi siya ini simiirar haiswonimniskiiyin.

15 Prismi biyan kamim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim sima Jisis siya haiswonimniskiiya saiir kigim mi sima wakae yinisimim hinina ninikiu anikiuwi krima Devid siir isidin siir yinisimin siir inig iir hainan prapraski. Mi sima io hiriinansi nwokim.

16 Mi sima io ha nwowim mi sima minam naingwokim ti yinisimim sima kauwoknanaeyim pi tankiyim mi sima hinina boin, kira ta yaiya yinisimim sima boina ina wakaeyim, ha? Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boinki, ihi, kara tisa wakaeyin. Kima Yokwo Komiiya saiir yai imiir bi mwaingim. Saeya hinina boinka, Adi Komiiyin yinisim budirig ikim mi yinpraigak ikim simiir bidi yisuisimauuin mi sima Adi Komii siir inig iirin hiriinan asi sibgu hainan prapraskim, aniya?

17 Mi siya simiirin ha boin digiyin mi siya simiir haiburgik mi om Betani hiriir yam mi hirar whwonkaowi. Iriig.

*Jisis siya boinkiyin pae figin ina whirkiyin mi ina wainamin
(Mk 11:12-14,20-24)*

18 Mi nugak imumarin Jisis siya ina swoki haiyug apam yakwokin om Komii Jerusalema hiriir mi siya mhiya ina yapaowamin.

19 Mi siya pae fig whirin siyu mig hir nokwoin siir kigam mi siya siirim ha namin mi siya hinina bi kigamkin nae bidi budin. Niingaka. Paekwo nunga nwowi mi siya ti pae figin siirin hinina boin, kira wi nae swoki budimin tani, niingakanga. Mi ti pae figin bi kimiminkikin ina wainamin.

20 Kamim siir kigna miriyyim ti hiriinan dimin iir kigim mi ina yanaakiyim. Sima boin, ti pae figin siya dimusi wai sasaunamkin, ha?

21 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kara kimiirin yaimwo aiirar boini, kima naingwo tibmii kuni mi kima wi diga nwowi ti pae figin kara minkiyin siir hiriinan. Mi dimin whirin kira wi diga mi owi. Mi kira ti mhiu iir boinki, kira whii solwara hiriir diswitnatmainam mi siya wi hiriinana mi tiri.

22 Mi kima Adi Komii siirim naingwo tibmii mi ha srii digworaekwo whiekakim kima haiyam srii boini, siya kimiirin wa hauuwi. Iriig.

*Sima Jisis siir srii yipikin inigak kiriir nwo haiginiuwun
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)*

23 Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir swoki haiyug apninopkainam mi iikamim simiir yowomwarkaiyu siir yai imiir. Mi siya ha niki boinin, prismi biyan kamim sima mi Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim sima siir hiriir yimbiam mi sima siirim sriigi mi yipikin inig komiigak kiriir nwowaiginiuin mi kiriir nimbiniin yipikin ti digworaekwo simiirin kira piki hinin inigin siir diriraerari, ha?

24 Mi Jisis siya simiir yai aiirin ina yowarkii boinin, kara iriipa hiriinan kimiirin pi dimin whirin siir sriiyim mi tiri. Mi kima saiir sibgu owarkii boini mi kara iriipa hiriinan

wi kimiirar boinmauwuwi inkamın inig komiigak kariir nwowaiginuun ta miya sair miriyam.

²⁵ Yipikin Jon siir nwowaiginuun inig komiigak iikamim op simiir baptais haiginuwam Adi Komii siya, iyae inkamkin, aniya? Mi sima, simasima hinina yimboin amboina krıma siirin pi panın yaiya sair boini, ha? Mi krıma siirin hinina boini, Adi Komii siya hauugin mi siya krımiirin pi hinina boini, kima Jon siir yai wakaeyokna diriraerar karamae dimusi nwokim.

²⁶ Mi krıma ha boini ti diminin inkamki hauugin mi krıma hiriinan yai boini mi wi iikamim simiirsi nididi. Mi sima wi krımiir tiowi. Dimusi rani, sima hinina naingwo tibmii Jon siya profet inkam komiigin.

²⁷ Mi sima Jisis siir yai aka hinina yowarkii boin, krıma ninokninkin tani yipikin inig komii Jon siir hauuwın ti diminim simiir tiram. Jisis siya simiir boinki. Dimusi rani, kima kariirin bi sibgu boinkikim Jon siirin. Mi kara iriipa hiriinan wi kimiir mi boinmauu rani, yipikin inig komii kariir hauuwın ti dimin taeminim simiir tiram. Iriig.

Boiniyo yaiya yinisim nwiswo ad nwıruwaniyo sowir boinka

²⁸ Kima panina naingwowi, ha? Biya inkam nwirin siir yinisimo nwisko mi mhoiıya iya sowa inikamae nwokiyo mi adın siya siir yinisim yaowaeyin siirim yam mi siir ini boinu, yinisim, panaoin kira kariir numir waina sair kigriraowam dam.

²⁹ Mi yinisimin adın siir yai aka yowarkii boin. Nıngaka. Kara pi boriisopi. Mhoiıya siir kwoinin ina swoki kisina haigiyin mi ini adın siir wain numira sair swokini miriyuun.

³⁰ Mi adın ina swoki apnamın siir yinisim nwirin siirim mi siya ta hiriinan yai aıırar swoki boinu siirin mi kira kariir wain numira sair tiram dam. Mi yinisimin hinina yowarkii boinki, kara pi kapi nami mi siya numira hiriir bi swoki amiminkin.

³¹ Mi siya simiirin hinina srıigi, tiki yinisim nwiso yipikin adın siir kwoin iir napın, ha? Mi sima ina boinim Biyan iya mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwo aıırar boinki mi iikam biyeyim omom omomi umir takis haiyanim mi wigim hai nanaei ikim simiir mhai kwoinim bidi kisina haigiyim mi sima Adi Komii siir yai aııram bidi yaingwo tibmiyim mi kimiir biyin wi simar nami iikamim Adi Komii siya kigriraowiyim kimiiramın. Nıngaka.

³² Dimusi rani, Jon siya kimiir waraur nımbinikin siyu miyik miyikim simiir nisısımauugim kimiirin mi kima siir yai aıır bi naingwo tibmiigim. Mi kamim omom omomi umir hai ikim mi wigim hai nanaei ikim sima siir yai imiir bidi yaingwo tibmiyim. Mi kima ti hiriinan diminim simiir bidi kigim mi kimiir kwoinim biri kisina haigikim mi siir siyu iir napam bi naingwo tibmiigim. Nıngaka. Iriig.

*Ta boiniyo yaiya inkam biyeyin numir waina sair kigriraowiyin siir boinka
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)*

³³ Jisis siya simiirar niki boinin, kima wakae, boiniyo yai kwıra hinınga. Inkam komii nwirin siya nu komiigakin mi wain numir yınkin mi ina hiuyokiyokaiyin mi numir hirin ie whıra yop mi nantwo komiıya ienau hir haigi mi sima wain nidim ina whıitkaigaiyim mi simiirin ina yokwobrombropim simiir hii imiirim mi sair mhoiıya numıran adın siya omaka pada ira mirii ta wain numira sair kigriraowam. Mi siya ta numira inkam nhirimı hauugi sima kigriraowam mi umir mi sair warar mi miriyim. Mi numıran adın ina yamın aru maeyau kwıra.

³⁴ Mhoiıya iya wain nidim simiir haiyana ini kingiin nwowa mi numıran adın siya whısarii mi prii miriıyan kam nhirim simiir yikrop amki wain nidim simiir nınguhainakiyam.

³⁵ Mi kamim ta numir aıır kigriraowiyim mi sima siir miıyan kam imiirin siyu miyik bi tirkim. Mi sima nwirin hindara tioki mi nwirin hindara yısomaoki mi nwirin hindara kaigromkrorki siıyani.

³⁶ Mi numiran adin kam nhirim miyanim simiir yikropki, siya hoimgakriga yikroki, biyana saiir hiriinan tani. Mi kamim numir aiir kigriraowiyim hiriinan siyu iirar swoki tirwin simiirin.

³⁷ Mi mhoigi mhoiyan siya siir yinisimki yinisim yinkamiyinin siirgisiirar yikropki simiiram. Adin siya hinina yangwo, sima wi kariir yinisimin wi siir yaiyar wakae yoknaei.

³⁸ Mi kamim ta numir aiir kigriraowiyim sima ti yinisim iir kigwinim mi sima sima hinina boinaiwin, tiki yinisim hininin siya wi siir adni digwraekwowim wi siya haii. Humbae! Nim siir disom aoki mi ta siir adni numira wi krma haii.

³⁹ Mi sima siirin ha kiyainaniyamim numir yaba hiriir mi sima siirin ina yisomaowin.

⁴⁰ Mi Jisis siya simiir boinki, kima panina mi aingwokiyim? Mhoiia iya numir wainain adin siya niti wi panin siyuin siir natirni ta numir aiir kigriraowan kamim simiirin?

⁴¹ Mi sima siir boinki mi siya ti inkam biyeyim siir numir aiir kigriraowim wi simiir nisomsom aokii. Mi siya numir waina wi iikam isid miyik nhirmi hauugi sima kigriraowim mi nae haiyan iya mi sima nae haimii, siirin wa hauu aei.

⁴² Mi Jisis siya simiir boinki, tari kima yai haimii kwira profet kamim biya sima wina Yokwo Komii saiir nwowim simiir biri sibgu mwaininokninkinkim, aniya? Saeya hinina boinka,

ti yin miyikin omaka miriyyin kamim sima boriisop waeyaowin tariinanin ini biyan yin yamwowuin. Siya ini bopwonauan kougouwin siir hiriinan yamwowuin. Biyan Inkam Komiiyin siyar diriraerarkikin ti diminin, siya ina yimbiyamim mi krma siir kigin ini wadieyar ywokiyin.

⁴³ Mi kara kimiirin pi hiriinan asi boinki, ti dimin miyik miyikim Adi Komii siya kigriraowan iikamim simaka nwowim wi kara swoki haii, Juda iikamim kimiir warau-rankar. Mi kara wi iki iikam nhirim om whiranim siir mi sibgu miriyyim wi simiir hauugi.

⁴⁴ Yipikin inkamkin kariiram naingwo tibmii karamae nwowin mi siya wi hindara nonkwobumbuninkin iuguski, hauwa niki iswomswokiya mimirmimim yinin siir idwo saiir hiriinan. Mi inkamkin digumii kariir haimriyuwi mi siya wi hindara nikrimkrip iuguski yin siir hiriinan nisimtl sini.

⁴⁵ Mi iya prismi biyan inkam komii ima mi Farisi sima ta hiriinan boiniyo yai aiir wakaekiyim Jisis siya boinim mi sima ina yinokninkinkiyim ta yaiya simiirar nikriiga.

⁴⁶ Mi sima siir nonkworinuwama naingwokim omaka hiuyokiyokaiya saiir hiriir hainamim. Mi sima iikamim simiirsi nididgim Jisis siir yai wakaeyim. Dimusi rani, sima ha naingwo tibmiikim Jisis siya profet inkam komiigin. Iriig.

22

Ta boiniyo yaiya nae komiia wig nonkwonaeiya saiir boinka

(Lk 14:15-24)

¹ Jisis siya yaeya boiniyo yaiya ina swoki boinin simiirin mi siya hinina boinkin,

² Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, saeya ini inkam komii nu kigriraowiyin, nae komii siir yinisim yinkamiyinin wig nonkwonain siirim diriraerariyin ini saiir hiriinan ywowin.

³ Biya kam nhirim simiir nimbina ta wigwas naeya saiir naeyam. Mi naeni iya siya siir kam nhirim simiir yikropki. Mi sima nitim pi boriisopi.

⁴ Mi siya siir miyan kam nhirim ina swoki ikropkiyim mi simiir boinmauu, kima kamim kara nimbingigim simiir dikunaki mi kima simiirin hinina boin, wakae, kariir naeyim bidi diriraerar haigingigim. Mi bulmakau ii ikim mi wraisu hika hikaeyim kara bidi yisomsom haigingigim. Mi digworaekwo whiekakim bidi diriraerar haigingigim. Kima ta wigwas naeya saiirim wit.

⁵ Siya siir miyan kamim ti yai imiir boinmimauu digin mi sima ha namim, sima, simiir yai imiir wakaeyim pi boriisop mi sima ina nhinookpiyim. Nwirin siir numiram yam mi nwirin ini umir mi miriyam yamin.

⁶ Mi nhirim inkam komii nu kigiraowiyin siir miyan kam imiir yapiyiskai kigwin mi sima simiir yonkwobumbuninkin haiiginugi mi simiirin ina yisomsom aokaokiyim.

⁷ Mi ti hiriinanin inkam komii nu kigiraowiyin siir kwoinin haugi hauga ha whiyekiyin mi siir kamim sau ninitiyim simiir yikropki. Mi sima inkam biyeyim simiir yisomao mi om iir warar yinkin haingimugig.

⁸ Mi sima hiriinan tirim, inkam komiyyin siir miyan kam imiir boinmimauugi, wigwas naeya bidi diriraerar haigin diga, kamim kara nimbiniim sima miyiki waeyao paninsi yitsi.

⁹ Mi hiriinanki niuwi kima iki siyu whiekakim simiirar dap kig yokiyokiyam mi kam whiekakim kima simiir kigi mi kima simiir wikuunani ta wigwas nae aiirim.

¹⁰ Siya hiriinan yai boinkiyin mi miyan kamim ina nhinookpiyim. Mi siyu whiekakim simiir nwowim iikamim simiir yapboinmimauu iikam biye biye ikim mi iikam miyik miyik ikim simiir yikuunani wigwas nae aiirim. Mi sima ha nitim ta omaka wigwas nae diriraerara ini iikamkina yinkinugiya.

¹¹ Iikamim sima ha nidwodwokai digiyim mi inkam komii simiir napninopkai kigam namkin. Mi siyar kigi inkam nwirin yuis miyik bi puainanikin wigwas naeya saiir nidwokai aeyamin.

¹² Mi inkam komiyyin siir boinki, akam, kira yuis miyik puainani karamae dimusi nwokin ta wigwas nae aiiram, ha? Mi siya ini yai mikrima ywowin. Mi ina yididkiyin.

¹³ Inkam komiyyin siya siir miyan kamim simiirin hinina boinki, kima siir iga inim simiir kogrimdunugi. Mi maeyauwa niyim niyim nwowa saiir hiriir ditkaigi. Ta maeyau niyim niyim aiirin siya wi kauu ouu prasae kin tani. Mi siya wi hik komiigikomii aiir haii. Mi wi siir big iirar mi aegiyimgiyikaeyami.

¹⁴ Jisis siya ta boiniyo yai aiir boin digiyin mi siya simiir boinki, ih, Adi Komii siya iikam whiekakim simiirar nikuunaei. Mi simiirin wi irira nwinwira nikuuna apninopkainani. Iriig.

*Sima Jisis siir srigim umir Sisa siir hauuwam
(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)*

¹⁵ Mi Farisi kamim sima yaiya ina haingiriyu hid boinaiyim, Jisis siir kinankiuwam.

¹⁶ Mi sima simiir kigna miriyim kam nhirim mi inkam komii Herot siir kamim simiir warar yinkin ikropki. Mi sima Jisis siir hiriir yimbiyam mi ina ini sriryuim yai nhirim simiiram. Inkam yaimin dimin nowomwarkaiyuwiyin, krima ina ninokninkinin kira yaimwo boinan inkamkin. Mi kira yaimwowa saiirar sibgu owomwarkaiyu boinikin diminim Adi Komii siir iikamim simiirim. Kira inkam nwirni bi nwowikin kou mi nwirni bi nwowikin nua. Ningaka. Kira iikam whiekakim simiirin whiruar nwowaiginuwikin.

¹⁷ Kira krimiirin sibgu boinmimauugi, kira panina naingwowi, ha? Moses siir siyu komiyyin siya boinin ini wadeya mi owin krima omom omomi takis umirim inkam komii Sisa Romanin siir hauuwain, aniya? Iyie? Ningaka.

¹⁸ Jisis siya simiir kwoin biye biye imiir bidi yinokninkinin mi siya simiir boinki, kima niksisaeyan inkamkim. Kima kariirim dimusi kinankiunikim, ha?

¹⁹ Kima umirim omom omomiyim kima haiiyim mi miya umira saiir nwowa inkam komii Sisa siir hauuwiya kariir wisiimauugi. Mi sima umira siirim asi hainakikim, siir nisiimauum.

²⁰ Mi siya simiir srigi, ti whwonkamim mi ti inig ikin umir aiir nwowin siya nhinirgin.

²¹ Mi Jisis siya simiir yowarki boinki, inkam komii Sisa. Mi siya simiir boinki, dimin Sisa nikan, yio kima Sisa siirar hauu. Mi diminin Adi Komii krimiir Wanin siirgin yio kima siirar timi hauugi.

²² Sima ta hiriinan yai aiir wakaekiyim mi sima ina yanaakiyim. Mi sima siir ina haiburgigim mi ina yamim. Mi sima Jisis siir kinankuan yai karamaekim. Iriig.

Sima Jisis siir sriigi iikamim naonami wa swoki insiin idwowi
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Ta ii aiiirarin Sadyusi kam nhirim Jisis siir hiriir yimbiam. Ti kamim sima hinina boinikim, inkamin naonamiyin sima wi swoki insiin idwo rani. Sadyusi kamim sima ha nimbiamim mi sima Jisis siir ini sriiyu,

²⁴ inkamin nowomwarkaiyuwiyin, Moses siya hinina boinkin, inkam nwirin siya yinie niyio karam nwowi mi siya ha naonami mi siir wig igabaeya siir nomousim ieyar swoki itkin idwokai naowid. Mi yiniekakin wi siya nwo haiginuwi siir yaowae iirin.

²⁵ Mi kam iriyyar nwiskinuwi mi simiir yaowaeyin wig siya yonkwona mi siya ina yaonamin mi siya yiniekak bi nwogigin. Mi siir wig igabaeya ini siir nomousim ieyar swoki itkin idwokainaowida.

²⁶ Mi siir nomousimin iriipa hiriinanar mi tir, yinie karamaeyar mi aowin. Mi nwoimaka iriipa hiriinanar mi tir mi ini hirii hiriinanar tir yokiyokiyamin. Mi ti iwinyao iriyyar nwiso ini yinie karamaeyar yaowim.

²⁷ Sima yaowin naokao digiyim mi mhoigi mhoiya simiir yao wig igabae aeyar yaonam.

²⁸ Kira boinki, iya iikamim naokaowim sima nnsiin idwowi. Ti iwinyao iriyyar nwiswo ta wiga saiir kamki kamn wi nhinga nwowi? Kira ina ninokninkinin, sima yaowin saiirara nonkwona swokim.

²⁹ Mi Jisis siya simiir yai aka ina yowarki boinin, kima Yokwo Komii saiir yai imiir bi ninokninkinkim, ha? Mi kima Adi Komii siir kirie aiir bi ninokninkinkin, ha? Mi kima hiriinanin whaowaeya priboin, aniya?

³⁰ Mi iya iikamim sima nnsiin idwowi mi sima wi nonkwona rani. Nningaka. Mi sima wi Adi Komii siir oman paekwosimim ninomor kou hir nwowin wi simiir hiriinan nwowi, nninga nningar.

³¹ Ti iikamim naonamim mi ha swoki insiin idwowi. Kara kimiir sriiyim mini. Adi Komii siir yaiyim Moses siir hauuwim, kima simiir bi mwaingim, aniya? Siya hinina boinkin,

³² kara Ebrahim mi Aisak mi Jekop simiir Adi Komiiyin. Adi Komii siya iikamim naonamim simiir Adi Komii rani. Iikamim kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin simiir Adi Komiiyin.

³³ Iikamim kingiin nokwom sima ta hiriinan yai aiir wakaekiyim mi sima ini hindara yanaakiyim Iriig.

Adi Komii siir biiyi biyan siyugi siyu ieyairgin
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴ Ta hiriinan yaiya Jisis siya Sadyusi simiir yai aiir boin tankaigikin. Mi Farisi kamim sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima ina haingiriyu boinainamin.

³⁵ Mi simiir bopwo hirin inkam nwirin siyu imiir ninokninkiniyin ini hirar nwowin. Siya Jisis siir sriikinankuwam namkin.

³⁶ Iikam nowomwarkaiyuan inkam piki hinin siyu ikin, siyu whiekakim Moses siya winim simiir bi nwowim, ha?

³⁷ Mi Jisis siya siir boinki, Biyan Inkam Komiiyin siya kiriir Adi Komiiyin. Mi kiriir mhi kwoinim mi kiriir kirieya wi saiirar hauu iuguski mi kiriir digworaekwo whiekakim simiir warar.

³⁸ Ti siyuin siya ini siyu nhirim Moses siya winim simiir kou ywowin.

³⁹ Mi mhoiiyan siyü whirin yio hinina boinkin, kira inkam nhirim simiirim naingwowyim mi kramar naingwonaeyin sair hiriinanar daingwo.

⁴⁰ Ti siyüwo sowa boinkiywo ini Moses mi profet kamim simiir siyü imiirar higrinu irkakiyim. Iriig.

*Jisis siya Farisi kamim simiir srii yipiki inkamkin Adi Komii siya nikropkiyin
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)*

⁴¹ Farisi kamim sima iripa niki haingiriyü owim mi Jisis siya simiir srii,

⁴² kima Kraisiir ini panina naingwowyim ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, ha? Siya nhirir piugan ankin, ha? Mi sima siirin hinina yowarki boinki, Devid siir piuganankin.

⁴³ Mi Jisis siya simiirin ina swoki sriiyin. Dimusika? Mi Adi Komii siir naeyuin Devid siir nwowin siirin siya nisiimauugin mi Devid siya siirin Biyan Inkam Komii dimusi dapkin, ha? Siya hinina boinkin,

⁴⁴ Devid siya hinina boinkin Adi Komii siya, kariir Biyan Inkam Komiiyin siirin hinina boinkin, kira kariir ina iniga sair didwo. Mi mhoiia kiriir sau omomin wi kara kintiokii simiirin. Mi wi kiriir aowa nwokaii.

⁴⁵ Kima kigi Devid siya dapkin Inkamin Adi Komii siya nikropkiyin Biyan Inkam Komii siya mi siya ti inkamin Devid siir isid panina nwokin, ha? Nningaka. Siyü karamaekin.

⁴⁶ Mi inkam nwirkin bi nowarki boinmiminkin ta Jisis siir yaiya. Nningaka. Mi ta ii aairin sima ina yididbwakainamim siirsiiyin mi mhoiia sima siirimim dimin whiram bi swoki srii miminkim. Iriig.

23

*Jisis siya iikam imiir boinki, kima mantarao, kamim siyü komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim simiir siyü imiirsiiyin
(Mk 12:38-39; Lk 11:43,46; 20:45-46)*

¹ Mhoiia Jisis siya yaiyim iikam whiekakim mi kamim siir kigna miriiyim simiir boinmimauugin. Jisis siir yaiya hinina boinkin,

² kamim siyü komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, sima kimiirin Moses siir siyü imiir nowamwarkaiiyugin.

³ Mi hiriinankinuwi yim ti hiriinan digworaekwowim, simiir boinmimauuwiiyim, yim kima simiirin ha wakaeyokna ap. Mi simiir siyü iirin, yio kipi kigna ap.

⁴ Ti yaiyim sima kimiir boinmimauuwiiyim, yim ini dimin hikakim kima nityiskai apiyim, kimiir waeyao ini hiriinan ywowim. Mi sima wi kimiir whinhai rani, ti dimin hikak imiirin. Nningaka.

⁵ Dimin taeminim sima miriiyim, sima minam mini, iikamim simiir nwoki kigim sima ti inmi op minim minam niigim sima Adi Komii siir yaiyim simiir hopkaiyam. Mi simiir mwowim hais ha mi kikog nhwo kwisboini digworaekwowim, simiir haigiyam. Mi iikamim simiir kigii, sima wa nwoki aingwowim, sima inkam wadiekim. Mi yuis priei priei yim sima niyim yim ha mi puai haiginu. Sima nhwo Adi Komii siiram kwisboiniyim mi iikamim simiir kigi, sima wa boini, hie wara inkamim, sima inkam wadiekim.

⁶ Mi iia sima yaewou komii komiiyim simiiram namiiyim sima iki mhoiian ipiiyim simiir bi nidwokaiigim. Nningaka. Sima iki ipiiyim biyar nwowinim pi simiirar nidwokai omaka Adi Komii siir yai nidwokai wakaiya sairin iriipa hiriinan.

⁷ Sima ha naingwowi, iikamim maeyaua nae haiginiya sairin sima simiir nwoki boin mairgimairgam.

⁸ Iikamim sima kimiirin hinina kipi dap iikam nowomwarkaiyuwan inkam komii komiigim. Nningaka. Inkamin nwiruwairgin kimiir nowomwarkaiyuwiyin, Adi Komii sasairgin. Mi kima whiekakim ini nomiyaukina yoswowim.

⁹ Mi nu tirin kima inkam nwirniyin hinina kipi dap, krimiir Adi Komiigin. Nningaka. Adi Komiiyin nwiruwairgin, krimiir Adin. Mi siya ini ninomor kou hirar nwowin.

¹⁰ Mi sima kimiirin hinina kipi dap, inkam komii. Nningaka. Kimiir Biyan Inkamin nwiruwairgin, yio karargin, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin.

¹¹ Yipiki inkamkin kimiir bi inigak nwowin. Siya biyin hinda whisarii mi priimiriyan inkam dwo

¹² Inkamin siir inig iirar hainanaeyin mi mhoiia siir inigin wi aoki aowa namiguskii. Mi inkamin siir inig iirar hainana karamae nwowiyin, mhoiia siya wi inig komiigak nwowi. Iriig.

Jisis siya kamim siyu komii ninoknankiniyim mi Farisi kam ikim siya siyu biyeyim sima tirim io simiir nwokin

(Mk 12:40; Lk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ Ti siyu komii ninoknankiniyim kamim mi Farisi kam ikim. Kima mintarao! Kima niksisaeyan inkamkim. Mi kima yaiyairga nhinkini. Iikamim Adi Komii siya kigriraowiyim sima nwowam naingwowyim, simiirin kima niksisaei mi ti iikamim simiir anowin kimar haiginikouwi. Mi simiir kwoinim simaka nwowam wara naingwo rani, simiir siyuin kimar haiginikouwi. Mi kima Adi Komii siir iikamim siya kigriraowiyim simaka bi namasugim. Mi iikam nhirim simiiram namam tiriyim, simiir siyuin kimar haiginikouwi.

¹⁴ Kima kamim siyu komii ninoknankiniyim mi Farisi kam ikim, kima mintarao! Mhoiia kimiirin wi Adi Komii siya nonkwobumbuninkin iguskii kima yai aingar nhinkini. Kamim naonamiyim simiir wig igabaeyim pi kima mi iksisaei. Mi simiir omakain digworaekwowim pi kima mi tauae haii. Mi kima iikamim simiir whwonkam idain nhwo pi prieyar mi kwisboini, simiir dimin biyeyim simiir higrinuwwam. Mi iikamim sima wa nwoki aingwowim, kima inkam miyikim. Mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinansi hauwi.

¹⁵ Kima kamim siyu komii ninoknankiniyim mi Farisi kam ikim, kima mintarao! Mhoiia Adi Komii siya kimiirin wa nonkwobumbuninkin iguskii. Kima yaiyairga nhinkini. Mi kima whi komiia mi nu ikim simiirar napboinmimauuwi Adi Komii siir yai airin iikamim simiir kwoin imiir hurworwokaiyam. Mi sima kimiir yaiyar bidi wakaeyoknam. Siyu biye sima diriraerarin ini kimiir imiir haiburim.

¹⁶ Mhoiia Adi Komii kara iikam biye kimiirin wi hindara nonkwobumbu iguski. Kima ini iikam nhwokwisaeyim simiir ninkikwona apiyin ini simiir hiriinan ywowim mi kima wi dig nwo rani. Nningaka. Mi sima paninsi sibgu wakaeyokna apsi. Mi kima iikamim simiirin hinina boinikim kara wa diriraerari, kara niksisaei rani, kara yaimwovar boini. Ti kariir yayim, kara Adi Komii siir hinina boini, ini mi owin yio dimin komii rani. Mi kira hinina boini, kara wa diriraerari. Kara ti yayim simiirin pi golin Adi Komii siir omaka hir nwokaiyin pi siir nikopaisisirki. Mi siya ti hiriinan yayim simiir boini mi kima siirin wa boin, siya ha diriraerar.

¹⁷ Kima whaowae inkamkim mi inkam nhwokwisaeyim! Dimu diminkim bi nwowiyim mi dimu diminkim mhoi nwowiyim, ha? Ihi, adi Komii siir omaka biyin ini saeyar ywowa.

¹⁸ Krima hinina boinkim, inkamin hiiya nae haigin inkin imiiaeyia Adi Komii siira saiir dapikopsisirki mi mhoiia siya tir karamae nwowi yio dimin kaimwo rani mi inkamin nae Adi Komii siir nikin imiiaey ikopsisir hauwi. Ihi, yio siya ha diriraerar.

19 Kima ti nhwokwisaе inkam whaowaeyim dimu diminkin biі nwowiyin, ha? Inkamin nae ninkin imiyyaeyin siya, iyie? Hiya saeyar minkin ti naeyim dimin whirki paninsi kimbusi. Ihi, hiya nae haigin ninkin imiyyaеiya biyyin ini saeyar ywowa.

20 Inkamin hiya nae haigin ninkin imiyyaеiya saiir inig iir dapikopsisiri, siya digworaekwo saiir idwo nwowim simiir warar ninkin ikopsisirkikim.

21 Mi inkamin Adi Komii siir omaka miyika saiir dapikopsisiri mi siya Adi Komii siir omaka hir nwowin naeyu digworaekwowim simiir wara ninkin ikopaisisiri.

22 Mi inkamin ninomor kou saiir dapikopsisiri mi siya Adi Komii siya mi siir ipiyya sowiir warar nikopaisisiri.

23 Kima kamim siyu komii ninokninkini ikim mi Farisi kam ikim. Kima mintarao mhoiyya Adi Komii siya kimiirin wi hindara nonkwobumbuninkin iuguski. Dimusi rani, kima yai kiyimiyok boin kiriekim. Mi kima dimin sisimim pi simiirar mi siotkini mi haimiyyin pa mi hauuwi mi ti hiriinan dimin sisimim kima ina wakaeyokna diriraerarim mi biigi biyyan diminin Adi Komii siir yaiya kima hiriinan tir tani. Mi biyyan dimin komiyyin Adi Komii siir yaiya kima digumii saiirar haimriiyugigi. Mi siyu miyik tiri ikim iikam nhirim simiir mi naingwobumbuni siyu mi naingwo tibmiini siyu ikim, kima ti hiriinan dimin komii komiyyim digumii simiir haimriiyugigim. Mi kima dimin komii mi Adi Komii siir dimin simim simiir wara wakaeyokna kiswo mi siya kimiiramim wi maigimairga komiyya pi ywokiyin mi kima simiir tirim pi boriisopkim. Ningaka.

24 Kima inkam miyik rani, ini nhwokwisaenan ywowim mi kima iikamim simiirin Adi Komii siir siyu iir nisisimauamar naingwowi mi kima wi dig nwo rani. Mi Adi Komii siir yaiisimim kima simiirar nikwowaisii mi wakaeyokna rani. Mi kima Adi Komii siir biyyan yai komiyyim simiir wakaeyoknaim naingwo rani. Mi kima pi boriisopi. Ningaka.

25 Kima kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, kima mintarao! Mhoiyya Adi Komii siya wi kimiir nonkwobumbuninkin iuguski. Kima yaiyara nhinkini kimiir mhi kwoinim ini mobmor mob minim idanara kima sibgu hisokiyim mi aowa iokaka nwowiyim mi ini simiir hiriinan ywowim. Kimiir kwoinim ini inkam nwirni diminam kigmairi siyuin mi piu saeya nipiyaokinami siyu ikin ini sima yinkiniuim.

26 Farisi kamim kima ini inkam whaowae nhwokwisaenan ywowin mi biyyin kima mobmir mobim simiir aowa tiki hisok mi idana wi wadeya mi oki. Mi iriipa hiriinan kimiir kwoinim hiriinana timi tir. Mi kira siyu miyikin siir tiram naingwowi kira wa tiri.

27 Kima kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, mhoiyya Adi Komii siya wi kimiir nonkwobumbu iuguski. Kima mintarao! Kima yaiyarga nhinkini. Kimiir kwoinim ini maeyauwa inkam haingikaiyya ini saiir hiriinan ywowim. Mi idwowin wadeya sibgu kigi mi ienau hirin ini inkam mwokiugi yinkiniuim. Iikam kimiir mhi kwoinim hiriinan ywowim. Mi ida wadeyar sibgu kigi mi kimiir aowan kwoinin miyiknan nwoki rani.

28 Kima ini iriipa hiriinana mi owim, iikamim sima kimiir yaimwo whwonkam imiirin wadeya kigi sima hinina naingwowi, kima iikam wadiekim. Mi kimiir mhi kwoinim ini niksisaeni siyu ikin mi dimin bibiyeyim ini simasimar nwokaiyim. Iriig.

Jisis siya kamim iikam nowomwarkaiyuwiyim mi Farisi kamim simiir boinkin sima wi hik kimpipisu haii

(Lk 11:47-51)

29 Kima kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim. Kima mintarao! Mhoiyya Adi Komii siya wi kimiir nonkwobumbuninkin iuguski. Kima yaiyarga nhinkini. Kima profet kamim biya naonamim simiir kiu mwowim ie imiirar puai haiginugim. Mi iya sima omwaiya niki waiyam, sima siyu miyik iirar tirkim.

30 Mi kima boin, iya krimiir yidiwi wanwiyaeyim sima nwowa krima saiir nwokiswo mi krima wi simiir di whininii profet kamim simiir nisom aowamin. Ningaka.

³¹ Ta yai hiriinana kima kimar niisiimauunaei, kima ti kamim profet kamim simiir nisomsom aowam, simiir hiran inkamkim.

³² Kara kimiirin yaimwower boini, kara kimiirin bidi yinokninkinin kima wi kimiir yidiwi wanwiyaeyim, simiir siyu biyie imiirar swoki tiri, biya sima tirim saiir hiriinan mi kima wi hiriinana swoki tiri mi wi simiir hiriinana swoki imbiyami.

³³ Kima kam biyekim, kima mipugnankim. Kima kam biyeyim kima kam isid biyeyim simiir hiranki nitkim mipugnan. Adi Komii siya kimiirin wi maeyauwa paekaka saiir hiriir boinwokiopnatkaigi, kima wi panina nidami, ha?

³⁴ Mi kima wakae mhoiia kara wi profet kam nhirim ninokninkin miyikakim, Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir mi kamim nowomwarkaiyuwiyim wi kimiirim nikropki mi sima kimiir waraur nimbini. Mi nhirim wi kima nisomsom aokaowi mi paeyin hiiniya nirioninkinin saika nirinuwi mi nhirim omaka, yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir hirar nipimpari. Mi nhirim kima simiirin wi om komii whirin siir hiranki nhinikriropki mi simiirin wi hinda tinda ninkin aeyokiyoki.

³⁵ Mi ti hiriinanin kara wi saiirsi nikropki kam nhirim hik kimiir hauuwim, kam miyik nhirim nuanim biya kima nisom aowim simiirsi. Inkam miyik Ebel siir hiranka nisomao bwakainamkim mi ini profet Sekaraia siirar yadigiuwin Berekaia siir yinisimin. Sima siirin Adi Komii siir omaka yai nidwokai wakaeiya mi maeyaua huuyokiyokaiya nae ninkin miyiaeyia dimin whirki kimbu karam nwowa siirin hir nisom aokin. Dimusi rani, ti dimin hininin mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinansi nonkwobumbuninkin iuguski.

³⁶ Kara kimiirin yaimwo aiirar boini. Dimin biyeyim simiir hik kimpipisuim ti iikam isid whiekakim kima ti nwowim wi krimiirar nimbiamyami. Iriig.

*Jisis siya om komii Jerusalem siir iikamim simiirsi nougin
(Lk 13:34-35)*

³⁷ Jerusaleman iikam!! Jerusaleman iikam!! Kima profet kamim kimiir waraur nitim simiirar nisomsom aokaowikim mi iikam nhirim Adi Komii siya nikropkiyim simiirin ini siiyani kima kaiyimik aokaokiyim. Hinokininokin kara kimiirin dimin biyeyim simiir hirankar nikunama naingwowi kanaka nwowim kimiir whindiriraerarim. Kakaruk yopiiya saiir yinim saiir kpida aowa namiyim saiir hiriinan tirama mini mi kimar boriisopi.

³⁸ Kima wakae! Mhoiia kimiir omin wi iikam karamaeyar nwoki.

³⁹ Ihi, kara kimiirin hinina boini mi kima wi kariir kigmimin tani mi iya kima ta yai hinina saiir boini mi wi saiirar nadigiuwi. Adi Komii siya kinsiishaiginuwi ti inkamin. Biyan Inkam Komii siir inig iir nitin siir. Iriig.

24

Jisis siya Adi Komii siir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir boinkin wi sapi nimbiriyami

¹ Jisis siya Adi Komii siir inig hainaniya omaka komiiya yai nidwokai wakaeiya saiir haiburgikin mi ina yapnaniyamim mi kamim siir kigna miriyyim sima siiram yit. Sima siir niisiimauuam naingwokim omaka miyikim Adi Komii siirim simiir.

² Mi siya simiir boinki, kima ti digworaekwowim simiir bidi kigiyim, aniya? Ihi, kara kimiirin yaimwo aiirar boinki, ti siiyaim Adi Komii siir omaka saiirim sima wi siiya kwirni idwo nwo rani. Niingaka. Mi kam nhirim sima niti, wi ti Adi Komii siir omaka im simiir ninikin hinhinkigi mi wi nu saika diga swoki amwowiuwi. Iriig.

*Jisis siya hik whiekakim mhoiia nimbiniyamim simiir boinkin
(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)*

³ Jisis siya mhu Oliv hir nidwokin mi kamim siir kigna miriyyim sima simar yit siirimim mi sima siir ini boini, kara krimiir boinmaugi, ti dimin hiriinanim wi paki hinin iya

saiir nimbiamyami krĩmiir nĩisiimauuamĩn, ha? Pĩki hĩnĩn dimĩnĩn wĩ bĩi siya nimbiamyami mi krĩma wĩ siir nwoki inoknĩnkĩnĩm iya kĩa swoki haiyũg itana saeya nimbiamyami mi ti nuĩn wa digi, ha?

⁴ Jisĩs siya simiir yai aka hĩnĩna yowarkĩi boĩn, kĩa kĩa kĩmasiyar sĩbgu mĩntĩraona wĩ inkam nhĩrkĩm nĩksĩsaesi kĩmiirĩn.

⁵ Kam nhĩrĩm sima nĩti mi sima wĩ kariir inĩg iĩir nĩnĩ iksĩsae dapboĩni, karargĩn Kraisĩn Adi Komii siya nĩkropkiyĩn mi sima wĩ iikam whĩekakĩm simiir nĩksĩsae ĩrkaki.

⁶ Mi mhoĩya kĩa wĩ yaiĩni yaiyĩm simiir wakaemĩmĩkwĩni. Yaiya hĩnda tĩnda ĩna nĩniya, kingiĩn mi aru ĩriĩpi hĩriĩnan mi kĩa wĩ kipi nanaawĩn. Ti digworaekwowĩm sima wa nimbiamyami mi iya kara nĩtana ti nu ieya digana ya ĩna nĩki owa.

⁷ Nu whĩran kamĩm wĩ nu whĩran kamĩm yaiĩ simaka nĩnii. Mi inkam komiĩyĩn nu kĩgrĩraowiyĩn wĩ nu whĩranĩn siir isidĩn yaiĩ wĩ inkam komii nwĩrĩn siir isid ĩnaka nĩnii. Mi nu maeyau nhĩrĩm wĩ mhiĩ prasae nao rani mi nu maeyau nhĩrĩm wĩ nĩn prasae nĩt rani.

⁸ Ti digworaekwo whĩekakĩm wĩ wĩga yĩnisĩmĩn hĩukrĩmkrĩpĩn naokainam wĩ saiir hĩriĩnan hĩk kĩmpĩpsu haii, biya saeya haiyĩm wĩ saiir hĩriĩnan nimbiamyami. Ta ĩi aĩĩrĩn sima hĩk kĩmpĩpsu wĩ kĩmiir hauuwi mi sima wĩ kĩmiir nĩsomsom aokaowi. Mi iikam whĩekakĩm hĩnda tĩnda nwowĩm wĩ ĩo nhwo kĩmiir nanaowi. Dimusi rani, kĩa kariir yai aĩir wakaeyoknakĩm. Ti digworaekwo whĩekakĩm wĩ wĩga yĩnisĩmĩn hĩukrĩmkrĩpĩn naokainam wĩ saiir hĩriĩnan hĩk kĩmpĩpsu haii biya saeya haiyĩm wĩ saiir hĩriĩnan nimbiamyami.

⁹ Ta ĩi aĩĩrĩn sima hĩk kĩmpĩpsu wĩ kĩmiir hauuwi mi sima wĩ kĩmiir nĩsomsom aokaowi. Mi iikam whĩekakĩm hĩnda tĩnda nwowĩm sima wĩ ĩo nhwo kĩmiir nanaowi. Dimusi rani, kĩa kariir yai wakaeyoknaeikĩm.

¹⁰ Mi ta ĩi aĩĩrĩn iikam whĩekakĩm sima wĩ simiir naĩngwo tĩbmii aĩir haĩburgigi. Mi sima simiir nomĩiyauĩm wĩ simiir sau omomĩn siir kĩnmauu ĩti mi simiir nhĩrĩm wĩ ĩo sima sima nĩnwo anwowi.

¹¹ Mi ta ĩi aĩĩrarĩn nĩksĩsae profet kam whĩekakĩm sima nhĩnani mi wĩ iikam whĩekakĩm simiir nĩksĩsaei.

¹² Mi ta ĩi aĩĩrarĩn dimĩn biyĩeni siyũũn wĩ komiĩya nimbiamyami mi iikam whĩekakĩm sima wĩ inkam nwĩrnisi naĩngwokwonanae rani. Nĩngaka.

¹³ Iikamĩm sima simiir naĩngwo tĩbmiiya kĩrĩeya nwoyokiyokĩi mi mhoĩgi mhoĩyana saiĩrar namwoũuwi mi ti iikamĩm simiirĩn wĩ Adi Komii siyar swoki anmaiwarkainaei.

¹⁴ Mi sima wĩ nu maeyau maeyau whĩekakĩm hĩnda tĩndanĩm simiir napboĩnmamauu ĩrkaki maeyauwa Adi Komii siya kĩgrĩkakana siir digworaekwo whĩekakĩm saiir mi iikam isid whĩekakĩm sima wa wakae, dimĩn mĩiyikĩm Adi Komii siya dirĩraerarĩm. Mi wĩ ĩi aeya nadigũuwi. Iriig.

Dimĩn biyĩeki biyĩeyĩn wĩ sipi nimbiamyami

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵ Inkamĩn ta yaiya saiir mwainĩn siya sĩbgu daĩngworĩnu, Jisĩs siya boĩnki mi mhoĩya kĩa wĩ ti dimĩn biyĩeki biyĩeyĩn Adi Komii siir omaka ĩo saiir hĩoanĩn wĩ siĩrar kigi, dimĩnĩn Adi Komii siir omaka bopwo nwowĩn igbid kamiyaugakin biya profet Daniel siya boĩnĩn nimbiamyami mi siya.

¹⁶ Mi ta ĩi aĩĩrĩn iikam whĩekakĩm nu Judia hĩr nwowĩm sima mhĩua hĩriir yĩdam nĩnopkainam.

¹⁷ Mi iikamĩm yaba hĩr grĩnkĩn okwowĩm mi sima simiir digworaekwo imiirĩm kipi swoki iwĩt nĩnopkainam omaka hĩriĩrĩn simiir haiyĩm sima mhĩua hĩriĩrar dĩdam iugugusamki.

¹⁸ Mi yĩpĩki inkamkĩm sima numĩr nwowi mi sima simiir oma hĩriir kipi swoki haiyũg am, simiir yũũs imiir hainakiyĩm. Sima hĩndara dĩdam iugusam.

19 Mi wigim yinpiugak nwowim simiirsi naingwoyimiyoki mi wigim yinpraigakakim simiirsi warar mi timi aingwoyimiyoki ta ii aiir nwowim. Sima wi nidam sasau rani, sima wi hikak nwowi mi wa kiguguwi.

20 Kima Adi Komii siiram srii boin mi ii kima nidami saiirin wi naoki kipi kin mi wi Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir mi idami ya wi miyik mi o rani, ti ii hiriinanim kima wi nidam sasauni siyuim whaowaei.

21 Mi ta ii aiirin wi hik kimpipisu prasae hai rani. Iya nuin siya wina niki owin mi ini tariinana yamwoniin, ti hik hiriinanim biya sima bi niki imbinikim. Mi mhoiia wi hiriinan hiki mi imbiyam tani.

22 Mi Adi Komii siya ti dimin biyeyim simiir iya saiir nikwokripna karam nwokiswo mi iikam whiekakim sima wi hiriyar pi whaowae iuguskiyin. Adi Komii siya siir kamim siya nimbinim simiirsi naingwoyimiyokiyin mi siya ti ii hiriinana saiir asi nikwokripnakin, ti diminim sima nimbiyamam.

23 Mi ta ii aiirin inkam nwirin siya wi kimiir boini. Kigi, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya tisi tirar nwowin, siya isi hapi nwowin, kima wi siir yai kipi naingwo tibmi.

24 Ta hiriinana kara kimiirin saiir boinki mhoiia kam nhirim sima niti mi wi hinina nini iksisae boini, Kraisin karargin. Mi kara profet inkam nwirkin. Mi sima wi dimin kirie komii komii nhirim simiirar diriraerari, iikamim Adi Komii siya nimbinim simiirin wi sima nhinpriiginam kinankiugiuwi mi ti iikamim sima wi simiir yai wakaeyokna rani.

25 Wakae, kara kimiirin bi ti digworaekwo imiirar boinmauugim mi bi wi digworaekwowim sima nimbiyami mi mhoiia kima simiir kigi mi kima wi haningi kigninokninkini.

26 Sima kimiir hinin yai boini, kigi. Siya maeyauwa inkam karamaeya nu siyin apa saiir nwowin, kima wi taka maeyauwa saiir kipi nam. Mi sima hinina boini, kigi, siya ta omaka maeyauwa huyokiyokai saiir hir nwokaiyin. Kima wi simiir yai kipi naingwo tibmi.

27 Kima ina kigim, sinana bieki nimbiidniyin siir hirar sinankiyim mipi bieki nikiiyamiyin siir hirar namwoiuwi mi mhoiia iya Yaowae Adin ninomor kouanin kara swoki iti kima kariirin wi hiriinanar kigwini.

28 Maeyauwa inkam whigi nwowiya mi wakikiyao wabim pi simiir piu imiirar natkikin idwo aei. Mi mhoiia kara swoki iti iikam whiekakim sima wi kariirar kigwini. Iriig.

*Yaowae Adin ninomor kouanin mhoiia siya wa swoki iti
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)*

29 Hik komiia ta iya saiir haiya saeya dig nwoki mi bieyin wa kakauu iuguski mi bwana wi mi whwo rani mi nauunim wi ninomor kou hiranka nikigiki. Mi ninomor kou hiran dimin komii komiim, sima wi nini hanina nitki.

30 Mi ta ii aiirin digworaekwo nhirim ninomor kou hiranim mhoiia wi iikamim wi simiir nisiimauuwi ta iya. Kara Yaowae Adin ninomor kouanin wi saiir swoki iti mi iikam isidin hinda tindanim nu tiranim sima wi nou prasae kin tani. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin sima wi kariirar kigwini waumirsima kariir dimin kirie komiim paenan nuyaeyim wi simaka ninkin iti.

31 Iya kara niti, kidin wa maski. Mi iya siya kid maski mi kariir paekwosimim sima wa namki omom omomim hida tinda nwowim simiir, iikamim kara nimbinim sima wi kariiram nikunani.

*Whrougiwokiyim iya Jisis siya nitana saiir nisiimauugin iikamim simiir
(Mk 13:28-31; Lk 21:29-33)*

³² Kima whrou siir b̄idi yinokn̄ink̄inim. Iiya p̄i whrou siya woki ti h̄iriinan̄in kr̄ima pa ninokn̄ink̄ini op̄in w̄i s̄ipi niuwi. Mi opud naowo wa mi ikii k̄ini. Ta h̄iriinan̄i iya saeya opki niuwi aeya.

³³ Ini mi ow̄in, mhoīiya kima ha k̄igi ti dim̄in taem̄in whiekakim kara bōnim ini n̄imbiyamim, kima ha dinokn̄ink̄inki, iya kara nitana ini kingīin nwowa.

³⁴ Kara k̄imiir̄in yaimwo aiarar bōni, iikamim s̄ima ta īi aiarar niki ow̄im s̄ima w̄i niki aonam tani mi ti digworaekwo whiekakim wa n̄imbiyami.

³⁵ Nu ninomor sowa wa digi mi kariir yaiya w̄i swoki digi rani. N̄ingaka. Saeya w̄i h̄iriir̄iyar nwoyokiyoki. Iriig.

Inkam nw̄ir̄kin ta iya J̄is̄is siya nitana saiir swoki inokn̄ink̄in tani
(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30,34-36)

³⁶ Inkam nw̄ir̄kin ta īi aiir̄in ninokn̄ink̄in m̄im̄in tani. Mi paekwosimim ninomor kou h̄iran̄im s̄ima ir̄iipa h̄iriinan̄i s̄ima saiir mi inokn̄ink̄in tani. Kara Yaowae Ad̄in saiir mi inokn̄ink̄in tani. N̄ingaka. Adi Komii sasa ninokn̄ink̄ini ta iya kara nitana.

³⁷ Iya Noa siya nwowa mi siȳīuim saiir tir̄im, h̄iriinan̄i siȳīu kaimwowim w̄i saiirar swoki tiri iya kara Yaowae Ad̄in ninomor kouan̄in kara swoki iti.

³⁸ Iya op komīiȳin siya niuunani karamaeya niki ow̄in, s̄ima ti h̄iriinan̄i siȳīuim s̄imiir̄ tir̄kim op̄m̄in kwiyae mi naem̄in nongwomam̄ar aeikiyam mi wiḡm̄in p̄rīnonkwonakaeyam. Mi ini Noa siya yambudkiȳin siyaiya h̄iriir̄.

³⁹ Iikamim s̄ima bī ninokn̄ink̄inkim mi s̄ima ini h̄iriinana mi p̄rīi ywowim. S̄ima ha bī naingwokim ti dim̄inim w̄i simbi n̄imbiyami. N̄ingaka. Mi op komīiȳin ha niuunaniȳin mi ini iikam whiekakim s̄imiir̄ar kaipri hainamim mi s̄ima ina yaonamim. Kara Yaowae Ad̄in ninomor kouan̄in kara n̄iti w̄i h̄iriinan̄ar mi tiri. S̄ima w̄i ninokn̄ink̄in tani mi w̄i ha nwokwokin tani iya kara nitana saiiram.

⁴⁰ Mi iya kara swoki iti s̄ima w̄i ninokn̄ink̄inw̄in tani. Mi inkam nw̄isko sowa ir̄ipa mīi mir̄iiguwaki mi w̄i nw̄ir̄uwaniya n̄ikiunami mi nw̄ir̄in siir̄in w̄i h̄ir̄ar haiburgigi.

⁴¹ Mi wiḡ iso sowa ir̄ipa mīi mir̄iiguwaki mi ir̄a wa nami mi ir̄a w̄i h̄ir̄ar haiburgigi. Mi h̄iriinank̄inīuwi

⁴² kima, kima k̄imasiyar m̄intiraow̄in. Kima ninokn̄ink̄in tani, paki h̄inīin iya w̄i sae swoki iti kara k̄imiir̄ Inkam Kom̄īiȳin.

⁴³ Kima ti dim̄in im̄iir̄ daingwo, omak̄in ad̄in siya ha ninokn̄ink̄ini h̄īi tauaeen inkam̄in p̄i s̄ipi n̄iti mi siya pa nidwo kaowi mi h̄īyan inkam̄in p̄i h̄iriir̄ nap̄n̄inopkainam tani

⁴⁴ Kima ir̄iipa h̄iriinan̄i ha nh̄inkaokwokin, kara Yaowae Ad̄in ninomor kouan̄in īigwira kara n̄iti ina nwowa. Mi kima wa ninokn̄ink̄in tani kara w̄i ta h̄inīin iya saiir n̄iti. Iriig.

Bōniȳio yaiya mīi biȳie mīi mīi mīiȳik mir̄iyo sowiir bōniȳiōka
(Lk 12:41-48)

⁴⁵ Piki h̄inīin mīyan inkam̄in īkin kwōin mīiȳikak̄in mi siir mīi im̄iir̄ sibgu k̄igr̄iraowiȳin, ha? Bīyan inkam̄in siya m̄inam n̄imbinḡin siya siir mīyan kam nh̄ir̄im s̄imiir̄ k̄igr̄iraowim mi nae s̄imiir̄ mīi inkin hauu aeyim naeni īi aiir̄. Iya ti inkam̄in h̄iriinan̄in siya ti dim̄inim s̄imiir̄ wakaeyokna dir̄iraerari mi siya inkam̄in mīiȳik īeya.

⁴⁶ Mi mhoīiya siir bīyan inkam̄in ha nit̄in mi siya ina ini k̄igniȳin ti mīyan inkam̄in īir̄ mi mīyim bīya siya bōngigim ini h̄iriinan̄ar mir̄iikwokinim mi ti bīyan inkam̄in siya w̄i mārgimārga nwowi siir̄in.

⁴⁷ Kara k̄imiir̄in yaimwowar bōni, mhoīiya ti bīyan inkam̄in, w̄i siir n̄imbini, siir dim̄in komii komīiȳim siya k̄igr̄iraowim.

⁴⁸ Mi ti mīyan inkam̄in biȳeȳin siir kwōin̄in ha naingwowi, kariir bīyan inkam̄in siya w̄i n̄its̄isau rani

⁴⁹ mi siya siir ir̄ipa mīi mir̄īiȳim kamim s̄imiir̄in ina tio bwakainanam̄in mi siya op biȳie kwiyaeim kamim s̄imaka mi aekwiyaek̄in.

⁵⁰ Mhoiia ti miiyan inkamin siir biyan inkamin siya niti mi ti miiyan inkamin iya siya nitana saiir ninokninkin tani.

⁵¹ Mi biyan inkamin siya niti wi ti miiyan inkamin siirar tɔrbumbuninkinki mi siya siirin kamim niksisaeyim simaka nikmwɔn owaiginiuwi. Ta maeyau aiirin iikamim sima wi nou prasae kin tani mi sima wi simiir big imiirar ninan aekiyimkiyiki. Iriig.

25

Mwiigak kopak iuurim simiir boiniyo yaiga

¹ Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana mi ini mwiigak kopak iuurim simiir hiriinan ywowin. Inkam nwirin wiga tariinanar kwonkwonakin mi ti mwiigak kopakim simiir yuukidim warar hainam, sima siirin siyɔu hir napyiskaiwinam namkim mi siir nikuunaniyim.

² Mi iriiyarim ninokninkin miiyakakim mi iriiyarim ninokninkin miiyak karamaekim.

³ Mi wigim ninokninkin karamaeyim sima yugid nhingam simiirara hainam mi sima yaeya op (kerosin) haimeiyim simiir wara bi hainamkim.

⁴ Mi wigim ninokninkin miiyakakim, simiir opim (kerosinim) aimwoniya yaokai hainam simiir yuukid imakar.

⁵ Ti wig nonkwonain inkamin siya bi niki itsisaugin. Mi ti wig iuurim simiir nhwowim ina yiridim mi sima ina whwonkainamim.

⁶ Mi yai kwira ini nibwopwo komiia saiirar kauwok boiniwiiya wigkam wino nonkwonao ini nitwiiyo. Kima siirin siyɔu hir dapyiskaiwin mi siirin wikunani.

⁷ Ti mwiigak kopak iuurim ina nhingiwiiyim mi sima simiir yugid imiirar diriraerar hainamim.

⁸ Mi wigim ninokninkin karamaeyim sima boinki, ninokninkin miiyakak wig imiir, kima op (kerosin) haimeiya krimiir whauugi. Krimiir yugidim pi simbi tingiyami. Mi krima diriiyar nami.

⁹ Mi wigim ninokninkin miiyakakim simiirin hinina yowarkii boinki. Nningaka. Ta op (kerosin) haimeisima, kima mi krima saiirararin pi dig nwo rani, kima omaka digworaekwo sainiya saiir hir sainaki kimamar.

¹⁰ Mi sima op (kerosin) sainam bidi yamim mi wig nonkwonan inkamin siya ina yitin. Mi wigim siirim waikaokwokinim ina yamim omaka hiriir wigwas nae komii aiirim mi sima anowin ina haiginikougiyin.

¹¹ Mhoiia mwiigak kopak iriiyarim ina swoki itim mi sima ini kauwok boini, Biyan Inkam Komii kira anowin krimiirim haiwaoki.

¹² Mi siya ina yowarkii boinin, kara kimiirin yaimwo aiirar boini, kara kimiir bi ninokninkinkin.

¹³ Mi Jisis siya simiir boinki, kima mintarao. Dimusi rani, kima ninokninkin tani, iya mhoiia kara nitana.

Boiniyo yaiya miiyan kamim umir griigak haiyim simiir boinka

(Lk 19:11-27)

¹⁴ Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saeya ini biyan inkamin aru maeyau namam minin mi siya siir miiyan kam nwoimim simiirin ha nikuunain mi siir digworaekwo whiekakim simiir in yinkwo hauugik sima kigirraowim mi ini saiir hiriinan ywowin.

¹⁵ Siya siir miiyan kamim simiir siyɔu ikim mi simiir kirie ikim simiirar kigin mi siya umirim simiirin yapayapa mair asi hid hauugin. Mi nwirin umirim 5,000 kim siir mi nonkwo hauugikim mi nwirin 2,000 kim siir mi nonkwo hauugikim mi nwirin 1,000 kim siir mi nonkwo hauugikim. Siya simiirin hiriinan tɔrgikin mi siya ina yamin.

¹⁶ Mi siya aru maeyau bidi yamkiyin mi bi kimiminkikin inkamin 5,000 umir haiyin ina miriinanin ti umir imiirar mi yaeya 5,000 nhirim ina swoki mirii haiyin.

17 Mi ti inkamın 2,000 umır hainaowidın, yio iriipa hiriinan siya ina mi mirii namın mi 2,000 umıra swoki mirii hai.

18 Mi inkamın 1,000 umır hainaowidın, siya ie ini opuın umırım siir Biyan Inkam Komii İeya hauugikim simiir haigiprakaiyam.

19 Bwan whiekakim bidi yamkiyam mi mhoiıya ti miıyan kamım simiir biyan inkamın ina yitın mi umırım siya hauugikim simiir kitıbmii boınam nitkin.

20 Mi inkamın umır 5,000 hainaowidın siya ina yitın mi umır 5,000 nım siya mirii haiyım simiir warar hainam mi siya boın, inkam komii kira umırım 5,000 na hauugikim mi kigi mi kara ha mirii nanaeyın mi 5,000 umıra swoki inkin mirii hai.

21 Inkam komiiyın siirın hınına boın, kira miıyan inkam miıyikın, kira miı miıyika sibgu miriigin, kira miıya sibgu kigriraowikın, kira dimın sisimım simiirar sibgu kigriraowın. Kara hınına naıngwowi kira digworaekwo whiekakim simiirar kigrirao irkak. Mi kira kanakar uni maırgımaırgani:

22 Mi inkamın 2,000 umır hainaowidın mi siya ina yitın mi siya ina yaboıniyın, inkam komii kira kariirın 2,000 umıra hauugigin, kigi. Kara ha swoki mirii nanaeyın mi umırım 2,000 na swoki inkin mirii hai.

23 Siir biyan inkam komiiyın siir boınki, kira miıyan inkam miıyikın, kira miı miıyika sibgu miriigin, kira dimın sisimım simiirar sibgu kigriraowikın mi kariir digworaekwo whiekakim wı kira kigriraowi mi kira kanakar uni maırgımaırgani.

24 Mi inkamın 1,000 hainaowidın yio siya ina mi itın mi siya ina boının, inkam komii, kara bidi yınoknınkının, kira inkampaii rani, sasae digworaekwowım inkam nwırni numıranım kira pi simiirar prııngugu hai. Mi kira twonid isim inkam nhırmi niki okmwın whramı, isim sima, haıginki mi twonidgıınım sima. Mi twonidgıınım kira pi kariir omaka hiriirar swoki hainami.

25 Kara pi nididgin kariirsi mi kara ha namın mi kariir umırım nunau ie ini ophaigiyıu. Mi kigi! Ha tisi kariir 1,000 umırım.

26 Inkam komii siirın ina yowarkiı boının, kira miıyan inkampaii rani! Kira nhakiı kiriekın! Kira kariirın ina ninoknınkının kara inkam nwırni nokmwın inkinı numıran sasaeıım mıpi kara swoki ingugu haiyırkaki mi iriipi hiriinan kara inkam nhırmiya nokmwın hai twonidım numır hırankın mi ti twonid imiirın pi kara swoki haiyırkaknami omaka hiriir. Kira ti simiirın ina ninoknınkın, anıya?

27 Kira kariir umırım omaka umır haıgiya saiir haıgi karamae dimusi nwokın, saeya yaeya umır swoki inkin mirii haiyım, ha? Mi iıya kara swoki itkiswo mi kariir yaeya (profit) umırım simiir wara pi swoki hainiyın.

28 Mi kima ti umır 1,000 nım simiirın siir inankın ti swoki hai mi inkamın 10,000 umırkakin siir ti swoki inkin hauugi.

29 Dimusi rani, kam nhırım dimın taemın whiekakim sima simiirın miı miıyık sibgu miriıyım mi kara simiirın wı idwowa swoki inkin hauugi digworaekwo nhırım. Mi inkam nwırın siya siir digworaekwowım kwısuwakınıuwi mi siya simiirın miı sibgu mirii karam nwowi mi siir dimın sisimım siya nonkwowın mi wı siir inankar swoki hai. Mi siya wı nıınga nwoki.

30 Mi ti miıyan inkam biyıeyın siir kiyıtkaigi maeyauwa nııbwomambwo nwowiya saiir hiriir. Ta maeyau aıırın sima hik kimpıpisu haii mi sima wı simiir big imiirar naekiyımkiyiki. İriig.

Yaowae Adın ninomor kouanın siya iikam isid whiekakim nu tiranım wı simiir hidi

31 Mhoiıya kara Yaowae Adın ninomor kouanın siya wı inkam komiiyın nu kigriraowiyın siir hiriinan nwowi mi siir paekwosım whiekakim mi siya dimın miıyıkım paenan niıyaeıyım simaka warar nınkın iti, ta ii aıırın siya wı inkam komiiyın nu kigriraowiyın digworaekwo whiekakim simiir wı siir ipii aıırar nidwokaii.

32 Mi iikam isid whiekakim hida tindanim wi kariir whwonkam idar nwomimiri mi kara simiirin wi isid whisa hidaigini mi inkamın sibsib, meme kigriraowiyin siir hiriinan hidi. Sibsibim maeyau kwira mi memeyim maeyau kwira.

33 Mi kara wi hinina hidaiginiuwi. Iikam miyikim sibsib nanim wi kariir ina iniga namki mi iikam biyeyim meme nanim wi kariir ina yaioyaeya saiir namki.

34 Mi kara inkam komiyyin nu kigriraowiyin digworaekwo whiekakim simiir, kara iikamim kariir ina iniga nokwoim wi simiir boinki, kima iikamim Adi Komii siya tirhaiginiuwim wadie, kima ha dam digworaekwo miyik miyikim biya kariir Adin siya nimbiniim iya ti nu iir nonkwokwowa saiir, simiir tini haiyu.

35 Dimusi rani, iya kara mhirima nwowa mi kariirin kima hauu aekin mi iya kariir kwoinin opam haeyin mi kariirin opa kima hauu kwiyaekin. Kara om whiran inkamnanargin mi kariirin kimiir omaka hiriirar mi whinam.

36 Kara yuis karamae nwowin mi kariirin yuis kima hauu iigin. Mi kara maki niyyin mi kariirin kima kigriraokin mi ini kariir ma aeyar digiyin. Mi kara omaka hiuyokiyokaiya mi biye miriyya saiir nwowin mi kima kariirar nap kigraraonakikim.

37 Mi inkam miyik miyikim sima wi siir yai aka nowarki boini. Biyan Inkam Komii, piki hinin iya krima saiir kigin kira mhigi naowin, krima naeyim paki hinin iya saiir hauu aekin, ha? Mi kariir kwoinin paki hinin iya saiir haekin opamin mi krima op kariirin ha hauu kwiyaekin, ha?

38 Paki hinin iya krima kariir kigin kira om whiran inkamnan nwowin mi krima kariirin kimiir omaka hiriir whinamin, ha? Mi paki hinin iya aka kira yuis karamae nwowa mi krima yuis kariir hauu iyyin, ha?

39 Paki hinin iya aka krima kariir kigin mi kira makak nwowin mi kira omaka hiuyokiyokaiya mi biye miriyya saiir nwowin mi krima nini ap kigriraonakiyyin, ha?

40 Mi kara Yaowae Adin siya simiirin wi hinina nowarki boini, kara yaimwower boini: Mi digworaekwo whiekakim kima tirim ti kariir nomiyyauin inig sim karamaeyin siir mi yio hiriinan siyyuin kima kariirar whindiriraerarkim.

41 Mi mhoiyya siya simiir boin digiyin mi iikamim siir yaioyaeya nwowin simiir boinki, kima kigugu iugusan iikamkim! Kima damki, paeya inokinok niuyokiyokiyaya hik kimpipisu haiyya saiiram. Mi inokinok hinar nwokaeyami mi ta paeya Adi Komii siya Setan mi siir paekwosisimim simiirim diriraerar namginkin.

42 Dimusi rani, biya kara mhigi naoin mi kima kariir bi hauu aekin mi kariir kwoin opam haeyin mi kima op kariir bi hauu kwiyaekin.

43 Kara om whiran inkamkin mi kima kariirin bi nikunamkim kimiir omaka hiriirin. Mi iya kara yuis karamae nwowa mi kima yuis kariir bi hauugin. Mi iya kara makak nwowin mi omaka hiuyokiyokaiya mi biye miriyya saiir hir nwowin mi kima kariir bi nini apririr kignakikim.

44 Mi kara ti yai hiriinanim simiir boin digii mi sima kariir yai aiirin wi hinina nowarki boini, Biyan Inkam Komii, paki hinin iya aka kira mhigi naowin mi krima kariir kigin mi kariir kwoinin opam haeyin, kira om whiran inkamkin, kira yuis karamaekin mi kira paki hinin iya aka maki kira niyyin mi omaka hiuyokiyokaiya mi biye miriyya kira saiir nwowin. Mi krima kariir kigin, ha? Mi krima diminim simiir bi kigin mi krima kariir panansi whindiriraerarsi.

45 Mi kara inkam komiyyin simiir yai aka wi hinina nowarki boinki, kara kimiirin yaimwo aiirar boini, kima kariir nomiyyau nwirin inigsim karamae nwowin siir sibgu grab karamae nwowi mi ti hiriinan siyyuin yio kima kariir bi sibgu grabgin.

46 Jisis siir yayim hinina ini boin digi. Mi ti hiriinan iikam isidin sima wi paeya nami, sima wi hik kimpipisu prasae nini haiyu rani, inokinokin. Mi iikam miyik miyikim sima wi omwaiyya waiyyokiyokii. Iriig.

26

*Inkam komiiyim sima ina kitibmii boinim siyiuin Jisis siir nisomaowam
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jo 11:45-53)*

¹ Jisis siya ti siir yai whiekakim iikamim simiir boinmimauu digiyin mi ta ii aiirin siya siir mii kigna miriiyim simiir boinki,

² kima ina ninokninkinim, ii komiia wou nikwo aeniya, ii kwisuwa nwowi krima wi sair naei. Mi ta iya kara Yaowae Adin ninomor kouankin nin sima kariirin wi sauan omomin siir kinmauu iti mi paeyin haniya nironinkinin saika ninugi.

³ Mi ta ii aiirin prismi yaowae ad ikim mi Isrel simiir biyan inkam komii ikim, sima prismi yaowae adin, siir inigin Kaiafaskin, sima siir omaka komiia sairara ywomimriu.

⁴ Mi sima yai minam haingiriyu boinaigim, siyiuin Jisis siir nimprio nonkworimdinu hainim.

⁵ Sima ina boinim, krima ti dimin hiriinanin iiyim wou nikwo aeyim simiir kipi diriraerar. Dimusi rani, iikam sima yaii wi krimaka niniisi. Iriig.

*Wiga wa piui miyik whakiyin Jisis siir mwo iir yaokin
(Mk 14:3-9; Jo 12:1-8)*

⁶ Jisis siya om Betani hir nwokin, inkam nwirin ma biyeya paowagi pisikomkopouin siir omaka hir, siir inigin Saimonkin.

⁷ Iya Jisis siya omaka hirar nwowin mi wig ira siirim yit mi wa mobin piui miyik whakiyin, umir kasaka bi sainikin, ira hainani. Iya Jisis siya hiiya sairar niki idwo aeyin mi ti siya mob wakakin, piui miyik whakiyin Jisis siir mwo iirar yaokinki.

⁸ Kamim siir kigna miriiyim sima hiriinan kigiyim mi io ina ywowim, sima boin, ti wain whisarii dimusi naoki iuguskikin, ha?

⁹ Krima ti siya mob wakakin inkam nwirni hauuwi, siya sainim mi krima siirin wi umir prasae dihii mi iki iikam paeprikabim wi simiir pi hauuwi.

¹⁰ Jisis siya simiir yaiya ina yinokninkinkiyin mi siya simiir boinki, kima ta wiga sairin hiriinan dimusi tiri saeya nididamin, ha? Saeya ti hiriinan siyu miyikin kariirar tirka.

¹¹ Iikam paeprikabim sima wi kimakar nwoyokyoki mi kara kimaka wi ii priei nwo rani.

¹² Mi ta wiga saeya ti wain kariir piu naokinkiyin saeya kariir naoni siyiuin siirim diriraerarka Juda krimiir siyiuin hiriinana tiriikin.

¹³ Mi sima wi sairar naingwo yokiyoki. Iriig.

*Judas siya minam nimbingin Jisis siir kinmauu itim pris kamim simiir
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)*

¹⁴ Mi ta ii aiirarin kamim siir kigna miriiyim iuur nwisko, simiir nwirin siir inigin Judas Iskariotkin, siya prismi biyan kamim simiirim yam.

¹⁵ Mi siya boin, kima kariirin wi dimu dimin hauuwi mi kara Jisis siirin wi krimiir kinmauu iti, ha? Mi sima siirin umir silva'im kamnwir iura hauu.

¹⁶ Mi ta ii aiirin siya ina yap hainsran bwakaiyin, Jisis siirin simiir kinmauu itim. Iriig.

*Jisis siya kamim siir kigna miriiyim wou simaka nikwo aekin
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14,21-23; Jo 13:21-30)*

¹⁷ Biigi biyan iya bretin yis karamaeyin siir naeiya mi kamim Jisis siir kigna miriiyim sima ina yitim mi sima ina boinim, kira painina naingowi krima digworaekwowim papi diriraerar haigini mi kira wou krimaka papi nikwo aei, ha?

¹⁸ Mi Jisis siya simiir boinki, kima om komii Jerusalem hiriir dapninopkainam mi kima inkam nwirin siya krimiir bidi yinokninkinin siirin hiniina tini boiniu, inkam yai krimiir nowomwarkaiyuwiyin siya hiniina boinkikin, ii kariira naowana ini kingiin

nwowa kara kamim kariir mi kigna miriyyim wou simaka nikwo aeyam naingwowi kariir omaka waraur.

¹⁹ Kamim Jisis siir kigna miriyyim yaiyyim siya boinkiyim simiir hiriinanar mi tir mi sima wou nikwo aeyamin ina diriraerarim.

²⁰ Mi ta iya sair naioka Jisis siya mi siir miyan kam iuur nwiswo simaka yidwokai aekairib.

²¹ Sima niki idwo aeyim mi siya simiir boin, kara kimiirin yaimwo aiarar boini, kariirin wi kimiir nwirkar nap wouwi wir kam biyeyim io kariir nwowi simiir.

²² Mi iya siya hiriinan boin digiyin mi sima hik prasae bi haigim mi siirin sima nwonira nwonira srii, Biyan Inkam Komii mi tari kara, aniya?

²³ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin, kimiir nwirin in siira kanaka ninkin inopmai two sair mi kariirin wi siyar kinmauu iti.

²⁴ Ihi, kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin naowam, biya ywokwo komii saeya kariir boina sair hiriinan. Ti inkamin kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin wir siir napwouwi siirsi naingwo yimiyokii. Ini mi owin siirin yopiigi mi aokaina karamaekiswo ti inkam iirin. Dimusi rani, ta iya siya wa kigugu iuguski.

²⁵ Mhoiya Judasin, inkamin Jisis siir sauan kam imiir kinmauu itin siya Jisis siirin hiniina srii, ikam nowomwarkaiyiuin inkam mi tari kara, aniya? Jisis siya siir boinki, wa kira boina ini kaimwowar ywowa. Iriig.

Jisis siya bret ikin mi op wain aka siir miyan kam imiir hauu aekin siir swoki aingwo warkaigiyim

(Mk 14:22-26; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²⁶ Sima ha niki aeyim mi Jisis siya bretin ina haiyin mi Adi Komii siir boin wadieki mi ina yinopkiyin mi kamim siir kigna miriyyim simiir hauugi sima naeyim mi siya ina boinin, kima hai mi ha dae, takina kariir kip aeya.

²⁷ Mi mhoiya siya op mob wainin ira hai mi Adi Komii siir boin wadieki mi siya simiir hauugi mi ina boinin, kima whiekakim ti op wain mob iir kwiyaeki.

²⁸ Ti diminin kima kwiyaeyin siya kariir nhieka. Kara wi minam naokiki Adi Komii siir nimbina wa nimbiamyami ikam whiekakim simiir dimin biye imiir haiy-oprimdiyiumiigiyim.

²⁹ Kara kimiirin yaimwowa boini, kara wi op wain sair swoki kwiyaeyim minin tani. Mi kara ta op wain wina sairin wi kimaka swoki inkin kwiyaeyi kariir adin siir om hir.

³⁰ Sima ha nae digiyim mi mwai kwira sair wao mi wao digiyim mi sima yaba hiriir yapniyam mi sima mhu Oliv hiriir yam. Iriig.

Jisis siya Pita siir boin kira wi digiumii kariir haimriyuwi

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jo 13:36-38)

³¹ Sima mhu Oliv siirin ha nimbiamim Jisis siya simiir boinki, kima whiekakakar in ta ni airin kima wa nidam ninopki, ta hiriinana Adi Komii siir Ywokwo Komiiya saeya hiniina boinka, kara inkamin sibsib kigiraowiyin siir nisomaoki mi sibsib isidin wa nidam ninopki.

³² Mi kara wi ie hirankar swoki insiin idwowi mi kimiir biyin wi kara nam kwokini nu Galili hiriirin.

³³ Pita siya siir yai aka ina yowarkii boinin, sima nidamamki windi kara wi wara nidamam tani.

³⁴ Jisis siya siir boinki, kara kariirin yaimwo aiarar boinki, ta ni airin iuumin wi niki ik rani mi kariir inig iirin kira wi kwoima misisaei mi kira wa boini, kara siir bi ninokninkinkin.

³⁵ Pita siya boin, kara kinaka naonamim minki windi mi kara wi hiniina boin tani, kara kariir bi ninokninkinkin. Nngakanga. Mi kam nhirim kigna miriyyim sima hiriiriinan yaigina boin digi. Iriig.

*Jisis siya numir Getsemani hir sri boinkin
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)*

³⁶ Jisis siya simaka warar yam numir kwira saiir, sima ha dapikim Getsemani. Mi siya kamim siir kigna miriyyin simiir boinki, kima tirar didwo, kara hinda nami nhwo kwis boiniuwi.

³⁷ Mi Pita siya mi Sebedi siir yinisim nwis owa simiir yikunam mi ini sima yamim. Tariinanin siya ini hikaka ywowin mi siya hik kimpipisu prasae bi kinkin.

³⁸ Mi siya simiir boinki, kariir mhai kwoinim ini hikaka nwowim, kariirin wi ta hik aeya nisom aowi, kima tapaiir dwo mi kariirsi whin naingwoyimiyok.

³⁹ Mi siya haimiisima ha namkiyin mi siya itwaomiya yakainam nua hiriir. Mi hinina sri boin, Adi ini mi owin, kira ta hika saiir haigi, kira kariir kwoin iir kipi naingwo ap. Nningaka. Kira kiriir kwoin iirar daingwo ap.

⁴⁰ Mi siya ha kwisboin digiyin mi siya kamim siir kigna miriyyim simiiram swoki am mi ina ini kigiun sima nhwo hirar whwonkaii mi siya simiir ynidgu. Mi siya Pita siir boinki, kima kanaka ninkin aingwoyimiyok idwo waikao karamae dimusi nwokim ta i haimiisima aiirin, ha?

⁴¹ Kima kimasiyar mintarao mi nhwo ha kwis boin, dimin biyieki kimiir kinainkiuwi kima wi kiriekak nwo rani, kaimwo kunga. Kwoinin ina naingwowin mi piu saeya kiriekak nwo rani.

⁴² Mi mhoiia siya ha swoki amin mi hinina swoki sri boiniu, Adi, tiki hik hiriinanin kira saiir nikwo waisi uguski karamae nwowi mi ta hik hiriinana kara saiirin wa haii mi kira kiriir kwoin iirar daingwo apiski mi ha diriraerar.

⁴³ Mi mhoiia siya ha swoki itin mi siyar yap kigni sima nhwo hirar swoki grinkin whini, sima nhwoki nridgin mi sima nhwo asi whwinkim.

⁴⁴ Mi Jisis siya simiir swoki haiburgigin mi kwoimaka ina swokini kwis boiniu, diminin biya siya niki kwis boinim mi simiir hiriinana swokini kwis boiniu.

⁴⁵ Mhoiia siya kamim siir mi kigna miriyyim simiirin swoki itin mi simiirin ina yaboiniyin, kima ina niki whinim, aniya? Wakae! Kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin kariir nonkwoniyana iya, kamim io kariir nwowiyim sima, saeya kingiin bidi yiniyaniya.

⁴⁶ Kima dinsiingi mi krma pi nami, kigi, inkamin wir kariir napwouwanin siya ini kingiina nitin.

*Judas siya Jisis siir kinmauu itkin kamim io siir nwowiyim simiir
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jo 18:3-12)*

⁴⁷ Jisis siya ha niki boinaiyin mi Judasin simiir inkam nwirin iuur nwisaka kigna miriyyin siya ina yitin. Mi inkam isid komiyyin ini saika yinkin itin, sima kamkiu minim mi dan minim ini warar hainaniyim. Prismi biyan kam ikim mi Isrelmi biyan inkam komii komiyyim simiirin sima nikropkikim.

⁴⁸ Mi Judasin inkamin wir siir napwouwanin siya simiirin hinina boinmauu nam, kara pi inkam nwirin siir naki aepirimdiniuwi mi kima pa dinokninkinki ti inkamin Jisis siyarkin. Mi kima pi siir donkworindinu.

⁴⁹ Mi bi kimiminkikin ini Jisis siiramar yitin mi ina boinin, akamie, iikam nowom-warkaiyuwin inkam. Mi siya siir yaki aepirimdiniu.

⁵⁰ Jisis siya siir boinki, nomiyau, diminin kira minam nitin mi siirin ha minsasau. Sima ina yitim mi simiir inin Jisis siir ini onkworindinuni.

⁵¹ Inkam nwirin Jisis saika nwokin mi siir kamkiuin ina kiwok haiyin. Mi prismi biyan inkamin siir miyan inkam nwirin siir win aiir yaki haingrip itkigi.

⁵² Jisis siya siir boinki, kiriir kamkiuin siir maeyau aiirar swoki hopkrikugi. Kam biyie whiekakim sima kamkiu imiir hainanii yaii niniyyim mi wi yamdi kwiruwa sima sima hainuwir wir haiginuwi

⁵³ Panopi kira ina ninokninkinin, kara kariir Adin siirim sríkiso diga pi ywowin mi di kimiminki siir paekwosimim kariiramın kasa kasa di nikropki kariir whinkinsiisim. Inkam simiir mwianim dig rani.

⁵⁴ Mi kara hiriinan tiri mi ti diminim biya Ywokwo Komii saeya boinim sima wa painina nimbiyami, ha? Adi Komii siya bidi boinin ti diminim sima wa nimbiyami.

⁵⁵ Mi ta ii aiirin Jisis siya ti kam isid iirar boinki, kima kariir uni onkworimdinu haini mi kima wasi kamku dan minim simiirar nonkwowim, inkam nwirin hii tauaeiyin siir hiriinan, aniya? Inokinokin kara Adi Komii siir omaka iikam simiir nowomwarkaiyuwiyin mi kima kariirin saiirar bi nonkworimdinugin.

⁵⁶ Ti dimin taemin whiekakim nimbiyamim profet kamim sima winboinkiyim yokwoni simaigim. Mi kam whiekakim siir kigna miriyyim sima Jisis siir haiburgik mi ina yidamkiyim. Iriig.

Sima Jisis siir boinwokiyop natkaigikim

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55,63-71; Jo 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Sima kamim Jisis siir yonkworimdinu mi sima prismi biyan inkam komiyyin Kaiafas siir omaka saiir hiriir hainam mi kam whiekakim siir haiburgigim mi kamim siyu ninokninkini ikim mi Isrelmi inkam komii ikim sima sima nwomimirkim hapaiirin.

⁵⁸ Pita siya siir mhoiiyar yam mi siya arurig hirar ini owou. Mi siya prismi biyan inkam komiyyin siir omaka maeyauwa hiuyokyokaiya saiir yapninopkainam mi kamim yaii niniiyim ta maeyau aiir kigriraowiyim simaka ini idwoiu. Mi siya kig ninokninkinam namkin, pi dimu diminkin nimbiyami.

⁵⁹ Prismi biyan inkamim mi Judami inkam komii kaunsil ikim sima ina hainsirim inkamin Jisis siir niksise boin huriyyuim mi sima siir kigi mi wa nwoki isomaowim.

⁶⁰ Mi kam whiekakim ha nimbiniyim mi niksise yayim sima sima ini apkaina boini siirin. Mi sima siirin dimin biye whir bi swoki hainsir yiskaigim siir nisomaowim mi mhoiyya inkam nwiswo ina yimbiniyo.

⁶¹ Mi sowa ina yaboiniyo, ti inkamin siya ha boinkin mi siya Adi Komii siir omaka komiyya saiirin wa nininkigi mi siya saiirin wi ii kwoimuwar swoki mirii ninokougi.

⁶² Mi prismi biyan inkam komiyyin siya siir yokwao boinki, kira yai kwir nowarki boinam naingwo rani, aniya? Ti hiriinan yayim sima kariir dimusi boinuriyyuwi, ha?

⁶³ Mi Jisis siya yai bi swoki boin miminkin mi prismi biyan inkam komiyyin siya siir boinki, kara kariirin Adi Komii omwai waiya yokiyokiyin siir inigin siir nikwao boinki! Kira krimiir boinmauugi kira Kraiskin inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, aniya?

⁶⁴ Jisis siya prismi biyan inkam komiyyin siir boinki, kira bidiya boinkiyin. Mi kara kimiirin pi hinina boinki, mhoiyya wi kima kigi, kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin kara wi Adi Komii siir ina iniga saiir nidwowi mi kara wi kirie whiekakar nwowi. Mhoiyya kara swoki iti kara wi ninomor kou hiran waumira wi saika ninkin onaiini kirie komiigak.

⁶⁵ Jisis siya hiriinan yai boinkiyin mi prismi biyan inkam komiyyin siir yuisa ina yinikiwitkiyyin siya iikamim simiir nisismauugin siya iokakin mi siya ina boinin. Siya Adi Komii siir yai aiir nigbumbu boinkin mi krima kam nhirim whinboinam kipi swoki ikiuna kima bidi wakaeyim siya nigbumbuwa Adi Komii siir.

⁶⁶ Kima panina naingwowi, ha? Mi sima siir yai aka hinina yowarki boin siya yaigakin mi siya hiriyar daonam.

⁶⁷ Mi sima ti yai imiir boin digiyim sima Jisis siir whwonkam iirin yaeyopni yaskinpapaki mi sima siir yibwambwaeki mi kam nhirim sima yuisa siir whwonkam iir kikogrinugi mi sima siirin ina yobombwaeyin.

⁶⁸ Mi sima boinki mi kira Kraiski niuwi, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin Mi kira profet yai krimiir boinki, kariirin nhinga tiowi, ha? Iriig.

*Pita siya boin, kara Jisis siir bi ninokninkin
(Mk 14:16-72; Lk 22:56-62; Jo 18:15-18,25-27)*

⁶⁹ Pita siya hiira omaka saiir hiuyokiyokaiya saiir yainau hirar nidwokin. Mi miyan wig ira saeya kingiin ha nita siir kigam mi saeya siir boin. Kira iriipa hiriinan Jisisin nu Galilianin saika warar nwokin.

⁷⁰ Mi Pita siya kam whiekakim simiir whwonkamida kintirgi, kara wara yaiya kira boina saiir ninokninkin tani.

⁷¹ Mi Pita siya yaba ha namin mi siya aru hir yani idwowiu ano kingiin hir. Mi wig ira saeya siir kiga mi saeya ikamim siir kingiin nwowin simiirin hinina boinki, ti inkamin siya Jisisin om Nasaretanin saika warar ninkin okin.

⁷² Mi Pita siya ina swoki kintir boinkiyin, kara Adi Komii siir inig iirar nikopaisirki, kara ti inkam iir bi ninokninkin.

⁷³ Mi mhoiyarin kam nhirim hirar nokwokim, sima Pita siir boinki, kaimwoki kaimwokinga kira Jisis siir isidin siir hiriinanar inkam nwarkin kiriir yaiya simiir yainana wakaei.

⁷⁴ Mi tariinanin Pita siya ina yikopaisirkiyin, kaimwoki kaimwokinga. Kara ti inkamin siir bi ninokninkin. Ningaki, ningakinga. Mi kariir yaiya kaimwo kara maeki niuwi mi Adi Komii siya kariirin hik pa hauuwi hiriinan yai boinkiyin mi iuumin ina yikiyin.

⁷⁵ Iuumin nik digiyin mi Pita siya yaiya Jisis siya boina ini saiirar swoki aingwowarkainakiyin mi iuumin wi niki ikrani mi kira kariir inig iirin wi kwoima misisaei, kara siir bi ninokninkin mi Pita siya yaba hiriir namin mi ina yani ouwouwin. Iriig.

27

*Sima Jisis siirin nu Roman inkam komiiyin Pailat siirim yikiunam
(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jo 18:28-32)*

¹ Iya pirkinyakwoka mi prismi biyan inkam whiekak ikim. Mi Isrel simiir isidin simiir hiran inkam komii komii ikim sima yayim ina yidwo kitibmii boinim, Jisis siir nisomaowam.

² Mi sima siirin wiewinsopni yomboru mi sima siirin ina kiwowitnamim mi simiir biyan inkam komiiyin nu Romanin Pailat, inkam komiiyin nu Judia hiran omim simiir kigriraowiyin siir ini hauugik. Iriig.

*Judasin ini sasar diyankriku aowin
(Ap 1:18-19)*

³ Mi tariinanin Judas siya inkamin Jisis siir kinmauu itin, sauan kamim simiir, siya bidi yinokninkinin, inkam komiiyim sima Jisis siir hainamim inkam komii Pailat siirim siya nisomaowim mi siya naingwoyimyok idid prasae bi kinkin, ti diminin siya tirin siirsiyin. Mi siya ti umir silva paeyar haoumim ina swoki hainamin, prismi biyan inkamim simiiram.

⁴ Mi siya umir ha swoki hauuwin. Mi siya simiir boinki, kara dimin biyie bidi tirin. Kara inkamin dimin biyie tir karamae nwowiyin siirin, sau omomin siir kinmauugin mi siya wa naonami. Mi sima siir boinki, siya krimiir dimin tani. Yio siya kiriirar diminkin.

⁵ Mi Judas siya umir silvaim Adi Komii siir omaka komiia yai nidwokai wakaeiya saiir hir inankrimkrin itkingikin mi siya ha haiburgikin mi ha namin mi yio ina sasar diyankriku aonamin.

⁶ Prismi biyan inkamim sima ti umir imiir haiyim mi sima boin, ti umirin minam saingin inkam nwir nisomaowankin. Krimiir siyuin hinina boinkin Krima Adi Komii siir omaka saiir umirin simaka kipi ninkin haigi. Ningaka.

⁷ Mi sima yai kwira yimboin tibmiikimai mi ti umirin ini nu haimiyyin Jerusalem hir nwowin hau nonkwokwowyin inkamin ini siir sainin. Sima ha naingwowi ta nu maeyaua iikamim om aruwanim simiir haingikaiyan maeyau nwowim

⁸ mi ti nuin ti umir iir sainin mi sima ta nu maeyaua saiir inigin hiriinansi dapkin, nuin nhiekakin. Mi ti inigin ina nwokripkaiyin.

⁹ Ya ta saeya, yai kwira biya Adi Komii siya boinkiya mi profet Jeremaia siya winkiya yokwoni, saeya ina yimbiyam kana. Saeya boin, sima ti umir silva kam nwir iur imiir hai. Isrel simiir iikamim sima bidi yimbinim ti umir hiriinanin ti inkam iir sainam.

¹⁰ Ti umirin sima ini nuin inkam ieya nonkwokwowyin hau, ini siir sainin, Biyan Inkam Komiiyin siya boinkiyin kariir saiir hiriinan mi kara hiriinan asi tirkin. Iriig.

*Pailat siya sri kasaka bi srikin Jisis siirin
(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jo 18:33-38)*

¹¹ Sima Jisis siirin inkamin nu Judian omom omomim simiir kigriraowiyin siir whwonkam ida yokmwun okwo haiginiu. Mi inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin siya siir sriigi, kira iikamim nu Judia hiranin simiir kigriraowan inkam komiigin, aniya? Mi Jisis siya boin, ihi, wasi kira boinki iskiyin.

¹² Mi prismi biyan inkamim mi Isrelmi inkam komii komii ikim, sima Jisis siir boin huriyiu boinkim, siya dimin biyie kasaka bi tirkin. Mi siya dimin biyie bi tirkin mi siya yai kwirmin kwirmin bi swoki owarkii boinkin, ti yai imiirin.

¹³ Mi Pailat siya siirin hinina boinki, kira ti yai whiekakin sima kiriir boin huriyiu boinin simiir wakae rani, aniya?

¹⁴ Mi Jisis siya yai kwir bi swoki owarkii boinkin Pailat siirin. Mi inkam komiiyin omomom kigriraowiyin siya asi nanaakikin. Iriig.

*Pailat siya bidi boinin, ini mi owin paeyin hiniya nironinkinin Jisis siirin saika niriinum
(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jo 18:39-19:6)*

¹⁵ Biawi whiekakin ta iya komiia wou nikwo aeya pasova mi biyan inkam komiiyin omom omomim sim kigriraowiyin siya inkamin omaka huyokiyokaiya mi biyie mriiya saiir hir nwowiyim, simiirin pi nwira nini ikunaki. Iikamim sima kauwokiyim inkam nwiramim mi inkam komiiyin siya ti inkamin pi siirar nikropki.

¹⁶ Mi ta ii aairin sima inkam biyie nwirin omaka huyokiyokaiya mi biyie mriiya saiir hir nwokin, siir inigin Barabaskin, sima ombudim siir bidi yinokninkinim.

¹⁷ Mi iya iikamim sima maeyau kwiruwa hangiriyiu omimirim mi Pailat siya simiir sriigi, kima panina naingwowi, kara kimiirimin piki hinin inkamin siir haiwao hauugi, ha? Kara Barabas siir pi ikropki, aniya? Iyie, kara Jisis siir nikropki sima dapiyin Krai inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, aniya?

¹⁸ Pailat siya bidi yinokninkinin, prismi biyan kamim mi Isrelmi inkam komii komiiyin sima io Jisis siir nwowi. Dimusi rani, iikamim sima ini Jisis siiramar yamim. Mi sima siirin Pailat siiram asi nikunamkam siya siirin kam nhirim simiir nwoki ikmwun isom aowim. Mi siya ta sriya simiir asi sriigin.

¹⁹ Pailat siya inkamin yai hidiyin siir ipii aairar niki nidwokaiyin mi siir wiga saeya yayim hinina boinimauugi yokwoni. Kira dimin whir kipi swoki tirmintirmin, ti inkam iirin, siya dimin biyie bi tirkin. Mi ta niyaka kara nhwoin whira whinkigmimikwii mi kara hik prasae bi haiga.

²⁰ Prismi biyan inkamim mi Isrelmi inkam komii komii ikim sima iikamim simiir kwoin imiir boinswoswo. Mi sima Pailat siirim kauwok boinki. Siya Barabas siir duguski mi Jisis siir disomao.

²¹ Mi inkam komiiyin omom omomim simiir kigriraowiyin siya simiir sriigi. Kima panina naingwowi kara ti inkam nwiswo sowiirin pi nhini nuguski, ha? Sima ina yowarkii boinin Barabas.

²² Mi Pailat siya simiir boinki, kara wi panina tiri Jisis siirin, sima dapiyin Kraisi Adi Komii siya nikropkiyin kara siirin wi panina tiri, ha? Mi sima kauwok boinki, paeyin hiiniya nirioninkinin saika dirinugi!

²³ Mi Pailat siya ina srugiyin. Dimusika siya dimu dimin tirbugin, ha? Mi sima ina kauwoknanaeyim, paeyin hiiniya nirioninkinin saika dirinugi!

²⁴ Pailat siya bidi yinokninkinin, sima yayim kara boiniyim simiir wakaeyokna dig nwo rani mi ina nhinkii boinaigiyim yaii niniiyam. Mi siya opa ina haiyin mi siir ina aiir hisoki. Mi iikamim simiir nhwowim ini siirar kaokiyim simiir nusiimauugin, siya Jisis siir nisomaowam pi boriisopi. Mi siya hiriinana niki tirin mi siya simiir boinki, kara siirin dimin whir bi kigin mi kara siirin wa nisomaoki rani. Kimiirar diminkin.

²⁵ Mi iikam whiekakim sima hinina yowarki boin mi siir naowa saiir mwokankwowa ini mi owa wi krimiiramar swoki iti mi krimiir yinisim imiiram warar. Kira siir nisomaoki Adi Komii siya wi io kiriir nwo rani.

²⁶ Mi Pailat siya Barabas siirin hiriinansi nuguskikin simiiram. Mi siya Jisis siirin kam nhirim simiir yokmwon tio mi idni ha kogrimdinugiyin mi siya siirin ina yikropkiyin Rom hiran sauan kamim simiiram. Paeya hiiniya nirioninkinin saika ninkin irinugiyam. Iriig.

*Sauan kamim sima Jisis siir nigbumbu boinkim
(Mk 15:16-20; Jo 19:2-3)*

²⁷ Mi sauan kamim Biyan Inkam Komii siirim, sima Jisis siirin simiir Biyan Inkam Komiiyin siir omaka hiriir yikuuna apninopkainam mi sima whiekakim saikar yangiriyuni.

²⁸ Mi sima siir yuisa saiir nisaiyim mi sima siirin yaeya yuis pariidnan kwira saiir ii haiginu. Ta yuis hiriinana inkam komii inigakin siira saiir nikrika.

²⁹ Mi sima urid amridnanin siir hurokikin mi sima siir mwo iir yaki kaigrisiugi. Mi sima paekopin whira yonkwo haiginu siir ina inig aiir inkam komii nu kigriraowiyin siir hiriinan. Mi sima ogmwo siirim hui mi sima siir yigbumbu boin, kira inkam miyikin, Juda iikamim simiir nu kigriraowan inkam komiikin.

³⁰ Mi sima siir yaswaiyugi mi sima ti paekop iir hai mi siir mwo iir tionanae.

³¹ Sima siir yigbumbu boin mi ta siir yuis pariidnan aiir yisaigi mi sima siir yuisi yuis aiirar ii haiginu. Mi sima siirin paeyin hiiniya nirioninkiniyin siirim whinapnam saika ninkin irinuim. Iriig.

*Sima Jisis siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika yirinugi
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jo 19:17-27)*

³² Sima ha napnamim mi sima om Sairini hiran inkam nwirin siir kig, siir inigin Saimonkin, sima siir nikwao boinkim siya Jisis siir paeyin hiiniya nirioninkinin siir hainamam.

³³ Sima maeyau kwira saiir yimbiam, saiir inigin Golgotaka saiir inig mwokimwoin hinigin mwokiuni mwokin.

³⁴ Sima Jisis siirin op wain biyieya kausriiya dimin biyie whir aka pridgiya saiir hauu, siya kwiyaeyam siya hinda kinankiugiyin mi siya bi kwiyaekin.

³⁵ Sima siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika nirinu digiyin mi sima gwo kwira satu dapiya saiir gwo siir yuis digworaekwo imiir haiyam.

³⁶ Mi sima ta maeyaua saiira yidwo mi sima saiir hirar waikao.

³⁷ Mi yayi sima wina paemira Jisis siir mwo koua ninkin irinuwa saeya hinina boinka. Tiriigin Jisiskin, Juda iikam simiir nu kigriraowan inkamkin.

³⁸ Jisis siir kingiin sima inkamwo hitauaeiyo nwisa yinkin irinu inankii mi nwirin iniga mi nwirin yaioyaeya.

39 Mi iikamim sima ha nitim mi sima siir yigbumbu boin mi sima mwo ara kinttir iski mi sima yaebu ina buwim siirin.

40 Mi sima boin, kira ti inkamin Adi Komii omaka saiir ninhinkigi mi ii kwoimaka wi saiir swoki mirii ninokougi mi kinakina diriraerarna. Mi kira Adi Komii siir yinisimkinuwi, kira paeyin hiniya nironinkinin siir haiburgig mi ha wiuwini!

41 Mi iriipa hiriinan prismi biyan inkamim mi kamim siyu ninokninkini ikim mi Isrelmi inkam komii komiiyim sima siir mi inkin igbumbu boinkim.

42 Mi sima hinina boin, siya iikam nhirim simiirara whindiriraeri mi siya siya whindiriraerarnam dig nwo rani. Mi siya hiriinan boini siya Isrel iikamim simiir nu kigriraowan inkamkinuwi mi siya paeyin hiniya nironinkinin siir haiburgig mi ha wiuuni mi krima wi siirima naingwo tibiimiyim.

43 Siya Adi Komii siirima naingwo tibiim mi ha boini, kara Adi Komii siir yinisimki yinisimkin. Mi Adi Komii siya siirim naingwowi mi siya wi siirar swoki anmai-warkainaei.

44 Inkam nwiswo hitauaeywo Jisis saika kingiina ninkin irinuwo mi sowa iriipa hiriinan ta hiriinan nigbumbu yaiya saiirara mi boin siirin. Iriig.

Jisis siya bidi yaonamin

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jo 19:28-30)

45 Mi iya hiriir tiriir nabie bopwo nwowa mi hinda tinda iya ina kakauu uguskiya mi hiriinana nwokiya mi bieyin nad nworibin saiirar yadig iuwim.

46 Mi ta ii aiirarin bieyin nad nworibin Jisis siya ina kauwoknamnankiyin, Eli, Eli, lema sabaktani? Ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa hininga. Kariir Adi Komii krimiir Wanin kira kariir dimusi nuguskikin?

47 Kam nhirim kingiin hirar nokwoim sima ta yai aiir wakaeyim mi sima boinki, ti inkamin siya Ilaija siirim kauwok boinki.

48 Mi simiir inkam nwirin ina iwitnamin mi hamganin siir yani hainaki mi siirin op waina kausriya saiir houginki paekop whirin saika yinkin widgi mi Jisis siir yaki hauugi siya kwiyaeyam.

49 Mi iikam nhirim sima boin, ha tiki o krima tiki kigrirao. Mi siirin wi Ilaija siya namisi whindiriraerarki, iye?

50 Mi Jisis siya ina swoki kauwok nanaekiyin mi siir naeyuin siir haiburgigin mi siya ina yaonamin.

51 Mi iya siya naonamin mi ta yuis komiia Adi Komii siir omaka saiir yainau hir kiburikuwa bopwoniya yinwitamki, kou hirarkar nuguskiya ini nu hirar yadigiwa mi mirkwiya yimbiyam. Saeya minam nisiimauuga, iikamim sima Adi Komii siiram nwoki kwisboinim, Jisis siya siyu win bidi tirkiyin inkamim sima Jisis siirim nwoki kwisboinim, ninin ina yitkiyin mi siya komii komiiyim ina pampamkiigiyim.

52 Mi maeyaua inkam haingikaiya ina pigikiya mi Adi Komii siir iikam whiekakim biya naonamin mi sima ina swoki insiingiyim.

53 Sima maeyaua inkam haingikaiya saiir bidi haiburgigim mi Jisis siya mhoiia yinsiindwonam mi sima om miyikin Jerusalem siir yam. Mi iikam whiekakim simiirar kaowinim.

54 Mi kamim sau nitiyim simiir bi nwowiyin mi sauan kam ima sima Jisis saika ninkin okim mi sima Jisis siiram waigaokim mi sima kigi nuin, ninin nitkiyin mi dig-woraekwowim ina yimbiyamim mi sima nidid prasae bi kinkim. Sima boin, kaimwoki kaimwokinga, ti inkamin siya Adi Komii siirar yinisimkin.

55 Wig whiekakim sima hirar nwokim sima Jisis siir mhoiia nitkim mi nu Galili siir haiburgigim mi siir nini whindiriraerarniyam nitkim naemin. Sima ti wigim arurig hirar nokwo kaokim.

⁵⁶ Wig ıra simaka hırar nınkin owa saeya Mariaka, om Makdala hıranka. Mi ıra Maria saeyairga Jems Josep sowiir apua. Mi ıra Sebedi siir yınisim nwisio Jems Jon sowiir apua saeyairga. Iriig.

Siima Jisis siir piuis biyieya siyanoın siir nini kikaigikim
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jo 19:38-42)

⁵⁷ Mi biyeyin nadnworibin inkam nwirin umir digworaekwokakin om Arimatiankin siir inigin Josepkin siya ina yitin. Mi siya iriipi hiriinan Jisis siir kigna miriyan inkamkin, siya maeyaua Jisis siya naowa saiirim nitkin.

⁵⁸ Mi siya Pailat siir hiriir yimbiam mi siir ini sriiyu Jisis siir piuis biyie niinga saiiram mi siya saiir ini hunis haiyu. Mi Pailat siya siir sauan kamim simiir boinki, siima Jisis siir piuis biyieya Josep siir hunis hauugiyim.

⁵⁹ Mi Josep siya siir piuis biyieya saiir hunis haiyin mi yuis whisinana saiir whrinhainam.

⁶⁰ Mi yuis aiirin ha whrin digiyin siya siir piuis biyieya ini siir siyano winin siirar kikaigikin biya inkam nwir bi haingikai miminkin mi siya siir kamim simiir boinki, siima siya komii kwira saiir warkikiugiyim. Mi siima hiriinan turgigim mi siima ina yamin.

⁶¹ Mi siima hiriinan tirim mi Maria om Makdalan aka mi Maria iraka sowa hırar nwoko. Sowa ieyin siir haingikaiyin siir kingiin hırar nidwo kaoko, Iriig.

Sauan kamim siima ieyin Jisis siir piuis biyie aiir kikaiyin siir hırar waikaokim

⁶² Mi iigwira Judami ii komiyya piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya mi prismi biyan inkam ikim mi Farisimi kam ikim siima Pailat siir kigam namkim mi siima saika yahangiriyu omimiru.

⁶³ Siima siir boinki. Inkam komii krıma yai kwira ti nıksisae inkamin siya boina krıma saiirar naıngwokwowi. Siya ha boınkin mi mhoiyya ii kwoımaka kara wa swoki insiin idwowi. Mi wi omwaiya swoki waiyai.

⁶⁴ Mi kira kiriir sauan kamim simiirin hinina boın mi siima siyan ti ieyin siir no iir warkikiukikinin siir waikao. Mi wi siir kigna miriyyim kamim siima nini tauae hainakisi mi iikamim wi siima nıksisae boini, siya ie hırankin bidi yinsiin idwonamin. Mi siima hiriinan tiri, ta nıksisaeya siya ie hıranki ninsiin idwowa saeya wi ta nıksisaeya biya siima ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya boina wi saiir haiburi.

⁶⁵ Pailat siya simiir boinki, kima sauan kam nhirim simiir dikunam siima ti inkam ie iir waikaowim.

⁶⁶ Mi siima ie iirin diyoin ina ini haingikın. Mi kam nhirim sau ninitiyim ini ni nabiie hırar waigaowim. Iriig.

28

Jisis siya ina swoki insiin idwowin
(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jo 20:1-10)

¹ Ii Komiiya piu siisiya bidi yamkiya mi iigwir nugaka Sande biyeyin ha nimbidiyakwokin mi Maria om Makdalana mi Maria ir aka sowa yam maeyauwa Jisis siir piuis biyie aiir kikaiya saiiram sowa saiir kignakiyam.

² Mi bi kimiminkikin nin komiyyin ina yitkiyin Adi Komii siir paekwosimin ninomor kou hir haiburgigin mi ina yuniyin mi siiya komiyyin ina warnamin mi ieyin siir hırankin mi siya ini siiya iirar yidwowin.

³ Mi siir whwonkamın ini sinana ninomir kou hir sinaniya ini saiir hiriinan yuyakiya mi siir yuisa ini waumira beki kainankiya ini saiir hiriinan whsnan siingiya.

⁴ Mi sauan kamim waigaowim siima siirsiyin nidid prasae bi kinkim mi siima ini nopnopa kinkiyim mi siima inkamin naonamiyin ini siir hiriinan ywokiyim.

⁵ Mi paekwosimɪn siya wig iswo sowiir boinmauugi. Kowa kipi nidid! Kara ina ninokninkinɪn, kowa Jisis siirɪm nini hansirniko ti inkamɪn paeyɪn hiiniya nironinkinɪn sima ninkɪn irinugiyɪn siirɪm.

⁶ Siya tapi nwo rani, siya bidi yinsiin idwo namɪn, yaiya biya siya boina ini saiir hiriinana swoki tirɪn! Kowa maeyauwa siir kikaiya saiir unkinɪ kigni.

⁷ Mi kowa ha damsasau mi kamɪm siir kigna miriyyɪm simiirɪn hinɪna tini boinmauuu, siya ie hiranki bidi swoki insiin idwoɪn. Mi siya ini kimiir biyar yamkwokinɪn nu Galili hiriir mi kima siirɪn wi ta maeyau aiir nini kigiwi. Kara kowiirɪn tisa boinkiyɪn!

⁸ Mi wig iswo ha nanaakiyo mi ini maigimaigga ywonamwo mi maeyauwa inkam hangikaiya saiir haiburgik mi ina iwɪtnamwo kamɪm siir kigna miriyyɪm simiiram.

⁹ Mi sowa ha niki iwɪtamwo mi Jisis siya sowirɪn siyu hir yapyiskaiwɪn mi ina boinɪn. Kowa bidi yito? Mi sowa kingiɪn ha namwo mi ogmwo ina yakai hunainamwo mi siir iga aiir ini onkwoɪu mi siir ini hainan.

¹⁰ Jisis siya sowiir boinki, kowa kipi nidid! Kowa kariir nomiiyauɪm simiir tini boinmauuu mi sima nu Galili hiriir dam, kariir kigniyyɪm. Iriig.

Kamɪm sau niniyyɪm simiir yaigɪm

¹¹ Wig iswo ha niki amwo mi sauan kam nhirɪm ie iir waikaowɪm sima ini om Komii Jerusalem hiriir yapnɪnopkainamɪm mi sima prismi biyan kamɪm simiir ini boinɪu digworaekwo whiekakɪm nimbiyamɪm simiir.

¹² Mi prismi biyan kamɪm sima Isrel simiir biyan inkamɪm simaka yahangiriyɪu owɪu mi sima yaiya kwira hangiriyɪu boinaɪ. Sima umɪr whiekakɪm sauan kamɪm simiir hauugi.

¹³ Mi sima simiir boinki, kima wi hinɪn yaiya saiir boin. Kamɪm siir kigna miriyyɪm sima niyaka nitwiigɪm mi krɪma nhwo bidi whinamɪm mi sima siir piuis biyeya saiir ini tauae hainakiwi.

¹⁴ Mi Biyan Inkam Komiiyyɪn omom omom kigrɪraowiyɪm ta yaiya saiir wakaeyɪn mi krɪma yai nhirɪm simiirɪn wara swoki inkɪn boinmauugi mi kima wi yaigak nwo rani.

¹⁵ Mi sauan kamɪm sima umɪr hiriinansi haigɪm mi sima ini simiir yai imiirar mi wakaeyoknaɪm. Mi ta yaiya ini nu Judia siirar yiniyokigiyɪ mi biya mi tariinanɪm Juda iikam whiekakɪm sima ti diminɪm simiir yaingwo tɪbmiiyyɪm. Iriig.

*Jisis siya kamɪm siir kigna miriyyɪm mi simiir nikumauugigɪm
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)*

¹⁶ Mi wig iswo sowa simiir boin digiywo, kamɪm siir kigna miriyyɪm iur nwiirkɪm sima nu Galili hiriir yapnamɪm. Mi sima ti mhiuisimɪn siir yimbiyam, Jisis siya boinkiyɪn simasima namam.

¹⁷ Mi sima Jisis siir kigiwɪm mi sima siir inig iir hainan mi kam nhirɪm simiir kwoinɪm ini whisa ywowɪm. Mi ha naingwokɪm siya bi ninsiin idwokɪn siir aknaɪn aeya niuwi.

¹⁸ Mi Jisis siya kingiɪn ha nitɪn mi simiirɪn hinɪna boinki Adi Komii siya kariirɪn inigak nu ninomor sowiir digworaekwo imiiram nwowaigɪnugikɪn.

¹⁹ Kima hinda tinda asi namkɪm iki iikam isid whiekakɪm hinda tinda nwowɪm simiir nini boinmɪmauuwɪuɪm sima kariir kigna miriyyɪn iikam nwowɪm. Kima simiirɪn kariir Adɪn mi kara Adi Komii siir yinisimɪn mi Adi Komii siir naeyɪu ikɪm wi simiir inig imiirar tini baptais haigɪniuwɪu.

²⁰ Mi kima simiirɪn dimɪn whiekakɪm kara kariir nowomwarkaiywɪm simiir tini boinmɪmauuu. Sima wakaeyokna dirɪraeraram, wakae, mi tariinan mi inokɪnokin kara wi kimaka nwoyokiyokii mi ii aeya digi. Iriig.

MAK

Mak siya wɔnkika ta yokwowa. Mi Mak siir inig whirin Jon makan. Mi siya om Jerusalem hirankin mi siya Pol mi Pita sowiir whin miriigin. Mi siya ta yokwowa Rom hiran iikamim simiiram wɔnkika. Mak siya ta yokwowa dimin kirie kirieyim mi dimim taeminim Jisis siya tiriyim mi siya Rom hiran iikamim simiir boimimauugin mi Rom hiran iikamim ini ta kirieya saiirama yaingwo tɔbmiigiyim. Iriig.

Jon siya iikamim simiir baptais haiginuwigin mi Adi Komii siir yaiya saiir warar boinmimauu

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jo 1:19-28)

¹ Ta Yokwo Komiiya Adi Komii krimiir Wanin siir yinisimin Jisis Krais siirga, siir yaiga.

² Mi ta yaiya bidi bidiniya profet inkamin Aisaia siya wɔnkiya mi ini saiir hiriinana yimbiyama.

Mi bidi bidiniyarin Adi Komii siya siir yinisimin siirin hinina boinkikin, wakae! Kara inkamin wi nwira nikropkii kariir yai aiir boinmimauuwamam. Mi siya ini kariir biiyar yamkwokin mi siya wi kariir siyu iir kisosop haiginkwokini.

³ [Inkam nwirin maeyau siiyin nu apa saiir hir kauwok boinamnankikin. Siya hinina boinkikin, Biyan Inkam Komiiyin siir siyuin sibgu kisosop diriraerarkwokin, siya napnaniyam.]

⁴ Jon siya iikam imiir baptaisam nitkin niimau siiyin nu apa siir. Mi ti niimau siiyin apain siirin inkamki bi whwonkaiigin. Ningaka. Mi siya iikamim haimii tamii hir napim simiir boinmauugi ta yaiwin kibiya. Mi simiir kwoinin wi nwoki aingwo tɔbmiiyim. Mi simiir dimin biyeyim wi Adi Komii siya haiyoprimdiyumiigi.

⁵ Mi iikamim ti nu komiiyin Judia hiranim mi om komii Jerusalem siir hiran iikam ikim sima Jon siir boinmauugi digworaekwo biyeyim sima tirim. Mi Jon siya simiirin ina baptais haiginuwin Jordan ie hir.

⁶ Mi Jon siya niya yuisa, kamelni pɔokim. Mi siya piuwop ha mi kikogikin mi naeyim siya naeyim kokmwo graeyis minim mi mhwina nae nwowiya saiir yin ikim, siya simiir naekin.

⁷ Mi Jon siya ina boinmauugiyin simiirin, inkam nwirin kariir mhoiia nitin siir kirieya ini kariir kirieya saiir haiburgika, kariir kirieya ini aowa saeya ywowa. Kara inkam miyik rani, siir iga siya niya saiir uridin wi kara waisi hak rani. Ningaka. Kara inkam biyeyin ini siir aowa ywokaiyin.

⁸ Kara kimiirin opni baptais haiginuwi mi inkamin mhoiia nitin kimiirin wi siya niuae haiginuwi naeyuniyin. Iriig.

Jon siya Jisis siir baptais haiginuugin

(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Mi ta iya Jisis siya omisimin Nasaret nikuiwiyin nu Galili hir nwowin siir haiburgigin mi siya ina yitin. Mi Jon siya siirin ie Jordan hir baptais haiginu.

¹⁰ Mi siya op hir haiburgigin mi ha nig apnadam nua hiriir mi siya kigi, ninomora omaka anonan haiwaokiya. Mi Adi Komii siir naeyuin ipiyini hanina siinainiinyin siiram. Ta ipiyina krɔma dapiya inmab mi saiir hiriinanar siinanainika.

¹¹ Mi simar wakaeki yai kwira ninomor kou hir kauwok boinkiya, kira kariir yinisim yinkamiyinkan, kara kiriiramin ini maigimaigar ywowinin. Kariir kwoinin kiriiramin ini wadieki wadieyar ywokiyin. Iriig.

¹² Mi biri kimiminkikin Adi Komii siir naeyuin siya yikropki Jisis siirin maeyau siiyin nu apa siir hiriir.

¹³ Hiyim Jisis siya maeyau siiyin nu apa siir nwowim kamnwis. Mi Setanin, biiki biyan yiu biyeyin ina kinankiun siirim. Mi siya ini mwanhunan ywowin. Mi Adi Komii siir paekwosimin ha nitin siirim, ini saikar yauni oniyin. Iriig.

*Jisis siya nu Galili hir mirii bwakainakin
(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ Iya Jon siya maeyauwa hiuyokiyokaiya mi biye miriia sair hirar niki okaiyin mi ta iya Jisis siya nu Galili hiriirin sair yimbiniin. Mi Adi Komii siir Yokwo Komiiya sair yaiyim, siya simiir ini boinmimauuni iikam imiirin.

¹⁵ Siya boin, ta iya bidi yimbiniya, ta iya Adi Komii siya iikamim ti nu komiiyin siirim wi simiir kigriraowi. Mi taka iya ini kingiin nwowa krimiirin wi siyar kigriraowi. Krimiir kwoinim ti kisina haigi mi Yokwo Komii sair yaiyim simiiramar daingwo tibmii iski. Iriig.

¹⁶ Jisis siya nu Galili whigbida hiriir napamin mi siya Saimon, Endru sowiiryao yapkigam, sowa haimna whi hir nitmai. Ta miya sowa miriia anasu kikaiya, sowa umir mi mirii.

¹⁷ Mi Jisis siya boinki, kowayao kariir mhoiia wit mi wi kara nisiimauuwi kariir miya kowiiryao. Mi kowayao ta miya kara miriia sair hiriinan siyu iirar sibgu ap. Mi iikam hoimgakim simiir nwoki ikunam.

¹⁸ Mi sowiir haimna ini hirar kwaiburgigin. Mi sowa biri kimiminko ini Jisis siir mhoiyar yamo. Mi sowa ini siir mi aiarar ini miriiyuwo.

¹⁹ Mi siya ha swoki apnamin priei biri napkikin mi siya youap kigam, Sebedini yinisim nwiso Jems mi siir nomousim ieya Jon, sowa i hir hainomai. Mi yo sowa, sowiir haimna iir kisok diriraerari.

²⁰ Mi siya sowiirim yikuuna. Mi sowiir adwai biyeyin mi sowiir adin siir mi miriiyim kamim simiirin i hirar kwaiburgig. Mi yo sowa ini Jisis siir mhoiyar yapnamo mi siir mi aiar yamiriyu. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskigin yiu biyeyin inkam nwirin siir nwowin
(Lk 4:31-37)*

²¹ Sima om Kapeneam hiriir yam simiir ii komii aiirim. Jisis siya ta simiir ii komiia simiir omaka komiia yai nidwokai wakaenakiya sair yapninopkainam. Mi iikamim simiirin Adi Komii siir yai aiar ini boinmimauu haiginuu.

²² Iya sima siir yai aiar wakaeyim, ini hindara yanaakiyim. Siya simiirin kamim siyu komii ninokninkiniyim simiir hiriinan biri boinmimauugin. Nngaka. Siir yaiya ini inkamin inig komiigakin, siir hiriinan ywowin.

²³ Mi ta iya inkam nwirin simiir omaka komiia yai nidwokai wakaeya sair nwokin. Mi yiu biyeyin siir piu hir nii okaiyin mi siya ina kauwok boinkiyin.

²⁴ Jisis om Nasaretanin! Kira dimuam nitkin, dimu tirniyam? Mi kira tari krimiir tirbumbuam nitkin? Kara kiriir bidi yinokninkinin, ni kira Adi Komii krimiir Wanin siir hiranki nit ieya inkam wadiyeyin.

²⁵ Mi Jisis siya ti yiu biye siir nikiyin mi siya ina boinkiyin, yiu biye iirin, kira yaiya ti tanki mpa dinkinimnisiaki.

²⁶ Mi ti inkamin siya ha kaunanaekiyin mi siirin siya hainiyop whaowagig. Mi yiu biye siya ti inkamin siir piu hiranki yiuun iwiskinam mi ina yamin.

²⁷ Mi iikam hoimgakim hiriinan diminin siir kigin, sima ini kakakar ywokiyim. Mi sima ha nanaakiyim mi ini sima simar yomboin amboinamim, tiki hinin diminin tari dimu diminkin, ha? Taka yaiya saeya yai winka. Mi tari ti inkamin siya inig komiigakin. Iya siya yiu biye imiir boinkiyin mi sima ini siir yai aiarar mi wakaeyoknam.

²⁸ Mi ti diminin siya tirin biri kimiminkin, ina haigiririr boinamin nu Galili hiran omim simiir hiriir. Iriig.

*Jisis siya Pita siir niua saiir haiswoniskigin
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)*

²⁹ Sima omaka komiyya yai nidwokai wakaeiya saiir haiburgigim mi ha wok-naniyamim, sima Saimon Endru sowiiryao omaka saiir wokninopkainam. Mi Jems Jon sodayao warar yinkin am.

³⁰ Mi Saimon Pita siir niua hai hirar whwonkaiga, saeya piu huuwa kini ma saeya niiga. Mi sima biri kimiminkim ta wiga maka niya saiirin, Jisis siir ini boinmauuu.

³¹ Mi Jisis siya saiiram ha namim mi saiir in aiir ini onkwoiu mi ina kininsiin idwokiya saiirin. Mi ta piu huuwa kini ma saiir niya, ina digiya. Mi saeya ini simiir naeyim simiir swoki diriraerarim. Iriig.

³² Iya bie nikiiyamtibin mi simiir iikamim makakmakakim ini simar swoki ikiunaniyim Jisis siirim. Mi iikamim yugi nonkwowim yim ini warar mi inkin ikiunaniyim.

³³ Mi ti om komiyyin siir hiran iikam hoimgakim, sima ta omaka Saimon, Endru sowiira saiir anoka kingiin hirar ini okwoiu.

³⁴ Mi Jisis siya haiswonimniskiiyim mapai mapaiyim simiir niyim mi yiu biyeyim siya ninimniskiiyim kasa rani, simiir nwowim. Mi sima ti yiu biyeyim Jisis siir bidi yinokninkinim mi siya simiir asi nikidugin kima kariir inigin siir kipi dap. Iriig.

*Jisis siya nu Galili hir nap miriigin
(Lk 4:42-44)*

³⁵ Mi igwira Jisis siya nugak imumar yinsiin apnamyakwok, maeyau kwira inkam karamaeya saiirim. Mi siya Adi Komii siirimim nhwo hir ini kwisboiniu.

³⁶ Mi mhoyia Saimon siya mi siir nomiiyau ima, sima ini siir mhoyiar yapansrinamim siirimim.

³⁷ Iya sima siir nini kiguin sima ina boinim, ti iikam isid komiyyin kiriirim han-srananikim.

³⁸ Mi siya simiirin ina boinin, kiya! Nimbi ti omim kingiin nwowim pi sim nami. Kara Adi Komii siir yayim simiir warar mi boinmimauuam mi aingwowi. Kara ta mi aiirimar nitkin, dimin mi miriyyam bi nitkin. Niingaka.

³⁹ Mi siya nu Galili hiran omim simiir asi namkin. Mi siya omakam yai nidwokai wakaeiyim simiirar yapninopkai boinmimauuam, Adi Komii siir yai aiirin. Mi siya yiu biyeyim simiir nwowim ini simiir warar yinimniskiiyamim. Iriig.

*Jisis siya inkamim paowaigi piskimkopouin wadie siir nwo haiginugun
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)*

⁴⁰ Mi inkam nwirin paowaigi piskimkopouin, siya ha nitin, ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai hii uniyin. Mi siya siir boinki mi kira ha naingwowi, kara kiriirin wi digar nwo haiginugii.

⁴¹ Mi Jisis siya siirsi yaingwobumbu mi siir ina ina yonkwokiyin siir. Mi Jisis siya ina boinkiyin, kara ha naingwowi kira wadie dwoki.

⁴² Mi ti paowaiyim siir piskimkopouim biri kimiminkikim ina wiskiyim mi siya ini wadieyar ywokiyin.

⁴³ Mi Jisis siya yai kirie aiirar boinki siirin. Mi biri kimiminkin siirin ina yikropki sasaugiyin.

⁴⁴ Jisis siya siir boinki, kira sibgu mantarao! Kira wi inkam nwirni kipi boinmauuu ti diminin. Niingaka. Mi kira pa dam mi kiriir pua pi inkamim naemin krimiirsi ninkin imiyyaeyin Adi Komii siirim pris, pi siir tini isiimauuuu. Mi kira Adi Komii siirin nae pa dinkin imiyyaeki. Minsi dinkin imiyyaeki! Kiriir pua wadie nwowa saiirsi, yayia krimiir brougaeyin Moses siya boina saiir hiriinan. Mi sima ti kamim wi nwoki ninokninkinwini kiriir paowaiyim bidi wiskiyim.

⁴⁵ Mi inkamın ha namın mi biri nini haigiprakai boinıugin ti yayım. Niingaka. İni hiriyyar boinıskiyın ti diminın. Mi siya ti diminın ini niwiinan siir boinyokiyokiyamın omom omomım simiirın. Mi Jisis siya om komiıya hiriir panınsi yamsi iikamım simiir whwonkam idan. İikamım ini homgak ywoım, siya simiir ma imiir ninıskiyım wi dig nwo rani. Mi siya om komiıyım simiir yaba nwowım omım iikam homgak karamaeyım, ini simiir hirirar ywowın. Mi maeyau maeyauan iikamım ini Jisis siiraramar yıtswoım. İriig.

2

Jisis siya inkamın iga ın nınsımsıruın siir haiswonıskiigikın (Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

¹ İi nhırım bidi yamkiyım mi Jisis siya ini om Kapaneam hiriyyar swoki amin. Mi iikamım sima hiniına wakaewın, siya ini omaka hir nwowın.

² Mi iikam homgakım hanıngı yanınkınıııu mi omaka ini digar ywokiya. Mi anoka kingiın, maeyau kwırkı niinga bi swoki oka. Niingaka. Mi Adi Komii siir yayıya Jisis siya simiirın saıir boınmımauugin.

³ İiya Jisis siya yayıyar niki okwo boının mi sima ina hainaniyım ti inkamın iga ın nınsımsıruın Jisis siirım. Mi kam nwııyım sima hainani ti inkam iirın.

⁴ Mi omaka yainaua ini iikamım sima yıdwokaisısrkiya mi sima Jisis siir kingiın panınsi haigınsi ti inkamın iga ın nınsımsıruın. Mi sima akouwa hiriı iıyam mi akou haimii iir ini pirakiı maeyaua siyar nokwo hiririıwa saıirar. Mi sima akou haimiıyın ha pirak grırgıgiyın mi ta hiıya ti inkamın siya whına mi sima idmirım kwııya borıtkikın mi ina yonkwokiıiraraokiya. Mi ini Jisis siir igmiıga yauni kikiıııuwa.

⁵ Mi Jisis siya simiir naıngwo tıbmııya saıir kigiıyın mi siya ti inkamın siir boınki, yınisim! Kara kırıir dimın biıyeyım simiir bidi haiyoprimdiyıımiıgiyım.

⁶ Mi kamım siııu komii ninoknınkıniyım yım sima hir warar nınkın idwokaigım mi simiir kwoınım aowa aowa ini ta yayıya Jisis siya boına saıir saııra yaıngwokwonanaeyım.

⁷ Siya ti hııın yai boının mi siya tari Adi Komii siir niıgbumbui. Inkam nwırkın biri swoki haiyoprimdiyıımii srankın dimın biıyeyım. Niingaka. Adi Komii siirar miıga.

⁸ Mi simiir kwoınım Jisis siya bidi yınoknınkıniyım mi siya simiir asi boınkın, kima wara hııın kwoının kımıir waraur dimusi nwowı?

⁹ Piki hııın dimın ikın hınsıma nwowıyın? Mi kara ha boını kırıir dimın biıyeyım kara bidi haiyoprimdiyıımiıgiyım mi tiki hııın dimının kara wi diga nwowı? Mi tari wi dig nwo rani? Mi kara ha boını, kira kırıir hıı aıir hainam mi hııının kara wi digar nwowı, iyıe? Wi dig nwo rani, aniya?

¹⁰ Kima dınoknınkın, Adi Komii siir yınisımın ninomor kou hirankın nıtin karaırgın. Kariir kırıeya wi digar nwowı kımıir dimın biıyeyım simiir haiyoprimdiyıımiıgiyım. Mi Jisis siya ti inkamın iga ın nınsımsıruın siir asi boınkikın.

¹¹ Kara kırıir boınkii, kira dıngsingi! Mi kırıir hıı aıir hainam mi kira pi kırıir omaka damıgusam.

¹² Mi siya ini iikamım simiir whwonkam idar yınsııngıyın. Mi siya ini siir hıı aıirar hainamın. Mi siya biri kimımınkın, ina yınsıın apnamın. Mi sima hiriınan kigiıyım mi sima ini hindara yanaakiyım mi sima ini Adi Komii siir inıg iıirar hainankiyım. Mi sima ina boınkiyım, bııya nım krıma ti hııın dimının siir biri kigım. İriig.

Jisis siya Livai siir nikiunakin (Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Mi Jisis siya whııgbid hiriyyar swoki apnamın mi iikam isid komiıyın sima ini siir mhoııyar yamım. Mi siya Adi Komii siir yayıya ini simiir yowımwarkai haıgııııuwım.

¹⁴ Mi siya ha napnamin Livai siir kig, Alfias siir yinisimin. Mi siya omaka omom omoman umir nidwokai haiya, yio saiir nidwokai. Mi Jisis siya yikiugi, kira kariir mhoiia wit! Livai siya ha ninsiingiyin mi ini siir mhoiyar yamin.

¹⁵ Iya Jisis siya Livai siir omaka hir niki idwokai aeyin mi kam hoimgakim umir haiyim, nhirim siyu biye tiri kam ima mi kamim Jisis siir kigna mriiyim, sima simar yidwokai aemimir Jisis saikan. Ti hiriinan kamim kasaka rani, Jisis saika nap mriiyim.

¹⁶ Mi Farisi kam nhirim siyu komii ninokninkiniyim sima kig Jisis siya kamim siyu biye tiriyim mi kamim umir min haiyim simaka nidwokai aei. Mi Farisi kamim sima sriigi kamim Jisis siir kigna mriiyim simiir, Jisis siya kamim siyu biye tiriyim mi kamim umir min haiyim simaka dimusi nidwokai aei?

¹⁷ Mi Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ina boinkiyin, inkamin ma karamaeyin yio siya paowai widi inkamin siiram biri swoki amikin. Nningaka. Mi iki makak iikamim pi sima simar nami kamim paowai widiyim simiiram. Kara iikam miyik miyikim simiir nikiunam ara biri nitin. Nningaka. Kara iikam biyeyim simiir nikiunam nitkin. Iriig.

Nae haiya aeni siyugi

(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Mi igwira Jon siir kigna mriiyim kamim mi Farisi sima, sima nae haiyakim. Mi kam nhirim sima ina yitim, Jisis siir ini srini mi Jon siir kigna mriiyim kamim mi Farisimi mi kigna mrii ikim, sima nae dimusi haiyaei? Mi kamim kariir kigna mriiyim yim nae haiya karamae dimusi nwowi?

¹⁹ Mi Jisis siya simiirin boiniyo yaiya kwira boinki, iya inkam nwirin siir wig aiir sainam tiri mi siir nomiiyauim mi iikam nhirim sima wa niti ta nae aiirimin. Mi sima ta iya wigwas naeya saiir naei mi sima wa haiyaei? Nningaka. Sima wa naei. Mi siir nomiiyauim mi iikam yaisi yaisiyim sima wi maigimaigar nwonami siir whinsain haiginuwamin. Mi taka iya sima wi nae minar haiyaei. Nningaka.

²⁰ Iya tiki inkamin wig nonkwonain siya om whira nami mi krma hikak saiir dwoki mi nae minim saiir haiyaki. Mi iya kara kimiir haiburgigana mi kima wi hiriinanar timi tirki.

²¹ Jisis siya boiniyo yai kwira ina swoki boinin, dimin winin dimin biye aka kipi nitapiyok. Inkamin yuis win haimii biri kintio haigin yuis kwira saiir noin siir nitkin panam mi siya hiriinan tiri, siya saiir nitkin pani mi saeya wa swoki imbiryami. Mi wina wi kaba saiir mimbirgi mi noin wi komiiyar swoki okii.

²² Inkam nwirkin wain wini opa wraisu is kaba op two biyenana saiir biri swoki aokaiiga. Nningaka. Mi siya hiriinan tirkiswo mi ti wain winin siir opa saeya niyopiingi mi ta wraisu is kaba saeya wa nimbiryamkii mi wain wini opa wa naokiyamki. Mi wraisu isa wa mi imbiryamki. Mi inkamin wain wini opa saiir naokaii siya wi hinina tir, wi wraisu is wina wi saiir daokai. Iriig

Juda simiir ii komiia piu siisiya Sabat mi min saiir kipi mrii

(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

²³ Mi Adi Komii siir ii komii kwira Sabat Jisis siya numira wid ninkina saiir napnamkin mi kamim siir kigna mriiyim sima saika warar yinkin apnam. Iya sima napama, sima witnidim ha kiwromwris haiyamim mi ina yinibrombrop apaeyamim.

²⁴ Mi Farisi kam nhirim sima Jisis siir boinki, wakae! Kima ta Juda simiir ii komiia piu siiskuwakiya mi min saiir dimusi mriigim mi nae minim saiir dimusi mi haigim. Mi kima ti siyu iir bi sibgu apkim.

²⁵ Jisis siya ina yowarkii boinkiyin simiir yai aiir mi kima tari dimin whirin biya kimiir brougaeyin Devid siya tirin siir biri mwaingim? Mi taka iya Devid siya mi siir isid ieya sima nae karamaekim mi simiir mhiyim ina yaowim.

²⁶ Iya tiki dimin ieya nimbiamin Abaiata siya nwokin pris inkamin nae Adi Komii siir ninkin imiiaeyin. Mi Devid siya mi siir isid ieya simar yapninopkainam Adi Komii siir

omaka aiir. Mi Devid siya paimir iir naeyin mi siya paimir haimeiyim siir isid iir yae hauu. Tiki naeyim inkam ningaki bi naeikin. Ningaka. Pris simiraraingin. Mi sima yai biri swoki boinkikim ti diminin Devid siya tirin. Mi kima yai krimaka dimusi boini.

²⁷ Jisis siya boinki, ta ii komiia Juda simiira piu siiskuwakia Sabat, saeya iikamim hik simiir hauuwim biri nwoka. Ningaka. Ta ii komiia minam nwoka iikam hoimgakim simiir whindiriraerer haiginuwam.

²⁸ Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin ta ii komiia Juda simiira piu siiskuwakia dimin taemin tir kamae nwowiya Sabat saiir Biyan Inkam Komii siya asi nwowi. Iriig.

3

Mi Jisis siya Juda simiir ii komiia inkamin inib waeyaoki naowin saiir haiswoniskigikin (Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

¹ Mi Jisis siya ha swoki apninopkainamin Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir mi inkam nwirin hir nwokin siir inib waeyaowim ini paeyarwainan ywokiyamim.

² Mi Farisi kam nhirim Jisis siiram hirar kaonanae. Sima biri ninokninkinkim siya ti inkamin siirin pi ii komiia saiir namisi haiswoniskii mi ta hiriinana saiirsi boinuriyiu boinam minkim siirin.

³ Mi Jisis siya ti inkamin ina paeyarwainan nwowin siir boinki, kira simiir bopwoniya dinsiin okwoki.

⁴ Mi Jisis siya simiir srigi, krma wi piki hiniin siyiuin si tiri Juda simiir ii komii aiirin mi krma siyiu miyik ti tir. Iyie!? Farisi sima yai biri wakae boinkim.

⁵ Mi Jisis siya simiir kaoyokiyokigiyin mi siir kwoinin ini haughauga whiyekiyin. Mi siya simiir mhi kwoin imiir kigiyin miyik biri nwokim, sima ti inkam iirsi bi naingwoyimyokim. Mi Jisis siya hikak asi nwonamkin, ti hiriinan siyiu iirsiyin. Mi siya ti inkamin siir boinki, kiriir indibin ha dinkiyinyinki. Mi siir ina ini wadeyar ywokiya.

⁶ Mi Farisi kamim sima Juda simiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir haiburgigim mi sima biri kimiminkim ina yinsiin apnamim Herot siiram mi siir nomi-yau nhirim simiiram warar. Mi sima yayim iripa minam kitibmii boinkim Jisis siir nisomaokiyim. Iriig.

Iikam isid komiyyin whigbid hir nani owiugim

⁷ Mi Jisis siya mi kamim siir kigna miriyyim sima ti omon nu Judia hiranin sima siir haiburgigim mi whi Galiliya hiriir yam. Mi iikam isid komiyyin sima ini siir mhoiyar yamim.

⁸ Mi iikamim ti omom omomim hiranin nu Galili nu Judia mi om komii Jerusalem mi nu Idumia mi ti om whiso Taia mi Saidon yo ini yab komiyyin Jordan, ini siir gimia waiyo. Sima omom omomankin nitkim. Mi ti isid komiyyin Jisis siir yaiya sima wakae winkim digworaekwowim siya tirim simiir mi sima ha nitkim siiram.

⁹ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, iikam isid komiyyin tisa nwowin ambi sima haigin ikwokromkwirisi. Ira pi kariiram dwomaigi, kara pi saiir kwirii nami.

¹⁰ Biya siya i aiir niki apni kwiriinam kamae niki owin mi siya iikam kasa bi haiswonimniskigin. Mi tariinanin iikam whiekak nhirim makak makakim sima ina yapiyaonamim siiram, simiir inam siir piu aiir nini onkwoiim. Mi sima iikam nhirim simiir asi napkinyama amkim.

¹¹ Mi kamim yiu bibiyekin nii whwonkaiyyim sima Jisis siir kigiyim mi sima ini siir igmiigar ini akaigai huniyyim. Mi sima ina kauwok boinkiyim. Kira Adi Komii siir yinisimkin.

¹² Mi Jisis siya yiu biye imiir ninimniskigiyin mi siya iikam imiirin ina boinikidugiyin. Kima kariir inigin wi kipi haigiririr boinam. Iriig.

Jisis siya kamim iuur nwisa yimbingi siir mi aiir nap miriyyam (Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 Mi Jisis siya mhuu iir niinainamin mi siya ina dapikiuna kamim siya naingwowim simiir inigim. Mi kamim siya dapikiunam sima ina yamim siiram.

14 Mi siya aposel kamim iuur nwisa yimbingi hinda tinda saika nap miriyam, Adi Komii siir yai aiir nap boinmamauam.

15 Mi siya aposel kamim simiirin ini inigakar ywowaiginiugiyim, yiu biyeyim iikamim simiir piu nii whwonkaiyim, simiir ninimniskiyamamin.

16 Mi Jisis siya aposel kamim iuur nwisa yimbingi. Mi Saimon siir inig whirin Jisis siya nokdap haiginiuin, Pitakin.

17 Mi Sebedi siir yinisim nwiso Jems, Jon sowiirin Jisis siya yaeya inigar swoki kisina okdap haiginiu, Boanesis. Tiki inigin siir inig tipmwoki tipmwowin, ta diya tiowiya saiir yinisimkin. Sowiiir yaiya ini hiriinan ywowa.

18 Mi Endru, Filip, Batolomiyu, Matyu, Tumas mi Jems Arpias siir yinisim ieya mi Taitias. Mi Saimonin biya ta yaiya saiir boinmamaugin nu whiran inkam komiiyim krimiir kipi kigrirao.

19 Mi nwirin Judas Iskariotkin. Mi ti inkamin mhoiia wi wir siya napwouwi, kam nhirim io Jisis saika nwowiyim siir nisomaowam naingwowim simakan. Iriig.

Ta miya biigi biyan yiu biyeyin Biesebul siirga

(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

20 Mi Jisis siya ina swoki amin omaka hiriir. Mi iikam isid komiiyin ini Jisis saikar swoki amwonyim. Mi Jisis siya mi siir kigna miriyim kamim sima nae nidwosiis aeni ii karamaeka. Niingaka.

21 Mi Jisis siya siir iripa o nhieyim mi siir yopii ad owa, sima hiriinan nini wakaeniyim, Jisis siya mi kamim siir kigna miriyim, sima nae min ningugu ae karamaeyar nwowi mi sima ina yitim siir nikiunakiyam. Mi sima siir boin mi tari siir kwoinin pi whaowaekin, siya ti nae min ningugu ae karamae nwowin.

22 Mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim sima om komii Jerusalem hir haiburgigim mi ina yitim. Mi sima ina boinim mi tari biigi biyan yiu biyeyin Biesebulin ini saika nwoin. Mi nhirim ina boinim mi tari Jisis siirin Biesebul siya hauuga ta kirieya yiu biyeyim inkam piu nii okwokaiyim simiir ninimniskiiya.

23 Mi Jisis siya simiiram yikiuna, sima siir kingiin nitim. Mi siya simiirin boiniyo yai arar boin. Mi siya boin, yiu biyie simiir apu budin Setanin, siya wi yiu sima simar swoki inimniskinaei, aniya?

24 Mi ti om komiiyin siir hiran iikamim sima isidin whisa ninkibirnakii mi sima wi kiriekakar sibgu owi, aniya? Niingaka. Sima wa nidam ninoopki.

25 Mi iikam nhirim omaka iruwanim sima isidin whisa ninkibirnaei, yaii niniyam mi sima wa sibgu owi iripar, aniya? Niingaka. Sima wa ninoopki.

26 Mi yiu biyie Setan siir isidin sima siman isidin whisa nwowi mi siir isidin sima sima wi kiriekakar nwowi, aniya? Niingaka. Sima wa ninoop iuguski. Mi hiriinan tiri, Setan siirin, wi Setan siya swoki haiswoniskinae, aniya? Niingaka. Siir kirieya ini kariir kirieya saeya haibura. Mi siir miya wi kara tirbugi.

27 Iya inkam nwirin inkam kirieni omaka napninopkainami mi siir digworaekwowim simiir nini tauae hainakiyam mi siya wi digar nwowi, siir digworaekwo imiir tauae haiyam, aniya? Niingaka. Mi siya inkam kirie iirin bi idni tiki kogrimdinugig. Mi siya hiriinan tiri siirin mi iki siir digworaekwowim, iki siir omaka nwokaiyim, simiirin wa nini tauae hainaki.

28 Kara kimiirin yaimwowa boini, digworaekwo biyie biyeyim iikam hoimgakim kimiir waraur nwokaiyim, wi Adi Komii siyar haiyoprimdiyumii swoki. Mi yai bibiyeyim kima mi boinbumbuwiyim simiirin wi warar mi inkim haiyoprimdiyumiigi.

29 Mi inkam nwirin Adi Komii siir naeyiun siir nigbumbuwi mi Adi komii siya tiki inkamin siir dimin biyeyim, simiirin wi warar ninkin haiyoprimdiyumiigi rani.

Ndingaka. Tariinan mi mhoiia iriipi hiriinan, wi ndingar mi owi. Jisis siya hiniina boinkin, tiki inkamin, Adi Komii siir naeyiun siir nighbumbun mi tiki siir dimin biyeyim siya inokininokin wi hik simiirsiyar hainanaei.

³⁰ Jisis siya ti yai whiekakim hinin dimusi bi boinkin, simiir kwonim ha naingwokim, Jisis siya yiu biye siir kirieya saiir mirii. Mi siya ti yayim hinin asi boinkin. Iriig.

Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ Mi ta iya Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima, sima ina yimbiniyim. Mi simainii omaka akpitga hir yaka okwonyim. Kira unki it krimiiram.

³² Mi iikam isid komiiyin siir nidwo ywokaiyim sima boinki siirin, ha? Wakae! Kiriir apu aeya mi kiriir nomousim ikim mi kiriir yokman ima, sima isi kiriirim idwowiya hirar nidwo kaowim, kiriiramim sima nikiugikim.

³³ Mi siya ini simiir yai aka yowarki boinkiyin, yipiki iikamkim kariir pugana saiir hiriinan nwowim?

³⁴ Mi iikamim siir nidwoyokaiyim siya ini simiirar kaoyokiyokiyin. Mi siya ina boinkiyin simiirin, kigi! Kariir apu mi kariir nomousim, ti kimargim, ti tirar kwowim.

³⁵ Iikam hoimgakim Adi Komii siir yai aiirim naingwo tibmiiyim mi siir miya saiir miriiyim sima wara. Mi sima wi kariir apu mi kariir pomou yokman nwowi. Iriig.

4

Inkam nwirin witnid nitkinamkin numir
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Jisis siya simiirin Galili whigbid hir swoki owomwarkaiyuu. Mi iikam isid komiiyin saika nwowim kasa rani. Mi Jisis siya i aiir asi kwiriigin. Mi siya saiir kwirii idwokaiyin mi iya ini whigbid hirar ywowa. Mi iikamim ini whigbid hirar yokwowim mi siya simiirin i hirar yidwokai owimwarkaiyugi.

² Dimin taeminim siya nowimwarkaiyuwim simiir, siya boiniyo yai arar nowomwarkaiyugim.

³ Mi Jisis siya boin, kima wakae! Inkam nwirin witnid numir hir bidi yitkingikin.

⁴ Mi iya siya ha nitkinamin mi witnid nhirim siyiu nikiiginaowidim, yim ini ipiyinki sim ini iugi aenyim.

⁵ Mi witnid nhirim siiyakak maeyauwa saiir nikiigiiyim, maeyauwa nuin idar nwowa, nuginin aowa nam kamae nwowa saiir. Mi ti witnidim biri briprigim ina whakidudugiyim.

⁶ Mi iya beyin ha whwokiyin mi ini witnid ibairim simiirar yaowhwoniyim. Mi ti witnid ibairim simiir miyim aowa nam karam nwowim yim ina wainamim.

⁷ Mi witnid nhirim urid nimirgakim siir bopwo yakaigai. Mi ti urid amridnanin ha whakiyin mi ti witnid ibairim simiirin ini siya yisiwamwarkaigiyim mi ti witnidim nae bi budgin.

⁸ Mi witnid ibair nhirim nu maeyau miyik nikiigiiyim, yim ini komiiyar ywokiyim mi yim nae hiniina hiniina bud, nhirim kamairim iriirar mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwoim mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwir iuur.

⁹ Mi Jisis siya simiir boinki, inkamin wdingakaigin mi siya ti kariir yai imiirar wakae mi ha sibgu daingwo omok. Iriig.

Jisis siya boiniyo yai aiirarar boinmimauugin
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰ Mi igwir mhoiia Jisis siya sasair ywoki hirin. Mi mhoiia kam iuur nwiso siir kigna miriiyim mi iikam nhir ikim sima ina yitim Jisis siirim. Mi sima ini srini siirin boiniyo yayim simiir yaimwokiayaimwoim simiiram.

11 Mi Jisis siya simiir yowimwarkaiyugi. Mi ta Adi Komii siir oman yaiya kara kimiir bidiyar iki owomwarkaiyugiyim. Mi iikam nhirim sair wakaeyim, sima biri ninokninkinkim sima boiniyo yaiarar wakae. Mi sima sair yaimwowin siir biri ninokninkinkim, sima pi whaowaekim.

12 Mi sima wa kigi ti diminin mi sima wi sibgu kigsib rani. Mi sima wa wakaei mi sima ta yaiya sairin wi sibgu wakaesib rani. Nungaka. Mi simiir kwoinin bi kisina haigikim mi sima Adi Komii siiram paninsi yaingwo tibmiisi. Mi Adi Komii siya simiir dimin biyeyim simiir paninsi haiyoprindiyumiigisi. Iriig.

*Jisis siya ta boiniyo yaiya inkamin witnid nitkinin siir yai imiir nowomwarkaiyugim
(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)*

13 Mi Jisis siya simiir boinki, kima ta boiniyo yai kwira sair bi ninokninkinkim, aniya? Mi kima wi panina sibgu owomwarkai boin haiginuwi ti boiniyo yai whiekakim simiir yaimwowim, ha?

14 Kara kimiir niki boinmauu wakaeki, tiki inkamin witnid nitkinin ini tiki inkamin Adi Komii siir yai boinmimauwiyin ini siir hiriinan ywowim.

15 Iikam nhirim sima Adi Komii siir yaiya pa wakae nami mapi sima siyu hir napami mipa naingwo ouwouami Adi Komii siir yaiya. Sima Adi Komii siir yaiya panaowar wakaenaki mi Setan siya panaowar swoki kwitkigi Adi Komii siir yaiya simiir kwoinaw haiginama. Mi tiki iikamim ini ti witnidin siyu nikiiyim, sibgu whak karamae nwowiyim, ini simiir hiriinan ywowim.

16 Iikam nhirim sima ini ti witnidin siyakak nuin, siir nakaigaiyim mi sima ti iikamim ini hiriinan ywowim. Yaiyim sima wakaeyim pa wakae ningruramsasaugi, ta Adi Komii siir yaiya simiir mhi kwoinaw. Mi sima pi mairgimairgar nwo nami, ta yai airamim.

17 Tiki iikamim ini witnidni miyim aowa nam karamae nwowiyim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi sima paninsi ywokwo bripriisi. Mi iya hikin nimbiniyim simiir kinankiuwam mi sima wi i priei nokwo rani. Mi sima Adi Komii siir yai airin wi digumii haigingigi. Mi sima whiekakim wa nikiiyam iuguskii.

18 Mi iikam nhirim ini ti witnidin maeyauwa urid amridkakin siya nwowa sair nakaigaiyim ini simiir hiriinan ywowim sima wakaeyim Adi Komii siir yaiya.

19 Mi simiir kwoinin ini umirmimim mi nuan digworaekwowim ini sima kiyainamim. Mi ta Adi Komii siir yai kibiya ini ti digworaekwo imar higrinuugiya. Mi Adi Komii siir siyuin siir paninsi sibgu apsi.

20 Mi iikam nhirim ini ti witnidin nu maeyau miyik nikiiyin, ini siir hiriinan ywowim. Sima ina sibgu wakaeyim Adi Komii siir yaiya. Mi simiir nhirim kam nwir iura mi budi mi nhirim pi kam nwoima mi budi mi nhirim pi kamairim iriyara mi budi. Iriig.

*Sima yuکیدin niuyaiyin wi two aowa higrinuwi
(Lk 8:16-18)*

21 Mi Jisis siya simiir boinki mi iya inkamin yuکیدin niuyaiyin siir hangimunanii mi siya wi two aowa haigiprakaii, iye? Wi hai aowa haigiprakaii, aniya? Nungaka. Kira bopwonauan romyasim siir dinankii! Mi yuکیدin pa sibgu iuyakii.

22 Tiki inkamin siir kwoinpai kwoinpaayim tariinanin tiki idowiiya nwo karam nwowim mi mhoiiya sima wi idowiiya nwo iuguskii mi wi dimin whirkin swoki haigiprakai rani. Nungaka.

23 Kima ti iikam whiekakim kima wungakaigim, kima timi wakae.

24 Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, yaiyim kima wakaeyim kima sibgu daingworinukripkai. Siyuin inkam nwirni kima tiriyin mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan siyu iirar swoki inkim tiri.

25 Mi inkam nwirin siya ninokninkin miyikaki niuwi mi mhoiiya Adi Komii siya siirin wi hiriinan ninokninkin aiarar swoki inkim idu hauuraraokii. Mi inkamin ninokninkin

haimiisimakaki niuwi wi Adi Komii siya swoki haii. Mi siya wi ninokninkin karamaeyar nwoiuguski, wi haimii sima hai naowid rani. Niingaki niingakinga. Iriig.

Ta boiniyo yaiya inkamin witnid nitkin whakiyin siir yaiga

²⁶ Jisis siya hinina boinkin, iya Adi Komii siya iikamim mi digworaekwo whiekakim simiir biyan nwowin, siya ini ti inkamin witnid nitkinamin mi siir numir aiir sibgu kigriraowin ini siir hiriinan ywowin. Mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinanar mi sibgu kigriraowi. Mi siir numiran naeyim wi hoimgakar nimbiamyami.

²⁷ Mi inokinokin ti inkamin niyaka pi nhwo nib whwonkaowi mi nugakin siya pa ninsiin apririramyakwoki. Ti inkamin siya kigiyin mi siya ini siya siyar yaingwowin, ti witnidin siya komii panina nwokikin, siya biri ninokninkin.

²⁸ Nu siya minki mi ti witnidin pa kinan grimgrinkiigi mi siya mhoiia pi nae kakar namwo iuwi. Bi pi kwo aeyar nimbiamyami mi mhoiia nae pa budgi.

²⁹ iya sasaeyim wai nwowiyim mi ti inkamin pa ningugu haii. Iriig.

Ta boiniyo yaiya mastet yinika

(Mt 13:31-32,34; Lk 13:18-19)

³⁰ Mi Jisis siya boinki, krima Adi Komii siir iikamim mi siir digworaekwo whiekakim simiir biyan iikam nwowi mi krima wi paka hinin boiniyo yaiya sae nikri boini siirin.

³¹ Mi ti mastetnidin siir hiriinan ti ikrii boin. Mi mastetnidin siya iki paenid nhirim simiir hiriinan tani. Niingaka. Siya sapkisapisimkin komii rani, ara krinankin. Mi siir nidim kasa rani, hoimgakim. Mi Adi Komii siir isidin ini ti mastetnidin siir hiriinan ywowin kasa rani, hoimgakim.

³² Mi inkamin ti mastetnidin siir ninkin digiyin mi siya pa whakii mipi komiiyar namwo iuwi. Mi siya iki sasae hoimgakim pi simiira mrwii haiburgigi. Mi siya kwiya komii kakargin mi ipiyin minim simiir whieyim pi siir kwiya imiirar mi haigii. Iriig.

³³ Iya sima Jisis siir boiniyo yai imiir ninokninkinim mi mhoiia siya iikam imiirin boiniyo yai kasa biri boinkin, Adi Komii siir yayim.

³⁴ Diminim siya boiniyim pi simiir boinkii iuguski rani. Niingaka. Siya pi boiniyo yai ara boinkii. Mi iya siir kigna mriiyim kamim pi sima sima nwoki saikain mi Jisis siya yaimwokiyaimwowim pi haningii boiniski. Iriig.

Jisis siya opud hinin komiia sair boinkikin mi opud hinino ina digiywo

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Mi naiowaka ta iya aiirarin siir kigna mriiyim kamim siya simiir boinki, krima pi whi yarmiya kigidamtibi.

³⁶ Mi sima ta iya Jisis siya nidwokaiya sair kwiriinam mi sima siir wara yuginam. Mi sima i nhirim ini warar yinkin kwirii namim. Mi iikam isid komiiyin sima siir haiburgigim mi sima ina yamim.

³⁷ Mi opud komiia ha hugnaniya mi hinin komiia ha mi it mi simiir iyin ini wara kaibombokiigiyin, hinin aeya. Taka hinin opud komiia prasaeki mi iuwi. Mi iya opa mirkimirki ninkinim pariiparii.

³⁸ Mi Jisis siya iya sair idao hir kikinaniu whwonkaigin nhwo mipiyinanin siir. Mi sima siir yinidgu insiin mi sima ina boinim, hie! Ti krimiir Adin, krima pi inigak nwo rani, pi tirar nwomainainami. Mi tari kira krimiirsi naingwoyimiyok rani, aniya?

³⁹ Mi Jisis siya ha ninsiingiyin mi siya io opud hinin sowiir ywoki. Mi siya ina boinkiyin, kowa dig dwoki! Mi Jisis siya hiriinan boinkiyin, opuda ina digiya mi opa hinin simki biri swoki itkika, ini niingar ywomaigiya mokmokwaiga.

⁴⁰ Mi Jisis siya kamim siir kigna mriiyim simiir boinki. Kima hinin dimusi nididnanaekim, ha? Mi kima tari naingwo tibmii karamaekim ini niingar ywowim, aniya?

41 Mi sɪma ɪni mounana siinkaokiyim mi nidid prasae biri kinkikim. Mi simasimar yomboin amboina. Tiki inkamin siya yipikin tiki hinina tirin? Opuɔ hinino ini siir yaiyar mi wakaeyoknakiyo? Iriig.

5

*Inkam nwirin siir nwowim yiu biyeyim Jisis siya ninimniskigikim
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)*

1 Sɪma whi yarmiiya hiriir yimbiam Garasa simiir nu iir.

2 Mi iya Jisis siya i aiir haiburgigin mi inkam nwirin uridyu biyekakin siya biri kimiminkikin ina yamin siirim mi tiki inkamin uridyu biyekakin siya maeyauwa inkam hangikaiya saiir hir nwowikin. Siya saiir hiranki nitkin.

3 Siya inkam haingikaiya maeyauwa saiir whwonkaigim. Inkam nwirkin siir nonkworinu dig nwo rani. Mi weyin sopni siir mi udkikini wi iriipi hiriinan, wi dig mi o rani. Niigaka.

4 Ii kasa rani, sɪma siir iga in imiir uɔim weyin sopni mi tidop mini ha mi kurimdinu. Mi ti dimin whiso siir kogo, pi sowiirar mi ankabimbirnam. Siir kirieya prasae rani. Inkamki siir nonkworinu mi siir uɔrinu dig nwo rani. Niigaka.

5 Inokiinokin siya nii nabie pi inkam haingikaiya maeyauwa mi mhu, pi hirar nwowi. Iki siya kauwaryimyknamiyim mi siya pa hai pi siir piu aiirar nikrimkripi. Mi siir piua nhie aunawaigi nwowi.

6 Siya kigi Jisis siya aru hirar nwowin mi siya ina iwitnaniyin. Mi siya ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai huniyin.

7 Siya ina kauwok boinkiyin, Jisis! Kira Adi Komii siir yinisimkin ninomor kouankin nitin kira kariirin dimu tiram mini? Kara kiriir nikopwaisisirki Adi Komii siir inig iir, kira wi kariir kipi diriraerar bumbugi.

8 Mi Jisis siya ti yiu biyeyin siir piu nii okwokaiyin siir boinki, yiu biye, kira ti iguski siir piu hiri kipi nwo.

9 Mi Jisis siya srii, kiriir inigin yipikin? Mi siya ina yowarkii boinin, krɪma hoimgakim. Mi kariir inigin siirin hinin asi dapkin, hoimgakim.

10 Mi siya Jisis siiram kauwok boinanaeki, kira krɪmiir kipi nikropki ta nu maeyau aiir haiburgigim.

11 Hu isid komiyyin mhusimin kingiin nwowin ini siir mhaeyim.

12 Mi yiu biye sɪma Jisis siirim kauwok boinanae, kira krɪmiirin ti huim simiiram dikropki. Mi krɪma pi simiir nii whwonkainami.

13 Mi Jisis siya ini wadieya ywokiyin simiirin. Mi ti yiu biyeyim ti inkam iir haiburgikin, ini hu simiir piu ii whwonkainamim. Mi ti hu isid komiyyin sɪma mhu iir haiburgigim mi sɪma ina iwit iniwamwirkinaniyamim siiyenan iir. Mi sɪma ig hinin biri niwit namkim, nhwo bidi kwisnamim. Mi sɪma ina iwit natatamim opa hiriir. Ti hu whiekakim hriigim, 2,000 kasaka rani, hoimgakim. Mi sɪma ini op aiir kwiyaee aokaonamim.

14 Mi hu imiir kigiraowiyim kamim sɪma ina yidamkiyim. Mi sɪma ha niwit amim mi ina boinmimauuamim om komii hiran iikam imiir mi omisisismim ti om komii siir yaba nwowim simiir hiran iikamim simiirin warar mi iwit boinmimauuam. Mi iikam whiekakim ta maeyauwa hu ima nwowa saiir ini kignaki mi diminin Jisis siya tirin ta maeyau aiir.

15 Mi sɪma Jisis siir hiriir yimbiam mi sɪma ti inkam iir ini kigu biya yiu biye isid komiyyin siya nwowin. Biya ti inkamin yuiskak biri nwokin mi tariinanin siya yuise bidi kaiyin. Mi siir kwoinin ini haningi yaingwo omokiyin. Mi siya hirar nidwowi mi iikamim sɪma siir kaowim mi sɪma ina yididim siirsiiyin.

16 Mi iikam whiekakim ti diminin siir kigim mi sima ina yapboinmamauuamim ti diminin ti inkamın Jisis siya haiswoniskigiyin yiu biyie biya ti inkam iir nwowin. Mi sima hu imiir warar mi ikin boinmimauu.

17 Mi iikamim sima Jisis siir boinki, kira ti krimiir nuin siir kipi nwo. Kira maeyau kwira damki!

18 Iya Jisis siya i aiir kwiriyin mi inkamın biya yiu biyieki nwokaiyuin siya srii Jisis siir, Jisis, kara kinaka namam naingwowi?

19 Mi Jisis siya wadie biri nwokin siirin. Nningaka. Siya ti inkamın siir boinki, kira kiriir omaka dam, kiriir yopii yokman imiiram. Mi kira simiir tini boinmimauuu digworaekwo hoingakim Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya tirkiyim. Mi siya kiriirsi naingwobumbugin.

20 Mi ti inkamın siya ti om iir haiburgikin mi siya ina yamin. Mi siya nu Dikapolis hiriir yimbiam. Mi siya hiran iikamim simiir ini boinmimauuu diminin Jisis siya tirkiyin siir. Mi iikamim sima hiriinan wakaekiyim ini mouni hanina siinkaokiyim. Iriig.

*Jisis siya inkam komii nwirin siir yinisim yinugiyina saiir haiswoniskigika
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)*

21 Mi Jisis siya ha swoki iyikidamin whii saiir mirmiiya hiriir mi iikam isid komiiyin sima ini saikar yamwomimirniyim whigbid hir.

22 Inkam komii nwirin Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir kigriraowiyin mi siya ina yitin. Siir inigin Jairaskin. Mi siya Jisis siir kigin mi ina yamin mi ini ogmwo Jisis siir igmiiga kingiinar ini hiuniyin.

23 Mi siya ti inkamın Jisis siirim srinanae. Kariir yinisim yinugiyina ini nao kingiinar nwowa. Kiriir ina saiir wini hainiini saeya pi naonamisi mi saeya wadie nwoki owim.

24 Mi Jisis siya Jairas saika asi namkin. Mi iikam isid komiiyin ini siir mhoiiyar woknamim. Mi nhirim ini siir prisika prisika miya yapamim. Mi Jisis siir wara biri kigwinkin, ini simiirara kigwin iskiyin.

25 Mi wig ira hir nwowa saeya nhieki mi napidwodwomaimiia, saiir biewiyim iurwhis nhieki saeya napidwodwomaimiia.

26 Naeyugak inkamim kasaka rani, saiiram nankabgugunanaeyim. Mi ta wiga saiir umirim whisariiyar niuguguskim simiirin. Mi saiir ma wadie bi swoki okika. Nningaka. Ma saiira ini komiia yasae owiuguskiya.

27 Ta wiga saeya Jisis siir yai aiir wakaewina mi saeya ha nitka siiramın. Mi saeya ti iikam isid komiiyin simaka nitka. Mi saeya Jisis siir mhoiia yit mi saiir ina siir yuis aiir yaka onkwoki.

28 Mi saeya saiir kwoin arar yaingwokwokai mi kariir ina pi siir yuis aiirara maka onkwokii mi kara pi wadiyar nwoki.

29 Mi biri kimiminkika saiir nhieya ina yinkisaenakiya mi saiir pua ini saeyar kinankugiya nismikinkiya.

30 Mi Jisis siya ina yinokninkinkiyin siir kirie nhirim namkiyim. Mi siya iikamim simiir bopwoniya haimisiyao okwokaokiyin mi ina boinkiyin, yipikin kariir yuis aiir nonkwokiyin?

31 Mi Jisis siir kigna miriiyim kamim sima boinki siir, kira kigi! Iikam isid komiiyin wasi kiriirar nokwoyokaiyim mi krima wi panina ninokninkini? Kira hinin dimusi boinkin, yipikin kariir nonkwokiyin?

32 Mi Jisis siya ina kaoyokiyokiyin ti inkamın siir nonkwokiyin siir kigsibgiyam.

33 Mi ta wiga saeya ina yinokninkinkiya diminin saiir tirkiyin mi saeya ini nididkakar ywokiya, saiir kiim kirie biri nwokim. Mi saeya ha nita ogmwo ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai kaiyirou hiuniya. Mi saeya ina boinmauugiya digworaekwo hoingakim siir.

³⁴ Mi Jisis siya ta wig aiir boinki, yinisim! Kiriir naingwo tibmiiya kariir kirie aiiram naingwo tibmiiya, kiriirin wadie saeya nwowaiginugika. Mi kira ha dam! Kiriir kwoinin sibgu dwowipisunam mi kiriir ma dig nwoki oki.

³⁵ Mi Jisis siir yaiya ha niki boinin mi kam nhirim Jairas siir omaka hiranki nitkim mi sima yaboini siir, kiriir yinisima bidi yaonama. Kira kigi wara inkamin nowamwarkaiyuwiyin saika hirii kipi ninkinanae.

³⁶ Mi siya ta yaiya sima boina saiirin ini hindara wakaemumuin. Mi siya Jairas siir boinki, kira kipi nidid! Kira kariirimin hindarar daingwo tibmii iski.

³⁷ Mi Jisis siya iikamim simiir yikidugig, sima pi saika kipi nam. Pita, Jems mi siir nomiiyau ieya Jon, Jisis saika simasimar yinkin am.

³⁸ Mi sima Jairas siir omaka saiir nimbiyamim mi Jisis siya kigu, sima pi nankaninouwi, sima hinin biri nougim, wamki kimaii, nhwokou nhwokouim ini warar youwonikiyim.

³⁹ Mi Jisis siya ha napninopkainamin omaka apinua hiriir mi siya simiir ini boinu, kima dimusi nankaninouwi ta yinisim aiirsiyin? Ta yinisima saeya biri naonamka. Nngaka. Saeya nhwo whini.

⁴⁰ Mi sima yaibu siir yiewaiyugi, Jisis siya iikam homgakim omakanau hir nwowim siya simiir yikrop apniki. Mi Jisis siya mi saiir yopii ado sowawai mi kam nwoimim siir kigna mirii ikim, hiriirin simasimar youapninopkainam maeyauwa yinisim aeya nwo aiirin.

⁴¹ Mi Jisis siya saiir ina aiir yonkwoki mi ina boinkiyin saiirin, Talita kumi! Krma ta yaiya saiirin hinina boinkim, yinisim yinugiyin. Kara kiriir boinki, kira dinsiingi!

⁴² Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina ha ninsiin idwokiya ina yapririrama. Saiir biewiyim iuurwhisko. Mi sima ti diminin siir kigim mi sima ini mouni hanina siinkaokiyim.

⁴³ Mi Jisis siya ina boinikidugiyin kima inkam nwir kipi boinmauu ti diminin. Mi siya simiir boinki, ta yinisim yinugiyina nae saiir ti hauu ae. Iriig.

6

Om Nasaretan iikamim sima Jisis siirin digumii haimriiyugigim (Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

¹ Jisis siya ti omin siir haiburgigin mi ini siir omki om iirar swoki amin. Mi kamim siir kigna miriiyim sima ini saikar yinkin amim.

² Mi Juda simiir ii komiia Sabat, Jisis siya omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir yapninopkainam. Mi Adi Komii siir yaiya simiirin hir ini boinmimauuu. Mi iikam kasa rani, siir yai wakaeyim mi sima mounan asi siinkaokikim. Mi sima boin, tiki inkamin ta ninokninkina siir hir nwowa mi siya papi haigin, ha? Mi ti hinin dimin komiyyin siya panina tirkin, ha?

³ Mi tari ti inkamin omaka miriiyin mi siya, aniya? Mi siya ini iikamim nuanim krimiir hiriinan ywowin, aniya? Mi siya Jems siir yaowaekin, aniya? Mi Josis, Judas mi Saimon mi siir yokmanim sima ini krimaka tirar nwowim, aniya? Mi sima hiriinan kwoin naingwowim mi ini simasimar priidwo boinaiyamim.

⁴ Mi Jisis siya simiir boinki, profet inkamin iki siya hinda tinda namiyim sima siirin pi ha kigi, siya inkam komiigin. Mi siir omki om hirin siir yopii adim mi siir iripa o nheyim yim sima pi ha kigi, siya inkam komii rani.

⁵ Mi siya dimin komii komii bi swoki miriigin siir om hirin. Nngaka. Mi siir ina simiirin wi nhirmi arar hainiiwokmaigi, siya iikam homgak wao biri hainiiwokmaiigin. Nngaka.

⁶ Mi Jisis siya iikamim simiir kigiyin sima biri naingwo tibmiigim mi siya ini inngas arar pikrimgribgiyin. Mi siya ini omim siir omin siir kingiin nwowim, ini simiir yamin. Mi siya hiran iikamim simiir boinmimauuwam Adi Komii siir yaiya saiir. Iriig.

Jisis siya kam iuur nwiso mi simiir hauugikin
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

⁷ Mi Jisis siya aposel kam iuur nwiso simiiram yikiuna. Mi siya simiirin nwonisa nwonisa yikropki. Mi siya simiirin kirie ini warar yinkin hauugiyin, yiu biyeyim simiir ninimniskiyam.

⁸ Mi Jisis siya simiir boinki, kima nae digworaekwo homgak kipi hainam. Kima pi paekopin hugwokwo apiyin siirara hainam. Mi umir minim onau kipi haiginam. Niingaka. Kima pi kimiir piu niinga niinga dam!

⁹ Kima iga pa diyopkimkikiunam. Mi kima yuisa koua niya saiirin pi kwokwisa kipi niinam. Niingaka. Kwokwira diinam.

¹⁰ Mi Jisis siya yai kwira ina swoki boinkiyin aposel kamim simiir, iya nwisko mi apnimbiiyami om hir mi inkam nwirkin ha boinwini, kowa ta omaka saiir uni oni mi yaeya omaka iram kipi swoki amimin. Niingaka. Ta omaka irua kowa nwowa saiirara dwo kripkai kipi kisae kimrae. Mi iya kowiir miya dig nwokii ti om iir mi kowa wi haning dam. Mi ta omaka aiirin wi haning haiburgig mi kowa wa dam.

¹¹ Mi iya kima om whir napnimbiiyamiyim mi sima kimiir yai biri wakaekim mi kima ti om iirin ha timi haiburgik mi yaeya om whiram timi am. Mi sinim kimiir iga imiir nwowim simiirin wa dikrimkrinkiigig. Mi sima wa nwoki aingwowoknakiyim simiir siyiuin miyik rani.

¹² Mi aposel kamim sima Jisis siir yai aiir wakaekim namim mi sima ina yamin. Mi sima ina yapboinmamauwamim Adi Komii siir yaiya saiir, iki omom omom imiir. Mi sima boin, kimiir mhi kwoinim ti kisina haigi, hiriyyar kipi nwokripkai.

¹³ Mi sima yiu biyie homgakim iikam imiir nwowim simiirin haning haiswonimniskiyam. Mi sima wa waekimnanin pi siirar mi iyopi iikam makak imiirin mi sima pi wadiyar mi okii. Ti wa waekimnanin siir kirie rani, Adi Komii siir kirieya wadie saeyar nwowaiginiuwu. Iriig.

Jonin op baptais haiginiuwiyin siya bidi yaonamin
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴ Tariinanin inkam komiiyin nu kigiraowiyin Herot siyar wakaewin, ta yaiya Jisis siir inigin omom omomim bidi yiniyokiyin. Iikam nhirim sima boinki, Jonin op baptais haiginiuwiyin iikam imiir, siya bidi yinsiin idwowin ie hirankin. Mi ti siya dimin komii komiiyim simiir asi mi inimniskii.

¹⁵ Mi nhirim sima boin mi tari Ilaijakin, aniya? Mi nhirim yim ina boinim mi tari ti profet inkamin biyanin siya, aniya?

¹⁶ Iya Herot siya Jisis siir inig iir wakaewinin haigirirniyin mi siya ina boinkiyin, biya Jon siir niyin kara bidi iki kaigrip haiyin mi tariinanin siya ina swoki insiin idwokiin, aniya?

¹⁷ Biyin Herot siya kam nhirim simiir nikropkikin Jon siir nonkworinuwam mi wiyinsopni kogrinukikaiyam omaka huuyokiyokaiya saiir hir hugripkaiikaiyam. Mi Herot siya ti diminin dimusi bi tirkin, Herodias saiirsi tirkin. Mi Herodias saeya io Jon saika nwoka. Saeya Filip siir wiga. Herot siir nomousimin. Mi ta Filip siir wiga ini Herot siya hainikii onkwona.

¹⁸ Mi Jon siya Herot siir boinki, kira ti kiriir nomousimin siir wiga saiir hainikii nonkwonain yio ti hiriinan siyiuin miyik rani.

¹⁹ Mi Herodias saeya kwoin biyie Jon siiram ywo siir nisomaowam mi saeya dig bi nwoka. Niingaka. Dimusi rani, Jon siya ini omaka huuyokiyokaiya saiir nwokaiyin.

²⁰ Herot siya Jon siirsi nididigin. Siya ina ninokninkin Jon siya inkam wadiek, siya dimin whir bi swoki tirbusrankin. Ningaka. Siya inkam komiiyim simiir siyiu aka bi nantamyiririkin. Ningaka. Mi siya Jon siir asi kigriraokin. Mi siya siir yai aiir wakaeyin mi siya ina yaingwoyimiyyokiyin. Siir kwoinin miyyik biri nwokin, siya ini hikak ywokiyin.

²¹ Herot siya nae komiyya kwira diriraerarkwokin iyya siir apugi naokainakiya saiir naingwokikin. Siya ta naeya inkam komiini mi miriyyim kamim mi inkam komiiyim omom omomim sim kigriraowiyim mi yaii niniyyim simiir biyan kamim mi nu Galiliyan inkam komii ikim simiiram diriraerarkin. Herodias saeya Jon siiram in i miyyik amar niki oka Jon siir nisomaomamin.

²² Mi Herodias saiir yinisim yinugiyina ha napninopkainaniya ta omaka nae naeya saiir mi saeya ini ig ini swaeniya. Mi Herot siya mi inkam komii komii nhirim saika naeyim sima ini maingmairga ywokiyim saiirimin. Mi inkam komii Herotin nu kigriraowiyin siya ta yinisim yinugiyina saiir srigi, kira dimuam naingwowi, ha? Kira kariir ti boinmauugi mi kara kiriir nwoki hauugi.

²³ Mi Herot siya ina yokopaisisirkiyin ad isao! Ti diminin kara nimbinin mi kira kariiram boini dimin whir kiriir hauuwam mi kara kiriirin wa hauugii. Mi kira kariir nu mi kariir digworaekwowim simiirim boini, bopwoniya kikitokiyam haimii kiriir hauugiyim mi kara kiriirin wa mi hauugi.

²⁴ Mi ta yinisima ha napnaniyama mi ini saiir yopii aiir yani srinakiiya, kira pi dimu haiyam boini, ha? Mi yopiiya ina boinkiya, kira pi ti Jonin op baptais haiginuiyiyin pi siir mwo iir kaigrip haiyam tini boiniu. Mi kira pa whainani kariirim.

²⁵ Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina, ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herot mi saeya siir boinki, kara minam naingwowi, kira pi Jonin iikam baptais haiginuiyiyin siir mwowin pi mobmorni kaigrip haiginki mipi kariir whauugi.

²⁶ Mi saeya hiriinan boina mi ti inkam komii Herotin nu kigriraowiyin siir kwoinin ini hikakar ywokiyin. Mi siyar yaingwowarkaigi, kara bidi iki imbinkiyin mi iikamim saika nidwo aeyim simiirsi warar mi aingwokin. Mi siya ta wiga saiir yai panansi yiriyu boinsi.

²⁷ Mi bi kimiminkin ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herotin, siya ina yikropkiyin, inkam nwirin yaii niniyyin siir Jon siir mwo iir nini kaigriphainakiyim. Mi ti inkamin yaii niniyyin ina yamin, maeyauwa siir hugripkikikaiya saiir. Mi Jon siir ni iir ini kaigriphainaki.

²⁸ Mi Jon siir mwoin mobmorni haiginam. Mi siya ha hainaniyin mi ta yinisim yinkopaka saiir ini hauuni. Mi ta yin kopaka ya ini saiir apu aiir ini hauuua, saeya kigam.

²⁹ Mi kamim Jon siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima ina yitim Jon siir piuis biyieya saiir hainakiyam. Mi sima ie ini kikaiyiu saiirin. Iriig.

Jisis siya hauu aeyim kamim 5,000 kim

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jo 6:1-14)

³⁰ Mi Jisis siir aposel kamim ha swoki haiyug apnaniyim, sima ini saikar swoki amwoniyim. Mi sima siir ini boinmauuni miyyim sima miriiananiyim mi yaiyim sima boinmimauuim iikamim simiir.

³¹ Iikam kasa rani, haimii tamii ninap anapim. Mi Jisis siir aposel kamim mi Jisis siyar, sima naeni ii karamaeka. Mi Jisis siya simiir asi boinkim, humbae! Krima nami maeyauwa iikam karamaeya saiir. Krima piu haimiisima nwoki siisi.

³² Mi sima i aiir kwiriyyim mi ina yamim simasimar maeyauwa iikam karamaeya saiir.

³³ Mi iikam kasa rani simiir kigwo kwiriigiyim. Mi sima ina yinokninkinkiyim simiirin. Mi iikamim om komii komiiyanim ini ta maeyauwa saiirim yamim. Mi bi ini simar iwit okwokwokinim. Jisis siya mi siir aposel kam ima, yim mhoyiya yimbiam.

³⁴ Mi Jisis siya mi siir aposel kam ima, sima ha nakuuim mi Jisis siya iikam hoimgakim simiir kigin mi siya simiirsiyin naingwoyimyok prasae biri kinkin. Sima sibsibnankim inkamki bi kigriraowikim simiirin. Niingaka. Mi siya simiirin digworaekwo kasa biri nowimwarkaiyugin.

³⁵ Iya bieyin nikiiyamtibin mi siir aposel kamim sima saikar ini boinu, ta maeyau inkam karamaeka, bie isi nikiiyam kingiin nwowamtibin.

³⁶ Kira iikamim simiir dikropki sima pi hinda tinda nwoki amtibim iki omim simiir. Mi sima pi nae nwoki sain aeyamtibim.

³⁷ Jisis siya simiirin ina yowarkai boinkiyin, simiirin nae kimar hauu ae. Mi sima Jisis siir boinki, kira minam naingwowi krima umirim kamarim kam nwira K400.00 hainamim nae simiir sain hauu aeyim, aniya?

³⁸ Mi siya simiir srugi, kimiir waraurin naeyim pariiga nwowi, ha? Kima tikina kignaki. Sima nini kigninokninkinakiyim mi sima boin, krima bretim iriiyar mi anasu whis ha nwowi.

³⁹ Mi Jisis siya siir aposel kamim simiir boinki, kima ti iikam isid komiyyin simiir boinki sima maeyau maeyau didwowam tib, ta ko kibi aiir.

⁴⁰ Mi sima hinin hinina yidwonam, nab whirin kamarim iriiyar (100) mi whirin, kam nwis iuur (50).

⁴¹ Mi Jisis siya ti bret iriiyarim mi anasu whis iko, siya simiir haiyin mi siya ninomor koua hiriir kaoki mi ina boin wadiekiyin. Mi siya bretin haningin yinibimbir priiginki mi siya siir aposel kamim simiir hauugi. Mi iikam imiirin sima nwoki hid hauunamim. Mi anasu whiso iriipi hiriinanar mi tirki ina mi inspimspak inoop priiginkiyim. Mi ini iikamim simiir swoki hid hauunamim.

⁴² Mi sima nae dig nwokiyim mi simiir mhiyim ina yaekiniugiyim.

⁴³ Mi sima bret anasu haimii haimiyyim ina yaepipiru haiginkiyim. Mi nae haimii haimiyyim sima naepipiru haiginkiyim, nibim iuur isa swoki haiginam.

⁴⁴ Kamim ti bret anasu imiir naeyim 5,000kim. Kasa rani. Hoimgakim. Mi wig yinim hir warar ninkin okim mi sima simiir wara biri mwaingim. Kamim simiirarar mwaingim. Jisis siir kirieya naeyim homgak saeya nwokikim. Iriig.

*Jisis siya whi hirin op idwovar napnikin
(Mt 14:22-33; Jo 6:15-21)*

⁴⁵ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir yikrop kwiriigi sima i aiir kwiriinamim. Mi sima siir biya yamkwokin whi mirmiiya om Betsaida hiriir iyikidam. Mi siya iikam isid komiyyin simiir nikropkiyam warar mi aingwo.

⁴⁶ Siya iikamim simiir nikropkiyin mi yio siya mhua hiriir iiyam, siya nhwo hir ini kwisboinu.

⁴⁷ Mi naiowaka kamim siir kigna miriyyim ini whi hirar yakirir mairibim. Mi Jisis siya ini whigbid hirar yokworibin.

⁴⁸ Mi siya kigi opud komiyya simiir i aiir namitiuwua, sima igwir hinin biri kignamkim minan mirii idamkim. Mi iya imimar niki oyakwoka biri niki pirkin iuguskika mi Jisis siya opa saiir ida yapamyakwok simiirim. Siya minam naingwokin, simiir nap haiburgikam.

⁴⁹ Mi kamim siir kigna miriyyim simar kigwin, siya whi aiirin op idwovar nouwap-niyakwoki. Mi simiir kwonim ha naingwokim, siya wraig mi iuwi. Mi sima haningi yinkau ankau siirsiyin.

⁵⁰ Iya sima siir kigwinim mi sima ina yididwinim. Mi Jisis siya biri kimiminkin siya ina yanka boinkiyin, kima kipi nidid! Kima kirie dwowin! Karairgin ti nitin.

⁵¹ Mi siya i aiir kwiriinim mi siya ini simakar ywowin. Mi biri kimiminkika opud komiyya ina digiya. Mi sima ini mouni hanina siinkaokiyim. Mi simiir kwonim ini warar whriewhriekiyim.

⁵² Sîma biri naingwuwoknakim ti bret anasum Jîsis siya hid hauum iikam imiir. Nîngaka. Simiir kwonim ina niki whiewhrie kripkaiyim. Iriig.

*Jîsis siya haiswoniskiiyim iikam makakim om Genesaret hiranim kasa rani,
(Mt 14:34-36)*

⁵³ Mî sîma whi aiir iyikidnaidam mî ini om Genesaret hiran maeyau aiir yaka kuiu. Mî simiir iya hir yaka kunimborugig.

⁵⁴ Hîya sîma i aiir haiburgika mî ti omin siir hiran iikamim sîma biri kimiminkim, Jîsis siirin ina kigninokninkinwinim.

⁵⁵ Mî simiir iikamim ina yitirinkiyim om Genesaret siirar. Ta maeyaua sîma kua saiirar biri nwokim. Mî hîya sîma wakaekiya Jîsis siya ini hapi nwowin mî simiir iikamim makakim simiirin hîini yohaiginam. Mî sîma ina hainamim siiram.

⁵⁶ Mî omisisim whiekakim mî om komii ima mî ti omom omomim Jîsis siya bidi yapyoki digim. Mî simiir makak iikamim maeyauwa iikam homgaki ninkinuwiya maket pi saiir hirar ninî haiginuwi. Mî iikamim ti makak iikam imiir hainaniyim sîma Jîsis siiram yikugi, kira wadie simiir nwokii mî ti iikam makakim simiir inim kiriir yuis aiirarar piki onkwokii mî sîma pi wadieyar nwoki okiyim, aniya? Mî iikam homgakim siir yuis aiir nonkwowim, sîma ini wadieyar ywowim. Mî sîma whiekakarim, ini wadiekinar ywokiyim. Iriig.

7

*Yidiwi wanwiyae simiir niwiiyin Adi Komii siir siyu komii saika dig biri nwokin
(Mt 15:1-9)*

¹ Farisi kamim sîma mî kam nhirim siyu komii ninokninkini ikim, sîma om komii Jerusalem hir haiburgigim mî sîma ini Jîsis saika yamwonyim.

² Mî sîma kig, kamim siir kigna miriiyim sîma pi naei. Sîma ina min simiirim bi biri hisokim mî sîma krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir siyu iir bi sibgu apkim. Mî simiir inam miyik biri nwokim.

³ Mî Farisi kamim mî Juda hiran iikam homgak ikim, sîma simiir yidiwi wanwiyae simiir siyu imiirar niki tiriripkaiyim. Hîya simiir ina op hisok karamae nwowiyim, sîma pi nae niki ae rani. Nîngaka.

⁴ Hîya sîma maeyaua nae haiginiya maket saiir namiyim mîpi sîma nae sainaki mîpa swoki iti. Mî naeyim sîma hainaniyim sîma pi op ninî hisokni karamae nwowi mî sîma pi nae rani. Siyuum sîma tiriyim sîma siyu whiruwani biri tirikim. Nîngaka. Sîma simiir yidiwi wanwiyae mî siyu imiirar tirikim simiir digworaekwowim. Mî simiir digworaekwo whiekakim hiriyar hisok digikim. Mobmir mob mî yhi two ikim sîma simiirin bi swoki kimbuwikim.

⁵ Farisi kamim sîma mî kamim siyu komii ninokninkini ikim mî sîma Jîsis siir asi srigim mî sîma ti kamim kiriir kigna miriiyim, sîma krimiir yidiwi wanwiyae mî siyuum simiir nap karamae dimusi nwowi? Simiir inam miyik biri nwokim, sîma isi hiriinanar nonkwo aeyim.

⁶ Mî Jîsis siya simiir boinki, biya Aisaia, profet inkamin siya ta yai aiirar niki win boinkikin kimiiram. Kîma niksisaeyakawaiwigim. Siir yokwowa hinina win boinkika, ti iikam isidin sîma kariir inig iir hainanam boiniyim, sîma yai ara nhinkini. Simiir kwoinim kanaka biri namasugim. Nîngaka.

⁷ Mî kamim simiir siyu imiirara boinimauwiyim mîpa boini ta yaiya Adi Komii siirga. Mî sîma kariir inigin whisariya hainani mî sîma kariir inig iirim naingwo tîbmii rani. Nîngaka.

⁸ Mî Jîsis siya simiir boinki, kîma Adi Komii siir siyuin bidi haiburgigim mî ini krimiir yidiwi wanwiyae mî siyu imiirar napim.

⁹ Mi siya ina boin taraowamin simiirin, kara ina ninokninkinin kimiir niksisee siyuiin. Mi kima hiriya naingwowi, ti simiir siyuiin siyu wadieyairgin. Mi wim kima Adi Komii kimiir Wanin siir siyuiin digumii siir haimriyugigi.

¹⁰ Mi panao kara pi kimiir siyu iir boinmauu wakae haiginuwi. Biya Moses siya hinina boinkin, kira, kiriir yopii ado sowerwai yai sibgu wakaeyokna. Mi inkamin siir yopii ad owiir nighbumbuwi mi siirin wi hindara disomaokingi.

¹¹ Mi panao kara pi kimiir siyu iir boinmauu wakae haiginuwi. Biya Moses siya hinina boinkin, wim kima hinina boinkin, inkamin umir digworaekwokakin mi siya wa hauuwi siir yopii ad owiirin. Nningaka. Siya wi hauu rani. Mi siya ha boini, ti umirin Adi Komiini umirkin kara pi kowerwai swoki hauu rani. Nningaki, nningakinga.

¹² Mi siya ti inkamin wi sowerwai whindireraer haiginu rani. Nningaka.

¹³ Mi kima kimiir yidiwi wanwiyaemi siyuiin simiirar napi mi kima Adi Komii siir yaiya saiir wakaeyim pi boriisopi. Mi kimiir siyu imiirara napama naingwowi. Mi kima ti hiriinan tirim mi kimiir kwoinim hinina naingwowi, kimiir siyuiin kima tiriyin wadieyairgin. Iriig.

Inkamin kwoin biye nwowiyin mipi miyik nwo rani.

(Mt 15:10-20)

¹⁴ Mi Jisis siya iikam imiir yikiuna mi siya simiir boinki, kima ta kariir yaiya saiirar wakae nonkworinugi.

¹⁵ Diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yio inkamin io siya biri hiohaiginuwikin. Nningaka. Mi kwoin biyeyin inkam siir kwoinawu nwokaiiyin yio nik rani, pi siya tirbumbugi inkam iirin.

¹⁶ Inkamin winwo rino kakaigin, siya yaimin diminin ha wakaeyimok.

¹⁷ Mi siya ha haiburgigin iikam isid komiyyin siir mi siya ina yamin omaka. Mi kamim siir kigna miriyyim sima siir srii biyan boiniyio yaiya siya boina saiirim.

¹⁸ Mi siya boinki simiirin, wim kima windi kimiir kwoinim biri naingwo omokikim, aniya? Mi kima tari biri ninokninkinkim, diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yio inkamin io siya biri hiohaiginuwikin. Nningaka.

¹⁹ Ti hinin diminin mhi kwoinan tani. Nningaka. Pi dini siyu siir namki. Mi mhoiyya pi waisi hir nini ugigi. Ta yaiya Jisis siya boina saiir yaimwokiyaimwowa ya hininga, iki naepai naepaiyim dimin karamaekim kima simiirin hiriya siba siba.

²⁰ Mi Jisis siya ina bointiraowin, diminin inkam siir mhi kwoinawu nwokaiyim mipi idowiiya nitinaka mi ti hinin inkamin pi miyik nwo rani.

²¹ Mi kwoin biyeyim inkamni mhi kwoinawu nwokaiyim mipi hiranka higrimkripnanini mi inkam iirin pi simar tirbumbugi. Mi sima ti siyu biyeyim hinin hiningim, kwoin biye naingwo, hii nanae mi hii tauae mi inkam nitkikaigai aokao mi inkam siyamar naingwona.

²² Wig hainiki nonkwona, kigmair mi digworaekwo biye biye ikim mi niksasee mi hindara mwrakboin mi inkamin siyamar naingwonaeyin mi nwirni dimin mi boinbu mi nantamyiriyir mi whaowae direraer.

²³ Ti digworaekwo biye biyeyim inkam siir kwoinawu hir nwokaiyim mi iya sima idowiiya nitiyim mipa boiniski. Mi ti hiriinan siyuiin inkamin pi biye sima nwowi. Iriig.

Nu Finisia hiran wiga saeya Jisis siirim naingwo tibmiiga

(Mt 15:21-28)

²⁴ Jisis siya ha nhingiyin mi ti om iir haiburgig mi siya nu Taia hir nwowim omim simiir yam. Mi siya omaka ira saiir yapninopkainam. Mi siya pi boriisopi inkam nwirkin siir kipi ninokninkin. Mi siya asi mi aguprakaiyim wi dig mi owi. Nningaka. Siya wi dig nwo rani.

²⁵ Mi wig ıra saeyar wakae Jisis siya ini tir nwowin mi ta wiga saiir yinisim yinugiyina yiu biyeyin ini saiir hir nwokaiyin. Mi saiir apua biri kimiminkika ina yitsisaua Jisis siirim. Mi saeya ini siir igmiiga kinginar ini akai huniya.

²⁶ Saeya ta wiga nu whiranka saeya Juda wig rani. Saeya nu sim Finisia nu komii Siria hir nwowin mi siir hiranka. Mi ta wiga saeya Jisis siirim srinanae saiir yinisim yinugiyina saiir nwowin yiu biyeyin siir haiswoniskigiyam.

²⁷ Mi Jisis siya saiirin boiniyo yaiya saiir boinki, krma biyin yinisimim simiir naeyim simiir tiki hauu ae. Krma krimiir yinim simiir naeyim simiir kipi haii mi wra kipi nitkiniugi. Ningaka.

²⁸ Mi saeya ini siir yaiyaka yowarkii boina, Biyan Inkam Komii kiriir yaiya yaimwowaiga. Iki wra sima kingiin nwowiyim mi naeyim pi yin ima nae krimkrinkiigi mipi wra ima niunimin aei.

²⁹ Mi Jisis siya saiir boinki mi kira ta hinina boina mi kira ha ti swoki am kiriir oma hiriir. Mi yiu biyeyin kiriir yinisima saiir nwowin diyio kara bidi hugitkigiyin. Mi kariir kirie aeyar nwo haiginiugika kiriir yinisima wadie asi nwokika. Mi kiriir naingwo tibmiiya ini kirie yowaowa.

³⁰ Mi saeya ha swoki ama saiir omaka hiriirin mi saeya ini kigu saiir yinisima hai hirar whini. Mi ti yiu biyie saiir nwowin bidi yamigusamin. Iriig.

Jisis siya haiswoniskigikin inkam waeyai wingirwiiyin

³¹ Mi Jisis siya ha haiburgigin nu Taia hiran om iirin mi siya om Saidon siir om bopwovar yapam. Mi siya ina swoki amin nu haimii komii whirin Dikapolis hiriir. Mi siya whii Galilia hiriir yapnimbiiyam.

³² Mi sima inkam nwirin Jisis siirim yinkikwona apnam. Siya ti inkamin wingirwii waeyaigin. Mi sima Jisis siirim srininae, siir ina ti inkam iir hainiwokmaigiyim.

³³ Mi Jisis siya siir nikunamin mi iikam imiirin hirar haiburgig. Mi ini sowa sowar ini owouwo. Mi Jisis siir inan ti inkamin siir win aiir yaka hopkaigi. Mi yaeyapa ha piginkiyin siir ina iir mi ini ti waeyaiyin siir kwiryae aiir yaka hougwokiyin.

³⁴ Mi Jisis siya ninomor kou hiriir kaoki mi siya ina iyaeniskigiyin. Mi siir kwoinin ha naingwoyimiyokiyin mi siya siir boinki, Efata, ta yaiya Jisis siirar yaiginka. Mi krimiir yaiya hinina boinika, kira wakaeki!

³⁵ Mi biri kimiminkin ti inkamin siir wina ina wakaeomokiya. Mi siir yaiya ina mi boinomokiya.

³⁶ Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwir kipi swoki boinmauumimin. Mi yim sima ta yaiya siya boin nikidukiya simiir saiir biri swoki wakaekim. Ningaka. Yim sima ti diminin ini siirar swoki haigiririr boinamin.

³⁷ Mi sima ini hindara yanaakiyim mi ina boinim, digworaekwo hoingakim siya tiriirim pi wadie kinar nwowi. Mi siya inkamin wingirwii nwowiyin siir mi diriraerari mi wi wadeyar mi okii. Mi siya inkamin waeyai nwowiyin siir mi diriraerari wi digar mi owi. Iriig.

8

Jisis siya hauu aeyim iikamim 4,000 kim (Mt 15:32-39)

¹ Mi ta iya iikam isid komiiyin ina swokini oniyim mi sima nae karamaekim. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiirim yikiuna. Mi siya simiir boinki,

² kara ti iikamim simiirsi naingwoyimiyoki iiyim kwoim sima kanaka nwokaigiyim. Mi sima nae karamae asi nwokim.

³ Mi sima mhirima nwowi mi kara simiirin ha nikropki simiir oma hiriirin mi nhirim kinginanki nitki waeyao, yim wi siyiu hir pi napakaigai yamisi.

4 Mi kamim siir kigna miriyyim ina yowarkii boinkiyim siir yai aka, ta maeyauwa inkam karamaeka mi krīma naeyim pi papiyankin mi inkiguna haii, ti iikamim simiir hauu aeyamin?

5 Jisis siya simiir srīgi, kima bretim pariiga nwokaii? Mi yim ina boinkiyim, krīma bretim iriyyar nhisa nwokaii.

6 Mi siya iikamim simiir boinki, nu iir grinkin idwokiyim. Mi siya ti bret iriyyar nhiswo simiir haiyyin mi Adi Komii krīmiir Wanin siirim boin wadieki mi ina yinibimbirpriiginkiyim. Mi siir kigna miriyyim kamim simiir hauugi mi yim sima ina yapninkwokwo hauuwamim iikam imiir.

7 Mi simiir antiou sisimim ha mi haiyyim mi Jisis siya Adi Komii siirim sin simiirim wara mi boin wadieki. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, sima antiousisimim simiirin warar mi hidninkwokwo hauunamim.

8 Mi sima ha nae digiyim mi simiir mhiyyim ina yaekinugiyim. Mi ti nae haimii haimiyyim sima naepiruru haiginaowidim, nibim simiir swoki haigiyim iriyyar is.

9 Ti iikamim sima iriparin 4,000 kim kasaka rani. Mi Jisis siya simiir yikropki mi sima ina yamim.

10 Mi siya biri kimimankin siir kigna miriyyim kamim simaka kwirii namin i aiirin. Mi sima nu Dalmanuta hiran maeyau aiirim yam. Iriig.

*Farisi nhirim Adi Komii siir dimin komii komiyyim simiir kigam srigim
(Mt 16:1-4)*

11 Mi Farisi kamim sima yai Jisis saikar yinkinwaomwarkii boin. Mi sima siirim boinki, kira ninomorān dimin komii komii nhirim krīmiir wiisiimauu mi krīma nwoki inokninkini kira Adi Komii siir yinisimkin. Mi sima siiram kinankiugim.

12 Mi Jisis siya ha niyeniskiigiyin mi siir piua ini hikak warar ywokiya. Mi siya ina boinin simiirin, ti iikamim ta ii aiir nwowim, kima ti dimin komii komiyyim simiir kigam dimusi kauwok boinanaekim, ha? Kara kimiirin tisa boinkiyin, kara wi yaeya dimin komii komii nhirim simiir swoki diriraerarki rani, ti iikamim ta ii aiir nwowim simiiramim. Niingaki, niingakunga.

13 Mi siya simiir haiburgikin, ini i aiir swokani apni kwirii namin whi yarmiiya hiriir swoki iyikidnaidamim minkin. Iriig.

*Farisi mi Herot sima niksisaekim simiir mi simiir yaiya ini ti yisin bret niyopiiniyyin siir hiriinan ywowa
(Mt 16:5-12)*

14 Mi kamim siir kigna miriyyim sima pi naingwo owouugikim. Mi sima bretim wara biri nankin hainanikim. Niingaka. Mi sima bretin hara nwokai twonau hirin.

15 Mi Jisis siya simiir boiniyokin, kima sibgu mantirao! Farisi kamim simiir diminin bret niyopiiniyyin yisin wi siir kipi kigna diriraerar. Mi Herot siirin iriipi hiriinan. Mi kima ti simiir hiriinan siyuuin siir kipi nap!

16 Mi sima sima whrie boinam, krīma bret karamaekim mi siya ta yai hinina krīmiir asi boinkikin.

17 Jisis siya ina ninokninkinin siyuu biyeyin inkam nhirim sima tiriyin. Mi siya simiir boinki, kima hinin yai dimusi whrie boini, krīma bret karamaekim? Mi kima tari biri naingwowoknakim? Mi tari kimiir kwoinim ini hu habni kwoinan ywowim, aniya?

18 Kima nhwokakairgim mi kimiir nhwoim ti digworaekwo imiir kig rani, aniya? Kima wiingakairgim kimiir winim wakae rani, aniya? Mi tari kimiir kwoinim ini yaingwo owouu iuguskiyyim, aniya?

19 Mi iya kara ninibimbir priiginim bret iriyyarim 5,000 iikamim simiirim mi kima nibim pariiga haigii ti bret haimii haimiyyim kima naepiruru haiginim? Mi sima boin, nim krīma nibim iuur isa yae haigi.

²⁰ Mi iya kara ninibimbir priiginim bret iriyyar nhiswo 4,000 iikamim simiirim, kima nibim pariiga yiu haigi ti nae haimii haimiyyim kima naepipiru haiginim? Mi yim ina boinim, krima nibim iriyyar isa yae pipiru haigi.

²¹ Mi Jisis siya simiir boin mi kima tari kariir kirie aair biri ninokninkinkim, aniya? Iriig.

Jisis siya haiswoniskigiyin inkam nwirin om Betsaida hirankin

²² Mi sima om whirin Betsaida hiriir yimbiam. Mi hiran inkam nhirim sima inkam nhwokwisae nwirin Jisis siiram yinkikwona apnam. Mi sima Jisis siirim boinki, kariir ina ti inkam nhwo kwisaeyin siir donkwoki.

²³ Mi Jisis siya siirin om mwisa hiriir yinkikwona apnam. Mi siirin haningin ya-saiginiugi Jisis siya. Mi siya siir ina siir yaka onkwoki mi siya ina srigiyin siirin, kira digworaekwowim ina kigomokiyim iyie? Nningaka. Aniya?

²⁴ Mi tiki inkamin siir nhwonain ina kigomokiyin. Mi siya boin, kara inkam nhirim simiirin ina kigim. Mi siya boin, kara simiirin paenan kigi mi sima ina napriririm.

²⁵ Mi Jisis siya ina ina swokini onkwoniyyin ti inkamin siir nhwo iir. Mi taka iya ti inkamin ini haningi sibgu anaokigomokiyin. Mi siir nhwonain ini biimiyakinkiyin. Mi digworaekwo hoimgakim siya kigiyim waugi biri kimirkaigikim. Nningaka. Inidowiiyar ywokiyim.

²⁶ Mi Jisis siya ina yikropkiyyin siir omaka hiriir. Mi siya ina boinkiyin, kira pi om hir kipi swokini apririr iu. Pi kira namkin mipi kariir omaka dapiiyam iuguski. Iriig.

Pita siya boinkin Jisis siya Kraiskin

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simaka nhinam, ti omisisimim ti om komii sowiir kingiin nwowim, Sisaria Filipai simiirim yam. Mi Jisis siya siyu hirar yap srii yam kamim siir kigna miriyyim simiir, iikamim sima kariirin panina naingwokim, ha?

²⁸ Mi sima siirin ina boinkiyim, nhirim kariirin hinina dapikim, kira Jonin baptaisiiyin siya. Mi nhirim hinina dapikim Ilaija mi nhirim sima hinina boini, kira profet inkamkin.

²⁹ Mi Jisis siya simiir srii mi wim kima kariirin panina naingwowi? Mi Pita siya siir yai aka hinina yowarki boinki, ni kira Kraiskin, inkamin inkam whinkinsiis haiginiuwiyin mi siya.

³⁰ Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwirin kipi swoki boinmausran. Iriig.

Jisis siya min boinmauugin siya nao nami mi siya ninsiin idwo aeya

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Mi Jisis siya haningin boinmauubwakainam kamim siir kigna miriyyim simiirin. Mi siya boin, ninomor kou hiranki nitin inkamin karaargin. Mi kara wi hik kimbipisu kasa hai rani. Mi inkam adiyaowaeyin siyu komii kigriraowiyim mi inkamin naemin krimiirsi ninkin imiyyaeyin Adi Komii siir pris mi kamim Adi Komii siir siyu komii iir ninokninkin ikim. Mi sima wi digiumii kariir haimriyyugigi. Mi kariirin wi sima nisomaoki. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Kara ini kimiir inkam komii yauni oniyin mi ini inkam kinar swoki owin. Jisis siya hinina boinkikin.

³² Yaiyyim Jisis siya boinim, siya biri nimprio boinkin. Nningaka. Siya ini idowiiyar boinmauu wakaekiyin, siya biri nimprio boinkin. Nningaka. Mi Pita siya siir yikuunanam mi siya ini siir yani ikuin.

³³ Mi Jisis siya ha haiyyug kaokiyin kamim siir kigna miriyyim simiir mi siya Pita siir ywo io. Mi ina boinkiyin, Setan kira kariir digiwa damki! Kira Adi Komii siir bi ninokninkin. Nningaka. Kira inkami kwoinin siirarar ninokninkin.

³⁴ Mi Jisis siya iikam whiekakim simiirim yikuuna, sima siirim nitim. Mi kamim siir kigna miriyyim simiirim warar yinkin ikuuna. Mi siya simiir boinki, inkam nwirin kanakar niti mi siya siir digworaekwowim simiiram kipi naingwokwonanae ti aingwo

owou. Mi siya siir piu aiirsi kipi naingwoyimiyo mi siir piu hik kimpipisukak dwo. Mi siya ti paeyin hiiniya niro ninkin kara haiyin siir hiriinan hik aiir hai mi siya kariir mhoiya wi haini wit.

³⁵ Mi inkamin siir piu aiirsiya naingwoyimiyo knanaeyin mi tiki inkam hiriinanin siya wi omwai waiya rani, siya wa kigugu iuguskii. Mi inkamin siyama naingwona karam nwowiyin mi naonam minsi nidid karamae nwowiyin yo wi hiriyar nokwoyokiyokii.

³⁶ Mi inkamin ti nuin siir digworaekwo hoimgakim simiir hai mi siya ha nao nami mi ti digworaekwo whiekakim siirin wi simar whin diriraerar naowidi, aniya?

³⁷ Ti inkamin digworaekwo hoimgakakin mi siirin wi sima swoki saininiyoknanaowidi omwai waiyam? Nungaka.

³⁸ Ti iikamin tiki nwowim sima siyu miyik tir tani, simiir iga hinda tinda nokwowikim mi sima Adi Komii siir yaiya digumii haingigi. Mi inkam nwirin krimaka nwowi mi siya yaewan kindiyu wani mi siya kariir yai aiirin warar mi kindiyu wani. Karaigin ti inkamin ninomor kouanin biya kimiir tir nikauni onakiyin. Mi mhoiya kara swoki iti nua tiriir mi kara wi yamdiyar swokauni kindiyu wani ti inkam iirin. Mi iya kara swoki iti mi wi kariir Adi Komiiyin siir dimin kirie komiiyin paenan nuwiyaiyin, wi saikar ninkin iti. Mi Adi Komii siir paekwosimin kintid kintidnanim ninomor kou hiranim wi saikar ninkin owi. Iriig.

9

¹ Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwowa boinkii, ti kam nhirim krimaka nokwoim, sima wi niki ao rani. Nungaka. Wa niki owi. Mhoiya wa kigwini Adi Komii siya wi iikam hoimgakim simiir Biyan Inkam Komii nwowi simiir kigriraowam. Mi siir kirieya wi warar ninkin iti. Iriig.

*Jisis siir piua ya ini saa yimbiyamkiya
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)*

² Mhoiya iyim iriir kwira yamki mi Jisis siya ina yikunamin Pita Jems mi Jon simiirin. Mi sima mhu whirin siir iinainam. Ti mhuin haruwa rani, ini koug kou hirar nwowin. Mi simasimar ini owu ti mhu iirin. Mi Jisis siir piua ina kisinakiya simiir whwonkam idar. Mi siya ini yaeya piu ywokiyin.

³ Mi siir yuis minim ini whisinin ywowim mi sima ini namnamiinan ywowim. Inkamkin hisokiyim yuisim hiriinan whisinin biri swoki imbiyamikim. Nungaki, nungakinga.

⁴ Mi Ilaija Moses sowa bidi bidinan inkamko mi sowa warar yimbiyam. Mi sowa ini kigu sowa Jisis saika boina.

⁵ Pita siya ti hiriinan diminin siir kigin mi siya ina boinkiyin Jisis siir, dimin taemin nowomwarkaiyuan inkam! Wadieka, krima tirirar nwowim mi krima amirim kwoima mirii ira Mosesnika mi ira Ilaijanika mi ira kiriirga.

⁶ Sima tiki kam nwoimim ini nididkakar ywokiyim. Mi Pita siya taka yaiya nhin nhin asi boinkikin.

⁷ Mi wau kwira ha nita simiir yauni kiikirinuni. Mi yai kwira waunau hirar yimbiyamki ina boinkiya, tikin kariir yinisimkin kariir kwoinin ini siiramar naingwokwonanaeyin, kima siir yaiya saiir wakae.

⁸ Mi kamim siir kigna miriirim sima ina dikaoraekaokiyim mi sima inkam nwir biri ninkin kigin. Nungaka. Sima Jisis siirar kig, simaka saisar nwowi.

⁹ Mi mhukiu hir haiburgigim mi ha nuunaiiniyim mi Jisis siya ina swoki kauwok boin taraokiyin. Ti diminin kima kignamin wi inkam nwirni kipi swoki boinmauumimin. Nungaka. Kima kariirama tiki o. Inkamin ninomor kouanki nitin kariiram. Iya siya naonami mi siya swoki insiin idwowi ie hirankin mi wi haning boinkii ti diminin kima kigin.

¹⁰ Mi sima ini ta yaiya saiirar yaingwokwokaiyim. Mi simasimar boin, saeya ta yaiya ie hiranki ninsiin idwonaniya saeya dimu yaiga, ha?

¹¹ Mi sima Jisis siir srii, sima ti kamim siyiu komii ninokninkininiyim sima hinin dimusi boinkim, biyyin wi Ilaija siya niti, ha? Mi inkamin krimiir whinkinsiisiyin Mesaia yio wi mhoyiya niti, ha?

¹² Jisis siya simiir boinki, hiiipa! Kaimwoairga. Mi bii wi Ilaija siya niti digworaekwo hoimgakim simiir diriraerarkwokinam. Yokwo Komiiya ya hinina boinka, ti inkamin ninomor kou hiranki nitin siya iriipi hiriinan yaigakin. Ta Yokwo Komiiya saeya hinina boinkika, ti inkamin ninomor kouanki nitin, wi hikpai hikpai kasa hai rani. Mi sima siirin wi yai miyyik swoki boin tani, aniya?

¹³ Kara kimiirin tisa boinkiyin, Ilaija siya bidi yitin. Mi kamim simiir kwoin imiirarar napim mi sima siirin siyupai siyupai haningti tərbumbuninkin haiginiu. Mi Yokwo Komii saeya hinina boinka Ilaija siirin. Iriig.

*Whran nwirin yiu biyekakin Jisis siya haiswoniskigigin
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)*

¹⁴ Mi ti kam nwoimim ina swoki itim, ti kam nhirim Jisis siir kigna miriiyim simiiram. Mi sima ini simaka swokini owuwim. Mi sima kig, iikam isid komiiyin simakar nwowi. Mi kam nhirim Adi Komii siir yai ninokninkiniyim sima Jisis siir kigna miriiyim kamim, simakar ninkinwamwarkii boini.

¹⁵ Mi ti iikam hoimgakim sima Jisis siir kigwinim mi sima ina yanaawinim. Mi sima siirim iwitnam. Mi sima siir ini boiniu, hie! Akamwai!

¹⁶ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir sriigi, kima ti kamim Adi Komii siir yai ninokninkiniyim simaka dimu yai boinaikim, ha?

¹⁷ Mi inkam nwirin ti iikam isid komiiyin simakar nwowin mi siya Jisis siir yai aiir wakae boinki, hae, dimin taemin nowomwarkaiyuan inkam! Yinisimin yiu biyie waeyai mikrimin ini siir nwowin. Mi kara siirin kiriirim asi nikunankin.

¹⁸ Inokinokin ti yiu biyeyin pi siir piu iiyam mi siirin pi siya nitirimtowi. Mi siir yaiya yaeyopa hapi whopiigi nakii ibirgini. Mi siya siir big imiirar swoki aegiyimgiyiki. Mi siir pua iki kirie namwoiwuyim, swoki onkwo sipkaiyim. Nungaka. Mi kara kiriir kigna miriiyim kamim simiirim boinkin, ti yiu biyie iirin sima mi haiswoniskiigiyim. Mi sima dig biri nwokim. Nungaka.

¹⁹ Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya iikamim simiir yaiyaka yowarkii boinki, kima ti iikamim naingwo tibmii karamaekim! Nungaka. Wim kima ti hinin hikim kariir hauwi. Kara iiyim kimaka wi pariiga nwowi ti hik imiir haiyim, ha? Kima yinisimin kariirim wikiu nanani.

²⁰ Mi sima ti yinisimin Jisis siirim yikunani. Mi yiu biyeyin Jisis siir kigin mi ti yinisim iirin haningti haigitirimtio. Mi yinisimin nu iirar yikiwariyimiyyokin mi ina diwartaewarnamin. Mi yaeyop biyeya hapi whopiigi nakii ibirginkin siir yaiya.

²¹ Mi Jisis siya siir ad iir sriigi, iiyim pariigim siya hiriinan nwokaiyim, ha? Mi siir adin ina boinkiyin, iya siya yinisim sapisapar nwowin saiirar nwobwakainakin.

²² Inokinokin ti yiu biyeyin siya haigitirimtio nanaei siirin mi pi paeya mi itkaigi mi pi opa mi itmaigi siya siir tio aokiyamar tirkin. Mi kira dig nwowi mi kira krimiirsi daingwoyimiyyok mi krimiir whindiriraerar haiginiu!

²³ Jisis siya boinki siirin, hiiipa! Kaimwoka! Mi kira ina naingwo tibmiyyin siiram, aniya?

²⁴ Mi ti yinisimin siir adin biri kimiminkikin ina kauwokiyin kara bidi yaingwo tibmiyyin mi kariir naingwo tibmiyya komii rani! Kira kariir naingwo tibmiyya saiir kinsiis haiginiugi kirie nwokiyam!

²⁵ Mi Jisis siya kig iikam isid komiiyin namwoniyyin. Mi siya ti yiu biyeyin siir asi nikwao boinkikin, kira ti yiu biyie waeyai wingirwii tərbumbu haiginiuwiyin kara kiriir

boŋki, kira ti yinisimɪn siir diuguski. Yio hinɪn kipi tɪrbumbu haigɪnɪu. Mi kira siir pɪu kipi swoki omimɪn.

²⁶ Mi yɪu biyeyɪn ina dikauraekaukiyɪn. Mi siya ti yinisim iir haigɪtɪrɪmtɪogig. Mi siir pɪua ina yɪnkɪnɪmnɪsnakiya mi siya ina yamin. Mi ti yinisimɪn siir pɪua ini naoni pɪunan ywokiɪn. Mi iikam nhɪrɪm sɪma boɪn, siya bɪdi yaonamɪn.

²⁷ Mi Jisis siya siir ɪna aɪr nonkwo kinɪnsiɪn okwokiɪn mi siya ina yɪnsiɪn okwokiɪn.

²⁸ Mhoɪya Jisis siya omaka namɪn mi kamɪm siir kɪgna mɪrɪiyɪm sɪma ina sɪrɪiyɪm siirɪn, krɪma dig nwo karamae dimusi nwowi? Yɪu biyɪe sɪmiir nɪnɪmnɪskɪiyɪm, ha?

²⁹ Mi siya sɪmiir boŋki, Adi Komii siirɪm sɪrɪ boɪna sasargɪ ti yɪu biyɪe siir nɪnɪskɪigiyɪn, dimɪn whɪrɪn dig nwo rani. Iriig.

*Jisis siya kwɪsaka ina swoki boɪnɪn siya wa naonami
(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)*

³⁰ Mi sɪma ti om iir haiburgigɪm mi nu Galili hɪrɪir yapriokɪnam. Mi Jisis siya pɪ boriisopi inkam nwɪrkɪn siir nɪnoknɪnkɪnɪm, maeyauwa siya nwowa.

³¹ Mi siya kamɪm siir kɪgna mɪrɪiyɪm sɪmiirɪn hanɪngɪ sibgu siboboɪnɪu haigɪnɪu, inkamɪn nɪnomor kouankɪ nɪtɪn siirɪn wɪ siya nɪkropki sɪmiiram, sɪma nɪsom aokiyam. Mi siya iiyɪm wɪ kwoɪma nwokwowaki ɪenau hɪrɪn. Mi siya wa swoki insiɪn idwowi.

³² Mi sɪma biri nɪnoknɪnkɪnkɪm ta yaiya siya boɪna. Mi sɪma siir sɪrɪyam tɪrkɪm mi sɪma ini siirsi swoki ididɪm. Iriig.

*Yɪpikɪn siya kougɪkou nwowɪn, ha?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

³³ Mi sɪma om Kapeneam hɪrɪir yɪmbiyam. Mi sɪma omaka bɪdi yapnɪnopkainamɪm mi Jisis siya kamɪm siir kɪgna mɪrɪiyɪm sɪmiir ini sɪrɪiyɪu, kɪma siyɪu hɪrɪn dimu yai napboɪnainikɪm, ha?

³⁴ Mi sɪma ini yai mikrɪmar yokwonainmimikɪm. Yɪm sɪma siyɪu hɪrɪn mɪn napboɪnainikɪm, yɪpikɪn krɪmiir kou nwowɪn, ha?

³⁵ Mi Jisis siya ha nɪdwowɪn mi siya kam ɪuurnwɪso siir kɪgna mɪrɪiyɪm sɪmiirɪm yɪkɪuna, sɪma nɪtɪm siirɪm. Mi siya ina boŋkiyɪn, inkamɪn kɪmiir kou nwowam naɪngwowi mi siya wɪ siyamar kipi naɪngwona. Siya hinɪna daɪngwo, an kara iikamɪm sɪmiir aowa dwo.

³⁶ Mi siya yinisim sapɪsapɪn nwɪra yɪnkɪkwona apnani mi sɪmiir bopwoniya hɪrar ini okmwɪn okwoni. Mi Jisis siya yinisimɪn siir ɪna aɪr yonkwo mi siya sɪmiir boŋki,

³⁷ Inkamɪn kariirɪm naɪngwowi mi siya yinisim nwɪr kɪgrɪraowi mi siya kariirarar kɪgrɪrao haigɪnɪu rani. Nɪngaka. Siya Adi Komii siirɪn wara mi kɪgrɪraowi, siya nɪkropkikɪn kariirɪn mi kara ha nɪtkɪn. Iriig.

*Inkamɪn ɪo krɪmiir nwo karamae nwowiyɪn mi wɪ krɪmiir nomɪiyau nwowi
(Lk 9:49-50)*

³⁸ Jon siya Jisis siir boŋki, dimɪn taemɪn nowamwarkaiyɪuan inkam! Krɪma inkamɪn nwɪra kɪgɪ, yɪu biyeyɪm sɪmiir nɪnɪmnɪskɪiyɪn kɪrɪir inɪgɪn siir kɪrɪe aɪr. Mi siya krɪmaka biri namasugɪn mi krɪma siirɪn asi boɪnɪkɪdugɪn siya wɪ yɪu biyɪe pɪ nɪnɪmnɪskɪiisi.

³⁹ Jisis siya Jon siir boŋki, krɪma siir kipi nɪkɪdu! Inkam nwɪrɪn kariir inɪg iir tɪrɪ dimɪn komii whɪr mi siya kariirɪn wɪ yai biyɪe wara nɪnkɪn boɪn tani.

⁴⁰ Inkamɪn ɪo krɪmiir nwo karamae nwowiyɪn yio siya krɪmiir nomɪiyaugɪn.

⁴¹ Kara kɪmiirɪn yaimwower boŋki, wɪm kɪma Kraisi isidgɪm mi inkam nwɪrkɪn kɪmiir hau kwiyaei op mi ti inkamɪn digworaekwo wɪ ta mɪi aɪrsi haii. Mi ta yaiya, ya yaimwoka. Iriig.

*Siyɪu biyɪekɪ nɪpiyaokɪgɪn inkamɪn siir naɪngwo tɪbmɪiya
(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)*

⁴² Mi inkamin ti yinisimin siir whinkiyopsibgi haiginuwi, ta naingwo tibmiya Adi Komii siiram saiirin mi bi siya mi aonami yai kamaeaka. Mi ti hiriinan inkamin siiram siya komii nhira hai siir ni iir nomborugiyam. Mi siirin wi whi komii solwara hir tani omboru kimai whiridgi.

⁴³ Mi kira ha naingwowi in kiriira saiirin siyu biye ti tirhaiginu mi kira saiirin kaigrp itkiigi. Mi kira ina kwiruwa sasa mi onami ti omin Adi Komii siya kigriraowiyin siir iikam whiekak imiir siirin wi wadeyar mi owi. Mi kiriir ina kwiso hiriyyar nwokripkaii mi wi siyu biye sowa tiri. Yio ti hiriinan siyuin, siyu miyik rani. Mi kiriirin wi sowa nipiyaokinami maeyauwa paeya nutingi kamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani.

⁴⁴ Mi ta maeyauwa saiir hiran iyim biri swoki aokaowikim. Nningaka. Mi wi inkami kip sima naei. Mi paeya hir mi iuiya, biri swoki iutingimiminka. Nningaka.

⁴⁵ Mi kira ha naingwowi iga kiriira saiirin siyu biye ti tir haiginu mi kira saiirin kaigrp itkaigi. Mi kira iga kwiruwa sasa mi onami ti omin Adi Komii siya kigriraowiyin siir iikam whiekakim simiir mi siirin wi wadeyar mi owi. Mi kiriir iga kwiso hiriyyar nwokripkaii mi wi siyu biye sowa tiri. Yio ti hiriinan siyuin, siyu miyik rani. Mi kiriirin wi sowa nipiyaokinami, maeyauwa paeya nutingi kamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani.

⁴⁶ Mi ta maeyauwa saiir hiran iyim biri swoki aokaowikim. Nningaka. Mi wi inkami kip sima naei. Mi paeya hir mi iuiya, biri swoki iutingimiminka. Nningaka.

⁴⁷ Mi kira ha naingwowi nhwona kiriirin siirin siyu biye ti tir haiginu mi kira siirin habitkiigi. Mi kira nhwona nhiruwa sasar mi o nami, omin Adi Komii siya kigriraowiyin digworaekwo whiekakim simiir, wi wadeyar mi owi. Mi kiriir nhwona nhiswo hiriyyar nwokripkaii mi wi siyu biye sowa tiri. Yio ti hiriinan siyuin miyik rani. Kiriirin wi sowa nipiyaokinami maeyauwa paeya nutingi kamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani.

⁴⁸ Mi ta maeyauwa saiir hiran iyim biri swoki aokaowikim. Nningaka. Mi wi inkami kip sima naei. Paeya hir mi iuiya, iripi hiriinan bi swoki iutingimiminka. Nningaka.

⁴⁹ Paeya wi iikamim simiir idwovar nikrimkrinkinami wa krima nikrimkrinkiniyin siir hiriinan.

⁵⁰ Wa siya dimin wadekin. Mi wa siir hiiya dig nwokiyyim mi kima wi panina swoki tiri ti wain siya hiigak swoki okiyim? Kimiir kwoinin hii kamae nwowiyin wain siir hiriinan kipi nwo. Nningaka. Kima ti wa kibiyyin hiigak nwowiyin naemin sibgu pridaeyin mi krimiir kwoinin hiriinan dwo. Mi kima, kimiir nomiiyauim simaka kwoin hiinsima nwoki owi. Iriig.

10

*Jisis siya wig haniki nonkwonani siyuin siir boinmimaugin
(Mt 19:1-12; Lk 16:18)*

¹ Jisis siya ta maeyau aiir haiburgigin mi siya ina yamin Judia simiir nu komii iir. Mi siya Jodan ie mirmiir hiran om imiir yam hir nwo imiir. Mi iikam hoimgakim ina swoki itim ini saikar swoki amwoniyyim. Mi siya inokinokin simiirin Adi Komii siir yaiyim biya siya niki owomwarkaiyyuim mi ini simiirar swoki owomwarkaiyyuun. Siir siyuin hiriyyar tirikin.

² Farisi sima ha nitim mi sima Jisis siiram ini ikunani. Mi sima siir srii, krimiir siyuin wadeki pi yamisi owin siir wig aiir sopkiyyim, aniya? Mi sima Jisis siiram kinankuwam tirkim.

³ Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin simiir yai aiirin, siyu komiiyin biya krimiir brougaeyin Moses siya hauugiyin krimiir mi siya panina boinkikin, ha?

⁴ Mi sima boin, Moses siya wadie bidi ywokiyin. Inkamin yokwo win hauugi siir wiga sair sopkiyam mi saeya wa swoki ami sair pomou adim.

⁵ Mi Jisis siya simiir boinki, kima pi nantamyiriyirkim kimiir siyu inakar. Mi Moses siya ti siyu komiiyin kimiirin yokwo hiriinansi win hauugikin. Siya Adi Komii siir siyukin tani. Ningaka.

⁶ Bidi bidiniyarin Adi Komii siya nonkwokwokiym digworaekwo hoimgakim mi siya ina yinkin onkwokwokiym wigkam sowiirwai warar.

⁷ Mi kam in siir yopii ad owiir asi haiburgigi mi siya siir wigaka asi namasu kripkaii.

⁸ Mi sowa wi piu kwiruwar nwowi. Mi sowa wi yapa yapa nwo rani. Ningaka. Siya mi saeya sowa wi hiniina nwo rani, yapa yapa. Ningaka. Sowa wi piu kwiruwar nwoiski.

⁹ Diminin Adi Komii siya nokiyopmasugiyin inkamki siir nikripim wi dig nwo rani.

¹⁰ Mi mhoiya sima omaka hiriir swoki amim mi siir kigna miriyyim kamim sima srii siirin ta yai airam in.

¹¹ Mi siya simiir boinki mi ti inkamin siir wig aair sopkii mi siya yaeya wig nonkwonaei, yio ti kam in siir wig aair soggigin. Mi siya siir biyan wig aairin siyu miyyik biri tirkikin.

¹² Mi wig ira saeya sair kam iir soggigi mi yaeya kam nini owiui mi ta wiga saeya pi soggika sair kam iirin. Mi ta wiga saeya sair biyan kam iirin siyu miyyik biri tirkika.

*Jisis siir dimin miyyik miyyikim yinisisimim simiir hauu piuai haiginugim piuainan
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)*

¹³ Mi sima yinisisim sapisap nhirim Jisis siirin yinkikwona apnani. Sima minam naingwokim, siir ina simiir nonkwokiyim. Mi kamim siir kigna miriyyim sima io simiir ywoki.

¹⁴ Jisis siya hiriinan kigiyin siir kwoinin miyyik biri naingwokikin. Mi siya simiir boinki, kima ti yinisisimim simiirin kariirin kigninkinki yimbi niti kariiram. Kima simiir kipi nikidu naowid. Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin ti hiriinan yinisisimim simiirgin.

¹⁵ Kara kimiirin yaimwowa boini, inkamin Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir namim naingwowi mi siir naingwo tibmiiya yinisisim pragakni kwoinan dwo. Mi Adi Komii siya wi siirar sibgu kigriraowi. Mi siir kwoinin hiriinan nwo karamae nwowi mi siya wi ti omin siir napninopkainam tani. Ningaka. Ningaka.

¹⁶ Mi Jisis siir ina simiir yonkwo. Mi siir ina ha nonkwowa mi siya simiirin ina whinkinsiis haiginuin. Iriig.

*Inkam in digworaekwoki naokingugunankai ik in
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)*

¹⁷ Jisis siya ha napnam in mi inkam nwirin siirin iwit nani. Mi siya ogmwo siir igmiiga kingiina in akai huni. Mi siya siir sriigi, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam kibi! Kara wi panina tiri kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin inokinok siir haiyam in, ha?

¹⁸ Jisis siya siir boinki, kira kariirin inkam wadie dimusi nikug in, kiriir kwoinin ha naingwok in kanakanairgi niuwi inkam wadieyin, aniya? Adi Komii sasairgin inkam wadieyin.

¹⁹ Kira ti siyu komiiyin siir bidi yinokninkinin: Kira inkam kipi nit mi wig kipi sop mi kira hai kipi tauae mi kira inkam nwirni kipi niksisae boin huriyu. Mi kira kiriir yopii adwo sowiirwai aowa dwo.

²⁰ Mi ti inkamin siya Jisis siir boinki, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam! Kara yinisisim sapisapar nwonaniyin mi tisa nadigniyin. Kara ti siyu komiiyin siirar napikin.

²¹ Jisis siya siir kigin mi siir kwoinin ina yaingwo bunan siirsi. Mi siya siir boinki, diminin whir tir karam kira nwowin. Kira kiriir digworaekwo hoimgakim tini hainaki inkam nhirim sima sainim. Mi kira umir simiir haii mi wi inkam paeprikabim simiir

hauu. Mi mhoiia kira Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakim simiir, siir hirin wi dimin miyikakar mi owi. Mi kira kariir mhoiia wit.

²² Ti inkamin ta yai aiir wakaeyin mi siir whwonkamin miyik biri swoki onamkin. Mi siir kwoinin ini hikakar ywokiyin. Mi siya hikak dimusi biri nwokin siir digworaekwowim kasaki waeyao.

²³ Mi Jisis siya ina kaoyokiyokiigiyin. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, inkamin digworaekwo hoimgakakin siya wi minan mirinami Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakin siir napnoplainamim. Whisarii rani, simiir kwoinin ini simiir digworaekwo imar nwowim. Sima pi boriisopi inkam nwr hauuwim.

²⁴ Mi kamim siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaeyim, sima ini hinda yanaakiyim. Mi Jisis siya ina swoki owarki boinkiyin simiir yai aiirin, ti yinisimim inkamin Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakin simiir kigriraowiyin siir hiriir nami, siya wi minan mirii nami.

²⁵ Mi hab saeya tidiyinin yuis paniyin siir no iir noplainamim wi dig nwo rani mi inkamin umir digworaekwo whiekakakin siya wi ta haba minan saeya miriia sair hiriinan mi mirii rani. Ningaka. Siya wi mi komiigi komii mirii nami Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir hiriir namamin.

²⁶ Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini hindara yanaakiyim. Mi sima, sima sima yomboin amboinam mi hiriinanki nuwi mi wi nhinga haii kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin inokainok, ha?

²⁷ Mi Jisis siya simiir kaokiyin mi ina boinkiyin, inkam wi dig nwo rani. Adi Komii krimiir Wanin siya wi digar nwowi. Adi Komii sasar whinkinsis haiginuwi siirin, ti dimin taeminim.

²⁸ Mi Pita siya Jisis siir boinki, wakae! Krima digworaekwo hoimgakim bidi haiburgigim mi krima tisi kiriir mhoiia nitim.

²⁹ Mi Jisis siya boin, kara kimiirin yaimwowa boini ikam whiekakim kariirim naingwo tibmii mi ha haiburgigi ti digworaekwo hiriinanin, omaka, nomiiyau yokman, apu, adi, yinisim mi numir

³⁰ mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan, digworaekwo homgak imiirar swoki hauu kiyyuwi, kamim kariir kigna miriyyim kimiirin. Mi kima wi dimin kasa hai rani. Wi ti hiniin digworaekwowim simiir hai. Omaka nomiiyau, yopii, yokman, yinisim mi numir, taka iya kam nhirim siyu biye wi kimiirar mi tirbumbugi. Mhoiia kima wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin wi siir haii.

³¹ Mi tariinanin kam nhirim inigak nwowim mi sima mhoiia simiirin wi aowa nikworinugigi. Mi ti kamim aowa nwowim, mhoiia wi inigak sima nwowi. Iriig.

*Jisis siya kwoimaka ina swoki boinin siya nao nami mi siya wa swoki #nsiin idwowi
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)*

³² Sima om komii Jerusalem hiriiram yapnam mi Jisis siya simiir biya yamkwokin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ina yanaakiyim. Mi ini sima simar yomboin ididnamim. Mi ikamim simiir mhoiia napkiyim sima ini nididkakar mi owim. Mi Jisis siya kam iur nwiswo siir kigna miriyyim simiir yikiuna. Mi siya simiirin haningi boinmimauu diminin mhoiia siir tiranin.

³³ Mi siya boin, wakae! Tariinanin krima om komii Jerusalem siir niyami. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi sima inkamin ninomor kouanki nitin saikan wi yaigaka mi owi. Mi sima wi siir nisomaowama boinaii. Mi sima wi juda ikam tani wi simiiram nikropki sima nisomaowam siirin.

³⁴ Mi sima siirin yai bibiye wi haningi mi boinaiginuwi. Mi yaeyop wi siir mi yasi mi siirin wa mi tiowi mi siirin wa mi itaoki. Mi siya iyo wi kwisa nwokwowaki ienau hirin. Mi ii kwoimaka siya wa swoki insiin idwowi. Iriig.

*Jems Jon sowa inig komiigak nwowam sriigo
(Mt 20:20-28)*

³⁵ Mi Sebedi siir yinisim nwiswo Jems Jon sowa Jisis siirim yit mi siir ini boini, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam! Mi krira dimin whirin kiriir sriiyam mini. Mi nikrira minam naingwowi ti diminin kira kiriir tirkiyim.

³⁶ Mi siya sowiir boinki, kowa dimuam naingwowi, kara kowiirin dimu minkiyim?

³⁷ Mi sowa siir boinki, iya kira Adi Komii siir om hiran digworaekwo hoimgakim simiir kigriraowi mi kira kiriirin wi haningin dimbingi, nwirin wi iniga dikmwon idwo mi nwirin wi yaioyaeya timi okmwon idwo.

³⁸ Mi Jisis siya sowiir boinki, kowa tari biri sibgu ninokninkinko ti diminin kowa sriiyin kariir? Mi kowa ta hika kara haiya saiir hiriinan hika wa haii? Mi kowa wi digar nwowi ti mob opakim kara kwiyaeyin siir kwiyaeyim? Mi kowa wi digar nwowi kariir hiriinan op baptaisim, aniya?

³⁹ Mi sowa siir boinki, nikrira wi digar nwowi. Mi Jisis siya sowiir boinki, kaimwoka ti op mobin kara kwiyaeyin mi wo kowa wa timi kwiyae. Mi ta opa kara baptaisa, wo kowa hiriinan wa timi baptais.

⁴⁰ Wi nhinga namisi idwowi kariir iniga mi kariir yaioyae aka. Ti diminin yio kariir dimin tani. Nningaka. Wi Adi Komii krimiir Wanin siyar hidi simiirin. Mi wi nhinga namisi idwowi iniga yaioyaeya.

⁴¹ Mi kam iuurim Jisis siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaeyim mi sima io prasae bi swoki okim Jems, Jon sowakan.

⁴² Jisis siya simiirim yikuna, sima siirim nitim. Mi siya simiir boinki, kima bidi yinokninkinim inkam komiyyin omom omom kigriraowiyin sima nikworinuwi wi digar nwowi. Mi sima inokinokin mai wa hauunanaei.

⁴³ Mi ti siyiu hininin yio kimiir tir kipi nwo. Nningaka. Mi inkam nwirin kimiir yaowae nwowim naingwowi mi siya whisarii mai prii miriyyan inkam dwo. Kimiir mai imiir whinmiriyyam.

⁴⁴ Mi inkam nwirin kimiir biyyan inkam nwowam naingwowi mi siya inkam nnganan dwo wigkam whiekakim simiir mai imiir whinmiriyyam.

⁴⁵ Mi ti hiriinan inkamin ninomor kou hiranki nitin siya minam biri nitkin kam nhirim siir mai imiir miriyyim. Nningaka. Siya hininam biri nitkin. Siya minam nitkin simiir miyyan inkam nwowam. Mi siya biri naingwoyomyokin naosiyin. Nningaka. Siya naowamar nitkin iikam whiekakim simiir nanmaiwarkananaowidam. Mi simiir dimin biyeyim siya bidi haiyoprindiyumiigiyim mi sima ini rirmiyyar ywokiyim. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskiiyin inkam nwirin Batimiaskin
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)*

⁴⁶ Mi sima om komii Jeriko hiriir yimbiam. Mi iya sima om komii Jeriko hir haiburgigim mi ina yamim. Mi kamim siir kigna miriyyim sima mi iikam isid komii ikin, sima ini saika yinkin amim. Mi sima kig Batimiasin Timiasni yinisimin siya siyugbid hinar nidwowni mi siya nhwokwisaekin. Mi siya iki iikamim simiiramar priikau priikauwikin umir minamin.

⁴⁷ Mi siya wakae Jisisin om Nasaretanin ini tir nwowin. Mi siya ina kauwok boinkiyin, Jisis Inkam Komii! Devidni isidin siirin kira kariirsi timi aingwobuna!

⁴⁸ Iikam hoimgakim sima siir yik, kira yai tanki. Mi siya yai ini komiyyar swoki kauwok boinkiyin, kira ti Devidni yineyim simiir yinisimin, kira kariirsi timi aingwobumbu.

⁴⁹ Mi Jisis siya ina yamokwo naingwoyokiyokiyuin. Mi siya ina boinkiyin, siirin wikiu nani. Mi sima ti nhwokwisaekim inkamin siirim yikunam mi sima siirin ina boinmauu wakaekiyim kiriir kwoinin kirieya dwonam mi kira dinsiin siya kiriiram nikunaei.

⁵⁰ Mi siir yuisa ina kiwhro itkingiga. Mi siya biri kimiminkin, ina yinsiin iwitnamin Jisis siirim.

⁵¹ Mi Jisis siya siir boŋki, kira dimuim naingwowi, kara kiriirin pi dimu minki? Mi ti nhwokwisae inkamin siya Jisis siir boŋki, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam, kara minam naingwowi, kariir nhwonan pi nanaokigimokiyim.

⁵² Mi Jisis siya siir boŋki, kira ha dam! Kiriir naingwo tibmiiya saeya nwowaiginugikin, wadie kiriirin. Mi biri kimiminkin siir nhwonan ini wadieyar ywokiyin mi ina kigimokiyin. Mi siyu hirin siya ini siir mhoiia yapnamin. Iriig.

11

Jisis siya om komii Jerusalem hariir napninopkainamin inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hariinan nwonamkin

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jo 12:12-19)

¹ Mi sima omisim whiswo om komii Jerusalem siir kingiin hir nwowo sowiir harii yimbiam. Mi sima ti om whiswo Betfasi Betani mhu Oliv kingiin hir nwowo sowiir hariir bidi yimbiamim mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir nwisni yikropki.

² Mi siya sowiir boŋki, kowa ti omin kingiin tirar kwowin siir dam! Mi iya kowa ti omisim iir napnimbiiyami mi kowa pi donki haomisimin siirar napkigami. Siirin sima bidi yimboruninkinin biya inkam nwrkin siir biri niki idwokin mi siya wa wakaeyokna rani. Ningaka. Mi uridin siir nimbhoruninkinin pi hirar hakaigingig. Mi siirin pa whainani kara nidwonamam.

³ Mi inkam nwrki sriigii, kowa dimuam nikunami siirin, ha? Mi kowa wi hinina dowarkii boin, Yaowae Komii siya miiagakin siirin. Mi siya pi kimimin tani pa swoki ikropki kiriiramar.

⁴ Mi sowa ina yamwo. Sowa kig donki haomin omaka ira saiir anoka hir nimbhoruninkini mi siya ini idowiiya hirar nwowin siyuka kingiin hir mi sowa siir hakainam.

⁵ Mi kam nhirim kingiin hir nwowim sima boŋki sowiirin, kowa ti donki haomin siirin dimusi hakainami, ha?

⁶ Mi sowa simiirin Jisis siya boinmauugiya yaiya saiir hariinanar boŋki. Mi sima ini wadieyar ywokiyim sowiirin.

⁷ Mi sowa ti donki haomin Jisis siirim hainani. Mi sowiir yuiso siir idwo hir haigin mi Jisis siya siir idwovar yidwo.

⁸ Mi iikamim simiir yuisim siyu iirar hakinwin mi nhirim paeya kwiya undimtio hainaki siyu iir haiginwinam. Sima siirin hariinan minam tirkim, siir inigin siir hainanwinam inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hariinan.

⁹ Iikam nhirim bi ywo mi nhirim mhoi ywo. Mi sima ina kauwok boŋkiyim, Hosana! Kira ti inkamin Adi Komii krimiir Wanin siir karieni nitin siir kansis haiginu.

¹⁰ Siya krimiir kigriraowam nitkin biya krimiir brougaeyin Devid siya kigriraowa saiir hariinan. Krima ini maigimaigra nwowinim mi kira siir kansis haiginu, kira inkam komii kiiingin.

¹¹ Mi Jisis siya ha namin om komii Jerusalem hariir yimbiam. Mi siya ina yapninopkainamin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir mi siya ina yapkigyokiyokiyin omaka yainau hir mi omaka akpitga warar. Mi siya digworaekwo hoimgakim simiir napkig digiyin mi siya mi nhirim simiir miriiyim naingwokin. Mi biyeyin ina yikiyamtibin. Mi kam iuur nwisso siir kigna miriiyim sima mi siya, sima om Betani hariir asi nam tibgin. Iriig.

Jisis siya pae fikin siir boŋkin siya wi yin kipi bud

(Mt 21:18-19)

¹² Mi iigwir nugakin sima om Betani hir haiburgikyakwokim mi ina swoki amyakwokim om komii Jerusalem hariir. Mi Jisis siir mhiya ina yaokiya.

¹³ Jisis siya pae fikin wira kigi, arurig hirar nokwowini mi kwo saeyara nopki kaisisi. Mi siya siir kigiyin mi ina yamin hiriir siir yinim ini hansiru siya naeyam. Mi siya ini ninga yaka kigiun, yin biri budgin, nhiruwa sim karamaeyar ywowin. Ningaka. Siya kwo ara ninkinugin. Mi ti pae fikin siir iya yin siya budiya saeya waeyao

¹⁴ Mi Jisis siya ti paeyin siir boinki, kira wi yin kipi swoki bud mimin. Ningakunga. Mi kamim siir kigna miriyyim ina wakaekiyim ta yaiya siya boinkiya. Iriig.

Jisis siya niparnatnowidninkigikim kamim Adi Komii siir omaka digworaekwo sair haiginim

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jo 2:13-22)

¹⁵ Mi sima om komii Jerusalem hiriir nimbiamim mi Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya sair hiriir yapnopkainam. Mi siya kamim digworaekwo haiginim ta omaka aair mi kamim ti nae digworaekwo imiir sain ikim, siya simiir ini nnikropnatnouwidninkiigi. Mi siya kamim umir ninowana haiiyim simiir haiiyim simiir wara yinakinhimnhin itkiigiigi. Mi kamim ipiyin mi haiginim simiir haiiyim warar mi inkin inakinhimnhin itkiigiigi.

¹⁶ Mi Jisis siya simiir boinkidugi, sima nae digworaekwowim ti siyiuin Adi Komii siir inig hainaniya omaka sairim napriokinamiyin siir pi haiginisi.

¹⁷ Mi siya simiir boinki, Adi Komii siir yaiya hinina boinka, kariir omaka wi hinina dapi, iikam hoingakim simiir omakaka Adi Komii siirim kwisboinka. Mi ta omaka nae min kima nini haiginiya mi kima ini inkamin hii tauaeiyin si nini idam oniiyim inkamki kigi mi siir hiriinan nini tirnikim.

¹⁸ Mi prismi inkam komii komiiyim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim, sima ta yai aair wakaewinim mi simar kig iikam whiekakim Jisis siir siyu iirara napim mi sima ini nididkakar ywowim. Dimusi rani, iikam whiekakim sima siir siyu iirar napi mi sima siir nisomaoni siyuam asi hansirkim.

¹⁹ Mi naiowaka kamim siir kigna miriyyim sima mi siyar, sima om komii Jerusalem hir haiburgikrib mi sima ini om Betani hiriirar swoki am tibim. Iriig.

Inkam naingwo tibmii mi siya ha kwisboini mi diminin siya sruiyin wa haii

(Mt 21:20-22)

²⁰ Mi iigwir nugakin sima ha napnamyakwokim mi ina kigamim ti pae fikin bidi waiyugusamin.

²¹ Pita siya ta yaiya Jisis siya boina sair swoki aingwokiya mi siya ina boinkiyin, dimin taemin nowomwarkaiyuan inkam, kira kigi ti pae fikin ii kira boingikin, siya bidi waiyugusamin.

²² Mi Jisis siya simiir yai aair yowarki boinki, kima Adi Komii siirim naingwo tibmii mi ti hiriinan diminin kima wi siirar mi tiri.

²³ Mi kima ti mhu iir boinkii hinin, kira damki, whii komiia sair hir damkwomaiyu. Mi ti inkamin siya kwoin whisair naingwo karamae nwowi, siya hindara naingwo tibmii iski mi ha boini, ta kariir yaiya wi kaimwowar nwowi. Kara kimiirin yaimwowa boini, diminin ti inkamin siya boini mi wi siir hiriinanar nimbiamim.

²⁴ Mi iya kira nhwo kwisboinkii dimin whir haiyam mi kira naingwo tibmii mi ha boini mi wi kaimwowar nwowi kira wi ti dimin iirar haii. Kara kimiirin yaimwowa boini, ti diminim kima kwisboinkiyim mi wi simar swoki imbini.

²⁵ Iya kima Adi Komii siirim kwisboiniyim mi inkam nwrkin kimiir tirbugin mi kima kwoin biye siirim kipi nwo io saika nwowam. Ningaka. Kima nae saikar dombudninkin ae. Mi kima hiriinan tiri mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan siyu iirar swoki tir haiginuwi.

²⁶ Mi kima ti inkamin kimiir tirbuin saika nongwomamair ae karamae nwowi mi Adi Komii siya kimiir dimin biyeyim wi simiir haiyoprimdiyumiigi rani. Mi siya wi kimaka mi ingwomamair ae rani. Ningaka. Iriig.

*Sima Jisis siir srīgim ta mīya nhinga hauuga siir'in
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)*

²⁷ Mi sima ina swoki amim om komii Jerusalem hiriir. Mi Jisis siya ina yapninopkai nam'in omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir. Mi kam nhirim pris nwowim mi kam nhirim Adi Komii siir siyiu komii iir kigriraowi ikim mi Judami kam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim, sima yitswo Jisis siiram'in.

²⁸ Mi sima siir ini srini, kiriirin kirie nhinga hauugin, ta mīya saiir Biyan Inkam Komii nwowin?

²⁹ Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, kara iriipi hiriinan pi kimiir mi kwasrii dim'in whirin siirim. Mi kima kariir yai aiir wakae boini mi kara kimiirin pa mi boinmauuwi inkam'in ta mīya kara mīriiya saiir boinkiyin.

³⁰ Mi yipikin Jon siir nikropkiyin iikamim simiir baptais haiginuwam? Adi Komiiyin ninomor kouanin siya piyamisi ikropkiyin, iyie? Mi tari nuan inkamkin piyamisi ikropkiyin, aniya?

³¹ Mi sima io simasimar yinwo anwo mi krīma ha boini, ti dim'in ninomor kou hirankin mi siya wa boini mi kima dimusi nwokim siirim biri naingwo tibmiigim, ha?

³² Mi krīma ha boini, siya inkami diminkin, ta yaiya wi dig nwo rani. Nīngaka. Mi sima iikamim simiirsi swoki ididi. Iikam hoimgakim ina ninokninkinim Jon siya profet inkamkingin.

³³ Mi sima Jisis siir yai aiir asi wakae boinkim, krīma ninokninkin tani. Mi Jisis siya simiir boinki, kara iriipi hiriinan pi kimiir mi boinmauu rani. Nīngaka. Inkam'in kariir boinkiyin ta mī aiirim'in. Iriig.

12

*Boiniyo yaiya inkam biyeyim wain numira saiir kigriraokim
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)*

¹ Mi Jisis siya boiniyo yai nhirim simiir boinki, siya boin, inkam nwirin numir waina ha yiyokninkinam mi ina ytkii ninkin iuin. Mi siya ie komiiyin ina yopin. Mi diyamir komiia ira yopkikaigi ti ie iir, wain imiir warbromproppnamim. Mi pada briipriya haini miriinainam koua hiriir, kamim saiir kigriraowim simiirim. Mi siya simiir boinki ta numira kima sibgu kigrirao. Mi iya ti paeyim sima budgin mi sima higi mi nhirim wi kimar whin haii mi nhirim wi kariir whin hauugi. Mi iya siya simiir boingigin mi siya ina haiburgigin siir om iirin. Mi siya ina yamin aru maeyauwa.

² Mi iya ta wain numira saeya higiya mi numiran inkam'in siya yikropki inkam'in whisarii mī primiriyyin siir, kamim wain numira saiir mīriiyim simiirim. Siya minim nikropkikin ta numira saiir nae nhirim siir hauugiyim.

³ Mi kamim numir kigriraowiyim sima ti inkam'in whisarii mī primiriyyin siir yankabrimdinu okwo mi sima siirin ina yipimpar haiginugiyim. Mi siirin ini nīngar swoki ikropkiyin.

⁴ Mi siya whisarii primiriyyin inkam'in nwira swoki ikropki simiiram. Mi siirin sima mwo iir yikarki mi siirin haini yigbumbu haiginugi.

⁵ Mi siya whisarii primiriyyin inkam nwirin nwoimaka ina swoki ikropkiyin. Mi ti inkam'in yio hiriinan, ina mi isomaokiyin, sima mi siya kamim whisarii mī primiriyyin simiirin hoimgakar yikropki. Mi sima nhirim hindara mi tioki mi nhirim ina yisomsom aokiyim. Mi sima ti hiriinan siyiuin nwiruwani biri tirkin.

⁶ Mi siir hirin nwiruar nwowi siya siirar yinisimkin, siir kwoinin siirimar naingwokwonanaeikin. Mhoigi mhoiya ini siir yinisim iirar yikropkiyin ti kamim numir aiir kigriraowiyim simiiram. Siya hinna boinkikin, sima wi kariir yinisimin wi siir yaiyar wakaeyoknaei.

⁷ Mi ti kamim ta numir aiir kigriraowiyim sima, sima simar yomboin amboin, ti inkamin siir adni digworaekwo whiekakim wi siya hai. Hundie! Krima siir nisomaoki. Mi ta numira wi krima krimar nwoki.

⁸ Mi sima siir nisom aowam kauwok boinkikim mi siirin numwowa hiriir yisom itkaigi.

⁹ Mi Jisis siya ina swoki sriiyin, ta wain numira saiir adin wi panina tiri? Mi iya siya niti mi wi ta numir aiir kigriraowim kamim wi simiir nisomsom aoki. Mi ta numira wi inkam nhirim simiir boinki, sima kigriraowim saiirin.

¹⁰ Mi kima tari Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowim simiir biri mwangim? Siya hinina boinkikin,

ti kougouwin yaewan kima kindiyu wangigin mi tariinanin siya ini bopwonauan kougou yamwoiwin.

¹¹ Siirin biiki biiyin, Biyan Inkam Komiiyin siya tirkin mi ti diminin ha nimbiamkin. Mi krima siir kigiyim ini wadieyar ywokiyim.

¹² Mi ti Judami inkam adiyaowae komii komiiyim sima bidi yinokninkinim Jisis siya ta boiniyo yaiya simiirar kwaboinka. Mi sima Jisis siir nonkworimdinu hainamim tirkim omaka huyokiyokaiya saiir hugripkiikikaigigim mi sima ini ikamim simiirsi yididim. Mi sima siir haiburgigim mi sima ina yamim. Iriig.

*Mi sima Jisis siir srigim umir hauuim inkam komii Sisa om whiranin siirim
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)*

¹³ Mi sima Farisi simiir nhir ima mi Herot siir kam nhir ima simiir yikropki mi sima yam Jisis siirim. Mi sima Jisis siirin minam kinankugim siya yai biyie boinim. Sima bidi yinokninkinim, siya hinina boinkiswo, ihi Farisi kamim Judami isidin sima wi io pi ywowin siirin. Iyie? Siya ha boinkiswo. Niingaka. Mi Herotni isidin sima wi io simiir pi mi owin.

¹⁴ Sima ha nitim mi siir ini boini, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, krima bidi yinokninkinim yaiyim kira boiniyim kaimwowairgim. Kira inkam nwiruwaniyim biri naingwowikin mi kira inkamin inigakin yaeya yai biri swoki boinikin mi inkamin inig karamaeyin yai whirni. Niingaka. Mi kira ikamim simiirin Adi Komii siir siyuin siir yaimwo imiirarar boinimauuwi. Kira panina naingwowin? Mi krima takis inkam komii Sisa siir hauuwi mi wi wadieyar nwowi. Iyie? Niingaka. Wi hauu rani, aniya?

¹⁵ Mi Jisis siya bidi yinokninkinin, simiir niksisaeya. Mi siya simiir boinki, kima kariiram dimusi kinankiuwi, kariir niksisaeyim? Kima umira kwira whainani kara kigam.

¹⁶ Mi sima umira kwira hainani siirim. Mi siya srii taka hinin umir whwonkama nhiniir inigin nwoka, ha? Mi yim sima ina boinkiyim, inkam komii Sisa siirga.

¹⁷ Mi Jisis siya ina wakae boinin simiir yai aka, Sisa siir diminin kima Sisa siirar hauu. Mi Adi Komii krimiir Wanin siir diminin yio Adi Komii siirar timi hauu. Mi sima ini siir siirara yaingwokwowim. Iriig.

*Sima Jisis siir sri inkamin naonamiyin mipa swoki insiin idwowi
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)*

¹⁸ Mi mhoiia Sadyusi nhirim Jisis siirim yit. Sadyusi sima hinina naingwokim, inkamin naonamiyin wi swoki insiin idwo rani. Mi sima siir ini sriini.

¹⁹ Inkamin ikam nowimwarkaiyuwiyin Moses siya hinina winkikin yai kwira krimiirim, iya inkam nwirin siya naonami mi siya yinisimkak biri nwogigin mi wiga ina ywokiya mi ti kamim siir nomousimin wi siya swoki onkwonaei ta wiga? Mi mhoiia siya yiniekak nwowi siir yaowaeyin siir igsopa wi siya nwoki okwokairinanaowidi?

²⁰ Mi simayao iriyyar nwiskiniuwi, yaowae wig siya yonkwona mi mhoiia siya ina yaonamin. Mi siya yinie biri niyogigin, ini niingar yaoyopnisugika siir wiga.

21 Mi yaowae saika nwokaiyin mi ini siya swoki onkwona ta wiga, yio iriipi hiriinan ina mi aonamin. Mi siya ini yinisim karamaeyar mi ogigin, yinie bi mi iyigigin. Mi nwoimakan iriipi hiriinanar mi tir.

22 Hirii hiriinankina ti kamiyao iriyyar nwiswo ta wig irua saiirara nonkwonakim. Mi sima yinie biri swoki iyigigim. Mi mhoiyya ta wiga ina mi aonama

23 mi mhoiyya ti kamiyaowim naonamim sima swoki insiin idwodwo digi ieyankin mi ta iyya, ta wiga wi nhiniir wig nwowi? Kira bidi yinokninkinin ta wiga simiiryao wigar niki oka, Sadyusi sima hinina srigim siirin.

24 Jisis siya simiir boinki, kima Yokwo Komiiya saiir yai biri ninokninkinkim. Mi kima Adi Komii siir kirieya saiir biri mi inokninkinkim? Mi kima yaimwoni bi mi inokninkinkim? Mi kimiir kwoinim miyyik paninsi yaingwosi.

25 Iyya kamim naonamim sima ninsiin idwowi ie hirankin, sima wi wig nonkwonakak nwo rani. Nningaka. Sima wi ninomor kouan paekwosimim simiir hiriinan nwowi.

26 Mi ta yaiya sima kamim naonamim simiir boina, sima wa swoki insiin idwowi, ie hirankin. Mi kima tari yokwowa Moses siya winkiya saiir biri mwaingim, ti niwiiyin paeya paekopim simiir nuwa. Mi Adi Komii krimiir Wanin siya Moses siirin saiir boinmauukin, siya hinina boinkikin, kara Ebrahim, Aisak, Jekop omwai waiyayokiyokiyim simiir Adi Komiiyin.

27 Adi Komii siya ti kamim naonamim simiir Adi Komii rani. Nningaka. Siya kamim omwai waiyayokiyokiyim simiir Adi Komiiyin. Wari kimiir kwoinin miyyik rani, ini biyie ywowin. Iriig.

*Adi Komii siir siyiu whiekakim simiir biyyan siyiu ieya
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)*

28 Inkam nwirin siyiu komii ninokninkiniyin siya ina yitin. Mi siya wakaeni sima yaianan ninii. Mi siya wakae Jisis siya boiniyim yaiyim simiir, siya yai wadie imiirara boini. Mi siya Jisis siir asi srigin, piki hinin siyiu ikin, siyiu whiekakim simiir bi nwowin?

29 Jisis siya siir yai yamdi hinina yowarkii boin, biyyan siyiuin sima hinina win boinkikin. Wakae! Kima ti iikamim Isrelanim, kima ti biyyan siyiuin siir sibgu wakae! Krimiir Adi Komii nwiruwani siyairgin Biigi Biyyan Inkam Komiiyin

30 kira kiriir Biyyan Inkam Komiiyin siirim daingwo. Mi kiriir mhi kwoinim mi kiriir kirieya siirara hauu iuguski.

31 Mi mhoiyyan siyiuin yio hiniingin kira inkam whiekakim simiiramar daingwo irkak, kira naingwokwonanaeiya kiriir piu aisi saiir hiriinan. Siyiu whirkin ti siyiu whiswo sowiir kou biri nwokin. Nningaka.

32 Mi ti inkamin siyiu komii ninokninkiniyin siya Jisis siir boin, inkamin iikam nowimwarkaiyiuiwiyin! Kira yai wadieya boini. Hiipa, kaimwoka! Adi Komii siyairgin Biyyan Inkam Komiiyin, inkam nwir kamaeka. Nningaka.

33 Mi krimiir mhi kwoinim mi krimiir kirieya siiraramar daingwokwonanaei. Krima naingwokwonanaeiya krimiir piu airam saiir hiriinan. Krima ti siyiu whiswo sowiirar dap iski. Mi ti siyiuin ini ti Adi Komii krimiir Wanin siiram nanag hauuwiyin siyiuin wraisu minim sim mi ini siir kou ywowin.

34 Mi Jisis siya ta siya wakae boinkiya saiir wakaekiyin mi siya ina yaingwokiyyin ti inkamin ninokninkin wadiekakin. Mi Jisis siya siir boinki, kira aru nwo rani, ini kingiinar nwowin kariiram nitim mi kariir aowa nwowim. Mi kara wi kiriir Biyyan Inkam Komii nwowi kiriir kigriraowam. Mi iikam hoimgakim sima Jisis siirsi yidid mi siirim in yai nhirim paninsi swoki sriisi Iriig.

*Jisis siya simiirin Kraisi siirim srigin
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)*

³⁵ Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir nwowin mi siya yaiyim iikam imiirin hirar yowomwarkaiyu. Mi siya simiir srii mi sima ti kamim siyu komii ninokninkiniyim, sima hinin dimusi boinkim, Kraisin Devidni yinieyim simiir yinisimkin, ha? Mi ta yai hiriinana sima boina, kima panina naingwokim?

³⁶ Adi Komii siir naeyuin Devid siir nisiimauugin. Mi Devid siya hinina win boinkikin,

Adi Komii siya kariir Biyan Inkam Komiiyin siirin hinina boinkikin, kira kariir ina inig aiir didwo. Mi mhoiya kara kiriir sau omomin wi siir waorimtiokiigi. Mi sima kinaka wi kirie nwo rani, wi kiriir aowa nwowi.

³⁷ Mi ta yaiya yokwoni siya win boinkika. Devid siya siirin hinina dapikuiwi Kraisi siya Biyan Inkam Komiiyin. Mi siya Devid siir apu dimusi nwokin? Ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin Mesaia mi iikam isid komiiyin ini maingmainggar ywokiyim, siir yai wakaeyamin. Iriig.

*Jisis siya kamim siyu komii ninokninkiniyim simaka yaigakin
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)*

³⁸ Mi Jisis siya simiir nowimwarkaiyuwim mi siya ina boinin, kima sibgu mintarao siyu komii ninokninkiniyim kamim simiirsiyin. Mi sima yuis bripri kaiiyim mipa nouaptatao ami. Sima minam naingwowi, iikamim maeyau kwiruwa nidwowyim sima simiir nwoki boin winim, akamnaei.

³⁹ Sima minam naingwowi Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeya iikamim simiir whwonkam ida minam nidwokai, iya nae komii aiir naei mi nae miyik miyikim wi simiirar nwoki hauuim biyin.

⁴⁰ Sima wig igabaeyim simiir omaka imiir kininbimbiramikim simiir kamim naonamim. Mi sima nhwo kwisboiniyim mi yai priei boiniyim, sima pi niksisaei. Mi mhoiya sima inkam komiiyin yai hidiyin saika nokwo boini mi sima wi hik hiriinansi haii. Iriig.

*Wig igabaeya digworaekwo karamaeya Adi Komii siir hauuga umir mirmii kwisuwa sairo
(Lk 21:1-4)*

⁴¹ Jisis siya miya umir haiigiya Adi Komii siir omaka hir nwokaiya saiir kingiin hirar nidwokin. Mi siya ina nidwo kigriraowin iikamim umir nitkaigaiyuwim umir haigi miya saiir. Mi umirkak kamim yim umir hoimgakar mi itkaigaiyu.

⁴² Mi wig igabae ira digworaekwo karamaeya saiir kamim bidi yaowin, saeya ha nita saiir umir mirmiisim kwiswo ina mini itkaigaiyugiga. Mi ti umir mirmii mirmii kwiswo saeya nitkaiyugigo iriparin ini kwiruwar ywowa.

⁴³ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriirim simiiram yikuna, sima siirim nitim. Mi siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwowa boini, ta wig igabeya digworaekwo karamaeya saiir kamim bidi yaowin, saeya umir prasae biri nini itkaiyugiga ta umir miya saiirin. Mi iikamim umir saiir nitkaigaiyuwim ini ta wiga saeya taouugam.

⁴⁴ Ti iikam omkakim sima umirkakim, simiir umirim ina nwokaiyim. Mi sima nhirim umir miya aiir haigigi. Mi ta wiga saeya ningakinairga mi saiir umirim ina yitkaiyu swokiyim. Mi saeya ini ninggar ywokiya. Nhirim nae sainaeyim biri swoki onaowidgim. Ningaka. Iriig.

13

*Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir boinkin wi sapi bimbirigiyami
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)*

¹ Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir haiburgigin mi siya ina yapamin. Mi inkam nwirin siir kigna miriirin siya boinki siirin, dimin taemin nowimwarkaiyuwan inkam!

Ti siya komii komiiyim simiir kigi. Mi omaka miyik miyikim Adi Komii siir omaka kingiin nwowim simiir kigi!

² Mi Jisis siya siir yai aairin hinina yowarkii boinki, kira ina kigin ti omaka komii komiiyim, aniya? Mi kira wa kig rani, siya nhirim ini siya nhirim simiir idwo haiginim. Nngaka. Mi sima wa nhimnhinkinainami. Mi nhirim wa niki ipimpamki. Iriig.

Jisis siya boin hikpai hikpai whiekakim wa nimbiam
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-9)

³ Jisis siya mhu Oliv siir nidwokin mi siya yidwo kigi yarmiya hariir, Adi Komii siir omaka komiia hapi nwowi mi Pita, Jems, Jon mi Endru simasimar yit Jisis siirim. Mi sima siir ini srini,

⁴ kira krimiir boinmauugi, wi paka hinin iya sair nimbini ti digworaekwowim. Wi piki hinin dimin iki nimbini biyin krma ninokninkinamin. Mi ti digworaekwowim ini kingiin nwowim wi simbi nimbini, ha?

⁵ Mi Jisis siya simiir boinki, kima ha hiirtarao, kimiirin wi inkam nwirkin pi niksiseisi.

⁶ Kam nhirim sima wi kariir inig iir nini kinsina dapni. Mi sima wa boini, ti inkamin yio karaigin. Mi sima wi ikam hoimgakim simiir niksisei mi sima wa nwoki aingwo tibmiyim.

⁷ Mi iya kima ha wakaei yaiya ini kingiin tirar kwiniya mi yai kwira ini hindankin mi kirirniya mi kima wi kipi naingwoyimyokwin, takina ya wi bi nimbini. Mi iya digiyana ya ina niki owa.

⁸ Kam nhirim om whiranim wi om whiraka nini iniiyuwi. Mi nu whiran kamim wi nu whiran kamim yai simaka nini iniiyuwi. Mi maeyau nhirim ninin wa mi iti mi mhi wa mi aowi. Mi tiki hinin diminpai diminpaiyim sima nimbiam, mhoiia wi komiia nasae owiuguski wi gwo rani. Nngaka.

⁹ Kima kimasayar timi mantirao, kimiirin wi sima nonkworindinu hainami kamim yai hidwiniyim simiirim. Mi sima kimiirin wi omaka yai nidwokai wakaeiya hirar tioki. Mi sima kimiirin wi inkam komii komiiyim omom omom kigriraowiyim mi inkam komiiyim nu kigriraowi ikim, wi simiir whwonkam ida nini okmw in okwoyuwi. Mi kima wi kariir yaiwin kibiya sair niki boinmimauuwim simiirin.

¹⁰ Iya digiyana wi aisiima niki digi rani, ikamim omom omomanim hinda tinda nwowim sima ta yaiwin kibiya sair tiki wakae digi.

¹¹ Mi iya sima kimiir nonkworindinu hainami inkam komiirin yai hidwiniyin siirim mi kima wi kipi nidid mi wi ha kipi naingwo, krma wi panin yayim sim boini, ha? Nngaka. Yai hoimgakim Adi Komii siya wi ta ii aairar boinmimauugi. Mi yayim kima boini mi wi kima boin tani. Nngaka. Wi Adi Komii siir naeyuin siyar boini.

¹² Mi yaowae wi siir nomousim iirar nikropkii kamim sau ninitiyim simiirim, sima nitim siirin. Mi adin siir yinisim iirin wi ti hiriinan siyu iirar mi tiri. Mi yinisimim yim wi simiir yopii adim simaka ninii yai. Mi simiirin wa nikropki kamim sau ninitiyim simiirim, sima nitkikikinim simiirin.

¹³ Mi ikam hoimgakim sima kima io wi whisarii nwo rani, kima kariir siyu iir napikim. Mi sima wi ti hiriinan siyuin siir asi tiri kimiirin. Iya digiyana saeya digi mi ti inkamin hikpai hikpasi nikii karam nwowin mi siirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkinaei. Iriig.

Dimin biyek biyeyim wi sipi nimbini
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ Mi iya kima ti dimin biyek biyeyin om kopbumbuwiyin siir kigi, siya wi maeyauwa haiyaeiya wi sair nokwowini. Mi inkamin ta yaiya sair mwaini, siya wi sibgu dinokninkin mwain. Mi ta iya ikamim nu Judia hir nwowim, sima wi mhua hariir nidamami.

15 Mi inkamkin piu aeyin hi hir nidwo siiswaki, siya wi siir omaka hiri swoki iwit iiyam tani, siir digworaekwo imiir hainakiyim. Nningaka.

16 Iya inkamin siya siir numir aiir tirkwowaki, siya wi swoki haiyug am tani, siir yuis aiir hainakiyim. Nningaka.

17 Mi yimbisimim wigim yinpiugak nwowim mi nhirim yinisimim mwiiyar niki aeyim mi sima wi hik prasae hai rani.

18 Mi kima nhwo kwisboin ti diminin ta iya nao komiigi kiniya saiir kipi nimbini.

19 Mi ta iya wi hik prasae hai rani. Mi iya Adi Komii krimiir Wanin siya ti digworaekwo whiekakim simiir nonkwokwowin mi ta hiriinan hika bi nimbiamka, tariinanin tasa niki oyokiyokwiya. Mi mhoyiya iriipi hiriinan, ta hik hinina wi nimbiam tani. Nningaka.

20 Mi Adi Komii siya ta ii aiirin haruwa nikwoninkikripna karamae nwowi mi iikam whiekakim sima wi hinda priiyop itkaigii. Mi siya iikamim siya nimbingiyim simiirsi naingwoyimiyokin mi siya ta iya haruwa asi nikwoninkikripnakika.

21 Mi ta iya inkam nwirin kimiir boinkin, kigi! Kraisin tisi tapi nwowin. Mi nwirin yio wa mi kwaboini, kigi! Krai siya isi hapi nwowin. Mi kima wi kaimwo kipi nwo ta yai aiirin.

22 Mi mhoyiya kam nhirim wi ha niksisaei, kara Kraiskin mi kara profet inkam nwirin, wi simiir hiriinan nwonanii. Mi sima dimin komii komiiyim mi mipai mipaiyim wa mi kinankiuwi iikamim Adi Komii siya nimbingiyim simiir niksisaeyam.

23 Mi kima sibgu mintarao, ti digworaekwowim tapa kara boinmimauu digiyim kimiir, mhoyiya wi simar swoki imbiyami. Iriig.

*Mi mhoyiya yaowae adin ninomor kouanin wi sipi niti
(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)*

24 Mi iya ta hik komiia saeya digi mi taka iya bieyin wi hindara kakauu iuguskii. Mi bwana wi mi who rani. Nningaka.

25 Mi nauunim wi ninomor hiranka nikiiki nainii. Mi digworaekwo kirie kirieyim ninomor kouanim wa kiisiskii.

26 Mi wi sima kigwini Yaowae Adin ninomor kouanin wau mirsima saika ninkin iti. Mi siir kirie komiia mi siir dimin miyikin paenan niyaeiyin wi warar ninkin iti.

27 Mi ta iya siya wi siir paekwosimim simiir nikropki. Mi siya wi iikam whiekakim nuanim siya nimbinkiyim hinda tinda nwowim, wi simiir nikuuna digi, maeyau kwiruwa nangiriyuniyim. Iriig.

*Whrou siya ii hidni siyuin siir nikrigin
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)*

28 Kima whrou siirar dinokninkin, iya pi whrou siya woki ti hiriinanin krma pa ninokninkini opin wi sipi niuwi. Mi opud naowin wa mi ikii kini. Ta hiriinan iya saeya opki niuwiya.

29 Mi hiriinankiniuwi mhoyiya wi kimar kigi ti diminin ini yimbiamin. Mi kima wi nwoki inokninkinkiyim, iya Yaowae Adin ninomor kouanin siir iya tiriir nitana kingiin bidi ywowa.

30 Kara kimiirin yaimwowa boini, ti iikamim nwowim sima wi niki ao rani mi ti digworaekwo hoimgakim wa nimbiam.

31 Mi nu ninomorwo yo wa digii mi kariir yaiya wi wara digi rani. Nningaka. Iriig.

*Inkam nwirkin ninokninkin tani ta iya siya niti
(Mt 24:36-44)*

32 Inkam nwirkin ninokninkin tani ta ii aiirin nugak, nabie mi naiowaka. Nningaka. Mi paekwosimim ninomor kouanim yim hiriinan ta iya saiir mi inokninkin tani. Mi Adi

Komii siir yinisimɛn iriipi hiriinan ta ii aiirin wara mi inoknɛnkɛn tani. Nɛngaka. Adin sasar ninoknɛnkɛn iski ta ii aiirin.

³³ Kɛma mintarao mi kɛma wi nhwo kipi whwonkai kɛma ninoknɛnkɛn tani, tikiɛn wi paka hinɛn iya sae nimbini.

³⁴ Siya inkam nwirin siir hinɛngin siir omaka saiir haiburgikin mi ina yapnamɛn maeyau gwira. Mi kamɛn whisarii mi primiriyim siir mi imiir, siya miyim simiirin yapa yapa yonkwo digig. Mi siya inkamɛn ano iir kigriraowiyɛn siir boingig, kɛra sibgu kigrirao nhwo kipi whwonkai. Jisis siir boiniyio yaiya dig ywokiya.

³⁵ Jisis siir yaiya tasa niki ama. Mi kɛma wi asi kigriraowi kɛma ninoknɛnkɛn tani, iya omakan inkamɛn siya niti. Siya wi paka hinɛn iya sae namisi iti, siya nibopwo namisi iti, iyie? Wi iuumaka namisi iti, iyie? Wi nugak namisi ityakwoki kɛma ninoknɛnkɛn tani.

³⁶ Mi kɛma sibgu kigrirao, siya kimiirin wi hindara nɛngaknisi. Siya wa kignisi, ina niki whwonkaiyim.

³⁷ Ta yaiya kara kimiir boinmaugiya, kara iikam hoingakɛm simiir warar boinkika, kɛma mintarao! Iriig.

14

Prismi yaowae adim mi kamɛn siyu komii ninoknɛnkɛniyim sima Jisis siir nisomaowam boinkɛm

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jo 11:45-53)

¹ Mi ta ii komiia Pasova dimɛn whirkin kimbu karam nwowiya, bretin waisikaiyɛn yis kamaeyɛn siir nikwo aeiya iya mi ta nae komiia uga nikwo aebwakainami. Mi prismi yaowae adim mi kamɛn siyu komii ninoknɛnkɛni ikim sima boin, kɛma Jisis siirin wi panina nonkworɛndinu hainprakaii?

² Mi sima boin, kɛma wi ta ii komiia Pasova wi saiir kipi nisikina nim wi ti iikamɛn siir whin nwowim wi sima pi whininiisi siirsiyɛn. Iriig.

Wiga saeya wain Jisis siir mwo iir naokɛnkika

(Mt 26:6-13; Jo 12:1-8)

³ Jisis siya om Betani hir nwokin Saimon siir omaka aiir. Ti inkamɛn paowaigi piskimkopouin. Mi iya Jisis siya ha niki idwo aeyɛn mi wig ira ina yapnɛnopkainaniya siirim. Mi ti wa mobin umir prasae bi saingin. Mi saeya kwaigwowa ina kinis haigiya ti wa mobin siir kibokouwa. Mi ti wa mobin piuii miyikakin ini Jisis siir mwo iirarar yaokin swokiyɛn.

⁴ Mi iikam nhirim ta omaka saiir nwowim, simiir kwoinim miyik biri naingwokikim ini io kwoin yaingwokiyim. Mi sima, sima simar yomboin amboin, saeya ti wa kibiyɛn siirin whisarii dimusi priidiriraerarkikin, ha?

⁵ Mi tiki wa krimiir tirankin sainakikiswo mi siya pi umir prasae di saini. Mi siya umir paeyarim kamairim pi iur iriayar K300.00 nanar pi sainin. Mi siir umirim pi iki iikamɛn digworaekwo umir minam whaowaeiyim simiir pi hauuɛn. Mi sima io ta wig aiir ywoki.

⁶ Mi Jisis siya boinki, kɛma ta wiga saiirin hindara kig ninkinki. Mi kɛma saiirin yai whisarii dimusi boini? Saeya kariirin siyu wadieki wadieyɛn siirar tirikika.

⁷ Mi iikam paeprikabim inokinokin sima wi kimakar nwokripkaii ti nu iirar. Mi kɛma digworaekwo simiir hauuwi, wi hiriayar ti hauu. Mi ankara kɛmaka wi ii priei nwo rani. Nɛngaka.

⁸ Diminɛn wig aeya tiram naingwowi, saeya wa tiri. Saeya ti wa wadieyɛn kariir pi naokinkiyɛn, ie haingikaiyam naokin haiginugikin.

⁹ Kara kimiirin yaimwowa boini mi ti num hinda tinda nwowim wi yai win kibiya saiirar mi boinmimauuwi. Mi ti omom omomim wi ti diminɛn siirar mi haigiririr boiniyokiyokiii, ta wiga saeya tirkiyɛn. Mi sima wi siiramar naingwokwowi. Iriig.

*Judas siya ini apwougig wira inkam komiiyim simiir
(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)*

¹⁰ Mi Judas Iskariot siya kam iuur nwiso simiir nwirkin. Mi siya prismi yaowae adim simiirim yam, wir simiir nini apwougigim.

¹¹ Sima ta yaiya saiir wakaewinim, sima ini maingimairga ywowim. Mi sima ina yimbingiyim umir siir hauuwam. Mi ta ii aiirarin Judas siya ina yap hansir bwakaiyin, Jisis siirin simiir kinmauu itim.

¹² Mi biiki biyan iya bret waisikaiyin yis karamaeyin siir naeiya ina yimbiniya. Mi sima sibsib yinisimim saiir yisomsom aokao ta nae komiia Pasova saiirim, saiir naekwowakam. Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir srii, krima nae pi papi nini diriraerariuwi, ta nae komiia saiir naeyim, kira naeyamin, ha? Mi sima Jisis siirin hinina sriigim.

¹³ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim nwisa yikropki. Mi siya sowiir boinki, kowa om komii iirar dapninopkainam. Mi inkam nwirin op two komiia opkaka saiir hainani mi siya kowiirin pi om komii hir napyiskaigin mi kowa wi siir mhoiia dam.

¹⁴ Mi siya omaka ir napninopkainamkin mi kowa saikar dinkin apninopkainam. Mi kowa ta omaka saiir adin siirin pi hinina tini boiniu: Dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkamin siya hinina boinkikin, kariir maeyaua ini papi nwowa ta nae komiia Pasova kamim kariir kigna miriiyim simaka naeyana, ha?

¹⁵ Mi kowiirin wi siya nusiimauwi, maeyau kwira omaka anauwa kouana saiir nwowa. Mi ta maeyaua hii ipii saiirara. Mi kowa krimiir naeyim wi ta maeyau aiir tini diriraerar kwokin, krima naeyam. Siya sowiirin hinina boinkikin.

¹⁶ Mi inkam nwiso siir kigna miriiyo ina yamwo. Mi sowa om komii hiriir yimbiyam. Mi digworaekwowim Jisis siya boinkiyim sowa ini simiirar ini kigiuwim. Mi sowa nae komiia ina diriraerar kwokino ta Pasova nae komii aiiram.

¹⁷ Mi naiowaka Jisis siya siir kigna miriiyim kam iuur nwiso sima yitrib.

¹⁸ Mi iya sima hiiya nae haigin aeiya saiir hirar nidwoyokai aeyim mi Jisis siya boin, kara kimiirin yaimwowa boini, inkam nwirin krimaka tir nidwokai aeyin kariirin wi wir siya napwouwi.

¹⁹ Mi kamim siir kigna miriiyim sima ini hikakar ywokiyim. Mi sima, sima sima yinsrii ansrii siirin mi tari kara, aniya?

²⁰ Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, kima ti kam iuur nwiso kimiir nwirkin niuwi ini tirar nwowin. Mi ti inkamin in kanakar ninkin inopkai haiiyin ta twowa nae haigiya mi wi siyar napwouwi wira kariirin.

²¹ Hiipa! Ti inkam yaowae adin ninomor kouankin nitin siya wi sipi naowi. Siya karaigin. Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya hinina boinkika mi wi mintarao ti inkamin wir kariir napwouwin sau omomin siir, siirin wi hik prasaeki nimbiam tani. Mi ti inkamin siir yopiiya siir naokaina karamae nwokiswo, ini wadieki wadieya mi owin. Dimusi rani, ti inkamin siya wi hik prasae hai rani. Iriig.

*Jisis siya komunion kamim siir kigna miriiyim simiir hauu aekin
(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)*

²² Mi sima ha niki aeyim mi Jisis siya bretin nhira hai mi siya Adi Komii siir boin wadieki. Mi siya ina yinibimbir hauugiyin kamim siir kigna miriiyim simiir. Mi siya boin, kima hai, tikinin yio kariir kipka.

²³ Mi siya mob wainin ira mi hai. Mi siya ina mi boin wadiekiyin Adi Komii siirim. Mi siya ina hauugiyin simiir, sima kwiyaeyam.

²⁴ Mi siya simiir boinki, takina ya kariir nhieka Adi Komii siya nimbiringig aeya. Mi kariir nhieya wa naokiinainami iikam whiekakim simiir whindiriraerar haiginuwam.

²⁵ Kara kimiirin yaimwower boinkii, ti op wainin kara wi idip idip swoki kwiyaey rani. Nningaka. Mi hiriyyar namiyokiyokiii mi wi iya kara wainin Adi Komii siir omin

digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin wi siir hirar nini kwiyaeyiu iski. Jisis siya hinina boinkikin.

²⁶ Mi sima mwai kwira wao. Mi sima mhu Oliv hariir yam. Iriig.

*Jisis siya Pita siir boinki siya wi digiumii siir haimriyugigi
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jo 13:36-38)*

²⁷ Mi Jisis siya simiir boinki, kima wa nidamgrirgigi wi kanaka nwo rani. Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowa hinina boinka, inkamin sibsib kigriraowiyin Adi Komii siya nisomaokii mi siir sibsibim wa nidam ninoopkii.

²⁸ Mi kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Mi biyin wi karar namkwokini nu Galiliya hariirin. Mi wim kima wi kariir mhoiya niti.

²⁹ Pita siya ina yowarkii boinkiyin siir yai airin, yim sima kiriirin wa nidamgrirmiigigi mi ankara ningaka. Kiriirin wi kinisu rani. Ningaki, ningakinga.

³⁰ Mi Jisis siya siir boinki, kara kiriirin yaimwowa boini mi ta niyaka iuumin kwisaka wi niki ik rani mi kira kariir inigin wi hariiyar misisaei kripkaii. Mi kwoimaka wi kira wakaeki iuumin ini nikiyakwokin.

³¹ Mi Pita siya ini igao yaiyar boinkiyin, kara kiriirin wi swoki imprio rani. Ningaki! Ningaka! Mi kara kinakar ninkin aowama mini mi kara kiriir inigin wi mi imprio rani. Mi kam nharim siir kigna miriirim yim iriipi hariinan yai ainar mi boinki. Iriig.

Jisis siya maeyau miyika Getsemani nhwo saiir kwis boinikin Adi Komii siirim
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Mi sima maeyau kwira saiir yimbiyam Getsemani. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriirim simiir boingig, kima tapair didwoki, kara nhwo nikini kwis boiniuwi.

³³ Mi siya Pita Jems mi Jon simiirarar yikunam, saika namam. Mi siya ini hikakar ywokiyin. Mi siir kiun kiugak bi nwokikin.

³⁴ Mi siya simiir boinki, kima whaowae nwowi kariir kwoin siyarin ini wara yiyiuamwankiyin. Mi kariir pua ini warar yinkisimsibnakiya. Kima tirar dwoki mi kima sipgu mintaraa.

³⁵ Mi siya ha kwapnamin mi ini hindara yakai whinamin nu hirar. Mi siya ina kwisboinkiyin Adi Komii siirim. Adi Komii, kira digar mi owi mi ta hika wi kariir mi imbini rani.

³⁶ Mi siya boinki, adiyoi! Iya kira digworaekwo hoimgakim simiir tiramar naingwowi, kira wi digar mi owi. Mi ankara hinina naingwowi, ta kariir hika kira saiir hainaowid. Mi kira kariir kwoin iirara kipi nwo, kariir kwoin iirar timi o.

³⁷ Mi siya ha swoki itin mi ina kigniyin, sima nhwo ara grinkan whini. Mi siya Pita siir ini boini, Saimon! Kira nhwo whini, aniya? Mi kira pi haimisima nidwo kao rani, aniya?

³⁸ Kima didwo kao mi kima nhwo min timi sriboin. Mi dimin whirkin kimiiram kinankiuwi, wim wi nikiisi. Kwoinin ina naingwowin dimin taemin tiramin mi piu saeya kinii rani.

³⁹ Mi siya ina swoki amin nhwo ina swokini kwisboiniu. Mi siya yaiyim biya siya nikini sriboiniuim, simiirar swokini sriboiniu.

⁴⁰ Mi siya ina swoki itin kamim siir kigna miriirim simiiram. Mi yim sima nhwoki nridnanaekim mi sima nhwo asi grinkanwhinkim. Mi sima siirin ini yai kaonis boinam whaowaeyim.

⁴¹ Mi siya kwoimaka ha swoki itin simiiram mi siya ina ini boiniyin simiirin, kima ina niki grinkanwhinkripkaiyim, aniya? Ini dig ywoki, kima ti kigi, iya ti inkam yaowae adin ninomor kou hirankin natin siir nonkwonakiyana kam bibiyeyim sima, bidi yimbiniya.

⁴² Kima dinsiin, krima pi nami. Ti kigwin, inkamin wir kariir napwougigin isi natin. Iriig.

*Sima Jisis siir nini onkworimdinu hainakikin
(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jo 18:3-12)*

⁴³ Jisis siir yaiya biri niki digika mi Judasin kam iuur nwiso simiir nwirin siya ina yitin. Mi kam isid komiiyin saika yinkin it. Mi sima kamkiu minim mi dan minim simiir warar yinkin hainani. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi kam adi yaowaeyim siyu komii kigriraowi ikim simiirin sima nikropkikim siir nonkworimdinu hainakiyam.

⁴⁴ Mi inkamin wir Jisis siir napwouwun mi siya hinina boinirargig kima pa kigin, inkamin pi kara nini aepirimdinuwi mi ti inkamin siyairgin. Mi kima pi siir donkworimdinu hainam.

⁴⁵ Mi Judas siya ha namn mi siya ini Jisis siirimar youap hiriru namn. Mi siya ina ini boiniuwun, dimn taemin nowomwarkaiyuwan inkam. Mi siya ina yaka aepirimdinuin siirin.

⁴⁶ Mi sima Jisis siirin ina yonkworimdinu kihainamim.

⁴⁷ Mi Jisis siirar inkam nwirin siir kingiinar nokwoin siir kamkiuin ha kwakiwokhaiyin mi ini ti prismi yaowae adin siir mi whisarii prii miriiyan inkamin siir win aiir yaka haingrip itkigiyin.

⁴⁸ Mi Jisis siya simiir boinki, kima ti kariirim nitim mi kima ti kamkiu minim mi dan minim simiirin wara dimusi hainanikim, kariir nonkworimdinuwamin, ha? Kima ha naingwokim kara kimiir haiyan inkamkin, aniya?

⁴⁹ Ii kasa rani, kara kimiir nowomwarkaiyuwun Adi Komii siir omaka saiir hir. Mi kima kariir bi nonkworimdinugim. Mi Yokwo Komii saiir yaiya ini kaimwowar ywowa.

⁵⁰ Mi kamim siir kigna miriiyim sima ha haiburgigim siirin mi yim sima ina yidamkiyim. Iriig.

⁵¹ Mi whran nwirin Jisis siir mhoiia namn siya yuis arar kainamkin. Mi sima siir nonkworimdinu haiyam tirkim.

⁵² Mi ta siir yuisa ini sima yinikiwhro hainaowida. Mi siya ini parurar iwit amin. Iriig.

*Jisis siya inkam komiiyim yai hidiyim simiir whwonkam ida ini okwo iu
(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55,63-71; Jo 18:13-14,19-24)*

⁵³ Mi sima Jisis siirin prismi biiki biian yaowae adin siir omaka hiriir yikunam. Mi prismi yaowae adim mi inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi sima ina yitim ta omaka aiirara namwoniya.

⁵⁴ Mi Pita siya Jisis siir mhoiia yam. Mi siya kingiin bi nwokin, ini aru hirar ywokiya. Mi siya ina yapnropkainamin hira saiir ano iir, prismi bigi biian yaowae adin siir omaka maeyau hiriir. Mi siya kamim waikaowiyim pae simaka ini idwo oniyu.

⁵⁵ Mi prismi yaowae adim mi inkam komiiyim yai hidiyim mi sima kam nhirim simiir yikuna sima boinmauwim siyu biyeyim Jisis siya tirim simiir. Mi sima siirin wi hiriinansi nwoki isomsomim. Mi sima ha kigim siirin mi siya dimn biye whir bi tirkin. Niingaka.

⁵⁶ Mi ti kamim sima yaimwoni bi boinkim, sima hindara priiboinkim. Mi simiir yayim iripa bi nwokin ini yapa yapa ywowim.

⁵⁷ Mi kam nhirim siirin pi whisariiya priininsiin okwo boinki. Mi sima hinina boinkim.

⁵⁸ Nim krma ha wakaekim siya hinina boinkin, ta Adi Komii siir omaka inkamkar nonkwo miriia saiirin wi kara nipirgigi. Mi ii kwoimim dig nwoki mi kara saiirin wa swoki haininansiin mirii nami. Saiirin wi inkamki nonkwo mirii rani. Niingaka.

⁵⁹ Mi ta yaiya ti kamim sima boina, yim sima iriipa hiriinan yaimwoni bi mi boinkim. Simiir yayim iripa bi namasugim, ini yapa yapa ywowim.

⁶⁰ Mi prismi biiki biian yaowae adin siya simiir whwonkam ida yinsiin okwoki. Mi siya ina sriiyin Jisis siirin mi kira ti yayim sima priiboin priiboinim simiir yai yamdi nowarkii boin tani, aniya?

⁶¹ Mi Jisis siya yaimin yaiminkin, ini hindara yokwo tanin. Siya yaimirsim bi nowarkii boinkin. Mi ti prismi biiki biian yaowae adin siya ina swoki sriiyin mi kira ti inkamin

Adi Komii siya nimbangiyin mi siya aniya, iyie? Mi kira ti yinisimin Adi Komiiyin dimin whirki kimbu karam nwowin siir ieya, aniya?

⁶² Mi Jisis siya ina boinin, ihi, karargin. Mi kima wi kariirar kigi ti Inkam Yaowae Adin ninomor kouankin nitin, ini Adi Komiiyin kiriekakin siir ina iniga saiir nidwowin. Mi kara niti, kara wi waumirsisim whisinanim ninomor kou hiranin, simakar ninkin onainii. Mi kima wi kariirar kigwini.

⁶³ Mi prismi biki biyan yaowae adin siya yinakiwomwitki siir yuis bripriya siya niya saiirin. Siya whisarii bi ninikiwomwitka, siya iokakin. Mi siya ina boinkiyin, krma pi inkam nhiram kipi swoki ikuna yai whinboinamin. Ningaka.

⁶⁴ Kima bidi wakaekiyim yai bibiyeyim siya boinkiyim Adi Komii siir mi kima ini panina yaingwokiyim? Mi sima homgakarin ini yai kwiruwar kiritkin boinkiyim, siya siyu biye bidi tirin, siya wa dao.

⁶⁵ Mi kam nhirim yaeyop siir yaswaiyugi mi sima siir yaimwo whwonkamim yuisni kogrinugi mi siirin ina toim. Mi sima boin, kira profet yai ti boinki, kiriirin nhinga tiowi, ha? Mi kamim waikaowiyim sima yikunam siirin. Mi sima siirin haningi yipimpar. Iriig.

Pita siya misisaekin Jisis siirin

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jo 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Mi iya Pita siya omaka maeyau akpitga nu hirar niki okin mi wig ira prismi bigi biyan yaowae adin siir mi miriia saeya ina yita.

⁶⁷ Mi iya saeya Pita siir kiga siya pae hir nidwo oniyin mi saeya siir whwonkam iirar ini kigsib boiniu. Ni kira iriipi hiriinan Jisisin om Nasaretanin saika mi okin.

⁶⁸ Mi Pita siya ini hindara misisaekiyin. Ningaka. Kara ninokninkin tani siirin, kara ta yaiya kira boina saiirin warar whaowaei. Mi siya ina youapnaniyam in hira saiir ano kingiin hiriir. Mi iuumin ina yikiyakwokin.

⁶⁹ Mi ta wiga mi miriia saeya Pita siir swoki kiga mi saeya kam nhirim saiir kingiin hir nwowim simiir boinki, tiki inkamin Jisis siir kigna mirii inkam nwir ieyairgin.

⁷⁰ Mi Pita siya ina swoki misisaekiyin. Ningaka. Mi mhoiia kam nhirim saikar nokwowim sima swoki boinhuriyugi siirin, kaimwoki kaimwowainga kira kipi niksisaie ni kira iriipi hiriinan Jisis siir mi kigna miriian inkam nwirkin, nu Galili hiran inkamkin. Sima hinina boinkikim.

⁷¹ Mi Pita siya ina yikopaisisirkiyin, kaimwoki kaimwo kinga! Kara ti inkamin kima boinin siir bi ninokninkinkin.

⁷² Mi biri kimiminkikin, iuumin kwisaka ina yikiyin. Mi Pita siya ina swoki aingwowoknakiyin yaiya biya Jisis siya boina siir. Jisis siya hinina boinkin, iuumin kwisaka niki ik karam nwowi mi kira kariir inigin wi kwoima misisaiei. Mi Pita siya nou prasae bi kinkin. Iriig.

15

Sima Jisis siirin Pailat siirim yikunam

(Mt 27:1-2,11-14; Lk 23:1-5; Jo 18:28-38)

¹ Mi prismi yaowae adim sima nugak imumar yamyakwok adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim mi inkam komiiyim yai hidi ikim simiiram, sima yai iripa hangiriyu boinai. Mi sima Jisis siirin wileyin sopni yimboru kinam Pailat siirim.

² Mi Pailat siya Jisis siir srii, kira Juda iikamim simiir nu iir kigriraowan inkam komiigin, aniya? Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, wa yaiya kira boina ini mi owa.

³ Mi Pailat siya yaowae adim simiir wakaeyin sima yai whiekakim siirara boin huriyugi.

⁴ Mi Pailat siya Jisis siirin ina swoki sriigiyin, kira yai wakae boin tani, aniya? Wakae! Sima yai whiekakim ini kiriirarar boin huriyuum.

⁵ Mi Jisis siya yai kwir biri swoki wakae boin srankin. Niingaka. Mi Pailat siya asi kintirgikin. Iriig.

*Pailat siya boinkin Jisis siirin pae haaniya nirioninkinin siir ninkin irinu inankiyim
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jo 18:39-19:16)*

⁶ Biewi biewiyim ii komiia Pasova wou nikwo aeiya mi Pailat siir siyuun hiriyar tirikin, siya maeyauwa mi biyie miriia kamim hugripkiikikaiyim simiirin pi nwira nokmwın apniki. Iikamim simiir kwoinkin naingwowin inkamın siir. Mi Pailat siya simiirimın pi siirar nikropki.

⁷ Mi ta iia inkam nwirin Barabas nikiuwiyin, omaka huyokiyokaiya saiir nwokaiyin mi kamim wra nwowiyim inkam komii komiyyim omom omom kigriraowiyim io simaka nwowim mi simiir nhir imiir nisomsom aokaowim siya simakar nwokaigin.

⁸ Mi iikamim ha naninkiniuniyım mi sima Pailat siir boinki, tiki siyuun, biia kira tirin biewi nhirim digiyim mi kira pa nikrop apniki ta maeyauwa mi biyie miriia huyokiyokaiya saiir nwowin simiir inkam nwirni. Mi tariinanin kira siira ti swoki tir.

⁹ Mi Pailat siya simiir yai yaka yowarki boinki, kima minam naingwowi kara Juda simiir inkam komiyyin nu kigriraowiyin siir niuguskiyım, aniya?

¹⁰ Mi Pailat siya hinin asi boinkikin. Dimusi rani, siya bidi yinokninkinin prismi yaowae adim simiir kwoinim. Sima Jisis saika whwokwoka nwo rani, simiir kwoinin i ieyar kwaewaowi bi sima nwowim. Mi sima siirim asi nikunanikim siirin.

¹¹ Mi iikamim simiir kwoinim prismi yaowae adim sima ini boinurwokaiyu. Mi sima pi hinin nwoki boinkiyim Pailat siya Barabas siir dikrop apniki.

¹² Mi Pailat siya simiirin ina swoki boinkiyin mi kara pi panina tiri ti inkamın kima boiniyin Judami iikam simiir inkam komiyyin nu kigriraowiyin, ha?

¹³ Mi sima siir yai yamdi ina kauwok boinkiyim, siirin paeyin haaniya nirioninkinin saika dinkin irinugi!

¹⁴ Mi Pailat siya simiir sriigi, dimusika, ha? Siya dimu dimin tirbukin, ha? Mi sima ina kauwok boinamnankiyim, siirin ti paeyin haaniya nirioninkinin saikar dinkin irinugi!

¹⁵ Mi Pailat siya iikam isidin simiirim hiirgin mi siya Barabas siir asi kigninkin apnikikin. Mi siya Jisis siirin kamim yaii niniyım simiirim iyopmauugi, sima nipimparim siirin. Mi mhoiia sima siirin ina yikropkiyin paeyin haaniya nirioninkinin saika ninkin irinugiyim. Iriig.

*Mi kamim yaii niniyım sima Jisis siir nigbumbugim
(Mt 27:27-31; Jo 19:2-3)*

¹⁶ Mi kamim irim haiiyim sima Jisis siirin inkam komiyyin omom omom kigriraowiyin siir omaka maeyauwa hiriir yinkikwona apnam. Mi sima kam nhirim yaii niniyım simiirim yikuna, sima ta maeyau kwiruwa saiirarar naninkiniuniyım

¹⁷ mi sima Jisis siirin yuis paridnana kwira yitomwanu haiginu. Mi sima urid nimridgakin whira hopwhro mi sima siir mwo iir kaigrisiugi.

¹⁸ Mi sima siir yigbumbu, akamie! Juda iikamim simiir nu kigriraowi inkam komiigin!

¹⁹ Mi sima siir mwowin paekopin hougwokwo apiyin siir yikrimkrae. Mi sima siirin yaeyop haini mi yaswaiyu mi sima ogmwo ha huim mi ina kaiyrou kisisanam siir inig iir hainanam.

²⁰ Mi sima siir mingigin digiyim mi ta yuis pariidnan bripriya ina swoki isaiya. Mi sima siirin ini siir yuis aiirar swoki ii haiginugiyim. Mi sima Jisis siirin ina yikunamin paeyin haaniya nirioninkinin saikar ninkin irinugiyam. Iriig.

*Mi sima Jisis siirin paeyin haaniya nirioninkinin saika yinkin irinugi
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jo 19:17-27)*

²¹ Inkam nwirin Saimonkin siya om Sairini ankin Aleksanda Rufas sowiir yaowae adgin. Mi siya omisisimim om komii siir yaba nwowim simiir haiburgigim mi siya ina

yapamɪn siyɪu maeyau nɪŋga aiir. Mi sɪma siyɪu bopwo hɪr yɪnapyɪskai om komii siir kingiɪn. Mi sɪma kimɪdiniya igao yai siir boɪnwiɪn paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkinɪn Jisis siirɪn siya haiyam.

²² Mi sɪma Jisis siirɪn maeyau kwɪra saiir hɪriir yɪkiunam ta maeyauwa saiir inɪga Golgota. Mi ta maeyauwa saiir inɪg mwowɪn inkam mwo kiuni maeyauga.

²³ Mi sɪma op wain sɪmiir naba saɪkar yɪnkin aepɪbmigiya siir hauuwam mɪnkin mi siya biri kwiyaekin.

²⁴ Mi sɪma paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkinɪn siirɪn saɪkar yɪnkin ɪrɪnugi. Mi siir yɪuisɪm inɪ sɪma hidnonkwokwo hainamɪm. Mi sɪma gwo kwɪra sae gwo satu, sɪma mɪnim gwokɪm ti hɪniɪn dimɪniɪn pi nɪŋga haii.

²⁵ Hɪya nugakar niki oyakwoka 9:00 klok mi sɪma paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkinɪn siirɪn saiirar yɪnkin ɪrɪnugiyakwok.

²⁶ Mi siir mwo kouga ta yaiya siir boina saiir wɪnki yokwoni. Sɪma hɪniɪna wɪn boɪnkikɪm, Juda iikamɪm sɪmiir nu kɪgrɪraowi inkam komiɪgɪn.

²⁷ Mi sɪma Jisis siir kingiɪnɪn inkam nwɪso hɪi tauaeiyo sowiirɪn warar yɪnkin ɪrɪmɪnugik paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkinɪn siir. Mi nwɪrɪn hɪniɪga mi nwɪrɪn yaioyaeya.

²⁸ [Mi Adi Komii siir Yokwo Komii saiir yaiya inɪ kaimwowa ywowa bidi bidinan sɪma wɪna mi tariinanɪn saeya bidi yɪmbiniya. Mi ta yaiya hɪniɪnga, sɪma siirɪn kamɪm hɪi tauaeiyɪm sɪmaka yɪnkin hɪuwiyoymasugi.]

²⁹ Mi iikamɪm haimii tamii napɪm siir yapɪkbumbu mi sɪma mwo ina yapkɪntɪirɪm. Mi sɪma siir boɪnki, biya kira hɪniɪna boɪnkin, Adi Komii siir omaka wɪ kara nɪpɪrɪgi mi ɪi kwoɪmɪm dig nwokii mi wa swoki hɪninansiɪn okwoki.

³⁰ Mi kira kinakɪna tami dirɪraerarna mi kira pa nwoki ɪuuniyɪm wari paeyɪn kɪriir nɪrɪonɪnkinɪn siir waraurankɪn!

³¹ Mi prɪsmi yaowae adɪm mi kamɪm siyɪu komii nɪnoknɪnkinɪ ɪkim, sɪma Jisis siirɪn warar yapɪkbumbu. Mi sɪma, sɪmasɪmar yomboɪn amboɪn, siya inkam nɪhɪrɪm sɪmiirɪn bidiyar whɪndirɪraerar haigɪnɪuɪn. Mi siya, siya siyar dirɪraerar namɪm panopi, ha?

³² Mi ti inkamɪn siya nɪmbinkiyɪn siya Israel sɪmiir inkam komiɪgɪn, sɪmiir nu kɪgrɪraowikɪn. Mi siya paeyɪn hɪiniya nɪrɪo nɪnkinɪn siir hɪrankɪn krɪmar kɪgwokwoɪuungi. Mi krɪma wa nwoki aɪngwo tɪbmiikiyɪm kɪriiramɪn. Mi inkam nwɪso Jisis saɪkar nɪnkin ɪrɪmɪnugiyo paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkinɪn siir yo sowa ɪriipi hɪriinan siirɪn warar mi inkɪn igbumbu. ɪriig.

Jisis siya bidi yaonamɪn

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jo 19:28-30)

³³ Mi ɪiya nabie bopwo nwowa mi ɪiya ina kakauugiya. Mi hɪnda tɪnda inɪ nɪiyar ywokiyɪm. Mi ɪiya bie nad nwowamtɪbɪn, ɪiya ɪi kwoɪm nwowiya saiir yadɪg ɪurɪb.

³⁴ Mi ɪi kwoɪm namwoɪuwiya mi Jisis siya ina kauwok boɪnkirɪbɪn, Eloee, Eloee, lema sabaktani? Ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa hɪniɪnga, kariir Adi Komii, kariir Adi Komii kira kariirɪn digɪumii dimusi haimriiyɪugigɪn, ha?

³⁵ Mi kam nɪhɪrɪm kingiɪn hɪr nokwowɪm sɪma siir yai wakaeyɪm mi sɪma ina boɪnɪm, wakae! Siya ɪlajja krɪmiir wanwiyaeyɪn siirɪm nikiuwi.

³⁶ Mi inkam nwɪrɪn ina iwɪtnamɪn hamgan hainakiyɪm. Mi ta op kausrɪra siir ɪdwo yaokɪnki. Mi kimɪdiniya paekop ɪnakar yɪnkin udgi mi Jisis siir yaiga yaka onkwo mauugi siya kwiyaeyɪm. Mi ti inkamɪn siya boɪn, ha tiki o. Krɪma niki kɪgrɪraowi siirɪn pi ɪlajja siya nasi whɪndirɪraerar ɪuungi paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkinɪn siir hɪrankɪn.

³⁷ Mi Jisis siya ha kauwankɪ boɪnkirɪbɪn mi siya ina ɪyie hikainamtɪbɪn.

³⁸ Hɪya Jisis siya naowa ta yɪuis komiɪya Adi Komii siir omaka saiir nɪtiyɪsiuwa saeya inɪ bopwoniyar yɪnwiɪtamnaiiniya. Mi ina yɪugusnaiinama nua hɪriir. Mi ta yɪuis prieyiɪa inɪ kwisa ywokiya.

³⁹ Mi kamim yaii niniyim simiir bi nwowi inkamin siya Jisis siir whwonkam ida nokwokin mi siya kigiyan siya hiriinan niyae hikainamtibin mi ini siya siyar boinkiyin, kaimwoki kaimwokinga! Tiriiginin Adi Komii siirar yinisimkin.

⁴⁰ Mi wig nhirim hiarar mi inkin okim mi sima arurig hiarar nokwo kaokikim. Mi nhirim simaka hir ninkin okwo kaokim. Ira Maria om Makdalanka mi ira Maria Jems sapisapin mi Josis sowiir apu aeya. Mi ira Solomonika.

⁴¹ Biya Jisis siya nu Galili hir nwowin mi ta iya ti wigim siir mhoiia namkim. Mi sima siir nae diriraerarim mi wig isid komii whirin yim sima iriipi hiriinan Jisis saikar yinkin am om komii Jerusalema hiriirin. Mi sima hir ini owou. Iriig.

*Siima Jisis siirin siyano siir haigigi
(Mt 27:57-61; Lk 23:50-55; Jo 19:38-42)*

⁴² Mi naiowaka Josepin om Arimatianin ina yitribin. Siya yai hidan inkam wadiekin. Mi yio siya iriipi hiriinan iya Adi Komii siya iikam simiir kigriraowana iya saiirimar mi owini.

⁴³ Mi Juda simiir ii komiia waka nwokwowaki mi tapa ya nae diriraerar haigigik ni iiga mi Josep siya asi napnropkainamkin Pailat siir kigam. Siya biri nidid namkin. Nningaka. Siya Jisis siir piuis biyieya saiir hainakiyim sruiyugin.

⁴⁴ Mi Pailat siya ini hindara yanaawinin ta yaiya saiir wakaewinin, Jisis siya naonama. Mi siya kamim yaii niniyim simiir biyan inkamin siirim yikuna mi siya siir sruii, Jisis siya bidinanar naonamkin, iye? Tariinanar kwaokin.

⁴⁵ Mi iya siya yaii nini kamim simiir bi nwowiyin siir yai aiir wakaeyin mi siya Josep siir boinki siya Jisis siir piuis biyieya saiirin hati hainam.

⁴⁶ Mi Josep siya yuis whisinana kwira sainam. Mi siya Jisis siir piuis biyieya ina ini hiunis hainakiya paeyin hiiniya nironinkinin siir hirankin. Mi siya siirin yuis whisinana saiir whrinainam mi siirin siya siyano whirin siir ini haigigik. Mi ti siyanowin inkamkar nopkikinkin. Mi siya siiya komiia kwira warnani ie iir warkin tinugigam.

⁴⁷ Maria om Makdalana mi Maria Josisni yopi aka, sowa kogwokwo haigikigo maeyauwa Jisis siir piuis biyieya saiir haigigiya. Iriig.

16

*Jisis siya bidi yinsiin idwowin ieyankin mi ini omwaiyar swoki waiyan
(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jo 20:1-10)*

¹ Mi Juda simiir ii komiia dig nwokiya mi Maria om Makdalana mi Maria Jemsni yopii aka mi Salomi saeya sima waim piuii miyik whakiyim simiir sainam. Sima Jisis siir piu aiir naokinam sainamkim.

² Mi igwira sima bieyin bidi maskwokiyakwokin mi saiirar yamyakwok Sandeya, siyanowin inkam haigigiyin siirim.

³ Mi simasimar yapboinaiyam, krimiirin pi nhinga whin mirii ta siiya komiia saiir waritkinkiyim, ha?

⁴ Mi iya sima siyanowin siir nini kigiuwim mi simar kigi siiya komiia hir nwo rani. Nningaka. Bidi inabaki itkinkiya iemiga. Taka siiya, siiya prasae rani.

⁵ Mi sima siyano iir napnropkainamin mi sima kigam whranisim nwirin simiir ina inig miya nidwokai. Siya yuis whisinin bripriya kwira nii idwokai. Mi sima siir nini kigiuwim mi ini hindara ini anaiuwuwim.

⁶ Mi siya simiir boinkaiwin, kima kipi kignanae kara bidi yinokninkinin, wim kima Jisinin om Nasaretanin siirim hansiri paeyin hiiniya nironinkinin sima ninkin irinugiyin siirin. Mi siya tapaiir nwo rani, bidi yinsiin idwonamin! Mi ini omwaiyar swoki waiyan! Kima ta maeyauwa sima haigigiga saiir ti kwakig siya hir nwokaii.

⁷ Kima dam! Mi kima pi kamim siir mi kigna miriyyim pi simiir tini boinu mi Pita siirin warar. Mi kima pi hinina tini boinu, Jisis siya kimiir biya bidi yamkwokinin nu Galilia hiriir. Mi kima siirin wi hir nini kiguwi. Biya kimaka siya niki boina saiir hiriinan!

⁸ Mi ti wig oumim ina yidamniyamim idowiya hiriir, ti siyano iirsi. Mi sima ina yidam iugusamim, kugak bi nwonamkim simiir kuum ini hindara yinirkinamim. Mi sima inkam nwiraka yai paninsi yimboboinsansi. Ningaka. Sima pi nididnamkim. Iriig.

Jisis siya Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiyam

(Mt 28:9-10; Jo 20:11-18)

⁹ [Jisis siya Sande nugak imumar yinsiin idwonamyakwok. Mi siya bigi biyin Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiyam. Mi ta wiga, biya Jisis siya niniskigiya yu biye iriyyar nwiso sima nwokaiya saiir mi saeyairga.]

¹⁰ Maria saeya ini kigu ti siir nomiyauim naingwoyimiyok ou prasae biri kinkim siirsiyin. Maria saeya biyin siir nomiyauim biya saika nwokaiyuim simiir ini boinmauuu.

¹¹ Mi Maria saeya simiir boinki Jisisin ini omwaiyar swoki waiyan kara siir bidi kignaniyin. Mi sima ta yaiya saiir wakaeyim mi sima biri naingwo tibmiigim. Iriig.

Jisis siya siyu hirin inkam nwiso siir kigna miriyywo sowiir hiriir yimbiyam

(Lk 24:13-35)

¹² Mi ta saiir mhoiya inkam nwiso siir kigna miriyywo sowa om komii hir haiburgigo mi ha napamwo mi sowa siirin siyu hir yapiyiskai. Mi Jisis siya sowiir hiriirin yaeya piu kwir yam.

¹³ Mi sowa ha swoki amwo mi kimidiniya kam nhirim simiir ini boinmauuu. Mi yim sima sowiir yai aiirim bi swoki aingwo tibmiigim. Ningaka. Iriig.

Jisis siya kam iuur nwirim siir mi kigna miriyyim simiir hiriir yimbiyam

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)

¹⁴ Mi kam iuur nwirim siir mi kigna miriyyim iya sima naeyar niki idwo aeyim mi Jisis siya ina yimbiyamim simiir hiriir. Mi siya simiir ini iku whisarii rani, sima bi naingwo tibmiigim. Mi kam nhirim sima pi nantamyiriyirkim kam nhirim sima naboiniyim Jisis siya bidi yinsiin idwowin ieyankin mi siya ini omwaiyar swoki waiyan.

¹⁵ Mi siya simiir boinki, kima iki omom omomim hinda tinda nwowim simiir dam mi Yai Win Kibiya saiir dapboinmamauuam iikamim simiir.

¹⁶ Mi inkamim naingwo tibmii mi siya ha baptais mi siirin wi Adi komii siyar kaopri-giokwowi. Mi yipiki inkamkin naingwo tibmii karam nwowi, yim wi siya griritkaigi.

¹⁷ Mi iikam whiekakim naingwo tibmiyyim simiirin kirie wi Adi Komii siya hauuwi dimin komii komiyyim simiir diriraeraram. Mi sima wi kariir inig iirar ninimniskiiyami uridyiu bibiyeyim simiirin. Mi sima wi yaeya yaigin kwira boini.

¹⁸ Mi simiir inam mipugin biyu dapiyin siir nonkwowi mi op biyieya kwiyae aokaowiya saiir kwiyae mi ti hiriinan diminim wi simiirsi nao rani, sima. Mi simiir inam makak inkamim simiir mi hainii mi sima wi wadiyar mi oki. Iriig.

Adi Komii siya Jisis siirin ninomor koua hiriir yikiunam

(Lk 24:50-53; Ap 1:9-11)

¹⁹ Mi mhoiya krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya siir yayim simiirin dig nwoigim mi Adi Komii krimiir Wanin siya ina yikiunamim siirin ninomor koua hiriir. Mi tariinanin siya ini siir ina inigmiiya ini idwoiun.

²⁰ Mi kamim siir kigna miriyyim, sima ina yamim hinda tinda. Biyan Inkam Komiiyin siya ini simakar yinkin miriyyamim. Mi siya simiir yai imiirin warar mi whinkinsiis haiginuwam dimin komii komiyyim sima tir imiirin. Mi ti diminin iikamim simiir nisisimauugin. Mi ta simiir yaiya kaimwokikaimwowainga, Adi Komii krimiir Wanin siir yaiga. Iriig.

LUK

Luk siya wɔnkika ta yokwowa mi yio siya paowai udikin. Mi siya Pol saikar nwowikin mi siya Judan inkam tani, siya Grik inkamkin. Mi ti niwiiyin siya wɔnkikin Grik hiran iikamim simiiram, yio Jisis siirgin. Grik hiran iikamim sima minam naingwowi, sima siyu miyik iirar nwoki idwowim. Luk siya ti niwiiyin Jisis siir boinkin, siya inkam wadiekwadie ieyairgin. Mi siya iikamim simiirsi naingwoyimiyokin mi simiir dimin biyeyim ini siyar mi inakiyim. Iriig.

¹ Biya iikam whiekakim sima simiir yapa yapa kwoin imiirar wɔnkinkanugiugikim inkam komii Tiofilas siiram, dimin taeminim krimiir tariir nimbiniyim.

² Yim sima dimin taeminim yipiki aposel kamim sima kigim mi iikam nhirkim, sima mi boinmimauuim simiir mi wakaeyokna apikim. Mi ti niwiiyim. Yim tariinanin ini krimar nonkwowim.

³ Kara Lukgin, niwii whiekakim biyanim mi tariinanin ikim simiirin kara bidi sibgu hidgiyim. Mi kara ti niwiiyim bigi biyanim mi tariinanin ikim, simiirin kara kiriiram bidi wɔnkiiyin inkam komii Tiofilas kiriiram.

⁴ Mi kira wi hinina ninokninkinim, ta yaiya sima nowomwarkaiyuwa kiriir, saeya kaimwo kinga.

Adi Komii siir paekwosimin Sekaraia siir boinki Jonin wi sipi nimbini

⁵ Mi iya Herot siya nu kigiraowan inkam komii nwowin, nu Judia hiran pris inkamin nwira nwokin, siir inigin Sekaraiakin. Siya Abaisani pris isidin siirgin. Mi siir wiga, ya Eroni isidin siirga, saiir inigin Ilisabetka.

⁶ Mi sowawaiyin Adi Komii siir whwonkam idan dimin whirki bi kimbogo ini wadieki wadieyar ywowo. Mi sowa Biyan Inkam Komiiyin siir siyupai siyupai whiekakim simiirar napiko. Mi siir yaiyim simiirin ha mi wakaeyoknaeikim.

⁷ Mi sowawaiyin yinie bi niyio miminko. Dimusi rani, Ilisabet saeya wig pioa nungaka. Mi sowawaiyin wai bidi ywowo.

⁸ Ya Sekaraia siir isidin siya miriia iya saeya. Mi Sekaraia siya pris inkamin krimiir kaoprige okwowyin siir miya Adi Komii siir whwonkam ida miriigin.

⁹ Mi siirin sima yimbingi maeyauwa huyokiyokaiya dimin whirki kumbu karamae nwowa Biyan Inkam Komii siira dimin taemin min ninkin imiiaeyia siirin hiriir yokmwɔn apninopkaigi.

¹⁰ Mi ta ti aiirin iikam isid komiiyin sima idowiiya hirar ywo. Mi yio siya dimin taemin imiirar niki inkin imiiaeyiin mi yim sima ini idowiiya hirar kwisboinim.

¹¹ Mi Biyan Inkam Komii siir paekwosimin ina yimbiyam in siir hiriir. Mi ini hiya dimin taemin haigin ninkin imiiaeyia ini saiir kingiin hirar yamikwonyin.

¹² Mi iya siya Biyan Inkam Komii siir paekwosimin siir kigiyyin mi siya ini hindara yanaakiyin mi siya ini nididkakar ywowin.

¹³ Mi Adi Komii siir paekwosimin, siya siir boinki, Sekaraia, kira kipi nidid. Adi Komii krimiir Wanin siiram kira kwis boina, siya bidi wakaewinin. Mi kiriir wiga Ilisabet saeya yinisim yinkamiyinin wi nwira naokinaei. Mi siir inigin wi Jon dokdap haiginu.

¹⁴ Mi kira wi maigimaigra taokitaoka siirim nwowi. Mi iikam whiekakim iriipi hiriinan, wi maigimaigra taokitaoka siiramar mi owi.

¹⁵ Mi siya Adi Komii siir whwonkam idan wi inig komiigak nwowi. Mi siya wi op wain mi iki op bibiyie nhirim, kwiyae whaowaeiyim, wi simiir wara kwiyae rani. Mi iya siir naokinaei, Adi Komii siir naeyuin wi siirar naninkinuuwi.

¹⁶ Mi Isrel simiir iikam nhirim, wi siya nikunami Biyan Inkam Komiiyin, simiir Adi Komii krimiir Wanin siirim.

17 Mi siya Adi Komii siir naeyiwun mi siir kirieya biya Ilaijani nwowa wi saiir hiriinankak nwowi. Mi siya wi Biyan Inkam Komii siir biya namkwokini. Mi adim simiir kwoinim wi siya kisina haigii mi sima wi simiir yin imiiram nwoki aingwowim. Mi iikamim nantamyiriyirim, simiir kwoinim wi siya kisina haigii. Mi sima wi iikamim dimin whirki kimbu karamae nwowim, ninokninkin komiigakim wi simiir kwoin hiriinan kinar nwowi. Mi iikamim simiir kwoinim wi siya kisisop haigiwini Biyan Inkam Komii siiram. Adi Komii siir paekwosimin hinina boinkin.

18 Mi Sekaraia siya paekwosimin siir yai aka hinina yowarkii boin mi ta yaiya saeya kaimwoki niuwi mi kara wi panina ninokninkini, kara waibiyie bidi ywowin mi kariir wiga ya iripi hiriinan waibiyie bidi mi owa. Siya hinina boinkin.

19 Mi Adi Komii krimiir Wanin siir paekwosimin siir yai aka hinina yowarkii boin, kara Gebrielkin, kara Adi Komii siir whwonkam ida nokwowikin. Kariirin siya nikropkikin kiriir nauuni boinmauniyam. Kara ta yaiwin kibiya kiriir boinmauniyam hainanikin.

20 Kira wakae! Dimusi rani, kira kariir yai aiir naingwo tibmii rani. Mi panao kiriir yaiya pi kara tirbugii mi kira pi waeyaimikrim nwowi. Mi wi iya ti digworaekwo whiekakim sima nimbiniyana wi saiirar nadigiwi mi ta kariir yaiya wi kaimwowa nwowi. Adi Komii siir paekwosimin hinina boinkin.

21 Mi iikamim Sekaraia siiram nwowim sima ina yinaingwoyimi yok boinim, siya dimu dimin minkimimini, maeyaua hiuyokiyokaiya dimin whirki kimbu karamae nwowa saiir hirin?

22 Mi iya siya idowiiya ha napnaniniyin mi siya yai simaka bi nani boinikin. Mi sima ina yinokninkinkiyim mi tari siya yaeya dimin win bidi kignaniyin maeyaua dimin whirki kimbu karamae nwowa saiir hirin. Mi siya simiirin ini inarar yani kinmimauuuin mi siya ini waeyaimikrimar ywokripkaiyin.

23 Mi siir miini iyim dig nwokiyim mi siya ina swoki amin siir omaka hiriir.

24 Mi taka ii aiirarin siir wiga Ilisabet saeya ini yinpiugakar ywokiya. Mi idowiiya napririr karamae saeya nwowim bwanim iriiyar. Saeya hinina boinka,

25 mi Biyan Inkam Komiiyin siya kariirsi naingwobumbugin mi siya kara nididnanaekaigiya iikam whiekakim simiir whwonkam ida, siya bidi yitkiigiya. Iriig.

Paekwosimin siya Maria saiir boinkin, Jisis siirin wi saeya naokinaei

26 Mi bwan iriiyar whir aka, paekwosim Gabriel siirin Adi Komii siya yikropki nu Galili hiran omisim whirin Nasaret siirim.

27 Mi kopaksim ira, saiir yopiigar whausokninkin prapraskiya, saeya hii min bi nanaeka, sima saiirin whran nwirin siiram boiritmaiga siya nonkwonaim siir inigin Josepkin, siya Devidni isidin siir hirankin. Mi ta kopaka saiir inigin Mariaka.

28 Mi paekwosimin saiiram ha namin mi siya saiir ini boiniu, Akam, Adi Komii siya kariirsi naingwobumbugin. Mi siya ini kinakar nwowin.

29 Mi Maria saeya ta yai aiir wakaeya saeya ini hindara yanaakiya. Taka yaiya saeya panin, panin yaiga.

30 Mi paekwosim siya saiir boinki, Maria, kira kipi nidid. Adi Komii siya kariirsi naingwobumbugin.

31 Wakae! Kira wi yinpiugak kipi nwowi. Mi kira yinisim yinkamiyinin wi nwira naokinaei mi kira siir inigin wi Jisis nokdap haiginu.

32 Mi siya wi inig komiigak nwowi. Mi siirin wi hinina boini, Adi Komii ninomor kouanin siir yinisimkin. Mi Biyan Inkam Komii Adi Komii siirin wi siir brougaeyin Devid nu kigriraowiyin wi siir hiriinan nokmwun okwo haiginuwi.

33 Mi siya inokininokin wi Judami inkam komii nwowi. Mi iya inkam komii nu kigriraowiyin wi siir hiriirar nwoyokiyokikaeyami. Ningaka.

³⁴ Mi Maria saeya paekwosim siir yai aka hinina yowarkii boin, tiriiginin wi panina nimbiamyi? Kara kamkak rani. Kara inkam nwir aka bi nwoka mi kara wi yinkak ha nwo rani.

³⁵ Mi paekwosim siya saair yai aka hinina yowarkii boin, Adi Komii krimiir Wanin siir naeyiun wi kiriir naninkinuni mi siir kirieya kiriirin wi saeya kinsis haiginuwi. Mi mhoiya kira wi ti yinisimin siir naokinaei. Mi sima wi ha boini siirin dimin whirki bi kimbugin. Siya Adi Komii siir yinisimkin.

³⁶ Wakae! Biya kiriir yopiiya Ilisabet saeya wai bidiyar ywowa mi saeya ini yinkakar swoki owa. Saeya bwanim iriiyar whira ywo Biya sima ha boinkim saeya wi yinpiugak nwo rani.

³⁷ Dimin whirkin Adi Komii siya tir karamae bi nwokin. Ningaka.

³⁸ Mi Maria saeya siir yai aka hinina yowarkii boin, wakae! Kara Biyan Inkam Komiiyin siir miyan wiga. Wa kira boina siya kariirin wi hiriyar mi tiri. Mi paekwosimin siya saair haiburgigin mi siya ina yamin. Iriig.

Maria saeya Ilisabet saair ini kigu

³⁹ Mi ii nhirim bidi yamkiyim mi Maria saeya bi kimiminka, ina nhinama, mhu nhirim om whirin nu Judia hir nwowim simiir hiriir.

⁴⁰ Mi saeya Sekaraia siir omaka aiir napninpokainama mi saeya kimidiniya Ilisabet saair ini boinu, akam.

⁴¹ Mi iya Ilisabet saeya ta akam Maria saeya boina saair wakaeya mi ti yinisimin ina kaknanaokaigiyin. Mi Adi Komii siir paekwosimin ini sairar yaninkinuuuwim.

⁴² Mi saeya ha kauyikiya mi ina boinkiya, kira ini kina wigar ywowa. Mi iki wig nhirim simiir kouwin ina kirar ywowa. Mi war yinisimin kiriir mhinau nwokaiyin, yio ini sakisar mi owin.

⁴³ Kara panin wiga, ti Biyan Inkam Komiiyin siir apua ta kariiram nita?

⁴⁴ Wakae! Kariir wina, kiriir yai aiir wakaekiya, akam, kira boinkiya mi ti yinisimin kariir mhinau nwokaiyin ina kaknanaokaigiyin mi siya ini maigimaigar ywokiin.

⁴⁵ Kira Adi Komii siiram naingwo tibmii wiga kira maigimaiga ha dwo. Mhoiya kiriirin wi Biyan Inkam Komiiyin siya boina wi saair hiriinan tiri. Ilisabet saeya hinina boinka. Iriig.

Maria saair mwaiga

⁴⁶ Maria saeya mwai waowa saeya hinina boinka, Kariir mhu kwoinim ini Biyan Inkam Komiiyin siiramar naingwo irkakim.

⁴⁷ Kara Adi Komii siiram maigimaigaei, kariir nanmaiwarkainan inkamkin.

⁴⁸ Kara miyan wig ningaka. Mi siya ini kariirsiyar swoki aingwo bunan. Mi Tariinanin mi mhoiya iripi hiriinan, iikamim sima kariirin wi hinina boini, kara wig bimbuiwi rani.

⁴⁹ Dimusi rani, Adi Komiiyin kirieki kiriekakin, siya kariirin dimin komiigi komii iirar tirkin. Mi siir inigin dimin whirki bi kimbugin.

⁵⁰ Yaioyae yaioyaeyim hirii hiriinan kinaigim. Sima pi inan ii okwoki mi Adi Komii siya iikamim siirsi naingwo ididim wi simiisi naingwobumbuwi.

⁵¹ Adi Komii siir ina mi kirie kirieyim saeyar nonkwo miriigim. Mi iikamim simamar naingwonaeiyim, simiirin siya bidi nhinikriropkiyim hinda tinda.

⁵² Mi inkam komii komiiyim nu kigiraowiyim, simiir miyim wi Adi Komii siya nikripkii mi iikamim inig karamaeyim, simiirin wi siya hainanpraprasa

⁵³ Siya dimin miyik miyikim wi iikamim mhiigi naowim wi simiir hauuwi. Mi iikamim iki digworaekwoki naokinguguninkinim simiirin wi piu ninga ninga siya nhinikriropkii.

⁵⁴ Mi siya ini naingwobumbuwa biya siya nimbina ini sairar swoki aingwowoknakiyin. Mi siya Isrel simiir iikamim simiir whinkinsis haiginugin.

55 Siya kr̄imiir brougaeyin Ebrahim saika b̄idi yimbinin mi siya siir yin̄eyim mhoīiya n̄iti, simīirsi naingwobumbuwi. Maria saeya hin̄ina waoboboinka.

56 Maria saeya Ilisabet saikan bwanim whwoima ywo. Mi saeya ina swoki ama saiir oma h̄iriir. Iriig.

Ilisabet saeya Jon siir yaokaina

57 Ilisabet saeya naokainani iya yinisim iir, ina yimbiyama. Mi saeya yinisim yinkamiyin iir yaokaina.

58 Mi saiir inkamnanim, saiir omaka kingiin nwowim, simiir hiranim mi saiir nomiiyau ikim, sima ta yai aiir wakaeyim Biyan Inkam Komii siya Ilisabet saiirsi naingwobumbuwin mi sima ini maingimairga wara mi inkin owim saikan.

59 Mi ii iriyyar kwoimaka sima yinisimin siir mio isa ina kitiyopnir haiyim. Mi sima minam namkim siir adin Sekaraia siir inig iirar swoki okdap haiginuwim.

60 Mi siir apua saeya boin. Niingaka! Siir inigin Jon dokdap haiginu.

61 Mi sima saiir boin, kr̄imiir brougae wanwiyaeyim biya ti h̄iriinan inig iir bi nokdapkim.

62 Mi sima siir adin siiram kinmimauu s̄ii, kr̄ima yinisim siir inigin wi panina dapi?

63 Mi mhoīiya Sekaraia siya simiir boinki, yokwo siir hauugiyim pi winmauugiyim. Mi siya hin̄ina winmauugi, siir inigin Jonkin. Mi sima ini hindarar yanaakiyim.

64 Mi bi kimiminkikin, Sekaraia siya yai ina swoki kaonis boinkiyin. Mi siya ini Adi Komii siir inig iirar hainanprapraskiyin.

65 Mi simiir inkam inkamnanim simiir omaka kingiin nwowim sima nidid prasae bi kinkim. Mi ta yaiya ini mhuim nu Judia hiranim ini simiirar yiniyokigiya.

66 Mi iikamim ta yai aiir wakaeyim, sima ini sima simar yinaingwoyimyok boinim. Ti yinisimin siya wi panin panina nwowi. Sima ina yinokninkinkiyim, Biyan Inkam Komiiyin siir kir̄eya ini saika nwowa. Iriig.

Sekaraia siir mwaigim

67 Jon siir adin, Sekaraian Adi Komii siir paekwosimkin b̄idi yinkinukikaiyin. Mi siya dimin mhoīiya nimbiyamanim simiirin ina kauwok boinkiyim.

68 Kr̄ima Biyan Inkam Komiiyin, kr̄imiir Adi Komiiyin siir inig iir hainanprapraskii. Mi siya siir iikamim, Isrel hiranim simiir whinkinsiisim nitkin. Mi sima ini r̄irmīiya ywokiyim.

69 Siya ninansiin okwokikin nanmaiwarkainan inkam komiiyin, kr̄imiir nanmaiwarkainam Devidni isidin siir inkam nwirin siir. Siir miyan inkam nwowam.

70 Siya siir profet inkamin dimin whirki kimbu karame nwowin siirin b̄idi bidiniyarin hin̄ina boinkin.

71 Siya kr̄imiirin, kr̄imiir sau omomin simiir hiranki nanmaiwarkainaei. Mi siya kr̄imiirin wi kamim kr̄imaka nomboin ii ae karam nwowim, wi simiir in kir̄eya saiir hirankar nispi MSPAKI hainakii.

72 Siya nimbina kr̄imiir brougae wanwiyaeyim simaka mi saeya. Mi siya ta naingwobumbuwa kr̄imiir nisiimauuga. Ta nimbina kibiya siya haiyaprapraskiya, siya saiir swoki aingwowoknakikin.

73 Ta siir nimbina kibiya kr̄imiir brougaeyin Ebrahim saikar nimbinkin.

74 Mi siya kr̄imiirin kr̄imiir sauan omomin siir in hirankar nanmaiwarkainaei. Mi kr̄ima siir mi aiir m̄irii, kr̄ima wi nididgak nwo rani.

75 Mi kr̄ima siir whwonkam idan wi dimin whirki kimbu rani, wi wadiyar haiyaprapras okwowi. Mi wi r̄irmīiya dwo. Mi igwir igwirin kr̄ima wi h̄iriyyar nwoyokiyokii.

76 Mi kira ti kariir yinisim yinkamiyinin mhoīiya sima kariirin wi Adi Komiiyin ninomor kougikouanin siir profet inkam dapi. Mi kira wi Biyan Inkamin siir biya namkwokini. Siir siyiu iir kisisop dir̄iraerarkwokinim.

77 Mi siya yayim wi siir iikam imiir boinmimauuim. Mi simiirin wi siya nanmaiwarkainaei. Mi simiirin dimin biyeyim igbid kamyau siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim.

78 Whisarii rani, Adi Komii siir kwoinin krimiirsi naingwobumbugin mi hiinsima krimiirsi nwokin. Mi siya wi ti siir nikropkii, bienan krimiir whwoyakiam.

79 Mi siya wi iikamim nibwomambwo nwokaeyamim mi naokao kingiin nwowim, wi simiir nokya haiginuwi. Mi krimiirin wi siyar nisisiimauu api kwoin miyikin hiinsima nwowiyin siirin.

Sekaraia siya hinina boinkikin.

80 Mi yinisimin ina mwriiyin mi siir kwoinin mi siir piu aka ini kirie warar yinkin okiyim. Mi siya maeyau siiyin nu apa ninga saiir hirar nwoninaeyin mi ini Isrel simiir iikamim simiir hiriyyar yimbiyam. Iriig.

2

Maria saeya Jisis siir yaokainaki (Mt 1:18-25)

1 Mi taka iya Sisa Ogastasin nu komii Rom hiran inkam komii nwokin. Mi siya siir biyan inkam komii komiiyim simiir boinki ti omisimim siir hir nwowim siya kigriraowiyim simiir hiran iikamim simiir inig imiir nini winakiam.

2 Mi siyuin inig haiyin iikamim omom omanim simiir mi ta ii aiir haibwakainakim. Mi taka iya Sairinias siya nu Siria hiran omom simiir biyan inkam komii nwokin.

3 Mi iikam whiekakim sima ini simiir yapayapa omamar swoki amim. Mi simiir inigim simiir om hirar ini winaki yokwoni.

4 Mi Josep siya om Nasaretin, nu Galili hir nwowin siir haiburgigin mi siya ina yamin siir brougaeyin Devid siir om iiram, Betlehem nu Judia hir nwowin siirim.

5 Josep siya mi wiga siya boritmaiya Maria, sowar yam. Sowa minam namkwo, inig nini dapmauwuwam. Mi taka iya Maria saeya yinpiugakar nwonamka.

6 Mi iya sowa om Betlehem hirar nwowa mi yinisimin ina kaknanaokaiyin.

7 Mi taka iya sowiir yinisim yinaomiyinin ini saiirar yaokainan. Mi saeya yinisim iirin yuis mirmiia saiir higrinu. Mi siirin bulmakaumi twowa nae haigiya saiir kikaiyu whwonkai. Mi simani bulmakauni omaka saiir whwonkaigim. Dimusi rani, omakam inkamki whwonkaiiyim inkam kina bidi digiyim. Iriig.

Adi Komii siir paekwosimim sima ini boinmauwuwu kamim sibsib kigriraowiyim simiirin

8 Mi kam nhirim sibsib kigriraowiyim, niyaka sima omin siir kingiin hir waikaowigim, maeyauwa sibsib ima naeiya saiir.

9 Mi Biyan Inkam Komii siir paekwosimim simiir hiriir yimbiyam. Mi Biyan Inkam Komii siir paeya namnamiinan ha wokiinaiinyin mi ini simiirar yamtkinuwun. Mi sima nidid prasae bi kinwinkim.

10 Mi paekwosimin ina boinin simiirin, wakae! Kima kipi nidid. Kara yaiwin kibiya kimiir nauuni boinmauugigam nitkin. Mi ta yayi iikam whiekakim simiir kwoinim wi maigimaigra komii saeya nwowaiginuwi.

11 Mi taka iya brougae Devid siir om hirin wig ira yinisim yinkamiyinin nwira yaokaina. Mi ti inkamim kimiir nanmaiwarkainankin. Adi Komii siyar nimbinkikin siirin, Biyan Inkam Komii Kraiis nwowam.

12 Mi kima siirin hinina nini kigninokninkinuwu mi siyairgin. Mi kima wi yinisim nwirin yuis mirmiini saeya higrinuun wi siir nini kiguwi. Mi siya ini bulmakaumi twowa nae haigiya, ini saiir whwonkaiyin. Adi Komii siir paekwosimin siya hinina boinkikin.

¹³ Mi bi kimiminkikin ninomor kou hiran paekwosim whiekakim ina yuunaiiniyim mi sima ini ti paekwosimin saikar yauni oniyim. Mi sima ini Adi Komii siir inig iir hainan prapraskiyim. Mi sima mhoiia hiniina boinki,

¹⁴ Adi Komii krimiir Wanin ninomor kou hiranin siir inig iir hainanki. Dimusi rani, Adi Komii siya big nasmirwaiya bidi ywokiyin simiirin mi iikam whiekakim nuanim sima iripa dingwomamair aeikiyam.

¹⁵ Mi iya Adi Komii siir paekwosimim mi sima swoki ama ninomor kou hiriir, simiir haiburgigim mi kamim sibsib kigriraowiyim sima sima yomboin amboinki, humbae! Krima om Betlehem hiriir nami. Ti diminin hir nimbiamin siir nini kignaki. Biyan Inkam Komii siya boinkiyin krimiir.

¹⁶ Mi sima biri kimiminkim ina yamsauwim mi sima Maria, Josep mi yinisimin twowa bulmakaumi nae haigiya sair kikaiyu whwonkaiyin, simiirni ini kigu.

¹⁷ Mi iya ti kamim sibsib kigriraowiyim sima siir nini kiguwim mi sima ti yayim Adi Komii siir paekwosimim sima boinmimaugigim simiir ti yinisimin siirim mi sima ini sowirwai boinmimauniyim.

¹⁸ Mi iikamim ti kamim sibsib kigriraowiyim simiir yai aair wakaeyim mi sima ini hinda yanaakiyim.

¹⁹ Maria saeya ti yayim saeya wakaeyim simiir simiira naingwokwokaigika. Mi sair kwoinawu hirar haigi okai, saeya biri naingwo owouga.

²⁰ Mi kamim sibsib kigriraowiyim sima ha swoki apamim mi sima mwai ina yapwowaowamim Adi Komii siir inig iir hainanam digworaekwowim sima wakaeyim mi sima kigim simiir. Mi digworaekwo whiekakim Adi Komii siir paekwosimim sima boinmamaugikim bidi yimbiamkiyim. Iriig.

Sima siirin Jisis yokdap haiginu

²¹ Mi mhoiia ii iriyyar kwoimim namkiyim mi siir moisa ina kitiyopnir haiya. Mi sima siir inigin Jisis yokdap haiginu. Mi Adi Komii siir paekwosimim sima biyar dapkikinkin, iya siya siir yopiiya sair mhinawu hir niki okai karamaeyar niki owin sairar. Iriig.

Simion Ana sowa Jisis siirin omaka komiia Adi Komii siira sair hir ini kigu

²² Ta iya sowa buga niyoprikmaiya sowa buga siyuin biya Moses siya winboinkiyin mi siir hiriinanar mi tir. Mi siir ad yopiiyo ina hainamwo siirin om komii Jerusalem hiriir, Biyan Inkam Komii siir in nini onkwo hauugiyam.

²³ Yai komii kwira Adi Komii siir Yokwo Komiiya sair nwowa, saeya hiniina winboinkika, biki biyan yinisim yinhaomiyinin, yio minim nimbingin, Biyan Inkam Komiiyin siir hauugiyam, siir yinisimar nwowim.

²⁴ Yokwo Komii sair yai kirie kwira saeya hiniina boinkika, iya wigkamwo sowa yinisim yinkamiyin yinhaomiyinin, Adi Komii siir omaka komiia sair hainam mi yo sowawaiyo iripi hiriinan inmab haomwo isa timi isom hainam. Mi inmab airam mi whaowaekin, mhautam haomwo isa timi isom hainam. Mi Josep, Maria sowawaiyin om komii Jerusalem hiriir asi namkwo.

²⁵ Mi inkam nwirin om komii Jerusalem hir nwokin, siir inigin Simion. Mi ti inkamin siya dimin whirki bi kimbugin. Ningaka. Siya inkam wadiek. Siya Adi Komii siiramar mi kwisboinikin mi siya ii aairamar niki owi, iya Adi Komii siya inkam nwirin siir nikropki, Isrel hiran iikamim simiir mhi kwoin imiir kirie haiginuwam. Mi Adi Komii siir naeyuin ini saikar nwowin.

²⁶ Adi Komii siir naeyuin siir bidi yisimauuin mi siya wi niki aosau rani. Ningaka. Siya Biyan Inkam Komiiyin Krai iya siya nitana sairamar niki owi.

²⁷ Adi Komii siir naeyuin siyar hurworwokai insiingikin mi siya Adi Komii siir omaka sair hiriir yapninopkainam mi yopii adwo yinisim Jisis siirin ina hainaniyin Adi Komii siir omaka sairim, Adi Komii siir hauugiyim, simiir siyu ieya boinin siir hiriinan.

28 Mi Simion siir ina ti yinisim iirar yinkwo mi siya Adi Komii siir inig iirin haina hainan prapas boinki,

29 Biyan Inkam Komii diminin biya kira nimbini, kara siir bidi kigin. Mi tariinanin kara naonami, kira kariirin ha kigninkinki. Tariinanin kara kiriir miyan inkamin wi maigimaigar nwowi.

30 Inkamin krimiir nanmaiwarkainanin kara siir bidi kigin.

31 Kira ti dimin iirin iikam whiekakim hinda tindanim simiir whwonkam ida diriraerarkin.

32 Siya paenan minam niuyakin iikam whiekakim Juda iikam tani, simiir kwoin imiir nanaakninki haiginuwam. Isrel kiriir iikamim inig komii simiir hauu haiginuwam.

33 Mi iya siir yopii adwo sowawaiyin hiriinan wakaeywo ti hiriinan yayim Simion siya boinim sowiirwai yinisim iir mi sowawaiyin naingwoyimyok pranae bi kinkwo.

34 Mi Simion siya simiirniyyin hanngi yigboinmamaer haiginu. Mi siya Maria Jisis siir apua saiirin haina boinki, waka, ti kowiirwai yinisimin, Isrel simiir iikamim wi higa siya ninuwi. Mi nhirim wi siya swoki anmaiwarkinaei. Ti inkamin siya, Adi Komii siya nimbini. Mi siir siyu iirin wi siya nisiimauwi mi nhirim wi saikar ninkinwamwarki boini. Mi nhirim wi yaewan siir kindiyuwangi.

35 Mi iikam whiekakim simiir kwoin aowa aowanim wi idowiyar nwoki. Mi mhoiyya sima siirin wi siyu miyik miyiknan tir tani. Mi kira siirin hiriinan kigi mi kiriir kwoinin wi hindara hugimkikugi, siirsiiyin. Mi ta hik hiriinana wi sauin, inkam puu nitiiyin mi ha kimpisugiiyin, wi hiriinan kimpisugi. Simion siya haina boinkikin.

36 Mi profet wig ira om komii Jerusalem hir nwoka, saiir inigin Anaka, saeya Fanyuel siir yinisimka. Asa siir isidin siir hiranka, saeya waibiyie bidi yowa. Biya saeya kam puu niki owa, saeya biewiyim pariiga ywo, iriyyar whis (7).

37 Mi mhoiyya saiir kam in yaonamin mi wig igabae nhinga saiir biewiyim pariig, kamwii whii (84). Mi saeya inokinokin Adi Komii siir inig hainanim bi siisika, saeya Adi Komii siir inig iirin ni nabie ni nabie hainanika. Mi ii nhirim, saeya nae minim pa mi haiyaei iyyim saeya nhwo Adi Komii siiram kwisboiniyim Adi Komii siir omaka komiyya saiir.

38 Mi iya Josep Maria sowawaiyin ta omaka Adi Komii siira saiir hirar niki owo, Adi Komii siir ninkin imiyyaeyim mi Ana saeya ha nimbiniya mi saeya ini Adi Komii siir inig iir ini igboinmamaerriya. Mi saeya kimidiniya ti yinisimin siir yay imiir boinmimauu, iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim, siirim nwokwokinim, Isrelan iikamim hir nwowim simiir nanmaiwarkainam. Iriig.

Josep siya om Nasareta hiriir swoki haiyug apnam

39 Sima digworaekwo whiekakim diriraerar digiyim, Biyan Inkam Komiiyin siir siyu ieya boinin siir hiriinan mi sima ina swoki amim nu Galili, simiir oma Nasareta hiriir.

40 Mi ti yinisimin ha mwrigiiyin mi siirin ma minkin bi nipiyaokimiminkin siya ini kiriekarar ywokiyin mi siya ini ninokninkin miyik whiekakar mi okiyin. Mi Adi Komii siir naingwoyimyoka ini saikar nwowa. Iriig.

Yinisim Jisis siya ina yamin Adi Komii siir omaka saiirim

41 Mi biewii biewiiyim ta ii komiyya wou nikwo aeiya Pasova Jisis siir yopii adwo, sowawaiyin om komii Jerusalem hiriyyar namnanaeiko, sowawaiyin bi nwokaigiiko.

42 Jisis siir biewiyim iuur whisa namwo iuwim mi siya wara yinkin am, siir yopii ad owakan, ta ii komiyya wou nikwo aeiya saiirim. Biewii biewiiyim biya sowawai niki tirkiyim simiir hiriinan.

43 Mi wou nikwo aeni iya dig nwokiya mi sima ina swoki amim mi yinisim Jisis siya om komii Jerusalem hirar ywoki. Mi siir yopii adwo sowawaiyin ha bi naingwoko siya ini hirar ywokiyin. Niingaka.

⁴⁴ Mi sowawaiyin ha naingwoko siya ti iikam whiekakim sowaka waiyar napamim simaka napami mi ta nabie kirieya sowa sowa asi napamko. Mi sowa sowiir nomiiyauim mi sowiir ad igrimim simiirim hansiram siya simaka mi owi.

⁴⁵ Mi sowawaiyin ha hansiranaeyo siir bi swoki kigin. Niingaka. Mi sowawaiyin, om komii Jerusalema hiriir asi swoki haiyug hansranamko siirim.

⁴⁶ Hiyim sowawai siirim hansiro, kwisa hansir mi kwoimaka saiir ini kigu, omaka Adi Komii siira saiir hir nwowi siya, Juda simiir inkamim siyupai, siyupaiyim sim nowomwarkaiyuwiyim simiir bopwoniya hir nidwokai wakaemimiki, simiir yai min dimin imiir mi siya simiirin ina mi kinawaomwarki sriiyin.

⁴⁷ Mi kamim siir yai imiir wakaekiyim mi sima ini hindarar yanaakiyim ti yai whiekakim siya ninomokninkin boinkiyim simiirin.

⁴⁸ Mi sowawaiyin siir nini kiguwin mi sowa ini hindara yanaakiyo. Mi siir yopiiya saeya siirin hinina ini boinu, yinisim! Kira kririirwaiyin hinin dimusi tirgikin, ha? Krirawaiyin kiriirsiyin pranae pranae bi naingwoyimyok hansirko.

⁴⁹ Mi siya sowiirwai yai aka hinina yowarki boin, kowawaiyin kariirim dimusi hansirko? Mi kowa bi ninokninkinko, kara pi kariir Adin siir omaka tirar nwowi, ha?

⁵⁰ Mi sowawaiyin bi ninokninkinko ta yaiya siya boina saiir yaimwokiya imwo aiirin.

⁵¹ Mi siya ini sowakawai warar swoki inkin amin om Nasareta hiriirin. Mi siya ini yopii ado sowiirwai yaiyar mi wakaeyoknan. Mi ti yaimin diminim siya boinim, ini yopiiya saiir kwoinai hirar haigi okaiyim.

⁵² Mi Jisis siya komii namwoiwin mi siir ninokninkina ini warar mi inkin opnirtaraokiya. Mi iikam ikim sima ini siiramar yaingwokinim. Iriig.

3

Jonin op baptais haiginiuwiyin yai siya boinmimauugin (Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jo 1:19-28)

¹ Taibirias Sisa siya kigriraokiyim omom omom nhirim nu Rom hiranim, biewiyim iuur iriiyar (15). Mi Pontias Pailat siya nu Judia siir kigriraowan inkam nwokin. Mi ta ii aiirin Herot siya iikamim nu Galili hiranim, simiirin saiir kigriraokin. Mi siir akamin Filip siya nu Itaria mi nu Trakonaitis sowiir kigriraowan inkam komii nwokin. Mi Laisenias siya nu Abilini siir kigriraowan inkam nwokin.

² Anas, Kaiafas sowa prismi biyan inkam nwoko. Mi ta iya Jonin Sekaraiani yinisimin maeyau siiyin nu apa saiir hir nwowin mi Adi Komii siir yaiya siir hiriirin, saiirar nimbiyamkin.

³ Mi Jon siya omom omom whiekakim ie Jodan siir kingiin hir nwowim, simiir hiran iikamim simiirin siya hinina boin, kima kimiir dimin biyeyim digumii simiir haimriiyugigi mi op wa nwoki baptais haiginiuim mi Adi Komii siya kimiir dimin biye biyeyim biya kima tirkaiyuim wi haningin haiyoprimdiyumiigi.

⁴ Jon siya hinina boin profet inkamin siir yai aiirin. Yai nhirim profet Aisaia siya winboinkiyim Yokwo Komii saiir, yim haningim, mi inkam nwirin maeyau siiyin nu apa niinga, hir kauwok boinkiyin siya hinina kauwok boinkikin, Biyan Inkam Komiiyin siir siyuim simiir kisisop diriraerarkwokin. Siir siyu iir sibgu diriraerarkwokin. Profet Aisaia siya hinina boinkin.

⁵ Mi maeyauwim ieno ieno whiekakakim yim ha timi hainkrimkrinkinkwokin. Mi mhu komii komiiyim mi mhuisisim ikim, wi sima dopkiyimikina mi siyuim mipugnan wrieyokim yim timi oprimtioki mi siyuim haigi inamnaniyim, yim timi iyohimikmai diriraerarkwokin.

⁶ Mi iikam whiekakim wa nwoki kigninokninkinkiyim, inkamin Adi Komii siya nimbinin krimiir nanmaiwarkainanin siirin. Profet Isaia siya hinina boinkikin.

7 Jon siya iikam isid komiiyin siiram nitim saika nwowim simiirin hinina boinki, kima iikam miyiknanki mi iuwi, ini wrakiwranan ywowim. Mi kimiirin nhinga boinkikim kariirim nidamnaniyim, op kimiir baptais haiginugiyim? Mi Adi Komii siya wi kimiir nonkwoninwomwairninkin tani, aniya?

8 Mi kima iikam whiekakim simiirin hinina disimaau, kima kimiir dimin biyie whiekakim, simiirin bidi haiyoprindimiigiyim. Mi kima, kima kima hinina kipi ninkinwamwarki boin, nim krima Ebrahim krimiir brougaeyin siir iikamkim mi siya wi digar nwowi mi krima wi iikam miyikar nwowi. Nningaka. Mi Adi Komii siya naingwowi mi tiki siyam siyar mi diriraerarii, siya wi digar mi owi mi sima wi Ebrahim siir yinisimar namwoiuwi.

9 Ua ini paemii hirar haigin taowaigina mi pae whiekakim nae miyik bud karamae nwowim yim wi paenau sima niyitkaigaiki. Mi wim kima ini ti paeyim simiir hiriinan ywowim.

10 Mi sima siirin hinina srii, krima wi panina tiri. Simiirin hinina nisisimaauim, krimiir dimin biyeyim bidi haiyoprindiyimiigiyim, ha?

11 Mi Jon siya simiirin boiniyo yaiya hinin boinki, inkamin yuis kwisairgakiniuwi mi siya kwira, inkamin nninga nwowin, siir timi hauu. Mi inkamin naeminkin naokingugunankaiyin yo iriipa hiriinanar timi tir.

12 Mi kamim omom omomi umir haiiyim, yim iriipi hiriinan ina mi itim Jon siirim, op simiir baptais haiginuim. Mi sima siirin hinina srii, iikam nowamwarkaiyuan inkam, krima wi panina tiri, simiirin hinina nisisimaauim, krimiir kwoin biyeyim, bidi haiyoprindiyumiigiyim?

13 Mi Jon siya simiirin hinina boinmauugi, kima umirmairin gavman siya boinkiyin siirarar hai. Yaeya umir nokii kipi swoki inkin hai.

14 Mi kamim yaii naniiyim yim iriipi hiriinan siirin ina mi sriiyim, krima wi panin panina tiri? Mi siya simiirin hinina boinki, kima inkam nirmi hindara kipi priitopriitio mi kima simiirin whisarii kipi priiboin hauriyu mi simiir umirim whisarii kipi priiyiksasae hai. Mi kimiir kwoinin hiinsima dwo ti umirsimin kima haiiyin kimiir mii aiirsi.

15 Mi iikam whiekakim sima ina yinaingwoyimiyo boinim, ti inkamin siya Kraisin Adi Komii siya nikropkiyin iikamim sim nanmaiwarkainam, aniya?

16 Jon siya simiir yaiyaka hinina yowarkii boin kara kimiirin op ara baptais haiginuwi, inkamin kariir mhoiia nitin kariir kouwin ini siyar ywowin mi siya ini yaowae adnan ywowin, kara ini yinisimnan ywowin. Mi kara siir miyim wa sibgu inomokninkin mirii rani. Kara inkam miyik rani. Nningaka. Mi kara op arar baptais haiginuwi mi Adi Komii siir naeyuin siirin wi siyar hainuae haiginuwi mi ti dimin biyie imiirin wi paenan siyar niu iuguski.

17 Siya ini inkamin twonidim twonau haigiyyin mi ha nokwobrombropiyin, ini siir hiriinan ywowin. Mi iya iki twonid imiir nokwobrombrop digiyim mi kasim pa kuubrukigi. Mipi twonid nningam simasima namwokaiyuwi mi simiirin pi omaka nae haigiya hir nini haigiyuwi. Mi siya kas imiirin pa nhisopkininaka mi simiirin pi pae nhisopkin namginki. Mi ta paeya saeya wi niutingi rani. Nningaka. Saeya wi hiriyar niuyokiyokikaeyami.

18 Mi Jon siya ti hiriinanim simiir boinmauu digiyin mi siya Yaiwin Kibiya saiir yai kiriekirie kibi whiekakim simiir warar yinkin boinmauu.

19 Jon siya gavmanin siir biyan inkamin Herot io siir nwokin. Dimusi rani, siya siir nomousimin Filip siir wiga Herodias saiir hainikii nonkwonan mi siyu biyie nhirim siya tirim io simiirsi wara mi inkin okin.

20 Mi Herot siya siyu biyie komii whirin ha swoki tirin mi ini ti biyanim simakar swoki inkin haiginkiyin. Whisarii rani, Jon siirin siya hugripkiikaigin. Iriig.

*Jon siya baptais haiginiugin Jisis siirin
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)*

²¹ Hiya Jon siya iikamim simiir baptais haiginiugin mi siya Jisis siirin ini warar mi inkin baptais haiginiugin mi hiya Jisis siya nhwowar niki kwisboinin mi ninomora ini omaka anonanar haiwaokiya.

²² Mi Adi Komii siir naeyiugin ina yiuwiniyin. Mi sima kigwin siir naeyiugin inmabnan siinaini siiram. Mi yai kwira ninomor kou hir kauwok boinkiya saeya hinina kauwok boinkika, kira kariir yinisim wadieki wadie kingin. Mi kariir kwoinin ini kiriiramar naingwokwonanaeyin. Mi kariir mhi kwoinin, kiriirimin ini maigimaigra ywokiya. Iriig.

*Jisis siir yidiwii wanwiyaeiyim simiir inig ima
(Mt 1:1-17)*

²³ Hiya Jisis siya siir biewiyim, kamnwir iura nwowin mi siya ha mirii bwakainakin. Iikamim simiir kwoinin ha naingwokim, Jisis siya Josep siirgisiir nhiekinuwi. Ningaka. Siya Adi Komii siirgisiir yinisimkin. Mi Josep siya Hilai siir yinisimkin.

²⁴ Mi Hilaiyin, yio Matatni yinisimkin. Mi Matatin, yio Livaini yinisimkin. Mi Livaiaiyin, yio Melkaini yinisimkin. Mi Melkaiaiyin yio Janaini yinisimkin. Mi Janaiyin, yio Josepni yinisimkin.

²⁵ Mi Josepin yio, Matataiasni yinisimkin. Mi Matataiasin, yio Emosni yinisimkin. Mi Emosin, yio Neamni yinisimkin. Mi Neamin, yio Eslaini yinisimkin. Mi Eslaiyin, yio Nagaini yinisimkin.

²⁶ Mi Nagaiyin, yio Meatni yinisimkin. Mi Meatin, yio Matataiasni yinisimkin. Mi Matataiasin, yio Semeni yinisimkin. Mi Semenin, yio Josekni yinisimkin. Mi Josekin, yio Jodani yinisimkin.

²⁷ Mi Jodanin, yio Joanani yinisimkin. Mi Joananin yio, resani yinisimkin. Mi Resanin, yio Serababelni yinisimkin. Mi Serababelin, yio Sialtielni yinisimkin. Mi Sialtielin, yio Neraini yinisimkin.

²⁸ Mi Neraiyin, yio Melkaini yinisimkin. Mi Melkaiaiyin, yio Edaini yinisimkin. Mi Edaiyin, yio Kosanamani yinisimkin. Mi Kosanamain, yio Elmadamni yinisimkin. Mi Elmadamin, yio Erni yinisimkin.

²⁹ Mi Erniyin, yio Josuani yinisimkin. Mi Josuain, yio Eliesani yinisimkin. Mi Eliesain, yio Jorimni yinisimkin. Mi Jorimin, yio Matatni yinisimkin. Mi Matatin, yio Livaini yinisimkin.

³⁰ Mi Livaiaiyin, yio Simioni yinisimkin. Mi Simionin, yio Judani yinisimkin. Mi Judanin, yio Josepni yinisimkin. Mi Josepin, yio Jonamni yinisimkin. Mi Jonamin, yio Elaiakimni yinisimkin.

³¹ Mi Elaiakimin, yio Meliani yinisimkin. Mi Melianin, yio Menani yinisimkin. Mi Menanin, yio Matatani yinisimkin. Mi Matatanin, yio Netani yinisimkin. Mi Netanin, yio Devidni yinisimkin.

³² Mi Devidin, yio Jesini yinisimkin. Mi Jesiyin, yio Obetni yinisimkin. Mi Obetin, yio Boasni yinisimkin. Mi Boasin, yio Salmoni yinisimkin. Mi Salmonin, yio Nasoni yinisimkin.

³³ Mi Nasonin, yio Aminadapni yinisimkin. Mi Aminadapin, yio Atmini yinisimkin. Mi Atminin, yio Anaini yinisimkin. Mi Anaiyin, yio Hesroni yinisimkin. Mi Hesronin, yio Peresni yinisimkin. Mi Peresin, yio Judani yinisimkin.

³⁴ Mi Judain, yio Jekopni yinisimkin. Mi Jekopin yio Aisakni yinisimkin. Mi Aisakin, yio Ebrahimni yinisimkin. Mi Ebrahimin, yio Tirani yinisimkin. Mi Tirain, yio Nehoni yinisimkin. Mi Nehoin yio Serakni yinisimkin.

³⁵ Mi Serakin, yio Reuni yinisimkin. Mi Reunin, yio Pelekni yinisimkin. Mi Pelekin, yio Ebeni yinisimkin. Mi Ebenin, yio Selani yinisimkin.

³⁶ Mi Selain, yio Kenani yinisimkin. Mi Kenanin, yio Apaksatni yinisimkin. Mi Apaksatin, yio Siemni yinisimkin. Mi Siemin, yio Noani yinisimkin. Mi Noain, yio Lemekni yinisimkin.

³⁷ Mi Lemekin, yio Matusalani yinisimkin. Mi Matusalain, yio Inokni yinisimkin. Mi Inokin, yio Jaretni yinisimkin. Mi Jaretin, yio Mahalalelni yinisimkin. Mi Mahalalalelin, yio Kenani yinisimkin.

³⁸ Mi Kenanin, yio Inosni yinisimkin. Mi Inosin, yio Setni yinisimkin. Mi Setin, yio Adamni yinisimkin. Mi Adamin, yio Adi Komiini yinisimkin. Iriig.

4

Setan siya siir nipiyaokiyam tirkin

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Adi Komii siir naeyiutin ini Jisis siir yaninkinuniyin mi siya ie Jodan siir haiburgigin mi ina swoki amin. Mi Adi Komii siir naeyiutin siya yikunam maeyau siiyin apa nunga inkam karamaeya saiir hiriir yam.

² Mi siya ta maeyau siiyin apa inkam karamaeya saiir nwowin, iyim kam nwisa ywo (40). Mi ta iya Setan siya Jisis siirimin saiir kinankiukin. Mi ta ii airin Jisis siya nae bi naekin nungaka. Siya mhirima nwokin.

³ Mi Setan siya siir boinki, kira Adi Komii siir yinisimkinuwi mi kira pi ti siiyain siir boinki mi siya pi bret nwoki imbiyamim.

⁴ Mi Jisis siya siir yai anaka hinina yowarki boinki. Yokwo Komii saeya hinina boinka inkamin nae aram naingwowyin siya wi kiriekak nwo rani. Nungaka. Inkamin bret ara naeyam naingwowyin siya siirin wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin siir hauu rani. Nungaka.

⁵ Mi Setan siya siirin ina yikunainamin mhukua hiriir mi bi kimiminkikin, siya ina yiisimauuwim nu tiran omom omom whiekakim simiir.

⁶ Mi siya boinki, kara ti kariir omom omomim mi kariir dimin taemin whiekakim wi kariir hauwi. Mi kira wi nu kigriraowan inkam komii nwowi, whisarii rani, yim ti digworaekwowim kariirargim mi kara inkam nwir mi hauwi kara wa mi hauwi, kariirar kwoinkin.

⁷ Kira ogmwo kariiram hui mi kariir inig iir hainani, ti digworaekwo whiekakim yim kariirgin.

⁸ Jisis siya siir yai aka hinina yowarki boinki, Yokwo Komii saeya hinina boinka. Kira Biyan Inkam Komiiyin siir inig iirrarar hainan siya kariir Adi Komiikin mi kira siir mi airrarar donkwo iski.

⁹ Mi Setan siya Jisis siirin om komii Jerusalem hiriir yikunam. Mi Jisis siirin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir akou hir ini okmwini okwoi. Mi siya siir boinki mi kira Adi Komii siir yinisim kunginuwu mi kira pa diswit natkinainam.

¹⁰ Yokwo Komii saeya hinina boinka mi Adi Komii siya wi siir paekwosimim simiir boinki. Sima kariirar sibgu kigriraowim mi kira wi nao rani.

¹¹ Mi sima wi kariir nonkwowini simiir inam mi kariir iga wi siya kwirki swoki hain tani. Nungaka.

¹² Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarki boin, Yokwo Komii saiir yaiya saeya hinina boinka, kira Biyan Inkam Komiiyin siirim kipi kinankiu mi siirim kipi srii, ti hiriinan dimin biyeyin siya kariir whindiriraerarkiyim. Nungaka.

¹³ Mi iya Setan siya siirim kinankiuguguwin, ti dimin taemin whiekakim simiir mi Jisis siya bi wakaeyoknakin. Mi Setan siya Jisis siirin ina haiburgigin mi ina ini sinsin wokmainakiyin. Iriig.

Jisis siya nu Galili hir mirii bwakainakin

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

14 Mi Jisis siya nu Galili hiriir namın mi Adi Komii siir naeyiu miyikin siir kirieya ini siyakar ywowin mi dimin taemin whiekakim Jisis siya diriraerarin simiir yaiya ina haigiririr boinama omom omomim simiir.

15 Mi siya iikam whiekakim simiirin, simiir omaka yai nidwokai wakaeya saiir hir boinmimauugin mi sima ini siir inig iirar hainan prapraskiyim. Iriig.

*Mi om Nasaretan iikamim sima digumii Jisis siir haimriiyugim
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)*

16 Mi Jisis siya omin yinisim sapisap siyar naemrwi okwonaniyin Nasaret siirimar swoki am. Mi Jisis siya Judami ii komiia pui siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya ta omaka yai nidwokai wakaeya saiir yapninopkainam. Inokinokin siya tiriya saiir hiriinan mi siya ini Yokwo Komiiya saiirar yokwo mwaingiyin.

17 Mi sima siirin profet Aisaia siya wina yokwowa bidi bidiniyar saiir hauu mi siya mi kwira hinina boina saiiram hansirkin,

18 Adi Komii siir naeyiun ini kariir tir nwowin. Mi siya kirie kariirin minam hauugin mi ha nimbinkin, siir yaiwin kibiya iikamim sima sima sipiyimiyokmaeyamiyim simiir boinmimauuim. Siya kariirin minam nikropkikin kara ta hiriinan yaiya iikam simiirin hinina boinmimauuim mi digworaekwowim uridnan kimiir nitkiyim mi kimiirin wi rirmiia kara nwowaiginuwi mi iikamim nhwokwisae nwowim simiir nhwowim wi wadie kara nwowaiginugi. Mi iikamim hikak nwowim simiirin wi rirmiia kara nwowaiginugi.

19 Siya kariirin minam nikropkikin. Iya Adi Komii siya nanmaiwarkainana iikamim simiir kara saiir boinmimauukin.

20 Mi siya ha mwain digiyin mi yokwowa ina swoki haiginikougiya. Mi ina swoki hauugiya inkamin yokwo imiir kigriraowiyin siir. Mi siya ha swoki idwowin mi ta omaka yai nidwokai wakaeya saiir nwowim iikamim simiirin ta ii aiir nowomwarkaiyu bwakainamkin mi simiir nhwowim siirara kaonanaekiyim.

21 Mi siya simiir boinki, yaiya tariinan kima kwawakaekiya Yokwo Komii saeya boina, tariinanin saeya tasi nimbiraraowa.

22 Mi sima siirin ina boin wadiyeyin mi sima naingwoyimiyok prasae bi kikinkim yai miyik miyikim siir yai hiranka nimbiniyim simiirsiyin mi sima boin. Ti yinisimin siya tari Josep siir yinisimkin, aniya? Mi siya krimiir hiriinanargin mi siya ti hiriinan yai miyik miyikim papiyanki haigim?

23 Mi siya simiir boinki, kara kimiirin pi boiniyo yai kwira saiir yaimwokiyaimwo aiir boinmimauugi, inkam iikam nhirmi whindiriraerariyin yo ti hiriinan inkamin sasar timi whindiriraerarna. Siyu hininin Kapaneam kira tirnaniyin mi ti kiriir ombud om iirin hiriinan siyu iirar timi tir.

24 Mi siya boin, kara kimiirin yaimwower boini, iikamim sima simiir omki oman profet inkamin siir yai bi wakaeyoknaeikin. Nningaka.

25 Wakae! Kara kimiirin yaimwokiyaimwowa boini, bidi bidiniyarin Ilaija siya nwowa mi wig igabae nninga nhirim nu Isrel hir nwokim. Mi taka iya naoki bi swoki kinmiminka biewiiyim whwoim haimii (3 ½ yia). Mi iikam whiekakim ti nu iir nwowim sima mhi prasae bi naokim.

26 Mi Adi Komii siya Ilaija siirin iki wig igabae nningam nu Isrel hir nwowim simiirim bi nikropkikin. Nningaka. Siya siirin, wig igabae nninga irua om Sarefat nu Saidon hirana saiiram nikropkikin nae saiir hauu aeyim. Mi ya saeya nu Isrel hiran wig rani.

27 Mi profet Ilaija siir iya iriipi hiriinan mi siya iikam nhirim nu Isrel hiranim paowaigi piskomkopowim, simiir nwirni miyik bi nwoyin. Nningaka. Mi nninga nwokiyin Neman sasargin. Neman siya Isrelan tani, siya Sirian inkamkin. Jisis siir yaiya hiriinanka.

²⁸ Mi ta iya iikam whiekakim sama ta omaka yai nidwokai wakaeya saiir hir nwowim sama ta yai aiir wakaekiyim mi sama bidi yinokninkinkiyim ta yaiya Jisis siya simiirar huriyiu boinkin. Mi simiir mhi kwoinim haughauga asi whwiyiekikim.

²⁹ Mi sama ha ninsiin okwokwokiyim mi Jisis siirin ina kiyaiwowitnaniyam in om in siir yaba hiriir. Mi sama siirin mhiuisim whirin simiir om ieya nwowin mi sama siirin hiranki nitkiigiyim tirkim.

³⁰ Mi sama dig bi nwokim whisarii rani, Adi Komii siyar nikidukin simiir kwoinim mi sama asi nididkim. Mi Jisis siya ini simiir bopowar yapnam in. Mi siya ina yugusam in. Iriig.

*Jisis siya inkam nwirin uridyiu biyiekakin siir haiswoniskikin
(Mk 1:21-28)*

³¹ Mi Jisis siya om komii Kapaneam nu Galili hiran in siir namkin. Mi Juda simiir ii komiia piu siisiya dim in taem in tir karamae nwowiya siir iikam nhirim saiirar mi owomwarkaiyugin Adi Komii siir yai aiir.

³² Mi sama ta siir yai aiir wakaeyim mi sama ini hindara yanaakiyim. Dimusi rani, siir yaiya inkam in inig komiigakin siir hiriinan boinkin ta yaiya kirie komiigaka.

³³ Mi omaka yaim in dim in nidwokai wakaekiya, inkam nwirin yiu biyiekakin hir nwokin. Mi siya ina kauwok boinamnankiyin,

³⁴ hie! Jisis om Nasaretan in, kira dimu dim in tiram nitkin, ha? Kira krimiir nonkwoninwomwairninkinam nitkin, ha? Kara kiriirin ina ninokninkin in kirargin Adi Komii siir yinisim in dim in whirki kimbu karamae nwowin mi iikam whiekakim krimiir nanmaiwarkainan in.

³⁵ Mi Jisis siya igao yai ti yiu biyie siir yikwao boinki, kiriir yaiya ti tanki! Mi yiu biyeyin siya ti inkam iirin iikam whiekakim simiir whwonkam idar haigi irimtiogigin mi siya ina yam in. Mi siya siir bi nonkwoninwomwairninkingigin.

³⁶ Mi iikam whiekakim sama hiriinan kigiyim mi sama ini hindara yanaakiyim. Mi simasimar in hiniina yimboin amboin, ae! Ta yai hiniina saeya pan in pan in yaiga. Mi siya yiu biyeyim simiirin wi inkam in kirie komiigakin mi inigak ikin mi siir hiriinan boinmimauwi. Mi sama hiriinan wakaeyim mi sama ti inkam iirin ina haiburgigim mi sama ina yam in.

³⁷ Mi ti dim in hiriinan in Jisis siya tirkiyin ina haigiririrkiyin, omom omom imiirin. Iriig.

*Jisis siya iikam kasa bi haiswonimniskigin
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)*

³⁸ Mi Jisis siya ta omaka yaim in dim in nidwokai wakaeya saiir haiburgigin mi Saimon siir omaka aiir yam. Mi Saimon siir nuua saeya ma piu huua kiniya saeya niiga. Mi kamim sama ini ikiunaki Jisis siirin saiir nini kigniyam.

³⁹ Mi siya ha nam in, kimidiniya hiiya saeya whina saiir kingiinar in okwowiuw in mi siya ta ma huua kiniya igao yai saiir boinki mi ta ma piu huua kiniya ina haiburgiga. Mi saeya biri kimiminkika saeya ina yinsiin idwo sasaugiya mi saeya ini simiir nae imiirar swoki insiin diriraerara.

⁴⁰ Mi iya biyeyin nikiiyamki tibin, iikamim nomiiyaugakim, sama simiir nomiiyaum mapai mapai niyim simiirin ina yikiunaniyim, Jisis siirim. Mi siir ina ti iikamim makakim simiir piu imiir nonkwokiyim mi siya simiirin ina yinimniskigiyim.

⁴¹ Mi ti uridyiu bibiyeyim iikam whiekakim simiir hir nwowim sama ini warar yinkin amkiyim mi sama igao yaigak hiniina ywonamim. Hie! Kira Adi Komii siir yinisimkin. Mi Jisis siya igao yaigak simiir ywoki mi siya yai simiir bi kigninkin boinaikin. Dimusi rani, sama ina ninokninkinim siya inkam in Mesaia Adi Komii siya nimbin in siya krimiir nanmaiwarkainan in.

*Jisis siya yai omakam yaim in dim in nidwokai wakaeyim simiir hir boinmimauugin.
(Mk 1:35-39)*

⁴² Mi bienainakarın siya tiki om iir haiburgigin mi siya maeyauwa inkam karamaeya saiir yam, nhwo Adi Komii siirim kwisboinim. Mi iikam whiekakim sima ina yamim Jisis siirim hansiram. Mi iya sima siir hansiryiskaiyin mi siir kwoinin kimidiniya sima yikpitmaiym ti simiir om iir haiburgisi, siya pi om whira namisi.

⁴³ Mi siya simiir boinki, kara yaiwin kibiya iya Adi Komii krimiir Wanin siya digworaekwo whiekakim mi iikam ikim, simiir kigirkakana saiirin pi iki omom omom nhirim simiir mi boinmimauuwi. Kariirin Adi Komii siyar nikropkikin mi kara hiriinan asi tiri.

⁴⁴ Mi siya ha boin digiyin mi siya ina haiburgigin simiirin mi siya ina yamin Adi Komii siir yaiya saiirin iki omakam, yaimin dimin, nidwokai wakaeyim nu Judia hiranin simiir asi boinmimauuwamkin. Iriig.

5

Jisis siya boinkin Pita siya anasu hoimgak asi haigin (Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Mi igwira Jisis siya Genesaret whigbid hir nwokin. Mi iikam whiekakim sima ha nitim, ini saikar yaninkiniuniyim. Adi Komii krimiir Wanin siir yai aiir wakaeyam.

² Mi siya igopsim iswo sowiir kigi sowa whigbid hir nwowi. Mi kamim anasu haiiyim sima ti i iswo sowiir bidi haiburgigo. Mi sima haimna haisoki.

³ Mi Jisis siya iisim ira saiir kwirii, ta iya Saimon Pita siirga. Mi siya Saimon Pita siir boinki siya i aiirin hamisima wokiyopkiyim yaba hiriir mi siya ta ikopsim aiir yidwokai boinmimauugi Adi Komii siir yai aiirin, iikam whiekakim simiir.

⁴ Mi Jisis siya yai ha boin digiyin mi siya Saimon Pita siir boinki, iya whidopwoniya kinaniyam, kira mi kiriir isidin kima haimna ditmai anasu kikaiyim.

⁵ Saimon Pita siya ina yowarkii boinin, inkam komii ta ni kirieya krima whisariiyar mirinanaemaowikim, anasu whirmin whirmin bi swoki igimiminkin. Mi kira pi boinkin, kara pi asi nitmai.

⁶ Mi sima ha nitmaikiyim mi simiir haimna anasu kasa bi nigikim mi haimnain pi hiriyyar pi inanbirgiyin.

⁷ Mi sima simiir iripa miyan kamim i ira saiir nwowim simiirim kinkina, simiir whinmiriyyim mi sima ha nitim mi anasum ina yiskaina haigimimirkiiyim. Mi i iso ini hindara iyimiminkiywo.

⁸ Saimon Pita siya hiriinan kigiyin mi ogmwoin Jisis siir kingiina ini huiiu mi ina boinin, Biyan Inkam Komii, kira kariir haiburgik mi kira ha dam! Dimusi rani, kara dimin biyie tiran inkamkin.

⁹ Siyar mi kamim saikar nwowim, sima ti anasu whie komiiyim sima haiyim simiir kigiyim ini hindara yanaakiyim.

¹⁰ Sebedi siir yinisim nwiso Jems, Jon sowa Saimon Pita sima iripa mi kwiruwa miriigim. Sowa iriipa hiriinan ini warar mi inkın anaakiywo. Mi Jisis siya Saimon Pita siir boin, kira kipi nidid ti anasu kira haiyim, mhoiyya kira iikamim simiirin wi hiriinan haii, kariir mhoiyya nitamin.

¹¹ Mi sima i iso ha nadu huiwamasukuniyim mi simiir digworaekwo whiekakim ini hirar iyopnisugikim mi sima ini Jisis siir mhoiyyar yamim. Iriig.

Jisis siya inkamin paowaigi piskomkopouin siir haiswoniskigin (Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Igwira Jisis siya om whirin inkamin paowaigi piskomkopouin siya nwowin siir ini owou. Mi ti inkamin siir piua paowaigi bidi yinkiniua mi iya siya Jisis siir kigwinin mi siya ini Jisis siir igmiiga whwonkam ida kingiinar yakai kaiyirou whinainamin. Mi ina boinaiyin, Inkam Komii kira naingwowi mi kariirin wi dig kirar nwowaiginugi.

13 Mi Jisis siir ina ha ninkikiya mi siir yanonkwowuun mi siya boin, kara ha naingwowi, kiriir ma ha digi! Mi ta ma bi kimiminkika ina digiya.

14 Jisis siya igao yai siir boinki, kira sibgu mintarao! Kira wi inkam nwirni kipi boinmauu ti diminin. Nngaka. Mi pa dam inkamin naemin kimiirsi ninkin imiyyaeiyin Adi Komii siir in pris inkamin kimiir kaoprige okwowyin siir tini boinmauuu. Mi kira Adi Komii siir in nae pa dinkin imiyyaeki! Kiriir pu wadie nwowa saiirsi. Mi yaiya krimiir brougae Moses siya winkiya saiir hiriinan. Mi ti kamim nwoki inokninkin wini kiriir paowaiyim bidi wiskiyim.

15 Mi diminim Jisis siya tirim simiir yaiya ina yiniyokigiyi. Mi ikam whiekakim siir yai wakaenakiyim nitkim mi mam simiir pu nwokaiyim simiir warar haiswoniskigiyim.

16 Mi i nhirim siya maeyaua inkam karamae pi saiir napninpokainami mipi nhwo hir nini kwisboinuwi. Iriig.

*Jisis inkamin iga ina ninsimsiriuwun siir haiswoniskigigin
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)*

17 Mi igwir nabe Jisis siya ikam nhirim simiir nisimaauugin mi Farisi kam ikim mi kamim siyu komii komiyyim sim ninkninkiniyim sima hir warar ninkin idwokim. Sima ti omom omom whiekakim nu Galili mi nu Judia mi om komii Jerusalem simiir hirankim nitkim. Mi Biyan Inkam Komiiyin siir kirieya ini Jisis saikar nwowa, makak ikamim simiir haiswoniskiiyim.

18 Kam nhirim sima ha nitim, inkam nwirin iga ina ninsimsiriuninkinin siir in higakar hainamin, sima siir in omakanau hiriir haininpokainamim tirkim, Jisis siir igmiiga nini haiginuim.

19 Dimusi rani, ini ikamki yinkinu waowim, sima ini siyuim yinkinyaeyonamim, ti makak inkamin siir haininpokainamim. Mi sima siir in akoua hiriir hainainam mi sima maeyau kwira saiir yami inikinngi. Ta hiya saiir digar mi ti inkamin ta hi aiir whwonkaiyin sima siir in higakar yonkwosiisnainam ikam ima nwowa maeyaua saiir bopwoniya. Mi sima Jisis siir whwonkam ida yauuni kikinuu.

20 Iya Jisis siya simiir naingwo tibmii kirie saiir kigiyin mi siya ina boinin, nomiiyau, kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumiigiyim.

21 Mi kamim siyu komii ninkninkiniyim mi Farisi kam ikim simasimar in ina yomboin amboinim. Yipikin ti inkamin Adi Komii siir hiriinan boinin? Inkam nwirkin bi swoki haiyoprimdiyumi srankin dimin biyeyim. Nngaka. Adi Komii siir arar miiga.

22 Mi simiir kwoinim Jisis siya bidi yinokninkinkiyim mi siya simiir boin, dimugin? Ti hinin kwoinin kimiir waraur nwokaiyin, ha?

23 Piki hinin dimin kirie ikim kara mirii karamae nwowiyim mi piki hinin dimin ikim hiinsima nwowiyim kara mirii karame nwowiyim? Mi kara ha boini kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumiigiyim ta mi hiriinana ya mi kirie, o mi komii rani, aniya? Mi kara ha boinki, kira dinsiingi mi kiriir hi aiir hainam ya mi komiiga, iye? Mi komii rani, aniya?

24 Yaowae Adin ninomor kou hirankin nitin karargin. Mi kimiirin wi karar nisimaauwi kirieya dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyim mi Jisis siya ti inkamin iga ina ninsimsiriun siir asi boinkikin. Kara kiriir boinki, kira dinsiingi! Mi kiriir hi aiir dinsiin hainam mi kira pi kiriir omaka damigusam!

25 Mi siya biri kimiminkikin ina yinsiin hainamin siir hiya mi siya ini ikamim simiir whwonkam idar yapnamin mi siya mwai ini Adi Komii siir inig iirar hainan ap waowaowamin.

26 Mi sima ina yanaakiyim mi sima naingwoyimi yok prasae bi kikinim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainanprapraskiyim mi ina boinin, ae! Dimin prasae rani, tapa krma kwakigiyin. Iriig.

*Jisis siya Livai siir nikiunakin
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)*

²⁷ Mi ti diminin siir mhoiyya, Jisis siya napnamin mi siya kigi inkam nwirin omom omomi umir haiiyin siir inigin Livaikin, siya omaka siya nidwokai miriyya saiir hir nidwokaii. Mi Jisis siya siir boinki, kira kariir mhoiyya wit. Mi Livai siya ha ninsiingiyin mi siir digworaekwowim ini hirar grirgingikim mi siya ini Jisis siir mhoiyya yamin.

²⁸ Livai siya ha ninsiingiyin mi siir digworaekwowim ini hirar yinsiin haiburgigin mi siya ini Jisis siir mhoiyyar yamin.

²⁹ Mi Livai siya nae komiyya ina diriraerarin siir omaka hirar, Jisis siiram. Mi kam hoimgakim omom omomi umir haiiyim mi kam nhir ikim, sima warar yinkin idwokai ae sowakan.

³⁰ Mi Farisi kamim mi kamim siyiu komii komii ninokninkiniyim sima Farisi simiirar isid wharkin. Kamim Jisis siir kigna miriyyim, simiirin hinina yiniinsao boin, kima wari kamim omom omomi umirim yaeya swoki inkim haiiyim mi kamim siyiu biyie tiriyyim, nae op min simaka dimusi nidwokai ae kwiyae, ha?

³¹ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, inkamin ma karamaeyin, yio siya inkamin paowai widiyin siiram bi swoki amikin. Nningaka. Mi iki makak iikamim pi simasimar nami kamim paowai widiyim simiiram.

³² Kara inkamin paowai widiyin siir hiriinankin, kara iikam miyyik miyyikim sima ha naingwowim krima iikam miyyikim simiir mhi kwoin ninkpit haigi aram bi nitkin. Nningaka. Kara iikam biyeyim hinina naingwowim krima miyyik rani, simiir mhi kwoin imiir ninkpit haigiyim nitkin. Iriig.

*Nae haiya aeni yaiga
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)*

³³ Mi Ferisi iikam nhirim sima Jisis siir boin, Jon siir kigna miriyyim kamim, sima ii kasakasa bi haiyaeikim mi nhwo pranaepranae bi kwisboinikim. Mi Farisi simiir kigna miriyyim kamim yim iriipi hiriinan. Mi kamim kariir kigna miriyyim, yim hiriinan bi tirkim, yim sima nae pa mi aei mi opa pa mi kwiyaei.

³⁴ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boinki, kima ha naingwowi, iya iikamim ti inkamin wig nonkwonain siir wigwas nae aiiram niti, saiir naeyam mi kima wi saiir haiyaki, aniya? Nningaki, nningaka.

³⁵ Mi mhoiyya iikam biyie nhirim sima ninkaknan nwowi siir nikiunakiyim. Mi siya siir inkam inkannanim simiir haiburgigi mi taka iya ya nikrani sima nae wi saiir haiyaki.

³⁶ Jisis siya min boiniyokin, inkamin, yuis win haimiyya saiir kipi kintio hai, yuis kaba saiir nitkin panim. Mi siya hiriinan tiri mi ta yuis miyyika wi saeya nonkwobumbuwi. Mi ta yuis wina saeya wi yuis biyieya saika wi miyyik kig rani. Nningaka.

³⁷ Inkamin wain opa wraisu is kaba saiir bi naokaiigin. Nningaka. Mi siya hiriinan tiri mi ti wain opa saeya niyopiinainii mi wi ta wraisu is kaba saiir mimbimbirgi mi ta wain opa wa naokininkwokwo iuguski.

³⁸ Nningaki, nningakinga. Mi kira ta wain opa wraisu is miyyik aiirar daokai.

³⁹ Ta yaiya saiir yaimwokiayimwowa saeya hininga. Iikamim Moses siir siyiu iir napiyim sima boriisopi Jisis siir siyiu iir swoki apim mi sima wi hinina boini ti siyiuin siyiu paii rani. Mi sima siyiu winin digiumii siir haimriyugigim mini mi sima siyiu biyanin siiramar naingwowi. Iriig.

6

*Judami ii komiyya piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saeya mii haiyani iiga
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)*

¹ Mi Juda simiir ii komii kwira piu siisiya dimin taemin tir karam nwowiya Jisis siya witnid numirim simiir bopwowa napriokinamkin. Mi kamim siir kigna miriyyim witnid

nhirim simiir kigrimgrirgi haiyamim mi sima ina yinibromprop yonkwomromrok apaeiyamim.

² Mi Ferisi nhirim sima boin mi kima Moses siir siyiu komii iir dimusi taouga diriraerarkim, ti diminim Judami ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir haiyam mi kima simiir dimusi tirkim, ha?

³ Jisis siya simiirin hinina yowarkii boin, kima ti diminin biya Devid siya tirin Adi Komii siirin, siir bi nwankim, iya siir isidin sima mhiigi naowim mi sima naeyim, aniya?

⁴ Mi Devid siya omaka komiia Adi Komii siira saiir napnropkainamin mi siya kimidiniya bretin Adi Komii siir ninkin imiiaeyin siir haiyin mi siya ina yaeyin. Mi haimeiyin, kimidiniya siir isid iir hauu ae. Mi kima tari siir biri mwainokninkinkim, siyiu komii siir siyiuin, hinin boinkin. Tiki bretin inkam nangaki bi swoki aeikin. Nangaka. Yio pris simiiraraigin.

⁵ Mi Jisis siya ina swoki boin, kara Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siya, ta Judami ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir Biyan Inkam Komii asi nauuni onikin. Mi kima io kariir dimusi nwowi, ha? Iriig.

Jisis siya inkamin ina biyekakin siir haiswoniskigin

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Mi Juda simiir ii komii kwira piu siiskuwakia, dimin taemin tir karamae nwowiya Jisis siya simiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya, saiir yapnropkainam. Mi siya simiir yowomwarkaiyiu. Mi inkam nwirin hir warar ninkin okin, siir ina iniga bidi yinsimsiriunamim ini paeyaryaowainan ywokiya.

⁷ Mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, sim Jisis siirim hirar kaonanae. Sima biri ninokninkinkim, siya ti inkamin siirin pi Judami ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir nasi haiswo niskii mi ta hiriinana saiirsi huriiyiu boinam minkim siirin.

⁸ Mi Jisis siya bidi yinokninkinin simiir kwoin imiirin mi siya ti inkamin inakin naoninsimsiriuwun siir boinki, kira tiriir winsiin apnani. Mi tiki inkamin siya ina ini okwouiuwun.

⁹ Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiir srii, siyiu komiian siya panina boinkikin, Judami ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiirin? Mi krima siyiu miyik ti tir iyie? Mi siyiu biyie ti tir, aniya? Mi krima siir ti haiswoniski haiginu, ta ii komii aiirin, iyie? Mi krima siirin hiriayar ti kignisu ao, iyie?

¹⁰ Mi Jisis siya ikam imiir kaoyokiyokigiyin mi siya ti inkam iir boinki, kariir indibin ti inkiyinyinki. Mi ti inkamin hiriinan tirkiyin mi siir ina ini wadeyar swoki okiya.

¹¹ Mi simiir kwoinim ini haugi haugar whwiyiekikaigiyim. Mi ini sima simar whrieboinamim mi krima Jisis siirin wi panin panina tiri? Iriig.

Jisis siya aposel kamim iuur nwisa yimbin

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Mi taka iya Jisis siya ina iiyamin mhiuwisim whirin siir, nhwo Adi Komii siiram kwisboinam. Mi ta nii kirieya siya ini hirar kwisboin parkinkaiyin, Adi Komii siiram.

¹³ Mi bieyin ha maskwonaidniyakwokin mi siya kamim saika mriiyim simiiram yikugi mi siya ti kam iurnwiso simiir yimbin. Mi siya simiir inigim ina dap haiginuim aposel.

¹⁴ Simiir inigim hinin hiningim. Mi Saimon siir inigin Pita yokdap haiginu mi siir nomousimin yio Endrugin mi nhirim yim sim inigim hinin hiningim Jems, Jon, Filip mi Bataromiu.

¹⁵ Matyu, Tumas mi Jems Alpiasni yinisimin mi Saimon siir inig whirin Selot. Ti inig Selotin siir yaimwokiyaimwowa hiningin miya siya mriiya bi mrii kikipikin.

¹⁶ Judas, Jemsni yinisimin mi Judas Iskariot inkamin wir Jisis siir napwouwin siir sau omomni. Iriig.

*Jisis siya makak iikamim simiir haiswonimniskigin
(Mt 4:23-25)*

¹⁷ Mi siya ha digikin mi Jisis siya ini simakar yinkin apniyam in mi siya maeyau hikmainana saiir yokwo iikam isid whiekakim simakar. Mi iikam whiekakim nu Judianim mi om komii Jerusalem, an ikim mi omom om komii Taia mi om komii Saidon sowiir hiriir wainam ikim. Whigbid whigbida wainamim, simiir hiran iikamim sima warar yinkin it.

¹⁸ Mi sima siir yai aiir wakaeyam nitkim mi siya simiir ma imiir mi haiswonimniskiyim mi iikam nhirim uridyiu biyekin ninkiniuwim simiir warar. Mi siya ina haiswoniskii haiginuwim.

¹⁹ Mi iikam whiekakim sima ina Jisis siir nonkwowim minkim. Dimusi rani, siir kirieya sima bidi kigiyin, iikam whiekakim makakim siya haiswonimniskigim. Mi sima ini wadieyar ywokiyim. Iriig.

*Jisis siya iikamim maingimaingakakim mi iikamim hikak nwowim simiir boinmauugim
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir kaoki mi ina boinkiyin, kima ti iikam paeprigabim kima maingimainga dwo. Dimusi rani, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim kima miriyyim simiirar kigriraowikim.

²¹ Kima ti iikamim tariinanin miigi naowim kima maingimainga dwo. Dimusi rani, mhoiyya kima wi digworaekwoki naokingugunankaii. Mi kima iikamim ti tariinan ninouninkiyim, mhoiyya kima digworaekwo whiekakak nwowi mi kima wi yaibu simiir grinkan iei.

²² Kira iikamim kinaka nombopboin ae karam nwowiyim mi io kinaka nwowiyim mi yai biyie kiriir nigbumbu boiniyyin mi digumii kiriir haimriyyugigiyin kira siiram in maingimainga dwo. Sima ti diminin kiriir whisarii tir tani ni kira ti Yaowae Adin ninomor kouankin nitin kariir siyiu iir napkin.

²³ Biyya krimiir brougae wanwiyaeyim, hiriinanar mi tirkim, profet inkam imiirin. Mi kira ti hiriinan diminin siya nimbiyami kira maingimainga prasae kipi nwo, ogmwo warar dinwomwokam. Dimusi rani, mhoiyya kira wi digworaekwo miyyik miyyikak nwowi mi ti digworaekwowim ini Adi Komii siyar niki onkwo idwowim, ninomor kou hir.

²⁴ Kima ti iikamim umir digworaekwoki naokingugunankaiyyuwiyim mi wadie sibgu owipisukaeyamim, kima sibgu mintirao, mhoiyya kima wi hik whoimoni hai rani. Dimusi rani, kima wi ninomor kouan digworaekwowim simiir hai rani. Ningaka.

²⁵ Kima mintirao kima wi mhii naekak nwo rani, mhoiyya wim wi mhiigi naowi. Mi kima mintirao ti iikamim yaibu ninemamairim kima wi ninouninki prasae kin tani.

²⁶ Mi kima sibgu mintirao iyya iikamim sima kimiir nikboin praprasa mi biyya krimiir brougae yim, iriipi hiriinanar mi tirkim, profet niksisaeyim imiirin. Iriig.

*Siyuin io nwowi inkamim simiiram napiyaowi ikin
(Mt 5:38-48; 7:12a)*

²⁷ Mi kara kimiirin pi hinina boinmauugii, iikamim kariir yai aiir wakaeyim simiiram dapiyao. Mi iikamim io nhwo nanaowiyim, kima simiirin siyiu miyyik iirar swoki tir haiginu.

²⁸ Mi iikamim yaibiyie kimiir nikbumbuwi mi kima simiirin yai miyyik aiirarar boinaiginu mi iikamim sima siyiu biyie kimiir tirhaiginuwi mi kima simiiram in Adi Komii siiram srui, siya simiir whinkinsiis haiginuwim.

²⁹ Mi inkam nwirkin kiriir yaeka aiir naka tioki mi ha ti swoki inkpit okwoki, yaeka kwira saiir swoki tiokiyim. Mi inkam nwirki kiriir yuis praeiya saiir nishaii mi kira siirin hiriyyar kigninkin haigi. Mi kira yuis haruwa kwira, saiir warar swoki inkin hauugi.

³⁰ Mi inkam nwirkin dimin whiram sr̄ii mi kira siirin ha hauugi. Mi inkam nwirki diminin kiriir maeyau hiranki nini hainaki mi kira ha kipi swoki boin, kariir swoki hauugi. N̄ngaka.

³¹ Diminin kira naingwowyin sima kiriir tiram mi kira simiirin hiriinan dimin iirar swoki tir.

³² Mi iikamim kiriiram naingwowyim simiiram naingwowi, yio dimin komii rani. Mi Adi Komii siya kiriirin wi h̄inina boin tani kira inkam wadiek̄in. N̄ngaka. Mi iikamim dimin biyekakim yim sima iikamim simiiram naingwowyim, simiiramar naingwowikim.

³³ Mi iikamim siyu miyik kiriir tiriyim mi kira simiirin siyu miyik mi tiri, yio dimin komii rani mi Adi Komii siya kiriirin wi h̄inina boin tani, kira inkam wadiek̄in. N̄ngaka. Mi iikamim dimin biyekakim yim sima ir̄ipi hiriinanar mi tirikim.

³⁴ Mi kiriir diminin inkam nwirni hauugi, hindara haisasae miriinkiyam, siya kariirin wa swoki hauwi, yio tiriiginin yio dimin komii rani, Adi Komii siya kiriirin wi yaigak sairsi nwo rani. N̄ngaka. Mi iikamim dimin biyekakim yim sima iikamim dimin biyekakim simiir dimin imiirar mi hauu miriisasaeikim m̄pa swoki hainani. Mi yim sima ir̄ipi hiriinan dimin imiirar mi ingigir haiigim.

³⁵ N̄ngaka! Kira iikamim io kinakar nwowiyim simiiram dapiyao mi simiirin siyu miyikar timi tir. Mi diminin hindara haisasae miriinyin, siirin haiyim kipi swoki aingwo. N̄ngaka. Mi kira hiriinan tiri mi Adi Komii siya kiriirin wi dimin miyik miyik imiira hauwi. Mi kira wi Adi Komiiyin ninomor kouanin siir yinisimkin nwowi. Dimusi rani, Adi Komii siya iki iikam bibiyeyim siirim naingwo karam nwowiyim simiiramar naingwobunaek̄in. Mi wim kima hiriinanar timi tir.

³⁶ Mi kima simiiram̄in Adi Komii siya naingwobumbuwa saiir hiriinanar timi aingwobumbu. Iriig.

*Kima inkam nwirni siyuin siir kipi hid
(Mt 7:1-5)*

³⁷ Mi kima iikamim simiirin kamim yai hidiyim simiir hiriinan hid karamae nwowi mi Adi Komii k̄imiir Wanin siya k̄imiirin wi mi hid rani. N̄ngaka. Mi kima iikamim simiir dimin biyeyim simiir haiyoprindiȳumiigi mi Adi Komii siya k̄imiir dimin biyeyim simiirin wi hiriinyar mi haiyoprindiȳumiigii.

³⁸ Mi kima digworaekwowim iikamim simiir hauwi mi Adi Komii siya digworaekwo k̄imiir wa mi iyopkiȳuwi mi siya wi yaeya digworaekwo miyik whiekak n̄hirim warar swoki ink̄in iyopkiȳugi k̄imiirin. Mi kima ti h̄inin diminin siir hauugin iikamim simiir. Mi Adi Komii siya k̄imiirin wi ti hiriinan dimin iirar swoki hauwi.

³⁹ Mi Jis̄is siya boinyio yaiya kw̄ira boin simiirin, inkam nhwokwisae nwirin, siya wi inkam nhwokwisae nwirin siir swoki isiisiimauu ap rani. N̄ngaka. Mi siya hiriinan tiri mi sowa nwisairarin wi ieyar napnatkaigai swonami.

⁴⁰ Yinisim̄in iki ninokn̄inkinam namiyin, siya inkam̄in iki siir nowomwarkaiȳuwiyin siir ninokn̄inkin aiir biri swoki haiburikin. N̄ngaka. Mi iya yinisim̄in siya ninokn̄inkin komiigak nwowi mi mhoīiya siya wi inkam̄in siir nowomwarkaiȳuwiyin wi siir hiriinana swoki owi.

⁴¹ Mi kira paeka sima kiriir nomiyauw̄in siir nhwo iir nwowa saiir dimusi boink̄in mi kira war̄i paem̄ir komīiya saiir biri k̄igin kiriir nhwo iir nwokaiya, aniya?

⁴² Mi kira, kiriir nomiyauw̄in siirin pan̄in pan̄ina ninokn̄inkin? Nomiyau, kara paekasima kiriir nhwo siir nwowa saiir haiyam mini. Mi kira paem̄ir komīiya kiriir nhwo iir nwowa saiir biri ninokn̄inkin, aniya? Kira n̄ksisaeyan inkam̄in! Bīiyin kira, kiriir nhwo iir nwowa paem̄ir komīiya saiir tiki hai. Mi kiriir nhwow̄in wadie nwowi mi mhoīiya kira paekasima kiriir nomiyauw̄in siir nhwo iir nwowa saiirin wi han̄ngi hai. Iriig.

*Pae biyieyin siya nae biyieyar mi budikin
(Mt 7:16-20; Mk 12:33-35)*

⁴³ Pae miyikin siya nae biyie bi budikin. Mi iriipi hiriinan pae biyieyin siya nae miyik bi budikin.

⁴⁴ Iya inkamin siya bidi kigninokninkinin ti paenid hininin tabgin o amka. Inkamin amin nio siir hiranka bi nirkuuwigin. Mi inkamin tabnidim pae twaa siir hiranka biri whinaigin. Nningaka.

⁴⁵ Iikamim paenankim. Mi inkamin kwoin miyikakin, siya mi miyik miriyyin mi inkamin kwoin biyekakin yio wi mi biyie mirii. Ti hinin diminim. Yai aeya boininkiligiyim mi kima dinokninkinki ti inkamin siir mhi kwoinim ti dimin hininin bidi yinkinukikaiyin. Friig.

*Omaka miriini siyu whiskey
(Mt 7:24-27)*

⁴⁶ Mi kima kariirin hinina dimusi nikuwi, Biyan Inkam Komii Biyan Inkam Komii mi kima kariir yai wakaeyokna karamae dimusi nwowi?

⁴⁷ Yipiki iikamkim kariir yai airim nitim mi kariir yai aiar wakaeyam nitim. Mi ha wakaeyoknaim, ti iikam hininim yim hiningim.

⁴⁸ Ti iikamim yim sima ti inkamin omaka miriyyin siir hiriinankin. Biya siya ie komii iir iki opnaiinam mi yinim ina inansiingiyim mi op komiyyin siya ha nunaniyyin mi owie komiyyin ha mi aikinani mi ta omaka gobmi wanmi bi swoki kinmiminka. Nningaka. Dimusi rani, siya omaka miyik bidi sibgu miriyyin.

⁴⁹ Mi inkamin kariir yai bidi wakaeyin. Mi siya biri wakaeyoknakin mi yio ini ti inkamin ie ida haimbwaenaeyin mi ie mi sibgu priigi karamae nwowiyin, ini siir hiriinan ywowin. Mi mhoiyya op komiyyin ha nakiinamainiyyin mi ini omaka aiarar kaihomai namiyamin. Jisis siya simiirin hiriinan boinkin. Friig.

7

*Jisis siya sauan isidin simiir biyan inkamin siir mi miriyyin siir haiswoniskigin
(Mt 8:5-13)*

¹ Jisis siya ha boin digiyin iikamim simiirin mi siya simiir haiburgigin mi om Kapaneam hiriir yimbiam.

² Mi nu Rom hiran sauan isidin simiir biyan inkamin siya, siir miyan inkamin siirima naingwonanaeikin mi siya niya ma komiika, siya nao kingiina nwokin.

³ Ti simiir biyan inkamin siya Jisis siir yai bidi iki wakaeyin mi siya iki Juda simiir biyan inkamim simiir yikropki sima Jisis siir nikuunakiyim. Mi siir miyan inkamin siir haiswoniski haiginuwim.

⁴ Mi sima Jisis siir hiriir nimbiamin mi kimidiniya sima yikuwirwirna siirin. Tiki inkamin siir biyan inkamin siya inkam biyeki mi iuwu. Nningaka. Inkam wadie ieyargin mi kira siirin sibgu tirhaiginu.

⁵ Siya Juda krimiir iikamim simiiramar naingwokwonanaeikin mi krimiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya sairin siyar miriiga.

⁶ Mi sima ta yaiya ha boindigiyim mi Jisis siya ini simakar yinkin amin. Mi iya sima ti inkam makakin siir omaka kingiin namwowuwim mi biyan inkamin siya siir nomiiyau nhirim simiir yikropki Jisis siiram siyu hir napiyiskai boinwinam. Mi sima hinina yaboini, Inkam Komii! Kira yaki prii it, an kara inkam miyik rani mi kira kariir omaka aiarin pa nit rani. Nningaka.

⁷ Mi an kara iriipa hiriinan kiriiram paninsi mi itsi. Kara ha naingwowi, kira yaiarar boinki mi kariir miyan inkamin pi wadie nwoki okiyim.

⁸ Dimusi rani, an kara ini inkamin inig komiigakin mi kariir hauuwiyin, ini siir aowa ywowin. Mi an kararini sauan isidin kara kigiraowiyin ini simiir kou ywowin. Mi

kara iki nwirni boinkiyim mi siya pa mi ami mi kara nwirniyin iki hinina boinkiyim, kira wit mi siya pa mi iti mi kara kariir miyan inkamin siirin ha boiniyim, kira ta mi hinina saiir mirii mi siya pa mi mirii.

⁹ Mi ii Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ini hindara yanaakiyin. Mi siya ti iikam isid komiiyin siir mhoiia nwokiyim simiir haiyugkaakiyin mi hinina boinki mi Isrel hiran iikamim kara ta hiriinan naingwo tibmii saiir biri kigin. Nningaka.

¹⁰ Mi ti biyan inkamin siya nikropkiyim kamim sima ina swoki amim simiir omaka hiriir mi sima kigni ti siir miyan inkamin wadieki wadie bidi swoki okiyin. Iriig.

Jisis siya igabae ira saiir yinisimin siir haiswoniski okwonaowidgin

¹¹ Mi mhoiia Jisis siya om komii whirin siir yam, siir inigin Nen. Mi kamim siir kigna miriiyim mi iikam isid komiiyin saika ninkin amkin.

¹² Mi ii siya om komii siir omwois kingiin nwowamin mi iikam isid komiiyin sima ti isidin inkam wirin siir nio haiginamim sima om komii siir omwois hiranki napnimbini. Ta igabaeya saiir yinisim nwirkinwiruwan sisiyairgin. Mi om komii hiran iikam whiekakim saika ninkin itkim.

¹³ Mi ta iia Biyan Inkam Komii siya saiir kigiyin mi siir kwoinin saiirsiiyin naingwoyimiyok pranae biri swoki kinkin. Mi siya saiir boinki, kira kipi nou.

¹⁴ Mi siya kingiin ha namim mi ta hiiya inkam wirin siya whina saiir yonkwoki. Mi ta hii aiir hainamim kamim sima ini hindara yamkwouim. Mi siya siir boinki, whranisim, kara kariir boinki, kira dinsiin okwoki.

¹⁵ Mi whranisimin niki aonamin siya ina yinsiin idwokiyin mi siya ina boinaakiyin. Mi Jisis siya siirin ina swoki boinkiyin siir apu aiiram.

¹⁶ Mi iikamim sima asi nididgim. Mi sima ina yomboin ididnamim, amburii, tiki profet inkamkin. Mi sima ini Adi Komii krimiir Wanin siir inig iirar hainanim mi sima boin, profet inkam komii nwirin krimiir bopwoniya tir bidi yimbiniyin, Adi Komiiyin bidi yimbiniyin siir iikamim simiir nanmaiwarkainam.

¹⁷ Mi ti diminin Jisis siya tirkiyin siya ini nu Judia siirar haigiririr boinamim mi nu maeyau nu Judia siir kingiin hir nwowim simiir warar. Iriig.

Jon siya siir kigna mirii inkam nwiso sowiirin Jisis siiram yikropki (Mt 11:2-19)

¹⁸ Mi Jon siir kigna mirii kamim sima dimin whiekakim Jisis siya tirim, Jon siir boinmauu mi siya inkam nwiso sowiirim boinki, sowa siirim nitim.

¹⁹ Mi Biyan Inkam Komii siirim yikropki mi siirin hinina tini sriiyu mi kira ti profet inkamin nitim boinin siya mi krima kariirim dwokwokin, iyie? Siya rani, nwirkin?

²⁰ Mi iia sowa Jisis siir hiriir nimbiamo. Mi sowa hinina boin, Jonin op baptais haiginuuiyin kariirin siya nikropkikin kariirim nitim mi siya boin mi kira ti inkamin profet inkamin sima boinin nitam siya. Iyie? Krima wi yaeya inkam nwirim dwokwokin?

²¹ Mi taki iia Jisis siya iikamim mapai mapaikakim kasaka biri haiswoniskikin. Mi iikamim uridyu biyekakim ha haiswonimniskiigi mi iikam nhwokwisae kasaka biri diriraerarkikin mi sima ina swoki kigomokiyim.

²² Mi Jisis siya Jon siir kigna mirii inkam nwiso sowiirin hinina yowarkii boin, kowa ha dam, Jon siir tini boinmimauuu ti diminin kowa kig namim mi kowa wakaeyim simiir mi nhwo kwisaeyim ha swoki kaokiyim mi iikamim iga bibiyie nwowim ina swoki sibgu apririramim. Mi iikamim paowaigi piskomkopouwim sima ini wadieyar swoki okiyim. Mi inkam wirim ina swoki insiin idwowim mi inkam paeprikabim sima ini Adi Komii siir yokwo yaiwin miyika saiirar wakaeyim.

²³ Yipiki inkamkin siya io kariir nwo karamae nwowiyin siya ha maigimairga. Mi siir naingwo tibmii kana mi siya hiriirar maigimairga yokiyoki.

24 Mi inkam nwiso Jon siya nikropkiyo mi sowa ina swoki amo mi Jisis siya Jon siirin iikamim simiir boinmauu. Mi siya ina boinin, kima maeyau nu siin apa saiirin dimu dimin kigam namkim? Mi kima tari au whirin opudgi hugswoswowin siir kigam namkim. Aniya? Ningaka.

25 Kima dimu dimin komii kigam namkim? Mi kima tari inkam nwirin yuis miyik miyik niyin siir kigam namkim, aniya? Mi inkamim yuis miyik niyim mi dimin taemin miyik miyikakim sima ti hiriinan inkamim yim ini inkam komiiyim nu kigriraowiyim simiir omaka hirar nwowim. Jon siya ti hiriinan inkamin siya rani.

26 Kariir boinmauu, kima dimu dimin kigam naingwowi profet inkam? Ihi kara kimiir boinmauuwi, siya profet inkamaigin mi siya ini profet nhirim simiir haiburin.

27 Ti inkamin Jon, Yokwo Komii saeya hinina boinkin siirin, wakae, kara inkamin kariir yaiya saiir boinmimauuwanin wi siir nikropki mi siya wi kariir biyar namkwokini. Mi kariir siyiuin wi siyar kisisop haigikwokini.

28 Kara kimiir boinmauuwi Jon siya inkam komiikin mi siya ini inkam komiiyim yopiigim naokainam ini simiir haiburim mi tiki isidin iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir sima inig komiigag wao rani. Ningaka. Siya ini simiir aowa ywowin.

29 Mi iikam whiekakim mi kamim omom omomi umir haiyim sima ta Jisis siir yai aiir bidi wakaeyim mi sima Adi Komii siir inig iirar hainanprapraskiyim mi sima ini siir yai aiirar wakaeyoknam mi sima op Jon siir hiranki baptais.

30 Mi Farisi kamim mi kamim siyiu komii komiiyim simiir ninokninkiniyim mi siyiu miyikin Adi Komii siya hauuwun, digiumii siir haimriyugig. Mi Jon siya simiirin op paninsi baptais haiginisi.

31 Mi Jisis siya simiir boinki, ti iikamim nuanim tapa digiumii Adi Komii siir haimriyugigim, kara simiirin panin panin iikam nimbun haiginuwu, sima panin panin iikamkim? Mi kara pi kimiir boinmauugi.

32 Sima ini yinisimnan ywowim maeyaua nae haiginiya simiir yopii ad aka namiyim saiir hiriinan. Mi iya sima maeyaua nae haiginiya saiir nwowim mi sima yinisim nhirim simiirin hinina boinki. Mi krima kid ina masim kimiiramim mi kima mwai wao rani. Mi krima tisa nouuboponim mi kima krima nouuim pi boriisopi.

33 Jonin op baptais haiginuwiyin ha nitin mi nae op wain minim ina haiyakiyim. Mi kima hinina boinkim, uridyiu biyeyin ini siir piu hir nwowin.

34 Kara Yaowae Adin ninomor kou hiranin bidi yitin. Mi kara nae op wain mina mi kwiyae aeikin. Mi kima boin, kigi! Tiki inkamin siya hunan naeikin. Mi siya waina mi kwiyaeikin. Tiki inkamin kamim omom omomi umir haiyim mi kamim dimin biyiekakim simiir nomiiyaugin kima hinina boinkim.

35 Iikamim Adi Komii siir siyiu imiir napim mi iikam nhirim sima hiriinan kigiyim mi sima ina yaingwokiyim Adi Komii siir siyiuin mi siir yaiyim sima wadieki wadie kingim. Jisis siir yaiya hiriinanka ini dig ywokiya. Iriig.

Wig ira dimin biyiekaka wa Jisis siir iga aiir niyopka

36 Mi Farisi inkam nwirin Jisis siirim yikugi nae siir omaka hir nidwokai aeyim mi siya ina iyamim mi nae ini saika ini idwokai aeyuin.

37 Mi wig ira dimin biyiekaka ti om iir nwoka. Saeya wakaewin Jisis siya Farisi inkam nwirin siir omaka hir naei. Mi ta wiga saeya wa mobin puui miyikakin ira hai mi saeya ina yita.

38 Mi wa mobin ha hainaniyin mi saeya Jisis siir igmii kingiin ha nini idwowua mi saeya ina youa. Mi saiir ouwobim ini siir iga aiirar yauni hougin ium. Mi ini saiir mwowan kana saiirar yinak whwosinkiya. Mi ha ninak digiya ini siir igrib iirar yankabmamaira. Mi saeya hiriinan tir digiya mi wa ini siir iga aiirar iyopa.

³⁹ Mi ti Farisi inkamın Jisis siir nikiuna aeyin nae, siya ti diminın siir kigiyn mi siya hinina yaingwo mi ti inkamın siya profet inkam kinginuwu mi siya pa ninokninkini ta wiga in siir nokwowa sairin mi sair siyu iir warar. Ta wiga saeya dimin biye tiran wiga.

⁴⁰ Mi Jisis siya hinina boin, saimon, kara yai nhirim kiriir boinmauwam mini. Mi Saimon siya boin, inkamın iikam nowomwarkaiyuwiyin kira kiriir yayim ha boinki.

⁴¹ Mi Jisis siya boin, inkamo nwisa nwowi sowa umirim hindara niki prihainaniko inkam nwirin siir hirankin. Mi nwirin paeyarin iuur mi nwirin paeyarin hara mi hai.

⁴² Sowa tiki umir iir swoki hauukiyu dig nwo rani. Mi tiki inkamın siya ina kisina boinin, kowa umir kariir kipi swoki hauukiyu, yo dimin komii rani. Yipiki sowiir nwirki wi maingimaing komiigak nwowi ti inkamın siirim?

⁴³ Mi Saimon siya hinina yowarki boin, kariir kwoinin hinina naingwowi ti inkamın umir komii haiyin wi siyar nwowi maingimaing komiigakin. Jisis siya boin, wa kiriir yayi kaimwoka.

⁴⁴ Siya ha boin digiyin, Jisis siya ta wig aiir kwakaowin mi siya Saimon siir boinki, kira ta wiga tir nwowa sair kigi. Kara kiriir omaka napninopkainaniyin mi op kariir iga aiir hisokim bi swoki hauugin. Ningaka. Mi ta wiga saeya kariir iga sair ouwob aiirar hisoka mi ini sair kan aiirar yinak waisinkiya.

⁴⁵ Mi iya kara kiriiram natin, kira kariir bi nankabmamarwinkin. Ningaka. Karar napninopkainaniyin mi saeya ini kariir igrib iir yankabmamarnanaeya.

⁴⁶ Mi kira wa puui miyikakim kariir mwo biri swoki aokin haiginugin. Ningaka, ta wiga saeya wa miyikni saeyar hisok haiginugin kariir iga.

⁴⁷ Kara kiriir boinki, saeya kariiramar naingwo kini. Ta wiga saeya aknainan nisimauuga iikam whiekakim simiir. Dimusi rani, sair kwoin komiyyin kariiramar naingwo kinga mi kara sair dimin biye biye whiekakim simiir asi haiyoprimdiyumiigi swokikim. Mi kara inkamın dimin biye sim tirin siir haiyoprimdiyumiigi, ti inkam hriinanin siya kariiramın haimisima naingwowi. Mi siya ta yai aiir ha boin digiyin.

⁴⁸ Mi Jisis siya wig aiir boinki, kara kiriir dimin biye imiir bidi haiyoprimdiyumiigiyim.

⁴⁹ Mi iikam nhirim ta hiya siya nidwokaiya sair nwowim sima sima yomboin amboinim Yipiki siya pi krimiir dimin biye biyeyim pi simiir haiyoprimdiyumiigii?

⁵⁰ Mi Jisis siya ta wig aiir boinki, kiriir naingwo tibihiya kiriir dimin biye biyeyim saeyar haiyoprimdiyumiigi, kira ha dam mi kiriir mhi kwoinim hiinsima dwonam. Iriig.

8

Wig nhirim sima Jisis siir mhoiya yapnam

¹ Mi mhoiya Jisis siya om komii komii ikim mi omisisim ikim simiir hiriir yapnam. Siya Adi Komii siir yaiwin kibi aiir boinmimauugin iya Adi Komii siya digworaekwo whiekakim nuanim simiir kigirkakana mi kam iuur nwiso ini saikar yinkin amim.

² Mi wig nhirim biya Jisis siya haiswoniskiyim uridyu biyekakim mi makak makak ikim sima saika yinkin apnam. Ira Mariaka, Makdalanka. Biya Jisis siya uridyu biyeyim sairin iriyyar nwisa haiswoniski.

³ Joana saeya inkam nwirin Susa inkam komiyyin Herot siir yaimin dimin winiyin siir wig aeya mi Susana saeya mi wig nhirima sima ini saika yinkin amim. Ti wigim sima Jisis mi kamim siir kigna mriiyim simiir nae digworaekwo imiir whindiraerar hauu aekim simiir yapayapa umir imiirar. Iriig.

*Inkam nwirin wit nid nitkinin numir
(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)*

⁴ Iikam nhirim ha niki woknaniyim om komii komii nhirim simiir hirankin, Jisis mi iikam whiekakim ha nahaingiriyuniyim. Mi Jisis siya boiniyo yai kwira simiir boin,

⁵ Inkam nwirin witnidim siir numir hir nitkinim namkin mi siya ha nonkwo krimkrinkii itkinamin mi nhirim siyiu hir yamikigiiyiu mi ini iikamkim yinkin okwo brombrop namim mi ipiyin minim sim yatkikin idwo aenamim.

⁶ Mi witnid nhirim maeyau siiyakaka saiir nakaiyim, yim ha whakiyim mi nuin opkak bi nwokin mi ti witnidim ina waiyugusnamim.

⁷ Mi witnid nhirim urid nimridgakin siir bopwoniya nakaiyim, yim ini sima yisirimdinunamim.

⁸ Mi tiki witnid nhirim nu miyikni nikiiyim mi sima ini wadiyar whaknaiinamim mi ini nae hoimkakar budkiyim mi simiir nhirim wowira wowira kamarim iriyyar iriyyara bud. Siir yayim ha digiyim mi Jisis siya ina swoki boinkiyin, kira inkamin wingakaingin ta kariir yai aiir wakae, kira sibgu daingworinu kripkai. Iriig.

Ta boiniyo yaiya saiir yaimwo aeya

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Mi kamim siir kigna miriyyim sima Jisis siir srii, wari boiniyo yaiya saiir yaimwokiyaimwowa paniinga?

¹⁰ Mi siya simiirin hiniina yowarki boinki, Adi Komii siya simiir yaimwok yaimwoim aowa aowan yayim kimiir bidi boinmimauuwun, iya Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, kimiir bidi boinmimauuwun iki boiniyo yai ara kara boiniyim simiir nhwowim isa kigim mi winim isa wakaeyim, sima ninokninkin wao rani, ti dimin iirin. Iriig.

Wit nidin siir boiniyo yaiya saiir yaimwo aeya

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ Taka boiniyo yaiya saiir yaimwok yaimwowa hiniinga, tiki witnidin Adi Komii krimiir Wanin siir yai aeyarga.

¹² Mi ti witnidim siyiu nikiiyim, yim ini iikamim Adi Komii siir yai wakaeyim simiir hiriinan ywowim mi mhoiyya Setan siya ina swoki itnoutninkiiyiyim, simiir naingwo tibmiini siyiuin siir kikinokou mi Setan siya ha naingwokin simiirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaeisi.

¹³ Mi witnid nhirim maeyau siiyakaka saiir nikiiyim yim ini Adi Komii siir yai wakaeyoknam mi sima ini maingimaingmaing ywowim mi ta yaiya simiir kwoina bi nigruramka simiir naingwo tibmiyya komii bi nwoka sima ha miisima naingwo tibmiigim, iya simiirin dimin whirkin kinankuwuyim mi simiir naingwo tibmiyya asi niki iuguski.

¹⁴ Mi witnidim uridin nimridgakin siir bopwoniya nakaigaiyim, yim ini iikamim Adi Komii siir wakaeyoknaeyim simiir hiriinan yowim mi iya sima ha napnamim mi hikpai hikpaiyim mi maingimaingmaing umir digworaekwowim nu tiranim ini simar yisirimdinu waigiyim mi simiir naeyim miyik paninsi budsi.

¹⁵ Mi witnidim nu maeyau miyik nikiiyim yim ini iikamim Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna nonkworinukripkaiyim mi simiir mhi kwoinim hiinsima nwowim ini simiir hiriinan ywowim. Mi simiir kwoinim Adi Komii siir naingwo tibmi kungim mi sima siir yai aiirar wakaeyokna diriraerar yokiyokiyim. Yim ini ti nae whiekakim numiran sasaeyim wai sibgu okiyim simiir hiriinan ywowim. Iriig.

Sima yuکیدin niyaeiyin two aowa hangumu haigikin

(Mk 4:21-25)

¹⁶ Mi inkamin sima yuکیدin niyaeiyin siirin twoni biri higrinuwikin mi hii aowa biri haigiprakaiigim. Nungaka. Siya romiyasin bopwoniya nwowin siir ninankiigin. Mi iikamim sima omaka hiriir napninopkainami mi sima pi pae aiirar kigami.

17 Tariinanin dimin nhirim aowa aowa nwowim mi sima mhoiia wi idowiiyar nimbiam. Mi digworaekwo nhirim inkamki higriniuim mi mhoiia wi Adi Komii siyar haiginki idowiiya mi iikamim sima siirin wa kigi.

18 Kima mintarao mi kima yayim sibgu wakaeyokna. Yipiki inkamkin ninokninkin miyikak nwowin mi Adi Komii siya siirin wi hiriinan ninokninkin miyik aiirar swoki inkin hauugi. Mi yipiki inkamkin siya kwoinarar naingwowi siir kwoinau hirar ta yayi saiir nonkwowim mi ha wakaeyoknaei mi hiriinan inkamin yayi miyikim siir kwoinau hirira nwokaiyim, ti yayim simiirin wi Adi Komii siyar swoki hai siir hirankin. Iriig.

Jisis siir apu aeya mi siir nomousisim ima
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

19 Ta iia Jisis siir apua mi siir nomousisimim sima siir kigam nitkim mi iikamim ini yinkiniukikinim mi sima siir kingiin paninsi yamsi.

20 Mi inkam nwirin siir boinki, kiriir apua mi kiriir nomousisimim sima ini yab hir nokwowim, sima kiriir kigam mini.

21 Mi Jisis siya ina yowarki boinin, yipiki iikamim Adi Komii siir yayi miyika saiirim naingwo tibmiyim mi ha wakaeyoknam, yim ti hiriinan iikamim yim kariir apu mi nomousimkim. Iriig.

Opud komiia Jisis siya boinkiya ina digiya
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 Mi igwira Jisis siya mi kamim siir kigna miriirim sima ina kwiriinamim i kopsim ira saiir. Mi siya simiir boinki, krima pi whigbid yarmiiya nami. Mi sima ina yamim.

23 Mi isima ha hugainama mi Jisis siya nhwo bidi whwonkaiyin mi opud komii kwira ha hugnatmaiya mi opa pariiparii mirkimirka ninkinim ta i aiirin. Mi sima nwomainainamim pariipariisim.

24 Mi kamim siir kigna miriirim, sima Jisis siir yami inidguwui mi sima ina boinin, Biyan Inkamti, Biyan Inkamti, hae, nambi nwomainainamiri. Mi siya ha ninsiin idwokaiyin mi io ti opud hinin komiia saiir ywoki. Mi opud hinin komiia ina digiya mi opa ini mokmokwaiyar yomaikiya.

25 Mi siya simiir boinki, kimiir naingwo tibmiya ini pinda yama? Mi sima ha nididim mi ina yinaingwoyimiyokim. Mi sima sima yimboin amboinin, ti yipikin? Ti opud hinino sowiir boinkiyin mi sowa ini siir yayi aiirar wakaeyoknakiyo. Iriig.

Jisis siya inkam uridyiu biyekakin siir haiswoniskikin
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 Mi mhoiia sima ina kignaidamim Gegesan iikamim simiir oma hiriir. Tiki omin ini nu Galili siir whigbid yarmiiya nwowin.

27 Mi Jisis siya isima saiir haiburgigin mi ha kunamin mi inkam nwirin ti omin siir hirankin, siya ina yitin siirim. Mi uridyiu biye nhirim ti inkamin siir nwokim. Ii haruwa rani ti inkamin siya yuis biri kaigin mi siya siir omaka biri nwowikin. Nungaka. Mi siya siyanowim inkam kikaiyim simiir nwokin.

28 Mi iia siya Jisis siir kigiyin mi siya ha kauwaeyimiyok ougiyin mi siya ogmwo ini siir igmiiga kingiinar ini huwuiin mi siya ina kauwok boinkiyin, Jisis o! Adi Komii ninomor kouanin siir yinisimin, kira kariirin dimu tiram mini? Wakae! Kira kariirin hik kipi hauu.

29 Mi Jisis siya ti uridyiu biyeyin siir boinki, siya ti inkam iir haiburgigin. Ii kasa rani, ti uridyiu biyeyin siya nonkwowin ti inkamin siir. Mi kamim inokinok siir kigriraowiyim, sima siirin wiyinsopni (sen) mi tidop (hankap) kurimdinuwikim siir iga in imiirin. Mi siya ti wiyinsop minim pi simiirar mi anka bambir nami. Mi uridyiu biyeyin siya siirin maeyau siin apa nunga inkam karamaeya siirin pi hiriir mi inkin aeyokiyok nami ti inkamin siirin.

³⁰ Mi Jisis siya siir sriigi, kariir inigin yipikin? Mi siya boin, kariir inigin uridyiu biyie whiekakim. Dimusi rani, uridyiu biyie whiekakim ini siir yaninkinuwuim.

³¹ Mi ti uridyiu biyeyim sima ini Jisis siirima kauwoknanaekiyim, kira krimiirin ie biyeyin paekakin siirim kipi niyopriyugi.

³² Hu isid komii whirin ti mhu kopsim whirin kingiina kwowin siir naekim. Mi ti uridyiu biyie whiekakim sima Jisis siirim asi kauwok boinanaekim. Kira krimiirin ti hu isid komiyyin siirim dikropki. Mi Jisis siya simiirin asi kigninkin amkikin.

³³ Mi ti uridyiu biyeyim ti inkamin siir haiburgigin mi ti huim simiir piuar yamkiyim. Mi ti hu isid komiyyin mhuikiu hiranki niwitnaniniyim mi ini siyapai amounana saiirar yamim. Mi sima ini ta whi aiirar yani amaimaiyuwim mi sima opa ha kwiyaeyim mi sima ina yaonamim.

³⁴ Mi kamim ti hu imiir waikaowiyim sima ti dimin iir kigiyim mi sima ina yidam namim. Mi ta yaiya sima ina haigiririr boinama iikam whiekakim hinda tandanim simiir.

³⁵ Mi iikamim sima ti diminin siir ini kigu. Mi sima Jisis siir hiriir nambiyamim mi ti inkam iir kig uridyiu biyeyim siir bidi haiburgigim. Mi siya yuis bidi kaiyin mi siir kwoinin ini wadiya nwowin mi siya Jisis siir igmiiga kingiinar nidwowi. Mi iikamim sima hiriinan kigim mi sima ina yididgiyim.

³⁶ Mi iikamim ti diminin siir kignakiyim sima iikam nhirim simiir boinmamauu siyuin Jisis siya haiswoniskiyin ti inkamin siir.

³⁷ Mi iikam whiekakim Gegesa hiran nu maeyauwim sima Jisis siir boinki, kira krimiir haiburgik mi ha dam. Sima nidid prasae bi kikinkim mi sima hiriinan asi boinkim mi Jisis siya isim aiir kwirii mi siya namim swoki minkin.

³⁸ Ti inkamin uridyiu biyeyim sima haiburgigin, siya Jisis siirim kauwok boinanaeki, kara kinaka nami. Mi Jisis siya siirin ina swoki ikropkiyin mi ina boinkiyin,

³⁹ Kira kariir oma hiriirar swoki am. Mi dimin whiekakim Adi Komii siya tirkiyim simiir tini boinmamauwu. Mi ti inkamin siya ha namim mi ti yaiyim iikam whiekakim om komii siir hiranim ini simiirar boinmamauwuwun dimin whiekakim Jisis siya tirim simiir. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskikin wiga siir yuis nonkwowa
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)*

⁴⁰ Mi iya Jisis siya ha swoki amin whigbid yarmiya hiriir mi iikam whiekakim sima hirar nwowinim mi sima siirin ina boin maigimaiga winim.

⁴¹ Mi inkam nwirin ina yimbiniyin siir inigin Jairaskin. Siya maeyauwa iripa yai boinaiya huyokiyokaiya saiir biyan inkamkin. Mi siya igmwowin Jisis siir igmiiga kingiinar ini huiu mi ina kauwok boinanaekikin, kira kariir omaka wit.

⁴² Mi siir yinisima irki iruwaka mi saeya yinkopaka. Mi saiir biewiyim iuur whisko. Mi saeya naowamar tiri. Mi Jisis siya ha napnamim mi iikam isid komiyyin sima ini Jisis siir mhoiyyar yamim. Mi sima ini iripa iripa yonamim.

⁴³ Mi wiga ira nwowi, inokinokin saeya piu biyieka napidwodwomaimiiga biewiyim iuur whis, kamim paowai udiyim simiir nwirkin saiir ma aiir bi swoki owaiginiukin miyyik. Niingaka.

⁴⁴ Mi ta wiga saeya Jisis siir digiwa kingiin ha nita mi saeya ini siir yuis prieya saiir mwois iirar yaka onkwokiya mi saeya hiriinan tirkiya mi bi kimiminkika ta piu biyieya saeya nwowa ina yinkisanakiya mi mhoiyya saeya bi swoki imbiyamka.

⁴⁵ Mi Jisis siya sriigi, yipikin ina kariir naka onkwokiyin? Mi iikam whiekakim ina boinkiyim, an niinga, an niinga. Mi Pita siya ina boinkiyin, inkam Komii iikam isid komiyyin wasi kariirar nokwoyokaiyim, simar kwakikin namkim.

⁴⁶ Mi Jisis siya boinki, ina kariirin nwirka nonkwokikin. Mi kara ina kinankugiyin, kirie nhirim kariir bidi haiburgigim.

⁴⁷ Mi ta wiga saeya ninokninkinkiya mi saeya ini nidid komiigakar yowa mi saeya siirsi bi swoki imprioka mi saeya igmwo ini Jisis siir imiiga ini huwuwuwa. Mi iikam whiekakim simiir whwonkam ida saeya ina boina, iya kara Jisis siir yuis aiir nonkwokiya, kariir ma biri kimiminkika saeya ina digiya.

⁴⁸ Jisis siya boinki, kariir yinisim yinkopak, kiriirin kariir naingwo tibmii miyika saeyar nwowaiginugika mi kira ha dam mi kariir mhai kwoinim hiinsima dwonam.

⁴⁹ Mi Jisis siya ha niki boinaiyin mi biyan inkamin Jairas, siir omaka hiran inkamin siya ha nitin mi ina ini boinuwun siirin, kariir yinisim yinkopaka bidi yaonama. Kira inkamin dimin taemin nowimwarkaiyuwiyin kigi siir kipi ninki.

⁵⁰ Mi Jisis siya ta yaiya aiir wakaekiyin mi siya Jairas siir yai anaka hinina yowarkii boin, kira kipi nidid. Mi kira hindara daingwo tibmii iski mi kariir yinisim yinkopaka saeya wi miyika nwoki owim.

⁵¹ Mi Jisis siya Jairas siir omaka hariir yam mi siya iikam whiekakim simiirin omakanau hariirin saika biri kigninkin apninopkai namkim. Ningaka. Pita, Jon, Jems mi ta yinisim yinkopaka saiir yopii ad owa simasimar yapninopkainam saikan.

⁵² Mi iikam whiekakim sima ta yinisim yinkopaka saiirimar nanka ninougim mi sima hirar nounanaekim. Mi Jisis siya simiir boinki, kima kipi nou, saeya biri naoka, saeya nhwo whwonkaii.

⁵³ Mi sima siirin yaibu prasae biri niekim. Dimusi rani, sima bidi yinokninkinim, saeya bidiya yaonama.

⁵⁴ Mi Jisis siya ta yinisim yinkopaka saiir in aiir yonkwoki mi ina boinkiyin, yinisim yinkopak, kira dinsiingi.

⁵⁵ Mi ta yinisim yinkopaka saiir pugina ina swoki ita saiirim. Mi biri kimiminkika saeya ina yinsiin idwokiya. Mi Jisis siya simiir boinki, kima nae nhirim saiir hauu ae.

⁵⁶ Mi ta yinisim yinkopaka saiir yopii ado sowa ini mounana sinkaokiyo. Mi Jisis siya sowiirin ina boinkiyin, ti diminin siirin kowa inkam nwirni kipi swoki boinmauu mimin. Iriig.

9

Jisis siya kamim siir kigna miriyyim mi simiir hauugin (Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Jisis siya kam iuur nwiso siir kigna miriyyim simiir yikuna iripa haingiriyuim mi siya kirie komii mi inig komii simiir hauuwim. Uridyiu biyie biyeyim mi mapai mapaiyim simiir haiswonimniskiiyim.

² Mi siya simiirin ina yikropkiyim iya Adi Komii siya siir digworaekwowim simiir kigirkakana saiir boinmimauuam mi makak iikamim simiir mi inimniskiiyim.

³ Mi siya simiir boinki, kima digworaekwo wara kipi hai apnam mi kima nae minim mi umir hoknibim mi paekopim hogwokwo apiyim simiir wara kipi hainam. Mi kima yuiso kwokwisa kipi hainam.

⁴ Mi omaka kima napninopkainami mi sima wadie kimiir nwowini mi kima ta omaka aiirar dwokripkai. Mi ti om iirin wi ta omaka saiir hirankar haiburgig.

⁵ Mi sima kimiirin simiir omaka hariir namamin wadie nwowin karamae nwowi mi kima ti om iir haiburgik. Mi nusin imiir dikrimkrinkigig sima wa ninokninkinkiyim, krima miyik rani.

⁶ Mi kamim Jisis siir kigna miriyyim sima ina yitkrinkiyim omom omomim simiir mi Adi Komii siir yaiwin kibiya saiir yapboinmamauuam mi iikam makakim omom omomanim hinda tindanim simiir warar mi inkin haiswonimniskiiyam. Iriig.

Herot siya Jisis siir yai wakaekin (Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Mi inkam komiiyin Herot nu Galili kigriraowiyin ti yai whiekakim simiir wakaekiyin mi siir kwoinin ini hindara whriewhriekiyin. Dimusi rani, nhirim ha boini, Jonin op baptais haiginiuwiyin ieyankin bidi swoki insiin idwowin.

⁸ Mi nhirim hiniina boin, Ilaija bidi yimbiamin. Mi nhirim hiniina boini, biyan profet inkam nwirin bidi swoki insiin idwowin.

⁹ Mi Herot siya hiniina boinki, Jon siir niyin karar bidi kaigripkiyin. Mi ti inkamin siya yipikin kara ti siir yaiya hiniina wakaewinin, ha? Mi siya Jisis siir kigam mini. Iriig.

*Jisis siya naeyim 5,000 kamim simiir hauu aekim
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jo 6:1-14)*

¹⁰ Mi aposel kamim ha swoki itim mi dimin whiekakim sima tirim sima Jisis siir ini boinmimauuni. Mi siya simiirin warar yinkin ikiunam mi sima iikam nhirim simiirin hirar haiburgik mi simasimar yam om whirin siirin. Mi ti omin siir inigin Betsaidakin.

¹¹ Mi iya iikamim sima wakae digiyim mi sima ini siir mhoiyar yamim. Mi sima siirim ha namim mi siya ini maigimaigra ywowinin simiirin. Mi siya Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana sair yowomwarkaiyu simiirin mi iikamim makakim, simiir warar mi inkin haiswonimniskii haiginiu.

¹² Mi iya bieyin ha nikiiyamtibin, kam iuur nwiso siir kigna miriiyim sima ha nitim siirim mi sima boin, kira iikamim simiir dikropki sima iki om nhirim hinda tinda nwowim pi simiirim nwoki amim mi sima pi hir nwoki whwonkaowiyim mi nae minim pi hir nwoki inkiguna aeyamwiyim. Whisarii rani, ta maeyauwa krima nwowa om karamaeka.

¹³ Mi Jisis siya simiirin igao yaigakar ywoki, simiirin nae kimar hauu. Mi sima ina boinim, krima nae hirii hirii karamaekim. Krima bretim iriiyar mi anasu whis simasimar nwowi. Mi kira hiniina naingwowi ti iikam whiekakim nwowim, krima naeyim simiir digar pini sainaki, aniya?

¹⁴ Kamim hir nwowim 5,000kim mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki, kima simiir boinki, sima kam nwis iuur iura kiiyop idwodwoam.

¹⁵ Mi kamim siir kigna miriiyim sima ini hiriinanar mi tirim mi sima iikam imiirin ina yokmwim idwowim.

¹⁶ Jisis siya ti bret iriiyarim mi ti anasu whis iko ha haiyin mi siir nhwowin ninomor koua hirii ha kaokiyin mi siya ina boin wadiekiyin Adi Komii siirim. Mi siya ina yinop hauugiyim kamim siir kigna miriiyim simiir mi iikam simiirin ini simar hid nonkwokwo hauunamim.

¹⁷ Mi iikam whiekakim ha naekiniu digiyim mi nae haimii haimiiyim sima naepipiru okiyim mi nibim sima haigimirninkinkiyim iuur is. Iriig.

*Pita siya Jisis siir boininkigin siya Kraiskin
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)*

¹⁸ Ii gwira Jisis siya Adi Komii siirim nhowo sasar ini kwisboiniu. Mi kamim siir kigna miriiyim sima ina yamim siirim. Mi siya simiir srigi, iikamim kariirin panin nikiiuwigim?

¹⁹ Mi nhirim yim hiniina boinikim, Jonin op baptais haiginiuwiyin siya. Mi nhirim yim hiniina boini, kira Ilaijakin mi nhirim yim hiniina boini, profet inkam nwirin bidi yinsiin idwowin.

²⁰ Mi siya simiir srigi boinki, wim kima panina dapikim? Mi Pita siya ina ywowarki boinin, kira ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin Mesaia siya. Iriig.

*Jisis siya boin kara naonami wa swoki insiin idwowi
(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)*

²¹ Mi Jisis siya simiir boinki, ta yaiya inkam nwirni kipi swoki boinmauumimin.

²² Mi Jisis siya ina swoki boinkiyin kara Yaowae Adin ninomor kouanin kara wi hik kimpipisu prasae hai rani. Mi biyan inkamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya

saiir kigriraowiyim mi prismi biyan inkam mi kamim siyu komii komiiyim sim ninomokninkiniyim, sima wi digumii siir haimriyuwi mi sima siirin wa nisomaowi mi siya ii kwoimaka wa swoki insiin idwowi ie hirankar.

²³ Mi siya simiir boinki mi inkamin kariir siyu imiir napam niti mi siya diminim siir kwoinawu hir nwokaiyim digworaekwowim simiir haiburgigi mi siya kariir mi imiir mirii mi kariir siyu imiir dap iski. Mi siya kariir mi ailarar miriyokiyoki mi kariir siyu imiirarar timi apiyokiyoki. Mi siya ti paeyin hiniya nironinkinin siirin hiriir haiyokiyoki kariir hiriinan.

²⁴ Mi yipiki inkamkin digumii siir digworaekwo mi diminim siir kwoinawu nwokaiyim simiir haimriyuw karamae nwowi mi siir kwoinin omwai waiyaiyin wi miyik nwo rani. Mi siya wi hindara kigugu iski. Mi yipiki inkamkin digumii siir digworaekwo mi diminim siir kwoinawu nwokaiyim simiir haimriyuwi mi siya wi omwai hiriya waiyayokiyoki.

²⁵ Mi yipiki inkamkin ti nu siir digworaekwo whiekakim simiir haingiriyu haigin mimiri siyamar mi inig komiigak ha mi owi mi ti digworaekwowim wi sima whinkinsiis haiginuwu siirin omwai waiyayokiyokikaeyamim, aniya? Nngaka.

²⁶ Mi yipiki inkamkim kariiram maigimaigra karamae nwowi mi digumii kariir yai aiir haimriyuwi mi mhoiya kara Yaowae Adin ninomor kouanin siya swoki iti digworaekwo whiekakim Adi Komii siya kariir hauuwim paenan niuyaeiyim mi Adi Komii siir paekwosimim simaka niti mi taka iya kara kiriirin wi digumii saiir swoki haimriyuwi. Mi mhoiya siya wi Adi saika nwo rani. Nngaka.

²⁷ Kara kimiirin yaimwowar boini, ti iikam nhirim tirar nwowim, kima wi niki ao rani. Mi diminim iya Adi Komii siir dimin taemin imiir kigrakakana wi saiirar nimbiyami. Iriig.

Jisis siir pua ya ini saa yimbiamkiya

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Mi Jisis siya ti yayim ha boin digiyim mhoiya ii iriir kwoimim namkiyim mi siya Pita Jon mi Jems simiir yikunam mhuusim whirin siir kua hiriir, nhwo Adi Komii siirim kwisboinim.

²⁹ Mi siya hirar kwisboinin mi siir whwonkam in a yigiyin mi siir yuisa paenan ha niuyakiya mi saeya ini whisinana ywokiya.

³⁰ Mi biri kimiminkikin inkam nwiso ini saikar yamokwo boinainiyo. Moses, Ilaija so.

³¹ Mi sowa Adi Komii siir diminin paenan niuyaiyin saika ninkin imbinikin. Mi sowa iya Jisis siya naonama saiir nimbiyami diminin Jerusalem hir, Adi Komii siya nimbini bidi bidiniyar simiir boinmimauugim.

³² Mi Pita siya mi siir nomiiyau nwis owa sima nhwo whwonkaigim mi sima ha ninsiingiyim mi simar kigi paeya Jisis mi inkam nwiso saika nokwowo simiir hir niuyaki.

³³ Mi sowa Jisis siir haiburgigim manko mi Pita siya siir boinki, Biyan Inkam Komii, krima tir nwowim wadieka. Mi krima omaka amirim wi ouuma mirii, ira kiiirga mi ira Moses mi ira Ilaija Pita siya ta yai airin whaowaeya priiboinkin, siya bi ninokninkin.

³⁴ Mi siya yai ailarar niki boinin mi waua ini simiira yauni kikirinuniya, sima ina yididgiyim.

³⁵ Mi yai kwira ta wau aiir kauwok boinkiya, saeya hinina kauwok boinkika, wari yinisimim kariir yinisimkin. Mi kara siir bidi yimbini. Kima siir yai ailarar wakaeyokna.

³⁶ Mi ta yayia ha boinkiya mi sima kigi, Jisis sasar nwoki. Mi kamim siir kigna miriiyim sima yai ha ninkin tankiyim mi ta iya ti diminin sima kignamin, sima inkam nwir bi swoki boinmauumimkin. Iriig.

Jisis siya yinisim nwirin uridyu biyekakin siir haiswoniskiigin

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Mi iigwira sima mhuusim whirin siir haiburgigim mi ha niuunamim mi iikam isid komii whirin, sima Jisis siirin siyiu hir yapyiskaiwin.

³⁸ Mi ti iikam isid komiiyin simiir hiran inkam nwirin siya ina kauwok boinamnankiyin, iikam nowomwarkaiyuan inkamin mi kara kariirimar kwisboinki. Kara kariir yinisim yinkamiyin iir kigi, siya kariir yinisim yinkamiyin nwirki nwiruwa ieyairgin.

³⁹ Mi uridyiu biye whirin siya nonkwokin siirin. Mi bi kimiminkikin, siya ha kauwok boinkiyin mi ti uridyiu biye ieyar haigi itiwamwakikingig. Mi yaeyopa pa nimbaniyamii siir yai hirankar mi siya ti yinisimin siir piu aiiarar nonkwobumbuninkinikin mi siya siir bi swoki haibur sranikin. Nningaka.

⁴⁰ Mi kara kamim kiriir kigna miriiyim simiiram bidiyar kauwok boinanaeyin ti uridyiu biye siir haiswoniskiyim mi sima dig bi nwokim.

⁴¹ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin mi ti iikamim tariinananim kima naingwo tibmii karamaekim. Kimiir mhi kwoinim miyik nwo rani. Mi kara kimaka wi pariig iya nwowi, ha? Mi kara kimiirin wi pariig iya whindiriraerar haiginuwi mi kima wa nwoki aingwo tibmiiyim, ha? Mi siya ti inkam iir boinki. Yinisimin tiriir whainani.

⁴² Mi siir yinisimin ha niki apnaniyin mi ti uridyiu biyeyin ini siyar haigi owomwak inamnaniyin. Mi Jisis siya igao yaigak ti uridyiu biyeyin siir boinki mi siya ti yinisim iirin ina haiswoniski haiginugiyin. Siya ini siir ad iiramar swoki ikropkiyin.

⁴³ Mi iikam whiekakim sima Adi Komii siir kirie komiia sair kigiya sima ini hindara yanaakiyim. Iriig.

*Jisis siya kwisaka ina swoki boinin kara wi kapi naowi
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Mi iikam whiekakim ina niki aingwoyimyokripkaiyim, ti diminim siya tirim simiirsiiyin mi siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki,

⁴⁴ kimiir winim sibgu mauugi. Mi mhoiia Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siirin wi wir nhirim sima napwouwi.

⁴⁵ Mi sima ta yaiya siya boina sair bi ninokninkinkim, ta yaiya sair yaimwokiyaimwowa simiirsi nimprioka mi sima sair paninsi sibgu yinokninkinsi. Mi sima pi nididgim ta yai aiiaramin siir paninsi srissi. Iriig.

*Yipikin siya kougikou nwowin
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)*

⁴⁶ Mi kamim Jisis siir kigna miriiyim sima yaiya kwira yiniinansao boin, yipikin simiir kougikou nwowin.

⁴⁷ Mi Jisis siya bidiya yinokninkinin kwoinin simiir hir nwowin. Mi siya yinisim sapisap nwirin siir asi nikunakin.

⁴⁸ Mi siya simiir boinki, inkamin ti yinisim sapisapin siirin kariir inig iir kigriraowi yio siya kariir kigriraokin. Mi inkamin kariir kigriraowi mi siya inkamin kariir nikropkiyin siirin warar ninkin kigriraowi. Mi inkamin yinisim sapisapnan kimiir waraur nwowi mi kimiir kougikouin ini siyar ywowin. Iriig.

*Inkamin io nhwo kimiir nanao karamae nwowiyin siya kimiir nomiiyaugin
(Mk 9:38-40)*

⁴⁹ Jon siya ina yowarkii boinin, Biyan Inkam Komii, krima inkam nwira kig, uridyiu biyeyim simiirin kiriir inig iir haiswonimniskigin. Mi siya krimiir yai bi wakaeyoknakin mi krima siirin hiriinansi nikidugim. Dimusi rani, siya krimiir isid rani. Nningaka.

⁵⁰ Mi Jisis siya siir boinki mi kam nhirim siir kigna miriiyim sima, kima siir kipi nikidu. Inkamin io nhwo kimiir nanao karamae nwowiyin yio siya kimiir nomiiyaugin. Iriig.

Sameria hiran om whirin siir iikamim sima Jisis siir siyiu iir haiginikougim mi siirin ina swoki ikropkiyin

⁵¹ Hiya Adi Komii siya Jisis siir swoki ikunamana ninomor koua hiriir saeya ini kingiin nwowa. Mi Jisis siir kwoinin om komii Jerusalema namim asi naingwokin.

⁵² Mi siya kam nhirim simiir yikropki, yai siir biyin sima nwoki haigiririramim mi sima ha namim nu Sameria hirin om whirin siir yapninopkainam. Mi sima siir digworaekwo nhirim simiir diriraerarim minkim.

⁵³ Mi omin siir hiran inkam nhirim sima siir biri nikunamkim simiir omaka hiriir. Dimusi rani, Sameria iikam sima iripa mhi kwoin biri nwowikim Judami iikam simakan sima ina ninokninkinim siya pi om komii Jerusalem hiriir nami.

⁵⁴ Inkam nwiso siir kigna mriiyo Jems, Jon sowa, sowa hiriinan siyiuin siir kigin mi sowa siir boinmauu, Biyan Inkam Komii, krma paeya ninomor kou hirana saiirim nikugi, saeya ti iikamim tiranim simiir nwoki iuniyim, aniya?

⁵⁵ Mi Jisis siya ha haiyug okwokiyein mi siya io sowiir ywoki.

⁵⁶ Mi sima om whira yapnam. Iriig.

Inkamn Jisis siirim nami

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Mi sima siyu hinar niki apamim mi inkam nwirin siir boinki, kira omom omomim kira nami mi kara wi kariir mhoiia ninkin apiyokiyokii.

⁵⁸ Mi Jisis siya siir boinki, niimauan wraim yim ieno kakargim mi ipiyinim yim iripi hiriinan whie kakargim. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin yio omaka maeyau whwonkai karamaekin.

⁵⁹ Mi siya inkam nwirin siir boinki, kira kariir mhoiyar wit. Mi siya boin mi kira kariirin wadie tiki oki. Kariir adin siir piuis biyieya saiir niki hangikaigigi.

⁶⁰ Mi Jisis siya siir yowarki boinki mi inkam wirim yim inkamim kariir mhoiia nit karamae nwowiyim sima haingikai. Mi ni kira hiya Adi Komii siya siir digworaekwowim mi siir iikamim simiir kigrakakana saiir yai imiir tini boinmimauuwu.

⁶¹ Inkam nwirin siya siir boinki, Biyan Inkam Komii, kara kariir mhoiia nitam mini mi kira kariirin pi wadie dwoki. Kara yai minim kariir isidin simaka nini idwo boinaigigi.

⁶² Mi Jisis siya siir boinki, inkam i kigririyin, siir nhwowin idaowa hiri hiriya kaonanaei mi ti hiriinan inkamin siya wi Adi Komii siya kigrirao tani. Nungaka. Iriig.

10

Jisis siya kamim kam nwoim iuur nwisa yikropki Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwam

¹ Mi mhoiia Biyan Inkam Komiiyin siya ina swoki imbinin kamim kam nwoim iuur nwiso. Mi siya simiirin nwinnwisa yikropki mi sima siir biyar yamkwokin. Mi siya simiirin om komii komiiyim mi omisisimim mhoiia siya namanim simiirin simiir hiriir yikropki.

² Mi siya simiir boinki, iikam whiekakim simiir kwoinin wadie bidi ywowim sasaeyim wai nwowim simiir hiriinan. Mi iikam whiekakim sima ta yai aiir wakaeyama tiri. Mi iikam whiekak rani, simiirim namim mi simiir nikunakiyim mi sima bidi gririgiyim. Mi numiran adin, Adi Komii siyargin, siirim srigi siya kam nhirim simiir nikropkiyim mi simiir kwoin imiir hurworwokaiyim mi sima siir mhoiia nwoki amim. Ti hiriinan inkamin siya numira sasaeyim wai nwowiyim simiirim namiyin mi ha ningugu haiswonaniyim ini siir hiriinan ywowin.

³ Kima dam! Kara kimiirin huyinsim prikriknan nikropkikin niimau mie komii komiiyim wra bibiyeki nwowim simiir hiriir. Mi kimiirin wi kigriraowan inkam kakar nwowi.

⁴ Mi kima umir hoknibim wara kipi hainam mi iga nii aka mi kima siyu bopwo hirin inkam napkigami mi simiirin yai kipi kainanam. Hindarar daparkaknam, ii naeisi.

⁵ Mi kima omaka ir napninopkainami mi biyyin kima wi hinina tini boinu, kima ha maingimairga iikamim ti omaka aiir nwowim.

⁶ Mi inkam nwirin kwoin hinsima nwowiyin siya ta omaka aiir nwowi mi siya wi kimiir yaiyar wakaeyoknaei mi siir kwoinin wi hinsima nwowi. Mi hiriinan inkam karamaeki niuwi mi kira hikak nwowi mi ta yaiya hriiyar swoki okainani.

⁷ Mi kima ta omaka irua aiirar dwokripkai. Mi kima nae op minim sima hauuwi simiir dae kwiyae. Mi kima ti nae imiirsiyin umir kipi hauu simiirin. Dimusi rani, kima dimin miyyik miyyikim simiir bidi hauuwim. Mi sima kimiirin hiriinansi hauu aei. Kima omaka irni irni kipi whwonkaiyam.

⁸ Mi kima om komii whira napninopkainami mi inkam nwirkin kimiirin wadie nwowini, siir omaka hiriir namim mi nae minim siya hauu wini mi kima wi kipi boriisop wa dae.

⁹ Mi kima ti om komii hiran inkamim makakim simiir warar timi haiswonimniski haiginu mi kima simiirin hinina boinki, iya Adi Komii siya siir dimin taeminim mi siir iikamim simiir kigirkakana, saeya kimiir kingiin bidi yamwoniya.

¹⁰ Mi kima om komii whirin siir napninopkainami mi sima kimiir bi boin wadie winkim simiir omaka hiriir namamin mi kima ti om komii siir siyuun siir yaba hir dikwowin kima hinina boin,

¹¹ ti kimiir om komiyyin siir nu sinim sima ini krimiir iga imiir nwowim mi krima pi kimiirarar swoki hauugigi. Mi kima sibgu daingworinu. Dimusi rani, kima krimiir yai imiir bi wakaeyoknakim, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim, simiir kigirkakana ini kingiin yamwoniya mi kima ta yaiya digiumii saiir haimriiyugim.

¹² Kara kimiirin pi hinina boinki, mhoiyya iya Adi Komii siya iikamim dimin biyekakim simaka boinaini iya saeya nimbiamyami mi ta hika wi hika om komii biyekibiyeyin Sodom hiran iikamim dimin biyie tirim wi simiir haiburi. Ti omin Isrel siir omkin. Iriig.

*Om nhirim naingwo tibmii karamae nwowim simiirsi naingwoyimiyyoki
(Mt 11:20-24)*

¹³ Jisis siya ha niki boinin mi siya boinki, kima Juda iikamim om Kolosiyanim Adi Komii siya kimiirin wi hik prasae hauu rani mi om Betsaidan Juda iikamim kima iriipa hiriinan, Adi Komii siya kimiirin wi hik prasae mi hauu rani. Dimusi rani, dimin miyyik miyyik whiekakim Adi Komii siya kimiir tirim mi kima simiir biri kigim mi kima simiir biri wakaeyoknakim. Niingaka. Kima ini digiumii simiirar haimriiyukripkaiyam. Mi biyya Adi Komii siya dimin miyyik miyyikim iikamim Juda iikam tani om Taia om Saidon sowiir hiranim simiirin hiriinan hauugiso mi sima ha kigiso mi sima sinin wa pi masin mi aknainan bidi pi yiisimauuin Adi Komii siirin, dimin biyie biyeyim sima tirim simiirsiyin mi sima ha pi yaingwo tibmiyyin Adi Komii siirim.

¹⁴ Mi ta iya Adi Komii siya iikamim simiir hidi mi hika kimiir nimbiamyami saeya wi komiigi komii nwowi. Wi hika om Taia mi om Saidon sowiir nimbiamyami saiir haiburi.

¹⁵ Kima ti iikamim om Kapaneamanim, nu Isrel hiranim kimiir kwoinin ha naingwowi, Adi Komii siya kimiirin ini kougikou haiginin, aniya? Niingaka. Adi Komii siya kimiirin iikam miyyiki miyyiknan mi ikuwi. Mi kima wi inkam biyienan nwowi. Mi siya kimiirin wi maeyau biyeyea paekaka wi saiir nitkaigi.

¹⁶ Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki. Yipiki inkamkin kimiir yai aiir wakaeyoknaei. Mi yipiki inkamkin digiumii kimiir haimriiyuwi. Mi yipiki inkamkin digiumii kariir haimriiyuwi mi siya inkamkin kariir nikropkiyin digiumii siir warar mi inkim haimriiyuwi, yio Adi Komii siyairgin. Iriig.

Kam, kam nwoim iuur nwiso sima ina swoki itim

17 Mi mhoiyya ti kam, kam nwoim iuur nwisso ha swoki itim mi sima ini maargimaarga komiigakar ini oniyim. Mi sima hinina boin, Biyan Inkam Komii, krma kiriir inig iirar boinkiyim mi uridyu biyeyim sima ini krmiir yai aiarar mi wakaeyoknam.

18 Mi siya simiir boinki, kara bidi kigiyn Setanin diyanan tionaiinyin ninomor kou hirankin.

19 Wakaei! Kara kirie komiyya kimiir bidi hauugiya mi owiniyai mipug minim kima wi simiirar ninkin okwo mirii nami mi sima wi kimiir pi rani. Mi Setan siir kirieya wi kimar nikwowaisii. Mi kimiirin wi dimin whirki swoki tirbu rani. Nngaka.

20 Mi kima hinina kipi boin maargimaarga. Uridyü bibiyeyim ini krmiir yai imiirar wakaeyoknam. Nngaka. Kima Adi Komii siiramar maargimaarga kimiir inigim siya bidi win haiginim ninomor kou hir. Mi sima wa nwoki inokninkinim kima Adi Komii siir yinisimkim. Iriig.

*Jisis siya maargimaarga ha nwowin mi ina boin wadiekiyin Adi Komii siirim
(Mt 11:25-27; 13:16-17)*

21 Mi taka iyya Adi Komii siir naeyuun Jisis siir mhi kwoin imiir hurworwokai mi siya ini maargimaarga ywowin. Mi Jisis siya boin, Adi Komii, kira nu ninomor sowiir Biyan Inkam Komiigin. Kara kiriir boin wadieki, kira dimin nhirim kamim ninokninkinkakim mi kwoin miyik miyikakim simiirsi nimpriokin nu tiranim mi kira inkamim naingwo omok karamaeyim simiir yisiimauu. Ihi, Adi Komii, kiriir kwoinin siya hiriyyar nwowikin.

22 Kariir Adi Komiiyin siya digworaekwo whiekakim, kariir ina bidi hauu digim. Inkam nwirkin kariir biri ninokninkinkin, Adi Komii sasar ninokninkini kariirin. Mi inkam nwirkin Adi Komii siir ninokninkin tani. Kara siir Yinisimin kanakanar ninokninkini siirin. Mi iikamim kara boinmimauuim yim ina ninokninkinim Adi Komii siirin.

23 Mi kamim Jisis siir kigna miriyyim simasimar nwokim mi siya ina haiyug boinkiyin. Iikam nhirim sima dimin kirie kirieyem wari bi kigim. Adi Komii siya kimiirim naingwokwonanaeikin mi siya dimin kirie kirieyem kimiir asi nsiimauugim. Mi kima nhirim simiir kou asi nwowi.

24 Kara pi kimiir boinki. Biya profet kamim mi inkam komiyyim nu kigriraowiyim, sima ti diminim tariinan kigim, simiir kigamar naingwokim mi sima bi kigim. Mi sima ti yayim tariinan kima wakaeyim, simiir wakaeyamar naingwokim mi sima simiir bi wakaekim. Nngaka. Iriig.

Nu Samarian inkam nwirin Juda inkam nwirin siir whinkinsiisgin

25 Mi inkam nwirin siyu komii ninokninkiniyin, siya Jisis siirim kinankiugin. Mi siya boin, iikam nowomwarkaiyuwan inkam, kara wi panina tiri kwoin budin inokinok omwai waiya yokiyokiiyin siirin, ha?

26 Mi Jisis siya siir yai aka ina yowarkii boinin, Yokwo Komii saeya panina boinka? Kira panina mwaingin saiir yaimwokiyaimwowa, ha?

27 Mi siya hinina yowarkii boin, Yokwo Komii saeya hinina boinka, Biyan Inkam Komiyyin siya kiriir Adi Komiigin mi kiriir mhi kwoinin siiramar daingwo irkak mi kiriir piugina mi kiriir kirieya mi kiriir kwoinbud ieya simiirar hauu irkak siirin. Kira kiriir nomiiyau iirimim hinina daingwo kira kramar naingwonaeyin saiir hiriinan.

28 Mi Jisis siya siir boinki, ihi, kira ini wadieya yowarkii boinin. Mi kira hiriinan tiri mi kira wi omwaiya waiya yokiyokii.

29 Mi inkamin siyu komii ninokninkiniyin siya siir inig iirar sibgu diriraeraramar naingwowi. Mi siya Jisis siirin hinina srili, Yokwo Komii saeya boina yayi kira hinina boinkin kira nomiiyau nwirniyam naingwowyim, kira kramar naingwonaeyia saiir hiriinan daingwo. Mi ti nomiiyau nwirin kira boinin siya yipikin, ha?

³⁰ Mi Jisis siya hinina yowarkii boin, inkam nwirin om Jerusalem hir haiburgigin. Mi om Jeriko hiriir yapnam. Mi siyu hirin siirin inkam biyie nhirim sima yapiyiskaiwin mi sima siir digworaekwo whiekakim simiir haii mi sima siirin ina yipamparin. Mi sima hiriinan turgikim mi ina yamim. Mi siya ini siyu hirar ywokiwin mi siya naowim pariiparii.

³¹ Mi taka iya pris inkam nwirin krimiir kaoprige okwowyin ti siyu iir napniyamkin. Mi siya ti inkam iir kigin mi siya kimidiniya siirsi yapiyoknam mi siya siyu miga hiriir yapnam.

³² Mi iriipi hiriinan Livai inkam nwirin nu Judianin ta maeyau kaimwo aiiir mi imbiniyin mi siya ti inkam iir kigin mi siya ina mi apiyoknamin siyu miga hiriir.

³³ Mi inkam nwirin nu Sameria hirankin. Simiir sau omomin siya ti siyu iir mi apnam mi ti inkamin siir hiriir yimbiam mi siya siir kigin mi siir kwoinin siirsiyin naingwoyimiyok prasae bi kikin.

³⁴ Mi siya siir kingiin ha namim mi wa op wain minim siir paowai imiir yaokinki, wadie simiir nwowaiginugiyim mi siya ina udgiyim siir paowaiyim. Mi siya ti inkamin siirin ha kininsiin idwokiwin mi siirin siir donkiwin siir idwo yaki kikiinu idwoki. Mi siya siirin omaka ira inkamki sain whwonkaiiya saiiir hiriir yikunam mi siirin ina sibgu kigriraowin.

³⁵ Mi igwir nugakin siya ti inkamin omakanin siirin umirim kam nwira hauugik mi siirin hinina boinmauugi, ti inkamin siirin kira sibgu kigrirao. Mi kiriir umir nhirim siir hauu saini mi iya kara swoki iti wa swoki hauukiyuwi kiriirin.

³⁶ Jisis siya boin mi tariinanin kira panina naingwowi, yipikin ti inkam nwoimim simiir nwirin ti inkamin, kamim hai tauaeiyim sim nonkwobumbu nankingikin siirsi naingwoyimiyokin, ha?

³⁷ Mi inkamin siyu komii ninokninkiniyin siya boin, ti inkamin siirsi naingwoyimiyokin mi siir whindiriraerin siya. Mi Jisis siir boinki mi kira ha dam mi hiriinanar tini tiru. Iriig.

Mata Maria so

³⁸ Mi Jisis siya mi kamim siir kigna miriyyim sima ha napnamim mi sima om komii whirin siir yapninpokainam. Mi wig ira saiiir inigin Mataka, siirin saeya yikiuna apninpokainam saiiir omaka hiriir nae hauu aeyim.

³⁹ Mata saeya nomousima ira nwowi, saiiir iniga Mariaka, Maria saeya Biyan Inkam Komiiyin siir igmiiga kingiina ini idwoni, saeya siir yai imiir wakaemimika.

⁴⁰ Mi Mata ya ini nae diriraerarnanaeya mi saiiir kwoinin ini haughauga whiyekiyin. Mi Mata saeya Jisis siiram yam mi ina boina, Biyan Inkam Komii kariir nomousima kariir bidi haiburgika mi naeyim kanakana diriraerarnanaei. Mi kira saiiirim naingwo rani, aniya? Kira saiiir boinki, saeya kariir whindiriraerarniyim.

⁴¹ Mi Biyan Inkam Komiiyin siya hinina yowarkii boin Matara, Mata! Kiriir kwoinin haughauga kipi whiyeki mi kipi naingwoyimiyok. Wari dimin whiekakim kira miriyyim simiirsiiyin.

⁴² Kariir yai aiiir ninokninkinim miriyyim, saeya ini mii nhirim simiir haibura, ta miya Maria saeya nimbina saeya ini mii nhirim simiir haibura. Mi kara saiiirin pi nikropki rani. Nungaka. Iriig.

11

Siyyuin Adi Komiiniyim srii boini ikin

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ Mi igwira Jisis siya maeyau kwira saiiir kwisboinkin Adi Komii siirim. Mi mhoiyya siya ha kwisboin digiyin mi inkam nwirin siir kigna miriyyin siir boinki, Biyan Inkam

Komii, kira krımıir dowomwarkai haiginu Adi Komii siiram kwisboiniya biya Jon siya kamim siir kigna miriyyim simiir nowomwarkaiyin sair hiriinan.

² Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, iya kima Adi Komii siirim kwisboiniyim kima hinina kwisboin,

krımıir Adi Komiiyin krıma ha naingwowi iikamim sima kiriir inig iir hainanam daingwo. Mi iya kira kiriir iikam whiekakim simiir kigirkana iya saeya nimbiyamana krıma sairim naingwowi.

³ Mi inokiinokin krıma naeyim whaowaeiyim mi krıma kiriiram sriiyim mi kira naeyim pi krımıir digar mi hauwi.

⁴ Mi kira krımıir dimin biyeyim iripi hiriinan wa timi inkin haiyoprimdiyumiigii. Mi iriipa hiriinan krıma haiyoprimdiyumiigiyim iikam krımıir tirbuwiyim simiir dimin biyeyim simiir hiriinan. Mi kira hik komii krımıiram kipi kigninkinki krımıir kinankuwam.

⁵ Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki mi kimiir inkam nwirkin siya nomiiyau miyikaki nuwi mi kira siir omaka hiriir nami hiriir tiriir nibopwo kira kiriir nomiiyau iirimin hinina nini kauwuwi, nomiiyau kira kariirin Bretim nhouma whauugi.

⁶ Dimusi rani, kariir nomiiyau nwirin siya siyu hir napniyin mi kariir omaka tiriir yimbini, kara nae siir hauugi karamaeka.

⁷ Mi ti inkamin omaka hiranin siya ina yowarkii boinin, kira kiigi kariir kipi ninki. Anowin bidi haiginikouwin. Kariir yinim krıma nib bidi whwonkaiyim. Kara pi nini rani, dimin kiriir hauugiyim.

⁸ Kara kimiir boinki, ta omaka sair adin siya hinina naingwokin, ihi, siya kariir nomiiyau topmwokin mi kara nae siirin pi hiriinan ni komiia pi sair hauu rani. Nningaka. Mi siya ti inkamin kira kauwoknanaeyin sairsi nhakiugin. Mi siya ti inkamin pa ninsiini mi siir naeyim pa hauugi.

⁹ Kara kimiir boinki mi kima Adi Komii siirim kwisboini mi siya kimiirin diminin wa hauwi. Mi kima diminim hansiri mi kima siirin wa kigi. Mi kima ano kaigakani mi Adi Komii siya anoin kimiiramın wa haiwaoki.

¹⁰ Mi iikam whiekakim sima Adi Komii siirim kwisboiniyim, sima diminin wa hai. Mi inkamin diminim hansiriyin mi siya wa kigi. Mi inkamin ano kaigakani mi Adi Komii siya anoin siirimın wa haiwaoki.

¹¹ Mi kimiir inkam nwirkin, siir yinisimin anasum siir ad iirim kauwi mi adin siirin wi mipug biyeyin siir nama hauugi, aniya? Nningaka.

¹² Mi yinisimin ad iirimın ipiyan yin kaskakam srii mi adin siirin pi owinyai biyeyin siir nama hauugi, iye? Yio iriipa hiriinan. Nningaka.

¹³ Mi krıma iikamim dimin biyeyar tirikim krıma dimin miyikin hindara mi priihauwikim, krımıir yinisim imiirin mi krıma hiriinanar dinokninkin, Adi Komiiyin ninomor kouanin siya naeyiu miyikin, pi iikamim siirim kwisboiniyim pi simiirar swoki inkin hauwi. Iriig.

*Sima hinina boinkim Jisis siya Bielsebul saikar miriigin
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)*

¹⁴ Uridiyu biyeyin inkam waeyaiyin siir nwokaiyin Jisis siya haiswoniskiigin ti inkamin siya waeyagin. Mi uridyiu biyeyin siya ha namın mi ti inkam waeyaiyin siya ina swoki boinaigiyin. Mi iikamim sima ini hindara yanaakiyim.

¹⁵ Mi kam nhirim sima boin, siya uridyiu biye biyeyim simiirin Bielsebul siir kirieya sair haiswoniskiigin. Uridiyu biye simiir biyan inkamin siir inig whirin Setankin.

¹⁶ Mi kam nhirim sima siirim kinankuwam naingwokim mi sima siirim asi kauwoknanaekikin kiriepai kiriepaiyim ninomor kou hiranim simiirim, simiir

n̄isiimauuam. M̄i sima wa nwoki inokninkinim Adi Komii siya n̄imbinkin iikamim simiir whindiriraerarin.

¹⁷ M̄i siya simiir kwoin imiir b̄idiyar ȳinokninkinkiyin m̄i siya simiir boinki m̄i nu whiruwana iikamim sima isido whisa nwowi, yai n̄iniyam m̄i ti iikamim sima w̄i m̄iyyik nwo rani m̄i ad nwirni ȳinisimim simani isido whisa nwoki, yai n̄iniyam m̄i simani w̄i m̄iyyik nwo rani.

¹⁸ M̄i Setan siir isidin whisa nwowi m̄i yai sowa swoki inii m̄i siir isidin w̄i kirie panin panina nwowi, ha? Kima hinina boinkim kara uridyu biyeyim Bielsebul siir kirieya saiir haiswoniskigin. Ta yaiya saiir yaimwowa hininga, Setan siir isidin whisa ywoki m̄i yai ina ȳiniyim. M̄i Setan siir isidin hiriinan tiri m̄i sima w̄i kirie nwo rani. N̄ingaka. Sima w̄i hindara kigugu iuguskii.

¹⁹ M̄i kaimwokinuwi, Bielsebul siya kariir whinkinsiisi m̄i kara uridyu biyeyim simiirin ha haiswoniskii m̄i kimiir kamim simiirin n̄inga whindiriraerarkim m̄i uridyu biyeyim ha haiswoniskikigim, ha? N̄ingaka. Kiriir isidin sima b̄idi ȳinokninkinim simiirin Adi Komii siir kirieya saeyar haiswoniskigim, Bielsebul siir kirieya sae rani. N̄ingaka. Wari yai hiriinana kima kariir boinkiya, kima pi niksisaekingim.

²⁰ N̄ingaka. Adi Komii siir kirieya saeyar haiswoniskigin uridyu biyeyim. M̄i iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir n̄isiimauuwi saeya kimiir b̄idi yimbiyama.

²¹ M̄i inkam kirie nwirin siya sau minim siir omaka hirar sibgu hai okwokaowi m̄i siir digworaekwo whiekakim w̄i wad̄eyar sibgu owi.

²² M̄i inkam nwirin siya kirie komiigakin ini ti inkamin omaka hai okwokaowin siir kirie aiir haiburin m̄i siya siir sau kamku minim siir k̄insiisiyim simiir siinaiyin m̄i ti siir digworaekwo minim ina hid hauugiyim, siir nomiyau n̄hirim simiir.

²³ Inkamin kariir whindiraerariyin ȳio kariir ioan inkam tani. Inkamin kariir whindiriraerar karamae nwowiyin ȳio siya kariir ioan inkam ieya. M̄i ti inkamin iikamim kariirim naingwo tibmiiyim simiir t̄irbumbuwiyin m̄i ti hiriinan inkamin ȳio siya iikamim simiir kwoin imiir whriewhrie haiginiuwiyin m̄i ha n̄inoopamiyim ini simiir hiriinan ywowin. Iriig.

Uridyu biyeyin siya ina swoki itin (Mt 12:43-45)

²⁴ M̄i iya uridyu biyeyin siya inkam nwirni haiburgigiyim m̄ipi maeyau kwira nami pu nini siisnakiyam. M̄i siya hiriinan kig karamae nwowi m̄i siya pa boini, amba swoki ami omaka biya kara haiburgiga saiiramar.

²⁵ M̄i siya ina swoki amin ti inkamin biya siya niki owin siiramar m̄i siya ina ini kiguwin ti inkamin siya n̄inga n̄inga nwowi. M̄i siya ini omaka inkamki n̄hisiya m̄i ha puaiiya inkamki nitam ini saiir hiriinan ywowa.

²⁶ M̄i siya ha nam̄in, uridyu biye iriyyar nwiso simiir siyu biyeyin ini simiir siyu biye imiir haiburim m̄i siya simiir warar ȳinkin ikunam. M̄i sima omakanan ti inkamin siir mh̄inau hiriyyar yapn̄inopkainam. Ti inkamin biya biye nwowin m̄i tariinanin siya ini biyeki biyeyar yasae owoguskiyin. Iriig.

Mairgimairga haini siyugin

²⁷ Jisis siya ta yai aiirin iikam isid komiyyin sima nwowa saiir boinkin. M̄i wig ira simaka hir n̄inkin owa saeya ina kauwok boinanaekiya, ta wiga biya kiriir naokaina m̄i mwoi kiriir haigiyu imiyyaeya, saeya ina mairgimairga.

²⁸ M̄i Jisis siya boinki, ihi m̄i iikamim Adi Komii siir yai wakaeyim m̄i siir mhoiyya namim, sima ha mairgimairga. M̄i sima ini wadie nwowim, simiir mairgimairga ini kariir apua saiir mairgimairga aiir haiburim. Iriig.

*Kam n̄h̄r̄im s̄ima k̄ir̄epai k̄ir̄epaiyim n̄kiuḡim
(Mt 12:38-42)*

²⁹ Mi iikam whiekakim siir nokwoyokaiyim mi siya simiirin ina boinmimauuw̄in, kima ti iikamim tir nwowim, kima dimin biyiekakim. Iikamim kir̄epai k̄ir̄epaiyim n̄kiuim simiir n̄siimauuwam, Adi Komii siir kir̄eya kara boriisopi kimiir n̄siimauuim. Mi kara dimin komii wh̄ir̄in p̄i kimiir n̄siimauuwi, Jona siyairgin.

³⁰ Biya Jona siya anasu komiia sair m̄hin̄au namkiyin mi m̄hin̄au hirar yokai mi ti dimin̄in Adi Komii siya n̄siimauugin, siir kir̄eya iikamim om komii Niniva hiranim simiir. Mi ir̄ipi hir̄inan, kara Yaowae Adin ninomor kouanin ti iikamim tariinananim kimiir n̄siimauuwi Adi Komii siir kir̄eya. Dimin̄in w̄i kariirar dir̄raerari mi kima Adi Komii siir kir̄e airin̄ w̄i han̄ngi kigi.

³¹ B̄idi b̄idiniyar̄in wig ira in̄ig komiigaka saeya nu Siva hirankin n̄apiyokiyok̄inika saeya ii kasa bi napka. Saeya yai m̄iyik m̄iyikim inkam komiyyin nu k̄igr̄raowiyin Solomon siya boinim simiir wakaeyim nitka. Kariir yayim in̄i Solomon siir yai imiir haiburim mi kima kariir yai bi wakaeyoknakim. Mi ta hir̄inan iya, Adi Komii siya siir iikamim simiir hidni mi ta wig komiia in̄igaka saeya kimiirin̄ w̄i hin̄ina n̄nsiin okwo boini, Adi Komii siya kimiirin̄ w̄i h̄ik komii hauuwi. Dimusi rani, kima siir yai m̄iyik imiir bi wakaekim.

³² Iya Jona siya Adi Komii siir yai kir̄eya sair boinmimauūin mi om Niniva hir̄an iikamim simiir m̄hi kwoinim b̄idiyar kisina haiḡiyim. Mi kariir yai kir̄eya saeya in̄i Jona siir yai kir̄e air haibura mi kimiir m̄hi kwoinim bi swoki kisina haigikim. Mhoiya Adi Komii k̄rimiir Wanin siya iikamim simiir hidim n̄ti mi om Ninivan iikamim sima w̄i hin̄ina n̄nsiin okwo boini, Adi Komii siya kimiirin̄ w̄i h̄ik prasae hauu rani. Dimusi rani, kima siir yai kir̄e air bi wakaeyoknakim mi kimiir m̄hi kwoinim bi kisina haigikim. N̄ngaka. Iriig.

*K̄rimiir kwoin̄ iir̄in paenan k̄rimiir nhwō ieyar n̄uya haiḡin̄uwi
(Mt 5:15; 6:22-23)*

³³ Mi iikamim paeya n̄uyaeiya ienau mi twonau m̄in bi haigiika. N̄ngaka. Mi sima romiyas iirar ninank̄ii mi iikamim k̄igim.

³⁴ Kimiir nhwoim paenan simar n̄uya haiḡin̄uwi kwoin̄ iir̄in mi kimiir nhwoin̄ dimin m̄iyik kigi mi kwoin̄in ir̄ipa hir̄inan p̄i wad̄eyar mi naingwowi mi in̄i ȳukidin omaka bopwoniya hangomu haiḡiniyin̄ mi omaka ir̄kak airar n̄uya ir̄kakiya in̄i siir hir̄inan ywowin. Mi k̄iriir nhwoin̄ siya dimin biȳe kigi mi k̄iriir kwoin̄in w̄i biȳeyar mi inkin owi, omaka ȳukid hainḡimu haiḡin̄ karamae nwowiya sair hir̄inan mi omaka ir̄kaka w̄i sair n̄uya rani.

³⁵ Mi kima sibgu wakaeyok, kimiir nhwoim omaka anonan kipi haiwaoki, w̄i dimin biȳeki wara n̄nkin amisi. Mi w̄i k̄iriir kwoin̄ iir̄ tirbumbuwi.

³⁶ Mi k̄iriir kwoin̄in siya m̄iyik nwowi mi k̄iriir siȳuin̄ in̄i wad̄eyar mi inkin owin. Ti hir̄inan inkamin̄ siir kwoin̄in paeya inkam n̄uya haiḡin̄uwiya in̄i sair hir̄inan ywowin. Siya digworaekwo whiekakim simiir sibgu kigomokim. Iriig.

*Siyu biȳeyim Farisi kamim mi kamim nowomwakaiȳuwiyim sima tir̄kim
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)*

³⁷ Mi Jisis siya ta yaiya sair ha boin digiyin̄ mi Farisi inkam nw̄irin̄ siya ȳkiuna siirin̄ saika naeyim. Mi siya ha napn̄nopkainamin̄ siir omaka hir̄ir mi hi air ȳdwokai.

³⁸ Mi ti Farisi inkamin̄ siya Jisis saika nidwokai aeyin̄ siya in̄i nanaakakar yokiyin. Mi siyar k̄ig Jisis siya op bi whaugin̄, Juda simiir siȳuin̄ siya boina sair hir̄inan mi siya nae ha bi naekin̄ mi siya ina yaingwoȳimiyokin̄.

³⁹ Mi Biyan Inkam Komiyyin̄ siya siir boinki, kima Farisi kamim, kima kimiir p̄iu airin̄ idananar h̄isokpraprasa mi kwoin̄ kimiirin̄ ȳio m̄iyik nwo rani. Mi kima in̄i inkamin̄

mobmor mob minim idanara hisokiyin mi aowa iokakar nwowiyim mi kimiir mhi kwoinim ini simiir hiriinan ywowim. Inkam nwirniyim kigmar mi hii tauae ti hiriinan siyiuim.

⁴⁰ Kima habwahaowaenankim! Adi Komii siya piu kwoin sowerar nonkwokwokikin. Kima ti diminin siir bi ninokninkinkin, aniya?

⁴¹ Mi kimiir diminpai diminpaiyim inkam paeprikabim simiir hauuwi, naeyim mobmor mobnau nwokaiyim simiir hiriinan mi kimiir mhi kwoinim Adi Komii siir whwonkam ida wi wadieki wadieyar nwowirkaki.

⁴² Farisi kamim kima mintarao! Dimusi rani, digworaekwo whiekakim kima haiiyim haimeii pi Adi Komii siirar mi hauuwi. Ti siyiu hiriinanin yio wadieyairgin. Mi kima iikam nhirim simiir swoki haimriiyugii mi kima Adi Komii siirim bi naingwowaokim. Biya kima siyiu miyik iir tiki tir mi Adi Komii siiram daingwo mi ti dimin komii komiiyim simiir tir, ti hiriinan siyiuin siya wadieyin. Ti siyiuin kima tirin dimin haimeiyim Adi Komii siir hauuim yio siyiu wadiekin siir kipi haiburgik. Mi ti dimin komii whirin Adi Komii siirim naingwonanaeyin siir warar dinkin tir.

⁴³ Farisi kamim, kima mintarao! Kima omaka Adi Komii siir yai nidwokai wakaeiya, pi iikamim simiir whwonkam ida hirar nidwokaiyamar maingimaingaeikim sima kimiir boin maingimaingam. Mi kima minam mi aingwowikim maeyaua iripa yai nidwo boinaiiya iikamim sima kimiir inig imiir nwoki hainanim.

⁴⁴ Kima mintarao! Kima ini ieyin inkam whigi nwokaiyin owainie krin karamae nwowiyin mi iikamim sima siir idwovar ninap anapi, sima ninokninkin tani. Mi iikamim sima kimiirin hinina kigi kima mi miyika mirii mi ta mi miyika ini nuin inkam whi priigintimdinuiyin siir hiriinan ywowin. Mi kimiir mhi kwoinim ini biyek biyie ywowim mi sima ninokninkin tani mi sima kimiir yai imiir asi naingwo tibmiigim.

⁴⁵ Mi inkam nwirin siyiu komii ninokninkiniyin siya siir yai aka hinina yowarkii boin, inkamin yaimin diminim sim nowomwarkaiyuwiyin, wara yaiya kira boinkiya kira hik krimiir wara ninkin hauugii.

⁴⁶ Jisis siya ina yowarkii boinin, kima kamim siyiu komii nowomwarkaiyuwiyim kima ha timi inkin mintarao! Dimusi rani, kima siyiu kasaka bi haiginkim Adi Komii siir siyiuin saika ninkin owim mi inkamim simiirin wi wakaeyokna dig rani. Kima siyupai siyupai imiirar haigini mi sima kam nhirim siyiu komii siir sibgu ninokninkin karamae nwowiyim simiir bi whindiriraerikim. Ningaka. Mi simiirin hik komii komii imiirar hauuwi.

⁴⁷ Kima mintarao! Biya kimiir yidiwi wanwiyaeyim sima profet inkamin Adi Komii siir yai aiiir boinmimauuim simiir nisom aowim mi simiir ieyim kimar piuai haiginiu. Mhoiia sima nwoki kigninokninkinim.

⁴⁸ Ti siyiuin, kima kam nhirim simiir mhi kwoin imiirin hinina nisisimauugin mi kima siyiuim biya krimiir yidiwi wanwiyaeyim sima tirim simiiramar maingimaingaei mi ti hiriinan kwoinin ini simiir hirar nwowin. Mi profet inkamim kima nisomsom aokaokim mi ieyim simiir haingikaiyim ini kimar piuaiyim.

⁴⁹ Mi Adi Komiiyin bidiya yinokninkinin biyan Yokwo Komiiya siya hinina win boinkikin, kara wi profet kamim mi aposel kamim simiirin wi iikamim Isrelanim simiiram nikropki mi simiirin wi kam nhirim sima ninkinaeyokiyok isomsom aokaowi. Mi nhirim hik kimpipisu ara hauugigi.

⁵⁰ Mi tariinanin kara wi iikamim nu Isrel tiranim wi hik kimiir hauuwi, biya kimiir yidiwi wanwiyaeyim sima nisomsom aokaowim profet kamim simiir. Mi kara kimiirin wi sairsi swoki itrinaei. Mi Adi Komii siya bidi bidinana nidwo kigiyokiyokigin ti nu ieyar whuwiniuna kima profet kamim simiir nisomsom aokaowim mi ini tarinana yamwoniyin.

⁵¹ Bii ki biyan profetin Ebel siir yisomao mi ini mhoigi mhoiyan profetin Sekaraia siirar yadigniyin. Sima siirin Adi Komii siir omaka sair bopwo hirar nisomaokin. Ihi, kara kimiir boinki, ti iikamim nu tir nwowim. Kara kimiirin wi dimin biyie iirar nonkwobumbuninkin haiginuwi, ti siyu biyeyin biya kima tirin siirsiyin!

⁵² Kima kamim siyu komii nowomwarkaiyuwiyim kima mintarao! Kima siyuin Adi Komiiniyim namiyin siirin ina ninokninkinin. Mi kima ti siyu iir wakaeyoknam naingwo rani. Mi inkam nwirkin Adi Komii siir siyu iir napim naingwowi. Sima wi dig nwo rani. Dimusi rani, kima siyu kasaka bi haiginkim mi simiir siyuin ini kima haiginokouwin. Kima inkam biyie kingim. Kima ini inkamin omaka nae haigiya sair anowin siir haiginokougigiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi kima nae simiir bi hauugin mi sima yaba hirar nwowim ina yaonamim.

⁵³ Mi Jisis siya ta omaka aair haiburgigin mi ha napniyamim mi kamim siyu komii sim nowomwarkaiyuwiyim sima yai siir boin huriyuim yinkinyaeyaowim. Mi sima siir yai aairim mi kininkiu siya yai biyie boinim, dig bi nwokim.

⁵⁴ Mi sima ini siiramar kaowim, yai biyie kwirki pi siir yai hiranka kwimbini mi sima siirin wa nwoki isomaowim. Iriig.

12

Nikisaeni siyuin siirsi mintarao (Mt 10:26-27)

¹ Iikam kasaka rani, hir nwomimirim. Sima ini iripa iripa ywonamim. Mi nhirim simiir iga idwovar ninkin okwo nami. Mi taki iya Jisis siya kamim siir kigna miriyim bi simiir iki boinmimauugig, kima sibgu mintarao Farisi simiir yis iirsiyin. Kara simiir siyuin yaiyairgi nhinkiniyim simiir boinkin.

² Mi Farisi simiir yaiyim mi siyu biyie whiekakim tariinanin aowa aowa nwowim mi mhoiia sima wi idowiyar nimbiamim. Mi nimprio yai whiekakim mhoiia simiirin wi inkamkar ninokninkin iuguskii.

³ Mi yai whiekakim biya niyim niyim kima nimprio boinim mi mhoiia iikamim sima simiirin wi idowiyar kigirkaki nabienan. Mi yai whiekakim hiinsim hiinsima kima boinim omakanau hir mi mhoiia wi Adi Komii siyar nisiimauu iuguski mi wi iikam whiekakim wi simar wakae irkaki. Iriig.

Inkamim dimin whirua siirsi arar didid iski (Mt 10:28-31)

⁴ Kariir nomiyauwim, kara kimiirin pi hinina boinkii kima inkamki kimiir nisomaosi kipi nidid. Mhoiia sima kimiirin dimin whir swoki tirbu rani. Nungaka.

⁵ Mi inkamin kima nididanin mi kara kimiirin wi siir nisiimauuwi. Kima siirsi didid Adi Komii siiyairgin sima kimiir nisom aowi. Mi Adi Komii siya kiriekakaairgin mi mhoiia siya inkamim simiir pugina wi maeyau biyeya paekaka sair mi itkaigi. Ihi, kara kimiir boinki, kima Adi Komii siirsiyar didid.

⁶ Kima dinokninkin, inkamim sima ipiyin sisim iriyarim umirsim kwiso (02 toea) sowiir saingin. Mi Adi Komii siya ti hiriinan ipiyin sim ira sair bi swoki aingwowowouwika iya saeya naowiya. Nungaka.

⁷ Mi kanim kimiir mwo nwowim siya bidi mwainim mi nuan iikamim kima simiirsi kipi nidid, kima ini ipiyin sisim whiekakim simiir haiiburim mi Adi Komii siya wi kimiirar kigriraowi. Iriig.

Jisis siir inig iir boinmimauuni siyu ikin (Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Kara kimiir boinkii mi inkam nwirkin kariir inigin iikam whiekakim simiir whwonkam ida boinmimauuwi mi iriipa hiriinan, Yaowae Adin ninomor kouanin kara kariir inigin wi Adi Komii siir paekwosimim simiir whwonkam ida mi boinmimauuwi.

⁹ Mi inkamın kariir inıgın iikam whiekakım simiir whwonkam ıda nımpriowi mi iriipi hiriinan kara siir inıgın wa mi impriowi Adi Komii siir paekwosımım simiir whwonkam ıdın.

¹⁰ Mi inkam nıwırkin Yaowae Adın nınomor kouanın yai biyie kwır siir boını mi Adi Komii siya siir dimın biyieyım wa haiyoprimdiyumiigi. Mi inkamın Adi Komii siir naeyıuın siir nıkbumbuwi mi Adi Komii siya siir dimın biyieyım simiirın wı haiyoprimdiyumiigi rani. Nıngaka.

¹¹ Mi sima kımıir nıku nami omaka Adi Komii siir yai nıdwokai wakaeiya sair hiriir. Mi inkam komii komiiyım gavmaniyım mi kamım inıgakım simiir whwonkam ıda hiriir mi kima kipi nıdid mi ha kipi naıngwo. Mi krıma simiir yai aka wı panına nowarkı boını, ha? Mi krıma wı paka hının yaiya sair boını simiirın?

¹² Mi tariinanın kımıirın pi Adi Komii siir naeyıuın siyar kwısiimauuwi, yaiya kima nini boınıuwi simaka. Iriig.

Boınıyio yaiya inkam umırkakın whaowaeyın siir boınka

¹³ Inkam nıwırın ti iikam isid komiiyın siir hıranın, siya Jısis siir boınki, iikam nowomwarkaiyuwıyın kira kariir yaowaeyın siirın pi hınına boın, siya krıriir adın siir digworaekwowım pi kwısa sıotkin hıd. Mi kwıra pi kariir whauu.

¹⁴ Mi Jısis siya siir yai aka hınına yowarkı boınki, pi panına tiri, yipiki kariir nımbının kımıir digworaekwo mınım simiir hıdam, ha?

¹⁵ Mi siya simiirın ına swoki boınkiyın, kima mıntarao! Kima sıbgu kigrıraowi mi kima wı dimın whırım kımair tani. Mi inkamın digworaekwo whiekakakın siirın kwoın miyık wı ti digworaekwowım sima hauu rani. Nıngaka, nıngaka.

¹⁶ Mi Jısis siya boınıyio yaiya kwıra boın simiirın mi umır digworaekwo whiekakak, inkamın mi siir nuın sasae miyıkır niigin.

¹⁷ Mi siya siir kwoınau hırın hınına yaıngwokai, kara pi panına tiri? Kariir numıran sasae whiekakım simiirın omaka haigi dig karamaeka mi simiirın wa haigi dig rani.

¹⁸ Mi siya boın, kara wı hınına tiri. Kara wı kariir omakım nae haigiıyım wı simiir nınımnhınkiigi mi wı komii komii ara mırıi. Mi kariir wit whiekakım mi sasae miyık miyık whiekak ıkım, wı ti omaka imiir haigi.

¹⁹ Mi mhoıya kara wı hınına nwoki boınım, kara dimın miyıkak inkamkın. Ti kariir nae dimın miyık whiekakım wı bıewıi kasaka nwo rani. Mi kara nae opmın kwıyaei mi kara wı hiınsımiınsıma maırgımaırga nwoı.

²⁰ Mi Adi Komii siya siir boınki, kira inkam habwowhaekin, ta nıyaka kira pi saırar nao nami mi digworaekwo whiekakım kira dirıraerargikım wı nhınga haii?

²¹ Mi Jısis siya ına swoki boınkiyın iriipi hiriinan inkamın siya digworaekwo whiekak imiir haıngiriıyıu haıgınmııriıyın siyamar mi siya Adi Komii siir whwonkam ıda wı digworaekwokak nwo rani. Nıngaka. Siya wı inkam paeprikabnan nwoı. Iriig.

Naıngwoyımıyokni sıyıugın

²² Mi Jısis siya kamım siir kigna mırııyım simiir boınki, kara kımıirın pi hınına boınki, kima kımıir piıu aırsi kipi naıngwoyımıyok mi hınına kipi boın, krıma wı dimu naei? Mi kima kımıir piıu aırsi kipi naıngwoyımıyoknae. Mi hınına kipi boın, krıma krımiir piıua wı dimu dimın nıtımwanıuwi?

²³ Kwoın budın yıo nae siir hiriinan tani. Mi piıua ya yıııs sair hiriinan tani. Nıngaka.

²⁴ Kima ipiyınım simiir kignınoknınkıni sima sasae bı nınkınikım mi sima sasae bı nıngugu haiigım mi sima nae biri haıngiriıyıu haıgınikım. Mi sima nae digworaekwo mınım, simiir omaka karamaekım. Mi simiirın naeyım Adi Komii siyar hauuwikım. Adi Komii siir kwoının hınına naıngwoı, kima ına ipiyın imiir haıburım!

²⁵ Mi yipiki inkamkın siya bıewıi nhırım omwai swoki hınıs waiyayokiyokıyım swoki aıngwoın, ha?

²⁶ Mi kima hiriinan diminsim whir tir karamae nwowi mi kimiir kwoinim ti hiriinan dimin whir iirsi dimusi naingwoyimiyokim, ha? Mi kima hiriinan kipi tir.

²⁷ Kima kip imiir kigi sima mwrriyim mi sima yuis minim sima sima bi miriinaeikim. Niingaka. Biya Solomon siya puuai miyik whiekakaingin. Mi siir puuaiyim ti kipim simiir bi haiburgim. Niingaka.

²⁸ Ihi, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nonkwokwowim wadiekwadieyairgim. Kowim panaoin sima pi numir hir whaki mi ko imiirin wakar swoki akitkaigaigi paenau hiriir. Mi ti kip hiriinanim yim Adi Komii siya puuaiigim mi kipa ya dimin komii rani. Mi kimiir naingwo tibmiiya komii rani mi iikam kima ini kou ywowim. Mi kima hiriinana timi inokninkinkin. Adi Komii siya wi kimiirar mi sibgu kigriraowi mi kimiir digworaekwo whiekak ikim.

²⁹ Mi kima hinina kipi naingwoyimiyok boin, krma wi dimu dimin naei mi wi papiyan op mi kwiyaei.

³⁰ Sima kamim naingwo tibmii karamaeyim ti nuin siir tiranim, simiir kwoinim ti dimin hiriinanim simiirimar naingwokwo nanaeikim. Mi kimiir Adin siya bidi yinokninkinin, kima wi piki hinin diminin siir haii.

³¹ Mi kima Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana kimiir kwoinim saiirim naingwokini mi ti dimin hiriinanim siya wi kimiirar ninkin hauuwi. Iriig.

*Siyuin dimin miyikim ninomor kou haingiriyu haigini ikin
(Mt 6:19-21)*

³² Kima kariir iikamim sibsib nanim kima kipi nidid. Dimusi rani, kimiirin Adi Komii siya bidi yimbinin siir digworaekwo whiekakim yim wi kima kigriraowi.

³³ Mi kima digworaekwo whiekakim kam nhirim simiir hauuwi mi sima saini mi ti umirim inkam paeprkabim simiir hauu. Ti hiriinan siyuiu mhoiya wi siya whindiriraerar haiginuwi dimin miyik miyikim. Adi Komii siir omin dimin biye whirki bi swoki tirbuwikin. Mi ninomor kou hirin diminki bi swoki kiguguwikin mi hiyan inkam karamaekin mi dimin imiirin kikomki bi swoki kripikin. Niingaka.

³⁴ Mi maeyauwa kiriir dimin miyik miyikim sima nwowim mi kiriir kwoinbudin omwai waiyayokiyoyin wi ti om iirar mini owouwi. Iriig.

Miiyan kamim diriraerar kaowim simiir yaiga

³⁵ Mi kima yuisim haruwa kisina kainam mi puwop aka kigoknam. Mi yukidin kima hangumuwi mi ha dwo, diminin mhoiya nimbiniyanin siirim.

³⁶ Kima ini kamim simiir biyan inkam iirim nwokwokiniyim simiir hiriinan ywowim. Sima wigwas naeya saiir naenakiyim mi ina swoki itim. Mi siya ninmiga hir naka okwo kiekikomni mi sima anowin wa haiwao sasaugi. Mi Adi Komii siiram hiriinana sibgu okwokin.

³⁷ Mi biyan inkamin siya niti, siya siir miiyan kam imiirin hinina nini kiguwi sima nhwo bi whwonkaigim mi ti miiyan kamim sima ha maigimaiga. Kara kimiirin yaimwowar boini mi biyan inkamin siyarin wi yuisa miyana wi saiir kisina kaii puwopaka mi siya wi kimiir boinki, kima hiya saiir didwo mi kimiirin nae wi siyar hauu aei.

³⁸ Mi siya niibopwo niti mi biyan iuumin haigigi mi siya ha kigi sima ini siir miiyar miriirim mi ti miiyan kamim sima ha maigimaiga.

³⁹ Kima ti dimin iir daingwo. Mi omakain adin siya biya ninokninki hiyan inkamin pi kariir omaka niti mi siya ti hiyan inkamin siirin wi kigninkin apninopkai rani, siir omaka hiriirin, siir digworaekwo imiir haiyam. Niingaka.

⁴⁰ Kima iriipi hiriinan ha timi o kuguu kariiram. Dimusi rani, kara Yaowae Adin ninomor kouanin iya kara niti kima wi saiir ninokninkin tani. Niingaka. Iriig.

*Miyan inkam miyik mi miyan inkam biye simiir boiniyo yaiga
(Mt 24:45-51)*

⁴¹ Mi Pita siya Jisis siir srii, Biyan Inkam, kira ta boiniyo yaiya krimiirarar hauwi, iye? Mi inkam nhirim simiir wara rani. Aniya?

⁴² Mi Jisis siya ina yowarkii boinin, panin biyan inkam ikim, kwoin miyikakin siir miyan kamim simiir sibgu kigriraowiyin? Ti hiriinan inkamin yo siya biyan inkamin siya nimbinkin siir miyan kamim simiir kigriraowim. Simiir naeni ii airin wi siyar nwoki inokninkin haiginuwim.

⁴³ Mi mhoiya Biyan Inkam Komiiyin siya wi sipi swoki iti. Mi siya ti miyan inkamin siirin hinina nini kigni, biya siya boingigin sair hiriinana swoki miriyyin mi siya wi siir boini Kiriir miya wadieka, ti hiriinan miyan inkamin siya wi maingimainga komiigaka mi owi.

⁴⁴ Kara kimiirin yaimwower boini, Biyan Inkam Komii siya siir miyan inkamin wi siir digworaekwo whiekakim simiir kigriraowan biyan inkam nokmwim owaiginuwi.

⁴⁵ Mi ti miyan inkam nwirin siir kwoinin tari wi hinina naingwowi, kariir Biyan Inkam Komiiyin niki itsisau rani. Mi siya siir miyan iikamim simiirin ha tain mi siya nae op minim mi opa kwiyaeha mi siya sairin ina kwiyaeyin.

⁴⁶ Mi siya hiriinan tiri mi ti inkamin siir biyan inkamin siya niti, iya ti miyan inkam ieya nwowin karamae nwowa sair mi siya wi ninokninkinwim tani iya siya hindara kinkak iti. Mi siir biyan inkamin, siirin wi haningi nonkwobumbuninkin haiginuwi. Mi siya siirin wi iki siir miyan kam nhirim siir yai aair wakaeyokna karamae nwowim, wi simakar ninkin ikropkii.

⁴⁷ Mi inkamin siya siir biyan inkamin siir yai imiirin bidiyar yinokninkin mi siya biyan inkamin siya boinin simiir bi wakaeyokna diriraerarkin mi siirin biyan inkamin siya idgiuni wi kasaka nipimpar tani.

⁴⁸ Mi miyan inkamin siya biyan inkamin siir kwoin iir ninokninkin karamae nrowi mi siya mi miyik mirii karamae ha nrowi mi siirin idgiun wi komii nipimpar tani, biyan inkamin siya. Mi yipiki iikamim digworaekwo whiekak Adi Komii siya hauuwim mi sima hoingak mirii digworaekwowim simiir swoki iyopkiyuwim yamdi. Mi yipiki iikamim digworaekwo Adi Komii siya swoki inkin hauuwim mi ti iikamim sima ti digworaekwowim simiir swoki iyopkiyuwamin, kima mi nhami nhami kipi mirii. Iriig.

*Jisis siya iikam isidin simiir ninikibirim nitkin
(Mt 10:34-36)*

⁴⁹ Mi Jisis siya boin, kara iikamim simiir ninikibirim nitkin inkamin pae nikrimtiowiyin haimii haimiia siir hiriinan. Kara hinina naingwowi ti diminin siya dimbiyamki.

⁵⁰ Biyyin kara hik mi kimpipisu mi wa naonami, wi simiir niki haii. Mi ti diminin siya nimbiniisiiyin ta kariir hika wi hiriya niki oyokiyokwii.

⁵¹ Mi kimiir kwoinim ha naingwowi, kara nu tirin yayiyim simiir nikwowaisiiyim nitkin. Ningaka. Kara kimiir boinki. Kara iikamim simiir ninikibirim nitkin.

⁵² Mi tariinan mi mhoiya iriipi hiriinan iikam iriyyarim sima omaka irni nrowi mi isidin wi whisa nrowi ouumim wi iso sowaka ninii mi iso wi ouumim simaka ninii.

⁵³ Mi iikamim sima wi yapayapa nwoki. Mi adin wi siir yinisim yinkamiyyinin saika swoki kwinii mi yinisim yinkamiyyinin wi siir adin saikar swoki inii. Mi yopiiya wi sair yinisim yinugiyina saika swoki kwinii mi yinisim yinugiyina wi sair yopi anakar swoki kwinii. Mi giwaiya wi sair yiniwig anakar kwinii mi yiniwiga wi sair giwai anakar mi ninii. Iriig.

*Siyuin diminki nimbiamiyin siir ninokninkini ikin
(Mt 16:2-3)*

⁵⁴ Mi Jisis siya ha boin digiyin, siya iikamim simiir boinki, kima ha kigikim waua maeyaua beki nikiiyamtibiyin hiranki nimbiniya mi kima bi kimiminkikim pa boinki, naoin kinim mini? Mi kaimwowaiga naowin ha kinikin.

⁵⁵ Mi kima hinina kigiwi iya krakrarwaiga mi kima pi hinina boini waka biewii prasae nikii rani. Mi saeya wi hiriinana mi imbiyami.

⁵⁶ Kima yaiyairgi nhinkini inkamim! Kima nu ninomor sowiir diminim simiirar bidi sibgu kigninokninkinim. Mi kima ta miya Adi Komii siya mriiya saiir ninokninkin karamae dimusi nwowi, ha? Iriig.

*Kira inkamin kiriir boiniuriyu boiniyin saikar kitibmii boin
(Mt 5:25-26)*

⁵⁷ Mi kima siyu miyikin siir sibgu naingwo hid karamae dimusi nwokim mi ha diriraerarim, ha?

⁵⁸ Iya kira boinam nami inkamin kiriir boinhuriyu boinin saika boinim, kowa siyu hirar niki owamiywo mi ta iya kowa iripa yai saiirar sibgu boinam. Mi kowa hiriinan tir karamae nwowi mi siya kiriirin wi inkamin yai hidiyin siirim niku namisi mi inkamin yai hidiyin siya wi poris inkamin siir in hauugiisi mi poris inkamin kiriirin wi maeyaua huuyokiyokaiya mi biye mriiya saiirim nikropkisi.

⁵⁹ Kara kimiir boinkii, kira maeyauwa huuyokiyokaiya saiirin wi niki haiburgig sasau rani. Bi kira digworaekwo whiekakim kira niki prii haiyim, simiir tiki hauukiyyu dig. Iriig.

13

Inkamın siir mhi kwoinim ninkpit haigi karamae nwowi yio wa kigugu iuguski

¹ Mi ta ti aiirin iikam nhirim hirar nwokim mi sima Jisis siirin kam nhirim Galiliyanim simiir boinmauu. Mi kamim wraisu Adi komii siir ninkin imiyyaeyim, Adi Komii siir omaka aiir sima ha namim mi Pailat siir isidin warar yinkin apninopkainam. Mi simiirin ini simar yisomaowim mi simiir nhieyim ini wraisu nhieyim simaka yinkin okiyim.

² Mi Jisis siya simiir boinki, kimiir kwoinim ha naingwowi, ti Galiliyan inkam nhirim hinina naowim, simiir dimin biyeyim ini iikam nhirim Galiliyanim simiir dimin biye imiir haiburim, aniya? Nningaka, nningakanga.

³ Kara kimiirin pi hinina boini. Nningaka, nningakanga! Mi kimiir mhi kwoinim kisina haigi karamae nwowi mi kima wi hindara kigugu iuguski simiir hiriinan.

⁴ Mi biya ti iikam iur iriyyar nwoimim om Siloam siir hiran omaka bripriya saeya nrimdinu aokaowim, kima panina naingwowi ti iikamim simiir dimin biyeyim ini iikam nhirim om komii Jerusalem hiranim simiir dimin biye imiir haiburim, aniya? Nningaki, nningaka.

⁵ Kara kimiirin pi hinina boini. Nningaka, nningakanga! Kimiir mhi kwoinim kisina haigi karamae nwowi mi kima wi hindara kigugu iuguski. Iriig.

Paeyin nae miyik bud karamaeyin siir boiniyio yaiga

⁶ Mi Jisis siya boiniyio yai kwira ina swoki boinin, inkam nwirin siya swapwo wira yinkin siir wain numira saiirin mi mhoiyya siir paenid iirim yit. Mi ini nninga ywowin.

⁷ Mi siya numiran miyan inkamin siir asi boinkikin, kigi. Mi biya biewii whoimim kara ti swapwoin siirin hinina bi kigin. Siya naekak bidi ywowin. Nningaka. Siya ini hiriinana swoki okripkaiyin. Mi kira siirin diigi. Mi siya nu siir hiya whisariyyar niugugusi.

⁸ Mi numir hiran miyan inkamin siya ina yowarkii boinin siir yai anakan, Biyan Inkam Komii, kira siirin ti biewii iirara tiki kigninkin osasae. Kara siir miyin wa hambimbiri mi whrinim wa krinkinki.

⁹ Mi nae wi iki biewii whirin siir budi. Mi nningakinuwi mi kira wa diigi. Iriig.

Mi Juda simiir ii komiyya piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Sabat Jisis siya wig ira saiir haiswoniskigin

10 Mi Juda simiir ii komiyya piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Jisis siya iikamim simiirin maeyauwa Adi Komii krimiir Wanin siir yai nidwokai wakaeiya saiir hir nowamwarkaiyugin.

11 Mi wig ira hir nwoka mi uridyiu biyie whirin saiir nwokin mi ti uridyiu biyieyin siya ma saiir hauuwun biewiyim iuur iriyyar whoimgim. Mi ta wiga saiir digiukuin asi ninsimsiriugin mi saeya paninsi sibgu okwosi.

12 Mi Jisis siya saiir kigin mi saiirin ina yikunanan mi siya saiir boinki, ta wiga kiriir dimin biyieyim kara bidi haiyoprimdiyiumiigiyim. Mi kira ini wadiyar sibgu okiya.

13 Mi siir ina ta wiga saiir yonkwoki mi bi kimiminkika saeya ina sibgu okwo tidwokiya. Mi saeya ini Adi Komii siir inig iirar hainankiya.

14 Mi prismi biyan inkam komiyyin maeyauwa Adi Komii siir yai nidwokai wakaeiya saiir bi nwowiyn, siir mhi kwoinim ini haughauga whiyekiyin Jisis siya ta wiga Judami ii komiyya Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya ini saiir haiswoniskiyin. Mi siya simiirin hinna boinki. Mii mirii iyyim iriyyar kwirkim. Mi kima minam naingwowi inkamki kimiir ma imiir haiswoniskiyim. Mi kima miini ii imiirar wit. Kima ti dimin hininin Judami ii komiyya piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir kipi nit.

15 Mi Jisis siya siir yaiyaka hinna yowarki boin, kima yai aрга nhinkin inkamkim! Judami ii komiyya piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Sabat saiirin, kima whiekakim pa nami omaka bulmakaumiya saiir mi simiirin pa mi ikunani sima op nini kwiyaeyuwim.

16 Mi taka wiga saeya, Ebrahim siir isidin simiir yinisimka. Biewiyim Setan siya nonkwowim saiir iuur iriyyar whoimgim. Mi ini wadiyar mi owa, ta wiga saeya ini ti bulmakauwim simiir haiburim mi kara ta wiga Judami ii komiyya Sabat saiir asi haiswoniskigin.

17 Mi Jisis siya hiriinan boinin mi kamim io siir nwowim sima nidid prasae bi kinkim mi sima ini yai mikrima ywokiyim. Mi iikam whiekakim sima ini maigimaigra ywokiyim ti dimin komii komiyyim siya tirkiyim simiiramin. Iriig.

Mastet nid mi wit sowiir boiniyo yaiga
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

18 Mi Jisis siya ina swoki owarki boinin, Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana, saeya ini dimu diminan ywowa? Kara saiirin pi dimu nikrii, ha?

19 Adi Komii siir isidin sima ini ti paenid whirin siir hiriinan ywowin, krima dapiyin mastet. Mi mhoiyya siya wi pae komiinan namwoiuwun mi siya ini pae nhirim simiir haiburin. Mi ipiyin whieyim ini siir kwiya imiir haigiyyim.

Yisni boiniyo yaiga.
(Mt 13:33)

20 Mi siya ina swoki boinin, kara Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana wi dimu dimin nikrii, ha?

21 Ti iikamim sima yisnankim. Mi wig ira yisin plaua two komii saika pridgika. Mi mhoiyya ti plauan ina iyopingiyin mi ini saa yimbiiyam. Mi Adi Komii siir iikamim wi hiriinan nimbiyami. Iriig.

Ano simkin
(Mt 7:13-14,21-23)

22 Mi iyya Jisis siya om komii Jerusalem hiriir namin mi om komii komii mi omisisimim simiir hiran iikamim simiir warar yowimwarkaiyuam Adi Komii siir yai aiir.

²³ Mi inkam nwirin siir srigi, Biyan Inkam Komii, Adi Komii siya krimiirin wi nhirmiyarar nanmaiwarkainaei saika nini owouwam iyie? Nningaka, aniya? Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boinki,

²⁴ kima kimasiyar mintaraona. Mi kima minan mirii ti ninomor kouan anosimin siir napninopkainamamin. Anoin karargin, iikam whiekakim sima hiriir namamar naingwowi mi sima wi dig nwo rani.

²⁵ Mi omakan Adin sair anoin wi siyar ninsiin haiginikouwi. Mi kima wi yaba hirar nini okwo kaigakan boini, Biyan Inkam Komii, kira anoin krimiiram haiwaoki! Mi kimiirin wi hinina nowarkii boini, kara kimiir ninokninkin tani, kima papiyan omanki nitkim?

²⁶ Mi krma siir yai airin wi hinina nowarkii boini, biya krma nae op minim kinakar nae kwiyaekin. Mi kira krimiir oman siyu iir nokwoin mi krimiirin ini kirar yowomwarkaiyuin dimin taemin imiirin.

²⁷ Mi siya wi kimiir swoki boinki, kara ninokninkin tani kima papiyankim, kima siyu biyie tiran iikamkim, kima dimin biyiekak kamkim kariir haiburgik mi ha dam!

²⁸ Mi kima wi Ebrahim, Aisak, Jekop mi profet inkam whiekakim Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana sair nwowim mi wim kima damki yab hirar dwoki! Mi kima wa kauwaeyimiyok ouwi mi kimiir bigmuim wi kikiyikikiyika kini io nwowimin.

²⁹ Mi iikam bieki nimbiniyin mi bieki nikiiyamiiyin mi maeyau kwiran ikim, sima wi iya Adi Komii siya siir dimin taeminim mi siir iikamim simiir kigirkakana wi sairar ninkin idwokai aei.

³⁰ Ihi, iikamim tariinan inig komii karamae nwowim mi mhoiia inig komiigak wi sima nwowi. Mi iikamim tariinan inig komiigak nwowim mhoiia sima wi inig komiigak nwo rani. Iriig.

*Jisis siya Jerusalem siirsi nougin
(Mt 23:37-39)*

³¹ Mi bi kimiminkikin ta ii ainarin Farisi kam nhirim sima ina yitim mi siir boinmauu, kira ti omin siir haiburgik mi maeyau kwira dam. Herotin kiriir nisomaowam tiri.

³² Mi Jisis siya simiir boinki, kima wra biyeyin siirin hinina tini boiniu. Wakae, panao waka kara pi uridyiu biyeyim mi kamim makakim pi simiir niki haiswonimniskii. Mi mhoiia kariir miyim digi mi kara piu wa siisi. Herot siya wi kariir nisomao rani mi wi kariir mi aeyar nadigiuwi.

³³ Mi panao waka uga kara wa napnami. Dimusi rani, sima profet inkamin kariirin om whir kipi nisomao. Nningaka. Sima kariirin Jerusalem hirar disomao iski.

³⁴ Jerusalem, Jerusalem, profet inkamim kirar nisomsom aokaowikin mi kamim Adi Komii siya krimiiram nikropkiyim, kima siiyani simiirar mi kaiyimikikim. Mi ii kasa rani, kara kiriir yinisimim simiirin iripa haingiriyiu kigriraowama tiri, kakaruk yopiiya sair hiriinan ywowin saeya sair yinim sair pidga aowa hopkrimkrikiuwiiyim. Mi kima pi boriisopi.

³⁵ Wakae! Tariinanin Adi Komii siya digiumii kimiir om iir bidi haimriiyugiyin kimiir omin kimar kigrirao, kara kimiir boinki. Mi kima wi kariir kig rani mi ti ii aeya nadigiuwi iya kima hinina boini, Adi Komii kira ti inkamin kiriir inigi nitin siir whanknsiis mi wadie siir dwowaiginu! Iriig.

14

Jisis siya inkamin piu minkin noni aokaowin siir haiswoniskigin

¹ Mi Juda simiir ii komii kwira Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Jisis siya Farisimi biyan inkamin siir omaka hir nini aeyugin. Iikamim sima ini siiramar kaoraraowim, siya inkam haiswoniskiiyim.

² Mi inkam nwirin siir pua noni aokaowin, Jisis siir kinginar nwokin.

³ Mi Jisis siya ti inkam iir kigin mi kamim siyu komii ninokninkiniyim, Farisi kamim siya simiir sriigi mi ina boinim, Moses siir siyuin wadie bidi ywokiyin. Mi krma inkam makakin ta Judami ii komiia pu siisiya Sabat dimin taemin tir karamae nwowiya saiirar haiswoniski, iyie? Nningaka?

⁴ Mi sima ini wakaemumuim. Mi Jisis siya ti inkamin siirin ina yikunanan mi ina haiswoniskiyin mi siirin ina yikropkiyin.

⁵ Mi Jisis siya simiir boinki mi inkam nwirin kimiir bopwoniya waraurin, siir yinisimin mi siir bulmakauin siya ie whira namai whiriidami mi ti inkamin siya siirin wi Judami ii komiia pu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya wi saiir haisasauki rani, iyie? Nningaka?

⁶ Mi sima ta yaiya siya boina, saiirin yai kwir bi nowarki boinkim. Iriig.

Inkamın siya hinina kipi naingwo kara inig komiigakin

⁷ Jisis siya ta nae aiiram nitim kamim simiir kigin sima biyan ipiiyim simiir nidwokaigim. Mi siya boiniyo yai kwira simiir asi boinkin, siya ina boinin.

⁸ Mi inkam nwirki kiriir nikunami, wigwas nae komiia saiirim. Mi kira ipiia biyana saiir kipi nidwokai. Dimusi rani, ti inkamin siya wi inkam inig komiigakin kiriir haiburin siir nikunaeisi.

⁹ Mi hiriinanki nuwi, ti inkamin kiriir nikunain siya kiriirin wi hinina boini, kira ta biyan ipiia ti inkamin siir hauugi mi kira wi nidid komiigakar nwowi kira mhoiigi mhoiyan ipiia saiir nini idwoiwi.

¹⁰ Mi kira hiriinan kipi tir mi iya inkam nwirin kiriiram nikugi naeyam kira mhoiyan ipiia saiirar tini idwoiu. Kira hiriinan tiri mi ti inkamin kiriir nikunain siya niti mi siya wi kiriir boini, nomiiyau kira ta biyan ipiia saiir wini idwokaini. Mi siya hiriinan tiri. Mi kira wi inig komiigakar nwowi ti iikamim kinaka nidwokai aeyim simiir whwonkam ida.

¹¹ Inkamin siir inig iirar hainanaeyin, siirin wi Adi Komii siya nikwowaisii. Mi inkamin siyamar naingwona karam nwowiyin mi siir inigin wi Adi Komii siya haiginki kougikou. Iriig.

¹² Mi Jisis siya ti inkamin naeyim siirim nikunain simiir boinki mi kira nae kwir diriraeri, kira kiriir nomiiyau nomousim mi kiriir iripa isidin simiir kipi nikuna mi kiriir iripa omom umir hoimgakakim. Mi mhoiia wi sima nikunaeisi kira simiir omaka hir nini aeyuim mi sima wi nae kiriir swoki hauukiuyusi.

¹³ Nningaka. Kira nae komii diriraerari mi kira wi inkam paeprikabim mi iikamim pu simiirim biyie nwowim mi iga biyekakim mi nhwokwisaeyim simiir dikuna.

¹⁴ Ti hiriinan iikamim sima naei wi kiriir swoki ikuna hauu ae rani mi kira wa maingimainga. Dimusi rani, mhoiia nae kiriirim, wi Adi Komii siya swoki hauuwi dimin miyikim kimiir, iya iikam miyik miyikim sima swoki insiin idwowi ie hirankin saiir. Sima inokininokin wi saikar nwoyokiyokiii. Iriig.

Nae komiini boiniyo yaiga

(Mt 22:1-10)

¹⁵ Ti iikam nae saika naeyim simiir nwirin siya ta yai aiir wakaekiyin mi siya Jisis siir boinki, inkamin Adi Komii siir iikamim simiir maeyaua kigirkakana, saiir nidwokai aei siya ha maingimainga.

¹⁶ Mi Jisis siya siir boinki, inkam nwirin nae komii bidi diriraerarin. Mi siya iikam whiekakim simiir bidi yimbinin ta naeya saiirim nitimin.

¹⁷ Mi naeni iya ha nimbiamama mi siya siir miyan inkam iir yikropki, siya iikamim biya siya nimbimim simiir nikunakiyim. Siya simiirin hinina boin: Kima wit. Digworaekwo whiekakim bidi diriraerar digim.

¹⁸ Mi iikamim sima sima hinina yomboin amboin, krma wi nam tani. Inkam nwirin siya miyan inkamin siir boin, kara numira kwira sain, kara pi saiir nini kiguwi.

Kaimwoka kara pi nam tani naeyim. Kara kiriir naeyam bi nitkin mi kara pi boriisopi kira io sairsi kipi nwo.

¹⁹ Mi nwirin ina mi boinkiyin, kara mi miriyim bulmakauim iuura sain mi kara simiir nini kigiuwam mini. Wakae! Kara pi nam tani. Kara kiriir naeyam bi nitkin mi kira pi io kariir kipi nwo kara pi boriisopi.

²⁰ Mi nwirin ina mi boinin, kariir wiga tapa nonkwonaka kara pi nam tani, kiriir nae airam.

²¹ Mi ti miyan inkamin ha swoki amin siir biyan inkam iiram mi ti yayim simiir ini boinmimauuu. Mi omakin adin siir kwoinin ini haughauga whiyekiyin mi siir miyan inkam iir boinki, kira ha damsasauu siyusisimim ti omin siirim mi kira kam paeprikabim mi kamim piu simiirim biye nwowim mi nhwokwisaeyim mi iga biye ikim. Kira simiirin kariir omaka tiriir wikunani.

²² Mi mhoiia ti miyan inkamin siya boin, biyan inkam, kara kiriir yai ailar bidi wakaeyoknan mi ipii nhirim ini ninga niki owim.

²³ Biyan inkamin miyan inkam iir boin, kira siyu komii simiir omisisim whiekakim simiir dam. Mi ikamim simiir wikuna ninopkainani. Kara minam naingwowi kariir omaka mirninkinkiyim.

²⁴ Kara kiriir boini. Ti ikam whiekakim biya kara niki ikunam, sima wi kariir naeya sair swoki ae rani. Iriig.

*Inkamın tiki sibgu aingwo Jisis siir mi ailar miriyamin
(Mt 10:37-38)*

²⁵ Ikam isid komiyyin Jisis saikar napnamkim mi siya ha haimasiyao kaowin mi simiir boinki.

²⁶ Mi inkamin kariirim niti mi siya siir ad yopii wig mi yokman mi siir nomousismim digumii simiir haimriiyugig mi digworaekwowim siir kwoinki naingwo ikim mi hiriinan tir karamae nwowi sima wi kariir mhoiia nit rani.

²⁷ Yipiki inkamkin kariir mhoiia niti mi siya paeyin hiiniya nironinkinin siir haisi nididi mi ti hiriinan inkamin siya wi kariir mhoiia sibgu it rani. Ningaka.

²⁸ Mi kimiir nwirkin siya omaka bripri ira miriinainamim mini koua hiriir mi bi siya pi niki sibgu idwo hidi, ta omaka sair miriyan naemar miiram siya niki inokninkinim siir naeyim wi ta omaka sairar digi, iyie? Ningaka.

²⁹ Mi siya bi hiriinan tir karamae nwowi mi mhoiia sima yin ninansiingiyim mi siya ta omaka sair miri ninokou karamae nwowi. Mi ikamim sima wi siir niewaeyiwi. Mi sima wi hinina boini,

³⁰ ti inkamin ta omaka sair miriyyin, siya wi sair miri ninokougik rani.

³¹ Mi inkam komiyyin nu kigiraowiyin, siya inkam komii nwirin nu kigiraowiyin yai saika ninii mi siya pa niki idwo hidnami. Mi siyarin siir sauan kamim (10 Tausen) hoingak karamaeki niuwi mi inkam komii nwirin siir sauan kam ima ywo hoingak (20 tausent) mi siya bi tiki sibgu hid mi siirin wi ti inkam komii nwirin siir isid ieya niyopakaiyuwi, iyie? Ningaka?

³² Mi siya hinina naingwowi, kara wi dig nwo rani mi siir sauan omomin aru hirar niki owim, kam nhirim sairar nikropki, ti io ailar nokwowaisiyyim.

³³ Mi iriipi hiriinan mi kimiir nwirkin siya siir digworaekwo whiekakim digumii simiir haimriiyuwi mi siya sibgu naingwo karamae nwowi mi siya wi kariir kigna miriyan inkam nwo rani. Iriig.

*Wa kirie karamaekin
(Mt 5:13; Mk 9:50)*

³⁴ Wa siya dimin miyikin. Mi wa siya hii karamae nwowi mi ti wa siirin wi panina swoki tiri, siya wadie swoki amwoiuwamin, ha?

³⁵ Ti hiriinan wain naeyaka siir bi pridikin. Mi krīma siir'in nu miyik nitkiigi numiran sasaeyim wi miyik sibgu ii rani. Wakae, kima hindarar prii itkaigi. Iriig.

15

Sibsibin whaowaeyin siir boiniyo yaiga (Mt 18:12-14)

¹ Mi igwira kamim omom omomi umir haiiyim mi kam nhirim dimin biye tiriyim mi kam nhir ikim, sima Jisis siir kingiina yit siir yai imiir wakaeyam.

² Mi Farisi kamim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim sima io nwokim Jisis siir'in mi sima hiniina boin, ti inkamin kamim dimin biye tiriyim nae simaka nidwokai aekin.

³ Mi Jisis siya ta boiniyo yaiya simiir asi boinkin

⁴ mi kimiir inkam nwirki siir sibsibim kamairim iriyarki niuwi, (100) mi siir sibsib'in whaowaei mi siir adin wi panina tiri? Mi siya ti sibsib kamnwii iuur iriyar idiyim (99) wi hirar haiburgigi mi yim wi hirar nokwo aekii. Mi siya wi ti sibsib'in siir'im nini hansir iuwi.

⁵ Mi siya siir hansir haii mi siya siir'in wi siir waeyao niwouu apnami. Mi siya pi maigimaiga nwonami.

⁶ Mi iiya siya siir omaka hiriir swoki imbiyami mi siya wa kauwok boinami siir nomiiyauim mi siir inkamnanim, simiiramim, iripa saika haingiriyu owim. Mi siya wi simiir boinki, kima kanaka timi maigimaiga! Dimusi rani, kariir sibsib'in niki whaowaekiyin kara siir bidi hansiryiskai haiyin.

⁷ Kara kimiir boinkii mi ninomor kou hiran iikamim yim ini, iripi hiriinanar mi owim. Mi iikam kamnwii iuur iriyar nwiiyim, (99) sima ha naingwowi, sima dimin biye bi tirkim mi sima ti hiriinan iikam imiir'in maigimaiga wao kintani. Mi dimin biye inkam nwiruwakar tiri mi siir kwoinin ha kisina haigii mi ninomor kou hir'in wi maigimaiga komiia nwowi siiramim. Iriig.

Umira whaowaeya saiir boiniyo yaiga

⁸ Mi wiga umir iurgaki niuwi mi mhoiia kwira ina swoki whaowaekiya mi saeya wi panina tiri, ha? Saeya wi iriyasmir pae bignaei. Mipa bigna nhiskig kaeyami, saiir bidi mi kiga.

⁹ Mi saeya hansir haii mipa kauwok boinki saiir nomiiyauim mi saiir inkam inkamnanim, sima iripi nwowim. Mi saeya ina boinkiya, kima maigimaiga kanaka dwo! Kariir umir kwira niki whaowaekiya bidi swoki hansiryiskaiya!

¹⁰ Kara kimiir boinkii mi iripi hiriinan Adi Komii siir paekwosim'in siya inkamin dimin biyekakin naingwo tibmiiyin siirimar maigimaigaekin. Iriig.

Whranisim nwirin ad haiburgigin siir boiniyo yaiga

¹¹ Jisis siya boin, inkam nwirin siir yinisim yinkamiyino nwisko.

¹² Mi nomousim'in ad iir boin, adi, kara minam naingwowi, kira digworaekwo whiekakim kririir yao whid hauu kariirin panaowar whauu. Mi adin ina hidgiyin siir digworaekwo whiekakim siir yinisim nwis owiiram.

¹³ Mi bi kimiminkin, ti nomousim'in siir umir digworaekwo whiekakim ina hauugiyim, inkam nhirkim sainim. Mi siya om whirin kingiin tani, siir ini owou. Mi siya ti om iir nwowin mi siir umir digworaekwo whiekakim ini siyu biyeyim siya tirim simiir yuguguskiyim.

¹⁴ Mi siya siir digworaekwo whiekakim hiriinan nuguguskiyim mi mhoiia ti omin siir'in mhi komiia ina yamaoua. Mi siya ini dimin whirm'in whirm'in kamaeyar yamwo iuw'in.

¹⁵ Mi siya ti om whirin siir hiran inkamin siir mi asi nini miriyyugin. Mi ti inkamin siya yikropki siir'in, maeyaua hu nimiiyaeya saiir'im, siya kigiraowim simiir'in.

16 Siya minam naingwowi siir mhiya ti binim simiir isim hugi sim naemimin itkikinim simiir naeyim. Mi siirin nae minim, inkam nwirki bi swoki hauugin.

17 Mi mhiinae karamae siya nwowa mi siya ha naingwoyimyokin mi siya ina boinkiyin, kariir adin siir miyan kamim yim sima naeyim wara whaowae rani. Mi kara tir namwonyin mhi ina yamaonyin. Mi kara hiriirnanar nwowi, an wi kapi naowi.

18 Mi haningi niuwi, an ti swoki am kariir adin siirim. Mi kara siirin wi hinina boini, adi kara siyu biye Adi Komii mi kira kowiir whwonkam ida bidi tirin.

19 Kara inkam miyik rani mi kira kariirin kiriir yinisim kipi nikiu. Mi kira kariirin, kiriir miyan inkamnan boin.

20 Mi siya hiriinan boinkiyin mi siya ina swoki amin siir ad iiramar. Mi siya aru tirar nwowamin, siir adin saiirar kigwinin. Mi siir adin siirsiyin naingwoyimyok prasae bi kinkin. Mi siya niwatnamin mi ini yinisim iir yaka iwit ankabmamairuwun.

21 Mi yinisimin ina boinkiyin Adi, kara dimin biye Adi Komii mi kira, kowiir whwonkam ida tirkin. Mi kara inkam miyik rani, kira kariirin, kiriir yinisim kipi nikiu.

22 Mi adin siir miyan kam imiir boinki, kima biyan yuis prieiya saiir whainanisasau mipi siir wini kaiyaginuni. Mi siirin indihop ha timi iyopkikiu haiginu. Mi siirin su ha timi ii haiginu. Mi siya siiram pranaepranae bi maingimaingakim.

23 Bulmakau irpakiyinin ira tini hainaki mipa disomao. Mipi krimar nongwomamair aei.

24 Dimusi rani, ti kariir yinisimin siya naonamnan bidi yowin. Mi tariinanin siya ini omwaiya swoki waiyan siya bidiyar iki whaowaekiyin. Mi kara siir bidi swoki kigin mi sima nae komii asi naekim.

25 Mi yaowaeyin numir nwokin mi mhoiya siya ha nitin omaka kingiin hiriir mi siyar wakaeni, ii kidim, pi ninkiniuwi. Yim sima mwai waowi.

26 Mi siya siir miyan inkam nwir iir yikuna mi ina sriyiyin, sima dimu dimin tiri?

27 Mi siir miyan inkamin siirin ina boinin, kiriir nomousimin bidi swoki itin. Mi kiriir adin siya kao irpakiyinin ira yisomao siirim. Dimusi rani, siya siir yinisim iir bidi swoki kigin. Mi siir dimin whirki bi kimbugin.

28 Mi yaowae siir kwoinin ini haugihauga whiyekiyin. Mi siya omaka hiriir paninsi yapninpokainamsi. Mi siir adin ha napnaninyin mi siirin yai miyik imiirar yani boini siya napninpokainamin.

29 Mi siya adin siir yaiyaka hinina yowarki boin, biewii kasaka rani, kara kiriir miyan inkamnan nwowin mi kara kiriir yaiyaka igwir bi nantamyiriyirkin. Mi kira meme ii kariir bi swoki hauugin. Kara kariir nomiyauim maingimainga simaka mi owim. Nungaki, nungakunga.

30 Mi ti kiriir yinisimin siya kiriir digworaekwo whiekakim ini iki wigim hii nanaeyim, simiir yugugusgikin mi siya ha swoki itin mi kira ini siirsi yaingwoyimyokin. Mi kira bulmakau yinisim irpakiyinanin ina mi isomin siirim.

31 Mi adin siir boinki, yinisim, inokinokin kira kanaka nwokin mi kariir digworaekwo whiekakim, yim kiriirgin.

32 Mi tariinanin krma ha maingimainga mi krimiir mhi kwoinin, wadiyar dwo. Ti kiriir nomousimin siya naonamnan bidiyar iki owin. Mi tariinanin siya ini omwaiyar swoki waiyan. Siya bidiyar iki whaowaekiyin mi tariinanin krma siir bidi swoki hansiryiskaiyin. Iriig.

16

Biiyan inkam nhirim simiir boiniyo yaiga

1 Mi Jisis siya kamim siir mi kigna miriyim simiir boinki mi inkam nwirin umir digworaekwokakin siya biyan inkam bidi yimbinin, siir digworaekwo whiekakim simiir kigiraowim. Mi inkam nhirim sima ini boini ti inkamin digworaekwo whiekakin

siir, ti kiriir biyan inkamin siya kiriir umir digworaekwowim kasaka bi n'uguguskikim mi iya ini kingiina nwowa kiriir digworaekwowim sima digi.

² Mi biyan inkamin siir hiriinan wakaeyin mi siya biyan inkamin siiram yikiugi mi ina boinin siirin, panin panina tirkin ta yaiya kara wakaeya kiriir? Kira kariir digworaekwo whiekakim kiriir in nwowim simiir tini win naki. Kira wi kariir biyan inkam nwo rani.

³ Mi ti biyan inkamin siir kwoinin aowa aowa hinina yaingwo. Kara pi panina tiri? Biyan Inkam Komiiyin siya kariir huriiyumigiyim tiri. Mi kara kiriekak rani, nu wa nop rani. Kara inkam nwirni nae umir digworaekwo kaugiki aeyim pi nididi.

⁴ Mi tariinanin kara bidi yinokninkinyin, diminin kara tiranin mi iya inkamin siya kariir huriiyumigi siir mi saiir hirankin mi ta hiriinana saiiriyin kariirin wi inkam nhirim sima nikunami, simiir omaka hiriirin.

⁵ Mi siya inkamim siir biyan inkamin siir dimin prihaiyim simiirin nwinwira yikiuna mi siirimin ina yamim. Mi biyin nwira ieya yam mi mi kigriraowan inkamin ina sriiyin siirin. Diminim kira prihaiyim kariir biyan inkamin siir hirankin pariigim?

⁶ Mi siya boin, wel twowim kamairim iriyyarkim. Mi mi kigriraowi inkamin ina boinin, kira ti diminim kira prihaiyim simiir yokwo aiir hai mi kira kamnwis iuruiwa 50 simiirar kwidwo winki.

⁷ Mi mhoiyya inkam nwirin ina swoki itin, biyan inkamin mi kigriraowiyin siya ina sriiyin, diminim kira prihaiyim pariigim? Mi siya ina boinin, wit nibim kamairim iriyyarkim 100 mi siya siir boinki, kira ta yokwowa kira wina diminim kira prihaiyim saiirim pi kam nwiiyuwa winki.

⁸ Mi mhoiyya biyan inkamin siya ini ti inkamin mi kigriraowiyin siir inig iir hainankiyin. Dimusi rani, siya inkamin kwoin miyyikakin, siir siyuin siir hiriinan tirkin. Mi Jisis siya ha niki boinin mi nu tiran iikamim simiir kwoinin umir diriraerar sainiyim ini Adi Komii siir iikamim simiir haiburim, sima ninokninkin miyyikakim.

⁹ Mi Jisis siya hinina boinki simiirin. Mi umir digworaekwo whiekakim kima nonkwowim kima iikam nhirim umir digworaekwowim whaowaeyim simiir hauu. Mi sima wi kimiir nomiiyau kin nwoki owim. Mhoiyya kima naonami mi kima wi Adi Komii siir om miyyikin siir nami. Mi siya kimiirin wi hinina boini, kima siyu miyyik bidi tirim. Mi inokinin kima wi kanaka nwoyokiyoki.

¹⁰ Mi inkam nwirin siya dimin simim simiir sibgu kigriraowi mi siya wi dimin komii komiiyim simiir warar mi sibgu inkim kigriraowi. Mi inkamin misimim simiir sibgu mirii karamae nwowi mi siya mi komii komiiyim simiirin wi mi sibgu mirii rani.

¹¹ Mi kima umirim nu tiranin simiir sibgu kigriraow karamae nwowi mi kima Adi Komii siir dimin miyyik imiirin wi panina sibgu kigriraowi, ha? N'ingaka, kima inkam wi dig nwo rani.

¹² Mi kima inkam nwirni dimin sibgu kigriraow karamae nwowi mi Adi Komii siya dimin miyyikin wi panina hauuwi, inokinin nwoyokiyokiyin, ha?

¹³ Mi miyan inkam nwirin siya, biyan inkam nwiso sowiir miyim ikwiruwa bi swoki miriikin. N'ingaka. Mi siya kwoin biye wi nwirin siir nwowi mi nwirin wi miyyik siir nwowi. Mi siya wi nwirin siir wakaeyoknaei mi nwirin wi digumii haimriyuwi. Mi kima Adi Komii krmiir Wanin siirim miriiyim, umir saiirim wara kipi naingwo. Iriig.

*Jisis siir yaiya Adi Komii siya iikam whiekakim simiir kigrakana saiir boinkin
(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)*

¹⁴ Farisi sima umirim naingwokwowikim. Mi sima ti hiriinan yai whiekakim Jisis siya boinkiyim simiir wakaekiyim mi sima siir yikbumbu boin.

¹⁵ Mi Jisis siya simiir boinki mi kima kimiir siyu miyyikin iikam whiekakim simiir whwonkam ida hinina nisiimauwi kima iikam miyyikim. Mi Adi Komii siya kimiir

kwoin imiir bidi yinokninokinim. Diminin inkamki hainaniyim, yim Adi Komii siir whwonkam idain dimin komii rani.

¹⁶ Moses siir siyiu komiini yai mi profet kamim simiir yai aka sowa iya Jonin op baptaiyiin siya nwowa saiirar yadiyiwa. Mi Jon siir iya tasi tariinana namwoniya mi Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana mi saiir yaiwin kibiya omom omom whiekakim simiir nimbiam. Mi iikam whiekakim sima Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana saiir namamar naingwokwowi.

¹⁷ Ninomor nu sowa wa digi. Mi Moses siir siyiu komii siir yaisisimim sima wi wara swoki kigugu rani.

¹⁸ Mi kamim siya siir wig aiir sopki mi irni swoki inkwonaei, yio wig nonkwonani siyugi siyiu iirar nikripkikin. Mi inkam nwirin siya wig ira inkam nwirki sopkiya saiir nonkwonaei, yio wig nonkwonani siyuin siir taouugakin mi siya hii nanaenanaei. Iriig.

Umirkak inkam mi Lasaras so

¹⁹ Biya inkam nwirin umirki naokingugunankaiyin, siya tir nwokin mi inokinokin siya yuis miyik miyik imiirar niigin. Mi inokinokin siya nae miyik imiirar haiikin mi simiirar naeikin siya wadie nwowim.

²⁰ Mi inkam paeprkab nwirin hirar mi inkin okin siir inigin Lasaraskin, siir pua paowai biyeya. Mi siirin siir isid ieyar hainam umirkak inkamin siir omaka anoka kingiin hir ini kikinugik.

²¹ Mi siya ti umirkak inkamin naeyim siir hii aowa naekrimkrinkiiyim simiir niuimin aeyamar naingwowi mi iya ti umirkak inkamin siir miyan kamim sima nhiskiyim naemimin priiginim naeyim simiir mi ti inkam paeprkab in siir mhiya ini simiirar yaekiniuin. Mi wraim sima nitiyim pi siir paowai imiir taowaei.

²² Mhoiya ti inkam paeprkab in ha naonamin mi siirin Adi Komii siir paekwosimim sima hainam mi siya Ebrahim saika ini owou. Mi ti inkam umirkakin ina mi aowin mi siirin ina haingikaiyin.

²³ Mi siya ini maeyau paekaka saiir nwowin mi hik kimpisu komii hir haiyin. Mi siya koua hiriir kaokiiyin mi siya kigi Ebrahim siya kingiin nwo rani mi Lasaras siya saika ninkin owi.

²⁴ Mi umirkak inkamin ina kauwokiyin, adi Ebrahim kira kariirsi daingwoyimiyok mi kira Lasaras siir dikrop iuungi siir inain op hopmaiym mi opa kariir kworiyaeya saiir hougin noksisakiyim. Kara ta pae aiirin hik kimpisu prasae hai rani.

²⁵ Mi Ebrahim siya boin, yinisim tariinanin kira dimin whirin ina naingwokiyin. Biya kira omwaiya niki waiyan mi kira digworaekwo whiekakakar nwokin. Mi Lasaras siya dimin biye biyeyim simiir haiigin. Mi tariinanin siir kwoinin ti om iirin ini wadiyar yamwoniyin mi ni kira ini hik kimpisu yama haiyiuin.

²⁶ Mi dimin whirin Adi Komii siya bidi haiginin, ie komii whirin kimiir mi krimiir bopwoniya tir. Mi iikamim tir nwowim sima ti ieyin siir niyapidnaidamim sima dig nwo rani. Mi iikamim yarmiya mi owi, krimiir tiriir niyapidnaidniyim sima wi dig mi o rani.

²⁷ Mi umirkak inkamin siya boin, adi kara kiriirin hiriinansi srii, kira Lasaras siirin kariir adin siir omaka hiriir dikropki.

²⁸ Kariir nomousimim iriyarkim. Mi Lasaras siya simiirin yai kirie aiirar tini boiniu. Mi sima wi ti om biyeyin hik kimpisu kara haiyin siirar swoki inkin itisi.

²⁹ Mi Ebrahim siya ina boinin, sima Moses mi profet kam ikim simiir yaigakargin. Sima simiirin igao yai bidiya boinin sima ta yai aiirar wakaeyokna.

³⁰ Mi umirkak inkam ieya boin. Niingaka. Adi Ebrahim ta yaiya saeya simiirin wi dig nwo rani. Mi inkam wir nwirin siya ie hiranki ninsiin idwowi mi simiiram in ha nami mi simiir mhi kwoinin wa ninkpit haigii.

³¹ Mi Ebrahim siya ina boinkiyin siirin mi sima Moses mi profet kamim simiir yai imiir wakaeyokna karamae nwowi mi inkam nwirin ie ankin ninsiin idwowi mi sima iriipi hiriinan wi siir swoki aingwo tibmii rani. Nningaka. Iriig.

17

Dimin biyeni siyugin (Mt 18:6-7,21-22; Mk 9:42)

¹ Aiyo, aiyo mi Jisis siya kamim siir kigna mriiyim simiir boinki, diminpai diminpaiyim wa nimbiamam iikam whiekakim simiir kwoin imiir nipiyaokiiyam mi sima dimin biyie tiram. Mi simiir naingwo tibmiiya wa whaowae iuguskii. Aiyo, aiyo mi inkamin, inkam nwirni naingwo tibmiiya sair tirbuwiyin kira mintarao mhoiia kira wi hik komiigi komii haii.

² Mi siya ti yinisim sapisapim simiir nwir iir tirkii, siyu biyie tiram mi hiriinankinuwi, ini mi owin kam nhirim sima siir niyin siya komiia saika dinkin kog. Mi siirin whi komii solwara sair ditmai whiridgi, yipi nwoki aeyikriku whiridamim.

³ Kimakimasiyar mintaraona! Mi kimiir nomiiyauin, siya siyu biyie tiri, kima io sair dwo mi siya siir kwoinin kisina haigii mi kira siir dankabmamair boin.

⁴ Mi siya dimin biyie kiriirin ii kwiruwa sairrararin idip idipin iriyyar kwisa tiri mi siya kiriiramain idip idipin iriyyar kwisa niti mi ha nini boini, kara pi naingwoyimyoki kira kariir dimin biyeyim simiir haiyoprindiyumuigiyim. Iriig.

Naingwo tibmiini siyugin

⁵ Aposel kamim sima Biyan Inkam Komiiyin siir boinki, kira krimiir naingwo tibmiiya sairin komii swoki inkain hauugi.

⁶ Mi Biyan Inkam Komii siya simiir boin mi kiriir naingwo tibmiiya saeya mastid nidni hanin sapisapki nuwi mi Adi Komii siya kiriirin wi dimin komii iirar tirhaiginuwi. Mi kira paeyin siirin ha boinkii, kira, wara kiriir miyim ti ophainam whi komii solwara hiriir! Mi siya wi kiriir yai aiarar mi wakaeyoknaei. Iriig.

Miiyan kamim simiir siyugin

⁷ Mi kimiir inkam nwirki siya miyan inkamkaki nuwi, siir numir aiar hainopam mi siir sibsib imiir kigiraowam mi mhoiia siya ha swoki iti mi siir biyan inkamin siirin wi hinina boini, kira ha witsisau, nae kanaka wini idwokai aeni. Mi kira wi hinina boini, aniya?

⁸ Nningaki, nningakinga. Mi kira wi siir boinmauuwi, kira kariir nae imiir diriraerar mi kira yaeya piuwopa ha kikognani mi naeyim ha diriraerar hainani. Bii op nae minim pi kara niki ae kwiyae mi mhoiia kira op nae minim pa timi ae kwiyae.

⁹ Mi siya ti siir miyan inkamin siirin pa boin wadie ta siya siir yai aiar wakaeyokna diriraerara sairsiyin, aniya? Nningaki, nningaka. Ya siirar miiga.

¹⁰ Mi kima iriipi hiriinan digworaekwo whiekakim Adi Komii siya boinim, kima simiir diriraerari mi kima wi hinina boin, krima miyan iikam miyik rani. Diminim krima diriraerariyim krima Adi Komii siir kwoin iirar diriraerari. Iriig.

Kam iuurim paowaigi piskimkopouwim Jisis siya haiswoniskiiyim

¹¹ Jisis siya siyuin om komii Jerusalem hiriir namiyin siir namkin mi siya nu Sameria nu Galili sowiir bopwowar napnamkin.

¹² Mi siya om whirin siir nimbiamain mi kam iuurim paowaigi piskimkopouwim siirin siyu hir yapyiskaiwin. Mi sima aru hirar niki okwowim

¹³ mi sima ina kauwok boininaekiyim, Biyan Inkam Komii, Jisis kira krimiirsi daingwoyimiyok.

14 Mi Jisis siya simiir kigin mi siya ina kauwok boinkiyin simiirin, kima ha dam, wara kimiir piuim prismi tini isiimauuu. Mi sima ha napnamim mi simiir piuim ini miyikar ywokiyim.

15 Mi simasimar yinkig ankigna simiir piuim wadie nwokiyim. Mi simiir nwirin sasa swoki iwitamim. Mi siya ina kauwok boin hainan praprasamin Adi Komii siir inig iir.

16 Mi siya Jisis siir igmiiga whwonkam ida ini huuu. Mi siya ina boin wadiekinyin siirin. Ti inkamin siya nu Samarian inkamkin.

17 Mi Jisis siya hiriinan kigiyin mi siya ina boinkiyin, ti kam iurim paowaigi piskimkopouwim, simiirin kara haiswoniskiigiyim mi iriyyar nwiyyim ini papi nwowim?

18 Mi ti iriyyar nwiyyim Adi Komii siir inig iir hainanam bi nitkim, aniya? Mi ti inkam nwiruan om whiranin sasar yit Adi Komii siir inig iir hainanamim. Mi ti kam iriyyar nwiyyim Isreliyyim, yim ini panina tirim, ha?

19 Mi mhoiyya Jisis siya boinki, kira dinsiingi mi ha dinsiin apnam, kira naingwo tibmiyya kariiram, kiriirin wadie saeyar nwowaiginugun. Iriig.

*Iiya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana wi sapi nimbini
(Mt 24:23-28,37-41)*

20 Mi Farisi kamim sima Jisis siir sriigi, iyya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana wi paka hiniin iyya sae nimbini? Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, iyya Adi Komii siya siir iikam whiekakim, simiir kigirkakana saeya nimbiam, iikamim simiir nhwowim wi dimin kirie kirie komii komii kig rani.

21 Mi sima wi hiniina boin tani, kigi, siya tisi tapi nwowin. Niingaka. Wakae, iyya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana saeya ini kimiir mhai kwoinau waraurar nwowa kima wi saiir kig rani. Niingaka.

22 Mi siya ha boin digiyin mi siya kamim siir kigna miriyyim, simiir boinki, mhoiyya iyya wa nimbiam mi kimiir mhai kwoinim Yaowae Adin ninomor kouanin kara nitana iyya, saiir kigamar naingwowi mi kima wi siir kig rani.

23 Mi mhoiyya kam nhirim wi sima boini kimiirin, kigi, siya isi hinda nwowin, kigi siya tisi tanda nwowin. Mi wim kima wi hiriinan inkamim simiir yai kipi wakaeyokna yim sima kimiir niksisei.

24 Kima ina ninokninkinim iyya ninomora yakii mi ta ninomor kwirkaka wa yaarkakii. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin siya nimbini, wi hiriinanar tiri. Mi iikam whiekakim sima siirin wa kigirkakwini.

25 Mi bii kara wi hik kimpipisuwar niki haii mi iikamim ta ii aiirar niki owim, sima digiumii wi kariir haimriyuwi.

26 Siyuuin biyya Noaki nwowa iyya saiir tirin. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin siir iyya siya nitana yo wi iriipi hiriinanar mi tiri.

27 Mi sima nae hirar niki aeyim mi op minim hirar niki kwiyaeyim mi wigkamim ha nonkwonam iyya Noa siya siyaiyya hiriir napninopkainamin mi op komiyyin ha nitin, simiirin ini siya yakirimdipugiyim.

28 Mi Lot siir iyya, ya iriipi hiriinanar mi tir. Mi sima naemin hirar niki aeyim mi opmin hirar niki kwiyaeyim mi digworaekwo minim hirar niki sainim mi digworaekwo nhirim, inkam nhirmi hauuwim sima sainim mi numir sasae ha ninkikinim mi omaka minim ha mi mirii.

29 Mi Lot siya om komii Sodom siir haiburgigin mi ha namim mi ta ii aiirin Adi Komii siya pae aiir yikropki. Mi siyya komii komiyyim paekak paekakim, ina kinanainiyyim ninomor kouankin iikamim simiir tiodwomaiyam.

30 Mi iriipi hiriinan iyya Yaowae Adin ninomor kouanin siya swoki iti, wi idowiiyar nimbini, iikamim simiir whwonkam idar. Mi sima wi digworaekwo kasa tir tani.

31 Mi ta hiriinan iyya inkam nwirin siya omakanau hir nwowi mi siir digworaekwuwim, nu hir nwowi mi siya wi siir digworaekwo iniiram niuunainam tani, simiir

hainakiyam. Mi siya wi hindara nidam iuguski. Mi iriipi hiriinan inkam nwirin siya numir hir nwowi mi siya wi omaka tiriir swoki it rani, yuismn imiir hainankiyam. Niingaka. Siya wi hindara nidam iuguski.

³² Mi kima Lot siir wig aiir dinokninkinki, saeya om komii Sodom siir swoki haiyug kaokiya mi saiirin Adi Komii siya diriraerarki mi saeya sol ha nwokiya mi yinpae yamwoia. Mi iriipi hiriinan, kima kipi swoki haiyug kao hindara didam iugusam.

³³ Mi inkam siyamar naingwonaeyin, Adi Komii siiram naingwo karamae nwowiyin, yo wi hindara kigugu iuguskii. Mi inkam siyamar naingwo karam nwowiyin mi Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknaeyin mi siir kwoinin wi hiriirar nwoyokiyokiikaeyami, Adi Komii saikar.

³⁴ Kara kimiir boinkii, ta ni aiirarin, inkam nwiso hi kwiruwa saiirarar whwonkai mi Adi Komii siya sowiir nwirin siir hainami mi siir nwirin, yo wi hirar nwokii.

³⁵ Mi wig iso sowa mi iripa mriiguwaki mi Adi Komii siya sowiir ir aiir nikiunami mi ira, ya wi hirar nwokii.

³⁶ Mi inkam nwiso sowa numir hir nwowi mi Adi Komii siya wi nwir iirara nikiunami mi nwirin yo wi hirar haiburgigi.

³⁷ Mi kamim siir kigna mriiyim, sima ta yai aiir wakaeyim mi sima ina sriiyim, Biyan Inkam Komii ti diminin wi papi nimbiam? Mi Jisis siya simiirin boiniyo yai boinkin, maeyauwa inkam whigi nwowa, wakikiyao wabim saiir nwowikim mi inkam whiyim pi simar mi aei. Iriig.

18

Wiga inkam yai hidiyin siirim nikiunain saiir whindiriraeraram saiir boiniyo yaiga

¹ Jisis siya boiniyo yai kwira simiir boin simiir nisiisiimauugin sima inokinokin nhwo Adi Komii siirim kwisboinim mi sima kipi nhaku.

² Siya hinina boin mi om komii whirin yai hidi inkam nwirin hir nwokin. Ti yai hidi inkam siya Adi Komii siirsi bi swoki ididikin. Mi iriipi hiriinan inkam imiirsi bi mi aingwoyimiyokikin.

³ Mi wig igabae ira ti om iir nwoka. Inokinokin saeya ti inkam yai hidiyin siirin hinina nini boinuwika, kariir ioan inkam siya kariir nonkwobumbuwam tiri mi kira siir boin huriiyunatkaigi.

⁴ Biya ti inkam yai hidiyin saiir whindiriraeraram bi naingwokin. Mi mhoiya siya siir mhi kwoinaun hinina yaingwo, kara Adi Komii siirsi nidid rani mi kara iikam imiirsi bi mi aingwo ididkin.

⁵ Mi taka wig igabaeya kariirin kiigi saeya ninkinanaei. Kiya saiirin yai pi kara whinboini mi inokinokin saeya wi kariiram nitnanaeisi mi kariir pua mhoiya wa nhaku iuguski.

⁶ Mi Biyan Inkam Komii siya ina boinin, kima ti yai hidan inkam biyeyin siir yai imiir wakaeki mi ti yai hidan inkam biyeyin, siya ta wiga saiir yai bidi whindiriraerarin.

⁷ Mi wi panina tiri? Mi iikamim Adi Komii siya nimbim siirim mi ni nabie siirim nouim mi tari Adi Komii siya yai wi simiir whinboin tani, aniya? Mi siya kaoguguwi mi tari wi simiir whindiriraerar tani, aniya? Niingaka. Adi Komii siya yai hidan inkam miyikingin.

⁸ Kara kimiir boinki mi siya simiirin siyu wa whindiriraerar sasaugi. Mi mhoiya Yaowae Adin ninomor kouanin siir iya, siya wi saiir kiigi iikamim simiirin sima bidi yamsi aingwo tibmiyim, iye? Niingaka? Iriig.

Farisi kamim mi kamim omom omomi umir haiyim simiir boiniyo yaiga

⁹ Kam sima hinina naingwowi, sima inkam miyikim mi sima hinina naingwowi inkam nhirim sima inkam miyik rani. Ti hiriinan inkamim Jisis siya boiniyo yaiya simiir boinkin,

¹⁰ Inkam nwiso nhwo kwisboinim namko omaka Adi Komii siira saiir hiriir. Mi nwirin inkamin omom omomi umir haii ikin mi nwirin Farisi inkamkin.

¹¹ Mi ti Farisi inkamin sasa ha nokwokiyein mi siir mhai kwoin nau hirin hinina kwisboinki, Adi Komii kara ti inkam nhirim simiir hiriinan tani, kara ti kiriirim sriiyin. Mi sima hiiya tauaeikim mi siyiu biyeyar mi tirikim mi wiga mi sopikim. An kara, ningaka. Kara ti inkamin omom omomi umir haiiyin siir hiriinan tani.

¹² Mi wik whiekakim simiirin kara ii kwokwisa haiyaeikin nae karamae. Mi digworaekwo whiekakim kara haiiyim, kara iuura soitkinikin mi haimii pi kiriir mi hauwi.

¹³ Mi inkamin omom omomi umir haiiyin siya arurig ha nokwokiyein mi siya ninomor koua hiriir kaowim pi boriisopi. Ningaka. Mi siir naiyin ina kaiyirounainamin mi siya ina boinin, Adi Komii kara dimin biyeyan inkamkin. Kira kariirsi daingwobumbu!

¹⁴ Kara kimiir boinki, ti inkamin omom omomi umir haiiyin, Adi Komii siya siirin inkam miyik yikiuwun. Mi siya siir omaka hiriirar swoki amin. Mi ti inkam nwirin yio. Ningaka. Mi inkam saama naingwonaeyin, yio wi Adi Komii siya nikwowaisii. Mi inkamin saam naingwo karamae nwowiyin mi Adi Komii siya siir inigin wi kougikou haiginki. Iriig.

*Jisis siya yinisim sapisapim simiir nokboinmamaig'in
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)*

¹⁵ Mi sima yinisim sapisapim Jisis siirin nikiunanikim. Sima minam naingwokim, Jisis siya in simiir nonkwowim. Mi kamim siir kigna miriyeim sima ti hiriinan kigiyeim mi sima io simiir ywoki.

¹⁶ Mi Jisis siya yinisim sapisapim simiirin ina yikiunan siir kingiin hiriir mi siya ina boinin kima yinisimim kariirim kigninkinki, kima simiir kipi nikidu. Dimusi rani, Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana ti hiriinan iikamim simiirgin.

¹⁷ Kara kimiirin yaimwowar boini, inkamin iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir nitam naingwowi mi siya ti yinisim sapisapim simiir hiriinan dwo mi hiriinan karamki niuwi mi siya wi saiir napninopkainam tani. Ningaki, ningakinga. Iriig.

*Biyan inkamin umir digworaekwo whiekakak'in siir yaiga
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)*

¹⁸ Mi Judami biyan inkam nwirin siya Jisis siirin hinina srii nowomwarkaiyiwan inkam miyik mi kara wi panina tiri. Kwoinbudin omwai waiyayokiyiyin inokinok siir haiyamin, ha?

¹⁹ Mi Jisis siya siir boinki, kira kariirin inkam miyik dimusi dapkin, ha? Adi Komii sasairgin inkam miyikin.

²⁰ Kira siyiu komii iir bidiyar yinokninkinin. Kira wig kipi hainikii nonkwona. Mi inkam kipi mi isom ao. Mi hai kipi mi tauae mi kira inkam nwirni kipi mi iksisae boinhuriyiu, kira kiriir yopii ado sowiirwai yai imiirar wakaeyokna.

²¹ Mi biyan inkamin ina boinin, iya kara yinisima nwonaniyein mi ini tariinanar yamwoniyein kara ti siyiu iirar wakaeyoknakin.

²² Jisis siya ta yai aiir wakaekiyin mi siya siir boinki, diminin whira niki whaowaei. Kira kiriir digworaekwo whiekakim inkam nhirim simiir hauu sima sainim mi kira ti umirim inkam paeprikabim simiir hauu. Mi kira hiriinan tiri mi ninomor kou hirin kira wi digworaekwo whiekakakar nwowi. Mi kira kariir mhoiyar wit.

²³ Mi ti biyan inkamin ta yai aiir wakaekiyin mi siya ini hikakar ywokiyein. Dimusi rani, siya umir digworaekwo whiekakak inkam kingin.

²⁴ Jisis siya ti inkamin siir mhai kwoinim hikak nwokiyeim simiir kigiyein mi ina boinin, inkamin digworaekwo hoingakakin, siya Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin dimin taemin imiir siir namimin wi minan mirii.

25 Mi haba ti tidiyinin yuis paniiyin siir no iir ninopkainamimin wi minan mirii. Mi inkamin umir digworaekwo whiekakin siya wi ta haba minan saeya miriia sair hiriinan mi mirii rani. Niingaka. Yio wi mi komiigi komii mirii nami Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakin simiir kigiraowiyin siir namimin.

26 Mi kamim sima hiriinan wakaekiyim mi sima ina boinim mi hiriinanki niuwi mi kwoinbudin inokinokin omwai waiyayokiyokiyin wi nhinga haii?

27 Mi Jisis siya ina boinin, diminin inkamki tir karamae nwowiyin yim wi Adi Komii krimiir Wanin siyar diriraerari.

28 Mi Pita siya ina boinin, wakae, krima krimiir omin mi krimiir digworaekwowim simiir bidi haiburgigim mi krima tisi kiriir mhoiia nitim.

29 Mi Jisis siya simiir boinki, ihi, kara kimiirin yaimwowa boini mi yipiki inkamkin Adi Komii siya siir ikam whiekakin simiir kigirkakina sairim sibgu naingwowin mi siya omaka mi wig mi nomiiyau mi yopii ad yinisim, simiir haiburgik

30 mi ti iiyim Adi Komii siya wi hiriinan ii imiirar swoki ink in hauukiyiwi. Mhoiia iya saeya nimbiyami mi sima kwoinbudin inokinokin omwai waiyayokiyokiyin wi siir haii. Iriig.

*Jisis siya kwoimaka ina swoki boinin kara naonami wa swoki insiin idwowi
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)*

31 Mi Jisis siya kam iur nwiso siir kigna miriim simiir yikuna mi simiir boinmauu, wakae, panao krima om komii Jerusalem hiriir nami. Mi yai whiekakin profet kamim sima win boinim, Yaowae Adin ninomor kouanin kariiram, sima wa nimbiyamkini.

32 Mi sima kariirin wi kam nhirim isid whiranim Juda inkam tani simiir hauugi. Mi sima wi kariir nigbumbu tumbumbu haiginuwi mi wi yaeyop kariir mi yaswaiyuwi

33 mi sima kariirin wi idgiu mini nipimpari mi wi kariir nisomaoki mi sima kariirin hiriinan tiri mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hiranki.

34 Mi kamim siir kigna miriim sima ta yai aair bi ninokninkinim. Ta yaiya sair yaimwokiayimwowa saeya simiirsi nimprioka mi sima ta yaiya siya boina sair bi sibgu naingwokim. Iriig.

*Jisis siya inkam nhwokwisae nwirin siir haiswoniskikin
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)*

35 Mi Jisis siya om komii Jeriko kingiin ha nimbiyamim mi inkam nhwokwisae nwirin siya siyu mig hirar nidwowikin. Mi siya inkamim simiiramar mi prikau prikauwokin umir digworaekwom.

36 Mi siyar wakaewin ikam isid komiim napnaniyim mi siya kam nhirim simiir sriwin, sima dimu mini?

37 Mi sima siir boinki, Jisisin omisim Nasaretanin isi napnaniyin.

38 Mi siya ina kauwok boinaekiyin, Jisis kira Devidni isidin siir yinisimkin, kira kariirsi daingwobumbu!

39 Mi kamim bi napnamim sima io siir ywoki, kira yai tanki. Mi siya ina swoki kauwok boinaekiyin, kira Devidni isidin siir yinisimkin kira kariirsi daingwobumbu!

40 Mi Jisis siya ha namikwoniin mi simiirin ina boinkiyin, siirin kariiram wikunani. Mi siya kingiin ha nitin mi Jisis siya siir sriigi.

41 Kira panina naingwowi, kara kariirin pi dimu tiri, ha? Mi siya boin, Biyan Inkam Komii kariir nhwoin wadie swoki okiyim tiri.

42 Mi Jisis siya siir boinki, kariir nhwoin ha kaoki, kariir naingwo tibmiiya, kariir nhwoin miyik saeya nwoaiginugikin.

43 Mi bi kimiminkikin siir nhwoin ina swoki kaokiyin. Mi siya ini Jisis siir mhoiyar yamin mi ini Adi Komii siir inig iirar boin wadiekiyin. Mi ikam isid komiim sima hiriinan kigiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim. Iriig.

19

Sakias siir niiwiugin

¹ Jisis siya om komii Jeriko siir yapninopkainam mi ina yapnamin.

² Mi inkam nwirin hir nwokin, siir inigin Sakiaskin. Siya kamim omom omomi umir haiiyim simiir biyan inkamkin mi siya umir hoimgakakin.

³ Siya Jisis siir kigsibim minkin, siya yipikin. Mi iikam isid komiiyin sima hirar nwokin mi Sakias siya inkam priei rani. Mi siya Jisis siir paninsi kigsi.

⁴ Mi siya biya iwitamkwokin mi pae wirin siir iiyam, Jisis siir kigwinam. Siya bidi yinokninkinin Jisis siya pi ti siyu iir napnani mi siya ti pae iir asi nii winkin.

⁵ Mi Jisis siya ta maeyauwa saiir nimbiyamim mi siya koua hiriir kaokiyin mi siya siir boinki, Sakias, kira ha wiuuni. Panao kara pi kiriir omaka hir nrowi.

⁶ Mi siya ha niuun idudunaiiniyin mi siir mhi kwoinim maigimaiga ha nwonaiiniyin mi siya Jisis siirin siir omaka hiriir yikunam.

⁷ Mi iikam whiekakim sima hiriinan kigiyim mi sima io siir ywo. Siya inkamin dimin biyekakin siir omaka whwonkaiyam dimusi namkin?

⁸ Mi Sakias siya ha ninsiin okwokiyin mi siya Biyan Inkam Komii siir boinki, Biyan Inkam Komii kira wakae! Kara panaoin digworaekwo whiekakim pi bopwoniya tir haigin mimiri mi kara haimii pi kam paeprikabim simiir hauuwi. Mi kara inkam nwirni diminim kara niksise haiiyim mi kara siirin idip idipin wi kwiya swoki hauukiiyuwi.

⁹ Mi Jisis siya siir boinki, tapa Adi Komii siya bidi swoki anmaiwarkainam iikamim ta omaka saiir nrowim simiirin. Ti inkamin siya iriipi hiriinan Ebrahim siirar yinisimkin.

¹⁰ Yaowae Adin ninomor kouanin siya iikamim kiguguwim simiirim hansirikin simiir nanmaiwarkainam. Iriig.

Miiyan kam iuurim umir haiyim simiir boiniyo yaiga (Mt 25:14-30)

¹¹ Iikamim sima ta yai aiir wakaekiyim mi Jisis siya boiniyo yai kwira simiir warar mi inkin boin. Mi siya om komii Jerusalem siir kingiin bidi ywowamin, sima hinina naingwokim Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana, saeya wi kingiina kwombini.

¹² Mi siya ina boinin, inkam komii nwirin siya hir nrowin om whir nami mi sima siirin wi nu kigriraowan inkam komii dikmwon owaiginu. Mi mhoiya siya wa swoki iti siir oma tiriir.

¹³ Mi siya miiyan kamim simiir haiburgigim tirin mi siya siir miiyan kam iuurim simiirim yikiugi mi siya umirim simiirin paeyarim hasisa hid hauugi. Mi siya simiirin ina boinkiyin mi kima umir mii simiir mirii mi kima wi kariirar mirii kigwin.

¹⁴ Mi tiki inkamin siir oman iikamim simiir mhi kwoinim ini hauugi hauuga whiyekiyim siiramim. Mi kam nhirim sima kam nhir imiir boin siir mhoiya namim. Mi sima boin, krima pi boriisopi ti inkamin siya krimiir nu kigriraowan inkam komii kipi nwo.

¹⁵ Mi sima siirin ini nu kigriraowan inkam komiiyar yokmwon owaiginuin mi mhoiya siya ina swoki itin. Mi siya boin, ti miiyan kamim simiirim dikugi, biya umir kara niki hauugikim. Mi kara ninokninkinim tiri sima ti umirim kara hauuwim sima nwinwira pariiga swoki inkim mirii hai.

¹⁶ Mi nwirin bi siya yit, yo hinina boin, biyan inkam kara umir mii ti umir paeyar haso sowiirin, umir paeyarim kam nwira (200 Kina) mirii hai.

¹⁷ Mi biyan inkam ieya boinki, kira miiyan inkam wadiekin mi mii miiyikar sibgu miriikin. Mi kira dimin simin siirin bidi sibgu kigriraowin. Mi kara kiriirin pi inig komiigak nrowaiginugi, kira wi om komii komii iuurim simiir kigriraowi.

¹⁸ Mi nwisaka ina mi itin, yo ina mi boinin, biyan inkam kara kiriir umir paeyar haso, sowiirin umir paeyarim iuura (100 Kina) swoki inkim mirii hai.

19 Mi biyan inkamın siya siir boınki, kara kiriirin om komii iriıyarım simiir kigriraowan inkam nikmwın owaiginiıwi.

20 Mi nwirin ina mi itin, yio ina mi boınin, biyan inkam kiriir umir paeyar haso tisi tapi nwowo. Kara sowiirin kwankab aka kogin.

21 Kara kiriirsiyin dimusi bi nididgin, kira inkam paii rani. Diminin inkam nwirki haiginiyin mi kira siirsi bi naıngwoyımıyokikin pi kira mi haii. Mi sasaeyim inkam nwirki ninkiniyim, iriipi hiriinan pi kira swoki ingugu haii.

22 Mi biyan inkamın siya ti miıyan inkam iir boınki, kira miıyan inkam biyiekin! Kiriir yaiya kara kiriirin wi saıirsi boın wokiyopnatkaigi. Mi kira hiriinan ninokninkini, kara inkam miıyik rani mi kara diminim inkam nwirki haiginiyim pi kara mi haii mi sasaeyim inkam nwirki ninkiniyim pi kara mi ingugu haii.

23 Mi kira umirim miıyanau haigi karamae dimusi nwokin mi kara swoki itkiswo wa pini haini, yaeya umir nhirim simiir warar.

24 Mi siya kamim siir kingiin nokwowim simiirin hiniına boınki, kima wara umir paeyar haso sowiir hai, iki inkamın umir paeyarım kam nwirkakin siir hauugi.

25 Mi sima siir boınki, biyan inkam, siya umir paeyarım kam nwıra bıdi haiyin.

26 Mi siya ina boınin, kara kimiir boınki, yipiki inkamkin digworaekwo whiekak nonkwowim mi miı miıyik miriıyım kara simiirin digworaekwo nhirim wi idwowa swoki inkin hauugi. Yipiki inkamkin digworaekwo hoıngak karamae nwowin mi miı miıyik mirii karamae nwowin mi mhoııya siya wi nınga nınga nwowi, digworaekwowim wi karar swoki hai.

27 Mi yipiki iikamim sima io kariir nwowiyim, sima pi boriisopi, kara simiir mi kigriraowan inkam komii nwowim, kima simiirin tiriir wıku nani mi simiirin kariir whwonkam ida disomaoki. Iriig.

Jisis siya Jerusalem hiriirin inkam komii nu kigriraowiyin siir hiriinan napninopkai namkin

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jo 12:12-19)

28 Mi Jisis siya simiir yai aiir nowarki boın digiyin mi siya biıyar yapnamkwokin, siııuın om komii Jerusalem hiriir namiyin siir.

29 Mi siya om Betfasi om Betani, mhu whirin sima dapiyin Oliv siir kingiin nwowamin mi siya biıyin inkam nwıso siir kigna miriıyo sowiir yikropki.

30 Mi siya sowiir boınmauugi, kowa iki omin hapi nwowin siirim dam mi kowa pi donki haom irin siir kigi, sima bıdi yıeyok okwowin pae aka. Mi siirin inkam nwirkin bi nidwokin. Mi kowa pi siir whakainani.

31 Mi inkam nwirin siya kowiirin hiniına srii, kowa wara donkiyin dimusi hak hai nami? Mi kowa hiniına dowarki boın, Biıyan Inkam Komiiyin siya mııgakin siirin.

32 Mi Jisis siya sowiirin ina yikropkiyin mi sowa ha namo mi sowa ti digworaekwo whiekakim siya boınkiyin simiirar ini kigu.

33 Mi sowa wıeyinsopin ti donki haomin siir niıyokın siir houwhroko mi siir adın siya sowiir srii, kowa wari donki haomin siirin whisarii dimusi haki, ha?

34 Mi sowa ina boıno, Biıyan Inkam Komii siya siirin mııgakin.

35 Mi sowa donki haomin ina hainaniyin Jisis siirim. Mi simiir yıuisim donki siir idwo yıtımwanıu. Mi sima Jisis siirin siir idwo yokmwın idwo.

36 Mi siya donki siir idwo ha nidwo namın mi iikamim simiir yıuisim ini siııu iıırar piııai wınim.

37 Mi siya mhu Oliv siir haıburgigin mi ina yııunamin mi siııuın om komii Jerusalem siirim namiyin, siir kingiin nwoniyim mi iikam isid komiiyin siir kigna miriıyım sima ina maırgımaırga bwakai namim. Sima min swoki aıngwokikim, kırıepai kırıepaiyim biıya sima kigim mi sima ha kauwoknanaekiyim mi sima ini Adi Komii siir inıg iıırar hainankiyim.

³⁸ Mi sima ina kauwokiyim, Adi Komii kira ti inkam komii nu kigriraowiyin Biyan Inkam Komiiyin siir inigi natin siir whinkinsiis haiginiu! Iikamim ninomor kouanim sima Adi Komii siiram in wi wadiyar nwowi mi wi mhi hiinsima nwowi. Krma Adi Komii krmiir Wanin ninomor kouanin siramar daingwo iski siir inig hainanim.

³⁹ Mi Farisi kam nhirim sima ti iikam isid komiiyin saika ninkin okim mi sima Jisis siir boinki, nowamwarkaiyuan inkam, kira io kamim kiriir kigna mriiyim simiir dwoki sima yai tanki!

⁴⁰ Mi siya ina yowarki boinin, kara kimiir boinki mi yai mikrim nwowi mi wi siya imar kauwok boinki, kariir inig hainanam. Iriig.

Jisis siya om komii Jerusalem siirsi nougin

⁴¹ Mi Jisis siya om komii Jerusalem kingiin nwowamin mi siya om komii iir kigin mi siya ini siirsiyar youwin.

⁴² Mi siya boin mi ta ii aiirin kira hinina ninokninkini, siyiuin hiinsima kiriir nwowaiginuwiyin, yio wi wadiyar mi owi mi tariinanin ti diminim aowa aowa nwowim, kira simiir bi kigin. Mi kima wi miyik nwo rani.

⁴³ Kira wakaeki! Mhoiia ii kwira nimbiamy mi sima wi io kiriir nwowi mi sima ieyin wi whira nopi yai kinaka niniyim. Mi kiriirin hinda tinda wi simar kaeyokwai irkaki.

⁴⁴ Mi sima wi kiriir nonkwobumbu ninkini mi iikamim ta hiir aiir kinaka nwowim simiir warar. Mi sima siyam wi siya nhirni idwo kigninkingik rani. Nningaka. Dimusi rani, kira iya Adi Komii siya kiriir nanmaiwarkainanaei saiir bi naingwokin. Iriig.

Jisis siya iikamim omaka Adi Komii siira umir saiir ninwowana haiyim simiir nhinikropkikim

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jo 2:13-22)

⁴⁵ Mi Jisis siya omaka Adi Komii siira saiir napninopkai nam in mi siya iikamim umir mi ta omaka aiir mriiyim simiirin ina yikrirop atkigigiyim.

⁴⁶ Mi siya simiir swoki boinki, Yokwo Komii saeya hinina boinka, kariir omaka Adi Komii siirim kwisboinan omakaka. Kima saiirin haiyan kamim simiir omakanan dirraerarkim.

⁴⁷ Mi inokininokin siya iikamim simiirin omaka Adi Komii siira saiirar nowomwarkaiyuwikin. Mi prismi yaowae adim mi siyiu komii ninokninkiniyim mi iikamim simiir biyan kam ikim, sima Jisis siir nisomaoni siyiuim noksirkim.

⁴⁸ Mi iikam whiekakim sima Jisis siir yai wakaeyamar naingwokripkaii mi kamim simiir bi nwowiyim siir nisomaoni siyiuim asi noksirgugugim. Iriig.

20

Sima Jisis siir srigim siirin inigak nhinga nwowaiginuugun

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Mi igwira Jisis siya omaka Adi Komii siira, iikamim simiirin yai saiir hir boinmimaugun mi yaiwin miyika saiir warar mi inkin isiisiimaugun. Mi prismi biyan inkamim mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi kamim bi nwowi ikim. Sima siirim nitkim.

² Mi sima siir boinki, kira krmiir boinmaugi, kira inig komii papi haigin kira ta miya saiir mriiyin?

³ Mi siya simiirin hinina yowarki boinki mi an kara iripi hiriinan yai kwira kimiir sriiyim tiri. Kima kariir boinmaugi,

⁴ ta baptaisa Jon siya hauuwa ya Adi Komii siirga, iyie? Inkamniyar diminka?

⁵ Mi sima ini sima sima yomboin amboinim mi krma hinina boini siya Adi Komii siir hiranka nitkin. Mi yio siya wi hinina kwaboini, kima Jon siirim naingwo tibmii karamae dimusi nwokim, ha?

⁶ Mi krɪma ha boɪni, yio inkamniyar dimɪnkɪn mi iikam whiekakɪm sɪma wɪ siiyani krɪmiir kaiyimiki whisarii rani, sɪma hɪnɪna naɪngwo tɪbmɪikɪni Jon siya profetkɪn.

⁷ Mi sɪma Jisis siir yai aiir asi nowarkii boɪnkɪm, krɪma nɪnoknɪnkɪn tani, Jon siirin nhɪnga nɪmbingɪn.

⁸ Mi siya sɪmiir boɪnki mi ankara iriipa hiriinan kara kɪmiirin pi hɪnɪna mi boɪnmauu rani. Kara ta mɪiya saiir mɪriiyɪn ti hɪnɪn inɪg komiyyɪn nhɪnga hauugɪn. Iriig.

*Inkam biyeyim numɪr waina saiir kigriraowiyim sɪmiir boɪniyio yaiga
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)*

⁹ Jisis siya ta boɪniyio yaiya iikamɪm sɪmiir boɪnka. Inkam nwɪrɪn wain nɪnkɪnkɪn numɪr. Mi ta wain numɪra kam nhɪrɪm sɪmiir ɪn yonkwo sɪma umɪr mɪi saiir mɪriiyɪm. Mi siyarɪn om whɪrɪn aru nwowɪn ii haruwa bi nini owoukɪn siirin.

¹⁰ Mi iya numɪr waina saiir nɪngugu haiyana mi siya whisarii mɪi prɪimɪriiyɪn inkam nwɪrɪn siir yikropki, ti kamɪm numɪr waina saiir mɪriiyɪm sɪmiirɪm. Siya mɪnam naɪngwokɪn ta numɪra saiir nae nhɪrɪm siir hauuwɪm. Mi kamɪm sɪma ta numɪr aiir mɪriiyɪm sɪma ti whisarii mɪi prɪimɪriiyɪn inkamɪn siir yipɪmparki. Mi siirin inɪ nɪnga nɪnga swoki ikropkiyɪn.

¹¹ Mi siya mɪiyan inkam nwɪrɪn inɪ swoki ikropkiyɪn sɪmiirɪm. Mi siirin iriipi hiriinan inɪ mi tɪrbumbu haigɪniugiyɪn mi sɪma siirin inɪ nɪnga mi ikropkiyɪn.

¹² Mi siya mɪiyan inkamɪn nwoɪmaka inɪ mi ikropkiyɪn. Mi sɪma siir tɪrbumbu haigɪniugi mi siirin yaba hiriir yikrirop apniki.

¹³ Mi numɪran adɪn siya boɪn, kara wɪ panɪna tiri? Kara wɪ kariir yɪnisɪm yɪnkamiyɪnɪn kara naɪngwokwonanaeyɪn wɪ siirar nɪkropki mi sɪma wɪ siir yaiyar nwoki wakaeyok-naei.

¹⁴ Mi ti kamɪm ta numɪr aiir mɪriiyɪm sɪma kɪgwɪn siir yɪnisɪmɪn namɪn. Mi sɪma hɪnɪna boɪn, ti yɪnisɪmɪn siya numɪran adɪn siir yɪnisɪmkɪn. Humbae, krɪma siir nɪsomaowi mi ta numɪra saiirin wɪ krɪmar nwoki onkwowɪm.

¹⁵ Sɪma siirin numɪra saiir hɪrankɪ kinaniyamɪn mi siirin numwo hɪr yɪsom itkɪngik. Mi Jisis siya sɪmiir srɪigi mi ta numɪra saiir adɪn siya sɪmiirin wɪ panɪna tiri, ha?

¹⁶ Mi siya wa niti, ti kamɪm ta numɪr aiir mɪriiyɪm wɪ siya nɪsomsom aokaowi. Mi siya ta numɪr waina kam nhɪrmi hauugi. Mi ti iikamɪm sɪma hiriinan wakaeyim mi sɪma inɪ boɪnɪm, siya hiriinan kipi tɪrmɪmɪn.

¹⁷ Jisis siya sɪmiir kaokiyɪn mi inɪ srɪigiyɪn, ta yaiya Yokwo Komii saiir nwowɪm saiir yaimwoka yaimwowa panɪna boɪnka?

Ti yɪnpaeyɪn omaka mɪriiyɪn kamɪm sɪma nɪtkaigiyɪn tariinanɪn siya inɪ biyan yɪnɪn omaka kougou nwowɪn siir hiriinan yɪmbiyamɪn.

¹⁸ Iikamɪm sɪma ti yɪnpaeyɪn siir idwo nɪkii, wɪ hindara nɪki ikrimkriɪp iuguguski. Mi ti yɪnpaeyɪn siya inkam nwɪrni idwo nɪkii mi siya wɪ ti inkam iir nɪsɪmsɪn iuguski mi wɪ dimɪn sisimnan namwo iuwi, Jisis siya hɪnɪna boɪnkɪn.

*Umɪr hauuni siyugɪn.
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)*

¹⁹ Mi kamɪm siyɪu komii nɪnoknɪnkɪniyyɪm mi prɪsmi biyan inkam ikɪm sɪma inɪ nɪnoknɪnkɪnɪm Jisis siya ta boɪniyio yaiya sɪmiirar boɪni. Mi ta ii aiirarɪn sɪma inɪ nhɪngiyɪm siir nonkwowam mi inɪ iikam imiirsi yididɪm. Iriig.

²⁰ Mi sɪma siirɪmɪn inɪ kaowɪm. Mi sɪma kam nhɪrɪm sɪmiirin umɪr saɪngi mi inɪ yikropkiyɪm siir kanau kɪgam. Mi ti kamɪm sɪma inkam mɪiyɪknan nɪksɪsaenamkɪm, sɪma siirɪm kɪnankɪugɪm. Siya pi yai biyie kwɪr boɪni mi sɪma siirin wɪ inkam komiyyɪn nu kigriraowiyɪn wɪ siir ɪn hauuwi siya hidam mi siir wɪ hik kɪmpɪpisu siya hauuwi.

²¹ Mi ti kamɪm kanau kaowɪm sɪma Jisis siirin hɪnɪna boɪnki, inkamɪn dimɪn taemɪnɪm sɪm nowamwarkaiyuwiyɪm krɪma bɪdi yɪnoknɪnkɪnɪm, kɪriir yaiya saeya inɪ wadiyar ywowa, kɪra iikamɪm sɪmiirin yai mɪiyɪk imiirar sɪbgu boɪnmamauuwɪkɪn. Kɪra kamɪm

inigakim simiirsi bi nididikin. Nningaka. Kira Adi Komii siir siyuum mi siir yaim-wokiyaimwowim, iikamim simiirin saiirar boinmamaauukin.

²² Kira panina naingwowi? Krima umirim takisa inkam komii Sisa om komii Rom kigriraowiyin siir hauu, aniya? Iyie? Nningaka?

²³ Mi Jisis siya bidi yinokninkinin, ta sima siir kinankiua. Mi siya simiirin hinina asi boinkin,

²⁴ umir kwira kariir wiisiimauugi. Ta aknain inig minim ta umir aiir nwowim nhiniirga? Mi sima boin, Sisa siirga.

²⁵ Mi siya simiir boinki mi Sisa siir diminin yio kima om komii Rom siir kigriraowiyin Sisa siirar hauu. Adi Komii krimiir Wanin siir diminim yim kima Adi Komii siirar timi hauu.

²⁶ Mi ta yaiya saiirin iikamim simiir whwonkam ida wi swoki kinankiu rani. Dimusi rani, siya yai biyie kwir bi boinkin mi sima ta yaiya saiir saiirar yaingwokwonanaeyim mi sima yai bi wakae boinkim. Iriig.

Sima Jisis siirin iikamim naonamiyim mi ha swoki insiin idwowyim simiirim sriigim (Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Mi kam nhirim Sadyusini isidin simiir hiranim sima Jisis siirim nitkim. Sadyusi sima hinina boinkim: Inkamin naonamiyim bi swoki insiin idwowikim.

²⁸ Mi sima siir sriigi, inkamin dimin taemin nowomwarkaiyuwiyin Moses siir yai kwira biya krimiirim hinina winboinkika mi inkam nwirin wig nonkwonaei mi siya yiniekak bi nwokin mi ha naonami mi ti inkamin siir wiga wi siir nomousim ieyar swoki haii. Mi siya wi siir yaowaeyin siir yinisim imiir nwoki iyowim.

²⁹ Mi iwinyaowim iriyyar nwisa nwowi. Mi yaowaeyin wig siya yonkwona mi siya ini yinisim karamaeyar yaonamin.

³⁰ Mi nwisaka siya swoki onkwona ta wig aiirin.

³¹ Mi mhoiyya nwoimaka iriipi hiriinana mi tir. Mi ti iwinyaowim ta wig aiir nonkwonam sima ini yinie niyio karamaeyar yaokaowim.

³² Mi mhoiyya ta wiga iriipa hiriinan ina mi aonama.

³³ Mi iyya inkamim naonamiyim sima ninsiin idwowi, ta wiga saeya wi nhiniir wig nwowi, ti iwinyao iriyyar nwiso saiir nonkwonam sima?

³⁴ Mi siya simiir yai aka hinina yowarki boinki mi tariinanin ti nu iirin wigkamim wa napninkwonaei.

³⁵ Mi iikamim naokaowim sima ha swoki insiin idwowi mi omwai waiyaei mhoiyya sima wi wigkam ninap nonkwonani siyugak nwo rani.

³⁶ Mi sima wi nao rani. Sima wi Adi Komii siir paekwosimim simiir hiriinan nwowi. Adi Komii siyar hidninsiin idwokin ie hirankin. Mi sima wi siir yinisim asi nwowi.

³⁷ Moses siya krimiirin bidiyar sibgu boinmauwun, iikamim ie anki swoki ninsiin idwowyim simiirin. Yokwo Komii saeya ti paekikopim, paeya niutingi karamae nwowi saeya niunamin simiirin hinina boinka, Biyan Inkam Komiiyin siya Ebrahim siir Adi Komii mi Aisak, Jekop sowiir Adi Komii warargin.

³⁸ Mi iriipi hiriinan kamim naowim, Adi Komiiyin simiir Adi Komii rani. Nningaka. Ti Adi Komiiyin kamim omwai waiyayokiyokiyim ieyankin ninsiin idwowim simiir Adi Komiiyin. Mi iikamim Adi Komii siya nimbiniim mi omwai swoki waiyam mi sima inokininokin wi Adi Komii saikar nwoyokiyokikaeyami.

³⁹ Mi siya hiriinan boinin, kam nhirim siyiu komii ninokninkiniyim, sima siir yai aka ina yowarki boinin, inkamin dimin taemin nowamwarkaiyuwiyin, kira yai wadieyar boinkin.

⁴⁰ Mi sima yai nhirim siir swoki sriyamini yididim. Iriig.

Jisis siya Farisi simiir sriigin inkamin Adi Komii siya nikropkiyin Kraisin krimiir nan-maiwarkainanin siirin

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Mi Jisis siya simiir boinki mi sima hinina dimusi boinkim, kraisin Devidni yinisimkin, ha?

⁴² Mi yokwo Samim Devid siya hinina boinkin, kariir Biyan Inkam Komiiyin siya kariir Biyan Inkam Komii iirin hinina boinkin, kira kariir ina iniga saiir didwo.

⁴³ Devid siya Kraisiin hinina boinkin, mhoyiya kara kiriir sau omomin wi kiriir aowa nokmwun owaiginiuwu.

⁴⁴ Devid siya siirin Biyan Inkam Komii dapikin. Mi siya siir yinisim dimusi swoki kwokiukin mi Farisi kamim sima hinina sriigin, ha? Iriig.

Kamim siyu komii nowamwarkaiyuwiyim simiir siyugin

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Mi iya iikam whiekakim sima hirar nwowim sima Jisis siir yaiya saiirar wakaekim. Mi siya kamim siir kigna miriyim simiir boinki,

⁴⁶ kima ti kamim siyu komii ninokninkiniyim simiirsi mintarao. Sima yuis priedi ara nii apamar naingwowikim. Mi sima minamar mi aingwowikim, iikam whiekakim sima simiirin maeyauwa iripa nwowiya saiir nokboinmamarim. Mi sima minamar mi aingwowikim iikam whiekakim simiir whwonkam ida omaka Adi Komii siir yai nidwokai wakaeya mi saiir biyan ipii imiir nidwokaiyim. Mi biyan ipiyya nae komii nidwokai aeyim saiir mi idwokaiyim.

⁴⁷ Mi sima wig igabaeyim simiirar mi iksisaeikim. Simiir omaka imiir nii kinimbimbir haiikim. Mi sima nhwo priedi minam kwisboini iikamim simiir inig hainanim. Mi mhoyiya Jisis siya niti sima wi hik ti hiriinan dimin imiirsi haii. Iriig.

21

Wig igabaeya saeya umir Adi Komii siir hauuga

(Mk 12:41-44)

¹ Jisis siya ha kaoyokiyokigiyin mi siya kam umirkakim sima umir miyya Adi Komii siir omaka saiira, saiir nitkaikaiyuwu.

² Mi siya kig wig igabae paeprikaba mi saeya umirsim kwiso Adi Komii siir miyanau hiriir haigigi.

³ Mi siya ina boinkiyin, kara kimiirin yaimwowar boinki, wig igabae paeprikaba saeya umir komii iirar haigigika mi saiir siyugin saeya hauugiya umir ini ti iikam whiekak imiir haiburim.

⁴ Ti kara hiriinan dimusi boin tani. Mi ti iikamim sima umir whiekakakairgim mi sima haimeiyara hauugikim, diminin Adi Komii siir priihauunan. Mi ta wiga saeya umir karamae kinga. Mi saiir umir haimeisima ini simiirar hauuswokiym. Mi saeya nae sainan umir karamaeya ywokiya. Iriig.

Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir boinkin wi sapi bimbirgi

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Kam nhirim sima hinina boinkim Adi Komii siir omaka aiirin, ta omaka saeya omaka wadieka sima siyya miyikim simiir puaigim mi diminim Adi Komii siir priihauuwim simiir warar mi puaigim. Mi Jisis siya boin,

⁶ ti digworaekwowim tariinan kima kigim, iya nimbiamy mi sima siyya nhirin wi siyya nhirni idwo kigninkin o rani. Mi sima wa nhimnhinkii uguguski mi simiirin wa nitkaigaiki. Iriig.

*Jisis siya hik whiekakim nimbiyamanim simiir boinkin
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)*

⁷ Mi sima siir sriigi, inkam nowamwarkaiyuan inkam, ti diminin wi paka hinin iya sae nimbiyami? Mi wi piki hinin diminin siya nimbiyami biyin mi krma wa nwoki inokninkinim, ti diminim ini kingiina nwowim wi simbi nimbiyami, ha?

⁸ Mi Jisis siya ina boinin, kima mintarao, kimiirin wi sima niksisaesi. Mi sima whiekakim sima wi kariir inig iir ninin dapni mi sima wa boini, ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, yo karargin! Mi sima wi hinina boini, iya kingiin nwowa mi kima simiir mhoi kipi nam.

⁹ Mi mhoiia kima wi hinina wakaei sau ini ninita mi yaiya ini mi iniiya mi kima kakak kipi nwo. Ti hiriinan diminim bi wi sima nimbiyami mi kima iya Jisis siya nitina wi asiima niki imbiyam tani. Ningaka.

¹⁰ Mi siya simiirin hinina boinki, nu whiran iikam isid whirin, wi nu whiran iikam isid whirin yaii sima ninii. Mi inkam komii nwirin nu kigriraowiyin siir isidin, wi inkam komii nwirin iriipi nu mi kigriraowiyin wi yaii siir isid inaka mi ninii.

¹¹ Mi ti nu iirin nin komii komiyyim wa nimbiyami. Mi maeyau nhirim mhi komii wa mi aowi mi naokao komii komiyyim wa mi imbiyami. Mi ninomor kou hirin wa nimbiyami dimn kirieyim kimiir kwoin imiir kimainokam.

¹² Mi ti digworaekwo whiekakim wi niki imbiyam tani mi sima kimiir nonkworimdinu diriraerar bumbuwu. Mi sima kimiirin wi omaka Adi Komii siira wi saiir hir boinhuriyiu boini mi sima kimiirin wi maeyau biye huyokiyokaiya mi biye miriia wi saiir nikmwun apninopkaigi mi sima wi kariir inig iir nikwowaisiyim tiri, whisarii rani, kima kariir mi kigna miriigim mi kimiirin wi sima nikiunami, inkam komiyyin nu kigriraowiyin mi kamim omom omom kigriraowiyim simiiram.

¹³ Ti hiriinan iya saeya wi kimiir siyu miyik nwowi kariir yaiwin kibi aiir boinmimauuwim.

¹⁴ Mi kima yaiya kima nowarki boinana simiir saiirsi kipi naingwoyimi yok.

¹⁵ Mi yaiya kima boinana wi kara hauuwi mi ninokninkin aka. Omomim sima ta yaiya kara hauuwa wi saika nantamyiriyir tani.

¹⁶ Kimiir yopii ad mi nomousisim nomiiyau mi kimiir iripa o nhieyim kimiirin wi sima kinmauu iti kimiir sau omomin simiirin. Kimiirin nhirim kimaka nwowim wi simar nisomaowi.

¹⁷ Iikam whiekakim simiir kwoinin haugihauga wi dimusi whiyie rani kimiiramn, kima kariiram naingwo tibmiigim.

¹⁸ Mi kima kariiram naingwo tibmiikini mi kariir mi aiir sibgu onkworinu mirii mi kima wi swoki kigugu rani. Ningaka.

¹⁹ Kima kirieyar sibgu o mi kima kimiir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wa swoki haiyim. Iriig.

*Jisis siya om komii Jerusalem siir boinkin wi sipi nidwomaii
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)*

²⁰ Mi mhoiia kima ha kigi sauan omomin ini om komii Jerusalem siir namwokwoyokainiyim mi kima ha dinokninkin, iya ti om komii iir nidwomwaiyana ini kingiin nwowa.

²¹ Mi taka iya nu Judia hiran iikamim sima wi mhu iir nidamami. Mi iikamim hir nwowim sima ti om komii siir haiburgik mi maeyau kwira dam. Mi iikamim om komii siir yaba nwowim, sima siir hiriir kipi swoki am.

²² Dimusi rani, taka iya ya saeya Adi Komii siya swoki tirbuwana iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim simiir dimn biye whiekakim simiirsi mi yai whiekakim Yokwo Komii saiir hir nwowim wa nimbiyamkini.

²³ Mi naingwoyimi yok komiiga wigim yinpiugak nwowim mi wigim yinisim mwii haigiyu imiiaeyim ta iya saiirin! Hik komiia wi ti nu iir nimbiam mi Adi Komii krimiir Wanin siir kwoinin haugahauga whiyeya wi ti iikam isidin siir naeyiskaiyuwi.

²⁴ Mi simiirin wi kamkiu ieyar niuguguski. Mi simiirin wi simiir sauan omom ieyar ninkinkou hainami mi simiirin nu whiran isidin simiir bopwoniya nini hauugigi. Mi iikamim naingwo tibmii karamaeyim simiir iga om komii Jerusalem siir namikwoni mi ti iikam isidin sima wi hiriayar digi mi om komii Jerusalem wi simiir iniga nwowi mi wi simiir iya Adi Komii siya nimbina simiiram wi saiirar digi. Iriig.

*Yaowae Adin ninomor kouanin siya nitni ii aeya
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)*

²⁵ Diminpai diminpai wa nimbiam bie bwana nauun simiirin. Mi nu tirin iikam isid whiekakim simiir kwoinin wa noki, hinin komiia bipibipiyakina whii komii Solwara hir saiirsi.

²⁶ Mi iikam whiekakim simiir kwoinin wa naingwowi. Aei! Dimu dimin biyekin krimiir nimbiamin mi simiir kwoinin wa noki mi nhwo wa mi aowabrombrokainami. Dimusi rani, dimin komii komiayim ninomor kouanin wi ninanar nitki.

²⁷ Takana saeya nimbiam iya mi wi sima kigwini kara Yaowae Adin ninomor kouanin ini waumirsim kwira saika ninkin itin, siya kirie komiigakin. Mi dimin komiayin paenan niyaeiyin wi saika ninkin iti.

²⁸ Mi mhoiia ti dimin hiriinanin sima nimbiam bwakaii mi ta iya kima wa dokwo. Mi kimiir mwowim wa kininsiina kaoki. Dimusi rani, iya Adi Komii siya kimiir nanmaiwarkainana saeya kingiin bidi yamwoniya. Iriig.

*Whrou siya ii nisisimauwikin
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)*

²⁹ Mi Jisis siya boiniyo yai kwira simiir boinki. Siya ina boinin, kima whrou siir kigi mi pae nhirim simiir warar.

³⁰ Mi kima hinina kigi auwim ini nisabim whrou wokam, kima ha dinokninkin op komiigi nuni iya ini kingiin nwowa.

³¹ Mi iriipi hiriinan kima ti digworaekwo whiekakim nimbiamim simiir kigi mi kima wa dinokninkinki, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini kingiin nwowa.

³² Kara kimiirin yaimwower boinkini, iikam whiekakim ta ii aiir niki owim sima wi niki ao rani mi ti dimin whiekakim sima wa nimbiam.

³³ Nu ninomoro yo wa digi mi kariir yaiya wi wara dig rani. Niingaka. Iriig.

Mi kamim siir kigna miriayim sima mintarao

³⁴ Mi kima, kimasayar mintarao inokinokin kima nae naeyarimar kipi naingwo, kima opa kwiyaeha whaowaeiya saiir kipi kwiyaeha. Mi kima dimin taeminim piu aiir nwowaiginuwiyim wadie, simiiram kipi naingwo. Mi siyu hiriinanin kimiirin wi siya nikwowsii, kara Yaowae Adin ninomor kouanin nitin kariir iya saeya wi kimiirar nimbini, sauin wraisu namitiuwiyin siir hiriinan.

³⁵ Iya kara swoki iti, ta iya iikam whiekakim mi nu haimihaamiyim hinda tinda nwowim wi simiir nimbiam.

³⁶ Inokinokin kima hindara waikao. Mi inokinokin kima nhwo Adi Komii siirimar kwisboinanae, siya kirie kimiir hauuwim. Mi ti diminin siya nimbiam mi kima wi wadieyar nwoki mi kima wi Yaowae Adin ninomor kouanin wi siir whwonkam ida nokwowi.

³⁷ Mi inokinokin Jisis siya iikamim simiirin Adi Komii siir omaka saiir hir nowamwarkaiyugin. Mi niyaka siya pi mhu whirin sima dapiyin Oliv pi siir nini whwonkaowi.

³⁸ Mi iikam whiekakim sima imuma nhingiyakwokikim Jisis siir yaiya saiir wakaeyim Adi Komii siir omaka saiir hir. Iriig.

22

Prismi biyan kamim mi kamim siyu komii ninoknikini ikim, sima Jisis siir nimprio hainam tirkim.

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jo 11:45-53)

¹ Mi iya wou nikwo aeiya dimin whirki kimbu karamae nwowiya bretin yis karamaeyin siira, sima saiirin Pasova dapikim saeya wi sapi nimbiyami.

² Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninoknikiniyim, sima Jisis siir nisomaoni siyuam hansirkim. Mi sima ini iikam imiirsi yididim. Mi sima ina boinim, krima Jisis siirin wi panina nisomaowi?

Judas siya Jisis siirin bidi yimbinin bi nwowi kamim simiir napwouwm.

(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)

³ Mi Setan siya Judas Iskariot, sima dapiyin, siir kwoin iir hurworwokaigin. Mi siya ti kam iuur nwiso Jisis siir kigna miriyyim simiir nwirkin.

⁴ Mi Judas siya prismi yaowae adim mi kamim Adi Komii siir omakam simiir kigriraowiyim, simaka ini boiniu. Siya hiriinan minam tirkin, Jisis siir nisomaoni siyuin siirin hansirkin simiir in hauuim.

⁵ Mi sima ini maigimairga ywokiyim. Mi sima ina kitibmii boinim umir siir hauuwim.

⁶ Mi Judas siya simiir yai aiirin ini wadieya ywokiyin. Mi siya ina hansirin Jisis siirin simiir kinmauu itim. Mi siya minam naingwokin iikamim sima ti diminin siir kipi ninoknikin. Jisis siir kinmauu iti. Iriig.

Inkam nwiso Jisis siir kigna miriyo yaewouwa saiir naeyim sowa ini diriraerarkwokin

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jo 13:21-30)

⁷ Iya wou nikwoaeiya, dimin whirki kimbu karamae nwowiya, bretin yis karamaeyin ina yimbiyama. Mi ta iya sima sibsib yinisim iirin wi saiir nisomaowi, ta Pasova nae komiia saiir naeyam.

⁸ Mi Jisis siya Pita, Jon, sowiir yikropki mi siya sowiirin, ina boinim mauugiyin, kowa dam, krimiir naeyim wou nikwo aeyim, pasova, pi kowa tini diriraerarkwokin, krima naeyam.

⁹ Mi siirin ina yowarkii boinkiyin, kira panina naingwowi, krira pi papi diriraerar haigin kwokini?

¹⁰ Mi siya sowiirin ina boinim mauugiyin, wakae! Kowa pi om komiia hiriir napninopkainami mi inkam nwirin op twokak haiyapni, siya kowiirin pi siyu hir napyiskaiwini mi kowa pi siir mhoiyar dam. Mi omaka siya mi apninopkainami, wo kowa pi saiir warar timi apninopkainam.

¹¹ Mi kowa pi ta omaka saiir adin siir tini boiniu, inkamin dimin taemin nowomwarkaiyuwiyin, siya hinina boinkikin, siir maeyaua huuyokiyokaiya, nae diriraerarana ini papi nwowa? Kara mi kariir mi kigna miriyyim kamim, krima nidwokai aeyam, ta Pasova aiir.

¹² Kowiirin wi siya niisiimauwi, maeyau komiia huuyokiyokaiya koua nwowa pi saiir niisiimauwi. Ta maeyaua hi mi ipii digworaekwo whiekakim nae min kowa diriraeraranim ini hirar nwokwokinim.

¹³ Mi sowa ha namo mi sowar kig, digworaekwo whiekakim, Jisis siyar boinkiyim hirar nwowi. Mi sowa yaewouni naeyim Pasova ina ini diriraerariuwo. Iriig.

Jisis siya bret mi op wain opa siir kigna miriyyim simiir hauugin

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Mi iya ha nimbiyama Jisis siya, siir aposel kamim simaka yidwokai hiya saiir.

15 Mi siya simiirin ina boinin, kara kimaka ta yaewou komiia Pasova, saiirara gwomamair aenami. Kara wi kapi naowi.

16 Kara kimiirin yaimwowar boinkii, kara ta yaewou komiia Pasova kara wi yaeya yaewou swoki ikwonikripna rani. Wi iya Adi Komii siya, siir iikam whiekakim simiir kigirkakana, wi saiir nadigiuwi.

17 Mi Jisis siya mobisimin op wainkakin ira hai mi siya nhwo Adi Komii krimiir Wanin siiram ha kwisboinkiyin mi siya ina boin wadiekiyin, Adi Komii siirin mi mhoiia siya ina boinin, ha, ti hai, kima kimar ti onkwokwo kwiaeyam.

18 Kara kimiirin pi hinina boinkii, kara pi ta wain opa tariinanana pi saiir kwiaeyae rani. Nningaka. Wi iya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana wi saiirar nadigiuwi.

19 Mi Jisis siya bretin ina mi haiyin mi siya ina mi kwisboinkiyin, Adi Komii siiram mi siirin ina boin wadiekiyin. Mi siya simiirin ha ninoop hauuwun mi ina boinkiyin, tariigina ya kariir kip aeya, kara kimiirin minam hauugin, kimiir kirie haiginuwam. Mi kima hiriinan tiri mi wi kariiram nwoki aingwokiym.

20 Mi sima ha nae digiyim mi siya op mobin iriipi hiriinana swoki tir. Mi siya simiir boinki, tiki mobin op wainkakin, ya kariir nhie aeya, ya nimbun win aeya. Kara kimiir whinkinsiis haiginuwam naingwokin.

21 Kima kaoki! Inkamin wir kariir napwouwanin, ini kanaka warar ninkin idwokaiyin ta hi aiirin.

22 Yaowae Adin ninomor kouanin wi sipi naowi, Adi Komii siya nimbina wi saiir hiriinanar tiri. Mi kara minsi naingwoyimiyoiki, ti inkamin wir kariir napwouwin, siirin wi hindara nonkwobumbuninkin iuguskii.

23 Mi siya hiriinan boinkiyin mi kamim siir kigna miriyyim, sima ini sima, simar yinsrii ansriyyim, ti hiriinan siyiuin siirin wi nhinga diriraerari? Iriig.

Jisis siir kigna miriyyim sima yai minam ninkinwaomwarkii boinkim yipikin biyan inkamin

24 Kamim siir kigna miriyyim sima yai kwira saiir ninkinwaomwarkii boinkim. Sima boin, krimiir bi nwowan inkamin yipikin, ha?

25 Mi Jisis siya simiir boin, nu kigiraowiyim inkamim yim inig komiigak bidi yowim, iikamim simiir kigiraowamin. Mi sima ha naingwowi iikamim simiirin nomiiyau dapim.

26 Kima, kima kima hiriinan kipi tir. Nningaka. Inkamin kimiir bi nwowam tiri, siya inkamin i idao nwowiyin siir hiriinan dwo. Mi kimiir biyan inkamin siya miyan inkamnan dwo.

27 Yipikin biyanin, ha? Mi tari ti inkamin hindara priiyidwo aeyin siya, iyie? Si rani mi tari inkamin nae diriraerariyin mi tari siya, aniya? Kimiir kwoinim ha naingwowi siyairgi niuwi, aniya? Nningaka. Yo inkamin nae naeyin, siya. Mi an kara ti kimakar mi idwokai aeyin, ini iriipi miyan inkamar mi owin, kimiir kinsiis haiginuwam.

28 Iya dimin taeminim, kariir kinanankuim, wim kima kanakar nwokim. Kima kariir bi haiburgim, kima ini kanakar yitnakukripkaiyim.

29 Mi iya Adi Komii siya digworaekwo whiekakim, simiir kigirkakana ya kariir bidi hauugiya. Mi iriipi hiriinan kara kimiir bidi mi hauugiyin.

30 Mi kariir iya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana kima wi kanakar nidwo ae kwiaeyi, kariir hi aiirarar. Mi kima wi ipiia, inkam komiiyim nu kigiraowiyim simiira wi saiir nidwokaii. Mi kima wi Isrel simiir isid iuur whiso wi simiir yai hidan inkam nwowi. Iriig.

*Pita siya digumii Jisis siir haimriiyugin
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jo 13:36-38)*

31 Mi Jisis siya Saimon Pita siir boŋki, saimon, saimon! Wakae! Adi Komii siya wadie bidi yokiyin Setan siirin, kamiir kinankiuwam. Mi siya kimiirin wi widim sim ninibrombropiyim, wi hiriinan ninibrombropi, witnidim yim sima mi kasim yim sima.

32 Mi kara nhwo Adi Komii siiram bidi kwisboinin kiriiram. Mi kiriir naingwo tibmiya wi digi rani. Mi mhoiya kiriir kwoinin kisina haigii mi wi kariirim nwoki itim. Mi kira wi kiriir nomiiyauim. Simiir nwoki whindiriraerim.

33 Mi Pita siya siir boŋki, Biyan Inkam Komii, kara maeyaua huuyokiyokaiya kinaka nikan hugripkikikaiyim nidid rani mi kara wi kinakar mi aowi.

34 Mi Jisis siya ina boŋkiyin, Pita, kara kiriirin pi hinina boŋkii, panao niyaka iuumin pi nik karama niki owi mi kira kariir inig iirin, idip idipin wi kwoima misisaei, hinin, kara Jisis siir bi ninokninkin. Iriig.

Umir miya mi nib mi kamku ikin simiir yaiga

35 Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir srii, biya kara nikropkiya kimiir mi kima umir miya mi nib min, kamku min bidi hainamim, aniya? Mi yim sima ina boinim. Niingaka, niingakinga.

36 Mi mhoiya Jisis siya simiirin hinina boŋki mi tariinanin inkamin umir miya mi nib minkaki niuwi, yim simiir warar timi inkin hainam. Mi inkamin kamku karamki niuwi, yio wi siir yuis aiarar timi hainam, inkam nirkim sim sainim mi yio siya, wi siir kamku iir nwoki sainim.

37 Dimusi rani, Yokwo Komii saeya hinina boŋkika, sima siirin wi iki inkam biyeyim wi simiir in hauugii. Kara kimiirin pi hinina boini, tiki diminin kariirin wa nimbiyami. Kaimwoka, tiki yayim Yokwo Komii saeya boŋkiyim, tariinanin tisi bidi yimbiniyim.

38 Mi kamim siir kigna miriiyim sima boin, inkamin nowomwarkaiyuuyin, kira kigii! Krima kamkuwo whisa nwowi, tirin. Mi siya simiir boŋki, hindara daingwo owougi, kima kariir yai aiar ninokninkin tani. Iriig.

Jisis siya nhwo mhu Oliv hir kwisboin

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 Mi Jisis siya ha namim mi siya mhu Oliv hiriir yam, nugak siya niki tiryakwokin saiir hiriinan. Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir mhoiyar yam.

40 Mi siya ha nimbiyamim ta maeyau aiar mi siya simiir boin, wim kima nhwo tir kwisboin, Adi Komii siiram. Mi ti diminin wi kimiiram pi kinankiuwisi.

41 Mi siya simiirin ha haiburgigin mi yio siya arurig sa ini owiu. Siya Inkamki kabitkiya mi arurig ha namikaiyuwiya saiir hiriinan. Mi siya Adi Komii siiram ogmwo hir ini huiu, nhwo siiram kwisboinim.

42 Mi siya ina boŋkiyin, Adi Komii, diminin kira tirimar naingwowi, ti dimin biyeyim, ti kariir nipiyaokiiyim, simiir swoki haiyam tiri, yio kiriirar kwoin. Kira kariir kwoin iir kipi nwo. Niingaki, niingakinga. Kira kiriir kwoin iiarar dwo.

43 Mi Adi Komii siir paekwosimin ha nitin siiram, siya yauni kinsiis haiginuni.

44 Jisis siya hik prasae bi haigin mi siya nhwo ina kwisboinin. Mi siir pua bidu ini wara yanka ninitkiya. Mi ta biduwa ini nhienan nua hiriir yaokiinainama.

45 Mi siya nhwo ha kwisboin digiyin mi siya ina swoki insiin apnamim kamim siir kigna miriiyim siiram. Mi siyar kigam sima nhwo hirar whini. Ta hika ini komii yowa mi sima nhwo asi whinamkim.

46 Mi siya simiir boin, kima nhwo dimuam grin kin whini, ha? Kima dinsiin idwoki mi nhwo kwisboin yi miyik rani, Setan siya kimiiram kinankiuim. Iriig.

Judas siya Jisis siir sau omomin siir in hauugi

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jo 18:3-11)

47 Mi Jisis siya ha niki boinaiyin mi ikam isid komiiyin ina yitin siirim. Mi inkamin sima dapiyin Judas, ti kam iur nwiso Jisis siir kigna miriiyim simiir nwirkin. Simiir biyin siya

nwonanikin. Siya siir kingiin minam namkin siir nankabmamair boinim. Yio simiir ad wanmi siyugun.

⁴⁸ Mi Jisis siya siir boinki, Judas, kira Yaowae Adin ninomor kouanki natin siir dimusi napirimdini mi ti hiriinan siyiu kira siirin wi sau omomin siir in asi hauugii, aniya?

⁴⁹ Mi kamim Jisis siir kigna miriyyim sima ti diminin nimbiamin siir kigim mi sima ina boinim, Biyan Inkam Komii, kira hinina naingwowi, krma siirin kamkuni ti hampimpit, aniya?

⁵⁰ Mi simiir nwirin, prismi biyan inkamin siir mi miriyyin inkamin, siir inigan wina siya haingrip itkiigi.

⁵¹ Mi Jisis siya hiriinan kigiyin mi siya boin, ti hiriinan siyuin kira ti itkiigi. Mi Jisis siir ina siir win aiir ha nonkwokiyin mi ini wadiyar swoki okiya.

⁵² Mi mhoiia Jisis siya prismi yaowae adin mi kamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir bi nwowiyim mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim, kima siir nonkworinuwam nitkim, kima wara kamku dan minim hainaniyim, pi hiiyan inkamin saika nintiowi, aniya?

⁵³ Hinokinokin, kara kimakar nwokin Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir mi kima kariirin, hir bi nonkwokim. Mi ta kimiir i aeya Setan siya kariir nikwowaisiiana. Iriig.

*Pita siya boin kara Jisis siir bi ninokninkinkin
(Mt 26:57-58,69-75; Mk 14:53-54,66-72; Jo 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Mi siya ha boin digiyin mi sima siirin ina yonkworindinu inkikwona apnamin. Mi sima siirin prismi yaowae adin siir omaka hiriir hainam. Mi Pita siya simiir mhoiyyar yapiraowam.

⁵⁵ Mi sima paeya hira omaka aiir huuyokiyokaiya saiir yainau hir yangin oni. Mi Pita siya ini simaka warar mini oniyuwin.

⁵⁶ Mi miyyan wig ira saeya Pita siir kiga, siya pae hir nwoniyyin mi saeya boin, ti inkamin Jisis saikar nwokin.

⁵⁷ Mi Pita siya ina boinin. Nningaka. Wig! Kara Jisis siir bi ninokninkinkin.

⁵⁸ Mi mhoiia inkam nwirin ina swoki boiniyyin, ni kira ti isidin siir inkam nwirkin. Mi Pita siya ina boinkiyin, nhinga boinkin! Ankara wara rani.

⁵⁹ Mi mhoiia bi kwamhiimhiigin, inkam nwirin, ha swoki kwitin, igao yai siya ini boini, kaimwokinga, ti inkamin siir inkam nwir ieyairgin. Mi siya nu Galili hiran inkamkin.

⁶⁰ Mi Pita siya ina boinkiyin, nhinga boinkin! Nningaka. Kara wara diminin kira boinin siir bi ninokninkinkin. Mi siya hiriinanar niki boinin mi iuumin ina yikiyin.

⁶¹ Mi Biyan Inkam Komiiyyin ini Pita siirar haiyug okwo kaokiyin. Mi Pita siya, ta yaiya biya Jisis siya niki boina siir, saiir swoki aingwokiyin, tapa niyaka, iuumin pi niki ik karam nwowi mi kira kariir inig iirin idip idipin wi kwoima misasaei, kara Jisis siir bi ninokninkinkin.

⁶² Mi Pita siya idowiiya ha napniyammin mi siir noua hir yani iyop bwaemaiyu. Iriig.

*Sima Jisis siir yipimpar mi yaebu siir yiewaiyu
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)*

⁶³ Mi inkamin Jisis siir kigriraowin siya siir yigbumbu mi siirin ina mi ipimparin.

⁶⁴ Mi sima siir whwonkammin, yuisni kikogropikou. Mi siirin ina sriyyin, kira profet inkamnanki niuwi mi kira krmiir boinki, kariirin nhinga tiowi, ha?

⁶⁵ Mi sima siirin yai bibiyie hirrim simiir warar yinkin igbumbu. Iriig.

*Sima Jisis siirin kaunselmiyam yikiunam
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jo 18:19-24)*

⁶⁶ Mi mhoiyya bieyin ha nimbidi idniyakwokin mi Isrelmi biyan inkam komii komiiyim mi prismi yaowae ad ikim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim, sima iripar yamwoni kaunsel simiir omaka aiirarar. Mi sima Jisis siirin simiiram yikiunam.

⁶⁷ Mi sima boin, kira krimiir boinki, kira Kraiskin, iyie? Kira Krai rani, aniya? Mi siya simiir boinki, kara kimiirin pi hinina boinkii, pi kara kimiir mi boini mi wim kima pi kariir yai aiir mi aingwo tibmii rani. Nngaka.

⁶⁸ Mi kara, kimiiram pi diminam srii mi wim kima pi kariir wakae boin tani.

⁶⁹ Mi tariinanin mi mhoiyya iriipi hiriinan, kara Yaowae Adin, ninomor kouanin, wi Adi Komiiyin, kirie komiikakin, siir iikam whiekakim, simiir kigirkakana wi siir ina niga sair nigmiiya nidwowi.

⁷⁰ Mi sima boin, ana, kira Adi Komii siir yinisimkin? Ihi. Yio ina yowarkii boinin, wasi kimar bidi boinki iskiyin. Karargin.

⁷¹ Mi sima ina boinin, krma yaeya yai kwiram dimusi swoki hansrani? Krma whiekakar, yayim siya boinkiyim bidi wakaekiyim. Iriig.

23

Sima Jisis siirin inkam komii Pailat siir whwonkam ida boin wokiyopnatkaikikim (Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Jo 18:28-38)

¹ Sima Jisis siir yai wakae digiyim mi sima whiekakar nhinki mi Jisis siirin ina yikiunamin inkam komii Pailat Romanin siirim.

² Mi siirin haningin boinuriyu bwakainam, inkam komii Pailat saika mi sima ina boinin, krma ti inkamin siir bidi kigin siya Isrel krimiir isidim simiir siyu imiir bidi haiprid haiginiuwun. Mi krimiirin siya mi boinkin takis umirim inkam komiiyin om komii Romanin siir hauusiyin. Mi siya hinina mi boinkin mi Mesaia Kraisin karargin mi nu kigriraowan inkam komiiyin iriipi karargin.

³ Mi Pailat siya Jisis siir srii, kira Juda iikamim simiir nu kigriraowan inkam komiikin, aniya? Mi siya Pailat siir yai aiirin ina yowarkii boinin, kirar bidi boinki iskiyin.

⁴ Mi Pailat siya ha haiyug kaowin pris simiir biyan kamim mi iikam ikim simiir boinki, kara ti inkam iirin dimin whir bi hidiyiskaikin siya dimin whir bi tirbukin.

⁵ Mi sima ini komiyya kauwok boinkiyim mi siya ta yai aiirin siyar boinkin iikam whiekakim nu Judianim simiir boinmimauuwun mi sima ina yanaakiyim. Mi siya ti hiriinan siyuin nu Galili hiranki diriraerar yokiyokiniyin mi tisi tirar namwoniyin. Iriig.

Sima Jisis siirin inkam komii Herot siir whwonkam ida boinwokiyopnatkaigikim

⁶ Mi Pailat siya hiriinan yai aiir wakaekiyin mi siya simiirin ina sriigiyin mi ti inkamin siya nu Galili hiran inkamkin, aniya? Mi sima ina boinin ihi siya nu Galiliyan inkamkin.

⁷ Mi iyya sima hiriinan boinin Jisisin nu haimeiyin Herot siya kigriraowiyin mi siir hirankin mi siya siirin Herot siirim asi nikropkikin. Mi ta ii aiirin Herot siya om komii Jerusalem hirar mi okin.

⁸ Mi Herot siya Jisis siir kigin mi siya ini maingimainga ywowin. Siya siir yai imiir wakaekin mi ii haruwa rani, siya naingwokwonanaeyin Jisis siir kigamin. Mi siya minam kaokin Jisis siya dimin kirie komii whir diriraerarim siir whwonkam idan, biyya iikamki kig karamae nwowim simiir.

⁹ Mi Herot siya Jisis siiram yai kasa bi kiniwamwarkii sriinanaekin. Mi Jisis siya siir yayisim kwir bi swoki wakae boinkin.

¹⁰ Mi pris simiir biyan kamim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim sima Jisis siir kingiin hirar yamikwoni mi sima siirin ina boin huriyu kripkaiyim.

¹¹ Mi sair mhoiyya Herot siya mi siir sauan kamim sima Jisis siir yikbumbu. Mi siirin siyu miyik bi tirkim mi sima yuis win kibiya kwira hai mi sima ta yuisa siir kaihaiginu mi sima siirin ina swoki ikropkiyin Pailat siirimar.

¹² Biiya Herot sowa Pailat io sowa sowa ninwo anwowiko. Mi ta ii aiararin sowa io bi nwoko ina yimboino. Dimusi rani, Pailat siya Jisis siirin Herot siirin nikropkikin. Iriig.

Pailat siya Jisis siirin boinkin paeyin hiiniya niriio ninkinin siir niriinum
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jo 18:39-19:16)

¹³ Mi Pailat siya ina yikunan prismi yaowae adim mi kamim Isrel simiir bii nrowi ikim mi iikam ima simiirar yikuna. Mi sima maeyau kwiruwar hangiriyu omimir.

¹⁴ Mi siya simiirin ina boinin, ti inkamin kariiram kima nikunaniyin mi kima siirin hinina boin, siya iikam whiekakim simiir siyu imiir bidi haiprid haiginuwun. Mi kara siirin kimiir whwonkam ida bidi sruiyin. Mi kima wakae, ti digworaekwowim kima boin huriyiu natkaikiyam tirim siir, kara siirin simiir bi hidiyiskaikin. Siya dimin whir bi swoki tirbukin.

¹⁵ Herot siya iriipi hiriinan. Mi siya ini krimiiramar swoki ikropkiyin. Wakae, ti inkamin siya dimin whir bi tirbukin mi krma siirin wa nisomaorani. Ningaka.

¹⁶ Mi kara pi kariir kam nhirim simiir nikropki siirin idguni nipimparim mi kara siirin pa swoki iuguski.

¹⁷ Mi simiir siyiuin hininkin, simiir yaiwou Pasova whiekakim Pailat siya inkamin pi nwira nikrop apniki maeyauwa mi biyie miriia huyokiyokaiya sair hirankin.

¹⁸ Mi iikam whiekakim, sima hinina kauwok boinki komiiyar ti inkamin Jisis, siirin disomaoki mi Barabas siirin duguski krimiiram.

¹⁹ (Biiya yaii kwira Barabas siya niniika om komii hir biyan kamim omom omom kigiraowiyim simarkar mi siya inkam nisomaokin mi sima siirin maeyauwa mi biyie miriia huyokiyokaiya sair asi nikrop apninopkaikikin.)

²⁰ Mi Pailat siya simiirin yai ina swoki boinin. Siya Jisis siir niuguskiyam naingwokin.

²¹ Mi iikamim sima ini komiia kauwok boinkiyim, siirin paeyin hiiniya niriio ninkinin siir dirinugi! Siirin paeyin hiiniya niriio ninkinin siir dirinugi!

²² Mi Pailat siya kwoimaka simiirin ina swoki boinkiyin, dimusika? Ti inkamin siya dimu tirbukin? Kara siirin dimin whir bi hidiyiskaikin mi krma siirin pi kariir kam nhirim simiiram nikropki sima pi nipimparim mi siirin pa swoki iuguski.

²³ Mi sima ina kauwok boinanaeyim, siya Jisis siirin pae hiiniya niriio ninkinin siir niriinum. Mi ti yaiyim sima kauwok boinim Pailat siir yaiya aiarin ini sima ikwowaisigiyim.

²⁴ Mi Pailat siya ini simiir yai aiarar wakaeyoknan.

²⁵ Mi iikamim sima ti inkamin yai niniyin biyan kamim omom omom kigiraowiyim simaka mi inkam nisomaowin siirin kauwok boin siir swoki ikrop apnikiyim simiiram mi Pailat siya siirin ina yuguskiyin. Mi siya simiir yai aiarar wakaeyokna mi siya Jisis siirin ina hauugiyin sauan kamim simiir in mi sima siir wa nwoki isomaowim.

Sima siirin paeyin hiiniya niriio ninkinin siir yirinugi
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jo 19:17-27)

²⁶ Mi om komii Rom hirin sauan kamim sima Jisis siirin ina yikunanim mi sima inkamin nwira yapyiskai, Saimonin om komii Sairiniyanin siir. Mi siya om komiia hiriir napninopkainam nitkin mi sima siir yankabrinu mi ti paeya hiiniya niriio ninkinin siir yikmwon itiyiskai mi siya ini Jisis siir mhoyia yitiyiskai apamin.

²⁷ Mi iikam kasa rani, siir mhoyia napnamim mi wig kasa rani, Jisis siiram ninou mwamwanamim.

²⁸ Mi Jisis siya ina haiyug boinkiyin, kima ti om komii Jerusaleman wigim, kima kariir kipi nou. Kima kimasiyar douna mi kimiir yinisisim imiirsi warar.

²⁹ Wakae, mhoyia igwira nibiyami mi iikamim sima wi hinina boini, wigim yinisisim naokaina karamae nwowim, yinisisim imiirin nwoi haigiyiu imiiae karamae nwowim, sima ha margimarga.

30 Mi ta iya sama wa iki mhu komii mi mhuisisimim simiir boinki, kima krimiir idwo wini pamkirinuni!

31 Mi om komii Rom hiran iikamim sama siyu biye kariir tiri, kara inkamin dimin biye tir karamae nwowin mi mhoyiya sama tari simiirin siyu biye komii warar ninkin tiri, kamim dimin biyekakim. Mi sama wa diguguski.

32 Mi kamim yai niniyim sama inkam nwiswo sowiir warar yinkin ikunam, sowa siyu biye diriraerarko. Mi sama sowiirin Jisis saika ninkin isomaowam naingwokim.

33 Mi sama maeyau kwira saiir yimbiyam, ta maeyauwa saiir inigin mwokiuka. Mi ta maeyauwa sama Jisis siirin hir ninugim paeyin hiiniya niro ninkin siir. Mi sama ti inkam biye nwiswo sowiir warar yinkin irinugi mi nwirin Jisis siir iniga mi nwirin yaioyaeya.

34 Jisis siya ina boinin, Adi Komii, kira simiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigi. Sama ninokninkin tani ti diminin sama tir iirin. Mi sauan kamim sama satu ina gwowim siir yuis aiirim mi inkamin pi kaigrinuwi mi ta yuisa pi siya haii.

35 Mi iikamim sama ini hiran yokwowim mi ina kaowim. Mi biyan kamim nu Judianim sama siirin hinina yigbumbu, siya iikam nhirim simiirarar whindiriraerarkin. Mi Kraiskingi nuwi siirin Adi Komii siya nimbingi mi siya, sisiyar whin diriraerarna.

36 Mi kamim sauanim yim iriipa hiriinan kingiin ha mi itim siir mi igbumbu. Mi sama op waina kwoin kausriiya siir yaka hauu.

37 Mi sama ina boinkiyim, kira Juda simiir nu kigriraowan inkam komiiki nuwi mi pi kinakinar whindiriraerarna.

38 Mi siir mwo koua nwowa yaiya, hinina winboinka. Ti inkamin Juda simiir nu kigriraowan inkam komiikin.

39 Mi ti inkam biye nwiswo Jisis saika ninkin irimdinuwo mi nwirin Jisis siir yigbumbu. Kira Mesaia Kraiskin, aniya? Mi kira kinakinar diriraerarna mi pi kriir warar mi whindiriraerar.

40 Mi nwirin siya ta hiriinan yai aiir wakaekiyin mi io siir yo mi krira ta siir hiriinan hik aiir haii mi kira Adi Komii siirsi nidad rani, ha?

41 Sama kriir nisomaowi siyu biye krira tirin siirsi, sama siyu miyik iirar mi tiri. Mi ti inkamin siya dimin whir bi tirbugin, siya wa whisariiyar naowi.

42 Mi siya ina boinin, Jisis mhoyiya kira kriir nu kigriraowan inkam komii nimbiam mi kira kariirin wa timi naingwo.

43 Mi Jisis siya siirin ina boinin, kara kriirin yaimwowa boini, kira panaoin pi kanakar nwowi ninomor kou hir. Om miyikin iikam miyikim omwai sim waiya yokiyokiyin siir. Iriig.

Jisis siya naonamaeya

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jo 19:28-30)

44 Mi iya hiriir tiriir nabie bopwo nwowa. Mi hinda tinda iya ina kakauu iuguskiya mi ti nu whirkakin ini niya ywokiyin. Mi biyeyin nad nworibin ii kwoim hinin mi iya ina swoki pirinkeriba.

45 Mi iya niya niki owa ta yuis komiia omaka komiia Adi Komii siira maeyauwa hiuyokiyokaiya dimin whirki kimbu karame nwowa siir nitomanouwa ini bopwoniya yinwhitamkiya mi mirkwa yimbiyam. Mi ti siyuin Adi Komii siya krimiir nisimaugikin. Mi krima nhwo siirim kwisboini siyugak bidi yamwouin.

46 Mi dimin taeminim nimbiam digiyim. Mi Jisis siya ini komiia kauwok boinkiyin, Adi Komii, krimiir Wanin kariir inigin yokiyokiyin pi kriir in hauugigi. Siya hiriinan boinkiyin mi siya ina yaonamin.

⁴⁷ Mi sauan kamim simiir biyan inkamin siya ti dimin iir kigiyin mi siya ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyin, siya ina boinin, ihi, kaimwoki kaimwokinga, ti inkamin siya inkam miyiki miyikin.

⁴⁸ Mi iikam whiekakim sima siir kaowam nitim mi sima ti digworaekwowim nimbiyamim simiir kigiyim mi sima ini simiir ingas imiirar pikrimgribgiyim mi ina swoki amim simiir omaka.

⁴⁹ Mi Jisis siir nomiiyau whiekakim, siir sibgu ninokninkinim mi wigim nu Galiliyanim biya Jisis siirim nitim, sima aruriga ywokwo mi sima ina kigmimikim ti digworaekwowim nimbiyamim. Iriig.

*Mi sima Jisis siir piuis biyieya siiyenowin siir ini kikaigik
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jo 10:38-42)*

⁵⁰ Mi inkam nwirin hirar nwokin, siir inigin Josepkin. Siya wadieki wadiekin, siya Juda kaunsel inkamkin.

⁵¹ Mi iki kaunsel kam nhirim omisim kigriraowiyim simiir kwoin aka bi nwokin, ti diminim sima Jisis siir tiram minim. Siya om Arimatia nu Judia hiran inkamkin. Yo siya iya Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiiram nwowikin.

⁵² Mi ti inkamin siya ina yamin inkam komii Pailat siir omaka mi ina sriiyin, siya Jisis siir piuis nhinga saiir hainamin mi siya ini wadieya ywokiyan.

⁵³ Mi Jisis siir piuis biyieya siya saiir hunis haiyin, pae hiniya nioninkinin siir hirankin. Mi yuis whisiinana saiir higrinu mi siya siir piuis biye aiirin siyano whirin siir kikaigik. Mi ti ieyin sima siya komiia saiir nopkikaikin. Mi biya sima ti ie iirin inkam nwir bi kikai miminkin.

⁵⁴ Taka iya Fraideka sima Juda simiir ti komiia Sabat pu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir nae digworaekwo imiir diriraerar haiginkim saeya wi sapi nimbiyami.

⁵⁵ Mi wigim nu Galili hiranki nitim Jisis saika mi sima Josep siir mhoiiyar yam. Mi sima ti ie iir warar kigmimik. Mi sima Josep siir warar ninkin kaokim siya Jisis siir piuis biyieya wi panina namisi diriraerar haigi.

⁵⁶ Mi sima ha kig digikim mi sima ina swoki amim simiir yapa yapa omaka. Mi sima wa minim mi digworaekwo miyik miyikim piui miyik whakiyim ina diriraerar haiginim. Jisis siir piuis biyieya saiir naokinim, pi whiisi mi simiir ti komiia Sabat nikuwiya sima pu siiskuwak, siyu komii siya boina mi saiir hiriinan. Iriig.

24

*Jisisin ieyankin bidi yinsiin idwowin
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jo 20:1-10)*

¹ Mi wik kwira saiir biyan iya Sande sima nugak imumar yamyakwok sima maeyauwa Jisis siir haingikaiya saiir hiriir yam. Sima wain piui miyik whakiyin siir hainam, biya sima niki diriraerar haiginin mi sima ina hainamin. Mi sima Jisis siir pu aiir naokinim tirkim.

² Sima ta siya aiir kig, sima niki warkikua, saiirin sima bidi warakpitkikiya.

³ Mi sima ha napninopkai namim mi sima ninomor kouan, Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir piuis biye aiir bi kigim.

⁴ Sima ina yangwoyimiyokim mi sima inkam nwiso sowiir kig simiir kingiin hirar nokwowi sowiir yuiso hindara kiginiaei.

⁵ Mi ti wigim sima sima nidid prasae bi kikinkim. Mi sima ogmwo nimwowim nua hiriir kaiyirou nam mi simiir whwonkamim ini nua hiriir kaowim. Mi ti inkam nwiso simiir boin, kima inkamin omwai waiyokiyokiyin siiram dimusi hansiri ta maeyauwa inkam haingikaiya, inkam wirniya saiir, ha?

6 Siya tapair nwo rani. Bidi yinsiin idwo namın! Kima yaiya biya siya kimiir boinmauwa sair ti swoki aingwowarkaigi, ii siya nu Galili hirar niki owın.

7 Siya kimiirin hiniina boinmimauugin, sima Yaowae Adin ninomor kouanin kariirin wi iikamim dimin biyekakim simiir hauuwi mi siirin wi paeyin hiniya nironinkin saika sima ninkin imdinu inankii. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi!

8 Sowa hiriinan boino mi ti wigim sima ina yaingwowarkaigiyim ta yaiya biya Jisis siya boina sair

9 mi sima ta maeyauwa inkam haingikaiya sair haiburgik mi ina swoki amin. Mi sima kam iuur nwirin siir mi kigna miriyyim simiir ini boinmauuu mi kam nhirim simiir warar, ti digworaekwo whiekakim sima kigim simiir.

10 Mi Maria om Makdalanaka mi Joana mi Maria Jemsni yopii aka, simar nwokim mi wig nhirim simakar ninkin okim sima ti yayim aposel kamim simiir boinmimauuu.

11 Mi ti aposel kamim simiir kwoinim ha naingwokim ti wigim sima niksisaei mi simiir yai aair bi naingwo tibmiigim.

12 Mi Pita siya ha ninsiinin mi maeyauwa inkam haingikaiya sair hiriir iwitnam mi siya ti ie iir ini waisi kaowuu mi yuis imiirara kig sima sima nwokai. Mi siya omaka hiriir swoki am mi ini ti dimin iir ini aingwoyimiyokiuin. Iriig.

*Inkam nwisso Jisis siirin siyyuin omisim Emeasa namiyin siir hir kig
(Mk 16:12-13)*

13 Mi ta ii aairarin inkam nwisso simiirairgo, sowa omisim whirin sima dapiyin Emeasa siir hiriir napnamko. Ti omin siya om komii Jerusalem siir aru ywowin. Mi ini omisim Emeas hirar yamwowuin, siir prieiyan kilomita iuur kwirkim.

14 Sowa ha napnamo mi sowa digworaekwo whiekakim ti ii imiir nimbiamim simiir yapboinaiyam.

15 Mi sowa ha napboinaiyamo mi ini sowa sowa yinsrii ansriiyamo mi Jisis siya ina yimbiamin sowiir kingiin hirin mi ini sowaka yapamin.

16 Mi sowiir nhwowo dimin whirki bi kimirkaigo mi sowa ha bi ninokninkinko, siya Jisiskin.

17 Mi Jisis siya sowiir boin, kowa dimu nouapboinaiyami, ha? Siya hiriinan boinin mi sowa ha nokwowo mi sowiir mhi kwoinino ini hikakar ywowo mi sowiir whwonkamo miyyik bi nwoko.

18 Mi inkam nwirin, siir inigin Kliopaskin siya siir yai aka hiniian yowarkii boin mi iikamim omom omomiyim Jerusalem hirarar bidi yamwomimiriium. Mi tari kinakinairgin ti diminin Jerusalem hir nimbiamin siir ninokninkin karamae nwowin, aniya?

19 Siya hiriinan boinkiyin mi Jisis siya sowiir srii, dimukin, ha? Mi sowa siirin hiniina boin, ti diminin Jisisin om Nasaretanin siir nimbiamkin. Siya profet inkamkin mi siya mi miyyik miyyik komii komiyyim mi yai miyyik miyyik komii komii ikim Adi Komii siir whwonkam ida mi iikamim simiir whwonkam ida miriikin.

20 Mi prismi bii nwowi kamim mi kaunselmi biyan kam ikim, sima hauugim Jisis siirin sauan kamim simiir in, sima nisomaowim, paeyin hiniya nironinkinin siir ninkin irinuwim.

21 Krira biya hiniina naingwo tibmiigo, ti inkamin siya Isrelmi iikamim simiir whinkinsiis haiginuwiyin. Ihi, mi yai kwira hiniinga. Ti digworaekwo ima nimbiamina, ii kwoimim bidi yamkiyim digworaekwo whiekak nhirim simaka nimbiamkin.

22 Mi tapa wig nhirim krimiir isid iirin sima nini boinananikim krimiirin. Sima nugak imumar namiyakwokim maeyauwa inkam haingikaiya sair.

23 Mi sima Jisis siir puiis biye aair bi kigim. Nungaka. Mi sima ina swoki haiyug apnamim mi sima hiniina ini boiniu, krima paekwosim nwisso sowiirin nhwonan whin kignanikim sima hiniina boinkikim, Jisis siya ini omwaiyar swoki waiyan.

24 Sima ha boin digiyim mi krimiir kam nhirim sima ha namim maeyauwa inkam hainkikaiya saiir mi sima digworaekwowim wig ima boinim simiir hiriinanar swoki kigi. Mi yim sima Jisis siir bi kigim.

25 Mi Jisis siya io sowiir ywoki, kowa kwoin karamaeko! Kowiir mhi kwoinim ini hiinsima ywowaowim profetkim boiniyim yai whiekakim simiiram naingwo tibmiiyim.

26 Pi panina tiri, ha? Mi kowa tari bi ninokninkinko, Mesaia Kraisin Adi Komii siya nimbini siya wi hik kimpipisu prasae hai rani, biyin mi siya mhoiia wi Adi Komii siir hiranki hai inig komiiyin, aniya?

27 Mi Jisis siya Moses siir yayim simiirar kwaboinbwakainam mi profet whiekakim simiir ima mi siya sowiir boinmimauu. Mi siya Yokwo komii saeya boinim yayim siir, simiir boinmimauu.

28 Mi sima ti omin sowa namim tirin siir kingiin hir yimbiam. Mi Jisis siya hiriinan tirin mi siya ina yapsasaeyamin.

29 Mi sowa siir yikidu mi ina boino, kira kriraka tirar dwo. Bieyin bidi yikiyamkiyin mi iya pi sapi kakauu. Mi siya ina yapninpokainamin mi ini sowakar ywowin.

30 Mhoiia sima naeyim tirim mi Jisis siya sowakar yidwo. Mi siya bretin ha haiyin mi ina boin wadiekiiyin Adi Komii siir mi haimeihaimiiyo sowiir yinop hauu.

31 Siya hiriinan tirin mi sowiir nhwowo ini biimi siya kinkiyo mi sowa siirin ina yinokninkinkiyoy. Mi siya hir bi swoki omiminkin ina kwakigugugiyin, sowa siir bi swoki kigmiminkiko.

32 Mi sowa boin, kira siyu hirar niki apniyo mi kririirin yayim siyar niki apboinmamaunikin mi Yokwo Komii saiir yaimwowim simiirar boinmimauugin, kririirin. Kaimwoka ta ii aiirarin kririir mhi kwoinim maigimaiga bidiyar ywowo!

33 Sowa hiriinan boinaio mi bi kimiminkiko, sowa ta ii aiirar swoki insiin haiyug apnamo om komii Jerusalem hiriirin. Mi sowa ti Jisis siir kam iuur nwirim simiir ini kigi mi nomiiyau nhir ikim, sima maeyau kwiruwa haingiriyu owi.

34 Mi sima sowiir boin, kaimwoki kaimwokinga, Yaowae Adin ninomor kouanin bidi swoki insiin idwowin. Saimon siya bidi kigin siirin.

35 Mi sowa ina mi boino, digworaekwo whiekakim sowiir nimbiamoy siyu hir. Mi sowa boin, siya bret iir ninopkin mi krira siirin ha kigninokninkinkikin. Iriig.

*Kamim siir kigna miriiyim sima Jisis siir bidi kigim
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)*

36 Sima ta yai aiirar niki idwokai boinaiyim mi Jisis siya biri kimiminkikin simiir bopwoniya hirar yamikwoiu. Mi siya simiir boinki, naingwobumbua kimakar dwo.

37 Mi sima ini hindara yanaakiyim mi ini nididkakar ywonamim. Simiir kwoinim ha naingwokim sima aknain kwir kigi.

38 Mi siya simiir boin, kima dimusi nanaai, ha? Mi kimiir kwoinim hinina dimusi sibnaingwoyokiyokiyami, ha?

39 Kariir iga ina owiir kigi. Karaigin ti nokwowin, kimiir inim kariir donkwo mipa kig. Aknaina saeya kpkak kiugak rani, ta kima kiga kariirin saiir hiriinan. Niingaka.

40 Siya hiriinan boinin mi siya siir iga inwo simiir yisiimauu.

41 Mi sima ini maigimaiga ywowim mi sima bi niki aingwo tibmiiyim. Mi sima ina yinaingwoyimiyokim. Mi siya simiir srigi mi kima tari nae nhirkakim tapaiirin, nwo rani, aniya?

42 Mi sima anasu haimeiyin sima nanagin siir hauu.

43 Mi siya ha haiyin mi ini simar kigwo aeyin siirin.

44 Mi siya ha nae digiyin mi siya simiir boin, biya kara kimaka niki owin, kara kimiir bidi boinmimauwin. Digworaekwo whiekakim biya kariir winboinim, Mosesni siyu komiiyin yokwoni sima winin mi profetmi yokwo aka mi yokwo Sam sima ti digworaekwo whiekakim sima wi hiriayar nimbiam digi.

⁴⁵ Mi Adi Komii siir yai imiirin siyar nanaakninkii haiginugikin iikam imiirin ta omaka aiir nwowim.

⁴⁶ Mi siya simiir boin, Yokwo Komii saeya hinina boinka, Mesaia Kraisin wi hik sipi hai mi i kwoimaka wa swoki insiin idwowi ie hirankin.

⁴⁷ Mi iikam miyikim sima siir inigin wi iikam isid whie komiiyim ti nu iirin wi simiir boinmimauwi mi simiir dimin biyeyim wi Adi Komii siya nwoki haiyoprimdiyumiigiyim. Kima ta mi aiirin om komii Jerusalem tirar mirii bwakainam

⁴⁸ mi ti digworaekwo imiir boinmauwam.

⁴⁹ Ini wakaeyim, ti diminin biya Adi Komii siya boinin kimiir hauuwim, yo tariinanin kara kimiirim nikropkiyim tiri. Kima ti om komii siirar dwo mi iya ninomor kouan kirieya saeya niti kimiirim wi saiirar dadigu. Iriig.

Adi Komii siya Jisis siirin ninomor kou hiriir swoki ikunam

(Mk 16:19-20; Ap 1:9-11)

⁵⁰ Mi Jisis siya ha boin digiyin mi siya simiirin ina yikunamim mi om Betani hirar yadigu. Mi siir ina ha ninansiinakiya mi nhwo ina kwisboinkiyin mi siya iikam imiir yikboinmamairin. Adi Komii siya simaka nwowam.

⁵¹ Siya nhwo simiirar niki kwisboinmamairin mi siya simiirin ini hirar iyopnisugikin mi Adi Komii siya siirin ini hirankar yikunakiyin mi ninomor kou hiriir yam.

⁵² Mi sima siir inig iir hainan mi ini om komii Jerusalem hiriir swoki amim mi sima ini maigimaiga komiigakar ywonamim.

⁵³ Mi inokinokin sima Adi Komii krimiir Wanin siir omaka saiirama nami, siir inig iir hainanim. Iriig.

JON

Jon siya wɔnkika ta yokwowa. Jon siya Jisis siir mɔi kɔgna mɔriiyan inkam nwɔr ɛya mɔ ta yokwowa siya iikam whiekakɔm sɔmiirɔm wɔnkika ɔki hɔnda tɔnda nwowɔm tiki nu ɛiirar. Mɔ siya mɔnam wɔnkikin iikam whiekakɔm wɔ ha nwoki aingwowɔm Jisis siya Adi Komii siir yɔnisɔmkɔn mɔ sima wɔ siiram nwoki aingwo tɔbmii kɔnɔm mɔ kwoin mɔiyikin omwaiwaiyayokiyokiiyɔn siir nwoki haiyɔm. Jon siya mɔiyɔm sɔmiir bi wɔnboɔnkikin, siya yayɔm, siya boinɔm sɔmiirara boɔnkɔm. Iriig.

Bidi bidiniyarɔn inkamɔn ha nwokin mɔ krimiirɔn wɔyai mɔiyik mɔiyik siya boinɔm mauuwi

¹ Bidi bidiniyarɔn ɛya Adi Komii krimiir Wanɔn siya nu ɛiir nonkwokwowɔn mɔ yɔ tɔ inkam nwɔrɔn yɔpiki yayɔ mɔiyik mɔiyik krimiir boinɔm mauuwanɔn yɔ ha nwokin. Mɔ yayi siya ɔrgɔn. Siya Adi Komii saika nwokin mɔ sowa nwɔsairarɔn nwɔruwar nwowɔskiko mɔ siya ɔni siir hɔriinanar swoki owɔn.

² Mɔ bidi bidiniyarɔn ɛya dimɔn whɔrki niki ɔmbiyam karamaeyar niki owa mɔ yɔ siya Adi Komii saika hɔrɔn saiirar nwokin.

³ Tɔ inkamɔn siya ɔrgɔn digworaekwo whiekakɔm sɔmiir bwamki bwamɔn. Mɔ Adi Komii siya digworaekwo whiekakɔm sɔmiirɔn hɔriinan saiirsɔ nonkwokwokɔn. Dimɔn whɔrki saisar bi ɔmbiyamkɔn. Nɔngaki, nɔngakɔngaka.

⁴ Tiki inkamɔn siya ɔrgɔn digworaekwo whiekakɔm omwai waiyaiyɔm sɔmiir bwamki bwamɔn. Mɔ tɔ omwai waiyaiyɔm yɔm iikam krimiir pae nɔuyanan ywowɔm ya iikam ɔmiir whɔnkɔnsiis haigɔn ɔuwika, sima Adi komii siir nɔnoknɔnkɔnɔm mɔ omwai nwoki waiyam. Ya ɔni paeya siyɔu kigimok apiya ɔni hɔriinan yɔuyakiya.

⁵ Mɔ tɔ inkamɔn mɔ siir yayɔ aeya hɔnda tɔnda pɔ paenan sowar nɔuyakii. Mɔ tɔ dimɔn biyɛyɔm nɔibwomambwonan iikam krimiir mɔhi kwoinaw nwokaiyɔm, tɔ dimɔnɔn paenan nɔuyaiyɔn siir nɔmuɔm wɔ dig nwo rani. Nɔngaki, nɔngaka.

⁶ Inkam nwɔrɔn Adi Komii siya nɔkropkiyɔn dimɔn taemɔnɔm iikam krimiir boinɔm mauuwam, siir ɔnigɔn Jonkɔn. Siya Adi Komii siir yayian inkamkɔn

⁷ Siya mɔnam nɔtkɔn, tɔ inkamɔn siir yayɔ aiir boinɔm mauuniyɔm iikam ɔmiir yɔpiki paenan nɔuyaeiyɔn mɔ sima Jon siir yayɔ aiir wakaei mɔ sima tɔ inkam ɛiiramɔn wa nwoki aingwo tɔbmii kɔnɔm.

⁸ Mɔ yɔ siyarɔn, tɔ inkamɔn paenan nɔuyaeiyɔn si rani. Nɔngaka. Yɔ siya tɔ inkam komiiyɔn dimɔn whɔrki kimbu karam nwowɔn, yɔpiki paenan nɔuyaeiyɔn siir yayɔ aiir boinɔm mauuwam nɔtkɔn, iikam whiekak ɔmiir.

⁹ Mɔ tɔ inkamɔn paenan nɔuyaeiyɔn siya nu tɔriir bidi yɔtɔn iikam ɔmiir whɔnkɔnsiis haigɔn ɔuwam mɔ ta hɔriinana saiirsika yɔpikim tɔ tɔr nwowɔm sima wɔ nwoki ɔnoknɔnkɔnɔm Adi Komii siirɔn.

¹⁰ Mɔ bidi bidiniyarɔn, Adi Komii siya nu tɔran digworaekwo whiekakɔm siirsiyar nonkwokwokikɔn. Mɔ siya tɔ nu ɛiir nɔtɔn mɔ iikam whiekakɔm sima tɔ inkam ɛiirɔn ha bi naingwokim, digworaekwo whiekakɔm siyar nonkwokwokikim. Nɔngaka.

¹¹ Mɔ siya tɔ nuɔn siyar nonkwokwowɔn siir nɔtɔn mɔ siirgɔsiirar iikamɔm Isrel hɔranɔm, sima saika bi nomboɔnkɔm.

¹² Mɔ iikamɔm yɔpiki siir yayɔ aiir wakaeiyɔm mɔ ha naingwo tɔbmii kɔnɔm, siya sɔmiirɔn ha boinɔ, ɔni ywowɔm sima Adi Komii siir yɔnisisɔm mɔ owi.

¹³ Sima Adi Komii siir yɔnisɔm yopii adɔm sɔmiir naokainakiyɔm sɔmiirsi bi nwokin. Nɔngaka. Sima Adi Komii siir yɔnisɔm mɔnki nwokin, siir kwoinkar tɔrkikɔn mɔ sima siir yɔnisisɔm asi nwokin.

¹⁴ Mɔ tɔ inkamɔn nua tɔriir nɔtɔn, siya ɔni inkam krimiir hɔriinanar yaunɔ oniyɔn. Mɔ krima siir dimɔn kɔrie kɔrieyɔm paenan nɔuyaeiyɔm sɔmiir bidi kigim, siya inkam bɔmbɔuwigi bɔmbɔuwi rani. Siya ɔni Adi Komii siir hɔriinanar swoki owɔn mɔ siya iikam

imiir bi kimbuwikin. Mi siya bi swoki iksisaemiminikin. Niingaki, niingaka. Yaimwo boinan inkamkin. Siya yai iyopan inkam tani. Siya ti hiriinan siyiu kibikibiyim simiir asi tirkin. Dimusi rani, Adi Komii siir yinisim nwirki nwiruwan, iya siir naokaina, siirin hiriinanar naokainakikin.

¹⁵ Jon siya simiirin ti inkamin siir boinmauu wakaekin. Siya hinina boinkin, ti inkamin bi kara boinin kimiir, yio siyairgin. Mi ti inkamin kariir mhoiia natin, kariir kouwin ini siya ywowin. Dimusi rani, bidi bidiniyarin siya ha nwokin. Kariir bi niki aokainakin.

¹⁶ Mi iikam krima Adi Komii siir dimin miyik miyikim simiir asi haigim. Dimusi rani, ti inkamin, Adi Komii siir dimin miyik miyikim ini siya nonkwowin. Mi siya ti dimin miyik miyikim krimiirin wi hiriyyar hauunanaei.

¹⁷ Adi Komii krimiir Wanin siya siyiu komiyyim Mosesni hauugikin mi yio siya kimidiniya krimiir swoki kwahauu, krima wakaeyokna apam. Mi krimiirin Jisis Kraissasar hauu iski naingwobumbu komiia mi siyuin, siyiu miyiki miyik sibgu tiri ikin. Mi siya krimiirin siir yai miyika saiir warar mi inkin hauugi.

¹⁸ Inkam nwirmin nwirminkin Adi Komii siir bi swoki kigmiminkin. Niingaki, niingaka. Inkamin nwirki nwiruwairgin, saika kingiin nwowin. Yio Adi Komii siir yinisim ieyarigin mi krimiirin siyar nanaakinkii haiginugin Adi Komii siirin hinin, siya paningin? Mi krima siirin wa nwoki inokninkinim. Iriig.

*Jonin, iikam baptais haiginuwiyin siya simiirin ha boinkin, siya yipikin
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)*

¹⁹ Isrel simiir biyan kamim, pris imiirin mi Livaimi piugana saiir kam ikim, yipiki pris imiir whindiraerariyim Adi Komii siir omaka aiir, simiirin sima yikropki, Jon siiram. Mi sima siir hiriir ha nimbiamim mi sima siir ini sriiyiu, kira dimu mi miriigin, ha?

²⁰ Mi siya dimin whir bi nimpriokikin. Siya ini hiriyyar haknoudninkinswokiyan. Mi siya boin, kara ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyan Isrel simiir iikamim simiir whinkinsiis haiginuwam, Mesaia, kara si rani. Niingaka.

²¹ Mi sima siirin hinina srii mi kira ti inkamin Isrel simiir iikamim simiir whinkinsiis haiginuwanin siya kamaeki niuwi mi kira yipikin, ha? Mi kira tari Ilaijakin, ha? Mi Jon siya ina yowarkii boinkiyin. Niingaka. Kara Ilaija rani. Mi sima siirin ina swoki sriiyim mi kira ti profet inkamin krima nwowinin nitam siya, ha? Mi siya ina swoki owarkii boinkiyin, kara si rani. Niingaka.

²² Mi sima siirin ina swoki sriigiyim mi kira tari yipikin, ha? Krima ti kamim krimiir nikropkiyim simiirin hinina nini boinuuwam tiri, kira ti si. Mi kira krimiir boinki hinin, kira yipikin, ha?

²³ Mi Jon siya simiirin hinina boinki,
Kara ti si. Kara inkamin maeyau siiyin nu apa hir kauwok boinamnankiyin siya hinin,
iikam kima siyuin sibgu kisisop diriraerarkwokin. Biyan Inkam Komii siiram
siya napnaniyam.

Biya profet Aisaia siya yokwo komii saiirin hinina winboinkikin.

²⁴ Mi Farisimi iikamim yipiki ninokninkin komiigakim Mosesni siyiu si ninokninkinim mi siir sibgu apim, ti kam imiirin sima nikropkikim Jon siiram, iki sriipai sriipaiyim sim nini sriiyuwam.

²⁵ Mi sima Jon siirin hinina boin mi kira ti inkamin Adi komii siya nimbingiyan Isrelmi iikamim simiir whinkinsiis haiginuwam kira siya kamaeki niuwi mi kira ti inkamin Ilaija siya kamaeki mi iuwi mi kira ti profet inkamin krima nwokwokin siya kamaeki mi iuwi mi kira iikam imiirin op dimusi baptais haiginugin, ha?

²⁶ Mi Jon siya hinina yowarkii boinki mi kara iikam imiirin op arar baptais haiginuwi. Inkam nwirin ini kimaka waraurar nitapiyokin mi win kima siir mi inokninkin tani.

²⁷ Yio siya ini kariir mhoiyya n̄tin. Mi siya in̄g komiigakin, kariir kouw̄in ini siya ywow̄in. Mi an kara inkam paeprikab n̄ngakin mi kara iga siya niyya saiir uridin wa kara waisi hakrani. N̄ngaka.

²⁸ Mi ti dim̄nim yim om Betani hir n̄mbiyamkim, Jodan iegbid m̄rmiiya maeyauwa op Jon siya baptais haigin̄uwa iikam imiir. Iriig.

Jisis siya ini kr̄miir sibsibnan ywow̄in kr̄miir dim̄n biyeyim simiir haiyoprimdiȳumiigiyam

²⁹ Mi iigwira, Jon siya Jisis siir k̄gw̄in̄n siya siiram napniȳn mi siya iikam imiir bōnki, kima ti k̄gw̄in, i inkam̄n n̄tin. Siya ini sibsibnan ywow̄in siir̄n Adi Komii siya n̄kropkikin kr̄miir dim̄n biȳe biyeyim kr̄ma tir̄m simiir haiyoprimdiȳumiigiyam naow̄in.

³⁰ Yio ti inkam̄n biyya kara k̄miir niki bōn̄n hin̄n, inkam̄n kariir mhoiyya n̄tin kariir kouw̄in ini siya ywow̄in. Mi ti inkam̄n siyārgin. Dimusi rani, siya b̄dib̄diniyar nwokin Adi saikan kariir apua kariir bi niki aokainakin.

³¹ Biyya kara siir̄n ha bi n̄nokn̄nk̄nk̄n, siya p̄ndank̄n mi kara iikam imiir̄n op baptais haigin̄uw̄m. Ti tapa kara tira saiir h̄riinan, Isrel k̄miir iikam̄m simiir n̄siimauuwam. Mi kima wi ha nwoki inokn̄nk̄nk̄n̄m siya ȳp̄ikin.

³² Mi Jon siya digworaekwo wh̄ekakim siya k̄gim simiir̄n ina bōnm̄mauu digim. Mi karar k̄gw̄in Adi Komii siir naeȳūn in̄mabnan siinanaīniȳn, Adi Komii siir om hirank̄n mi ini siirar yauni siinat̄k̄niȳn.

³³ Mi biyar̄n kara ti inkam̄n iir bi n̄nokn̄nk̄nk̄n, Adi Komii siya n̄mbingiȳn iikam wh̄ekakim simiir wh̄nk̄nsiis haigin̄uwam. N̄ngaka. Kariir̄n Adi Komii siya n̄mbingikin iikam imiir̄n op baptais haigin̄uwam. Mi siya kariir̄n hin̄na bōnki, kira wi Adi Komii siir naeȳū iir k̄gw̄ini, siya siinanaīni mi siya wi inkam nw̄ir̄n siir p̄u nasiinat̄k̄nii. Mi ti inkam̄n yio iikam imiir̄n wi Adi Komii siir naeȳū iirarar baptais haigin̄uwi. Mi siir̄n wi siyar t̄rk̄ii, iikam̄m simiir m̄hi kwōnau kw̄rii idwokaiyam.

³⁴ Jon siya hin̄na bōnkin, an kara siir b̄di k̄gin mi kara k̄miir̄n pi ha bōni, siya Adi Komii siir ȳnisim̄kin Iriig.

Jisis siya kam̄m siir k̄igna m̄riiyim nw̄iyya ȳk̄una

³⁵ Mi iigwir̄n n̄gakin, Jon siya siir k̄igna m̄rii inkam nw̄iso sowaka nwoyakwoko Jodan iegbid.

³⁶ Mi ta maeyau aiirar̄n siyar k̄gw̄in Jisis siya pi napni. Mi siya ina bōn̄n ti inkam̄n siya ini sibsibnan ywow̄in, siir̄n Adi Komii siya n̄kropkikin, iikam imiir wh̄indiriraeram naowam.

³⁷ Mi siir k̄igna m̄riiyo inkam nw̄iso sowa h̄riinan wakaeyo mi sowa ini Jisis siir mhoiyyar yamo.

³⁸ Mi Jisis siya ha niyaekaow̄in̄n mi siyar k̄gw̄in sowa siir mhoiyyar n̄ti. Mi siya sowiir̄n ina s̄riw̄in̄n, kowa dimu dim̄nim k̄gi, ha?

Mi sowa ina yowark̄ii bōno siir̄n, Rabai, kira papi nwokaiigin. [Ti in̄gin siir in̄g mwoki mwow̄in, iikam nowomwarkaiȳuwigin.]

³⁹ Mi siya sowiir̄n yai aka hin̄na yowark̄ii bōn, kowai winik̄ignaki. Mi sowa ini saikar ȳnkin amo, siir maeyauwa siya whwonkaiyya saiir nini k̄ignakiyam. Mi sowa saika hirar nwoninaekwowako, ini ii aeyar digir̄ba. [B̄eȳin nad b̄di ywow̄in ii kwiinanārga.]

⁴⁰ Inkam nw̄ir̄n siir in̄gin Endruk̄in, siya Saimon Pitani nomousim̄kin. Ti inkam nw̄iso Joni yai wakaeyo mi Jisis siir mhoiyya ha namo sowiir̄n nw̄ir̄n ieya.

⁴¹ Mi biri kim̄m̄nk̄nk̄n Endru siya ina yamsauw̄in siir yaowaeȳn Saimon Pita siiram. Mi siya nini k̄giuw̄in mi siya siir ini bōnīu, kr̄ra Mesaia siir b̄di k̄go. [Mi inkam̄n siir in̄g mwokimwow̄in, Kraisk̄in, inkam̄n Adi Komii siya n̄kropkiȳn iikam imiir wh̄nk̄nsiis haigin̄uwam]

⁴² Mi ti siya boina siir saiir mhoiyya mi siya Saimon siirin ina yikunamin Jisis siiram. Mi Jisis siya siir kigwinin mi siya siirin hinina boin, kira Saimonkin, kira Joni yinisimkin. Mhoiyya kiriir inigin wi Sifas kisina dapi. [Ti inigin siir inig mwoki mwowin Pitain. Grik simiir yaigina ha dapikin siiya.]

Jisis siya Filip Nataniel sowiiram nikunakin

⁴³ Mi iigwira Jisis siya nu haimii whirin Galili hiriir namam tirin mi siya Filip siir kigin mi siya kimidiniya siir boin, kira kanakar wit.

⁴⁴ Filipin yio om Betsaida hiran inkamkin. Endru Pita sima iripa om whiruwankim.

⁴⁵ Filip siya ha namn mi siya Nataniel siir nini kigiuwun mi siirin hinina ini boiniu, ti inkamin biya Moseskin si winboinkiyin, Yokwo Komii saiir, siirin krira bidi kigin. Mi profet kamim yim iripi hiriinan siirar mi win boinkikin. Yio Jisiskin, Josepni yinisimin, om Nasaret hiranin siya.

⁴⁶ Mi Nataniel siya siir boinki, ti om Nasaretin dimin kibi whirki bi swoki imbiyamiminkin. Nningaka. Mi Filip siya siir yai aka hinina yowarki boin, kira unkin kignaki siirin.

⁴⁷ Mi Jisis siya Nataniel siir kigwinin, siya siiram namn mi siya siirin hinina boinwin, kima hoimgakin ti Isrelan inkam kibiyyin siir kigwin, siya bi niksiseaikin mi siya yaimir bi nwowikin. Nningaka.

⁴⁸ Mi Nataniel siya siir yai aka hinina yowarki boin, kira kariirin panin panina ninokninkinkin, ha? Mi Jisis siya siir yai aka hinina swoki owarki boin, kara kinaka nwo kamaeki windi, kara kiriirin iya Filip siya niki ikiuna kamaeayar niki owin, kara kiriirin pae pigin siir mi hirar niki idwowin saiirar ninokninkinkin.

⁴⁹ Mi Nataniel siya siir yai aka hinina yowarki boin, inkamin iikam nowomwarkaiyuwiyin, kara kiriirin ina ninokninkinin, kira Adi Komii siir yinisimkin. Mi kira wi Isrel simiir iikamim simiir kigirkakan inkam nwowi.

⁵⁰ Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarki boinki, kira ha naingwo tibmii kingin, kara Adi Komii siir yinisimkin mi ta yaiya kara boina kiriir hinin kara kiriirin pae pigin siir mi hir kigin, kira siir mi hir nidwowin mi kira ha naingwo tibmiigikin, aniya? Ya tariingina, ya dimin komii rani, mhoiyya kira wi dimin kirie komii komii kasa kig rani. Yim tiriiginim ini saiir haiburim.

⁵¹ Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, kara kimiiirin yaimwowar boini, mhoiyya wi kimar kigi Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir anowin haiwaokiyin. Mi Adi Komii siir paekwosimim wi kimar mi kigi ini haimii tamii wokuun apuunim kariir kigam, Biyan Inkam Komiiyin siiram. Iriig.

2

Inkam nwirin om Kena hir nonkwonakin mi op nninga saiirin Jisis siya tirkiya ini op waina yimbiyama

¹ Mi ii kwoimaka wigkamwo om Kena nu haimii Galili hirano pi nonkwonam tirko. Mi Jisis siir apua ya hir warar ninkin oka.

² Mi sima mi Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim simiiram warar yinkin ikiuna. Ta sowa nonkwonaina saiir kignakiyim.

³ Mi mhoiyya sima wain opa ha kwiyae swokiyim mi Jisis siir apua kimidiniya siir boin. Wain opa sima bidi kwiyae swokiya, haimii simki bi swoki omaigikin. Nningaka.

⁴ Mi Jisis siya saiir yai aka hinina yowarki boin, wig, kira kariir kipi boin, hiriinan tiramin, yio kariirar diminkin. Kariir iya bi niki imbinika, kara kanakana nisimaunana hinin kara yipikin.

⁵ Mi siir yopiya ti kamim ti digworaekwo imiir diriraerarim simiirin hinin asi boinka, diminin pi siya boini, kima tiram mi kima pa tir.

⁶ Mi Isrel simiir iikamim sima winboinkiyin, siyu whirin siya hinina boinkin. Iya sima nae naeyam tiriyim, biyin inop tiki du mi mhoiia dae. Mi sima kamhau komii komiiyim Judamiyim iriyyar ira nwowi mi ti kamhau iriyyar irim sima irira opim 20 galans mi 30 galans minanar pi ywowin.

⁷ Mi Jisis siya simiir boinki, wara kamhau imiirin op kunaokaigi. Mi sima ha kunaokaiyim ini yaigiyaigi yaki inkikiniyim.

⁸ Mi iya sima ha kunaokai digiyim mi siya simiirin ina boinkiyim, kima op nhirim ti inkamin ta wigwas naeya saiir kigriraowin siiram tiki tibna kunanam. Mi ta Jisis siya boina saiir mhoiia sima opa ina tibna kuna hainamim siir hauuwam.

⁹ Mi ti inkamin siya ta opa Jisis siya tirkiya wain nikpitmaigiya saiir kwiyae kuwin, op wain nimbiniyama mi siya bi ninokninkin, sima ta opa papi namisi haiga. Mi ti kamim ta op aiir nonkwo diriraerarim yim sima ina ninokninkinim, maeyauwa sima haiya. Mi ti inkamin ta wigwas nae aiir kigriraowiyin, ina yikugiyin ti inkamin wig nonkwonain siiram,

¹⁰ nim krima hinina tirikim, iikam imiirin bi pi wain kibiki kibi iirar hauu kwiyaei. Mi iya sima hoimgak kwiyaeanaekiiyim mi iki wainin biyerigsim nwowiyin yipi hainingyi hauu kwiyaei. Mi nikira hiriinan bi tirkin. Nikira wain kibiki kibiyin kimidiniya mhoiia hauu iikam ima kwiyaeayamin.

¹¹ Ya tariigina ya dimin kirie komiia Jisis siya tira bigi bi saeya. Siya ta saiirin om Kena nu haimii Galili hir nwowin siir hir tirkin. Mi ta iya siya siir kirie komiia mi siir dimin miyik miyikim Adi Komii siya hauwin siir, siya kamim siir kigna miriiyim simiirin saiir nisiimauugin. Mi wa ha nwoki aingwo tilmii kinim Jisis siya Adi Komii siir yinisimkin.

¹² Mi ta saiir mhoiia Jisis siya mi siir apu aeya mi siir nomousisim ima mi kamim siir kigna mirii ikim, sima ina yamin om whirin siir Kapaneam. Mi sima ii nhirim hirar mi o. Iriig.

Jisis siya iikamim Adi Komii siir omaka aiir haiginim digworaekwo iikam nhirkim sainam simiir nhinikriropkin

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Mi Juda simiir iikamim wou sima nikwo aeyana Pasova ini kingiin nwowa. Mi Jisis siya om Jerusalem hiriir asi namkin.

¹⁴ Mi iya siya Adi Komii siir omaka aiir nouapninopkainamin mi siyar kig iikamim sima bulmakau, sibsib mi ipiyin, sim haigini iikam nhirkim sainim. Mi yim sima umir pi simiirsiyar mi haii. Mi siyar kig, ti kamim sima kam nhirim nu whiranim simakar nidwokaiyokaii, ipii kwiruwar Isrel simiirgi simiir umira saiirgisaiir ninowana haiyam.

¹⁵ Mi siya ti hiriinan digworaekwowim simiir kigin mi siya uridin ha haiyin, kimidiniya brouwisidnan yonkwokwo mi siya ina nhinkii paryimyoknamin sibsib, bulmakau minim simiir mi kamim umir ninowana haiiyim simiir warar. Mi siya simiirin ina yinkinaeyokiyok paryimyoknaniyam. Mi hi minim simiir warar yinkin iriid nhimnhinkiiyam mi simiir umirim ini maeyau maeyau iswapiyar ywowamim.

¹⁶ Mi siya iikamim yipiki ipiyin min haiginim iikam nhirim sima sainam siya simiir boinki, ti kimiir ipiyin minim ti hainaniyam. Kara pi boriisopi kima kariir Adin siir omaka saiirin hinin tirim. Maeyaua iikamim ninkinuwiya dimin taemin wokiyok sainiya saiir hiriinan nwowim.

¹⁷ Mi kamim siir kigna miriiyim sima yai kwira Yokwo Komii sima mwan kiga, saiir swoki aingwowarkaigi. Saeya hinina boinka, Adi Komii, kariir kwoin komiiyin kiriir omaka aiir sibgu kigriraowam naingwowi, kara ha naingwowi, saeya wadie hiriyyar dwo.

¹⁸ Mi ta siya tirkiya saiir mhoiia Isrel simiir kaunselin simiir biyyan kamim ina yitim. Mi sima ha nitim siiram mi kimidina siir ini boini mi kiriirin Adi Komii siya

nwowaigini uwi inig komiigak hiriinan tiram mi panao kira pi dimin kirie komii whir tir krimiir whwonkam idain, krimiir niisiimauuwam.

¹⁹ Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, kima ta Adi Komii siir omaka aiir nininkiii mi kara saiirin wi ii kwoimuwar swoki kwamirii ninikougii.

²⁰ Mi sima siir yai aka hiniina yowarkii boin, ta Adi Komii siir omaka saiir mriiyya biewiyim kamnwis iriyyar whira mriiiga. Mi nikira ha boinkin, saiirin wi ii kwoimuwar kwamirii ninikougii wi dig nwo rani.

²¹ Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir bi boinkin. Nningaka. Siya siir piu aiirar boinkin.

²² Mi mhoiyya kamim sima Jisis siir nisomaokiyim mi siya ha naonamin mi siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwo ie hirankin. Mi kamim siir kigna mriiyyim sima yaiya biyya Jisis siya boina saiir swoki aingwowaarkaiyyim mi sima haningi yaingwo tibmii kangi Adi Komii siir yaiyim biyya sima winkiyim Yokwo Komiini simiiram. Ya ta yaiya ya Jisis siir yaimwo aeyairga.

Jisis siya iikami kwoin bidi yinokninkinin

²³ Mi Jisis siya om komii Jerusalem hirar niki owin, Judami iikamim simiir ii komiyya wou nikwo aeiya Pasova mi ta maeyau aiirarin iikam kasa rani, dimin kirie komii komiyyim Jisis siya tirim simiir kigim. Mi ti dimin hiriinanin sima kigim iikam kasa rani, naingwo tibmii kangiyyim siirim.

²⁴ Mi Jisis siya simiir naingwo tibmiikin aiir bi naingwo tibmiigikin. Nningaka. Mi ti hiriinan saiirsika siya, hinin paninsi yaingwosi siirin simiir in hauuwim. Dimusi rani, siya iikam simiir kwoin imiir bidi yinokninkin kinin.

²⁵ Siya iikamim simiir kwoin imiirin bidiyar yinokninkinin. Mi siirin inkam nwirki bi haiburgin iki iikamim simiir kwoin imiir ninokninkinim mi sima siirin wi inkam nwirki swoki boinmauu rani, iikam simiir kwoin imiirin. Nningaka. friig.

3

Jisis siya Nikodimas saika boinaigin

¹ Inkam nwirin siir inigin Nikodimaskin, siya Isrel simiir iikamim simiir kigriraowiyim biyyan inkamim simiir nwirkin siya Farisi inkamkin.

² Mi igwir niyyaka siya Jisis siiram yamwii. Mi kimidiniya siir ini boinu, inkamin iikam nowomwarkaiyuwiyin, krima bidi yinokninkinim, kiriirin Adi Komii siyar nikrop iungikin dimin kirie komii komii krimiir niisiimauuwam. Inkamki simiir tirim wi dig nwo rani, Adi Komii siya siir whankinsiis haiginu karamae nwowi ti dimin iiram. Nningaka.

³ Mi Jisis siya siir yai aka hiniina yowarkii boin, kara kiriirin pi ha boini ta yaiya yaimwowaiga. Inkamin yinisimnan yaeya swoki aokaina karamae nwowi siya wi Adi Komii siya kigirkaiyyim digworaekwo whiekakim wi simiir kig rani. Nningaka.

⁴ Mi Nikodimas siya siir yai aka hiniina yowarkii boin, inkamin waibiyie niki owiyin mi siya wi panina swoki ami siir yopiini mhinauwun, siir swoki aokainaiyyim, ha?

⁵ Mi Jisis siya siir yai aka ina swoki owarkii boinkiyin Kara kiriirin yaimwowar boinki, inkamin op baptais karamae nwowi mi Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuin siirin kwoin rirmiyya nwowiyin siir hauu karamae nwowi siya wi dig nwo rani, Adi Komii siya kigirkaiyyim siir digworaekwo whiekakim simiir kigim.

⁶ Mi inkamin siir yopiigi naokainaiyyin yio nu tiranar inkamkin mi yipiki inkamin Adi Komii siir naeyuin kwoin win siya hauuwiyin, yio siya wi inkam win nwowi.

⁷ Kira ta yaiya kara boinkiya kiriir saiirsi kipi nanaaki Adi Komii siir naeyuin kiriirin wi kwoin win siyar hauu haiginuwi.

⁸ Opuda ya hindanki pa hugnani mi tindanki pa mi hugnani. Mi kira saeya hugiyim pa wakaei mi kira saiirin ha ninokninkin tani saeya pindanki hugnaniya mi ini pinda hugnama. Adi Komii siir naeyuin ini ta saiir hiriinan ywowin. Krima ninokninkin tani

siya dimin taemin imiirin panin panina tiri mi iikam imiirin panin panin whinkinsiis haiginuwi.

⁹ Mi Nikodimas siya Jisis siir swoki srii, ti dimin hiriinanin wi panina nimbiam, ha?

¹⁰ Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarki boinki, kira inkam komiiairgin mi kira iikamar mi owomwarkaiyuwikin mi kiriir ninokninkina iki digworaekwo whiekakim simiir ninokninkina ini Isrel simiir iikamim simiir ninokninkina saiir haibura. Mi kira ti digworaekwo imiir ninokninkin karamae dimusi nwokin, ha?

¹¹ Kara kiriirin yaimwovar boinkii, nim krīma diminin krīmar ninokninkinim mi krīmar kigim simiirarar boinkim. Mi wim kima inokinokin ti yayim krīma boiniyim pi yaewan simiir kindiyuwani.

¹² Mi kira ti digworaekwom nuanim kara kiriir boinmimauuim ti dimin hininim yinisimnan yopiigi swoki aokainaki mi opud kira simiiram naingwo tibmii kin karamae nwowi mi kira wi panina naingwo tibmii kin kara Adi Komii siir omin ninomor kou hir nwowin siir digworaekwom simiir boinmimauuwi, ha?

¹³ Mi karaairgin Adi Komii siir omin siir hiran inkamin, karaairgin inkamin Adi Komii siir omin ninomor kou hir nwowin siir hiranki niunaiiniyin. Kanakanaairgin Adi Komii saikar nwowin siir om iir bidi bidiniyar.

¹⁴ Ini Moseski si nonkwowowin mipugin mi paeyaka ha nikin koginankiigiya ini siir hiriinan ywowin, maeyau siiyin nu apa nanga saiir hir. Mi ti hiriinan siyuin iikamim sima kariirin ninomor kouan inkamin paeyin hiiniya nironinkin saikar wi hiriinanar mi inkin irinu inansiingii.

¹⁵ Mi iikam whiekakim kariirim naingwo tibmii kin sima wi omwai Adi Komii saikar waiyayokiyokikaeyami inokinokin.

¹⁶ Adi Komii krīmiir Wanin siya iikam whiekakim nuanim simiiram naingwokwonanaeikin mi siya siir yinisim nwirkinwiruwan siir asi nikropkikin. Mi yipiki siiram naingwo tibmii kin sima wi nao rani mi wi kigugu iguski rani. Nungaka. Sima wi omwai hriiyar waiyayokiyokikaeyami Adi Komii krīmiir Wanin saikar

¹⁷ Adi Komii krīmiir Wanin siya siir yinisim iirin iikamim nuanim simiir hidam bi nikrop iuungikin. Nungaka. Siya minam nitkin iikamim nuanim simiir nanmai-warkainam naowam.

¹⁸ Mi yipiki Adi Komii siir yinisimin siiram naingwo tibmii kin Adi Komii siya siirin wi warar ninkin hid rani mi siya wi maeyaua paeki nwowa wi saiir wara nam tani. Nungaka. Mi yipiki Adi Komii siir yinisimin siiram naingwo tibmii kin karamae nwowin siirin Adi Komii siya bidi hidin. Dimusi rani, siya ti Adi Komii siir yinisim nwirki wiruwan siiram bi naingwo tibmiigin.

¹⁹ Adi Komii siya iikam imiirin hinina hidgim, kariir yayim ini biei whwoyanan ywowim. Kara ti nu iirin minam nitkin Adi Komii siir dimin taeminim simiir nisimauuwim mi sima Adi Komii siir dimin miyik miyikim simiiram bi naingwokim, sima nuan dimin biyeyim simiiramar naingwo kripkaigim. Dimusi rani, sima dimin biye tiram naingwokim.

²⁰ Mi yipikin siyu biye tiriyim, yim Adi Komii siir yinisimin paenan niyaeiyin yim siir io omomkin. Sima Adi Komii siir yinisimin siir siyu iir sibgu apim pi boriisopi. Dimusi rani, dimin taemin biyeyim sima tiriyim wi si nhinkiisi.

²¹ Mi yipiki siyu miyik tiram naingwowim yim Adi Komii siir yinisimkim bienan whwoyaeiyim kariiram wit. Mi siya iikam imiirin siyu miyikin Adi Komii siya naingwoin siya tiram wi simiir nwoki isimauuim. Iriig.

Jon siya ha boinkin Jisis siya yipikin

²² Mi ta saiir mhoiia Jisis siya mi kamim siir kigna miriyyim sima om komii Jerusalem siir haiburgigim mi sima omisim whirin nu Judia hir nwowin siir yam. Mi sima ii nhirim hirar ywo mi sima iikam imiirin op ina baptais haiginuwim.

²³ Mi Jonin yio iriipi hiriinan iikam imiirin op ina mi baptais haiginuwun om Inon Selim kingiin hir. Dimusi rani, ta maeyau aiirin op kasa rani mi iikamim siirin minam nini kignikim siya op simiir baptais haiginuwun.

²⁴ Herot siya Jon siir bi niki hugripkikikaigin maeyaua mi biyie miriia sair.

²⁵ Mi Jon siir kigna mirii kam nhirim sima Judami inkam nwirin Isrelanin saikar ninkinwamwarki boinkim. Sima op baptaisni siyiuin siir ninkinwamwarki boinkin.

²⁶ Mi sima asi nitkim Jon siir kigniyam. Mi sima siir boin, inkamin iikam nowomwarkaiyuwiyin, kira ina ninokninkin inkamin kinaka nwowin Jordan iegbid mirmii hirin siirin kira krimiir boinin. Tariinanin siya iikam kasa bi baptais haiginugin. Mi iikam whiekakim ini siiramar ninantonanamim mi sima krimiiram nit rani.

²⁷ Mi Jon siya simiir yai aka hiniina yowarki boin, inkamin dimin whirin siir kwoin airgi bi swoki haigin, kiriirin siyar bidi boinki pi kira hai.

²⁸ Kima bidiyar wakaeyim yaiyim kara boinim, kara ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin iikam imiir whinkinsiis haiginuwam si rani. Niingaka. Yio siya ini kariir mhoiia nitin. An kara biya minam nami, hindara boinmimauuami sima siir nwoki inokninkinim.

²⁹ Inkamin wig nonkwonaeiyin ta wiga ya siirgisiirairga. Mi Jisis siya ini ti inkamin siir hiriinan ywowin mi nim krima iikamim yipiki siiram naingwo tibmiiyim nim krima ini siir wignan ywowim. Mi iya siyar wakaewiniyim siir nwirin ini nitin mi siya pi maingimaing nwowini. Mi siya dimin taeminim siya boinim simiir wakaeyim siya pi maingimaing nwowi. Kariir hiriinan ta maingimaing komiigak kara mi owa sair hiriinan. Kara Jisis siir nwirkin. Kara siir yai aiir wakaesibwinin kara hikak bi nwowinkin, kara ini maingimaingar ywowinin. Kara hik karamaeka iikamim siiram ninantonanamim simiiramin. Niingaka.

³⁰ Mi kara ha naingwowi siir inigin kougikouwa damki mi an kara ha mi aingwowi kariir inigin yio nuginuwa dokwokopoukimaigik.

Siya yipikin ninomor kouanki nitin.

³¹ Jisis siya Adi Komii siir omin siir hiranki nitkin mi nuan iikamim simiirin ini siyar haiburim. Mi yipikin nuanki nitim, yio ini nuan digworaekwowim simiiraramar naingwowin. Mi yipikin Adi Komii siir omin siir hiranki niti, yio wi digworaekwo whiekakim simiir haiburi.

³² Dimin taeminim siya kigim mi siya wakaeyim siya simiir asi boinmimauugin. Mi inkam nwirkin simiir bi swoki wakaeyokna diriraerarkin. Niingaka.

³³ Mi yipiki siir yai aiir sibgu wakaeyokna api, yio hindara nanaakninkii haiginuwi ta Adi Komii siir yaiya ya yai kaimwoka.

³⁴ Mi inkamin yipiki Adi Komii siya nimbingiyin mi ha nikropkiyin, siya wi Adi Komii siir boinmimauuwi. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyuin siirin siya bidi yinkinukikaiyin mi siirin siyar whinkinsiis haiginuwi ta mi aiir miriizam.

³⁵ Adin siya siir yinisimin siiram pranaepranae bi naingwokwonanaeikin. Mi siya pi siirar mi kigninkini digworaekwo whiekakim simiir kigirkakamin.

³⁶ Mi yipiki Adi Komii siir yinisimin siiram naingwo tibmii kani, siya wi inigakar nwoyokiyokii inokiinokin. Mi yipiki siiram wakaeyokna karamae nwowiyin siya wi omwai waiyayokiyokii rani, inokiinokin. Niingaka. Adi Komii siya siirin wi io prasae nwo rani. Mi siya siirin wi hiriayar nonkwoninwoimwirninkin kripkaii. Iriig.

4

Jisis siya nu haimii Sameria hiran wiga saikar boinaigin

¹ Farisi kamim Mosesni siyiu komii siir napiyim, simar wakae, iikam whiekakim ini Jisis siiraramar yamim, simiirin op siya baptais haiginuwam. Mi Jon siirin ini siya haiburin.

² [Simiirin Jisis siyar bi baptais haiginuugin. Nningaka. Simiirin kamim siir kigna miriyyim sima baptais haiginuugin.]

³ Mi iya Jisis siya hiriinan wakaeyin, Farisi kamim sima bidi yinokninkinim mi siya nu haimii Judia siir asi haiburgigin. Mi nu haimii Galili hiriir asi swoki amkin.

⁴ Mi iya siya ti siyuin nu haimii Galiliya namiyin siirar niki apamin mi siir kwoinin Adi Komii siya swoki huirworwokaigi, siyuin nu haimii Sameria namiyin siir napriokinamim.

⁵ Mi siya omisim whirin nu haimii Sameria hiranin siir yimbiyam. Ti omin siir inigin Saikakin. Ti omin ini nu maeyaua Jekopki si hauuwa siir yinisim iir Josepni numirim ini saiir kingiin hir nwowin.

⁶ Mi ti aeyawieyin op sima kunaeyin ta maeyau aiir nwowin, siirin Jekop siyar nopgikin. Mi Jisis siya piugi piyaokin mi siya ti aeyawieyin saika kingiin hir ini idwo mi ta iya ya nabiebowoka.

⁷ Mi Jisis siya hirar niki idwowin mi wig ira Sameria hirana ina yita op kunanakiyam, ti aeyawie iir. Mi Jisis siya kimidiniya saiir boinki, kira kariirin op kuna hauugi, kara kwiyaeyam.

⁸ [Mi kamim siir kigna miriyyim yim ini om komiia hiriir yamim nae sainam.]

⁹ Mi Jisis siya saiirin hiriinan boinkiyin mi ta Samerian wiga ina yowarkii boina, ni kira Isrelan inkamkin mi ankara Samerian wiga mi kira kariiram in opam dimuam boinkin, kira kwiyaeyam, ha? [Isrel simiir iikamim mobmir mob minim Samerian iikamim krima nae kwiyaeyim simiirara bi ningigir ae kwiyaekim. Sima ha naingwo tibmii kini wi Adi Komii siya pi boinisi yim miyik rani.]

¹⁰ Mi Jisis siya saiir yai aka hiniina yowarkii boin mi kira diminim Adi Komii siya priihauuwiyyim kiriir mi kira kariir mi inokninkini ti opam kiriiram sriiyin mi kira kariiram in pi op miyika iikam imiir whinkinsiis haiginuwiya omwai Adi Komii saika waiyayokiyokiyam pi saiiram nwoki sriiyim.

¹¹ Mi ta wiga siir yai aka hiniina yowarkii boin, inkam komii, kira two karamaeka mi tiki aeyawieyin siir opa kingiin kingiin nwomai rani. Mi kira ta op aiirin pi panin panina haii, iikam imiir hauuwam simiir whinkinsiis haiginuwam, omwai sima waiyayokiyokiyim, ha?

¹² Ti aeyawieyin krimiir brougaeyin Jekop siyar hauugigin krimiirin mi siya mi siir yinisim ikim yim sima siirar mi kwiyae namkim. Mi siir bulmakau sibsibim yim iriipi hiriinan ta op aiirar mi kwiyae kim. Mi kira ha naingwowi, kira ini Jekop siir haiburin, ha?

¹³ Mi Jisis siya saiir yai aka hiniina yowarkii boin, iikamim ta op aiir kwiyaeyim, yim wi kwoinkar swoki haei.

¹⁴ Mi yipiki kara hauuwi ta op aiir, yio wi kwoinki haei rani. Nningaka. Mi taka opa kara hauuwana, siir whinkinsiis haiginuwam, ya wi sinkai rani, ya wi hiriirar nwoyokiyokikaeyami inokinokin.

¹⁵ Mi ta wiga saeya ina swoki boinkiya siirin. Inkam komii, kira wara op hiriinana kariir whauugi mi mhoiya kariir kwoinin wi haei karamae nwoki owim. Mi kara wi tiriir swoki it rani, op kunanakiyam in.

¹⁶ Mi Jisis siya saiir boinki, kira kiriir kam iir tini ikunaki.

¹⁷ Mi ta wiga siir yai aka hiniina yowarkii boin, kara kam karamaeka. Mi Jisis siya saiir yai aka hiniina yowarkai boin, kira kaimwower boini, kira kam karamaeka.

¹⁸ Biya kiriirin kamim iriyyara iki onkwona mi wara kam in kinaka nwowin yio kiriir kamki kam tani. Ta kiriir yaiya ini kaimwower ywowa.

¹⁹ Mi wig saeya siir boinki, inkam komii, kara ini hainngi yinokninkinkiya, kira profet inkamkin.

20 Kr̄m̄iir brougaeyim yim sima Adi Komii siir inig iir̄in ir̄ipa ti m̄h̄u iir̄ haingiriyu hainanikim. Mi wim kima Isrelan iikamim, wim kima ha boini, kr̄ma Adi Komii siir inig iir̄in om komii Jerusalem hirarar hainan iski.

21 Mi Jisis siya saiir yai aka hin̄na yowarkii boinki, wig, kira kariir yaiya kaimwo saiir dwoki. Higwira saeya nimbini, kr̄ma Adi Komii siir inigin wi ti m̄h̄u iir̄ hainan tani mi wi om komii Jerusalem hir mi hainan tani. N̄ngaka.

22 Mi wim kima Samerian iikamim, wim kima diminim kima kig karamae nwowiyim simiiram hainanikim. Mi nim kr̄ma diminim kr̄ma kigninokn̄nk̄nim simiiram hainanikim. Dimusi rani, Adi Komii siir miya iikam nanmaiwarkainaeiya Juda iikam kr̄m̄iir h̄iriir n̄mbinika.

23 Mi iya ta ii aeya n̄mbiyamana ini kingiin nwowa. Mi iikamim yipiki naingwo tibmii k̄nḡik̄nim mi Adi Komii kr̄m̄iir Wanin siir naeyuin siya simiir wh̄nk̄nsiis haigin̄uwi mi sima siir inigi inig iir̄in siyu miyiki miyik iirar hainani mi Adi Komii siya ti h̄iriinan iikamim siiram naingwo tibmii k̄niȳim mi siir inig iir̄gi iir̄ hainaniyim simiiram naingwokin.

24 Adi Komii siya piu karamaekin, siya ini siir naeyuin siir h̄iriinan ywowin. Mi yipiki siir inig iir̄ hainani, sima wi daingwo tibmii k̄in. Sima wi piu ara kipi hainan, sima simiir m̄h̄i kwoinim warar hauu iuguski.

25 Mi wig saeya siir boin, kara b̄idi ȳnokn̄nk̄ina Mesaia siya wi sipi n̄ti, inkamin Adi Komii siya n̄mbingiyin kr̄m̄iir wh̄nk̄nsiis haigin̄uwam, sima dapiyin Krai. Mi iya siya n̄ti, siya kr̄m̄iir̄in wi dim̄in kasakasa nowomwarkaiyu rani.

26 Mi Jisis siya saiir yai aka hin̄na yowarkii boin, karaigin, kraisin, ti kinakar boinin.

27 Mi iya siya saika niki boinaiyin mi kamim siir k̄igna m̄riiyim ina yimbiniyim. Mi iya sima h̄iriinan k̄igim sima ini mouni han̄na siinkaokiyim. Dimusi rani, siya ta wig anaka boinaigin. Mi siir̄in inkam n̄w̄rki bi swoki boinkin hin̄in, kira dimu diminim naingwowi? Mi kira saika dimuam boinkin?

28 Mi ta wiga saiir op twowa ini hirar kwaiburgika. Mi saeya ina iw̄tama oma h̄iriir. Mi saeya iikam imiir̄in dim̄in taeminim siya boinim saiir simiir̄ar ini boinoudn̄nk̄niu.

29 Mi saeya kim̄diniya simiir ini boinu, kima unki it, iki inkamin dim̄in taeminim kara tir̄im biya simiir haknoudn̄nk̄nin, tari Krai siya piyamisi owin?

30 Mi sima om hir̄ haiburgigim mi sima ina yamim Jisis siir k̄ignakiyam.

31 Mi iya ta wiga saeya om hirar niki owa mi kamim siir k̄igna m̄riiyim sima naeyim siiram ha nonkwowim mi ina boinim, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, kira nae ti ae.

32 Mi siya simiir yai aka hin̄na yowarkii boin, kara b̄idi yaeyin, naeyin kima ninokn̄nk̄in karamae nwowin siir.

33 Mi kamim siir k̄igna m̄riiyim sima, sima simar yinsrii ansriina. Mi siiram̄in nae inkam n̄w̄rki hainanikin, ha?

34 Mi Jisis siya simiir yai aka hin̄na yowarkii boin, kariir naeyin ȳo hin̄ngin, kara ti inkamin kariir n̄kropkiyin kara siir kwoin iirarar dap. Mi kara miya siya n̄mbingiya kariir saiir dankabimbid digi.

35 Wim kima hin̄na boinikim, bwanim pi whiyya nwokii mi sasaeyim pi sasae wai han̄ngin nwokii. Mi kima pi hainii ningugu haii. Mi kara kimiir̄in pi hin̄na boinkii, kima iki numiran sasaeyim simiir kigi, sima sasae wai b̄idi ywowim. Kima simiir̄in hindara ti ingugae.

36 Mi inkamin numiran sasaeyim simiir ningugu haiyin, iikam n̄h̄irkim sim sainam ȳo ini ti inkamin, hinda tinda namiyin, iki iikamim simiir kwoin imiir kiyaiyam ini siir h̄iriinan ywowin. Mi sima ha sibgu wakaeyoknaei mi wa nwoki aingwo tibmii k̄inim. Mi inok̄inok̄in sima wi omwaiyar nwoki waiyayokiyok̄ikaeyamim. Mi inkamin ti sasae imiir̄ n̄nk̄nin mi inkamin ti sasaeyim wai nwowiyim simiir ningugu haiyin, sowa n̄wisairarin pi maiḡimaiḡa n̄woswowi. Mi yipiki Adi Komii siir yai aiir

boinmimauwiyim mi yipiki iikamim simiir kwoin imiir kiyaiiyim, Adi Komii siir yai aiir wakaeyim, yim ini ti inkam nwisso sowiir hiriinan ywowa.

³⁷ Ta yaiya ya kaimwowaiga. Inkam nwirin yio hindira niyokninkinami mi nwirin yio wi hindira ningugu haiyami.

³⁸ Ta kara nikropkiya kimiirin ya numirim inkam nhirkim niyokninkinim simiir sasae imiir ningugu hainan ywowa. Ti numirim yim inkam nhirkim niyokninkinim. Ya ini biigi bii sima boinmimauwa kariir yai win kibiya iki iikam nhirim simiir, ini saiir hiriinan ywowa. Mi wim kima ti yai win kibi kibiym iki iikamim biya naingwo tibmiyim wi simiir swoki boinmimauwami.

³⁹ Mi mhoiia nu haimii Sameria hiran iikamim sima Jisis siiram in na yaingwo tibmiyim. Whisarii rani, sima ta wiga saiir yai aiir wakaekim. Saeya hinina boinka, siya dimin taeminim biya biya kara tirim mi tariinan mi tir ikim, siya simiirin ini hiriir haknoudninkin digiyin.

⁴⁰ Mi iikam whiekakim om Saika nu haimii Sameria hiranim sima Jisis siiram ha nitim mi sima kimidiniya siir srii siya simaka hir mi owim. Mi Jisis siya sima iyim kwisa ywo.

⁴¹ Mi iikam whiekakim siir yai aiir wakaeyim sima in na yaingwo tibmii kinim. Dimusi rani, sima siirgisiir yaiyar wakaekim.

⁴² Mi sima ta wig aiir boin, tariinanin krima siir yai aiiram in bidi yaingwo tibmii kingiyim. Krima yaiya kira boina krimiir saiir bi naingwo tibmii kingim. Ningaka. Krima asi naingwo tibmii kini krima krimiir wangi wingar wakaekim. Mi krima bidi yinokninkinikyim siya Kraiskin, nuan iikam whiekakim krimiir nanmaiwarkainain inkamin siya. Friig.

Jisis siya gavmani mi miriirin inkam nwirin siir yinisim iir haiswoniskugikin

⁴³ Jisis siya hapaiirin iyo kwisa ywo. Mi mhoiia siya hir haiburgigin mi ini nu haimii Galili hiriir swoki amin.

⁴⁴ Jisis siyarin, hinina boinkin, siir oman iikamim sima profet inkamin siirin ha bi naingwowikim siya inkam komigin mi inigakin. Ningaka. Sima hinina bi naingwowikim.

⁴⁵ Mi iya Jisis siya siir oma hiriir swoki amin mi Galili hiran iikamim sima siiram in na maigimaiga ywowinim. Dimusi rani, dimin taeminim siya tirim Judami ii komiia wou nikwo aeiya Pasova om komii Jerusalem hir sima bidi kigmimikim.

⁴⁶ Mi Jisis siya om Kena nu haimii Galili hiriir swoki amin, omin opa siya tirkiya wain nikpitmaigiya siir. Mi om Kapaneam hir nwowin gavmani inkam komii nwirin siir yinisim yinkamiyinin makakin.

⁴⁷ Mi siya wakae Jisis siya nu Juda hir bidi haiburgigin mi siya nu haimii Galili tirii nitam tari. Mi siya ha nam in Jisis siiram mi kimidiniya siir in boinu, saika namim om Kapaneam hiriir siir yinisim iir nin haiswoniskiiyuwim. Siir yinisimin ini nao kingiin nwowin.

⁴⁸ Mi Jisis siya siir boinki mi kima, kara dimin kirie komii komii tir karamae nwowi mi kima wi kariiram naingwo tibmii kin tani. Ningaka.

⁴⁹ Mi ti inkam komiirin siya hinina boinki, Biyan Inkam Komii, kira kanakar wit, kariir yinisim iir kignakiyam. Yinisim ieya naonamin yio miyik rani.

⁵⁰ Mi Jisis siya siirin in na yikropkiyin, kira ti am kiriir yinisimin wi omwaiyar swoki waiyai. Mi ti inkamin siya Jisis siir yai aiir wakaeyin mi in na yamin.

⁵¹ Mi iya siya ha swoki haiyug apnam in mi kamim siir miriirim, sima siirin siyu hir yapiyiskaiwin. Mi sima boin siirin, kiriir yinisimin ini wadiyar swoki owin.

⁵² Mi siya kimidiniya simiir srii, paki hinin iya wadie sae nwokikin kariir yinisimin, ha? Mi sima siir boin, siir piu huaa kiniya ii nabie bopwo digika.

⁵³ Mi ta yaiya sima boina siir, saiir mhoiyya mi siir adin ina swoki aingwokiyyin yaiya Jisis siya boina ii nabe bopwo hinin kiriir yinisimin wi omwaiyar swoki waiyaei. Mi siya mi siir yinwig ima simaniyyin ini hiriyyar yaingwo tibmii kin swokiyim Jisis siiram.

⁵⁴ Mi ya tariigina ya dimin kirie komii kwisaka aeya, Jisis siya tira iikam imiir nusiimauuam, iya siya nu haimii Judia hir haiburgigin mi ha napnamin nu haimii Galiliya hiriir. Iriig.

5

Jisis siya inkam nwirin whinausim kwira Betesda dapiya saiir hir haiswoniskiigin

¹ Mi triiginim yim dig nwokiyim mi Juda simiir ii komii kwira nae iripa haingiriyu aeiya ina yimbiyama. Mi Jisis siya asi swoki amkin om komii Jerusalem hiriirin.

² Mi om komii Jerusalem hirin anowin napninopkainamiyyin iikamkim sim kiyaininopkainamiyyin sibsib siir kingiin hirin whinausim kwira ini hir nwowa. Mi iikamim sima Hibu simiir yaigina hinina dapikim Betesda. Mi ta whinausima saiir kingiin hirin iuruwim iriyara nwowi iikamkim sim nidwowam.

³ Mi iikam whiekakim makak makakim ini hirar ninidwodwokaowim. Iikamim nhwokwisaeyim mi iikamim igrib indib niimwowaeyao minkin kipiiyyim mi iikamim kiu min naoninsimsiriyu ikim. Sima minam ninidwodwokaowi Adi Komii siir paekwosimin siya tirkiyyim op airin imigak nwokiyam.

⁴ Mi ii nhirim Adi Komii siir paekwosimin iki siya niuunainiiyyim mi ta whinausima pi imig iga siya nuni inunui. Mi inkamin iki biigi bi natmainamiyyin ta opa Adi Komii siir paekwosim ieya tiriya mi ta siir ma pa digi.

⁵ Mi inkam nwirin iuru hir nidwowin biewiyim maki siya niyyim kam nwir iuur iriyar whoingim (38).

⁶ Mi Jisis siya ti inkamin siir kigin siya hir whinin mi siya ina yinokninkinkiyin siya maki kwokiyae ya bi niigin. Mi Jisis siya siirin hinina boinki, kira hinina naingwowi kira wadie swoki okiyim, aniya?

⁷ Mi ti inkamin maki niinanaekaigiyin siya siir yai aka hinina yowarki boin, Biyan Inkam Komii, iya Adi Komii siir paekwosim ieya tirkiyyim ta op airin mi kariirin inkamki haidunamam whaowae ta whinausima saiir aowa hiriirin. Mi kariirin pi nhirkim swoki haiburi, bi pi sima natmaidunami.

⁸ Mi Jisis siya siir boinki, kira dinsiin okwoki mi kiriir nibmir aiir hai mpa dapnam.

⁹ Mi biri kimiminkikin, ti inkamin siir ma ina digiya mi siya ini siir nibmir aiirar yinsiin hainamin. Taka iya ya Judami ii komiyya piu siisiya Sabat, iya dimin taemin sima tir karamae nwowiya saeya.

¹⁰ Mi siya nibmir ha hainamin mi gavmani inkamim sima ti inkamin Jisis siya nwowaiginugiyin wadie siir sriwin, tapa Judami ii komiyya piu siisiya Sabat, dimin taemin tir karam nwowiya saeya mi kira wara kiriir nibmira saiir dimusi hainanikin. Moses siir siyiuin hiriinanin siirin igbidgak bidi ywowin.

¹¹ Mi siya simiir yai aka hinina yowarki boin, inkamin wadie kariir nwowaiginugiyin kariirin siya nokmwun haigikin ta kariir nibmir aiir ninsiin hainaniyam.

¹² Mi sima kimidiniya ti inkam iir swoki kwasrii, yipikin kiriir boinkiyin ta kiriir nibmir aiir hainaniyam, ha?

¹³ Mi ti inkamin wadie Jisis siya nwowaiginugiyin siya bi ninokninkinkikin ti inkam iirin. Dimusi rani, Jisis siya siir bidi haiburgigin mi siya paninsi yinokninkinkisi, iikam kasakiwaeyao hir nokwowim.

¹⁴ Mi mhoiyya Jisis siya siirin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hir kigin mi siya kimidiniya siir boin, wakae, kira mhoiyya wi dimin whir kipi swoki tir. Nungaka. Kira hiriinan tiri mi ta hika mhoiyya kira haii, ya wi hika biya kira haiya wi saiir haiburi.

15 Mi ti inkamin ha namın siya kimidiniya Juda simiir inkam komii komiiyim simiir ini boinu, ti inkamin wadie kariir nwowaiginugiyin yo Jisis siyargin.

16 Mi ti Isrelmi inkam komii komiiyim sima Jisis siirin siyu biyie asi tirkim. Dimusi rani, iikamim maki niyım simiirin siya Juda simiir ii komiia pu siisiya Sabat, dimın taemin whir tir karamae sima nwowiya siya saiir haiswonimniskigin.

17 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, kariir Adın siya inokinokin hiriir mriigin. Mi an kara iriipi hiriinan asi m mrii.

18 Mi ta yai hiriinana Jisis siya boina mi Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim siir nisomaowam asi tirkim. Dimusi rani, ti makak iikamim siya haiswonimniskiiyim Judami ii komiia pu siisiya Sabat, dimın taemin tir karamae nwowiya sasa rani. Nningaka. Sima siirin io minsi nwokim ta siya boina hinin, Adi Komiiyin kariir Adgin. Mi siya ini inkam komii siya siyar swoki onain Adi Komii siir hiriinanin. Mi siirin saiirsi nisomaowam tirkim. Iriig.

Adi Komii siya siir yinisim iirin inigak bidi ywohaiginuwın siir mi aiir mriiyamin

19 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, kara kimiirin yaimwovar boini, kara siir yinisimin dimın whirin kariir kwoin aigi bi swoki aingwo tirkın. Nningaka. Kara diminim kara kigmimikim kariir Adın siyar tirim kara simiirarar tiri.

20 Adi Komii siya kariiramın nhami nhami bi naingwokwowikin mi siya digworaekwo whiekakim siya mriiyim kariir asi niisiimauugim. Mi digworaekwowim siya niisiimauuwi wi digworaekwowim ti kara tirim wi simiir haiburi. Mi ti dimın taeminim kima simiir kigi mi kima wi nanaa pranae kin tani.

21 Adi Komii siya hidninsiin idwowyim iikamim naokaowim omwai swoki waiyam siir hiriinan. Mi kara siir yinisimin iikamim yipikim kara hauuwam tiriyim kwoin miyik yo kariirar kwoinkin.

22 Mi kariir Adın iikam imiirin siyar bi hidikin. Nningaka. Mi siir kirieya siir yinisimin kariir bidi hauuwın mi siirin kara bidi kisina owın mi iikam imiirin wi karar hidi.

23 Mi iikam whiekakim wi kariir inig iir asi hainani, kariir Adın siir inig iir sima hainana saiir hiriinan. Mi yipikin kariir inig iir hainan karamae nwowi siir yinisimin kima tira saiir hiriinan mi sima kariir Adın yipikin kariir nikropkiyin wi siir inig iir mi hainan tani. Nningaka.

24 Kara Jisiskin kara kimiirin yaimwovar boinkii mi yipikin kariir yai aiir wakaeyoknaei mi ha naingwo tibmii kını mi sima wi kariir Adın yipikin kariir nikropkiyin wi siir yai aiir warar mi wakaeyokna aingwo tibmii kını. Mi yipikin kariir nikropkiyin siya wi siir naeyu iir hauu haiginuwi simiirin mi kima wi inigak nwoyokiyokikaeyami. Adi Komii siya wi simiir wara hid rani mi sima wi nao rani. Nningaka. Mi sima wi yaeya kwoin win haii omwai waiyayokiyokikaeyamin.

25 Kara kimiirin yaimwovar boinkii, iya Adi Komii siya nimbina iikamim naokaoim simiiram ya bidi yimbiniya. Mi sima wi kariir yai aiirar wakaekii, Adi Komii siir yinisimin. Mi sima wi yaeya kwoin win haii omwai waiyayokiyokigiyamiyin.

26 Adi Komii siya bi naowikin, siya kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siir bwamkibwamin siyargin. Mi ti hiriinan siyuin siya kariirin digworaekwo whiekakim omwai waiyayokiyokiiyim simiir bwamki bwam iir asi m tirkikin.

27 Adi Komii siya ha boinkin, kara siir yinisimkin mi iikam imiirin wi kara hidi. Dimusi rani, kara ini inkamnan ywowın. Mi kara simiir kwoinim ina ninokninkin.

28 Mi kima wi ta saiirsi kipi nanaaki. Mi iya saeya nimbiamyami mi iki iikamim niki aokaoim mi simiir ienau hir nwokaiyim sima wi kariir yai aiir wakaekii, Adi Komii siir yinisimin.

29 Mi sima wi ie hirankar ninsiin idwonani. Mi yipiki siyu miyik tirim yim wi omwaiyar waiyayokiyokigiyami. Mi yipiki siyu biyie tirim iya sima ninsiin idwowi wi yaigak nwowi. Mi sima wi paeya nami mi inokinokin simiirin wi hiriirar nınanaei.

Jisis siir'in iikam nhir'kim yanaakninkii haigin'iu

³⁰ Kara dim'in whir'in kariir kwo'in aargi bi naingwo miriigin. Nningaka. Dim'in taeminim kara wakaeyim Adi Komii krimiir Wanin siya boinim kara simiirarar tiri mi kara iikam imiir'in asi hidi. Mi kara iikam imiir'in wadieyar sibgu hidi. Dimusi rani, kara kariir kwo'in ara naingwo diriraerar tani. Kara Adi Komii siir kwo'in iirar napi yipikin kariir nikrop iuungiyin nua tiriir.

³¹ Mi ti yayim kariir kwoinkar prinaingwo boinkiswo mi kima wi ha di ninokninkini ti yayim kara boinim kaimwoki piyamisi owim, iyie? Kara hindara priboini.

³² Mi inkam nwirin yio ina mi owin yio siya Jonkin siir'in Adi Komii siya nimbingikin, kariir yaiya saiir sibgu boinim mauuwam. Kara bidi yinokninkinin yayim siya boinim mauuwim kariirim yim kaimwowaigim.

³³ Mi wim kima kam nhirim kimidiniya Jon siiram yikropki mi ti inkamin siya boinkiyin simiir yio karaigin.

³⁴ Kara kamim kariir yai aiir nanaakninki haigin'uwim simiir'in yai karamaeka. Nningaki. Nningaka. Mi ti digworaekwowim ti kara boinim mauuwim kimiir, kima simiir'in wi nwoki sibgu inokninkinim. Mi kima wi kariir yai aiirim nwoki wakaeyokna aingwo tibmii kinim. Mi kimiir'in wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei.

³⁵ Jon siya ini pae niuyanan ywowin kimiir niuya haigin'uwam. Mi Adi Komii siir dim'in taeminim simiir niisiimauuwam. Mi ta iya siya omwaiyar niki waiyain, kima siiram'in nhami nhami bi naingwo tibmii kingim.

³⁶ Dim'in nhirim ini ta yaiya Jon siya boina kariir ini saiir haiburim ya hin'inga. Mi dim'in miyik miyikim Adi Komii siya boinkiyim kara tiram yim iikam kimiir nanaakninkii haigin'ugim kariirin hin'in, kariirin Adi Komii siya nikropkikin.

³⁷ Kariirin Adi Komii siyar nikropkikin mi kariirin siya boininkigikin mi siyar mi anaakninkii haigin'ugikin. Mi wim kima siir yai aiir bi wakaekim mi siir whwonkam iir bi kigim. Nningaka.

³⁸ Mi siir yaiya kimiir kwoin'au bi haigi nonkworinuga. Nningaka. Dimusi rani, kima kariir yai aiirim bi naingwo tibmii kingim, kara ti inkamin Adi Komii siya nikrop iuungikin.

³⁹ Wim kima Yokwo Komii saiir yayim simiir'in ha sibgu mwainikim. Dimusi rani, kima saiir sibgu ninokninkinam mi saiir naingwo tibmii kinam tiri. Mi kimiir'in wi Adi Komii siya nwoki hauuwim kwo'in winin omwai waiyayokiyokigiyamiyin. Mi wara miyim kima mwainkigmimikim yim kariir yai imairgim. Mi wim kima hin'inam naingwo mwananaei, Adi Komii siir miyim kimiir'in wi omwai simar nwoki waiyayokiyoki haigin'uwim. Mi wara miyim kima mwan kigmimikim yim kariir miigim.

⁴⁰ Mi wim kima kariirim naingwo tibmii kinim pi boriisopi, kwo'in winin omwai waiyayokiyokiiyin kara kimiir hauuwim.

⁴¹ Kara pi boriisopi iki iikamim kariir inig iir hainan prapasim. Nningaka. Ya tariigina ya dim'in komii rani.

⁴² Mi kara kimiir'in ina ninokninkinin kimiir kwo'inim Adi Komii siirim naingwo hirir'iu kin tani.

⁴³ An kara kariir Adin siir inigni nitkin mi ta kara nita ya Adi Komii siya nitni haninaka tisi kara nitiskiyin. Mi wim kima kariir yai aiir bi naingwo tibmii kingim. Mi wim kima simiir'in ini yimiyuwim. Mi inkam nwirki nitkiswo mi siya siir yai imiir nini boinim mauuniyim mi wim kima siir yai imiir'in wa pi wakaeyin mi kariirin iyie?

⁴⁴ Mi kima kariir yai aiiram'in wi panina naingwo tibmii kini, ha? Kima wi dig nwo rani. Mi kima, kima kimar ninan hainanamar tiri mi kimiir inigim Adi Komii siya hainanim pi boriisopi. Nningaka.

⁴⁵ Kíma ha kipi naingwo kímíirín kara wí kariir Adín siir boinmauwí, kímíir boinwokiyopnatkaigiyim. Níngaka. Mí Mosesín yípiín naingwo tíbmií komiigak kima nwowiyin wim kima ha naingwówi kímíirín wí siyar whínkínsiis haigínúwí. Mí Adí Komii siya kímíirín wí dimín whírki kímíbu karamae sairsi nwokí ikíuwim. Kímíirín wí siyar boinmauwí kariir Adín siya boinwokiyopnatkaigiyamín.

⁴⁶ Mí kíma Moses siir yai imiiram naingwo tíbmií kíni, kíma tíra saír híriinan mí kíma kariir yai aírámín wa mí aingwo tíbmií kíni. Dimusi rani, yayim Yokwo Komii hír nwowim kariirim siyar winboinkiyim mí kíma simiiram bí naingwo tíbmií kíngim.

⁴⁷ Mí tí yayim Moses siya winboinkiyim kíma simiiram naingwo tíbmií kíni karam nwowí mí kíma kariir yai imiiramín wí panína naingwo tíbmií kíni, ha? Yí siyú karamaeka. Níngaka. Iriig.

6

*Jísís siya hauu aeyim kamim 5,000kim, siya wigyinim simiir wara bi mwaingim
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)*

¹ Mí mhóíya Jísís siya tí yayim ha boindigiyim mí siya ina iyikidamín Galili whígibida híriir, saír iníg whírín síma dapiyin ta whíi aírín whíi komii Taíbiriaska.

² Mí iikam whiekakim síma ini Jísís siir mhóíyar sídkaenamim. Dimusi rani, síma dimín kírie komii komii kasa bí kíngim iikam makak makakim siya nínimniskiiyim. Mí síma siir mhóíya asi sídkaenamkim.

³ Mí Jísís siya mhúisim whírín siir iiyam. Mí siya kímíidiniya siir kamim siir kíngá míríiyín símakar ini íi idwoú.

⁴ Mí Judá simiir íi komiíya wou níkwó aeyia Pasová ini kíngiin nwowa.

⁵ Mí Jísís siya ha níyaeyok kaokiyin mí siyar kíngwín, iikam isid komiíyin nítin siiram. Mí siya Pilip siir boínki, kríma bretim pí papi háií tí iikam íma naeyamín, ha?

⁶ Mí Jísís siya Pilip siirín híriinan boínkiyin mí yío siyarín bídi yonkwokiyin siyúin pí siya tíri. Siya Pilip siirín mínám kínaníkúgín, siir kwóinín pí panína namisi aingwokii.

⁷ Mí Pilip siya siir yai aka híniína yowarkii boín mí kríma bretim K200.00 saíni. Mí tí híriinan iikam isid komiíyin kríma simiirín haímii haímíiya hauuwim pí dígí díg nwo rani. Níngaka.

⁸ Mí siir kíngá míríi inkam nwírín, Endru níkiuwíyin Saimon Pitani nomousimín, siya Jísís siirín híniína boín,

⁹ whranisim nwírín tír nwowín, siya bret baliyim iriíyara nwowí mí anasuwo whísa mí owi. Mí tí híriinan bret iriíyarúwam mí anasu whísuwa íko, tí híriinan iikam isid komiíyin pí díg swokí o mímin tani. Níngaka.

¹⁰ Mí Jísís siya simiir boínki, kíma simiirín nab nab dokmwín idwo. Mí ta maeyaua síma nídwowa ya kokaka. Mí tí 5,000 kamim ini ta maeyaua kokaka ini saírar pígrínkín idwonamim. [Síma wigyinim simiir warar bí mwaingim.]

¹¹ Mí síma ha grínkín idwokiyim mí Jísís siya tí bret iriíyarim ha haigiyin mí siya ina boín wadíekiyin Adí Komii siir. Mí mhóíya siya ina yíiníbimbír hauugiyim kamim siir kíngá míríiyim simiir mí tí bret haímíiyim simiirín kímíidiniya síma yap hauuwam iikam imiir síma naeyam. Mí mhóíya siya anasuwo ha mí haiyin, ina mí inoop íinispamspak hauugiyin kamim siir kíngá míríiyim simiir, bret imiir siya níki tírkíya saír híriinan. Mí iikam imiirín ha nonkwokwo hauunamim mí síma ini simiir kwóinkar pígrínkín idwo aenamim.

¹² Mí mhóíya simiir mhíiyim díg ha nwokiyim mí Jísís siya siir kíngá míríiyim kamim simiir boínki, wara nae haímii haímíiyim síma naepípiru okiyim tí swokí tauhaigínám írípá.

¹³ Mí ta siya boínkiya saír mhóíya, nae haímii haímíiyim simiir swokí taugin haiyam mírísím kwírki bí swokí okikín ini híriíyar taugin haiswokiyim mí síma simiirín níb komii

komiiyim iuur isa tauhaigi. Mi ti nib komii komii iuur iswo ini yaigiyai ga yaki itkikiniiyim ti nae haimeii haimeiiyim sima naepiru okiyim.

¹⁴ Mi ti iikamim sima ti dimin kirie komii komiiyim siya tirim simiir kigim mi sima ina boinim. Ti profet inkamin Adi Komii siya boinin, nua tirii nitam siyairgin.

¹⁵ Mi Jisis siya bidi yinokninkinkiyin, sima siir nonkwonamam tiri simiir kigirkakan inkam komii nwowam. Mi siya mhua hiriirin sasar asi swoki amkin. Iriig.

*Jisis siya whiia sair op idwovar napnaidamkin
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)*

¹⁶ Mi mhoiia iya bieyin ha nikiiyamtibin mi kamim Jisis siir kigna miriiyim sima ina yapniyamtibim whiia hiriir.

¹⁷ Mi sima kimidiniya i ira sair yani apni kwiriinam. Mi ina iyikidamim whiia sair mirmiiya hiriir. Mi iya bidi kakauu iuguskiya mi Jisis siya simiiram bi niki amsisaukin.

¹⁸ Mi ta iya opud komiia ha hugnaniya mi hinin komiia ina mi ii okwonaniya.

¹⁹ Mi kamim Jisis siir kigna miriiyim sima kignaidamim kilomitisim iriiyar kwir nanairgin. Mi simar kigwin Jisis siya op idwovar napnii. Mi siya simiir iya sair kingiin napamin mi sima nidid pranai bi kinwinkim.

²⁰ Mi Jisis siya simiir boinki, kima kipi nidid, ti karaigin nitin.

²¹ Mi sima maigimaigra siiram ha nwowim mi siirin ina yinkikwona kwiriinyin. Mi biri kimiminkim, sima ina yimbiamim ta maeyaua sima namam tira sairin. Iriig.

Iikamim yim Jisis siiram naphansirkim

²² Mi iigwira iikamim sima bidi yinokninkinkiyim, tapair nwomaiya iya iruwairga. Mi sima Jisis siirin wara bi kigwo kwiriigikim kamim siir kigna miriiyim simakan. Ningaka. Sima siirin tirar haiburgigim.

²³ Mi siyaii nhirim om komii Taibirias hiranki nitiiyim yim ta maeyaua Jisis siya boin wadiekiya Adi Komii siiram mi bret siya hauu aeya kam 5,000nim sim sair kingiin hiriir nitikim.

²⁴ Mi iikamim sima hiriinan kigim, Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim, sima tir nwo rani mi sima kimidiniya siyaii sim nhirim sim kwiriinaidam om komii Kapaneama hiriirin Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim simiiram hansiram. Iriig.

Jisis siya ninomor kou hiran bret miyiknankin

²⁵ Mi iikamim sima Jisis siirin whigbid mirmiiya hir kigiuwim mi sima kimidiniya siir srii, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, kira tiriirin paka hinin iya sae nitkin, ha?

²⁶ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kara kimiirin yaimwovar boinkii, kima kariiramim minam swoki aingwo hansirnikim bretim kara hauu aeyim kimiir mi kimiir mhiyim ha nae kinugiyim simiiram. Mi kima kariiramim dimin kirie komii komiiyim kara tirim kima kigim simiiram bi hansirnikim. Ningaka.

²⁷ Kima naeyim biye nwowiyim simiiram kipi mirii. Kima naeyin kwoinbud hauu haiginuwiyin omwai waiyayokiiyam siiram miriinanae. Mi kara ti inkamin ninomor kouanki nitin, kimiirin wi kara hauuwi siirin. Dimusi rani, Adi Komii krimiir Wanin siya kariirin inigak bidi ywohaiginugiyin. Mi kara siir mi aiir miriiyam nitkin.

²⁸ Mi sima siir swoki srii mi krima wi dimu dimin ti tir big nasmirwaiya Adi Komii siya nwowamin krimiiramim, ha?

²⁹ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, tiki diminin kima tiranin, big nasmirwaiya Adi Komii siya nwowi mi maigimaigra siir nwowaiginuwi, kima kariir yai aiiram daingwo tibmii kin, inkamin yipikin Adi Komii siya nikrop iuungiyin nua tiriir.

³⁰ Mi sima siir yai aka hinina swoki owarkii boin, kira wi piki hinin dimin kirie komii komiiyim sim tiri, krima kigamin. Mi krima wa nwoki aingwo tibmiiyim kariir yai aiiramim, ha?

31 Krimiir yidiwi wanwiyaeyim iya sima nu siiyin apain siir hir nwowim sima dimin whirin mana dapiyin siirarar naekim Yokwo Komii saeya hinina boinka, ti naeyin ninomor kouanki nitkin Moses siyar hauu aekim simiirin.

32 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boinki, kara kimiirin yaimwower boinkii ti bretin ninomor kouanki nitin kimiirin Moses siyar bi hauugin. Nningaka. Kariir Adin kimiirin siya hauugin ninomor kougi kou hiran bretki bretin. Mi tiki hiriinan naeyin kimiirin wi omwai siya waiyayokiyokii haiginiu rani. Nningaka. Kariir Adin ti hiriinan nae kibiyin siir om hiranin siyar hauuwikin bretinanin omwai kima waiyayokiyokiyam.

33 Mi bretin Adi Komii siya hauugiyin ninomor kouwanin iikam kimiir, yio Jisis karaigin. Mi kimiirin kwoin win wi karar hauu haiginiuwi omwai waiyayokiyokiyam.

34 Mi sima siir boinki, Biyan Inkam Komii, wari kariir bretin krimiirin inokinok hiriyyar whaunanae mi nim wi omwai hiriyyar nwoki waiyayokiyokiyim.

35 Mi Jisis siya simiirin ina boinkiyin, ti bretin kwoin win hauu haiginiuwiyin iikam imiir omwai sima waiyayokiyokiyam, yio karaigin. Yipiki kariirim niti yio wi mhaigi nao rani. Mi yipiki kariirim naingwo tibmii kani, yio wi kwoinki haei rani. Nningaka.

36 Kara kimiirin pi hinina boinkii, kima kariir bidiyar kigim mi kima bi naingwo tibmii kingim.

37 Mi iikamim yipiki Adi Komii siya hauugiyim kariir in nonkwowim, yim sima wi kariir siyu iirar napi. Mi kara iikamim kariirim nitim mi kariirim naingwo tibmii kinim, simiirin wi hiuyarmai rani. Nningaka.

38 Kara ninomor kou hir haiburgigin mi ha nuunaiiniyin, kara kariir kwoin iirara napam bi nitkin Nningaka. Kara nua tiriirin minam nuunaiinikin, ti inkamin kariir nikropkiyin siir kwoin iirarar napim.

39 Mi ti inkamin kariir nikropkiyin siir kwoinin yio hinugin. Kara ti iikamim siya hauugiyim kariir, kara simiir nwirni kipi haiburgig. Nningaka. Iikam imiirin wi karar swoki hidninsiin idwowi, iya Adi Komii siya iikam imiir hidana.

40 Ti diminin kariir Adin siya naingwowin kara tiram yio hinugin mi ti iikamim yipiki kariir yai aiiir wakaeyim mi ha ninokninkinim kariir, siir yinisimin. Mi sima kariiram naingwo tibmii kinim mi ha mi wakaeyoknam kariir yai aiiir, simiirin wi kara hauu haiginiuwi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin siirin. Mi simiirin wi karar swoki hidninsiin idwowi. Mi sima wi omwaiyar waiyayokiyokii iya Adi Komii siya simiir hidana.

41 Mi ti yayim siya boinkiyim simiir mhoiia Isrel simiir kamim io ha nwowim mi ina nhinkii boinainamim Jisis siir. Dimusi rani, siya hinina boinkin, bretin ninomor kouanki nitin yio karaigin.

42 Sima hinina boin, tiki inkamin siya Jisiskin, Josepni yinisim ikin. Krima siir yopii ad owiirin bidiyar iki inokninkinim. Mi siya hinina dimusi boinkin, kara ninomor kou hir haiburgigin mi ha nuunaiinikin, ha?

43 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boinki, kima, kima kimar kipi nomboinyokaina.

44 Inkam nwirki siir kwoin airgi bi swoki aingwo tibmii kingin pi siya yaingwo tibmii kin kariiram siirin Adi Komii siyar hurworwokaigikin. Mi siirin wi siyar swoki hidninsiin idwowi mi siya wi yaeya kwoin win haii. Mi wi omwaiyar swoki waiyayokiyokii. Ya tariigina wi iya Adi Komii siya iikam imiir hidana wi sair nimbiam.

45 Yaiya profet kamim sima winboinkiya Yokwo Komii sair ya hininga. Adi Komii siya wi iikam kasa nowomwarkaiyu rani, dimin taeminim wadie simiir nwowaiginiuam. Mi iikamim yipiki kariir Adin siir yai aiiir wakaeyim mi ha ninokninkinim, kariiram wi sima naingwo tibmii kani.

46 Ti iikam whiekakim simiir nwiirki Adi Komii siir bi swoki kigimiminkin. Nningaka. Kana kanaingn siir kigin ti inkamin Adi Komii siya nikrop iuungiyin nua tiriir.

47 Kara kimiirin yaimwower boini, inkamin kariiram naingwo tibiimii kuniyin, yio wi yaeya kwoin win haii. Mi siya wi omwai hiriir waiyayokiyokiyami.

48 An kararin ini bretnan ywown, iikam imiirin karar whinkinsiis haiginiuwi omwai waiyayokiyokiyamin.

49 Biya kimiir yidiwi wanwiyaeyim iya sima nu siiyin apain siir nwowim, sima manaim Adi Komii siya hauuwim simiirarar naeyonamkim.

50 Mi an kara ti inkamin Adi Komii siir om iir haiburgigin mi ha nuunaiiniyin nu tiriir, an kara ini bretnan ywown, iikam imiir whinkinsiis haiginiuam. Mi yipiki kariiram naingwo tibiimii kuni, yim wi nao rani. Nningaka. Yim wi omwai hiriir waiyayokiyokiyami.

51 An kara ini bretnan ywown, iikam imiir whinkinsiis haiginiuwam omwai sima waiyayokiyokiyim. Ankara Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir hiranki nitkin. Mi iikamim ti bret iir naei, yim wi omwai hiriir waiyayokiyokikaeyami. Yio ti bretin nuan iikamim sima naeyanin ya kariir piu aeyarga. Mi simiirin wi kara nwoki whinkinsiis haiginiuim, yaeya kwoin win haiyam in omwai waiyayokiyokiyamin.

52 Mi ti dimin taeminim siya boinim simiir mi Isrel simiir iikamim simiir kwoinim ina iwitpaomaigiyim. Mi sima ini sima simar yinkinwamwarki whie boinamim. Sima hinina boin, ti inkamin siir piua krimiirin wi panina hauuwi, krma naeyamin, ha?

53 Mi Jisis siya simiirin ina boinkiyin, kara kimiirin yaimwower boini. Mi kima ta kariir kip aiir nae karamae nwowi ti inkamin ninomor kouanki nitin mi kima kariir nhie aiir kwiyae karamae mi owi mi kima wi yaeya kwoin win hai rani, omwai waiyayokiyokiyamin. Nningaka.

54 Mi inkamin kariir kip aiir naei mi kariir nhie aiir mi kwiyaei, yio wi yaeya kwoin win haii, omwai waiyayokiyokiyamin. Mi siirin wi karar swoki hidninsiin idwokii mi siya inkamnan wi omwaiyar swoki waiyai iya Adi Komii siya iikam imiir hidana.

55 Kariir kipa saeyarga diminki dimina naeiya. Mi kariir nhieya saeyarga diminki dimina kwiyaei.

56 Mi inkamin kariir kip aiir naei mi kariir nhie aiir mi kwiyaei, yim sima kanakar nwowi mi ankara simaka mi owi.

57 Adi Komii siyairgin digworaekwo whiekakim omwai waiyayokiyokiyim simiir Adin mi yio siyarin omwai hiriir waiyayokiyokikaeyamikin. Mi kariirin siya nikropkikin mi ankara iriipi hiriinan omwai asi mi waiyayokiyokii. Mi yipiki kariir kip aiir naei, yio wi omwai hiriir waiyayokiyokikaeyami ti digworaekwo imiirsi.

58 Karaingn ti bretin, Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir hiranki nitin. Ti bretin yio ti bretin kimiir yidiwi wanwiyaeyim biya sima naeyin siir hiriinan tani. Nningaka. Sima ti bret iir naeyim mi iya sima walbiye nwowa mi sima ina yaonamim. Mi yipiki ti bretin kara hauuanin siir naei, yim wi omwai hiriir waiyayokiyokikaeyami.

59 Jisis siya yayim omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya om Kapaneam hirana sair hir boinimauugin. Iriig.

Jisis siir yayi sair miyim, iikam imiirin wi sima whinkinsiis haiginiuwi omwai waiyayokiyokiyamin

60 Mi iikam whiekakim yipiki siir kigna miriirim sima ta yayi aiir wakaeim sima hinina boin wari yayi hiriinanim kira boinim, krma simiirin ninokninkin tani. Mi krimiirin hikak sima nwowi. Mi ti hiriinan yayim simiiram in pi nhinga nwowi, simiir wakaeiamin, ha?

⁶¹ Mi Jisis siya b̄idi ȳnokn̄nk̄nk̄iȳn t̄i yai h̄iriinan̄im s̄ima bōin̄im. Mi siya s̄imiir bōinki mi t̄i yaȳim kara bōin̄im s̄imiir m̄īȳim k̄imiir kwōin̄im s̄ima haip̄r̄idk̄ikaiḡim, aniya?

⁶² Mi k̄ima t̄i inkam̄in Adi Komii siir om̄in n̄inomor kou h̄iran̄in kariir k̄iḡii kara swoki ami, t̄i om̄in kara n̄iki it̄in siir mi k̄ima w̄i pan̄ina nāingwok̄ii, ha?

⁶³ Iikam k̄ima, k̄ima k̄imar wh̄ink̄insiis ank̄insiisnāim omwai waiyayokiyokiyam̄in w̄i diḡ nwo rani. N̄ingaka. Adi Komii siir naeȳīun mi ta yaȳia kara bōin̄ aka mi sowa sowaigo k̄imiir wh̄ink̄insiis haiḡin̄īuwano omwai waiyayokiyokiyam̄in.

⁶⁴ Mi k̄imiir nh̄ir̄im ȳim kariir̄im b̄i nāingwo t̄ibm̄īiḡim. [Mi Jisis siya b̄idiyar ȳnokn̄nk̄nk̄iȳn īiya siya kam̄im siir k̄igna m̄irīiȳim s̄imiir n̄imbin̄im mi ȳip̄iki inkam̄k̄in siiram nāingwo t̄ibm̄ii k̄in̄ karamae nwow̄in, siir̄in w̄i w̄ir siya napwouwi siir sau omom̄in siya h̄ain̄im siir̄in.]

⁶⁵ Mi Jisis siya s̄imiir̄in h̄in̄ina bōinki, kara k̄imiir b̄idiyar iki bōink̄iȳn, inkam̄ nwir̄ki kariiram̄in siir kwōināirga b̄i swoki āingwo t̄ibm̄ii k̄in̄m̄im̄ink̄in. N̄ingaka. Pi siya yāingwo t̄ibm̄ii k̄in̄ mi siir kwōin̄in Adi Komii siyar b̄idi h̄urworwokaiḡiȳn.

⁶⁶ Mi t̄i yaȳim siya bōin̄im s̄imiir mhōīya iikam wh̄ie komīiya b̄īya siir n̄iki k̄igna ap̄im mi tariinan̄in s̄ima siir̄in in̄i diḡum̄ii haim̄rīiȳugiḡim. Mi s̄ima siir haiburgiḡim mi in̄a yinoopam̄im.

⁶⁷ Mi mhōīya Jisis siya siir k̄igna m̄irīiȳim kam īuur nw̄iso s̄imiir sr̄ii mi w̄im k̄ima tari kariir haiburgigam warar mi āingwowi?

⁶⁸ Mi siir yai aka Saimon Pita siya yowark̄i bōin, b̄īyan Inkam̄ Komii, kr̄ima w̄i nh̄in̄iram nami, ha? Kiriir yaȳia sasāirga kr̄imiir wh̄ink̄insiis haiḡin̄īuwana, omwai kr̄ima waiyayokiyokiyam̄in.

⁶⁹ N̄im kr̄imarin̄ in̄a n̄inokn̄nk̄nk̄im̄ kiriir̄in, ȳip̄ikin̄ t̄i kr̄ima wakaeyokna āingwo t̄ibm̄īiȳn k̄irāirḡin̄ t̄i inkam̄in Adi Komii siya n̄imbinḡiȳn.

⁷⁰ Mi Jisis siya s̄imiir yai aka h̄in̄ina yowark̄i bōin, k̄imiir̄in kara b̄idi ȳimbin̄in kariir k̄igna m̄irīyan kam īuur nw̄is nwowam. Mi k̄imiir nw̄ir̄in ȳio m̄īȳik rani, in̄i ȳumi b̄īyan inkam̄in Setan̄ in̄i siir h̄iriinan̄ ywow̄in.

⁷¹ Siya Judas siir bōink̄in, Saimon Iskariotni ȳinisim̄in. Siya t̄i kam īuur nw̄iso siir k̄igna m̄irīiȳim s̄imiir nw̄ir̄k̄in. Mi mhōīya Jisis siir̄in w̄i w̄ir siya napwouwi iki kam biȳeȳim s̄imiir, s̄ima h̄ain̄im siir̄in. Friig.

7

Jisis siir nomous̄isim̄im s̄ima siiram̄in h̄in̄ina b̄i nāingwo t̄ibm̄ii k̄inḡim siya Kraisk̄in, inkam̄in Adi Komii siya n̄ikropkiȳn

¹ Mi tirīiḡin̄im diḡ nwokiȳim mi Jisis siya in̄i nu haim̄ii Galili h̄irar yapm̄irīiȳn. Dimusi rani, inkam̄ komii komīiȳim b̄īi nwowiȳim h̄iran̄im s̄ima siir nisomaowam t̄irk̄im.

² Mi Isrel s̄imiir iikam̄im s̄imiir īiya kingīin nwowa, ir̄ipa s̄ima hāngiriȳu owiya yaewou naeya saiir nikwo aeyam amar omaka saiir. Ya ta īiya s̄imiir īi aeya numir̄in sasaeȳim wai b̄īi nwowim, s̄imiir n̄ink̄in im̄īiyaeyam Adi Komii siir.

³ Mi Jisis siir nomous̄isim̄im s̄ima siir bōin, k̄ira t̄i om̄īir haiburgik̄ mi k̄ira nu haim̄ii Judia h̄iriir dam mi iikam̄im ȳip̄iki kiriir yai āir nāingwo t̄ibm̄ii w̄i s̄ima nwoki k̄iḡim, dim̄in taem̄in̄im k̄ira tiri.

⁴ Mi inkam̄in ha nāingwowi iikam̄im siir d̄inokn̄nk̄in mi siya siir dim̄in taem̄in̄im hindara k̄ipi n̄impr̄io diriraerar. N̄ingaka. Mi k̄ira t̄i h̄iriinan̄ dim̄in taem̄in̄im s̄imiir tiri mi b̄īȳin k̄irar t̄iki īisiimauuna h̄inda t̄inda. Mi t̄i dim̄in taem̄in̄im iikam̄im s̄ima nwoki k̄iḡim k̄ira diriraerar̄im dim̄in m̄īȳik m̄īȳikim.

⁵ Mi siir nomous̄isim̄im ȳim s̄imiir h̄iriinan̄ yaȳim h̄inda p̄iuāirga mi bōink̄im, s̄ima b̄i mi āingwo t̄ibm̄ii k̄inḡim.

⁶ Mi simiir yayim ha boin digiyim mi Jisis siya simiir boin, kariir iya bi niki imbinika karar niisimauunana hinin, kara ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya. Mi kima paki hinin iya sae mi ami ta iya Isrel simiir iikamim yaewou iripa sima ninkin imiiaeyana, numiran sasaeyim wai bi nwowiyim sim Adi Komiini, yio kimiirar kwoinkin.

⁷ Iikamim nu tiranim sima io kimiir bi nwowikim Nungaka. Sima io kariir nwowikim. Whisarii rani, simiir aowa aowan dimin taeminim sima tiriyim kara haknoudninkinikim.

⁸ Kimar ti am simakan, ta yaewou aiiramim. Ankara nungaka pi wara nam tani. An kara ii nhirim tirar niki owamar naingwowi. Kara simiirin hininin asiima niki isiimauuwim pi boriisopi, kara ti inkamin Adi komii siya nikropkiyin siya. Nungaka. Ya ina niki owa.

⁹ Mi siya simiirin hiriinan boinkiyin mi siya ini nu haimii Galili hirar ywokiyin. Iriig.

Jisis siya yaewou naeya amar omaka saiir naeya saiirin warar ini ikwo aeyiu

¹⁰ Mi Jisis siir nomousisimim ha namim sima ta yaewouwa saiir nikwo aeyam mi yio siya ini mhoiyar mi amin. Siya iikam whiekak aka bi namkin. Siya sasar yimprio am.

¹¹ Mi Isrel simiir iikamim iya sima ta yaewou aiir nikwo aeya, yim sima kimidiniya Jisis siiram yoksirboin. Mi sima ini simasimar yinsrii ansriiyim siya ini papi nwowin.

¹² Mi Jisis siiramim simasimar whrie boinam. Nhirim yim hinina boin, siya inkam wadiekin. Mi nhirim hinina boin, kiya yio inkam paii rani, iikam ima naingwo tibmii yamin, siir kwoinkar prinaingwo boini iikamim simiir nikpitmayamin.

¹³ Iikam hoimgaki bi boinkim Jisis siir nhinkiiyamim. Nungaka. Dimusi rani, sima minsi nididkim, Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim pi sima wakaei mi simiirin pi sima niki.

¹⁴ Mi ii kwoimim yaewou sima nikwo aeyim simiir mhoiia Jisis siya iikam imiirin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hirin, ini idowiyar boinmimauuin.

¹⁵ Mi Isrelmi inkam komii komiiyim sima hiriinan kigim, sima ini hindara yanaakiyim. Mi sima boin, ti inkam hiriinanin ti dimin taeminim yokwo tir nwowim, siya simiirin panin panina ninokninkinkim? Mi siya ti iikam imiir kwomwarkaiyuun, inkam ninokninkin komiigaknan siya skulam bi swoki amiminkin. Nungaka.

¹⁶ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, ti dimin taeminim ti kara nowomwarkaiyuuwim kimiir, yim kariir tani. Nungaka. Ti yayim yim Adi Komii siirgim, inkamin kariir nikropkiyin.

¹⁷ Mi inkamin siir kwoin komiiyin Adi Komii krimiir Wanin siir yai aiiram naingwowi mi siya pa ninokninkinkii ta yayi kara boinmimauuwa. Kara kariir kwoinkar prinaingwo boini iyie? Kara Adi Komii siir yai imiir boini.

¹⁸ Mi inkamin siir kwoinkar naingwo boini, yio ti hiriinan inkamin yio siir inig iirar hainamar tiri. Mi inkamin ti inkamin siya nikropkiyin mi ha nitin, siir inig iir hainani mi yai ha boinmimauuwi mi yio ti inkam hiriinanin, yio inkam wadiekin bi iksisaeikin. Nungaka.

¹⁹ Biya Moses siya siyu komii siir siyuim kimiir hauuwim mi kimiir nwirki ti siyu iir bi swoki sibgu apkim. Nungaka. Mi kima kariir nisomaowam dimuam tiri, kara ti Moses siir siyu iir nap karamae nwowin, ha?

²⁰ Mi iikam nhirim siir yai akan sima yowarki boinki, yipikin kiriir nisomaowam tirin. Mi kira ti hiriinan yai boinin mi tari kiriirin uridyugi bidi ii okwokaiyin, aniya?

²¹ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, kima io kariir dimusi nwo rani mi kibi kwira, iikamim makiniyim simiir kara ninimniskiiyim, Judami ii komiia piu siiskuwaia dimin taemin tir karamae nwowiya saiir mi kima kwoin bibiyie kariiramim saiirsi naingwowi.

²² Mi biya Moses siya kimiirin min boinkin, kimiir yinisim yinkamiyinin simiir miois imiir kitiyopnir haiyim. Nningaka. Yio kimiir brougae ima tirkin biyin. Mi wim kima kimiir yinisim yinkamiyinin simiir mioisim Juda simiir ii komiiaa piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya, saiirar mi kitiyopnimnir haiigim. Mi Moses siir siyiuin saiirar mi apkin.

²³ Wim kima ti diminin Judami ii komiiaa Sabat piu siiskuwakiya dimin taemin whir tir karamae nwowiya saiirin ini Moses siir siyiu iirar mi apim. Mi kima pi io kariir dimusi nwowi, ti makak iikamim kara ninimniskiiyim simiirsiiyin ta Judami ii komiiaa piu siiskuwakiya Sabat dimin taemin whir tir karamae nwowiya saiir, ha?

²⁴ Diminim kara kimiir boinim kima simiirin hindara whisariiya kipi hid. Wim kima ha naingwowi kara Moses siir siyiu iir mi ikwowaisii. Kima sibgu daingwo omoki mi kima pa nwoki inokninkinim kariir yayim kaimwowaigim. Iriig.

Mi iikam nhirim sima boin Jisisin Kraiskin inkamin Adi Komii siya nikrop iuungiyin iikam imiir whinkinsiis haiginuwam siya

²⁵ Mi iikam nhirim om komii Jerusalem hiranim sima boin, ti inkamin siya sima nisomaowi.

²⁶ Kima siir kigi! Siir dimin taeminim iikam imiir siya boinim, siya isi hindara krinkinkiyim. Mi siirin inkam nwirki bi swoki boin huriyiu miminkin. Mi inkam komii komiiyim sima hiriayar yaingwo mi tari Kraisiyaigim sae, ti inkamin Adi Komii siya nikrop iuugiyin, iyie? Si rani?

²⁷ Mi ti inkamin Adi Komii siya siirin panin panina nimbingikin. Krima ina ninokninkinim siir om iirin. Mi mhoiiaa ti inkamin Kraisiyaigim, Adi Komii siya nimbingiyin, siya swoki iti mi iikamim sima wi ha ninokninkin tani, siya pindanki nitkin. Mi hiriinanki nuwi siya tari Kraisiyaigim rani.

²⁸ Mi ti dimin taeminim iikam ima boinkiyim simiir mhoiiaa, Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hirar niki owin mi siya ini komiiyar kauwok boinkiyin. Wim kima ha naingwowi kara yipikin mi kara pindankin nitkin. Kara kariir kwoinaigim bi priinaingwo itkin. Kariirin Adi Komii siyar nikropkikin mi kara asi nitkin. Kwoinim siyar naingwowyim yim kaimwowaigim mi kima siir ninokninkin tani.

²⁹ An kara siirin ina ninokninkinin, whisarii rani, kara biya saika hirar niki okin mi kariirin nua tiriirin siyar nikropkikin.

³⁰ Mi ti dimin taeminim siya boinim simiir mhoiiaa, inkam komii komii nhirim ina yamim siir hugripkikikaiyam mi siir nonkwonamim maeyauwa mi biyie mriiiaa saiir hiriir. Mi sima siir bi nonkwokim. Dimusi rani, iya siya namana ya kingiin niki o rani.

³¹ Mi iikam whiekakim, dimin taeminim siya nowomwarkaiyuwim simiir wakaeyim, sima ina yaingwo tibmii kingiyim siiram. Mi sima boin, mhoiiaa ti inkamin Kraisiyaigim Adi Komii siya nimbingiyin tiriir nitam, dimin kirie Komii komiiyim siya tiri wi tari ti inkamin siya tirim dimin kirie komii komiiyim wi tari simiir namsi haiburi? Nningaka. Iriig.

Mi sima polis inkam nhirim simiir yikropki, Jisis siir nonkwowam

³² Mi Farisi kamim sima hiriinan wakaeyim, iikamim sima Jisis siir haigiririr boini mi sima mi prismi biyan inkam ikim, sima polis inkamim simiir asi nikropkikim siir nonkwowamin.

³³ Mi iya sima nita Jisis siiram mi Jisis siya ina boinwinin simiirin, kara kimaka tapaiirin ii priei nwo rani mi kara wi kapi swoki ami ti inkamin kariir nikrop iuungiyin nua tiriir siiram. Mi wi saikar swokin owouwi.

³⁴ Mi mhoiiaa kima kariiram hansirni, kima wi kariir kig rani. Mi ti omin kara namanin kima kariiram wim mhoiiaa siiram nintrop it rani. Nningaka.

³⁵ Mi ti yai hiriinanim siya boinkiyim simiir mhoiiaa, Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim sima simasimar yinwhrie anwhrie boinamim, siya ti hiriinan boinin mi siya

wi pinda nami krɪma siir kig karamae nwowi, ha? Mi siya wi iki omom piugan kwirniyim Isrel simiir piugana saeya wara nwo karamae nwowim wi simiir nami? Mi siya wi iki omom Isrel simiir iikamim simiir kam nwonwirakin ninkin hopkai waiyim wi simiir nami? Mi siya Adi Komii siir yaiya wi Grikmi isidin hiranim wi simiir nini boinmimauuwuwu, aniya?

³⁶ Mi siya hiniin dimusi boinkin? Mhoiyya kima kariiram hansirni kima wi kariir kig rani, kara wi omin kima nintirop it karamae nwowin wi siir nami. Iriig.

Jisis siya opa iikam imiir hauu haiginiuwana kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyam sair boinkin

³⁷ Mi iikam ta yaewou naeya sair nikopkaini iya sairar niki ikwo aeyim amar omaka sair hir mi Jisis siya ha ninsiin okwokiyin ini komiiyar kauwok boinamnankiyin. Yipiki kwoinki haei yo kariir wini kigni mi siirin wi op kara hauu kwiyae haiginiugii.

³⁸ Ya ini Yokwo Komii saeyar boina yaiya ini sair hiriinana ywowa. Mi yipiki kariiram naingwo tibmii keni, yo wi Adi Komii siir naeyuin hiriyar namyokiyokiyin wi siir haii. Yo wi opa ieno anki nriidkinnmwimoinaniniya wi sair hiriinan nriidkinnmwimoinanini siir kwoin hirankin mi wi siya whinkinsiis haiginiuwi iikam nhirim simiirin.

³⁹ Jisis siya ta hiriinan yaiya Adi Komii siir naeyu iir boinkin. Mi yipiki siiram naingwo tibmii keni, tiriiginin wi ini hanin siir kwoin iir kwirii idwokaii. Mi ta iya Adi Komii siir naeyuin bi niki itkin. Dimusi rani, Jisis siya bi niki aonamkin mi bi niki insiin idwonamkin omwai waiyayokiyokiyamin. Mi Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir hiriir bi niki amkin, kirie komii haiyam. Nningaka. Iriig.

Mi iikamim isido whisa yinibirgi. Nhirim yim sima kwoin mi aingwo mi nhirim yim sima kwoin

⁴⁰ Mi iikam whiekakim hir nwomimirim sima boin, kaimwoka, ti profet inkamin krɪma nwokwokinin siyairgin.

⁴¹ Mi nhirim sima boin mi tari Kraisi siya ti inkamin krɪma nwokwokinin Adi Komii siya nikropkiyam. Mi Jisis siya nu Galili hirankin nitkin mi nhirim yim hiniina boin, ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyanin siya wi nu haimii Galili hirii nimbiam. Nningaka.

⁴² Adi Komii siya Yokwo Komii sairin hiriyar boinkikin. Ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyanin yo Devidni namougin. Siir yopiya siirin wi om Betlehem omin biya Devid siyar nwowin wi siir hir naokinaei. Mi hiriinanki niuwi mi siya tari Kraisi rani.

⁴³ Mi iikam whiekakim hir nwowim kasa rani. Mi sima isido whisa yinikibirnam, nhirim yim sima dimin mi boin mi nhirim yim sima dimin mi boin, Jisis siirin.

⁴⁴ Mi ti yaiyim simiir mhoiyya, nhirim kimidiniya Jisis siir yonkwowam tir, maeyauwa mi biye miriyya sair hir hugripkikikaigiyim. Mi sima siir bi nonkwokim. Dimusi rani, ta iya siya naowana ya bi niki imbinika. Iriig.

Inkam komii komiiyim sima Jisis siiram bi naingwo tibmiigim

⁴⁵ Mi ti dimin taeminim simiir mhoiyya, polis inkamim sima Jisis siir haiburgigim mi sima ina swoki amim prismi biyan inkamim mi Farisi kam ikim simiiram. Mi sima simiirin hiniina boinwin, kima siir nonkwonani karamae dimusi nwokim, ha?

⁴⁶ Mi polis inkamim sima simiir yaiyaka hiniina yowarkii boinki, biya inkam nwirki ti inkamin siir hiriinan yai bi swoki boinmin boinminkin. Nningaka.

⁴⁷ Mi Farisi kamim sima hiniina yowarkii boin mi siya iki iikam nhirim simiir kinsinan mi tari kimiirin ini warar yinkan hiuspak haiyin siir siyu iir napam, aniya?

⁴⁸ Mi kima hiriyar kigi, inkam komii komiiyim kimiir kigirkakiyim mi Farisi krɪma, krɪmiir inkam nwirkin ini warar wakaeyoknan siir yai airam, aniya? Nningaka.

⁴⁹ Yim ti iikamim, yim Moses siir siyu komiiyim siir siyu imiir bi ninokninkinkan krɪmiir hiriinan. Mi simiirin wi Adi Komii siya tirbugii, iya siya iikam imiir hidana.

⁵⁰ Mi Nikodimasin ti inkamin Jisis siiram namwiiyin niyaka yio ti Farisi inkamim simiir inkam nwiirkin. Mi siya simiir boin,

⁵¹ Krimiir siyiuin yio ha boinkin, krīma kamim simiir kigirkakiyim, krīma inkamin yai boiniyin siir yai aiirim tiki mauugi mi diminin siya tiranin siiram tiki kigi mi mhoiia krīma wi haini boinim, siya wadieki piyamisi owin, iyie? Wadie rani.

⁵² Mi sima siir yai aka hiniina yowarkii boin mi ni kira iriipi hiriinan nu haimii Galili hiran inkam paeprikabgin, aniya? Kira Yokwo Komii saiir sibgu mwaini mi kira wa nwoki inokninkinim, profet inkam nwirin wi nu haimii Galili hir swoki imbiyamimin tani. Nngaka. Iriig.

8

Wiga, kamkaka wig nhirmi kam aka nwowiya saeya

¹ [Mi iya sima simiir yai imiir digiyim mi ti iikamim hir haingiriyiu owim ina nhinmaigiyim simiir yapa yapa oma. Mi Jisis siya yio kimidina mhu whirin Oliv nikuwiyin siir yam.

² Mi igwir nugak imuma Jisis siya ina swoki amyakwokin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir. Mi iikam whiekakim ha nitim ini siirar ini idwo kaeyokainiyim. Mi siya ini simiir bopwonau hirar yidwokal owomwarkaiyuwin.

³ Mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim sima wiga kamkaka wig nhirmi kam aka nwowa saiirin warar yikunani. Mi sima kimidina saiir boinki, saeya iikamim simiir whwonkam idar ninsiin okwokiirim.

⁴ Mi sima kimidiniya Jisis siir boinki, inkamin nowomwarkaiyuwiyin ta wiga, wig nhirmi kam aka nwowa krīma saiir bidi kigim.

⁵ Krimiir siyiu komiiyin Moses siya winkiyin yio hiniina boinkikin, ta hiriinan wiga krīma saiirin siyani kaiyimik aoki. Mi ni kira pi panina boini ti hiriinan siyiu iirin, ha?

⁶ Sima ti hiriinan yayim minam boinkim sirni hanin siya kiyiskaiyim mi siirin pa nwoki boin huriiyuim. Mi siirin pa nwoki onkwonamim maeyauwa mi biyie miriia saiir hugripkikikaiyam. Mi sima siir bi swoki iksisaekim. Nngaka. Siya bidiyar yinokninkinin. Mi Jisis siya ha waisiinainamin mi siya kimidiniya nu iir win.

⁷ Mi sima hirar niki okwowim mi sima siiramim ina kintinu sriiraraokiyim. Mi Jisis siya ha ninkiyinyin okwokiirim mi siya ina boinkiyin simiirin, yipiki kimiir nwirin dimin biyie tir karamae nwowin, bi pi siya dit saiirin siyani.

⁸ Mi siya ha swoki waisiinainamin mi siya yai nhirim ina swoki winamin nu iir.

⁹ Mi yayim Jisis siya boinim simiir mhoiia, sima ina kiwomwokairaraokiyim nwonwira nwonwira simiir oma namim. Mi biyin adiyaowae waibibiyeyim sima haiburgig hirin. Mi mhoiia yainan whran, kopak mwiigak ima. Mi sima ina yamim simiir oma. Mi hapaiirin Jisis saisar ywoki ta wig anakan.

¹⁰ Mi Jisis siya ha ninsiin okwoyinyinkiyin mi siya kimidina saiir srii, wig, sima ini papi nwowim? Tapaiirin inkam nwiirki swoki o rani, kariir boin huriiyuwamin waru dimin biyeyim kira tirim simiirsiyin, ha?

¹¹ Mi wiga siir yai aka hiniina yowarkii boin, inkam Komii tapaiirin inkam nwiirki swoki o rani. Nngaka. Sima bidi yamswokiyim. Mi Jisis siya saiir boin, an kara iriipi hiriinan waru siyiu biyeyim kira mi tirim pi simiirsi boin huriiyu rani. Mi kira tapaiir haiburgig mipi ti am. Mi kira wi dimin biyie kipi swoki tirmimin. Nngaka. Iriig.]

Jisis siya ini bieki whwoyanan ywowin nu iir

¹² Mi Jisis siya yipiki siir kigna apim, simiirin ina swoki boinkiyin, kara ti nu iirin ini bienan whwoyan. Mi yipiki kariirim naingwo tibmii kuni mi kariir yai imiir wakaeyoknaei mi siya wi siyiu biyeyin niibwomambwonan nwokiyamin wi siir nap rani. Nngaka. Siya wi yaeya kwoinwinin omwai waiyayokiyokiiyin wi siir haii bienan whwoyaeiyin.

13 Mi Farisi kamim sima Jisis siir boinki, wari dimin taeminim kira boiniyim yim kiriir kwoinkar priinaingwo boini. Wari dimin taeminim kira boiniyim yim dimin komii rani, yim krimiirin ha niisimauu rani, kira yipikin. Nningaka.

14 Jisis siya hinina yowarkii boin. Nningaka. Ti dimin taeminim kanakanar boin wakaenam yim kaimwowaingim. Dimusi rani, kara ina ninokninkinin omin kara nitin mi omin kara namanin. Mi wim kima ha ninokninkin tani kara pindanki nitkin mi kara wi pinda nami.

15 Wim kima kariirin nuan dimin imiirarar hidikin. Kima kariirin dimin mwoni bi boinikim. Mi kima kariirin ini hiriirar boin huriyiu kripkaiyim. Mi an kara inkam imiirin hiriinan bi hidikin. Nningaka.

16 Mi kara iikamim kariir whwonkam ida nokwowim simiir dimin taeminim sima tirim simiir hidi, kara wi wadieyar hidi. Dimusi rani, kara kariir kwoin airgi priinaingwo hid rani. Nningaka. Adi Komiiyin yipiki kariir nikropkiyin siya ini kanakar nwowin.

17 Kimiir siyiuin yio hinina boinkin, inkamwo pi nwisa ywoki kwoin whiruwa iki diminin sowar boinin pi kaimwo siya nwokii. Dimusi rani, sowa kwoin whiruwa bidi ywokiyo.

18 Kara kimiirin dimin taeminim kariirarim simiir boini, kara ti inkamin Adi Komii siir omanki nitin. Adi Komiiyin kariir Adin, yipikin kariir nikropkiyin, siya mi kara, krira kimiir ninokninkin haiginiuwam tiri kariirin hinin, kara yipikin.

19 Mi sima siirin hinina srii, kiriir Adin ini papi nwowin? Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin mi kima kariirin ha ninokninkin karamae nwowi kara yipikin mi kima kariir Adin siirin wi wara mi inokninkin tani. Mi kima kariir ninokninkini mi kima kariir Ad iirin wa mi inokninkini.

20 Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir maeyau kwira huyokiyokaiya maeyaua umirim Adi Komiiini sima hauuwiyim, sim haigiiya saiir hir boinmimauugin. Mi sima siir bi nonkwokim maeyaua mi biyie miriyya saiir hir hugripkiikikaiyam. Dimusi rani, siir iya naowana ya bi niki imbinika. Iriig.

Kima omin kara namanin siirin wi wara nit rani

21 Mi Jisis siya simiirin ini hiriirar swoki haingiyas boin taraowamin. Kara wi kapi namkripkainami. Mi mhoiyya kima wi kariirim hansirnaaei. Mi mhoiyya kima wa naonami. Dimusi rani, ti dimin biyieyim kima tirim simiirsika. Mi kima omin kara namanin wi siir wara nam tani. Nningi, nningaka.

22 Mi Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim sima hinina boin mi siya hinina dimusi boinkin, kima omin siya namanin wi siir wara nam tani? Mi ti yayim ti siya kwaboinkiyim, yim tari hinina boinkim, siya wi siya siyar swoki isomaonaei. Mi krima wi wara ninkin am tani, ha?

23 Mi Jisis siya hinina yowarkii boin, wim kima nu tiran iikamkim mi an kara ninomor kouan inkamkin wim kima ti nuin siir tirankar nitkin, an kara kouanki nitkin.

24 Kara kimiirin ti hiriinan siirsi boinmimauugin. Kima wa naonami. Dimusi rani, kimiir dimin biyieyim kima tirim simiirsika. Mi kima ha bi naingwo tibmii kuingim kara ti Inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya.

25 Mi sima siir yai aka ina swoki owarkii boinim, ihi mi kira yipikin? Mi Jisis siya ina swoki owarkii boinin, kara ti yayim kimiir bidiyar iki boinmimauuin, iya kara biigi bi Adi Komii siir yai aiir boimimauuin.

26 Kara kimiirin wa pi boinin mi wa pi mi hidin dimin biyie biyieyim kima tirim simiirsiiyin. Mi tariinanin iyie? Yio ini nninga ywowin. Mi tariinanin kara nuan iikamim kimiirin pi yaimin diminim kara hainaniyim siir hiranki, inkamin yipiki kariir nikropkiyin pi simiir boinmimauuwi. Siyairgin kaimwoki kaimwowin. Mi ta saeyairga kara boinmimauuwiya iikamim nuanim kimiir.

27 Sima ha bi ninokninkinkim ti dimin taeminim siya boinmimauuwim, yim siir Adin siirgin. Nningaka.

²⁸ Mi Jisis siya simiir boŋki, mhoiŋa ŋiŋa kima kariir hainani, inkamŋn ninomor kouanki nitin paeyin hiiniŋa niriŋoninkinŋn siir mi kara ha naonami mi kima wi haini ninokninkini, kara yipikin. Mi kima wi haini ninokninkini, kara ti dimin taeminim kanakanar bi priinaingwo boŋkim. Mi ti yayim kara boŋmimauwim kimiir, yim kariir Adin Adi Komii siyar hauugikim kariirin.

²⁹ Mi kariir Adin, Adi Komii siya yipiki kariir nikropkiŋin, siya ini kanakar nwowin, siya kariirara bi kigninkinkiiŋin. Dimusi rani, siir yayim karar wakaekim mi kara siir kwoin iirar napikin.

³⁰ Mi iikam whiekakim ta yayiŋa Jisis siya boŋna saiir wakaeyim siŋa ina yaingwo tibmii kŋngiyim siirim. Iriig.

Jisis siya simiirin minsi boŋmimaugŋn siya simiir whinkinsiis haiginiugŋn siŋa dimin biyeyim rirmiiŋa simiirsi nwowim

³¹ Mi mhoiŋa Jisis siya Isrel simiir iikamim yipiki siir yayi aiir wakaeyim mi siŋa ina yaingwo tibmii kŋngiyim ti yayim siya boŋim simiiram. Mi kima ti yayim kara boŋim simiiram naingwo tibmii kŋni mi kima wi kariir kigna mriiŋan inkam nwowi.

³² Mi mhoiŋa kima wi haini ninokninkini yaimwokiŋa yaimwowa. Mi ta yaimwokiŋa yaimwowa kimiirin wi saeya whinkinsiis haiginiuwi rirmiiŋa dimin biyeyim simiirsi nwowim inkamŋn maeyaua mi biyie mriiŋa saiir hir hugripkikikaiŋin mi ha haiburgigiyin, siir hiriinan.

³³ Mi siŋa ina yowarki boŋim, nim krŋma Ebrahamni namouwim, krŋma biŋa inkam nwirniŋim nŋnga nŋnga bi swoki mrii miminkim. Mi kara hiniŋn dimusi boŋkin, kima wi inkamŋn maeyaua mi biyie mriiŋa saiir hir hugripkikikaiŋin mi hir ha haiburgigiyin mi rirmiiŋa ha nwowiŋin wi siir hiriinan nwowi.

³⁴ Mi Jisis siya simiir boŋki, kara kimiirin yaimwowa boŋkii, iikam kima yipiki dimin biyie tirim, yim ini iikamim maeyaua mi biyie mriiŋa saiir hir hugripkikikaiŋim dimin biyeyim ini haniŋn simiir kwoin imiir kwiriidwokaiŋim ini simiir hiriinan ywowim.

³⁵ Iikamim maeyaua mi biyie mriiŋa saiir hir hugripkikikaiŋim, siŋa diminim siŋa naingwowyim wi tir tani. Mi inkamŋn yipiki om hirar nwowiŋin yio nikrani, diminŋn iki siya naingwowyim tiram, yim wa tiri.

³⁶ Mi kara ti yinisimŋn kimiirin wadie tir haiginiuwi mi kima iki dimin biyeyim simiirsiŋin wi rirmiiŋar nwowi mi kima mhoiŋa wi rirmiiŋar rirmiiŋar nwoki.

³⁷ Kara ina ninokninkinŋn, kima Ebraham siir namougim. Wim kima kariir nisomaowam tiri. Dimusi rani, kima yayim kara boŋmimauwim simiiram naingwo tibmii kŋn tani.

³⁸ Kara kimiirin yayim kariir Adin biŋa siya niisiisimauuwim kariir, simiir boŋmimauwim. Mi wim kima ini dimin taeminim biŋa kimiir ad ima boŋmimauwim ini simiirar swoki tirim.

³⁹ Mi siŋa siir yayi aka hiniŋna yowarki boŋn, krŋmiir adin Ebrahamkin. Mi Jisis siya ina swoki boŋkiŋin mi kima Ebraham siir yinisimki niuwi mi kima wi dimin taeminim siya tirim wi simiir hiriinanar ti tir.

⁴⁰ Mi ti yayim kara boŋmimauwim, yim yaimwowaŋim, yim ti yayim yim kara wakaenani ima Adi Komii siirim. Mi wim kima ini hiriŋar niksise kripkaiŋim kariir nisomaowamŋn. Abraham siya ti hiriinan siyu iir bi swoki tiriminkin. Niŋgaka.

⁴¹ Wim kima dimin taeminim kimiir ad ima tirim simiirarar tirkim. Mi siŋa siirŋn ini igao yayar boŋkiŋim, krŋma hiŋin tani. Krŋma ad nwiruŋani yinkim Adi Komii siirgisiirgim.

⁴² Mi Jisis siya simiirin hiniŋna boŋn mi Adi Komii siya kimiir Adgi niuwi mi kima kariiram warar timi aingwokwo, ti inkamŋn yipikin Adi Komii siya nikrop iuungiyin nua tiriir siir om hiranki. Kara tiriirin kariir kwoin ara napam bi nitkin. Kariirin siyar nikropkikin.

⁴³ Mi kima ti yayiim kara boinim simiir ninokninkin karamae dimusi nwokim? Kima wi ninokninkin tani. Dimusi rani, kima, kima nwowa saiir hiriinan nwo rani mi kima kariir yai aiirin wi ha wakaeyoknarani.

⁴⁴ Wim kima kimiir adin Setan siir yinisisimkim. Mi wim kima dimin biyie biyeyim siya naingwowyim simiirar mi aingwowikim. Mi bidi bidiniyarin, siya inkam nisomsom aowaki waiwigin siya miyiknansim bi swoki omin ominkin. Dimusika, minsika siya simiir whinkinsiisamin yaimwoni wara bi boinikin. Siya niksisaeyaki waiwigin, iikamim simiir kwoin imiir nikpitmayam. Mi iya siya niksisaeyim, siya siir kwoin iirar napikin. Dimusi rani, siyairgin iikamim niksisaeyim simiir adin.

⁴⁵ Kara kimiirin yaimwowar boini yayiim kara boiniyim kara yaimwo imiirarar boini. Kara bi niksisaekin mi kima simiiram bi naingwo tibmii kinikim. Dimusi rani, kara kimiirin Setani dimin taeminim sim boinikin.

⁴⁶ Mi kimiir nwirki hiriinan boin karamae dimusi nwowi, ti dimin taeminim kara tirim yim kipii rani, ha? Kara kimiirin yaimwowar boini mi kima kariiram naingwo tibmii kinim payop.

⁴⁷ Mi tiriiginim yipiki Adi Komii siir yinisisim nwowi, yim sima dimin taeminim Adi Komii siya boinim simiir wakaeyoknakim. Wim kima Adi Komii siir yinisisim tani mi kima dimin taeminim siya boiniyim simiir panisi wakaeyoknasi. Iriig.

Ebrahim siir apu aeya naokaina siir, an kara hiriayar nwokin

⁴⁸ Mi inkam komii komiiyim Isrel simiir iikamim simiir kigirkakiyim sima siir boin, biya krma kiriirin yaimwowar boinkikim, ti nu haimii Samerian inkamin, kiriirin yu biyieki bidi ii okwokaiyin.

⁴⁹ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kariirin uridyugi bi nii okwokaigin. Kara, kariir Adin siir inig iirarar hainan prapasi. Mi wim kima kariir swoki igbumbuwi mi kima kariir inig iir bi hainanikim.

⁵⁰ Kara dimin taeminim minam bi tirkim, iikamim kima kariirin hinina boinim, kara inkam wadiekim. Nningaka. Adi Komii siya iikam kimiirin wi mhoiyya niisiimauuwi kariirin hinin kara inkam wadiekim. Mi dimin taeminim kara tirim, wi siyar hidi.

⁵¹ Kara kimiirin yaimwowar boini, yipiki kariir yayiim kara boinim simiir naingwo tibmii kinin yio wi nao rani. Nningaki, nningakinga. Sima wi omwai hiriayar waiyayokiyokiyami.

⁵² Mi Isrel simiir inkam komii komiiyim, simiir kigirkakiyim, sima siir boin, krma ini haini yinokninkinkiyim kira asi whaowaei, kariirin uridyugi bidi yitkiyyin. Mi kariir kwoinin siya kiyipiyaokiinaowidi.

⁵³ Mi inkamin Ebrahim nikuiwiyin mi profet inkam ikim yipiki Adi Komii siir yai aiir nowomwarkai haiginugigim yim bidi yaonamim. Mi ni kira kimidiniya hinina boin, yipiki kariiram naingwo tibmii kinini wi nao rani. Yio wi omwai hiriayar waiyayokiyokii. Mi kira hiriayar naingwowi Ebrahim siya mi profet inkam ikim, simiir kouwin ini kira ywowin, ha? Mi kira hiriayar mi naingwowi kira ini Adi Komii siir hiriinan ywowin?

⁵⁴ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin mi kara kariir inig iirar swoki hainan prapasi, yio dimin komii rani. Kara wi hiriinan tir tani, Adi Komii, kariir Adin yipikin kima boinin hinin kima siiram naingwo tibmii kinini, siya siyairgin kariir inig iir hainan prapasi.

⁵⁵ Kima ha boinkim, kima siirin ina ninokninkinin mi kima siiram naingwo tibmii kin tani. Nningaka. An kara siirin ina ninokninkinin mi kara ina mi wakaeyokna aingwo tibmii kinin siiram. Mi kara ha boini, kara siir bi ninokninkinkin. Kara wi iikam kimiir hiriinanar pi mi owin niksisaeyan inkam. Nningaka. Kara siirin ina ninokninkinin mi kara siiram asi wakaeyokna aingwo tibmii kinini.

⁵⁶ Kimiir brougaeyin Ebrahimin minam naingwokwonanaekin, iya kara haiburgigana Adi Komii siir om iir mi nua tiriir nitim, inkam nauuni oniyim nuan iikamim kimakar. Siya bidi yinokninkin mi siir kwoinin maigimaiga komiigak asi nwokin.

⁵⁷ Mi Isrel simiir inkam komii komiiyim sima siir boin, kira waibiyie bi niki okin mi kira Ebrahim siirin ha kigin, aniya? Kiya, nipi niksisaei.

⁵⁸ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, kara kimiirin yaimwovar boini, biya Ebrahim siir yopiya siir naokaina, ankara hiriyyar nwokin.

⁵⁹ Mi ti yayim siya boinim simiir mhoiya, kamim siya ina haiyim siir kaiyimik aowam. Mi Jisis siya idowiya bi nwokin. Mi siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir haiburgigin mi ina yapnaniyam idowiya hiriir. Iriig.

9

Inkam nhwokwisaeyin siir niwiigin

¹ Mi Jisis siya ha napnamin sasar mi siya inkam nhwokwisaeyin siir kig, siir yopiya siirin hiriinan nhwokwisaeyar naokainakika.

² Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir srii, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, siyu biyie nhinga tirkin, ti inkamin siir yopiya siirin hiriinan nhwokwisaeyar naokainain. Siyar, iyie? Siir yopii ad owa?

³ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, ti inkamin mi siir yopii ad owa simani dimin biyie bi tirkin? Siya nhwokwisaeyar hiriyyar nwokin. Dimusi rani, Adi Komii siya siirin wi dimin kibiki kibi iir tirhaiginuwi, iikamim simiir nisiimauuwam.

⁴ Krima Adi Komii siir dimin taemin imiirar tirkipkai, inkamin yipikin kariir nikropkiyin tiriirin. Krima ti iyim siya nimbingiyim krimiir hiriyyar tir. Dimusi rani, mhoiya ta ii aeya niti, iikamim sima wi ti hiriinan dimin iir tir tani.

⁵ Mi kara ti nu tirar niki owin, kara ini paenan niuya haiginunan ywowin, iikamim simiir siyu iir. Kara simiirin Adi Komii siir dimin taemin imiir nisiimauuwi.

⁶ Mi ti yayim siya boinim, simiir mhoiya siya yaeyopa nu hiriir ha yaskiigiyin mi siya kimidiniya nu inakar yinkin hubrombropki nu bropair nwokiyam. Mi siya kimidiniya siir nhwo iir yaki itimakiugiyin.

⁷ Mi ti siya nitimakugiyin inkamin siir nhwona iir saiir mhoiyain, siya siir boinki, kira whiia Siloam nikuwiya saiir tani whaunaki.

⁸ Mi siya ha swoki itin mi iikamim saika kingiin hir nwowim mi iikam nhirim yipiki siir kigin, siya nu hir nidwowin umiram iikam imiiram kauin, sima, sima simar yinsrii ansriina, ti inkamin biya hir nidwowin mi umiram iikam imiiram kauin siir hauuwam mi tari siyargin ti inkamin, iyie? Si rani?

⁹ Mi iikam nhirim sima boin, ti inkamin siyargin nu hir nidwowin krimiiram kauin. Mi nhirim sima boin. Ningaka. Ti inkamin si rani, siir whwonkamain ti inkamin nhwokwisaeyar nwowin siir whwonkamnankin.

¹⁰ Mi siya simiir boinki, karaigin, ti inkamin biya nhwokwisaeyar niki owin. Mi ta siya boinkiya simiir saiir mhoiyan, sima kimidiniya siir srii, kira panin panina tirkin wara kariir nhwoin wadie nwokiyin mi kira hinda tinda ha kigomokiyin?

¹¹ Mi siya simiir boinki, inkamin Jisis nikuwiyin siir yaeyopa nu hiriir ha yaskiigiya mi siya kimidiniya nu inaka yinkin hubrombropki, brop nwokiyam mi mhoiya siya kimidiniya kariir nhwo iir yaki itimakiugi. Mi siya ina boinkiyin kariirin, kira kariir whwonkamain whi Siloam saiir tani whausoknaki. Mi ta saiir mhoiyan, kara ina yamin kariir nhwo iir whausoknakiyim. Mi kariir nhwoin ini ta saiirsayar kigomokiyin, hinda tinda.

¹² Mi ta siya boina saiir mhoiya, sima siir srii, siya ini papi nwowin? Mi siya ina yowarki boinkiyin, kara siir ninokninkin tani. Iriig.

Mi Farisi kamim sima ti inkam iir srii Jisis siya dimu dimin tirkin

13 Mi mhoiyya sima ti inkamin biyya nhwokwisae niki owin siir yikunam, Farisi kamim simiiram yipiki Mosesni siyiuim sim sibgu inokninkiniyim.

14 Mi iyya Jisis siya nu bropairin ti inkam nhwokwisaeyin siir nhwo iir naki itimakugiyin mi siir nhwoin wadie ha swoki okiyin mi siya ina dikaoraekaokiyin hinda tindain. Siya ti diminin Juda simiir ii komiyya piu siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya Sabat saiir tirkin.

15 Mi siya hiriirin simakar yam Farisi kamim simiir kigamin. Mi sima kimidiniya siir srii siya simiir swoki boinmauuim, siya wadie panin panina nwokikin, tiki sibgu kigomokiyin. Mi siya ina yowarkii boinin, kariir nhwonain inkam nwirin nu bropairin siya nitimaku haiginugikin mi kara op ha nani whausoknakiyin mi kara hinda tinda ina priikigomokiyin.

16 Mi Farisi simiir iikamim simiir nhirima boin ti inkamin Adi Komii siya bi nikropkikin. Ningaka. Dimusi rani, siya mi Juda simiir ii komiyya piu siisiya dimin taemin whir tir karamae nwowiya Sabat saiir mriigin. Mi siya Moses siir siyu komii iir bi napkin. Mi nhirim sima boin mi siya uridyugiswo wi ti hiriinan dimin miyyik miyyik imiirar pi tirin? Mi sima, sima simarin isido whisa yinibir. Nhirim yim hinina boin, Jisis siya inkam paii rani mi nhirim sima boin, siya inkam wadiekin.

17 Mi sima inkamin biyya nhwokwisae niki owin, siir sriigi, kira panina naingwowi inkamin wadie kiriir nhwo iir nwowaiginugiyin, ha? Mi siya simiirin hinina boinki, siya profet inkamkin?

18 Mi Isrel simiir kigriraowiyim inkam komii komiiyim, sima ti inkam iir bi ninokninkinim mi sima paninsi yaingwo tibmii kinsi hinin, ti inkamin biyya nhwokwisae niki okin mi tariinanin siya ina sibgu kigimokiyin. Mi sima ti yayim siya boinin simiir bi naingwo tibmii kingim. Sima wi siir yopii ad owiirar srii iski.

19 Mi sima sowiirwai srii, ana tiriiginin kowiirwai yinisimkin kowawaiyin hiriinan nhwokwisaeyar naokainakikin siirin? Mi siya panin panina kigimokikin, tariinanin ti dimin taemin imiir kigomokiyin?

20 Mi siir yopii ado sowawai boin simiirin, krira ina ninokninkino, tiriiginin kririir yinisimkin yipikin krirawai naokainakiyin siirin hiriinan nhwokwisaeyar naokainakikin.

21 Krirawaiyin ninokninkin tani siya panina nanao kaowirrkikin, siya ti dimin taeminim simiir sibgu kigomokiyin. Krira ninokninkin tani, siirin nhinga namsi tir haiginugikin siya ti dimin taeminim simiir sibgu kigomokiyin. Kima siir srii. Siya inkamae bidiyar ywowin, pi siyar nwoki boinin.

22 Mi siir yopii ado sowa hiriinan yai asi boinko, sowa Isrel simiir inkam komii komiiyim simiir iikamim simiir kigrakakiyim simiirsi nididgo. Inkam komii komiiyim biyya sima hinina boinkim, inkam nwirki ha boini, Jisis siya Kraiskin, yipiki iikam imiir whinkinsiis haiginuuwam nitin. Mi sima sowiirin omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya wi saiir hiriir kigninkin apninopkaigi rani.

23 Mi siir yopii ado sowawaiyin bidiyar yinokninkino siirin. Mi sowawaiyin simiir boinki, siya inkamae bidiyar ywowin, kima siirar srii.

24 Mi sima ina swoki ikunain ti inkamin yipiki biyya nhwokwisae niki owin siiram. Mi sima siirin ina boinin, kira Adi Komii siir hainanprapraski mi mipi yaimwowar boinki. Krira ina ninokninkinim tiki inkamin siya Adi Komii siir siyugi siyu iir sibgu ap rani. Kira hinina dinokninkin wari inkamin, yio inkam paii rani.

25 Mi siya simiir boin, kara ninokninkin tani tiki inkamin siya wadieki piyamisi owin, iyie? Miyyik rani. Kara ti siirarar ninokninkini, biyya kara nhwokwisae nwokin mi tariinanin kara iki digworaekwo whiekakim simiirin ina sibgu kigomokiyim.

26 Mi sima siirin ina swoki sriiyim, siya kiriirin dimu dimin tirkikin? Mi siya kiriir nhwo iirin wadie panina nwowaiginugigin?

²⁷ Mi siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kara kimiir bidiyar iki boinmauwun. Mi kima bi sibgu wakaekim. Mi kima pi idip idip wakaeyam dimuam swoki tiri? Mi kima siir wakaeyokna apam naingwowi, aniya?

²⁸ Mi ti siya boinkiya hiriinan saiir mhoiiyan mi sima siirin yai miyikni bi boinkikim, sima hinina boinki mi ni kira tari siir yai aiir mi wakaeyokna apam mi tiri. Nim krima ningaka. Nim krima Mosesni miyim si wingikim sim wakaeyokna apikim.

²⁹ Krima Adi Komii siir miyim Mosesni boinim siya winam simiirarar ninokninkini. Mi wari inkam paeprikab hiriinanin krima siir ninokninkin tani, siirin nhinga nikropkikin tiriirin.

³⁰ Mi ti inkamin siya simiir boin, ti diminin yio ini saika sa ywowun. Kima ninokninkin tani siirin nhinga namisi ikropkikin. Siya nitkin mi kariir nhwoin wadie siya nwowaiginugikin.

³¹ Krima ti siirin ina ninokninkinin, Adi Komii siya ti hiriinan inkam biyeyim dimin taeminam siiram sriiyim simiir yai bi swoki wakaekin. Siya iki iikam miyik miyikim yipiki siir kwoin iirara napiyim, simiir yai imiirarar wakaekin.

³² Mi bidi bidiniyarin iya Adi Komii siya nu iir nonkwokwokiyin mi ini tariinanar yadigniyin, krima hiriinan bi swoki wakaemiminkim, inkam nwirin, inkamin nhwokwisae nwowiyin siir bi swoki whindiraerarkin, siya sibgu kigomokiyim iki dimin taeminim sim.

³³ Mi ti inkamin Adi Komii siya nikropki karamaekiswo siya wi ti hiriinan dimin miyikar pi tirin? Ningaka.

³⁴ Mi ti kamim sima siir boinki, kiriir yopiiya kiriir naokainakiya, saeya kiriirin siyu biyeyan inkam naokainakikin. Mi tariinanin kira dimin taemin krimiir nusiimauuwam tiri, aniya? Mi ta sima boina hiriinan saiir mhoiiyan sima siir yikidu mi sima siirin omaka yaimin dimin nidwokai wakaeya saiir hirankar yikropki. Iriig.

Iikamim Jisis siiram naingwo tibmii karamae nwowiyim yim ini iikamim nhwokwisae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim

³⁵ Mi Jisis siya hiriinan wakaewinin, sima siirin idowiiya hiriir nikrop apnikiyim mi siya kimidiniya siiram hansiram. Mi mhoiiya siya siir hansiryiskaiyin mi siya kimidiniya siir srii, kira inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siir om hirankin, kira siiram in naingwo tibmii kinin?

³⁶ Mi ti inkamin ina yowarkii boinin Biyan Inkam Komii, kira kariir boinmauu ti inkamin siya yipikin mi kara pi siir yai aiir niki wakaeyokna apim.

³⁷ Mi Jisis siya siirin hinina boin, kira siir bidiyar iki kigin ti siyairgin ti kinaka boinaiyin.

³⁸ Mi ti inkamin siir yai akan hinina yowarkii boin, Biyan Inkam Komii, kara ina naingwo tibmii kinin kiraairgin inkamin Adi Komii siir om hiranin. Mi siya ogmwo ha waisii hunanainamin mi siya kimidiniya siir inig iir hainan.

³⁹ Mi mhoiiya Jisis siya ina boinin, kara ti nu iirin minam nitkin iikamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kinim mi iikamim yipiki siiram naingwo tibmii kin karamae nwowim simiir hidam. Kara tiriirin minam nitkin iki iikamim yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim yipiki iki iikamim nhwokwisae nwowim simiir hiriinan nwowim simiir whinkinsiis haiginuwam nitkin. Mi sima wi siiram nwoki sibgu aingwo tibmii kinim. Kara minam nitkin iikamim yipiki ha naingwowim, sima Moses siir siyu komiiyin siir yai imiir bidi sibgu inokninkinim, iikamim sibgu kigomokiyim simiir hiriinan. Kara simiir nusiimauuwam nitkin. Tiriiginim, yipiki Adi siiram naingwo tibmii karamae nwowim iki iikamim nhwokwisae nwowim simiir hiriinan, sima nwowa saiir hiriinan.

⁴⁰ Mi Farisi kam nhirim yim saika hir warar ninkin okwokim mi sima bidi wakaekiyim dimin taeminim siya boinkiyim mi sima kimidiniya siir boin mi kira hiriyyar naingwownim krima iriipi hiriinan nhwokwisaekim ti iikamim simiir hiriinan, aniya?

⁴¹ Mi Jisis siya simiir boinki, kimiir kwoinim ini ti iikamim nhwokwisae nwowim ini simiir hiriinan ywowim. Mi ta hiriinan saiirsika, kimiirin wi Adi Komii siya boinwokiyopnatkaigi rani. Mi wim kima inokinokin hirii hiriyyar boininaekim, kimiir mhi kwoinim dimin whirki swoki kinyiskai rani. Mi kima ina ninokninkinim Adi Komii siirgisiir dimin taemin imiirin. Mi hiriinanki niuwi kimiirin Adi Komii siya boinwokiyopnatkaigiyim wi digar nwowi. Mi kimiir dimin biyeyim wi haiyoprimdiyumiigi rani, sima wi hiriyyar nwokripkaii. Iriig.

10

Jisis siya iikam imiirin inkamin sibsib kigriraowiyin siir hiriinan kigriraokin

¹ Kara kimiirin yaimwowar boinkii, inkamin hira sibsib imiir huuyokiyokaiiya saiirgisaiir ano iir napninopkainam karamae nwowi mi siya hinda kaina iiyami hir aiirin, yio ti hiriinam siyuin, yio ini inkamin digworaekwo tauaehaiyam namiyin ini siir hiriinan ywowin.

² Mi inkamin anoki ano iirar napninopkainamiyin, yio siya inkamki inkamin sibsib imiir kigriraowikin.

³ Mi inkamin ta hira saiir anowin napninopkainamiyin siir kigriraowiyin, siya pi ti inkam iir kigwini, siya siirin pa kigninkin apninopkaigi. Mi sibsibim pi siir yai aiir wakae sibgii mi siya sibsibim simiir inigim irira irira pa dapkii mi siya simiirin pa whinapnaniyami idowiiya hiriir.

⁴ Mi siya siir sibsib imiirin pa nikuunaniyami mi simiir biyyin pi siyar nwonami. Mi ti sibsibim siir mhoiyya asi sidkaenamkim. Dimusi rani, simiirin siya nikuunaim mi sima siir yai aiir wakaesibgiyim mi sima ini siir mhoiyyar sidkaenamim.

⁵ Mi inkam nwirkiswo, sima wi siir di wakaeyoknaei mi wi siir mhoiyya di mi ami. Nningaka. Sima wi siirsi pi yididin mi wa pi yidamin. Dimusi rani, sima inkamin yipiki simiir kigriraowiyin siir yainan wakaeki rani.

⁶ Jisis siya ti yayim Farisi kamim simiirin boiniyio yai ara boinkin. Mi sima simiir bi sibgu ninokninkinkim siya tiriiginim, yio siyar boinakin. Iriig.

Jisis siyairgin inkam kibiyin yipikin sibsib sibgu kigriraowiyin

⁷ Mi ti kamim sima ti dimin taeminim Jisis siya boinim simiir bi ninokninkinkim. Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, kara kimiirin yaimwowar boinkii, karaairgin sibsibim simiir anowin. Iikamim yipiki sibsibnan nwowi mi Adi Komii siiram ha niti simiirin wi kara whinkinsiis haiginuwi.

⁸ Iikamim yipiki biyya kariiram niki itim Isrelmi iikamim sima kigriraowim, yim haiyan iikam niki okim. Sima inokinokin sibsib imiir tauaehaiyamar nitikim. Mi sibsibim simiir yai imiir bi swoki wakae sibgin. Mi iikamim yipiki Adi Komii siir sibsibnan nwowim yim wi ti hiriinan inkamim siiram kipi naingwo tibmii kin. Nningaka.

⁹ Anowin karaairgin. Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kinin yio ini sibsibin hira saiirgisaiir ano iir napninopkainaniyin ini siir hiriinan ywowin. Mi ta hiriinan saiirsika, siirin wi asi nanmaiwarkanaei. Mi mhoiyya siya idowiiya nami mi siya wraisu nae mi kii minim simiir kigi mi wi haini naei.

¹⁰ Mi yio haiyan inkamin, yio dimin taemin imiir tauaehainaki aramar nitikin. Mi sibsib imiir nisomsom aokaogig mi digworaekwo imiir nonkwobumbuninkingig aramar niti. Mi ti kara nitin sima wi nao rani, sima wi omwai waiyayokiyokai siyuin Adi Komii siya naingwownin siir.

11 Kara ini inkam miyikin sibsib sibgu kigriraowiyin ini siir hiriinan ywowin. Kara wi minsi naowi, kariirgi kariir sibsibim simiir whinkinsiis haiginuwam wadie sima sibgu owam.

12 Mi ti miyan inkamin yipikin umir aramar miriyyin, yio inkamin sibsibgi sibsib kigriraowiyin si rani. Mi sima wi siir sibsib nwo rani. Mi siya niimauan wra biyieyin siir kigwini mi siya siirsi nididwini mi wa nidamnani. Mi niimauan wra biyieyin pi sibsib imiir ninkin aeyokiyoknami. Mipi siya simiir irni yonkwo, iki nhirim yimba kakidamkii hinda tinda.

13 Mi ti inkamin ti hiriinan nidamamin, yio siir sibsib imiiram bi naingwowikin. Yio siya sibsib imiirin umiraramar kigriraowi.

14 Kara ini inkam kibiyin sibsib sibgu kigriraowiyin ini siir hiriinan ywowin. Kara ti iikamim kariir sibsibnan nwowim simiirin ina sibgu inokninkinim mi sima ina mi sibgu inokninkinim tiki iikamim yipiki kariir sibsibnan nwowim simiirin. Mi sima kariirin ina ninokninkinim mi ina naingwo tibmii kinim kariirim.

15 Kara mi kariir Ad ieya kriraniyin, krira krira ina sibgu ninan inokninkinao. Mi krira nwirni nwirniyam in na ninan aingwokwowo. Mi krira ini nwiruwar ywowskiyo. Mi ti hiriinan siyuuin, kara ina ninokninkinin tiriirginim yipiki kariir sibsibnan nwowim mi sima kariirin ina mi inokninkinim. Kara mi kariir sibsib ima krima krima irni nwirniyam in na ninan aingwokwonam. Mi kara wi hiriirnansi naowi simiir whinkinsiis haiginuwam.

16 Mi iki iikam nhirim kariir sibsib nwowim, yim sima kariir pugana Isrel simiir iikam tani. Kara simiirin wi tiki nhir imakar ninkin kigriraowi. Mi sima kariir yai aiir wakaei mi sima wi kariir siyu iirar napi. Mi mhoiya sima wi pugan kwiruwar nwoi. Mi simiirin wi kanakanar kigrkaki.

17 Kariir Adin siya kariiram in naingwokwonanaeyin. Dimusi rani, kara iikam imiirsi naowam naingwokin. Mi kara wa swoki insiin idwowi mi wi omwaiyar swoki waiyai.

18 Kariirin wi inkam nwirki tir tani, kara naowamin. Nngaka. Kara kariir kwoin iirar nwoi. Ti dimin taeminim Adi Komii siyar boinkikim mi kara asi tiri simiirin. Kariirin siyar bidi boinki iskiyin naowamin mi kariirin wi siyar swoki kiwaki omwai kara swoki waiyayokiyokiyamin.

19 Mi Isrel simiir inkam komii komiyyim isido whisa yinikibir mi sima ta yai aiir yinkinyaeyo boin. Nhirim, yim sima dimin whir boin mi nhirim yim sima dimin whir mi boin.

20 Mi iikam whiekak ima boin, siirin uridyug biidi ii okwokaiyin mi siir kwoinin siya kiyipiyaokii. Mi siya ti hinin dimin taeminim sim asi priiwhaowae boini. Mi kima waraur dimusi nokwowi siir yai aiir wakaeyamin?

21 Mi nhirim sima boin, siir yaiyim siya boinim, siya iki inkamin uridyugakin siir hiriinan swoki boin tani. Nngaka. Uridyiu biyieyin ti inkam nhwokwisaeyin siir nhwonain pi hiriinan wadie di swoki ohaiginuwi, iki dimin taeminim sim sibgu dikao-raekaokiyamin. Iriig.

Mi Isrel simiir inkam komii komiyyim sima Jisis siir nikwowaisugim

22 Jisis siya ti diminim om komii Jerusalem hir boinkin, iya iikamim iripa sima haingiriyu owa saiir. Ta iya sima swoki aingwokiya kamim simiir digworaekwo biye imiir nainikinimnhin itkiigigiya Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir hirankin mi saeya bidi swoki haiwaokiya Adi Komii siir inig iir hainanam. Mi ta iya ya naopii iiga.

23 Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya Solomongi si miriyya saiir uru aiir napririrkin.

24 Mi iya siya hirar niki apriririn mi Isrel simiir inkam komii komiyyim ha nitim kimidiniya siir ini kaiyokaini mi sima ina sriyyim mi kira ti hiriinan yaiyim krimiirin

iiyim wi pariga kinanankiwi? Kira krimiirin hindara boinmauu kin iski, kira ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin iikam krimiir whinkinsiis haiginuam siya, iyie? Si rani?

²⁵ Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiir bidiyar iki boinmauum mi kima kariir yai aiir bi naingwo tibmiigim. Ti dimin miyyik miyyikim ti kara tirim, kara kariir Adin siir kirie aiirar mirii, tiriginim yim min nisiimauugim kara yipikin.

²⁶ Mi kima kariir yai imiirim bi naingwo tibmii kungim. Dimusi rani, biya kara kimiir bidiyar iki boinim, kima kariir sibsib rani.

²⁷ Kariir sibsibim sima kariir yai aiirin pa wakaei mi ankara simiirin irira irirain ina ninokninkinim. Mi sima pi kariir yai aiirar mi wakaeyoknaei.

²⁸ Mi simiirin kara wi hiriinansi whinkinsiis haiginuwi. Mi sima wi inigak hiriyyar nwoki waiyayokiyokikaeyamim mi sima wi nao rani. Mi kariir iikamim sibsibnanim, simiirin wi inkam nwirki kariir inanki nispakii hainaki rani. Mi sima kariiram naingwo tibmii kin karamae wi ha nwo rani. Nungaki, nungaka.

²⁹ Kariir Adin yipikin ti iikam imiir hauugiyin, siyairgin iki digworaekwo whiekakim simiir kougi kou nwowin. Mi iikamim yipiki siir siyu iir sibgu apim simiirin wi inkam nwirki swoki ispakii hai rani, siir in ankin. Mi sima siirin hiriinansi nikwowaisiyyim wi digmin digmin nwo rani.

³⁰ Kara mi kariir Ad ieya krirani ini nwiruwar ywowiskiyo.

³¹ Mi ti yayim siya boinkiyim simiir mhoiyan mi Isrel simiir inkam komii komiyyim, siya ina yuhaiyim siir kaiyimik aowam.

³² Mi Jisis siya simiir srigi. Kara tapairin dimin miyyik miyyik kasa bi tirkin, kimiir whwonkam idain ti dimin taeminim kariir Ad ieya nimbingiyim kara tiram. Mi kima siya kariirin piki hinin diminim simsi kaiyimikam tiri?

³³ Mi Isrel simiir kigriraowiyim sima siir boinki, krima siya ti dimin kibikibiyim kira tirim simiirsi kaiyimikam tir tani. Nungaka. Krima kariirin siya pi dimusi kaiyimik rani, kira yai miyyiknan bi boinkin kira inkamaingim mi kira hinin dimusi boinkin, kira ini Adi Komii siir hiriinanar swoki owin.

³⁴ Mi Jisis siya simiir yai akan hinina yowarkii boin, Adi Komii siir yayia Yokwo Komii saiir hir nwowa hinina boinka, iikamim sima hinina boinkim, kara hinina boinkin wim kima ini Adi Komiinan ywowim.

³⁵ Krima ina ninokninkinim, Adi Komii krimiir Wanin siir yayim Yokwo Komii saiir hir nwowim yim kaimwowaingim mi sima wi digmin digmin nwo rani, simiir kisinaim. Mi Adi Komii siya iikamim yipiki siya siiboboiniuim siir yai aiir, yim sima ini Adi Komii siir hiriinan ywowim.

³⁶ Kariirin Adi Komii siyar nimbingiyin mi siya kariirin ina yikropkiyin nua tiriir mi kima kariirin hiriinan dimusi boinkim, kara dimin biyie boinmimauuwi. Dimusi rani, kara kimiirin pi hinina boini, karaingim Adi Komii siir yinisimin.

³⁷ Mi kara diminim kariir Adin siya nimbingiyim kariir simiir tir karamae nwowi mi kima wi hiriinan saiirsi nwowi ti yaimin diminim simiiram naingwo tibmii kin karamaeyin.

³⁸ Mi kara siir mi aiir mirii mi inkam nwirki kariir yai aiirim naingwo tibmii kin karamae nwowi mi kira wa ti aingwo tibmii kin ti miyyim ti kara tir imiiramim. Mi kima wi hiriinan nwoki sibgu inomokninkinim Adi Komii siya mi kara krira ini iripar yinkiamasuwo. Mi krira ini nwiruwar ywowiskiyo. Mi kariir kwoino ini whiruwar ywoki iskiyin.

³⁹ Mi sima ina swoki kinankiium siir nonkwoim mi siirin maeyau biyieya mi biyie miriyya saiir hir hugripkikikaigigam. Mi siya simiir haiburgigin mi ina yamin.

⁴⁰ Mi siya simiir haiburgigin mi ina swoki amin. Mi siya ie Jodan siirar swoki iyapidnam mi siya kimidiniya maeyau biya Jonki si baptais haiginua iikamim sim, saiir kariir yimbiam. Mi siya kimidiniya hir ini owou.

41 Mi iikam whiekakim ha nitim mi kimidiniya sima ini boini, Jon siya iikamim makiniyim simiirin hiriinan dimin miyik bi tirkim ti inkamin siir hiriinan. Mi dimin taeminim ti inkamin siya boinmimauuwim krimiir yim kaimwowaigim.

42 Mi iikam whiekakim hir nwowim, sima ina yangwo tibiim kimgiyim siyairgin Kraisin inkamin yipiki Adi Komii siya nikropkiyin, iikam krimiir nauuni whinkinsiis haiginuniyam. Iriig.

11

Inkamın Lasaras nikiuwiyin, bidi yaonamin

1 Inkam nwirin Lasaras nikiuwiyin siya om Betani hir nwowikin mi siya makiniigin. Ti om Betaniyin yio omin Maria mi saiir yaowae aeya Mata sowa nwowi ieya.

2 [Ta wiga Maria nikiuwiya biya Biyan Inkam Komii siir iga kwis owiir naokina wain piuii miyik whakiyin si mi mhoiya saeya siir iga kwis owiirin, kimidiniya saiir kan aiirar swoki iyaoki. Mi ti saiir pomou ieya makiniyin.]

3 Mi siir yokmano yaiya ina boinkiyi Jisis siiram, Biyan Inkam Komii, kariir nomi-iyauin kira naingwokwonanaeyin siya makinii.

4 Mi Jisis siya ta yai aiir wakaewinin mi siya ina boinkiyin, Lasaras siya ta ma hiriinana siya wi saiirsi nao rani. Nimgaka. Mi ti hiriinan diminin siya nimbiyami mi ti iikamim wi siir inig iir hainanprapraskii mi sima kariir inig iirin wi warar mi hainanprapraskii, ti Adi Komii siir yinisimin.

5 Jisis siya Mata mi saiir nomousim aeya mi Lasaras siya sowiir pomouwin simiiram naingwokwonanaeikin.

6 Mi Jisis siya hiriinan wakaewinin, lasaras siya makinii mi siya bi niki amsaugin. Mi siya maeyaua siya nwowa hirarin iiyim kwisa swoki okiiyunam.

7 Mi ti ii kwiso ha digiyo mi siya kimidiniya kamim siir kigna mriiyim simiir boin. Humbae, nimbi swoki ami, Judia nu haimii hiriir.

8 Mi siir kigna mriiyim kamim sima siir boin, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, kira ti om iir namam swoki tirin, ti omin siir hiran kamim hir nwowiyim, sima siyani kariir kaiyimik aowamar niki tirkim krima tir mi owi pi wadiyar mi owi, aniya?

9 Mi Jisis siya hinina naingwokin siya paenankin mi siya simiir boinki, aniya igwira, ii aeya pirinkiyim mi ii aeya kakaugiyim, aoaim iuur kwiskak rani, aniya? Mi inkamin nabie napriririyin, yio bi swoki akaiikin. Mi wi pa nopi? Dimusi rani, yio siya nabieyar kigomok api.

10 Mi siya niyaka, napamwii mi siya ha nakaii mi wi pa nopi. Dimusi rani, siirin dimin whiki niuya haiginu karamaeka.

11 Mi ti hiriinan Jisis siya boinkiya saiir mhoiyan, siya simiirin ina swoki boinkiyin, tariinanin Lasaras siya ini nhwo whinin mi kara hiriirin, pa nami, siir nini indguuwamin mi siya pa nwoki insiin idwowim.

12 Mi siir kigna mriiyim kamim sima siir yai akain ina swoki owarkii sriiyim, Biyan Inkam Komii mi siya nhwo whini mi mhoiya siya wadie ha swoki owi mi krima wi tirar timi o, aniya?

13 Mi Jisis siya hinina boinki, lasaras siya bidi yaonamin mi simiir kwoinin ha naingwokim siya nhwo whini.

14 Mi diminki diminin, Jisis siya simiirin ini haini boimauuniskiyin. Lasaras siya bidi yaonamin.

15 Mi kara maigimaigasi asi nwowinkin, kara siya naonama kara saika hir bi nwokin. Dimusi rani, kima wi haini ninokninkini kariirin Adi Komii siya nikropkikin tiriirin, iya kara siir whinkinsiis haiginuwi. Mi tapa krima pi siiram nami siir nini kiguuwam.

16 Mi inkamın Tumas nıkuwiyın, sımada dapiyın siir inig whırın hınıngın. Itmwoyın, siya boın, kam nıhırım Jisis siir kına miriıyım simiir, humbae nımbi nami inkamın nowowarkaiıuwiyın saıkar mı krıma pı saıkar nwoki aonamım. İriig.

Jisis siya ha nıtın, siya kimidiniya Lasaras siir yokman iso sowakar ini boını

17 Mi Jisis siya ha nıtın mı siirın hıran kam ima boınwın, Lasaras siya naonama iıyım kwııya yamki. Mı krıma siirın ini siyano whırın siir ini wokaigigın.

18 Mı om Betaniyın, yıo ini om komii Jerusalem siir kingınar kwowın 3 kiromita nanairgın.

19 Mı iıkam whiekakım Isrel hıranım ina yıtım om Betaniya tiriir, Mata mı Maria sowiir kınakiyam mı sowiir nini kınisiis haigınıunıyam. Dimusi rani, sowiir pomouwın Lasarasın bıdı yaonamın.

20 Mı Mata saeya hırıinan wakaewına, Jisis siya ini nıtın mı saeya ha nama, siirın siyıu hır yapyıskaiwın. Mı Maria saeya ini omaka hırar ywokiya.

21 Mı Mata saeya Jisis siir boın, Bııyan Inkam Komii, kıra bııya wakaewına saıırar nıtıkiswo mı tırar nini onıkiswo mı kariir pomouwın, wıdı yaowi. Nıngaka.

22 Mı kara ina nınoknınkının, Adi Komii siya dimın taemınım kıra srııı siiram, siya wa hauugii kırıirın.

23 Mı Jisis siya saıir boınki, kırıir pomouwın siya wa swoki insiin idwowi ie hırankar mı wı omwaiyar swoki waiyayokiyokii.

24 Mı saeya ina yowarkıı boına, kara ina nınoknınkına, iıya dıg nwokii, iıya Adi Komii siya iıkam imiir hıdana, siya wı omwaiyar swoki waiyai.

25 Mı Jisis siya saıir boınki, karaırgın iıkamım ıeyankı nınsiin idwowyım mı omwai ha waiyayokiyokıııyım simiir bwamki bwamın. Mı iıkamım omwai swoki waiyayokiyokııı, sımada wı yaeya kwoın wın haii. Mı yıpıki kariir yai aıir wakaeyoknaım, sımada wa naonamı mı mhoııya sımada wa swoki insiin idwowi ie hırankar. Mı sımada wı omwaiyar swoki waiyayokiyokııı.

26 Mı yıpıki omwaiyar niki waiyai mı siya kariiramın ha naıngwo tıbmii kını, sımada wı yaeya kwoın mııyık haii mı sımada wı omwai hırııyar waiyayokiyokıııyami. Mı kıra tı yai imiiramın ina naıngwo tıbmii kına?

27 Mı saeya ina yowarkıı boına, ihı, Bııyan Inkam Komii, kara kırıir yai imiiramın ina naıngwo tıbmii kına. Kara kırıiramın dimusi naıngwo tıbmii kın tani, kara ina nınoknınkına, kıra Adi Komii siir yınisımkın, inkamın Adi Komii siya nımbıngiyın tı nu iıir nıtım. İriig.

Jisis siya inkam whırın siirsi nougın

28 Mı Mata saeya hırıinan boınkiya mı saeya ina swoki ama. Mı saeya kimidiniya saıir nomousıma Maria saııram yıkiıgi. Mı sowa sowa ha nwowo mı saeya saıir boın, Bııyan Inkam Komııyın siya ini nıtın mı siya kariir boınkıkın, kırıir nini boınmauunıyam hınıın, siya ini papi nwowın. Mı ta saeya boınkiya hırıinan, saıir mhoııyain, saeya ina yama tı dimın iıir tıram.

29 Mı Maria saeya tı yai imiir wakae dıgiya mı saeya bı kimımınkıka, ina iwıtnam sasaua Jisis siir kıııuam.

30 [Jisis siya oma hırıir bı niki imbiyamkın, siya ini maeyauwa Mata saeya napyıskaiwına siir, ini hırar niki owın.]

31 Mı Isrel simiir iıkamım Maria saııka omaka hır nwowım saıir whınkınsiısım, sımada hırıinan kıgiyım saeya nınsiin iwıtnanıyama mı sımada bı kimımınkıkım, ini saıir mhoııyar yamım. Sımada hınına naıngwokıkım, saeya ıeyın siir wokaigıkın hırıir nami, hır nini ouwouwam.

32 Mı Maria saeya maeyaua Jisis siya nwowa hırıir nımbıyama mı saeya siir kına mı saeya ini siir igmııgar ini akai hııııııı. Mı saeya siir inig iıir ha hainana mı saeya ina

boinkiya, Biyan Inkam Komii, kira biyar nitkiswo tiriirin mi kariir pomouwin wi di naowi.

³³ Mi Jisis siya sair kigiyin, saeya noua mi iikamim saika nitim simiir mi kigiyim sima mi ouim mi Jisis siya hik prasae bi nwokin siir piua ini warar yinkin whiridgiyin. Mi siya maingimairga bi nwokin.

³⁴ Mi Jisis siya ina boinkiyin, kima siirin ini papi haingikaiyin? Mi sima siirin ina boinim, Biyan Inkam Komii, kira unkin kigni.

³⁵ Mi Jisis siya ini hindara iyisrimsripugiyin.

³⁶ Mi siya ha nouwin mi Isrel simiir iikam ima boin, siir kaoki, siya siiram, pranai pranai mi aingwokwowi.

³⁷ Mi kam nhirim sima boinki, biya siya inkam nhwokwisaeyin siir nhwonain, siya niki tirkiyin mi siya bi kigimokikin aniya, ihi mi siya ti inkamin Lasaras nikuwiyin mi siya siirin wi naonamsi nikidu rani, aniya? Iriig.

Lasaras siirin Jisis siya hidninsiin idwokin mi siya ini omwaiyar swoki waiyan

³⁸ Jisis siir kwonin ini hindara wrieyimyokiyin mi siya ina yamin ieyin sima kikaigiyin siir, siiram. Mi ti siyanoin sima wokaigiyin siir, siir iiyin siyani sima bidi warkintopokgigin.

³⁹ Jisis siya boinki, ti siiyan ti warnam. Mi ti inkamin naonamin siir yokmana Mata saeya waka boinki, Biyan Inkam Komii, siya kwokiyae bi naokin, iiyim kwiiya yamki mi siya tariinanin pi nhami nhami whak rani. Kipi haiwaoki.

⁴⁰ Jisis siya sair boinki, kara kiriir boinkii, kira siir yai imiiram naingwo tibmii kuni, kira wa kigi Adi Komii siir kirie airin, saeya tirki.

⁴¹ Mi sima siiya ha warnama mi Jisis siya ha kigiyin mi ina boinkiyin, Adi, wadieka, kira bidi wakaeyim dimin taeminim kara kiriiram sri boinkiyim.

⁴² Kara ina ninokninkinin, kira inokninokin kariir yai imiirar wakaekin. Mi kara ti siirin pi dimusi boinki rani, ti iikamim ti tir nwowim, sima wa nwoki inokninkinim kariirin kira nikropkikin nua tiriirin.

⁴³ Mi ti diminin siya kwisboinkiyin Adi Komii siiram, siir mhoiiyan mi siya ini komiiyar kauwok boinkiyin, Lasaras, kira tiriir idowiiya wapnanini.

⁴⁴ Mi ti inkamin yipiki niki aonamin ina yapnaniniyin idowiiya. Mi siir iga inim yuisni sima bidi whrinkiyin iya sima siir haingikaigiya. Mi yuisa siir whwonkam iir bidi yitimwaniugiya. Mi Jisis siya simiir boinki, wari yuisim siir nwowim haigi. Mipi siirarar kigninkinki. Iriig.

Mi Isrel simiir inkam komii komiiyim sima minam kitimbii boinam tirkim Jisis siir nisomaowam

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Mi iikam whiekakim, yipiki Maria saika namim, sima ti dimin iir kigiyim, Jisis siya tirkiyin, sima ina yaingwo tibmii kungiyim siiram.

⁴⁶ Mi kam nhirim ha namim, kimidiniya sima ini boinmauuu Farisi kam imiirin ti diminin Jisis siya tirin.

⁴⁷ Mi mhoiiya Farisi kamim mi prismi inkam komii komii ikim mi kaunsil inkam ikim, sima iripa ha haingiriyu owim mi ina boinim, krima wi panin panina tiri? Siya dimin komii kirie kirie kasa bi tirkin.

⁴⁸ Mi krima siirin ti hiriinan dimin iirar kigninkin tirkrpkaii mi iikam whiekakim wi siiraramar nami. Mi iikam whiekakim sima siiraramar nami mi om komii Rom hiran inkam komii komiiyim sima simiir kamim yaii niniyim simiir nikropkii mi ta omaka Adi Komii siir inig hainaniya sairin, wi sima ninii ipirginiini mi Isrel krimiir iikamim wi warar ninkin onkwobumbuninkingi.

⁴⁹ Mi inkam nwirin Kaiafas nikiuwiyin, yipiki ti biewi iir nwowin prismi biigi Biyan Inkam Komiiyin siya simiir boinki, kima, dimin sim whir swoki inokninkinminin tani. Nningaka.

⁵⁰ Kima tari ta saiir ninokninkin tani, ti inkam nwiruwan siya siyar mi aowi, yio ini mi owin. Mi Isrel krimiir piugana saiir iikamim yim wi wara nao rani.

⁵¹ Siya ti diminin siir kwoin aigi bi priinaingwo boinkin. Nningaka. Siya ti biewiyin siir biigi biyan prismi inkam komii nwokin. Mi yayim siya boinkiyim, siya profet inkamnan boinkikin, siya hinina boinkikin, Jisis siya wi sipi naowi Isrel simiir iikamim simiir whinkinsiis haiginuwam.

⁵² Siya wi simiiram ara nao rani. Nningaka. Siya wi iki iikamim yipiki Adi Komii siir yinisismnan nwowim, iki hinda tinda nwowim, wi simiir ninkiamasuwwar warar naowi. Mi sima iripar nahaingiriyu iuwi mi wi piugan komii kwiruwar nwokii.

⁵³ Mi taka iya mi mhoiya iriipi hiriinan, Isrel simiir inkam komii komiiyim, wi Jisis siiram kininankuwi siir nisomaowam.

⁵⁴ Mi ti hiriinan saiirsika, Jisis siya idowiya nu haimee Judia simiir iikamim simiir bopwonau paninsi yaprirsika. Mi siya hir haiburgigin mi siya kimidiniya nu siiyin apa nningain siir hiriir yam, om komii whirin sima dapiyin, Ifrem. Mi hirin siya siir kigna miriyyim kamim, simaka ini owou.

⁵⁵ Mi ii komiyya Isrel simiir iikamim iripa sima haingiriyu owiya yaewou nae komiyya Pasova saiir nikwo aeyia ini kingiin nwowa. Mi biya ta hiriinan yaewou nae komiyya pi saeya yimbiyam mi iki iikamim, simiir yapa yapa om hirar nwowim, sima pi om komii Jerusalem hiriirarar nami. Mi simiir dimin taeminim sima ninkin imiyyaeyanim Adi Komii siir pi prismi inkam imiir nini hauuwuwi. Mi Adi Komii siya wi ha niki boinim, sima dimin whirki bi kimbugim. Moses siir siyu komii siir yai aeya boinkiya saiir hiriinan.

⁵⁶ Mi iikam whiekakim ha nitim om komii Jerusalema hiriir mi sima kimidiniya Jisis siiram ini hansirni. Mi sima omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir omaka yainau hirirar namwo iuwim mi sima irni nwirniyin sima, sima simar yinsrii ansriina, kima panina naingwowi Jisis siirin? Krima hinina naingwowi, siya wi nit rani, nae iikam krimaka nini aeniyam.

⁵⁷ Mi prismi inkam komii komiiyim mi Farisi inkam ikim sima iikam imiir boinki, yipiki Jisis siir kigi, siya ini papi nwowin mi sima wi simiir wini boinmauuni. Mi biyan inkam komii komiiyim, wa nwoki amim siir nonkwowam. Iriig.

12

*Maria saeya wain umir komii sainin Jisis siir iga kwis owiir naokinkikin
(Mt 26:6-13; Mt 14:3-9)*

¹ Mi iyyim iriyyar kwira niki owim, iikamim iripa sima haingiriyu owam, yaewou nae komiyya Pasova dapiya saiir nikwo aeyam mi Jisis siya ini om Betani hiriyyar swoki amin, omin, Lasaras siya nwowiyin siir, inkamin yipiki biya Jisis siya hidninsiin idwowin, ie hirankin, iya siya naonama saiir mhoiya.

² Mi sima nae ina diriraerarim Jisis siya hirar naeyam. Mata sasar yinkin diriraerar kamim nae diriraerarim simakan. Mi inkamin Lasaras nikiuwiyin, yio nae Jisis saikar yidwo ae.

³ Mi mhoiya wiga Maria nikiuwiya, Lasaras siir yokmana saeya wa yuukidin, piuii miyyik whakiyin, kimidiniya Jisis siir iga kwis owiir yaokinki mi ti wa hiriinanin siirin umir prasae bi sainikin. Mi mhoiya saeya kimidiniya saiir kan aiarar swoki iyaonam. Mi ta siir piuiya omaka ini warar yitnopkiya mi digworaekwo whiekakim ini wadiekinar whakiyim.

⁴ Mi Jisis siir kigna miriyyin inkam nwirin Judas Iskariot nikuwiyin, inkamin yipiki mhoiyya wir Jisis siir napwouwi Isrelmi inkam komii komiyyim simiir in hauugi, siya boinki siirin.

⁵ Mi sima ti hiriinan wain piuii miyyik whakiyin siirin umir hai karamae dimusi nwokin? Mi sima siirin umirim pi 300 kina pi haiyim mi ti umirim wi iki iikam paeprikab nhirim sim pi hauuwun.

⁶ Siya iki iikam paeprikabim simiiram bi naingwokin siya hiiyan inkam nwokin. Tipnairin umir Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim sima haigiyin siyar kigriraokin. Mi umirim siya tauaehaiyim, yim ini siya haigiprakaiyim.

⁷ Mi Jisis siya siir boinki, saiirarar kigninkinki. Ti diminin ti saeya niyopkiyin kariir, yio minam diriraerarkwokinka, mhoiyya iya sima kariir kikaigii ienau, saiiramka. Dimusi rani, kariir iya ini kingiin nwowa.

⁸ Mi iikam paeprikabim yim wi kimiir bopwo waraurar nwowi inokiinokin. Mi ankara nangaka. figwirki niuwi, kara wi kimiir haiburgigi. Iriig.

Prismi biyyan inkamim Lasaras siir nisomaowam kitibmii boinkim

⁹ Mi Isrel simiir iikamim hiriinan wakaeyim, Jisis siya ini om Betani hir nwowun. Mi sima ina yamim hiriir siir kigam. Sima siir kigam bi namkim, sima Lasaras siir kigam namkim, yipikin Jisis siya swoki hidninsiin idwowun ie hirankin.

¹⁰ Mi prismi Biyyan Inkam Komii komiyyim, sima minam kinankiugim Lasaras Jisis sowiir nimprio isomaowim.

¹¹ Dimusi rani, dimin taeminim Jisis siya tirim mi iikam whiekakim sima Isrel simiir inkam komii komiyyim simiir yayim, simiirin ini hindara ikworipukimaigikim. Mi sima ini siiraramar yinmiininkinamim. Iriig.

Jisis siya om komii Jerusalema hiriirin, inkam komiyyin nu kigriraowiyin siir hiriinan nwonamkin

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

¹² Mi igwir nugakin, iikam whiekakim ta yaewou nae komiyya pasova nikuwiya saiiram nitim, sima iripa ha nahaingiriyiuniyim mi simar wakaewun, Jisis siya wi sipi niti om komii Jerusalem tiriirin.

¹³ Mi sima sikwowim ha haiyim mi kimindiniya siyu iirar haiyikwokwowun. Mi mhoiyya sima ina kairwao boinkiyim, Adi Komii kira wadiekkin. Kira ti inkamin siir inig iir hainanprapraski, yipiki ti tiriir nitin Adi Komii kariir ogsop aiir nokwokairinam. Kira ti inkamin siir whinkinsiis haiginu, Isrel krimiir iikamim simiir kigriraowim.

¹⁴ Mi Jisis siya donki ha haiyin mi siya ina yidwonamin siir idwo. Yokwo Komii saiir yai aeya boinkiya saiir hiriinan,

¹⁵ iikamim yipiki om komii Saion siir hir nwowiyim, yim kipi nidiid! Tariinanin kariir inkam komiyyin nu kigriraowiyin ini nitin, siya ini donki haomin siir idwo nidwonaniyin.

¹⁶ Mi kamim siir kigna miriyyim, sima bi ninokninkinkim sima ti hiriinan dimin tirim. Mi mhoiyya iya Jisis siya swoki iti, omwai siya waiyai mi siya ha nami Adi Komii siir om iir mi siya wi inig komiigak ha nwowi. Mi mhoiyya sima ina boinim, krima yayim Yokwo Komii saeya boinim simiir ti swoki aingwowoknaki mi sima ti hiriinan diminin siir dimusi tiri.

¹⁷ Mi iikam whiekakim yipiki biyya Jisis saika nwowim, iya Lasaras siya swoki insiin idwowa ie hirankin mi ti iikamim, sima ti dimin iir kigim mi kimidiniya sima haigiririr boinam ti diminin siya tirin.

¹⁸ Mi ti hiriinan siirsi bwaekiinaniyamkim iikam whiekakim Jisis siir kigwinamin. Sima bidi wakaewunim hinin, Jisis siya ti hinin dimin komiyyin si tirkin.

¹⁹ Mi Farisi simiir kamim, yai sima simar yomboin amboin, simiir kigi, diminim siya tirim kima kaiyaonaowidi kima wi dig nwo rani, iikam whiekakim ti nu iiranim, wi siiraramar ninkirionaei. Iriig.

Grik simiir iikam nhirim Jisis siir ini kignaki

²⁰ Mi iikam nhirim Grik simiir pugana sairim, sima om komii Jerusalem hiriir nitim, Isrel simiir iikam nhirim simaka yinkin it yaewou nae komiia Pasova sair nikwo aeyam.

²¹ Sima kimidiniya inkamin Pilip nikuwiyin siiram yam siir nini kiguwam. [Siya om Betsaida hirankin.] Sima boin, inkam Komii, krima minam naingwowi, Jisis siir kigim mi yai saika boinim.

²² Mi Pilip siya ha namim kimidiniya Endru siir ini boiniu mi mhoiia kimidiniya sowar yam, Jisis saika boinamin.

²³ Mi Jisis siya sowiir boinki, iia kingiin bidi yitkiya, kararim ti inkamin Adi Komii siir om hiranki nitin, Adi Komii siya wi kariir hauuwi, siir inig komiyyin mi siirin wi kara haji.

²⁴ Kara kimiirin yaimwovar boinkii, twonidim nua nikiigiyam karamae nwowi mi hapaiirin nhisuwakar nwokii mi kira simiirin nu ha haingikaii mi mhoiia sima wi yin kasa budgi rani. Mi ti hiriinan siyiuin kara naowi mi inkamim kariirin ha haingikaii mi mhoiia kara ha swoki insiin idwowi mi wi iikam kasa whinkinsiis haiginu rani, kariiram naingwo tibmiyim.

²⁵ Mi yipiki simiir kwoin iirar napi, sima wi sima simar swoki onkwobumbuninkinaei. Mi yipiki simiir kwoin imiirar nap karamae nwowi ti nu iirin mi sima Adi Komii siir kwoin iiraramar naingwo iski, yim wi omwai hiriyar waiyayokiyokikaeyami.

²⁶ Mi iikamim yipiki kariiram naingwowim mi kariir mi aiir mriiyim, yim wi maeyaua kara nwowa wi sair warar mi owi. Mi kariir Adin, Adi Komii siya, simiirin wi inkamim inigakim wi simiir hiriinan nwo haiginuwi. Mi sima wi inig komiigak dimusi nwo rani, sima kariir kigna apkim. Iriig.

Jisis siya naonama sair boinkin

²⁷ Tariinanin kariir kwoinin miyik miyik nwo rani, kariir kwoinin ini warar yaowhriewhrieyuwun mi kara pi panina ti boin? Mi kara hinina boini, adi, kara ti haiburgik ti diminin nimbiniyin kariir nisomaowam siirsi? Nngaka. Dimusi rani, kara ti nu iirin hiriinanamar nitkin.

²⁸ Adi Komii, kira kiriir inigin siir tirki, komii nwokiyamin. Mi Jisis siya ti hiriinan yai imiir boinkiyin mi yai kwira ninomor kouana ina kauwok boinkiya, kara kariir inigin, komii bidiyar iki okiyin mi tariinanin pi komiyyar swoki okii.

²⁹ Mi iikam whiekakim saika kingiin hir nokwowim, sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima boin, ninomorka. Mi iikam nhirim yim hinina boin, paekwosimkin, Adi Komii siir inkamin siya boinkii siirin.

³⁰ Mi Jisis siya simiir boinki, taka yaiya kariiram bi boinkika, kariir whinkinsiis haiginuwam. Nngaka. Ya kimiiram boinkika, kimiir whinkinsiis haiginuwam.

³¹ Mi tariinanin taka iia nita, Adi Komii siya wi ti iikamim ti nu iir nwowim wi simiir dimin biye biyeyim sima tirim wi simiirsi hidi. Mi tariinanin siya Setan siirin wi haini nikwowaisiigii, yipikin dimin biye biyeyim ti nuin siirim simiir kigirkakiyin.

³² Mi mhoiia inkamim kariirin paeyin hiiniya nironinkinin saika ninkin irinugii mi simiir kwoinim wi kara kiyai, kariiram naingwo tibmiyim mi kariir mhoiia nitim.

³³ Jisis siya ti yai hiriinanin minam boinkin, iikamim simiir nisiimauuwam hinin, siya wi panina namisi aonami.

³⁴ Mi mhoiia iikam whiekakim sima siir yai aka hinina yowarki boin, Moses siir siyu komiyyin krima napiyin, ti inkamin biya siya winkiyin Yokwo Komii aiir, yim hinina boinkikim inkamin yipiki Adi Komii siya nimbingiyin, iikamim omwai

waiyayokiyokiiyanim simiir whinkinsiis haiginuwam. Mi kira hinin dimusi boinkin, inkamin Adi Komii siir om hiranin, siirin wi paeyin hiiniya nironinkinin saika ninkin irinugi mi siya wa naonami, ha? Yipiki siya ti inkamin Adi Komii siir omin siir hiranin?

³⁵ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, bieyin wi ii priei whwoki rani, iikam kimiir waraurin. Kima iya bie ieya whwokii mi kima wi wadie haini nwokii. Mi niya wi ti siyu iir higrinu rani. Mi kara kimiir haiburgigi mi kima wi inkamin, niyim niyim napiyin, siyu iir sibgu kigomok ap karamae nwowiyin maeyaua siya namam tira saiir hiriir, ini siir hiriinan ywowin.

³⁶ Kima kariiram kigna ap mi kariiram daingwo tibmii kin, karaigin bienan whwoy-aei iya kara ti nu iir nwowi. Mi mhoiya kima wi dimin miyikimiyik imiiram naingwo tibmii kini. Iriig.

Isrel simiir iikam whiekakim sima Jisis siir yai imiiram bi naingwo tibmugim mi siir siyu iir bi kigna apkim

³⁷ Mi ti iikamim sima dimin kirie komii komiiyim siya tirim, iikamim makiniyim simiir siya haiswonimniskiiyim simiirin bidiyar iki kigim mi sima siiram in hinina bi naingwo tibmugim siya Mesaiakin yipiki Adi Komii siya nikropkiyin.

³⁸ Sima siiram bi naingwo tibmii kungim ta yaiya profet Aisaiakin siya win boinkiya ya wi kaimwowar nwowi, siya hinina boinkikin,

Biiyan Inkam Komii, wi nhinga naingwo tibmii kini, ti krimiir yai imiiram in? Mi Biiyan Inkam Komiiyin siir kirieya wi nhinir nisiimauuwi? Ini inkam karamaeyar ywowiskiyin.

³⁹ Mi iikamim sima wi siiram naingwo tibmii kin tani mi wi siir mi kigna ap rani. Dimusi rani, biya yaiya Aisaia siya kaimwowar swoki winkiya yai kwira yokwoni, ya hinina win boinkika,

⁴⁰ simiir kwoinim Adi Komii siya bidi kinkripim mi sima wi hindarar nanaingwoyimiyok iwi. Mi sima hirii hiriir naingwo whriewhriei mi sima dimin taeminim wi sibgu naingwo omok rani. Mi sima sibgu naingwo omoki mi simiir nhwowim sibgu kigi mi sima wi haini naingwo tibmii kini mi wi haini sibgu wakaeyokna api siiram in mi simiirin wi haini haiswonimniskii. Mi yim sima, wi dig nwo rani.

⁴¹ Aisaia profet inkamin siya ti hiriinan dimusi bi boinkikin, siya Jisis siir bidi kigin, siya siir inig komii iir haiyin mi siya hiriinansi boinourwokaigikin.

⁴² Mi tiki iiyim inkam komii komiiyim Isrel simiirim, sima ini Jisis siiramar yamim. Sima Farisi inkamim simiirsi nididgim mi sima hinin paninsi boinsi, sima Jisis siiram naingwo tibmii. Mi sima hiriinan boini, sima siiram naingwo tibmii kini mi simiirin wi Farisi inkam ima kiytkikinkii idowiya hiriirin, omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir hirankin.

⁴³ Mi simiir kwoin komiiyin ha naingwowi, iikam nhirim simiirin hinina boinim, sima inkam wadiekim mi simiir inig imiir hainanprapraski. Mi sima Adi Komii siiram in komiiwao naingwo rani mi Adi Komii siya wi ha niki boinim, sima inkam wadiekim. Mi simarin, yio ini nangaki, ningar ywowiskiyim. Iriig.

Mi mhoiyan iikamim simiirin wi Jisis sikisiyar hidi

⁴⁴ Mi Jisis siya ini komiiyar kauwok boinkiyin, yipiki kariiram naingwo tibmii kini, siya wi kariiramar kipi naingwo tibmii kin. Siya wi ti yipikin kariir nikropkiyin, nua tiriir wi siiram warar ti aingwo tibmii kin.

⁴⁵ Mi ti iikamim yipiki kariir kigim mi sima yipiki kariir nikropkiyin ti nu iir siir warar timi kig.

⁴⁶ Kara ti nu iir nitin, kara ini bienan whwoyanan ywokiya. Mi ta hiriinan saiirsika mi yipiki kariiram naingwo tibmii kini mi kariiram niti, siya wi biyie nwo rani, inkamin nibwomambwo nwowiyin siir hiriinan.

⁴⁷ Mi yipiki kariir yai imiir wakae karamae nwowi mi simiir mi wakaeyokna ap karamae mi owi mi kara siirin wi hid rani. Kara ti iikamim nu tir nwowim simiir hidam bi nitkin. Nningaka. Kara simiir whinkinsiis haiginiuam nitkin.

⁴⁸ Mi kimiir iikam nhirkim kariir nikwowaisii mi kariir yai imiir mi wakae karamae mi owi mi mhoiia inkam nwirin siirin wi siya hidi. Mi yayim biya kara boinmimauuim, siirin wi simiirar swoki hidi, iya Adi Komii siya iikam imiir hidi.

⁴⁹ Tiriiginim yim kaimwo dimusi bi nwokim, kara kariir kwoin ara bi diriraerarkin mi ha bi boinmimauugin. Nningaka. Adi Komiiyin, yipiki kariir nikropkiyin, kariirin siya boinkikin boinamin. Mi kara simiir asi boinourwokai haiginiugin.

⁵⁰ Kara ina ninokninkinin yayim siya boinkiyim, iikamim omwai sima waiyayokiyokigiyamim siya tirkiyim. Mi ti dimin taeminim ti kara boinmimauuim, yim kariir Adin siya boinmimauugi ima kariir. Friig.

13

Kamim Jisis siir kigna miriyyim simiir igam siya hisokim

¹ Mi ii komiia wou nikwo aeiya Pasova, waka nikwo aei. Mi Jisis siya bidiyar yinokninkinyin siir iya siya naowana, ti nu iir haiburgigna siir Adiyin siiram swoki amim siir swoki kigiuwam ya bidi yimbiniya. Siya inokinokin yipiki siir iikam nwowim, siir iikamim ti nu iir siya simiiramar naingwokwonanaeikin mi tariinanin siya wi simiir nisimauwi, siya pariiga naingwokwowi simiiramin.

² Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim, sima nae ina yaeyim. Setan siya Judas siir kwoin iirin bidinanar kwirii idwokaigin, Saimon Iskariotni yinisimin wir Jisis siir napwouwim mi siirin iki inkam biyeyim sim in hauugiyam.

³ Jisis siya bidiyar yinokninkinin, ti digworaekwowim siir Adin siir inarar nonkwokikin. Mi siya bidiyar mi inokninkinin hiniin, siya Adi Komii siir hiranki nitkin mi siya wi siir hiriyar swoki ami.

⁴ Mi mhoiia Jisis siya ha ninsiin okwokiyin, ipiia siya nidwokaiya maeyauwa nae sima nidwokai aeya saiir hirankin mi siya siir idan yuisa ina yiskiia. Mi siya siirin yuisa piu niyaowiya saiir kaihaiginu.

⁵ Mi siya siirin yuisa piu niyaowiya ha kaiyaiginuin mi mhoiia siya opa kimidiniya two ira saiir yaomaigi. Mi siya, siir kigna miriyyin inkam nwirin siir iga kwis owiir hisoki mi mhoiia siya sowiirin yuisa piu niyaowiya saiir yiyaoki.

⁶ Mi Jisis siya ha namin Saimon Pita siir hisok haiginiuwam mi siya siir boinki, Biyan Inkam Komii, kira kariir iga kwiso pi warar ninkin hisokii?

⁷ Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, tariinanin kira ninokninkin tani, ti diminin kara tirkiyin mi mhoiia kira wi haini ninokninkini.

⁸ Pita siya Jisis siir boinki, kira kariir iga owiir kipi hisok. Nningaka. Mi Jisis siya ina boinkiyin mi kara kiriir iga kwis owiir hisok karamae nwowi mi kira wi kariir kigna miriyan inkam nwo rani.

⁹ Mi Saimon Pita siya ina yowarkii boinkiyin, Biyan Inkam Komii, kira kariir iga owiirara kipi hisok, kira kariir ina mwo minim warar dinkin hisoki.

¹⁰ Jisis siya boinki, inkamin kariiram naingwo tibmii kuni, yio ini inkamin op whaugiyyin mi whauriyanan ha nwokiyyin, yio mhoiia op whauam bi swoki naingwowikin. Nningaka. Siya wi siir iga aiirarar hisoki. Kima ombudarin ini whauriynkinar nwosowim inkamin op whauwiyyin mi whauriyanan ha nwokiyyin siir hiriinan. Nwuruwakin hiriinan nwo karamae nwowin. Yio ini inkamin op min whauae karamae nwowiyin hiriinan tainakiyyinar nwowiyin ini siir hiriinan ywowin.

¹¹ Jisis siya bidinanar ninokninkinin, yipiki wir siir napwouwi mi siirin inkam biyeyim sim in hauugi sima hainam. Siya kamim siir kigna miriyyim simiir boin, kimiir kwoininim ini inkamin op whaugiyyin mi whauriyanan ha nwokiyyin ini siir hiriinan

ywowim. Mi inkam nwirin siir kwoinin yio miyik rani, yio ini inkamin op min whauae karamae nwowiyin, hiriinan tainakiyinar nwowiyin, ini siir hiriinan ywowin.

¹² Mi mhoiia Jisis siya simiir iga imiirim ha hisok digiyim mi siya siir yuisa ha swoki iyyin mi siya ha swoki idwokaiyin ipii aiir. Mi siya simiirin ina sriiyin, kima ina ninokninkinim, ti kara tirkiyin hiriinan? Kara kimiirin pi hinina boinkii,

¹³ wim kima kariirin hinina boinikim, Biyan Inkam Komii mi Inkam Nowomwarkaiyuwiyin, yio ini ywowin kima kariirin hiriinan boinin yio. Dimusi rani, karar, kara ini inig komiigak ywowin.

¹⁴ Kara kimiir Biyan Inkam Komiigin mi kimiir Nowomwarkaiyuwan Inkamkin mi kimiir igam kara bidi hisokiyim. Mi kima ti diminin kara mi tirin wi siir hiriinanar timi tir. Mi kima kimiir nomiyauwim simiir igam wi hiriinanar timi hisok haiginu inkamin, inkam nwirni mi primiriyyin umir hai karamae nwowiyin.

¹⁵ Kara ti diminin kimiirin minam nusiimauugikin, kima wi ti kara tirim wi simiir hiriinanar tir.

¹⁶ Kara kimiirin yaimwowar boinkii, inkamin whisarii mi primiriyyin siya inkamin siir kigriraowiyin siir kou bi nwokin. Mi siya hiriinanam bi namkin iki digworaekwo whiekakim simiirin siir inigi wara nwowim. Ningaka. Inkamin iki inkam nwirni nikropkiyin siya siirin pa boinkii hinin, ti inkamin yipiki siir nikropkiyin siya ini siir kou ywowin.

¹⁷ Mi tariinanin kima bidi yinokninkinkiyim ti diminim kara boinim mi kima ti dimin imiir sibgu api mi kima wi maigimaiga prasae nwo rani.

¹⁸ Mi kara kimiir hoimgakar boin tani. Ningaka. Kara bidi yinokninkinin yipiki kara nimbinim kariir iikam nwowi. Mi Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hir nwowa saeya hinina boinkika, ti diminin wi sipi nimbiam. Inkamin nae kara hauuwi mi ti inkamin kariirin wi siya tirbuwi.

¹⁹ Mi ti diminim ti kara boinimauuwim kimiir kara minsi boinimauugin mhoiia ti dimin ima nimbiam mi kima wa nwoki inokninkin kinim, kara ti inkamin Adi Komii siir om hiranki nitin siya iikam whiekakim ti nuin siir tiranim simiir whinkinsis haiginuwankin.

²⁰ Kara kimiirin yaimwowar boinkii, iikamim yipiki kara nikropkiyim simiir sibgu kigriraowi, yio kima ini kariir kigriraowan iikam ywowim. Mi yipiki kariir sibgu kigriraowi, yio ini Adi Komii siir boin maigimaiganan ywowin, yipikin kariir nikropkiyin. Iriig.

*Jisis siirin Judas siya iyopmaugi sau omomin siir in
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-33)*

²¹ Mi mhoiia Jisis siya ti dimin imiir boin digiyin mi siir kwoinin hik prasae bi kinkin. Mi siya simiirin hinin boinmauu wakae, kara kimiirin yaimwowar boinkii, kimiir nwirin, kariirin wi wir siya napwouwi mi kariirin wi iki kam biyeyim simiir in nonkwokii sima nisomaowam.

²² Mi kamim siir kigna miriyyim sima, sima sinar yinkao ankaona. Dimusi rani, sima bi ninokninkinkim siya yipikin.

²³ Mi kara inkamin Jisis siir kigna miriyyin siya naingwokwonanaeyin, an kara saika kingiinar kinmasu idwokin.

²⁴ Mi Saimon Pita siya kimidiniya kariir kinmaugi kira siir sriigi, kira siir sriigi hinin, siya yipikin?

²⁵ Mi ta Pita siya sriigiya kariir saiir mhoiyan, kara ina yamasunamin Jisis siir kingiin mi ina yaki sriiyin, Biyan Inkam Komii, wi nhinga tiri hiriinanin, ha?

²⁶ Mi Jisis siya kariirin hinina boinki, kara pi ti bret iir haii mapi op hopmaigii mi pa hauugii mi ti inkamin siya kariir tiri hiriinan mi ta yaiya siya boinkiya saiir mhoiyan siya ti bretin ina hauugiyin Judas siir siya naeyam.

²⁷ Mi mhoiyya Judas siya ti bret iirin ha naeswokiyin mi Setan siya kimidiniya siir kwoin iir kiyaigi mi Jisis siya siir boinki, diminin kira tiram naingwowyin, kira kipi kimimin, kira ha tirsauigi.

²⁸ Mi kamim nae hir nidwokai aeyim, sima ta yaiya Jisis siya boinkiya siir, sima saiir bi ninokninkinkikim, siya dimu nasi boinkikin.

²⁹ Mi krɪma kamim siir kigna miriyyim krɪma bidi yinokninkinim, krɪmiir umir tipnairin Judas siya nonkwowikin. Mi krɪmiir nhirim yim ha naingwokim siya siirin naeyam boinkii, nae sainakiyam ta yaewou nikwo aei ii komiyya saiir nikwo aeyam. Mi siya ha mi boinkii, iki iikam paeprikabim umir simiir tini hauuwɪu. Iriig.

Siyu winin siir yai aeya.

³⁰ Mi Judas siya bret iir nae swokiyin mi siya biri kimiminkikin ina yamsaugiyin idowiiya hiriir, ya nibwomambwo komii aeyairga.

³¹ Mi Judas siya namkiya idowiiya saiir mhoiyyan mi Jisis siya ina boinkiyin, kara ti inkamin Adi Komii siir om hiranki nitnin, kara wi inig komiigi komii iirar haii. Dimusi rani, dimin taeminim kara tirim iikam imiir whinkinsiis haiginuwam simiirsika. Mi Adi Komii siya wi iriipi inig komiigi komii iirar mi haii. Dimusi rani, ti dimin taeminim kara tiri simiirsika.

³² Mi kara ti inkamin ninomor kouanki nitin iikam imiirin dimin kirie komii komiyyim paenan niuyaeiyim Adi Komii siirin simiir nisiimauuwi mi Adi Komii siya iriipi hiriinan iikam imiirin wi kariir kirie komii komiyyim paenan niuyaeiyim wi simiir mi nisiimauuwi. Mi Adi Komii siya ti siirin wi kimimin tani, siya wa tirsauigi. Dimusi rani, siyairgin ti kariir dimin kirie komii komiyyim paenan niuyaeiyin simiir bwamkibwamin. Yim tiriiginim, yim ini siir hirarar nwowim.

³³ Ti kariir yinisisimim kara ti nu iirin kimaka wi ii priei nwo rani. Mi mhoiyya kima wi kariiram swoki hansirni. Mi kara kimiirin pi hinina boinkii, ti yaiyim biyya kara niki boinin Isrelmi inkam komii komiyyim sim hinin, kima omin kara namanin wi siir wara nam tani.

³⁴ Mi kara kimiirin pi yaeya yaiwin swoki boinkii, siyuin kima sibgu napanin kima irni nwirnyamin nhami nhami kipi naingwokwo, ti siyu hiriinanin kara naingwokwowyin kimiiram siir hiriinan. Mi kima irni nwirnyamin wi hiriinanar timi inan aingwokwo.

³⁵ Mi kima irni nwirnyamin ninan aingwokwowi mi iki iikamim hinda tanda nwowim sima kimiir kigi mi sima wi hinina boini, kima Jisis kariir kigna miriyyan inkamkim. Iriig.

Jisis siya Pita siir boinkin siya wi digumii siir haimriyugigi (Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Saimon Pita siya siir yai aka hinina yowarkii boin, Biyyan Inkam Komii, kira wi pinda nami? Mi Jisis siya hinina yowarkii boin, kira wi kariir mhoiyya nit rani, maeyauwa kara namana saiir hiriirin mi mhoiyya kira wi haini niti kariir mhoiyyan.

³⁷ Pita siya siir yai akan hinina yowarkii boin, Biyyan Inkam Komii mi kara kariir mhoiyya tariinanar mi itin ini mi owin? Kara naowam asi naingwowi. Dimusi rani, kara kariiram naingwo tibmii kuingin.

³⁸ Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, ana kira kanakar ninkin aowamar naingwowi. Dimusi rani, ni kira kariiram naingwo tibmii kuingin, aniya? Kara kariirin yaimwovar boinkii, iuumin niki ik karamaeyar niki owi mi kira idipidipin kariirin wi kwoima miisiseai hininin, kira kariir bi ninokninkinkin. Iriig.

14

Jisis siyairgin siyuin Adi Komii siir hiriir namiyin

¹ Jisis siya ina swoki boinkiyin, kariir kwoinin kwoin biyie biyie naingwowam mi hikak nwowam kipi kiwaki. Mi kira Adi Komii krɪmiir Wanin siiram naingwo tibmiikini mi kira tariinanin wi kariiram warar timi aingwo tibmiikin.

² Kariir Adin siir omaka maeyauim huyokiyokaiyim kasa rani. Hiriirin biyyin wi kara nami mi digworaekwowim wi bi kara nini diriraerarkwokini kimiiram. Kara kimiirin pi ti sim boinmauwuwi. Dimusi rani, ti digworaekwowim yim kaimwowaigim ina nwowim.

³ Mi mhoiyya kara ti om iir diriraerar digigi mi kara wa swoki iti kimiir nikunakiyam mi taka iya kima wi ti omin kara nwowin siir hirin wi haini nwowi.

⁴ Mi kima ina ninokninkinim siyuin kara namanin maeyaua kara nini owouwi.

⁵ Mi inkamin Tumas nikuwiyin siya Jisis siir boinki, Biyan Inkam Komii, krima ninokninkin tani maeyaua kira namana. Mi krima wi panina ninokninkini siyuin hiriir namanin?

⁶ Mi Jisis siya siir boinki, siyunanin ini karar ywowin mi inkamin Adi Komii siir kigi, inkamin yaimwokiyaimeowar boiniyin siyuin ini karar ywowin. Mi ikamim simiir whinkinsiisiiyim digworaekwowim inokinok kanaka waiyayokiyokiyam simiir siyuin ini karar ywowin. Mi yipiki Adi Komii siiram nami mi sima wi kariiram warar timi it, yipiki simiir hiriinan ti siyu iir mi apin.

⁷ Mi tariinanin kima kariir bidi yinokninkinkiyim mi kima kariir Adi Komii iirin wi warar mi inokninkini. Mi tariinanin kima siirin ina ninokninkinim mi ina mi kigim.

⁸ Mi inkam nwirin Filip nikuwiyin siya Jisis siir boinki, Biyan Inkam Komii, Adi Komii siirin krimiir disii mauu mi krimiir kwoinin wi ta hiriinan saiirsi nwoki wokmai haiginuwim.

⁹ Jisis siya siir boinki, kara kimaka kwokiyaeya bi nwokin mi tariinanin kima ina niki whaowae kripkaiyim. Filip kira kariirin ina ninokninkinin? Yipiki kariir kigin mi siya kariir Adin siirin warar bidi mi kigin. Mi kira kariiram kariir Adin siirin kariir nisii mauuam dimuam sriigin hinin, kariir Adiiyin siya paningin?

¹⁰ Filip kira ninokninkin tani, kariir Adiiyin siya kanaka tir nwowin mi kira nwiruwar nwowo? Digworaekwowim kara niki boinmimauuwim kimiir, yim kariir yai rani. Adi Komiiyin yipiki ti kariir kwoin iir kwirii idwokaiyin siya siir kwoin iirrarar napikin siir mi imiir miriyamin.

¹¹ Kima ti yayim kara boinmimauuwim simiiram daingwo tibmiikinin kara mi kariir Ad ieya, krira ini nwiruwar ywowiskiyo. Mi kima ti yayim simiiram naingwo tibmii karamae nwowi mi kima wi haini kigi, diminpai diminpaiyim kara tirim ikamim simiir whinkinsiis haiginuam. Mi kima wi haini ninokninkinki ti siirin hinin kara mi kariir Ad ieya, kriraniyin ini nwiruwar ywowiskiyo.

¹² Kara kimiirin yaimwowaar boinkii, ikamim yipiki kariiram naingwo tibmiikininim mi digworaekwowim sima tiri, yim wi ti digworaekwowim kara tirim wi simiir haiburi. Dimin taeminim sima tiri, yim wi kara tirim wi simiir haiburi. Dimusi rani, kara wi kariir Ad iiram swoki ami mi wi saika nini owouwi mi wi Adi Komii siir naeyu iir nikropkii, simiir whinkinsiis haiginuam.

¹³ Dimin taeminim kima Adi Komii siiram srii kariir inig komii iir mi kara simiirin wa hauugii kimiir. Mi ikamim wi ta hiriinan saiirsi hainan prapraskii Adi Komii siir inig iirin. Dimusi rani, yo karar tirkikin.

¹⁴ Mi kima diminamin kariir inig komii iir sriigii mi simiirin wi karar tirkii mi wa hauugii kimiir. Iriig.

Jisis siya ha boinkin, Adi Komii siir naeyuin wi siya nikropkii simiiram

¹⁵ Mi kima kariiram naingwokwonanaei mi kima yayim kara boinmimauuwim simiirin wa wakaeyokna api.

¹⁶ Kara wi kariir Adi Komiiyin siiram sriigii mi siya kimiirin wi yaeya hauugii, yipiki kimiiram niti, kimiir whinkinsiis haiginuam mi siya kimaka wi hiriyar nwokripkaigiyamin.

¹⁷ Siya Adiiyin mi Adi Komii siir naeyugin yipiki yaimwokiyaimeow boiniyin ikam imiir mi siya simiir kwoin imiirin yaimwo imiirrarar boinkikin. Siya wi iki ikamim

nu tiranım simiir kwoınau nwokai rani. Dimusi rani, sima siir bi kigim mi siir bi mi inokninkinkim. Mi kima wi haini ninokninkini siirin. Dimusi rani, siya wi kimakar nwowi mi mhoiıya siya wi kimiir kwoınau kwirii idwokaii.

¹⁸ Kara wi kimiir haiburgig rani mi kima wi kima kimar nwo rani, yinisimın yopii ad karamaeyin siir hiriinan. Kara wa swoki iti.

¹⁹ İiya kingiin bıdi yitkiya mi ti iikamım ti nu iiranım sima wi kariir swoki kig rani mi wım kima kariirin wa kigi. Mhoiıya kima naowi mi kima wi omwaiyar swoki waiyai. Dimusi rani, kara wi kapi naowi mi kara wa swoki insiin idwowi.

²⁰ Mi mhoiıya kara swoki insiin idwowi omwai swoki waiyam mi kima wi haini ninokninkini ti siirin, kara mi kariir Ad İeya Adi Komii krıra wi nwıruwar nwowi. Mi kima ta saiirin ina mi inokninkinin, kara mi kima krıma ini nwıruwar mi owım.

²¹ Mi yipiki kariir yai aiir ninokninkini mi simiir wakaeyokna api, sima kariiraram daıngwokwo iski. Mi hiriinankınıuwi, kariir Adi Komiiyin siya wi simiiram mi aıngwokwowi. Dimusi rani, sima kariiram naıngwokwokım. Mi hiriinankınıuwi mi kara wi simiiramar mi aıngwokwowi. Mi simiirin wi hınına nısiımauuwi kara ini simakar nwowın.

²² Mi inkamın Judas nıkuwiyın siya boınki, (yio tiriiginın yio Judas Iskariot si rani) Biıyan Inkam Komii, kıra, kırar nısiımauunaei krımiir, wi panına nısiımauuwi mi iikamım ti nu iir nwowım ninokninkin karamae sima ywo, ha?

²³ Mi Jısis siya siir boınki, yipiki kariiram naıngwo tibmiikını mi kariir yai imiir wakaeyoknaei mi kariir Adın, Adi Komii siya wi siiram mi aıngwokwowi mi siya mi kara krıra wi ini hanın siir kwoın iir kwirii idwokaii.

²⁴ Mi yipiki kariiram naıngwo tibmiikın karamae nwowi mi yaiyım kara boınım simiir wakaeyokna ap karamae nwowi mi ti yaiyım kara boınım, yım kariir kwoınairga bi priinaıngwo boınkim, yım kariir Adın, Adi Komii siir hiranki nitkim yipiki kariir nikropkiyın ti nu iir nitam.

²⁵ Kara ini kimakar niki owın mi ti dimın taemınım kara kimiir asi boınımımauuwi.

²⁶ Mi whınkınsiisan inkamın Adi Komii siir naeyıuın, yipiki mhoiıya Adi Komii siya nikropkii kariir maeyau aiir nokwokairinaowidım kimiirin wi siya nısiımauuwi dimın taemın whiekakım mi kimiirin wi siya whınkınsiis haiginıuwi yaiyım biıya kara niki boınım kimiir simiir swoki aıngwowarkaiyamın.

²⁷ Mi kara kimiir haiburgigi mi kara kimiirin wi kwoın hiınsıma nwowaiginıugigi. Mi ti kwoının hiınsıma nwowiyın kara kimiir hauuwi, yio ti kwoının hiınsıma nwowiyın, iikamım ti nu iiranım sima hauuwin yio siir hiriinan tani. Yio ini siir kou ywowın mi yio ini sakısa ywowın. Kima wi kipi nıdid mi wi kipi nıdgın, ti dimının siya nımbiyami. Nıngaka.

²⁸ Kima bıdiyar wakaeyım kara boınım yaiyım hının, kara wi kapi niki amkii mi kara wa swoki iti kimiiram. Mi kima kariiram naıngwokwonanaei mi kima wi maırgımaırga nwokii, kara kariir Ad iiram nami. Dimusi rani, siya ini kariir kou ywowın mi kimiirin wi siyar whınkınsiisi dimın taemınım simiir tiramın.

²⁹ Ti dimınım kara kimiir boınmauuwım biıya, yım ina niki owım bi niki imbiyamkim. Mi mhoiıya sima nımbiyami mi kima wi haini ninokninkini mi wi haini naıngwo tibmiikını kariiramın hının kara ti inkamın Adi Komii siya nikropkiyın siya.

³⁰ Kara kımaka pi hiriihirii yai boın tani. Dimusi rani, inkam biyıeyın Setan nıkuwiyın yipikin, iikamım ti nu iırar nwowırkakım simiir kigırkakıyın, siya ini nitın kariir nonkwonakıyam siya kariir kou bi nwokin. Nıngaka.

³¹ Mi kara ha naıngwowi iikamım ti nu iiranım sima hınına daıngwo, kara ini Adi Komii siiramar naıngwokwowın. Mi ti hiriinan saiırsika, kara wi hiriinan asi tiri inokıınokın. Siya inokıınokın kariir kariirar boınanaei. Mi kara wa kiwakii siiram, Setan siya nonkwonamım kariirin. Mi tariinanın kima dınsiingi, krıma pi ta maeyau aiir haiburgigi mıpi pi namkii. İriig.

15

Jisis siya ha boinkin urid kibiyin iikam whinkinsiis haiginuwiyin karaigin

¹ Jisis siya boin, uridgauridin karaigin. Kariir Adin yio ini inkamin siir numiran urid iir kigriraowiyin ini siir hiriinan ywowin.

² Mi iikamim yipiki kariiram naingwo tibmiikini, yim ini kariir kwiyakwiyanan ywowim. Mi yipiki kariiram sibgu wakaeyokna ap karamae nwowi, yim ini kwiyam waiwhwokaiyim nae bud karamae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim mi simiirin wi kariir Ad ieya kaibwaembwae itkiigi. Mi kwiya nae budiyim, yim wi kariir Ad ieya niyikii yaeya kwo swoki sainam. Mi biowi whirki niuwi sima wi nae kasakasa bud rani.

³ Wim kima wadie bidinanar nwokim. Dimusi rani, kariir yayim kara boinmimauuwim kimiir, yim ini kimiir kwoinou waraurar nwokaiyim.

⁴ Mi kima kariiram naingwo tibmii kini mi kara wi kimiir kwoinou kwirii idwokaii. Mi kwiya uridbud iir nitinakau karamae nwowi, ya wi naesim whir swoki bud rani. Mi iikam kima kariiram naingwo tibmii karamae nwowi, kima wi mi mii miyik sibgu mirii rani.

⁵ Kara ini uridnan ywowin mi wim kima ini kariir kwiyakwiyanan ywowim. Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kini, kara wi inan siir kwoinou kwirii idwokaii. Mi siya wi mi mii miyik aiarar mirii. Mi kima kwoin whiruwa kanaka nwo karamae nwowi mi kima wi mi mii miyik swoki mirii mimin tani.

⁶ Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kin karamae nwowi, simiirin wi Adi Komii siya nhinikriropkii, inkamin iki kwiya biyie biyeyim sim kainiyimnik itkiigigiiyin nua bieki whwoswomswaeyim wi simiir hiriinan tiri. Mi mhoiia ti hiriinan kwiyam ha haii mi wi paeya nitoudnankaigii mi yim wi hirar nwoki iusomswaekiyamim.

⁷ Mi kima kariiram naingwo tibmii kini mi kariir kwoinin kimiir kwoinou nwokaii mi kimiirin siya kiyaii, siir napam mi mhoiia kima Adi Komii krimiir Wanin siiram srii, diminin kima naingwowin siiram mi siya wi hiriinanar mi imbiyami, ti kima sriigiyim Adi Komii siiram.

⁸ Mi kima mi mii miyik mirii mi iikamim sima wi kariir Adin Adi Komii siir inig iir hainanprapraskii. Mi kima iikam imiirin wi hinina nisiimauuwi, kima kariir kigna miriiyan inkamkim mi kariiram naingwo tibmiigim.

⁹ Kara ini kimiiramar naingwokwonanaeyin Adi Komii siya mi aingwokwonanaeya kariiram saiir hiriinan. Mi kima kariiram kiwaki, kara kigriraoyokiyokiyam mi kara naingwokwowam kimiiramim.

¹⁰ Mi kima kariiram naingwo tibmii kini mi kima wi kariiram nwoki kiwakiyim kara kigriraoyokiyokiyam mi kara naingwokwonanaeyam kimiiramim, ta kara mi wakaeyokna apa kariir Adin siir yai aiir, saiir hiriinan. Mi siya kariirin ta hiriinan saiirsiyar kigriraokin mi saiirsiyar naingwokwonanaekin. Mi an kara ta siya naingwoyimok naingwokwonanaeya ini saiir warar ninkin owin.

¹¹ Kara ti yayim kimiir boinmimauuwim, kara minsi boinkin, kara hininam naingwowi kariir maigimaiga kimiir waraur dwo mi ta maigimaiga wi kimiir kwoinou waraur nwoki inkiniukikaiyim.

¹² Kara kimiir boinki, ti yayim kima wakaeyokna apanim, kima irni nwirniyam dinan aingwokwo, ta kara naingwokwowa kimiiram saiir hiriinan.

¹³ Inkam nwirki wi yaeya dimin komii whir swoki tir tani, ti iikamim siya naingwokwonanaeyim simiirin. Nngaka. Dimin komii ta siya naowi simiirsi wi sasar tiriskii.

¹⁴ Mi kima ti dimin taeminim kara boinmimauuwim simiir wakaeyokna api mi kima wi kariir nomiiyau nwowi.

¹⁵ Mi tariinanin kara kimiirin pi hinina boin tani, kima kariir mi priimiriyan inkamkim. Dimusi rani, iikamim ti hiriinan nwowim yim sima diminin simiir

kigriraowiyin inkamin siya tiriiyim simiir bi ninokninkinikim. Nningaka. Mi ankara kimiirin pi hinina boini, wim kima kariir nomiiyaugim. Dimusi rani, yaimin diminim kariir Adin siya boinmimauuwim kariir, kara kimiir bidi boinmimauuwim.

¹⁶ Kima kariirgi kariir bi hirirugim mi kariir siyu iir bi napkim. Nningaka. An kara kimiir nimbingin kima kariir siyu iir napim mi mai miyik miriiyim. Mi ti diminin wi hiriyar nwoki okripkaiyim. Mi kima ti dimin iir tiri mi Adi Komii siya kimiirin wa hauuwi diminin kima sruiyin siiram. Dimusi rani, wim kima kariir yai aiiir wakaeyoknaeikim.

¹⁷ Mi ti hiriinanki nuwi mi kariir yaiya kimiirin pi hinina boini, kima irni nwirniyamain nhami nhami kipi naingwokwo. Iriig.

Mi nuan iikamim sima wi iikamim Adi Komii siir siyu iir napim wi simiir sau omom nwowi

¹⁸ Mi nuan iikamim sima wi kimiiram naingwo rani mi kima ta saiirin wi hiriyar daingwokwonanae, sima biya kariiram bi naingwokim.

¹⁹ Mi kima ti nu iirin hinda tndan dimin taemin tiri mi iikamim ti nu iiranin wi kimiiram naingwowi, wi simamar naingwonaeya wi saiir hiriinan naingwowi. Kimiirin kara bidi yimbiingiyim kariir siyu iir napim. Mi wim kima ti nuin siir tiran tani mi iikamim ti nuin siir tiranin sima wi kimiiram naingwo rani.

²⁰ Kima yayim kara niki boinmimauuwim kimiir, simiiram ti swoki aingwowoknaki. Inkamin yipiki inkam nwirni miriiyin, yo siir biyan inkamin siir kou bi nwokin. Mi sima dimin biyie kariir mi tiri mi sima kimiirin wi hiriinan siyu biyieyar mi tiri. Mi sima kariir yai aiiir mi wakaeyoknakiswo mi sima kimiir yai imiirin wa pi wakaeyoknan.

²¹ Mi sima ti hiriinan siyu biyieyin wi kimiir tiri. Dimusi rani, kima kariir siyu iir napikim. Sima Adi Komiiyin yipiki kariir nikropkiyin tiriir sima siir siyu iir nap rani.

²² Mi kara simiir boinmimauuwam nit karamaekiswo mi dimin miyik tir karamaekiswo mi Adi Komii siir nikwowaisiigiswo, yo wi dimin komii di ywowi. Mi an kara simiirin dimin taeminim bidiyar iki boinmimauuwim. Mi kara dimin miyik miyik imiirar bidi mi tirin. Mi tariinanin sima Adi Komii siirin ini digumii swoki haimriyugigim. Mi Adi Komii siya hinina boinkikin, sima siyu miyiknan bi tirkim mi simiirin Adi Komii siya nonkwobumbuninkini.

²³ Mi yipiki kariiram naingwo karamae nwowi mi io whwonkam kariir kaowi mi kariirim naingwo tibmii kin karamae nwowi mi yim tiriiginim sima, kariir Adin io whwonkam siir kaowiyim mi siiram naingwo tibmii kin karamae nwowiyin ini hiriinan ywowim.

²⁴ Mi kara diminin biya inkamki tir karamae nwowin, siir tir nwowi mi sima Adi Komii siirin ha nikwowaisiigiswo, yo tiriigin sima wi dimin biyie di tiri. Mi sima diminim kara tirim simiirin bidiyar kigin mi sima Adi Komii siirin ina swoki ikwowaisiiyim mi sima io whwonkam karar mi kariir Ad ieya, kimidiniya kriirni swoki anao. Mi tiriiginin wi dimin biyie komiigi komii nwowi.

²⁵ Mi ti dimin hiriinanin ti sima tirin siya nimbiyami mi ti yayim Yokwo Komii hir nwowim sima kigna apiyim, yim wa nimbiyami ti kamim sima boinkiya saiir hiriinan. Ti yayim yim hinina boinkikim, sima kariirin wi hinda whisarii io whwonkamar mi anaowi.

²⁶ Mi mhoiia yipiki iikam imiir whinkinsiisi, siya wi sipi niti. Siya Adi Komii siir naeyiugin, yipiki wi yaimwo ara boini. Siya wi Adi Komii siir omin siir hiranki niti. Mi siya wi Adi Komii siir haiburgigi mi siirin wi kara nikropkii iikam kimiiram mi kariir dimin taeminim wi siya ninomokninkin haiginuwi.

²⁷ Wim kima iriipi hiriinan, kariirin mi kariir mi aka, saiirin wi yaimwovar mi boini. Dimusi rani, iya karar mirii bwakaina, kara kimiirar ninokninkin haiginugin, kariir yayi mi kariir miya iya kima kanaka nwowi. Iriig.

16

¹ Jisis siya boin mi kara ti kariir yayim pi kimiir boini mi kima ta kariir yai aiirin wi kipi naingwo owouumimin mi wi iki dimin biyeyim simiiram kipi kigninkwonam.

² Mi sima kimiirin wi omaka yaimin dimin nidwokai wakaeya wi saiir hiranki nhinikropkii. Mi mhoiya ii aeya nimbiamyami mi iikamim yim wi hinina naingwowi, sima kimiir nisomaowi, sima Adi Komii siir whinkinsiisi.

³ Mi sima ti dimin hiriinanin kimiirin wi hinina tiri. Dimusi rani, sima kariir Adin, Adi Komii siya mi kara, kririir bi ninokninkinko mi sima wi kririiram mi aingwo tibmii rani.

⁴ Mi ti diminim, ti kara boinmimauuwim kimiir mi mhoiya ti dimin ima nimbiamyami mi sima ti dimin hiriinanin siya kimiir nimbiamyami mi kima wa nwoki aingwowarkaigiyim ti diminim kara boinim simiir. Mi ti diminim yim wi Adi Komii siir naeyiu ieya tiri.

Adi Komii siir naeyiun siir mi aeya.

⁵ Mi tariinanin kara pi kariir Adin, Adi Komii siir kigam nami, yipiki kariir nikropkiyin mi kara ha nitin. Mi kimiir nwirki kariiram hiniina bi swoki aingwokin mi hinina bi swoki srigin, kira pinda nami?

⁶ Mi tariinanin kara kimiirin pi hinina boinki. Kimiir kwoinim maingimainga nwo rani.

⁷ Mi kara kimiirin yaimwovar boinkii. Tiriiginin yio wi wadeyar nwowi. Mi kara nami kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginiuwi. Dimusi rani, kara nam karamae nwowi mi ti inkamin kimiir whinkinsiis haiginiuwanin, siya wi niki it rani, kimaka nwowamin. Nungaka. Mi kara nami mi siirin wi kara nikropkii, kimiiram, kimaka nauuni oniyam.

⁸ Mi mhoiya siya niti, iikamim ti nu iiranin wi siya nauuni isiimauuni, ti dimin biyeyim sima tirim sima ninokninkin karamae nwowim simiirin. Mi sima ninokninkin tani, piki hinin ikin wadeyin. Mi Adi Komii siya simiirin wi hiriinan saiirsiyar hidi.

⁹ Mi iikamim yipiki dimin biyie tirim simiirin wi siya nisiimauuwi. Dimusi rani, sima kariiram bi naingwo tibmii kingim.

¹⁰ Siya iikam imiirin wi diminim dimin whirki kimbu karamae nwowim simiirarar tiri. Dimusi rani, mhoiya kara nami kariir Ad iiram mi kariir igsopa wi siya nokwokairinanaowidi. Mi kima kariirin wi kig karamae hiriinan saiirsi nwowi.

¹¹ Mi iikam imiirin wi siya nisiimauuwi hininin, iikamim ti nuin siir tiranim yipiki siyiu biyeyim sim napim, simiirin wi Adi Komii siya hidi. Dimusi rani, Adi Komii siya ti inkamin Setan nikiuwiyin yipiki ti nu iir kigiraowiyin siirin wi warar ninkin hidi.

¹² Kara dimin kasa naingwo rani, kimiir boinamin. Mi kara simiirin pi kimiir boin tani. Dimusi rani, tariinanin sima simiir ninokninkin tani.

¹³ Mi mhoiya Adi Komii krimiir Wanin siir naeyiun yipiki yaimwo boiniyin siya niti mi wi siya nisiimauuwi, dimin wadie wadeyim mi dimin kingi kinim. Siya yayim wi siir kwoin aingi naingwo boin tani. Nungaka. Yayim siyar wakaeyim, siya wi simiirgi simiirar boinmimauuwi kimiirin ti diminim mhoiya nimbiniyanim.

¹⁴ Siya wi kariir inig iir hainanpraprasasi. Dimusi rani, ti dimin taeminim ti kara boinmimauuwim, siya wi simiir haii mi wi simiirar swoki hurworwokai haiginiuwi kimiir kwoin imiirin.

¹⁵ Digworaekwowim kariir Adin, Adi Komii siirim yim kariirgim. Mi kara hiriinan asi boini, Adi Komii siir naeyiun kariir yayim wi siya hainaowidi mi wi siya boinmimauuwi kimiirin, kimiir kwoin nau haigi okaiyam. Iriig.

Tariinanin kima ini maingimainga karamae niki owim mi mhoiya kima wa maingimaingaei

¹⁶ Ii priei rani, kima kariir kig karamae niki oki. Mi mhoiya ikwirki niuwi, kima kariirin wa swoki kwakigwini.

¹⁷ Mi kam nhirim siir kigna mriiyim sima, sima simar yinsri ansriina, ta yayi sair yaimwokiyaimwowa ta siya boinkiya ya paninga? Siya hinina boinkin, mhoiya kima

wi kariir kig rani. Mi mhoiyya kima kariirin wa swoki kigwini. Mi siya ti siir warar mi boin, kara kariir Adin siiram nami mi siya hiriinan dimusi boinkin?

¹⁸ Mi sima diriiyar boinki, ti siya boinkiyin siya dimu kwaboinkikin, siya ii priei bi kwaboinkikin? Krima ta yai aiir bi swoki inokninkinkikim.

¹⁹ Jisis siya bidi yinokninkinkiyin kwoinin sima naingwowin siir sriiyam ti dimin iiram. Mi siya simiir boinki, kima, kima kima minam ninsrii ansriigim, ti diminin kara boinkiyin hinin, mhoiyya ii priei rani, kima kariir kig karamae nwowi. Mi mhoiyya ikwirki niuwi, kima kariirin wa swoki kigwini. Ana kima ti dimin iiram sriigin?

²⁰ Kara kimiirin yaimwowar boinkii, mhoiyya kima wi kariiram nougii mi kima wi nouboboin prasae kinki rani mi kima wi maigimairga nwo rani. Mi iikamim nuanim, sima wi maigimairga prasae kinki rani. Mi kima wi maigimairga nwoki rani mi mhoiyya kima wi maigimairga haini nwowi.

²¹ Mi wiga yinisim naokainam tiriyim, saeya ina ninokninkina iyya yinisim ieya kaknanaokaiyana. Kariir iyya ini kingiin nita. Mi saeya pi kimpipisu prasae swoki kin tani mi saeya pi maigimairga nwo rani, ti siiram. Mi mhoiyya saeya pi yinisim iir yaokainaki mi saeya pi ta kimpipisu aiir swoki aingwoki rani. Nningaka. Saeya maigimairga dimusi nwo rani, saeya yinisim iirin bidi yaokainakiyin.

²² Tariinanin kima maigimairga nwo rani. Dimusi rani, kara wi kapi naowi. Mi mhoiyya kara swoki insiin idwowi, kara wi omwaiyar swoki waiyai. Mi kara wi kimiir swoki kigi mi kima wi maigimairga prasae nwo rani. Ta maigimairga kimiir kwoinou waraur nwokaiya saiirin wi inkam nwirki ninskii hai rani. Nningaka.

²³ Mi mhoiyya ta iyya saeya nimbini, kima wi diminam kariiram srii rani. Kara kimiirin yaimwowar boinkii, kima Adi Komii siiram in diminam srii, siya kimiirin wa hauugii. Dimusi rani, kima kariir yai aiir wakaeyoknakim.

²⁴ Mi biyya mi tariinanin iriipi hiriinan, kima Adi Komii siiram in diminamin kariir inig komii iir bi srii boinkikin. Nningaka. Mi kima siiram in diminam sriigii mi kima wa haiwini. Mi siya kimiirin wi maigimairga komiiyar nwokii. Iriig.

Jisis siya nuan dimin biyie biyieyim bidi ikwowaisiigim

²⁵ Kara kimiirin boiniyio yai boini mi mhoiyya ta ii aeya nimbini mi kara ti diminim simiir yaimwokiyaimwowim wi boinmimauu rani. Nningaka. Kara kimiirin wi yaimwo imiirarar boini, Adi Komii siirin. Mi mhoiyya kima siir ninokninkini, kima wi wadie nwoki owim.

²⁶ Mi mhoiyya ta ii aeya nimbiam, kima Adi Komii siiram in wi kariir inig komiiyin siir inig iir kwisboinki. Mi kara siiram in dimin taeminamin wi kimiiram srii rani. Nningaka.

²⁷ Dimusi rani, krimiir Adi Komii krimiir Wanin, siyarin ini kimiiramar naingwokwokripkaiyin. Mi siya diminin kima sriigii siiram, siya wa wakaei. Siya kimiiram in ina naingwokwowin. Dimusi rani, kima kariiram naingwokwokwikim. Mi kima wi haini ninokninkini, kara Adi Komii krimiir Wanin siir haiburgigin mi nua tiriirin ha nitkin.

²⁸ Biyya kara Adi Komii siir haiburgigin mi kara ti nu iirin ha nitkin. Mi tariinanin kara ti nu iir haiburgigi mi kara wi hiriyyar swoki ami Adi Komii siir kigam.

²⁹ Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir boin, yayim tariinan kira boiniyim kira nimprio boin tani, ini hindara haknowidninkinkiyim. Kira boiniyio yai boin tani.

³⁰ Mi tariinanin krima ini haini yinokninkinkiyim, dimin taemin whiekakim kira simiirin ina ninomokninkin digin mi krima pi kiriir sriiyam swoki min tani. Nningaka. Diminin kira boini yim kaimwowaigim. Krima hiriyyar ninokninkini, kira Adi Komii siir haiburgigin mi ha nitkin ti nu iir nauuni oniyam. Dimusi rani, wara yayim kira boiniyim krimiir, yim bwamkibwamim simiirar nanaakninkii haiginiuwi.

³¹ Jisis siya boinki, tariinanin, kima ini hiriyyar naingwo tibmii kinim, kara Adi Komii siir haiburgigin mi tiriirin ha nitkin, aniya?

³² Fiya b̄idi yimbiniya. N̄ngaka. S̄ima b̄idi ȳit̄im. Mi iikam̄im k̄imiir̄in w̄i yapa yapa s̄ima nwowaiḡin̄iuḡii mi k̄ima w̄i hinda t̄inda n̄inoopami. Mi an kara ti inkam̄ nw̄iruwan an w̄i kanakanar nwoki kara w̄i kanakana nwoki rani. N̄ngaka. Adi Komii siya w̄i kanakar nwowi.

³³ Kara ti dim̄in̄in k̄imiir̄ b̄idiyar iki boin̄mauw̄in, k̄ima kanaka n̄itanakiukripkaii mi k̄ima m̄h̄ii hiins̄ima nwowi. Mi ti nuan iikam̄im dim̄in biȳie k̄imiir̄ t̄irhaiḡin̄iuiw̄i, k̄ima w̄i k̄ipi kr̄ii, w̄i sibgu dokwor̄inu. An kara ti siȳiu bibiȳeȳim ti nuan iikam̄im s̄ima t̄irkiyam̄iȳim s̄imiir̄in b̄idi yokwor̄ipukimaiḡiḡim. Iriig.

17

J̄isis siya Adi Komii siiram̄in m̄inam sr̄iḡin̄ siir̄ k̄igna m̄ir̄iȳim kam̄im s̄imiir̄ wh̄ink̄insiis haiḡin̄iuiw̄im

¹ Mi ti dim̄in taem̄in̄im J̄isis siya boink̄iȳim s̄imiir̄ m̄hoīyan, siya koua ha ninansiina kaokiȳin mi siya ina boink̄iȳin, Adi, kariir̄ fiya b̄idi yimbiniya. K̄ira kariir̄ in̄iḡ iir̄ hainanki ti dim̄in taem̄in̄im w̄i k̄ira t̄iri kariir̄ s̄imiirsi. Mi ti h̄iriinan̄ siȳiuin̄ kara, k̄iriir̄ ȳinis̄im̄in w̄i k̄iriir̄ in̄iḡ iir̄ nwoki hainankiȳim.

² Dimusi rani, k̄ira kariir̄in̄ in̄iḡ komii b̄idi hauugiȳin, k̄ira h̄in̄ina boink̄ik̄in, ȳio in̄i ywow̄in. Mi kara w̄i ti nuan iikam̄im s̄imiir̄ nwoki hauuw̄im, ȳip̄iki k̄ira hauugiȳim kariir̄. Mi s̄imiir̄in̄ w̄i yaeya in̄iḡ w̄in̄ kara hauu haiḡin̄iuiw̄i mi s̄ima w̄i wad̄ie h̄iriir̄yar nwoki oyokiyok̄ikaeyam̄im.

³ Iikam̄im k̄iriir̄in̄ ina n̄inokn̄ink̄in̄im, Adi Komii nw̄irki nw̄iruwan k̄inak̄inaiḡin̄. Mi k̄ira mi J̄isis Kraiis kara inkam̄in̄ k̄ira nikropkiȳin, kara h̄iriinan̄am̄ n̄it̄kin̄ s̄ima kr̄iriir̄ n̄inokn̄ink̄in̄im mi kr̄iriir̄ siȳiu iir̄ nwoki ap̄im. Mi h̄iriinank̄i n̄iuiw̄i, iikam̄im ȳip̄iki ti digworaekwo im̄iiram̄ nainḡwo t̄ibm̄ii k̄in̄im ȳim w̄i wad̄ie h̄iriir̄yar nwoki oyokiyok̄ikaeyam̄im.

⁴ Mi iikam̄im im̄iir̄in̄ k̄iriir̄ in̄iḡ komii iir̄in̄ kara b̄idi ȳisiimauuw̄im ti nu iir̄an̄im. Kara dim̄in taem̄in̄im k̄ira n̄im̄bingiȳim kariir̄ kara t̄iram, ȳim b̄idi digiȳim.

⁵ Adi, k̄ira ti in̄iḡ komīiȳin̄ biya nu iir̄ niki onkwokwo karamaeyar niki ow̄in, fiya kara k̄inakar niki owa mi ha haiȳin̄ mi k̄ira siir̄in̄ kariir̄ar swoki hauugi.

⁶ Kara ti iikam̄im ȳip̄iki k̄ira hauugiȳim kariir̄, ti nu iir̄an̄im s̄imiir̄ nanaakn̄ink̄ii haiḡin̄iuiw̄am̄ t̄iri mi s̄imiir̄ boin̄mauw̄am̄ t̄iri h̄in̄in, k̄ira pan̄inḡin̄. S̄ima k̄iriir̄ iikam̄im mi k̄ira s̄imiir̄in̄ kariir̄ b̄idi hauugiȳim mi s̄ima in̄i k̄iriir̄ yai im̄iir̄ar wakaeyokna ap̄im.

⁷ Mi tariinan̄in̄ s̄ima b̄idi ȳinokn̄ink̄ink̄iȳim dim̄in taem̄in̄im kara t̄ir̄im̄ s̄imiir̄in̄, biya k̄ira hauugiȳim kariir̄, kara t̄iram.

⁸ Kara yaȳim̄ biya k̄ira boin̄im̄ kariir̄ s̄imiir̄ b̄idi boin̄m̄mauw̄im̄ mi s̄ima, s̄imiiram̄ ina nainḡwo t̄ibm̄ii k̄in̄im. Mi s̄ima ina n̄inokn̄ink̄in̄im̄ k̄iriir̄in̄, kariir̄in̄ k̄ir̄ar̄ nikropk̄ik̄in̄ mi kara k̄iriir̄ om waraurankar̄ n̄iun̄ain̄in̄in̄ t̄iriir̄in̄.

⁹ Kara k̄iriir̄in̄ m̄inam̄ sr̄iḡii ti kam̄im̄ ti t̄ir̄ nwow̄im̄ s̄imiir̄ wh̄ink̄insiis haiḡin̄iuiw̄im. Kara k̄iriir̄in̄ m̄inam̄ bi sr̄iḡik̄in̄, iikam̄im̄ ȳip̄iki ti nuan dim̄in taem̄in̄im̄ s̄im̄ napiȳim̄ s̄imiir̄ wh̄ink̄insiis̄im̄. N̄ngaka. Kara k̄iriiram̄in̄ m̄inam̄ sr̄iḡik̄in̄ iikam̄im̄ ȳip̄iki k̄ira hauugiȳim̄ kariir̄ s̄imiir̄ wh̄ink̄insiis haiḡin̄iuiw̄im. Dimusi rani, s̄ima k̄iriir̄ iikam̄im̄.

¹⁰ Dim̄in taem̄in̄im̄ kara nonkwow̄im̄ ȳim̄ k̄iriir̄ḡim̄. Mi t̄iriiḡin̄im̄ k̄ira nonkwow̄im̄ ȳim̄ kariir̄ḡim̄. Iikam̄im̄ w̄i kariir̄ in̄iḡ komii iir̄ nwoki hainan̄im̄. Dimusi rani, t̄iki iikam̄im̄ ti t̄ir̄ nwow̄im̄ s̄imiirsīika.

¹¹ Mi tariinan̄in̄ kara w̄i kapi n̄iti k̄iriir̄ k̄igam̄in̄. Mi m̄hoīya kara w̄i ti nu iir̄ nwo rani mi ȳim̄ s̄ima w̄i t̄ir̄ar̄ nwowi. Adi Komii, k̄ira wad̄iek̄in̄ s̄imiir̄in̄ k̄ira k̄igr̄ir̄ao, k̄iriir̄ k̄ir̄ie komii aeya. Ta k̄ir̄ieya biya k̄ira hauugiya kariir̄. Mi ti iikam̄im̄ ti t̄ir̄ nwow̄im̄ s̄ima w̄i ir̄ipa k̄inaka ta k̄ir̄ie airsīi nwowi. Kr̄iriir̄ h̄iriinan̄, ta ir̄ipa kr̄ira mi owīya saiir̄ h̄iriinan̄.

¹² Mi iya kara simakar nwowa, simiirin karar kigriraokim, kiriir inigin siir kirieni. Mi yim sima ini wadie kinar nwowim, nwirki nwiruwaingim, yipikin wi sasar nonkwobumbuninkini. Mi ti kiriir yayim Yokwo Komii hir nwowim biya, biyan kamim sima winkyim, wi hiriinanar mi imbiyami.

¹³ Mi tariinanin kara wi kapi niti kiriiram. Mi ti yayim ti kara boinim kara ti nu iir nwowin mi sima bidi wakaekiyim ti yayim kara boinkiyim kiriir. Mi kariir maingimainga wi simiir kwoinawu nwoki owim.

¹⁴ Kara simiirin yayim kira boinmimauugiyim kariir simiir boinmimauugin. Nuan iikamim sima wi io whwonkam simiir nanaowi. Dimusi rani, ti iikamim sima nuan digworaekwowim simiir nap rani, kariir hiriinan, ti simiir nap karamae kara mi owa saiir hiriinan.

¹⁵ Kara kiriirin minam bi srigin simiir nikunam, ti nuin siir tirankin. Ningaka. Kara kiriiram in minam srigikin, simiir kigriraowim. Mi ti inkam biyeyin Setan nikuwiyin, simiirin wi nonkwobumbuninkin tani.

¹⁶ Sima ti dimin taeminim ti inkamin siya boiniyim simiir bi wakaeyokna apikim. Ta wakaeyokna ap karamae kara mi owiya simiir saiir hiriinan.

¹⁷ Kira ti kam imiir dimbingi kiriir inkam nwowam ta kiriir yaimwowa kara boinmimauuwa simiir saiirsi. Kiriir yayim yim yaimwowaingim.

¹⁸ Kara bidi yikropkiyim simiirin iki iikamim nuanim simiiram kariir mi aiir miriyam. Ta biya kira nikropkiya kariir mi kara ha nitin nuan iikamim simiiram kiriir mi aiir miriyam saiir hiriinan.

¹⁹ Kara, kanakanar hauunakin kariir piu aiirin pi naonamim kiriiram. Mi ti iikamim kira nimbinim sima wi kiriir siyu iir nwoki apim, ta kiriir yai kibiya kara boinmimauuwa simiir, saiirsi.

²⁰ Kara ti kamim ti tir nwowim simiiraram kwisboinki rani, kara kiriiram in ti iikamim yipiki kiriir yai aiir wakaei mi sima kariiram in wi haning naingwo tibmii kangikini.

²¹ Adi, kariir kwoin komiyyin ha naingwowi, sima nwiruwar dwowiski, ti kira mi kara krira mi owiya nwiruwa saiir hiriinan. Kariir kwoin komiyyin ha naingwowi, sima kririraramar wakaeyokna ap iski. Mi ti iikamim ti nuin siir tiranim, sima wa nwoki inokninkinim, kariirin kira nikropkikin tiriirin.

²² Kara kariir kirieya mi kariir dimin kirie komiyyin biya kira hauugiyin kariir, kara simiir bidi hauugiyin mi sima wi nwiruwa asi nwowi, ta nwirua krira mi owiya saiir hiriinan.

²³ Kara wi simiir kwoin iir kwirii idwokaii, ta kira mi kwirii idwokaiya kariir kwoin iir saiir hiriinan. Mi sima wi nwiruwar nwoki owim mi iikamim ti nuin siir tiranim, sima wa nwoki inokninkinkiyim hinin, kariirin kira nikropkikin ti nu iir nitamin. Mi kira simiiram in wa timi aingwokwonanae ta kira naingwokwonanaeiyi kariiram saiir hiriinan.

²⁴ Adi, kira ti kamim kariir bidi hauugiyim mi sima ini kariir ywowim. Kariir kwoin komiyyin ha naingwowi, sima wi kanakar wini oni, omin mhoiya kara nwowanin siirin mi sima kariir dimin komiyyin paenan niyaeiyin wi siir nwoki kigim. Dimusi rani, kira kariiram naingwokwonanaeikin iya kira ti nu iir nonkwokwowa mi kira ti dimin komiyyin paenan niyaeiyin kariirin hiriinansi hauugin.

²⁵ Adi, kira dimin whirki bi kimbugin. Iikamim nuanim sima kiriir ninokninkin tani mi sima kiriir siyu iir mi sibgu ap rani. Ningaka. In kanakanar ywowiskiyin mi ti kamim ti tir nwowim yim sima ina ninokninkinim, kariirin karar nikropkikin tiriirin mi ha nitkin.

²⁶ Kara simiirin, kiriir bidiyar iki boinin mi kara simiirin pa swoki boinmimauwi hininin, kira wi simiiram daingwokwonanae, kira naingwokwonanaeiyi kariiram saiir hiriinan. Mi kara wi simiir kwoin imiir nwoki kwirii idwokaiyim. Iriig.

*Jisis siir'in Judas siya hauugin sau omomim simiir'in.
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)*

¹ Mi mhoiia Jisis siya Adi Komii siiram ha kwisboin digiyin mi mhoiia siya mi kamim siir kigna mirii ikim, sima ta maeyau aiir haiburgigin mi sima ha namim mi kimidiniya ieiisim whirin Kidron nikiuwiyin siir iyapidnam. Ya tariigina ya numir aeya, hir nwowa. Mi Jisis siya mi siir kigna mirii ikim kamim sima hir ini idwowa.

² Mi inkamin Judas nikiuwiyin wir Jisisni napwouin, siya ta numir aiir bidi yinokninkinin. Dimusi rani, Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim sima inoknokin iripa hir haingiriyu owikim.

³ Mi mhoiia Judas siya kam nhirim yaii niniiyim mi kam nhirim yipiki omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyim yipiki prismi biyan inkam nwowim mi Farisi kam ikim, siya simiir yikropki hiriir namamin. Mi Judas saikan sima simar yam ta numira saiir hiriirin. Mi sima sau, irim hipig minim warar yinkin hainam mi sikwo paeyim warar mi inkin bigna apnam.

⁴ Jisis siya ti dimin taeminim iikam ima tiranim siir, siya bidiyar yinokninkinin. Mi siya simiir kingiingikingiin ha nitin mi ina ini sriniyin, kima nhiniiram kigi?

⁵ Mi sima siir boin, krima Jisisin om Nasaretanin siiram nitkim siir nonkwonamam. Mi Jisis siya simiirin ina boinkiyin, karaigin Jisisin.

Mi inkamin Judas nikiuwiyin, yipiki wir Jisis siir napwouin, yio ini simaka hirar ninkin okwouin.

⁶ Mi Jisis siya ha boinkiyin hinin, karaigin Jisisin. Mi ti kamim hir nwowim, sima siir kigim mi sima ha swoki krinamim mi ina yakaigainamim nua.

⁷ Jisis siya simiirin ina swoki srigiyin, kara kimiirin bidiyar iki boinkiyin hinin, kima nhiniiram kigi? Mi sima siir yai aka hinina yowarki boin, krima Jisisin om Nasaretanin siir nokwonamam nitkim.

⁸ Mi Jisis siya ina swoki boinkiyin, kara kimiirin bidiyar iki boinkiyin hinin, karaigin Jisisin. Mi kima kariir nonkwonamam niti mi kima ti kariir kamim simiirin pi hindara kigninkin amki.

⁹ Mi siya ti diminim ha boinkiyim mi ti yayim biya siya boinim, wi simiir hiriinanar mi imbiyami. Biya siya hinina boinkin, adi, iikamim yipiki kira hauugiyim kariir, kara simiirin wi nwirni nonkwo iuguski rani. Niingaka.

¹⁰ Saimon Pita yio kamkiuwun whira nwowi mi siya ha kiwokhaigiyin maeyauwa siir hopkrikiuwa hiranki mi siya ha kinawana yomkiyin mi siya kimidiniya inkam nwirin Malkas niukuwiyin siir win aiir haingrip itkiigi yipikin prismi biyan inkam komiyyin si mi miriyyin.

¹¹ Jisis siya Pita siir boinki, kira, wara kiriir kamkiuwun maeyauwa siir hopkrikiuwiya saiir ti swoki hopkrikiugi. Kara ti kamim simiirar mi kigninkin diriraeramar mi tiri, ti diminin sima tiram tirin kariir. Kariir Adin siya nibingiyin kariir siya hiriinanamar nimbingikin ti hiriinan dimin iir tiram. Sima kariirin wa tiowi mi kariirin wa kimbipisu haiginiuwi. Iriig.

Sima Jisis siir'in inkam komiyyin Anas nikiuwiyin siir'im yikropki

¹² Mi kamim yaii niniiyim mi kamim simiir kigriraowi ikim, sima simar ywoki kamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyim simakan. Mi sima Jisis siir'in ha nonkwonamim mi sima siir inao ha kogrimdinunamim,

¹³ mi sima siir'in bi kimidiniya inkamin Anas nikiuwiyin siiram yikunam, siir kigiuwim. Siya Kaiafasni niugin, yipiki prismi biyan inkam komii nwowin ti biewi iir.

¹⁴ Ti inkamin Kaiafas nikiuwiyin biya Isrelmi iikamim sim niki boinin hinin, siya siyar mi aowi ini mi owin, iikam whiekak krimiirsiiyin. Iriig.

*Pita siya Jisis siir wokinomokou boinkin
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)*

15 Mi sima Jisis siir'in ha nikiunanamin hiriir mi Saimon Pita mi inkam nwir'in Jisis siir kigna miriyyin, sowa siir mhoiiyar yam. Mi prismi biyyan inkam komiiyyin yio siya bidi yinokninkin'in ti inkam nwir'in siir kigna miriyyin siir'in. Mi siya ha nam'in, kimidiniya hira omaka aiir nidyokiyokaiya saiir bopwo hir ini okwokaiyu.

16 Pita yio hiriinan bi tirkin, yio siya ini anowin napninopkainamiyyin hiira saiir'in, ini hirar yokwowin. Mi inkamin Jisis siir kigna miriyyin yipiki prismi biyyan inkam komiiyyin siya ninokninkin'in siya idowiiya ha swoki apnaniyam'in mi siya wiga anowin napninopkainamiyyin siir hir nokwowa saiir yani boinu, Pita siir nikiunaninopkainamam hiriir.

17 Mi wiga hira saiir ano iir kigraowiya saeya Pita siir boinki, ana kira Jisis siir kigna miriyyan inkam nwirkin, iyie? Mi Pita siya ina boinkiyin, kara wara rani.

18 Ya taka iya pan prasaeki bi nwoka mi iikamim yipiki prismi biyyan inkam komiiyyin siir mi miriyyim mi kamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowi ikim sima pae aiirar nokwoyokai onikim simiir piuin huua kinam. Mi Pita siya ha mi amin mi siya simakar mini okwo oniyu, siir piua huua mi kinim. Iriig.

*Prismi biyyan inkam komiiyyin siya Jisis siir srii, srii nhirim
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)*

19 Prismi biyyan inkam komiiyyin siya Jisis siir srii, yayim biya iikam imiir siya boinmimauuim simiiram.

20 Mi Jisis siya siir boinki, inokinokin kara maeyauwim iikam hoimgaki haingiriyu owiyim simiir hirar mi boinmimauugin. Mi kara kariir yayim omaka yaimin dimin nidwokai wakaeyim mi omakam Adi Komii siir inig hainani ikim, simiir hir bidiyar mi boinmimauuin. Kara, kariir yayim bi swoki imprio boinmiminkin. Niingaka.

21 Dimusika, kira ti hiriinan diminim kariir sriyyin, ha? Kira iki iikamim kariir yay aiir wakaeyim simiirar srii. Kira kara boinim yayim simiiram'in simiir srii sima ina ninokninkinim dimin taeminim kara boin imiirin.

22 Mi mhoiyya Jisis siya hiriinan ha boinkiyin mi inkam nwir'in omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyin saika kingiin hir nokwowin, Jisis siir'in siya yobwaeki mi ina boinkiyin, ti hiniin yay biyeyim prismi biyyan inkam komiiyyin siir kipi boin.

23 Jisis siya siir boinki mi kara yay biyie boinkswomi kira nhirmiyin ha mi boinkiswo yio nikrani mi kara ti yay wadie aiirar boinkiyin mi kira kariirin whisarii dimusi tiokin, ha?

24 Mi sima Jisis siir srii digiyim mi sima siir'in ina kogrimdinuw'in mi ti inkamim sima siir'in hiriinankakar yikropki prismi biyyan inkam komii nwir'in Kaiafas nikiuwiyin siir nini kiguwam. Iriig.

*Pita siya Jisis siir misisaekin mi siya ina swoki boinkiyin kara siir bi ninokninkin'in
(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)*

25 Pita siya pae hirar niki okwo onikripkaiyyin siir piua huua kinam mi kam nhirim sima srii siir'in, ana kira Jisis siir kigna miriyyan inkam nwirkin, iyie? Si rani? Mi Pita siya ini hiriyyar misisae boinkripkaiyyin. Niingaka.

26 Mi inkam nwir'in prismi biyyan inkam komiiyyin siir mi miriyyin, ti inkamin yipiki Pitaki si haingrip itkiigiyin siir win aiir mi siir piugani inkam nwir'ieya. Mi siya srii siir'in hiniin, biya kara ta numir aiir nwowin kara kiriirin hir kigin, kira saikar nokwokin, ana kira?

27 Pita siya ha swoki misisaeyin mi siya ina boinkiyin, kira kariir bi kigin. Mi ta siya boinkiya saiir mhoiyyan kakarugin ina yikiyyin. Iriig.

*Sima Jisis siir'in gavmani inkamin Pailat nikiuwiyin siiram yikropki
(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)*

28 Mi kamim Jisis siir nikiunamim sima Kaiafas siir omaka aiir haiburgigim mi sima siir'in gavmani inkam komiiyyin siir omaka hiriir yikunam. Ya tariigina ya iya

bidi pirkinkiyakwoka. Mi inkam komii komiiyim Isrel simiirim sima gavmani inkam komiiyin siir omaka hiriir panansi yamsi. Dimusi rani, pi sima omaka inkamin yipikin Isrel simiir pugana saiir karamaeyin pi saiir napninpokainami mi Moses siir siyiu komiiyin yio ha boinkin, sima wi miyiknan nwo rani, Adi Komii siir whwonkam idan wi iki inkamim piu iokak nwowiyim wi simiir hiriinan nwowi. Mi sima naeyim ii komiyya yaewou nikwo aeiya Pasova saiir naeyim wi kipi mi ae.

²⁹ Mi sima hiriir bi napninpokainamkim. Mi gavmani inkam komiiyin Pailat nikuwuyin siya idowiiya ha napnaniyin mi ina yani sriiyuin simiir, kima ti inkamin siir dimusi boin huriyugun?

³⁰ Mi sima siir yai aka hinina yowarkii boin, siya dimin tirbu karamaekiswo mi krima siirin pi tiriir di yikunani. Nngaka.

³¹ Mi Pailat siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, siirin kima kima ti ikunam mipi kima kima tini hidu siirin kimiir yapa kaunsil aka. Mi kimiir yapa siyiu iirar tini tiriu kimiir brougae wanwiyae ima boingigim kimiir inkamin dimin biyie tiriyin mi siirin ha tiriyin, siir hiriinan. Mi sima siir yai aka ina yowarkii boinim, om komii Rom hiran gavmanin siya wi krimiir kigninkin tir tani siir toamin mi siir nisomaowamin.

³² [Mi ti diminin nimbiamin mi sima wi yaiya biya Jisis siyar niki boina wi saiir hiriinanar swoki tiri, siya naowamin.]

³³ Mi ta Pailat siya boinkiya saiir mhoiiyan siya ina swoki apninpokainamin gavmani omaka saiir hiriir. Mi siya siir kam imiir boinki, sima Jisis siirin kingiin hiriir nikunamim. Mi siirin ina sriiyin, ana kira Isrelmi iikamim simiir kigirkakan inkamkin, iyie? Si rani?

³⁴ Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarkii boin mi yio tiriiginin yio kiriirar kwoinkin, ti kira boinkiyin hiriinan, iyie? Kira nhirmi yai wakaekin?

³⁵ Mi Pailat siya siir boinki, kira hiriyyar naingwowi kara Isrel simiir pugana saiir inkam nwirkin, aniya? An kara nngaka. Kiriirin Isrel simiir pugana saiir iikamim mi simiir prismi biyan inkam komii komiiyim sima nonkwonakikim mi kiriirin sima nikunanikin tiriirin. Kira dimu tirkin?

³⁶ Mi Jisis siya siir boinki, kara ti iikamim ti nuin siir nwowim simiir kigriraowan inkam tani. Mi kara ti iikamim ti tiranim simiir, kigriraowan inkam nwokiswo mi iikamim yipiki kariir siyiu iir napim yim wi kariirar pi whinkinsis haiginuwun yaii simaka niniiyamim. Mi sima kariirin wi di yonkwonanii. Nngaka. Mi kara wi tir di ywowi, iikam imiir kigriraowam. Nngaka.

³⁷ Mi ta Jisis siya boinkiya saiir mhoiiyan mi Pailat siya siirin ina swoki sriigiyin. Ana kira inkamin iki iikam nhirim simiir kigriraowan inkamkin, iyie? Si rani? Mi Jisis siya siirin ina boinkiyin, kira kariirin ha boini, kara Inkam Komiiyin. Kariir apua kariirin ti nu iir naokainaka mi kara ti nu iir asi nwowi mi ti hiriinan sairsika, kara wi ti dimin whiruwan siirara asi tiri iikamim simiir ninokninkin haiginuwam mi yaimwo simiir boinam. Mi yipiki yaimwokiyaimwo aiir sibgu wakaeyokna api, yio siya kariir yai aiir wakaeyoknaeikin.

³⁸ Mi Pailat siya siirin ina swoki sriigiyin, yaimwokiyaimwowa ya paninga. Iriig.

Pailat siya simiir boinki, Jisis siirin paeyin hiiniya nriioninkinin saika ninkin irinugiyim (Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Mi ti yaiyim sowa boinkiyim simiir mhoiiyan mi Pailat siya ina swoki apnaniyamim idowiiya hiriir Isrel simiir kam imiiram. Kara ha naingwo rani, siya dimin biyie whir bidi tirin mi siya wa nao rani. Nngaka.

³⁹ Mi kimiir siyiuin yio hinngin kara inokiiinokin inkamin nwira nikropkiikin maeyauwa mi biyie miriyya saiir hir hugripkikikayim saiir hirankin ii komiyya wou nikwo aeiya Pasova saiir. Mi kima ha naingwowi ti Isrelmi inkam komiiyin siirin kara pi yikropki rirmiiya nwowamin kimiiram, iyie? Hinin kipi tir?

⁴⁰ Mi sima ha kauwok boinkiyim mi ina boinkiyim, si rani! Krīma minam naingwowi, kira Barabas siir dikrop apniki. Ti inkamın Barabas nikuwiyin, yio hiiyan inkamkin mi inkam nisomsom aokaowan inkamkin. Iriig.

19

¹ Mi mhoiia Pailat siya Jisis siirin ha swoki ikunananopkainamin mi siya siir kamim yai niniyim simiir boinki, Jisis siirin idgiuni sima nipimparim.

² Mi sima siirin idgiuni ha nipimparim mi sima uridin amridamridkakin ha haiyin, kimidiniya siir mwo iir kaigrisiuhaiginiu. Mi sima yuis paridnana mi urid amridamridkakin ha mi haiyo inkam komiyyin nu kigriraowiyin siya niyo hiriinana kimidiniya siir ii haiginiu. Mi sima siirin haini hopmimin gwo mi ina boinkiyim,

³ krīmiir kwoin komiyyin hiriyyar naingwowi, ti Isrelmi inkam komiyyin wi hiriya nokwoyokiyokigiyami. Mi sima siir kingiin ha nitim mi kimidiniya siir tio.

⁴ Mi Pailat siya idowiiya ha swoki apnaniyamın mi siya kimidiniya iikamim hir nwowim simiir swokani boiniu, kima ta saiir ti wakaeki, siirin pi kara nini ikunanakii mipi idowiiya waraur nikrop apnikii. Mi kima ta saiir dinokninkinkii, kara siirin ha naingwo rani, siya dimin biye whir bidi tirin mi siya pa nao rani. Niingaka.

⁵ Mi mhoiia Jisis siya idowiiya ha napnaniyamın, ti urid amridamridgakin, siir mwo iir kaigrisiugiyin mi yuis paridnana sima mi ii haiginiugiya aka, yo ini hiriinanar ywonaniyamo. Mi Pailat siya ina boinkiyin, siir kigi, ti siya inkamın.

⁶ Mi prismi Biyan Inkam Komii komiyyim mi kamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyim, sima siir kigiyim mi sima ina kauwok boinkiyim, siirin paeyin hiniya nirioninkinin, saika dinkan irinugi, siirin paeyin hiniya nirioninkan saika dinkan irinugi. Mi sima ti hiriinan yai kauwok boinkiyim mi Pailat siya simiir boinki, kimar ti onkwonam siirin mipi kimar nwoki inkin irinugiyim paeyin hiniya nirioninkinin siir. Kara siirin dimin whir siya tirbu bi hidyskaigin mi siya pi saiirsi ha nao rani. Niingaka.

⁷ Mi Isrel simiir inkam komii komiyyim sima boinki, yayim siyu komii siirim krīma napiyim yim hinina boinkim, siya wa dao. Dimusi rani, siya hinina boinkin, siya Adi Komii siir yinisimkin.

⁸ Mi Pailat siya ti hiriinan yai imiir wakaekiyin mi siya nidid prasae bi kinkikin. Dimusi rani, Jisis siya ha boinkin, siya Adi Komii siir yinisimkin.

⁹ Mi siya Jisis siirin ina swoki ikunananopkainamin gavman simiir omaka komii aiir. Dimusi rani, siya ha naingwokin, Jisis siya Adi Komii siir yinisimkin. Mi siya siir boinki, kira kariir boinki, kira pindankin. Mi Jisis siya bi wakae boinkikin siya ini yai mikrimar ywowin.

¹⁰ Pailat siya siir boinki, kira kariir yai aiir wakae boin karamae dimusi nwowi? Mi kira ha naingwo rani, kara kirie komiigakin mi kiriirin wa nonkwo iuguski rani mi kiriirin paeyin hiniyin nirioninkinin saika wa mi inkin irinugi rani, aniya?

¹¹ Mi Jisis siya siir boinki, kira ini kariir kou ywowin, dimusi rani, kiriirin Adi Komii siya kigninkan tirkin ti dimin iirin. Dimusi rani, inkamın yipiki kariir nikropkiyin tirir, kiriir ingi nonkwowam, yio siya dimin biye prasae bi tirkin. Mi ni kira, dimin komii bi tirbugin.

¹² Mi Pailat siya ta hiriinan yai aiir wakaeyin mi siya hinina yaingwo, siya Jisis siirin wi panina nonkwo iuguskii. Mi Isrel simiir kam ima boinki siirin mi kira siir nonkwo iuguskii karam nwowi mi kira tari om komii Rom hiran inkam komiyyin Sisa simiir kigirkakiyin siir whinkinsiis haiginiu rani. Mi inkamın ha boini, iki iikam nhirim simiir kouwin ini karar ywowin mi simiirin ini karar kigirkakim mi yio ti hiriinan inkamın yio Sisa siir sauan omomkin.

¹³ Mi Pailat siya ta yai aiir wakaekiyin mi siya Jisis siirin ina yikunaniyamın idowiiya hiriir. Mi siya kimidiniya ipiia maeyaua inkam komiigi nidwokai hidiya yaimin dimin

saiir yidwokai, maeyaua ha dapiya siiya siyiu. Mi Hibru simiir yaigina ya hiniina dapika, Gabata.

¹⁴ Ya ta iya, ya Isrel simiir iikamim nae sima diriraeraran ii aeya, wou nikwo aeni ii komiia Pasova nikuwiya saiiram ya saeya ya nabiepopwoka ta Pailat siya boinkiya hiriinan simiir, tisi kimiir inkam komiiyin, kima siir kigi.

¹⁵ Mi sima ina swoki kauwok boinkiyim, siirin disomaoki, siirin disomaoki. Mi siirin paeyin hiiniya nironinkinin saika dinkin irinugi. Mi Pailat siya simiir srugi. Dimuka? Mi kima ha naingwowi, kara kimiir inkam komiiyin kimiir kigriraowiyin siirin paeyin hiiniya nironinkinin saika ninkin irinugiyim, aniya? Mi prismi biyan inkam komii komiiyim siir yai aka hiniina yowarkii boinki, Sisa sasairgin krimiir kigriraowiyin inkamin, yaeya inkam nwir kamaeka.

¹⁶ Mi ta sima boinkiya saiir mhoiiyan mi Pailat siya siirin kimidiniya siir kamim simiir in yonkwoki mi siirin sima yonkwonam mi siirin ha kiyainamin mi sima paeyin hiiniya nironinkinin saika yinkin irinugi. Iriig.

*Jisis siirin kam ima ninkin irinugikin paeyin hiiniya nironinkinin saika
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)*

¹⁷ Mi kamim yaii niniyim sima siirin ha nonkwonamim mi paeyin hiiniya nironinkinin siir ninkin irinugiyam tirin, yio ini siir waeyaowar swoki itiyiskainamin. Mi siya kimidiniya maeyaua ha dapiya inkam mwokiu saiir hiriir yam. (Mi Hibru simiir yaigina ha dapika Golgota.)

¹⁸ Sima siirin ta maeyau aiir yinkin irinu inankigi. Mi sima inkam nwiso saika hir warar yinkin irinu inankigi paeyin hiiniya nironinkinin siir. Nwirin yio iniig miya mi nwirin yaoyae miya. Mi Jisisin yio ipwoniya ywokai.

¹⁹ Mi diminin Pailat siya winboinkiyin mi siya kimidiniya siir kam imiir boinki, sima saiirin paeyin siir nironinkinin saika dipakiugi. Mi yaiyim siya winkiyim yim hiniina winboinkikim, tikin yio Jisisin om Nasaretanin siya, Judami inkam komiiyin simiir kigriraowiyin.

²⁰ Mi Juda simiir iikamim ti yaiyim simiirin ina mwainim. Dimusi rani, maeyaua kam ima ninkin irinu inankigiya Jisis siir, paeyin hiiniya nironinkinin siir, ya ini om komii Jerusalem siir kingiin hir nwowa. Pailat siya ta yaiya Hibru simiir yaigin aiir win boinkikin, Rom, Grik simiir yaigino sowiir warar.

²¹ Mi mhoiia Isrel simiir prismi biyan inkam komiiyin ha namin, siya Pailat siir ini boiniu, kira hiniin kipi winboinki Judami iikamim simiir inkam komiigin, simiir kigriraowikin. Ningaka. Kira hiniina ti winboinki, ti inkamin siya siyar boinan hiniin kara Juda simiir iikamim simiir kigriraowan inkamkin.

²² Mi Pailat siya siir yai aka hiniina yowarkii boinki, diminin kara winkiiyin, yio bi swoki kisinaeikin hiriirar nwowikin.

²³ Mi kamim yaii niniyim, sima siirin ha ninkin irioninkin inankigiyin mi ti kam nwiiyim sima Jisis siir yuisim ha haiyim mi ina sioitkin hidim. Sima whieyim kwiiya sioitkin mi sima nwonira nwoniran whieyim kwokwira inan hai. Mi sima siir yuis bripriya sima nii haiginiugiya pan kamae nwowiya saiir warar yinkin hai.

²⁴ Mi kamim yaii niniyim sima boin, ta yuisa ya hiriinanar dwo, krima saiirin pi kipi ninikiwomwit. Krima saiiram pi gwo kwira satu nikuwiya pi saiir gwowi. Mi krima pa nwoki kigim saiirin pi nhinga hai, kira, iye kara? Mi sima saiirin hiriinanar mi tir. Mi ti yaiyim biya profet kamim sima winkiyim Yokwo Komii aiir ini hiriinanar mi imbiyamim. Mi ti yaiyim yim hiniina boinkikim,

kamim wi kariir yuis imiir nonkwokwo hidhainami mi simiirin wi nwirni nwirni hauugii. Mi sima gwo kwira satu nikuwiya wi kariir yuis bribriya wi saiiram mi gwowi.

Mi ti kamim yaii niniyim yim ti dimin imiirin hiriinanar mi tir.

²⁵ Mi Jisis siir yopiiya mi siir yokman aeya mi Maria saeya yipiki biya Klopasni wig niki owa sima mi Maria Makdalan aka, sima maeyaua kam ima nirioninkin inankigiya Jisis siir paeyin hiiniya nirioninkininsi, siir kingin hirar yokwo.

²⁶ Mi Jisis siya hiriinan kigin, siir yopiiya kariir kingiina nokwowi, Jonin, yipikin Jisis siya naingwokwonanaeyin mi siya siir yopii aiir boinki, wig, kariir yinisim yinkamiyinin wa siyairgin kinaka kinginar nokwowin.

²⁷ Mi ta siya boinkiya kariir siir kigna mrii inkamin saiir mhoiiyan, ta wiga ta tir nokwowa ya kariir apuga. Mi ta iya siyar boinkiya mi saeya ha nama mi saeya ini kariir omaka hirar yasae owiugusama. Iriig

Jisis siya nao aeya

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Mi mhoiia Jisis siya ina yinokninkinkiyin, ti dimin taeminim tirim yim ini digidig ywokiyim yayim biya profet kamim sima winboinkiyim Yokwo Komii saiir. Mi ti yayim Yokwo Komii saiir nwowim yim kaimwowaigim siya hinina boinkikin. Kara kwoinki haei.

²⁹ Mi two ira hir nwowa wain opkaka mi sima dimin whirin haimgan haimgankakin siir hopmaigi wain op aiir mi sima siirin paeyin hisop nikuwiyin siir kwiya anaka yinkin udgi. Mi sima ina yaki hopkaigiyin Jisis siir yai aiir.

³⁰ Jisis siya ta wain op aiir kwiyaeyin mi siya ina boinkiyin, dimin taeminim ini digidig ywokiyim. Mi ta siya boinkiya yai hiriinana saiir mhoiiyan siir mwoin ha kaiyirounainamin mi siya ina yaonamin. Mi siir kwoinbudin siir haiburgigin ini Adi Komii siiramar swoki amin. Iriig.

Mi kamim yaii niniyim ha nitim Jisis siir pris aiirin sima yaki hainwitki

³¹ Mi Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim ha namim mi sima Pailat siir ini sriiyu, siya siir kam imiir nikropkiyim iki kamim paeyim hiiniya nirioninkinim simiir ninkin irinugiyim simiir igrib imiir nini irimtiokiyim mi sima pi nwoki aosasauunamin. Dimusi rani, ya taka iya ya nae iikam ima diriraeraran aeya, Judamii ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya. Sima pi boriisopi ti kamim paeyim hiiniya nirioninkinim simiir hirar nwowim. Dimusi rani, Sabata ya Judami ii komiia piu siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya yaewou nae komiia saiir nikwo aeya Pasova saeya nimbiamiyim ya ii komiigi komii aeyairga.

³² Mi ti sima sriiya Pailat siir saiir mhoiiyan, siya kamim ina yikropkiyim. Mi sima ha namim, kimidiniya inkam nwiso Jisis saika ninkin irinu inankiyo sowiir igrib imiir ini okwimkwaki.

³³ Mi sima Jisis siiram ha nitim mi sima ina ini kigniyim, siya bidi yaonamin. Mi sima siir igribo wara paninsi yokwimkwakisi.

³⁴ Inkam nwirin yaii niniyin siya bidi yaka haingripkiya siir pris aiirin sauni. Mi nhie, bwiya minim ina naokiinainamin.

³⁵ [Kara Jonkin ti dimin imiir kigin mi ti hiriinan siyuim kara kigim. Mi kara simiirin ta yokwo aiir asi winkikin mi kima wa nwoki inokninkinim siya Adi Komii siir yinisimkin. Mi ti dimin taeminim kara winboinkiyim, yim kaimwowaigim mi kima simiiram ha ti aingwo tibmiikin.]

³⁶ Mi ti dimin taeminim nimbimbiniyim, yim ini Adi Komii siir yayim yipiki biya profet kamim sima winboinkiyim Yokwo Komiiya saiir ini hiriinanar mi imbiyamim. Ti yayim hinina winboinkikin, sima wi siir kiu whir ninirio rani.

³⁷ Mi yai nhirim Yokwo Komii saiirim yim hinina boinkikin, iikamim sima wa kigi, inkamin yipiki siir priska aiir haingripkii. Iriig.

Inkam nwiso Jisis siirin siyano whirin siir ini wokaigig

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Mi ti diminin ti kam ima tirim simiir mhoiiyan mi inkamin Josep nikiuwiiyin, om Arimatianin siya kimidiniya Pailat siir srii, Jisis siir piuis biyieya paeyin hiiniya nironinkinin siir hiranki hunis hainamim. Josep siya Jisis siir yai aiiram naingwo tibmiigin mi siya ta naingwo tibmiya idowiiya bi nwoka. Dimusi rani, siya Isrel simiir inkam komii komiiyim simiirsi nididgin. Mi Pailat siya siirin wadieyar ywokiyyin. Mi siya ha namim mi Jisis siir piuis biyieya ina ini hiunishaiyiin.

³⁹ Mi inkamin Nikodimas dapiyin, yipiki biya Jisis siiram namwiiyin niyaka, siya warar yinkin am Josep saikan. Mi siya wain piuii miyik whakiiyin 50 kilowa hainam.

⁴⁰ Mi sowa Jisis siir piuis biyieya ha hunis haiyo mi sowa siir piu aiirin wain ha hainiyopkiyo mi yuis wina sair whranki siir piu aiirin. Ti siyu hiriinanin Isrel simiir iikamim naonamiyim, simiir direraerarkiiyim simiir hiriinan mi mhoiia sima siirin pa haingikaigii ienauin.

⁴¹ Mi maeyaua kam ima ninkin irinugiya paeyin hiiniya nironinkininsi Jisis siir, ya numira ini hir nwowa mi ta numira sair hirin, siyano whirin biya inkam haingikai karam niki owin yio ini hir nwowin.

⁴² Mi sowa Jisis siir piuis biyieya siir ini wokaigig. Dimusi rani, taka iya ya Judami ii komiia piu siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya sair nae miir direraeranka. Mi hiriirin ii hoimgak nwokwokin tani mi sima wi yaeya maeyau kwiram ha hansiram tani, siir haingikaiyamim. Nngaka. Iriig.

20

Jisis siya ha swoki insiin idwowin ini omwaiyar swoki waiyan (Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Mi tariigina ya Sande nugaka, iya bi niki kinipimpirkin waokika, imumar niki oyakwoka mi Maria Makdalana ina yama maeyaua ti siyano ieya nwowa ti inkam nwisowa wokaigiga Jisis siir, sair hiriir. Mi saeya ha nita mi saeyar kig, siiya biya ti siyano iir niki haigin topokougiga, sairin inkamki bidi waritkinkiiyin ti ieyin siir hirankin.

² Mi saeya ha niwitnaniya kimidiniya Saimon Pita siya mi kara kririir ini kigni, inkam nwirin siir kigna miriiyin yipiki Jisis siya naingwokwonanaeyin. Mi saeya kririir ini boini, krimiir Biyan Inkam Komiiyin siir piuis biyieya inkamki bidi hainama ti siyanoin siir hiranki mi krima ninokninkin tani, sima sairin ini papi haiginim.

³ Mi Pita krira ha haiburgigo mi krira ina yamwo siiyano iiram.

⁴ Mi krira ha niwitamo mi Pita siirin kimidiniya kara iwit haiburgig mi ti siyano siir biyin kara iwit imbiyam.

⁵ Mi kara ha nini waisii kaokiiyin, yuis aiirarar kigi, ya hirar nwokaii. Mi kara hiriir bi napninopkainamkin,

⁶ Saimon Pitan yio mhoiia ha niwit nimbiniyin, yio ini ti siyano iirar iwitninopkai iugusamin. Mi siya yuis aiirarar ini kigu, yuisa ya hirar nwokaii.

⁷ Siya yuis kwira siir mwo iir sima wrieyimyok kogiya sairarar kig. Mi yuis kwira siir piu aiir sima nitimwanugiya ya hir wara bi nwokaiga. Nngaka. Ya maeyau gwir bidi whrinhaigiya.

⁸ Mi an kara iriipi hiriinan ti inkam nwirin Jisis siir kigna miriiyin, yipiki bi ti siyano iir niwit imbiyamim an kara siir mhoiia ha mi apninopkainamin mi kara ti digworaekwo miir mini kigiuwim mi kara ina yinokninkinkiiyin.

⁹ Mi biya mi tariinanin iriipi hiriinan krima ta yaiya sair bi sibgu inokninkinkim. Adi Komii siir yayim Yokwo Komii sair winboinkiiyim hinin, siya wa swoki insiin idwowi ie hirankar.

¹⁰ Mi krima ina swoki amim oma hiriir. Iriig.

Jisis siya Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiyam
(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Maria saeya siyanoin siir iemig hirar niki okwo ouwa. Mi saeya ha nouu huananainama mi ina ini waisiikaokiya.

¹² Mi saeya ha nini waisiikaokiya mi saeya paekwosim nwis owiirarar kigi, yuis whisinankak nii idwodwokaiyo hiiya Jisis siir piuis biyieya saiir niohaiginkiya saiir. Mi nwirin yo siir mwoki nwowin hiriir yidwokai mi nwirin yo siir iga owa nwowo hiriir yidwokai.

¹³ Mi saiirin sowa srigi, wig kira dimusi nouwi? Inkamin krimiir Biyan Inkam Komiiyin siir piuis aiir hainamin, krīma ninokninkin tani, sima saiirin ini tari papi yamisi haiginim.

¹⁴ Mi ta saeya boinkiya hiriinan saiir mhoiyan mi saeya ha kwaeyaeyokaowa mi saeya ini Jisis siirar kwakiga saiir kingiin hirar namikwoniyin. Mi saeya ha bi naingwoka siya Jisiskin. Niingaka.

¹⁵ Jisis siya saiir srii, wig, kira dimuam nouwi? Mi kira nhiniiram hansirni? Saiir kwoinin ha naingwoka, siya ti inkamin numir aiir kigiraowiyin siya niuwi. Mi saeya siir boinki, inkam, kira siir piuis biyie aiir hainami mipi kariir boinmauugi. Kira saiirin ini papi haigingigin. Mi saiirin pi kara nini hainakii.

¹⁶ Mi Jisis siya saiir boinki, Maria mi saeya ha haiyug inansiina kaokiya mi ini siirar kigiya. Mi saeya siirin Hibru yaigina saiir boin, Robonai Tiriiginin yi hinina boinkikin, Inkamin Nowomwarkaiyuwiyin.

¹⁷ Jisis siya saiir boinki, kariir kipi nonkwo. Niingaka. Kara pi kariir Adin siiram niki am tani. Kira dam mipi kariir nomiiyauim simiir tini boinmauuwu. Kara wi kapi nami siiram, yipiki kariir Adin mi yipiki iripi kiriir Adin. Kariir Adi Komiiyin mi iripi kiriir Adi Komiiyin siiram.

¹⁸ Mi mhoiya Maria om Makdalana ha swoki ama, kimidiniya kamim siir kigna miriiyim simiir ini boiniu, hinin, saeya Biyan Inkam Komiiyin siir bidi kignaniya, saeya yaiyim siya boinmimauugiyim saiir simiir ini boimimauuu. Iriig.

Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir hiriir yimbiyam
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Mi Sande niyaka, kamim siir kigna miriiyim sima omaka iripa hirar nwomimirkim. Mi simiir anowin haini kinkiknam iikamim simiirsi, sima kigisi simiirin. Dimusi rani, sima pi nididgin Isrel simiir inkam komii komiiyim simiirsi, sima pi nonkwonakiisi simiirin sima nisomaowam. Mi sima hirar niki owim mi Jisis siya ha nitan ini simiir bopwonau hirar yamikwoniyin. Mi siya simiir boinki, kimiir kwoinim kirie dwoki.

²⁰ Mi siya hiriyar niki boinkripkaiyin mi siya siir inao mi siir pris aka ina yisiimauuwun simiir. Mi krīma ti han imiir kigim mi krīma maigimaigra prasae bi kinkim Dimusi rani, krīma hiriyar yaingwoki, krimiir Biyan Inkam Komiiyin bidi swoki insiin idwowin ie hirankin.

²¹ Mi Jisis siya krimiir boinki, kimiir mhi kwoinim hiinsima dwoki. Kimiirin wi kara nikropkii, kariir mai aiir miriiyam, kariir Adin siya nikropkiya kariir tiriir nitam, saiir hiriinan.

²² Mi ta siya boinkiya saiir mhoiyan, siya ha kuugiyin krimiir mi ina boinkiyin, Adi Komii siir naeyu iir haigi.

²³ Mi kima dimin biyie biyieyim ini hanin inkami kwoin kwirii idwokaiyim wi simiir haiyoprimdiyumiigi. Mi kima simiirin haiyoprimdiyumiigi karamae nwowi, sima wi hiriyar nwokripkaii simiir kwoinawu hirin. Iriig.

Jisis siya Tumas siir hiriir yimbiyam

²⁴ Mi iya Jisis siya nita siyar nini isiimauuniyam siir kigna miriyyim kamim simiir mi inkam nwirin Tumas nikiuwiyin yio simaka hir wara bi nwokin. Siir inig whirin Didimaskin

²⁵ Mi mhoiia krma kamim siir kigna miriyyim, krma siir kigim mi krma siir boin, krma Biyan Inkam Komii siir bidi kigim. Mi Tumas siya ina yowarkii boinin mi kara noim siir ina hir nwowim simiir kig karamae nwowi mi kariir ina nowin siir pris aiir nwowin siir mi hopkaigi karam mi owi mi kara pa naingwo tibmii kin tani, siya omwai bidi swoki waiyan.

²⁶ Mi ii iriyyar kwisim namkiyim simiir mhoiian, krma iripa maeyau kwira hugripkiya sairarar haingiriyu omimirkim mi krma anowin ha mi haiginikounam mi yio Tumasin yio krimaka hir warar nwokin. Mi krma anowin bidiyar mi haiginikouwin mi biri kimiminkikin Jisis siya ha napninopkainaniyin mi siya krmiir bopwoniya ha namikwokainiyin mi ina boinkiyin krmiir, krmiir mhi kwoinim hiinsima dwoki.

²⁷ Mi ta saiir mhoiia siya Tumas siir boinki, kariir inam triir dwoki mi kariir ina owiir kigi mi kariir ina kariir pris aiir timi hopkaigi. Kira kariirin digumii kipi haimriiyu. Nngaka. Kira daingwo tibmii kin.

²⁸ Mi Tumas siya siir boinki, kira kariir Biyan Inkam Komiiyin mi kira kariir Adi Komiiyin.

²⁹ Mi Jisis siya siir boinki, kira kara swoki insiin idwowa mi ha bi naingwo tibmii kingin. Dimusi rani, kira kariir kigin mi ha naingwo tibmii kingin, aniya? Mi yipiki kariir kig karamae nwowim mi ha naingwo tibmii kinim hinin kara ini omwaiyar swoki waiyan, simiir maingmainga ini kariir haiburim. Iriig.

Jon siya ha boinkin siya ta yokwo aiirin dimuam winkikin

³⁰ Jisis siya dimin taemin miyyik miyyik kasa bi tirkin iikam imiir whinkinsiis haiginuwam. Mi krma kamim siir kigna miriyyim ti dimin taeminim simiir kigim mi kara simiirin hiriyar bi win digim ta yokwo aiirin. Nngaka.

³¹ Kara ti dimin taeminim simiirarar kwaowinkikin. Mi ti iikamim yipiki ta yokwo aiir mwainim kima wa nwoki inokninkinim hinin, Jisis siyargin inkamin Kraiis nikiuwiyin yipikin Adi Komii siya nikropkiyin ti nu iir iikam krmiir whinkinsiis haiginuwam. Siya Adi Komii siir yinisimkin mi kira siiram naingwo tibmii kini, kira wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin wi siir hiranki haii. Iriig.

21

Jisis siya kam iriyyar nwiso siir kigna miriyyim simiir hariir yimbiyam

¹ Mi mhoiia igwira Jisis siya kimidiniya krmiir hariir yimbini, kamim siir kigna miriyyim whi Taibirias kingiin hir. Siya hinina tirkin.

² Saimon Pita mi Tumas, siir inig whirin Didimaskin mi Nataniel om Kena nu haimii Galilianin mi Sebedi siir yinisim nwiso krira mi inkam nwiso Jisis siir kigna mirii iko, krma iripa hirirar haingiriyu omimirkim.

³ Mi Saimon siya krmiir boinki, kara iya kwirinami, haimna anasu simki naigiyam nitmai. Mi nim krma ina mi boinkiyim, krma pi kinakar nami. Mi krma ha namim mi ina yani kwiriuim i aiir. Mi haimnam ina yitmaiym. Mi ni kirieya krma anasu whirmin whirmin sim bi swoki kibokiin miminkim ini ii aeyar yinkiyanonkwokiyakwoka.

⁴ Mi iya bieyin ha kaiidowarkananiyin, Jisis siya opkamaiga kingiin hirar yokwoyakwok. Mi krma siir kigna miriyyim kamim ha bi ninokninkinkim siya Jisiskin. Krma ha naingwokim siya inkam nwirkin.

⁵ Ti whranim, kima whiruwasim bidi kibokiinim, iyie? Nngaka? Mi krma ina yowarkii boinkiyim, krma anasu bi kibokiingim. Mi siya krmiir boinki,

⁶ kɪma wari kɪmiir haɪmnan ɪnɪg mɪiɪa dɪtmaɪgi mɪ kɪma pɪ anasu nɪki kɪkaiyɪm. Mɪ krɪma krɪmiir haɪmnan ha swokɪ ɪtmaɪgiyɪn mɪ krɪma siirɪn kɪbokiɪnɪm dɪg bɪ nwokɪm. Dimusi rani, siirɪn anasu kasaki bɪ nɪigɪɪn.

⁷ Mɪ kara, inkamɪn siir kɪgna mɪriiyɪn Jisis siya naɪngwokwonanaeyɪn, kara Pita siir boɪnki, tɪriigɪnɪn Biiyan Inkam Komii ɪeyairgɪn. Mɪ Pita siya hɪriinan wakaeyɪn, ɪriigɪnɪn hapi nokwowɪn yɪo Biiyan Inkam Komii ɪeya mɪ siya siir yɪuɪsa ɪna ɪiɪa. [Dimusi rani, siya siir yɪuɪsa mɪnsi nɪki ɪsaigiga, anasu haiyam nɪki ɪsaigiga.] Mɪ siya siir yɪuɪsa ha nɪiɪa mɪ ɪna yamɪ atamɪn mɪ siya ɪna kiyaidamɪn Jisis siiram.

⁸ Mɪ krɪmiir kam nhɪrɪm Jisis siir kɪgna mɪriiyɪm yɪm igwɪrni i aɪrar kɪgnaiɪdam nua hɪriirɪn mɪ sɪma haɪmnan anasugɪn nɪnknɪnɪuɪn siirɪn warar yɪnkɪn kaɪgɪnaiɪdam. Krɪma aruwao bɪ nwokɪm, 100 mita nanaɪrgɪm.

⁹ Mɪ krɪma ha namɪm, nu hɪr ha nadu okwoɪuwɪm mɪ krɪmar kɪg, paeya hɪrar nɪuwi. Mɪ anasu, bret mɪnɪm yɪm hɪr warar mɪ owi.

¹⁰ Mɪ nu krɪma nadu kuɪkwoniya saiir mhoɪiyan Jisis siya krɪmiir boɪn, wara anasu nhɪrɪm haɪmna anki kɪma nɪskainam tɪriir whainani.

¹¹ Mɪ ta siya boɪnkiya hɪriinan saiir mhoɪiyan, Saimon Pita siya ɪna swokɪ amɪn mɪ siya i hɪr nani okwokaiyɪuɪn mɪ siya haɪmna ɪiirɪn ɪna kiwarkɪnaidniyɪn nua tɪriir. Haɪmnan anasugi bɪdi yɪnkɪnɪuɪn mɪ anasum haɪmnanau hɪr nwokaiyɪm 153 gɪm mɪ haɪmnan bɪ nɪmbiryamkɪn.

¹² Mɪ Jisis siya kɪmɪdiniya krɪmiir boɪn, wɪt kɪma unknɪnɪ aeni. Mɪ krɪmiir nwɪrki ha bɪ sriigɪm siirɪn, siya yɪpɪkɪn. Dimusi rani, krɪma omkakarɪn bɪdi yɪnoknɪnkɪnɪm, siyairgɪn Biiyan Inkam Komiiyɪn.

¹³ Mɪ krɪma hɪrar nɪki okwowɪm mɪ Jisis siya ha nɪtɪn, bret ɪiir ha nɪni haiyɪn mɪ siya kɪmɪdiniya krɪmiir hauu. Mɪ siya anasuɪn ha mɪ haiyɪn mɪ ɪna mɪ hauuwɪn krɪmiir.

¹⁴ Ya tariigɪna ya kwoɪmaka aeya Jisis siya nɪmbiyama kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm sɪmiir hɪriir ɪeyankɪ siya nɪnsiɪn ɪdwowa saiir mhoɪiyan. ɪriig.

Jisis siya dimɪn taemɪnɪm Pita siir srii

¹⁵ Mɪ ta nae krɪma naeya saiir mhoɪiyan, Jisis siya Saimon Pita siir boɪn, Saimon, Joni yɪnisɪmɪn kɪra kariiram nhami nhami naɪngwokwo rani, ɪni ɪki nhɪrɪm sɪmiiram naɪngwokwowiya ɪni saiir haiburɪn, aniya? Mɪ Pita siya siir boɪnki, ɪhi, Biiyan Inkam Komii, kɪra ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn kara ɪni kɪriiaramar naɪngwokwowɪn. Jisis siya siir boɪn, kɪra ɪki kamɪm yɪpɪki kariir siyɪu napiyɪm sɪmiir kɪgrɪrao, inkamɪn sɪbsib kɪgrɪraowiyɪn siir hɪriinan.

¹⁶ Jisis siya siirɪn ɪna swokɪ sriigiyɪn, Saimon, Joni yɪnisɪmɪn kɪra kariiramɪn ɪna naɪngwokwowɪn? Mɪ siya siirɪn ɪna swokɪ boɪnkiyɪn, ɪhi, Biiyan Inkam Komii, kɪra ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn ta saiirɪn, kara kɪriiramɪn ɪna naɪngwokwowɪn. Jisis siya boɪnki, ɪkamɪm yɪpɪki kariir siyɪu ɪiir napi, sɪmiirɪn wɪ kɪra kɪgrɪraowi, inkamɪn sɪbsib kɪgrɪraowiyɪn siir hɪriinan.

¹⁷ Mɪ Jisis siya ɪna swokɪ sriigiyɪn, Pita, Joni yɪnisɪmɪn kɪra kariiramɪn ɪna naɪngwokwowɪn? Mɪ Pita siya ɪni yɪdidɪn. Dimusi rani, Jisis siya siirɪn ɪdɪp ɪdɪpɪn kwoɪma srii mɪ siya ɪna yowarkɪi boɪnkiyɪn, Biiyan Inkam Komii, kɪra digworaekwo whɪekakɪm sɪmiirɪn ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm. Mɪ kɪra ta kara mɪ aɪngwokwowa kɪriiram saiirɪn ɪna mɪ ɪnoknɪnkɪnɪn. Mɪ Jisis siya siirɪn ɪna swokɪ boɪnkiyɪn, kɪra ɪkamɪm kariir siyɪu ɪiir napiyɪm sɪmiir kɪgrɪrao inkamɪn sɪbsib kɪgrɪraowiyɪn siir hɪriinan.

¹⁸ Kara kɪriirɪn kaimwowa boɪnkii. Biiya kɪra whranisɪmar nɪki owa, kɪra kɪriir yɪuɪsɪm kɪnakɪna niinakɪn kɪra pɪ kɪriir kwoɪn ɪiirar pɪriyapɪriyapi hɪnda tɪndan. Mɪ mhoɪiɪa kɪra waipɪu namwoɪuwi mɪ kɪriir yɪuɪsɪm wɪ inkam nwɪrki nɪi haɪgɪnɪuwi mɪ wɪ inkam nhɪrkɪm sɪm udrɪmdɪnuwi, uridni. Mɪ kɪriirɪn wɪ aka maeyaua kɪra nam karamae nwowɪya wɪ saiir hɪriir nɪkɪunamɪ.

¹⁹ [Jisis siya ti dimin iirin min nikri boinkin, mhoiia Pita siya naowi, siya wi Adi Komii siir inig iir hainan prapraskii.] Mi ta saiir mhoiian Jisis siya siir boinki, kariir mhoiianar wit. Iriig.

Jisis siya inkam nwirin siir kigna miriyyin, yipikin siya naingwokwowyin siir boinkin

²⁰ Mi Pita siya ha niyaeyim yok kaokiyin mi siya ini kariirar kaokiyin, inkamin siir kigna miriyyin, yipikin Jisis siya naingwokwowyin siir digiwa nokwowin. Kara ti inkamin siir kigna miriyyin siya yipikin biya ipiia saiir niki idwokaiyin Jisis siir kingin siir ina inig miya mi siirin kara sriigin Biyan Inkam Komii, kariirin wi wir nhinga napwouwi iki inkam biyeyim simiir in hauugiyamin, ha?

²¹ Pita siya kariir kaokiyin mi siya Jisis siir sriigiyin mi ina boinkiyin. Biyan Inkam Komii, mhoiia krma ti inkam iirin wi panina tiri?

²² Mi Jisis siya siir boinki mi kara ha naingwowi ta saiirin siya wi hiriianar niki owi mi wi iia karar swoki iti wi saiirar nadigni. Yio tiriiginin, yio kimiir dimin tani. Wim kima kariir kigna ap.

²³ Mi ti yayim wi iikamin yipiki Jisis siir siyu iir napiyim wi simiiram haigirirki. Mi kara ti inkamin siir kigna miriyyin wi nao rani. Jisis siya hiriinan bi boinkikin, kara wi nao rani, siya ha boinkin. Mi kara ha naingwowi ti siirin, ti inkamin wi hiriianar tiki okwokin kariiramar, yio tiriiginin yio kimiir dimin tani. Nngaka.

²⁴ Karaigin ti inkamin siir kigna miriyyin, yipiki ti dimin iir boinin mi simiirin kara winkikim ta yokwo aiirin. Kima ta saiirin ina ninokninkinim ti yayim kara boinkiyim yim yaimwo imargin, kara bi niksisaekikin.

Mhoigimhoiian yayi aeya.

²⁵ Jisis siya dimin kasa bi tirkin. Mi iikamin sima simiirin yokwoni hiriianar winswokiswo kara ha naingwowi, wi maeyau nokiigak di ywowi ti nu iirin, ti hiriinan yokwo imiir nonkwowim. Nngaka. Iriig.

APOSEL

Biiyin Luk siya yokwo Luk sair wɔnkɔn mi ta sair mhoiiyan siya kimidiniya yokwo Aposel sair wɔn. Yi ti niwiiyin yio miyim aposel kamim sima miriiyim simiir boɔnkɔm. Siya yokwowa inkam nwin Tiofilas nikuwiiyin siiram wɔnkika mi siya Tiofilas siiraram bi wɔnkikɔn. Nɔngaka. Siya iki iikamim hinda tinda nwowim simiiram warar nɔnkɔn wɔnkikɔn. Mi ta yokwowa sair yaigiyayim yim min boɔnkikɔm Biiyan Inkam Komii siir naeyuun aposel kam imiirin panina kisisop diriraerarkɔn mi ti aposel kamim ha namkim dimin taeminim Jisis siya tirim simiir boɔnmimauuwamin. Iriig.

¹ Nabie Tiofilas. Biiya kara yokwoni kiriir niki wɔn hauugiyim mipai mipaiyim Jisis siya miriiyim mi yaipai yaipaiyim siya boɔnmimauuwim.

² Biiya yokwoni kara mi wɔn boɔnkiiyim, iya Jisis siya nua tiriir nita. Mi miyim siya nap miriiyim. Mi iya Adi Komii siir naeyuun siya mi boɔnmimauuim yayim siir aposel kamim siya nimbiniim simiir. Mi siya simiirin ina boɔnamimauuim iya siya swoki amana ninomor koua hiriir.

³ Biiya siya hik prasae bi haigin mi siya asi naonamkɔn. Mi siya ina swoki insiin idwowin ie hirankɔn. Mi siya ha nitin, iiyim kam nwisa ini oni aposel kamim simakan. Mi sima nwoki inokninkini siya ini omwaiya swoki waiyan. Sima bidi kigim, siya simaka nidwo boɔnaiyin. Mi siya simiir boɔnmimauu, Biiyan Inkam Komiiyin iikamim simiir kigriraowim.

⁴ Mi igwira sima maeyau kwiruwa ywomim Jisis saikar. Mi Jisis siya yaiya kwira boɔnmauu wakae simiirin. Mi iya sima nidwo aeya mi ta yaiya sair boɔnkɔn. Kima om komii Jerusalem tirin wi asiima kipi niki haiburgik ha tiki o. Adi Komii siya bidi iki imbinkiiyin ti dimin komiiyin siiram. Adi Komii siir naeyuun kara biiya kimiira bidi iki boɔnmauu wakaekiiyin.

⁵ Jon siya baptais haiginugikim iikam imiirin op. Mi wi ii priei nwo rani, Adi Komii siir naeyuun wi kimiir naninkiniuni.

Jisis siya ina yamigusamin ninomor koua hiriir.

⁶ Mi igwira aposel kamim sima Jisis saikar ywoyakwok. Mi sima Jisis siir srii. Hae! Ti krimiir Biiyan Inkam Komiiyin taka iya saeya Isrel simiir iikamim simiir kirie haiginuwanka. Mi sima wi biiya niki owin isid komiiyin, wi siir hiriinanar swoki owim, aniya?

⁷ Mi Jisis siya ina swoki owarki boɔnkiiyin, siya ti dimin hiriinanin kima sriiyin kima ninokninkin tani, wi paka hinin iya sae nimbiiyami. Adi Komii siirar diminkɔn, wi siyar nimbinki, iya digworaekwo ima nimbiiyama.

⁸ Mi mhoiia ta iya Adi Komii siir naeyuun kimiir naninkiniuni mi kima wi kariir yaiya sair boɔnmauwami om komii Jerusalem mi nu Judia mi nu Sameria mi hinda tinda nuim wi digar nwo irkaki. Iriig.

⁹ Mi iya Jisis siya siir yaiya dig nwokiya mi Adi Komii siya yikuuna siirin ninomor koua hiriir namim mi sima ini siirar kigninkwokwokiyim. Mi siya ina yokwoninopkainamin waua sair hiriir.

¹⁰ Mi simiir nhwonaim ini siirar kaoyokiyokiiiyim. Mi inkam nwiso biri kimiminkiko ina yimbiniyo. Mi ini simiir kingiina yamikwoniyo. Mi ti inkam nwiso sowa kaiya yuisa whisinanka.

¹¹ Mi sowa boin, kima ti nu Galiliyan kamim kima tirara dimusi nokwo kaowi ninomora hiriirin. Ti inkamin Jisis, Adi Komii siya nikunainamin mi siya wi hiriinanar swoki iti, iya siya swoki iti. Iriig.

Mi sima inkamin nwira yimbin Judas siir mi aiir hainaowidim Adi Komii siir mi aiir miriyam.

¹² Mi iya Jisis siya nama mi yim sima ina mi haiburgigim ti mhuu iirin. Mi ti mhuu siir inigin mhuu oripkin. Mi sima ini om komii Jerusalem hiriir swoki amim. Mi tiki mhuu ini om komii Jerusalem siir kingiin hira nwowin. Siya aru biri nwokin.

¹³ Mi sima om komii Jerusalem siir napninpokainamim mi sima ini simiir whwonkai omaka saiirar yapiiyamim. Mi simiir inigin hininkim. Pita mi Jon mi Jems mi Endru mi Pilip mi Tumas mi Batolomyu mi Matyu mi Jems Alfiasni yinisimim mi Saimon Selot siya, Judas, Jemsni yinisim ikin.

¹⁴ Mi sima tiki kam whiekakim sima ini kwoin whirua ywokiym. Mi sima nhwo ina kwisim Adi Komii siirim. Mi wig nhirim mi Jisis siir apu aeya Maria mi Jisis siir nomousim ikin sima wara mi srii Adi Komii siirimim.

¹⁵ Mi iigwira ti iikam, kamar iriiyar nwirim (120) Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim sima hiarar nwomimirkim. Mi mhoyia Pita siya ina yinsiin okwokiym. Mi siya yai ina boinmimauukiym simiirin.

¹⁶ Hae, ti kariir isidin. Bidi Bidiniyarin ti inkamin Judas nikiuwiiyin Adi Komii siir naeyiin siya boinmimauukikin, krimiir wanwiyae Devid siir. Mi mhoyia wi siya nisimauuwi Jisis siirin simiir. Mi ta yaiya Devid siya winkiya saeya wi sapi nimbiam. Ta yaiya saeya ini kaimwowa ywowa. Mi tariinanin saeya bidi yimbiniya.

¹⁷ Biya Judas siya krimiir isidar niki owin mi siya ta mi hiriinana krima mi miriia saira mi miriigin. Pita siir yaiya hinina boinkikin.

¹⁸ Judas siya ti nuin umir siya saingin. Ti umirin ta mi biyeya Jisisni siya tira sairsi haigin. Mi siya ini sasar swoki diriraerbumbunan. Mi siya whisin ha haiyin Mi ini sasar diyankriku aomamin. Mi siya ha nikiinaiiniyin mi siir mhiya ina hambargiya. Mi mhi kwowim ina yikikiigiyim.

¹⁹ Mi om komii Jerusalem hiran iikamim sima ina wakaewinim yaiya haigirirniya. Simiir yaigina hinina dapika ta maeyau aiirin Akeldama. Mi saiir yaimwokiyaimeyowa hinina dapika nhieni maeyauka. Mi sima hinin asi dapkim ti nuin umir siya saingin, inkam nisom aowam. Mi siir nhieya ta maeyau aiir naokiinainamka.

²⁰ Mi ti yaiyim yokwo Sam nwowim hinina win boinkikim, siir omaka wi sasar dokwobimbirginkiyam. Wi inkam nwirkin kipi nii apririr mimin. Mi yokwo saiir yai haimii whirin hinina boinkika, siir miya wi inkam nwirki kisina onaowid. Wi nninga kipi nwoki.

²¹ Mi yai kwira Pita siya boina hininga, krima tariinanin inkam nwira ti okmwim okwo ti isidin krimaka napririiyim simiir inkam nwirni iya Jisis siyar niki owin mi krimaka napriririn siir.

²² Mi krima ti inkam nwirin siir ti imbin Jonin iikam baptais haiginuwim op siir kigin mi Jisis siya mi owa nu tir mi siya mi am aka koua hiriir. Mi krima wi ti hiriinan inkamin wi siir nimbini. Pita siya hinina boinkikin

²³ mi yim sima ina yomboin amboinim, krima piki hinin inkamin si boini, mi sima inkam nwisa boin ti inkamo sowiir inigo hiningo. Nwirin Basabaskin mi siir inig whirin Jastas mi nwirin Matiaskin.

²⁴ Mi iya sima nhwo kwisim mi ina boinkiyim, ti krimiir biyan inkam komiiyin kira bidi yinokninkinin iikam whiekakim simiir kwoinim kira wisimauu haiginu krimiirin, ti inkamin kira nimbinkiyin siirin.

²⁵ Judas siir mi aiir hainaowidam. Mi Judas siya nidamami mi siya wi hindara natisir whaowae iuwi.

²⁶ Mi sima inkam nwiso sowiira inan dapswo. Mi Jastas siya ini yikiigiyin. Mataias siya yokwo naowid. Mi sima siirin minam nokmwim okwokin aposel kam iuur nwirim simaka miriiyim siya. Iriig.

2

Adi Komii siir naeyiun nu tiriir nitkin.

¹ Ta ii komiia Juda sima naekwowaka nae komiia sae mi ta ii komiia saiir iniga Pentikoska mi saeya tariinanin bidi yimbiyama. Mi iikam hoimgakim Jisis siirim naingwo tibmiiyim sima ini ta maeyaua nae naekwowaka ini saiirar yaninkiniuuwim.

² Mi iia sima omaka hir nidwokaiya Mi dimin komii whirin ini omaka yainau hira yimbiyamkiya. Mi krima hapi opudga naukwhaowanikin. Mi omaka irkaka ini wara yinyokiigiyin ti diminin.

³ Mi siya paeyionan nimbiyakiyin mi ini pariidnan yupimparkiyin. Mi ini iikamim simiir irira nwinira yakaigimkikiu iuwim.

⁴ Mi Adi Komii siir naeyiun mi ini simiira yaninkiniu iuin. Mi Adi Komii siir naeyiun kirie siya siya hauugikin simiirin. Mi sima omom omomi yayim sim asi boinankim iya ti dimin komii siya nimbiyama.

⁵ Mi Juda iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim sima maeyau kwiruwa ywo ta ii komiia nae naekwowaka saiirin. Mi simiir siyiun hirriya tirikin, Adi Komii siir inig iir hainaniyim.

⁶ Mi ti dimin komiiyin whinmamaoni hinin naukwhaowanikin. Mi sima ti iikam isidin ini ta omaka aiirara yamwomimrniyim. Mi sima ini hinda yanaakiyim. Mi sima wakaeki sima irira nwinira simiir yapa yapa yayi imiirar boinami

⁷ mi sima ini hindarar yanaakiyim. Mi sima ina yaingwoyimiyokiyim. Mi sima boin, ti iikamim tari nu Galili hirankimaigim, aniya?

⁸ Mi krimiir yaigina saiir dimusi swoki wakaeki.

⁹ Mi nim krima nhirim nu Batiyankim mi nhirim nu Midia ankim mi nhirim nu Iramankim mi nhirim nu Mesoptemiyankim mi nhirim nu Judankim mi nhirim nu Kabadusiyankim mi nhirim nu Pontasankim mi nhirim nu Esiyankim

¹⁰ mi nhirim nu Prisiyankim mi nhirim nu Pamfliyakim mi nhirim nu Isip ankim mi nhirin Ribianim om Sairini kingiin nwo ikim mi nhirim om komii Romanki nitkim.

¹¹ Mi om komii Roman iikam nhirim yim Judan iikamkim mi nhirim simiir siyiun sima tiriin siir haiburgigim mi sima ini Juda simiir siyu iirara yapim mi nhirim mhuusim whirin Krit nikiuwiyin siir hiranki nitkim mi nhirim nu Arebiyankin nitkim mi krima ti iikam hoimgakim om whiruwani. Nningaka. Krima om whir om whirankim. Mi krima whiekakarini ini krimiir yapa yapa yaigin imiira swoki wakaeyim dimin komiiyin Adi Komii krimiir Wanin siya tirin. Pita siya hinina boinkikin.

¹² Mi sima ti iikam whiekakim ini mouni hanina siinkaokiyim. Mi simiir kwoinim ini wara whiewhriekiyim mi sima ina nhinkii boinaigiyim. Ti diminin panin panina nimbiyamkikin, ha?

¹³ Mi kam nhirim sima simiir boinbu mi yaibu sima yiewaiyu. Mi sima ina boinim, sima ti kamim waini opa saiir kwiyaekim mi sima asi whaowaei. Iriig.

Pita siya yayi boinmimauugin

¹⁴ Mi Pita aposel iuur nwirim simaka yisiin okwoki. Mi siya ina kauwok boinkiyin iikam whiekakim simiiram, kima ti Judan iikamim aru maeyauankin nitim mi kima ti Judan iikamim om komii Jerusalem tiran ikim kara kimiirin ti isidin omom omomi yayi boinim simiir boinmimauuam tiri. Mi kima kariir yayi aiir wakaeki.

¹⁵ Kima ha naingwokim ti kamim op biyie kwira wain dapiya sae kwiyae whaowaei. Nningaka. Siya bieyin nad nadu okwoniyakwokin ha bi kwiyaeikin.

¹⁶ Mi profet inkamin Joelin siya yayim Adi Komii siya boinmimauukiyim siir siya hinina win boinkikin. Mi tariinanin ti yayim bidi yimbiniyim. Bidi bidiniya siya hinina win boinkikin,

17 mi Adi Komii siya boinki, siya dig kingiin nwowi mi kariir naeyuun siirin wi kara nikropki iikam whiekakim kimiiram. Mi kimiir yinugiyin yinkamiyinin sima wi kariir yai aiir boinmimauuwami. Mi whranim diminim kara nisimauuun sima wi siir kigi. Mi kimiir waibibiyeyim simiirin wi nhwo kara nikumauu haiginuwi.

18 Mi taka iya iriipi hiriinan kariir naeyuun wi kariir mi miriyyim iikamim wi simiir hauugi mi sima wi kariir yai aiir boinmimauuwami

19 mi dimin komii whirin wi kara nin diriraerariuwi ninomor kou hir. Kara diminpai diminpaiyim wi nu tir diriraeri. Mi nhie mi pae mi wau wi nua tiriir nimbini.

20 Mi bie wi whwo rani mi iya wa nimuugi. Mi bwana wi nhienan nimbiamki mi mhoyia ii komiia nimbini mi kima wa kigwini Biyan Inkam Komiiyin natin. Taka iya saeya wi ii komii kin nwowi.

21 Mi iikam whiekakim Biyan Inkam Komiiyin siir inig iir dapikiuwini mi simiirin wi Adi Komii siya ninskii hainaki mi sima wi omwaiya waiyayokiyokii. Profet Joel siya hinina win boinkikin.

22 Pita siir yaiya tasa niki ama. Kima ti iikamim ti Isrelmi isidin siirim kima ta kariir yaiya saiir ti wakae. Kara kimiirin Jisisin om Nasaretanin siir digworaekwowim siya tirim simiir boinmimauuim tiri. Adi Komii krimiir Wanin siya hauuga kirie komiia siirin. Mi siya mi kirie kirie asi miriigin kimiir whwonkam idain. Yim kima bidi kigin.

23 Biya Adi Komii siya hindara naingwo kikaigin siir kwoinarar. Sima Jisis siirin kimiirim yikunani siirin kima nwoki isomaowim. Mi siirin kimar yikropki inkam biyeyim simiirim. Mi sima siirin paeyin hiniya nironinkinin saika yaka inkin tionugi mi siirin ina yaka isomaokiyin.

24 Mi ta siya nao nama Adi Komii siya siir hika hiriinansi naoyopnisugikin. Mi siya omwaiya swoki waiyan mi ieyin siir haiginikou dig bi nwokin.

25 Mi Devid siya hinina win boinkikin siirin, kara bidi kigin ti Biyan Inkam Komiiyin. Mi siya inokinokin kariir ina iniiga saiir kingiin minam nokwowi kariirin kirie siya hauu haiginuim. Mi kara wi dimin whirsi naingwoyimiyok rani. Nngaka.

26 Kara wi maigimaiga asi nwowi. Kara mwai minam waowi piua nhinmi kinim. Iya kara nao nami mi kara wi kariir piu aiirsi naingwoyimiyok rani. Mi saeya wi wadieya swoki owi.

27 Mi kira kariir piugina wi yiumi om hir niyopnisugik rani. Nngaka. Mi kira kariir piu aiirin wi nu hir kignisu whigrinrinkinam tani. Nngaka. Kara ini kiriir yinisim topmwo ywowin.

28 Kara bidi swoki iyopmaugiyin kariir inigin. Mi kara maigimaiga asi nwokikin. Mi yayim Devid siya winkiyim Mesaiyani, siya hinina win boinkikin.

29 Pita siir yaiya tasa niki ama. Hae! Ti iikamim kara kimiir boinmauu wakaeki krimiir wanwiyaeyin Devid siirin. Mi Devid siya bidi bidinanar naokin mi sima siirin ini ienau haingikaigiyim. Mi tariinanin krma siir ieyin ina kigyokiyokikaeyimim.

30 Devid siya Adi Komii siir profet inkamkin. Mi Adi Komii siya Devid siir isidin simiir yinisim nwirin siir yimbingi iikam hoimgakim simiir kigriraowam inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hinin. Mi Devid siya bidi wakaewinin mi bidi mi inokninkinin.

31 Mi siya bidi yinokninkinkiyin dimin Adi Komii siya tirkiyin hiningin. Mi siya hinina win boinkikin,

inkamin siya Mesaia siya nimbongi siya wi sipi naowi mi siya wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Mi Adi Komii siya siir piugina wi yuni om hir niyopnisugik rani mi saeya wi ienau hir mi whigrinrinkinam tani. Nngaka.

Devid siya inkamin siya nimbinkiyin Mesaia siirin hinina win boinkikin.

32 Pita siir yaiya ina nika ama. Tiki inkamin Jisis siyargin. Mi siirin Adi Komii siya bidi kininsiin idwokiyin ie hirankin. Mi krma kigninkinkikin siirin. Mi krma asi boinmaugim.

³³ Mi Jisis siya b̄idi yam̄in ini n̄inomor kou hir nwow̄in. Mi siya ini Adi Komii siir ina iniiga saiir n̄idwow̄in. Mi taka iya Adi Komii siya siir naeȳūin siir ȳikropki s̄imiir̄im biya siya n̄imbina s̄imiiram naeȳūin ini nu t̄iriir ȳit̄in. Mi t̄i s̄ima tariinan̄in kima k̄igim mi kima wakaeȳim.

³⁴ Devid siya n̄inomor koua hir bi namkin. N̄ingaka. Siya hin̄ina boinkikin, Adi Komii, k̄ira Kariir Biyan Inkam̄in siir̄in k̄ira kariir ina iniiga saiir didwo.

³⁵ Mi w̄i kara nikwowaisiigi kam̄im kinaka nomboin ii ae karamae nwowiȳim. Mi w̄i k̄ira nokwonaowid iski.

³⁶ Mi Pita siir yaiya tasa niki amyokiyokiya. Hae! T̄i Isrelan iikam̄im kima t̄i wakae n̄inokn̄inkin. Adi Komii siya Jisis siir̄in, in̄igin whisaira yokdap. Biyan Inkam Komii mi inkam̄in siya n̄imbingiȳin Mesaia. T̄i inkam̄in Jisisin paeȳin h̄iniya n̄irion̄ink̄in̄in saika kima naka ink̄in ir̄inugiȳin mi kima siir̄in ina yaka isomaokiȳin. Pita siya hin̄ina boinkikin. Iriig.

Iikam whiekakim s̄imiir kwoin̄im ina kisina haigiȳim mi s̄ima op ina baptaisim

³⁷ Mi s̄ima ta yai aiir wakaeȳim mi s̄imiir piua ini hikak wara ywokiȳim. Mi s̄ima Pita siir boinkiȳim mi aposel kam n̄hir̄im s̄imiir warar ȳinkin boinki, hae! Nomiiyauim kr̄ima pi dimu dim̄in t̄iri?

³⁸ Mi Pita siya s̄imiir boinkin, kimiir kwoin̄im t̄i kisina haigi. Mi Jisis siir in̄igin op siir t̄i baptais mi kimiir dim̄in biȳeȳim w̄i Jisis siya n̄inak iuguskii. Mi kima h̄iriinan siȳūin siir t̄iri mi Adi Komii siir naeȳūin w̄i kimiir̄im nwoki it̄im.

³⁹ Biya Adi Komii siya hin̄ina boinkin, kariir naeȳūin w̄i s̄imiir hauugii. S̄imiir̄in kara niki ik̄unakim, taka yaiya kara hauua kimiir mi kimiir ȳinisisim̄im mi kimiir iikam̄im aru maeyau ank̄in nit̄im, s̄imiir̄in w̄i Adi Komii siir Biyan Inkam Komiiȳin w̄i siya hauuwi iikam̄im siya nik̄unam s̄imiir̄in. Mi Adi Komii siya ta yaiya b̄idi bidinanar boinkin mi Pita siya saiir asi bomm̄imauugin.

⁴⁰ Mi Pita siya s̄imiir̄in yai wh̄irni wh̄irniya boin̄m̄imauuam. Mi siya yai kw̄iruwa biri boinkin. Mi siya ina yimbisu boinkiȳin, kima mintarao, t̄i iikam̄im miȳik rani, w̄im w̄i siȳū biȳe s̄ima n̄isiimauuwi. Kimiir kwoin̄im t̄i kisina haigi. T̄i iikam̄im s̄imiir kwoinan k̄ipi nwo.

⁴¹ Mi taka iya iikam̄im Pita siir yai aiir wakaeyokiȳim mi s̄ima ina yaingwo tibmiikiȳim mi op ina baptaisim. Mi t̄i iikam hoimgakim kasa rani, 3,000 kim. Iriig.

⁴² T̄iki iikam̄im s̄imiir piuim bi nhakiukim. N̄ingaka. Mi s̄imiir kwoin̄im s̄imiiramar naingwokwonanaekim. Aposel kam̄im s̄ima boin̄m̄imauuwim dim̄inpa dim̄inpaiȳim s̄imiir Adi Komii siir̄im̄in ini ir̄ipar boin wad̄eȳim. Mi s̄ima, s̄ima s̄ima swoki ink̄insiis ank̄insiisnam mi nae ir̄ipa s̄ima mi aeȳim ir̄ipi h̄iriinan.

T̄i siȳū miȳikin iikam winim naingwo tibmiiȳim s̄imiir siȳugin.

⁴³ Mi aposel kam̄im s̄ima dim̄in komii komiiȳim kasa biri t̄irkim. Mi s̄ima k̄igim mi s̄ima ini wara yanaakiȳim.

⁴⁴ Mi iikam̄im naingwo tibmiiȳim s̄ima ini om wh̄iruw̄ar waiȳim. Mi s̄imiir digworaekwowim nw̄iruwan̄i in̄igin biri nwokim. N̄ingaka. Ini s̄imiir ombudni in̄igar ywowim.

⁴⁵ Mi iikam n̄hir̄im um̄ir digworaekwowam whaowaeiȳim mi s̄ima s̄imiir digworaekwo hoimgakim mi s̄imiir nuin pi iikam n̄hir̄mi niyopmauugi sim sainim mi t̄i digworaekwowim s̄imiir um̄ir̄im nw̄iruwan̄i in̄igin bi nwokim. N̄ingaka. Ini s̄imiir omkakni in̄igar ywoim mi inkam nw̄irk̄in um̄iram mi whaowaei mi s̄ima siir̄in pa mi hauugi.

⁴⁶ Mi inok̄inok̄in s̄ima Adi Komii siir in̄ig hainaniya omaka saiir haingiriȳu onanaekim. Mi s̄ima pi s̄imiir omaka s̄imiirar nii idwodwokai aeyarkaki. Mi s̄imiir m̄hi kwoin̄im ini wad̄eyar ywokiȳim. Dim̄in wh̄irk̄in bi t̄irkikim mi s̄ima ini maingimairga ywokiȳim.

⁴⁷ Mi sima Adi Komii siir inigin ha mi hainanim mi siirin ina mi boin wadiekiyim. Mi iikam nhirim sima boin, ti iikamim, iikam wadie imairgim. Mi iikam nhirim Biyan Inkam Komiiyin siir yai aair wakaeyim mi simiir kwoinim ina kisina haigiyim mi sima ini naingwo tilmiiyan iikam ywowim. Mi sima ini iripar ywowim yapa yapa biri nwokim. Iriig.

3

Inkam nwirin iga biyieyin mi mhoiia ini wadieya ywokiya

¹ Mi Pita, Jon sowa igwir naiowaka bieyin nad nwowamin mi sowa ina yapamtibwo. Mi naiowaka sowa Adi Komii siir omaka saiir yapninpokainam, nhwo kwisam.

² Mi inkam nwirin om komii Jerusalemanin siir iga miyik rani. Mi siir apua saeya naokainakiyin siirin hiriinanar naokainakin. Siir iga miyik rani. Inokinokin sima siirin Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir omaka ano hir kikinuu idwogikikin. Mi ti anowin siir inigin wadiekin. Tiki inkamin siya hindara priikau priikauwikin iikamim iki Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir niyamiyim umir digworaekwowam simiiram.

³ Mi tiki inkamin iga biyiekakin mi siya Pita Jon sowa kigwinin sowa Adi siir omaka saiir namo mi siya ina sriwinin umirim sowa.

⁴ Mi Pita sowa Jon ini tiki inkamin ini siir ywokwo kaonanaeyo. Mi Pita siya boinki, kira kririir kaoki.

⁵ Mi tiki inkamin siya ha kaokiyin mi siir kwoinin hiniina yaingwoki pi kara kwaeyae kaowi mi kariirin pi umir sowa hauwi.

⁶ Mi Pita siya boinki, ao! Kara umir karamaeka. Nningaki, nningaka. Kara diminin, whira nwowi pi kiriir hauugi. Tiki diminin biyan diminkin. Mi Jisis Kraisin om Nasaretanin siir kirieya mi kira ha dinsiin apririrki.

⁷ Mi Pita siya tiki inkamin iga biyiekakin siir ina aair ini onkwo kininsiin okwoki. Mi siya biri kimiminkikin ina yinsiin okwotidwokiyin mi siya ina yapnamin. Mi siir ogmwo paimwowim biri naptidwomwoknamkin. Nningaka. Ini wadieyar ywonamim.

⁸ Mi siya ini wadieyar yinsiin okwotidwok apnamin. Mi siya Adi Komii siir omaka hiriirin ini sowaka yinkin apninpokainamin. Mi siya ina yopnatkiigi boinamin, hae! Adi Komii kira wadiekin.

⁹ Mi iikam whiekakim sima siir kigiyim siya napririramin mi siya ini Adi Komii siir inigin siirar hainan yokiyokigiyamin.

¹⁰ Mi tiki iikamim sima bidi yinokninkinim tiki inkamin umirim priikau priikauin mi siya. Adi Komii siir omaka saiir omaka anoin siir niki idwokin. Mi tiki anoin siir inigin wadiekin mi sima ini wara yanaakiyim ti diminin siir tirkiyin. Iriig.

Pita siya yai Adi Komii siir omaka saiir boinmimaugin.

¹¹ Mi iya ti inkamin siir ina Pita Jon sowa nonkworinuwun mi iikam whiekakim ha niwitnaniyim, ini simaka yamwoniyim. Mi sima imii imii simaka yinkin apninpokainamin ta maeyau hamiiya hugripkikikaiya Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir omaka yainau hir. Mi ta maeyaua saiir iniga Solomonka. Mi sima ini kakakar ywokiya ti inkamin siir nini kigiuwim.

¹² Mi Pita siya kigwinin mi siya iikamim simiir boinwin, kima Isrel hiran iikamkim kima kakak dimusi nwokikim ti dimin iirsiyin? Mi kima kririir dimusi kaowaiyuwi? Kima ha naingwokim kririir kirieya saeya nuwi? Mi kririir siyu miyikin siya nuwi? Nningaka. Kririir kirieya saeya bi tirkikin mi tiki inkamin ha bi napririrkin? Nningaka, nningakinga.

¹³ Jisis siir kirieya saeya nwowaiginugigin ti inkamin wadie. Mi krimiir brogaeyim Ebrahim, Aisak, Jekop simiir Adi Komiiyin iripi hiriinan Jisis siir inig iirar mi hainankin. Mi Jisis siirin kimar kwikropkikim Pailat siirimin, siya nisomaowam. Mi Pailat siir kwoinin siir nikropkiyamar tirkin.

14 Mi wim kima inkam miyikin siir boriisop. Kima inkam biye siir nikiunam naingwokim. Ti inkamin digiumii kima haimriiyuin inkam biye rani, inkam wadie ieyairgin. Siya dimin whir biri tirbusrankin. Ningaka. Mi kima ti inkam nwirin inkam nisomaokiyin mi omaka huuyokiyokaiya saiir nwokaiyin mi kima kimidiniya siir yikiuna.

15 Mi kima ti inkamin kwoin miyikin inigak nnowaiginuwiyin inokinok nwokripkaigiyamiyin krima siir yisomaoki. Mi siirin ini Adi Komii siyar swoki kininsiin idwokiyin ie hirankar. Mi Jon krira siir bidi kigiyin.

16 Mi Pita, Jon sowiir yaiya tasa niki ama. Jisis siir kirieya saeya kininsiin okwokin tiki inkam iga biyeyin. Kima siir bidi kigim mi siir bidi yinokninkinim. Siya wadie asi nwokin naingwo tibmiya Adi Komii siya hauugiya kririir mi siirin wadie saeya nnowaiginugin.

17 Hae! Tiki iikamim, kima biri ninokninkinkim tiki hiriinan siyuin kima tirin. Mi kimiir yaowaeyim sima biri mi ninokninkinkim. Ningaka.

18 Biya profet kamim sima winkiya Jisis siya wi hik sipi haii mi siya wa naonami. Mi ti digworaekwo whiekakim biya sima winkiyim, yim Adi Komii siyar tirikim.

19 Pita siya nu Isrel hiran iikamim simiir asi boinkikin, kimiir kwoinim ti kisana haigi mi Adi Komii krimiir Wanin siiram daingwo tibmii. Mi krimiir dimin biyeyim wi siyar ninak itkiigigi.

20 Mi Adi Komii siir kirieya wi krimaka asi nwowi. Mi Adi Komii siya Jisis siir nikropkii mi siya wi krimaka namwoni. Tiki inkamin biya siya niki imbinin siyairgin, Mesaia.

21 Mi tariinanin Jisis siya ini ninomor kou hiran niki idwo kaowin. Siya minam niki idwo kaowi ti digworaekwowim win kina nimbiamkiyim. Mi siya nua tiririn wa swoki iti. Biya Adi Komii siya profet kamim simiir hurworwokai haiginugin. Yim sima ini saiirar mi boinmimauuim.

22 Mi Pita, Jon sowa ina niki boinyokiyokiyamwo. Moses siya hinina boinkikin, wi Adi Komii siya nokmwain okwo haiginuwi kimiir inkam nwirin profet inkam nwowam. Ta siya mi okmwain okwo haiginuwa mi ta siya mi ikropkiya kariir saiir hiriinan. Mi digworaekwo whiekakim siya boinmimauuwim kima sibgu wakaeyoknam.

23 Mi iikam whiekakim ti profet inkamin siir yai wakae karamae nwowim mi simiirin wi Adi Komii siya tirikii mi sima wa naokaoki. Mi sima wi iki Adi Komii siir iikam nhirim simaka nwo rani. Ningaka.

24 Mi profet Samyuel mi profet kam nhirim siir mhoi nit ima sima boinki, tiki digworaekwo whiekakim wi simbi nimbiam tariinanin.

25 Kima ti iikam whiekakim kima profet kamim simiirarar isidgin. Adi Komii siya nimbini tibmikikim kimiirin. Mi kimiir isidin siir inkam nwirki nuwi wi siya whin diriraerar haiginuwami iikam whiekakim, omom omom anim simiirin. Adi Komii siya ta yaiya kimiir brogaeyin Ebrahim siir boinmimauugikin.

26 Mi Adi Komii siya Jisis siirin Isrel krimiir isidin siir waraur yikropki biyin, kimiir whin diriraerar haiginuwam mi kimiir kwoin imiir kisina haigiyam dimin biyeyim kima tirim simiir si. Iriig.

4

Mi Isrel hiran inkam komii komiiyim sima yikropki Pita, Jon sowiirin omaka huuyokiyokaiya saiir hiriir sowiir huugripkikikaiyam.

1 Iya Pita, Jon sowa yaiya niki boinmimauuwo iikamim simiir mi pris inkamim mi inkamin Adi Komii siir omaka saiir biyanin mi Juda iikamim naokaowim mi haninsiin idwowim simiiram naingwo tibmii karam nwowim mi simiirin hinina dapikim, Sadyusi. Mi sima sowiiram inokakar namkim.

² Mi tiki isidin sima ini owiwo io komiyya Pita, Jon sowiir ta sowa boinmimauuwa yaiya iikamim simiir ta Jisis siya naonama mi siya swoki insiin idwowa ie hirankin sairsi.

³ Mi sima sowiirin naowar kaeyokairibim iya biyeyin nad nwowamtibin mi ini ii aeyar pirkinkiyakwoka.

⁴ Mi iikam nhirim sima taka sowiir yaiya saiir wakae digiyim mi sima ina yaingwo tibmiiyim Adi Komii siiram. Mi kamim naingwo tibmiiyim sima iriparin 5,000 kim. Kasa rani. Iriig.

⁵ Mi iigwir nugakin bii nrowi kamim mi Juda simiir isidin siir biyan inkamim mi kamim Adi Komii siir siyiwu komii ninokninkiniyim sima ha nitim, sima om komii Jerusalem hirirar yamwoni,

⁶ Ananias saikar. Prismi biyan inkam komiyyin mi Kaiafas mi Jon mi Aleksanda sima tiki biyan inkam komiyyin pris siir isidin mi yim sima wara yinkin am om komii Jerusalema hiririn sima hirira yaninkiniyiwim.

⁷ Mi sima Pita, Jon sowiir yikunaki. Mi sowa ha nito ini simaka yamkwoniyim. Mi sima sowiir srugi, nhinir kirie aka inkam iga biyeyin siir haiswoniskiigiya. Mi nhinir inig ikin ti diminin kowa tirin.

⁸ Mi Adi Komii siir naeyiwin Pita siir piu ara naninkiniyiyin mi siya simiir boinki, kima inkam komiyyim Isrel hiranim mi Juda simiir isidin siir biyan inkamim

⁹ mi kima kririr sri? Ti dimin kibiyin krira tirkiyin ti inkamim iga in ninsimsiriwin siir mi siya wadie panina nwokikin, ha?

¹⁰ Kara kimiir boinkii, Isrelan inkamim simiir warar ninkin boinkii, kima siirin inar kigim ti inkamim iga in ninsimsiriwin siya isi wadieyar nwowin. Krira ti diminin Jisis Kraisin om Nasaretanin siir inig iir tirkikin. Mi kima Jisis siirin paeyin hiiniya nirioninkin saikar ninkin irinugigin mi kima ina yaka isom aokiyin siirin. Mi Adi Komii siya siirin ie hiranka swoki kininsiin idwowin. Mi ta hirinan kirie kaimwowa mi tiki inkamim wadie saeya nwokikin.

¹¹ Mi Jisis siya ini siiya omaka miriyyin ini siir hiriinan ywowin. Yokwo Komii saeya hinina boinkika, wim kima ini inkamim omaka miriyyin ini siir hiriinan ywowin.

mi wim kima ti siiyan omaka kougounanin siir nonkwo miriyyim pi boriisopi. Mi kima siirin ini digumii haimriiyugigim. Adi Komii siya tirkikin ti siiyan omaka kougounan.

¹² Mi krimiir dimin biyeyim wi inkam nwirkin swoki inak itkiki rani. Mi krime inigak wa swoki o rani, inokinokin. Nngaka. Jisis siyairgin. Inkam nwirkin krimiir dimin biyie simiir ninakim dig bi nwowikin. Nngaka. Jisis siir inigin wadie siya nwowaiginiugin. Inkam nwirki bi nwowaiginiugin. Nngaka. Pita siya hinina boinkikin.

¹³ Iya kamim siyiwu komii ninokninkiniyim. Kaunsil, sima Pita, Jon sowiir kigwino sowa yai nokwo boinmimauuniyo mi sowa biri nididko yaowae komiyyim simiirsiyin. Mi sima ina yinokninkinkiyim Pita, Jon sowa biri swoki skul miminko. Sowa ninokninkinkak rani. Mi sima hinda asi nanaakikim. Mi sima hinina naingwokim sowa Jisis saikar nwoko mi sowa yai boinmimauusiyin paninsi yididsi.

¹⁴ Mi sima kigwin ti inkamim siir iga inin ninsimsiriwinamim sowa diriraerirkiyin. Mi sima sowiirin yaigak paninsi ywosi. Ti inkamim iga in biyeyin siya ini sowiir kingiin hir yokwowin mi sima hiriinansi nwokim.

¹⁵ Mi sima yikropki Pita, Jon sowiirin idwowaia hirir kamim siyiwu komii ninokninkiniyim, kaunsil, omaka saiir akpitga hir yani okwo iw. Mi sima mhoiyya ini sima sima swoki boinkiyim sowiirin.

¹⁶ Mi sima boin, krime wi panina tiri tiki inkam nwiso sowiirin? Sowa dimin komiyyin whira yiniskii. Mi iikam whiekakim om komii Jerusalemanim sima kigin mi sima wakaeyin mi sima ina boinim, krime wi panina haigiprakaii?

¹⁷ Krīma pi boriisopi ti diminin siya nhinkiki mi wi iikam nhirkim pi wakaeisi. Mi sowiirin wi krīma boinikiduwī. Sowa ta Jisis siir yaiya saiirin hiri kipi boinmimauunanae.

¹⁸ Mi sima ina swoki ikunam Pita, Jon sowiirin. Mi sima sowiir boinikiduki kowa Jisis siir inigin wi kipi swoki boin nhinkimimin. Wi nunga dwoiuguski wi kipi niisiisiimauu. Niingaka.

¹⁹ Mi Pita, Jon sowa ina yowarki boinkiyosiimiir yai aiir, kima kima tiki aingwo hidna. Krira wi Adi Komii siir yai aiir nasi wakaeyoknaei krira niki inokninkin tani.

²⁰ Ni krira kririir yaiya wi pan tani. Krira wa boinmimauuwi iikamim simiirin digworaekwo whiekakim krirar kigim mi krirar wakaeyim.

²¹ Mi sima yai paenan haningin yiu mi ina boinim, diuguski, wari inkam nwiswo yopi nami. Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim, kaunsil, sima ini sowiir tioni siyuam whaowaeyim. Mi sima ini tiki iikam whiekakim simiirsi yididgiyim. Adi Komii siir inig iir hainankiyim. Mi ti inkam iga biyeyin siir bidi kigiyin, iga siira wadie nwokiya mi sima asi naingwo tibmiigim. Mi sima asi nididgim sowiir tiosiyin.

²² Mi tiki inkamin Pita, Jon sowa haiswoniskiigiyin siya adi yaowae komiigin siya yinisim tani. Mi ti inkam iga biyeyin siir biewiyim tari kam nwis, kwis kwoim nanairgim. Iriig.

Kamim Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim sima nhwo minam kwiskim Adi Komii siir kirie aiir haiyim.

²³ Mi iya sima Pita, Jon sowiir niuguskiya mi sowa ina swoki haiyug apnamo sowiir nomiiyauim simiir naboimamauuamim ti diminin sowa tirin siir. Mi prismi biyan inkamin mi kam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim sima sowiir boinki.

²⁴ Mi tari Pita, Jon sowiir nomiiyauim sima ta sowiir yai aiir wakaewinim mi sima ini kwoin whirua ywokiyim. Mi sima nhwo ina kwisboinkiyim Adi Komii siirim, hae! Ti Biyan Inkam Komiiyin kirar nonkwokwokim ninomor nu mi whi komii aka mi tiki digworaekwowim, nu tir nwowim kinakinar nonkwokwoswokim.

²⁵ Biya kirriir naeyuin, yai kwira siya boinkika krimiir brougaeyin Devid siir, kirriir mi miriyyin siir. Devid siya hiriinan bidi boinkiyin,

tiki iikamim sima Judan iikam tani. Mi simiir kwoinin haugihauga dimusi whiyekim?

    Mi sima ti iikamim iikam nhirmi tirbuam dimusi naingwokim, ha?

²⁶ Mi inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin mi kamim bii nwowi ikim sima maeyau kwiruwa ywomim. Mi sima Adi Komii siya nimbinkiyin Mesaia mi inkamin siya. Sima sowakar nintiwam tiri. Devid siya hinina boinkikin.

²⁷ Mi nhwo sima kwisboinkiya yaiya ta saeyairga niki amyokiyokiya. Hiipa! Taka yaiya, yai kaimwoka. Mi tariinanin ta saeya nimbiyama. Herot mi Pontias Pailat mi iikamim Juda iikam tani ikim mi Isrelan iikam ikim, sima om komii Jerusalem hirirar yamwo iim. Sima minam hangiriyiugim ti inkamin kira nimbingiyin Mesaia, ti miyan inkam kibiyin Jisis siir nisomaowam.

²⁸ Mi sima iripa yai hiriinanam hangiriyiu boinaikim, ta yaiya biya kirar boinkiya saiir tiram. Mi sima tariinanin saiir tiram naingwowi.

²⁹ Mi kira ti biyan inkam tapa kira bidi kigiyin, yaiya sima ninii nintowa. Mi kirriir kirieya krimiir whauugi kirriir miyan kamim mi krīma wi simiirsi nidid rani, kirriir yai aiir boinmimauuwim. Niingaka.

³⁰ Kira kirie krimiir whauugi iikamim makakim simiir ninimniskiiyam. Mi kira krimiir hauugi mi krīma wi mi prasae mirii rani. Jisis siir inigin kirriir miyan inkam miyikin, sima Adi Komii siir boinki.

³¹ Iya sima nhwo kwis digiyim mi ini sima kinankiugiyim, ta omaka ninii hanin nitkiya mi ini praprasa kinkiya. Mi ti Adi Komii siir naeyuin ini iikamim simiir yapa yapa piua

yaninkiniuwim mi sima ini Adi Komii siir yaiya saiir boinmimauuwim mi tiki iikamim sima biri nidigim. Nningaka. Iriig.

Ikam whiekakim siiram naingwo tibmiyim sima ini kwoin whiruwar ywowim.

³² Mi iikamim naingwo tibmiyim, sima ini kwoin whirua ywowim. Inkam nwirin ha bi boinikin ti diminin kariiraigin. Nningaka. Mi simiir digworaekwo whiekakim ha biri boinikim nwiruwanim. Nningaka. Simiirin pi sima ombudka wokiyok haii.

³³ Mi aposel kamim sima Biyan Inkam Komiiyin Jisis ie hirankin siya ninsiin idwowa saiirin nididmir nididmir biri boinmimauugim simiirin. Nningaka. Mi Adi Komii siya simiirin hiriinansi kirie haiginugin.

³⁴ Mi simiir inkam nwirkin dimin whiram paninsi whaowaesi. Dimusi rani, simiir nhirim nu digworaekwo omakakin ninkiniuwiyim pi sima nokmwain saini inkam nhirmi. Mi sima umir pa haii ti digworaekwo imiirsi. Mi sima ti umirim pi ti kamim digworaekwowim whaowaeyim pi simiir hauwi. Mi simiir inkam nwirki dimin whiram paninsi whaowaesi.

³⁵ Mi ti digworaekwo whiekakim simiir umirim sima pa hainani, aposel kamim simiir hauugikim mipi sima hid hauuami kamim digworaekwowim whaowaeyim simiir.

³⁶ Mi inkam nwirin om komii Jerusalem hir nwokin, siir inigin Josepkin. Mi kimidiniya aposel kamim sima swoki kisina dap siir inigin Banabas. Ti inigin siir inig tipmwowin kaoprigi okwownikin. Mi siya Livaini isidgin mi siya nu Saipras hirankin.

³⁷ Siya iriipi nugakaigin. Mi ti siir nuin ini inkam nwirkin sainin mi ti nuin siir umirim siya ini aposel kamim simiir ini hauugikin. Iriig.

5

Ananias Sapaira sowawaiyargo

¹ Inkam nwirin Ananias nikuwiyin mi siir wig aeya Sapaira, sowiirwai nuin ini inkam nwirkin sainin.

² Mi Ananias siya umir haimeiyin ini siyar yonkwonaowidin. Mi siir wiga saeya bidi yinokninkina, ti umir haimeiyin saiir kam ieya hainaowidin. Mi umir haimeiyin siya haipirugigin, siya ha hainamin, ini aposel kamim simiir ini hauugikin, ti umir haimeiyin.

³ Mi Pita siya Ananias siir boinki, kiriirin yu bibiyie whiekakim simiir biyanin, Setan, siya nipiyaokinamkin mi kira Adi Komii siir naeyu iir asi niksisaekin. Ti nuin siir sainin umirim mi haimeii ini kirar hainaowidin. Mi kira hiriiran dimusi tirkin?

⁴ Biya tiki nuin kiriir inigin nwokin. Mi kiriir kwoin ieyar naingwo priihauugikin, umir hai yamin. Mi ti hiriinan kwoinin, kiriir dimusi nimbiamkin? Ni kira inkam ara bi niksisaekin. Nningaka. Ni kira Adi Komii krimiir Wanin siir warar niksisaekin. Pita siya hinina boinkikin.

⁵ Iya Ananias siya ta yaiya Pita siya boinkiya saiir wakaeyin mi siya ina yakai aonamin. Mi kamim ta yai aiir wakaeyim, sima ina yididgiyim.

⁶ Mi whranim ha nitim, siirin ina ini kog hainakiyim. Mi ina hainamin mi sima siirin ina ini haingikaigikim.

⁷ Mi mhoiyya Ananias siir wiga ina yita. Mi saeya biri ninokninkinka, sima saiir kam iir haingikaiyim.

⁸ Mi Pita siya Sapaira saiir sriwain, kiriir kamim ti nuin siir umir whiekakim siir sainim ini krimiirara hauuswokiyim, aniya? Mi saeya ina yowarkii boinkiya, ihi. Mi saeya ya pi niksisaeka.

⁹ Mi Pita siya saiir sriwain, nhinga boinkin, kowiirwai kwoinin whiruwa nwoki iskiyin ti dimin iir tiramin? Kowiir kwoinin ha naingwokin, Adi Komii siya biri ninokninkinkin, aniya? Mi kowa Adi Komii siir naeyu iiram dimusi kinankiugin? Wakae! Ti whranim kiriir kam iir nini haingikaigikim mi sima isi ano hir nokwowim mi sima kiriir kogainamam mini ienau swokini haingikaigikim kiriirin. Pita siya hinina boinkin.

10 Mi taka wiga biri kimiminkika, saeya ini Pita siir igmiiga kingiinar yaowakainama mi ina yaowigugusama. Mi tiki whranim ina yapninopkainamim mi ina ini kigiium, taka wiga bidi yaowigusamkiya. Mi sima twowai ina haiyim, saiir kogainamim. Mi saiirin, ini saiir kamim siir kingiinar swokini haingikaigika.

11 Mi iya iikamim naingwo tibmiiyim sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima ini mouni hanina siinkaokiyim mi sima ini nididkakar ywokiyim. Mi iikam nhirim yim iriipi hiriinan ini mouni hanina mi siinkaokiyim mi ini kakak wara mi okiyim. Iriig.

Dimin kirie komii komii whiekakim ina yimbiyamim.

12 Mi aposel kamim sima tirim dimin kirie komii komiiyim, iikam whiekakim sima bidi kigim. Mi iikam whiekakim naingwo tibmiiyim, sima inokininokin Adi Komii siir omaka haimiiyin hugripkikikaiyin, pi siir hinar nwowi. Mi ta maeyau haimiia huyokiyokaiya saiir inigin Solomonka. Mi iya sima hir nwowiyim, simiir mhi kwoinim pi whiruwa nwo iski.

13 Mi iikam nhirim naingwo tibmii karam nwowim, sima boin simiir siyiuin siyiu wadiekim. Mi sima pi nididgim simaka paninsi yamasusi.

14 Mi iikam whiekakim ta yai aiir wakaeyim mi sima ina yaingwo tibmiiyim. Mi ti iikamim sima ini Adi Komii siir iikamim simaka iripa isid whiruwar ywowim.

15 Mi sima iikamim makakmakakim, simiirin siyiuim om komiia namiyim, ini simiir hiriir hainamim. Mi nhirim sima hii idwo ini haiginu mi nhirim nibmir idwo ini haiginu. Sima hinina naingwokim, iya Pita siya tiriir napni mi siir aknaina pi krimiir namitkini mi krima pi wadieyar nwoki.

16 Mi omisisimim om komii Jerusalem siir kingiin nwowim, simiir hiran iikamim simiir makak iikamim ina mi hainamim, om komii Jerusalem hiriir. Mi iikamim yu biyekini nkinukikaiyim yim sima ini warar mi inkim amim. Mi simiirin aposel kamim sima yinimniskii haiginugi. Iriig.

Aposel kamim simiirin ina yonkwobumbunin haiginuim.

17 Mi biyan pris inkamim mi Saidyusi kam ikim sima aposel kamim simiir mi aiiram kigmairgim. Mi sima io asi nwokim simiirin. Sima hinina naingwokim, iikam whiekakim wi aposel kamim simiir yai aiirara wakaei mi wi krimiir yai aiir wakae rani.

18 Mi sima ina nhamim, ini aposel kamim simiir ini onkwouim. Mi simiirin omakanau hir ini hugripkikikaigig.

19 Mi tapa niyaka Adi Komii siir paekwosim nwirin ina yuunainiyin ta omaka aposel kamim simiir, kiyitkaigaiya saiir omaka anoin siir ini haiwaoki. Mi sima ina yapnaniniyim idowiya tiriir. Mi Adi Komii siir paekwosim ieya boinki simiirin.

20 Kima taka Adi Komii siir omaka saiir kwapiiyam, siir yayim iikamim simiir tini boinmimauuu. Mi siyiuin kwoin miyik haiyin simiir disisiimauu. Adi Komii siir paekwosimin siya hinina boinkikin.

21 Mi aposel kamim sima ti Adi Komii siir paekwosimin siir yai aiir wakaeyim mi sima nugakar yamyakwok Adi Komii siir omaka saiir. Mi sima siir yayim, iikamim simiir ini boinmimauuu. Mi iya sima yayia boinmimauuwa mi ti Saidyusiyan kamim mi biyan pris inkam ikim mi Isrelmi isidin si inkam komii ikim sima ini maeyau kwiruwa ini owuwim. Mi sima kamim yaii niniyim, simiir yikropki sima nini ikunakiyim, aposel kamim simiirin.

22 Mi kamim yaii niniyim, sima ha namim omaka aposel kamim simiir hugripkikikaiya saiir simiir ninkikwonanakiyam mi sima hir biri nwokim. Mi kamim yaii niniyim, sima asi swoki amkim mi ini inkam komi komiiyim simiir ini boinmimauuwim.

23 Mi sima boin, ano bidi haiginokoukripkaigigin. Mi krima ti kamim omaka hugripkiya saiir kigiraowiyim simiir ini kigu. Yim sima omaka huyokiyokaiyim, simiir omaka anowim simiira nokwo kaoirkaki. Mi krima anowin ha nini haiwaouuwim,

simiirin inkam nwir biri haiwao kigim. Niingaka. Ini omaka niinga niinga haiwao hinsisirkiyim.

²⁴ Iya tiki inkamin, Adi Komii siir omaka kigriraowiyin mi biyan pris inkam ikim, sima ta yai aiir wakaewinim mi sima ini warar yanaawinim. Sima biri ninokninkinkim, iya ti dimin ieya nimbiamin.

²⁵ Mi inkam nwirin siya ini kignaki mi siya ina ini boinuun simiirin, kamim kima hugripkikikaigaigim sima isi Adi Komii siir omaka saiir nokwokai boinmimauuim, iikamim simiir.

²⁶ Mi biyan inkamin Adi Komii siir omaka saiir kigriraowiyin mi siir isidin, siir whinmiriyyin sima yamswoki aposel kamim simiir swokini kiyitnimnir hainakiyam. Mi sima simiirin nhimbwonhimbwo bi kiyitnimnir hainakikim. Sima ini iikamim simiirsi yididim. Dimusi rani, simiir kwoinim hinina naingwokim, nimbisiyani sima pi kaiyimikisi. Iriig.

²⁷ Mi sima ha nikunaniyim, ini kamim siyu komii ninokninkiniyim kaunsel simiir whwonkam ida ini okwoniyim. Mi biyan inkamin pris siya simiir srii.

²⁸ Biya krima kimiirar niki boinwakaekikim. Kima Jisis siir yaiya hirihirii kipi boinmimauunanae. Mi wim kima krimiir yaiyaka nantamyiriyirnamkim. Mi yai ina swoki boinmimauuamim, iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim simiir. Mi wim kima simiirin hinina nini boinmimauuuu Jisisin krima mi isomaokii. Sima hinina boinkim.

²⁹ Mi Pita siya mi aposel kam nhirima, sima ina yowarki boinkiyim, Adi Komii siir yaiya kou ini saeyar ywowa mi kima saiirara wakaeyokna iski. Kimiir yaiya saiir aowa ywokaiya.

³⁰ Mi kima Jisis siirin paeyin hiiniya nironinkinin saika yinkin irinugi mi siya ina yaonamin. Mi krimiir wanwiyaeyim simiir Adi Komii siya swoki kininsiin idwonaowid ie hirankin siirin. Mi siya tariinanin ini krimiir Adi Komii wara ninkin owin.

³¹ Mi Adi Komii siya yikunainam Jisis siirin ninomor kou hirir. Mi siya ini Adi Komii siir ina iniiga saiir kinginar yaka kinmasu idwowin mi Jisis siya krimiir Biyan Inkam Komiiyin. Mi siyargin krimiir dimin biyeyim simiir ninak itkigiyyin. Mi nu Isrelmi iikamim, simiir mhi kwoinim pi siyar kisina haigi mi simiir dimin biyeyim pi Jisis siya ninak itkigi.

³² Ti digworaekwowim krima kigpriginim mi krima ini whinboinan kam ywowim. Mi Adi Komii siir naeyuun iriipi hiriinan, ha mi whinboinikim. Adi Komii siya siir naeyuun minam hauugikin, iikam whiekakim siir yai aiir wakaeyoknam simiiram. Pita siya hinina boinkim.

³³ Sima ta yaiya saiir wakaekiya simiir kwoinim ini hauugihauuga whiyekiyim, aposel kamim simiiram. Mi sima simiir nisomsom aowam asi naingwokim.

³⁴ Mi inkam komii nwirin Farisi simiirgin siir inigin Gamelielkin. Tiki inkamin siyu komii ninokninkinikim. Mi iikam whiekakim, ini siir inigin siir hainankiyim. Mi Gamiel siya omaka yai nidwokai wakaeya, saiir omaka yainau hir yinsiin okwokai boinki, kima wari aposel kamim simiirin idwowiya dinkikwona apniyam.

³⁵ Mi ti inkamin siya kaunsil kamim siyu komii ninokninkiniyim simiir boinki, kima ti nu Isrelan kamim, kima sibgu mintirao, diminin kima tiram naingwowin ti kam imiir.

³⁶ Mi biya inkam nwirin Tiudas nikuwiyin, siya hinina boinkim, karaigin biyan inkam komiiyin. Mi iikamim kamairim kam nwir 400 sima ini siir isid ywowim. Mi mhoiya siirin kam nhirkim sima yisomaoki mi siir isidin ina yidam ninoopkiyim mi siir miyim ina yikigiyyim.

³⁷ Mi mhoiya Judasin om Galiliyanin siya ina yitin. Mi taka ii hinina iikamim simiir inigim saiir winamkim gavman siya. Mi tiki inkamin Judasin siya iikam kasa biri nikunakin, siir siyu iir napam. Mi siirin iriipi hiriinan, ini kam nhirim sima yisomaokiyin. Mi siir isidin ina yidam ninoopkiyin.

³⁸ Mi wim kima wara kam nhirim simiirin kipi nisomsom aoki. Kima simiirin hinda kigninkinki. Mi taka miya inkamni inig ara hainanikiswo mi wa pi yikigiyin.

³⁹ Mi ta miya Adi Komii siirgi niuwu mi inkamki ta miya sair nikiduim wi dig nwo rani. Niingaka. Kima wi inkam tio rani, kima wi Adi Komii siirar tiowi. Gameliel siya hinina boinkin kaunsil imiirin mi yim sima ini Gameliel siir yaiya mi wakaeyoknaim.

⁴⁰ Mi kaunsil sima yikunaki, aposel kam imiirin. Mi sima simiirin ha tiokiyim mi sima ina yuguskiyim. Mi sima ina boinkiyim, kima ha dam! Mi kima Jisis siir inigin pi kipi swoki apboinmamauwam.

⁴¹ Mi aposel kamim sima kaunsil simiir haiburgigim mi sima ina yamim. Mi sima ini hindara boin maigimaiga namim. Mi sima boin, ini wadiyar mi owin krima Jisis siir inigin hik siira mi haiyim.

⁴² Mi inokinokin sima yai pi Adi Komii siir omaka mi iikamim simiir omaka ikim, pi simiir hir boinmamauwu. Jisis siyargin, Mesaia ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin siya. Iriig.

6

Mi sima kamim iriyyar nwisa yimbin aposel kamim simiir whin miriyyim

¹ Mi taka iya Jisis siir isidin ini komiyyar yoraraowamin. Mi Judan iikam nhirim nu Grik hir nwowim, io sima ywo Judan iikam nhirim nu Isrel hir nwowim simiirin. Mi sima io dimusi biri nwokim, Isrelan isidin sima wig igabae niingam Grik hiranim, simiirin sibgu biri kigiraokim.

² Mi ti aposel kam iuur nwiso sima, kamim kigna diriraerariyim simiirim asi nikunakim. Mi sima boin, nim wi Adi Komii siir yaiya sair pi haiburgikisi, nae hidamin. Yio ti siyu hininin yio miyik rani.

³ Ti nomiyauim kima kamim iriyyar nwisa tiki hansran hainaki krimiir isidin siir kam nhirim simiir ta miya, wig igabaemi hidauwiya nae sair kigiraowim. Mi ti kam iriyyar nwiso Adi Komii siir naeyuin simiir ti inkinukikai. Mi sima ninokninkin inkam dwo.

⁴ Mi nim krima inokinokin nhwo ara kwisnanaei, iikamim simiir boinmamauwim, Adi Komii siir yai aair. Ya ta hiriinan miya, ya krimiir miiga.

⁵ Mi iikamim naingwo tibmiyim, iya sima ta yai aair wakaeyim mi sima boin, ta yaiya, yai wadieka. Krima ini maigimaiga wara nwowim. Mi sima Stiven siir yimbin, inkamin Adi Komii siir naeyugin ninkiniuwim. Mi kam nhirim sima nimbimim simiir inigim hinin hinigim, Filip, Prokoras, Naikena mi Taimon, Pamenas mi Nikolas. Nikolas siya om Antiok hirankin. Biya siya Juda simiir isid biri nwokim mi tariinanin siya simiir isid bidi ywowim.

⁶ Mi kam iriyyar nwiso ha nimbingiyim mi simiirin ina yikunaniyim aposel kamim simiiram. Mi ina simiirin ha nonkwokiyim simiir mi sima Adi Komii siiram in a sriigiyim.

⁷ Mi Adi Komii siir yaiya maeyau kwiruwa biri nwoka. Niingaka. Hinda tinda bidi yiniyokiya. Mi Jisis siir isidin om komii Jerusalem hiranin, ini hoimgakar yamwoiim. Mi prismi isid komiyyin, simiir mhi kwoinim ina yinkpit haigigiyim. Iriig.

Juda inkamim sima nokwoyokaigim Stiven siirin.

⁸ Stiven siya inkam imiirsi naingwoyimi yok prasae biri kinkin. Mi siya iripi hiriinan kiriekak. Mi siya dimin kirie komii komii whiekakar mi triikin, iikam imiirin.

⁹ Mi Stiven siya Adi Komii siir yai aair boinmamauwin mi iikam nhirim saikar yinkanwamwarki boin. Mi iikam nhirim saika boinim, Juda inkamkim. Mi nhirim nu haimii whirin Sairini hiranki nitkim mi nhirim nu Aleksandriankin nitkim. Mi nhirim nu Silisiankin nitkim mi nhirim nu Esiankin nitkim mi tiki iikam isid komiyyin sima Stiven saikar ninkinwaomwarki boinamar tirkim.

¹⁰ Stiven siir yaiya ini saeya yokwonaowida. Mi simiir yaiya ini yikigiya. Stiven siirin kwoin miyikin Adi Komii siya hauugin mi siir yaiya asi nokwonaowidga.

¹¹ Mi sima kam nhirim simiir ini ikunaki mi ina boinim, pi kima tini iksisaeyiu. Mi ti kamim niksisaeyim sima boin, Stiven siya Moses siir nigbumbugin mi siya Adi Komii siirin wara mi inkin igbumbu. Tiki kamim niksisaeyim sima Stiven siirin hinina boinkim.

¹² Mi kamim priyiksasaeyim sima kam adi yaowaeyim siyu komii kigriraowiyim, simaka ini boiniu. Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim simiirin wara mini boiniu mi sima yai biyie Stiven saika ini boiniu. Mi sima Stiven siirin omaka inkam komiigin nidwokai wakaeya yai, sair hiriir kiyitnimir hainam.

¹³ Mi tiki kamim niksisaeyim mi sima niksisaeyim yaiyim simiir boinkikim mi tiki kamim sima ina boinim, inokinokin Stiven siya Adi Komii siir omaka sair nigbumbuwikin. Mi Adi Komii siir siyu komiirin siir wara mi ikbumbu.

¹⁴ Krima bidi wakaeyim siya hinina boinkin, taka omaka Adi Komii siira, wi Jisisin om Nasaretanin siya tumbugi. Mi siya siyuum Moses siya hauuwim krimiir, wi siya kisina haigini. Ti kamim niksisaeyim sima hinina boinkim.

¹⁵ Mi iikam whiekakim ta omaka yai nidwokai wakaeya sair nwowim sima Stiven siir whwonkam iir kiyim ini Adi Komii siir paekwosimin siir whwonkannan ywokiya. Iriig.

7

Stiven siir yaiga

¹ Mi biyan inkamin pris siya sriigi Stiven siirin, ta yaiya kaimwowaiga, aniya? Ta sima boina.

² Mi Stiven siya boin, hae! Kima ti nomiyauim mi ti inkam komii komiirim kima ini wakaeyim, biya krimiir brougaeyin Ebrahim siya nu Harana hiriir biri niki amkin. Siya nu Mesopotemia hirar niki owin mi Adi Komiiyin ninomor kouanin ina yimbiyamnin siir hiriirin.

³ Mi Adi Komii siya boinki Ebrahim siirin, kira kiriir omin siir ti haiburgig mi kiriir pugan aka mi kira, kima iki nu kibi whirin si tini owiu. Tiki nuin wi kara nisiimauu haiginuwi kiriirin. Adi Komii siya hinina boinkin siirin.

⁴ Mi Ebrahim siya Kaldian iikamim simiir nuin siir haiburgigin mi siya ini nu Harana hiriir yamin ini hir yamwoiun. Mi iya siya nu Haran hir nwowin mi siir adwai biyeyin ina yaonamin. Mi Adi Komii krimiir Wanin siya yikropki Ebrahim siirin ti nu kima nwo iirim.

⁵ Mi Adi Komii siya tiki nuin Ebrahim siir biri niki uguskikin. Nungaka. Siya hindira nikumauu aekin siir nu tipmwo rani, siya hamiisima biri nikumauugin. Tiki nuin ini nungar mi owin. Adi Komii siya yimbingi siirin, mhoiya kara tiki nuin wi kiriir nikumauu uguskii. Kiriir yinisimim simiir wara ninkin ikumauugi tiki nuin. Ta iya Adi Komii siya nimbingiya, Ebrahim siya yinim karamaeya nwokin.

⁶ Adi Komii siya hinina boinkin, kiriir yinisimim wi iki om whirni nuin kimiir kingiin nwo karam nwowin wi siir nwoami. Ebrahim kiriir yinisimim wi kam nhirim simiir mi mirii. Sima wi mi nungar mirii, wi umarkak nwo rani, simiirin. Mi kamim simiir kigriraowi sima simiirin wi siyu miyiknan tir tani. Sima miriyokiyokiyim biewiyim kamairim kamwir (400).

⁷ Mi mhoiya ti kamim mi simiir kigrirao miriyim simiirin wi hik hauugi. Iya kara hik simiir hauuwi mi kiriir yinisimim wi ti om iir haiburgigi. Mi sima wi kariir mi aiir namiriini mi wi kariir inig iir hainani nu Isrel hirin. Adi Komii siya hinina boinkin.

⁸ Mi Adi Komii siya Ebrahim siir nisiimauuin, siyuin mois kitiiyin, yio Adi Komii siya nimbingi ieya. Mi iya kima ti siyuin mois kitiiyin siir kiyim mi kima pa ninokninkini, kimaigim Adi Komii siir kamim. Mi iya Aisak siir naokaina Ebrahim siir yinimin mi

ii iriyyar kwoimim namkiyim mi siya siir moisa ina kitiiyopnr haiya. Mi mhoiyya Aisak siya Jekop siir ad ywo. Mi Jekop siya ini kam iuur nwiso ini simiir ad ywowin. Mi yim sima ini ti hiriinan siyiu kaimwowin mois kitiiyin ini siirar swoki tirim.

⁹ Mi ti Josep siir nomiiyau iuur nwirim sima io siir ywo. Mi siirin sima iyopmauugi kam nhirkim sainam. Mi sima siirin wara yinkin ikiunam nu Isiba hiriirin. Mi iyya siya nu Isib hir nwowa mi Adi Komii krimiir Wanin siya ini saikar ywowin.

¹⁰ Mi hikpai hikpaiyim Josep siir nimbiamim mi siirin Adi Komii siyar whinwokin. Mi ti hikpai hikpaiyim siir biri niyopakaiyugim. Nningaka. Mi Adi Komii siya hauu haiginu, kwoin miyikin Pero siir, nu Isib simiir inkam komiiyin simiir nu kigriraowiyin siirin. Mi siya Josep siirin ini wadieyar kigriraowin. Siya bidi yinokninkinin Josep siya ninokninkin wadiekakin. Mi Pero siya siir asi nokmwun okwokin, biyan inkam komii nu Isib simiir nuin siir inkam komii nwowim. Mi inkamim mi digworaekwowim siir omaka nwo ikim, siya simiir biyan inkam komii wara ywowin.

¹¹ Mi nu Isiban iikamim mi nu Kenanan iikam ikim, sima ini nae karamaeyar ywokiyim. Mi sima mhi komii ina yaowa mi krimiir brougae wanwiyaeyim naeism bi swoki inkuguna haimiminkim. Nningaki, nningaka.

¹² Mi Jekopin Josepni adin siyar wakaeki naeyim ini nu Isib hir nwowim. Mi siya siir yinisim yinkamiyinin krimiir wanwiyaeyim simiir yikropki nae imiir nini hainakiyam.

¹³ Mi mhoiyya kwisaka sima ina swoki amim. Mi Josep siya ha namin mi siya ina ini boinuwun siir yaowae imiir, kima bidi yinokninkinim kariirin? Kimiir nomousimin, karaigin. Mi Pero siya ini wara kigninokninkiniyin Josep siir yaowae imiirin.

¹⁴ Mi Josep siya boinki simiir, wara krimiir ad wai biyeyin Jekop siirin wara wikuunani nu Isiba tiriir wit. Mi siir piugana sima wara winkin it. Mi ti iikamim sima iriparin kamnwoim iuur iriyyara yimbiam.

¹⁵ Mi Jekop siya nu Isiba hiriir asi namkin. Siya wi waibiyie hirar nwowim. Mi wi hirar nwoki aowim. Mi krimiir brougae wanwiyaeyim mi Jekop siir yinisisim ikim sima ini hirirar mi aowim.

¹⁶ Mi simiir piuis nninga ini simiir yinisisimim sima swoki hainamim Ebrahim siya sainin nuin siirim siir haingikaiyam. Tiki nu Sekemin, Ebrahimkin saingin. Hemoni yinisisimim simiir nugin.

¹⁷ Biyyarin Adi Komii siya Ebrahim siir boinkin, iyya ti biewi kamair kamnwirim (400) dig nwokiyim mi siir piugana nu Isib hir haiburgik mi sima ina yamim. Mi tiki simiir iikamim ini hoimgakar ywokiyim.

¹⁸ Mi inkam komiiyin nu Isib hir kigriraowin, siya bidi yaowin. Mi inkam komii nwirin ina swoki okiyin. Mi siya Josep siir mi kibi aiir bi ninokninkinkin, siya whaowaeya nwokin.

¹⁹ Mi siya simiirin mi prasae bi hauugin. Nningaka. Mi siya simiirin ina yipimpar miimiyim. Mi mi komii komiiyim ina mi hauuin mi simiir yinisisimim hindara asi priiytkikinisugim. Mi sima, simiir nimiiyaeni siyuam whaowae mi sima asi naokaonamkim.

²⁰ Mi taka iyya Moses siir apua siir naokainakiya mi saeya siir adni omaka hir haigiprakaiyim bwanim whwoim. Mi saeya siirin mwii ina yapimuaeya. Ti yinisisim yinisisim kibikin.

²¹ Mi Moses siir ad yopiiyo sowawaiyin siirin hiiuin siir kikaiyugo. Mi sowawaiyin ina hainamin siirin mi sowa kimidiniya aumiinau hir ini kikaiyugig. Mi iyya siya aumii aowa hir nwokaiya mi Pero siir yinisim kopaka saeya siir kigin mi ini saeya hai namin siirin. Mi siirin ini saeya yimiiyaeyin. Mi siya ini sair yinisinana ywowin, ti yinisisim.

²² Iyya siya Pero siir omaka hir nwowin mi siya ina mwriiraraokiyin. Mi nu Isib hiran inkamim sima yowomwarkai haiginu nu Isib hiran diminpai diminpaiyim siirin. Mi Moses siir kwoinin iki nu Isib simiir digworaekwo whiekakim simiir asi ninomokninkin

digim. Siya inkam biyie rani, inkam wadie ieyairgin. Mi yaiyim siya boiniyim, siya biri kiyikriku boinikin. Niingaka.

²³ Mi iya Moses siir biewiyim kam nwisa namwoiim mi siir kwoinin ina yangwokiyin an wi iki kariir isidin Isrel hiran iikamim wi simiir nini kignaki.

²⁴ Mi Moses siya ha napnamin mi siyar yapkigam nu Isiban inkam nwirin, Moses siir oman inkam nwirin siir nonkwobumbuninkini. Mi Moses siya siir oman inkamin siir whinintioin mi ti inkamin ini siya tioakiyin.

²⁵ Mi Moses siya hinina naingwokin kariir oman iikamim sima ina ninokninkinim Adi Komii siya ta miya kariir nimbingiya. Siya minam nimbingikin. Isrelan iikamim simiir whindamkiyim nu Isib tir nwowisi. Mi Isrelan iikamim sima hinin biri naingwokin. Niingaka.

²⁶ Mi igwir nugakin, Moses siya ina yapamyakwokin. Mi siya kigam, inkam nwiso Isrel hirankinaro sowa yaii ninii. Mi siya ti inkam nwiso sowiir yaii aiir yibirmiigi. Mi siya sowiir boin, kowa om whiruwaniarairgo mi kowa kowa yaii dimusi ninii?

²⁷ Mi ti inkam nwirin yaii bi niniyim, siya yiriyu boinki, Moses siir yaiya saiir mi siirin ina iyop isiskiyin. Mi siya boin, nhinga boinkin, kira krimiir yaowae komii nwowin mi krimiir mi hid mriiyam?

²⁸ Mi tari kira kariirin ii kira niki isomaokiyin nu Isib hiran inkamin siir hiriinanam swoki boini? Mi kariirin pi hiriinan swoki isomaokiyim, aniya?

²⁹ Mi iya Moses siya tiki inkamin siir yaiya saiir wakaekiyin mi siya ina yidamkiyin, ini Midian simiir nuin ini siir yamwoiun siya. Mi mhoiia siya wig nokwonain mi siya yinisim yinkamiyino nwisa iyioninkin.

³⁰ Mi biewi kam nwiso dig nwokiyim iya siya ti nu siiyin apa niinga siir nwowa. Mi igwira Adi Komii siir paekwosimin ha nitin siirim mi siya paeya paekikopim sim nimbiamyama saiir yainau hir yimbiyam, mhu Sainai kingiin hir. Ta maeyau nu siiyin apa niinga saiir hir.

³¹ Mi Moses siya kigiyin mi siya ini hindara yanaakiyin. Mi siya ha napriraoamin kingiin kigam mi ini siya wakaeki, Biyan Inkam Komii siir yaiya boinkiya,

³² kimiir brougae wanwiyaeyim simiir Adi Komiiyin kara Ebrahim, Aisak mi Jekop kimiir wanwiyaeyim simiir Adi Komii warairgin. Mi Moses siir pua ini nopnoper kinkiya. Mi siya ti paekikopim simiir kaowin mi siya ina yididin.

³³ Mi Biyan Inkam Komii siya siir boinki, wara kariir iiga souwa diski. Wara nuin kira nokwowin nu kibiki kibi ieyairgin, bimbuiwi rani.

³⁴ Kara bidi kigin, ti dimin biyeyim sima tir haiginiuwim kariir iikamim nu Isib hir nwowim simiirin. Kara bidi kigin, simiir noua. Kara hiriinanam nitkin, simiir whindiriraeraram mi simiir hika saiir ninakiyim. Mi kariirin wi kara nikropki nu Isiba kariir namim. Mi simiirin wi kira nini kigriraowuwim.

³⁵ Biya Moses siir oman iikamim sima siir boinki, nhinga boinkin kariirin, krimiir yaowae komii nwowin mi krimiir mi hidin? Adi Komii siya nikropkikin ti inkamin Isrel simiir yaowae komii nwowim. Mi sima wi nu Isib hir nwoki haiburgigim mi sima wa nwoki amim. Adi Komii siir paekwosimin ti paekikopim paeki niugiyim Moses siirim nitkin siir nauni kirie haiginiuniyim. Mi Adi Komii siya boinkiya yaiya, siya simiirim namim, simiir whindiriraerar haiginiuwam mi siya hiriinanam nitkin.

³⁶ Mi Moses siya nu Midian hir haiburgigin mi siya simiirin nu Isib hirankar ini ikiunanaki mi sima ina yamigusamim. Mi siya nu Isib simiir nuin dimin kirie komii komii whiekakim haini tirbumbugik mi simiir nuin ini biyeya ywokiyin. Mi mi kwira siya mriiya op paridnana sae, siya kimprinaidama mi biewi kam nwiso siya nwowim ti nu siiyin apan siir mi mi komii komii nhirim ini hirar yimbiyamim.

³⁷ Biiyarin ti inkamin Moses nikiuwiyin siya Isrel hiran iikamim simiir boinkin, krimiir inkam nwirin wi Adi Komii siya nokmwın okwowi profet inkam nwowam. Mi siya wi kaoprigi okwowan inkam nwowi, kariir hiriinan.

³⁸ Mi Moses siya Isrel simiir isidin simakar nwowin, krimiir brougae wanwiyaeeyim nu siiyin apa nningan siir mi Adi Komii siir paekwosimın siya Moses siirimın mhiu Sainai hiriir yam, siir yaiya inokinok nwoyokiyokiiya saiirin hir ini boinmımauugig iikam whiekakim krimiir boinmımauuam. Mi ta yaiya Moses siya nini hauuniya krimiir, saeya kiriekaka, kwoin miyikin omwai waiyayokiyokiiyin inokinok krimiir hauu haiginiuwam.

³⁹ Mi krimiir wanwiyaeeyim sima Moses siir yaiya saiir biri wakaekim. Mi sima Moses siir yaiya ini digiumii haigingikim. Simiir kwoinim ini nu Isib siirimar swoki aingwo hisraenamim omin biya sima nwo iiram.

⁴⁰ Mi Isrelan iikamim sima Eron siir boinki, kira tidiyu min ti ikrimtio iupimpit krıma kuuwam mi sima wi krimiir adi komiinan nwoki owim. Mi krıma wi simiir yai imiir niki wakaeyoknam. Mi tiki inkamin Moses nikiuwiyin krimiir niki ikıunaniyin nu Isib hirankın siya mhiua hiriir namın mi siya biri swoki itkin. Nningaka. Krıma biri ninokninkinkim diminin siir tirin.

⁴¹ Mi taka iya bulmakau yin irin aeyini sima nonkwokwokikın. Mi sima wraisu ira yisom siir nimiiyaeyam. Mi sima minsi hauugikim, wi simiir pi nonkwowisi. Mi iya sima ti dimin iir kigim mi ini ogmwomir karamaeyar ywokiyim. Mi sima yaewou nae komiıya ina ikwo aekiyim.

⁴² Mi Adi Komii siya digiumii simiirin whisarii biri haimriiyugin. Mi siya simiirin ini hindara kigninkın diriraerarkiyin. Mi bie bwanaunim ini simiir adi komiinan ywowim. Biiki biiyin profet kamim simiir yaiya hınına win boinkikim, kima ti Isrelan iikamim iya kima nu siiyin apa hir nwowa ti biewi kamnwıso mi ti wraisuin nhinir nisom hauugikın? Mi kima kariirim bidi yaingwowim, anıya?

⁴³ Nningaka. Kima ti wraisuin Adi Komii nıksısa Molok siir nisom hauugikın. Mi ta kimiir wraisu is omaka kima haiyapyokyokaiya ti nu siiyin apa siir, ti biewi kamnwıso kima minam hainankim Molok kimiir adi komii nıksısaeyin siir inıg iir hainanam. Mi kima ti nauunin Refan nikiuwiyin siya kimiir adi komii nıksısaenan nwokin mi kima ini siir inıg iirar mi hainanim. Mi ti tidiyuin kımara nıkrımtio diriraerarım, kima simiir inıg imiir hainankim. Mi kima hiriinan tiri mi kimiirin wi kara nhinıkrıropki, nu Babilon hiriir. Mi kima wi simiir aowa mirii kaeyami.

⁴⁴ Adi Komii siir yaimwowim saiir yimbıyam. Mi Adi Komii siya minam niisiımauugin, sima wa nwoki aingwowim, Adi Komii siya ini krıma nwowin. Mi Adi Komii siya yiisiımauu Moses siirin, ta omaka wraisu isa saiirin. Biya iya krimiir brougae wanwiyaeeyim nu siiyin apa siir nwowim, sima omaka wraisu isa saiir yapnınopkainam Adi Komii siir inıg iir hainanam. Moses siya ini hiriinana swoki miriıyin.

⁴⁵ Siya krimiir brougaeeyim sima nu siiyin apa siir hiriir namım mi ta omaka wraisu isa saiirin warar yınkın hainam. Mi sima ini simiir inkam komiıyin Josua, saıkar yıtım. Mi iikamim ti nu iir nwowim, simiirin Adi Komii siya nıkrırop nningiyim mi sima ina yıdamkiyim. Mi ti nuın krimiir brougaeeyim simiir inıgar nwoyokiyokiiyin mi ini Devid siyar yimbiniyin.

⁴⁶ Mi Adi Komii siya ini Devid siirimar yaingwokwonanaeyin. Mi Devid siya Adi Komii siir sııgi mi kara omaka ira ti mirii, kariir inıg iir hainanam, kira ti Jekopni Adi Komiiyin mi kira wi saiir nwoki owim, anıya? Siya ina boinkiyin. Nningaka.

⁴⁷ Mi Devidni yınisımın Solomonın Adi Komii siir omaka siya bidi miriıgika.

⁴⁸ Mi Adi Komii krimiir Wanın siya ninomor kou hirankın, siya taka omaka inkamkın nonkwo miriıya saiir biri nwowikın. Nningaka. Bidi bidınanarın profet inkamin siya ta yaiya hınına win boinkikın,

49 Adi Komii siya boŋki, ninomora ini kariir ipinan ywowa kara nidwowika. Mi tiki nuin kariir ŋga siir nokwowikin. Kima wi paka hiniin omaka sae mirii, kariiramın. Kara wi piki omin si nidwosiisnaki.

50 Mi kariir ina tiki digworaekwowim simiir biri nonkwo diriraerarkim, aniya? Nningaka. Kara nonkwokwokim tiki digworaekwo whiekakim. Adi Komii siya boŋkiyim, profet kamim sima wŋkiyim.

51 Stiven siir yaiya tasa niki ama. Kima tiki kamim nantamyiryiyim kimiir wiina panina wakaei. Mi kima inokininokin Adi Komii siir naeyuin siir yai paninsi wakaei. Mi kima ini kimiir brougae wanwiyaeyim simiir siyu biye biya sima tirkaiyuwim mi kima ini simiir hiriinanar swoki tirim.

52 Kimiir brougae wanwiyaeyim hik prasae biri hauugim profet kamim simiirin. Mi simiir nwirkin nninga biri nwokin, hik hai karamae. Mi profet kamim sima boina hiniin, ti inkam wadieki wadieyin wi sipi niti. Mi kima ti profet kamim simiirin ina yisomsom aokiyim. Mi mhoiya siya ha nitin mi siirin ini warar yŋkin isomaokiyin.

53 Mi Stiven siir yaiya tasa niki amyokiyokiya. Adi Komii siir siyu komiiyin siir paekwosimin siir boinmauugiyin mi siir paekwosimin kimidina Moses siir kwaboinmauu mi Mosesin kimiir swoki kwaboinmauu mi kima ti siyu iir bi sibgu apkin. Nningaka. Iriig.

Sima Stiven siir kaiyimik aoki siyani

54 Mi sima bidi wakaeyim yai whiekakim Stiven siya boin huriyugiyim mi simiir kwoinim ini haughauga whwiyekiyim mi bigim ini kikiyikikiyikar kŋkiyim.

55 Mi Adi Komii siir naeyuin ini Stiven siirarar yaninkiniuniyin. Mi siir nhwoin ninomor koua hiriir ninansiina kaokiyin mi ini siyar kigiyin dimin komiiyin paenan nudkwakwakiyin, yo Adi Komii siyarigin. Mi siyar mi kigi Jisis siya Adi Komii siir ina iniiga saiir kingiina naka kinamasu okwowi.

56 Mi Stiven siya boŋki simiir, wakae! Kara bidi kigiyin ninomora piigigiya. Mi kara inkamin nwira kig ninomor kou hirin, siya ini Adi Komii siir ina iniiga saiir kingiina yaka kinamasu okwowin.

57 Mi sima biri wakaeyokim mi sima yai ina nhŋki boinainamim. Mi sima whiekakarın, ini siiraramar yinoopnamim.

58 Mi sima siirin ti om komiiyin siir idwowiya hiriir kiyitninnirnaniam. Mi sima siiya komii komiiyim ha haiyim, ina kaiyimikim siir. Mi kamim biya yai siir niki boin huriyuum, simiir yuis nhirim ina yisitkikŋkiyim. Mi inkam nwirin Sol nikuwiyin siir igmiiga hir haigingig mi sima siiya ina kaiyimikim siirin.

59 Mi iya sima siyani Stiven siir kaiyimikim mi siya ina kauwanki boŋkiyin, Biyan Inkam Komiiyin siiram. Mi siya ina boŋkiyin, Biyan Inkam Komii, Jisis, kira kariir paekwosimin siir haigi.

60 Mi Stiven siya ogmwo ha hugiyin mi siya ina kauwok boŋkiyin, Biyan Inkam Komii, kira wi yamdi simiir kipi swoki onkwobu, ta sima kariir tirkiya saiirsi. Nningaka. Mi kira simiir dimin biyeyim simiir dinak itkiigigi. Mi siya ti yayim simiir boin digiyin mi siya ina kwaonamin. Iriig.

8

1 Sol siir kwoinin ini maigimaigra ywokiyin, sima Stiven siir nisomaokiyin.

Sol siya kamim Adi Komii siir yaiya saiir boinmauuiyim simiirin siya nisomsom aokaokim.

Mi taka iya iikam whiekakim sima Adi Komii siir isidin om komii Jerusalem hir nwowin, siir diriraerar bumbunin kin haiginiugim. Mi sima om komii Jerusalem hir asi haiburgim. Mi sima ina yinoopkiyim ti omin ti nu whiso sowiir nwowo, simiir. Nu

Judia mi nu Sameria. Mi ini hiriir yamim. Mi aposel kamim sima om komii Jerusalem hiriin wara biri haiburgigim, simaka. Niingaka.

² Mi kam nhirim Adi Komii siiram naingwo tibmii kiiniyim, sima youu haingikaiwak, Stiven siirin. Sima nou prasae biri nougim.

³ Mi ti inkamin, Sol nikiuwiyin, siya siyiu whiruwa biri tirkin Jisis siir isid iirin. Mi omaka omakaim siya tionhintaraoami. Mi simiirin pi hirankar kiyit kiigiiki. Mipi omaka sima hugripkiikikaiya pi saiir kiyitnoudnankaigi simiirin. Iriig.

Sima yai win kibieya saiirin nu Sameria hir boinmimaugim.

⁴ Mi iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim, sima ini omom omomim simiir yinoopamim. Mi sima ini Jisis siir yai kibieya ini tiki omom simiir yap boinmimauuamim.

⁵ Mi Filip siya nu komii whirin Sameria siir hiriir yapiinam. Mi siya inkamin Adi Komii siya nimbinin Kraist, siya siir yai imiir boinmimauuamkin.

⁶ Mi iikam whiekakim sima ini ta Filip siir yaiya, saiiramar maugiyim. Mi sima kigi, dimin kirie komii komiiyim siya diriraerarim.

⁷ Mi iikam whiekakim ti om iir nwowim uridyiu bibiyie saiirara, bidi yinkiniukikaiyim. Mi tiki uridyiu bibiyeyim, Filip siya ninimniskiigiyim sima ina nhinki kaunamim. Mi iikam whiekakim igga in ninsimsiriunakiyamim, simiirin Filip siyar yinimniskii digi.

⁸ Tiki iikamim nu Sameria hiranim, sima ini maigimaigra ywokaeyamim.

⁹ Mi ti nu komii Sameria hiriin, inkam nwirin hir nwowin, siir inigin Saimonkin siya nop nao kiriekin. Mi iikam whiekakim siir kigiyim ti diminin siya tirin mi sima ini hindara yanaakiyim. Mi siya simiir boin, adi yaowaeyin karaigin.

¹⁰ Mi iikam whiekakim ti omin siir hiranim mi iikam nhirim inigakim mi nhirim inig karamae ikim mi sima ini Saimon siir yaiya saiirar wakaeyim. Mi sima boin, wari inkamin kiriekakin Adi Komii siya hauugin siirin kirie.

¹¹ Saimon siya diriraerarim sima bidi bidinana kignanaekim, ta nopa siya nanaowiya. Mi sima tiki iikamim Saimon siir yaiya saiir asi wakaeyoknakim.

¹² Mi Filip siya ta yai win kibieya ini saiir boinmimauuwin iikamim ti omin siir hiranim simiir. Siya minam boinmimaugim, iya Biyan Inkam Komiiyin siya iikamim simiir kigriraowi mi Jisis Kraist siir inigin siir wara yinkin boinmauu simiirin. Mi sima ini ta yaiya siya boina, ini saiirim yaingwo tibmiikiyim mi siya iikam imiirin op ina baptais haiginuswowim.

¹³ Mi ti inkamin Saimon nikiuwiyin siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ina yaingwo timiigiyin. Mi Saimon siya ini saikar ywowin. Mi ti dimin kirie komii komiiyim siya simiir kigin Filip siya diriraerarim. Mi siya ini kakakar ywokiyin.

¹⁴ Mi aposel kamim om komii Jerusalem hir nwowim, sima wakaewin, nu komii Sameria hiran iikamim sima bidi wakaeyoknaim Adi Komii siir yai aiirim. Mi sima ina yikropkiyim Pita Jon sowiirin, sowa kignakiyam.

¹⁵ Mi sowa om komii Jerusalem hir haiburgiko mi sowa ha napdinamo mi nu komii Sameria hiriir yapnimbiiyam. Mi sowa nhwo iikamim naingwo tibmiiyim simiiram ha nini kwisiuwo mi Adi Komii siir naeyuin simiira yaninkiniuiuin.

¹⁶ Sowa bidi yinokninkino, biya sima whisariiya baptaiskim Jisis Biyan Inkam Komiiyin siir inigi iirin. Sima Adi Komii siir naeyuin siir biri niki haigin ningar niki okim.

¹⁷ Mi Pita, Jon sowiir inao simiir mwo imiir ha nonkwowim mi sowa ina boinkiyi, Adi Komii, kiriir naeyuin simiir waninkiniuni.

¹⁸ Mi Saimon siya kigi, aposel inkam nwiso sowa iikamim simiir mwowim simiir nonkwokiyim. Mi ini siyar kigi, naeyuin simiir naninkiniuiuin. Mi siya umir asi nini hainakikin sowiir sainam. Mi siya ina boinkiyin,

¹⁹ mi kowa warɪ kirɛya kariir warar mi hauugi. Mi kariir ina inkam nwɪrni mwo mi onkwowi mi Adi Komii siir naeyiun wi nwɪrni mi anɪnkɪnɪuɪuwɪm.

²⁰ Mi Pita siya boin Saimon siir, dimɪnɪn Adi Komii siya priihauugiyɪn kira ha naingwowi pi umɪr aka sainɪm, aniya? Nɪngaka. Warɪ kiriir umɪrɪm wi kinakar nɪnkɪn kɪguguki.

²¹ Kira taka kirɛ aair haiyɪm, wi dig nwo rani. Mɪnsika, kiriir kwoinɪn Adi Komii siir naeyiun saika miyɪk nwo rani. Nɪngaki, nɪngaka. Inɪ biyɛki biyɛ ywokiɪn.

²² Kiriir kwoinɪn ti kisɪna haigi, kira Adi Komii siiram ti srɪnanae kiriir dimɪn biyɛyɪm igbid kamiyau simiir haiyoprɪmdimiigiyɪm kiriir mhi kwoinnau nwokaiyɪm mi kira wi wadiyar nwoki owɪm. Mi Adi Komii siya wi saiir saiira naingwokwonanae rani.

²³ Pita siir yaiya tasa niki amyokiyokɪya. Kara bɪdi kɪgɪn kiriir mhi kwoinɪm whwokwoka bi nwowikɪm. Mi kira siyɪu miyɪkɪn siiram panɪnsi yaingwosi.

²⁴ Saimon siya ina boinkiyɪn, kowa Adi Komii siirɪm ti srɪnanae kariir dimɪn biyɛyɪm simiir nɪnak itkiigɪigiyɪm ti dimɪn biyɛyɪm kariir kwoinɪu tir nwokaiyɪm. Mi kariirɪn wi sima nonkwonɪnwomwɪrnɪnkɪnɪsi.

²⁵ Iya Pita, Jon sowa swoki haiyɪuk apnama om komii Jerusalem hɪriir mi sowa Adi Komii siir yai wɪn kibiyɪm inɪ ti iikamɪm ti omi sisɪmɪm nu Sameria hɪr nwowɪm, inɪ simiir swoki apboinmamauuamo. Iriig.

Filip siya Adi Komii siir yaiya nu Itiopia hɪran inkamɪn siir boinmɪmauugin

²⁶ Adi Komii siir paekwosɪm nwɪrɪn Filip siir boinki, kira om komii Jerusalem siir ti haiburgik mɪpi ti siyɪu komiɪyɪn Gasa namiyɪn pi siir hɪriir dapniyam. Mi kira pi ti siyɪu siiyɪn nu apa nɪngan siir dam.

²⁷ Mi Filip siya ha napiinamɪn ti siyɪu iir mi siya nu Itiopian inkamɪn om komii Jerusalem hɪr nini hainangikyakwokɪn Adi Komii siir inig iir mi siya siirɪn siyɪu hɪr yapiduna, ti nu Itiopian inkamɪn. Mi siya ti inkamɪn simiir wig komiɪya nu Itiopiya hɪr kɪgrɪraowiya, saiir umɪr digworaekwowɪm simiir biyan inkamɪn, ti inkamɪn. Mi ta wiga saiir inigɪn Kandesika.

²⁸ Mi tiki inkamɪn ina swoki amɪm, siir oma hɪriir. Mi siya karisa saiir ii idwokainam. Mi hos iso sowar kiwowotnam, ta karisa. Mi siya yokwo kwɪra biya profet Aisaia siya wɪngiga, saiir nɪdwokai mwainamkɪn.

²⁹ Mi Adi Komii siir naeyiun siya boinki Filip siir, kira pi ta karisa pi saiir pɪda dapam.

³⁰ Filip siya ha niwɪtnamɪn kingiɪn hɪriir mi siya yap wakaeyam, tiki inkamɪn ta yokwowa biya profet Aisaia si wɪngiga siya saiir nɪdwokai mwainnamɪ. Filip siya siir boinki, kiriir kwoinɪn ta yokwowa kira mwaina saiir bɪdi yɪnoknɪnkɪnɪyɪn, aniya?

³¹ Mi tiki inkamɪn siya ina wakae boinkiyɪn, Filip siir yaiya saiirɪn. Inkam nwɪrkɪn kariir boinmɪmauu karamae nwowi, kanakana wi panɪna nɪnoknɪnkɪni. Nɪngaka. Tiki inkamɪn siya boinki, kira wiinaini, Adi Komii siir yaiyɪm kariir wɪni boinmɪmauuni.

³² Ta yaiya siya mwainama saeya hinɪnga.

Inɪ sibsib yɪnisɪmnan ywowɪn, sima siirɪn ha haimɪm mi ina yɪsom aowɪn. Mi siya yaimɪn dimɪn biri nomboboɪnamkɪn, siya inɪ sibsibnan ywowɪn. Sima, simiir kan imiir kɪnkɪmkrɪp haiyɪm mi sima biri kauwigɪm. Nɪngaka.

³³ Mi sima siir yɪgbumbu haigɪnɪu. Mi sima siirɪn yai miyɪkɪnan biri boinkɪm. Mi siirɪn simar swoki isom aoki. Siir iya ti nu iir nwowa inɪ dig ywokiya. Mi siir ɪgsopa bi nokwokairɪnanaowidgɪn. Mi siir niwiɪyɪn wi nhɪnga boinmɪmauuwi siir iikam imiirɪn. Nɪngaka.

³⁴ Tiki inkamɪn nu Itiopianɪn, siya yokwowa ha mwain digiyɪn mi siya Filip siir boinki, kara kiriir srɪi, tiki inkamɪn profet, siya ta yokwowa nhɪniiram wɪnkika? Mi siya, siyamar wɪnaka, iyɛ? Mi tari inkam nwɪram nasi wɪnkika?

³⁵ Mi Filip siya siir yai imiir wakae digiyɪn mi siya ina kwaboinmamauuɪn ti yaiyɪm siir. Siya ina boinɪn, siya ta yai wɪn kibiya yokwoni Jisis siirɪm wɪnkika.

³⁶ Mi sowa ha namwo ti siyiu iir mi sowa whiisim kwira saiir yimbiiyam. Mi tiki inkamin siya Filip siir boinki, kira Kigi! Tasi opa kwomaiya, kara op baptaisam tiri. Mi dimin whirki, kariir siyiuin op baptaisiyin siir biri haiginikougin?

³⁷ Mi Filip siya swoki boinki, kariir kwoinin naingwo tibmiikinkiswo mi kira wa pi tibin. Mi tiki inkamin siya ina swoki wakae boinkiyin, kariir kwoinin ina naingwo tibmiigiyin Jisis siirimn, Adi Komii siir yinisimin.

³⁸ Mi ti nu Itiopiya hiran inkamin siya boin, kariir karisa pi tir kugiki. Mi Filip sowa ti inkamin nu Itiopiyanin sowa ina yapnatmaimainaniyamwo. Mi Filip siya siirin ina baptais haiginuin.

³⁹ Mi sowa opa saiir haiburgikwo mi sowa ina yapnaidamwo. Mi biri kimiminkikin Adi Komii siir naeyuin, ini Filip siirar yikunamin. Mi tiki inkam komiiyin Filip siir biri swoki kigikin. Niingaka. Mi siya ini maigimaiga ywowamin.

⁴⁰ Mi Adi Komii siir naeyuin Filip siirin om Asdot hir ini diyankinisugik. Mi siya omom omomim simiira yap boinmamaauam Adi Komii siir yai win kibiya saiirin. Mi mhoiia siya nu Sisaria hiriir yapnimbiiyam. Iriig.

9

Sol siir kwoinin ha kisina haigikiyin mi siya ina yaingwo tibmiigiyin Kraiis siirim.

¹ Mi taka ii aiirarin Sol siir kwoinin miyik biri nwokin. Siya kamim Jisis siir kigna miriiyim simiir nisomsom aowam tirkin. Mi siya prismi biiki biyan yaowae adin saika ini boiniu.

² Sol siya siir sriiyin mi siya ina boinkiyin, kariirin wi yokwo kira win hauugi mi wi kara hainami Juda simiir Biyan Inkam Komiiyin om Damaskas hir nwowin siiram. Mi siya yokwowa, ha win digiya mi ina kwauugiya siir. Taka yokwowa siir kirie aeyairga. Siirin saeyar kinsis haiginuwi Jisis siir isidin saikar nap miriiyim simiirin wi saeyar kiyitnimir hainami, omaka sima hugripkikikaiya om komii Jerusalem hir nwowa saiirim saiir kiyitkaigaikiyam.

³ Mi Sol siya ha napamin om Damaskas kingiin hir mi bi kimiminkikin parid komii whirin ninomor kou hiranki nikiinainiyin, ini Sol siirar kaigikunainiyin, hinda hinda bi namkin.

⁴ Mi siya ina yakainamin nua hiriir. Mi siya ina wakaekiyin, yai kwira siiram nikiugiya, Sol! Sol! Kira kariir diriraerarbumbuam dimusi tirkin?

⁵ Mi Sol siya boinki, ti inkam komiiyin kira yipikin? Mi siya ina boinkiyin, kara Jisiskin, inkamin kira diriraerar bumbukiyin siyairgin.

⁶ Kira dinsiin apnam mipi om komiia hiriir dam. Mi kira pi kariirimar didwo hirgiugu.

⁷ Kamim Sol saika napnamim sima ini kakakar ywokiyim. Mi sima ini yai kaonis boinam yankabguguwim. Mi sima yaiya saiirar wakaekim sima inkamin siir biri kigim. Niingaka.

⁸ Sol siya ina yinsiin okwokiyin. Mi siir nhwoin ini waugiwauga yigiyin, bi sibgu kigomokin. Niingaka. Mi sima siir ina saiir yinkikwona apnam om Damaskasa hiriir.

⁹ Mi iyim kwoim, Sol siir nhwoin nhwokwis nhwokwis nwokiyim. Siya naesim biri naekin mi opisim biri kwiaekin. Niingaka.

¹⁰ Inkam nwirin Adi Komii siir mi kigna miriiyin, om Damaskas hir nwowin, siir inigin Ananaiskin. Mi siyar whin kig mimikwin, Jisis siya siir boinki. Ananais! Mi siya ina boinkiyin, Biyan Inkam Komii, kara tisi tirar nwowin. Kira dimuam nikiuwi?

¹¹ Biyan Inkam Komii siya siir boinki, kira dinsiingi! Mipi tiki siyiuin nap wrieyok karamae nwowiyin pi siir dapnam. Tiki siyiuin, siir inigin biri nap wrieyokin. Mi kira pi Judas siir omaka saiir dap iiyam. Mi inkam nwirin om Tasas hiranin mipi siirim tini sriiyiu. Siir inigin Solkin. Siya ini nhwo hirar kwisin.

¹² Mi siya nhwowa niki kwisin mi ini siyar kwiskigmimikwinin inkam nwirin, Ananias nikiuwiyin, siya Sol siiramar swoki iti mi siir ina siir nini onkwoni mi siir nhwoin pi nwoki nanaokigimokiyim. Biyan Inkam Komii siya Ananias siirin nhwo hinina nikiumauugin.

¹³ Mi Ananias siya wakae boinki, Biyan Inkam Komii, kara bidi wakaeyin iikam whiekakim sima siirsiira haigiririr boininaei. Mi siya kiriir isidin om komii Jerusalem hiranin, simiirin siyu miyik miyiknan biri tirkin.

¹⁴ Prismi yaowae adim sima siirin inigak bidi yowaiginuwim yokwo hirin ti hiriinan siyu iir tirim. Siya minam nitkin iikamim kiriir yai airam naingwo tibmiyim simiirin uridni nombiru kiyitninnainamim, omaka hugripkikikaiya saiir nini kiyitkaigaigikim.

¹⁵ Mi Adi Komii siya boinki Ananias siirin, kira ta kariir yaiya saiira ti wakaeyoknanam. Sol siirin kara bidi yimbiyiyin. Mhoiya siya wi hinda tinda nami mi wi kariir yaiya saiir nap boinmimauuwami iikam whiekakim Judami isid nwo karamaeyim simiir. Mi siya Juda simiir iikamim simiirin wi wara ninkin boinmimauuwi mi inkam komiiyim nu kigriraowiyim simiirin wi wara ninkin boinmimauuwi.

¹⁶ Siirin wi kara nisiimauuwi mi siya hikpai hikpaiyim, wi kariir mi aiirsi hai.

¹⁷ Mi siya Adi Komii siir yai aiir wakaeyin mi siya ina yamin Judas siir omaka. Mi siir ina ini Sol siir piu aiir ini onkwouin. Mi siya siir boinki, nomiiyau Sol! Ti Biyan Inkam Komiiyin Jisisin siyu kira kigni kariirin siya nikropkikin kiriirimin. Kara kiriir nhwoina iir haiswoniskiyam nitkin. Mi Adi Komii siir naeyuin wi kiriir piu niki anikinuniyim.

¹⁸ Mi diminin Sol siir nhwonau hir nwokaiya, opsu srananka. Mi saeya biri kimiminkika. Saeya nhwonau biri nwokaiga. Ningaka. Siir nhwonain ini biimiya kinkiyin. Mi siya ha ninsiin apnamin mi siirin op ina tibaiginuin.

Sol siya yai win kibiya saiir boinmimauugin om Damaskas hiran iikamim simiir.

¹⁹ Mi mhoiya siir nhwoin wadie ha nwowin mi siya nae minim ina yaeyim. Mi siir pua ini kirieya ywokiya. Sol siya ii nhirim Jisis siir isidin simakar ywo om Damaskas hir.

²⁰ Mi siya ha napamin mi simiir omaka komiiya yai nidwokai wakaeiya saiir yapnropkainam. Mi Jisis siir yayim simiir ini boinmimauuu. Mi siya boin, Adi Komii siir yinisim tipmwoki tipmwo ieyarigin.

²¹ Mi iikam whiekakim sima siir yaiya saiir wakaekiya sima ina yinsiin whriewhriekiyim. Mi sima ina boinkiyim, tiki inkamin, siya yipiki inkamkin? Tiki inkamin, iikamim biya Adi Komii siir inigin siir niki hainanim mi siya niki tirbumbuninkin haiginugim siyu bibiyeyim om komii Jerusalem hirin. Mi tariinanin tisi mi imbiyiyin krimiir tiriir. Mi krimiirin wi siya kiyitkaigaigi, omaka huuyokiyokaiya saiir. Mi krimiirin prismi yaowa adim siiramamin wa mi ikunamim.

²² Mi Sol siir yaiya biri kiyikrikukika. Mi Juda iikamim om Damaskas hir nwowim, sima ini siir yaiya saiirar wakaeyoknam. Mi sima ina yinsiin whriewhrie boinim tiki inkamin Jisis Adi Komii siya nimbiyiyin siya Mesaiakin.

²³ Ii nhirim kasa rani, namkiyim. Mi igwira sima maeyau kwiruwa yidwo boinai, sima minam nidwo boinaigim, Sol siir nisom aokiyim.

²⁴ Mi Sol siya Juda simiir ioyaiya sima saowa hira saiir anowin om komii hir nwowa saiir hir waikaowam boina, nii nabie nii nabie, siir nisomao ni siyuam, siya bidi wakaewinin kam nhirim sima naboimauuniya siir.

²⁵ Mi igwir niyaka Sol siir isidin ina iyamwiyim, ta siiya hira om komii siir nidyokiyokaiya saiir. Mi sima hir nami ii okwowim mi Sol siirin nibni yami kikaiyugi. Mi uridin ina yimborugiyin nib iir. Mi sima ina yonkwo kikiraraokiyin siirin, nua hiriir mi siya ina iwiskii idamamin. Iriig.

Sol siya om komii Jerusalem hir nwokin.

²⁶ Mhoiyya Sol siya om komii Jerusalem hiriir yam, siir kwoinin minam naingwokin, Jisis siir mii kigna miriyyim kamim siya simiir isid mi owim. Iikam whiekakim sima saika biri nidwo boinaigim, ini siirsi yididim. Simiir kwoinim ha pi naingwokin, Jisis siir isidin simiir inkam nwirkin. Nningaka. Sol siyaigim.

²⁷ Banabas siya Sol siirin ina yikunamin, aposel kamim simiiram. Mi siya simiir ini boinmauuu Sol siirin. Siya boin, siya Biyan Inkam Komii siirin ti siyiu iir napiyiskainikin. Biyan Inkam Komiiyin siya siirar boinkikin mi Sol siya iikam imiirin Jisis siir inigin om komii Damaskas hir boinmimauugin. Banabas siya hinina boinkikin.

²⁸ Mi Sol siya aposel kamim simaka asi nwokin om komii Jerusalem hirin. Siya biri naingwo ididkin. Nningaka. Siya ini Jisis siir inigin siirar boinmimauuyokiyokiyin om komii Jerusalem hirin.

²⁹ Sol siya ini Juda simiir iikamim simiir boinmimauuin. Mi sima Grik simiir yaigina saiir bidi yinokninkinim. Sol siya simaka ninkinwamwarki boinkin. Mi siirin pi sima pi kwisomaowin.

³⁰ Mi kam nhirim naingwo timiyyim, sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima siirin ina yikunaniyyim om Sisaria tiriir. Mi sima siir boinki, kira om Tasas hiriir dam. Mi siya simiir yai aiir wakaeyin mi siya ina yamin.

³¹ Isid whirin ti Jisis siir isidin nu Judiyanim mi nu Gaririyanim mi nu Sameriyan ikim simiirin dimin whirkin bi tirbugim. Nningaka. Sima ini wadieya ywowim. Mi sima ini Adi Komii siiraramar yaingwo iskiyyim. Mi Adi Komii siir naeyuin siya yowomwarkai haiginu simiirin. Mi simiir isidin ini hiriir yamiyokiyokiyamin mi ini komiyya yasae okiyin. Iriig.

Pita siya Inias siir haiswoniskiigin.

³² Omom omomim hinda tinda nwowim, Pita siya bidi yapyokiyim. Mi siya Adi Komii siir isidin om Lidia hir nwowin, simiir hiriir yapnambiyam.

³³ Mi tiki omin inkam nwirin ini hir nwowin, siir inigin Iniaskin. Mi siir piu minim bidi yinsimsiriunakiyamim. Mi biewiyyim omaka ara siya nwokaigiyim iriirar whoim. Mi ti biewi iriirar whoimim siya bi napririrkin. Nningaka. Siya omaka hirira nwokaigigin.

³⁴ Pita siya Inias siir boinki, Jisis Krai siya kiririn wadie bidi ywowaiginugiyin. Mi kira dinsiingi maeyaua kira whwonkaiya sibgu diriraerargig. Mi siya ina yinsiin idwosasaugiyin.

³⁵ Iikamim tiki om whiswo sowiir hirano Lida mi Saron simar kigiyin Inias siya ninsiin okwokiyin mi siya ini wadiyar ywokiyin. Mi tiki iikamim simiir kwoinim ina yaingwo tibmiigiyim. Mi simiir kwoinim ini Adi Komii siiraramar yaingwo tibmiigiyim.

³⁶ Wig ira Adi Komii siiram naingwo tibmiyya, ini om Jopa hir nwowa saiir inigin Tabitaka. Grik simiir yaigina hinina dapika, Dokas. Taka wiga saiir siyiuin, bimbuiwani, saeya tiriyyim iikamim simiir. Pi sima nae digworaekwowim whaowae pi saeya mi hauwi.

³⁷ Mi saeya taka wiga ii kwira maka niiga. Mi saeya ina yaowigusamkiya. Mi sima saiir piuis biyeya ina hisok hainanaimim mi sima saiirin mowinau hir ini haigigig.

³⁸ Om Lida ini om Jopa siir kingiinar kwowin. Mi kamim Jisis siir mii kigna miriyyim om hir mwowim, sima wakaeki, Pita siya om Lida hir nwowi. Mi sima inkamwo nwisa yikropki siiram. Mi sowa ha namwo mi Pita siir ini boinaki, hae! Kira ha witsisau!

³⁹ Mi Pita siya ini tiki inkam nwiso ini sowakar yito. Mi siya ina yimbiamin om Jopa hiriir mi sima siirin mouwiya hiriir whiniyam. Mi ti wig igabaeyim, sima yokwo ouwin Pita siir whwonkam idan. Mi ti yuisim Dokas saeya panim, sima Pita siir yiisiimauu. Iiya saeya krimakar nwowa mi ti digworaekwowim saeya nonkwokwokim.

⁴⁰ Pita siya iikam whiekakim simiir nikrop iuungiyin mi siya ogmwo yami hugi simiir mhoiyyan. Mi nhwo Adi Komii siiram yami kwisboinki. Mi Pita siir whwonkam inini taka wiga saiir piu is nhinga ini saiir swoki kwaimisyao kaowin. Mi siya boin, Tabita!

Kira dinsiin idwoki. Mi saiir nhwoin ina yanao kaowirirkiyin mi saeya ini Pita siirar yinsiin idwo kaowirirkiya.

⁴¹ Mi Pita siya ta wiga saiir ina aiir ini kiyai mi ina kininsiin okwokiya. Mi siya simiir yikiuna iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim mi wig igabaeyim simiirin wara yikiuna. Mi Dokas saeya ha nuunaiiniya mi ini simiir whwonkam ida yauni iuun okwoniya. Mi sima saiir kigim mi sima ina yaingwokiyeim, saeya ini omwai swoki waiya.

⁴² Mi taka yaiya ina haigiririrkiya om Jopa siirar. Mi iikam whiekakim ta yai aiir wakaewinim mi sima ina yaingwo tibmiiyiyeim Biyan Inkam Komii siiram.

⁴³ Fi kasa rani, Pita siya om Jopa hir nwowin, Saimon siir omaka aiir. Saimon siir miya iki wraisupai wraisupaiyim, naeyim simiir isim, simiir diriraerar nonkwokwokin. Friig.

10

Mi Adi Komii siir paekwosim in siya Konilias siir hiriir yimbiam mi siir yayim siir ina boinmimauugig.

¹ Inkam nwirin nu komii Sisaria hir nwowin, siir inigin Koniliaskin. Siya kam kamair iriiriyim (100) yaii niniyim, ini simiir biyan inkam komii ywowin. Siya kamim irim haiiyim nu Itali hiranim mi sima iripa nu komii whiruakim.

² Mi siya Adi Komii krimiir Wanin siiraramar naingwokwonanaeikin mi siir inig iirar hainanikin. Mi siir omakan iikamim yim iriipa hiriinan Adi Komii siiraramar mi aingwowikim. Mi siya umir digworaekwo nhirim iki Judan iikamim umir digworaekwowim whaowaeiyim, pi simiira mi hauuwi. Mi siya inokinokin Adi Komii siiraramar mi sriininaeikin.

³ Mi iigwira bie nad nwowam tibin mi dimin whirin nhwonan siya whinkigiyin, ini paenan yuyakiyin. Mi ini siya kigwinin, Adi Komii siir paekwosim nwirin nouapninopkainaniyin. Mi Adi Komii siir paekwosim in siya ina ini dapikuiuin, Konilias siir inig iir, Konilias!

⁴ Mi Konilias siya ina kigididwinin Adi Komii siir paekwosim iirsiiyin. Mi siya boin, Biyan Inkam Komii, dimukin kira boinin kariir? Adi Komii siir paekwosim in ina boinkiyin, kara bidi wakaeyin nhwo kira kwisboinin mi umir digworaekwo minim kira hauuwim, iikamim sipimiyokmaeyamiyim sim. Adi Komii siya bidi kigin ti hiriinan siyiun kira tirin mi kara kiriiram asi nitkin.

⁵ Mi kira pi kam nhirim pi simiir dikropki, sima pi om Jopa hiriir dam. Mi kima pi inkam nwirin Saimon mi siir inig whirin Pitakin mi kima pi siir wikunani.

⁶ Tiki inkamin ini Saimon nwirin siir omaka saiir hir nwowin. Mi siya wraisupai wraisupaiyim sim isim simiir diriraerar nonkwokwokin. Mi siir omaka ini whi komiia solwara nikuiya, ini saiir whigbid hir miriia.

⁷ Mi iya Adi Komii siir paekwosim in ha namkiyin mi Konilias siya inkam nwiso siir omaka miriyo sowiiram yikiuna. Mi ti inkam nwiso sowiir nwirin yo yaii niniyin mi tiriiginin yaii niniyin siir kwoinin Adi Komii siiraramar naingwokwonanaeikin. Mi ti inkamin siir miya Konilias siir whinmiriigin.

⁸ Mi Konilias siya yayim Adi Komii siir paekwosim ieya boinmimauugiyim mi siya kam nwoimim simiir swoki boinmimauugi. Mi siya simiirin ina yikropkiyim om Jopa hiriir.

⁹ Mi ti kam nwoimim ha napnamim mi sima bopwo yapwhonkainamwii. Mi ti gwira sima ha swoki insiin apnanyakwokim mi ini om Jopa kingiin hiriir yapnimbiamim. Mi taka iya Pita siya omaka akou hiriir iiyam. Mi simiir omaka akouwin yo ini hindara yitkinin. Mi siya nhwo kwisboinam hiriir niyamkin. Mi bie mwokou bidi yamikwoniyin.

¹⁰ Mi Pita siya mhiigi naokin, siya pi naeyim tirkin. Mi sima nae ina iki diriraeranim. Mi dimin whirin nhwonan siya whinkigwinkin, siir hiriir nimbiamin.

11 Mi ini siyar kigiyin ninomora pigikiya. Mi dimin whirin ina yikiinaiiniyin. Tiki diminin, ini nibmirnan ywowa. Mi ta dimina saiir mwis mwis whiiyim, bidi yinkiamamasugiyim. Mi saiirin ina yonkwokiikiiraraokiya nua tirir.

12 Mi nibmira saiir yainau hir nwokainaiiniyim wraisupai wraisupaiyim kasa rani. Mipug ipiyin mi hu hab mi it ti hiniin hiniin wraisu ikim.

13 Mi Pita siya ti digworaekwowim simiir kigiyin mi yai kwira ina kauwok boinkiya siiram, Pita! Kira disiin idwoki mipi ti wraisu imiir disomsom anagae.

14 Mi Pita siya ina yowarki boinkiyin, Biya Inkam Komii, kibe idwai kara pi ti hiniin wraisu biyeyim pi simiir swoki isomsom anagae rani. Ningaka. Juda simiir siyuin igbidgak bidi ywowin, ti nae hiriinanin simiir naeyim. Mi an kara iriipa hiriinan igbidgakin.

15 Mi taka yaiya kwisaka ina swoki boinkiya Pita siiram. Bidi wakae! Diminin Adi Komii siya boinkiyim kira kipi nantamyiryir mi ha kipi naingwo wi biyie nwowi. Ningaka. Wi biyie nwo rani.

16 Mi ta yaiya kwoimaka ha swoki boinkiya Pita siir mi biri kimiminkikin ti diminin ina swoki kwankaiinamin ninomor koua hirir.

17 Mi Pita siya ina yaingwo whriewhriekiyin tiki diminin nhwonan siya whinkigwinin siirsiyin. Mi siya ini siir siira yaingwowin, tiki diminin siya dimuam nimbiniin? Mi iya siya siir siira niki aingwokwonanaeyin mi ti kam nwoimim Konilias siya nikropkiyim sima Saimon siir omaka aiir naka apyiskaiyuim mi sima ini ta omaka saiir omaka anoka yaka okwoiwim.

18 Mi sima ina yaka ikuiuwim, ta omaka! Saimon Pita ini tir nwowin, aniya?

19 Mi Pita siya diminin nhwonan siya whinkigin ini siirar niki aingwokwo kripkaiyin. Mi Adi Komii siir naeyuin siya boinki siir, bidi wakae! Kam nwoimim sima kiriiram hansrani.

20 Mi Pita siya ha niunamin mi ina yauni iun boinin ti inkamin kima hanranin siya karaigin. Mi kima dimuim nitkim.

21-22 Mi sima ina boinkiyim, krimiir biyan inkam komii Konilias siya nikropkikin mi krima asi nitkim. Mi siya kam kamair iriayarim (100) yaii niiniyim simiir bi nwowikin. Mi krimiirin siya nikropkikim. Mi siya inkam wadiekin, dimin biyie bi diriraerarin. Mi siya bidiya mi aingwo tibmiyyin. Mi siya Adi Komii siirsiyin, pa mi ididi. Mi Judan iikamim sima Konilias siir boin, siya inkam wadiekin. Mi Adi Komii siir paekwosimin siir boinmaugikin. Mi Konilias siya krimiirin asi nikropkikin, siir omaka namim kiriir yaiyim simiir mi wakaeyim.

23 Mi Pita siya simiir boinki, sima ta omaka aiir priiyamim. Iriig.

24 Mi ii gwir niugakin, Pita siya ini simaka yinkin amyakwokin. Mi Jisis siir isidin om Jopa hirarin, sima wara yinkin amyakwok simakar. Iigwira sima ha napnamyakwokim mi siyu hir yapwhwonkainamwil. Mi ii gwir niugakin ina yinsiin apnamyakwokim. Mi sima kimidiniya om Sisaria hirir yapnimbiiyam. Mi Konilias siir pugana mi siir nomiiyuim simiirin, biyar yikunakwokin. Mi sima ini hirirar yokwokinim Pita simiirim.

25 Pita siya ina yapnimbiiyam, Konilias siir omaka saiir hirir. Mi siya ha mi apnaniyin mi sowa ini omakanau hirar yiniyapyiskaiyo. Mi Konilias siya ini Pita siir igmiiga nini akai huniyin siir inig iir hainanam.

26 Mi Pita siya kinsiin okwoki siirin mi siya boin, kira ti insiin okwoki. Kara kiriir hiriinan inkamaigin.

27 Mi Pita siya Konilias saikar naboinei iyamim siir omaka hirir mi ini siyar ii kiginamin, iikam whiekakim sima hirarar nidwokaimimirkwokini.

28 Mi Pita siya boinki simiir, Judan iikamim, ina ninokninkinim nim krima om whiran iikamim simaka kingiin bi napkinmasuwikim. Ningaka. Krima igbidgak hiriinasi

nwokim, Adi Komii siya kariirin hinina boinmaugikin, kara inkam nwirin hinina kipi dap inkam biye. Nningaka.

²⁹ Mi kara kimiir yaiya pi saiir wakae boin tani. Nningaka. Kariirin kima nikuunakikin mi kara tiriir asi nitkin. Mi kara panaoin pi kimiir swoki kwasri? Kima dimuam nikuugikim kariiramn?

³⁰ Mi Konilias siya boinki, mhisi biya ti ii kwoimim namkiyim mi dimin whirin iya bie nad nwowamtibin kara nhwo kwisa Adi Komii siiram kariir omakanau hir mi ini kara kigi Adi Komii siir paekwosim nwirin kariir whwonkam ida namikwoniyn. Mi siir yuisa ini twakwo hignan yinyakiya.

³¹ Mi siya boinki, Konilias, Konilias! Adi Komii siya bidi wakaekiyin kira srigiya siiram mi siya iikamim umir digworaekwowam whaowaeyim kira priihauuwim mi tariinanin Adi Komii siir kwoinin ini simiirar naingwokwokaigiyin.

³² Mi kira kam nhirim simiir dikropki om Jopa hiriir namim Saimon Pita siir nini ikunakiyam. Mi ti inkamin ini Saimon nwirin siir omaka saiir nwowin. Mi siya ti inkamin wraisupai wraisupai is mi mriigin. Mi siir omaka ini whi komiia solwara nikuwiya, ini saiir whigbid mriiya.

³³ Mi kara kam nhirim kiriir waraur asi nikropkisasaugim. Mi kira siyu miyik tirkin mi kira ha nitkin. Mi krma omakakim ti tirarar namwoniym Adi Komii siir whwonkam ida krma minam nitkim, yai whiekakim Biyan Inkam Komiiyn, siya boinmaugikim simiir wakaenakiyam. Konilias siya hinina boinkikin. Iriig.

Pita siya Adi Komii siir yaiya Konilias siir omaka saiir hir boinmauuu.

³⁴ Pita siya iikam imiirin hinina swoki boinki, kibie idwai! Kara tapa tisa ninokninkinin, Adi Komii siir kwoinin hinina bi swoki naingwowikin, kimiir isid ikin mi siir isid ieya. Nningaka. Adi Komii krmiir Wanin siya whiekak krmiiramar naingwo irkakikin siya isid whirua whisuwamar bi swoki naingwowikin.

³⁵ Nningaka. Siya iikam whiekakim iki hinda tinda nwowim siirim naingwo tibmiyim mi siyu miyik napiyim siya simiiram naingwowikim.

³⁶ Kima bidi yinokninkinkiyim taka yaiya Adi Komi siya hauugika Isrel simiir isidin siir. Mi siya krmiir Biyan Inkam Komiiyn, Jisis Krai siir yaiwin kibi imiir boinmauuwi. Mi krmiirin siya ninkiyamasu haiginugim, Adi Komi saika kwoin whirua nwowam.

³⁷ Mi taka yaiya biyin nu Galili hir nimbiamka. Mi ini nu Judia hir nwowim omisisimim ini simiira yinyokii irkaka. Ta yaiya kima bidi yinokninkinim bi Jon siya bidi boinmauuwim, op baptais haiginuni siyuin.

³⁸ Taka yaiya Jisis siirga. Mi siya om Nasaret hirankin. Adi Komii siya nimbangikin siirin. Mi siir naeyuin ini wara yinkin ikropkiyin. Mi siir kirieya mi iripi hiriinan ini wara mi inkin hauugiya saiir. Mi siya omom omomim ini simiir yamin mi kibiya saiir napmriiyamam. Mi siya iikam biyeyim yu biye siya diriraerarbumbuninkin haiginuim, ini siya haiswonimniskiyamim. Mi Adi Komii siya miya siya mriiya ini saika ywowin.

³⁹ Kima bidi kigim digworaekwo whiekakim Jisis siya tirim, nu Judia mi om komii Jerusalem hir. Mi nu Judan inkam komii komiiym sama Jisis siirin ini paeyin hiiniya nironinkinin, saika yinkin irinugiyin. Mi sama siirin ina yaki isomaokiyin.

⁴⁰ Mi ii kwisaka dig nwokiyo mi siirin ini Adi Komii siyar swoki kininsiin idwowin ie hirankin. Mi siya Jisis siirin krmiir nisiimauu haiginugin.

⁴¹ Mi Judan iikam whiekakim sama siir biri kigikim. Nningaka. Siirin krma krma kigikin. Biyan Adi Komii siya nimbimim siir yai boinmauuam. Mi siya kininsiin idwoki siirin ie hirankin. Mi krma ini saikar yidwo aeyim.

⁴² Mi siya hinina boinmaugikin krmiirin, ta Adi Komii siir yaiya iikamim simiir sibgu boinmauu haiginu. Adi Komii siya nimbangikin Jisis siirin. Mi siya wi krmiir

Biiyan Inkam Komii nwowi. Adi Komii siya nimbinkin siirin Inkam Komii nwowam, iikamim nuanim simiir yai hidam. Mi siya wi iikamim omwai waiyayokiyokiyim mi iikamim naokao ikim, siya wi simiir hidi.

⁴³ Biiya ti profet inkamim Jisis siir diminpai diminpaiyim yokwoni sima winpriginkim profet kamim sima boinim, inkamim Biiyan Inkam Komiiyin siirim naingwo tibmii mi siir dimin biyieya wi siya ninak itkiigi. Iriig.

Mi iikamim Juda iikam tani mi Adi Komii siir naeyuin ini simiir wara yaninkiniuniyin.

⁴⁴ Mi iya Pita siya yaiya niki okwo boinin mi Adi Komii siir naeyuin ina yaninkiniuniyin iya sima Pita siir yai imiirar niki wakaeya saiirar.

⁴⁵ Mi tiki Judan kamim naingwo tibmiiyim Pita saikar ninkin itim, sima kigiyim ti kamim Judan iikam tani mi sima iriipi hiriinan Adi Komii siir naeyuin ini simiir wara mi aninkiniuniyin. Mi sima ini hindara yanaakiyim.

⁴⁶ Mi sima wakaeki, sima omom omoman yayim sim boinamim mi sima Adi Komii siir inigin siir hainanim. Mi Pita siya hinin asi boinkin.

⁴⁷ Mi wi nhinga haiginikouwi ta opa ta iikamim simiir tibaiginuwiya saiir siyuin. Mi Adi Komii siir naeyuin ti krimiir mi aninkiniuniyin mi simiirin ini hiriinanar mi inkiniuin. Pita siya hinina boinkin.

⁴⁸ Mi Pita siya simiir boinmauu wakaeki, kima Jisis Krais siir inigin op siir ti baptais. Mi sima siir boinki, kira ii nhirim krimaka tira timi o. Iriig.

11

Pita siya om komii Jerusalem hiran iikamim naingwo tibmiiyim yai simiir boinmauugin.

¹ Aposel kamim sima mi Jisis siir isidin nu Judia hir nwowim sima bidi wakaekiyim, nhirim Juda iikam tani mi simiir nhirim Adi Komii siir yaiya saiir wara mi ikim wakae. Mi sima ina yaingwo tibmiikiyim.

² Mi iya Pita siya om Komii Jerusalem hiriir napnimbudinamin mi kamim miois kitiiyim sima saikar yinkin waomwarki boin.

³ Sima boinki, kira ti kamim miois kit karamae nwowiyim nae simiir omaka bidi ini idwokai aenakiyim.

⁴ Mi Pita siya boinmauugin iikamim simiir digworaekwo whiekakim mi siya boinki.

⁵ Kara om Jopa hir nwowin mi kara nhwo ha kwisboinin mi dimin whirin nhwonan kara whin kig winkin ninomor kou hiranki nitin ini nibmirnan ywowa. Taka nibmira saiir haimii haimii whiiyim uridni bidi yinki amamasukiyim iripa. Mi saeya ini kariiramar hirirunaiiniya.

⁶ Kara bidi sibgu kigninokninkiyim, tiki diminim saiir yainau nwokainaiiniyim. Wraisupai wraisupaiyim niimaunanim mipuk ipiyin mi it, ti hinin hinin wraisuim, saiirara nwokainaiinikim.

⁷ Mi ini kara wakaekiya yai kwira kauwok boinkiya kariirim. Kira wara wraisuim simiir disomsom anagae!

⁸ Mi kara ina wakae boinkiyin, Biiyan Inkam Komii. Kibie idwai! Kara pi hiriinan wraisuim krima haiyaiyim kara pi simiir swoki ae rani, sima wraisu paiigi waeyao.

⁹ Mi ta yaiya, kwisaka ha swoki boinkiya ninomor kou hir, saeya hinina boinkika, dimin wadie Adi Komii siya tirkiyin siirin ha kipi boin, dimin biyekin. Niingaka.

¹⁰ Mi tiki diminin kwoimaka, ha ninkinyaeyaogugunamin mi siya ina swoki amin ninomor koua hiriir.

¹¹ Mi biri kimiminkikin tiki kam nwoimim, omaka kara nwowina ini saiir akpitga yamikwoniyim. Inkam komii nwirin nu Sisaria hiranin siya kariiram nikropkikin simiirin.

12 Mi Adi Komii siir naeyiun siya boinmauugin kariirin, kira simaka dam. Kiriir kwoinin kipi naingwoyimyoknaae. Mi tiki nomiiyau iriyyar nwirim sima ini kanakar yinkin itim. Mi krimar yapiiyam siir omaka aiir.

13 Mi siya krimiirin Adi Komii siir paekwosimin siya kigin, siir omakanau hir nimbiamin, siir boinmauuwin. Adi Komii siir paekwosimin siya hinina boinkin, om Jopa hiran kam nhirim Saimon siirim dikropki. Mi siya pi simaka swoki inkin itim. Mi siir inig whirin Pitakin.

14 Mi siya wi kiriir boinmauuwi Adi Komii siya kiriir dimin biyeyim wi panina ninak itkiigigii? Mi siya wi kiriir omakain inkamim simiir dimin biyeyim wi simiir warar mi inak itkiigigii mi simiirin wi siyar swoki ikunaei.

15 Iya kara yai simiirar niki boinmimauuin mi Adi Komii siir naeyiun ina yaninkinu iuwun simiir. Biya krima niki tira saiir hiriinan.

16 Mi ini kara swoki aingwowarkaigiyn, ta yaiya Biyan Inkam Komii siya boina. Siya hinina boinkin, Jon siya baptais haiginugim inkamim simiirin op aiir. Mi wi kara hauugi Adi Komii siir naeyiun wi krimiir naninkinuni.

17 Biya krima, Biyan Inkam Komiiy in Jisis Kraiis siiramar naingwo tibmiikim. Mi Adi Komii siya naeyiun krimiirin ini hindara prihauuginan ywokiyn. Mi tariinanin iriipi hiriinan, Adi Komii siya ta hiriinan prihauua ini saiir kaimwovar swoki kwahauun, ti iikamim Juda iikam tani simiir. Mi kara wi digar nwowi Adi Komii siir yai aiir nriiyu boinim, aniya? Nningaka. Pita siya hinina boinkikin.

18 Mi iya sima ta Pita siir yai aiir wakaeyim mi sima ini hindara wakaemumuim, yai biri wakae boinkim. Mi sima Adi Komii krimiir Wanin siir inig iir hainanim mi sima boin mi Adi Komii siya ti iikamim Juda iikam tani simiir mhi kwoin imiir asi nimpkit haigikim. Mi sima wi omwaiya nwoki waiyayokiyoyim. Iriig.

Om Antiok hiran inkamim ina yaingwo tibmiikiyim.

19 Iya sima Stiven siir kaiyimik aokiyin mi ti kamim naingwo tibmiiyim, sima ini hikakar ywokiym. Mi sima nu komii whiswo Finisia mi Saipras mi om Antiok hir ini o naki. Sima ta Adi Komii siir yai aiirin iki om nhirim simiir wara bi boinmimauugim. Nningaka. Sima Juda iikamim simiirara boinmimauu haiginugim.

20 Mi kam nhirim simaka hiran ninkin okim. Mi ti kamim, ti nu whiswo Saipras mi Sairini sowiir hirankim. Mi iya sima om Antiok triir nimbiniyim mi sima Judan iikam tani Grik simiir wara mi boinmimauu. Mi sima Biyan Inkam Komii Jisis siir Yai Kibiya Yokwo Komii saiir nwowa, saiirin wara mi inkin boinmimauu.

21 Mi Biyan Inkam Komii siir kirieya simaka hiran nwoka. Mi iikam whiekakim sima ina yaingwo tibmiiyim. Mi sima ina yamim Biyan Inkam Komii siirim.

22 Om komii Jerusalem hiran iikamim Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim, sima ta yai aiir wakaewinim mi sima Banabas siir yikropki om Antioka hiriir.

23 Mi iya siya ha nimbiamin mi siya ina ini kigu, Adi Komii siir naingwobumbuwa simiir hir nwowi. Mi siya ini maigimaigina ini owiuwun. Siya iki iikam whiekakim simiir kwoin imiir boinurwokaigin, simiir Biyan Inkam Komii siirim nwoki ami inokinokin.

24 Banabas siya inkam wadiekim mi Adi Komii siir naeyiun ini siirar yaninkinuniy in mi ta siir naingwo tibmiiya kirie asi namwouga. Mi iya sima siir yai wakaeyim mi iikam isid bripriyin, sima ini Biyan Inkam Komii siir isid iirarama swoki itim.

25 Mi mhoiia Banabas siya ina yamin, om whirin Tasas dapiyin siir. Mi siya Sol siirim ini hanisru.

26 Siya siir nini kiguun mi siirin ini om Antiok hiriir yikunamin. Biwiyyin whir sowa nwowin. Sowa iikamim om Antiok hiranin naingwo tibmiiyim simaka nidwo boinaigim. Mi iikam isid komiiy in sowa boinmimauu Adi Komii siir yai aiir. Om Antiok hiran, kamim kigna miriyyim biigi biyin simiir inigim hinina dapkim Kristen.

²⁷ Mi ta iya profet kamim sima om komii Jerusalem siir haiburgigim mi ini om Antiok hir yamwoiim.

²⁸ Profet inkam nwirin siir inigin Agabaskin. Mi siya Adi Komii siir naeyu siir kirieya saiir yokwoki. Mi siya yai komiia kwira boinmauugi. Siya ina boinkiyin, mhoiia mhi komiia wa naoki, ti omom omomim ti nu iir nwowim. Mi iya ti diminin siya nimbiyamim mi Krodias siya inkam komii nwokin omom omom kigriraowam.

²⁹ Mi kamim om Antiok hiranim kigna miriim, sima iripa yai minan nombointibmiikimaigim, umir nhirim simiir nomiiyauim nu Judia hir nwowim, simiir hauugiyim nae sima sain aeyim mi simiir diriraerar haiginuwam. Mi sima yapa yapa nwonira simiir kwoin ara yaingwoki, umir nhirim simiir hirar nwowim. Mi sima haimii simiir hauugi.

³⁰ Sima hiriinan tirim mi sima Banabas mi Sol sowiir hauugi ti umirim. Mi ti umirim kimidiniya sowa hainam, inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim om komii Jerusalem hir nwowim simiiram. Iriig.

12

Herot siya yisom aoki Jems siirin mi Pita siirin omaka huyokiyokaiya saiir ini haigigik.

¹ Mi taka iya inkam komiian nu kigriraowiyin Herot mi siya tirbumbuninkan haiginugi, kamim Adi Komii siiram naingwo tibmiyim simiirin.

² Siya tibao simsiokikin simiirin Jon siir nomiiyauin Jems, siirin nhiridni nikrip aokiyam.

³ Mi Juda simiir iikamim sima maigimaigim dimusi bi nwokikim, Jems siirin siya nisomaokikin. Mi siya Pita siirin wara asi ninkin haiginikoukripkiigikin. Mi siya Pita siirin ta iya yaewou komii nikwo aeya saiir hununikougikin. Mi ta iya Juda simiir iikamim nipu waisikaiyin siirar niki aekim. Mi ta nae komiia saiir iniga pasovaka.

⁴ Mi siya Pita siir yankabrinunaowid. Mi siya Pita siir ini huyokiyokaigik. Mi siya Pita siirin kamim yai niniyim iur iriyar nwirkim simaka ini whinapiyikiugig. Mi sima siirin ni nabie ni nabie waikaokim. Mi ti kamim irim haiyim hinin hiniina waikaokim, nwiiyim nugak mi nwiiyim nabie mi nwiiyim naioka mi nwiiyim niyaka. Mi Herot siir kwoinin ina yaingwokiin, iya ta yaewou nikwo aeya nae komiia Pasova dapiya saeya digi mi siya Pita siirin wa nini haiwao ikunakii, Juda simiirim sima nisomaokiyam.

⁵ Mi Pita siya omaka sima huyokiyokaiya saiir nwokaiyin mi sima siirin ina waikaowim. Mi iikamim naingwo tibmiyim sima ina srinanaeyim Adi Komii siirin, siya whindirararim siirin. Iriig.

Pita siirin omaka huyokiyokaiya hirankin nini ikunakikin paekwosim ieya.

⁶ Herot siya ina yaingwowin, Pita siirin waka omaka inkam komiigin nidwokai wakae winiya yai wi saiir hiriir nikunami. Iya bi niki pirinka mi niyaka Pita siya inkam nwiso yai niniyo sowiir bopwoniya whwonkaowiigin. Sima siir ina kwiso ti inkam nwiso yai niniyo sowaka ninkin widgikin. Whisin ha wrokikin kam nhirim siir kigriraowiyim, sima ta omaka huyokiyokaiya saiir ano iirar waikaowiyim.

⁷ Mi Biyan Inkam Komiian siir paekwosimin biri kimiminkikin ini Pita siir kingiina yamikwoniyan ta omaka huyokiyokaiya saiir hir. Mi ta paeya niyayia ini ta omaka saiir hira yimbiyamkiya. Mi Adi Komii siir paekwosimin siya Pita siir prisaiir ini hogwo iyopswoswo boinu. Mi siya ina boinin, kira ha dinsiinsasau. Mi Pita siya ina yinsiingiyin. Mi weyin sop whiswo ini siir indib hiranki huwrokiyo mi ini nua yamikiigiyuwo.

⁸ Mi Adi Komii siir paekwosimin siya boin siirin mi kira kiriir piuwopa kikogi mi kiriir iga ha timi igi. Mi siya hiriinana mi tir mi Adi Komii siir paekwosimin ina swoki boinkiyin mi kiriir mwinsa toyanani mi kira kariir mhoiia wit.

⁹ Mi Pita siya ta maeyaua huyokiyokaiya saiir haiburgigin mi siya ini Adi Komii siir paekwosimin siir mhoiia yamin. Mi siya bi mi inokninkinkan ti diminin Adi Komii siir

paekwosim ieya tirin. Mi siya ina yaingwowin, kara tari nhwo namisi whini iyie? Tari nhwo whin tani.

¹⁰ Mi sowa ha napniniyo, bi nwowinin inkamin yai niniyin siiram waikaowin siir kwaiburgiko, ha swoki kwapnaniywo nwirin ano whirin si swoki kwaowaikaowin siir swoki kwaiburgiko mi ha napnaniyamwo ano komiyyin, aiyini haiginikouwin idowiiyanin ini sasa haiwaowinin. Mi sowa ini hinda yapigusnaniyamwo. Mi sowa om komii siir yam. Mi siyu whirin siir youapam. Mi biri kimiminkikin Adi Komii siir paekwosimin ina kwaiburgigin Pita siirin.

¹¹ Mi Pita siir kwoinin ina yaingwokiyin mi siya boin, kara bidi yinokninkinin, Biyan Inkam Komiiyin siya nikropkikin siir paekwosimin. Mi kariirin Herot siir inankin siya nispaiki hainakikin. Mi siyu whiekakim mhoiyya Juda simiir isid ieya tirim naingwowim mi simiir hirankar nikiunakin.

¹² Siya ti dimin iir ninokninkinamin mi siya ina yamin Maria, Jon siir apua saiir omaka aiir. Mi Jon siir inig whirin Makin. Mi iikamim kasaka rani, ta omaka aiir nwowim. Sima Adi Komii siirim hirar sriinanaekim.

¹³ Mi Pita siya ta omaka saiir anoin yabanin, siirar yaki kaigakanu. Mi wig ira hir mriiyya saiir inigin Rodaka ano saeya yami haiwaoki Pita siirim.

¹⁴ Mi saeya wakaesibnama, Pita siir yai aiirin mi saeya ini maigimaigra ywonama. Mi saeya ano bi niki haiwaokika. Mi saeya ha niwitnama mi kimidiniya simiir iikamim simiir boinmaugik Pita siya ini ano hira nokwowin.

¹⁵ Mi sima saiir yanugaugau, kira pi whaowaei! Mi imiimii saeyar nwowa mi ina boinkiya. Ningaka. Kibie idwai. Siya tisi tirar nwowin! Sima boin, wari siir punain aeya.

¹⁶ Mi Pita siya ini ano iirar kaigikankripkaiyin. Mi sima anoin ha haiwaokiyin siir kigam mi sima ini hindara yanaakiyim.

¹⁷ Mi Pita siya simiir yikidugi, kima yai kipi sisi. Mi sima yayim ina tankiyim. Mi siya simiirin ina boinmimauuim, Biyan Inkam Komii siya nikiunakikin kariirin, omaka huyokiyokaiya saiir hirankin. Mi siya ina boinin, kima Jems siir boinmauu mi nomiiyau nhirim simiir warar ti diminin. Mi Pita siya simiir haiburgigin mi siya ina yamin om whira.

¹⁸ Mi iyya ha pirinkiyakwoka kamim yai niniyim, sima ini hindara hinsir whaowaekiyakwokim. Dimusi rani, sima Pita siir bi kigim. Mi sima boin, Pita siya ini pinda yamin?

¹⁹ Mi Herot siya mainan napmriigin Pita siirim hansirin mi siya siir bi kigin. Mi siya kamim yai niniyim ini simiir yikin. Mi siya yai ina boin tibmiikimaiyin kamim yai niniyim simiir nisomaowam. Mi Herot siya nu Judia hir haiburgik mi siya om komii Sisaria hiriir yam mi hir ini owou. Iriig.

Herot Siya bidi yaonamin.

²⁰ Herot siya io prasae bi nwokin iikamim ti om whiso, Taia Saidon hiranim simiirin. Mi iripa haingiriyyunani mi ina yitim siirim. Mi sima yai Blastas saika kitibmii boinkim, omaka haimeiyin bidi huyokiyokaiyin ti inkam komii nu kigriraowiyin siya whwonkaiyin mi ta maeyaua siya kigriraowika. Mi sima ina boinanaeyim inkam komii siir ta simiir iowa pi digiyim mi krimiir kwoinim ha naingwowi iikamim krima ti nu iir nwowim, krima naeyim inkam komii siir nu iir sainaekim. Mi sima asi boinanaekim ta iowa pi digiyim.

²¹ Mi Herot siya ikwira yimbinki. Mi ta ii aiirin, siya siir puuai miyikim simiirar puuai mi siya ini siir ipii aiirar yidwokaiyin. Mi siya simiirin ina yowarki boinin.

²² Mi iikamim ina kauwok boinkiyim. Mi sima ina boinim, ta yayia tari inkamni yai rani? Saeya Adi Komii siirar yaiga.

²³ Mi Herot siya Adi Komii siir inig iir bi hainankin. Mi biri kimiminkikin, Biyan Inkam Komii siir paekwosimin siya diriraerarkiyin mi Herot siya ini igi yaewimwhirkii aonamin.

²⁴ Mi ti Biyan Inkam Komiiyin siir yaiya ini komiyya ywokiya. Mi omom omomin ini saiirar haigiririr boinyokiyokiyamin.

²⁵ Mi Banabas, Sol sowa om komii Jerusalem hir mirii dignaniyo mi sowa ina swoki itwo, om Antioka tiriiir. Mi sowa Jon mi siir inig whirin Mak dapiyin siir wara yikunam mi siya ini sowaka yinkin amin. Iriig.

13

Mi sima yimbinki Banabas Sol sowiirin Adi Komii siir yai boinmimauuim.

¹ Mi ikamim naingwo tibmiyim om Antiok hiranim simiir kam nhirim profetkim mi nhirim tisakim sima ini wara ninkin owim. Ti kamim simiir inigim hininin hinigingim, Banabas mi Saimon siir inig whirin piu yhuwinankin mi Lusias om komii Sairini hirankin. Sol, Maneyen sowa biya inkam komii Herot siir omaka irua saiirara whwonkaigo.

² Mi iya ikamim Biyan Inkam Komiiyin siir inig hainanim mi sima nae minim ini wara yinkin haiyakiyim. Mi Adi Komii siir naeyu miyikin ina boinkiyin, kima Banabas, Sol sowiirin, ta miya kara boina saiir miriyyim ti imbin tibmii.

³ Mi sima nae minim ha haiya digiyim mi Adi Komii siirim mi sri digiyim mi simiir inanim ina yinkwokiyim sowiirin. Mi sowiirin ina swoki ikropkiywo Adi Komii siir mi aiir miriyyim. Iriig.

Banabas Sol sowa nu Saipras hir boinmimauugo yai kibiya saiir.

⁴ Adi Komii siir naeyuin siya nikropkikin Banabas, Sol sowiirin. Mi sowa ini om Selusia hiriir yapiinamwo. Mi om komii Selusia hirin sowa ini siyaiini yani kwirinamwo. Mi siyaiya sowiirin ini mhu whirin Saipras nikuwiyin siir hiriir yuginam mi sowiirin hir yatkinugig.

⁵ Sowa om komii Salamis hir yamasu. Mi Juda simiir inkamki nwowiya maeyauim Adi Komii siir yaiyim simiir boinmimauu. Jon siya sowaka warar yinkin owin sowiir whindiriraerarim.

⁶ Sowa ti mhuiisimin Saipras siir yapyokiyokwiyywo mi om Komii Pefos hiriir yimbiyam. Sowa inkam nwira ini kigu ti omin siir hirin. Ti inkamin siya nop nao kiriekin. Siya Juda hirin profet inkamnan ywowin. Mi siya pi Juda simiirar mi iksisaei. Siir inigin Ba Jisiskin.

⁷ Mi siya simiir inkamin bi nwowiyin siir inigin Sesias Polaskin. Mi siya saika yamwoni Sesias Polas siir kwoinin bimbiiuwi rani. Mi siya yikiugi Banabas, Sol sowiirim. Siya sowiirin minin nikiunakin, siir kwoinin Adi Komii yai wakaeyam naingwowi.

⁸ Mi sowiirin Elimas siya yikidu. Mi ti inkamin nop prasae bi naowikin. Mi sima siirin Ba-Jisis dapikim Grik simiir yaigina hinina dapikim Elimas. Mi siir kwoinin ti simiir inkamin bi nwowiyin, siir kwoin iir kisina haigiyam naingwowi. Mi ti siir kwoin miyikin pi nwoki itkiigiyim.

⁹ Mi Sol siir inig whirin Polkin. Mi Adi Komii siir naeyuin siirar yaninkinuuu. Mi siya siir kaonanaeki ti inkamin nop naowiyin mi siya ina boinkiyin siirin,

¹⁰ Kira Setan siir biyan yinisim kingin. Kira siyu miyikim io simiirar nwowikin. Mi niksisaeni siyu mi siyu biye whiekak ikim, ini kiriir waraurar nwowim. Mi kira Biya Inkam Komiiyin siir siyu miyik imiir tir bumbuwikin. Mi kira ti hiriinan siyu biyeyin siir bi nugiskikin, aniya?

¹¹ Mi wakae panaowin Biyan Inkam Komiiyin siir ina pi saeya tiowi kiriirin. Mi kiriir nhwona pi nhwo kwisae nwoki. Mi panaowin kira pi bie iirin kigninokninkin tani mi kira wi il prieirig sim kipi niki oki. Pol siya hiriinan yai boinkiyin mi bi kimiminkikin

Elimas siir nhwona ini nhworiikaka ywokiyin. Mi siya ina priiap priiap amin. Siya minam naingwokin inkam nwirkin siir ina nnkwoim mi siyu siir niisiisimauu apamim.

¹² Mi inkam komiiyin omom omomim kigriraowiyin siya ti diminin siir kigiyin mi siya ina yaingwo tibmiikiyin. Mi siya ini kakar ywokiyin, yaiya Biyan Inkam Komii siya boina sairsiiyin. Iriig.

Sowa om Antiok hiriir yam nu Pisidia siir.

¹³ Pol siya mi inkam nwisu sima siyayia sair kwiriinam. Mi sima om Pepos siir haiburgigim mi sima ina yakiyamim mi om Pega hir yamasu iu. Mi nu Pamfilia hiriir yam. Mi Jon siya simiir haiburgik. Mi siir inig whirin Makin. Siya om Komii Jerusalema hiriir swoki amin.

¹⁴ Sowa om Pega siir haiburgig mi ina yapnamwo om Antioka yimbiam nu Pisidia siir. Mi Juda simiir i komiia sima ina yamim maeyaua yai boinaiya sair. Sowa ina ini idwokaiyuwo simaka warar.

¹⁵ Simiir maeyaua yai nidwo boiniya sair kigriraowiyim yaowae komiiyim siyuni yayim, bidi bidinanin Moses siya winim mi bidi bidinan profet kamim sima mi winkiyim, sima simiir mwain digiyim mi mhoiia sima ina sriiyim, Pol kira mi kinaka mriiyim kamim kima yaigakinui mi yaiya kima naingwonaniya pi sairar kwaboin iikamim krimiir kwoin imiir kirie haiginugikim.

¹⁶ Mi Pol siya ha nokwokiyin mi siir ina ina yiisiimauugiya. Mi siya ina boinkiyin, kima ti iikamim Isrelranim, kima kariir yaiya sair wakaeki. Mi ti Judain iikam tani ikim ti tir mi owim mi kima kimiir kwoinim Adi Komii krimiir Wanin siir hauuam nitim mi kima kariir yaiya sair wara dinkin wakaeki.

¹⁷ Ti Isrel simiir Adi Komiiyin siya bidi yimbinkiyin kimiir yidwi wanwiyaeyim simiir. Mi iya sima nu komii Isib hirar niki priiywokaigiyim, sima om whirni omin siir nwokim. Adi Komii siya diriraerarkikin mi sima ini isid komii ywokiyim. Mi mhoiia siir kirieka nikiunamkin mi sima nu komii Isib siir haiburgigim mi sima ina yamim.

¹⁸ Mi nuin iikam kamaeyin mi Isrel sima siir nwokim. Mi sima whisariiya priiywokim, sima nu kamaekim. Mi simiirin Adi Komii siya kigriraowim biewiyim kam nwis (40) sima priiywokaigiyim.

¹⁹ Adi Komii siir kirieya saeyar tirkiya mi ti nu komii Kenan hiran iikam isid iriyyar whiswo sima ina yaokaokiyim. Mi sima yapa yapa omkim mi yapa yapa yaingim. Mi ti omim simiir nuin ini Adi Komii siya hauugiyin Isrel simiir.

²⁰ Biewiyim sima ti nu komii iir nwowim 450 gim. Mi ta iya Adi Komii siya nimbina kamim yai hidiyim simiir mi simiir kigriraowim mi ina ywowim mi profet Samyuel siya ina yimbiamin.

²¹ Mi mhoiia sima ina sriiyim profet inkamin Samyuel siirim, kira krimiirin inkam komiiyin nwira dimbingi siya krimiir kigriraowim. Mi Adi Komii siya hauugin kwoin miyik Samyuel siir, siya ini Sol siirar yimbingiyin, siya Kis siir yinisimkin, siya Bensamin siir pugana sair hiran inkamkin. Biewiyim siya kigriraowim simiir kamnwiskim (40).

²² Mi Adi Komii siya nhinikropki siirin. Mi kimidiniya Devid siir yokmwain okwo haiginu simiir inkam komii nwowim. Mi siya boinki, kara bidi kigin Devid siirin Jesini yinisimin. Kariir kwoinin ini ti inkamin siiramar naingwo iskiyin. Siya wi kariir siyu imiirar napi.

²³ Bidi bidiniya Adi Komii siya ha boinkin, inkam nwirin wi kara nikropkii Isrel simiir isidin siir whindiriraerar haiginuam. Mi siya hiriinan tirin mi siya Jisis siir yikropki krimiiram krimiir dimin biye biyeyim simiir ninak itkiigiyim. Mi siya Devidni pugana sair hirankin.

²⁴ Jisis siya bi niki itkin. Mi taka iya Jon siya yayim sair boinmimauugim Isrel simiirin mi simiir mhi kwoinim wi nwoki kisina haigiyim mi op wa nwoki baptaisim.

25 Jon siya ta miya sair miri digiyin kingiina nwokin. Mi siya boin kima panina naingwowi, kara yipikin? Ti inkamin kima nwokwokinin kara si rani. Kima waka! Inkam nwirin wi kariir mhoiya niti, siya inkam komiigin, kara inkam kuingin, komii rani. Nningaka. Kara inkam biyenankin. Iga siya niinaniya wi sair uridin siirin wa whro rani. Nningaka. Jon siya hiniina boinkikin.

26 Kima ti nomiyauim, kima kariir brogaeyin siir yinisimkim, kima tir nwowim. Mi kima kariir yaiya sair wakaeki mi ti iikamin Judan iikam tani mi kima ini tirar ninkin owim mi kima kimiir kwoinim Adi Komii siir hauugiyam nitim mi kima kariir yaiya sair warar dinkin wakaeki.

27 Iikamin om komii Jerusalem hir nwowim mi simiir biyan inkam ima mi ti inkamin siir bi sibgu ninokninkin. Mi digworaekwo hoimgakim sima Jisis siir tirim bidi bidinanin profet kamim sima winin ti digworaekwowim tariinanin bidi yimbiniyim. Juda simiir ti komii komiiyim sima ti profet kamim simiir yayim pi simiir mwaini. Mi sima simiir sibgu ninokninkin tani. Nningaka.

28 Mi sima siirin yai biye kwir bi tisiryiskaigim. Nningaka. Mi sima ina kauwok boinkiyim Pailat siiram, siya ti tirki siyiuin siir prii isomaokiyanin.

29 Sima bidi diriraerar digiyim digworaekwo whiekakim biya profet kamim sima winkiyim yayim siirim. Mi sima siirin paeyin hiniya nirioninkinin siir hirankar swoki iniski hai. Mi sima siirin siyano whirin siir ini haigigik.

30 Mi Adi Komii siya swoki hidninsiin idwoki siirin ie hirankin.

31 Ti kamim biya Jisis saika napmriiyim mi sima nu Galili siir haiburgigim mi ini om komii Jerusalem hiriir yamim. Mi ti kam kaimwowim Jisis siya simiir hiriir swoki imbiyam. Mi sima ini siirar kigim ti whiekakim. Ti diminin sima kigin mi ini iikamin simiir boinmimauuwim.

32 Mi krima ta yai kibiya kimiir asi boinmauwi ti diminin Adi Komii siya nimbinkikin, krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir hauugiyim.

33 Diminin Adi Komii siya nimbinkiyim krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir mi tariinanin simiir yinisimim krimiir tiriir bidi yimbiniyim, Jisis siya wa swoki insiin idwowi ie hiranki, hiriinanam tirkikim. Ti yayim ta yokwo Sam kwisa sair winkiyim. Mi saeya hiniina boinkim,

kira kariir yinisimkin. Mi tariinanin kara ini kiriir Adi ywowin.

34 Mi siya siir ie hiranki kinisiin idwoki. Mi siya mhoiya wi swoki ao rani. Nningaka. Adi Komii siya hiriinan boinkikin.

Dimin kibiki kibiyin kara wi kimiir hauugii. Biya kara ti diminin Devid siiram niki boinkin siir hauuim.

35 Mi yokwo Sam kwira ya iriipi hiriinanar mi boinkika.

Mi kira wi kiriir inkam kibiki kibiyin siirin wi ienau hirar kignisu whigringrinkinkaeyam tani. Nningaka.

36 Hya Devid siya niki owin mi siya ta Adi Komii siir mi miyika saira niki miriyyin mi siya ina yaonamin. Mi siirin, siir brogaeyin siir hiriinanar swoki haingikaigi. Mi siya ini ie hirar whigringrinkinkaeyamin. Siya ta yaiya yokwo Sam nwowa saeya Devidni biri win boinkika. Nningaka.

37 Ti inkamin Adi Komii siya ieyankin hidninsiin idwowin siir pua ienau hir bi whigringrinkinka. Nningaka.

38 Kima ti nomiyauim kima bidiya yinokninkin ninim. Krima ta yaiya sairin hiniina boinmauwi kimiirin, ti inkamin siya krimiir dimin biyeyim simiirsi nankab ougin.

39 Moses siir siyu komiiyin krimiir dimin biyeyim wi siya ninak rani mi krimiirin wi siya nikunaowid rani mi krimiirin wi inkam miyik dap rani. Nningaka. Ti inkamin siyairgin iikam whiekakim krimiir dimin biyeyim simiir ninak itkiigiyanin. Mi yipikin inkamin naingwo tilmii mi siirin wi Jisis siya priiyao haiginuwi mi siya wi rirmiia

nwowi. Mi krımıirın wı siyar swokı ikıunawıdı. Mi siya krımıirın wı iikam wadıeya nıkuwı.

⁴⁰ Mi kima ha hirgıugıuwın tı dımının profet kamım bıya sım wına yaiya saeya nıtisi. Sıma hınına boınkıkım,

⁴¹ bıdı bıdınanın propet kamım sıma hınına boınkıkım,

krıma tı kamım nıgbumbuwanım kima wa tımı kınankıuraraowın mı wı saır saıra tımı naıngwokwonanae. Wım wı saeya grırıtkaıgıı. Kara ta kımıir ıya kima nıkuwı, kara mı komıya tarıinanın saırar mırııgın. Mi inkam nwırkı ta mıya saır mırııyım naboınıkın kima saırımın wı naıngwo tıbmıınam tanı.

Pol sıya hınına boınkıkın.

⁴² Mı ıya Pol, Banabas sowa ta maeyaua yai nıdwo boınalıya saır haıburgıko mı ına yapnıyamwo idowıya hırır. Mı sıma ına nhınkıgıyım. Mı sıma ına boınkıyım, sowırın, ını wakae namwo kowa! Aka Judamı ıı komıı kwıra kowa wa swokı it. Mı wı ta yaiya saır swokını boınmımauunı krımıırın.

⁴³ Mı iikamım ta maeyaua yai nıdwo boınalıya hır wakae dıgnamım mı sıma ına nhınkıgıyım. Mı Juda iikam nhırım mı kam nhırım, Juda iikam tanı mı tıkı Juda iikam tanı sımır kwoınım ına kısına haıgıyım. Mı sıma ını Juda iikamım sımır sıyıu sıırarar ywowım. Ta maeyaua yai nıdwo boınıya saır haıburgıgım mı sıma ını Pol, Banabas sowır mhııya yamım. Mı sowa yaiyım ına boınmımauım, hının kima daıngworınu ta Adı Komıı sıır naıngwobumbuwa wı kımıir hauugıı.

⁴⁴ Juda sımır ıı komıı kwıra iikamım tı om komıı ıır nwowım, sıma nıt swokıyım parıparıı, ta Adı Komıı sıır yaiya sowa boına saır nını wakaenıyım.

⁴⁵ ırııpı hırıınan Juda hıran Bııyan Inkam Komııyım ına kıgım iikam whıekakım maeyau kwırıua nwowı. Mı sıma ına kıgmırım ta sowır mı aırımın mı sımır kwoınım sımırım ını haugıhaugı whıekıyım. Mı sıma ını yai bıyıeyım sımır yıgbumbuım mı ını Pol sıır yaiyım sımır yanugaugauwım.

⁴⁶ Mı Pol sowa Banabas sımırın yaimwo aırar boınmımauugo. Mı sowa boın, krıra ta yai kıbıya Adı Komıı sııra bıı Juda iikamım kımıir boınmımauunıyam nıtıkwo. Mı kima ta yai aırın dıgımıı haıgıngıgı, aeya wım kima boınae mı nım krıma tı kwoınbudın omwai waiyayokıyokııyın sıırın wı haı ranı. Mı wakae kima! Pano krıra pı kımıir haıburgıgı mı krıra pı ıkı ısıd whırın sıyım namı. Mı ta yaiya pı sımır nını boınmaugıgı, sıma Juda sımır iikam tanı.

⁴⁷ Bııyan Inkam Komıı sıya hınına boınkıkın karıırın, kara kımıir nımbıngıkım sıyıu mııyık ıkı iikam ısıd whırın sımır nııımauuwım Juda iikam tanı sıyıuın nıtmaısok okwowıyın sıır. Mı kıra ını pae nıııyanan ywowın, sımır nıııya haıgııuwam. Mı ıkı om whıekakım tı nu ıır nwowım, sımırın wı tı yai aır boınmauıwı kıra. Mı sımırın wı sıyıuın nıtmaısok okwowıyın wı kıra pı yııııımauu haıgııuwın.

⁴⁸ Mı iikamım Juda iikam tanı sıma ta yai aır wakaeyım mı sımır mhıı kwoınım ını wadıeya ywokıyım. Sıma ını maırgımaırga ywokıyım tı Bııyan Inkam Komııyın sıır yaiya aırımın. Mı ıkı iikam whıekakım Adı Komıı sıya nımbınım, kwoınbudın omwai waiyayokıyokııyın sıır haıyım. Mı sıma ına yaıngwo tıbmııyım.

⁴⁹ Mı Adı Komıı sıır yaiya ını ta maeyau aır yamkıya.

⁵⁰ Mı Juda sımır bııyan kamım sıma ını hopsowıu wıgım ınıgakım Adı Komıı sıır ınıg ıır hainanıyım sımır kwoın ımır. Mı Bııyan Inkam Komııyım tı om komıı sıır nwowıyım sımırın warar. Mı sıma ına yıgbumbuım Pol, Banabas sowırın. Mı sıma ına kaurıırgıyım sowırın sowa tı nu ıır kıpı nwo.

⁵¹ ırııpı hırıınan mı sowır ıga hır nwowım sıınım ını tı omın sıır yıkrımkrınkııgıgın. Mı dımın bıyıeyın ını sımır hırar ywokıyım. Mı sowa ını om komıı Aıkonıam hırır yamwo.

⁵² Mı iikamım naıngwo tıbmııyım om Antıok hıranım sıma ını maırgımaırga kına ywowım. Mı Adı Komıı sıır naeyıuın sıır kırıeya ını sımır yanınkııııııuwım. ırııg.

14

Inkam nwisso sowa om Aikoniam hir miriigo.

¹ Mi om Aikoniam hirin, sowa hiriinana swokin tiri. Sowa ina yapninopkainamwo Juda simiir maeyaua yai nidwo wakae saiir mi yai hir ini okwo boinu. Mi iikam isid komiyyin Judainim mi Grik an ikim, sima ina yaingwo tibmiigiyim.

² Mi Juda iikam nhirim bi naingwo tibmiigim mi sima iki iikam nhirim Juda iikam tani, simiir kwoin imiir ini hopswoiu. Sima io ti Jisis siir isidan inkam nwisso sowiir nwowim.

³ Mi aposel inkam nwisso sowa om Aikoniam hirin ii kasaka bi nwoko. Mi sowa ini kirieya ywonamwo. Ti Biyan Inkam Komii siir yai aiir boinmimauuwim. Mi sowiir ininim ti Biyan Inkam Komiyyin siya kirie haiginiu mi sowa kiriepai kiriepaiyim ina tiramwo. Ta kirieya Biyan Inkam Komiyyin siya nisiimauuga iikamim simiir. Ta siir naingwobumbuwa mi saiir yayim ini kaimwowa ywowim.

⁴ Mi ti om komiyyin siir hiran iikamim sima isido whisa ywo. Mi nhirim Juda maka ywo mi nhirim aposel inkam nwisso sowakar ywo.

⁵ Mi mhoiya kam nhirim Judan iikam rani mi Juda sima ina nhinamim. Mi ti isid whiso simiir biyan iikamim sima nhinam sima Pol, Banabas sowiir diriraerarbumbuwm naingwokim. Sima sowiirin siyani kaiyimik aokiyim naingwokim.

⁶ Mi sowa ta io aiir bidi hirnao. Mi sowa nu Likionia hiran om komiyo Listra mi Debi om nhirim sowiir kingiin nwowim, simiir hiriir yidamam.

⁷ Mi sowa ta yai win kibiya Jisis siira ini omom omomim simiir yaboinmamauyokiyokiyamwo. Iriig.

Pol, Banabas sowa om Listra hir miriigo.

⁸ Mi om Listra hirin, inkam nwirin ini hir nidwowin, siir igao bidi yinsimsirunamwo, siir apua aeyar naokaininkinkiyin siirin mi hiriinana nwokin. Tiki inkamin siya bi swoki apririr sranikin. Ningaka.

⁹ Mi siya wakaeki Pol siya Adi Komii siir yai aiir boinmimauuin. Mi Pol siya siirsiira kaonanaei. Mi ini siyar kigiyin ti inkamin naingwo tibmii dig namwo iuwun mi siya wi wadiyar nwowi.

¹⁰ Mi Pol siya igao yaiya boinki, kira dinsiin okwoki! Mi siya bi kimiminkikin ina yinsiin okwokiyyin mi ina yopnatkiigiyamin mi siya ina yapririrkiyyin.

¹¹ Mi iikam whiekakim ti diminin Pol siya tirkiyyin siir kigiyim mi sima nu Likionia simiir yaigina saiir kauwok boinki! Krimiir wanin ini inkam piua swoki imbiniiyin. Mi tapa tisi krimakar nwowim.

¹² Mi sima Banabas siirin hinina mi dap Sus mi Pol siya yai boinan inkamkin mi Sima Pol siir inigin Hemis asi dapkim. Ti inig whiso Sus mi Hemis dapiyo, yim simiir wanmi digworaekwokim, simiir inig imiir hainanikim.

¹³ Ta omaka Sus siir inig hainaniya ini ti om komiyyin siir yaba miriia. Mi prismi yaowae adin ta omaka saiir kigriraowiyin mi bulmakau ii nhirim ina hainamim. Mi kipim ina yomboboruninkinim mi ina hainamim. Mi ti om komii siir anoin siir kingiin yamwoiu. Mi iikam whiekakim sima warar yitim digworaekwowim sowiir hauugiyim. Mi ti digworaekwowim sima sowiir hauuwim, biya sima simiir wanin Sus siirin hiriinan naeyim simiirar mi inkim imiiaekim.

¹⁴ Mi aposel inkam nwisso Banabas, Pol sowa, ta hiriinan yaiya saiir wakaeyo mi sowa ina kigo. Mi sowa ini io simiir yowo. Mi sowiir yuiso ina yinikibimbirgiyo. Mi sowa ini iikamim simiir bopwoniya iwitninopkainamwo. Mi sowa ina kauwokiyo,

¹⁵ kima ti kamim kima hinin dimusi tirkim? Krira inkamaigo, krira kimiir hiriinanaigo. Krira Jisis siir yai win kibiya kimiir boinmimauuam nitko. Mi kima ti siyu biyeyim simiir duguski. Mi kima Adi Komiyyin krimiir yaimin dimin wakaeyiin

siiramar daingwo tibmii. Nu ninomor mi whii komii komii ikim mi digworaekwo hoimgakim ti nwowim siya nonkwokwokim.

¹⁶ Kibie! Biyan iyim iikam whiekakim ti nu iir nwowim siya simiirar kigninkinkin. Sima simiir kwoinka naingwo diriraerarkim.

¹⁷ Mi siya bi naguprakaigin. Mi kima pi siirim whaowae rani. Nningaka. Mi siya kimiirin dimin miyik iirar diriraerar haiginuigin. Mi naowin ninomor kou hir nwowin pa mi diriraerarki kimiirim mpa mi kinaini. Mi naeyim siya diriraerarkiyim ini wadieya yimbiamim. Mi naeyim siya dig haiginuwi mi kimiir kwoinim maingimairga asi nwowi.

¹⁸ Mi sowa ta yaiya saiir boin digiyo mi sowa minan nap mirii nanaeko iikamim simiir nikiduwim. Mi sima ti wraisuim nanag hainamim sowiir kipi hauu biya simiir wanin Sus siir hauuwim mi siir hiriinan. Iriig.

¹⁹ Mi Juda iikam nhirim om Antiokanim mi om Aikoniaman ikim, sima ina yitim. Mi iikamim simiir kwoinim sima ini hopswonii. Mi sima siya minim ina kaiyimikim Pol siir. Mi sima Pol siirin ini om komii siir yaba hiriir kinaniyamim. Simiir kwoinim ha naingwokim, siya naowigusami.

²⁰ Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima ini siirar yokwo kaeyokaiyim. Mi siya ha ninsiingiyin, ini oma hiriirar swoki apninopkai namim. Mi igwira siya Banabas saika yam om whirin min nikuwiyin Debi hiriirin.

Mi Pol Banabas sowa nu Siria hir nwoin omisimin Antiok mi sowa hiriir swoki am.

²¹ Mi sowa ta yai win kibiya ti omin siir hiran iikamim simiir boinmimauu haiginu. Mi sowa hiriinan tirkiywo mi iikam whiekakim ina yaingwo tibmiigiyim. Mi mhoiia sowa ina swoki amwo ti simiir om whoimim Litra mi Aikoniam mi om Antiok hiriir.

²² Mi ti om whoimim iikamim naingwo tibmiiyim sowa nwoki whinkinsiis haiginuwi simiirin. Mi sowa simiirin haning boinanae. Mi kima kimiir naingwo tibmii aiirin donkworinukripkai. Biya krima siyuin hikpai hikpai haiiyin mi siir tiki hopnin apnam. Mi mhoiia krima wi ti Adi Komii siir om kibiyin iikam whiekakim mi digworaekwo ikim simiir kigirkakiyin wi siir nami.

²³ Mi sowa kam adi yaowae nhirim simiirin siyu komii kigriraowam yimbin. Mi omkakim Adi Komii siir inig hainaniyim omom omomanin simiir hiran iikamim naingwo tibmiiyim simiirim warar. Mi sowa Adi Komii siirim srayo mi nae minim ini wara haiyakiyim. Mi sowa ti iikamim naingwo tibmiiyim Inkam Komiiyin siirara hauuswokiyim, siya kigriraowam.

²⁴ Mi mhoiia sowa nu Pisidia sowiir boponau aiir yapam. Mi nu Pamfilia hiriir yapnimbiam.

²⁵ Mi sowa om komii whirin Pega yai hir boinmimauugik. Mi mhoiia sowa om Atelia hiriir yapiinam.

²⁶ Mi om Atelia hirin, sowa siyaiini yani kwiriinam. Mi siyaiia sowiirin, om Antiok hir swokaka atkinugig. Biya ti omin iikamim Adi Komii siirim naingwowyim mi sima Adi Komii siirim kwisboinki, ti inkam nwiso sowiiram miya sowa miriia saiir kirie haiginuwiim. Mi sowa hiriinana tiro mi sowa ina swoki imbiyamwo ti om iirar.

²⁷ Mi iya sowa om Antiok hiriir nimbiamwo mi sowa iikamim naingwo tibmiiyim simiiramim ina yikiuna digim, sima maeyau kwiruwa nwowim. Mi sowa ina boinmimauuim digworaekwo whiekakim Adi Komii siya sowiir whindiriraerarim. Mi sowa ina boino, Adi Komii siyar niyok haiginugikin kririir siyuin iikam nhirim Juda inkam tani ta Adi Komii siir yaiya saiir boinmimauuim. Mi sima wi nwoki aingwo tibmiiyim.

²⁸ Mi sowa iikamim naingwo tibmiiyim simaka ii kasa bi nwoko. Iriig.

15

Iikam Whiekakim naingwo tibmiiyim ini om komii Jerusalem hirara yaingiriyuuim

¹ Mi nu Judia hiran kam nhirim, sama ina yapiinamim om Antioka hiriir. Mi iikamim naingwo tibmiiyim yai simiir ini boinmimauugig. Mi sama boin mi kima siyiuin Adi Komii siya hauugiyin Moses siir kima siir tir karam mwowi mi kimiir mioisim kitiyopnir hai karamae mwowi mi Adi Komii siya kimiirin wi wara kaoprige okwo rani. Ningaka.

² Mi sama hiriinan yai boinkiyim mi Pol sowa Banabas sowa io prasae bi nwoko simiirin. Mi sowa simaka yai prasae bi niniinansaoko. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sama yikropki Pol, Banabas sowiirin. Mi kam nhirim om Antiok hiranim sama ini wara yinkin amim om komii Jerusalema hiriinin, ta yaiya saiir nini bointibmii kimaigikim aposel kamim mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim simakar.

³ Mi simiirin iikamim naingwo tibmiiyim sama nikropikim. Mi sowa ti nu komii whiso Finisia mi Sameria sowiir bopwo hir napamko. Mi iikamim naingwo tibmiiyim ti nu whiso sowiir hir nwowim omisisimim simiir hiran iikamim simiir ini boinmimauuwu ta yaiya. Mi sowa simiirin hinina ini boiniu, Adi Komii krimiir Wanin siya bidi kisina haigiyin iikamim Juda iikam tani simiir kwoinim. Mi nu Finisia mi nu Sameria hiran iikamim mi sama ini maingimainga taokitaoka ywokiym Pol siir yai aiiram.

⁴ Mi sowa om komii Jerusalem hiriir nimbiamwo mi iikamim Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim mi aposel kam ikim mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowi ikim, sama sowiir boin wadiewin. Mi Pol, Banabas sowa digworaekwo whiekakim Adi Komii siya tirim sowiir mi simiir ini boinmimauuwu.

⁵ Mi Farisi simiir iikam nhirim naingwo tibmiiyim sama ina yinsiin okwo boinkiyim, kam nhirim Juda iikam tani simiir, simiir mioisim ti kitiyopnimnir hai. Mi kima simiir boinki, sama Moses siir siyiu iir dap.

⁶ Mi ti aposel kamim mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim sama iripa yidwo hid boina ta yai aiirim.

⁷ Sama yai whiekakim boina digiyim mi Pita siya ina yinsiin okwokiym. Mi siya simiirin ina boinkiyin, ti nomiiyauim! Kima bidi yinokninkinim. Adi Komii siya hid haiginugikin miyim krimiir. Mi bidi bidiniya kariirin siyar nimbingikin ta Jisis siir yai win kibiya saiir boinmimauuwam iikam nhirim Juda iikam tani sama wakaei mi sama wi wara nwoki aingwo tibmiiyim.

⁸ Adi Komii krimiir Wanin siya bidi yinokninkinin simiir kwoinim. Mi siya ina mi inokninkin iikamim Juda iikam tani simiir kwoinim. Mi siya siir naeyiuin ini simiir hauugiyin krimiir hauugiya saiir hiriinan.

⁹ Mi siya Juda iikam tani simiirin yaeya siyiu whir bi tirikin mi Juda iikamim simiirin yaeya bi mi tirkin. Ningaka. Iikamim siiram naingwo tibmiiyim simiir dimin biyeyim wi Jisis siyar whinkaoprige okwowi.

¹⁰ Mi kima tariinanin Adi Komii siirim dimusi kinankiuwi? Mi kima ti iikam nhirim Juda iikam tani naingwo tibmiiyim mi kima hik simiir dimusi hauugim? Biya krimiir yidiwi wanwiyaeyim mi krima ti hik hininim simiir haiyim wi dig nwo rani. Ningaka.

¹¹ Mi krima ha naingwo tibmii mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir naingwobumbua wi saeyar swoki kaoprigenaowidi krimiirin. Mi simiirin iriipi hiriinan wi wara mi inkin kaoprige okwowi. Pita siir yaiya ini dig ywokiya.

¹² Sama ti iikamim yai bi boinmiminkim simiir winim Pol mi Banabas sowiir yaiyama mauugim. Mi sowa simiirin min boinmimauugim dimin kirie komii komiiyim Adi Komii siya diriraerarim Juda iikam tani simiir mi sowa simiir boinmimauugim.

¹³ Mi sowa ta yai aiir boin digiyo mi Jems siya ina yisiin okwo boinkiyin ti nomiiyauim! Kima kariir yai aiir ti wakaeki.

¹⁴ Saimon siya kimiir bidiya iki boinmauwun hinin, Adi Komii siir kwoinin ini simiiramar yaingwo hirirugiyin ti iikamim Juda iikam tani simiiram. Mi siya kiyaina iikam nhirim simiirin, sama siir isid nwowim.

¹⁵ Mi taka yaiya profet kamim sama boina mi saiir hiriinanainga. Mi sama David siir isid iiram win boinkikim. Taka yaiya hinina boinkika,

16 Krimiir Biyan Inkam Komiiyin siya hiniina boinkikin, mhoiia kara swoki iti mi ta Devid siir omaka nakainam ya wi kara swoki haininasiin okwowi. Mi iki saiir digworaekwo nhirim, biyie nwowim, yim wi yaeya kara swoki grab mirii.

17 Mi iikam nhirim Juda iikam tani yim wi kariiram wit. Mi iki iikam whiekakim nu whiranim kariiram naingwo tibmiyim, yim iriipa hiriinan kariir waraigim. Mi siya hiniina boinkin.

18 Biiki Biyan Inkam Komiiyin, siya ta yai aiir bidi boinin.

Mi tariinanin siya ina swoki boinkiyin,

19 mi Jems siir yaiya tasa niki amyokiyokiiya. Kariir kwoinin hiningin, iikamim Juda iikam tani simiir kwoinin ina kisina haiginamin Adi Komii siirim mi krima simiirin kigi kipi ninki.

20 Nningaka. Krima simiirim yokwo ti win hauugi. Mi simiir yokwowa hiniina win boinki mi sima siyu biyie whiekakim uruwai siyaowainiyim simiir duguski. Mi sima hinanaeni siyuin siirsi dapiyok. Mi sima iki wraisuim niyara sima nimborkrimkriku aokiyim simiir kipi nae. Mi sima wraisupai wraisupaiyim simiir nhie imiir kipi mi kwiyae.

21 Krima dinokninkin, biya hiriinan mi tariinanin iriipa hiriinan iki om komii komii whiekakim inkam kakaigim, Moses siir siyu komii siir yai imiir boinmimauuam. Mi sima siir yai aiirar mwainikim maeyauim yai sima nidwo wakaeyim simiir. Mi Juda simiir ii komii komii ikim. Iriig.

Siima yokwo iki iikam nhirim Juda iikam tani Adi Komii siirim naingwo tibmiyim simiirim win hauugika

22 Mi aposel kamim mi inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowi ikim mi inkam ima sima yai maeyauu kwiruwa minam nidwo binaigim, inkamwo nwisa nimbinkiyim Pol, Banabas sowaka namim, om Antiok hiriir. Mi ti inkam nwiso sima nimbino sowiir inigo Judas mi siir inig whirin Basabas mi nwirin, Sailaskin mi iikamim naingwo tibmiyim simiir biyin ini sowa ywowo.

23 Yokwo kwira sima sowiir win hauugiya Juda iikam tani simiiram mi saiir yaiyim hiniina win boinkikin, krima aposel kamim mi krima inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim krima kimiir nomiiyaukim. Krima winkika ta yokwowa kimiirim ti nomiiyau nhirim, Juda iikam tani om Antiok anim mi nu Sirianim, kimiirim. Ti akamim!

24 Krima bidi wakaeyim! Krimiir kam nhirim kimiirim nitkim mi yaiyim sima boinim kima ini kakar ywokiyim. Mi kimiir kwoinim sima pridaiginugim. Mi krima simiirin hiriinan bi boinkikin.

25 Krima ta yaiya saiir wakaeyim mi krima ini kwoin whirua ywowim. Mi krima ina boinim, nim inkamo nwisa ti ikropki kimiirim ti krimiir nomiiyau wadie nwiso sowaka Banabas Pol.

26 Mi sowa naosi bi naingwoyimiyoko, krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krais siir mi aiir napmiriyamin.

27 Mi krima Judas Sailas sowiir asi nikropkiko, ta yai aiirin pi sowiir yaiga nini boinmimauuniyim kimiirin.

28 Mi Adi Komii siir naeyiu miyikin ini krimaka nwowin. Mi krima yai bidi kitibmii boinim mi krima kimiirin pi yapa hik kwiri swoki inkin hauugi rani. Nningaka. Mi kima ti hiriinan dimin iirarar tir.

29 Mi kima wraisuim sima nisomaowim mi uruwai siyaowaini hauuim, kima simiir kipi nae. Mi kima wraisuim nii ara sima nomboru aokiyim simiir kipim kipi mi ae. Mi simiir nhieyim kipi mi kwiyae. Mi kima hinanaeni siyuin siirsi dapiyok. Kimasiya kigriraona mi ti hiriinan siyu iisi dapiyok. Mi kima wi wadieya sibgu okripkai. Ta yokwowa ini digyokiya.

³⁰ Iikamim sima nikropkikim mi sima om Antiok hiriir yapiinamim. Mi sima iikamim naingwo tibmiiyim simiirin ha nikunamim maeyau kwirua haingiriyu owim mi ta yokwowa ina hauua simiir.

³¹ Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima ta yokwowa saiir mwainim mi sima ini maingimainga ywokiyim. Ta yaiya simiir whinkinsiis haiginuga sima winkiya.

³² Mi profet inkam nwisu Judas, Sailas sowaigo mi sowa yai miyik miyikim iikamim naingwo tibmiiyim simiir asi boinmimauugo mi simiirin sowa whinkinsiis haiginugo.

³³ Mi sowa om Antiok hirin ina iki onanaeyo bi namsasaugo. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima sowiirin ina boin wadiekiywo. Mi sima ina swoki ikropkiywo simiirimar.

³⁴ Mi Sailas siir kwoinin ina yaingwowin, kara wi om Antiok tirar nwowi.

³⁵ Mi Pol, Banabas sowa om Antiok hir nwoko. Mi sowa kam nhirim simaka yinkin miriyyim, iikamim simiir nisiisimauuam Adi Komii siir yai aiir. Mi Biyan Inkam Komiiyin siir yai win kibiya saiir boinmimauuam.

Pol, Banabas sowa ini yapa yapa yamkiywo

³⁶ Mi mhoiya bwan nhirim bidi yakaigiyim mi Pol siya Banabas siir boin, krira swoki ami iki nomiiyauim om komii komiiyim simiir nwowim simiir swoki apkig ami biya krira boinmimauuim Biyan Inkam Komii siir yaiya saiir. Mi krira simiir ninokninkinim, sima ina namisi sibgu owim, iyie? Niingaka.

³⁷ Banabas siya minam naingwokin Jon siya saikar namim mi siir inig whirin Makin.

³⁸ Mi Pol siya ina boinin, ti inkamin biya krimiirin nu Pamfilia hir haibugikin mi siya mi kriraka miriyyam wara bi nitkin mi krira siirin wi wara kipi nikunam.

³⁹ Mi sowa io ti dimin iir haningi ywonanae. Mi sowa iripa bi miriigo. Mi Banabas siya Mak siir yikunam mi sowa siyau ira saiir kwiriinam mhuisim whirin Saipras siir hiriir namam.

⁴⁰ Mi Pol siya Sailas siir yikunam mi ini sowa yamwo. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima boin, Adi Komii siir naingwobumbuwa saeya wi kowaka nwonami.

⁴¹ Sailas sowa Pol nu Siria mi nu Silisia ti nu komii whiswo sowiir bopwo hir napamwo mi iikamim naingwo tibmiiyim simiir whinkinsiiskim sowa. Iriig.

16

Pol siya Timoti siir yimbin saika namam.

¹ Pol siya wara yinkin am om Debi mi om Listra sowiir hiriirin. Mi om Listra hirin inkamin naingwo tibmiiyin nwira nwowi. Siir inigin Timotikin mi siya Juda wiga saiir yinisimkin. Saeya bidi yaingwo tibmiiya. Mi siir adin Grik inkamkin.

² Sima iikamim naingwo tibmiiyim om Listra mi om Aikoniam hiranim, sima siir siyau imiir boinkim, Timoti siya inkam wadiekin.

³ Pol siir kwoinin ha naingwowi Timoti siya saika wara namim. Mi siya siirin ina yikunaniyin. Mi siir moisa ina kitiyopnir haiya. Siya Juda kamim hir nwowim simiirsi naingwokin mi ti hiriinan siyuin siir asi tirkin. Juda iikam whiekakim siir ninokninkinim Timoti siir adin Grik inkamkin.

⁴ Pol, Sailas mi Timoti sima ina yapnamim om komiiyim simiir. Mi ta yaiya aposel kamim mi inkam adiyaowaeyim siyau komii kigriraowi ikim, biya sima nimbointibmii kimaiya iikamim naingwo tibmiiyim om komii Jerusalem hiranim simiiram mi sima ti kam nwoimim simiirin saiirar swokini boin naingwo iu. Mi sima boin, kima ti siyau iirar ti swoki ap.

⁵ Mi omom omomim ti kam nwoimim sima naboimamauuim simiir hiran iikamim naingwo tibmiiyim ini komiiyar ywokiyim. Mi inokininokin simiir isidin wi komiiyar nworaraowi. Iriig.

Pol siya whinkigmikwinkin nu Masedonia hiran inkamin siirin.

⁶ Mi sima ti nu whiso Frisia mi Galesia sowiir boponiya napamo mi Adi Komii siir naeyiun siya boinikidugi, kima nu Esia hirin wi yai kipi nini boinmimauuu.

⁷ Mi sima nu Misia hir in apieyokmainaki. Mi sima minam tirkim, pi nu Bitinia hiriir napninopkainamim. Mi ini Jisis siir naeyu ieya yikidunaowidim simiirin.

⁸ Mi sima nu Misia hirin asi napkindiyugikim. Mi sima ina yapnaniyim om Troas tiriir.

⁹ Mi niyaka Pol siya dimin whirin nhwonan whinkigwinkin. Mi inkam nwirin nu Masedonia hiranin siya ina yinsiin okwo kauwok boininaekiyin Pol siiram. Kira wara whi komiia solwara nikiuwiya saiir whi mirmiia tiriir wit! Nu Masedonia tiriir, krimiir nini whindiriraerar haiginuniyam.

¹⁰ Pol siya ti dimin iir bidi kigiyin mi krima bi kimiminkikim ini digworaekwo imiirar diriraerar namim nu Masedonia hiriir namimin. Krima bidi yinokninkiyim Adi Komii siya nikiugikin krimiirimin. Yokwo Komii saiir yai win kibiya simiir boinmimauuim. Iriig.

Lidia Saeya bidi yaingwo tibmiia.

¹¹ Mi krima siyaii aiirin om Troas hir nwowa saiir yani sain kwiriinam. Mi ta siyaiya ini om Samotras hiriirar kigirirunama. Mi igwira om Niapolis hiriir yakiyam.

¹² Mi krima ti om iir haiburgigim mi om Filipai hiriir yapnambiyam. Biya siya ti omin Rom hiran iikam nhirim sima nini kripkii whinikin. Mi ti om komiyyin ini nu Masedonia siir nu haimii iir nwowin. Krima ii kasa bi niki onakikim ti om iirin.

¹³ Mi Juda simiir ii komiia krima om iir haiburgigim mi ina yapniyamim ti ie siir kingiin hiriir. Ha naingwokim ta opa saiir kingiin hirin, saeya nhwo kwiskak maeyaugi niuwi. Mi ta opni maeyaua krima kigi wig nhirim hir nwowi. Mi krima yai simaka yidwo boinai.

¹⁴ Wig ira saiir inigin Lidiaka. Saeya ta wiga Adi Komii krimiir Wanin siir inig hainan kirieka. Mi saeya ta yai aiir wakaeya mi saiir omin Taiatairakin. Mi saeya yuis pariidnan pani miya saiir miriiga. Mi saeya umir pi saiir siyar mi hai. Biyan Inkam Komiyyin siya kisina haigikin saiir kwoinin mi saiir wiina ini yaiya Pol siya boinkiya ini saiirima maugiya.

¹⁵ Mi saiirin op ina baptais haiginua mi saika iripa omaka irua whwonkaiyim simiirin warar. Mi saiirin op ha baptais digiya mi saeya boinki krimiirin, kima kariirin ha naingwowi kara Biyan Inkam Komiyyin siirim bidi yaingwo tibmikikina mi kima pa nwoki itim kariir omaka aiirin. Mi saeya krimiir boinanaeya mi krima ini saiir yai aiirar mi wakaeyoknanamim. Iriig.

Pol, Sailas sowiirin omakanau hugripkikikaigo om Filipai hir.

¹⁶ Mi igwira krima ti ieyin siir kingiin hiriir napnamim mi Adi Komii siirim ini sriiyu ta maeyau aiir. Mi wig ira mi nanga priimiriya saeya krimiirin siyu hir yapyiskaiwin. Mi saeya ta wiga uridyu biyek bidi yinkinukikaiya. Mi saeya iki boskwonauwan yaimin diminim pi saeya nisiisimauwi. Mi ta wiga saiir biyan iikamim sima umir komii pi miya saeya miriia pi saiirsiyar mi hai.

¹⁷ Ta wiga saeya ini Pol siya mi krima, saeya ini krimiir mhoiia yita. Mi saeya inokinokin pi hinina kauwok boinkii, kima ti kamim Adi Komiyyin ninomor kou hir nwowiyin siir mi miriyyim, kima krimiirin siyuun Adi Komii siya kaoprige okwowyin siir boinmimauu.

¹⁸ Inokinokin ta wiga hiriinan siyu iirar tirnanaeka. Mhoiia Pol siir pua ina piyaokiya mi siya ha haimisiyao okwo kaokiyin ta wig aiirim mi siya yu biye iir boinkii, kara kariirin Jisis Krai siir inig iir boinki, kira ta wig aiir duguski! Mi ha damki! Mi ti uridyu biyeyin bi kimiminkikin, ta wig aiirin ina yuguskiyin mi siya ina yamkiyin.

¹⁹ Mi ti omin siir biyan inkam komiyyim sima bidi kigii, ti diminin mi sima ina yinokninkiyim, ta wiga saiir umir miya nikiigiya. Mi sima Pol, Sailas sowiir

yonkworimdinu mi sima sowiirin ina kiyainamwo mi sima maeyaua sima nidwo boinaiya biyan inkam komiirin saika hir ini boinaiyu, sowiir boiniyopnatkaigiyam.

²⁰ Mi sima sowiirin biyan inkamin yai wakaeyin, siirim yikunam. Mi sima ina boinin, ti inkam nwiswo Juda hiranko. Ti krimiir om komiirin sowa nini pridiriraerarbumbuniko. Mi krimiir iikamim kakak asi nwokim.

²¹ Mi sowa simiirin yaeya siyu whir bi niisiisimauugo. Mi nim krima om komii Rom simiir siyuin siir napikim. Mi ti siyarin yio iripa bi namasugin. Mi krima ti siyuin sowa niisiimauuwun siir kipi nap, yio ini yaeya siyu ywowin. Mi ti yayim sima boinin ini dig ywokiym.

²² Mi iki iikamim simiir yayim ini sowiirar swoki inkin boinhuriyugiyim. Mi inkam komii komiirim yai hidiyim sima yinikiwimwitki sowiir yuiso. Mi sima boinki, sowiirin idgu hankak dwoki.

²³ Mi sowiirin idgiuni yiparnanae. Mi sowiirin omaka huyokiyokaiya saiir dokmwun apninopkaigi. Mi inkamin ta omaka huyokiyokaiya saiir waikaowiyin siir boinki, kira sowiirin wi sibgu waikao.

²⁴ Mi ti inkamin waikaowiyin, ta hiriinan yai kirie aiir wakaeyin mi ta omaka huyokiyokaiya sowiirin saiir omaka igibopwo hir yami okmwun idwokaiyu. Mi siya sowiir iga kwiiym pae komii komii wiso sowaka yinkin irioninkin widgig.

²⁵ Mi hirii tirii nibwopwowin Pol, Sailas sowa Adi Komii siirim sruiwi. Mi Adi Komii siir mwaiyim ini simiir warar waokaowiiyo. Mi kamim sowaka ninkin hugripkiyim, sima ini sowiirar wakaemikwiiym.

²⁶ Mi bi kimiminkikin nin komiirin ina yitkiwiiyin. Mi ta omaka saiir iyinpaeyin whiekakim ini praprada kinkiyim. Mi ti omaka simiir hugrimkripkiikikaiyim simiir anowim ini sima sima haiwaokiyim mi ti kam whiekakim weyinsopim simiir ninimnrkaiyim ini sima simar huwhromwhro ikiigiiyamim.

²⁷ Mi inkamin ta omaka saiir waikaowiyin siya ha ninsiingiyin ta omaka huyokiyokaiya saiir ano whiekakim simiir kigiyim haiwaokiyim mi siir kwoinin ina yaingwokiyan tari kam whiekakim tapaiir hugripkiikikaiyim bidi yidamkiyim. Mi siya siir kamku iir asi kiwokhaigin siya siyar swoki hampipitnam.

²⁸ Mi Pol siya ini komiira kauwok boinkiyin! Kira kinakina kipi diriraerarbumbuna. Krima bi nidamankim krima tisi tirirar nwowim.

²⁹ Mi ti inkamin waikaowiyin ina kauwok boinkiyin, paeya niuyaeiya saiirim mi siya ina iwit ninopkainaniyin omaka apanauwa hirir mi siya nidid prasae bi kinkin, siir kiu minim ini noppa warar kinamin. Mi ini Pol, Sailas sowiir igmiiga ini akai huuwun.

³⁰ Mi siya ina yikuna apninaniyamo sowiirin yaba hirir. Mi ina boinin, kowa inkam komiiko kara piki hinin diminin siir ti tir? Mi Adi Komii siya pi kariir niki animaiwarkainam.

³¹ Mi sowa ina boino, kira krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siirim daingwo tibmii. Mi Adi Komii siya wi kariir nwoki animaiwarkinaei. Mi kariir omakan iikamim iripi hiriinan, wi siyakinar nanmaiwarkaina swowi.

³² Mi sowa ta yai win kibiya Biyan Inkam Komiiyin siira simiir boinimauugim siya. Mi iikamim siir omakanim simiir warar yinkin boinimauu.

³³ Mi ta ii aiirin, ti inkamin omaka huyokiyokaiya saiir waikaowiyin sowiir paowaiyim ini siya hisokim. Mi bi kimiminkikim siya mi iikamim siir omaka iruanim sima op ina baptaisim.

³⁴ Mi siya sowiirin ina yikunamin siir omaka hirir. Mi siya sowiirin nae minim ina hauu aeyin. Mi maigimaigra prasae rani, siya nwowa iikamim omaka irua saika whwonkaiyim simakan. Mi sima Adi Komii siirim in yaingwo tibmiiym.

³⁵ Mi igwir nugakin, inkam komiirim yai hidiyim om komii Rom hiranim sima swoki ikropkiyakwok, kam nhirim yai niniyim simiirin omaka huyokiyokaiya saiir hirir. Mi

sima ini boinü, kira ti inkam nwisso sowiirin ti ikrop apniki.

³⁶ Mi ti inkamin omaka huyokiyokaiya saiir waikaowiyin siya Pol siir ini boinmauuu. Mi siya boin, iki inkam komiiyim yai hidiyin om komii Rom hiranim sima bidi boinkiyim kowiirin pi kara nikropkii mi kowa ta omaka huyokiyokai aiirin haiburgig mi ha dapniyam mi kowiir kwoinin hiinsim hiinsima dwo.

³⁷ Mi Pol siya simiirin ina boinmauuin, krira ini om komii Rom hiran inkam ywowo mi sima kririirin yai miyik bi sibgu boinkim. Mi diminin krira tirbuin siir bi boinmauugim. Nningaka. Sima kririirin iikamim simiir whwonkam ida, hindara priitiokim. Mi sima kririirin omaka huyokiyokaiya saiirin whisariya nokmwın apinopkaigiko. Mi tari sima kririirin hindara haigiprakai ikrop apniyamam naingwokim, aniya? Nningaki, nningakanga. Om komii Rom hiran inkam komii komiiyim simar wit. Mi kririirin simar swoki ikrop apniki idwowiya hiriirin.

³⁸ Mi kamim yaii niniiyim, sima ta yaiya saiir wakaenamim mi ina yamim mi biyan inkam komiiyim yai hidiyim, simaka ini boinü mi biyan kamim yai hidiyim, sima ha wakaewinim, sowa ini om komii Rom hiran inkamar mi owo mi sima ina yididim.

³⁹ Mi sima ha namim mi sima sowiirin ina ini ouumikmik boinuwim. Mi sima boin, krira kowiirin siyu miyiknan bi tirkikim. Mi sima ina whinapniyamim idowiya hiriir. Mi sima boinki, kowa ti om komiiyim siir haburgik mi kowa maeyau kwira dapnam.

⁴⁰ Mi sowa ina haiburgigo ta omaka huyokiyokai aiirin. Mi sowa Lidia saiir omaka hiriir yam. Mi sowa iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir ini kigu. Mi sowa yai nhirim simiir boinmauu, simiir kwoinim kirie nwoki owim. Mi sima ha haiburgigim mi sima ina yamim. Iriig.

17

Mi om komii Tesalonaika hiran iikamim sima Pol Sailas sowiir tioim minkim

¹ Mi sowa ha napnamo mi sowa om whirin Amfipolis hiriir yapnimbiiyam. Mi sowa ti om iir haiburgigo mi sowa om komii whirin Apolonia hiriir yimbiiyam. Mi sowa ti om iir mi haburgigo mi sowa om komii whirin Tesalonaika hiriir yimbiiyam. Mi omaka ira Juda simiirga yai nidwokai wakaeiya ini ti om iir nwowa.

² Pol siir siyuin iki om komii komiiyim siya namim, siya pi Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya mi siya pi simaka ninkin apinopkainami. Mi Juda simiir ii komii komii kwoimim siya simaka yinkinwamwarki boin, Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yai imiir.

³ Mi siya Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yai imiirin minam boinmauugin simiirin, Adi Komii siya bidi yimbiniin inkam nwirin, hik haiyamın. Mi siya wa naonami mi siya wa swoki insiin idwowi. Mi siya boinki, ti inkamin Adi Komii siya nimbiniin, siya Jisis siyairgin.

⁴ Mi Juda iikam nhirim simaka hirar nwowim, sima ini Pol siir yai aiirim yaingwo tibmiiyiyim. Mi sima ini Pol, Sailas sowiir isid ywowim. Mi iikam whiekakim Grikanim, yim sima iriipi hiriinan Adi Komii krimiir Wanin siirima mi hainanikim. Mi simiir iikam isid bripiyin sima ini sowaka yinkin itinakuim. Mi bi nwowi wigim, yim ini hiriinanar mi tirim.

⁵ Mi Juda simiir kwoinim whwokwoka bi nwokikim mi sima inkam biyeyim siyu hir napamim simiiram yikuuna. Mi sima iikam whiekakim ina yikuuna digim. Mi ta yaiya sima nini boinua mi simiir kwoinim ini haughauga whiyekiyim. Mi sima ini yaiiyamar yaingwokiyim. Mi sima Jeson siir omaka saiir nokwoyokaigiyim mi sima ina hansranim simiirim. Sima minim tirkim, simiirin iikam whiekakim simiir niyopmauugiyim.

⁶ Mi sima simiir bi kigim. Mi sima Jeson mi iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir yikuunam ti om komiiyim siir biyan iikamim simiirim. Mi sima hiniina kauwok boinam, ti kamim siyu bibiyie tirbumbuwi ima ti omom omom imiir. Mi tariinanin sima tisi om iir mi atirbumbuniyim.

⁷ Mi Jeson siya yikunam simiirin siir omaka hiriir. Ti iikam whiekakim sima om komii Rom hiran inkam komiyyin Sisa siir siyu imiir nanugaugaugim. Sima ina boinim, inkam Komii nwirin ina nwowin, siir inigin Jisiskin.

⁸ Mi iikamim mi biyan inkam komii ikim ti om komii siir nwowim, sima ti hiriinan yai imiir wakaeyim mi sima ina yanaakiyim.

⁹ Mi biyan inkam komiyyim sima boin, kimiir yaiya yai paii rani mi kima pi ta yai aiir saingig. Mi Jeson mi iikamim naingwo tibmii ikim, sima umirim ha saingigim mi sima ina yamim. Iriig

Mi Sol siir isidin sima om Beria hir mriigim.

¹⁰ Mi ta iya saiir niyaka iikamim Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim, sima Pol, Sailas sowiirin om Beria hiriir yikropki. Mi iya sima om Beria hir nimbiamim mi sima ina yapnropkainamim Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeya saiir.

¹¹ Mi Juda iikamim om Beria hiranim, simiir kwoinim iikamim om Tesalonaika hiranim simiir hiriinan tani. Nungaka. Mi sima ini maingimainga nwowim, simiir yai aiir wakaeyamin. Mi inokinokin sima Adi Komii siir yayim yokwo hir nwowim, simiira mwainanaeikim. Mi sima nwoki inokninkini, simiir yaiya yai kaimwoka.

¹² Mi Juda iikam whiekakim om Beria hiranim, sima ina yaingwo tibmiiyim. Mi Grik wig whiekakim inigakim mi Grik kam ikim, sima ina mi aingwo tibmiiyim.

¹³ Mi mhoyiya Juda iikamim om Tesalonaika hiranim sima wakaeki, Pol siya Adi Komii siir yaiya saiir boinmimauuwi om Beria hiran. Mi sima asi namkim ti om iirin. Mi sima ini hopswoyu iikamim simiir kwoinim mi sima ina yanaakiyim.

¹⁴ Mi bi kimimankim iikamim naingwo tibmiiyim sima Pol siir yikropki whigbida hiriir. Mi Sailas Timoti sowa ini om Beria hirar ywokiyo.

¹⁵ Mi sima Pol siirin siyaiini minam nani whinapyiku kwiriigigim, siirin om Atens hir nadu atkiniugigim. Mi Pol siya yayim ina boinmimauugigin simiirin, Sailas, Timoti sowiirim. Siya simiirin hinina boingig sowiiramim, sowa wa witsisau kariiramim. Mi sima ina swoki haiyug apnamim om Beria hiriir. Iriig.

Pol siya om komii Atens ta Adi Komii siir yaiya hir boinmimauugin

¹⁶ Pol siya om komii Atens hir ywokokin, Sailas, Timoti sowiirimim. Mi siya ina kigin ti om komiyyin sima uruwai siyaowaini inigin siirara hainani mi siir kwoinin miyik bi naingwokin.

¹⁷ Mi siya omaka Juda simiira yai nidwokai wakaeya, saiir yapnropkainam. Mi siya Judan iikamim mi nhirim Juda iikam tani Adi Komii siir inig hainaniyim, siya yai simaka yinkinwamwarki boin. Mi siya inokinokin pa mi ami maeyaua iikamki ninkiniuwiya saiir. Mi siya yayim pi iikamim simiir hirar mi boinmimauuwi.

¹⁸ Mi kam nhirim Epikuriamni siyu ninokninkiniyim mi kam nhirim Stoikni siyu ninokninkini ikim sima yai saika yinkinwaomwarki boin. Nhirim yim ha boin, ti inkamin yai priiboin priiboiniyin siya dimu minam naingwowi? Mi nhirim ina boinim, siya uridyu biyeyin om whiranin siir yai imiir boinmimauuwi. Pol siya Jisis Krai siir yaiwin kibi aiir boinmimauugin simiirin. Siya boin, Jisis siya ie hiranki ninsiin idwokin. Mi siya ta hiriinan yaiya saiir boinkiyin mi sima ta siir yaiya saiir bi wakaenokninkinkim. Mi sima siirin yai biye asi nikbumbugim.

¹⁹ Mi sima Pol siirin asi nikunamkim simiir biyan inkam komiyyin siiram, maeyaua yai nidwo boinaiya mhiuku Ariopagas hirana saiirim. Mi sima boin, krima ta yaiwin kibiya kira boinmimauua iki iikamim simiir mi krima saiirim naingwowi saiir wakaeyim.

²⁰ Krima ta kiriir yaiya saiir wakaeyim mi krima ini wara wakaeyimyokiyim. Ta yaiya, ini saa ywowa. Mi krima ta yaiya saiir yai mwo imiir ninokninkinim naingwowi.

²¹ Mi iikamim om komii Atens hiranim mi nhirim om whiran iikam ikim, sima om komii Atens hirara yamwoni. Mi sima inokinokin yaeya yai whir bi boinikim. Nningaka. Sima ti yaiwin imiirara whrie boinanaeikaigim.

²² Mi Pol siya biyan inkam komii komiim mhu Aripagas hiranim, simiir whwonkam ida yinsiin okwo boinki. Mi siya boin, kima ti kamim om komii Atens anim kara kimiirin bidi kigim, kima miini haniin miriigim wou nikwo aeyamin.

²³ Mi iya kara waraura nwowa mi karar bidi kigim digworaekwom wou kima nikwo aeyim simiirin. Mi kara biya kwira kig. Mi sima yaiya hir wina hiniina winboinka. Ti Adi Komiiyin krima ninokninkin karamae nwowin. Mi ti Adi Komiiyin kima whaowaeyin mi kima siir inigin hindara whisariiyar, prihainani. Mi kimiirin ti Adi Komiiyin, kima ninokninkin karamae nwowin siir boinmauwam tiri.

²⁴ Adi Komii siyargin nu ninomor mi digworaekwo whiekakim simiir nonkwokwokiim. Siya, nu ninomor sowiir nwowim digworaekwom mi simiir Biyan Inkam Komiigin. Mi siya omaka inkamki nonkwo miriim, siya simiir bi nwowikin. Nningaka.

²⁵ Siyar hauugikim digworaekwo whiekakim iikam imiirin. Mi omwai waiyayokiyokiiyin kwoinbudin pi siyar nwowaiginuwi mi simiir kwoinim asi niyaei. Mi digworaekwo whiekakim simiirin hiriinanar mi hauu haiginu. Mi Adi Komii siirin digworaekwom, inkam nwirkin bi hauumauu haiginugim. Mi siya dimin whiram bi whaowaekin. Nningaka.

²⁶ Biiki biyin Adi Komii siya inkam nwirin Adam siir nonkwokwokikin. Mi siir yinieyim, ini hoimgakar ywokiim. Mi sima piim kwirua bi nimbiyamkim, ini piupai piupai yimbiamim. Mi simiir nu maeyauim sima nwowanim siyar yimbingi, bidi bidiniya siya tiki kwoinin siira naingwokwokaigikin nu maeyau simiirin ya-payapa kikitimtio haiginuim. Mi siya tiki iyim ti digworaekwo whiekakim sima nimbiyamim, simiir warar yinkin imbingi.

²⁷ Mi Adi Komii siya hiriinan minam tirkin, krima siir kiginokninkinim. Mi siya aru nwo rani, ini krimiir kingiinar nwowin.

²⁸ Mi siir kirieya krimiirin omwai saeya waiyayokiyokii mi krima asi nongwomamair aekiyami ti nu iirin. Kimiir inkam nwirin siya hiniina winboinkikin, krima ti ombud komiiyin Adi Komii siirara yinisisimkim.

²⁹ Mi krima ini Adi Komii siir yinisiim ywowim, mi krimiir kwoinin ha kipi naingwo, Adi Komii siya uruwai siyaowai mi siya pae minim krima nonkwokwokiim siya simiir hiriinan tani. Nningaka.

³⁰ Biya kamim ninokninkin karamaeyim mi Adi Komii siya simiirin yai hirii bi boinkin digworaekwom sima tirim ta ii aiirin. Mi tariinanin siya yai ina boinaeyin iikam whiekakim iki omom omomim simiir nwowim. Mi siya boin, kimiir kwoinim ti kisina haigi. Mi dimin biyeyim simiir haimriyugig.

³¹ Mi siya iya kwira yimbin simiir yaimin diminim simiir hidam. Mi siirin Adi Komii siya ie hiranki swoki hidninsiin idwokin. Mi krima nwoki ninokninkini, siya Adi Komii siirgisiira inkamkin. Ti inkamin Adi Komii siya nimbiniyin siyargin, yai hidiyin.

³² Mi iya sima ta yaiya, Pol siya boina inkamin ieyanki ninsiin idwowin siira sair wakaekiyim mi nhirim ini siir boin grinamim. Mi nhirim ina boinim, krima wi kiriiir yai aairar swoki wakae ti dimin iirin.

³³ Mi Pol siya simiirin ha haiburgigin mi siya ina yamin.

³⁴ Mi iikam nhirim yaeya naingwo tibmiigiyim, sima asi namkim saikan. Mi Daionisias siya nu Ariopagas hiran kamim siyu komii ninokninkinim simiir inkam nwirkin. Mi wig ira sair inigin Damariska. Mi iikam nhirim sima ini simakar yamim. Iriig.

¹ Mi mhoiia Pol siya om komiiyin Atens siir haiburgigin mi siya om whirin Korin siir yam.

² Mi siya Judan inkamin nwira kig siir inigin Akwilakin. Mi siya nu maeyaua Pontas dapiya saiir hiranki nitkin. Siya mi siir wig aeya sowa waiyin nu komii Itali hirin aii bi haiburgigo. Mi siir wiga saiir inigin Prisila. Mi Biyan Inkam Komiiyin om komii Rom hir nwowiyin siir inigin Klodias. Siya nhinikriropki Judan iikam whiekakim om komii Rom hir nwowim simiirin. Sowawai ti om komiiyin Rom siir asi haiburgigo mi ina yito. Mi Pol siya sowiirin hir ini kigu.

³ Siya ta miya sowawai miriia wraisu is pani miya omaka miriia saiir hiriinan mi aiarar mi miriigin, umir mi haiyim. Mi siya sowiirwai omaka asi whwonkaigin.

⁴ Mi Juda simiir ii komii komiiyim, Pol siya Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir napninopkainamkin. Mi siya yai simaka yinkinwaomwarki boin. Mi siya Juda mi Grik hiran iikamim simiir kwoin imiir ini boinurwokaiyiu sima Jisis siirim naingwo tibmiiyim.

⁵ Mi mhoiia Sailas sowa Timoti ina haiburgigo nu Masedonia hirin mi sowa ina yitwo Pol siirim. Mi Pol siya inokinokin yaiwin kibiya saiirara boinmimauuwikin. Mi siya Juda simiirin ina boinaekiyin. Jisisin Biyan Adi Komii siyar nimbingikin, Judan iikamim kimiir kaoprigi okwowam.

⁶ Mi sima siir yai aiir yanugaugau mi sima siirin ina yigbumbuwim. Mi sima nu sinim siir yuis aiir nwowim asi nhiskigikim. Dimusi rani, siya pi brombropnamkin. Mi siya ina boinkiyin simiirin, kima kigugukaeyami kimiirar diminkin, yaikakin wi kimakima nwowi. An kara yai karamaeka. Panaowin kara pi iki iikamim Juda iikam tani kara pi simiirin nami.

⁷ Mi Pol siya ta Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir haiburgigin mi siya inkam nwirin siir omaka saiir yam. Ti inkamin siir inigin Tisias Jastaskin. Siya Juda inkam tani, siya ti inkamin Adi Komii krimiir Wanin siir inig iirar hainanikin. Mi siir omaka ini ta Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya ini saiir akpitga ywowa.

⁸ Mi ta Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir biyan inkamin saiir kigriraowiyin, siir inigin Krispaskin. Mi siir wig yin ima, simani bidi yaingwo tibmiiyim simiir Biyan Inkam Komii iirim. Mi om Korin hiran iikam whiekakim sima ta Pol siir yai aiir wakaekiyim mi sima ina yaingwo tibmiiyiyim. Mi simiirin op ina baptais haiginuwim.

⁹ Mi igwir niyaka Pol siya dimin whirin nhwonan siir whin kig. Mi Biyan Inkam Komiiyin siya boinki siir, kira kipi nidid. Nningaka. Kira ha boinmimauugi, mi kira yai mikrim kipi nwo.

¹⁰ Mi kara kinakar nwowi mi inkam nwirin wi kiriir hopswo rani mi kiriirin wi siya tirbumbu rani ti om komiiyin kariir iikam whiekakim ini tirar nwowim. Ta yaiya Adi Komii siya boinkika.

¹¹ Pol siya om Korin hirin, biewiyin whira ywo. Mi bwanim iriyyar whira yinkin o. Mi siya simiirin Adi Komii siir yai aiir boinmimauugin.

¹² Mi ta iya Galio siya nu komiiyin Grik hiran biyan inkam komiikin, hir nwowikin. Mi ta iya Juda sima wara yinkin nhin, Pol siir nwowam io. Mi sima siir yikunam biyan inkam komiiyin yai hidiyin, saika nokwo boinam.

¹³ Mi sima boin, ti inkamin, iikam whiekakim simiir kwoinin siya boinurwokaiyugun Adi Komii siir inig hainanam. Mi ta siir yaiya ti siyiu komii saika iripa bi namasuga. Nningaka.

¹⁴ Pol siya ina naingwowin simiir yai aka nowarkii boinamin. Mi Galio siya Judan kamim simiir boin mi ti inkamin siya siyiu biyie tiriikiswo mi kara kimiir yai aiirin wa pi wakaeyin. Mi siya ti inkamin krimiir oman siyiuin saika bi nantamyiryirkin mi siyiu biyie bi tirkin. Nningaka.

15 Mi tiki diminin siya krimiir oman dimin tani. Nningaka. Juda hiran iikamim kimiir siyuuin mi siir diminkin. Mi digworaekwo whiekakim simiir inigin, yim kimiirar diminkin kimakima ti kitibmii boin. Mi kara ti hiriinan diminin siir yai nidwo wakaeyim pi boriisopi.

16 Mi siya simiir maeyaua yai inkam komii aka nokwo boiniya, saiir hiranka yikriropnatkiikiigi.

17 Mi sima Sostenis siir yankabrinunaowid. Siya Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeyia saiir biyan inkamkin. Mi sima siirin maeyaua yai nokwo boiniya, saiir kingiin hirar yipimpar. Mi Galio siya ti diminin sima tirkiyin, siirsi bi swoki naingwoyimiyokikin. Iriig.

Pol siya om Antiok nu Siria hir nwowin siir hiriir swoki am.

18 Pol siya om Korin hirin, ii kasa bi nwokin. Mi mhoiia siya iikamim naingwo tibmiiyim simiir boingig, ha dwoki! Mi siya ha nhinamin siyaii aiir kwirinam mi Akwila sowa wai Prisila ini saika yinkin amwo Senkria hiriirin, maeyaua siyaii ina namasuwiya om Korin kingiin hir nwowa saiirim. Mi kana ina piriyaonama. Dimusi rani, siya Adi Komii saika bidi yimbinin, dimin whir tiramin. Mi siya Juda simiir siyuuin siir napkin. Mi siyaiiya ha huyanama mi sima ina yamim nu Siria hiriir.

19 Sima om Efesas hiriir yimbiyam. Mi Pol siya sowiirin ti om iir haiburgig. Mi siya ina yapinopkainamin Juda simiir omaka yai nidwokai boiniya saiir. Mi siya Juda kamim simaka ini whreboinaiyu.

20 Mi sima siirin ina sruiyim, kira krimaka wi ii prieiriga nwonami, aniya? Mi siya ina boinin, kara wi dig nwo rani.

21 Mi mhoiia siya simiir boinki, ha dwoki! Mi Adi Komii siya kariirim naingwowi mi kara wi kimiirima swoki iti. Mi siya om Efesas siir haiburgig mi siyaiiya saiir yani kwirinam.

22 Mi siyaiiya ina yamamasu iuwa om Siria hir. Mi Pol siya siyaiiya saiir haiburgigin mi ina kunaidamin. Mi siya om komii Jerusalem hiriir yam. Mi iikamim naingwo tibmiiyim siya simiir ini boinu ti akamim! Mi siya hiriinan tir digigin mi ini om Antiok hiriir yapiinamin.

23 Pol siya om Antiok hirin, ii prieiriga nwokin. Mi mhoiia siya ina yamin. Siya ti nu whiswo sowiir yam, Galesia mi Frisia hir nwowim omisisim nhirim simiir nap miriizamkin. Mi siya iikam whiekakim naingwo tibmiiyim, simiir whinkinsis haiginugin.

Apolos siya Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwikin om Efesas hir.

24 Mi Juda inkam nwirin ti om komiiyin Aleksandria hirankin. Siya om Efesas hir namwonikin, siir inigin Apoloskin siya yai miyik miyik ara boinikin. Siya Adi Komii siir yai aiirin, bidi yinokninkin digin.

25 Mi yio siya bidiyar mi inokninkinin, dimin taemin nhirim Jisis siya diriraerariyim. Mi siya ini simiirar kauwok boinamin. Mi siir yaiya siya boina Jisis siir, siya bi kiyikrikiu boinkikin. Nningaka. Mi siir yaiya ina yinyokigiya hinda tinda. Biya Jon siya, siir boinmimauuwun yayim, simiir kwoin kisina haigiyam mi op baptaisim. Mi siya simiir boinmimauugin.

26 Siya Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeyia saiir yam. Mi siya yayim ini hindara ini boin iskiyim mi siya simiirsi nidid kwoin bi naingwokin. Prisila Akwila sowawaiyar wakaeyo mi sowa siirin ina yikunamin sowiirwai omaka hiriir. Mi sowawaiyin siirin haninggin yanaakninkii haiginu Adi Komii siir siyuu imiirin siirin. Mi siya wi nwoki sibgu inokninkinim.

27 Mhoiia Apolos siya nu komiiyin Grik hiriir namim minin mi iikamim naingwo tibmiiyim om Efesas hiranim sima boin maingimaingha haiginugi siirin. Mi yokwowa sima win hauugi, nu komii Grik hiran iikamim naingwo tibmiiyim simiirin. Mi sima

hinina win boinki, kima siirin wi dikunam kimiir omaka hiriir. Mi iya siya nu komii Grik hir nimbiamin mi iikamim naingwo tibmiyim simiir piu nhinmi siya ini kin haiginiuu. Biya Adi Komii siya naingwobumbuwa simiir kwoin imiir kisina haigiyam.

²⁸ Mi siya ini igaokaka ywowin, Juda sima boinim yai bibiyeyim iikamim simiir whwonkam ida mi siya simiirin yayim Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir nwowim Jisis siya inkamin biya Adi Komii siya nimbingiyin krimiir whindiriraerar haiginiuwam mi siir boinkika. Mi sima asi nongwomamair aekiyamkim. Iriig.

19

Pol siya om Efeses hir mriigin

¹ Apolos siya om Korin hir mriigin. Mi ta iya Pol siya iki nupai nupaiyim simiir nap mriiyin. Mi siya om Efeses hiriir yap nimbiam. Mi ti omin hiran iikam nhirim naingwo tibmiyim, simiir ini kigu.

² Mi siya sruiyu biya kima naingwo tibmiyim mi kima Adi Komii siir naeyu miyik iir bidi yaeyin? Mi sima boin, niingaka. Krima Adi Komii siir naeyu miyikin siir yai bi wakaemiminkim.

³ Mi Pol siya boinki simiirin, kima piki hinin siyiuin si baptaisim. Mi yim ina yowarki boinkiyim, nim krima Joni siyiuin op siya baptaisim mi siir baptaisim.

⁴ Mi Pol siya boin, biya Jon siya iikamim simiirin op baptais haiginiugim mi siya ti siyiuin min nisiimauugin, sima naingwo tibmiyim. Jon siya Juda iikamim simiir boin, kima ti inkamin kariir mhoiia nitin siirim daingwo tibmi. Ti inkamin siya Jisisin siyairgin.

⁵ Mi sima ta Pol siir yayi saiir wakaeyim mi ini Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir inig iirar dapim mi op ina baptaisim.

⁶ Mi Pol siir ina simiir yonkwoki mi Adi Komii siir naeyuin ini simiir yaninkiniuniyin. Mi sima ini yaipai yaipaiyim ninomor kou hiranim, ini simiirar boinamim profet kamim yayi sima boiniya mi sima simiir hiriinana boinkim mi sima Adi Komii siir yayi ina boinimauuwamim.

⁷ Ti kam whiekakim iur nwisko, Adi Komii siir naeyu miyik iir haiyim.

⁸ Mi Pol siya ina yapninopkainamin omaka Juda simiira yai nidwokai boinaiya saiir. Mi yayi siya nini boiniuwa, siya ini hindara ini boiniskiyin. Siya nididmir nididmir bi boinkin mi siya ini simakar yinkinwamwarki boinin simiir kwoin imiir boinurwokaiyam. Mi siya simiirin Adi Komiiyin siir iikam mi siir digworaekwowim simiir kigriraowiyin siir boinimauuim bwanim parig whoim.

⁹ Mi nhirim ini boriisop waeyaowim, bi naingwo tibmiigim mi iikam whiekakim simiir whwonkam idan mi sima yai biye Biyan Inkam Komiiyin siir siyu iir yigbumbu boinim. Mi Pol siya simiir haiburgigin mi siya iikamim naingwo tibmiyim simiirar yikunam mi inokinokin Pol sima skulam Tiranasi hiriir namikim, Adi Komii siir yayi saiir whrie boinaiyuwam.

¹⁰ Siya hiriinanar diriraeraryokiyiyin biwiyi whis. Mi iikamim nu Esia hiranim, sima bidi wakaeyim Biyan Inkam Komii siir yayi imiirin. Mi Judan iikam mi Grik an iikam yim ina mi wakaeyim. Iriig.

Siva siir yinisim yinkamiyin ima.

¹¹ Adi Komii krimiir Wanin siya hauugikin Pol siirin kirieni, ti dimin kirie komiiyin mi ti diminin, yio ini sa ywoiskiyin.

¹² Mi sima yuis mirim pi Pol siir piu aiir naka iprakna haii mi mhoiia pa hainami iikamim makakim simiir piu imiir nini hainiiyuwi mi ta simiir ma simiir niya pi digar nwoki. Mi iki uridyu biye biyeyim simiir nwowim ina haiburgigim mi ina yamim.

¹³ Mi ti Juda iikamim omom omom nhirim sim yapyokiyoki inkamim uridyu biyekakim simiir yinimniski. Mi sima boin, nim ti yiu bibiyeyim sim ninimniskiyami ti

Jisisni inigin si niki kinankiuwi. Mi sima yiu biyie siir boinki, ti inkamin Pol siya boinin siir inig ieya niuwi mi kira damki.

¹⁴ Juda simiir yaowae adin pris Sipakin, siir yinisimim iriyyar nwisko. Mi sima ti hiriinan siyiu imiir tirikim.

¹⁵ Mi ti uridyiu biyeyin siya simiir yaiyaka hinina yowarki boin, kara Jisis Pol sowiir bidi yinokninkinin mi wim kima yipikim.

¹⁶ Mi ti uridyiu biyeyin ti inkamin siir piu hir nwokin, sima diriraerar niskinakim mi sima ta omaka saiir haiburgig mi ini paru parura yidam natkiiginamim. Nhie aunowaiga.

¹⁷ Mhoiyya Juda iikam whiekakim mi Grik iikam whiekak ikim, sima om Efesas hir nwowim, sima ta yaiya saiir wakaeyim mi iikam whiekakim sima nidid pranae bi kinkim. Mi sima Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir inig iirar hainanim.

¹⁸ Iikam whiekakim naingwo tibmiyim mi sima ina yitim. Mi digworaekwo biyie whiekakim biya sima tir kaiyuum, ini simiir ini boinkiniyim, iikamim simiir whwonkam ida.

¹⁹ Mi iikam whiekakim nop min nanaowiyim mi naeboin wir minim pa samsakikini wigam. Mi simiirin ina ikom swokiyim pae arar, iikam whiekakim simiir whwonkam ida. Mi digworaekwowim yokwo sima winim simiir iripar mwainim, hinina yimbiyam. 50,000.

²⁰ Mi ti hiriinan siyiuin sima tirin mi Biyan Inkam Komii siir yaiya ina kiririrama mi ta yaiya ini komiyya ywokiya. Iriig.

Mi om Efesas hiran inkam whiekakim sima Pol siirimin io yai prasae bi saokim.

²¹ Mi saiir mhoiyya, Pol siir kwoinin Adi Komii siir naeyiu miyik ieya yowomwarkaiyu, nu Mesedonia mi nu Grik hiriir napamim mi mhoiyya siya om komii Jerusalem hiriir namam naingwokin. Mi siya boin, kara ti omom simiir nini kignaki. Mi mhoiyya kara wi om komii Roma hiriir nami.

²² Mi siya inkam nwiso siir whin miriyywo sowiir yikropki, Timoti, Irastas sowa nu Mesedonia hiriir namim. Mi Pol siya nu komii Esia hirar iki okiyin.

²³ Mi taka iya hik komiyya om Efesas tiriir yimbini. Mi sima nansao prasae bi kinkim. Mi ta hik komiyya whisarii bi nimbiyamka, Pol siya siyiuin iikamim sima naingwo tibmiyin Jisis siirim mi siir boinmaugin. Mi ta hika asi nimbiyamka.

²⁴ Inkam nwirin hir nwowin siir inigin Demitrias siya ti inkamin digworaekwo paipaiyim silvani nonkwokwowikin. Ta omaka wiga Atemis saiir inignana saiir inig iir hainanam. Mi siir miyan kamim, ti digworaekwowim simiir nonkwokwowiyim mi sima umir prasae bi haiigim.

²⁵ Mi siya siir mi miriyyim simiirim wara yinkin ikiuna. Mi siya simiir boinki, krima mi kwiruwa miriigim, kima dinokninkin, krima umir komii asi haii, ti miyim krima miriyyim simiirsi haii.

²⁶ Mi ti inkamin Pol, iikam isid komiiyin pi siya nhinpriginaei. Mi simiir kwoinin pi siirima naingwowi. Mi kima bidi kigim mi kima bidi wakaeyim siya ti hiriinanin om Efesas hirira bi tirkin. Ningaka.

²⁷ Ta Pol siir yaiya ini krimiir umir miyya saiirar yikripkiya mi hiriinana sasa rani. Ningaka. Mi sima wi ta omaka komiyya Atemias wi saiir haimriyugigi mi wi ta wiga saiir inig iir mi hainan tani. Ningaka. Mi ta omaka komiyya mi ta wig aeya, yo wi hiriyyar nokwosaoekaeyami. Ta wiga inig komiigaka mi iikam whiekakim nu komii Esia hiranim, sima saiir inig iir hainanikim. Mi ta Pol siir yaiya wi ta simiir wiga inig komiikak nwowa, wi saiir nikworinuwi. Siya hinina boinkin.

²⁸ Mi sima ta yai aiir wakaekiyim mi simiir kwoinin ini haughauga whwiyekiyim mi sima ini komiyya kauwok boinkiyim, Atemias! Saeya om komii Efesas krimiir biyan wig komiiga.

29 Mi ti om komiiyin siir hiran iikamim, yai ini komiyya nhinkii kauwokiyim. Mi sima diriyar yinsiin iwitnam, maeyaua iripa yai sima nidwo boiniya saiirim. Mi sima Gaias, Aristakas sowiirin wara yinkin kiwowit hainam. Ti inkam nwisso nu komiiyin Mesedonia hiranko sowa ti inkam nwisso Pol saika nap miriigo.

30 Mi Pol siya iikam whiekakim, simiir bopwo napninopkainamim minkin. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima yikidu siirin.

31 Mi nu komii Esia hiran inkam komii nhirim sima Pol siir nomiiyaugim. Mi sima yai siirim boinki mi sima siirin ina boinikidukiyim, kira maeyaua yai iripa nidwo boinaiya, wi saiir kipi napninopkai.

32 Ti iikam isid komiiyin, ta omaka yai nidwokai wakaeiya saiir nwowim sima omkakarim ini diriyar nhinki kauwok boinkiyim. Mi sima yai whiruwani biri kauwok boinkikim. Nhirim yai whirni, nhirim yai whirni hinin hinina kauwok boinki. Mi iikam hoimgakim sima biri ninokninkinkim ta iripa sima nwowa mi sima bi ninokninkinkim inkamin ta iripa sima nwowa saiir bi nwowanin.

33 Juda sima Aleksanda siirin bopwoniya hiriir iyopninopkaigi, simiir bi nwowam. Mi iikam whiekakim sima ini whiekakar kauwok boinkiyim. Mi Aleksanda siya ina yisiimauugiyin, simiir yai imiir niribmi boinim. Mi siya simiir yai aiir nowarki boinkiyim tirkin.

34 Mi iikam whiekakim sima ina kigninokninkinkiyim siya Juda inkamkin. Mi sima whiekakim ini diriya nhinkiikauwok boinkiyim. Atemisa om Efesas krimiir biyan wig komiiga. Mi sima idip idip ini ta yaiya saiir saiirar iyop boininaeyim.

35 Inkamin omaka komii nidwokaiyin yaimin winiyin om Efesas hiran iikamim simiir yaiyim siya yinsiin okwo paringigi. Mi siya ina boinin, kima ti om Efesasan iikamim kima wakae! Krima ta omaka aiirin minam kigriraowi, Atemis saiir inig iir hainanam. Mi ta siiya haiya praprasa ninomor kou hiranki nikiinainiya saiir wara kigrirao. Mi iikam whiekakim sima bidiya yinokninkinim.

36 Mi ta yai aiirin wi inkam nwirki nanugaugau rani. Niingaka. Mi kima yai tanki! Mi kimiir kwoinim haeya kipi kinki mi dimin whirin ha kipi nanka diriraerarki.

37 Kima bidi yikunaniyim ti inkam nwisso sowiirin. Mi sowa ta omaka Atemisa saiir dimin whir bi tauae haigo. Niingaka. Mi sowa krimiir biyan wig komiyya saiir bi nigbumbugo. Niingaka.

38 Mi Demitras siya mi kamim mi saika miriiyim sima yaigakinuwi, inkam nwirin saikain mi sima iya ta omaka yai wakaeiya mi sima saiir dam, yai boinamin. Mi sima ta yaiya, inkam komiiyin saika tini boinu.

39 Mi kima yaigakinuwi, kimiir kwoinaw waraurar tiki okainam. Mi wi yaowaeyim yai nidwokai wakaeiyim, om Efesas hiranim, simaka tini boinu.

40 Mi om komii Rom hiran iikamim sima krimiirin wi yaigak nwowi, ta krima ninii nansaowa maeyaua iripa nidwo boinaiya saiir. Mi krima hiriinan wi whisarii dimuim ninii nansaowi? Mi sima krimiirin inkam komii komiiyim simaka boini mi krima wi yai karamaeyar nwowi. Siya hinina boinkin.

41 Mi yai siirim dig nwokiyim mi siya simiirin ina boinkiyin, kima ha ti nhinkinam. Iriig

20

Pol siya nu Masedonia mi nu Grik hir napmiriigin.

1 Mi ti yaiya sima ninii nansaowa dig nwokiya mi Pol siya iikamim naingwo tibmiiyim simiir yikunam. Mi siya yai nhirim simiir boinmauugi, simiir kwoin imiir kirie haiginuwim. Mi siya simiir boingig, ha dwoki kima mi siya om Efesas hir haiburgigin mi ina yamin nu Madedonia hiriir.

² Mi siya om whiekakim simiira yapmarii, siya yai kasa biri boinmimauugin iikamim naingwo tibmiiyim simiirin, simiir kwoin imiir kirie haiginuwim. Mi siya mhoiia nu Grik hiriir yimbiam.

³ Mi nu Grik hirin siya bwanim whwoima ywo mi mhoiia siya nu Siria hiriirin siyaii aiir kwiriinamim yaingwo. Mi siya wakae, Juda sima yaiya siirim nomboin tibmiikimaigim, siir nisom aokiyim. Mi Pol siir kwoinin ina yaingwowin, kiya? An wi nu Masedonia hiriir swoki ami.

⁴ Sopata siya om Beria hirankin, siya Piras siir yinisimkin, siya Pol saika namkin. Mi inkam nwiswo om Tesalonaika hiranko, Aristakas mi Sekandas. Mi Gaias siya om Debi hirankin. Mi Tikikas mi Trofimas yo nu komii Esia hirankin nitko. Mi Timoti siya sowaka yinkin am. Mi sima ini Pol saika yamim.

⁵ Sima ti kamim biya namim, krimiirimin sima om Troas hir ywokwokin.

⁶ Mi iia Juda simiir ii komiia wou sima nikwo aeya, bretin niyopiin karamae nwowiyin siira, ya bidi yamkiya. Mi mhoiia krma siyaiia saiir yani kwiriinam mi om Filipai siir haiburgig. Krma ii iriir aka om Troas hiriir yimbiam mi krma iiyim iriir kwisa ywo om Troas hirin. Iriig.

Mi om Troas hirin Pol siya Yutikas siirin ie hiranki hidninsiin idwokin

⁷ Mi biyan ii komiia krma iikamim naingwo tibmiiyim simaka maeyau kwiruwa ywo. Mi sima nae ina yaeyim. Mi Pol siya yai iikam imiirin ina boinmimauugigin. Siya asi boinmimauugigin, siya waka namim naingwowi. Mi siya yai priei asi boinyokiyokiyamkin mi niibwobwo boin digiwii.

⁸ Mi krma omaka anaua kouana saiir nwokim. Mi ta omaka pae hoimgakim niuyaiyim haninggin haingomu ininankinam.

⁹ Mi inkam nwirin, whrankin, siir inigin Yutikaskin. Mi siya ounib nidwokin. Mi Pol siya yai ina boinanaeyin. Mi Yutikas siya ta yai aiir wakaeninidin mi siir nhwoin ina yasae whinwowam iuguskiyin. Mi siya ina wariniwarkiinanamin nua hiriir. Mi ti ounibin omaka anau kwoimaka saiir nwokin. Mi sima ha nhinuungiyim siir haiyim mi sima yauni kigu, siya bidi yisom aokiyin.

¹⁰ Mi Pol siya wara yinkin iunainam. Mi siya ti whranin siir yauni ankab idwo iu. Mi siya ina boinin, kima kipi naingwoyimiyok, siya tisi irkak piuar swoki owin.

¹¹ Mi Pol siya ha swoki iyammin koua hiriir mi siya paimirim ina ini inikimkir hauu iuwun. Mi sima ina yaeyim. Mi siya yai simaka boinainanaewiyyin mi ini ii aeya yinkianonkwokiyakwoka. Mi siya simiirin haiburgikyakwokin mi siya ina yamin.

¹² Mi ti whranisimin siya ini wadieya swoki owin. Mi sima siirin ina yikunamin siir omaka hiriir. Mi simiir kwoinin ini wadiyar yaingwokiyim. Iriig.

Pol siya om Troas hir haiburgig mi om Mailitas hiriir yamin.

¹³ Krma biya namkwokinkim mi siyaiia saiir yani kwiriinam. Mi om Asos hiriir yimbiam. Mi ti om iirin krma Pol siirim ini hansiru. Mi siirin siyaiini krma pi yuginamin. Biya siya niki boinkin siyaiini kwiriinamin. Mi Pol siya simiiramin nua yapriokiwin om Asos hiriir.

¹⁴ Mi Pol siya krimiirin om Asos hir ini kigni mi krma siirin siyaiini yuginam. Mi krma om komii Mitilini hiriir yimbiam.

¹⁵ Mi krma ti om komii Mitilini siir haiburgigin mi ina kwiriinamim siyaiini. Mi igwira krma mhuwisimin Kaios siir kingiin yakii pirkin idamyakwok. Mi igwira krma ha swoki iyikidnaidamim mi mhuwisim whirin Semos siir kingiin pirkinnaidamyakwok. Mi igwira ha swoki iyikidnaidamim mi krma om komiyyin Mailitas siir kingiin yaki pirkin idamyakwok.

16 Mi Pol siya om Efasas hir namasunamim pi boriisopi. Mi siya nu Esia hiriir mi amim pi mi boriisopkin. Dimusi rani, siya minam nankanamkin om komii Jerusalem hiriirin, ii komiia nae naekwowakiya Pentikos nikiuwiya saiir wara ninkin owouwim. Iriig.

Pol siya om Efasas hiran biyan inkam komiiyim simiir boingigin ha dwoki.

17 Mi krīma om komii Mailitas hir nimbiyamim mi Pol siya yaikiuin ina hauugiyin om Efasas hiriir, inkam adiyoowaeyim siyu komii kigriraowiyim simiirim boinkikin sima siirim nitim.

18 Mi sima siir hiriir nimbiyamim. Mi siya yai ina boinmimauuwim simiirin. Kima bidiya yinokninkinim iya kara winwina nita nu Esia hiriirin mi siyuim kara diriraerarim, iiyim kara nwokaigiyim kima bidi kigim.

19 Ii kasa rani, Judan iikamim sima siyu biye kariir tirim naingwowim. Mi ti hiriinan siyuin, kara pi hika mi haii. Mi an kara kariir inigin ini aowar ikworinugigin mi ini Adi Komii siir inig iirar hainan iskiyin.

20 Kara ta yaiya kimiir boinmimauuwiya, saiirsi nidid rani. Mi kimiir omaka ima mi maeyaua iripa yai boini aka kara kimiirar niki boinmimauugin, ta yai kibiya.

21 Kara Juda iikamim mi Grikan iikam ikim, kara simiirin yai prasae bi boinkim simiir kwoinin Adi Komii krīmiir Wanin siirim kisina haigiyim. Mi sima krīmiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siirim daingwo tibmii.

22 Adi Komii siir naeyuin siya boinkikin kariirin mi kara tapa ha napnamkin, om komii Jerusalem hiriirin. Mi iya kara hiriir nimbiyami, kara ninokninkin tani sima kariirin wi dimu tir wini.

23 Iki omom omomim kara nami, Adi Komii siir naeyuin siya boinkikin kariirin. Sima hik wa hauuwi mi kariirin wi omaka huyokiyokaiya wi saiir hukripkaiikaigigi.

24 Kara hininam naingwo rani, kara irkak piua nwokripkaiyim. Ningaka. Siya dimin komii rani, kara wi ta kariir piu aiirsi naingwoyimiyok rani. Ningaka. Kariir kwoin komiiyin dimin komiiyin Adi Komii siya hauugiyin ini siyar nwowin. Mi siir digi, ta miya siya hauugiya kariir mi kara siir yai win kibiya saiir boinmauu siir naingwobumbuwa krīmiir hauugiya.

25 Biya kara kimaka napmriugin mi kara Adi Komiiyin siir iikam imiir kigriraowiyin mi siir digworaekwo ikim kara siir yai imiir boinmimauugin. Mi tariinanin kara ina ninokninkinin mhoiia kima wi kariir whwonkam iir swoki kig rani. Ningaka.

26 Mi kara tapa kimiirin pi yai asi boinmimauugigi ta yaiya prasae rani. Mi kimiir nwirkin siya siyu biye tirkin mi ti hiriinan siyuin yio yaiya wi kariirim kipi nit.

27 Mi kariir kwoinin nidid kwoin naingwo rani, Adi Komii siir yayim mi siir digworaekwowim mi siir siyupai siyupaiyim kimiir boinmimauusiyin. Ningaka.

28 Kima, kima kimasia kigiraona, Adi Komii siir iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir kigrirao. Adi Komii siir naeyuin siya hauugin ta miya simiir kigriraowam. Mi kima sibgu kigrirao, Adi Komii siir isid iirin. Mi Jisis siir nhieya paeyakwiya siya naowa mi ha naokiinaiiia simiirin saeyar yanmaiwarkaina. Mi kima simiirin sibsibim kima kigriraowiyim mi simiir hiriinan kigrirao.

29 Kara bidi yinokninkin iya kara kimiir haiburgigi mi kara nami mi mhoiia inkam biyeyim niti wi kimakar namwoni. Mi sima kimiirin wi wra biyeyin sibsib pirimtio aokaowiyin mi wi siir hiriinan pirimtio aokaowi.

30 Mi kimiir inkam nhirim, wi yaimwoni boin tani wi hindara niksise boini. Iikamim naingwo tibmiiyim sima, simiir siyu imiir nwoki apim.

31 Kima sibgu kaorarao inokinokin. Biya kara piugi bi piyaokin ti biewi whoimim, kara nii nabie nii nabie boinmimauugin ta yai win kibi aiirin. Mi kara kimiirsiyin naingwoyimiyok prasae bi kinkin nhwo kariirin ouwoba pi wara griekiinaiini mi kima kipi naingwo owouu.

³² Mi tariinanin kara kimiirin ini Adi Komii saika yinkiamasukikinim paeni hanin, kimiirin siya kigriraoim. Mi ta siir yaiya naingwobumbukaka, ti hiriinanin wi kimiirar kirie haiginuwi. Mi wi siya hauugi dimin miyik miyikim kimiir. Mi siir isidin dimin whirkin bi kimbugin simiir warar yinkin hauu.

³³ Kara inkam nwirni umir digworaekwowim simiirim bi kigmairgin.

³⁴ Mi kima bidi yinokninkinim. Iya kara kimaka nwowa, kara kanakana mirii inkiguna hainae. Mi kariir digworaekwowim pi kanakana swoki saini. Mi kariir isidin kanaka nwowiyin mi kariir whinmiriyyim simiirin pi wara mi sain hauuwi.

³⁵ Kara kimiirin bidiya yiisiisimauuim siyuin umiram kara miriinanaiyin. Mi wim kima hiriinanar timi miriinae iikamim umir digworaekwo karamaeyim simiir hauuwam. Mi kima sibgu donkworinu Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir yaiya. Siya hinina boinkin, inkamin digworaekwo haiwiniyin siya wi wadeyar mi owi. Mi inkamin digworaekwo hauuwi yio ini wadeyar ywokiyyin. Pol siir yaiyim hiningim.

³⁶ Mi Pol siya ti yai imiir boin digiyin mi siya ogmwo ina huanainamin. Mi siya ini simaka kwisin, nhwo Adi Komii siirim.

³⁷ Mi sima nou prasae biri kinkim siirsiiyin. Mi sima Pol siirar yankab ouugi.

³⁸ Mi sima yaiya Pol siya boina saiirar naingwokim kima wi kariir whwonkam iir swoki kig rani mi sima hik prasae biri swoki okikim mi sima ina whinapnaniyamim siyaii hir yani whinap kwiriigi. Mi sima ina boinkiyim siirin, ha dam! Iriig.

21

Pol siya siyaii aair kwiriinam mi siya om komii Jerusalem hirii yam

¹ Krima simiir haiburgigim mi krima siyaii aairim yam. Mi siyaiiya ina huaninama. Mi krima omin Kos nikiuwiyyin, siirim hirirunaidam. Mi igwir nugakin krima mhu sim whirin Ros nikiuwiyyin, siir yimbiyamyakwok. Mi krima siir haiburgigim mi om Patara hiriir yimbiyam.

² Krima siyaii ira nu Finisia namana saiirim hansrani. Mi krima ta siyaiiya saiir kwiriyyim mi ta siyaiiya ina huaninama.

³ Mi krima ha namim, mhuisim whirin Saipras nikiuwiyyin bopwoniya nidwomaiyyin siir kwakig kigam yio yaiyaeya kwomaimigii. Mi krima nu Siria hiriir yimbiyam. Mi krima om Taia hir yamamasu iu. Mi siyaiiya digworaekwowim ti om iir yigingig.

⁴ Mi krima iikamim naingwo tibmiyyim simiir ini kigu. Mi krima ti om iirin iyyim iriyyar kwisa ywowak. Mi Adi Komii siir naeyu miyikin siya hurworwokaikin iikamim naingwo tibmiyyim simiir kwoin imiirin. Mi sima Pol siir boinmauu, kira om komii Jerusalem hiriirin wi kipi nam.

⁵ Iya krima nimbinaimim ti om iirim ini hiriyyar digigim mi krima ti om iirin ha haiburgigim mi ina yaim. Mi kamim naingwo tibmiyyim mi simiir wigyin ima mi kimiirin sima yana whinapkinisugig om komii siir yaba hir. Mi krima whigbid hirin ogmwo ha nani huuum mi ina sriyyim Adi Komii siirim.

⁶ Mi krima simiir boingik, ha dwoki! Mi yim sima iripi hiriinan krimiir mani boinki, ha dam! Mi nim krima siyaii ira saiir kwiriinam. Mi sima ina swoki amim simiir omaka hiriir.

⁷ Mi krima om komiiyin Taia siir haiburgigim mi om komii whirin Tolemes siir yimbiyam. Mi krima iikamim naingwo tibmiyyim simiir boingig, naiowaka kima! Mi krima iya kwira ywowak simaka.

⁸ Mi igwira krima om komii Tolemes hir haiburgigim mi om komii whirin Sisaria hiriir yimbiyam. Krima inkamin Adi Komii siir yai napboinmamauuwiyyin Filip, siir omaka hiriir yam. Mi siya kam iriyyar nwiso aposel simiir whinap miriyyim mi simiir nwirin mi siyairgin. Mi krima saika ini owou.

⁹ Siir yinisim yinugiyinim idigim. Simiirin kamki bi niki onkwonakim. Adi Komii siir naeyiu siya tirikikin simiirin mi sima Adi Komii siir yai aiir asi boinmimauugim, ti yinugiyin idiyim.

¹⁰ Krima ii kasa biri nwokim ti om iirin. Mi profet inkamin Agabas nikiuwiyin, siya nu Judia hirankin nitkin.

¹¹ Siya krimiirim nitin mi Pol siir puwopa saiir ini hainaki mi siir iga inim simiira swoki kogrimdinunam. Mi siya boinki, Adi Komii siir naeyiun, hinina boinkikin, om komii Jerusalem hir nwowim Juda simiir iikamim sima ta pu wopa saiir ad iirin, wi hiriinana kogrimdinuwi. Mi sima siirin, wi iki iikamim Juda iikam tani wi simiiram nikropki. Agabas siya hinina boinkikin

¹² mi krima ta yaiya saiir wakaewinim mi krima ti inkam nhirim krimaka nwowim, krima ini Pol siirar boininaeyim, siya wi om komii Jerusalem hiriir kipi swoki amimin.

¹³ Mi Pol siya ina ywowarkii boinin mi kima dimusi nounanaei? Mi kariir kwoinin biyie kima nwowaiginuwi. Mi kariir kwoinin ha naingwowi, sima kariirar kogrimdinuki wandi mi kariirar mi isom aoka wandi om komii Jerusalem hirin. Dimusi rani, kara krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir inig iir boinmimauuwi. Kara yai min karamaeka, yo dimin komii rani.

¹⁴ Mi krima siirin wi yaeya kwoin pa swoki kisina haigi. Mi krima ta yai aiirin asi niuguskikim. Mi krima ina boinin, krimiir dimin tani, krima Adi Komii siir kwoin iirara napiski.

¹⁵ Mi ii nhirim bidi yamkiyim mi krima digworaekwowim ina diriraerar haiginamim om komii Jerusalem hiriir namim.

¹⁶ Mi inkam nhirim naingwo tibmiiyim om komii Sisaria hiranim, sima krimaka warar namkim. Sima krimiirin siir omaka hir whinapyikiugig. Siya ti mhuuisim whirin Saipras siir hiran inkamkin. Siya bidiniya naingwo tibmiigin mi krima siir omaka hir ywo.

Mi Pol siya om Komii Jerusalem hiran biyan iikamim yai simiir boinmimauugin.

¹⁷ Iya krima om komii Jerusalem hiriir nimbiamim mi iikamim naingwo tibmiiyim sima krimiir kigwinim, ini maigimaiga ywowinim.

¹⁸ Mi igwira Pol siya krimaka yam, inkam komii komiiyim Jems sima iripa mi kwiruwa miriyyim siyiu komii kigraowiyim, simiir kignakiyam.

¹⁹ Pol siya simiir boingig, nabie kima! Mi siya simiirin haningin sibgu boinmimauugi, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya tirim siir miya saiir, iki iikam nhirim Juda iikam tani simiir. Pol siya biyan kamim simiir yai wakaewinin mi siya ina yamin simiir omaka aiirin.

²⁰ Iya sima wakae digiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainanim. Mi siirin sima boin, nomiiyau! Kira wakae! Juda simiir iikamim kasa rani, tausenkim, Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim. Mi sima ini Moses siir siyiu komii iiraramar naingwo tibmiiyim mi sima siir napam naingwowi.

²¹ Mi kam nhirim sima kiriirin hinina mi boinki, Pol siya Juda simiir iikam nhirim iki iikamim Juda iikam tani simiir nu nwowim simiir mi boinmimauuwi, sima Moses siir siyiuin ha boinin siir haiburgigim, kima kmiir yinisimim simiir moisim simiir kipi kitiyopnir hai. Mi kima Juda simiir biyan siyiu iirar kipi napkripkai. Mi sima hinina boinkim,

²² krima bidi yinokninkinim kiriirin mi ta kiriir yaiya bidi yama. Mi sima wa ninokninkini kira bidi yitin mi krima kiriirin wi panina tiri!

²³ Mi krima kiriirin pi siyiu whirin siir boinmimauuwi. Mi kira wi hiriinan siyiu iirar tir. Mi ti kam nwiyyim ti tir nwowim, sima dimin whirin Juda simiir siyiu iir tiram naingwowi.

²⁴ Mi kira ti kamim simaka dinkin am. Mi kira simaka nami mi ti Juda simiir siyiuin ti kam nwiyyim sima tiri mi simaka timi inkin tir, whauriyinan nwowam. Mi kira umirim wara timi haigin simiir kan aiir pariyaowim. Mi iikam whiekakim wa ninokninkinki. Mi ta yaiya sima boina kiriir mi saeya hindara niksisaeka kaimwo rani. Mi sima nwoki ninokninkinki kira siyiu komiini yaiyim simiirar mi wakae yoknaeikin.

²⁵ Mi iikam nhirim Juda iikamim naingwo tibmiiyim krima yokwo bidi win hauugiyim simiiram. Mi ta yokwowa hiniina boinki, kima kigrirao! Mi wraisuim kamim sima hauuwiyim, uruwai siyaowainiyim, kima simiir kipi nae. Mi kima wraisuin nii ara sima nomboru aowiyin siir kipi nae. Mi nhie aiir kipi mi kwiyae mi kima hai kipi nanae. Ti yokwo saiir yaiyim hiniina boinkim.

²⁶ Higwira Pol siya kam nwiyyim, simiir yikiunam, op whauim. Mi sima op ha whau digiyim mi sima ina yapninopkainamim Juda simiir omaka Adi Komii, siir inig iir hainanam. Mi sima, simiir boin wakaeki wi paka hiniin iya sae digi, ti siyiuin op whauiyin! Mi wraisuim sima wi nwonira yapayapa nanag hauugi Adi Komii siirin. Iriig.

Juda sima Pol siirin hirar yonkworimdinuin.

²⁷ Mi mhoiya ii iriyyar kwisaka dig kingiin nwowim mi Juda iikamim nu komii Esia hir nwowim, simar kig Pol siya simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya, saiir nwowi. Mi iikam whiekakim simiir kwoinim sima ini hopswo iu Pol siir nonkworimdinuim.

²⁸ Mi sima haningim kauwok nanaeki. Kima ti Isrelan iikamim, kima krimiir whin diriraerarki. Ti inkamin siya iki omom omom whiekakim simiir kamim siya nisisimauwi. Mi Moses siir siyiuin mi Isrelan iikam ikim mi ta Juda simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya wi siya nanugaugauwi. Mi ti diminin sasa rani. Ningaka. Siya pi iki Grik simiir iikam nhirim simiir wara mi ikmwim apninopkainami, ta Juda simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiirin. Mi taka omaka miyik bi nibiyamka. Sima hiniina boinkikim.

²⁹ Biya sima kigin ti inkamin Judan inkam tani Trofimasin, siya om Efesas hirankin. Mi siya Pol saikar nwokin om Komii Jerusalem hirin. Mi simiir kwoinin ha naingwokim Pol siya nikiunami siirin simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hiriirin. Mi ta yaiya asi nibiyamka.

³⁰ Mi om Komii Jerusalem hiran iikam whiekakim sima ini hindira yanaakiyim. Mi iikamim ina iwitnamim mi maeyau kwiruwa yamwomimriu mi sima Pol siir yankabrinu. Mi sima siirin ini simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir yaba hiriir kiyainaniyam. Mi sima ta omaka saiir ounibim ina kwaiginimokounamim.

³¹ Mi sima Pol siir nisom aokiyam tirkim mi yaiya ti kamim yaii niniiyim simiir bi nwowiyin ofisa inkamin siir hiriir yimbiam. Sima hiniina boinkim, iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim ini hinda yanaakiyim.

³² Mi siya bi kimiminkin kam nhirim yaii niniiyim mi simiir biyan ieya, simiir yikiunam mi ina iwitnaniyamim iikam hoimgakim simiirim. Mi iya sima kamim yaii niniiyim mi simiir biyan kamim simiir kigwinim mi sima Pol siir bi swoki tiokim, ina yuguskiyin.

³³ Mi kamim yaii niniiyim simiir biyan inkamin ofisa siya ina yamin Pol siir kingiin mi ina yonkworinuwim siir. Mi kamim yaii niniiyim simiir boinki, sima siirin wiewinsopo whisa kogrimdinu. Mi siya ina sriiyin simiirin mi ti inkamin siya yipikin? Mi siya dimu tirkin?

³⁴ Iikam isid komiiyin hirar nwokim mi nhirim yaeya yai gwir kauwok boinki mi nhirim yaeya yai gwir. Mi sima yai prasae bi ninkinugim. Mi biyan inkamin siya yai mwowa saiir sibgu wakaeyok rani. Mi siya ina boinkiyin, kima kamim yaii niniiyim simiir omaka hir tini whinapyikiugig siirin.

³⁵ Sɪma Pol siir hainamim mi sɪma siirin ta omaka saiir ninmiga ini kikinuuu. Mi iikam isid komiiyin sɪma kigin, sɪma minam nitkim Pol siir nisom aokiyam. Mi siya kamim yaii niniiyim simiir waeyao yidwokainam mi sɪma ina yamim.

³⁶ Iikam isid komiiyin simiir mhoiyya yam. Mi sɪma ina kauwok boinamim, siirin disom aoki. Iriig.

Pol siya Juda iikamim simiir boinmimauugin biiki bi naingwo tibmiiya saiir

³⁷ Mi kamim yaii niniiyim sɪma Pol siir nikiunamim naingwokim simiir omaka. Mi Pol siya boin simiir biyan ofisa inkam iir mi kara yai gwira kiriir piki boinmauu? Mi simiir biyan ofisa inkam ieya boin mi kira Grik simiir yai aiirin ha boinikin?

³⁸ Kariir kwoinin ha naingwokin aingwo kira ti nu Isipan inkamin siya niuwi. Biya inkam komii komii gavman simaka yaii kira niniiyin. Mi kira ti inkamin 4,000 kamim yaii niniiyim simiir nikiunamin nu siiyin ap hiriir mi kira ti inkamin siya?

³⁹ Mi Pol siya boin. Ningaka. Kara Juda inkamin nu komii Silisia hiranin siya. Mi kariir omisimin Tasakin mi kara ti omin siir hirankin. Mi kariir omin siya inigakaigin. Ini wakaeyin? Kara iki iikamim yai simiir pini boinmimauuu.

⁴⁰ Mi biyan inkamin siya ini wadiya ywokiyyin. Mi Pol siya ti nin iirar ywokwokaigi mi siir ina ina yinkiyiniyainama koua hiriir, iikam whiekakim simiir whwonkam idar. Mi ti iikam whiekakim yai ina yinkan tankiyim. Mi Pol siya simiirin Hibru simiir yai aiir boinki. Iriig.

22

¹ Pol siya ina boinin, kima ti yaowae adim, kima wakae! Kara kimiir yai yamdi pi hinina nowarki boini tariinanin.

² Mi simar wakaeki, Pol siya Hibru simiir yaigina saiir boinki mi sɪma yai ina tankiyim yai bi sisimiminkim. Mi Pol siya ina boinin.

³ Kara Juda inkamkin, apu kariira, kariirin om Tasas hir naokainaka, ti nu komiiyin Silisia siir hir. Mi hiran kara yinisim sapisapar haiburgigin. Mi kara om komii Jerusalem tir nae mwrii okwonamkin. Inkamin kariir nisiimauuwun, krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir siyusae siyusae imiir yio Gamelielkin. Mi kara kirie asi nwokin, Adi Komii siir siyiu iir napamin. Wa kirie kima mi haiya mi hiriinan saeyairga.

⁴ Kara diriraerarbumbugin iikamim naingwo tibmiiyim simiirin, ta kara naingwo tibmiiya saiir hiriinan. Iikam whiekakim kara simiir nisomsom aokaowima naingwokin. Mi kara simiirin pi weyin sopni mi kogrimdinu hainami, omaka huuyokiyokaiya pi saiir hir mini kiyitkaigaigigi.

⁵ Mi prismi yaowae adin mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim, sɪma bidi kigninokninkinim kariirin. Mi yaiyim wi sɪma boinmimauuwi. Yokwowa sɪma win hauugika kariirin Juda simiir iikam isid komiiyin om Damaskas hir nwowim siirin mi kara ina yapamin om Damaskas hiriir iikamim naingwo tibmiiyim ti om iir nwowim simiir udrimdinu haiyam mi simiirin om komii Jerusalem tiriir nikiunaniyam naingwokin. Mi sɪma hik nwoki haiyim, siyiu biyeyim sim tirim simiirsiiyin. Iriig.

Iiya Pol siya naingwo tibmiiya mi siya saiir boinmimauugin.

⁶ Mi iiya kara napyokiyokiyama siyiuin om Damaskasa namiiyin hiriir mi om Damaskas kingiin hiran, nabe bopwo hir ywowam. Mi bi kimiminkikin, pae komiia ninomor kou hiranki nitkiya ini kariiramar hiririu naiiniya.

⁷ Mi kara nu ha namikiyyiuin mi kara wakaeki inkam nwirin siir yaiya kariir boinki, Solti! Solti! Kira kariir dimusi tərbumbu haiginuuwi.

⁸ Mi kara siir yai yamdi ina yowarki boinin, Adi Komii kira yipikin? Mi siya kariirin ina boinin, kara Jisisin om Nasaret hiranin siya. Kira kariir tərbumbu haiginuuwi.

⁹ Kamim sɪma kanaka nwowim sɪma ina kigim paeya niuyakiya. Mi inkamin yai kanaka boinaiyin sɪma siir yai bi wakaekim kanakana wakaekin siir yaiyim.

10 Mi kara boŋki, Biyan Inkam Komii kara pi dimu tiri? Mi siya ina boŋki kariirin, kira dinsiin apnam om Damaskas hariir. Mi tiki om iirin inkam nwirin wi siya nikumamauuwini mi whiekakim kara nimbiniim kiriirim.

11 Mi ta paeya saeya prasae bi niuyakika mi kara dimin taeminim bi nanaokigimokikim. Mi kamim kanaka nwowim, sima kariir ina aiir asi nonkwokim. Mi kariirin ina yinkikwona apnamim om Damaskasa hariir.

12 Mi inkam nwirin hirar nwokin ti inkamin siir inigin Ananaiskin. Ti inkamin siyargin siyu komiini sibgu apiyin. Mi Juda iikam whiekakim om Damaskas hir nwowim sima siirin hiniina boŋkikim, ti inkamin inkam miyikin.

13 Mi siya kariir kingiina yamikwoni mi siya kariirin ina boŋin, nomiiyau Solti! Kiriir nhwona ha kaowiriki. Mi ta iya kariir nhwona ina kigomokiyin mi kara dimin taeminim ina kigirkakiyim. Mi Ananais siirin ini wara yinkin kigiyin.

14 Mi siya kariirin ina boŋmauwin, krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir Adi Komiiyin bidi yimbiniim kiriirin. Kira siir kwoin iirin wa ninokninkini mi kira ti inkamin siya nimbinkiyin siirin wa kigi mi siyar boŋniyim yayim kira wa mi wakaei.

15 Kira siir yaiya wi saiir boŋnimauuwi iikam whiekakim simiir, ti digworaekwowim kira kigim mi kira wakaeyim.

16 Mi kira dimuim swoki owi? Kiriir kwoinin op baptaisim daingwoki. Mi Jisis siir inig iiram kauwoki mi siya wi kiriir digworaekwo biye imiir nwoki haiyoprindiyumiigi. Iriig.

Adi Komii siya nikropkikin Pol siirin iki iikamim Juda iikam tani simiiram.

17 Mi mhoiia iya kara ti om komii Jerusalem tiriir swoki ita mi kara Juda simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hir sriiyin Adi Komii siirimin mi kara digworaekwowim nhwonan whinkigimikim.

18 Mi kara krimiir Biyan Inkam Komiiyin siir kig. Mi siya kariirin hiniina boŋki, ini wakaeyin kira! Kira wi kipi kimimin wi om komiiyin Jerusalem siir haiburgig mi ha dam. Mi kira kariir yai aiirin ti om iir boŋnimauuwi mi sima wi wakae yokna rani, ta yai aiirin.

19 Mi kara ina boŋin, Biyan Inkam Komii, sima bidi yinokninkinim biya kara omaka whiekakim yai nidwokai wakaeiyim, simiira namkin. Mi kariir siyuiin iikamim kiriirim naingwo tibmiyim simiirin omaka hirar ninkinikou tiokin.

20 Mi biya sima Stiven siir yisomaoki. Siya kiriir yai boŋnimauuan inkamkin. Ta iya kara simaka kingiin warar ninkin okin. Mi kariir kwoinin hariiyar mi naingwo ti hiriinan siyuiin wadiyargin. Mi kamim siir nisomaowim mi simiir yuis minim kara simiir kigiraokim. Kariir siyuiin hiniingin. Iikamim naingwo tibmiyim pi simiir nipimpari.

21 Adi Komii siya kariir boŋkikin, kira dam! Mi kiriirin wi kara nikropki aru maeyaua, ta yaiwin kibiya inkam nhirim Juda iikam tani simiir boŋnimauuam. Pol siya hiniina boŋkikin.

22 Mi Juda iikam whiekakim sima ta yaiya Pol siya boina, saiir yikidugi. Mi sima ina kauwok boŋkiyim siirin, disomaoki! Ti hiriinan inkamin siya omwai kipi waiya. Nungaka.

23 Mi sima io prasae bi nwokim. Mi sima asi prikauwok prikauwokim. Mi simiir yuis minim ina yisim mi ina yonkwo whriwidamim. Mi nu whrinanin ina yop kabitkiyin koua hariir.

24 Mi kamim yaii niniyim simiir biyanin siya simiir boŋki, Pol siirin dinkikwona apnam yaii niniyim simiir omaka hariir mi siirin kima dipimpar. Mi siirin yaimwokiyaimwowa saiirim srii. Kima wi nwoki sibgu inokninkinim iki iikamim sima siirimin hiniin dimusi kauwok boŋkim?

25 Mi sima Pol siirin idni kogrinu okwo sima tioam idgiuni. Kamim irim haiiyim simiir biyan inkamin ini Pol siir kingiina ywokwowin. Mi Pol siya hiniina boŋki siirin, inkam

komiiyin yai wakaeyin siya kariirin hinina bi boinkikin, kara dimin whir bidi tirbuin. Nningaka. An kara om komii Rom hiran inkamkin mi kima kariir kipi tio.

²⁶ Bi nwowiyin inkamin ta hiriinan yai aiir wakaeyin mi siya biyan inkamin kamim yai niniyim simiir kigiraowiyin, siir ini boinmauuu. Kira panin tirim naingwowi? Ti inkamin siya om komii Rom hirana inkamkin.

²⁷ Mi simiir biyan inkamin ina yitin Pol siirim. Mi siir ini boini, kira kariir boinmauu, kira om komii Rom hiran inkamkin, aniya? Pol siya ina boinin, ih! Kara om komii Rom hirana inkamkin.

²⁸ Mi simiir biyan inkamin siya ina boin. Mi kara umir prasae bi saingin mi kara ini om komii Rom hiran inkam ywowin mi Pol siya boin, an kara, nningaka. Kariir adin siya om komii Rom tiranaingin mi an kara iriipa hiriinan Rom tiran inkam asi mi owi.

²⁹ Mi kamim yai niniyim saika kingiin nokwowim, siir tioam, sima bi kimiminkim, sima ina yagimgigium. Mi simiir biyan inkamin siir kwoinin ha naingwokin Pol siya om komii Rom hiran inkamki nuwi mi siya asi nikidugin. Mi kara wara asi nidigin.

Pol siya inkam komiiyin yai wakaeyin siir whwonkam ida nokwokin

³⁰ Mi simiir biyan inkamin siya ta yai aiir sibgu wakaeyam naingwowi. Ti Juda iikamim simiir tirim, Pol saika dimu diminkin? Mi siya ii gwira ina hakiyin wieyin sopin siir ninirkaiyin. Mi yaiya ina yikiukiya prismi yaowae adim mi Judami kamim siyu komii ninokninkiniyim simiirin, sima nitim, iriipa yai nidwo boinin. Mi siya Pol siir yikunaiini nua tiriir mi sima siirin ina yikunamim simiir whwonkam ida nokwoam.

23

Pol siya Judami kamim siyu komii ninokninkiniyim yai simiir boinmimaugin

¹ Pol siya kamim siyu komii ninokninkinim simiir simiira kaonanaeyin mi siya ina boinkiyin. Ti nomiiyauim! Kariir siyuin Adi Komii siir whwonkam ida kara dimin whir bi tirbugin. Kariir kwoinin ini wadieki wadieya ywowin, dimin whirki bi tirbugin kariir napririr aiirin mi ini tariinanar yadigniyin.

² Mi prismi yaowae adin Ananias nikuwiyin siya kamim siir kingiin nokwoim simiir boinki sima siir yai aiir nripugiyim.

³ Mi Pol siya siir boinki, Adi Komii krimiir Wanin siya wi kariir tiowi, kira tioa kariir mi saiir hiriinan. Mi iikamim sima ha naingwokim, kira inkam wadieki nuwi mi kariir kwoinin ini biyieki biyie ywowin. Kira ti tir nidwowin mi kira kariir hidam tirkin siyu komii iirin. Kiraingin siyu komii iir sibgu ap karamae nwowiyin. Iya kira boina, simiirin kariir tioam.

⁴ Mi kamim Pol saika kingiin nokwowim sima boin mi kira tari Adi Komii siir biyan prisin siir nigbumbuwi, aniya?

⁵ Pol siya boinki, ti nomiiyauwim! Kara bi ninokninkin, siya Adi Komii siir biyan priskin piyasi owin? Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hir nwowa saeya hinina boinkika, kira kimiir biyan inkamin siir kipi nigbumbu.

⁶ Pol siya ina ninokninkinin, kam nhirim siyu komii ninokninkiniyim simiirin. Mi nhirim Farisimi siyuin siir napikim. Mi nhirim Sadyusimi siyuin si napikim. Mi siya siyu komii kigiraowiyim simiiramin hinina kauwok boinki, kima ti nomiiyauim an kara Farisimi inkamkin. Mi kariir adin, iriipi hiriinan Farisi inkamkin. Kara ha naingwowi iikamim naokaowim sima wa swoki insiin idwodwowi ie hirankin. Mi kara bidi boinkiya ta yaiya mi ti hiriinan siyuin kima yaigak kariir asi nwokim.

⁷ Mi siya ta yai aiir boinkiyin mi ti isid whiso Farisi Sadyusi sima io ina yinwo anwowim mi sima ina yinkibirnakiyim.

⁸ Mi Sadyusiyam kamim sima boin, inkamin wi ie anki swoki insiin idwo rani. Nningaka. Mi Adi Komii siir paekwosim karamaeka mi siir pugana iriipi hiriinan. Nningaka. Mi Farisiyan kamim sima ti digworaekwowim simiirin ini kaimwowa ywowim.

⁹ Mi sîma yai komii asi kauwoknanaekim. Mi kam nhirim siyû komii nîsiisimauuwiyim, sîma Farisi sîmiir isidin siir hirankim. Mi sîma ini yai kirie ailarar yinsiin okwo boinkiyim. Krîma ti inkamin siirin siyû whir bi kigin. Mi tari naeyûgin nasi boinaigin saikain iyie tari Adi Komii siir paekwosimin siya nasi boinaikin, aniya?

¹⁰ Sîmiir iowa ini komiia ywokiya. Mi yai nîniî kamim sîmiir biyan inkamin siya ini nididkakar ywokiya, ti isid whiso sowiirsiiyin. Pol siirin wi sîma pi nonkwobumbu ninkin haiginuwisi. Mi siya kamim yai nîniîyim sîmiir asi boinkikin, kîma diunam! Mi Pol siir donkworinu naowid mi siirin kîmiir omaka hiriir dikunam.

¹¹ Mi iigwir niyaka krîmiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya wi Pol siir kingiina nokwokaowi. Mi siya boin, kira kipi nidid! Biya kariir yaiya kira boinmîmauugin om komii Jerusalem hirin mi kira kariir yaiya om komii Rom hirin wi hiriir swoki boinmîmauwi. Adi Komii siya hinîna boinkin. Iriig.

Judan kamim sîma Pol siir nisom aowam boin tibmiikikaigim

¹² Mi nugakin Judan kamim sîma maeyau gwirûwa ywoyakwok, yai kitîbmii boinam. Sîma boin, kibie idwai! Krîma wi naemin nae rani mi wi op mi kwiyae rani. Mi iya krîma pol siir nisomaoki mi wi ha nae.

¹³ Judan Kamim ta yai aiir nîmbintîbmiikimayim kam nwis nanaigim.

¹⁴ Mi sîma biyan prisim mi inkam adi yaowaeyim siyû komii kigriraowiyim sîmiiram yam. Mi sîma boin krîma bîdi yîmbin tibmii kimayim. Krîma wi naemin niki ningugu ae rani. Krîma iya Pol siir nisom aowi mi krîma nae minim wa naei.

¹⁵ Kîma mi kamim siyû komii kigriraowi ikim, kîma inkam komiiyin om komii Rom hir nwowin siirim dikugi. Mi siirin pi hinîna boin Pol siirin siya wîkiu naiini tiriir. Mi krîma siir yaimwoki yaimwowa krîma niki wakaeyam mini. Mi iya Pol siya kîmiiram napnani mi krîma wi siiram naguprakai wîni siyû hir, siir nisom aowam.

¹⁶ Mi siir yokmana saiir yînisim yînkamiyinin siyar wakaemimik ta yai aiirin, Pol siir nisom aowinam boina mi siya asi namkin kamim irim haiiyim sîmiir omaka. Mi siya ina yapnînopkai boinmauu siir papiyeyin Pol siirin.

¹⁷ Mi Pol siya kamim irim haiiyim sîmiir biyan inkamin siir yikiuna mi ina boinin, ti whranisim iirin dikunam yai nîniîyim kamim sîmiir biki biyan inkam iirim. Siya yaigakin, siya saika boinim mini.

¹⁸ Mi biyan inkamin siya siirin ina yikiunamin biki biyan inkam iirim. Mi siya boin, Polin inkamin sîma hugripkîkikaiaiyin siya boinkikin kariirin ti whranisimin siir nikunaniyim kîriirim. Siya yaiya kwîra nwowi mi siya kîriir boinmauwim naingwowi.

¹⁹ Mi biki biyan inkamin siir in aiir yînkwoki mi siirin ina yikiunamin maeyaua inkam karamaeya saiir. Mi siya srii, kira kariirin pi paka hinîna yaiya saiir boinmauwi?

²⁰ Mi whranisim ieya boinki, Judan kamim sîma yai bîdi yomboin tibmiikimayim kîriir sriiyim, waka kira Pol siir wîkiunaiini kam whiekakim siyû komii nînoknînkîniyim sîmiirim mi sîma wi siir nîksisae. Mi sîma siirin hanîngi sriisasae ta yaiya saiir yaimwokiyaimwo aiirim.

²¹ Mi kira sîmiir yai aiir kipi wakaeyokna. Mi sîmiir inkam nhirim kamnwisnanaigim. Mi sîma ina boinim, krîma wi nae minim wi mi ae rani mi op minim wi mi kwiyae rani. Mi iya krîma Pol siir nisomaowi, wi saiirar nadigûwi. Mi tariinanin sîma ini siyû nwokwokinim siirim. Sîma krîmiiramîn minam nwokwokini, kîriir kwoinin wadie nwowi mi kira Pol siir dikropki.

²² Mi biki biyan inkamin siya ti whranisimin siir boin ta yaiya kira niki boinmauua kariir mi kira wi inkam nwir kipi boinmauu mimin. Mi siya siirin ina yikropkiyin. Iriig

Kamim irim haiiyim sîmiir biki biyan inkamin siya yikropki Pol siirin inkamin Filiks nikuwiyin omom omom nhirim sim kigriraowiyin siirim.

²³ Mi biki biyan inkamin yai niniyim simiir bi nwowiywo inkam nwisso, sowiirim yikiugi. Mi ina boinkiyin kowa kam kamair nwoim iuurim 70 hosim simiir idwo nidwo ikim mi yai niniyim kam kamair iuurim 200 sima warar. Mi kima tapairin pi iriyyar kwii min haiburgig mapi om komii Sisaria hiriir damwii niyyar.

²⁴ Kima hosin ira timi inkin haii Pol siya nidwo namim. Mi krima siirin inkamin omom omom nhirim sim kigriraowiyim Filiks mi siirim dikunam.

²⁵ Mi biki biyan inkamin yokwowa kwira win hauugi Filiks siirim. Ta yokwowa hiniina boinki,

²⁶ kara Klodias Lisiaskin, ta yokwowa kara win hauugika biyan inkamin omom omom nhirim sim kigriraowiyin Filiks kiriirim. Nabe!

²⁷ Mi ti inkam iirin Judan kamim sima yonkworinu mi siirin sima pi yisomaowin mi kara siirin bidi wakaeyin siya om komii Roman inkamkin. Kara mi kamim yai niniyim, krima simiir hiriir yimbiam mi siirin simiir in hirankar yikunaki.

²⁸ Kara ta yaiya sima priboin huriyua ti inkam iir, kara sair yaimwo iir ninokninkinim mini. Mi kara simiir kamim siyu ninokninkiniyim kausil simiirim yikunam.

²⁹ Mi kara simiir asi srigin. Mi kariirin sima boinmauugi yai nhirim simiir siyuniyim. Mi ta yaiya sima siir boinuhuriyugi. Mi Kara siirin dimin whir bi kigwo tirkin, siir nisom aowamin mi siir hugripkikikayim. Ningaka.

³⁰ Mi yaiya ini kariirima yimbiniya. Tariinanin sima yaiya kwira boinimprio kimai ti inkam iir nisom aowam. Mi kara bi kimiminkikin, siirin ina yikropkiyin kiriirim. Kara kamim yai siir priboin huriyuum simiir boinki, sima kiriir whwonkam ida wa mi okwo boini piki hiniin diminkin ti inkamin siya tirin. Siir yayim hiniina win boinkikin.

³¹ Mi Kamim yai niniyim sima ini siir yaiya mi wakaeyoknam. Mi Pol siirin ina yikunamim, om komii Antipatris hiriir niyyakar yamwi.

³² Iya ha pirkinkiyakwoka mi kamim yai niniyim ini simiir omaka hiriirar swoki amim. Mi kamim hos idwo nidwonamim sima sima whinam Pol siirin om komii Sisaria hiriirin.

³³ Kamim hos idwo nidwonamim ina yimbiamim om komii Sisaria hiriir. Mi sima yokwowa ina ini hauu iuwa ti inkamin, omom omom kigriraowiyin siir. Mi sima Pol siirin siir, whwonkam ida yokmwain okwo.

³⁴ Mi siya ta yokwo aair mwainin mi siya Pol siir srii, kira piki hiniin nu komii siir nwowikin? Mi Pol siya boinki, kara nu komii Sailisia ankin.

³⁵ Mi inkamin omom omom kigriraowiyin siya boinki, iya kamim yai kiriir priboin huriyuum sima nimbini mi kara pi kiriir yai aair wakae. Mi siya simiir boinki, sima Pol siir nikunamin omaka komiyya biyan inkamin Herot siya mriiya sairim mi wi kam nhirkim nwoki waikaowim. Iriig.

24

Juda simiir biyan ikamim sima Pol siir boinwokiyopnatkaigi.

¹ Mhoiyya iyyim iriyyara yamki mi biyan prisin Ananias mi inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim sima ina yapiniyim. Mi inkam nwirin siir inigin Tetalaskin, siya simaka wara yinkin apini. Tiki inkamin siya siyu komiini siyu bidi yinokninkin digin. Mi sima inkamin Filiks nikuiwiyin omom omom kigriraowiyin, siir boinmauu ta sima niniinansaowa Pol saika.

² Inkamin omom omom kigriraowiyin siya Pol siirim yikiuna. Mi siya ha namin mi Tetalas siya yayim ini siir boinhuriyuu bwakainamin. Siya ina boinin, inkam komii Filiks! Kira sibgu kigriraokin krimiirin mi krima wadie asi nidwowi mi krima yai min bi niniigim. Kiriir kwoin miyikin krimiirin wadie siya whinwohaiginukin.

³ Mi bwan bwanim hinda tinda dimin whirkin bi tirkin. Krimiir kwoinin ti hiriinanin krima kiriir boin wadieki.

⁴ Mi k̄iriir̄in kara w̄i ʔi prīei n̄ik̄idu o rani. Mi kara k̄iriir̄ s̄riiȳim naingwowi, k̄ira kariir̄ yaim̄s̄ima sair̄ wakaeȳim, p̄i kara boini.

⁵ Kr̄ima ti inkam̄in Pol siir̄ b̄idi ȳinokn̄ink̄inim siya inkam̄ paii rani. Mi ʔo biȳin p̄i siya nwowi. Mi omom̄ omom̄im siya namiȳim m̄i siya p̄i Judan iikam̄im s̄imiir̄ n̄igbumbuwami. Mi s̄ima asi nanaakik̄im t̄iki inkam̄in siya om Nasaret hiran isidin siir̄ biyan inkam̄in.

⁶ Siya Adi Komii siir̄ omaka sair̄ dir̄iraerarbumbuw̄im k̄inank̄iuḡin m̄i kr̄ima siir̄ asi nonkwor̄inuḡim. Mi kr̄ima siir̄in, w̄i kr̄imiir̄ siȳu komii ʔirsi nwowi yaigak.

⁷ Mi yayi n̄inii kam̄im s̄imiir̄ biiki biyan inkam̄in Lisias siya ʔna ȳit̄in. Mi siya ʔni ʔgaokaka ywow̄in. Mi siya siir̄in ʔni kr̄imiir̄ ʔn tiranka ȳispaki hainam̄in.

⁸ Mi Lisias siya boin, kam̄im Pol siir̄ boinwokiyopnatkaiȳim s̄ima w̄i kariir̄ whwonkam̄ ʔda n̄imbini. Mi w̄i k̄ira s̄rii ti inkam̄ ʔiir̄in. Mi k̄ira w̄i siir̄ yaiga yayi sair̄ar waka, ti dim̄in taem̄in wh̄iekak̄im kr̄ima boin̄uriȳuw̄im siir̄, kaimwowārḡim. Tetalas siya hin̄ina boink̄in.

⁹ Mi Juda iikam̄im ȳim ʔriipa hiriinan siir̄ m̄i wh̄inwo m̄i s̄ima yayi Pol siirara boin̄uriȳu. S̄ima ʔna boinkiȳim, ti yayi wh̄iekak̄im yaimwowārḡim. ʔriig.

Pol siir̄ yayim̄ inkam̄ Komii Filiks siir̄ boinmauuḡin.

¹⁰ Mi ti inkam̄ komiyȳin siir̄ ʔna ʔna k̄inmauugiya, siya p̄i n̄insiin okwokiȳim. Mi Pol siya siir̄ yayi yamdi ʔna yowarki boin̄in, kara b̄idi ȳinokn̄ink̄in̄in, bīewi kasa rani, k̄ira ti iikam̄im s̄imiir̄ k̄igr̄iraow̄im. Ta yayi kara k̄iriir̄ yayi yamdi nowarki boina, kariir̄ kwoin̄in ʔni wad̄eya ywokiȳin.

¹¹ K̄ira s̄imiir̄ s̄rii, k̄ira ti hiriinan yayim̄ w̄i s̄imiir̄ar swoki waka. Mi ʔiȳim ʔuur kw̄isa yamki, kara om komii Jerusalem h̄iriir̄ nam̄in m̄i Adi Komii siir̄ ʔni ʔiir̄ hainan̄ūin.

¹² Mi s̄ima kariir̄in ha bi k̄iḡim, Adi Komii siir̄ omaka kara inkam̄ nwiraka yayi bi n̄iniinansaokin. Mi s̄imiir̄ omaka yayi n̄idwokai wakaei aka m̄i k̄imiir̄ om komii h̄irin. N̄ingaka.

¹³ Taka yayi tapa s̄ima boin̄uriȳuwa m̄i saeya. Mi s̄ima kariir̄in w̄i yaimwoni boin tani. Mi s̄ima w̄i kariir̄ boinwokiyopnatkaini siȳuam whaowaei.

¹⁴ Mi kara ta yayi kw̄ira p̄i k̄iriir̄ boinmauwi, kariir̄ kwoin̄in Adi Komii kr̄imiir̄ Wan̄in siiram naingwowȳin ʔni kr̄imiir̄ brougae wanwiyaȳim s̄imiir̄ kwoin̄ hiriinanar swoki ow̄in. Mi kara Jis̄is siir̄ siȳu ʔiir̄ sibgu apk̄in. Mi s̄ima boin, ti siȳūin p̄i n̄iks̄isaei, kaimwo rani. Mi kara yayi wh̄iekak̄im siȳu komiyȳin Moses siya hauugiȳin s̄imiir̄im naingwo tibm̄ii. Mi kara Adi Komii siir̄ yayim̄ profet kam̄im s̄ima w̄inkiȳim biya, s̄imiir̄am wara n̄ink̄in aingwo tibm̄ii.

¹⁵ Mi kara ʔna naingwo tibmiyȳin. Mi kara Adi Komii siir̄ima nwokwok̄ini siya iikam̄im naonam̄im, s̄imiir̄ hidn̄insiin ʔdwow̄im. Mi iikam̄ m̄iȳik̄ ʔkim̄ m̄i iikam̄ biȳie ʔkim̄. Mi s̄ima ʔriipa hiriinan, ʔna ninokn̄ink̄inim t̄iriiḡin̄in.

¹⁶ Kariir̄ kwoin̄in ʔinok̄inok̄in k̄ir̄eya nwowik̄in, dim̄in biȳie t̄irbumbusi. Mi Adi Komii siir̄ whwonkam̄ ʔda m̄i iikam̄ wh̄iekak̄im s̄imiir̄ whwonkam̄ ʔda warar.

¹⁷ Mi kara bīewi nh̄irim̄ om nh̄irim̄ s̄imiir̄ar m̄i ok̄in. Mi m̄hoīya kara ʔna swoki it̄in om komii Jerusalem t̄iriir̄. Mi kara um̄ir digworaekwow̄im ʔki iikam̄im whaowaȳim s̄imiir̄im hainanik̄in. Mi kara nae nh̄irim̄ ʔna min̄i ink̄in ʔim̄iyyaegik̄im Adi Komii siir̄im.

¹⁸ Mi kara hiriinan siȳu ʔiir̄ t̄irk̄in, Adi Komii siir̄ omaka sair̄in. Mi s̄ima ʔni kariir̄ar k̄iḡim siȳūin op sibgu whau aeȳin, kara t̄irin. Mi iikam̄im kanaka nwow̄im hoingak rani. Mi inkam̄ nh̄irk̄im yayi bi sisikik̄im. N̄ingaka.

¹⁹ Mi Judan inkam̄ nh̄irim̄ nu komii Esia h̄irank̄i n̄it̄im, s̄ima t̄ir warar n̄ink̄in ok̄im m̄i s̄ima ti kam̄im kanaka yaigak̄in n̄uw̄i m̄i s̄ima ha wit̄, k̄iriir̄ whwonkam̄ ʔda wini okwo boini, ta yayi. Mi ti hiriinan siȳūin ȳio wad̄ie ʔeya m̄i s̄ima bi n̄it̄im̄ink̄in.

²⁰ Mi hiriinanki niuwi mi sima ti kamim diminin kara tirbuin sima kigin pi siir boinmauu kiriirin, iya kara kaunsil kamim siyu komii kigriraowiyim simiir whonkam ida nokwo boina.

²¹ Mi tari yai kwiruwairga biya kara simiir boina? Mi kara hinina boinkin iikam whiekakim naonamim mhoiya sima wa swoki insiin idwowi mi ta yaiya yai biyieka, aniya? Mi wi simar swoki boinim? Pol siya hinina boinkin.

²² Filiks siya bidi yinokninkin digin iikamim naingwo tibmiiyim simiir siyuim, sima tiriiyim. Mi siya Juda iikamim simiirin asi boinmauugin, sima Lisias siirim nwokwokinim. Mi ta simiir yaiya wi siyar hidi.

²³ Mi siya bii nwowiyin kepten inkamin siir boinki, siya Pol siirin omaka mai biyie mriiya huyokiyokaiya saiir nokmwain apninopkaigiyim. Mi kira siirin hirii kipi nikidu okripkai. Mi kira iki siir nomiiyau miirin kipi nikidu, siirin dimin taemin hauusiyin. Iriig.

Filiks siya Pol siirin omaka huyokiyokai aiirin biewiyo whisa hugripkikikai.

²⁴ Hi nhirim bidi yamkiyim mi Filiks siya siir wiga Drusila saika yit. Mi saeya Judan isidin siir hiran wiga. Mi siya Pol siir yikuuna siir yai aiir wakaeyam, iikamim Jisis Kraiss siirim naingwo tibmiiyim simiir.

²⁵ Mi Pol siya ti siyu maiyikni napiyim siyuim simiir boinmimauugin. Mi siyuin digumii haimriiyugigi ikin. Mi mhoiya Adi Komii siya wi iikamim simiir hidi. Pol siya hinina boinkin. Mi Filiks siya ina yididgiyin. Mi siya boinki, kira ha dam! Mi mhoiya kara igaki niuwi, wi kapi nikugi kiriirimin.

²⁶ Mi Filiks siya dimin whirin siirim nwowi, siir kwoinin ha naingwokin Pol siya umir nhirim pi kariir hauuwi. Mi inokininokim siya siir asi nikunakin yai saika boinaiyim.

²⁷ Mi Filiks siya Juda iikamim simiirim hiirugun mi sima siiram nwoki aingwowim mi siya Pol siirin omaka huyokiyokaiya saiir asi kigninkin okaigin. Mi mhoiya biewi whiso digiyo mi Festas siya Filiks siir mai aiir kwainaowid. Iriig.

25

Pol siya Sisa siir yikuuna siir yai aiir wakaeyim.

¹ Festas siya bidi yitin nu komii Sisaria hiriirin. Mi siya iiyim kwoimuar ywowak. Mi siya ina yamin om Jerusalem hiriir.

² Mi biyan prisim mi Judami inkam komii komii ikim, sima ina yamin mi sima yai Pol siir boinuriyu. Mi siya simiirsiyin minsi nikripkikin, sima Festas siir boinainanaekim. Mi sima hinina boinkin,

³ kira krimiirin hindara whindiriraerar haiginu. Mi kira Pol siirin om komii Jerusalema tiriir dikropki. Mi sima hiriinanam mini siirin, siyu hir nisomaowinim.

⁴ Mi Festas siya ina yowarkii boinin, Pol siirin om komii Sisaria hir hugripkikikaiyin, iya ini kingiina nwowa, kara wi kapi swoki ami ti om iir.

⁵ Mi kimiir inkam komii komiiyim sima wi kanaka winkin it. Mi ti inkamin siya dimin whir tirbuwi mi wi kima nwoki hid boinim.

⁶ Festas siya Juda kamim simaka nwowim iiyim iriiyar kwoim iurnankim. Mi siya om komii Sisaria hiriir yam. Mi igwira siya omaka yai boiniya saiir hir ini owou. Mi siya ina boinkiyin, Pol siirin omaka huyokiyokaiya saiir hirankin wikunani.

⁷ Mi Pol siya bidi yimbiniyin. Mi Judan iikamim sima om komii Jerusalem siir haiburgig mi ina yapiniyim. Mi sima siir kingiina yamikwoni mi yai bibiyeyim sima Festas siir boinmimauu ti dimin biyie whiekakim Pol siya tirim simiir. Mi sima siirin whisariiya priiboin huriyugim. Siirin inkam nwirkin bi kigin dimin biyie siya tirin.

⁸ Mi Pol siya Festas siirin hinina yowarkii boinki, kara dimin whir bi swoki tirbusrankin, Judan iikamim simiir siyu komii iirin. Mi kara simiir Adi Komii siir

omaka saiirin dimin whir bi tirbugin mi simiir inkam komiiyin Sisa nikiuwiyin siirin iriipa hiriinan. Niingaka.

⁹ Mi Festas siya Judan iikamim simiirim hiram minkin. Mi siya Pol siir boinki, kira om komii Jerusalema hiriir namim, wi wadieyar mi owi, aniya? Mi hiriinanki niuwi mi ta kiriir yaiya kara saiirin wi om komii iir wakaemimiki.

¹⁰ Mi Pol siya boin, ta omaka yai boiniya kara nwowa mi inkam komiiyin Sisa om komii Rom hiranin mi siya kigriraowiya mi kara Rom tirana inkamkin, ta omaka saeyairga kariir yai wakaeya. Kira bidi yinokninkin kinin, kara Juda iikamim simiir dimin whir bi tirbugin. Niingaka.

¹¹ Mi kara simiir siyu nikripkiswo mi an kara wi pi yaowin, ya yai karamaeka. Sima wira wi isid whirni napwouni mi kariirin wi sima nisomaowi. Mi ta yaiya sima boiniuriyuwa kariir saeya kaimwo karamaeki niuwi mi kara wi simiir omaka yai wakaeya wi saiir namtani. Niingaka. Kara inkam komiiyin Sisa nikiuwiyin saika boinam naingwowi. Kara Rom hiran inkamkin.

¹² Mi biyyin Festas siya siir kam kantidnanim simaka iki boin. Mi siya boin mi kira inkam komiiyin Sisa nikiuwiyin, siirim nikiunam minkin mi pi siya niki wakaeyim kiriir yai aiirin. Mi kira ha dam siirim! Iriig.

Festas siya Agripa siir sri ta Pol siir hik aiirim.

¹³ Ii nhirim bidi yamkiyim mi inkam komiiyin nu kigriraowiyin Agripa mi siir wiga Benaisi saeya sowa om komii Sisaria tiriir nitko, Festas siir nankabmamair boinkaeyami. Akamie!

¹⁴ Sowa ii kasaka bi nwoko mi Festas siya boinmimauugi Pol siir hik imiirin. Siya hinina boinkin, inkam nwirin tiranin ini tir hugripkikikaiyin Filiks siya hugripkikikaigigin mi siya ina yamin.

¹⁵ Biya kara om komii Jerusalem hir nwowa mi Judami biyan pris ikim mi inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowi ikim, sima kariiram nitkim. Pol siya simiir siyu imiir tirbumbugin. Mi Judan iikamim sima kariir nini srinikim Pol siirin sima nisomaowam.

¹⁶ Mi kara simiir yai aka hinina yowarki boinki, om komii Rom krimiir iikamim krimiir siyuin hinin tani, inkamin yai wakae boin karamae nwowiyin siirin whisarii bi nisomaowikin. Mi inkamin iki yaigakin bi pi siya nokwowi, kamim yai siir boin huriyuwim simiir whwonkam idan. Mi krimiir ii haumiya siirim tiki oki, siir yaiyim sima boin huriyuwim simiir mi boinim.

¹⁷ Mi sima kariiram nitkim mi kara bi kimiminkin, ini omaka yai boiniya saiir yamidwokaiyuin. Mi kara kamim yai niniyim simiir boinki kima Pol siir wonkwonani.

¹⁸ Mi kamim yai siir boinhuriyuwim sima ina yinsiin okwokiyim. Mi kariir kwoinin ha naingwokin, sima Pol siir boinhuriyuugi ti dimin biyie whiekakim siya simiirsi naowi. Mi sima hiriinan yaiyim simiir bi nokwo boinkim. Niingaka.

¹⁹ Mi sima wou nikwo aeni siyuin saiirsi ninkinwamwarki boinkim. Mi ti inkam nwirin naonamin Jisiskin. Pol siya ina swoki boinin, siya bidi yinsiin idwowin. Mi sima siirin warar mi inkinwamwarki boinkim.

²⁰ Mi kara ina boinin, ta yaiya saiir yai mwo aiir ninokninkinam naingwowi. Mi kara siir wani siyuin siir bi ninokninkinkin mi kara wi dig nwo rani. Mi kara Pol siir asi sriigin mi wi wadieyar nwowi krira om komii Jerusalem hiriir namamin. Mi ti kiriir yaiyim kara pi ti om iir nini wakaeyuim. Mi sima kririir boinmauwuni mi krira wa ninokninkini, aniya?

²¹ Mi Pol siya hinina boinkin. Niingaka. Kara omaka huyokiyokai aiir nwowima naingwowi mi mhoiya kara om komii Rom hiriir nami mi inkam komiiyin Sisa siya nwoki sibgu boinaiginuwi kariir yai aiirin. Mi Festas kara, kamim yai niniyim simiir

boingig, sɪma sɪbgu waikaorarao siirin. Mi wɪ kara niki ikropkiyim inkam komii Sisa siirim.

²² Mi Agripa siya Festas siir boinki, kariir wɪnga wakaeyama mini ti inkamin siir yaiya. Mi Festas siya ina boinin, kira waka wakae siir yaiyim.

²³ Mi igwira Agripa mi Benaisi sowawaiyar yit mi sowawai mi inkam nhir ima sɪma piuai kasa bi piuainanikim. Mi sowawaiyin ina yapnɪnopkainamo omaka yai nidwokai boinaiya saiir. Mi kamim yaii niniyim simiir bi nwowi ikim mi om komii hir nwowiyin inkam komii ikim, sɪma iriipi hiriinan ini warar yinkin apnɪnopkainamim. Mi Festas siya bidi boinkiyin, sɪma Pol siirin wara yinkin whinapnɪnopkainani.

²⁴ Mi Festas siya ina boinin, inkam komiyyin nu kigriraowiyin Agripa mi ti kamim krimakar ninkin owim kima ti inkamin siir kigi. Mi iikam whiekakim om Jerusalem an ikim mi tiran ima mi tiki Juda inkam ima sɪma kariir whwonkam ida bidi boinwinim. Mi sɪma ina kauwoknanaekiyim kima siirin disomaoki! Siya wɪ irkak nwowisi.

²⁵ Kara siirin dimin whir bi kigwo tirkin mi siya wa naonam tani. Nɪngaka. Mi siya ti yaiyim Sisa siir nini boinmaugikam tirkin. Kara siir nikropkiyim bidi boinin.

²⁶ Mi kara diminin siya tirin siir bi ninokninkinkin mi yokwo paninsi win hauugisi inkam komii Sisa siirim. Hae! Ti inkam komii nu kigriraowiyin Agripa, kara ti inkamin kiriirim nikunanikin mi ti iikam whiekakim kimiiram warar. Kima siir yai aiir sibgu wakaeyim mi kara pi yaiyam wakaeraraoki yokwoni win hauugiyam.

²⁷ Kara inkamin Sisa siirim whisarii nikropki rani. Nɪngaka. Kara yokwo win hauu karamae nwoki, siyu biyie biyeyim sɪma boinim siirin, siya tirim simiirin, yo ti hiriinan siyiuin miyik rani. Iriig.

26

Pol siya yaiyim Agripa siir boinimmaugin

¹ Mi Agripa siya boinki Pol siir, kira, kariir yai imiira boinki. Mi Pol siya siir ina ina yiisimaugiya koua hiriir mi ina boinkiyin.

² Inkam komiyyin nu kigriraowiyin Agripa, kariir kwoinin ini wadeya ywokiyin. Ta kariir yaiya pi kariir whwonkam ida boini kara pi ta yaiya Juda iikamim sɪma boinhuriyiuwa pi saiir nowarkii boinki.

³ Kira bidi yinokninkin digin Juda iikamim simiir siyu whiekak imiirin. Mi sɪma yaiyim ina yinkinwamwarkii boinim simiir wanmi siyu imiir. Mi kara ha naingwowi kira pi kariir yai aiir sibgu wakaeyoki. Mi kariir yaiya prieiki nuwi mi kariir piua wɪ kipiki piyao.

⁴ Mi iiya kara yinisima nwowa mi Juda hiran iikam whiekakim sɪma bidi yinokninkinim kariir siyu iirin. Mi inokinokin mi tariinanin iriipi hiriinan, tisa nwowin. Mi kariir omki om hinar nwo aka mi mhoiya kara om komii Jerusalem hir mi o aka, sɪma bidiyar yinokninkinim.

⁵ Mi iikamim kariirin bidinanar ninokninkinkim. Mi sɪma hiriinan naingwokiswo mipa pi boinin. Mi sɪma kariir bidi yinokninkinim kara Farisi simiir wanmi siyiuin siir naingwo diriraerarkin. Ti siyiuin ini kirie waiwii ywowin.

⁶ Mi kara mɪnsi naingwo tibmiigin, Adi Komii krimiir Wanin siya bidi yimbiingiyin Jisis siya wɪ ie hirankin swoki insiin idwowi. Mi sɪma kariirin hiriinansi boinwokiyopnatkaigikin.

⁷ Mi Juda iikam iuur whiswo, sɪma ni nabie hainankim Adi Komii siir inigin. Mi sɪma iriipa hiriinan ta siya nimbina saiirim warar ninkin okwokini, Jisis siya ie hiranki ninsin idwowi. Inkam komii ti hiriinan siyiuin kara naingwo tibmiya mi sɪma saiirsiya boinwokiyopnatkaigi kariirin. Juda iikamim sɪma boinwokiyopnatkaigi.

⁸ Mi iikam whiekakim kima ti tir nwowim kima naingwo tibmii karamae dimusi nwokin Adi Komii siya wɪ iikamim naokaowim simiir hidninsin idwowi.

⁹ Biya kara hiniina naingwokin, iikamim Jisisin om Nasaret hiranin siir siyu imiir napiyim, pi kara nipimpar itkini.

¹⁰ Mi kara om komii Jerusalem hiran hiriinana tirkin. Mi kariirin biyan prisim inigak sima nwowaiginugin. Kara Adi Komii siir iikamim omaka huyokiyokaiya sair hiran kasa bi hugrimkripkiikinoudnankaigikim. Mi iya sima kariir siya simiir nisom aowam mi ini wadiya ywokiyin.

¹¹ Mi ii kasa rani, omaka whiekakim yai nidwokai wakaeyim hik kara hauwin. Mi kara simiirin minim tirkin, sima Jisis siir nigbumbuwin mi sima siirin digiumii haimriiyugigim. Mi kara io prasae bi nwokin simiirin mi iki omom omomim sima namiyim kara pi simiir mhoiyar mi siuyokiyokii, simiir nipimpar itkinam. Iriig.

Pol siya iya siya naingwo tibmiinama sair boinmauugin.

¹² Mi igwira kara om Damaskas hiriir namim mi kariirin biyan prisim inigak sima nwowaiginugin iikamim naingwo tibmiyim simiir tioam.

¹³ Inkam komii Agripa, nabie bopwokin kara siyu hir napamin mi ini karar kigwinin paeya ninomor kou hiranka niuyanaiiya. Mi ta paeya prasae bi niuyakika mi bie siya saika dig bi nwokin ini saeya hiigrinugiya. Mi saeya ini kariirar yauuni iuyaniya mi kamim kanaka ninkin apniyim simiir warar.

¹⁴ Mi krina ina yamakaigaiyuum nu hirar. Mi kara wakaeki yai gwira ninomor kou hir boinki, Hibru simiir yai aair. Siya hiniina boinki, Solti! Solti! Kira kariir dimusi diriraerarbumbuwi? Mi kira kariirsi dimusi nidamkin? Ni ti hiniinin kinakinar swoki idimdirginakin pae minaka.

¹⁵ Mi kara ina yaki owarki boinkiyin ta yaiya ninomor kou hir boinkiya sair. Biyan Inkam Komii kira yipikin? Mi Biyan Inkam Komiiyin siya ina boinkiyin, kara Jisisin, inkamin kira diriraerarbumbuwin siya.

¹⁶ Kira dinsiin okwoki, kara kiriirimim ti diminin siiram nitkin. Kara kiriir nimbingigi kira kariir miyan inkam nwowim. Mi diminin tapa kira kigin simiir tini boinmauuu. Mi kira digworaekwo nhirim mhoiya kara nisiimauuwi mi kira wi simiir wara ninkin boinmauuu.

¹⁷ Mi kara kiriir nikropkii, iki iikamim Juda iikam tani simiiram. Mi yai kariira simiir nini boinmauuuwim. Mi wi kara swoki anmaiwarkainaei kiriirin mi kiriir isid ieya mi Juda iikam tani ikim, simiir hirankin.

¹⁸ Mi sima Setan siirin wi digiumii haigingig mi simiir kwoinim wi nwoki kisina haigiyim. Mi sima sibapsibapni siyuin niibwomambwo napiyin wi siir haiburgig. Mi sima siyu miyikin nabienan kigomok apiyin wi siir nwoki apim. Mi sima ta Setan siir kirieya wi sair haiburgig mi wi Adi Komii siiram niti, sima wi kariiram naingwo tibmii. Mi simiir dimin biyeyim wi kara ninak itkigigi. Mi sima wi Adi Komii siir isidin siir nwoki owim inigak. Jisis siya hiniina boinkikin.

Pol siya boinmauugin inkam Agripa siirin Adi Komii siir miya siya napmriiya sairin.

¹⁹ Inkam komii Agripa nu kigiraowiyin, kara ti diminin ninomor kouwanin nhwonan siir whinkigmikwinkin. Mi kara siir yai aair nanugaugugin.

²⁰ Nungaka. Kara yaiyim bii om Damaskas hir boinmauugin. Mi kara om komii Jerusalem hiran inkam imiirin mhoiya boinmauugin. Mi om whiekakim nu Judia hiranim mi iikam nhirim Juda iikam tani mi kara yai simiirin hiniina boinmauu, kima kimiir kwoinim ti kisina haigi Adi Komii siiram mi siyu miyik iir dap. Mi sima nwoki kigi.

²¹ Kara simiirin hiriinan boinin mi Juda iikamim mi Juda iikam tani ikim mi sima kariirin asi nonkworinugim, Adi Komii siir omaka akpitga hiran mi sima kariir nisom aowam minkim.

²² Mi ta iya kariirin Adi Komii siya whindiriraerar haiginugin. Mi kara tirin minam nwowi yai kimiir boinmauuwam, inkam komii komiiyim mi inkam nhinga ikim. Mi

kara yaeya yai bi swoki boinmimauugin. Kara ta yaiya biya profet kamim mi krimiir brougaeyin Moses, simiir yaiya saiirar boinmimauukin.

²³ Mi sima hinina boinkim, siya hika wa haii mi ie hirankin wi bi siya swoki insiin idwowi. Mi siya siyu miyikin nabienan kigimok apiyin wi siir boinmimauuwi, Juda iikamim mi Juda iikam tani.

²⁴ Pol siya yaiyar niki okwo boinin mi Festas siya ini komiia kauwok boinkiyin. Pol! Kira pi whaowae! Mi kira skul prasae bi kinkan mi ta kariir ninokninkan komiia kariirin saeya tirowhriei haiginuwi.

²⁵ Mi Pol siya ina boinin inkam komii Festas, kara whaowae rani. Ningaka. Kara yai mwowa boini mi kara kwoinkakin mi ti hinin yaiyim sim asi boinkin.

²⁶ Mi inkam komiyyin nu kigriraowiyin siya ti digworaekwo whiekakim ina ninokninkanin. Mi kara siir asi boinmimauugin. Mi kara bi nididigin ti digworaekwo whiekakim kara boinmimauuim siir wanga wakaeyim mi siir nhwokar kigimokim. Ti diminim boskwo bi nimbiamkim.

²⁷ Inkam komii Agripa, nu kigriraowiyin kira profet kamim simiir yai imiiram in naingwo tibmiiyin, aniya? Mi kara bidi yinokninkanin, kira bidi yaingwo tibmiiyin.

²⁸ Mi Agripa siya Pol siirin hinina boinki, kariirin kira kiyagin pi naingwo tibmii sasaugiyamin.

²⁹ Mi Pol siya boinki, kira tariinanamar mi naingwowi ini wadiyar mi owin. Mi kira mhoiyam mi naingwowi iriipi hiriinan ini wadiyar mi owin. Mi kara Adi Komii siirim kariirim sri boinkikin inkam Agripa mi inkam nhirim kimiiram warar, kariir yai aiir wakaeyim. Tapa kara ha naingwowi, kima ta kariir naingwo tibmiiya saiir hiriinanar timi naingwo tibmii. Kara ti weyin sopin sima kogin siir bi boinkin. Ningaka.

³⁰ Pol siya hiriinan boinkiyin mi inkam komiyyin nu kigriraowiyin, siya inkam komii nwirin mi Benaisi saeya mi iikam whiekakim hir wara nwo ikim, sima ina yinsiin okworirigiyim.

³¹ Mi sima ha napnamim mi ina yimboin amboinnamim sima simar ti inkamin siya dimin whir bi tirbugin. Mi sima siirin wi whisarii nisom ao rani. Ningaka.

³² Mi Agripa siya Festas siir boin mi ti inkamin siya Sisa siirim nikuna karamkiswo siir yai aiir wakaeyam mi krima siirin wa pi yuguskiyin. Iriig.

27

Siima Pol siirin siyaiya om komii Roma hiriir nama saiir yani whinapyiku kwiriigi.

¹ Sima bidi boin tibmiigiyim krima siyai aiirin nu Itari hiriir namana. Mi Pol siya mi kam nhirim hugripkiiknowidnankai ikim omaka huuyokiyokaiya saiir mi simar kwiriinam siyai aiirin. Mi yaii ninii kamim simiir bi nwowiyin Julias mi siya kigriraowidam simiirin. Mi ti inkamin yaii niniyyin siya ti isidin yaii niniyyin om komii Rom hiran inkam komiyyin mi siir isidgin.

² Mi krima siyai aiirin om Adramitiam hir yani kwiriinam mi ta siyaiya ini ti nu komiyyin Esia siir omisisimim simiir gaeya hiriira kikinama. Mi Aristakas siya om Tesalonaika nu Masedonia hiran inkamin siya krimaka yinkan am.

³ Mi igwira om Saidon hir yamimasuu. Mi Julias siya Pol siirin ini siyu miyik iirar tirin. Mi siya siir biri nonkwobugin, siir nomiyau imiir kignakiyamin mi naeism simiir hir nini hainakiyamin.

⁴ Mi krima ti om iir haiburgigim mi ina swoki huuyanamim. Mi krimiir siyaiya opudga hugiriyugika mi krima mhuisim whirin Saipras siir yaeka yaeka yokigiyam. Mi opuda krimiir bi namitunika.

⁵ Mi krima nu Silisia mi Pamfilia sowiir kingiin hiriir iyikrio naidam. Mi krima om whirin Maira nu komii Lisia hir nwowin siir yadu amasuu.

⁶ Mi tiki om iirin kamim yaii niniyim simiir biyan inkamin siya siyayi ira om Aleksandria hiranki nita saiir kigin mi siyayi saeya pi nu komii Itali hiriir namam tirka. Mi siya krimiirin ta siyayi saiir asi niugipriiginamkim.

⁷ Krima ha haiburgigim mi ii kasa rani, siyayi hir kigwai amim. Mi krima minan miriinaidnikim mi ini om Naidas kingiin tiriira yimbi idniyim. Mi opud komiia ha hugnaniya mi krima mhuusim whirin Krit siir hiriir wokmainaidam mi ini mhu yaekayaeka yakiiyamim. Mi Salmoni idnabin ina yakii owarkinamin. Mi opuda krimiir bi namitiunika.

⁸ Krima minan miriinanamkim, iya krima ti mhuusim siir yaekayaeka nakiiyokiyokiyama. Mi mhoiia krima maeyau gaenau kwira miyika huiwasu kuwiya, om Lasia kingiin hir nwowa, saiir yaka amasu.

⁹ Mi ii hoimgakim bidi digiyim mi Juda ikamim simiir ii komiia mi nae sima haiyaeiya iya ya iriipi hiriinan bidi mi digiya. Mi Pol siya simiir asi boinmimaugim.

¹⁰ Ini wakaeyim, kima! Ii paii rani, pi nam tani mi siyayi mi digworaekwo whiekak ikim mi sima sima rani mi krima iriipi hiriinan pi wara mi inkim omainainami. Mi kara bidi yinokninkinin. Pol siya hinina boinkin.

¹¹ Mi kamim yaii niniyim simiir biyan inkamin siya Pol siir yai bi wakaeyoknakin. Nungaka. Siya ini siyayi saiir biyan inkamin mi saiir nonkwo saini ad ieya, siya ini sowiir yai aiir wakaeyokna iskiyin. Mi sowa boin, humba! Nimbi nami.

¹² Mi ta maeyaua tapa krima namasua panki nwowi, iya miyik bi nwowika. Mi sima ta maeyaua saiir haiburgigim minkim. Mi sima om Finiks hiriir namam kininkugim. Mi iya panki nwowiya digikiswo mi wi ha pi yamin. Mi Finiks maeyaua siyayi namasuwiya, ini mhuusimin Krit nikuwiyin ini siir pida nwowa. Iriig.

Mi opuda ha hugnaniya mi hinin komiia whii komii solwara hirana ina hugnainaniya.

¹³ Mi opudsiima, simiir yaioyae miya hugnani. Mi simiir kwoinim ha naingwokim sima pi wadiyar sibgu iwaoidami. Mi sima idmira siiya komii si nomboru itmaiya ina kiboknainiya. Mi sima mhuusim whirin Krit siir yaeka aiirar kikinkripkainamim.

¹⁴ Mi biri kwakimiminka, opud komiia ina yimbiyama. Mi ta opuda saiir iniga whinmamaoka, saeya not is ankin nitka mi saeya mhuusim Krit hiranki hugnainanika.

¹⁵ Mi opuda ini siyayi aiirar yamitiuniya. Mi siyayi ini opud aeyar hughainama. Mi krima ini daogugugiyim mi ini saeyar yaninkinkripkaiya. Mi krima maeyau kwira asi nakiiyamkim.

¹⁶ Mi krima mhuusim whirin Koda siir yakii haiburgig mi ina yamim. Mi krima minan mirii naidamkim, ta siyaisim ira mhoi nomborukiyitkiya saiirin.

¹⁷ Mi sima saiirin siyayi komiia saiir idwo yami haiyitkin mi sima ta siyayi komiia saika yinkin kogrinu. Mi sima nidid prasae bi kinkim nu Libiya hiran siiyin siir niyikiusi mi sima ta yuisa koua nitkina asi whrohaigikim. Mi ini indimindima yakidamim.

¹⁸ Mi ii gwira opud komiia ina swoki huga mi siyayi saeya kairimdiyiam hinda tinda mi sima sasae digworaekwo nhirim opa asi nitnowidnamaigikim.

¹⁹ Mi ii gwira krima digworaekwo kirie kirie nhirim siyayi aiir nwokaiyim ina yitnowidnamaigiyim opa.

²⁰ Mi iiyim kasa rani, krima bie nauun sowiir kig karam nwowim. Mi opud komiia ya ini hiriir hugkripkaiya. Mi krima ina yaingwokiyim, krima ombudarin pi hiriirar nwomainainami.

²¹ Ii kasaka rani, sima naemin ningugu ae karam nwowim. Mi mhoiia Pol siya simiir yinsiin okwo boinki, kima ti kamim, kima kariir yai aiir wakaeyoknaiswo kara boina ti mhuusimin Krit siir kipi haiburgig. Mi ta hiriinan dimina pi krimiir di yimbiami.

²² Mi tapa kara pi kimiir boinmauwuwi, kimiir kwoinin kirieya dwo kipi naingwo idid, krimiir nwrki pi kigugu rani. Ningaka. Pi siyaiya sasa nwomainaowidi.

²³ Kara Adi Komii krimiir Wanin siir inkamkin mi kara siir inig iirar hainanikin. Mi ii niyaka Adi Komii siir paekwosimin kariir kingiin tirar nokwoidniwigin.

²⁴ Mi siya boin, Pol, kira wi kipi nidid! Kira wi inkam komiyyin Sisa wi siir whwonkam ida tini okwo boinu. Mi Adi Komii siya bidi wakaeyin kiriir srii aiirin. Mi waka iikam whiekakim kinaka nwowim siyayi waraur mi sima wi wara kigugu rani. Adi Komii siir paekwosimin siya hiniina boinmauugigin,

²⁵ kima ti kamim, kima kipi nidid! Kara Adi Komii siirima naingwo tibmiigin mi digworaekwowim siya kariir boinmimauukiyim mi wi sipi nimbiyami.

²⁶ Krima ha dakiyam mi krima pi mhuusim whirin pi siir namamasuwuwi. Pol siya hiniina boinkin.

²⁷ Mi iyyim krima nakii waiwaiyim iuur kwii. Mi krima whi komiyya Edria saiir yimbiam mi iya ni bopwo kingiin nwowa mi kamim siyayi aiir mriiyim simiir kwoinim ina yaingwoidamwiyim, sima mhuusim whirin siir kingiin mi owidami.

²⁸ Mi sima idmira siiyani yimboru itmai mi ina humiikium. Mi ta idmira sima humiikua 120 pida yimbiam. Mi krima ha swoki amim mi ina swoki humii kuumim mi pariiga yimbiam 90 pid.

²⁹ Mi sima ini nidid kwoin yaingwowim. Sima nidid kwoin minsi naingwokim, siyaiya pi siya komii sae naeyikuuwisi. Mi sima siya komii komii kwiiyim asi nombomboru itmaigikim ta siyaiya saiir idao hir. Mi ta siyaiya ini hirar yakiririra. Mi sima ina sriiyim Adi Komii siirim biyeyin pi nimbiidni sasauim.

³⁰ Mi kamim ta siyayi aiir mriiyim, sima pi nidamam tirkim mi sima ta siyaisima idwo haiytkina, saiir asi haiyitmai namkim. Mi sima simiir yiksisenam, krima siya nhirim pi siyaiya saiir irib hir nimbora itmaigi.

³¹ Mi Pol siya kamim yaii niniyim simiir biyan inkamin siir boin mi ti kamim siyayi tirin wara nwo karam nwowi mi sima whiekakarim wa nuguski.

³² Mi kamim yaii niniyim sima siyaisima mhoiyya nomboru kaimikiya saiir id aiir asi nikripkikim mi ya ina yakiiyama.

³³ Mi iya biyeyin maskwo kingiin nwoyakwokin mi Pol siya iikam whiekakim simiirin ina boinmaeyakwokin, kima nae ti aeyakwok. Ii kasa rani, kima naingwoyimyokim mi kima nae bi naekim, mhuirima nwoyokiyokigim ti ii iuur kwiiyim.

³⁴ Mi kara pi kimiir boinmauugi kima nae nhirim simiir hai mi wi saeya kirie haiginuwi kimiirin mi kima wi kigugu rani. Ningaka. Kima whiekakarim wi hiriinana swoki o digi wi dimin whirkin kimbu rani.

³⁵ Mi siya hiriinan boinkiyin mi siya paimirim ini simiir whwonkam ida haiyin mi ina boin wadiekiyin Adi Komii siirim. Mi siya ha ninikimkir priiginkiyin mi ina yaeyin.

³⁶ Mi iikam whiekakim simiir kwoinim ini wadieya ywokiyim mi yim iriipa hiriinan, ina mi aeyim.

³⁷ Mi iikam whiekakim krima ta siyayi aiir nwowim iriparin kamarim iuur nwoim mi nunga iuur iriyyar nwr 276.

³⁸ Mi sima nae digiyim mi sima witnidim ina yitmaikiyim whi komii solwara hiriir. Mi simiir siyaiya pi nwoki bokiyim. Iriig.

Siyaiya ina yimbuwamkiya

³⁹ Mi iya ha pirkinuguskiyakwoka mi kamim siyayi aiir mriiyim sima nu iirin ina kigiyakwokim. Mi sima ti nu iir bi ninokninkinkim. Mi sima gae komii kwira saiir kigi ina hiriyyar yonakaeyama. Mi saiir hirin siiyin kibiyin whira nwowi. Mi sima saiirim yombontibmiinam, siyaiya hir naka ikripkiniyim.

⁴⁰ Mi sima idmir whiekakim sima boritmaimaiyim siiyani ini hirar yikrimkrip priimiigim. Mi sima wieyinsopin igwira siyayi aiir kindindiyugiya saiir nwowin ina

hakiyin. Mi sima yuis komiyya ina yitkinim siyaiyya saiir koua hiriir. Mi sima ha naingwokim, siyaii aiirin pi opud aeya nwoki hugainaidamim siiyina hiriir.

⁴¹ Mi siyaiyya nuyin whirin whi idopwoniya nidwomaiyin siir yaka iyikuuu. Mi irabin ina yiniyaekin iuguskiyin nua hiriir. Mi idaowin ini opnau hirar ywomaigiyin. Mi hinin komiyya ha nita idao iir yaki ituuu mi ta siyaiyya saiir idaowin ina yinkiramkiyin.

⁴² Mi kamim irim haiiyim simiir kwoinin kamim omaka huuyokiyokaiya saiir nwowiyim simiir nisomsom aowam naingwokim, pi sima natmaimaikiya ami mipi simbi nidamami.

⁴³ Mi kamim irim haiiyim simiir biyan inkamin Pol siirsi yaingwoyimiyok. Mi siya simiirin asi nikidugin. Mi siya iikamim kiyaeiyim bi simiir yikrop atmaimai kiyaki, siiyina hiriir.

⁴⁴ Mi iikamim kiya karamae nwowiyim yimbi ipii mimirim siyaiyya saiirim hininkin kaiyitikimkiyiyim, yim simiir yonkwosiiskwo migidam. Mi krima hiriinan tirim mi krima whiekakar in ini wadieyar yadu owuim siiyin hirin. Iriig.

28

Pol siya Molta hir nwokin

¹ Mi krima wadieya yaki kuwu. Mi krima wakaeki, ti mhuisimin bopwonau nidwomaiyin siir inigin sima hinina dapi, Molta.

² Iikamim ti mhuisim siir hiranim, sima krimiirin siyiu miyik iirar tirkim. Mi nao ha kinaniyin mi krimiir piuum ini noknoka kinkiyim. Mi sima pae ha namginim mi sima ina yikiunam, krima nini oni iuwim.

³ Mi Pol siya paeyar nhirim ina ini iuginkaeys hainakiyim. Mi siya ha nini amginuwun paeya. Mi mipug irin siir pua huua kinkikin mi ina wokitkin naniniyin. Mi kimidiniya Pol siir indibin siir yaki tipninkin.

⁴ Mi iikam ti omin, mhuisimin siir hiranim, sima mipugin Pol siir indib iir tipkiku kripkaiyin ini siirar kigiyim siya siir indib hirar kiririyin. Mi sima boin mi tari kamwonkin ti inkamin inkam nisomaowin mi siyaargin. Siya whi komii solwara hir bi naokin mi Adi Komiiyin siyiu miyik tiriyin siya tari siirin pi boriisopi, siya omwai waiyasiyin.

⁵ Mi Pol siya ti mipug iirin, paeya iyarkrip itkaigi mi ini paenau yamikaiyuwun. Mi Pol siya biye bi swoki okin. Ningaka.

⁶ Mi sima ini hirar ywowim. Simiir kwoinim ha naingwokim siir indibin pi sipi noniki mi simiir kwoinim ha mi naingwokim siya pi sipi naowakainami. Mi sima ini hirgugukiyim i haruwa rani mi sima ha bi kigikim siir pua ini biye ywokiya mi sima yaeya kwoin asi kisina haigim. Mi sima ina boinim, siya tari Adi Komii siir paekwosim kirie nwirkin.

⁷ Mi nu maeyauim ta maeyaua krima nwowa saiir kingiin hir nwowim ti simiir biyan inkamin ti mhuiwisimin siir hiranin, siirgin. Mi siir inigin Pabliaskin. Mi siya ini maigimaigra ywowin krimiiramim mi krimiirin siya yikiunam, siir omaka hiriir. Mi krima iiyim kwoima ywo siir omaka hirin.

⁸ Mi Pablias siir adin makakin ma siir niya pu huua kini aka mi mhinaugi wara mi inkin iugin. Mi Pol siya siirim yam. Mi nhwo siirim ini kwisu mi ina sriiyin. Mi siir ina ina yonkwowin siir pu aiir mi siya ini wadieya ywokiya.

⁹ Mi siya hiriinan tirkiyin mi iki iikam nhirim makakim ti mhuiwisimin siir hiranim, ina yitim siirim, simiir ma imiir ninimniskii haiginugiyim. Mi simiirin ini wadieyar ywo haiginugiyin.

¹⁰ Mi sɪma krɪmiirin siyɪu miyɪk asi dirɪraerar haigɪniugikim. Mi sɪma digworaekwo kasa bi hauugikim. Mi iya krɪma siyaii aiir nani apni kwɪriiyim mi sɪma digworaekwo whiekakim ina swoki ani apni haigigiyɪukiyim, ta krɪma nakiidama saiirsi haigigiyumamaugikim. Iriig.

Mi Pol siya om komii Rom hɪriir yimbiam

¹¹ Mi biya krɪma ti mhuusimɪn siirin bwanim whoima niki okim. Mi mhoiya krɪma ta siyaii ɪra om Aleksandria hɪranki nita saiir yani kwɪriinam mi ta siyaiiya saiir iniga hinɪnga paekwosim niswo itmwoyin naokainako. Mi ta siyaiiya ti mhuusimɪn siir hɪr nwoka, iya panki nwo digiya saiirim mi krɪma saiir yani apni kwɪriinam.

¹² Mi krɪma ha namim mi krɪma om whirin Sairakyus hɪriir yimbiam mi krɪma hɪrin iiyim kwoima ywo.

¹³ Mi krɪma ti om iir haiburgigim mi ina swoki kwɪriinamim siyaiini mi om Risiam hɪriir yimbiam. Mi igwira krɪma ha swoki kwɪriinamim mi opuda krɪmiir digumiiya hugnani mi krɪmiirin saeya hugainaidam mi i kwisaka krɪma Pyutiolai hɪriir yimbiam.

¹⁴ Mi krɪma ti omin iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir ini kigɪu. Mi sɪma boin, kɪma wi krɪmaka tir nwowi iiyim iriyyar kwis mi mhoiya krɪma simiir haiburgigim mi ina yani kwɪriinamim siyaiini om komii Roma hɪriir namim.

¹⁵ Mi om komii Rom hiran iikamim naingwo tibmiiyim sɪma krɪmiir wakaenaniyim, krɪma bidi yimbiamim mi sɪma ina yitim maeyaua nae haiginiya Apias krɪmiir nini kigniyim. Mi nhirim krɪmiiramim omaka ouumim whwonkaiiyim simiir hɪr ini kigni krɪmiirin. Mi Pol siya simiir kigwinin mi siya ina boin wadiekiyin Adi Komii siirin mi siir kwoinin ini kirieya ywokiyin.

Pol siya yai win kibiya om komii Rom hɪr boinmimaugin.

¹⁶ Krɪma om komii Rom hɪriir yapnɪnopkainam mi sɪma Pol siirin yapa omaka yokmwɪn whwonkai, siir kigriraowam. Iriig.

¹⁷ Hiyim kwoima yamki mi Pol siya Judan iikamim, simiir inkam komii komiiyim ti omin siir hɪr nwowiyim simiirim yikiuna, sɪma maeyau kwɪruwa namwonyim. Mi sɪma ha namwonyim mi siya simiirin ina boinkiyin, kɪma ti nomiiyauim! Kara dimin whir bi tirbugin krɪmiir isidin siir nikworɪnuim mi krɪmiir yidiwi wanwiyaeyim simiir siyuum kara simiir bi nanugaugaugin. Sɪma kariirin om komii Jerusalem hiran omaka maeyau huyokiyokaiya mi biyie mɪriiya saiirin whisariyyar hugripkɪkikaigin. Mi sɪma tapa kariirin om komii Rom tiran inkam komii komiiyim kɪmiirim asi nikropkikim.

¹⁸ Om komii Rom hiran iikamim sɪma kariir yaiya saiir wakaeyim mi sɪma ina yinoknɪnkɪnim kara dimin whir bi tirbugin mi sɪma kariirin pa nisomao rani. Simiir kwoinim kariir niuguskiyama naingwokim.

¹⁹ Mi Juda iikamim sɪma kariir niuguskisi nanugaugaugim mi kara yaeya siyɪu whir karamaeka. Mi kara inkam komii Sisa siirim namim asi naingwokin, kariir yaiya siya wakaeyim. Mi kara Juda iikamim simiirin yai kwɪr boin hɪriiyuwim whaowae.

²⁰ Mi kara kɪmiirin hɪriinansi nikiunakin. Kara kɪmiir kigam naingwowi mi yai kɪmiir boinmimauum wara mi naingwowi. Kara ta yai aiirin minim boinmaugin inkamin Isrel hiran iikamim sɪma nwokwokinin siirim. Mi kara minam naingwo tibmiigin, inkamin Adi Komii siya nɪmbingiyin Mesaia mi siya bidi yimbiniyin. Mi sɪma kariirin ti wɪeyinsopin hɪriinansi kogrinugin. Pol siya hinina boinkin.

²¹ Mi sɪma boinki siirin mi krɪmiirin Juda hiran inkam nwɪrki bi win hauugikin yokwoni krɪma kiriir ninoknɪnkɪnim. Mi krɪmiir nomiiyauim nu Judia hiranim sɪma krɪmiir bi boinmimaunikim yai bibiyie kiriir nigbumbuwanim.

²² Mi krɪma kiriir yayim simiir wakaeyam naingwowi krɪma bidi yinoknɪnkɪnim omom omoman iikamim, sɪma ti isidin kira namasuwɪn siir nigbumbuugin. Sɪma hinina boinkin,

²³ siima iya kwira yimbingi mi iikam whiekakim ta omaka Pol siya nwowa siima saiir namkim, nugaka namkripkaiyakwokim mi ini naiowaka nhingigiyim. Mi siya simiirin yai win kibiya saiir saiira boinanaekin, iya Adi Komii siya kigriraowana iikamim simiir. Mi siya yai nhirim Moses siir siyu aka nwowim, simiir boinmimauugin. Mi profet inkamim biya siima win boinkiyim Jisis siir saiir wara yinkin boinmimauu.

²⁴ Iikam nhirim siir yaiya saiirin ina yaingwo tibmiiyim mi nhirim bi naingwo tibmiikim.

²⁵ Mi siima kwoin whiruwa bi nwokim mi nhirim siima asi namkim. Dimusi rani, ta yaiya Pol siya hinina boinkiyin, Adi Komii siir naeyuin bidi yikopsisirkiyin profet Aisaia siirin. Mi Aisaia kimiir brougae wanwiyaeyim simiirin hinina boingik.

²⁶ Kira ti am iki iikamim simiirim mi simiirin pi hinina boinu, kima yai aiirin wa waka mi kima wi saiir yaimwo aiir ninokninkin tani. Mi kima siirin wa kigi mi kima wi siir kig ninokninkin tani. Nningaka.

²⁷ Ti iikam isidin, simiir kwoinin bidi hugimkikunamim mi simiir win minim yai wakaesi boriisopi. Mi simiir nhwowim bidi kwisnamim mi siima kwisnam kara maekiswo mi wa pi yanao kigomokin mi win minim yai bidi pi mi wakaeyin. Mi simiir kwoinim ta yaiya saiir yaimwo aiir bidi pi yaingwowarkai. Mi simiir kwoinim, wa kisina haigi mi siima wi kariirima pi swoki iti mi simiir wi kara ninimniski haiginugi.

Adi Komii siir naeyuin hinina boinkikin mi Aisaia siya yokwo asi winkin.

²⁸ Ta Pol siir yai aeyarga niki boiniyokiyokiamama. Siya boin, kima dinokninkin, ta mi miyika Adi Komii krimiir Wanin siya minkika krimiir ninimiskii hainakiyim. Siya bidi yikropkiyin iikam nhirim Judan iikam tani simiirim mi siima wi nwoki wakaeyoknam.

²⁹ Mi iya Pol siya ta yaiya saiir boin digiyin mi Juda iikamim siima ina swoki amim mi siima siima yai prasae bi ninkin wamwarkii boinugim.

³⁰ Mi Pol siya biewiyo whisa ywo, ti om iirin mi ta omaka siya whwonkaiya siya saiirin ina sain taroin mi iikamim siir omaka nii apririr boinaeyim, siya simiirin pi wadieyar nwowini.

³¹ Mi siya iya Adi Komii siya kigriraowi iikamim mi digworaekwo ikim, simiir boinmimauugin. Mi siya iki iikam whiekakim simiirin Biyan Inkam Komii Jisis Krai siir yai aiirar boinmimauugin. Mi yaiyim siya boinmimauuwiyim, siya bi nimprio boinmimauugin. Nningaka. Siya ini idowiyar boinmimauuwamin mi inkam nwirkin saiir nikiduamin wi dig nwo rani. Nningaki, nningakinga. Friig.

ROM

Mi iya Pol siya om Korin hir nwowin mi siya ta yokwowa ha wankikin iikamim om Rom hiranin simiiram mi siya yokwowa kimidiniya wig ira Fibi dapiya saiir hauugi mi ya saeya kimidiniya iikamim naingwo tibmiyyim Judamiyim mi Judami tani ikim simiir ini hauuu. Siya tariigina minam warar nankin wankika iikamim Judamiyim mi iikamim Juda iikam tani ikim naingwo tibmii karamae nwowim dimin biyieki naokingugunankaiyim sima Jisis siiraramar naingwo tibmii iskiyim mi simiirin wi wadie siyar nwoki owaiginuim Adi Komii saikan. Jisis siya paeyin hiiniya nirioninkinin siirin krimiirsi naokin rirmiiya krimiir nwowaiginuwim dimin biyieyim simiirsi. Moses siir siyiu komiiyin iikam imiirin wi rirmiiya siya nwowaiginu rani. Nangaka. Biyan Inkam Komii Jisis Krai siiram naingwo tibmii sasarga iikam ima nwowana wadie.

Ta yokwowa mi whiekakim Adi Komii siya nimbini apotel Pol siya mriiyam simiir boinka

¹ Kara Polkin ta yokwowa iikamim om komii Rom kimiiram wankika. Kara Jisis siir miyan inkamkin mi kariirin apotel inkam siya nokmwon okwo haiginuugin mi kariirin siya bidi yimbini Adi Komii krimiir Wanin siir yai win kibiya saiir boinmimauuwam iikamim simiir.

² Bidi, bidiniyarin Adi Komii siya bidi yimbini ti siir yai miyik miyikim iikamim simiir boinmimauuwim. Mi ti profet kamim sima yai win kibiya saiir hai mi sima yokwo komiia dimin whirki kimbu karamae nwowiya saiir wanki.

³ Ta yai win kibiya saeya Adi Komii siir yinisimin Jisis Krai siir yaiga, krimiir Biyan Inkam Komiiyin. Siya inkam kangin yopiiga naokainakin mi siya Devidni isidin Juda simiir hiranki nitkin.

⁴ Adi Komii siya bidi yisiimauuin, siya inkam ara rani. Mi siya krimiirin dimin kirie whira yisiimauu iya siya siirin ie hirankin hidninsiin idwowin. Jisis siya Adi Komii siirgisiirar yinisimkin Adi Komii siya siirin mansi tirkin siir naeyuin dimin whirki bi kimbugin.

⁵ Adi Komii siya kariirin Jisis Krai siir kirieniyin minam nimbingin ti dimin taeminim Jisis Krai siya tirim simiir apotel inkam nwowim. Mi siya kariirin minam nikropkikin simiir boinmimauuwamin iki iikamim hinda tinda nwowim mi iikamim Juda iikam tani ikim sima wi siir yai imiirar nwoki aingwo tibmiyyim mi siir yai imiiram nwoki wakaeyoknam.

⁶ Adi Komii siya iikamim om komii Rom hiranin kimiirin wara bidi yimbini mi siya kimiiram bidiyar mi ikunan, kima Jisis Krai siir yinisim timi inkin o.

⁷ Mi kara ta yokwowa iikamim om komii Romanin Adi Komii siiram naingwokwonanaeyim kimiiram asi wankika. Mi siya krimiir bidi yimbini kima siir iikamkin. Kara minam naingwowi, krimiir Adi Komii mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai sowa wi krimiirar nwoki tirim dimin miyikim mi naingwoyimiyok mi nongwomamae aei aka. Iriig.

Pol siya om komii Rom hiran iikamim simiir kigam naingwokin.

⁸ Kara biyin pi ta yaiya saiir niki boini: Hinda tinda sima kimiirin hinina haigirir boini, kima Adi Komii krimiir Wanin siiram naingwo tibmiyan iikamkin. Mi Jisis Krai siir inig iirin kara kimiir asi boin wadieki Adi Komii siir.

⁹ Kara Adi Komii siir mi aiir mriiyin mi kariir kwoin komiiyin ina yaingwokiya siir Yinisimin siir yai win kibi aiir boinmimauuim. Mi Adi Komii siya ina ninokninkinin kariirin inokinokin siyar whinkinsiis haiginuwikin iya nhwo kara kwisboiniyim.

¹⁰ Mi inokinokin kara Adi Komii siiramar sriigin, siya kariir whinkinsiis haiginuwim mi ti nhirim kara siyugaki niuwi kimiiram in wa nwoki itim kimiir kigin.

¹¹ Kariir kwoinin kimiir nini kignakiyam in naingwokinin mi kara dim in miyikim kimiir hauuwam mini, Adi Komii siir naeyu ieya hauuwim mi ti dim in hiriinan in wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginuwi kirie kima nwowim.

¹² Saeya hininga, kimiir naingwo tibmiiya saeya kariir kinsiis haiginuim mi kariir naingwo tibmiiya kimiir mi kinsiis haiginuim. Mi ti hiriinan siyuin siya wi krimiir whiekakar nwoki kinsiis haiginu irkakim.

¹³ Ti nomiiyauim kara ha naingwowi kima ti inokninkin ti whiekakim kara kimiir kigamar naingwowi kariirin dim in whirki npiyaoki rani. Kara iikam nhirim Juda iikam tani simiir bidi whindiriraerarin mi sima in naingwo tibmiiyan inkamkin ywowim. Mi kara kimiirin hiriinan whindiriraerarimar naingwokin. Mi iripi hiriinan kimiir waraurin wi naekaka niki owim.

¹⁴ Adi Komii siya kariir bidi yimbiniin siir yai win kibiya saiir boinmimauuim nu Grik hiran iikamim dim in taeminki naokingugunankaiyim mi iikam nhirim nu whiran in dim in taem in karamaeyim simiiram mi iikamim ninokninkin whiekak karamaeyim simiiram warar.

¹⁵ Mi ti dim in hiriinan in, kara iikamim om komii Roman in kimiiram in simiirsi nikwokrimkripnaniyam tirkin Jisis Kraiis siir yai win kibiya saiir warar nanaakninkiiyim. Iriig.

Ta Kraiis siir yai win miyika saeya kiriekaka.

¹⁶ Kara ta Kraiis siir yai win miyika saiirsi bi nididgin. Nningaka. Dimusi rani, saeya Adi Komii siir kirieka, iikamim wakaeyoknam mi ha naingwo tibmiiyim simiir whinkinsiisi. Ta yaiya saeya bi Juda iikamim simiir hiriir yam mi mhoiia saeya Juda iikam tani simiir hiriir yam.

¹⁷ Mi Kraiis siir yai win kibiya saeya krimiir nisiimauuga Adi Komii siir yipiki hiniina nisiimauuin siya dim in whirki bi kimbugin siya dim in miyikim krimiir diriraerarin simiir. Mi siya iikamim krimiirin dim in whirki kimbu karamae inkam asi dapkim mi iikamim krma wi iripa mhi kwoin saika ninkin owi. Adi Komii siir yaiya saeya hiniina boinka, ta kimiir naingwo tibmiiya saeyar dapi kimiirin Adi Komii siir whwonkam idan, dim in whirki bi kimbugim mi kima wi omwaiya waiyayokiyoki. Siyiu whir karamaeka. Nningaki, nningakinga. Iriig.

Ta yaiya iikamim Adi Komii siir yai aiir haimriyuim simiir siyiu imiir boinka.

¹⁸ Adi Komii siya ninomor kou hir nidwowin siir om iir. Mi ta siir io yaiya saeya wi nimprio rani saeya wi idowaiya nimbini iikamim digumii siir yai aiir haimriyuim simiir mi iikamim dim in biyie tiriiyim ta Adi Komii siir yai win miyikina in simar ikworimdinukiya.

¹⁹ Dimusi rani, Adi Komii siya bidi yisiimauuin siir dim in taem in whiekakim simiirin mi sima wa pi sibgu inokninkin in. Mi Adi Komii siya simiirin bidiyar sibgu isiimauuin.

²⁰ Bidi bidiniyar in Adi Komii siyar nonkwokwowim digworaekwo whiekakim simiir mi ta iia saiir hirankar ntiyokiyokiya mi tisi tariinanar namwoniin. Mi iikamim ti digworaekwowim siya diriraerarin simiirin ha pi kigninokninkin in mi sima Adi Komii siirin ha pi yinokninkinsasaeyin ti digworaekwo imiirsiyar. Ya hininga, sima digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nonkwokwowim simiirin wa kigi mi sima siir whwonkam in wi kig rani. Mi sima wa nwoki kigninokninkin in siir kirie komiia inokinok nwoyokiyokiia saiirin. Mi sima hiniina boin karamaeka, krma Adi Komii siir bi ninokninkinkim mi krma siir inig iirin wa hainan tani. Nningaka.

²¹ Sima in ninokninkin in Adi Komii siya in nwowin mi sima hiniina naingwo rani, siya Adi Komii kigin mi sima siir inig iir bi hainanikim mi siir bi boin wadiekim.

Niingaka. Simiir kwoinim pi whaowaekim mi simiir kwoinim miyik bi nwokim. Sima habwhaowaenan nwokim.

²² Simiir kwoinim ha naingwowi sima digworaekwo whiekakim simiir bidi yinokninkin digim. Niingaka. Simiir kwoinim ini habwhaowaenan ywowim.

²³ Mi sima Adi Komiiyin naonam kamae nwowiyin digiumii siir haimriiyugim mi sima siir inig bi hainankim. Mi sima kimidiniya diminim inkamkar nonkwokwowyim simiir inig imiir hainan ti uruwai, siyaowai, ipiyin, mi it mi mipug minim mi wraisupai wraisupai ikim.

²⁴ Mi Adi Komii siya simiir haiburgigin mi simiirin, simiir siyu biyeyin siya kiyainankim. Mi sima siyu biyeyin siiram nikwokwo nanaeikin, iraka nwiraka iripa piu nwowamin.

²⁵ Mi ti hiriinan iikamim sima Adi Komii siir yaimwo airin digiumii bidi haimriiyuim mi sima pi yaeya niksisee yaiyar haii. Mi sima pi diminim Adi Komii siya nonkwokwowyim pi simiir inig imiir swoki hainani. Mi sima pi Adi Komii siir inig iir hainan tani, yipiki ti digworaekwowyim simiir nonkwokwowyim. Niingaka. Siyairgin wadiei wadeyin mi iikam krima siir inig iirarar hainan, inokinokin.

²⁶ Mi Adi Komii siya simiirin siyu biyeyin siir hirar haiburgik mi sima ini siyu biye tiri siyuin siirar yapim. Mi simiir wigim, sima siyuin iripa piu simiir kam aka nwowiyim ini yimiiyunamim mi sima iripa piu kimidiniya wig nhirmaka ini owou.

²⁷ Mi kamim yim iripi hiriinanar mi tir, sima iripa piu simiir wig imaka bi nwokim, simiir kwoinin iripa piu inkam nwiraka nwowam nikwokwokim mi sima siyu biye sima simar yinwo anwona. Mi Adi Komii siya simiir asi tirbugikin, ti siyu hiriinan sima tirin siirsika. Yio ti hiriinanin yio dimin kamaeka.

²⁸ Mi ti iikam hiriinanin Pi boriisopi simiir kwoinin Adi Komii siiram nwowim mi siir digworaekwo ikim. Mi siya simiirar kigninkinki mi sima ini simiir kwoinkar yaingwo diraraerar namim ti siyubiyieki siyu biye kin iirin mi sima wi siyiumwoni nap rani. Niingaki, niingakinga.

²⁹ Simiirin ti dimin biye biye hininim sima bidi yaokingugunankaiyim. Digworaekwo whiekakam naingwo mi kwoin biye biye iikam nhirmiyam naingwo mi kigmar mi ninkinwamwarki boin, niksisee yai boin, inkam nisomao, kwoin inkam nwiram niwitpaomai inkam nhirmi boinikikasna.

³⁰ Mi whisariiyar haigiririr boin mi io whwonkam Adi Komii siir nanaonanaei. Mi inkam nwirniisi kiginiyokna karam nwo mi simamar naingwona mi diminpai diminpai sima tiraraowam mi yopii adni yai nantamyiriyir.

³¹ Mi siyu mwoni nap karam nwo mi nimbini aiir nikrimkrip mi inkam nhirmisi naingwoyimiyok karam nwo mi nhirmaka nomboin ii ae karam nwo.

³² Adi Komii siir siyu miyikin siya hinina boinkin, iikamim hiriinan siyu biyeyim simiir tiri yio daonam. Sima bidi yinokninkinim mi sima ti siyu biyeyin siirin ini hiriirar tiryokiyokiyamin. Mi ti hiriinan siyuin sasa rani. Niingaka. Sima ini hindara yininopkainamim mi iikamim ti hiriinan siyu tiriyim sima simiirin pa mi ikboinmamairi. Iriig.

2

Yaiya Adi Komii siya hidiya ya ninokninkin wadiekwadieyairga

¹ Juda iikam kima Juda iikam tani, simiir simiira priiboin huriiyunanaei, siyu biyeyim sima tiriyim simiirsi, kima hiriinan kipi boin. Dimusi rani, wim kima iki siyu hiriinanin kima boiniyim simiir, siirar mi tirikim. Mi kima simiir boini mi ta yaiya wi kimar swoki kwaeyopkwonaei.

² Mi Juda iikam kima bidi yinokninkinim, Adi Komii krimiir Wanin siya krimiirin wi kipa kipa hid rani, siya krimiirin wi hiriinankinar hidi. Mi ti iikamim, ti hiriinan siyu

iir tiriyim, Adi Komii siya simiirin, wi siyu miyikimiyik iirar nonkwobumbuninkin iuguskii. Mi ta siya hindana saiir bwamkibwamin wi wadiyar namki.

³ Kima iikamim ti hiriinan siyu iir tiriyim simiir boinhuriyiuwiyim mi wim kima ti hiriinan siyu biye iirar mi tirikim. Kima panina naingwowi, kima wi digar nwowi, iya Adi Komii siya iikamim simiir nonkwobumbuninkinana, simiir dimin biyeyim simiirsi, ha? Nningaki, nningakinga.

⁴ Pi panina tiri, ha? Adi Komii siya kimiirin wi hiriayar naingwoyimiyokeyokiyokii mi siya kimiiramim wi ii haruwa nwo rani mi siya kimiir dimin biyeyim asiima bi niki diriraerar bumbu sasauwikin. Nningaka. Mi hiriinanki niuwi mi kima Adi Komii siir siyu miyikin siir dimusi kiyopsigii. Mi Adi Komii siya ha naingwowi krimiir kwoinin ti kisina haigi mi siya kimiirin wi ti hiriinan siyu iirsi tir haiginuwi. Mi kima tari ninokninkin tani, aniya?

⁵ Kimiir kwoinim bidi yinkisaiowaeyim mi kimiir kwoinim paninsi kisina haigisi. Mi ti hiriinan siyuin, wim kima kimiir dimin biye imiir haingiriyu haigin ii raraoinami. Mi iriipi hiriinan Adi Komii siya kimiir io yayim wi hiriayar mi haiginonkworinukripkai, siya wi haiginirkii rani ti dimin biyeyim kima haingiriyu haiginmimirim. Mi ta iya Adi siya kimiir dimin biyeyim wi haningi nitkiigigii mi siya iikam kimiirin wi haningi nonkwobumbu ninkin haiginuwi.

⁶ Adi Komii siya iikamim, simiirin irira nwinwira, wi siyuin sima tirin, wi siir hiriinan yamdiyar swoki hidi.

⁷ Mi iikam nhirim sima minan mriinanaei siyu miyik iiramim, Adi Komii saika sibgu idwowanin ninomor kou hir mi sima wi inig komiigak nwowi mi kwoinbudin omwaiwaiyayokiyokiiyin siya wi nonkwobumbuninkin tani. Adi Komii siya wi kwoinbudin omwaiwaiyayokiyokiiyin inokinok wi ti iikam imiir hauwi.

⁸ Mi iikam nhirim yim simamar naingwonaei mipi yaimwo aiir haimriiyugigi digumii mipi siyu biye iir diriraerar nami mi Adi Komii siir kwoinin ti iikam hiriinanim simiiramim wi haughauga whiyie mi siya simiirin wi haningi nonkwobumbuninkini.

⁹ Mi mhoiia Adi Komii siya wi hik kimpipisu komii iikam whiekakim siyu biye tiriyim wi simiir naninkiniuni. Bi wi Juda iikamim siyu biye tirim simiir mi mhoiyyin wi iki Juda iikam tani hinda tindanim siyu biye tirim simiir.

¹⁰ Mi Adi Komii siya wi iikam whiekakim siyu miyik tiriyim, wi nidwo miyik mi inig komiigak mi iripa nningwomamaer aei wi simiir hauwi ninomor kou hirin. Bi siya wi Juda iikamim simiir tiri mi mhoiia Juda iikam tani hinda tinda nwowim simiir warar.

¹¹ Adi Komii siya ha bi naingwowikin, iikamim inig komiikakim, sima mi iikamim inig kamaeyim yim sima. Nningaka. Kima ini hiriinan kimar ywowim. Mi siya irira nwinira kimiirin wi diminim kima tirim wi simiir digar mi sibgu hidaiginuwi.

¹² Iikamim Juda iikam tani mi sima Adi Komii siir siyu komii iir bi ninokninkinkim mi sima siyu biye ha tirkim mi Adi Komii siya simiirin wi hiriinansi nwo rani. Nningaka. Siya simiirin wa nonkwobumbuninkin haiginuwi. Mi Juda iikamim simiirin nningaka. Sima Adi Komii siir siyu iirin ina ninokninkinim mi sima siyu biye ha tiri mi Adi Komii siya simiirin wi ti siyu iirsi boinwokiyop natkaigi.

¹³ Iikamim Adi Komii siir yai aiirin hindara wakae kimaigiyim mi Adi Komii siya simiirin wi ha boin tani, sima iikam miyikim. Nningaka. Iikamim siyu komii iir wakaeyokna apiyim, ti hiriinan iikamim simasimargim Adi Komii siya nikiuwanim iikam miyik.

¹⁴ Mi iikamim Juda iikam tani, tinda tinda nwowim, Adi Komii siir siyu iir ninokninkin karam nwowim, sima diminin simiir kwoinkar naingwokiyin, pi siyu miyik siirar mi tiri. Adi Komii siir siyu komii ieya boina saiir hiriinan siyuin, yio krimiir naisiimauugin. Mi yim sima ina ninokninkinim, piki hinin dimin iki wadiyeyin mi piki

hinin dimin iki biyeyin.

¹⁵ Mi siyiu hiriinanin sima tirin yio simiir kwoinawin Adi Komii siir siyiu komiiyin ini hanin siya bidi kwirii idwokaiyin. Mi simiir kwoin ieyar nusiimauwi, piki hinin dimin ikin wadiyeyin mi piki hinin dimin ikin biyeyin. Mi hiriinanki niuwi, simiirin ini simiir kwoin ieyar nowomwarkaiyuim.

¹⁶ Mi mhoiyya ii komiyya, yaimin dimin imiir hidana Adi Komii siya wi Jisis Kraiis siir boinkii, ti kwoinpai kwoinpaiyim, iikamim hinda tindanim simiir kwoinawu kwirii idwokaiyim, simiir kinawhiyimiye itkikinam. Mi siya simiirin wi ti digworaekwo imiirsi boinwokiyo natkaigi. Mi ti digworaekwowim, sima wa nimbiyami mi Adi Komii siir yai win kibiya kara boinmimauwiya saeya ta hiriinan yaigaka.

Yaiya Juda iikamim mi siyiu komii ikin simiir boin aeya

¹⁷ Juda iikam sima ha naingwowi, Adi Komii siya mi kima, kima iripar nongwomamair aeikim. Mi kimiir kwoinim ha naingwowi kimiir bopwowa paeki bi namai ikougim mi Adi Komii siya ti siyiu komii siir yayim kimiir hauugiyim mi kimiirin wi siya whinkinsiis haiginuwi, aniya? Nningaka. Mi kima kimiir inig imiirar hainaniyim, kima pi ha boini, nim krima Adi Komii siir iikamkim.

¹⁸ Kira Adi Komii siir kwoin iirin siir bidi yinokninkinim. Mi kira ina hid ninokninkinin piki hinin dimin ikin biyeyin mi piki hinin dimin ikin miyikin, kira siyiu miyik iirar napikin. Dimusi rani, sima kiriirin Adi Komii siir yaiya yinisimar nowomwarkaiyukin.

¹⁹ Kima hinina naingwowi, Adi Komii siir yaiya kima sairin ninokninkin miyikakim mi kima iikamim habwowaenan nwowim simiir aknainan nusiimauuwam mini Adi Komii siir yai miyika sairin, ha? Mi kima siyiu miyikin siir nusiimauuwam mini mi sima kimiir nwoki wakaeyoknam.

²⁰ Kima hinina naingwowi kima digar nwowi, iikamim habwowaenanim simiir nowomwarkaiyuwim Adi Komii siir dimin miyikim simiir, ha? Mi kima iikamim yinisim sapisapanan Adi Komii siir dimin miyikim simiir nowomwarkaiyuwam mini mi kima simiir sibgu owomwarkaiyuwamar naingwowi Adi Komii siir dimin imiirin. Dimusi rani, kima hinina naingwowi Adi Komii siir yaimwokiyaime wowa sair bidi yinokninkinin. Mi sima wi kimiir hiriinana nwoki owim, ha?

²¹ Nningaka. Kima iikam nhirim simiirin ha nowomwarkaiyuwigim, Adi Komii siir dimin imiirin mi kimakima nowomwarkaiyuna dimusi nwowi, ha? Kima ha boinikim, kima hii kipi tauae mi tari hii kimar tauaeikim, aniya?

²² Kima hinina boinikim kima hii wig iraka kipi nanae mi kima hiriinan siyiu iir bi tirikim iyie? Nningaka. Mi kima pi boriisopi iikam nhirim sima uruwai siyaowaini nikwo aeyim. Mi kima nae nhirim Adi Komii siir omaka hiranka tauae hainakikim.

²³ Kima kimiir inig imiirar hainanei inkamkim mi kima ha boinikim, krima Adi Komii siir siyiu iirin bidiyar yinokninkinin. Mi kimar taouugaikin ti siyiu komii iirin, yio ti hiriinan siyiuin kima Adi Komii siir inig iir haigin ikworinugin.

²⁴ Yokwo Komii saeya hiriinan yai kaimwo aiiarar mi boinka, iikamim Juda iikam tani sima Adi siir Komii inigin whisarii bi haigin ikwowsaiigin. Dimusi rani, Juda iikamkinim kima nusiimauugim, simiirin.

²⁵ Kaimwoka, iya kima yinisim sapisapa nwowa mi sima kimiir miois aiiarar kitiyopnir haiya yio wadiekim ti hiriinan siyiuin, siyiu komii siyar boinkin. Mi kima ti siyiu komii iir haigin ikworinuwi mi sima kimiir miois imiir bi kitiyopnir haigim, iikamim naingwo tibmii karamaeyim simiir hiriinan.

²⁶ Mi kamim simiir mioisa kitiyopnir hai karamae nwowi mi sima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna api mi Adi Komii siir yai imiir wakaeyoknaei mi siya simiirin wi dimin whirki kimbu karam iikam nokdap haiginuwi mi ti iikamim sima wi kamim miois kitiyopnir haiyim wi simiir hiriinan nwowi.

²⁷ Kaimwoka, kima Juda iikam kɛnɛm, wɛm kima kimiir mioisim bi di kitiyopnɛr haiyim mi riipi hiriinan, kima ti siyɛu komiiyin siir haiyim mi inokinokin kima ti siyɛu iir bi wakaeyoknaekim. Nɛngaka. Mi iikamɛm Juda iikam tani hinda tɛndanɛm sɛma simiir mioisim bi kitiyopnɛr haigim mi sɛma Adi Komii siir siyɛu iirar wakaeyoknakim. Sɛma yai wi kimiir boin huriiyɛu boini.

²⁸ Mi kimiir yopiiyim sɛma kimiirin Juda simiir isidin siir hirar naokainaka wɛndi mi sɛma kimiirin wi Juda iikamkɛn hiriinansi niku rani. Nɛngaka.

²⁹ Mi iikamɛm Adi Komii siir siyɛuɛn siir yaimwokiyaimwowa simiir kwoɛnau nwokaiya saiir sibgu apiyin, yim simakisima Juda iikam kɛnɛm. Mi ti hiriinan siyɛuɛn kwoɛn ara sɛma priinaingwo tibmiiyin yio ina Adi Komii siir naeyɛuɛn kimiir miois imiir kitiyopnɛr haiyim ini hiriinan ywowɛn. Mi yipiki ti Adi Komii siir siyɛu komiiyin biya Moses siya wɛnkiyin siir yai imiir nap kamae nwowɛm mi iikam nhirim sɛma ti hiriinan iikamɛm wi simiir inig imiir hainan tani. Nɛngaka. Mi yio Adi Komii siya simiiramɛn wi nhami nhami naingwokwonanae rani. Iriig.

3

Siyɛu biyie siya wi siyɛu miyik iir nikwowaisii rani.

¹ Kima panɛn panina naingwowi Juda iikam wadie kɛmar yowiski mi iki Juda iikam tani yim miyik rani, iyie? Mi ti kimiir siyɛuɛn miois kitiyopnɛr haiyin, siya wi kimiirar whɛnkɛnsiis haigɛniuwɛ iyie?

² Ini mi owɛn, yio hiriinan siyɛuɛn yio dimɛn kamaeka, yio kimiir whɛnkɛnsiis haigɛnugɛn, biigibiiyin Adi Komii kɛmiir Wanɛn siya siir siyɛuɛn Juda iikam kimiir hauugɛn kima ninoknɛnkɛnam mi kima siir napɛm.

³ Kaimwokikaimwoka, Juda kimiir iikam nhirim ti Adi Komii siir siyɛu komiiyin siir yaiya saiir siyɛu iir nap karam nwowɛm simiirin wi panina tiri mi Adi Komii siya wi digumii siir yai aiirar haimriiyɛuwi, aniya?

⁴ Nɛngaki, nɛngakɛnga! Iikam whiekakim ti nu iirar nwoirkakim, sɛma niksise yai boini mi Adi Komii siya wi niksise yai wara boin tani, yio wi yaimwokiyaimwo imiirarar boin iski. Adi siir Yokwo Komiiya saeya Adi Komii siirin hinina boinka, inokinokin iikamɛm yai kiriir boinhuriiyɛuwiyim mipi kirar swoki atkɛn okwonaowidi.

Mi sɛma wa nwoki inoknɛnkɛnim, kiriir yaiya ini kaimwokikaimwowa ywowa.

⁵ Mi ta iya Adi Komii siya kɛmiir dimɛn biyeyim, simiirsi nonkwobumbu nɛnkɛni, iikamɛm sɛma kignɛnoknɛnkɛnam mi sɛma wa naingwowi, Adi Komii siya dimɛn whirki bi kimbuwikɛn. Mi kɛma wi panɛn panin boini, ha? Mi inkamɛn ha boini, kiya, siya kɛmiirin siyɛu miyik bi tirkin mi kɛma wi kwoɛn whiruwa siir kwoɛn iirarar nwoki, aniya?

⁶ Nɛngaki, nɛngakɛnga, Adi Komii siir siyɛuɛn siya dimɛn whirki kimbuwikiswo mi siya iikam imiirin wi panɛn panina pi sibgu hidɛn, ha?

⁷ Mi ta kariir niksise yaiya saeya Adi Komii siir yaimwokiyaimwowa saiirin idowiya nwowaigɛniugi mi inig komiigak siir nwowaigɛniuwɛ mi siya kariirin dimɛn biyiekak inkam dimusi swoki dapi mi kariirin wi yamdi dimusi swoki tirbuwi, ha?

⁸ Mi ini mi owɛn, kɛma wi hinina boini, humbaie, kɛma siyɛu biyie tiri mi iikamɛm sɛma wi Adi Komii siir inig iir nwoki hainanɛm. Mi tari hiriinan siyɛuɛn ini wadie siya ywowɛm, aniya? Nɛngaki, nɛngakɛnga. Mi iikam nhirim sɛma kariirin hinina nɛkbumbuwikim, Pol siir yaiya saeya hiriinanairga. Mhoiia Adi Komii siya wi yamdi simiir dirɛraerarbumbuwi ti hiriinan kamɛm mi siya simiirin wi siyɛu wadiekwadie iirar tirhaigɛniuwɛ. Iriig.

Inkam miyik nwɛr kamaeka. Nɛngaka.

⁹ Mi kɛma wi panɛn panina naingwowi, ha? Mi tari iki iikamɛm Juda iikam tani, simiir kwoɛnim ini Juda iikam kɛmar ywowiskiyim, ha? Nɛngaki, nɛngakɛnga. Kara kimiirin

pi hiniina boinkin, Juda iikam kima mi Juda iikam tani ikim, ti nu iir nwowim hinda tinda krima hoimgakarın, siyu biyie kinar tiriikim. Krimiir kwoinin siyu biyie tiramin, siyar kiyai.

¹⁰ Tiki yaiyim, yim yaimwokiyaimwo imairgim. Bidi bidiniyarın, kam nhirim sima winkyim Adi Komii siir yaiyim, Yokwo Komii Samni, sima hiniina winboinkikim, mi kirmiir nwirniyin, Adi Komii siya wi ha boin tani, dimin whirki bi kimbugin. Nningaki, nningaka. Krima hoimgakarın, siyu bibiyeyan iikam kinairgim.

¹¹ Krimiirın inkam nwirki ninokninkin tani, pi hiniin dimin ikin, kaimwokikamwo nwowin mi Adi Komii siir mi inokninkinam naingwowin mi siir wakaeyoknam.

¹² Iikam whiekakim sima Adi Komii siirın digumii bidi haimriiyugigim sima ini dimin biyie tiran iikam ywowim. Nwirkinwirki siyu miyik bi tirkin. Nningaki nningaka.

¹³ Yai bibiyeyim, sima boiniyim, ini ieyin inkam haingikaiiyin, si budwaki whakiyin, ini siir hiriinan ywowin. Sima niksise yai kasa bi boinkim mi ti yai bibiyie hiriinanım sima boiniyim iikam imiir yim ini mipugni bigi pikiiyim mi urura ha kinamiyin, ini hiriinan ywowim.

¹⁴ Inokninkin sima yai bibiyie arar boinanaei iikam imiirin.

¹⁵ Sima bi kimiminikim mipi iki iikam nhirim io simiir nwowi mi simiirin pa mi isomsom aokaokii.

¹⁶ Maeyau mauyauim sima namiyim, sima digworaekwo imiirin pi haningın nonkwobumbuninkigigi mi mi iikamim sima pi hik prasae hai rani, simiirsiiyin.

¹⁷ Sima iikam nhirim bi ninki amasuwikim iripa nongwomair aeyam. Nningaka.

¹⁸ Sima Adi Komii siir inig iir hainanam bi naingwowikim; yipiki inkam komiigi komiirin.

¹⁹ Mi krima ina ninokninkinim, digworaekwo whiekakim siyu komii siya boinim mi iikamim sima wi siyu komii siir aowa nwoki owim. Mi inkam nwirkin ha boin karamaeka, kara inkam wadiekın. Nningaka. Krima iikam whiekakim maeyau-maeyauwanım Adi Komii siir whwonkam idain dimin biyie bidiyar tirbuwim. Mi Adi Komii siya kirmiirin wi ti siyu komii ieya boinwokiyopnatkaigi.

²⁰ Mi ta hiriinan sairsika kirmiir nwirki nwirki Adi Komii siir siyupai siyupaiyim simiir bi napkin mi Adi Komii siya kirmiirin wa ha dap rani, dimin whirki bi kimbukin. Nningaka. Adi Komii siir siyu komiirin siya siyar nsiimauugin, kirmiirin. Inkamin siyu biyie tiriin. Iriig.

Iikamim Krai siir yai airim naingwo tibmii wi iikam miyik sima nwowi.

²¹ Mi tariinanın Adi Komii siya kirmiirin idowiiya bidi ywokiyin, yipikin siir whwonkam ida dimin whirki kimbu karam nwowin. Mi yio ti diminin siyu komii saika bi namasugin. Nningaka. Yio ini sa ywowin mi yaiyim Moses siya bidiya winkyim mi profet kamim sima mi winki ikim, sima ti dimin iir winboinkikin.

²² Tiki siyu miyikin siya hiniingın, iikamim Jisis Krai siir yai airim naingwo tibmiiyim, ti iikamim sima Adi Komii siya dapiyim dimin whirki bi kimbugin. Mi iikam whiekakim naingwo tibmiiyim Adi Komii siya simiirin wi iikam miyik nikiuwi. Adi Komii siya wi hiniina naingwo rani, wim kima Juda iikamkim mi nim krima Juda iikam tani. Nningaka. Yio ti hiriinanın dimin karamaeka.

²³ Iikam whiekakim hinda tinda nwowim sima dimin biyie bidiyar tirim mi Adi Komii siya wi simiir irni nwirni hainan prapas rani mi simiirin wa boin tani kima iikam wadiekim. Nningaka.

²⁴ Adi Komii siir naingwoyimiyoka kirmiirin hindara prihaugikin Jisis Krai siya naowa iikam simiir dimin biyeyim simiirsi mi kirmiirin saeyar nanmaiwarkainakim Setan siir inankin. Mi Adi Komii siya wi ta hiriinan krima naingwo tibmiiya Jisis Krai siiram, wi sairsiya dapikuwi dimin whirki kimbu karamae. Mi ti dimin hiriinanın bi sainikin. Nningaka.

²⁵ Adi Komii siyar n̄krop iuungikin Kraiis siirin, nu tir nauuni aoniyam, sibsibin inkamkin nisom ink̄in im̄iyaeiyin, Adi Komii siiram siir h̄riinan. Mi siir nh̄eya ha naokiinaini mi kr̄imiir dim̄in biȳie biȳeyim w̄i saeyar haiyoprimdiȳumiigii, iya kr̄ima siiram naingwo tibmii. Adi Komii siya h̄riinan minam tirkin kr̄imiirin, kr̄ima wa nwoki inokn̄ink̄inim siya dim̄in wh̄irki bi kimbugin. Mi b̄idi b̄idiniyarin iikamim dim̄in biȳie tiriyim, Adi Komii siya simiirsi naingwoȳimiyokim mi siya simiirin bi nonkwobumbun̄ink̄in. Dimusi rani, Jis̄is siirin w̄i siya n̄krop iuungii, simiir dim̄in biȳie biȳeyim simiir haiyoprimdiȳumiigiyam.

²⁶ Jis̄is Kraiis siirin siyar n̄krop iuungikin nu tir nauuni aoniyam mi iikamim sima nwoki kign̄inokn̄ink̄inim, siya dim̄in wh̄irki bi kimbugin. Mi iikamim Jis̄is siir yai aiir sibgu wakaeyokna apim, siya kr̄imiir dim̄in biȳeyim h̄riinansi haiyoprimdiȳumiigikim. Mi siir wh̄wonkam ida siya kr̄imiirin w̄i iikam wadie asi n̄kiuw̄i.

²⁷ Mi w̄i pan̄ina tiri, kr̄ima w̄i kr̄imiir mīi mīiyikim simiir in̄ig im̄iirar ti hainan, ha? N̄ngaka. Tiki mīi mīiyik mīiyikim, kr̄ima m̄riiyim kr̄imiir dim̄in biȳeyim w̄i sima haiyoprimdiȳumiigi rani. N̄ngaka. Jis̄is siir yai aiiram naingwo tibmiiyin siȳiun, siya siȳairgin kr̄imiir dim̄in biȳie im̄iir haiyoprimdiȳumiigiyin. Mi Adi Komii siya kr̄imiirin ti h̄riinan siirsi n̄kiuw̄ikin dim̄in wh̄irki kimbu karamaeyin.

²⁸ Kr̄ima d̄inokn̄ink̄in, iikamim Jis̄is Kraiis siir yai im̄iiram naingwo tibmiiyim, kwoin wh̄iruwa nwokiyim sima simairgin Adi Komii siya n̄kiuw̄iyim dim̄in wh̄irki kimbu karamae, siya kr̄imiirin ti mīi mīiyik mīiyikim kr̄ima m̄riiyim, siȳu komii siir siȳu im̄iir kr̄ima napiyim, simiirsi bi dapikin, dim̄in wh̄irki kimbu karamae. N̄ngaka.

²⁹ Kima pan̄ina naingwowi mi tari Adi Komiiyin Juda kr̄imiirarar Adi Komiiyin, aniya? Mi tari iki Juda iikam tani simiir Adi Komii wara rani, aniya? N̄ngaka. Siya iki Juda iikam tani simiir Adi Komii warairgin.

³⁰ Dimusi rani, Adi Komii siya iki iikam wh̄iekakim h̄inda t̄inda nwowim, kr̄imiirar Adi Komiiyin. Kamim m̄iois k̄it̄iyopn̄ir haiiyim mi ha naingwo tibmiiyim Jis̄is siir yai im̄iir simiir Adi Komiiyin mi kamim m̄iois k̄it̄iyopn̄ir hai karam nwowim mi ha naingwo tibmiiyim Jis̄is siir yai aiir, siya simiir Adi Komii warairgin. Mi ti h̄riinan iikamim yim sima, Adi Komii siya dapiyim, dim̄in wh̄irki kimbu karamae.

³¹ Mi kr̄ima ha naingwowi iikamim Jis̄is siir yai im̄iir wakaeyokna aingwo tibmiiyim, ya ini komii saeya ywowa mi kima w̄i pan̄ina naingwowi, siȳu komii siir yayim Moses siya w̄inkiyim, yim dim̄in komii rani, aniya? N̄ngaka. Tariinanin ti digworaekwowim, yim siȳu komii siir siȳumwok̄isiȳumwoin siir nanaakn̄ink̄ii haigin̄uḡin. Iriig.

4

Adi Komii siya dim̄in wh̄irki kimbukaramin Ebrahim siir dapkin.

¹ Ebrahim siya kr̄imiir h̄riinan inkamainḡin mi siya Juda iikam kr̄imiir brougaekin. Mi kr̄ima siirin w̄i pan̄ina naingwowi mi siya Adi Komii siir siȳu komiiyin siir siȳuim pan̄in pan̄ina h̄uim̄ikainakin, siir wh̄ink̄insiis haigin̄uw̄amin, ha?

² Mi kaimwoki n̄uw̄i, Ebrahim siya siȳu komii siir siȳupai siȳupaiyim simiir sibgu api mi siirin w̄i dim̄in wh̄irki kimbu karam ti dim̄in ima nwowi mi siya siir in̄ig iirin wa ti hainan. Mi Adi Komii kr̄imiir Wanin siir wh̄wonkam idain Ebrahim siya w̄i dim̄in wh̄irki kimbu karamaeyin w̄i ta h̄riinan saiirsi nwo rani. N̄ngaka.

³ Yokwo Komii saeya Ebrahim siirin h̄in̄ina boinka, Ebrahim siya Adi Komii kr̄imiir Wanin siir yai aiir wakaeyoknakin mi Adi Komii siya siirin dim̄in wh̄irki kimbu karamae saiirsiyar n̄kiuḡin

⁴ Kr̄ima ina n̄inokn̄ink̄inim, inkam̄in inkam nw̄irni mīi m̄riiyin mi um̄ir ha haiiyin ta mīiya siya m̄riiya saiirsi mi ti h̄riinan um̄irim siya haiiyim, siya ti inkam̄in siirin h̄inda bi sib hauugin. N̄ngaka. Yio mīiya siya m̄riiya saiirsi haiigin.

⁵ Mi inkam nwiŕkŕn siyŕu komii siir mi aiir mŕrii karamae nwowi mi Adi siya ha kŕgi, siya ini siir yai aiiram naŕngwo tŕbmii kŕnim mi siya ti iikamŕm dimŕn biyŕeki naokingugunankaiyŕm imiirŕn wŕ ha dapi dimŕn whŕrki bi kimbukŕm.

⁶ Mi biya Devidŕn yŕo iriipi hŕriinan yayia saiirar mi wŕn boŕnkikŕn. Adi Komii siya krŕmiir miyŕm simiir bi kŕgikŕn. Nŕngaka. Mi inkamŕn siyŕu komii siir yayŕm simiir sibgu ap karamae nwowi mi iya Adi Komii siya siirŕn dimŕn whŕrkin kŕmbu karamae ha nŕkuwi mi yŕo siya maŕgŕmaŕrga dwo.

⁷ Yayia biya Devidki si wŕn boŕnkiya yokwo Samni, siya hŕniina wŕn boŕnkikŕn, iikam whŕekakŕm simiir dimŕn biyŕeyŕm Adi Komii siya haiyoprimdiyŕumiigiyŕm mi yŕm sima maŕgŕmaŕrga dwo.

⁸ Mi Adi Komii siya iikamŕm siyŕu biyŕe napŕm simiirŕn wara kinawhiyŕemiyŕe boŕn karamae nwowi mi simiir boŕnwokiyopnatkaigi karam nwowi, yŕm ti iikamŕm maŕgŕmaŕrga dwo.

⁹ Mi tari Juda iikam miois kŕtiyopnŕr haiyŕm simasŕmar ti maŕgŕmaŕrga, aniya? Iyŕe? Nŕngaka. Mi tari Juda iikamŕm miois kŕtiyopnŕr hai karamae nwowŕm yŕm sima ha timŕ maŕgŕmaŕrga, aniya? Krŕma Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yayŕm simiir ti sibgu naŕngwo saeya hŕniina boŕnikŕm, dimusi rani, Ebrahim siya Adi Komii siiram naŕngwo tŕbmiigŕn mi Adi Komii siya siirŕn dimŕn whŕrki kŕmbu karamae asi nŕkŕugŕn.

¹⁰ Mi Ebrahim siya ini panŕna ywowŕn Adi Komii siirŕn ti dimŕn whŕrki kŕmbu karamae naŕngwowŕn, ha? Mi siya tari miois bidi kŕtiyopnŕr haiyŕn. Nŕngaka. Siya miois bi nŕki kŕtiyopnŕr haigŕn mi Adi Komii siya siirŕn ha bi dapkin dimŕn whŕrki kŕmbu karamae mi ta saiir mhoiŕya, siya miois hanŕngŕn kŕtiyopnŕr hai.

¹¹ Mi siya miois nŕki kŕtiyopnŕr hai karamaeyar nŕki owŕn mi Ebrahim siya Adi Komii siiramŕn saiirar naŕngwo tŕbmiigŕn. Mi Adi Komii siya ta saiirsŕyar dapŕkŕugŕn dimŕn whŕrki kŕmbu karamaeyŕn. Mi siya kamŕm miois kŕtiyopnŕr hai karamae nwowŕm simiir brougae asi nwokin. Mi ta simiir naŕngwo tŕbmii mi kwoŕn whŕruwa sima nwowa Adi Komii siirŕm mi ta hŕriinan saiirsika Adi Komii siya siir kwoŕnairga asi naŕngwo daphaigŕniugŕn simiirŕn dimŕn whŕrki bi kŕmbugŕm. Ya ini dimŕnŕn hindara prŕihauwiyŕn ini siir hŕriinan ywowŕn.

¹² Mi siya iikamŕm ti tariinan nwowŕm miois kŕtiyopnŕr haiyŕm krŕmiir brougaeŕn. Mi siya ta miois krŕma kŕtiyopnŕr haiŕya krŕmiir brougae saiirsi bi nwokin. Nŕngaka. Dimusi rani, krŕma siir yai aiiram naŕngwo tŕbmiigŕm biya siya mi tira saiir hŕriinan. Mi siya miois nŕki kŕtiyopnŕr hai karamaeyar nŕki owŕn mi Adi Komii siya siirŕn, siir naŕngwo tŕbmii aiir siya nŕkŕugŕn dimŕn whŕrki kŕmbu karamaeyŕn. Iriig.

Adi Komii siya nŕmbina ya iikam whŕekakŕm naŕngwo tŕbmiyŕm simiirga

¹³ Bidi bidiniyarŕn Adi Komii siya nu whŕekakŕm mi iikamŕm Ebrahim siya mi siir yŕnŕe ikŕm, simiir nŕmbingik sima kŕgrŕrao ŕrkakŕm. Siya ta nŕmbina Ebrahim siirŕn, siyŕu komiini siyŕu siya sibgu apa saiirsi bi nŕmbingikŕn. Nŕngaka. Siya siirŕn siir naŕngwo tŕbmii aiirsŕyar nŕmbingikŕn.

¹⁴ Mi Adi Komii siya iikamŕm siyŕu komiini siyŕuŕn siir napiyŕm simiirara nŕmbini iikamŕm hŕnda tŕndanŕm simiir kŕgrŕrkakamŕn mi siya ti iikamŕm siiram naŕngwo tŕbmiyŕm simiirŕn wŕ panŕna naŕngwowŕi, yŕm simiirŕn dimŕn karamaeka, aniya? Mi ti simiir naŕngwo tŕbmiiya mi ta simiir nŕmbina ya wŕ dimŕn komii nwo rani.

¹⁵ Dimusi rani, krŕma dinoknŕnkŕn siyŕu komii siir siyŕuŕn, yŕo krŕmiir dimŕn biyŕeyŕm simiir nŕsiŕmauugŕn Adi Komii siya yŕpŕki ti siyŕu ŕiir nŕnikibŕri wŕ siirsi nonkwobumbunŕnkŕni mi ti siyŕu komiiyŕn siya nwo karamkiswo mi wŕ dimŕn whŕrki di nomokouwi, wŕ hindara pi prŕidiraerarkaeyamŕn.

¹⁶ Ti digworaekwowŕm Adi Komii siya nŕmbinŕm, iikam krŕma haiyam, krŕma simiirŕn wa haii. Dimusi rani, krŕma siiram naŕngwo tŕbmiigŕm. Yŕo siir siyŕu komii ŕiir napni dimŕn tani. Nŕngaka. Adi Komii siya ti digworaekwowŕm krŕmiirŕn hindarar prii

hauugin, siya hiriinan minsi tirkin, siya siyu miyik krimiir tir haiginiugin. Mi ti Ebrahim siir isidin, krīma wī ti digworaekwowim simiir haii. Yio krīma krīma rani. Nīngaka. Ti digworaekwowim biya siya nimbinim, wī iki iikamim hinda tindanim, yipiki siiram naingwo tibmiyim, wī simiir warar ninkin hauwi. Ya aknainan krimiir nīsiimauuga biya brougae Ebrahim siya tira saiir hiriinan.

¹⁷ Yokwo Komii saeya Ebrahim siirin hiniina boinka. Kara Adi Komiiugin, kara kiriirin wī iikam whiekakim hinda tindanim wī simiir brougae nokmwīn ohaiginiuwi. Mi Ebrahim siya krimiir biigi biyan brougae asi nwokin. Dimusi rani, krīma siir yai aiir wakaeyokna apkim. Siya ti Adi Komii iirimim minam naingwo tibmiigin, iikamim naokaowim simiirin wī siya swoki hidninsiin idwowi mi sima wī omwaiyar swoki waiyai. Mi digworaekwowim, siya boinim nimbini karam nwowim, yim wa mi imbiyami.

¹⁸ Ebrahim siya ini warar iki whaowaeyin, ti digworaekwowim Adi Komii siya nimbinim sima wī panin panina nimbiamim mi siir naingwo tibmiya ha naingwowi, ti digworaekwowim wa nimbimbiamim. Siya hiniina naingwo tibmi, siirin wī Adi Komii siya nokmwīn okwo haiginiuwi, iikam whiekakim hinda tindanim simiir brougae nwowam. Adi Komii siya Ebrahim siir boinki Ebrahim mhoiia kiriir isidin wī kasakasa nwo rani.

¹⁹ Ebrahim siir biewiyim, kamairim iriarnanaingim, (100) mi siya ha naingwowi, siya wai biyie bidi ywowin, siir naoni iya ini kingiin nwowa. Mi siir wiga Sera saeya iriipa hiriinan waibiyie bidi mi owa, saeya wī yiniekak nwo rani. Mi siir naingwo tibmiya, siya naingwo tibmiya Adi Komii siir yai aiiram mi dimin taemin whiekakim ya kinisu karamaeka.

²⁰ Siya ha bi naingwokin, ti diminin Adi Komii siya nimbinin siir, siya wī tir tani. Nīngaka. Siya hiniina bi naingwokin. Mi siir kwoinin bi naingwo owouugin Adi Komii siir yai aiirin mi siya Adi siirin hiriayar mi okboinprapas mi siya hiriayar yaingwo Adi Komii siya siirin yinisim yinkamiyinin wa hauwi.

²¹ Ebrahim siya ha naingwo aingwo tibmiigin, Adi Komii siir kirieya wī digar nwo mi siya kwoin whiskak bi nwokin.

²² Mi Adi Komii siya Ebrahim siir naingwo tibmiya hiriinan kigiya mi siya siirin dimin whirki kimbu karam asi nikuugin.

²³ Ta yaiya Yokwo Komii saiir nwowa, Adi Komii siya siirin, dimin whirki kimbu karam Ebrahim siirara biri boinkin. Nīngaka.

²⁴ Ta yaiya krimiir warar boinka, Adi Komii siya wī krimiir warar nikuwi, dimin whirki kimbu karamin. Dimusi rani, krīma siiram naingwo tibmiigin, yipiki Jisis Kraiis siirin siya hidninsiin idwokin ie hirankin krimiir Yaowae Adin ninomor kouwanin.

²⁵ Adi Komii siya Jisis siirin nua tiriirin minam nikropki iugikin nu tir nauuni aoniyam krimiir dimin biyeyim simiir haiyopridiyumiigiyim. Mi Adi Komii siya siirin ie hirankar swoki hidninsiin idwo mi siya ini omwaiyar swoki waiyan. Mi Adi Komii siya krimiirin dimin whirki kimbu karam asi nikuwi. Iriig.

5

Adi Komii siya krimiirin dimin whirki kimbu karam dapaiginiugin

¹ Krīma iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiikim mi ta hiriinan saiirsika, ta ii aiirin Adi Komii krimiir Wanin siya krimiirin wī dimin whirki kimbu karam saiir nikuwi mi krīma wī iripar nongwomamair aei. Dimusi rani, ti digworaekwowim krimiir Biyan Inkam Komii Jisis Kraiis siya tirkim krimiiram.

² Mi iya krīma Jisis Kraiis siirim naingwo tibmiyim mi ti siyuin Adi Komii siya bidi haiwaokiyin krimiir siyu iir niyok haiginiuwiyin krīma Adi Komii siir naingwobumbu

aiir haiyam. Mi ta hiriinan saiirsika, krɪma wɪ dimɪn iiramar nikwokwonanaekaigi Adi Komii saika nongwomamaɪr aeyokiyokiikaeyamam.

³ Mi krɪma ti dimɪn imiiraram kipi maɪrgimaɪrga. Nɪngaka. Krɪma hikpai hikpaiyim krɪmiir nimbiniyim, simiiram warar timi maɪrgimaɪrga. Dimusi rani, krɪma ina ninokninkinim, krɪma hikpai hikpaiyim wa haii mi ti hikpai hikpaiyim krɪmiir mhi kwoinim wɪ simar kinsiis haiginiuwɪ.

⁴ Mi krɪma kirie hiriinanar nwoyokiyokii mi dimɪnpai dimɪnpaigi krɪmiiram kinanankiuwɪ mi Adi Komii siya krɪmiirin wɪ dimɪn whirki kimbu karam nikiuwɪ. Mi hiriinanki niuwɪ krɪma wɪ Adi Komii siya nimbiniim dimɪnpai dimɪnpaiyim wɪ simiiramar nikwokwonanaeikaigi.

⁵ Mi krɪma hiriinan naingwo tibmii mi krɪmiir naingwo tibmiiya saeya wɪ kigugu uguski rani. Nɪngaka. Dimusi rani, Adi Komii siya naeyɪu miyikɪn krɪmiir bidi hauugiyɪn. Mi Adi Komii siir naingwokwowa wɪ krɪmiir mhi kwoinaw nwoki okiyim. Mi hiriyyar nwoyokiyokii mi krɪma wa ninokninkinki ti Adi Komii siya nimbiniim dimɪn taeminim krɪmiiram wa nimbiam kini.

⁶ Mi krɪmarɪn ini kirie karamaeyar ywowim, Adi Komii siir whwonkam idain, dimɪn whirki kimbu karamaeyɪn. Mi iya Adi Komii siya nimbingiya Jisis Kraisi siya naowana, iikam hinda tindanim dimɪn biyie biyeyim simiirsi, simiir whinkinsiis haiginiuwam.

⁷ Mi tari krɪmiir nwirki siir piu airsi bi naingwoyimiyokin inkam miyik nwɪrnisi naowim. Aniya? Nɪngaka. Mi inkam wadeyɪn iikam whinkinsiis haiginiuwiyɪn mi inkam nwirki siiram naingwokwonanaei, ini mi owɪn, ti hiriinan inkamin siyar mi owim siir hik airsiyɪn.

⁸ Mi krɪma iikam miyik rani. Mi iya krɪma dimɪn biyeyakar niki owim mi Jisis Kraisi siya ini krɪmiirsiyar mi aowɪn. Ti hiriinan siyɪuɪn Adi Komii siya krɪmiir nisiimauugin, siya krɪmiiramɪn nhami nhami naingwokwonanae rani.

⁹ Kraisi siyar nao isikɪn krɪmiirsiyɪn mi siir nhiya ha naokiinaiiniya mi krɪmiirin ini saeya yinaki iskiyɪn. Mi ta hiriinan saiirsiyar nikiugin, Adi Komii siya krɪmiirin dimɪn whirki kimbu karamaeyɪn. Mi kɪma panina naingwowi, siya tari kirie karamaekɪn, krɪmiirin wɪ siya whinkinsiis haiginiu rani, dimɪn biyie biyeyim krɪma tirim, simiirsi nanmaiwarkanaei, mhoiyya Adi Komii siya iikam biyeyim simiir nonkwobumbuninkini, ha?

¹⁰ Biyya krɪma iikam miyik miyiknan bi nwokiyamkim, krɪma Adi Komii siir sau omom nwokim. Mi siir yinisimɪn Kraisi siyar naowɪn mi krɪmiirin iripa siyar yinkiamasu haiginiu Adi Komii saikan. Mi tariinanɪn, krɪma tisi Adi Komii saikar nongwomamaɪr aeyim mi krɪma bidi yinokninkinkyim mhoiyya krɪmiirin wɪ Adi Komii siya nikunami ninomor koua hiriir. Dimusi rani, Kraisi siya ie hiranki minam ninsiin idwokɪn krɪmiir whinkinsiisam.

¹¹ Ta sasa rani. Nɪngaka. Dimɪn whirin krɪma saika nongwomamaɪr aeiya yio siya, krɪmiir Adi Komii wadiekwadeyɪn. Dimusi rani, ti dimɪn miyik miyikim krɪmiir Biyyan Inkam Komiiyɪn Jisis Kraisi siya tirkim krɪmiirin Adi Komii saika ninkiamasu haiginiugin. Iriig.

Ta yaiya Adam Kraisi sowiir boinka.

¹² Krɪma dinokninkin bidi bidiniyarɪn, biigi biyyan inkamin ti nu iir nwowɪn Adam siyar tirkin, dimɪn biyeyɪn mi siya ina yaonamin. Mi siyar tirkiya dimɪn biyeya ina yisininkinkikiya kii auni hanɪn iki iikamɪn hinda tinda nwowim simiir. Mi nim krɪma iriipi hiriinan warar mi aowi. Dimusi rani, nim krɪma siir kigna tirkim ti hiriinan siyɪuim.

¹³ Siyɪu komii siir siyɪuɪn bi niki imbiyamkin ti nu iirin mi dimɪn biyeya ya ha nwoka. Mi Adi Komii siya dimɪn biyie sima tirim simiirsi paninsi boinwoyopnatkaigisi. Dimusi rani, siya ti siyɪu komiini siyɪuim Moses siir bi niki hauugin, siya winam. Mi sima siyɪuɪn Adi Komii siir wakaeyoknaeyɪn, siir paninsi yinokninkinsi.

¹⁴ Iikam nhirim siyu komii saika bi nantamyiryirkim Adam siya nantamyiriyira saair hiriinan mi ti naoni siyuin ini sima warar mi inkim iniyopkwona. Adam siirin aknainan min isiimauugin Jisis siir, yipikin mhoiya nitanin. Mi naoni siyuin Adam siir hirankar nwobwakainaniyin ini Moses siir tirar yadigniyin. Mi ti naoni siyuin Adi Komii siyar boinkiyin ini iikam whiekakim sima warar mi inkim iniyopkwona.

¹⁵ Mi dimin biyeyim Adam siya tirim mi dimin miyik miyikim Adi Komii siya prihauuwim sima iripa rani. Nningaka. Krima bidiyar yinokninkinim iikam whiekakim wa naokaowi yim dimin biyeyim Adam siya tirkiyim simiirsiyar naokaowi. Mi krima ina ninokninkinim, Adi Komii siya krimiiram nhami nhami naingwokwonanaei rani mi ta siir naingwoyimiyoaka krimiirin hindara prihauugikin. Dimusi rani, ti diminin ti inkam nwiruwan Jisis Kraisi siyar tirkin. Mi ta naingwoyimiyoaka, ya whwomoni rani, ya ini ti dimin biyeyim Adam siya tirim simiir haibura. Mi ta naingwoyimiyoaka ya iikamim siiram naingwo tibmiyim simiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigika.

¹⁶ Mi ti dimin biyeyin, ti inkam nwiruwan Adam siyar tirki iskiyin Adi Komii siya ha boinkikin iikam whiekakim wi sima warar ninkim iniyopkwonaei, ti naoni nonkwobumbuninkina. Mi ti inkam nwiruwan Jisis Kraisi Adi Komii siir naingwobumbuwa saeyar nimbingikin, iikamim simiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyam. Mi diminim Adi Komii siya tirim, yim Adam siirin simaka bi namasugin, yim ini simakisimar ywowim.

¹⁷ Mi ti inkam nwiruwan Adam, siyu biye sasar tirki iskiyin mi ta dimin biyeya iikam imiirin ini ini hanin saeyar kwirii idwokaigiya mi ti siyairgin iikam ima naokaowiyin siyuin. Mi ti inkam nwiruwan Jisis Kraisi siir miya Adi Komii siya iikam imiirin ta naingwoyimiyoaka hindara prihauugiyam tiri. Mi siya simiirin wi dimin whirki kimbu karamae nikiuwi mi sima ninomor kou hirin, wi wadeyar nwoki ongwomamaer aekiyamim inokinokin. Mi digworaekwo whiekakim simiirin wi simar kigirkaki. Mi hiriinanki nuwi mi tari Jisis Kraisi siir miya ini Adam siir siyuin siir haiburin.

¹⁸ Mi bidi bidiniyarin, ti inkam nwiruwan Adam, siyu biye siyar tirki iskiyin mi Adi Komii siya ha boinkikin, iikam whiekakim wi sima warar ninkim iniyopkwonaei, ta naoni nonkwobumbuninkina. Mi ini hiriinankinar ywowin mi miyika ti inkam nwiruwan Jisis Kraisi siya miriia. Mi iikam whiekakim, yipiki Jisis Kraisi siiram naingwo tibmiyim Adi Komii siya simiirin wi dimin whirki kimbu karamae nikiuwi. Mi sima wi wadeyar sibgu ongwomamaer aekiyami, inokinokin.

¹⁹ Mi bidi bidiniyarin ti inkam nwiruwan Adam Adi Komii siir yai aka siya nantamyiryirkim. Mi siyu biye ha tirkin mi ti siyuin dimin biye tiriyin ini iikam whiekakim sima warar yinkin hugiyiskainan mi yim sima ini ti iripi hiriinan siyu biye siirar mi tiriyokiyokiyamim. Mi ti inkam nwiruwan Jisis siyar sibgu wakaeyokna apiskiia siir yai aair mi Adi Komii siya iikamim, yipikin Jisis Kraisi siiram naingwo tibmiyim simiirin dimin whirki kimbu karamae asi nikiugin.

²⁰ Adi Komii siyar hauugin siir siyuin iikam imiirin, simiir dimin biyeyim simiir nisiimauuwam, sima kasakasa rani. Mhoiya Adi Komii siya simiirin dimin miyik miyik imiirar yisiimauu mi ti dimin miyik miyikim ini ti dimin biyeyim sima tirim simiir haiburin.

²¹ Mi ti dimin biyeyim sima tirim, iikam imiirin ini ini hanin simiir warar yinkin kwirii idwokaiyin. Mi siyu whirin, Adi Komii siya nisiimauuwun yo hiningin, siir naingwoyimiyoaka iikamim simiirsi mi siya mi tirkiya krimiirin dimin whirki kimbu karamae, ta miya Jisis Kraisi siya tira mi krima wi omwaiyar waiyayokiyokiii. Iriig

6

¹ Mi kima paniina naingwowi, ha? Krīma siyū bibiyē whiekakar tī dirāerarnanaei mi Adi Komii siya wī krīmiisi nwokī naingwoyīmyoknanaeyim. Mi krīmiir dimin biyeyim wa nwokī haiyoprimdiyūmiigiyim, aniya? Nūngaka.

² Krīma ini inkam wīrnan ywowim. Mi krīma siyū biyeyim simiir bīdi haiburgigim mi krīma wī tī siyūin siir swokī apmimin tani. Nūngakinūngaka.

³ Mi tari kima bīdiyar yinokninkinim, biya krīma Kraiis saikar nitinakiugim mi sima krīmiirin op bīdiyar baptais haiginūwim ya tariigina ini Kraiis saika naonamni hanin ywowa.

⁴ Sima krīmiir bīdi baptais haiginūm mi ta sima baptais haiginūa ya ini kraiss saika naoni hanin ywowa. Mi Adi Komii siir kirēya Jisīs Kraiis siirin ie hirankar swokī hidninsiin idwokin mi siya ini omwaiyar swokī waiyan. Mi tī hiriinan siyūin nim krīma iripi hiriinan ie hirankar mi insiin idwokim. Mi ini omwaiyar mi waiyam mi krīma wī siyū miyik miyikim simiirarar napi.

⁵ Yio ini tī siir kirēnan ywowin. Biya krīma Kraiis saikar niki amasukikinim mi saika niki inkīn aonam. Mi mhoiia krīma saikar namasukikini mi krīma wī omwaiyar swokī waiyayokiyokii siir hiriinan.

⁶ Krīma bīdi yinokninkinim, krīmiir biyan kwoin biyeyin yio bīdi yaonamin paeyin hiiniya nironinkinim siir, Jisīs Kraiis saika. Siya dimusi bi naonamkin, siya minsi naokin, tī kwoin biyeyin krīmiir nipiyaokiiyin dimin biyē tīram, siirin wī Adi Komii siyar nwokī onkwobumbuninkinim. Mi hiriinanki nūwī, tī kwoin biyeyin krīmiirin wī siya kiyopiyaokīnam tani siyū biyē tīramin. Nūngaka.

⁷ Mi inkamin naonamiyin siir hiriinan nwowiyin inkamki mi tī siirin saeya bi swokī boinwokiyopkaigūkin swokī kiyopiyaokii rani. Nūngaka.

⁸ Hi, kaimwoka, krīma Kraiis saika bīdi yaonamim mi krīma hiriyyar naingwowi,

⁹ Krīma bīdiyar yinokninkinim, iya Jisīs Kraiis siya naonama mi siirin Adi Komii siyar swokī hidninsiin idwokiya ie hiranki siirin wī saeya swokī nonkwobumbuninkin tani. Nūngaki, nūngakinga

¹⁰ Jisīs Kraiis siya kwirkikwiruwa minam naokin dimin biyeyim iikam ima tīrim simiirsi. Mi tariinanin siya ina nwowin mi Adi Komii siir dimin taeminim ta mi kwiruwa siya sairar miri dīgi iskiyin, ini siyar yanaakninkii haiginūin.

¹¹ Mi wim tī hiriinan kwoin iirar timi aingwo, wim kima ini naoni piunan ywowim kīmiir biyan kwoin biyeyin yio bīdi yaonamin mi siya wī kīmiir swokī kiyopiyaokii rani. Nūngaka. Kima Kraiis Jisīs saika bīdi yamasukikinim mi krīma omwai di waiyayokiyokii, krīma Adi Komii siirsiyar waiyayokiyokii.

¹² Mi hiriinanki nūwī, kima tī dimin biyeyim simiirin kintimtinu. Mi kima tī dimin biyeyim kīmiir kwoin ieya tīram naingwowyim simiirin haimiisima kipi swokī kiwaki.

¹³ Mi kima kīmiir iga in minim dimin biyē tīram kipi kiwaki. Nūngaka. Mi kima kīmiir piu irkaka, Adi Komii siirarar hauugi iski, siya siyar nwokī kigairao irkakim mi krīmiirin siyū miyik tīramin wī siyar nwokī whinkinsiis haiginūwim. Mi wim kima ini naoni piunan ywowim, kīmiir Adi Komii siyar hidninsiin idwokin ie hirankin. Mi kima, kīmiir piu irkaka siirarar hauugi iski.

¹⁴ Kīmiirin nu tīran dimin biyeyim sima kipi swokī ipiyaokii. Nūngaka. Dimusi rani, kima siyū komii siir siyūin siir aowa nwo rani. Nūngaka. Kima wī Adi Komii krīmiir Wanin siir naingwoyīmiyoka sair aowar nwoyokiyokiikaeyami inokinokin mi dimin biyeyim wī krīmiir niyopakaiyū rani. Nūngaka. Irig.

Krīma siyū miyik imiir sibgu ap

¹⁵ Mi krīma pi dimu tiri, ha? Mi krīma siyū komii siir haiburgi mi krīma Adi Komii siir naingwoyīmiyoka sair aowa nwowi mi krīma dimin biyeyim wī hiriyyar pi tiryokiyokiikaeyamin, aniya? Nūngaki, nūngaka!

¹⁶ Kira ti dimin iir bidi yinokninkin kinin. Mi iya kima inkam nwirniyam kiwakiyim mi siya miriyam mi kimiir kouwin pi kou siyar mi owi mi kima siirar timi wakaeyokna mirii mi kima dimin biyie imiiram kiwakii mi kimiir kouwin wi simar mi owi mi wim kima wi simiiramar mi mirii. Mi kima Adi Komii saika aru aru ha nwokii mi kima ha natisir whaowae kaiyuwi mi kima wi hindara kigugu iuguski. Mi Adi Komii siya ini kimiir kou nwowin mi kima wi siiram mirii mi siir whwonkam idain kima wi dimin whirki kimbu rani. Mi kima wi omwaiyar waiyayokiyokikaeyami.

¹⁷ Biya kimiir kouwin dimin biyie imar nwokim. Mi tariinanin kima Adi Komii siirin boin wadie prasae kipi nwoki. Dimusi rani, ti dimin hiriinanin siyar diguguskikim mi tariinanin kima yayim sima boinmimauuwim Jisis Kraiis siirim simiir wakaeyokna, simiir bidi wakaenonkworinuwim.

¹⁸ Mi iya kima dimin biyie saiir inar niki owa mi Adi Komii siya kimiirin saiirar nanmaiwarkainakin. Mi tariinanin kima ini siyu miyikin Adi Komii siirin dimin whirki kimbu karam nwowin, ini siir nwowim.

¹⁹ Kara kimiiram in iki yai boskwonauwanin simiir boinam bi nitkin. Dimusi rani, kima Adi Komii siir digworaekwowim simiir bi ninomokninkin digim. Mi biya kima niki kiwakiya mi kimiir iga ini hinda tinda iki okwokiyim. Ti siyu biyie hininim sim tiram, hai nanae mi hai tauae mi iki siyu bibiyie nhir ikim. Mi ti hiriinan siyuin, kima mi kiwakii mi kimiir iga ininim wi dimin miyik miyikim simiirar tiri.

²⁰ Mi biya kimiirin dimin biyie imar niyopakaiyuwa mi wim kima rirmiia bi nwokim siyu miyikin siir aowa. Ningaka.

²¹ Mi biya ti digworaekwo biyie biyeyim kima niki tirkaiyuwim mi tariinanin kima ini nididgak swoki amwoiim. Mi ti digworaekwo hininim sima kimiir bidi whinkinsiis haiginuwim, aniya? Ningaka. Yim ti hiriinan siyu bibiyeyim yim sima, kima kigugu iuguskiyanin.

²² Mi iya dimin biyeyim sima kimiir kou nwowa mi tariinanin kimiirin Adi Komii siyar nanmaiwarkainakim. Mi ini mi owin, kima siir aowa mi owim. Mi hiriinan ha mi owi, kima wi saikar nongwomamair aekiyami inokininokin.

²³ Mi kima dimin biyeyim simiiram kiwakii, siyu biyie kima tiram mi mhoiia kima wi dimu dimin haii, ha? Tiriiginim, yim kimiir swoki onkwobumbuninkin iuguskii, Adi Komii siya ti inigak nwoyokiyokiiya saiirin hindara priihauugikin ikamim yipiki krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiyim mi saika nitinakiuwim. Iriig.

7

Mhi wini siyugin

¹ Ti akamim, kima siyupai siyupaiyim bidiyar yinokninkin digim. Mi ti yayim kara mi boinmimauuwim kima simiirin bidi mi inokninkinim. Mi ikam kimiir kouwin ini siyu komii siyar yowiskiyin mi siya kimiirin wi nokpaokii rani. Ningaka. Wi kimar naobudgi.

² Kara boiniyo yai kwira pi kimiir boini siyu komiiyin yo hinina boinkin, iya wig saiir kam in omwaiyar niki waiyaeyin mi saeya siyakar dwo. Mi iya siya naonami mi ti siyu komii siir siyuin saiirin wi siya nikidu rani. Ningaka.

³ Mi saiir kam in ha niki owi mi saeya inkam nwirni piu ha nini owouwi mi siyu komii siya ha boinkin, ta wig hiriinana ya kam nwiruwan wig rani. Ningaka. Mi iya saiir kam ieya naonami mi saeya kam nwirni piu ha nini owouwi yo ti hiriinan siyuin yo yai karamaeka.

⁴ Ti kariir akamim wim kima ini siyu hiriinanin kara nikri boinin ini siir hiriinan ywowin. Wim kima Kraiis saika namasukikinim mi ini paeyin hiniya niriininkin siya naonamin ini saika yinkin aonamnan ywowim. Mi wim kima ini naoni piunan ywowim mi ti siyu komii siir siyuin wi kimiir haiginikou rani. Mi wim kima ini Adi Komii siir

yowim yipikin Jisis Kraiis siir hidninsiin idwowin ie hirankin. Mi wi hiriinan sairsiyar mirii siir mi miyik miyikim.

⁵ Biya krīma, krīmiir kwoin imiirar napkim mi ti siyū komiiyin dimin taeminim sim nikiduwim mi krīmiir kwoin iirin siyar swoki kiyainamkin, siyū bibiyie tiramin. Mi mhoiia ti siyū biyieyin krīma tirin, krīmiirin wi siyar swoki onkwobumbuninkin haiginiuwu mi krīma wa kigugu iuguskii.

⁶ Mi iya krīmiir kouwin ti siyū komii ieya nwowa mi krīmiirin Adi Komii siyar ini anmaiwarkainaki. Mi krīma hiriinana nwokiswo mi krīma wi naoni piunan pi ywowin ti siyū komii siirsiyin. Mi ta Adi Komii siiram krīma miriia, ya krīma miriia biyan siyū komii siir ya aeya boinkiya ya sair hiriinan tani. Nīngaka. Krīma Adi Komii siiramini siyū winin siir mirii siir naeyū ieya boinkiyin. Iriig.

Dimin biyie saeya nonkwobumbuninkin haiginiugin

⁷ Mi krīma pi panin panina boini, ha? Mi krīma wi hinina boini, siyū komiiyin, yio ini biyieki biyie ywowin, iyie? Nīngaka. Mi siyū komii siya krīmiir niisiimauu karamkiswo diminim siyū bibiyie tiriyim simiirin mi krīma wi panina pi yinokninkinin, piki hinin dimin ikim siyū biyie tiriyim mi piki hinin siyū ikin, siyū miyik tiriyin, ha? Mi siyū komii siya krīmiirin hinina boinkiswo, kima inkam nwirni diminam kipi kigmair mi krīma wi panina pi yinokninkinin. Ti diminin, siya dimin biyieki niuwu, ha? Krīmiirin siyū komii siyar niisiimauugin.

⁸ Mi iya siyū Komii siya ti hiriinan digworaekwowim simiir nikiduwiyim, yim tiriiginim yi krīmiir niisiimauugin piki hinin dimin ikin siyū biyie tiriyin mi ti siyū biyie hiriinanin. Kariir kwoinin, pi hindara nikwokwowi, diminpai diminpaiyim simiiram kigmairim. Mi siyū komii siya nwo karamkiswo mi kara wi ha di ninokninkini, tiriiginin yio dimin biyiekin. Nīngaka.

⁹ Biya karar nwowa kara ti siyū komiiyin siir ha miisima bi swoki inokninkin miminkin. Nīngaka. Mi kara siyū komii siir siyū iir paninsi yinokninkinsi mi mhoiia siyū komiiyin ha nimbiniyin mi karar wakaeyin mi ti nuan dimin biyie biyieyim, kariir kwoinin ini simiiramar ikwokwonamin mi ini ti dimin biyieyim ini simiiramar kigmairnamim. Mi kara ina ninokninkinin kara siyū biyie bidi tirin mi kara wi kapi naowi.

¹⁰ Kima bidi yinokninkinim ti siyū komiiyin Adi Komii siya hauugiyin, yio tiriiginin siya minam naingwokin wadie krīma nwowam. Mi krīmiir whinkinsiis haiginiuwim yio tiriiginin, yio kariir niisiimauugin, kara inkam paii rani, kara dimin biyie tirikin mi kara wi kapi naowi.

¹¹ Kariirin ti siyū komii ieya nikpitmaigin siyū biyie tiramin mi ta dimin biyieya kariirin wi saeyar boinmauugiyū aowi.

¹² Krīma ina ninokninkinim ti siyū komii siir yayim, yim dimin whirki bi kimbugim ini wadieki wadiekinar ywowim. Yim Adi Komii siyar hauugikim.

¹³ Mi hiriinankiswo ti siyū miyikin kariirin wi siya boinmauugiyū aowi, aniya? Nīngaka. Dimin biyie saeya tirkin mi kara siyū biyie sair siyūmwokisiyūmwowim wi siir nwoki sibgu inokninkinim. Iriig.

Krīmiirin dimin biyie saeya nonkwoninwomwirninkin.

¹⁴ Krīma bidi yinokninkinim siyū komii iirin Adi Komii siir naeyū ieya hauugin Moses siirin, siya winkiyam. Mi hiriinanki niuwu mi ti siyū komiiyin wi dimin whirki kimbu rani. Adi Komii siir hiriinan mi an tari ini inkamin hindara sipimiyokaeyamiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi kariir kouwin ini dimin biyie saeya ywowin mi kara wi ti siyū imiir nap rani. Nīngaka.

¹⁵ Kara bi ninokninkin ti siyū hiriinanin kara tirin. Mi ti dimin miyikim kara tiram naingwowim mi kara pi tir tani. Nīngaka. Kaimwoka, ti siyū biyieyim kara tiram naingwo kamae nwowiyim, kara simiirin pa tiri.

¹⁶ Mi iya siyũn kara tãram naingwo karamae nwowiyĩn, kara siir tãriyĩm, yio tãriiginĩn siyũ komii siya kariirĩn siyũ wadiekĩwadie iĩrar niisiĩmauugĩn

¹⁷ Mi tariinanĩn kara ini hãni yĩnoknĩnkĩkiyĩn ti hãriinan siyũn karar bi tãrkin. Nĩngaka. Yio dimĩn biyeyã kariir kwoĩnau nwokaiya saeya nĩpiyaokĩgin ti siyũ iĩr tãram.

¹⁸ Kara bĩdi yĩnoknĩnkĩkiyĩn, ti kariir kwoĩnĩn, kariirĩn wi siya nĩkpĩtmai rani, siyũ miyĩk tãramĩn. Nĩngaka. Kariir kwoĩnĩn siyũ miyĩk tãramĩn ina naingwowĩn mi kara hãriinan tãrim wi dig nwo rani.

¹⁹ Kaimwoka, siyũ miyĩkĩn kara tãram naingwowiyĩn, kara siir tãrim pi dig nwo rani. Mi siyũ biyeyĩn kara tãram naingwo karamae nwowiyĩn mi kara siirĩn pa tãri.

²⁰ Ti siyũ biyeyĩn kara tãram naingwo karam nwowiyĩn mi kara siirĩn pa tãri. Yio tãriiginĩn karar bi tãrkin. Nĩngaka. Dimĩn biyeyã kariir kwoĩnau nwokaiya, kariirĩn saeya hopmĩmĩn tãrkin.

²¹ Kara bĩdi kĩgin, ti hãriinan siyũn ini kariir tãr nwowĩn. Kara siyũ miyĩk tãramĩn ina naingwowĩn mi ti dimĩn biyeyã kariir kwoĩnau nwokaiya saeya kariirĩn kinĩrkin tani. Nĩngaka.

²² Kaimwoka, kariir kwoĩnĩn Adi Komii siir siyũ miyĩk iĩramĩn, ini maĩrgimaĩrga nwowĩn.

²³ Kara bĩdi yĩnoknĩnkĩnĩn, ti kariir kwoĩnau nwokaiyĩn siyũn yio ini sa ywowĩn yio Adi Komii siir siyũ miyĩkĩn io saĩka nwowikĩn. Mi Kariirĩn pi sowar nĩnki ankii. Mi ti siyũ biyeyĩn kariir kou nwowĩn kariirĩn pi siyar kiyĩpsĩbgi haigĩniũwi.

²⁴ Kara inkam paii rani mi kariir kwoĩnĩn whwokwoka bi nwowikĩn mi kara maĩrgimaĩrga bi nwowikĩn kariir piua ini paenan yĩwhĩrida. Mi kariirĩn wi nhĩnga kĩnsiis haigĩniũwi ti kwoĩnĩn kariir nĩkpĩtmaiĩyĩn, siyũ biyeyã tãram siirsiyĩn, ha?

²⁵ Kara Adi Komii krĩmiir Wanĩn siir boĩn maĩrgimaĩrgaĩ Jisĩs Kraĩs siirĩn krĩmiir Bĩyan Inkam Komiiyĩn siya nĩkropkikĩn, kariir nanmaĩwarkainaim, siya kariirĩn minam nanmaĩwarkainakĩn, ti kwoĩn biyeyĩn kariir kwoĩnau nwokaiyĩn siir hũĩkmaĩgiyĩm. Mi kariir kwoĩn komiiyĩn Adi Komii siir yai aĩr wakaeyokna apĩm tãri. Mi iĩ nhĩrim ti dimĩn biyeyĩm kariir kwoĩnau nwokaiyĩm, kariirĩn pi siyar mi ikpĩtmai ti nuan digworaekwowĩm simiir tãram. Iĩrig.

8

Krais siya haiyoprĩndiyũmiĩgikĩm krĩmiir dimĩn biyeyĩm. Mi krĩmiirĩn Adi Komii siir naeyũn siyar swokĩ hauu.

¹ Mi ta saĩrsika iĩkamĩm yĩpiki Jisĩs Kraĩs saĩka namasukikĩnim, yĩm wi yaĩgak wara nwo rani mi wi nonkwobumbunĩnkĩn tani, dimĩn biyeyĩm krĩma tãrim simiirsiyĩn. Nĩngaka.

² Dimusi rani, kara tariinanĩn Kraĩs Jisĩs siĩrgĩn, kariirĩn dimĩn biyeyĩm mi naoni siyũ ikĩn, siir hĩrankĩ siya nanmaĩwarkainakĩn. Mi tariinanĩn kara ti siyũ hãriinanĩm simiir swokĩ o rani. Nĩngaka. Kariirĩn Adi Komii siir naeyũn siya bĩdi hauuwĩn siyũ miyĩkĩn mi kwoĩn budĩn omwai waiya yokiyokĩiyĩn siirĩn.

³ Mi ti krĩmiir kwoĩn biyeyã hãriinanĩn, Adi Komii siir siyũ komiiyĩn krĩmiirĩn wi iĩkam miyĩk siya nokwo haigĩniũ rani. Nĩngaka. Mi Adi Komii siya siir yĩnisĩm iĩr asi nĩkropkikĩn nua tãriirĩn. Mi siya ini krĩmiir hãriinanar yauunĩ oniyĩn, krĩmiir dimĩn biyeyã biyeyĩm simiir haiyoprĩndiyũmiĩgiyam Adi Komii sasar nonkwobumbunĩnkĩnakĩn ta siya naonama mi ini ta saeyar yokworĩpukimaĩgiya dimĩn biyeyã saĩr kãriĩ aĩirĩn.

⁴ Mi siya hãriinan mĩnsi tãrkin, yĩpiki iĩkamkĩm krĩmiir kwoĩn biyeyã iĩr nap karam nwowĩm mi krĩma wi Adi Komii siir naeyũn siir kwoĩn iĩrarar nwokĩ apĩm. Mi krĩma hãriinan tãri mi krĩma wi kãriĩ kakar nwowi siyũ komii siir yai imiisiyĩn.

⁵ Mi iikamim kwoin biyie siir kwoin iir napyokiyokiiyim mi simiirin ini ti kwoin biyie ieyar kigirkakin. Mi iikamim Adi Komii siir naeyuun siir yai aiiir wakaeyokna apiyokiyokiiyim yim simiirin wi Adi Komii siir naeyu ieyar kigirkak iskiyin.

⁶ Mi iikamim bidinan siyu biyie iiram naingwokwowyim siir napam mi yim ti iikam hariinanim, yim wa naonami. Mi iikamim simiir kwoinim Adi Komii siir naeyuun, siir siyu iiram naingwokwo nanaeyin mi yio wi omwaiyar waiyayokiyokiii. Mi siya wi iripar nongwomamair aekiyami Adi Komii saikan.

⁷ Mi iikamim bidinan siyu biyeyin siya kigirkakiyim yim ti hariinan iikamim sima io Adi Komii saika nwoyokiyokiiyim. Yim sima Adi Komii siir siyu iir napim pi boriisopi. Mi sima kiriekaki waeyo siir siyu iir paninsi yapsi.

⁸ Mi ti hariinan iikamim simiir biyan kwoin biyie iirar napyim mi Adi Komii siya wi simiiram maigimaigara rani. Nningaka.

⁹ Mi iikam kima tariinanin biyan kwoin biyeyin siir nwo rani. Nningaka. Tariinanin kima ini Adi Komii siir naeyuun kimiir kwoin nau nwokaiyin, ini siir kwoin iir napim. Yio triiginin simiir kwoinin ini hanin siya bidi kwirii idwokaiyin. Mi yipikin Jisis Kraiis siir naeyugin nwo karam nwowin, siir kwoin nau yio ti hariinan inkamin yio siir tani.

¹⁰ Mi Jisis Kraiis siya kimika nwowi mi kima saika namasukikini mi kimiir pua saeya wa naoki wendi. Adam siir dimin biyeyim simiirsi mi kimiir kwoin budin yio wi omwaiyar waiyayokiyokiii, iya Adi Komii siya kimiir dapikuwi, siir whwonkam idain dimin wharki kimbu karamaeyin.

¹¹ Biya Jisis Kraiis siya naonama siirin Adi Komii siir naeyuun siyar swoki hidninsiin idwoki ie hirankin. Mi siir naeyuun kimiir kwoin bud nau kwirii idwokaii mi kimiir pua ha naonami mi kimiir kwoin bud iirin wi siir naeyu ieyar nwowaiginuwi omwai waiyayokiyokiiyam.

¹² Ti nomiiyauwim krima diminim Adi Komii siir naeyu ieya boinmimauuwim siyu miyikim simiir sibgu wakaeyokna ap. Krima iki siyu biyeyim krimiir kwoin nau nwokaiyim simiir kipi nap. Yim triiginim krima simiirin digiumii haimriiyugi. Yio ini diminin krima priihaiyin mi ini siir niyopkiiyuni hanin ywowin.

¹³ Mi kima kimiir kwoin biyeyin siir napi mi kima wi kimbi naokaowi. Mi kima Adi Komii saika wi aru aru nwokiyami mi Adi Komii siir naeyuun siya wi digar nwowi, kimiir whinkinsiis haiginuwim. Mi kimiir dimin biyeyim kimiir kwoin nau nwokaiyim, wi siya haiyoprimdiyumiigi. Mi kima wi omwai Adi Komii saikar nwoki waiyayokiyokiiyim.

¹⁴ Mi iikamim Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuun siir kignankankii, simiir mhi kwoin nau kwirii idwokaiyam mi ti hariinan iikamim yim wi Adi Komii siir yinisisim kin nwowi.

¹⁵ Mi Adi Komii siir naeyuun yipikin, krimiiram nikropkiyin, krimiir mhi kwoin nau, kwirii idwokaiyam. Siya ta mhoiya Adi Komii siya nonkwobumbuninkini, krimiirin sair boinididam bi nitkin. Nningaka. Siya krimiirin siir yinisisimnan nauuni diriraerarnikin siir kirieya krimiir whinkinsiis haiginuwam. Mi krima Adi Komii siiram wi hinina nwoki ikuwim, Adiyoo! Adiyoo!

¹⁶ Adi Komii siir naeyuun siyar hurworwokaii krimiir kwoin iirin. Mi krima pi hirii hiriyar naingwokwo kripkaii, krima siir yinismkim.

¹⁷ Mi krima Adi Komii siir yinisisim nwowi mi digworaekwo miyik miyikim, siya nimbim krimiiram siya wi krimiir warar mi ink in siotkin haiginuwi. Mi ti digworaekwowim siya hauuwim Jisis Kraiis siir yim wi krimiir warar mi ink in hauwi. Mi iikamim krimiir nonkwobuninkinam tiri, Kraiis siir nonkwobumbuninkinam sima tira sair hariinan. Mi Kraiis siya mi krima, krima wi dimin miyikmiyik imiirar haii. Mi krimiirin wi siya hainan praprasii. Iriig.

Mhoiya krima wi dimin miyik miyik imiir haii. Mi krimiirin wi Adi Komii siya hainan praprasii.

18 Kaimwokikaimwoka. Krɪma bɪdɪ yɪnoknɪnkɪnɪm mɪ krɪma ha bɪdɪ mɪ hɪdgiyɪm, mhoiɪya Adɪ Komii siya krɪmiirɪn wɪ dimɪn mɪiyɪk mɪiyɪk ɪmiir nɪisiimauuwi. Mɪ tɪ tariinan sɪma nonkwobumbunɪnkɪn haigɪnɪuwɪm krɪmiir, ya dimɪn komii rani.

19 Digworaekwo whiekakɪm Adɪ Komii siya nonkwokwowɪm ɪni hindara nikwokwowɪm. Sɪma mɪnam nikwokwowi, Adɪ Komii siya, siir digworaekwo whiekakɪm, sɪmiir nɪisiimauuwɪm yɪpɪkɪn siir yɪnisɪmɪn siir.

20 Digworaekwowɪm Adɪ Komii siya nonkwokwowɪm, sɪma mɪiyɪknan nwo rani. Dimusi rani, sɪmiirɪn Adɪ Komii siyar tɪrbugikɪn. Sɪma, sɪma bɪ nwokɪm, hɪriinanɪn. Nɪngaka. Adɪ Komii siyar tɪrkiyɪn mɪ sɪma ɪni hɪriiyar nwokrɪpkaiyɪm mɪ Adɪ Komii siya mɪnam naɪngwowi iikamɪm sɪma nonkworɪnukrɪpkaiyɪm sɪmiir naɪngwo tɪbmii aiiirɪn.

21 Adɪ Komii siyar boɪnkikɪm, digworaekwo whiekakɪm biyɪe nwowamɪn. Digworaekwo sɪma, sɪma bɪ tɪrbunakɪm, biyɪe nwowamɪn. Nɪngaka. Krɪma hɪriiyar naɪngwowi, tɪ digworaekwowɪm tɪ biyɪe nwokiyamɪm mhoiɪya sɪmiirɪn, wɪ Adɪ Komii siyar swoki grabi. Mɪ tɪ nuan digworaekwo biyɪe biyɪeyɪm wɪ sɪmiir nonkwo rani. Mɪ mhoiɪya sɪmiirɪn mɪ Adɪ Komii siir yɪnisɪm ɪkɪn, krɪmiirɪn wɪ dimɪn whɪrkɪn kɪmbu rani. Nɪngaka.

22 Krɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm digworaekwo whiekakɪm Adɪ Komii siya nonkwokwowɪm, sɪma ha mɪ kɪmpɪpɪsuwikɪm, wiga yɪnisɪm naokinaeiya saiir hɪriinan. Mɪ digworaekwo whiekakɪm, hɪriiyar nɪnounɪnkɪyɪm mɪ tariinanɪn ɪni hɪriiyar mɪ ɪnounɪnki krɪpkaiyɪm.

23 Mɪ tɪ digworaekwowɪm Adɪ Komii siya nonkwokwowɪm sɪma, sɪma rani. Nɪngaka. Nɪm krɪma ɪriipɪ hɪriinan Adɪ Komii siir naeyɪuɪn siir bɪdiyar mɪ haiyɪn, dimɪn bɪiyannɪn Adɪ Komii siya pɪrihauuwɪn krɪmiir siir hɪriinan. Mɪ nɪm krɪma ɪriipɪ hɪriinan ɪna mɪ ɪnounɪnkɪyɪm. Mɪ krɪma Adɪ Komii siirɪma nwowi, ɪiya siya krɪmiir dirɪraerarki, siir yɪnisɪm nwowam mɪ krɪma wɪ rɪrmɪiya nwokii mɪ krɪmiir pɪua wɪ dimɪn whɪrki kɪmbu rani. Nɪngaka.

24 Mɪ ta krɪmiir nanmaiwarkaina ya krɪmiir naɪngwo tɪbmii aeyar nanmaiwarkainaka. Mɪ ta naɪngwo tɪbmiiya ya hɪnɪnga, krɪma hinda niki kaowi dimɪn taemɪnɪm mhoiɪya nɪmbiniyanɪm krɪma niki hai karamae nwowɪm sɪmiiram. Mɪ ɪnkamɪn dimɪn nasae haigɪyɪn, yɪo siya dimɪn whɪram bɪ swoki naɪngwowikɪn. Nɪngaka.

25 Mɪ dimɪnɪn krɪma kɪg karamae nwowiyɪn krɪma siir haiyamɪn, hindara kao.

26 Mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn ɪiya kɪmiir naɪngwo tɪbmiiya Adɪ Komii siiram saeya kɪrɪe nwo karam nwowi mɪ Adɪ Komii siir naeyɪuɪn pa nɪtɪ mɪ krɪmiirɪn pɪ siya nɪni kɪnsiis haigɪnɪuni. Mɪ ɪiya krɪma nhwo dimɪn whɪram kwɪsboɪniyɪm, Adɪ Komii siiram, krɪma nɪnoknɪnkɪn tani siya pɪ panɪn panɪna namisi tɪri. Mɪ ɪki kwoɪn ara krɪma pɪo, boɪniyɪm krɪmiirɪn pɪ Adɪ Komii siir naeyɪu ɪeyar hɪurworwokai ɪskii, Adɪ Komii siirɪn.

27 Adɪ Komii siya ɪnkami kwoɪn kɪgikɪn mɪ siya ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn dimɪn siir naeyɪu ɪeya tɪriyɪn krɪmiir kwoɪnau. Mɪ Adɪ Komii siir naeyɪuɪn krɪmiiramɪn pɪ siyar srɪnanae ɪskii Adɪ Komii siiramɪn mɪ sowa pɪ kwoɪn whɪruwar nwokii.

28 Krɪma bɪdɪ yɪnoknɪnkɪnɪm digworaekwo whiekakɪm krɪmiir nɪmbiniyɪm sɪmiirɪn pɪ Adɪ Komii siyar nɪnɪkiriimdiyɪu haigɪnkii mɪiyɪk nɪmbiyamɪm. Yɪpɪkɪn siiram naɪngwokwonanaeiya sɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwam. Mɪ yɪpɪkɪn krɪmiir nɪmbingii, dimɪn taemɪnɪm siya naɪngwowɪm sɪmiir tɪram mɪ krɪma siir kwoɪn ɪiirar tɪmɪ wakaeyokna ap.

29 Iikamɪm Adɪ Komii siya nɪmbinɪm siir iikam nwowam krɪma ɪni siir yɪnisɪmɪn Jɪsɪs Kraɪs ɪni siir hɪriinan ywowɪm. Mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn siya iikam krɪmiir yaowae adnan asi nwowi.

30 Mɪ iikamɪm siya nɪmbinɪm mɪ nɪnoknɪnkɪnɪm, mhoiɪya siir siyɪu ɪiir sɪbgu api mɪ siya wɪ krɪmiiram nɪkɪunaei siir siyɪu ɪiir napɪm. Mɪ nɪm krɪma siya nɪkɪugɪiyɪm siir

wakaeyokna apam mi krɪma siir whwonkam idain wi rirmiiyar nwowi mi nim krɪma wi siir yinisimnanar nwowi. Iriig

Adi Komii siir naingwokwowa wi krɪmiir haiburgig rani.

³¹ Mi hiriinankɪnuwi, Adi Komii siya krɪmiirsi nwowi mi iikam nhirim io krimaka nwowi sima wi digidiga nwowi krɪmiir niyopakaiyuim, aniya? Nɪngaka.

³² Mi siya siir yinisimin siirin krɪmiiram nikropkiyim bi kisisirgin. Nɪngaka. Siya ini siirar mi ikropkiyin krɪmiir nanmaiwarkainaim mi takana ya mi komiiga siya digworaekwowim krɪmiir hauuwim tariinanin siir yinisimin wi dig nwo rani, nɪngaka siya wa hauuwi siir prihauugiyin krɪmiir siir hiriinan.

³³ Mi hiriinankɪ nuwi krɪmiirin wi nhinga boin huriiyuwi yipikin Adi Komii siya nimbinim siir yinisim nwowamin, ha? Mi wi digar nwowi, nwirki hiriinan tirim, ha? Nɪngaka. Krɪmiirin Adi Komii siya boinkikin, dimin whirki kimbu karamaeyin.

³⁴ Mi krɪmiirin wi nhinga boini hinin, krɪma dimin biyie tiri iikamkim mi krɪma wi maeyauwa paeki nuwiya wi saiir nami, ha? Wi Jisis Krai siya tir tani hiriinanin. Nɪngaka. Siya bidi yaowin. Mi siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwo ie hirankar mi tariinanin siya ini Adi Komii siir ina inig miya nidwowin, maeyauwa inkam inig komiigakim sima nidwowiya saiir. Mi siya Adi Komii siiram in ini siir yinisimim krɪmiiram kwisboinin.

³⁵ Mi krɪmiirin Krai siir naingwobumbuwa saiir hirankin wi nhinga nispaiki hai? Mi iya hiki krɪmiirin niti mi krɪmiir puim kimpipisuwi mi inkam nwirki krɪmiir diriraerar bumbuwi mi iya krɪma mhiigi mi aowi mi yuis minam mi whaowaei mi iya yayigi krɪmiir mi imbiyami mi krɪmiir nisomaowam tiri mi ti hiriinan digworaekwowim krɪmiirin Krai siir naingwokwowa saiir hiranki wi sima namisi ispaiki hai, ha? Nɪngaka.

³⁶ Kaimwoka, ti hiriinan digworaekwowim krɪmiirin ha nimbiyamikim yayim Yokwo Komii saeya boinin simiir hiriinan, krɪma kiriir iikam bidi ywowim. Mi inokinokin sima krɪmiir ninkin aeyokiyok isomsom aokaowama tirikim. Mi sima krɪmiirin ini sibsibim sima nisomsom aokaowiyim ini simiir hiriinan kigim.

³⁷ Mi ti digworaekwowim simiir kipi naingwo, yim dimin komii rani, Krai siya krɪmiirsi naingwokwonanaeikin. Mi inokinokin krɪmiirin simiir bi nwowamin Krai siya whindiraerar haiginuwikin.

³⁸ Ihi, kara ina naingwo tibmii kinin krɪmiirin Adi Komii siir naingwokwowa saiir hirankin wi dimin whirki swoki ispaiki hai rani. Nɪngaka. Mi naonami mi tari saeya, aniya? Mi tari irkak pu nwowiya saeya, aniya? Mi tari paekwosim sima, aniya? Mi tari nu tiran biyan kamim sima, ha? Mi tari digworaekwowim ti tariinan nwowim sima, aniya? Mi tari digworaekwowim mhoiya nimbiniyanim sima, aniya? Mi tari kiriepai kiriepai komii komiyyim sima?

³⁹ Mi tari digworaekwowim kou nwowim sima, aniya? Mi tari digworaekwowim nu aoki aowanim sima, aniya? Mi tari iki digworaekwo nhirim sima? Mi ti hiriinan digworaekwo whiekakim sima nispaiki haiyim Adi Komii siir naingwokwowa saiir hiranki wi dig nwo rani. Nɪngaka. Krɪma ta naingwokwowa krɪmiir Yaowaeyin Krai Jisis siir hiranki haiga. Iriig.

9

Pol siya hik naingwoyimi yok prasae bi haigin Isrel simiir iikamim simiirsiyin.

¹ Kara Krai siir inkamkin mi kara yaimwo imiirar boini, kara krɪmiirin niksisae yay boin tani. Adi Komii siir naeyuin kariirin siyar hurworwokai haiginuwu mi ti yayim kara boinmimauuim ti digworaekwo simiirin yim yaimwo imairgin.

² Kariir mhi kwoinim inokinokin Isrel simiir iikamim simiirsiyin nap ouu prasae bi kinikin.

³ Mi kara siyu kakiswo, kara ha naingwowi Krai siya kariirin wi digumii pi haimriiyugigin mi kariir igsopa wi siyar pi yokwokairiinain mi simiirin wi ta saiirsiyar pi yanmaiwarkainain mi kima kariir nomiiyauim mi kariir pugun aka, kima wi Krai siir nwoki wakaeyokna apim.

⁴ Ti Isrelmi iikamim, Adi Komii krimiir Wanin siya kimiir bidi yimbingiyin, siir yinisisim nwowam mi dimin kirie kirieyim paenan nuyaeiyim kima bidi kigim. Mi siya siir siyu komiyyin siir siyuim kimiirar mi hauugin, siir wakaeyokna apamin. Mi kima bidiyar yinokninkinim siyuin siir inig iir sibgu hainaniyin Adi Komii siya bidi whinkinsiis haiginuwun mi wi siya mi nanmaiwarkainaei.

⁵ Mi bidi bidinan inkam komii komiyyim inigakim, kimiir yidiwi wanwiyaeiyim, wim kima simiir yiniekim, iya siya nua tirii nitin mi siya ini nuan iikamim krimiir hiriinanar yauuni oniyin. Mi digworaekwo whiekakim ini siyar kigirkak iskiyim. Mi krima inokinokin Adi Komii siir inig iir hainan iski.

⁶ Kara ha bi boinkin digworaekwo whiekakim biya Adi Komii siya nimbingiyim, kimiiram wi tir tani. Nngaka. Mi Isrel kimiir iikam whiekakim Adi Komii siya hiriyyar bi nimbin swokim siir isid kina nwowamin. Nngaka.

⁷ Whiekakim Ebrahim siir yiniekina rani. Dimusi rani, sima Adi Komii siir yai aiir bi wakaeyoknakim Adi Komii siya Ebrahim siirin hinina boinkikin, isidin Aisakni isidin siir hiranki nitim yim sima kimiir isidin, yipikin wi kara hauuwi, kariir digworaekwo whiekakim simiir mi iki nhirim yim wi nninga nwowi.

⁸ Ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa ya hinnga, Ebrahim siir isidin siir yinieyim, yim Adi Komii siir isid rani. Nngaka. Mi yinisisim Adi Komii siya nimbinin Ebrahim siirgisiir nhekar nwowam siir isidin sima simaigim Ebrahim siirgisiir yinisisimim.

⁹ Mi Adi Komii siya Ebrahim siirin hinina yimbingi, mhoiya kiriir wiga Sera saeya wi yinpugak sapi nwowi mi saeya wi yinisisim yinkamiyin naokainaei.

¹⁰ Mi ta sasa rani. Nngaka. Rebeka saiir yinisisim yinkamiyin nwiso yo iriipi hiriinan ad nwiruwaniyar yinisisimko. Krimiir brougae waibiyeyin Aisak siirgo.

¹¹ Mi yinisisim itmwoyino niki aokaina karamaeyar niki owo, Rebeka saiir mhinau hirar niki okaiyo mi sowa dimin biye mi dimin wadie ha bi tirko.

¹² Mi Adi Komii siya Rebeka saiir boin, kiriir yinisisim yaowaeyin yo wi nomousimin siir aowa nwowi mi siya wi siiram mirii. Tiriuginin yo krimiir nisiimauugin, Adi Komii siya siir kwoinkar nokmwun okwowikin inkamin siir yinisisim nwowamin. Mi siyuin inkamki tiriyyin yo siir kwoin iir bi nikpitmaiigin. Nngaka.

¹³ Yokwo Komii saeya hinina boinka, kariir kwoin komiyyin Jekop siiram nwokin mi siirin kara yimbin siya kariir yinisisim nwowim. Mi kara Iso siiram bi naingwokin mi siirin kara yikropki niimaua.

¹⁴ Mi krima wi panina boini? Mi tarii Adi Komii siya siyu miyik bi tirkin krima hiriinanar ti boin, aniya? Nngaka, nngakinga!

¹⁵ Adi Komii siya Moses siir boinki, yo kariirar kwoinkin, kara inkam nwirni mi aingwoyimiyo mi siirin ha whinkinsiis haiginuwu. Yo kariirar kwoinkin, kara iikam imiir mi whinkinsiis haiginuwu.

¹⁶ Yo hinngin, ti dimin hiriinanin, yo inkami kwoinki bi nwowikin miya siya miriyya mi siyu miyikin siya napin siirsi. Nngaka. Yo Adi Komii siir naingwoyimiyo sairar diminkin, iikam imiir nikiunamin.

¹⁷ Yokwo Komii saeya hinina boinka Pero siirin nu Isip hiran inkam komiyyin nu kirgiraowiyin, kara kiriirin nu kirgiraosan inkam komii asi nokmwun okwo haiginugin mi ti hiriinan siirsi nokmwun okwo haiginugin, sima kariir kirie aiir kigim. Mi kariir inigin omom omomin wi siir nwoki haigin idwokiyim.

18 Kríma ðinoknínkin Adi Komii siya inkam nwírnisi mí aingwoyímiyoki yíó siirar kwoínkin mí siya inkam nwírní mí okmwín antamyíryíri, yíó siirar kwoínkin siya siirín wí híriiyar mí okmwín antamyíryíri. Iriig.

Adi Komii siya nonkwobumbunínkin haigíníuwa mí siya whínkínsíis haigíníuwa sowa.

19 Mí kímiir nwírkín kariirín hínná boíní mí ta yaiya saeya kaimwokíníuwi mí Adi Komii siya hínná ðimusi boínkin inkamín ðimín biyé ðiríraerarín siirín, ha? Mí yípíkín siir kwoín siir níriiyíu boínánín, ha? Inkam nwírkí karamaeka. Níngaka.

20 Mí yípíkí inkamín, Adi Komii siir yai aír níriiyíu boínánín, ha? Mí hau saeya inkamín saír nonkwokwoín siirín wí ha boíní, kára kariirín híriinan ðimusi nonkwokwokín, ha?

21 Mí inkamín hau nonkwokwowyín, siya nu háimíiyín pa háii mí siirín hauwo pí kwísa nonkwokwówi, kwíra pí wáðe síbgu nonkwokwówi mí ta wáðe síbgu nonkwokwowa ya ðimín míiyík tíranka. Mí aka síbgu nonkwokwo karam nwowa, ya íkí ðimín biyé biyéyím sím tíranka. Yíó tí híriinan siya mí onkwokwówi, yíó siirar kwoínkin.

22 Mí Adi Komii siya wí íriipa híriinanar mí tíri. Yíó siirar kwoínkin, siir íó aír kínwakígíi, yípíkí siya nímbíním, íkam biyéyím símiir nonkwobumbunínkinám. Mí siya híriinan mínám tírkín, siir kírie aír nísiímauugín íkam krímiirín mí siya krímiirín wí aisiíma níkí onkwobumbunínkin tani. Níngaka.

23 Mí yíó siya íriipi híriinan siir kírie komíiya mí siir ðimín míiyík míiyíkím símiir mí ísiímauugín íkam ímiirín. Mí siir náingwoyímyoka krímiirsi nwowa, krímiirín saeyar nímbíngíkín mí íriipa saeyar nínkíamasu haigíníugín, tí ðimín míiyík míiyík siirím krímar nonkwokwo háiyam. Mí siya krímiirín márgímaírga asi nwowaigíníugín.

24 Mí siya krímiir níhírmí bí nímbíngín, tí ðimín míiyík míiyík ímiir háiyamín. Níngaka. Mí Juda íkam kríma mí Juda íkam tani íkím, kríma whíekakarín tí siir ðimín míiyík míiyík ímiirín wí híriiyar háiswówi.

25 Mí yaiyím Adi Komii siya boínkiyím Hosaia siir siya hínná wínbóinkíkín, íkamím bíiya kariir íkam nwo karam nwowím, mhóíya síma wí kariir íkam nwówi. Mí íkamím nu whíránkí níttím, kára náingwobuna karam nwowím, mhóíya kára símiiramín wa náingwobunaí.

26 Mí yai kwíra Hosaia siir yokwo aír nwowa hínná bóinka, mhóíya Juda íkamím wí síma boíní, nu whíran íkamím símiir, wím kíma Adi Komii siir íkam tani. Mí tí nu whíran íkamím mhóíya tí Adi Komíiyín kwoín búðín omwai waiyayókiyókíiyín, símiirín wí kára nímbíngí kariir íkam nwowám.

27 Mí profet Aisaia siya Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii aírín hínná wínbóinkíkín Isrel símiir íkamím símiir nu híraním, mhóíya Isrel símiir íkamím símiir yíniéyím síma níyíowí, wí yab síiyínán nwówi. Mí Adi Komii siya tí íkam ímiir wí hóíngak nanmaíwarkainánaowíð rani.

28 Mí Bíyan Inkam Komíiyín siya yai wí híriihírii bóin tani, tí íkamím náingwo tíbmíi karam nwowíyím símiir nonkwobumbunínkinámín. Níngaka. Siya wí símiiram nwo rani.

29 Bíya Aisaia siya hínná wínbóinkíkín mí Adi Komíiyín nínomor kouan sauan kamím símiir kígrkakiyín siya Isrel krímiir íkamím símiirín níhírmí nokmwín onaowíð karamaé nwówi, kríma wí híndara kígugu íuguskíi. Mí níím wí om whíso Sodom Gomora so hínnín tíri. Iriig.

Adi Komii siir yaiya Isrel símiirín saeya whínkínsíis haigíníugín.

30 Mí kríma wí paníina boíní, ha? Kríma wí hínná boíní, íkamím Juda íkam tani síma kwoín karamaekím míinan míriiyím Adi Komii siir whwónkam íða ðimín whírki kímbu karamaé nwowím. Níngaka. Síma náingwo tíbmíiya Adi Komii siya símiirín saírsiyar níkiúwi ðimín whírki kímbu karamaeyín.

³¹ Isrel simiir iikamim yipiki Adi Komii siya nimbiniim, siir iikam nwowam, yim mainan siyiu komii siir siyiu iir napam mirii. Adi Komii siya wi simiir nwoki ikium dimin whirki kimbu karamae iikam mi sima wi dig nwo rani. Mi Adi Komii siya wi digiumii simiir haimriiyugi. Siya simiirin wi dimin whirki kimbu karamae iikam nikiu rani. Nngaka.

³² Dimusika mnsika, sima siir yai aiir bi naingwo tibmiigim, sima mainan minam mirii mainan simar priimirii haiyim. Mi Adi Komii siya simiirin digiumii asi haimriiyugin mi siya simiirin dimin whirki kimbu karamae pannsi yikusi. Sima Kraisiiram bi naingwokim mi sima siir bi mi wakaeyoknakim. Mi sima ini inkamin siiyaki haingiiyin mi ha nhinikaigaiyamiiyin, ini siir hiriinan ywowin.

³³ Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hir nwowa saeya hinina boinkika, kima wakae, kara Adi Komii mi inkam nwirin wi kara nokmwiriin ohaiginiuwii siiya kirieni hanin om Saion hir. Mi iikamim yipiki naingwo tibmii karamae nwowim, simiirin wi siya nonkwobumbuninkini. Mi sima wi inkamin siiyaki haingiiyin mi ha nhinikaigaiyamiiyin wi siir hiriinan nwowi. Mi yipiki siir yai aiirim naingwo tibmiiyim sima wi maigimaiga siiram nwowi mi simiirin wi siyar whinkinsis haiginiuwii. Iriig.

10

Isrel sima Adi Komii siir siyiu miyik iir bi napkim.

¹ Ti akamim kariir kwoin komiiyin ha naingwowi, wi Adi Komii krimiir Wanin siya nanmaiwarkinaei. Isrel simiir iikamim digiumii siyiu biyeyim sima tirin siir haimriiyugigim simiirin wi Adi Komii siya swoki anmaiwarkinaei mi kara inokinokin Adi Komii siiram saiiar kwisboinikin.

² Kara simiir bidi yinokninkinin mi kara kimiir asi boininkigikin, sima ini Adi Komii siir siyiu iir napama maininkinkripkaiyim. Mi sima ninokninkin miyik karamaeka dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim sima napam.

³ Mi sima pi whaowaekim dimin taeminim, Adi siya diriraerarkiyim simiir. Mi Adi Komii siya wi krimiir nwoki ikiuwim dimin whirki kimbu karamae iikam. Mi sima simiir siyiu iirar napkim. Mi mainan simamar miriinakim. Mi sima Adi Komii siir aowa bi nwokim. Mi Adi Komii siya simiirin dimin whirki kimbukaram pannsi yikusi.

⁴ Mi iya Kraisi siya nita, siyiu komii siirin, ini inkam igsop nokwokairinani hanin ikin ini siyar yauni okwokairinaniyin. Mi tiriuginin yio ina digiyin. Mi yipiki Kraisi siir yai aiiram naingwo tibmiiyim simiirin wi Adi Komii siya nikiuwii dimin whirki kimbu karamae.

Nanmaiwarkaina ya omkak krimiiraiga

⁵ Mi Moses siya winboinkiya yaiya siyiu komii siira, iikamim simiiram, siya min winboinkikin, iikamim siir sibgu apim. Mi Adi Komii siya simiirin wi dimin whirki kimbu karam hiriinansi nikiuwim. Mi yipiki siyiu komii siir siyiu iir sibgu naingwo tibmiiyim, mhoiia sima wi omwaiyar waiyayokiyokii Adi Komii saikain.

⁶ Yio hinugin, Moses siya hinina winboinkikin, iikamim sima Adi Komii siir whwonkam idain wi dimin whirki kimbu karamae panina nwowi. Mi siyiuin Kraisi siir yai aiiram naingwo tibmiiyin sasaiggin siyiuin Adi Komii siir whwonkam idan dimin whirki kimbu karam yo. Mi ta yaiya ya hinina boinkika, kima hinina kipi naingwo ninomor koua hiriirin wi nhinga nami Kraisi siir nikiunakiyam in krimiiram? Jisis Kraisi siya bidiyari yuuniyin.

⁷ Mi Krima hinina kipi mi boin, iikamim naokaowim simiir oma hiriirin wi nhinga niuunainami Kraisi siir nauuni ikunakiyam in krimiiram in Jisis Kraisi siya bidi yinsiin idwonamin ninomor hirankin.

⁸ Adi Komii siir yaiya hinina boinkika. Adi siir yaiya ini kimiir kingiingikingiin waraurar nwowa. Mi saeya kimiir mhi kwoinaw waraurar nwoka mi kima ta yai aiirin

ina boinkiyim. Mi ta yaiya krɪma boinkiya saiir yaimwokiyaaimwowa ya hinɪnga, kɪma Jisis Kraiis siiram daingwo tibmii.

⁹ Mi kira iikam nɪrmaka hinɪna boini, Jisis Kraiis siya kariir Biyan Inkam Komiigin mi kira ha naingwo tibmiikikini, ta Adi Komii siya swoki hidninsiin idwowa Jisis Kraiis siirin ie hirankin mi kariirin wi Adi Komii siyar nanmaiwarkainaei.

¹⁰ Mi krɪmiir kwoinim Kraiis siir dimin taeminim simiiram naingwo tibmiikikini mi krɪma ta krɪma mi aingwo tibmiikikina saiirin ha mi boinkigii mi Adi Komii siya krɪmiirin wi dimin whirki kimbu karamae nikiuwi mi krɪmiirin wi siya nanmaiwarkainaei.

¹¹ Yokwo Komii saeya ti dimin iirin hinɪna boinkin mi iikamim siiram naingwo tibmiikikiniyim sama wi hikak nwo rani.

¹² Ta yaiya Juda iikamim mi Juda iikam tani ikim, hinda tindanim, ti nu iirar nwoirkakim, krɪmiirar boinkika. Mi krɪma whiekakarɪn Adi Komii siir whwonkam idain ini hirii hiriinankinar ywowim. Adi Komii siya krɪmiir whiekakniyar Adi Komiigin. Mi ini mi owin iikam whiekakim, yipiki siiram kauwok boinim, simiirin wi siya whinkinsiis haiginuwi mi dimin miyik miyikim wi siyar hauu haiginuwi.

¹³ Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya hinɪna boinkika, iikamim Biyan Inkam Komiiyin siir inig iir dapikuwim simiirin wi siya nanmaiwarkainaei.

¹⁴ Mi sama siiramɪn wi panina kauwok boini, sama siiram naingwo tibmiikikɪn karamae nwowi, ha? Mi sama siiramɪn wi panina mi naingwo tibmiikikini, sama siir yai aiir waka karam nwowi, ha? Mi iikamim sama siirin simiir boinmimauu karam nwowi mi sama wi panina waka, ha?

¹⁵ Mi Adi Komii siya siir iikam imiir nikropki karam nwokiswo siir yai aiir boinmimauuam mi sama wi panina waka, ha? Yio ti hinɪn siyuun miyik rani. Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya iikam imiirin hinɪna boinka. Iikamim yipiki Kraiis siir yai win kibiyaya saiir boinmimauuim, yim iikam bimbuiwi rani.

¹⁶ Mi Isrel simiir iikam whiekakim Kraiis siir yai win kibiyaya saiiram bi naingwo tibmiikikinkim. Isaia profet inkamɪn siya hinɪna winboinkikɪn, Biyan Inkam Komii, iikam hoingak rani, krɪmiir yai naingwo tibmiikikiniyim mi iki nɪrim yim ini nɪnga ywowim.

¹⁷ Mɪnsika, ti iikamim sama Kraiis siir yai aiirim whisarii bi naingwo tibmiikikinkim sama ta yai aiir bidi wakaeyim. Ta yaiya sama saiirin whisarii bi wakaekim, saiirin iikam imar boinmimauuwamkim simiirin. Mi sama asi wakaekim saiirin.

¹⁸ Tariigina kara pi kimiir srii, Isrel simiir iikamim sama ta Kraiis siir yai win kibiyaya saiir bidi wakaeyim, aniya? Iki, sama bidiyar wakaeyim. Adi Komii siir yaiya yokwo Sam hir nwowa saeya hinɪna boinka,

ta yai win kibiyaya iikam ima bidi yapboinmimauuwa, hinda tindan maeyauim Isrel simiir iikam ima nwowim simiirin.

¹⁹ Mi kara kimiirin pi dimin whirin siir swoki kwasrigi, kimiir kwoinin ha naingwowi, Isrel simiir iikamim sama whaowaekim ta yai aiir bi ninokninkinkim, aniya? Nɪngaki, nɪngakiinga sama bidiyar yinokninkinim. Moses siya bi ti Isrel simiir dimin taeminim simiir winboinkiyin siya hinɪna winboinkikɪn,

Adi Komii kara, kara wi iikamim maeyau nɪranim inig komii karamaeyim, wi simiir haii. Mi yim sama kariir dimin taeminim simiir bi ninokninkinkim. Mi kimiirin wi kara kiyopsibgikikaigiki mi kɪma wi kigmair prasae kin tani, dimin taeminim kara tirim simiiramɪn.

²⁰ Mi Aisaia, profet inkamɪn siya bi kaorarao boinkin, iikamim Juda iikam tani simiirin. Siya hinɪna boinkin, Adi Komii siir yai aiirin, iikamim minan kariiram mirii karamae nwowim, yim sama kariir bidi yakigniyim. Mi iikamim kariiram srii karamae nwowim iikam nɪrimi, kara simiir hiriirin bidiyar mi imbiyamɪn.

²¹ Mi profet inkamın Aisaia siya Isrel simiir iikam imiirın hınına boinkikın Adi Komii siir yai aiirın, ii kasakasa rani, namkiyim, kara simiiram nikiu kinkina nanaeyim, kariir wakaeyokna apım. Mi sima ini boriisopım mi kariirın sima digumii haimriiyugig mi sima kariir yai aiir bi wakaeyoknakım. Mi sima ini yantamyiriyir kınım. Iriig.

11

Adi Komii siya Isrel simiir iikamım simiirsi naingwobumbugin.

¹ Kara kimiir sriyam tiri, kima hriiyar naingwowi, Adi Komii krımıir Wanın siya siir isidın Isrel simiir iikam imiirın digumii bidi haimriiyuin, aniya? Nıngaki, nıngakınga. Mi an kararın Isrel inkamaırgın. Abraham siya kariirar brougaekin mi an kara Bensamini isidın siir hirankın.

² Adi Komii siya siir iikamım bidi bidiniya siyar nımbingiyım, simiirın digumii bi haimriiyugin. Mi kima bidi yınoknınkınım yaiya profet Ilaija siya kwisboinkiya Adi siiram Yokwo Komii hir nwowa Isrel simiir iikamım simiiram, siya hınına kwisboinkikın,

³ Biıyan Inkam Komii, kariir profet inkamım Isrel sima bidi yısomsom aokaokiyım. Mi hiıyım wraisu Adi Komii siiram nınkın imiıyaeıya yım iriipi hiriinan sima bidi mi inıkinhımnıngiyım. Mi kanakanar nwowi mi sima kariiram hansiri, kariir nisomaowam.

⁴ Mi Adi Komii siya siirın panın yaiya sae yowarki boınkı, ha? Siya ha boinkikın. Nıngaka. Kariir iikam 7,000nım, yım ina nwokripkaiyım kariir yai aiirar wakaeyoknakripkaiyım kara simiirın digumii bi haimriiyugin. Mi sima Bal simiir nıksısae dimının uruwai siyaowaini hanın igak siiram bi nakaiswaekım. Nıngaka.

⁵ Mi iriipa hiriinan, tariinanın isid haimii whırın ina mi owın, Adi Komii siya nımbinın siya simiirsi naingwobumbugin.

⁶ Adi Komii siya simiir nımbinın siya simiirın whısarii bi nımbingın, siya simiirsi naingwobumbugin. Siya simiir miıyım sima mırıiyım simiirsi bi nımbingın. Nıngaka. Mi Adi Komii siya miıyım sima mırıiyım simiirsi nımbingıswo mi ta siir naingwobumbuwa wi opa pi kimaiyın.

⁷ Mi krıma wi panına boıni? Ti dimının Isrelmi iikamım miınan sima napmırıiyın, siyiu komii siir siyiu iir napam sima siir bi haıgın. Mi iikamım Adi Komii siyar naingwobumbuım mi ha nımbinım siir iikam nwowam, sima simaırgım ti dimın imiir haiyan iikamım. Mi iki iikam nıhırım, yım simiir kwoınım Adi Komii siyar tirkikın mi sima ini kwoınam yaowhaeyuım, siir siyiu iir napım.

⁸ Yokwo Komii saeya boına saiir hiriinan, simiir kwoının Adi Komii siya bidi tirkiyın mi sima ini kwoın karamae ywowım. Mi dimının sima kigiyım, sima siiram kig naingwo tıbmii kınım pi boriisopi. Mi dimının sima wakaeyın, sima siiram naingwo tıbmii kınım pi mi boriisopi. Mi biıya sima nwowa, hriiyar nwoyokiyokınaniyın mi ini tariinanar yadıgniyın.

⁹ Adi Komii siir yaiya Devid siya winboinkiya ya hınınga, sima Adi Komii siirın bidi yaingwo owouugikım mi sima ini yaewou nikwo aeyım inantıonanamım. Mi tariigına ya ini uridın krıma hiuridkıkaiiyın huwam ini siir hiriinan ywowa. Mi simiirın ha kiyıskaii mi simiirın wi hindara nonkwobumbunınkın iuguskii.

¹⁰ Sima inkam nhwokwısaenan dwokiyam, sima kipi nanaokigımokaeyam. Mi sima inkamın dimın hikak haiiyın mi ha hiugraknainamiyın, siir hiriinan dwo. Mi simiir dimın biyıeyım, simiirın wi hiriinanar timi kıkın hiugrak haıgınıu.

¹¹ Mi kara kimiirın pa swoki sriigii, kima ha naingwowi, ti Isrel simiir iikamım sima bidi yonkwobumbunınkın iuguskıyım, aniya? Nıngaki, nıngakınga. Mi sima Kraıs siir yai aiir bi wakaeyoknakım mi ta hiriinan saiirsı whınkınsiıs haıgınıugın Adi Komii siya iki Juda iikam tani simiir nanmaiıwarkainam. Mi Isrel simiirın wi Adi Komii siya mınki mi sima wi io whwonkam Juda inkam tani simiir nanaowi. Dimusi rani, siya dimın miıyık simiir haugın.

¹² Mi siyiu biyeyim sɪma tɪriyɪn, Adi Komii siirɪn sɪmar hɪuyarmai mi siya iki iikamɪm Juda iikam tani simiirɪn dimɪn miyik asi hauuwi. Mi Isrel simiir iikamɪm sɪma Adi Komii siir dimɪn miyik miyikim, simiirɪn ini yimiyyuwim mi Adi Komii siya ti dimɪn miyik miyikim iki iikam nɪrɪm sɪm asi hauugikɪn. Mi mhoiyya Isrel simiir iikamɪm sɪma Krai siiram swoki haiyug naingwonanii mi ti dimɪn miyik miyikim wi Juda iikamɪm ti nu iirar nwoirkakim hinda tinda wi simiir whɪnkɪnsiis haiginuwi.

Adi Komii siya Juda iikam tani simiir nanmaiwarkainakim.

¹³ Mi tariinanɪn kara ti iikam Juda iikamɪm tani, tisi yai kimiir nini boinmɪmauuniyɪn. Kara aposel inkamkɪn, kariirɪn Adi Komii siya nikropkikɪn ti iikamɪm Juda iikam tani, kimiiram. Mi ta miya kara mɪriyya kara saiiramɪn maingimaing komii asi nwowi.

¹⁴ Mi iyya kara hiriinan tɪrɪn mi kariir isidɪn Isrel sɪma wi whwokwoka nwo rani. Sɪma wi dimɪn miyik miyikim Adi Komii siya hauuwim iki iikam nɪrɪm sɪm, hɪuyirmai. Mi kara Juda simiir iikam nɪrɪm wi ti hiriinan siyiu iirsi nanmaiwarkainaei.

¹⁵ Adi Komii siya wi iikamɪm Juda iikam tani simiiram kiwaki, saika nongwomamaɪr aeyam. Dimusi rani, siya Isrel simiir isidɪn, siirɪn digumii bidi haimriiyugigɪn. Mi mhoiyya iyya siya simiir swoki ikunaei siiram swoki itim, ya wi dimɪn miyiki miyiknan nwowi, inkamɪn ieyanki swoki insiin idwowyɪn mi omwai ha waiyaeiyɪn siir hiriinan.

¹⁶ Mi inkamɪn paemiyim Adi Komii siir nikumauuwi mi iki siir kwiya kwiyaɪm mi siir kwoim mi siir nidim, yim iriipi hiriinan siirara kinaingim. Mi Ebrahim siya mi profet inkam miyik miyik ikim, sɪma Adi Komii siir yinisim nwowi, mhoiyya simiir isidim simiir yineyɪm wi iriipi hiriinan siir yinisimar mi owi.

¹⁷ Mi Adi Komii siya ibin inkamki nonkwo nankaiyɪn, siir kwiya wai imiir nikrip haii mi siya ibin sasa nikii whakiyɪn siir kwiyam ha mi ikrip haii mi simiirɪn wi iripa nitimrwakiu widgii. Mi sɪma kirie wi sɪma sɪmar swoki inhai anainaei. Mi Juda iikamɪm yim ini ibin inkamki nonkwo inkiniyɪn, ini siir hiriinan ywowɪn. Mi Juda iikam tani yim ini ibin sasa nikiiwhakiyɪn, ini siir hiriinan ywowim. Mi kima isid whisairɪn ini iripar yitnakium, ti pae wiso sowiir hiriinan. Mi wim kima ini ta paeyakwiya waiya ini saiir igsop aiir nokwokairiinan ywowɪn. Mi wim kima opa pi siir mi imiirsiyar mi haii. Mi Juda iikam tani kima kirie pi Juda iikamɪm simiirsiya mi haii.

¹⁸ Mi kima hiriinan nwowi mi kima wi ha kipi naingwo, Juda iikamɪm simiir kouɪn ini kima ywowim, yipiki ti paeyakwiyam wainamɪm Adi Komii siya nikrip haiiyim simiir hiriinan. Mi kima hiriinan dimuam naingwowi, ha? Wim kima ini paeyakwiyanan ywowim mi Juda iikamɪm yim ini paeminan ywowim. Wim kima ini paeyakwiyanan ywowim mi kima wi dig nwo rani, pae siir mi imiir op hauuwim, paeyakwiya imiirɪn paemii ieyar kirie haiginuwi.

¹⁹ Mi wim kima wi hinina boini, paeyakwiyam Adi Komii siya nikrip haiyɪm igsopa krɪma mi okwokairinaei yio ini mi owɪn.

²⁰ Ta yaiya, ya yaimwowaing mi kima, kimasiyar mintirao ta saiirsiyɪn. Simiirɪn Adi Komii siya nhinikropkikim. Dimusi rani, sɪma siir yai aiir bi wakaena apkim. Mi simiir igsopa kima asi nokwokairiinanawidga, wim kima siir yai aiiram naingwo tibmii kɪngim. Mi kima, kimamar kipi naingwona, kima wi ti idid. Mi dimɪnim kima naingwo tibmii kɪnim simiirsi ha timi mintirao.

²¹ Juda iikamɪm, yim ini paeyakwiya kɪnan ywowim mi Adi Komii siya simiirɪn wi hiriyyar kigninkɪn okripkai rani. Nɪngaka. Simiirɪn wi siyar nikrimkripkii. Mi wim kima, wi ha kipi naingwo, Adi Komii siya krɪmiirɪn, wi hiriinan mi tir tani. Nɪngaka.

²² Adi Komii siya iikamɪm digumii siir haimriiyugigim, simiirsiyɪn naingwoyimyok karamaeka. Nɪngaka. Sɪma ini ibyakwiyaɪm Adi Komii siya nikrimkripkiyɪm ini simiir hiriinan ywowim, wim kima ini ibin sasa nikii whakiyɪn, siir kwiyam ini simiir hiriinan ywowim. Mi kima siiram wakaeyokna apkripkai karam nwowi mi kima wi hiriyyar

naingwowi, siya wɛ krɛmiiir nhɛnkriropki rani mɛ wɛ krɛmiiir nonkwobumbunɛnkɛn iguski rani, aniyɛ?

²³ Mɛ Juda iikamɛm sɛma swokɛ aingwo tɛbmii kɛni, Adi Komii siya wɛ digar nwowi, sɛmiiirɛn wɛ sɛmiiir naeyɛu imiirar swokɛ iyopkɛmkɛkɛugii.

²⁴ Mɛ Juda iikam tani kɛma ini ibɛn sasa nikii whakɛn Adi Komii siya nikripkiyɛn, ini siir hɛriinan ywowɛn. Adi Komii siya mɛriiya mɛiya ya ini saikɛsar ywowa. Mɛ siya kɛmiiirɛn ibɛn inkamkɛ nɛnkɛnɛn, saikar yɛnkɛn iyopkɛkɛu haigɛniyu. Mɛ Juda iikamɛm ini tɛ ibɛn inkamkɛn nɛnkɛnɛn ini siir hɛriinan ywowɛn. Mɛ Adi Komii siya kɛmiiirɛn Juda iikam tani hɛnɛn tiri, ya tariigɛna ya mɛi komii rani, Juda iikam sɛmiiir swokɛ ikɛunaei mɛ sɛmiiirɛn sɛmiiir maeyaugɛ maeyau imiirar swokɛ iyopkɛmkɛkɛugii. Nɛngaka. Iriig

Adi Komii siya iikam whiekakɛm Juda iikamɛm sɛmiiirɛm mɛ Juda iikam tani ikɛm wɛ sɛmiiirar nanmaiwarkaina swowi.

²⁵ Tɛ kariir akamɛm, kara ha naingwowi, ta yaiya saiir yaimwokɛyaimwowɛm sɛmiiir tɛ sibgu inoknɛnkɛn, bɛiya inkamkɛ sibgu nɛnoknɛnkɛn karam nwowa, kara ha naingwowi kɛma tɛ dimɛnɛn siirgɛsiir tɛ inoknɛnkɛn mɛ kara pɛ boriisopi, kɛma hɛnɛna naingwoɛm digworaekwo whiekakɛm sɛmiiirɛn kɛmar yɛnoknɛnkɛn iski. Nɛngaka. Adi Komii siya kiyopsibgi haigɛniyuwɛ Isrel sɛmiiir iikamɛm sɛmiiir kwoɛn imiirɛn mɛ wɛ ta iiya Juda iikam tani Adi Komii siya nɛmbɛnɛn siir yɛnɛsisɛm nwowi, sɛma naingwo tɛbmii kɛnana wɛ saiirar nadɛgni.

²⁶ Mɛ mhoiyya tɛ digworaekwo whiekakɛm sɛma digii mɛ Isrel sɛmiiir iikamɛm ha swokɛ amswowi Adi Komii siiram mɛ sɛmiiirɛn wɛ siyar nanmaiwarkaina. Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hɛr nwowa saeya hɛnɛna boinka,

inkamɛn iikam imiir nanmaiwarkainɛnɛn, yɛo om Saionankɛ nɛtɛn inkamɛn siya. Mɛ kwoɛn bibiyɛyɛm Jekopni isidɛn siir kwoɛnau nwokaiyɛm wɛ siya kɛndimdiyɛugii.

²⁷ Mɛ ta iiya, kara sɛmiiir dimɛn biyɛyɛm sɛmiiir kɛndiyɛugii mɛ ta bɛiya kara nɛmbina, nɛmbina ya wa nɛmbiyami.

²⁸ Isrel sɛma Adi Komii siir yai wɛn kɛbiya digɛumii saiir haimriiyɛugigɛm, sɛma whwokwoka saika bɛi nwowikɛm mɛ Adi Komii siya sɛmiiirɛn io asi nwokɛn. Mɛ iki Juda iikamɛm sɛmiiirar asi nɛnmiinɛnkɛnamkɛn. Dimusi rani, Isrel sɛmiiir kamɛm Adi Komii siya bɛidi yɛmbɛnɛm siir iikam nwowam. Mɛ siya sɛmiiiramar naingwokwoɛn. Dimusi rani, bɛidi bɛidiniyarɛn siya sɛmiiir brougaeyɛm Ebrahim, Aisak mɛ Jekop, sɛmiiir bɛidi boɛnɛn hɛnɛn, kɛmiiir isidɛn wɛ karar kɛgrɛraowɛ mɛ sɛmiiirɛn wɛ siyɛu mɛiyɛk iirar tɛrhaigɛniyuwɛ.

²⁹ Adi Komii siya sɛmiiirɛn wɛ siyɛu mɛiyɛk iirar tiri. Dimusi rani, siir kwoɛnɛn wɛ swokɛ kisina haigii rani, iikamɛm siya nɛmbingiyɛm, siir iikam nwowam, sɛmiiir nanmaiwarkainamɛn. Nɛngaka.

³⁰ Bɛiya Juda iikam tani yaewan kɛma nikɛ kɛndiyɛu wankɛm Adi Komii siir yai aiirɛn mɛ tariinanɛn Adi Komii siya krɛmiiirsi naingwobumbugɛn mɛ siya kɛmiiir asi whɛnkɛnsiis haigɛniyuwɛ. Dimusi rani, Isrel sɛmiiir iikamɛm, sɛma Adi Komii siirɛn digɛumii haimriiyɛugigɛm mɛ siya kɛmiiirar asi nɛnmiinɛnkɛnani.

³¹ Adi Komii siya kɛmiiirsiyɛn ina naingwobumbuɛn. Dimusi rani, Isrel sɛmiiir iikamɛm sɛma siir yai aiirɛn yaewan bɛidi kɛndiyɛuwangikɛm. Mɛ tariinanɛn, Adi Komii siya wɛ sɛmiiirsi swokɛ aingwobunaei mɛ siya sɛmiiirɛn wa whɛnkɛnsiis haigɛniyuwɛ.

³² Mɛ tɛ siyɛuɛn Adi Komii siir yai aka nantamiyɛriyɛriiyɛn, Adi Komii siya iikam imiirɛn wɛ iikamɛm hɛugripkɛkɛkɛkaigiyɛm wɛ sɛmiiir hɛriinan hɛugripkɛkɛkɛkaigi mɛ Adi Komii siya krɛmiiirɛn tɛ hɛriinan tɛrkiyɛn mɛ siya mhoiyya krɛmiiirsi naingwobumbuɛn mɛ wɛ krɛmiiir whɛnkɛnsiis haigɛniyuwɛ. Iriig.

Krɛma Adi Komii siir inig iir hainan.

³³ Ha kɛpi naingwo, krɛmiiir Adi Komiiyɛn, siya bɛmbɛuwigɛ mɛ iyuwɛ digworaekwowɛm siya nɛnoknɛnkɛnɛm, ini solwara nwowi siiyɛnkɛnɛnɛn ini sɛmiiir haiburɛm mɛ kougikouɛn

ini siyar yowiskiyin. Krɪma nɪnoknɪnkɪn tani, ti hɪriinan siyɪuɪn siya tɪriyɪn mi siya krɪmiirɪn wɪ panɪn panɪna namisi tiri, siya hindara tiri.

³⁴ Kaimwoka, Yokwo Komii saeya hɪnɪna boɪnka, yɪpɪkɪn Biyan Inkam Komii siir kwoɪn iir nɪnoknɪnkɪnɪn, ha? Mi wɪ nɪnga boɪni siirɪn, hɪnɪnɪn, kɪra ti hɪnɪnɪn si ti tɪr, iyɛ? Ti hɪnɪnɪn si ti tɪr, ha?

³⁵ Yɪpɪkɪ inkamkɪn dimɪn Adi Komii siir nɪkɪ hauuwi mi mhoiɪya siya siirɪn wa swokɪ iyopkɪiyɪuwi siirɪn, ha?

³⁶ Nɪngaka. Digworaekwo whiekakɪm siyar tɪrkikɪm. Mi digworaekwo whiekakɪm sɪmiirɪn ini siyar kɪgɪrkakɪm mi digworaekwowɪm yɪm ini hɪriiyar nwowɪm, siir kɪnsiis haigɪnɪuwam. Mi krɪma siir inɪg iirɪn iɪnokɪnokɪn hɪriiyar hainananaei. Taka yaiya, ya yai kaimwokɪ kaimwoka. Iriig.

12

Krɪmiir mɪhɪ kwoɪnɪm Adi Komii siirɪn inkamɪm dimɪn taemɪn siir nɪnkɪn imiɪyaeiyɪm sɪmiir hɪriinan hauugi.

¹ Ti kariir akamɪm, kara kɪmiirɪn ta yai aiir boɪnɪnkwokwokii, Adi Komii krɪmiir Wanɪn siya krɪmiiramɪn naɪngwobumbu prasae bi kɪnkɪn. Mi siya krɪmiirɪn siyɪu mɪiyɪk mɪiyɪk kasa bi tɪrkɪn, krɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwam. Mi krɪma, krɪmiir mɪhɪ kwoɪnɪm Adi Komii siirɪn, inkamɪn nae siir nɪnkɪn imiɪyaeiyɪn siir hɪriinan hauugi. Mi krɪma siir yai imiir wakaeyokna mi siir mɪi imiir mɪrii. Mi siya wɪ krɪmaka nwokɪ ɪngwomamaɪr aeyɪm. Mi ti hɪriinan siyɪuɪn krɪma Adi Komii siir inɪgɪn wɪ siir nwokɪ hainan kɪnɪm.

² Kɪma siyɪuɪm nuan iikamɪm sɪma tɪriiyɪm sɪmiir kɪpi kɪgna dirɪraerar. Nɪngaka. Kɪma Adi Komii siir tɪkɪ kɪgnɪnkɪnki, kɪmiir kwoɪn imiir hɪurworwokaiyamɪn mi kɪma wɪ Adi Komii siirgɪsiiram wakaeyokna apan iikam nwokɪ owɪm. Mi kɪma wɪ hɪnɪ nɪnoknɪnkɪni digworaekwowɪm Adi Komii siya naɪngwowɪm kɪma tɪram. Yɪo tɪriigɪnɪn ini yokiyɪn, Adi Komii siirɪn wɪ maɪrgɪmaɪrga siya nwowaigɪnɪuwi. Mi Tɪriigɪnɪn, krɪmiirɪn wɪ siya whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwi.

³ Adi Komii siya kariirsi naɪngwobumbugin mi siya kariirɪn siir aposel inkam asi nokmwɪn okwohaigɪnɪugin. Mi ta hɪriinan kara inɪgakɪn kɪmiirɪn hɪnɪna boɪnɪm, wɪm kɪma inɪg karamae iikamɪm kɪma ha kɪpi naɪngwo kɪma wɪ inɪg komiigak iikam nwowi. Nɪngaka. Kɪma, kɪmamar kɪpi naɪngwona mi kɪma, kɪmiir naɪngwo tɪbmɪiɪya Adi Komii siya hauuwa kɪmiir, saiirgɪsaiir digar hɪd. Mi kɪma wɪ ti dimɪnɪn siya nɪmbingiyɪn tɪram wɪ siir nwokɪ tɪrɪm.

⁴ Krɪma dɪnoknɪnkɪn, krɪmiir pɪua kwɪruwaɪrga mi saiir pɪua haɪmɪi haɪmɪiyɪm kasa rani. Pɪu haɪmɪi nhɪrɪm yɪm dimɪn whɪr nonkwo dirɪraerarikɪm mi nhɪrɪm yɪm dimɪn whɪr mi onkwo dirɪraerarikɪm sɪma dimɪn whɪrua bi nonkwo dirɪraerarikɪm.

⁵ Mi ti hɪriinan siyɪuɪn krɪma iikam kasa rani mi krɪma ini pɪu kwɪruwananar swokɪ owɪm. Dimusi rani, krɪma Kraisi siir yai aiir wakaeyokna apkɪm mi krɪma ini irɪpar yɪtɪnakɪuwɪm. Mi krɪma, krɪma krɪma ti swokɪ whɪnkɪnsiis ankɪnsiis ɪrni nwɪrniyɪn.

⁶ Mi dimɪnɪm Adi Komii siya tɪriyɪm mi siya hauuwiɪm krɪmiir sɪma hɪrii hɪriinankɪna rani. Nɪngaka. Adi Komii siya kɪmiirsi naɪngwobumbugin mi kɪma wɪ hɪnɪnɪ nɪnoknɪnkɪni dimɪnɪn siya kɪmiir boɪnmauuɪn. Mi siya ta yai boɪnmɪmauuni nɪnoknɪnkɪna inkam nwɪrni hauuwi mi siya siir naɪngwo tɪbmɪiɪya saiir digar boɪnmɪmauu.

⁷ Mi Adi Komii siya krɪmiirɪn kɪrɪe siir mɪi aiir mɪriiyam hauuwi. Hɪi iikam nhɪrɪm sɪma whɪnkɪnsiisam mi kɪma ta mɪi aiirgɪ aiirrarar sibgu mɪrii ɪski. Mi Adi Komii siya kɪmiirɪn kɪrɪe siir yai aiir boɪnmɪmauuam hauuwi. Mi kɪma ta mɪiɪya siya hauua saiirgɪsaiirrarar sibgu mɪrii ɪski.

⁸ Mi kɪma iikamɪm Adi Komii siya nɪmbinɪm iikam nhɪrmi nokboɪn prapras haigɪnɪuwi mi ti hɪriinan siyɪuɪn kɪma tɪrɪn sɪmiir, sɪmiirɪn wɪ siya whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwi. Mi iikamɪm yɪpɪkɪ Adi Komii siya nɪmbingiyɪm iikam nhɪrmi nokboɪn prapras haigɪnɪuam

mi kima ta mi aiirarar sibgu mirii simiir whinkinsiis haiginiuam. Mi iikamim yipiki Adi Komii siya nimbingiyim digworaekwo iikam nhirmi sioitkin hauuam mi sima ta mi aiirin sibgu mirii mi simiirin digworaekwowim hoimgakar sioitkin hauu. Mi iikamim yipiki Adi Komii siya nimbingiyim iikam nhirmi kou nwowim, kima sibgu tir mi kima wi sibgu dwo. Mi iikamim yipiki Adi Komii siya nimbingiyim, iikam nhirmisi naingwoyimyokim, sima sairin wi sibgu tir. Mi kima simiirin wi nimbuniniekakar dwoki.

⁹ Kima kipi niksise, kima irni kwirniyamar daingwo dimin miyik miyikim simiiraramar daingwo. Mi diminim biye nwowiyim simiiram kipi naingwo.

¹⁰ Irni nwirniyam naingwokwowiya, ini kirir yinwigim simiiram kira naingwowiya ini sair hiriinan yowa iikam nhirmiyam naingwokwowiya ini kramar naingwonaeya ini sair haibura.

¹¹ Kima piugi kipi piyao. Diminin kima tiriyin Biyan Inkam Komii siir kimiir kwoinin ti siirarar hauu iguski.

¹² Kima maigimaiga hiriyar dwokripkai iya Biyan Inkam Komiiyin Krais siya swoki itana sairam. Mi iya kimiirin dimin biyeki kimbu haiginiuwi, kima wi sibgu dokworinu. Adi Komii siiram dimin taeminamin. Inokinokar srinanae.

¹³ Mi iikam nhirim naingwo tibmii kiniyim sima paeprikabnan nwowi mi kima simiirin kimiir digwokworaekwo imiirar hauu. Mi iikam nhirim om whiranin kimaka boinaenakiyam niti, kima simiirin igi haigi idwokaigi.

¹⁴ Mi iikamim kimiir nonkwoninwomwirninkin haiginiuwi kima simiirin yamdi kipi swoki tir. Kima simiirin siyu miyiki miyik iirar tir. Mi Adi Komii siiram kwisboinki simiir whinkinsiis haiginiuwim.

¹⁵ Mi iikamim maigimaiga nwowi mi wim kima iriipi hiriinan simakar timi inkin maigimaiga. Mi sima hik mi haii mi wim kima iriipi hiriinan hik simakar timi inkin hai.

¹⁶ Kima iripa dongwomamair ae kima ha kipi naingwo, kouwin ini kimar ywowim. Nningaka. Kima iki iikamim inig karamaeyim simaka damasu mirii, iki mi bibiyeyim sima miriyim simiir. Mi kima iki iikam nhirim simiirin ha kipi naingwo, ninokninkin komiigakin kimar yo. Nningaka.

¹⁷ Mi kima iikamim siyu biye kimiir tiri simiirin yamdi kipi swoki tir haiginiu. Mi kima iikam imiirin dimin miyik iirar tirii mi sima wa kigninokninkinkii. Wim kima siyu miyiki miyik iirar tirii.

¹⁸ Mi siyu kakin niuwi, kima digworaekwosi kipi niniinansao. Nningaka. Kimiir kwoin komiiyin iikam imaka nongwomamair aeyam daingwo.

¹⁹ Ti kariir akamim kima iikamim kimiir tirbuwim simiirin yamdi tirbuwam kipi swoki tir. Kima ti iikamim io kimaka nwowim, simiirin Adi Komii siiramar dwo. Wi yamdi siyar tiri. Kima ti diminim Adi Komii siiram dwo yamdi siyar tirim. Dimusi rani, siir yaiya Yokwo Komii sair hir nwokaiyim hinina boinkim, simiirin mhoiia wi yamdi karar tirhaiginiuwi mi wi karar nonkwobumbuninkin haiginiuwi.

²⁰ Mi kima iikamim siyu biye kimiir tirim simiirin yamdi kipi swoki tir. Mi sima mhaigi naowi, kima simiirin naemin ha timi hauu sima naeyam. Mi sima kwoinki mi haei, kima simiirin op ha timi hauu kwiyae. Mi kima simiirin hiriinan tiri, mi sima wi nidid prasaekikin tani, ti siyu biyeyin sima tirin kimiir siirsiyin. Mi ti hiriinan siyuin yo ini nhiridmir parid siyitkininan ywowin simiir mwo imiir.

²¹ Mi hiriinanki niuwi, kima siyu biyeyin siiram kipi kiwaki, siya nikwowaisiyam. Nningaka. Kima siyu biye imiirin siyu miyikin kima tiriyin siya dikwowaisii. Iriig.

13

Kima gavman simiir siyu imiir dap

¹ Iikam hoingak krımarın, gavman simiir inkam komii komiiyım simiir yai imiir wakaeyokna. Adi Komii krımiir Wanın siyar nokmwın okwo haigınıugım gavman simiirin, iki iikam whiekakım omom omomanım simiir kigrıraowam. Adi Komii siyar nımbingikın, iikam imiirin, gavman nwowamın krımiir kigrıraowam tariinanın.

² Mi iikamım gavmani iikamım simiir yai wakaeyokna karam nwowım, yım sima digıumii Adi Komii siir haimriiyıuwi mi ti hiriinan kamım, yım siyar nokmwın okwo haigınıugım, ta hiriinan mi aiir nwowamın. Mi sima gavman siir yai aiir wakaeyokna karam nwowi, simiirin wi gavman siya nonkwonınwoımwiırnınkın haigınıuwi.

³ Mi iikamım siyıu miyik sibgu tiriyım, kima ha kipi naıngwo gavman siya wi io kimiir nwowi. Nıngaka. Mi iikamım siyıu biyie tiriyım, sima didid simiirsıyın. Mi kima gavman siirsi nıdidi, io kimiir nwosi mi kima wi ti hiriinan siyıuın siir di tirii kima wi siyıu miyik iirrarar pi tirin.

⁴ Yım sima Adi Komii siir ıgsopa saiir nokwokairinanan ywowım. Mi kimiirin ini simar kigrıkakım mi kima wi irıpar nwoki ingwomamaır aeyım. Mi kima siyıu biyie tiri, kima wi didid. Dimusi rani, sima inıg komiiıgak whısarii bi nwokım mi kimiirin simiir kirie aeya nonkwowi mi wi sima nonkwobumbunınkın haigınıuwi. Adi Komii siir ıgsopa simar nokwokairınaka, iikamım siyıu biyie tiriiyım simiir nonkwobumbunınkınam.

⁵ Dimıno whıskwo kima wakaeyokna api gavman siir yai aiirin. Kimiirin wi Adi Komii siya pi nonkwobumbunınkınısi mi wi mi naıngwoyımıyoknanaeisi.

⁶ Wım kima umırım Gavman simiir asi hauuwi, Adi Komii siir ıgsopa simar nokwokairinanaowida, kimiir kigrıraowam inokıinokın mi kima wi wadie nwoki owım.

⁷ Mi kima dimın taeminım gavman simiir iikam ima nıkuwiyım, simiir hauuwam yım ha timi hauugi. Mi kima gavmani iikamım umıram sima sııgıiyım, kima simiirin ha timi hauugi. Mi sima nuni umıram mi sııgii, yi irıpa hiriinan ha timi hauugi. Mi gavmani iikamım yım sima ini krımiir kou ywowım mi krıma simirin siyıu miyikimiyik iirrar sibgu tir. Iriig.

Mi iikamım iikam nhıram naıngwowiyım, yım sima Adi Komii siir siyıu iir napikım.

⁸ Mi kima inkam nwıri dimın haii, wi niyopkıiyıu karamae kipi swoki o. Mi kima inkam nwıraka wi hiriinankak kipi nwo. Mi dimının whıruwaırgın, niyopkıiyıu dig nwo karamae nwowi, ırni nwırniyam naıngwokwowiyın. Mi iikamım, iikam nhırmıyam naıngwokwowiyım yım sima Adi Komii siir siyıu iir napikım.

⁹ Adi Komii siir siyıu komiiyın hınına boınkın, kima hii inkam nwırni wig aka kipi nanae mi wig ırni kam aka kipi mi anae. Mi inkam kipi mi ısomsom aokao mi hii kipi mi tauae mi kipi mi kıgmaır, ti sima sima rani, siyıu komii siir yai nhırim ina mi owım. Mi dimının whıruwaırgın simiir kou nwowın, yo hınıngın kima iikamım kimiir omaka kingiin nwowım, simiiramın kıramar naıngwonaeia saiir hiriinan daıngwo.

¹⁰ Iikamım, iikam nhıram naıngwowiyım sima simiirin siyıu biyie bi tirikım mi ti hiriinan siyıuın iikam nhıram naıngwowiyın, yo Adi Komii siirgısiir siyıu iirrar napi.

¹¹ Kima hiriinan tir iıya Jısis Krais siya swoki ıuuniyana nua tiriir ini kingiin nwowa. Mi kima Jısis Krais siir mi aiir mırii wi kipi mırii piyapiyao.

¹² Hi, iıya siya swoki itana nua tiriir, ini kingiin nwowa. Mi krımiir iıya ti nuın dimın biyieki naokıngugukıaiyın siir nwowana ini dig kingiin nwowa. Mi krıma Setan siir siyıu biyeyım yım ti ıuguski. Mi Adi Komii siir kirie aiir hai mi Setan siir ti swoki kwatio.

¹³ Krıma siyıu miyik iir sibgu ap mi siir sibgu tir. Iikamım nabie kıgomok apiyım sim hının mi siyıu biyie siir kipi nap iki iikamım ni tısisir apiyım simiir hiriinan. Yım ini op biyeya kwiya whaowaıya saiir kwiya whaowaenan ywowım. Sima hii nanaekım mi yai prıınınıı prıınınııgım mi io whwonkam nanaokım mi wranan nınsikım.

¹⁴ Mi wım kima wi hiriinan kipi tir kima Jısis Krais siir kirie aiir hai. Mi dimın biyeyım kimiir kwoınki naıngwowiyım tiram, yım wi kipi tir. Iriig.

14

Krīma iikam nħirim naingwo tıbmııyım sımiir kipi hid.

¹ Mi iikam nħirmi naingwo tıbmııya kirie nwo karam nwowi Jısis Krais siiramın mi kima sımiirın kipi ħıuyarmai kima sımiiram dapiyao Adi Komii siir inıg iirın kinakar hainanam. Mi kima dimının whwokwoka nwo karam nwowiyım sımiir kipi nınkinwamwarkii boın.

² Boıniyio yaiya kara pi ħınına boıni, mi inkamın Adi Komii siiram naingwo tıbmııyın siir naingwo tıbmııya saeya ha boıni, ti naepai naepaiyım yım ħiriıyar daeswo, yio siya wa dae. Mi nwırın siir naingwo tıbmııya Adi Komii siiramın kirie nwo karam nwowi, yio wı kıuaekıuaeyım sımiirrarar timi ae.

³ Mi inkamın naepai naepai naeyın, siya iki inkamın naepai naepai naesi nıdidiyın siir kipi nıgbumbu, yio ti ħiriınan siyıuın yio mııyık rani. Mi inkamın kıuaekıuae ara mi aeyın yio iriipa ħiriınan, iki inkamın naepai naepai imiirar naeyarkakiyın siir kipi mi igbumbu. Mi yio tiriıgının yio iriipa ħiriınan mııyık rani. Dimusi rani, sımiirın Adi Komii krımiir Wanın siya bıdi yanmaiwarkainaswowın.

⁴ Kima ħiriıyar naingwowi iki iikam nħirim Krais siir mi mıriıyım, sımiir ħıdıim mi kou ini kımar ywowım, ha? Bııyan Inkam Komii siya ħıdi digworaekwo whiekakım siir iikam ima tırım sımiirın wı wadıeyar nwowi, iyie? Wı wadie nwo rani, anıya? Sımiirın wı Adi Komii siyar whınkınısııs ħaıgınıuwi, siyıu mııyık tıramın.

⁵ Mi iikam nħirim yım ha naingwowi, ii nħirim sımiir kouwın ini ii kwıra kou saeya ywowa. Mi iikam nħirim yım ha naingwowi, ii whiekakım ini ħırii ħiriınankımar ywowım. Mi Kima irıra nwınwıra dimının kima naingwowyın, siiramın sıbgu daingwo omok ħıd.

⁶ Mi iikamım ha naingwowım, ii nħirim iki ii nħirim sımiir kouwın ini sima ywowın, yım sima Bııyan Inkam Komii siir inıgın ħiriınan saırsıyar mi hainani. Mi iikamım naepai naepai imiir naeyarkakiyım, yım sima Bııyan Inkam Komııyın siir inıgın sımiirsıyar mi hainani. Dimusi rani, sima ti naeyım Adi Komii siya hauugiyım sımiir, siirın sımiirsi ti swoki boın wadıeki. Mi iikamım kıuae kıuae ara naeyım, yım sima Bııyan Inkam Komııyın siir inıgın ti sımiirsıyar mi hainani. Mi sima Adi Komii siirın ti naeyım siya hauım pi sımiirsıyar mi boın wadıekii.

⁷ Inkam nwırkın siir kwoınbudın omwai waiyayokııyımın, siya bi nonkwokin. Nıngaka. Mi inkam nwırkı siir kwoın aırgar bi mi aıngwo aonamkın. Nıngaka.

⁸ Mi krıma omwaiyar mi waiyaei yio Bııyan Inkam Komii siirar dimınkın. Mi krıma mi aonami yio iriipa ħiriınan Bııyan Inkam Komii siirar dimınkın mi krıma omwaiyar mi waiyaei mi krıma mi aonami, nımkrıma Krais siir iikamkın.

⁹ Dimusi rani, siya bıdiya yaowın mi ini iki iikamım naokaowım mi iikamım krıma ti omwaiya niki waiyaım siya ini krımiir Bııyan Inkam Komii nwowın.

¹⁰ Mi dimusika, kima kımıir nomııyauım sımiirın whısarii prii ħıdi, ha? Mi dimusika, kima kımıir nomııyauım sımiir nıgbumbuım, ha? Mi mħoiıya krıma ħomgakarın wı Adi Komii siir whwonkam ida nokwowi. Mi dimınpai dimınpaiyım wı siyar ħıd iskii.

¹¹ Adi Komii siya Yokwo Komii sairın ħınına boınkıkın, Bııyan Inkam Komııyın siya ħınına boınkıkın, kara kımıirın yaimwowar boınki, kara ini omwaiyar waiyaın. Ombud komııyın wı ogmwo kariir whwonkam idair nini ħıunıi mi sima wa boıni Adi Komii kıngı kının kirargın.

¹² Mi krıma irıra nwınwıra Adi Komii siirın, wı krımiir yapayapa kwoın imiirar boıni, krıma ti dimın taeminım ħının dimusi tırkın, iıya krıma ti nu iir niki owa. Mi krıma wı mıtarao, siyıuın krıma tırın iki nomııyau nħirim naingwo tıbmıı kınım sim. İriıg.

Krıma nomııyauım naingwo tıbmııyım sımiir naingwo tıbmııya sair kipi tırbu.

¹³ Mi krɪma, krɪmiir nomiiyauwɪm sɪmiir kipi hɪd. Kɪma tɪ dimɪn hɪriinanɪm sɪmiirsi daɪngwo. Kɪma, kɪmiir nomiiyau imiirɪn dimɪn kipi swokɪ tɪrsran sɪmiir nɪkpiɪtmaiyamɪn siyɪu biyɪe tiram mɪ sɪma nanka ikiiyamɪn. Nɪngaka.

¹⁴ An kara Jisɪs Kraɪs saɪka bɪdi yɪtɪnakiukikɪnɪn mɪ kara asi nɪnomoknɪnkɪni, digworaekwo whɪekakɪm wadɪe kɪna nwo imiirɪn. Mɪ nwɪrkɪ ha naɪngwowi, tɪ dimɪnɪn mɪiyɪk rani mɪ siya wɪ kipi tɪr mɪ wɪ kipi mɪ ae.

¹⁵ Mɪ naeyɪn kira naeyɪn, kɪriir nomiiyauɪn kɪriirsiyɪn hɪkak siya nwowi mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn, yɪo nomiiyauam naɪngwokwowyɪn sɪ rani. Mɪ tɪ dimɪn hɪriinanɪn kɪma naeyɪn siirɪn, kɪma iikamɪm yɪpɪkɪ Kraɪs siya naowɪn sɪmiirsiyɪn, sɪmiir whwonkam ɪda kipi nae, sɪmiir naɪngwo tɪbmɪi aɪr tɪrbuam.

¹⁶ Mɪ dimɪn whɪr kipi swokɪ iisiimauu iikam nhɪrmiyɪn, wɪm wɪ sɪm pɪ boɪnbumbuwisi tɪ dimɪnɪn kɪma ha naɪngwowyɪn, yɪo wadɪekɪn mɪ yɪm sɪma wa boɪni, yɪo mɪiyɪk rani.

¹⁷ Mɪ dimɪn mɪiyɪk mɪiyɪkɪm Adi Komii siir isidɪn siirɪm, yɪm naeni dimɪn tani mɪ yɪm op kwiyaeni dimɪn tani. Nɪngaka. Yɪm hɪnɪn hɪnɪngɪm, dimɪn whɪrkɪ kɪmbu karamae nwo mɪ ɪrɪpa Adi Komii saɪka nongwomamair aei mɪ maɪrgɪmaɪrga nwo. Yɪm tɪ dimɪn hɪnɪnɪm yɪm Adi Komii siir naeyɪu ɪeya hauugɪm. Mɪ tɪ dimɪnɪm sɪmakɪsɪmaɪrgɪm kougɪ kou nwowɪm.

¹⁸ Mɪ kira ta mɪi hɪriinana saɪr mɪrii Jisɪs Kraɪs siiramɪn mɪ Adi Komii siya kɪriirɪn wɪ maɪrgɪmaɪrga prasae nwo rani, ta mɪiya kira mɪriiya sairamɪn. Mɪ kɪmiir nomiiyauɪm yɪm ɪrɪpa hɪriinan wɪ maɪrgɪmaɪrgar mɪ owi.

¹⁹ Mɪ krɪma siyɪuɪn krɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwɪyɪn, ɪrɪpa nongwomamair aeyɪn mɪ kɪrɪe ɪrni nwɪrni hauuwɪyɪn, siir dap.

²⁰ Kɪma Adi Komii siir mɪiya tɪ naeyam kɪma naeyɪm tɪrɪm sɪmiirsi ara kipi tɪrbu. Nae whɪekakɪm yɪm wadɪekɪnargɪm. Mɪ tɪ dimɪnɪn kira naeyam tɪrɪn, kɪriir nomiiyau siir whwonkam ɪda siir naɪngwo tɪbmɪiya saɪr nanka ikii, yɪo tɪriigɪnɪn wɪ biyɪekɪ biyɪe nwowi.

²¹ Mɪ dimɪnɪn kira naeyam naɪngwowɪn mɪ opa kira kwiyaeyam naɪngwowa, kɪriir nomiiyau ɪirɪn siya nanka ikii mɪ kira tɪ hɪriinan dimɪnɪm wɪ kipi swokɪ tɪrmɪmɪn wɪ hindarar dɪtkii ɪuguski.

²² Mɪ dimɪnɪn kira ha naɪngwowyɪn yɪo nae dimɪn kɪbikɪn mɪ kɪma siir naeyam naɪngwowi yɪo kɪmakɪma dimprɪo ae, kɪma inkam nwɪrni kwoɪn nɪpiyaokɪyɪm kipi tɪr, yɪo kɪma mɪ Adi Komii siya kɪmiirarar dimɪnkɪn. Mɪ kɪmiir kwoɪnɪm ha naɪngwowi siyɪuɪn kɪma tiram naɪngwowɪn yɪo siyɪu wadɪekɪn mɪ sɪma wɪ maɪrgɪmaɪrga nwowi.

²³ Mɪ inkamɪn kwoɪnɪn whɪsa nwowi dimɪnɪn siya naeyam naɪngwowɪn mɪ siya siirɪn wɪ kipi nae. Mɪ siya tɪ dimɪn ɪir naei, yɪo siya dimɪn biyɪe bɪdi tɪrɪn. Mɪ dimɪnɪn kira ha naɪngwowɪn, yɪo dimɪn biyɪekɪn mɪ kira siirɪn hɪriiyar tɪrkɪpkaɪi, yɪo tɪriigɪnɪn, Adi Komii siya ha boɪni, tɪkɪ dimɪnɪn yɪo dimɪn biyɪekɪn. ɪriig.

15

Krɪma Kraɪs siir yai aɪrar wakaeyokna ap.

¹ Mɪ iikam krɪma yɪpɪkɪ naɪngwo tɪbmɪi kɪnɪm Jisɪs Kraɪs siiram, krɪma ɪkɪ iikamɪm Jisɪs Kraɪs siiram naɪngwo tɪbmɪi kɪn karamae nwowɪm sɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪu, yɪm wɪ pɪ nɪkii ɪuguskiisi. Mɪ krɪma, krɪmamar kipi naɪngwona.

² Nɪm wɪ krɪmamar pɪ naɪngwonaeisi, krɪma ɪkɪ iikamɪm naɪngwo tɪbmɪi kɪnɪm sɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪu mɪ sɪmiir naɪngwo tɪbmɪiya Jisɪs Kraɪs siiramɪn wɪ kɪrɪe nwoki owi.

³ Adi Komii siir Yokwo Komiiya hɪnɪna boɪnka, siya krɪmiir Bɪyan Inkam Komiiyɪn, siya siir kwoɪnairga bɪ nɪtkɪn, krɪmiiram nauni mɪriiniyɪm. Nɪngaka. Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya hɪnɪna boɪnka, tɪ yai bibiyɪeyɪm sɪma nɪgbumbuwyɪm, an kara ɪni warar mɪ ɪkɪn hɪkɪn mɪ krɪma wɪ krɪmiir kwoɪnkar kipi naɪngwo mɪrii.

⁴ Ti yaiyim biya sima winkyim Adi Komii siir Yokwo Komii aiir, yim krimiir nowamwarkai haiginuwam wankikim. Mi iya sima ti yai imiir winkyim, sima minam wankikim krimiir kwoin imiir wokmai haiginuwam. Mi hiriinanki niuwi, krima wi naingwo tibmii kin pranae kin tani, ta iya omwai Adi Komii saika waiyayokiyokiyana sairam.

⁵ Adi Komii krimiir Wanin sikisiyargin krimiir wokmai haiginuwiyin mi krimiir whinkinsiis haiginuwiyin sowiir bwamkibwamin. Mi kara Adi Komii siiram hiriinan sairam kwisboin yokiyokigin. Mi iya siya kimiir whinkinsiis haiginuwi mi kima iripa dongwomamae ae, Jisis Kraissiya tirin siyiuin krimiir nisiimauuwun siir hiriinan.

⁶ Mi krima wi kwoin whiruwar dwoki mi wi diriyar timi boinki, Adi Komii siir inig iir hainan prapasamin krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraissiya siir Adin. Iriig.

Kraissiya Juda iikamim mi Juda iikam tani ikim simiir kinsiis haiginu swokin.

⁷ Jisis Kraissiya bidi mi boinin, krima siir iikam nwowam. Mi iriipa hiriinan siyiuin kima nwirni irniyammar timi aingwo. Mi hiriinanki niuwi, iikamim sima wi Adi Komii siir inig iir hainan prapraski. Dimusi rani, sima kimiir siyiu iir kigin.

⁸ Mi ti yaiyim kara kimiir boinmimauuwim simiir yaimwokiayaimwowim yim hinngim, Jisis Kraissiya Juda iikamim, yipiki mois kitiyopnar haiiyim simiir whisarii mi priimiriyan inkam nwokin. Siya simiir nisiimauuwam tirkin siir Adin siir yaimwo kana. Mi Adi Komii siya dimin taeminim krimiir brougae wanwiyaeiyim simiir nimbingiyim bidi bidiniyar Ebrahim Aisak mi Jekop simiirin wi siya tiri.

⁹ Kima mi kimiir nomiyyauwim naingwo tibmii kinim kima iripar dongwomamae ae. Dimusi rani, kraissiya iki Juda iikam tani simiiram warar nitkin. Mi sima wi Adi Komii siir inig iir nwoki hainan prapasim ti iikam whiekakam siya naingwowiya sairsi. Yokwo Komii sair yaiya hinina boinka, mi ini mi owin kara ti Juda iikam tani simakar mi owin mi kara mwai wi kiriir inig iir hainan prapas waowi.

¹⁰ Mi Yokwo Komii sair yai kwira saeya ha boinkika, kima iikamim Juda iikam tani, kima maigimarga dwo Juda iikamim simakain.

¹¹ Mi haimii whirin yio hinina boinkikin, kima iikamim Juda iikam tani, kima Biyan Inkam Komii siir inig iir hainan prapraski. Mi iikam whiekak kamarin, siir inig iirin nhamii nhamii kipi hainan prapraski.

¹² Profet inkamin Aisaia siya Yokwo Komii sairin hinina win boinkikin, mhoiia inkam nwirin wi sipi niti, yio Jesini isidin siirgin Devidni adin mi iikamim Juda iikam tani hinda tinda nwowim, simiirin wi siyar kigiski. Mi sima wi hinina naingwo aingwo tibmii kini, simiirin wi siya nanmaiwarkainaei.

¹³ Adi Komii siyargin, krimiir naingwo tibmii kana sair bwamki bwamin. Kara ha naingwowi, maigimarga mi iripa nongwomamae aei siyiuin yio kimiir dinkinukikai. Mi Adi Komii siir naeyiuin siir dimin kirie kirieyim wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginuwim, ta Adi Komii siiram kima nwowa siya nanmaiwarkainam. Iriig.

Pol siya siir mi airam maigimargakin.

¹⁴ Ti kariir akamim, kara bidi yinokninkinin, kima iikam wadiekim mi Adi Komii siir yai imiirin kimar yinokninkin. Mi irni nwirniyin kimar mi owimwarkaiyuwi, wi digar mi owi.

¹⁵ Mi yokwowa ti digworaekwo imiira igao yai kara winboinkiya, kimiiram, kara bi nididgin simiir boinmimauusiyin. Niingaka. Kara minsi wankikin, kima wi pi naingwo owuwisi, ti digworaekwo imiirin. Dimusi rani, kariirin Jisis Kraissiya siir aposel inkam nwowamin Adi Komii siya nokmon okwo haiginugin.

¹⁶ Mi kara siir miyan inkam asi nwokin, iki Juda iikam tani simiirsi nini miriyyuwim. Mi an kara ini pris inkamnan ywowin, Adi Komii siir yai win kibiya sair boinmimauuwam simiir. Mi iya sima Jisis Kraissiya siiram naingwo tibmii kini mi Adi Komii

siir naeyiun simiirin dimin whirki kimbu karamae nwohaiginiuwi, siir whwonkam idain mi simiirin kara swoki hauugi, diminin Adi Komii siir hauugiyin siir hiriinan mi siya bigi wi nasmirwaiyar nwoki owim sima siir iikam kuningi kin nwowam.

¹⁷ Mi an kara Krai siir inkamkin mi kara maingimainga asi nwowi ta miya Adi Komii siira kara miriia sairam.

¹⁸ Kara pi dimin whir wara boin tani, kara miyim kara miriyim Krai siya whindiriraeranim kariir, pi simiir boini, iikamim Juda iikam tani sima wi siir yai aiir nwoki wakaeyoknam mi wa nwoki aingwo tibmii kinim. Mi ti yaimin diminim kara tirim siya whinkinsiis haiginiugin.

¹⁹ Kariirin Adi Komii siir naeyi ueyar whinkinsiis haiginiugin, dimin kirie komiyim biya iikamki kig karam nwowim simiirin. Mi kara Jisis Krai siir yai win kibi kibiyim om komii Jerusalem hirankar boinmimauunaniyin, ini nu Ilirikam hirar yadigiuw.

²⁰ Mi ti diminim kara tirim, kariir kwoin komiyin, simar nwokin, kraisiir yai win kibiya sair boinmimauuwamin, iki iikam nhirim, om nhiranim simiir hiranim wakae karamae nwowim simiir. An wi iki omoman kam nhirkim sim niki boinmimauuwim, wi sim pi swoki boinmimauuwisi. Kara yinin inkam nwirkin ninansiin okwogikin omaka siir idwo haigin miriyim pi boriisopi.

²¹ Nningaka. Kara Yokwo Komii sair yayim simiir wakaeyokna apam tiri, saeya hinina boinka, iikamim Kraisiir dimin taemin imiir kig karam nwowim wi sima kigi siirin. Mi iikamim biya siir yai aiir wakae karamae nwowim sima wa ninokninkini siir yai aiirin. Iriig.

Pol siya om komii Rom hiran iikamim simiir kignakiyam tirkin mi nu Spen hiriir namim warar mi tiri.

²² Inokininokin kara kimiir kignakiyam ina naingwowin, kariirin ta mi aeyar kwipiyaokii mi kara kimiir kignakiyam paninsi yitsi.

²³ Biewii biewiyim namkiyim, kara kimiiram nitima naingwokin. Mi tariinanin kariir miyim tapairin ini dig ywogigim.

²⁴ Mi tariinanin kara kimiir kignakiyam tiri mi nu Spen hiriirin pi mhoiya nwoki amim. Mi kara, kimaka waraur nini gwo ae sasaenakii mi kariirin wi siyuam kima nwoki whinkiyansa haiginiugiyim nu Spen hiriir namamin.

²⁵ Mi tariinanarin kara pi om komii Jerusalem tiriir swoki ami Adi Komii siir iikamim hiranim simiiram.

²⁶ Mi iikamim naingwo tibmii kiniyim nu Mesodonia mi nu Grik hiranim sima kwoin whiruwa bidi ywokiyim, umir haingiriyu haiginkiyim, Adi Komii siir iikam paeprkabim om komii Jerusalem hir nwowim simiiram.

²⁷ Kwoin whiruwa sima simar nwokikin hiriinan tiramin. Mi sima om komii Jerusalem hiran iikamim simakan dinaukakim. Iya Juda iikamim sima boinmimauuwa yai win kibi kibiyim iikamim Juda iikam tani simiir, sima naingwo tibmiyam Jisis Kraisiiram, sairsika. Mi ini mi owin, sima Juda iikam paeprkabim om komii Jerusalem hiranim Adi Komii siirim, simiir mi whinkinsiisim, ta simiir dinau aiir digiyam.

²⁸ Biyin, kara pi ti diminin siir tiram niki ami mi ti umirim sima haingiriyu hauugiyim kara simiir nikini onkwo hauugigi. Mi kara nu Spen hiriir namim tiri mi bi wi kimiir nikini kigigi.

²⁹ Mi iya kara kimiir kigam tiri, kara hiriya naingwowi Kraisiir dimin miyik miyikim wi kariirarar nakaisiskini. Mi kara simiirin wi kimiirar mi whinkinsiis haiginiuwi.

³⁰ Ti kariir akamim kara kimaka srii komiigakin. Dimusi rani, kima Jisis Kraisiirim naingwokwonanaei mi Adi Komii siir naeyi siir kirieya kima irni nwirniyam in

ninan aingwokwowim. Mi kara ha naingwowi, kima Adi Komii siiramın kariiram wara dinkin kwisboin

³¹ kariir whinkinsiis haiginuwam, ti iikamim nu haimii Juda hiranım, kariirin wi sima pi nisomaowisi. Mi kima siiramın ti umirim kara hauwi Adi Komii siir iikamim om komii Jerusalem hiranım simiir siiram warar timi kwisboin, sima wi maingimainga nwoke owim.

³² Mi Adi Komii siya ha naingwowi kara kimiir wini kignaki mi kara wi kimaka nini ongwomamair aesasaenakiyim.

³³ Kara ha naingwowi, Adi Komiiyin yipikin krıma nongwomamair aeni bwam nonkwowin, siya ini whiekak kimakar nwowin. Kaimwoka. Iriig.

16

Pol siya iikamim simiir nokboinmamaigikin.

¹ Kara kimiirin wig ıra saiir boinkii, saiir inigin Fibika saeya Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna api wiga. Mi iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiyim om Senkria hiranım simiirin saeya whinkinsiisika.

² Kara kimiirin ta wig aiirin minam boinmauu wakaekii, kima saiir nokboinmamair haiginuwim kima nokboinmamair haiginuwa iki iikam nhirim Adi Komii siiram naingwo tibmii kinim simiir, saiir hiriinan. Mi kima saiirin siyu miyik iirar tir siyuin Adi Komii siya naingwowin kima tiram saiir. Mi diminin saeya haiyam naingwowin saiirin whinkinsiis haiginu. Dimusi rani, kariirin saeya whinkinsiis haiginugin mi iikam nhirim simiirin iripa hiriinan.

³ Mi ta kariir nokboinmamaira kima Prisila mi saiir kam ieya Akwila sowiirwai tini boinu yo sowa Jisis Kraisiir mi kibiya kanaka mriigo.

⁴ Mi biya sowawaiyin parii parii naowim kariir whindiriraersi. Kanakana rani, sowiirsi maingimainga, iki iikamim hinda tinda nwowim Juda iikam tani naingwo tibmii kinim yim sima iripa hiriinan maingimainga bidiyar mi owim sowiiramwaiyin.

⁵ Mi kima iikamim sowiirwai omaka hirar haingiriyu idwokai hainaniyim Adi Komii siir inig iir, simiir ha boin, kara simiir nokboinmamaigikin.

⁶ Mi Maria saiirin ha timi boin, kara saiir nokboinmamaigikin. Saeya kimiirin dimin taemin kasa bi whindiriraerar haiginuga.

⁷ Mi kima Andronikas mi Junias sowiirin ha timi boin, kara sowiir nokboinmamaigikin. Mi ti Juda inkam nwisso sowa kanakar ninkin huuyokiyokaigwo maeyauwa mi biye mriiya saiir. Mi aposel kamim sima sowiir bidi sibgu inokninkinim. Mi biyarın kara Kraisiiram niki aingwo tibmii kin kamaeyar niki owa mi ywo sowa saiirar naingwo tibmii kingwo.

⁸ Mi kima Aplietas siirin ha timi boin, kara siir nokboinmamaigikin. Siya kariir nomiiyau kibikin, Biyan Inkam Komii siir mi aiir mriigin.

⁹ Mi kima Eban siirin ha timi boin, kara siir nokboinmamaigikin. Siya Biyan Inkam Komii siir mi aiirin kanakar mriigin. Mi kima Stekis siirin warar timi boin kara siir nokboinmamaigikin. Dimusi rani, siya kariir nomiiyau kibikin.

¹⁰ Mi kima Apelis siirin ha timini boinu, kara siir nokboinmamaigikin, kara iikam nhirim simiir yai wakaekin siya Kraisiir siyugi siyu iirar napkin. Mi siirin iikam biye nhirim siyu biye sima tirhaiginuwim mi siya hiriinansi bi nwoke. Mi Aristobyulas siir omakan iikamim simiirin ha timi boin, kara simiir nokboinmamaigikin.

¹¹ Mi kima Herodion siirin kariir isidin siir inkamin siirin pi ha boin kara siir nokboinmamaigikin. Mi kima iikamim naingwo tibmii kiniyim Nasisas siir omaka iruwanım simiir wi ha timini boinu, kara simiir nokboinmamaigikin.

¹² Mi kima Traifina mi Traifosa sowiirin ha tini boinu, kara sowiir nokboinmamaigikin. Biyan Inkam Komiiyin siir miyim kiigi sowa ninkiko. Mi kima

ta wiga Pesis dapiya sairin ha timi boin, kara sair nokboinmamaigikin. Saeya kariirg kariir nomiyau kinga. Mi saeya Biyan Inkam Komii siir miyim pranae pranae bi miriiga.

¹³ Mi kima Rufas siirin wi ha tini boinu, kara siir nokboinmamaigikin, ti inkamin Biyan Inkam Komiiyin siir siyiuin siir sibgu apiyin. Mi siir yopiya, ya ini kariir yopiinan warar mi owa.

¹⁴ Mi kima Asin Kritas, Fligon mi Hemis Patrobas Hemas mi iikam nhirim naingwo tibmii kniyim simaka hir nwowim simiirin ha tini boinu, kara simiir nokboinmamaigikin.

¹⁵ Mi kima Filologas mi Julia mi Nerias mi siir yokman aeya mi Olimpasiya mi iikam nhirim Adi Komii siirim simiirin wi ha tini boinu, kara simiir nokboinmamaigikin.

¹⁶ Mi Kima iikamim warauranim irira nwinwira kima kimar dokboinmamairna. Mi iikamim naingwo tibmii kniyim, Adi Komii siir inig iir haingiriyu hainaniyim hinda tindanim yim sima iripi hiriinan, wi kimiir mi okboinmamaigii. Iriig.

Nikopkaigiyan yai aeya

¹⁷ Ti kariir akamim, kara kimiirin minsi boinmaugi kima mintirao. Kimiirin wi iki iikam biyeyim sima pi ninikibirisi isidin whisa nwowam, Adi Komii siir yayim Kima wakaeyim biya simiirsi. Mi ta simiir hiriinan yaiya dimin taeminim iikamki naingwo tibmii kniyim, wi saeya kikinwaisiigi mi kima ti hiriinan iikamim simiir kingiin kipi nwo.

¹⁸ Mi ti hiriinan iikamim yim Biyan Inkam Komii siir mi imiir bi miriigim. Nungaka. Yim sima, simiir kwoin imiirar napikim, ti hiriinan dimin iir tiramin. Mi sima pa priyiksasae hiir kinaop itkaigai boinami mi iikamim ha niki aingwowim sima yaimwowa boini.

¹⁹ Mi wim kima Adi Komii siir yai aiiir wakaeyokna apikim mi iikamim hinda tindanim sima kimiir inig iirim bidi haigin idwokiyim mi tariigina kara kimiirin maigimaiga komiiga. Kara ha naingwowi, kima siyiu kibi iir sibgu inokninkin. Mi kara pi boriisopi kima iki dimin biyeyim simiir tirim. Nungaka.

²⁰ Kimiir kwoin imiirin Adi Komii siya tirikikin, iripa nongwomama aeyam. Mi wi kimimin tani, Setan siirin wi siyar nonkwonwomworninkin iuguskii mi siirin wi siyar ninibrombrop itkini. Kara ha naingwowi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir naingwobumbuwa wi kimakar nwoki owim.

²¹ Mi Timoti siya kanakar miriyyin, kimiirin siya nokboinmama a haiginugikin. Mi Lusias, Jeson mi Sosipata, kariir isidin, yim sima kimiirin wara mi okboinmamaigikin.

²² Kara Tetiaskin, ta yokwowa Pol siira kara whin winboinkika. Mi an kara iripi hiriinan kariir nokboinmamaira simiiram mi boinkika.

²³ Mi Gaias siya inkamin nae Pol kariir diriraerar hauu aeyin, ti inkamin siir omakain iikamim naingwo tibmiyyim iripa sima haingiriyu owiya yo iripi hiriinan, siir nokboinmamaira kimiir mi boinkika. Mi Ecrastasin inkamin gavmani yokwo digworaekwo winiyin, ti om komii siiranin mi krimiir nomiyau ieya Kwotas yo sowa iripi hiriinan sowiir nokboinmamaira kariiram mi winboinkika.

²⁴ Kara ha naingwowi Biyan Inkam Komii Jisis Kraisi siir naingwobumbuwa, saeya kimakar dwokripkai. Ta yaiya saeya kaimwo ywokiya. Iriig.

Kima Adi Komii siir inig iir hainan.

²⁵ Mi kima wi asi niti Adi Komii siir inig iir hainanam siyargin kimiir naingwo tibmii kina sair whinkinsiis haiginuwi, hiriyyar nokwoyokiyokiyamam. Mi Kraisi siir yai win kibiya kara boinmama uua Adi Komii siya haigiprakaiya krimiirsi, tariinan saeya idwowiya bidi yimbiamama.

²⁶ Mi tariinanin ta yaimwokyaimwowa idowiyakiidowiya bidi yimbiamkiya Yokwo Komii sairin. Mi Adi Komiiyin yipikin omwai hiriyyar waiyayokiyokikaeyamiyin, siya

krimiir b̄idi bōnkiȳin, siir yai aiir bōnm̄imauuam iki iikam̄im h̄inda t̄indan̄im simiir m̄i
s̄ima wa nwok̄i āingwo t̄ibm̄ii k̄in̄im.

²⁷ Kara ha naingwowi, kr̄ima Adi Komii k̄rimiir Wan̄in siir in̄ig iir hainanprapraski,
yip̄ikin digworaekwo whiekakim simiir ninokn̄inkin diḡin. Kr̄ima siir in̄ig iir̄in
iinok̄iinokar hainanpraprasnanae digworaekwōim J̄is̄is Krāis siya t̄ir̄im k̄rimiir simiir̄si,
ta yaiya ini kaimwo ywowa. Iriig.

1 KORIN

Mi iya Pol siya om Efesas hir nwowa mi siya ta yokwowa ha winkika iikamim naingwo tibmiiyim om Korin hiranim simiiram. Biya iya Pol siya om Korin hir niki owin siya Adi Komii siir yai aiirin biewiiyim whirkakin whir mi haimii ha iki boinmimauu. Mi ti omin Korin nikiuwiyin yo Grik iikamim simiir om komii ieya mi Juda iikamim mi Juda iikam tani ikim yim hir nwokim. Mi iikam whiekakim yipiki dimin biyie tiriyim yim hir warar mi okim. Mi mhoiia iikamim naingwo tibmiiyim yokwowa ina winkiyim Pol siiram, sima ti hinina win boinki, sima miyiknan nwo rani ini yapiyapi nwowim. Mi iya Pol siya hiriinan wakaewinin mi siya ta yokwowa ha winkikin simiir whinkinsiis haiginugin dimin taeminim sima tirim wadie sima nwowim. Iriig.

¹ Kara Polkin, kara Krai Jisis siir aposel inkamkin. Kariirin Adi Komii siir kwoinkar naingwo okmwun okwo haiginugin, aposel inkam nwowam. Kara mi kariir nomi-yauwin, Sostanis, krira kimiir boin wadieki.

² Ta yokwowa krira winkika om komii korin warauran iikamim Adi Komii krimiir Wanin siiram naingwo tibmiiyim kimiiram. Mi Kimiirin Jisis Krai siyar diriraerarkikin mi kimiirin dimin whirkin paninsi kimbusi. Mi wim kima ini Adi Komii siir inkam kingi kinar ywowim. Kima, ti iikam whiekakim omom omomim hinda tinda nwowim simiir hiranim Jisis Krai Biyan Inkam Komiiyin siir inig iir hainaniyim mi siya ini krimiir hoimgakni Biyan Inkam Komiiyar ywowirkakin.

³ Adi Komii krimiir Wanin siya mi Jisis Krai, sowiir mhi kwoinim iripa nong-womamair aeyamin wadie saeya nwowaiginuwi. Iriig.

Pol siya Adi Komii krimiir Wanin siir boin wadiekikin

⁴ Kara inokinokin kimiiramini Adi Komii siir boin wadiekii, ta naingwobumbuwa siya hauuwa kimiir sairsi boin wadiekii. Dimusi rani, kima ini Krai Jisis siir iikamkim.

⁵ Kima Krai Jisis saika bidi yamasu kikinim mi kima dimin taemin whiekakim simiir kirie komiigak asi nwokim. Mi kima kwoin miyik mi adi siir yaimwokiayaimwowa sair ninomokninkin boini kwoin miyikak asi nwokim.

⁶ Mi ta Krai siir yai win kibiya saeya inan kimiir bidi kwirii idwokaiya.

⁷ Mi kima Adi Komii siir naeyuun siir dimin miyik miyikim simiiram paninsi whaowaesi. Ningaka. Inkam Komiiyin Jisis Krai siya nitana wi sairar nadiguwi.

⁸ Mi kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi mi kima wi kirie hiriyar nwoyokiyokiyami mi wi ta io aeya digii mi kimiirin wi dimin whirki kimbu rani. Iya krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siya nitana. Ningaki, ningakinga.

⁹ Adi Komii siya yaimwo boinan inkamkin mi kimiirin siyar nimbingin siir yinisimin Jisis Krai, krimiir Biyan Inkam Komiiyin, ini hanin kwirii idwokaiyim mi saika nidwo boinaiyim. Iriig.

Iikamim iripa mhi kwoin nwowiyim simiir yaiga

¹⁰ Mi ti kariir nomi-yauwim kara kimiirin, krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siir inig iir boinin kwokwokii. Kimakima kipi ninkinwaomwarki boin mi ti kimiir isidin yapa yapa kipi nwo kimiir kwoinim whirua dwo mi yaiya diriyar kiritmai boinki.

¹¹ Ti kariir nomi-yauwim kara, kariir nomi-yauwin Krowi, siir isid ieya boinmauugikin, kimakimarin ini ninkinwaomwarki boinkaka nwowim.

¹² Kara kimiirin pi hinina boinmauwakaekii, kima yapa yapa nwonra kimiir nhirim pi hinina boini, nim nhirim Polnikim mi nim nhirim Apolosnikim mi nim krima Krai nikim.

¹³ Mi ini panina tirin, krais siya ini tari haimii haimiyya ywowin, ha? Mi tari ti paeyin hiiniya nirioninkinin siirin Pol kariir ninkin irimdinu aokikin kimiir whinkinsis haiginuwamin, ha? Kima tari Pol kariir inig iir baptaiskim, ha?

¹⁴ Kara Adi Komii siir boin wadiekii, kara kimiir waraurin Krispas, Gaias sowirarar baptaiskin kara inkam nwir wara bi baptaiskin. Ningaka.

¹⁵ Inkam nwirki kimiirin wi hinina boin tani, kima kariir inig iir baptaiskim. Ningaka.

¹⁶ Ae, kara tisi haningi swoki kwanaingwowoknakiyin, kara Stefanas simiirniyyin warar ninkin baptaiskin haiginugikin. Kara ninokninkin tani, kara tari inkam nwir warar bidi yamisi baptaiskin iye?

¹⁷ Krais siya kariirin baptaiskin bi nikropkikin. Ningaka. Siya kariirin yai win kibiya saiir boinmimauuwam nikropkikin. Mi ti hiriinan saiirsika kara kimiirin aowa aowan yayim, kima ninokninkin karamae nwowim pi simiir wara kinawhiyimiyyena boin tani, kamim ninokninkin komiigakim simiir hiriinan. Ningaka. Mi kara hiriina boinkiswo mi ti paeyin Krais siir nirioninkinin hiiniya yo wi inigak di yowoi. Iriig.

Adi Komii siir kirieya ini Krais siir hir nwowa

¹⁸ Kaimwoka, iikamim ha naingwowi, ti paeyin hiiniya nirioninkinin siir yaiya saeya hindara priboin whaowaei. Mi krima iikamim Adi Komii siya nanmaiwarkainam, nim krimiir kwoinim ha naingwowi, ti paeyin hiiniya nirioninkinin, siir yaiya ya Adi Komii siir kirie aeyairga.

¹⁹ Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya ha boinka, iikamim ninokninkinkakim simiir ninokninkina wi kara tirbugii. Mi iikamim kwoinpai kwoinpai miyikakim simiir kwoinim wi kara nirimdiyugii.

²⁰ Mi ti iikamim ninokninkikakim mi iikamim kwoinpai kwoinpaigakim iikamim yai krpii nainiikiigi ikim mi sima wi inigakar nwowi. Ningaka. Mi Adi Komii siya nu tiran iikamim ninokninkinkakim, simiir ninokninkin imiir bidi tirbugiyim.

²¹ Adi Komii siir ninokninkina ti nuan iikamim simiir kwoinairga naingwo haiyim wi dig nwo rani. Ningaka. Adi Komii siya ta boinbu yaiya sima boinmimauuwa saiiram naingwo tibmiiyim, iikamim simiirin wi siya nanmaiwarkainaei.

²² Juda sima yaewan minam kindiyu wankim, sima yaeya dimin kirie komii win kigi mi sima wa naingwo tibmii. Mi yim Grikim, ninokninkin komii haiyaramar mi ankaii.

²³ Mi nim krima paeyin hiiniya nirioninkinin Krais siir ninkin irimdinu aokiyin, siir yai aiarar mi boinmimauuwikim. Mi Juda iikamim sima ta yai aiar wakaewinim mi simiir kwoinim miyiknan bi nwokikim, ini hindara hugimkikiugiyim. Mi iikamim Juda iikam tani, yim simiir kwoinim ha naingwowi, ta yaiya saeya hindara priboin whaowaei.

²⁴ Nim krima nhirim Juda iikamim mi nhirim krima Juda iikam tani. Krima Adi komii siir nikitu aiar wakaeyim krima ina ninokninkinim, Krais siya Adi Komii siir kirieya mi siir ninokninkina, saiir nisisiimauugin.

²⁵ Iikam nhirim sim kwoinim yim ha naingwowi, Adi Komii siir ninokninkina saeya bwam karamaeki niuwi mi yim inkam nhirim sim kwoinim ha aingwowi, Adi Komii siir kirieya saeya opaigi mi iuwi. Mi Adi Komii siir ninokninkina ini ti nuan inkamim ninokninkin komii komiigakim bi nwowim, ini simiir ninokninkin imiir haibura mi Adi Komii siir kirie ini ti nuan iikamim kirie komii komiigakim bi nwowim simiir kirie aiar haibura.

²⁶ Ti nomiiyauim kima biyya Adi Komii siya nimbina iyya kima naingwo tibmiiya mi saiiram ti swoki aingwowoknaki biyya kima panin panin inkam nwokim, iyya Adi Komii siya kimiir nimbina. Mi nu tiran iikamim ninokninkin komii komiigakim mi kirie komii komiigak nwokim, yim iuarig bi nwokim. Ningaki, ningakanga.

²⁷ Adi Komii siya bidi hidgiyin iikamim nu tiranim ha naingwowim inig karamae nwowim simiir nimbina, iikamim ninokninkinkakim simiir kiyipsibgi haiginuwam.

Mi siya iikam opairim nuan inkam ima naingwowim simiir bidi yimbingiyim, inkam kiriekakim simiir kiyipsibgi haiginuwam.

²⁸ Adi Komii siya bidi yimbingiyin inkamim yaeyipyaeyipa ti nuan inkamim sima yasururgaiyim. Mi iripa nomboin ii ae karamae sima nwowim simiirin. Dimusi rani, ti iikamim nuanim ha naingwowyim, sima inig komiigakim simiirin Adi Komii siya bidi ikwowaisiigiyim.

²⁹ Inkam nwirki hainan karamaeka siir inig iirarin, Adi Komii siir whwonkam ida. Nningaka.

³⁰ Whisarii rani, krīma ini Jisis Kraiis siirgisiirkina ywowim. Mi Adi Komii siya Jisis siirin minam nimbiringin Kraiis siirin siya krīmiir ninokninkin haiginuwim. Mi Adi Komii siya krīmiirin wi hinina nwoki boinim, dimin whirki bi kimbugim mi krīmiirin siyar sakii prapras okwokiyim mi krīma ini rirmiiya ywokiyim.

³¹ Yokwo Komii saeya hinina boinka, yio siyiu miyik rani, inkamin siir inig iirar hainanaeyin, siya Adi Komii siir inig iirar hainan iski. Iriig.

2

Pol siya paeyin hiiniya nironinkin sair boinmimauugin

¹ Pol siya boin, ti nomiiyauim, iya kara kimiirim nita kara Adi Komii siir yai miyika sair boinmimauuwim mi kara kimiirin yai kirie kirieyim mi yai aowa aowan ikim, kara simiir bi boinmimauugim. Nningaka.

² Iya kara kimaka nwowa kariir kwoinin hiniringin, kara wi dimin whirim naingwo rani. Nningaka. Kara Jisis Kraiis siiraramar yaingwo iski. Mi dimin komii whirin paeyin hiiniya nironinkin siya naowin siirama daingwo iski.

³ Iya kara kimiir waraur nita kara kiriekakim sim bi nitkin kara nidid kakar nitkin mi kariir pua nopenopa mi kinka.

⁴ Mi yaiya kara boina mi yai win kibiya kara mi boinmimauua, kara inkamim ninokninkinkakim kimiir kwoinim simiir hiriinan bi hiir boinikin. Nningaka. Kara Adi Komii siir naeyuin siir kirieya sairar nitkin kimiir nisisiimauuwamin.

⁵ Mi kimiir naingwo tibmiiya inkam ninokninkinkakim simiir hiranki bi haigin. Nningaka. Adi Komii siir kirieya sair hiranka nitka. Iriig.

Ninokninkina krīmiirin Adi Komii siir naeyiu ieyar hauugin

⁶ Kaimwoka, sima iikamim naingwo tibmii kirie kiriekakim yaowae adnan nwowim, simiirin wi yai kirie kirie kapi boinmimauwi. Mi ta ninokninkina ti nuin siir tiran tani mi ti inkam komii komiiyim nu kigiraowiyim simiir tani. Nningaka. Ta simiir kirieya ini kingina nwowa wa diguguski.

⁷ Krīma Adi Komii siir yaiya sair boinmimauugim. Mi taka nimprio yaiya inkamim nuanim simiirsi nimprio. Ta yaiya saeya bidi bidiniyar nwoka, iya siya nu iir nonkwokwo karamae nwowa sairar. Ta ninokninkina kara boinmimauua saeya Adi Komii siya ninokninkina nimprio yaiya mi ta nimprio yaiya iikamim nuanim simiirsi nimprio. Mi ta yaiya saeya biya nwokwokinka. Siya minam naingwokin, siir siyiu miyik miyikim krīmiir whwonkam ida diriraeraram mi krīma saikar nwoki ongwomamair aeyim. Mi ti sima kara boinkiyim.

⁸ Nuan inkam komii nwirki bi ninokninkin ta yaiya sair bwam iirin. Nningaka. Mi sima ninokninkiswo mi sima ninomor kouan Inkam Komiiyin siirin wi paeyin hiiniya nironinkin saika dinkin irinugi. Nningaka.

⁹ Mi ti digworaekwo whiekakim simaigim Adi Komii siya kiyau haigin kwokini iikamim siiram naingwokinim simiiram. Mi Yokwo Komii saeya hinina boinkika, tiki dimin taeminim yim iikami nhwoki kig karamae nwowim mi simiir wisingi wakae karamae nwowim mi iikamkim sim naingwowyim yim wi nwo rani.

¹⁰ Adi Komii siir naeyiuiin siyar n̄isiisimauugim ti siir n̄impr̄io yayim kr̄imiirin. Adi Komii siir naeyiuiin siya siyar n̄inokn̄inkini dim̄inpaɪ dim̄inpaɪyim mi Adi Komii siir kwoin̄in, iriipi h̄iriinan, sasar mi inokn̄inkini.

¹¹ Yipiki inkamkin, inkam nw̄irni kwoin̄in siir n̄inokn̄inkinin. Ti inkamin siir kwoin̄in naeyiuiin sasar n̄inokn̄inkin iski. Mi iriipi h̄iriinan Adi Komii siir kwoin̄in inkam nw̄irki n̄inokn̄inkin karamaeka. Siir naeyiuiin sasar n̄inokn̄inkini.

¹² Mi kr̄ima ti kwoin̄in h̄iriinanin nuan inkamki bi hauugin. N̄ingaka. Kr̄imiirin kwoin̄in miyikin Adi Komii siir naeyiuiin siyar hauugin. Mi kr̄ima wa n̄inokn̄inkini, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya kr̄imiirin hindara prihauugin.

¹³ Ti dim̄inin kr̄ima siirin k̄imiir boinmauu wakaekin. Ta yayia kr̄ima inkamin n̄inokn̄inkinkakin siir hiranki bi haiga. N̄ingaka. Ta yayia kr̄ima boinm̄imauua Adi Komii siir naeyiuiin siyar n̄isiimauugin. Mi kr̄ima kamim Adi Komii siir naeyiugakim simiir h̄iriinan asi boim̄imauuwi mi sima asi sibgu wakaeyoknaei.

¹⁴ Inkamin Adi Komii siir naeyiui karamae nwowin mi siya wi Adi Komii siir dim̄in miyik swoki inokn̄inkin tani. N̄ingaka. Dimusi rani, siya h̄in̄ina naingwokin siya hindara priinaingwo whaowae boini. Mi siya wi ti dim̄inin siir dim̄in mwo iir n̄inokn̄inkin tani. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyiuiin siirar dim̄inkin.

¹⁵ Inkamin Adi Komii siir naeyiugakin, siyairgin digworaekwo whiekakim simiir h̄idiyin mi siirin, inkam nw̄irki hidim wi dig nwo rani. N̄ingaki, n̄ingakinga.

¹⁶ Biya Adi Komii siir inkam nw̄irin siya Yokwo Komii aiirin h̄in̄ina win boinkikin, ihi, yipikin Biyan Inkam Komiiyin siir kwoin̄in whiekak imiir n̄inokn̄inkinin. Mi wi nh̄inga n̄inokn̄inkini Biyan Inkam Komii siir kwoin̄in iirin mi wi nh̄inga n̄isiisimauuwi siirin, ha? N̄ingaki, n̄ingakinga. Siya h̄in̄ina win boinkikin. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyiuiin siyar nowomwarkaiyuwi kr̄imiirin mi kr̄ima Krai siir kwoin̄in siir h̄iriinan asi nwoi. Iriig.

3

Adi Komii siir miyan inkamkin

¹ Ti nomiiyauim, biya kara boinmauuwim yayim mi kara k̄imiirin kamim Adi Komii siir naeyiugakim simiir boinmauuwa sair h̄iriinan bi boinm̄imauugin. N̄ingaka. Yayim kara boinm̄imauuwiyim kara iikamim Adi Komii siir naeyiui karamae nwowim, simiir hir boinm̄imauugin. Dimusi rani, k̄imiir naingwo tibmiiya ini ȳinisim praigaknan ywowim Krai siir siyu iirin.

² Ta yayia kara k̄imiir boinm̄imauuwa ini mw̄inan ywowim, kara k̄imiirin mw̄inan hauu aekin. Kariir yayia saeya ini nae kir̄ie kir̄eyim inkam adiyaowaeki naeyim, simiir h̄iriinan bi hauu aekin. N̄ingaka. Kima wi Adi Komii siir yayi kir̄eya sair waka rani. Dimusi rani, k̄imiir kwoin̄im ini ȳinisim praigaknan ywowim mi tariinanin iriipi h̄iriinan, kima dig bi mi okim.

³ Dimusi rani, k̄imiir siyuim kima napdir̄iraerariyim ini iikamim nu tiranim simiir h̄iriinan ywowim. Ihi, kima k̄imiir nomiiyauim simaka whwokwoka bi nwowikim mi n̄inkinwamwarki boini siyuin ini k̄imiir waraurar mi inkin owin. Ti siyuin kima tirin ini kamim Adi Komii siir n̄inokn̄inkin karam nwowim, ini simiir h̄iriinan ywowim mi kima simiir siyuin siir asi napkim.

⁴ Nh̄irim pi h̄in̄ina mi boini, kr̄ima Pol siirgin. Mi nh̄irim pi h̄in̄ina mi boini, n̄im Apolosnikim. Ti h̄iriinan siyuim kima tiriiyim yim ini iikamim nuanim sima tiriiyim ini simiir h̄iriinan ywowim.

⁵ Kima sibgu daingwo, Apolosin yo yipikin? Mi Pol kara yipikin? Kr̄ira miyan inkam k̄inaingwo Biyan Inkam Komiiyin siya kr̄iriirin yapiyapa mi hauugin. Mi ta kr̄iriir miya kima Krai siiramim ini sairar yaingwo tibmikiyim.

⁶ Kara bii minam nitkin, Adi Komii krimiir Wanin siir yai kibiya sair boinmauwam, inkamin sasaeya ninkiniyin siir hiriinan. Mi Apolosin mhoiyya ha swoki itin yio ini hiriinan yai kibi aiarar swokini owomwarkaiyuniyin, inkamin ko nakiyin numir, siir hiriinan. Kimiirin kwoin miyyikin Adi Komii siyar hauugin numiran sasaeyam sibgu mwrri namiyim simiir hiriinan.

⁷ Mi inkamin sasaeya ninkiniyin, yio inig karamaekin mi ko numir nakiyin, yio iriipi hiriinan, inig karamaekin. Sasae imiirin Adi Komii krimiir Wanin siyar diriraerarki mi sima pa nimbiamyami mi inigakin pi Adi Komii siyar nwowi.

⁸ Mi inkamin sasaeya ninkiniyin mi inkamin numira sair ko nakiyin sowa hiriinan mi kwiruwa sairarar mriigo mi sowiirin digworaekwo mhoiyya wi Adi Komii siyar hauuwi miyya sowa mriiyya sair digar.

⁹ Krira iripa Adi Komii siir mi kwiruwa sairar mriigo. Mi kima ini Adi Komii siir numira siya niyokninkinan ywowim.

¹⁰ Adi Komii siir naingwobumbuwa saeyar tirkikin kara biyan inkamin omaka mriiyin siir hiriinan asi nwokin. Kara iyyin paeyin bidi inansiin okwokiyin mi kara kimiiram asi nitkin, Adi Komii siir yai aiar boinmauwam. Mi kariirin Adi Komii siyar hauugin ninokninkin miyyika mi mhoiyya iikam nhirim ha nitim sima ini mrii ninkinokougik ta omaka. Mi kima yapayapa nwonira omaka sibgu haigi siyin mriirarao.

¹¹ Kima ina ninokninkinim, yinpaeki yinpaeyin bidi yokwokiyin, siya Krais Jisis siyairgin. Mi wi inkam nwirki yinpaewir swoki inansiin okwo rani.

¹² Inkamin Adi Komii siir mi aiar mriiyin siya ini inkamin omaka mriiyin siir hiriinan ywowim. Mi nhirim yim mi wadie wadiyem simiirar mi mriiyim mi simiir miyim ini gol, silva siiyam yipiki hriiyar nwoyokiyokigiyamiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi ta omaka wi hriiyar nwoki okwoyokiyokwiiyim mi nhirim yim mi miyyik bi mriigim, simiir miyim ini kii auwim ii priei nwo karamae nwowiyim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi taka omaka saeya wi nokwo bripri rani. Niingaka.

¹³ Mi mhoiyya iikam whiekakim simiir miyim wi idowiiya nimbiamyami ya ta iyya Adi Komii siya hidana yaimin diminim simiir ya saeya. Mi taka ii aiarin Adi Komii siya hidana paeya wa nimbiamyami mi miyya gol, silva mi siiya miyyik miyyiknan nwowa mi paeya wi sair wara ninkin unam tani. Niingaka. Mi Miyya biyie nwowa ya wi kii aunan nugi nhiskii. Mi siya wa nwoki naingwowim simiir miyya wadiei piyamsi owa, iyie, miyyik rani, aniya?

¹⁴ Mi inkamin Adi Komii siir mi miyyik miyyikim simiir mrii, simiirin wi ti inkamin iyyin paeyin haininansiin okwowin siir idwo nami haigi siyin mriiyin, wi siir hiriinan nwowi. Mi paeya sair wara ninkin iu karamae nwowi mi Adi Komii siya dimin miyyik miyyikim wi ta mi airsi hauuwi.

¹⁵ Mi paeya ti mi imiir nu iuguskii mi siya wi dimin miyyik miyyikim simiir hai rani. Niingaka. Mi siirar kwoinbudin yio wi wara ninkin dig rani. Niingaka. Siirin wi Adi Komii siya hainaowidi. Mi siya wi diminkak nwo rani. Niingaka. Siya wi niinga niinga priiywo kaeyami.

¹⁶ Mi tari kima bi ninokninkinim, aniya? Kima ini Adi Komii siir omaka komiyya ini sair hiriinan ywowim mi Adi Komii siir naeyuun ini kimiirar yaninkiniuniyin.

¹⁷ Mi inkam nwirki Adi Komii siir omaka dimin whirki kimbu karam nwowa sair nininkigii mi Adi Komii siya ti inkam iirin wi yamdiyar swoki onkwo ninwimworninkini. Dimusi rani, Adi Komii siir omaka ya krimairgin.

¹⁸ Kira ti dimin hiriinanin kinakina kipi swoki iksisaena. Mi inkam nwirki kimiir bopwoniya waraurin, siya nuan diminim simiir siyu imiir napi mi siya hinina naingwowi, kara ninokninkin komiikakin mi ti inkam hiriinanin siir mhi kwoinim kisina haigii mi siya, siya siyamar naingwona karamae nwowi mi nuan iikamin sima wi hinina boini,

wara inkamɛn siir kwoinɛn bɛdi yɛnkisaiowaenakiyamɛn. Mi Adi Komii siya ti hɛriinan inkamɛn, siirɛn wi hinɛna boini, siya ninoknɛnkɛn miyɛkakin.

¹⁹ Ninoknɛnkɛna iikamɛm ti nuanɛm simiir siir tirana ya Adi Komii siir whwonkam ida ya bɛdi yɛnkisaiowaenakiyama. Yokwo Komii saiir yai kwɛra hinɛna boinka mi ti hɛriinan iikamɛm sima ha naingwowi krɛma ninoknɛnkɛn komiigakim. Mi ti hɛriinan mwrakboini siyɛuɛn sima tiriyɛn yɛo ini wraisuɛm haimna anki krɛma haiiyɛm ini hɛriinan ywowɛm. Mi Adi Komi siya krɛmiirɛn wi hɛriinan nɛtkɛn tɛmɛndɛnu haii, iya krɛmiir mhi kwoinɛm hɛriinan biyɛ nwowi.

²⁰ Mi Yokwo Komii saiir yai kwɛra hinɛna boinka, Biyan Inkam Komii siya ina ninoknɛnkɛnɛn mi inkamɛn siir kwoinɛn ha naingwowi kara ninoknɛnkɛnkakin mi ta siir ninoknɛnkɛna ya ini nɛngakinɛngar ywowa.

²¹ Mi dimɛnɛm inkamki dirɛraerar nonkwokwowɛm krɛma simiir biyan inkamɛm simiir inigɛmiir kipi hainan. Nɛngaka. Dimusi rani, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nonkwokwowɛm yɛm kimiiram nɛmbingɛm, kimiir whinkɛnsiis haigɛnɛuwam mi yɛm ti digworaekwowɛm yɛm kimiirɛrgɛm.

²² Pol kara mi Apolos mi Pita, krɛma tir minam nwokim kimiir whɛndirɛraeraram. Adi Komii siyar nɛmbinga iya kwoinbudɛn omwai waiyaiyɛn mi iya naonaman aka. Mi digworaekwo whiekakim tariinan mi mhoiia nɛmbiyamamɛm siyar nɛmbinkɛm, ti digworaekwo whiekakim yɛm kimiirgɛm.

²³ Mi wɛm kɛma Krai siirgɛm mi Krai siya yɛo Adi Komii siirgɛn. Iriig.

4

Biyan Inkam Komiiyɛn siir miyan inkamɛm yɛm wi siyar hɛdi

¹ Kɛma krɛmiir dɛnoknɛnkɛn, krɛma Krai siir miyan inkamkɛm, siya krɛmiirɛn minam nɛmbinkɛn Adi Komii krɛmiir Wanɛn siir aowa aowan nɛmpriɛ yai kibiyɛm simiir kɛgrɛraowɛm iikamɛm simiir boinmɛmauwɛm.

² Siyɛu whɛrɛn miyan kamɛm simiirɛn hinɛngɛn, siya siir mi imiir sibgu wakaeyokna miri mi siir miyɛm siya wadɛ sibgu miri, siir biyan inkamɛn siir whwonkam idan.

³ Mi kɛma kariir boinwokiyopnatkaigii inkam komii komiiyɛm yai hɛdiyɛm simaka, kariir yai imiir, ya ta ii hɛriinana ya yaimɛn karamaeka. An kara iriipi hɛriinan nu tiranar inkamkɛn, kara pɛndan tani. Nɛngaka. An kara om whɛran inkam tani mi kara wi kanakanar swoki hɛd rani. Nɛngaka.

⁴ Kariir kwoinɛn ha naingwowi siya ini rɛrmiigi rɛrmiiya nwowɛn dimɛn whɛrɛn swoki kɛnyɛskai rani, kariir kwoin iir nɛpiyaokɛiyamɛn Biyan Inkam Komiiyɛn sasar ninoknɛnkɛni.

⁵ Iya ina niki owa mi kɛma inkam nwɛrni siyɛuɛm saiirar kipi niki hɛd kɛma Biyan Inkam Komiiyɛn siirɛmar tiki okwokɛn. Mi siya digworaekwo whiekakim mi kwoinɛm aowa aowa nwowɛm mi nɛibwomambwo nwokiyamɛm, sima wi idowɛiyar nɛmbini iuguskii wi kimɛmɛnki rani. Mi taka ii aiiɛn, wi Adi Komii siya boinmɛmauugi irɛra nwonra simiir mi imiirɛn wadɛki piyasi owa, iyɛ? Mi tari miyɛk rani.

⁶ Kɛma ti nomiiyauɛm, ti yayɛm kara boinmɛmauwɛm, Apolos siya mi kara krɛriirar yaigɛm, kimiir whinkɛnsiis haigɛnɛuam, dimɛnɛm krɛma dirɛraerarɛm mi krɛma nɛsiimauuɛm simiir. Mi kɛma wa nwoki inoknɛnkɛnɛm. Saeya hinɛnga, kɛma digɛumii Adi Komii siir yayi saiir kipi haimriiyɛugig mi kɛra kipi nantamyɛriyɛr mi digɛumii nwɛrni kipi haimriiyɛu mi nwɛruani aram kipi naingwo. Nɛngaka.

⁷ Yɛpiki kiriir nokmwɛn okwohaigɛnɛuɛn inkam komii, iki iikam nhɛrɛm simiir kou mwowam? Nɛngaka. Adi Komii siya hauugɛm wara digworaekwo whiekakim kɛma nonkwowɛm mi kɛma hinɛn dimusi boinkɛm, dimɛn miyɛk miyɛkɛm kimiir kirɛkar dirɛraerari.

⁸ Krımıir kwoinim ha naingwokim kima Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir bidi haiyim mi kima digworaekwo whiekakam bi hainguguwikim, aniya? Kımıir kwoinim ha naingwowi kima ini digworaekwoki yaokingugunankaiyim, aniya? Kara hiriyyar naingwowi, kima nu kigriraowan inkam komii nwowi mi nim krıma wi iriipi hiriinan nu kigriraowan inkam komiiyar mi owi.

⁹ Krımıirin Adi Komii siya nokmwın okwo haiginıugim aposel inkam paeprikab nwowim. Krıma ini simiir boin hıuriyiu inkamnan ywowim mi krıma wa nwoki aonamim, ha naonamiyin inkamin yaigak nwowiyin mi iikamim nu tiranim simiir whwonkam ida mi ninomor kouan paekwosim ikim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi simiir nhwoin ini kririirar habitkinkiyim.

¹⁰ Krıma Kraıs siir yai aiirin ina boinmımauuim. Mi simiir kwoinim ha naingwowi, simiir mwoim sima ninkisaiowaenakiyami. Mi wim kima ha naingwowi Kraıs siir siyupai siyupaiyim simiir bidi yınokninkin digim mi nim krıma nıngaka, ha? Mi wim kima ha naingwowi, kiriekak krımar ywo iski. Mi nim krıma nıngaka, ha? Mi wim kima ha naingwowi kirie komiigak kımar ywo mi nim krıma nıngaka, ha?

¹¹ Mi biya iriipi hiriinan mi tisi tariinanar nadigniyin mi nim krıma mhi prasae bi naokim mi krımıir kwoinim ha mi simsinkai op minam mi mwınis minim ha mi haingugu. Mi sima, simiir inaim pa mi unomoknaei krımıir priitio priitiowam mi krıma maeyau kwırua nwowıpsuam whaowaei.

¹² Krıma piu minki piyaowi mi miyim krımıir ıngair kipi swoki onkwo mirii umırsisim haiyam mi naemin sainan. Mi iya sima krımıir nıgbumbuwiyim mi nim krıma nıngaka, simiirin pi yai miyik miyik arar swoki boini. Iya sima krımıir tırbuwiyim mi nim krıma simiirin pi hindara kigninkin dirıraerari.

¹³ Mi iya sima yai biye krımıir boiniyim mi nim krıma simiirin pi yai hiinsima boini. Krıma ini nuan kigwo paekwowim simiir hiriinan ywowim mi krıma ini mhakwokyinan ywowim. Simiir kwoinim ha naingwokim krımıirin, krıma biya hiriinanar nwokim mi tariinanin iriipi hiriinan.

¹⁴ Kara ta yaiya kımıir kiyopsıbgı haiginıuam bi wınkika. Nıngaka. Kima ini kariir yınisımnan ywowim mi kariir kwoinin ini kımıiramar naingwo irkakın mi ta yokwowa kara wınkıya kara kımıirsi kauıdidgikın.

¹⁵ Iikam whiekakim sima wa niti Jisıs Kraıs siir yai aiir boinmımauuwim mi yim tiriiginim yim kımıir ad tıpmwo rani. Nıngaka. Kima hirii hirii ad karamaeka, kanakanairgin kımıir adın. Whısarii rani, kımıir tiriirin biiki biyin kara nitkin, Jisıs Kraıs siir yai wın kibiya saiirim kara nini boinmımauunikın kımıirin mi kima ha wakaeyim mi ina yitim ta mi aiiramın.

¹⁶ Ta kara boınanaeiya kımıir, kara dimusi bi boınkin, kara mınsi boınkin, kima kariir siyiu iir kigna apım.

¹⁷ Kara Timoti siirin hiriinansi nikropkikın kımıir waraurin. Siya ini kariir yınisımnan ywowin mi kara siiramar naingwokwonanaeikın. Siir naingwo tıbmıya, Jisıs Kraıs siiram naingwo tıbmıya, ini kiriekikirie ywowa mi siya Jisıs siir siyiu imiirar sıbgu apikın. Mi siya wi Jisıs Kraıs siir yai imiirar swoki boinmımauuwi kımıirin, kımıir kwoin imiir swoki boınworwokai haiginıuam, siyiuin Kraıs Jisıs siirin kara napiyin siir. Mi siyiuin kara nowomwarkaiyuwiyim Adi Komii siir iikam imiir. Mi maeyau maeyauim kara ta hiriinan yai kwırua saiir saiira boinmımauu nanaeikim Adi Komii siir iikam imiirin.

¹⁸ Kımıir nhirim sima bidi yantamyiriyirim. Dimusi rani, sima ha naingwowi kara wi swoki it rani, yim sima kımıir kwoin imiir haıprıdkikaiyim tiri. Mi kima wi kariir yai aiir wakaeyokna rani.

¹⁹ Nıngaka, mi Biyan Inkam Komiiyin siya kariirim naingwowi mi kara kımıiramın wa nıtsauwi mi kara kamim nantamyiriyiriyim wi simiir yai imiir wakae rani. Nıngaka.

Kara minam niti Adi Komii siir maiya kima mairiya saiir nini apririr kignakiyim kima Adi Komii siir kirie aiirar nasi mairii, iyie? Kimiir kirie aiirar nasi mairii?

²⁰ Adi Komii siya siir iikamim mi simiir digworaekwo ikim simiir kigriraowikin ta yaiya saeya yai whoimoni rani. Ningaka. Saeya kirie komiigaka.

²¹ Kimiir kwoinin ha naingwowi kara kimiiram in idgiu tioni siyiuin siirim nitim, iyie? Mi kwoin hiinsima nwowiyin siirim pi yit, iyie? Mi kimiirim naingwokwonanaeyin siirim pi yit, aniya? Kima kariir yai aiirar bidi wakaeyokna diriraerarim. Mi kima digworaekwo whiekakim kima tirim simiir ti swoki aingwoki. Mi digworaekwowim biyie nwowim yim kimar sibgu diriraerarkwokin mi kara kimiiram in, wi maigimaigani siyiuin siiramar niti. Iriig.

5

Hii niwit nanaeni siyiuin ini Adi Komii siir iikam nhirim om Korin hiranim naingwo tibmiyim ini simiir hir nwowin

¹ Yaiya bidi haigirirkiya, hii nanaeni siyiuin ini kimiir waraur nwowin. Tiki siyiu hiriinanin yio ini kipiki kipii ywowin tiki siyiuin yio ini inkamin siir adni wig hainiki nonkwonaein ini siir hiriinan ywowin. Mi iikamim hiranim Adi Komii siiram naingwo tibmii karamae nwowiyim, yim sima ti hiriinan siyiuin siir bi swoki tirikim. Ningaka.

² Kima bidiya iki inokninkinim kimiir inkam nwirin ti hiriinan siyiu biyie siir tirin mi kima nantamyiriyirkak dimusi swoki owi, ha? Kima ti hiriinan siyiuin siirsiiyin naingwoyimiyok ididgak dwo. Mi haninginuwi, kima siirin ti hainiknatki, yio kimaka kipi nwo.

³ Kaimwoka, kara kimaka kingiin bi nwokin mi kariir kwoinin siya kimaka waraur bidi ywowin mi kara bidiyar mi hidgiyin siir siyiuim siya tiriyim simiirin.

⁴ Kara hiriinan bidi boinkiyin, Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir inig iirin kima iripa haingiriyu boinai. Mi kariir kwoin ieya mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir kirieya wi kimaka ninkin owi.

⁵ Mi kima ti iikamim naingwo tibmiyim, ti hiriinan inkam biyie nwirin kimaka nwowin siir hainiknatki Setan siirim mi siirin wi Setan siya nwoki onkwobumbunkinim. Mi siir kwoinbudin wi Adi Komii siya nwoki anmaiwarkainaowidim. Mi iya Biyan Inkam Komii siya swoki itana siya wi wadieyar nwoki owim.

⁶ Yio ti siyiu hininin yio miyik rani, kima hinina boini, krimiir iikamim wadieyairgin. Mi kima kimiir dimin biyeyim ini hiriyar kignisu okripkaiyim. Kima ta diminsima ninom nikiuwiya saiir daingwoki. Saeya pi omaka min ku mi inkamin omakainin, pi kiyinsa diriraerar karam ywo mi ta omaka pi saeyar kurimtoki iuguskii. Mi hiriinanki nuwi, kimiir waraurin dimin biyie inkam nwiruwarar diriraerari mi kima siirin hiriyar kignisu diriraerari. Mi mhoiya wim kima wi ti hiriinan siyiu iirar mi tiri.

⁷ Mi kima kimiir siyiu biyeyin ditkigi, ta diminsima ninom nikiuwiya saiir hiriinan mi kimiir kwoinin rirmiya nwoki okiyim. Dimusi rani, Krais siya ini kimiir wou nikwo aeni ii komiinan ywowin. Mi siya ini nimwo op hainaowiyin inkamin, krimiir dimin biyie biyeyim simiir haiyoprimdiyumuigiyam mi ini siir hiriinan ywowin. Mi iya paeyin hiniya nironinkinin Krais siir ninkin isom irinugiyin, siya ini sibsibin biya Judakim sim nisom nanag hauuw in ini siir hinin ywowin, krimiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumuigiyam. Mi Krais siya ini krimiir sibsibnan ywowin.

⁸ Mi nim krima iripi hiriinan dimin biyeyim, simiirin digiumii timi haimriiyugig mi ha timi haiyoprimdiyumuigi swoki. Ya ini Judaki sima tirin bretin yis kamaeyin ini siir hiriinan ywowin ta ii komiia wou nikwo aeiya, saiirin, ta iya bretin yis kamaeyin siir naeiya ya simiir dimin biyie biyeyim simiir haiyoprimdiyumuigiyim saiir nusiimauuga. Mi krima hiriinan tiri, dimin biyeyim biya krima tirkaiyuwim

digiumii simiir haimriyugigi mi krīma wī iikam wadieyar nwowi. Mi krīmiir yayiim iriipi hiriinan wī wadieyar mi owi.

⁹ Mi yokwo kwira kara winkiya kimiiram, kara hinina win boinkikin, kima iikamim hii niwitnanaeyim simaka kipi napririr.

¹⁰ Kara iikamim naingwo tibmii karam nwowim sima tiriyim hiriinan siyuum, hii min niwitnanaeyim mi inkamam kigmairi ikim mi inkam nhirmi digworaekwo min tauae haii ikim mi inkamim uruwai siyaowaini siyu napi ikim, kara simiir bi boinkin. Nningaka. Kima ti hiriinan iikamim simiirin digiumii haimriyugigam naingwowi mi kima ti nu iirar ti haiburgik iski.

¹¹ Ta yokwowa kara winkiya saiir yaimwokiyaimwowa saeya hininga. Mi inkamin naingwo tibmiiyin siya hii min nanaei mi siya inkam nwirni dimin nam kigmairi mi uruwai siyaowaini siyuin siir mi api mi inkam nwirni mi igbumbuwi mi op biye mi kwiyaei mi inkam nwirni dimin min mi tauae hai mi yo ti hiriinan inkamin, kima saika kipi nombopboin mi nae saika kipi mi ae. Nningaka.

¹² Kimiir kwoinim ha naingwowi ta mi hiriinana inkamin naingwo tibmii Karam nwowiyin siirin kara hidim, aniya? Nningaka. Mi krīma inkamim naingwo tibmii kinim simiirara hidiski.

¹³ Iikamim naingwo tibmii karamaeyim simiir siyuum wī Adi Komii siyar hidi. Adi Komii siir yayi ya siya sima winkiya saeya hinina win boinkika mi ti hiriinan inkam biyeyim kimaka waraur nwowim simiirin hainimiknatatki. Iriig.

6

Iikamim naingwo tibmiiyim sima simiir nomiiyau imiir kipi boinuriyu boin

¹ Mi kimiir inkam nwirki siya maigimaigra siir nomiiyau nwirni nwo karamae nwowi, yo wī yaigak nwowi. Mi kima siirin hiriinan dimusi kigninkin tirkim siir nomiiyau iir boinwokiyopnatkaigiyamin, iki gavman iikamim yipiki Adi Komii siir siyu iir nap karamae nwowiyim simiir in nonkwokiyamin, ha? Kima hiriinan Kipi tir! Siya Kimiiram dam, iikamim yipiki Adi Komii siir yai aairgair wakaeyokna apiyim kimiiram mi sowiir yayiim kimar wakae mi sowiirin kimar hidhaiginu mi sowa wī iripa nwoki ongwomamair aeyim.

² Kima ti dimin imiir daingwoki, mi nim krīma iikamim Adi Komii siirim, mhoiyya krīma wī nuan iikamim simiir hidi. Mi kima iikamim yipiki ti nu iir nwowiyim simiir hidi mi kima ti dimin sim hiriinanin kima, swoki hidnaei siirin wī panina sibgu ninokninkini, ha?

³ Kima ti siir daingwoki. Mhoiyya krīma wī paekwosim imiir hidi mi tariinanin nu tirin kima hinina daingwo, kima wī digar nwowi. Ti dimin hiriinanin ti kima kimar tirin kimiir waraurar siir hidim.

⁴ Mi hiriinanki nuwi inkamin siir nomiiyauin saika nongwomamair ae karam nwowi mi kima siirin wī dimuam kigninkinkii, iki iikamim kima ninokninkinim, iikam biye nwowim yipiki Adi Komii siir pugana saiir karamaeyim, simiir hiriirin, ha?

⁵ Ta yokwowa kara winkiya, kara igao yai win boinkikin mi iikam kimiiram ha win hauugikin mi kima wa nwoki ididim. Dimusika? Mi tari kimiir waraurin inkam nwirmin nwirminki ninokninkin karamaeka ti inkam nwiso naingwo tibmiiyo sowiir hik aair wokmai haiginuwamin, aniya?

⁶ An kara ha naingwowi, Nningaka. Mi ti hiriinanin siir tiriyim kimiir iikam nhirim yimbi io kwoin naingwowi Mi simiir nomiiyauim yipiki Adi Komii siir yai aair napiyim simiirin pi simar swokin kiyainaki. Mi sima pa nami mi simiirin pi iki iikamim yipiki Adi Komii siir siyu iir nap karamae nwowiyim simiiram nikunami, simiir whwonkam ida nini okwo boinmimauuwam simiir boinwokiyopnatkaigiyam. Mi simiirin pi sima nwoki whinkinsiis haiginuwim iripa sima nongwomamair aeyam.

⁷ Mi ti diminin kimiirin wi siya niyopakaiyuwi. Mi wara iripa kima nongwomama ar aeya wi saeya tirbugi mi kima mi kimiir nomiiyau ima, wim wi yaigak kima kimar swoki inwo anwona ei. Mi kiriir nomiiyau in siya kiriir tirbuwi, kira siirin yai komiiyam kipi nam mi hindara daingwo ouwou uuguski mi inokinokin kiriir nomiiyau in siya kinakar nwowi.

⁸ Mi ti siyu hiriinanin kima tirin kimiir nomiiyau imiir, yio siyu biyieki biyie kingin.

⁹ Ti simiir ti aingwoki, iikamim yipiki dimin bibiyie tirim, yim wi omin Adi Komii siya kigirkakiyin digworaekwo whiekakim simiir, sima wi siir wara nam tani. Mi kima ti hiriinan iikam biyieyim, yipiki wi Adi Komii siiram nam karam nwowi saika nwowam, kima simiirsi wi naingwoyimyok rani, aniya? Yio wi miyik nwo rani, ti hiriinan diminin kima, kima kimar swoki iksisaena ei. Mi iikamim yipiki iikam nhirmaka priinanaeyim hai mi naeyu biyiemini inig hainaniyim mi iikamim yipiki nonkwonam hai sima sima swoki priinanaeyim mi kamim iripa piu kam nhirmaka nwowiyim mi siyu biyie ha tiriyim, yim wi ti omin Adi Komii siya kigirkakiyin digworaekwo whiekakim simiir, wi siir wara nwo rani. Niingaka.

¹⁰ Mi iikamim yipiki hai tauaeiyim mi digworaekwowam kigmairiyim mi op biyieya kwiyae whaowaeyia sae kwiyaeiyim mi ha kwiyae whaowaenamiyim mi tiriiginim yipiki yai bibiyie boiniyim mi iikam nhirmi hinda whisariiya priiboiniyim mi iikam nhirmi digworaekwo prihai prihaiyim mi ti hiriinan iikamim yim wi omin Adi Komii siya kigirkakiyin digworaekwo whiekakim sim, wi siir hiriir wara nam tani hir nwowamin. Niingaka.

¹¹ Mi kimiir iikam nhirim biya sima ti hiriinan siyu iirar bidi iki tirim mi ti dimin biyie hiriinanin kimiir kwoinawu nwokaiyim, yim Adi Komii siir naeyu ieya bidi yinakiyim mi kimiirin siya bidi yimbinim siir iikam nwowam. Mi siya boinki, kima whauriyinan mi wadie bidi ywokiyim. Dimusi rani, kima Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisiir yai aiiram naingwo tibmii kingim mi saiir wakaeyokna apkim. Mi kima ini siirar ywowim. Iriig.

Mi kima siyu wadie tiri, kiriir piu aiirin, iikamim sima wi Adi Komii siir inig iir hainanprapraskii. Dimusi rani, ta sairsika

¹² Mi wim kima hinina boinikim, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nikopaisisir karamae nwowim krima simiir tiri wadie nwowam wi digar nwowi. Mi kara pi hinina boini, ti digworaekwo hiriinanin simiir nhirim, krimiirin wi sima whindiraerar tani wadie krima nwowamin. Mi kima ha boini, ti dimininim yim wadieyairgim, krima simiirin ha tir mi kara ti simiirin kimiirin pi hinina boinkii, kara wi ti digworaekwo nhirim simiir tir tani. Dimusi rani, kara simiiram naingwo rani, kariir kwoin iir kiyaiyam in mi kara simiiram in pa nwoki aingwokwonanaeyim. Niingaka.

¹³ Mi wim kima hinina boinkim, naeyim Adi Komii siya tirim krima wi simiir naei. Krimiirin mhai Adi Komii siya hauugin ti nae ima nwokaiyam mi kima ti naeyim mi mhai ikim simiiram in hinin kipi naingwo, kouin ini sima ywowin yim ti dimin hinininim yim dimin komii rani mhoiyya wi Adi Komii siyar swoki hauukaiyuwi yaeya mhai mi yaeya nae. Mi krimiir naeyim mi krimiir piu ikim, yim wi siya digi krimiir piuim yim Adi Komii siya tirikikim. Mi krima mi iki nhir ikim, krima dimin biyie irni nwirni kipi tir krima Biyan Inkam Komii siir digworaekwo imiirarar tir mi siir inig iirarar hainan, digworaekwowim krimiir piu ima tiriyim mi siya wi hiriinan sairsi kigirkaki krimiir piu aiirin.

¹⁴ Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya bidiyar iki aonamin mi siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwoki. Mi mhoiyya krima naonami mi krimiir piu imiirin wi Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwoki, siir kirie komii aeyar.

¹⁵ Krima ini Kraisiir piu ini saiir iga in mi piu haimii haimiinan ywowim. Kima ta saiir daingwoki mi kima hiriayar naingwoki, tiriiginin yio wadiekin, krima, krimiir

pɔuim Kraisiir pɔua hiranki ti hai mi wiga hii nanaeiya sair pɔu anaka ti inkɔn itapiyoki, aniya? Nɔngaka.

¹⁶ Ta sair daingwoki, inkamɔn yipiki siir pɔua wiga hii nanaeiya saika nitapiyoki, yo sowa ini pɔu kwiruwar ywowiskiyo. Adi Komii siya Yokwo Komii sairin hinɔn boinkikin, inkamɔn wig iraka iripa pɔu nwowi, yo sowa ini pɔu kwiruwar ywowiskiyo.

¹⁷ Mi iikamɔn yipiki Biyan Inkam Komii siir yai imiir wakaeyokna apim, yim ini saika iripa kwoin whiruwar ywowiskiyim.

¹⁸ Siyɔuɔn hii nanaeiyan siirsi dapiyok. Mi ti iikamɔn, siyɔuɔn hii nanaeiyan siir siira tiriyim yim simiir pɔu imiirar kiyopsibgi haiginuwi. Mi iki dimɔn biyie nhirim iikam ima tiriyim yi simiir pɔu aair bi tirbuwikin ti siir hiriinan. Nɔngaka.

¹⁹ Kimiir pɔuim yim ini wadieki wadie ywowim yim ini Adi Komii siir naeyuɔn siir omaka kirienan ywowa. Mi kima ta sair bi ninokninkinkim? Siir naeyuɔn yipiki kimiir hauugikin ini hanɔn kimiir kwirii idwokaiyam. Kimiir pɔua ya kimiirgi kimiir pɔu rani. Nɔngaka.

²⁰ Yim Adi Komii siir pɔugim. Dimusi rani, biya Adi Komii siya siir yinisim iirar nikropkikin mi siya ina yaowin paeyin hiiniya nironinkin si, krimiir namai-warkainam. Mi krɔma Adi Komi siir inig iir hainanki diminim krɔma tirim simiirsi. Dimusi rani, siya krimiirin dimin kibiki kibi iirar tirkin krimiir nanmai-warkainamɔn. Friig.

7

Iikamɔn yipiki nonkwona pi simiir boini

¹ Mi ta kara wɔnkiya yokwoni kimiiram kara mɔn swoki wɔn boinkikin, ti digworaek-wowim kima sriigiyim, iya kima wɔnkiya kariiram. Mi kariirar kwoinin yio hinɔna naingwowi ta sairin inkamɔn wig nonkwona karamae mi owi yi ini wadieyar mi owin.

² Mi wigkam whiekakim yim hii nanaeni siyɔuɔn, dimɔn biyiekakin siir tirikim. Mi ti hiriinan siyɔuɔn yio ini ywowin, kam whiekakim yim simiir yapiyapa wigakar dwo mi iriipi hiriinan wigim simiir yapa yapa kamaka mi owi, yi ini mi owin.

³ Mi inkamɔn yipiki wigak nwowiyin, yio siya siir wig aiiaram timi kiwaki, iripa nib saika whwonkaiyamɔn. Mi wiga kamkak mi owiya, ya saeya sair kam iiramar timi kiwaki, iripa nib saika mi whwonkaiyamɔn.

⁴ Kara ti hiriinan mɔnsi boinkikin, wig saeya sair pɔua wi sasar kigriraona rani. Nɔngaka. Saair kamɔn wi siya warar timi kigrirao. Mi kamɔn, yio iriipi hiriinan siir pɔua siya siyar mi kigriraona rani. Nɔngaka. Wiga siya nonkwona wi saeya warar timi kigrirao siirin.

⁵ Mi sowowaiyan iripa pɔu nwowamɔn wi kipi nimiiyu. Mi ini mi owin sowa kwoin whiruwar mi okii iripa nib mi whwonkai karamae mi owi ii nhirim mi sowa Adi Komii siiramɔn wa nwoki kwis boinim diminamɔn. Mi mhoiia, sowa diminamɔn Adi Komii siiram kwisboin digii mi sowa iripa nib whwonkaiyamɔn wa ti swoki aingwo mi Setan siya sowiir kwoin iir nikpitmai karamaeyin wi hiriinanki nwowi. Mi hiriinanki niuwi, sowa wi kam nwiraka mi wig iraka hii saeya priinanaeyami.

⁶ Taka yaiya ya wigkamɔn nonkwonam simiir boinkika, ta kima niki sriigiya kariir. Mi kara ini kwoin whiruwar mi okiyin. Mi ta yaiya ya Adi Komii siir siyɔu komii siir yaiya ya sair hiriinan tani. Nɔngaka.

⁷ Mi kara hinɔna naingwowi ti wigkam hiriinanim yim sima kariir hiriinan nɔngar timi o. Mi Adi Komii siya iikam nhirim yim hiriinanar mi onkwokwokikim nhirim ti hinɔn mi nhirim ti hinɔn. Adi Komii siya hiriinanar naingwokin iikam nhirim yim ha timi onkwona mi Adi Komii siya iikam nhirim krimiirin hiriinan nɔngar mi owamar mi onkwokwokikin.

⁸ Mi kara ta saiirɛn pi hiniina boinkii, wigkamim yipiki nonkwona karamaeyim mi wigim yipiki simiir kamim naowim, yi ini wadieyar mi owim, sima hiriinan nanga mi owim kariir hiriinan.

⁹ Mi kima, kimiir kwoinim sibgu naingwo omok karamae nwowi mi kima ha naingwowi, iripa piu kamaka mi wig aka nwowamin mi kima hindara nonkwonaei, aeya yi nikrani. Mi yio siyiu miyik rani, kima hiriinan ningar nwowi. Mi iripa piu kam nwiraka mi wig iraka ha nwowi, yio ti hiriinan yio siyiu miyik rani, ini kipiigi kipi ywowin.

¹⁰ Kara ti wigkamim yipiki nonkwonam kimiir boinkii, kara kimiirin igao yai boinkii, wig kima kimiir kam imiir kipi haiburgig. Mi ti yayim kariir kwoinairga bi priinaingwo boinkim. Nangaka. Kariirin Biyan Inkam Komii Krai siyar boinmauugin mi kara kimiir asi boinkin.

¹¹ Mi wiga yipiki saiir kam iir sopgigiya, saeya kipi swoki onkwona yaeya kam nwirni. Mi hiriinan karamaeki niuwi, saeya wa ti swoki am saiir kamkam iiramar mi kamim yim iripi hiriinan yim simiir wig imiir kipi mi sopki.

¹² Mi tiriiginim, yim kariir kwoinkar naingwo boinkikim, iikam nhirim kimiirin Biyan Inkam Komii Krai siya bi boinkikin kariirin ti siirin, yim kariir kwoinkar naingwowaikim. Mi inkamin yipiki Adi Komii siir yai aair wakaeyoknaei mi siya wiga Adi Komii siir siyiu napkaramaeya saiir bidi yasae onkwonakiyin mi saeya siiram naingwowi mi saeya wi hiriyar timi o siirar mi siya saiirɛn wi kipi sopki ya hiriyar timi o.

¹³ Mi wiga Adi Komii siir yai aair wakaeyokna api mi saeya kamim yipiki Adi Komii siir yai aair wakaeyokna karamae nwowin siirin bidi yasae onkwonakiya mi siya saika hirar nwokripkaiyam tiri mi saeya siir kipi sopki.

¹⁴ Mi saeya siirin wi kipi boriisop mi wi kipi sopki. Dimusi rani, Adi Komii siya ha boinkin, tariigina ya siya bidi yimbiingiya. Dimusi rani, siir wiga Krai siir yai imiir sibgu wakaeyokna apka Adi Komii siya ha boinkin, wiga Krai siir yayim simiir wakaeyokna ap karamae nwowiya bidi yimbiingiya. Dimusi rani, saiir kamim yio Krai siir yai aair sibgu wakaeyokna apikin. Mi ti yayim sima kaimwoki niuwi mi Adi Komii siya wi ha boini, kimiir yinisisimim yim wadiekim. Mi ti yayim sima kaimwo nwo karam nwowi mi Adi Komii siya wi ha boini, kimiir yinisisimim yim miyik rani, yim ini iki iikamim Krai siir yai aair wakaeyokna ap karamae nwowiyim ini simiir yinisisimnan ywowim. Mi yim ti yayim yim kaimwowaikim.

¹⁵ Mi wigkamim Adi Komii siir yai aair wakaeyokna ap karamae nwowi mi wigkamim nonkwonam sima sima ha ninan sopki mi kima yipiki Krai siir yai aair wakaeyokna apim, kima simiir boin sima swoki onkwonamin. Kima simiirarar kigninkinki. Mi wiga yipiki Krai siir yai aair wakaeyokna apa ya saeya saiir kamim siir kwoin iir kipi kiyai, saika hiriyar nwokripkaiyamim yo sowa yapa yapar timi o. Mi kamim yipiki Krai siir yai aair wakaeyokna apiyin, yio siya siir wiga saiir kwoin iir kipi mi kiyai, saika hiriyar nwokripkaiyamim. Yo sowa yapa yapar timi o. Wigkam krimiirin Adi Komii siya bidi yimbiingiyim, siyamar mi krima wi siyiu miyikimiyikin wi siir nwoki apim mi krima wi iki wigkam nhirim mhi hinsima simaka nwoki owim.

¹⁶ Mi ni kira wiga naingwo tibmii kuniya kira ninokninkin tani, kira kariir kam iir tiri, siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kinim. Mi iripi hiriinan, kamim naingwo tibmii kuniyin, kira ninokninkin tani kira kariir wig aair tirkiyim, saeya Adi Komii siiram naingwo tibmii kinim. Iriig.

Krime hiriyar dwo mi dimin taeminim krime tirim Adi Komii siya nikuna krimiir siir iikam nwowam krime simiirarar tir

¹⁷ Kara pi ta yai kwira sae swoki kwaingiyas boinami, iikam kima nwinira irira hiniina dwo mi diminim Biyan Inkam Komii siya nimbim kimiir biya, iya siya kimiir kwoin imiir kiyaiyin siir siyiu iir napam simiirarar dap iski. Kara ti dimin hiriinan

kaimwowaɪm pɪ tɪ iikamɪm Adi Komii siir siyɪu iɪr napiyɪm iki omom omomɪm simiirɪm pɪ simiirar swoki boɪnkii.

¹⁸ Mi biya sima kamɪm simiir miois imiir kitiyopnɪmɪnɪr haiyɪm, yɪ tiriiginɪn yɪo mɪn nɪsiɪmauugɪn siya Adi Komii siirgɪn. Mi Adi Komii siya tɪ inkamɪn siir kwoɪn iɪr kiyaii, Jisis Kraiis siiram naɪngwo tɪbmii Kɪnam. Mi siya Adi Komii siir yai aiiramɪn biɪdi iki wakaeyoknan mɪ siya ta wɪsyaiya sima nɪga saiirɪn wɪ kipi swoki iɪnakmɪmɪn. Mi inkamɪn siir mioisa kitiyopnɪr hai karamae nwowi mɪ Adi Komii siya siir kwoɪn iɪrɪn ha kiyaii, Jisis Kraiis siiram naɪngwo tɪbmii kɪnam mɪ siya Adi Komii siir yai aiiramɪn biɪdi iki wakaeyoknan mɪ siya wɪ simiiram kipi kiwaki miois aiir kitiyopnɪr haiyamɪn.

¹⁹ Mi inkamɪn miois kitiyopnɪr haiyɪn mɪ inkamɪn miois kitiyopnɪr hai karamae nwowɪn, yɪo tɪ hɪriinan dimɪnɪn, yɪo dimɪn komii rani. Mi dimɪnki dimɪn komiiyɪn iikamkɪm sim wakaeyoknaeyɪn ya Adi Komii siir yai aeyairga.

²⁰ Mi tiriiginɪm hɪriinanar tiri, iikamɪm sima Adi Komii siiramɪn saiir naɪngwo tɪbmii kɪni mɪ simiir miyɪm sima mɪriiyɪm ta iɪ aiir, yɪm iɪni ywowɪm. Mi sima wɪ hɪriinanar tɪ swoki tirnam.

²¹ Mi kira inkamɪn whisarii mɪi nɪngar pɪimiriigin. Mi kiriir kwoɪnɪn Adi Komii siya kiyaiigɪn siiram naɪngwo tɪbmii kɪnam, yɪ tɪ hɪriinanɪn yɪ dimɪn karamaeka kira ta mɪi hɪriinana kira mɪriiya wɪ saiirsi kipi naɪngwoyɪmyok. Mi inkamɪn kiriir kigrɪraowiyɪn siya kiriirɪn rɪrmiiya nwowaigɪnɪugi, yɪ iɪni mɪ owɪn mɪ kira tɪ hɪriinan siyɪuɪn siir mɪ owamɪn maɪrgɪmaɪrgar timɪ onam.

²² Ta kɪma nwowa tɪ inkamɪm yɪpiki kimiir kigrɪraowɪm simiir aowa saiir hɪriinan ta biya kɪma nwowa dimɪn biyɪe saiir aowa saeya niki kigrɪraowa saiir hɪriinan. Mi kimiir kwoɪnɪm Adi Komii siya kiyaii, siiram naɪngwo tɪbmii kɪnam, kɪma siir yai aiir wakaeyokna apam mɪ kimiirɪn wɪ siyar pɪ ywohaigɪnɪuwɪn rɪrmiiyan tɪ dimɪn biyɪeyɪm yɪpiki kimiir kigrɪraowɪm simiir aowa kɪma nwowa simiir hirankɪn. Mi hɪriinankɪ nɪuwi, kɪma tariinanɪn iɪni Jisis Kraiis siir iikam rɪrmiiya nwowɪm. Mi kɪma yɪpiki, whisarii mɪiya pɪimiriigi wɪndi, yɪpiki tɪ inkamɪm kimiir kigrɪraowɪm simiir mɪi mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn, iikamɪm yɪpiki mɪi umɪram mɪriiyɪm, yɪpiki inkam nhɪrmi aowa nwo karam nwowɪm mɪ kimiir kwoɪnɪm Kraiis siya kiyaii, kɪma siiram naɪngwo tɪbmii kɪnam mɪ siir yai aiir wakaeyokna apam mɪ kɪma tariinanɪn iɪni Kraiis siir aowa nwowɪm, whisarii mɪi pɪimiriinan.

²³ Mi ta Jisis siya naonama mɪ siir nhɪeya ha naokiinaiiniya mɪ Adi Komii siya kimiirɪn dimɪn prasae bi hauugikɪn kimiir saɪnamɪn. Mi tiriiginɪm ha saɪngiyɪm, Adi Komii siir iikam nwowɪm, kɪma iki iikam nhɪrɪm simiirɪn hɪuyɪrmai, kimiir nikiunamsi, yaeya siyɪu whɪram simiir aowa nwowam.

²⁴ Mi ta hɪriinan saiirsika kariir nomiiyauɪm nɪm krɪma wɪ hɪriiyar nwokriɪpkaigi Adi Komii saikan. Mi krɪma wɪ kwoɪn whɪruwar nwoki. Mi krɪma wɪ ta mɪi aiirar mɪrii kriɪpkaii, ta krɪma mɪriiya biigi biɪ Adi Komii siya kiyaiya krɪmiir kwoɪn imiir. Mi krɪma ha napɪm siir siyɪu iɪr saiir. Iriig.

Wigɪm kam karamae nwowiyɪm mɪ igibae ikim sim boɪni

²⁵ Tariinanɪn, kara ta yokwowa kimiiramɪn wigɪm kam karamaeyɪm simiir wɪn boɪnkikɪm. Kara kimiiramɪn dimusi bi wɪnkikɪn, biya kɪma kariiramɪn simiiram niki sriigikɪn. Kariirɪn Biyan Inkam Komii siya bi boɪnkɪn. Nɪngaka. Yɪm tɪ dimɪn hɪriinanɪm kimiirɪn, yɪ kariir kwoɪnkar kwanaɪngwo boɪnkikɪm. Adi Komii siya kariirsi naɪngwobumbugɪn mɪ siya kariirɪn wadie asi nwo haigɪnɪugɪn mɪ siya kariirɪn kwoɪn miyɪk iɪrar hauu haigɪnɪu mɪ kɪma tɪ kariir yai imiirar timɪ wakaeyokna ap yɪm kaimwowaɪrgɪm.

²⁶ Kara ha naɪngwowi tɪ hɪriinan siyɪuɪn yɪo wadieɪkɪn, inkamɪn hɪriinan wig karamaeyar mɪ owi. Dimusi rani, taka iya iikamɪm nuanɪm sima krɪmiirɪn wɪ siyɪu miyɪknan tir tani.

27 Mi kamim yipiki nonkwonam, kima kimiir wig imiir kipi haiburgig mi wig wim kima iriipi hiriinan kimiir kam imiir kipi mi haiburgig. Mi kamim yipiki wig nonkwona karamae nwowin, ni kira wig nonkwonam kipi swoki aingwo mi wiga yipiki kamkak nwo karamae nwowa, ni kira kamkak nwowam kipi mi aingwo.

28 Mi wigkamim yipiki nonkwonam, wim kima dimin biyie tiram kipi naingwo. Mi kara kimiirin pi hinina boinkii, iikamim yipiki dimin biyie krimiir tirim, sima wi kimiir kimpipisu haiginuwi iikamim yipiki nonkwonam. Kara hinina naingwowi, ti dimin hiriinanin kimiir kipi kiyipsibgi haiginu. Nningaka. Kima nonkwona karamae nwowi, wim wi ti nonkwonani siyiuin, hikak siirsi nwo rani. Nningaka.

29 Ti kariir nomiiyauim, ti yayim simiir yaimwoki yaimwom, ti kara win boinkiyim kamiiram yim tisirim. Iya Adi Komii siya nimbingiya krimiir ti nu iir nwowam, ya ini kingiin nwowa, wi sapi digii mi kwoin ara ta saiiram daingwoki mi Adi Komii siir mi aiirarar mirii iski. Mi tariinanarin, inkamim wigakin yipiki Adi Komii siir mi aiir miriim sima nhami nhami kipi mirii, iki kamim nonkwona karamaeyim simiir hiriinan sima mi miriia.

30 Mi iikamim yipiki Adi Komii siir mi aiir miriim mi ha ninouninkiyim, yim iki iikamim ninouninki karamae nwowim simiir hiriinan dwo. Mi iikamim yipiki maingimairga nwowim, yim sima iki iikamim yipiki kwoin whwokwoka nwo karam nwowiyim simiir hiriinan dwo. Mi iikam yipiki digworaekwo whiekakakim, yim iki iikamim yipiki digworaekwo karamaeyim simiir hiriinan dwo.

31 Mi iikamim yipiki ti nuin siir tiran digworaekwo imiir sainiyim sima ha kipi naingwo, kouin ini sima ywowim. Nningaka. Dimusi rani, ti nuin siir digworaekwowim, mhoiia yim wi simbi digiguskii.

32 Kara ha naingwowi, wim kima ini ti hiriinanar mi aingwowim. Mi ti umiram naingwokwonanaei kwoinin wim wi Adi Komii siir naingwo rani. Mi inkamim nonkwonam naingwo karamae nwowi mi siir kwoinin Adi Komii siir mi aiir mirii aramar naingwowi, yim sima ini big nasmirwaiya Adi Komii siiraramar nwowim.

33 Mi kamim yipiki wigak nwowim, yim simiir kwoinim ha naingwowi, nuan digworaekwowim simiir wig imiirin wi maingimairga sima nwowaiginuwi.

34 Mi inkamim siir kwoinin dimino whisairam naingwowyim, yim simiir kwoinin ha naingwowi Adi Komii siya big nasmirwaiya simiiraramar mi owim. Mi sima hiriinanam warar mi aingwowi, simiir wigim maingimairga simaka mi owim. Mi wiga niki onkwona karamae niki owa mi ta wig kopaksim nninga, saiir kwoinin Biyan Inkam Komiiyin siir dimin taemin imiiraramar daingwo. Sima hinina daingwo, simiir pua mi simiir kwoinim, yim rirmiiyar dwo Adi siir dimin taemin imiir tiram mi wigim yipiki nonkwonam, yim sima simiir kam imiiraramar naingwo iski, big nasmirwaiya simakar mi owim. Mi sima ti nuan digworaekwowim simiiraramar naingwo kripkaii.

35 Mi ti dimin taeminim kara boinkiyim, kara kimiirin hinina bi boinkikin, kara wari dimin taeminim kima tirim simiir kaiyaokikin. Nningaka. Kara ti diminin kimiirin minam boinkikin, kimiir whinkinsis haiginuwim wi siyu miyikin siir napam. Mi hiriinanki nuwi, ti digworaekwowim ti nuin siirim yim wi kimiir kwoin imiir kiyaiwao rani, kima Biyan Inkam Komii siir dimin taemin imiir tiri.

36 Mi inkamim wig aiirin hindara boiritmaiyyin, siya wa ti idid. Dimusi rani, siya iripa piu saika nwowam naingwowi mi siya saiirin wi hindara ti nonkwona iski mi yio ti hiriinanin yo sowa hi nanae rani. Dimusi rani, sowa bidi yonkwonao.

37 Mi inkamim siir kwoinin siirin siyar swoki kigriraonaei mi siya hinina naingwowi, siirin wi iikam nhirkim kiyai rani mi siya wi iripa piu saika mi o rani mi siya ta wig aiirin mi onkwona karam mi owi, yio ini mi owin.

³⁸ Mi kamim yipiki wig nonkwonam, yim sima siyiu miyikimiyik iirar tiri. Mi kamim yipiki simiir kwoin imiirar nwowiyim yim kipi nonkwona, yim ini ywowim mi yim sima dimin komii kibi iirar tirkim.

³⁹ Mi wiga yipiki biya kamkak niki owa mi saeya yaeya kam nwirni nonkwonam kipi tir, iya saiir kam in ha niki owiyin. Mi saiir kam in siya naonamkiswo, aeya nikrani, saeya yaeya kam nwirni nonkwonam ha mi aingwokiswo. Mi ti inkamin, ti saeya nonkwonam tirin, yio siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kinan inkam dwo wi yaeya inkam kipi nwo. Ningaka.

⁴⁰ Mi kara ti siirin hinina naingwowi, wiga yipiki saiir kam in naowin mi saeya hiriinan kam karamaeyar mi owi, saeya wi maigimaigar mi owi. Adi Komii siir naeyiun kariirin siya whinkinsiis haiginugin mi kariirin siya boinkin ti hiriinanin. Iriig.

8

Dimin taeminim uruwai siyaowai ninkin imiiaeyim simiir boini

¹ Mi dimin taeminim panao kara kimiiram winkii, kara pi dimin taeminim iikamim yipiki ti nu iir nwowim yipiki Adi Komii siir siyiu iir nap karamae nwowim mi uruwai siyaowaini ninkin imiiaeyim simiir boinkii. Kara ta yokwowa kimiiram in whisarii bi winkika, biya kima simiiram niki srigikim. Kara ha naingwowi, kima hiriinan bidiyar iki boinkiyim, krima ti dimin iirin ina ninokninkinim. Mi kara pi hinina boinkii, inkamin dimin taemin whiekak ninokninkiniyin mi ti hiriinan digworaekwowim siirin sima nantamiyiriyiri mi siya paninsi wakaeyoknasi. Mi krima irni nwirniyam ninan aingwokwowi mi ti hiriinan siyiun krima krima krimar swoki kinsiisnaei mi krima wi wadie sairsiyar nwowi, Kraiis siir hiriinanin.

² Mi yipiki ha boini, sima digworaekwo whiekakim bidi yinomokninkin digim mi yio Adi Komii siya simiirin wi ha boini, sima miyik rani, sima bi sibgu naingwo omokim. Mi sima hinina bi mi aingwokim sima siir digworaekwo whiekakim simiir bidi mi inokninkinim. Ningaka.

³ Mi yipiki Adi Komii siiram naingwokwowyin, yio wi hinina boini, sima wadiekim mi sima siir iikamkim.

⁴ Mi kara kimiirin pi min boinkii, nae dimin taeminim yipiki sima ninkin imiiaeyim uruwai siyaowaini. Mi ti siyiu hiriinanin, kara pi hinina boinki, krima uruwai siyaowai simiirin ina ninokninkinim, yim sima kaimwo rani. Yim sima Adi Komii rani. Adi Komii sasaigin biyar whiuwiniunan.

⁵ Digworaekwo kasa kasa rani, ninomor kou hir nwowim mi nu tirin iriipi hiriinan. Mi iikamim yipiki Adi Komii siir yai aair wakaeyokna apkaramae nwowim sima boin, krima ini Adi Komii siir hiriinan ywowim. Mi kam adiyaowaeyim yim ha naingwowi, ti uruwai siyaowaiyim, yim hiriinar nwokim. Mi nim krima iikamim simiirin ina ninokninkinim.

⁶ Adi Komiiyin nwirki nwiruwaigin, siya krimiir Adigin mi siya hiriinar nwokin mi siyaigin digworaekwo whiekakim simiir bwamkibwamin mi krima hiriinanar dwo mi siiramar dinmiininkin. Mi Jisis Kraisin nwirki nwiruwaigin yipikin hiriinar whauniunan biya siya ninomor nu sowiir digworaekwo whiekak imiirar mi nonkwokwokin. Mi krimiirin siyar mi onkwokwokikim mi krima siir naeyiu iir haigin mi krimiirin siya whinkinsiiskim mi krima hiriinan asi nwowi.

⁷ Mi iikamim yipiki Adi Komii siir yai aair wakaeyokna apim, simiir nhirim hinina kigninokninkin tani, ti niksise uruwai siyaowaiyim yim dimin komii rani. Yim sima ha naingwowi, sima inkamni hanin yaimin dimina mi omboboini. Mi iya sima naeyim uruwai siyaowai imiir ninkin imiiaeyim simiir naeyim, sima ha naingwowi triiginim yim kaimwowaigin. Mi iki naeyim sima swoki aeyim yim uruwai siyaowaini simar niki ink in imiiaeyim maiginim mi simiir mhi kwoinim pi miyik swoki o rani, pi yibgini

hanin hindarar kimitkini. Dimusi rani, simiirin dimin whirkin bi neyokin. Mi Adi Komii siya pi big nasmirwaiya nwoki rani.

⁸ Adi Komii siya naeyim uruwai siyaowaini ninkin imiiaeyim krɪma naeyim simiirsi bi naingwoyimyokikin. Nɪngaka. Mi iki krɪma mi ae karamae mi owiyim, simiirsi bi mi aingwoyimyokikin yim dimin komii rani mi ti diminim krɪma naeyim, yim wi krɪmiir tirbu rani mi Adi Komii siya krɪmiirin wi hinina naingwo rani, krɪma iikam bibiyekim. Nɪngaka. Mi diminin iki krɪma nae karamae nwowiyin, yio wi krɪmiir mi kiyipsibgi haiginu rani mi Adi Komii siya wi hiriinan saiirsi mi aingwo rani, krɪma iikam miyikim. Nɪngaka. Diminim krɪma naeyim yim dimin komii rani.

⁹ Yi tiriiginin yio dimin karamaeka. Mi kɪma wi mintirao diminim kɪma naei simiirsiyin. Mi hiriinanki niuwi, kɪma wi iki iikamim yipiki Kraisi siir siyu iir sibgu ap karamae nwowim wi simiir kiyipsibgi haiginuwi. Mi yim wi hinda kipiyyar nwowuguskii. Dimusi rani, sima kimiir kigim, diminim sima haiyaiyin kɪma naekin.

¹⁰ Mi ta hiriinan saiirsika, kɪra hinina boini, an kara ti inkamin ti digworaekwo imiirin ina kigninokninkinin. Mi kɪra ti nae imiirin ha naei ti sima ninkin imiiaeyim uruwai siyaowaini mi ti inkamin yipiki niki aingwo tibmii kɪn karamae niki owin Jisis Kraisi siiram mi siya kiriir kigi, kɪra ti dimin iir naei mi yio siya wi ti naeyim uruwai siyaowaini ninkin imiiaeyim wi simiir naeyamar mi aingwowi. Mi siir naingwo tibmiya wi sima kiyipsibgi haiginuwi biye nwowamin.

¹¹ Mi ni kɪra ti dimin imiir asi naei, ni kɪra hinina naingwowi, uruwai siyaowaiyim yim dimin komii rani. Mi inkam nwirin dimin whirki neyok karamae nwowiyin Kraisi siya siirsi bidiyar mi aowin. Mi siya ha naei ti nae iirin mi ti diminim Kraisi siirim siya niki kigna tirim, yim wi kipi nwoke rani. Dimusi rani, ti naeyim siya naeyim simiirsika.

¹² Kɪra wi kiriir nomiyauwin siir kwoin iir kiyipsibgi haiginuwi kipi siya nwowam mi siya Kraisi siir yai aiirin wi sibgu wakaeyokna ap rani. Dimusi rani, wari diminin kɪra kwatirkiyin siirsika. Mi kɪma Kraisi siirin, wi ti hiriinan siyu biyeyin wi siir tiri.

¹³ Mi ta hiriinan saiirsika, ti diminin kara naei, yio wi kariir nomiyauwin siir kwoin iir kiyipsibgi haiginuwi biye siya nwowim mi dimin taeminim Kraisi siirim siya niki kigna apim, simiir warar. Mi kara mhoiya wi ti hiriinan dimin imiir swoki ae rani kara pi boriisopi kariir nomiyauwin siir kwoin iir nwowaiginuwim biye. Dimusi rani, ti dimin taemin hiriinanim simiirsika. Iriig.

9

Pol siya maigimaigima dimusi bi nwokin, siya umirim iikamim naingwo tibmii kɪniyim simiir hiranki bi haigin dimin taeminim siya naingwowim simiiram

¹ Kariirin wi dimin whirki nikidu rani, ti diminim kara tiriyim Adi Komii siirim. Kara aposel inkamin mi Jisis Kraisi siirin karar kigin. Mi Biyan Inkam Komiiyin mi iikam kɪma Kraisi siir yai aiirin wi hiriinansi wakaeyokna api. Dimusi rani, Biyan Inkam Komii siir digworaekwowim yim kara tirim kimiir, simiirsika.

² Mi iikam nirim hinina naingwo karamae nwowi kara aposel inkam tani, yio dimin komii rani. Mi wim kɪma om Korin warauran iikamim wim kɪma kariirin hinina asi naingwowi, kara aposel inkamkin. Dimusi rani, digworaekwowim kara nisiimauuwim kimiir simiirsika. Mi kɪma kimaigim Kraisi siir yai aiir wakaeyokna apiyim. Mi ti digworaekwowim Kimiirin sima nisiimauugim hinin, kariirin Biyan Inkam Komii siya nimbingin aposel inkam nwowamin.

³ Mi iikamim ha boiniyim kariirin hinin kara aposel inkam tani mi kara simiir yai akan pi hinina nowarkii boinkii wara yayim kara winkiyim simiirin.

⁴ Mi haninginiuwi, kara dimin taeminim iikam kimiir warauranki ti hai mi kara pa nwoki aeyim diminim kara tirim kimiir simiirsiyin. Dimusi rani, kara aposel inkamkin.

⁵ Mi yipiki Biyan Inkam Komii siir siyu iir napiyim wigim, krɪma simiir mi onkwonaei yio ini mi owin mi krɪma wi simaka niki amyokiyokiyim iki aposel kam nhirim simiir hiriinan iki Biyan Inkam Komii siir nomousisimim simiir hiriinan mi Pita siya, aniya? Mi ini mi owin kara naeyam kariir mi aiiram mi srii?

⁶ Mi Banabas mi kara krira krirar ti mirii nonkworinu kripkai nae sainamin mi nae imiir naeyamin kririirgi kririir umir imiirarar ti krinmai, aniya?

⁷ Mi kamim yaii niniyan inkam nwowiyim sima nae minim simar bi kigriraonaeikim. Mi inkamin numiran sasaeya ninkiniyin mi inkam nhirkim siirin ha pi boinkin, wari dimin taeminim kira ninkikinim simiirin wi kira nae rani. Iikamim wi sibsib kigrirao rani, simiirin iikam nhirkim boini hinin, kima wi simiir mwiii imiir kwiyae rani. Nningaka. Mi krira kimiiram naeyam srii wi wadieyar mi owi, aniya?

⁸ Tiki yayim yim inkami kwoinarar bi prinaingwo boinkikim. Nningaka. Siyu komiyyin biya Adi Komii siya hauugiyin Mosesni, yio iriipi hiriinanar mi boinkikin, ti diminim yim kaimwowaigim.

⁹ Mi bidi bidiniyarin Moses siya yayim Yokwo Komiiyin hinina winboinkikin, bulmakauin witnid nokwobrombropiyin siir yai aiirin wi uridni kipi kogripikou mi hiriinan tiri, siya wi ti witnid imiir nae rani. Nningaka. Adi Komii siya bulmakau imiiram bi naingwokin iya siya ti yayim Moses siir boinmimauuwim.

¹⁰ Nningaka, siya ti yayim minam winkikin iikam krimiir whinkinsiis haiginuam bulmakauni hanin. Moses siya ti yayim minam winkikim, krɪma ti yai imiir ninokninkinim. Mi inkamin yipiki nu hainopin mi inkamin yipiki sasaeyim wai nwowim simiir ningugu haiyin, sowa nwisairarin wi umir kinar haiswowi ta miya sowa miriia sairsiyin.

¹¹ Mi krɪma Adi Komii siir yayia kimiir bidiyar iki boinmauuum ya ini naenan ywowa kimiir mhiyim saeyar kinu haiginuwi. Mi hiriirankinuwi mi tari kima wi nae krimiir hauu rani, krimiir piu airsi, aniya?

¹² Mi iki iikam nhirim yipiki kimiir whinkinsiisiyim, sima naeyim kimiir warauranki mi haii, simiir pua saiir kirie haiginuam mi ti hiriinan siyuin yio ini wadiek wadieyar mi owin, krɪma kimiir biyan inkamim nae mi haiyim. Mi biyar nwoyokiyokianiyin mi tariinanar yadigiyin, krɪma iikam kimiir waraurankin dimin sim whir bi swoki haimiminkim. Krɪma inkam paeprikabnan nwokim mi krɪma mhiigar mi aokim. Mi krɪma kimiir kwoin imiirin wi hiriinan sairsi nikpɪtmai rani. Mi krɪma hiriinan tiri, wim wi Jisis Kraiis siir yai aiir wakae rani.

¹³ Kima ta yai aiir daingwoki, Isrel simiir pris inkamim yipiki omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir miriyyim, sima simiirin pa mi boinki, sima naeyam ti nae nhirim ti iikam ima hainaniyim ta omaka aiir Adi Komii siiram. Mi ti pris inkamim ti diminim ti kam ima haigingigim hiya nae haiginia saiir, sima simiirin pa haii mpa ninkin imiyyae Adi Komii siir mi haimiyyim pi simar swoki aei.

¹⁴ Mi ti hiriinan siyu kaimwoin Biyan Inkam Komiiyin yio iriipi hiriinanar mi boinkin. Ti iikamim yipiki Kraiis siir yaiwin kibiya saiir boinmimauuum, yim sima nae digworaekwo minim wi iikamim yai sima boinmimauuum simiir hiranki haii simiir piu aiir kirie haiginuam.

¹⁵ Mi ti hiriinan siyuin kariirin ini wadie siya ywowin kimiir aposel inkamin siya sriyamim kimiir. Mi biyarin kara kimiiram bi kaugin diminamin mi tariinanin kara ta yokwowa kimiiram hiriinanam bi winboinkikin, kima kariir kigriraowim. Mi kara mhiigi nao kingiin nwokiswo mi kara kimiiramim pi naeyam dimuim mi sriigii. Nningaka. Kara pi boriisopi dimin whirin inkam nwirni inanki haiyim. Mi kara dimin haii mi kara wi ha boin tani kara Kraiis siir yaiwin kibiya saiir boinmimauuin mi umir bi haigin. Nningaka.

16 Mi kara maingimainga kanakana bi nwonakin Krai siir yai win kibiya sair boimimauuamin. Ningaka. Kariirin Biyan Inkam Komii siyar nimbingikin ta sair tiramin. Mi kara simiir boimimauu karam nwokiswo mi kariir kwoinin kanakanarin wi io prasae di ywowi. Mi kara ta yaiya Biyan Inkam Komii siya boinkiya kariir ya wi digumii pi haimriiyugigin.

17 Mi kariir kwoinairga priinaingwo tirkiswo ta miya Krai siir yaiwin kibiya sair boimimauuwiya mi kara wi umir digworaekwo ta mi aiirsiyar pi mi haiyin. Mi ya tariigina ya kariir kwoinairgi bi priinaingwo tirka. Ningaka. Adi Komii siyar nimbingin kariirin ta mi aiir mariyam. Mi hiriinankinuwi mi kara wi umir, digworaekwo nae min hai rani, ta mi aiirsiyin.

18 Mi hiriinan tirkiswo mi kara wi piki hinin umirin si pi haiyin ta miya kara mariya sairsiyin, ha? Kara wi ti si pi haiyin. Mi iya kara Krai siir yaiwin kibiya iikam imiir boimimauuwi mi kara simiiram. Mi nae umir minam sri rani. Ningaka. Mi sima Adi Komii siir yaiya hinda whisariiyar priihai. Mi ti hiriinan siyuin ti maingimainga kara nwowin, ya tariigina ya kariir umir aeya.

19 Kara inkam nwirni aowa bi nwokin mi kara ini iikamim simiir whisarii mi primiriyan inkam ywowin. Mi kara iikam whiekakim simiir kwoinim wi digar piyamisi owin Jisis Krai siiram kiyaiyim, siiram naingwo tibmii kinim.

20 Mi iya kara Isrel simiir iikamim simaka nwowiyin, kara pi Isrel simiir siyiu imiirar mi api mi Moses siir siyiu komii ikin. Mi ta hiriinan sairsiyairga kara iikamim simiir kwoinim sairsiyar kiyai, sima Jisis Krai siiram naingwo tibmii kinim. Mi hiriinankinuwi mi ti Moses siir siyuin siya boinkiyin kariir, yo wi nwo rani, kariir kou. Mi ti iyim kara nwowin hir kara simiirar mi apkim mi ta hiriinan sairsiyairga kara simiir kwoinim sairsiyar kiyagin. Mi wi Moses siir siyiu komiini yaiyim wi sima nwo rani, simiir kouin. Mi sima wi Krai siir yaiwin kibiya sairam ninmiinankini.

21 Mi kara Moses siir siyiu komiyyin siirin naingwo owouu rani. Mi siirin digumii bi haimriiyugin. Ningaka. Mi kara tariinanin ini Krai siir yai imiir wakaeyokna apin. Mi iya kara iki iikam nhirim yipiki Mosesni yaiyim sim wakaeyokna ap karamae nwowiyim simaka nwowiyim, kara Moses siir yai imiir bi napikin. Kara ti hiriinan siyuin minam tirkin, kara wi iki iikamim simiir kwoin imiir niki kiyaiyim Jisis Krai siiram naingwo tibmiikinim. Mi ti hiriinan kara tirin, kara Adi Komii siir siyiu iir bi taouugakin, kara Jisis Krai siir siyiu iir napkin.

22 Mi iya kara iikamim yipiki naingwo tibmii kirie nwo karam nwowiyim Jisis Krai siiram, simaka nwowiyim mi kara diminin maingimainga sima nwo karamae nwowiyin kanaka, siir bi tirikin. Ningaka kara diminin sima naingwowyin hinin yo ini ywowin kara siirarar tirikin. Mi hiriinan sairsika, kara simiir kwoin imiirin asi kiyai kirie nwowamin, Jisis Krai siiram naingwo tibmii kinamin. Mi inokinokin kara iki iikamim hinda tindanim simaka nwowiyim, kara diminin iki sima naingwowyin hinin yo wadiek, kara siirarar napikin. Mi ta hiriinam sairsika, kara simiir kwoin imiirin hiriinansi kiyagin Jisis Krai siiram naingwo tibmii kinim.

23 Mi kara inok inokin hiriinan ta sairsi tirkin Krai siir yaiwin kibiya sair hainamin. Mi Adi Komii siya kariirin wi hiriinan sairsi hainan prapraskii kariirin mi iki iikam nhir ikim.

24 Kima ta sair daingwoki. Iikam whiekakim iki ninkikin iwitiyim sima bikinar bi nwoswowikim. Ningaka. Nwirkinwiruairgin pi bi iwit okwo. Mi ti inkamin bi niwit okwowin diminin pi sasar haiyskii. Mi ti hiriinan siyuin, ti iikamim yipiki ninkikin iwitiyim kima Krai siir yai aiiram hiriinan sibgu wakaeyokna api mi kima dimin miyikin Adi Komii siya wi hiriinan sairsi hauwi.

25 Mi iikam whiekakim yipiki ninkikin iwitam naingwowyim, dimin haiyim, sima inokinokin nhami nhami bi niwitikim mi simiir pua kirie sairsiyar nwowi. Sima ti hiriinan mansi tiri, sima wi iki iikam nhirim simiir nwoki iwit haiburim mi wi dimin

Adi Komii siya hauuwi iikamim bi nwowim simiir wi siir nwoki haiyim. Krima dimin komii komii imiirarar tir Adi Komii siiram wakaeyokna apim mi krima wi siir dimin miyik miyik imiir nwoki haiyim. Yim sima ti diminim ti kamim ninkikin iwitiyim bi nwoyiyim sima haiyim wi simiir hiriinan biye nwo rani. Ningaka. Yim sima wadieki wadie imairgim mi wi hiriyar nwoyokiyokikaeyami.

²⁶ Kara ti inkamin yipiki hinda tinda niyaeyimyok kaowiyin siir hiriinan bi ninkikin iwitikin. Ningaka. Kara ini inkamin yipiki maeyaua niwit okwowiya saiirgisaairamar nanmainonkwowiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi ti hiriinan siyuin kara inokinokin Adi Komii siir mi aiir asi miriinae. Mi inkamin yipiki yai niniyiyin siya siir ina hinda bi priitio priitowika. Ningaka. Mi ti hiriinan siyuin, ta Adi Komii siir miya ta kara miriia ya hinda bi mi priimiri priimiriiga. Ningaka.

²⁷ Kara kariir piu aiirar kirie haiginunaekin karar kigriraowamin mi saeya wi kariir kwoin iirarar nwoki wakaeyokna apim. Kara ti hiriinamin minam tiri, mhoiya kara Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwi mi siya kariirin wi hiriinan boin tani, kara inkam pai rani mi kara siir dimin miyik miyikim wi simiir hai rani. Iriig.

10

Kima, kimasiyar mintiraona kima wi dimin biye kipi tir

¹ Ti kariir nomiyauim kara ha naingwowi kima ina sibgu inokninkinim siyuin Adi Komii siya tirin krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir. Mi ta iya krimiir yidiwi wanwiyaeyim sima Moses siir wakaeyokna apnamim niimau meki meya hiriir mi taka iya Adi Komii siya wau mrsima saiir yikropki simiir siyu iir nisiimauu apnamam. Mi taka iya siya simiirin bidiyar mi whinkinsiis haiginuin. Mi iikamim sima ini whi komiia pariidan dapiya ini saiirar mi iyapidnadamim mi simiir nwirki bi swoki aomin aominkin.

² Mi diminin krimiir yidiwi wanwiyaeyim sima tirin, iya simiirin waumir sima saeya kiikii ikoua sima kigna apam mi iya sima whi komii kwira pariidan nikuwiya sae mi iyapidama, yim tiki digworaekwo hiriinanim, yim iikam imiir nisiimauugim sima Moses siirarar wakaeyokna ap iskiyim. Mi sima ini siirarar mi wakaeyokna apim iikamim yipiki baptaisim simiir hiriinan yipiki hana nisiimauuim sima Biyan Inkam Komii Krai siirgim mi simiirin ini siyar kigrkakim.

³ Mi iya sima niimau boskwonau hir nwowa, sima naeyin mana nikuwiyyin siir naekim, yipiki Adi Komii siya hauugiyim simiir siir hirankin. Mi tiriigin simiirin siya whinkinsiis haiginugin simiir naingwo tibmiya kirie nwowam.

⁴ Mi sima opa yipiki Adi Komii siya hauugiya simiir saiirar mi kwiyae. Mi tariigina simiirin saeya kinsiis haiginugin mi simiir naingwo tibmiya komigi komii asi nwokika. Mi ta opa sima kwiyae, ya siya komiia saiir hiranki nitka. Mi ta siya komiia ya aknainan Krai siir nisiimauuga simiir kwoin iir kinsiis haiginuam ta opa sima kwiyae simiir piu aiir kinsiis haiginuam saiir hiriinan.

⁵ Mi Adi Komii siya simiirin ti hiriinan siyu kaimwoin siir asi whinkinsiis haiginugin, Adi Komii siya maigimaigra iikam hoingakim bi nwokin mi ta hiriinan saiirsika siya hiriinan asi tirkin mi Adi Komii siya iikam imiirin hiriinan saiirsi nisomsom aokao digiyam tirkin. Mi simiir puis biyeyim niimau hinda tinda digar asi nwokikim.

⁶ Adi Komii siya ti hiriinan diminin minam tirkin, krimiir nisiimauugin krima wi iki dimin biye hiriinanim sima tirim wi siiram naingwowisi, simiir tiram.

⁷ Krima uruwai siyaowaini inig kipi hainan, krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir iikam nhir ima tira saiir hiriinan. Mi ti Adi Komii siir yayim biya Moses siya winkyim Yokwo Komii saiir yim hana win boinkikim.

⁸ Mi iikam krima ti hiriinan siyu biyeyin hi sima prininae prininaeyin siir kipi tir, biyan iikam nhirim sima tirim simiir hiriinan. Mi Adi Komii siir kwoinin paenan ha

nūgiyīn sīmīram mī siya sīmīr iikam nħīrīm ina yīsomsom aokaokiyīm. Mī 23,000 nīm yīm iikwīruwa saīrar mī kwaonam.

⁹ Krīma Bīyan Inkam Komii siir kwoin iir kipi kiyai, io krīmaka nwowam, bīyan iikam nħīrīm sima tīrīm sīmīr ħīriinan. Mī Adi Komii siya io simaka ha nwowin mī siya mīpugīm ina yīkropkiyīm mī sīmīrīn ini sima piyaokaokiyīm.

¹⁰ Krīma Adi Komii saika kipi nīnkīnwaowarkīi boin, bīyan iikamīm sīmīr nħīr ima tīra saīr ħīriinan. Mī sima dimīnam ha boinanaeyīm mī Adi Komii siya siir paekwosīmīn siir yīkropki mī siya ha nītin mī sīmīrīn siya yīsomsom aokaoki.

¹¹ Mī tī digworaekwowīm tī krīmiir yīdiwi wanwiyaē imiir tīrīm yīm iīya sima nī-
imau boskwokī boskwonau ħīr nwowa ha tīrkīm. Mī tī digworaekwowīm Moses siya wīnkīyīm Adi Komii siir Yokwo Komii aiir, yīm krīmiir nīsiimauugīm krīma wī sīmīr ħīriinan kipi tīr. Sima tī iikamīm tī tariinan nwowīm krīmiir nīsiimauugīm, iīya Krai
siya swokī itana ini kingiīn nwowa. Mī krīma krīmasiyar mīntīraona krīma wī dimīn biyē kipi swokī tīrmīmīn bīya krīmiir yīdiwi wanwiyaeyīm sima tīrīm sīmīr ħīriinan.

¹² Yīm tīriiginīm yīm ini tī sima tīrīm ini sīmīr ħīriinanar mī imbiyamīm mī wīm kīma iikamīm yīpīkī ha naingwowīm wīm kīma kīrīekīm mī kīma Krai siir siyū iir napīm ini kīmiir yīdiwi wanwiyaeyīm sīmīr ħaiburīm. Mī kīma kīmasiyar mīntīraona kīmiir kwoinīm ikī iikam nħīrīm sima kiyaii mī kīma wī siyū biyē tīri.

¹³ Mī kīma wī ħīnīna kipi naingwo, tī digworaekwowīm kīmiir kwoin imiir kiyaii, kīmiir nīkpītmaiym mī tīkī ħīriinan dimīnīn ikī iikamīm, ikī ħīnda tīnda nwowīm sīmīrīn ini iīpī ħīriinanar mī tīrīn. Yīm sima yaeya rani. Nīngaka. Adi Komii siya wadīekīn, kīmiirīn wī siyar whīnkīnsiisi. Mī siya ikī dimīn bibiyēyīm wī sīmīr kīgnīnkīnki rani, kīmiir kwoin imiir nīpiyaokiyām mī kīmiirīn wī sima nīkpītmai rani. Kīmiirīn wī siyar whīnkīnsiis ħaigīnīuwi tī ħīriinan dimīn biyēyīm tī kīmiir kwoin imiir kiyaiyam tīriyīm sīmīrsi nokworīnuīm.

¹⁴ Tī kariir nomīiyau kīngī kīnīm, kīma uruwai siyaowai sīmīrsiyīn aru dwo wīm wī sīmīr inīg imiir wara pī ħainanisi. Dimusi rani, kīmiirīn wī Adi Komii siyar whīnkīnsiis ħaigīnīui mī wī siyar kīgrīraowi.

¹⁵ Kara tī yayīm iikamīm yīpīkī nīnoknīnkīn mīiyīkākīm kīmiiram boīnkīkīn mī kīma tī yayīm tī kara boīnkīyīm sīmīr tī aīngwoki mī sīmīr tī sībgu ħīd.

¹⁶ Mī iīya krīma kumuniyīn opa mobīn siir nwokaiīya nhwo saīram kwīsboīniyīm mī krīma ikī saīr kwīyaeyīm mī krīma ħīnīna nīsiīnauuwi, krīma mī Krai siya krīma ini nwīruwar ywowīskiyīm mī ini kwoin whīruwar mī okiyīm ta siir nħīe aiiramīn bīyar naokīnainama mī bretīn krīma nīnībīmīr aeyīn yīo mīn mī isiimauugīn krīma mī Krai siya krīma, ini kwoin whīruwar ywowīm ta siir pīua bīyar naowa yīpīkī paeyīn ħīīniyar nīrīonīnkīnīn saika nīnkīn iīnugiyīn.

¹⁷ Mī iikam whīekākīm krīma kasa rani mī krīma ini bret ħaruan siirarar yaeyīm. Mī bret ħaruan krīma naeyīn yīo tīriiginīn yīo mīn nīsiimauugīn krīma whīekakarīn ini Krai siir pīu kwīruwa saīrarar yīnkīamamasuīm.

¹⁸ Kīma Isrel sīmīr iikamīm sīmīr daīngwoki mī iikamīm yīpīkī tī nae imiir naeyīm bīya prīskīm sīm ħaigīnīm ħīya naemīn dimīn ħaigīniya Adi Komii siiram, yī tīriiginīm yīm mīn nīsiimauugīm sima mī Adi Komii siya, sima ini kwoin whīruwar ywokiyīm ta ħīya nae mīn ħaigīn īnkīn imīyaeya saikan.

¹⁹ Mī ta yayīa kara boīnkīya kīmiir ya ta saeya, nae mīnīm mī wraisu mīn ikīm yīpīkī sima nīnkīn imīyaeyīm nīksisae uruwai siyaowaini mī tī naeyīm yīm dimīn komīīgīm, iyē? Uruwai siyaowai sima ywo dimīn komīiyīn? Nīngaka. Yīm naeyīm yīm nae imāirgīm. Mī yīm tī uruwai siyaowaiyīm, yīm tīdiyū mīn imāirgīn.

²⁰ Mī iikamīm yīpīkī tī dimīn taemīn imiir nap karamae nwowiyīm mī Adi Komii siir naeyīm siir nīnkīn imīyaeyīm ħīni sima nīo ħaigīniyīm, yīm sima sīmīrīn pī uruwai siyaowaini swokī īnkīn imīyaeyī pī Adi Komii siir nīnkīn imīyaeyī rani. Nīngaka. Mī

kara pi boriisopi kima ti dimin hiriinanam uruwai siyaowaini ninkin imiiaeyim simiir naeyim. Mi kima ti hiriinan dimin imiir tiri, yi tiriiginim yi min nisiimauugin kima mi uruwai siyaowai sama, wim ini iripar yinkiamasum mi ini kwoin whiruwar ywowim.

²¹ Mi kima Biyan Inkam Komii siir op mobin wi siir kwiyaee rani, kima uruwai siyaowaini op mobin siir kwiyaee. Kima wi hiriinan tir tani. Nningaka. Mi kima naeyim Biyan Inkam Komii siir hiiya saiir haiginiiyim siir ninkin imiiaeyam wi simiir nae rani, kima ti naeyim uruwai siyaowaini ninkin imiiaeyim simiir naei: Kima wi hiriinan kipi tir. Nningaka.

²² Mi kima hiriinan tiri, wim wi Biyan Inkam Komii siir kiyopsibgi haiginiiuwi mi siya wi io kimakar nwowi mi kimiirin wi siya pi tioin. Siyaargin kirie komiigakin mi nim krima ini nninga ywowim. Mi siya kimiir tiowi mi kima wi siir nikwowaisii rani. Nningaka.

²³ Wim kima ti digworaekwo imiirin hinina boinkim, ti digworaekwowim krima tiriyim yim wadiyaargin. Mi kara kimiirin pi hinina boinkii, ti digworaekwo hiriinanam, yim wi kimiir whinkinsiis haiginiiu rani, Adi Komii siiram sibgu wakaeyokna apim. Sama wi kimiir kwoin imiir kirie haiginiiu rani, Adi Komii siiram sibgu wakaeyokna apim simiir nhirim sama samaargin mi kima, ti kima tirim simiiram daingwoki.

²⁴ Kima wi kimamar kipi naingwona mi kima wi iki iikam nhirim simiir whinkinsiisam daingwo.

²⁵ Mi kima wi kipi nidid wraisum maket haiginiiyim simiir sainsiyin mi simiirin hinina kipi mi srii, ti wraisu biya uruwai siyaowaini ninkin imiiaekim mi kimiir kwoinim wi hiriinan naingwoyimyok karamae saiirsi nwowi.

²⁶ Mi yaiyim yipiki Adi Komii siir Yokwo Komii aiir wankiyim bidi bidiniyar yim hinina win boinkikim, ti nuin yo Biyan Inkam Komiiyin siirgin mi digworaekwowim siir mi owim iriipi hiriinan siir. Mi krima ina ninokninkinim mi krima digworaekwo whiekakim simiirin wa naei.

²⁷ Mi iikam nhirim yipiki Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna ap karamae nwowiyim, sama kiiiram boinkii, simiir omaka hiriir namam nae simaka naeyam. Mi kima ti naeyim sama hauuwi kimiir, simiirsiiyin wi hinina kipi naingwo, tiki naeyim inkamki bidi yamisi inkin imiiaeyim, iyie? Kima hindara wakaemumu ae. Mi kima hiriinan tiri mi kima wi iripa nwoki ongwomamaier aeyim

²⁸ Mi kima ti inkam inaka nidwowi mi siya kimiirin ha boini, tiki naeyim biya iikamkim sim niki inkin imiiaeyim uruwai siyaowaini sama. Mi kima ti nae imiirin wi kipi nae wim wi inkamin kimiir nokmwim aeyin wi siir kwoin iir pi kinsiis haiginiiuwisi.

²⁹ Kara siir kwoin iir boini, kimiir iir boin tani ti diminim siya niki boinmauum simiir kipi nae. Mi kima hinina naingwowi, krima ti nae imiir nae karamae dimusi nwowi mi tari yi mnsika, iki iikam nhirim yim Kraisiir yai imiir bi sibgu wakaeyokna apikim, aniya?

³⁰ Mi kara nhwo Adi Komii siiram kwisboinkiyim mipa mi boin wadiiekii. Dimusi rani, ti naeyim kara naeyanim simiirsika. Mi iikam sama hinina dimusi boinkim kara siyiu miyiknan bi tirkin ti dimin taeminim kara naeyim simiirin, ha?

³¹ Mi kara kimiirin ta saiirin pi hinina boini, ti naeyim kima naeyim mi opa kima mi kwiyaeya mi wraisu minim kima naeyim mi dimin taeminim kima mi tir ikim, kima simiir tiri mi ti iikamim yim Adi Komii siir inig iir hainanprapraskii. Dimusi rani, ti simiirsika.

³² Mi kima wi ti dimin hiriinanam simiir kipi tir. Juda iikamim mi Juda iikam tani ikim mi iikamim Adi Komii siir isid nwowim wi simiir kiyopsibgi haiginiiu rani, siyiu biyie tiramin. Nningaka.

³³ Yim ti dimin taemin hiriinanam ti kara boinkiyim kimiir, yim kariir kwoinkar naingwo boinkikim. Kara ti dimin taeminim minam tirkikim iikamim simiir whinkinsiis haiginiiuwim. Kara ti diminim karamar bi tirkin, kariirar swoki whinkinsiis haiginiiuwim. Kara ti dimin taeminim minam tirkin, iikamim simiir whinkinsiis

haiginiuwim. Mi simiirin wi Adi Komii siya nwoki anmaiwarkainam simiir dimin biyeyim simiir hirankin ti sima tirim. Iriig.

11

¹ Kima ti dimin taeminim kara tiriyim simiir kigna ap, ti kara mi kigna apiyim dimin taeminim Krais siya mi tirim simiir saiir hiriinan.

Wigim simiir mwo imiir kaigrisu idwokaiyim, Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir simiir boinka

² Kara kimiirin dimusi bi hainanprapraskikin, kima ti dimin taeminim kara boinmimauuim inokinok simiir wakaeyokna tirkim.

³ Kara ha naingwowi kima ti yayim kara boinim simiir dinokninkin Jisis Krais siyargin kamim simiir kougi kou nwowin mi kamim yim ini simiir wigim simiir kou ywowim mi Adi Komiiyin yio ini Jisis Krais siir kou ywowin.

⁴ Mi ta hiriinan saiirsika mi inkamin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hiriir nami mi siya pagra siir mwo nwowa saiir kibwaehai karamae nwowi mi siya Adi siir yaiya hiriinankakar boinmimauuwi, yio ti hiriinan siyuin yio Jisis Krais siir kiyopsibgi haiginiuwi.

⁵ Mi wigim simiir mwowim dimin taemin nitimwanu karamae nwowi mi sima Adi Komii siir yaiya ha boinmimauuwi omaka siir inig hainaniya saiir hir, yi ti hiriinan siyuin yi saiir kam iirar swoki kiyopsibgi haiginiuwi. Mi saeya hiriinan naingwo karamae nwowi mi saeya wi wiga yipikki saiir kan aiir piriyaoguguskiiya mi nididgak ha nwowiya wi saiir hiriinan nwowi.

⁶ Mi wigim simiir mwowim dimin taemin nitimwanu karamae nwowi mi saiir kam in saiir kan aiir piriyaokii mi yi ti hiriinan siyuin yi saiir nisiimauuwi hinin, saeya siyiu miyiknan bi napika. Ningaka. Yi wi hiriinan tir tani. Mi wigim dimin taemin simiir mwo imiir nitimwanuwi, yim sima wi nididgak nwo rani.

⁷ Mi kamim iya sima Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwiyim mi iya sima nhwo Adi Komii siiram mi kwisboiniyim, simiir mwowim dimin taemin kipi nitimwanu. Dimusi rani, kamim yim Adi Komii siir kirieya mi siir dimin kirie komii komiiyim paenan niyaeiyim mi digworaekwo whiekak ikim simiir sibgu kigirkakikim. Mi yim wigim. Ningaka. Yim sima simiir kamim simiir kirieya mi simiir dimin miyik miyikim paenan niyaeiyim mi simiir inig komii ikim, yim simiir nisiimauuwi.

⁸ Adi Komii siya Adam siir puua Iv saiir puua saiir hiranki bi haiga mi siya ha bi nonkwokwokin. Ningaka. Adi Komii siya Iv saiir puu aiirin diminin Adam siir puu hiranki haiyin siir nonkwokwokin.

⁹ Adi Komii siya Adam siirin Iv saiir whindiriraeraram bi nonkwokwokin Adi Komii siya wiga Iv dapiya saiir nonkwokwokin Adam siir whindiriraeraram.

¹⁰ Mi ti hiriinanin yi ini mi owin wig sima mi itimwanuwiyim dimin taemin simiir mwo imiir. Yi ti hiriinanin yio min nisiimauugin, wig imiirin ini kam imar kigirkakim. Mi simiirin ini simar kigiraonamim iya sima omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir namiyim. Sima wi ti hiriinan dimin iir tir. Dimusi rani, Adi Komii siir paekwosimin ini simiirar kigin.

¹¹ Wigim yim simiir kamim simiir aowar timi o. Mi nim krima iikamim yipiki Biyan Inkam Komii siirim, nim krima ini nwiruwar ywowskiyim. Mi irni nwirniyin ha timi inan whinkinsiis ankinsiis wadie sibgu nwowamin.

¹² Krima irni nwirni dinan whinkinsiishaiginiu, wadie sibgu owamin. Dimusi rani, bidi bidiniyarin, Adi Komii siya biigi biyan wiga saiirin inkamin Adam nikiuwiyin siir puu hiranki haiyin diminin siir nonkwokwokin. Mi hirankar nitiyokiyokininianiyin mi ini tariinanar yadigniyin, wig sima kam krimiir asi naokinae. Mi ta hiriinan

saiirsika krɪma ɪrni nwɪrniyam asi naɪngwowi. Mi iikamɪm mi digworaekwowɪm ti nu iir nwowɪm yɪm Adi Komii siyar nonkwokwokɪm.

13 Mi kɪma ti dimɪn imiir daɪngwoki mi simiir hidgi. Mi wigɪm dimɪn taemɪnim Adi Komii siiram kwɪsboɪnkii mi sɪma simiir mwowɪm dimɪn taemɪn nɪtɪmwaniu karamae nwowi mi ti hɪriinanɪn yɪo wadiekɪn, iyɛ? Miiyɪk rani? Yɪo miiyɪk rani, ɪni biyɛ ywowɪn.

14 Mi krɪma tariinanɪn ta saiir ti naɪngwoki mi inkam nwɪrɪn siir kana priei nwowi wigmi kanɪm simiir hɪriinan, siya wi nidid prasae kipi kɪn. Dimusi rani, ta saiirsika.

15 Mi yɪm wigɪm yɪm ta saiirsiyɪn nididgak bi nwowikɪm. Dimusi rani, ta kan hɪriinana simiirɪn Adi Komii siyar hauugin simiir mwo imiir higrɪnuam.

16 Mi iikamɪm ti hɪriinan dimɪnim simiirsi nɪnkɪnwaowarkii boɪnam naɪngwowi mi kara simiirɪn pi hɪnɪna boɪni, aposel kam krɪma iikam imiirɪn wi dimɪn whɪr kɪgna apam kipi swoki kiwaki mi kara ti hɪriinansi boɪnkikɪn. Iriig.

Mi om Korin hɪran iikamɪm sɪma simar tɪrbunakɪm kumuniyɪn aiirsiyɪn

17 Mi tariinanɪn kara iikam kɪmiirɪn pi haigɪn idwoki rani, ti dimɪnɪn kara kɪmiir boɪnkɪyɪn siirsi. Dimusi rani, ti dimɪn biyɛyɪm, kɪma tɪriyɪm yɪm ɪni dimɪn miiyɪk miiyɪkɪm kɪma tɪrɪm, ɪriipa kɪma haɪngiriyɪu owiya Adi Komii siir ɪnig iir hainanam, ɪni saiir haɪbura.

18 Mi dimɪnɪn biigi bi pi kara boɪnkii, yɪo hɪnɪngɪn, kara iikam nhɪrɪm sɪma boɪna saiir wakaekɪn, kɪma Adi Komii siir ɪnig iir hainanam namiyɪm, kɪma ɪriipa bi sɪbgu owikɪm kɪma yapa yapae priiyo priiyo amikɪm. Mi kara ta yai aiir wakaekiyɪn mi kara simiir yai nhɪrɪm simiirɪn ɪni kaimwowar mi okiyɪn.

19 Mi ya ɪni kaimwokikaimwowar ywowa. Mi kɪma wi kɪmiir iikam nhɪrɪm wi simiir yayɪm wi simiir nɪnakrɪmkɪpkii mi ti iikamɪm yɪpiki ta yaimwokiyaimwo aiir sɪbgu apiyɪm yɪm wi idowɪya simbi nɪmbini.

20 Mi hɪriinamki niuwi, kɪma ɪriipa haɪngiriyɪu owi Adi Komii siir ɪnig iir hainanam mi naeyɪm kɪma naei, yɪm Biyan Inkam Komii siir nae rani. Nɪngaka.

21 Mi kɪma nhɪrmiyam niki o karamae nwowi mi simiirɪn bi kɪma kɪmar hainami, kɪma kɪmar naeyamar mi hɪriinanki niuwi ti iikamɪm yɪpiki mhoɪya niti, yɪm wi mhɪgar nini aoni. Mi tɪriiginɪm yɪpiki bi namɪm naeyɪm yɪmbi kɪma kɪmar kwaeswonami mi kɪmiir mhɪyɪm pi digi digar nwowi mi kɪma op minɪm pa kwiyae nanaei mɪpa kwiyae whaowaenamɪ.

22 Mi kɪma kɪmiir omaka hɪrar niki idwokai aenaniyɪm pa nopi, ha? Kɪma omakakakaɪrgɪm mi kɪma hɪrar pi yidwokai aeyɪn mi kɪma hɪriinan tɪr tani. Nɪngaka. Kɪma omaka Adi Komi siir ɪnig hainaniya saiir nɪtiyɪm mi kɪma pi Adi Komii siir isidɪn simiir iikamɪm pi simiir nanokou kao rani. Kɪma ha naɪngwowi, yɪm sɪma ɪni kɪmiir inkam biyɛnan ywowɪm mi dimɪn taemɪnim yɪmbi kɪma kɪmar kwaeswonami. Mi kɪma ti iikam paeprɪkab hɪriinanɪm simiir kiyopsɪbgi haigɪniuwɪ ti dimɪn hɪriinanɪn kɪma tɪrkiyɪn. Mi kɪma panɪna naɪngwowi, kara kɪmiirɪn ti dimɪn imiirɪn wi panɪna ti boɪn, ha? Mi kara kɪmiir ti hainanprapraski. Mi ti tari ti simiirsika, aniya? Nɪngaka.

23 Mi yaiya kara boɪnkiya kɪmiir ya kara Biyan Inkam Komii siir hɪranki haiga. Ta yaiya ya hɪnɪnga, Judas siya Biyan Inkam Komii Jisis siirɪn wɪr nɪyaka napwougin mi siirɪn kɪmidiniya sau omomɪn siir ɪn yonkwoki, taka nɪyaka Biyan Inkam Komii siya bret iir haiya saiir.

24 Mi siya ti bret iir haiyɪn mi ɪna boɪn wadiekɪyɪn Adi Komii siir. Dimusi rani, siirɪn siya hauugin. Mi siya bretɪn ha nɪnɪbɪmbɪrgiyɪn mi siya siir kɪgna mɪriiyɪm kamɪm simiirɪn hɪnɪna boɪnki, tiki dimɪnɪn yɪo kariir piu aiir nɪkrigɪn. Kara naowi, kara wi iikam kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪ mi mhoɪya kɪma wi ti kara tɪrɪn, wi hɪriinanar niki tɪriyokiyokiyɪm. Mi ti tariinan kara tɪrɪn, kara mɪn nɪsiimaugɪn, kɪma wi kariiram nwoki aɪngwokiyɪm, ti dimɪnim kara tɪrɪm kɪmiir simiiram.

²⁵ Bretin siya hauuwın simiir saiir hiriinan. Mi siya wain op mobin ha mi haiyin mi siya boinki, ta wain opa ti mob iir nwomaiya ya min nisisiimauuga, Adi Komii siir yai win kibiya yipiki siya boinmimauuwa kimiir whinkinsiis haiginuam, ya saiir nisisiimauugin. Mi tariigina kara wi minsi tirbwakainaei kariir nhieya saeya naokiinaiini saiirsika.

²⁶ Mi mhoiia kima ti bret iir naei mi ta wain opa mobnau tir nwomaiya saiir mi kwiyaei, ti siya tira saiir hiriinan, yo kima Kraiis siir nisisiimauuwi siya iikam krimiir whinkinsiisam naokin. Mi wi siyar swoki itbudgiyim.

²⁷ Mi kimiir nhirim ti bret iir naeyim mi ta opa mob iir mi okaiya saiir mi kwiyaeim, yim min nisisiimauugin dimin taeminim Biyan Inkam Komii ieya tirim simiir nisisiimauugin. Mi kima ti dimin imiir naingwo omok karamae nwowi, kima tira saiir hiriinan mi Adi Komii siya wi ha boini, kima siyu miyiknan bi tirkim. Mi kima wi ta Kraiis siir nhieya mi siir piu aka, wi sowiir kiyopsibgi haiginuwi.

²⁸ Mi iikamim simiir kwoinim sibgu daingwo omok mi ti dimin biyeyim yim dinan-grirmiigi. Mi mhoiia ti bretin sima naei mi ta opa sima mi kwiyaei, yo dimin komiyyin Biyan Inkam Komiiyin siya tirin siir nisisiimauugin.

²⁹ Dimusika? Mi inkamin ta yaiya Biyan Inkam Komiiyin siir piu aiir boina saiir yai mwo aiir ninokninkin karamae nwowi mi siya ti nae iirin ha naei mi ta op aiirin ha mi kwiyaei mi siya wi ha naingwowi, tiriiginin yo dimin bi nikrigin. Mi sima wi sima simar swoki igikiyaonaei Adi Komii siya simiir nonkwobumbunamin.

³⁰ Mi ti hiriinan siyuin kimiir iikam nhirim makinii mi sima kirie karamae ha nwowi mi kimiir iikam nhirim sima wa naonami. Dimusi rani, sima kimakar ninkin aekim ti bret iirin mi kimakar mi inkin kwiyaeim ta opa ti mob iir nwomaiya saiirin. Mi kima bi niki aingwo omokikim ti dimin hiriinanin kima tirin saiir hiriinan.

³¹ Mi kima Biyan Inkam Komii siir nae iir naeyam naingwowi mi biyyin kima, kimiir kwoinin niki sibgu hidi mi Adi Komii siya kimiirin wi nonkwobumbuninkin tani.

³² Mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin siya krimiir nonkwobumbuninkini siya minam naingwowi krma krimiir dimin biyeyim simiirin digiumii haimriiyugig. Adi Komii siya ti hiriinan minam tiri, krma wi wadie nwoki owim mi mhoiia krma wi ti iikamim yipiki ti nuan digworaekwowim simiir napiyim wi simaka nao rani.

³³ Mi ta hiriinan saiirsika ti kariir nomiiyauwim kima iripa haingiriyu aei Biyan Inkam Komii siir nae imiir, kima wi iki iikam nhirim simiiram tiki o sima nitam. Mi mhoiia kima ti nae iir naei mi kima wa nwoki aingwokiyyim ti diminin biya siya tirin krimiir siiram.

³⁴ Mi kimiir nhirkim mhigi naowi mi kima biyyin naeyim hapi kimiir omaka hira tiki aenani. Mi mhoiia kira iki nhir imaka wi haini wit mi iripa wi haini wini haingiriyu aeni, Biyan Inkam Komii siir nae imiir naeyamin. Mi Adi Komii siya wi io nwo karamae hiriinanki nwowi mi Kimiirin wi nonkwobunbuninkin tani, wari dimin biyeyim kima tirim simiirsiyin. Kara boinkiyanim tariinan yim hiriinankim. Mi mhoiia kara niti kimiir kigam mi kara kimiirin digworaekwo nhirim kima niki srigiyim kariiram yim wi haini nini boini. Iriig.

12

Dimin kibi kibiyyim Adi Komii siir naeyu ieya hauuwim krimiir simiir boini

¹ Ti kariir nomiiyauwim kara ti yai imiirin minam naingwo winkikin kima ti dimin taeminim Adi Komii siir naeyu ieya hauuwim krimiir simiir sibgu inokninkinim.

² Kima ta saiir dinokninkinki, biya kima Adi Komii siir yai aiir bi wakaeyoknakim. Kimiir kwoinim Setan siya kiyopiyaokiiyim mi kima kimiir kwoin iirar napkim mi kima uruwai siyaowaini inig asi hainankim. Mi tiriiginin kimiirin wi yaimin dimin whir di swoki boini.

³ Mi hiriinanki niuwi, kara ha naingwowi, kima dinokninkin, iikamim sima hinina boini, Jisis siir ti kiyopsibgi haiginu! Mi Adi Komii siir naeyuin wi ti hiriinan iikam

imaka nwo rani. Mi Adi Komii siir naeyiun iikamim simiir kwoin nau nwokai karamae nwowi mi sima wi hiriinan boin tani, Jisis Kraisi siya Biyan Inkam Komiigin digworaekwo whiekak imiir kigirkakikin. Nningaka.

⁴ Adi Komii siir naeyiun kirie komii komii kasa bi hauugin iikam imiirin. Mi ta kirie hiriinana Adi Komii siir naeyiun siya siyar hauu iskii, yaeya inkam nwir karamaeka.

⁵ Mi krima wi digar nwowi mipai mipaiyim Jisis Kraisi siir kwoin iirarar naingwo mirii. Mi ti inkamin yipiki krimiir kigirkakiyin, siya siyargin Adi Komii nwiruwani.

⁶ Digworaekwo whiekakim Adi Komii siirim krima tiriyim krima siir kirie aiarar tiri. Mi Adi Komii siya siyargin iikamim simiir kwoin imiir kiyaiyin ti digworaekwowim sima tirim simiirsi.

⁷ Adi Komii siir naeyiun siir kirieya siya iikam whiekakim simiirin yapa yapar nusiisimauwikin. Mi krima simiirin hirii hiriinankina bi kigikim. Mi krima simiirin minam tirkim, krima wi iki iikam nhirim Adi Komii siir pugana sairim wi simiir nwoki whinkinsiis haiginuwim.

⁸ Adi Komii siya iikam nhirim yim sima dimin hauuwikim mi nhirim yim sima diminin. Adi Komii siir naeyiun iikam kimiir kwoinim siyar kiyaii. Mi kimiirin siyar sibgu inokninkin haiginuwi Adi Komii siir yai miyik miyikim simiir ninokninkinim. Adi Komii siir naeyiun sasargin iki iikam nhirim simiir kiyaiyin. Mi simiirin pi siyar mi isiimauwi Adi Komii siir dimin taemin imiirin. Mi sima Adi Komii siir yaimwokiyaimwo aarin pi iki iikam nhirim sim nini boinmimauu iuwi.

⁹ Adi Komii siir naeyiun sasargin iikam nhirimi kwoin kiyaiyin mi sima siir asi sibgu wakaeyoknaei.

¹⁰ Mi siya siir kirieya iki iikam nhirim simiir warar mi hauu mi sima dimin taeminim wi ti hiriinan nwoki tirim. Mi iikam nhirim yim wi dimin kirie komii komiiyim biya inkamki tir karamae nwowim yim wi simiir mi tiri. Mi iikam nhirim yim wi dimin taeminim Adi Komii siirim yim wi simiir nanaaknkii haiginuwi. Mi iikam nhirim yim wi dimin kibi kibiyim Adi Komii siir hiranki nitim mi dimin taeminim niksisaeyim uridyu biyeni hindanki mi iti yim wi simiir mi boinmimauuwi krimiirin. Mi iikam nhirim yim wi yaeya yaigin kwir mi boini yaigina biya sima ninokninkin karamae nwowa sair. Mi iikam nhirim yim wi ta yaiya sair ninkpit boinmimauuwan inkam mi owi iki iikam nhirim sim.

¹¹ Mi ti hiriinan diminpa diminpaiyim yim Adi Komii siir naeyiun sasair hauuwi krimiirin. Siya siir kwoin iirar napikin mi simiirin pi siir kwoinkar mi prihidnonkwokwo hauugi iikam imiirin. Iriig.

Iikam whiekak krima Kraisi siir piu sair piu haimit haimitim

¹² Krima ta sairin ina ninokninkinim krimiir piu kwiruwarga mi sair piu haimit haimitim kasa rani mi nim krima iikamim Kraisi siirim nim krima ini punan ywowim. Krima kasa rani mi krima ini piu kwiruwar ywowiskiyim.

¹³ Krimiir iikam nhirim yim Judami pugana sairgin. Mi nhirim yim Grikmikim mi kimiir nhirim yim whisarii mi miriyan iikamim mi kimiir nhirim yim dimin whirki bi kinyiskaiigim. Mi nim krima ini nwiruwar ywowiskiyim iya Adi Komii siir naeyiun ini hanin krimiir kwoin nau kwirii idwokaiyin. Mi krimiirin nwiruwana nwowamin wi siya ninkiamasu haiginuwi. Adi Komii siir naeyiun siya nikropkiyin siya ha nitin, siya kimidiniya ini hanin krimiir kwoin imiir yauuni kwirii idwokaini. Mi krimiirin iripa siyar yinkiamasu haiginu nwiruwana nwowamin.

¹⁴ Krima ina ninokninkinim krimiir piuim kwiruwana rani. Nningaka. Sima hoimgakaigim.

¹⁵ Mi inkam nwiri iga ha boini, kara ina rani mi hiriinanki nuwi mi kara wi ti inkamin siir piu haimit nwo rani. Mi siir iga hiriinan boini, ya dimin komii rani, wi sair yai kipi wakae. Dimusi rani, ya ti inkamin siir piu haimitiga.

16 Mi inkam nwirni wina ha boini, kara nhwona rani mi hiriinanki niuwi mi kara wi ti inkamin siir piu haimii nwo rani. Mi siir wina hiriinan boini, ya dimin komii rani, wi sair yai aair kipi wakae. Dimusi rani, ya saeya ini ti inkamin siir piu haimii ywowa.

17 Kara pi hiniina boini, krimiir piu irkaka nhwona arar nonkwokwokiswo mi krma dimin taeminim wi panina pi wakae omokin? Mi krimiir piu irkaka win arar nwokiswo mi krma dimin taeminim wi panin panina pi whakin? Nim wi dig di ywowi.

18 Adi Komii siya krimiir piu aairin piu haimii kwiruwar bi nonkwokwokikin. Niingaka. Siya krimiir piu haimii haimii imiir nonkwokwowin mi simiirin ini yapa yapa maeyaugar ywowaiginuwin, siyar naingwokiwin sair hiriinan.

19 Mi krimiir pua saeya piu haimii kwiruwakiswo mi krimiir pua wi sibgu di yowi. Mi piugi pua ya wi papi pi yowin.

20 Krimiir piuim sima piu haimii haimii kwiruwa rani, simiir piu haimii haimiim kasa rani. Mi krimiir piuim ini kwiruwar ywowiskiyim.

21 Mi inkam nwirin siir nhwonan siir ina aairin wi hiniina boin tani, krma kiriiram naingwo rani, krma, krma krmar mi owi ini mi owim. Mi ti hiriinan siyuin siir mwoin siir iga kwis owiirin wi hiniina boin tani, kara kowiiram naingwo rani kara, kakanar mi owi ini mi owin. Niingaka.

22 Krimiir piu haimii haimii nhirim krma ha naingwowi, yim dimin komii rani. Mi krimiir piuim ti hiriinan piu haimii haimiim sima wara nwo karam nwowi mi krma wi kirie di ywowi. Niingaka.

23 Mi krimiir piu haimii nhirim nididgak krma nwowiim, krma simiirin inokinokin hiriirar hagiprakainanaeikim dimin taemini.

24 Mi krimiir piu haimii nhirim yim krma simiir bi haigiprakaiigim. Ti dimin hiriinanim yim Adi Komii siya nonkwokwokikim mi piu haimii haimii nhirim krma naingwowiim hiniin yim inigak rani, krma simiirin dimin miyik imiirar higrinuwikim. Mi krma simiirin ha naingwowi, yim ini krimiir piu haimii haimii nhirim simiir haiburim.

25 Adi Komii siya ti hiriinan misi nonkwokwokikin, krma, krimiir. Piu imiirin wi haimii haimii pi nwowisi mi sima wi kwirni kwirni nwo ki aingwoyimyokim.

26 Mi krimiir igribin owinyaigi pikiiyim mi siya urur prasae bi swoki kinkiikin piu kwirkaka pi warar ninkin kimpipisugi ta siya mi kimpipisugiya sair hiriinan yo ini krimiir isidin saikar yinkin owin. Mi inkam nwirki kimpipisuwi mi isid whirkakin yo wi warar mi inkin kimpipisu irkakii saikar. Mi ti hiriinan siyuin, inkam nwirin siya maingmairga nwowi mi nim krma wi maingmairga saikar mi inkin owi.

27 Mi wim kima ti iikamim krimakar nwowim, nim krma ini Krai siir pua sair hiriinan ywowim. Krma irira nwira ini siir piu haimii haimiinan ywowim.

28 Adi Komii siya siir iikam nhirim simiirin hiniina nimbingin, hiniina nwowam. Siya biyiyin kam krimiir nimbingin siir aposel inkam nwowam. Mi krimiir mhoiya siya kam nhirim simiir yimbin profet kam nwowam, yipiki Krai siir yai imiir ninomokninkin haiginuwiyim. Mi ti simiir mhoiya siya kam nhirim simiir yimbin, iikam nowomwarkaiyuwiyim Adi Komii siir yaimwokiyaaimwo aair. Mi sima wi wadie nwo ki owim mi wi Adi Komii siirgisiir siyu iir nwo ki sibgu apim. Mi siya nimbingiya simiir sair mhoiyan, siya iikam nhirim simiir yimbin, dimin kirie komii komiim simiir tiram mi nhirim iikamim yipiki maki niyim simiir ninimniskii ikim mi nhirim iikam nhirim sim whindiriraerari ikim siyupai siyupaiyim sim mi nhirim iikam nhirim kigriraowi ikim mi nhirim yaigina biya sima ninokninkin karamaeya sair ninomokninkin ikim.

29 Mi tariinanin wi panina tiri? Mi kima hiriirar naingwowi ti kam whiekakim wi aposel kam kinar nwowi? Mi kima hiriirar mi aingwowi, ti kam whiekakim wi profet kam kinar nwowi? Mi kima hiriirar mi aingwowi, ti kam whiekakim wi iikam

nowomwarkaiyuan inkam kinar nwowi Adi Komii siir yai aiir? Mi kima hiriyar mi aingwowi iikam whiekakim wi dimin kirie komii komii kinar mi tiri?

³⁰ Mi kima hiriyar naingwowi iikam whiekakim wi iikamim makak makakim wi simiirar ninimniskii swowi? Mi kima hiriyar naingwowi, krɪma whiekakim wi yaiginim biya krɪma ninoknɪnkɪn karamae nwowim wi simiirar ninomoknɪnkɪn digi? Mi kima hiriyar naingwowi, krɪma whiekakim wi yaiyim biya sima nɪnkpit boin karamae nwowim wi simiirar nɪnkpit boin digi? Nɪngaka. Adi Komii siya iikam krɪmiirin yapiyapi dimin hauugin irni nwirni ninan whɪnkɪnsiisim.

³¹ Kara kimiir boinkii, kima ti dimin komii komiiyiim Adi Komii siir naeyu ieya hauuwim iikam krɪmiir simiir dinoknɪnkɪnki. Mi tapa kara kimiirin pi dimin kibi whirin iki dimin nhirim simiir haiburin pi siir boinkii, Adi Komii siir naeyu ieya hauuwim krɪmiir, kima wakaeyokna apam. friig.

13

Iikamim irni nwirnyam naingwowyim Krɪmiir yaiga

¹ Mi kara iikamim omom omomanim simiir yaigin imiir boini mi paekwosimi yaigin ikim mi kara nhirmiyam naingwokwo karam nwowi mi simiirin miyik sibgu tir karamae mi owi mi ti yai hiriinanim kara boinim yim wi naekak nwo rani. An wi inkamim i whisarii prihain prihainiyin diminam hain karamae nwowiyin an wi siir hiriinan nwowi.

² Mi Adi Komii siir naeyuun kirie kariir hauuwi mi kara ti Adi Komii siir dimin iirin iikam imiirin wi hainingin boinmimauuwi. Mi kara Adi Komii siir aowa aowan dimin taeminim simiir ninomoknɪnkɪni mi kara ti dimin taeminim simiir yaimwokiayaimwo imiir mi inoknɪnkɪni mi kariir naingwo tibmiya kirie ha nwowi mi kara ti mhuu iir boinkii, siya hapi maeyau gwir namwoiuam, kira damki mi kara simiirin hiriinan boinkii namam mi kara iikam nhiram naingwokwo karam nwowi mi kara wi miyan inkam komii nwo rani.

³ Mi kara inokɪnokɪn kariir umirim nae naeya sainanaei iikam paeprikabim simiiram mi Krai siir yai win kibi aiir boinmimauuwi mi inkam biyeyin krɪmiirin paeya ha nitoudnankaigii mi kara simiiram ha kiwakii mi krɪma paeki ha niuwaokaokii mi kara iikam nhirmiyam naingwokwo karam nwowi. Mi kariir mi kibiya ya wi naekak nwo rani mi sima wi kariir whɪnkɪnsiis rani. Nɪngaka.

⁴ Mi krɪma iikam nhirmiyam naingwokwonanaei mi krɪma simiiramim wi io nwosisau rani. Mi krɪma iikam nhirmiyam naingwokwonanaei mi krɪma wi simiiram kigmair tani. Mi krɪma iikam nhirmiyam naingwokwonanaei mi krɪma wi krɪmiir inig imiirar hainanprapas rani. Mi krɪma wi ha mi boin tani, kouwin ini krɪmar ywowin mi krɪma wi krɪmamar naingwona rani.

⁵ Mi krɪma iikam nhirmiyam naingwokwonanaei mi krɪma simiirin wi siyu miyiki miyik iirar tiri. Mi krɪma wi krɪmiir pu aiiramar naingwona rani. Mi krɪma simiirin wi io aisiima niki osisau rani. Mi krɪma dimin biyie biyeyim iikam nhirkim tirbumbunɪnkɪn haiginuwim krɪmiir wi simiir swoki aingwo rani.

⁶ Krɪma wi maigimaigra nwo rani, nhirkim dimin biyie tiri. Mi sima krɪmiirin dimin miyikni tiri mi krɪma wi maigimaigra haini nwowi.

⁷ Mi dimin taemin biyeyim krɪmiir tiri, krɪma wi yaimin dimin nomboboin tani, nim wi yai mikrimar nwowi. Mi inokɪnokɪn krɪma wi dimin miyikam ti aingwo, iki iikam nhirim simiiram. Krɪma wi nhami nhami kipi naingwo dimin miyik miyikim Adi Komii siya krɪmiir tiranim siiramim. Krɪma kirie hiriyar dwoyokiyokii mi hiki ti dimin biyie biyeyim krɪmiir nimbiniyim simiirar timi hai.

⁸ Mi ti kwoin hiriinanin iikam nhirmiyam krɪma naingwokwonanaeyin yio wi hiriyar nwoyokiyokiii. Mi mhoiya ta i aeya nimbini mi krɪma wi i priei boinmimauu rani, Adi

Komii siir yai aairin. Mi mhoiyya ta ii aeya nimbini mi krɪma wɪ ii priei boin tani iki yaigin nhir imiirin. Mi ti dimin taeminim ti krɪma naingwowim hiniin yim wɪ hiriyyar nanyokiyokiyami, yim wa digii.

⁹ Mi tariinanin krɪma ti diminim simiirim sibgu aingwo rani, krɪma simiirin komii naingwo rani. Mi tariinanin krɪma ti Adi Komii siir dimin mwoki mwowim ini haini boinmimauunanim ti digworaekwowim mhoiyya nimbiamanim.

¹⁰ Mi mhoiyya ti dimin taeminim digi dig nwowanim yim wɪ simbi nimbiamami. Mi ti diminim ti hindara nwoisaeeyim, ti krɪma naingwowim hiniin, yim dimin kibiki kibikim, yim ti digworaekwowim yim wa digiuguski.

¹¹ Mi iyya kara yinisim sapisapar nwowa kara yinisim sapisapnan boinkin. Mi inokinokin kara boiniyim, kara pa ninokninkini diminpai diminpaiyim ti yinisim sapisapim diminpai diminpai ninokninkiniyim simiir hiriinan. Dimusi rani, kariir kwoinin yinisim praigakni kwoinan nwokin. Mi tariinanin kara inakamae komii bidi yasae okiyin. Mi ti kwoin hiriinanin yinisim praigananin kara siir wara nonkwo rani. Yio ti hiriinan kwoinin, yio bidi digiyin.

¹² Mi tariinanin krɪma Adi Komii siir dimin taeminim hoimgak naingwo rani, ti iikamim yipiki simiir aknainim opnain iokaka saiir nonkwo kigiyim simiir hiriinan, digworaekwo whiekakim whauriyinan bi nwokim. Mi mhoiyya krɪma Adi Komii saika nwowi mi krɪma wɪ haini sibgu inokninkini, diminin Adi Komii siya naingwowyin kougi kou nwowin ta Adi Komii siya ninokninkina iikam whiekak krɪmiir saiir hiriinan.

¹³ Mi ta ii aairin, tiki siyiu whoimim yio wɪ hiriyyar niki okripkaii mi ti siyiuim yim hiniingim, krɪmiir naingwo tibmiyya ini Adi Komii siirgisiiramar naingwo hirirua. Mi krɪmiir kwoin komiiyim ini ta nimbina Adi Komii siya nimbina ini saiiramar naingwo tibmii kin iskiya mi krɪma ini Adi Komii siya mi iikam ikim, ini simiiramar naingwokwo iskiyim. Mi ti dimin komii komii whoimim yim wɪ digi rani mi whirin yipikin kougi kou nwowin yio minkin, iikam nhirmiyam naingwokwonanae. Iriig.

14

Mi dimin miyik miyikim yipiki Adi Komii siir naeyiu ieya hauuwim krɪmiir yim ini iki dimin taemin nhirim simiir haiburim

¹ Mi iikam kima bikibiyyin iikam nhirmiyam daingwokwo. Yio tiriiginin kougi kouwin ini siya ywowin. Mi kima Adi Komii siiramim diminamin wɪ hiriyyar nwoki naingwokwokripkaiyim kmiir hauuwam siir naeyiun siir hirankin. Mi ta kirieya siya hauugiya ti diminim simiir boinmimauuam yim Adi Komii siya bidi yisiimauuim iikam imiir mi taka kirieya ini iki kirie nhirim simiir haibura.

² Mi ti iikamim yipiki yaiginpai yaiginpaiyim sim yayim sim boiniyim, yipiki sima ninokninkin karam nwowim, sima iki iikamim simiir whinkinsiis haiginiuwam bi tirkim yio Adi Komii siirgin ti sima boinin. Mi iikamim wɪ ninokninkin tani ti yayim sima boini, simiir yaimwokiyaaimwowim Mi Adi Komii siir naeyiun siya kirie ti iikam imiir hauuwi mi sima wɪ ti aowa aowan dimin taeminim iikamki ninokninkin karamae nwowim wɪ simiir boini.

³ Mi ti iikamim yipiki Adi Komii siir yai aair boinmimauuuyim, sima iikam imiirin minam boini, kirie simiir hauuwim, simiir kwoin imiir kirie haiyiniuwam. Mi ta simiir yayia, iikam imiirin wɪ saeya kiprid haiginiuwi yipiki simiir kwoin imiirsi naingwoyimiyyokiyim wadie sibgu owam. Mi ta hiriinan yayia wɪ simiir nwoki wokmai-haiginiuim.

⁴ Mi iikam yipiki yaigina Adi Komii siir naeyiu ieya hauuwa simiir saiir boini, sima wɪ dimin taeminim sima simar swoki kinsiisnaeyim wɪ simiir boini. Mi yipiki Adi Komii siir yai imiir boinmimauuwi iki iikamim simiir, sima wɪ iikamim Adi Komii siir piugana saiirim wɪ simiir whinkinsiisi kirie simiir naingwo tibmiyya saeya nwowim.

⁵ Kara ha naingwowi kima iki yai nhirim kima ninokninkin karamaeyim simiir boin mi kariir kwoinin ha naingwowi, kima whiekakim Adi Komii siir yai kibiya saiirarar boinim. Ya tariigina ya dimin kirieki kirie waiwiiya tirana, saeyairga. Mi ti iikamim simiir yayim yipiki Adi Komii siir yai aiir boinmimauuim, yim ini ti iikamim yipiki yaigin kwirni yayim sima ninokninkin karam nwowim simiir boiniyim ini simiir haiburim. Mi inkamim yipiki ta yayia saiir yaimwokiyaimwowa saiir sibgu inkpit boini kimiirin mi tiriiginim sima iripa kimaka haingiriyu owi mi taka yai hiriinana ya wi Adi Komii siir yayia saiir hiriinan nwowi.

⁶ Ti kariir nomiiyauim, mhoiya kara kimiiram niti, kimiir kignakiyam mi kara kimiirin yaigina yipiki Adi Komii siir naeyu ieya hauuwa saiir nini boini kimiirin mi kara wi kimiir whinkinsiis haiginu rani. Mi kara kimiirin dimin nhirim Adi Komii siya nisimauuwim karir, kimiir boinmimauuwi mi kara Adi Komii siir yaimwokiyaimwo nhir imiir mi isimauuwi, yim tiriiginim, yim nikrani kimiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi.

⁷ Mi inkamim yipiki ii haini mi siya sibgu hain karamae nwowi mi iki iikam nhirim sima wi sibgu wakae sibgi rani. Nningaka. Mi iriipi hiriinan, inkamim irii sibgu tio karamae nwowiyin mi siya mwai wi sibgu wao rani mi iki iikam nhirim sima wi sibgu wakae sibgi rani. Mi ti dimin whiso yo wi miyiknan nwo rani, wi biyieki biyie nwowi.

⁸ Mi inkamim iyyin sibgu hain karamae nwowi mi iikamim sima wi panina ninokninkini, sima yayiyam nami? Nningaka, sima wi ninokninkin tani.

⁹ Mi ti hiriinan siyu kaimwowin mi iikamim sima yaigin kwir boini, yipiki iikam nhirkim ninokninkin karamae nwowa mi ta simiir yayia wi tiki iikam nhirim simiir kiyopsibgi haiginuwi.

¹⁰ Mi ti nu iirin, hinda tindan yaiginim kasakasa rani, siir nwowim. Mi ti yaiginim yim yaimwokakinairgim.

¹¹ Mi hiriinanki nuwi mi kara ti diminim inkam nwirki boinim kariir, kara wi ninokninkin tani. Mi siya wi ha naingwowi, kara om whiran inkamkin. Mi an kara wi ha mi aingwowi siya om whiran inkamkin. Mi krima wi iripa boin tani.

¹² Mi ya tariigina ya hiriinansika. Dimusi rani, kima minam naingwokim, kiriepai kiriepaiyim Adi Komii siir naeyu ieya hauuwim miipai miipaiyim sim miriiyam. Mi hiriinanki nuwi, kimiir kwoin komiyyin wi ti kirieyim simiir haiyim daingwo siir hiranki miipai miipai imiir miriiyam. Mi hiriinanki nuwi, Adi Komii siir iikamim simiir kwoinim wi hiriinan saeya kirie haiginuwi.

¹³ Mi iikamim sima yaigin kwir boini, yaigina sima ninokninkin karamae nwowa saiir mi sima wi Adi Komii siiramar ti swoki srii kirie simiir hauuim. Mi sima ta yayia saiir yaimwokiyaimwowa wa nwoki sibgu anaakninkii haiginuim iki iikam nhirim simiir.

¹⁴ Kara ha boini, siya wa tiri ta saiirin. Dimusi rani, kara Adi Komii siiram kwisboini mi siir inig iir hainanpraprasasi, ta yaigina kara ninokninkin karamae nwowa yipiki Adi Komii siya hauuwa kariir, ya kariir kwoinbudin sasar naingwo kwisboini mi kariir kwoinin yo ini hindira priiyakiiririn.

¹⁵ Mi hiriinanki nuwi, kara Biyan Inkam Komii siiramim wi kariir kwoinbud ieya kwisboinkii mi kariir kwoinin iriipi hiriinan. Mi mwai kariir kwoinbud ieya mi waowi mi kariir kwoinin iriipi hiriinan, yo wa mi waowi.

¹⁶ Mi kira nhwo kwisboini Adi Komii siiram mi siir inig iir mi hainanpraprasasi iki yaigin nhirim ti iikam ima ninokninkin karamae nwowim simiir mi sima wi panina ninokninkini ta kira boina saeya wadieki nuwi mi sima kiriirin wa nwoki boinim hiniin, tariigina ya yai mwoki yaimwo aeyairga. Mi kira yaigin kwirniyin wi hiriinanar boini, ha? Mi siya ta yayia kira boina saiir yaimwokiyaimwowa wi ninokninkin tani. Nningaka.

¹⁷ Mi kira hiriinan tiri mi kira Adi Komii siir inigin hiriyyar sibgu hainani mi ta kiriir yayia iki iikam nhir imiirin wi panina whinkinsiis haiginuwi?

18 Kara Adi Komii siirin minsi boin wadiekii, kara iki yaiginpai yaiginpaiyim sim boinikin. Mi ti yaiginim kara boiniyim kima ninokninkin karamae nwowiyim simiirin yi kara bidi haiburin.

19 Mi kara iikam nhirim Adi Komii siir pugana saiirim simaka nidwowi mi krma iripa ha haingiriyu owi Adi Komii siir inig hainanam mi kara biyyin ha niki aingwowi, kara diminin priei kipi boin yaigina krma ninokninkina saiirin mi ya tariigina wi simiir nwoki whinkinsiis haiginuwim wadie sima sibgu owam. Kara simiirin wi dimin whiekak boinmimauu rani, yaigina sima ninokninkin karamae nwowa saiirin. Mi tiki yayim yim wi simiir whinkinsiis haiginu rani.

20 Ti kariir nomiiyauim, diminim kima naingwowyim, kima yinisim praigakni kwoinan kipi naingwo. Kima inikamaeni kwoinan dwo. Mi dimin taemin biyeyim iikamkim sim napiyim simiir warar dinkin aingwoyokiyokigi, kima simiirin digumii haimriiyugig. Mi ti hiriinan siyiuin siirin hindara daingwo owouu iuguski, yinisimin iniiyibar niki owiyin siir hiriinan. Mi dimin miyyik miyyikim yipiki kima naingwowyim, yim ini inikamaeki sibgu aingwo omokiyim kwoin miyyikin ini simiir hiriinan ywowim.

21 Mi Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hir nwowa biya profet Aisaiaki si wankiya, ya iikamim yaigin kwir boiniyim simiirin hinina boinkikin, kara, Biyan Inkam Komii gin, kara pi ti iikamim yipiki Isrel simiir nuin siir hiranim simiirin pi yaeya yaigin boini, iikamim yipiki om whiranim sima simiir boinam. Mi yaigina kara simiir hauuwi mi sima wi kariir yai imiir boinmimauuwi. Mi kariir iikamim sima wi kariiram naingwo tibmii kin tani. Nngaka.

22 Mi hiriinanki niuwi, ti yaiginim yipiki Adi Komii siir naeyu ieya hauugiyim kimiir, sima iikam hauugiyim kimiir, sima iikam kimiir whinkinsiis haiginuwi, yipiki Adi Komii siir yai aiiram naingwo tibmii karamae nwowim mi sima wi saiir wakaeyam nwoki aingwowim. Ya wi tiriiginim yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiiyim wi simiir wara whinkinsiis haiginu rani. Mi wi ti iikamim yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmii kin karamae nwowim wi simiirarar hauuwi. Mi yim tiriiginim yim sima ini hiriyyar naingwowim Adi Komii siya kaimwokikaimwowaingin. Mi Adi Komii siir naeyu siya inkami kwoin hurworwokaii, dimin taeminim sima nisiimauuwim simiir boinmimauuwam, yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiiyim simiir whinkinsiis haiginuwankim. Mi hiriinanki niuwi mi wi simiir kwoin imiir nwoki whinkinsiis haiginuwim siiraramar nanaokoukaowim.

23 Mi Adi Komii siir iikamim sima iripa haingiriyu owi mi sima yaigina sima ninokninkin karamae nwowa saiir boini mi iikam nhirim yipiki ta yai aiir wakae ninokninkin karamae nwowi mi iikam nhirim yipiki Kraiis siiram naingwo tibmii karamae nwowi mi sima ha napninopkainaniyim mi sima wi ha boini, ti iikamim sima pi whaowaei.

24 Mi omkakim Adi Komii siir yai aiirarar boinmimauuwi, yaigina sima ninokninkina saiir mi iikam nhirim yipiki Kraiis siiram naingwo tibmii karamae nwowi ini hanin simiir kwirii idwokaiyim mi ti yayim simiir mi wakae karamae mi owi mi siya wi ha naingwowi, siya dimin miyyiknan bi tirkin. Mi ta hiriinan yaiya siir kwoinin wi saeya hugrimkripi.

25 Mi ti yayim siir kwoinawu hir nwokaiyim yim siya bi niki inokninkinwaokin mi mhoiyya sima wi idowiiyar nwowiguski. Mi siya niti, siya ogmwo wa nini huni mi siya wi Adi Komii siir inig iir hainani mi siya wi ha boini, tariigina ya kaimwoki kaimwoka, Adi Komii siya ini simaka nwowin. Iriig.

Sima iripar haingiriyu o Adi Komii siir inig iir sibgu hainanam

26 Iikamim yipiki kanaka ninkin apninopkai mriiyim Kraiis siir mai aiir, kima wakae! Mi iya kima iripa haingiriyu hainani Adi Komii siir inig iir mi kima wi hinina tir. Nwirin yio wi mwai dokwo wao mi nwirin yio Adi Komii siir mai imiir dowomwarkaiyu

mi nwirin yio wi yaiya Adi Komii siya n̄isiimauuwa siir, yio wi saiir boinmimauu mi nwirin yio wi yaigina kima ninokninkin karamae nwowiya wi saiir boin mi nwirin yio wi yaiya saiir ti swoki inkpit boinki kimiir mi kima whiekakar in wi hinina tir. Mi kima wi iikamim yipiki hapaiir nwowim wi simiir kwoin imiirsi daingwoyimyok mi kima ta saiirin hiriinanar tiri mi Adi Komii siir iikamim simiir naingwo tibmiiya wi kirie hiriinan saiirsi nwowi.

²⁷ Mi sima yaigin kwira kima ninokninkin karamaeya saiir boini mi saiirin nwiski mi boini mi nwoimgi mi boini ini mi owin, sima simar timi boin. Mi wim kima whiekakim simiirin wara boinam kipi naingwo. N̄ingaka. Biyin inkam nwirki tiki boin mi nwirin yio mhoi timi boin. Mi siya saiir boini mi ta yai aiirin wi nwirki ninkpit boinkii kimiiram in.

²⁸ Mi hapaiirin inkamki ta yai aiir ninkpit boinan inkam karamki niuwi mi inkam in yipiki yaigina kima ninokninkin karamaeya saiir boin in siya kimaka ninkin idwokaii mi siya wi ti yaiyim simiir kipi swoki boinmim in, siya hinda yaimikrimar didwo. Mi mhoiyya siya wi sasar boin Adi Komii saikan.

²⁹ Mi yaiya Adi Komii siya n̄isiimauuwa simiir, ya nwis mi nwoimuwakar timi boin saiirin. Mi iki iikam nhirim yipiki hir nwowim, yim ta yai aiiram maugi mi saiir hidgi, tari ta yaiya saiir yai mwoki yaimwowim ini Adi Komii siir yasi hirirua, iyie? Siir tani.

³⁰ Mi nwirin yio wi hindara boin mi Adi Komii siya ti yai imiirin wi inkam nwirni n̄isiimauuwi. Mi siya wa n̄insiin okwokii ti yai imiir ninkpit boinkiyam mi inkam in bi boin in yio wi hindara didwo tani.

³¹ Mi hiriinan tiri mi kima Adi Komii siir yaiya wi nwinwira nwinwira dokwo boin. Mi ta hiriinan saiirsika mi kima whiekakar in wi nwoki inokninkin in Adi Komii siir yai aiirin mi kimiir naingwo tibmiiya wi kirie nwoki owim.

³² Mi ti iikamim yipiki ti dim in taemin in Adi Komii siir naeyiu ieya priihauuwim simiir haii, Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwim mi sima simiir kwoin in mi simiir yaiyim simiirin sibgu kigrirao.

³³ Dimusika? Adi Komii siya dim in taemin in iripa bi nitapiyokin. N̄ingaka. Adi Komii siya ha naingwowi, kima iripa haingiriyu owim, siir inig iir hainanam mi kwoin miyik haiyam mi sibgu idwowim mi kwoin hiinsima nwowim mi kwoin whirkiwhiruwu nwowim.

³⁴ Mi tiki wig hiriinan in sima iripa kimaka haingiriyu owi Adi Komii siir inig iir hainanam, yim sima hinda yai mikrimar dwo. Mi nim krima pi simiir kigninkin boin tani iki iikam nhirim simiirin naingwo tibmii kniyim simiirin. Mi ti dim in in siir boini, siyu komiyyin Adi Komii siir yokwo aiir nwowin yio hinina boinkin, wigim bi sima nidwokaii, sima wi inkamim inig komiigakim wi simiir hiriinan kipi nwo.

³⁵ Mi sima dim in ninokninkin in tiri mi sima wi simiir omaka hiriir dam mi simiir kam imiirin wi hir tiri sr̄iyu ti dim in in Adi Komii siir yai aeya boina saiir yaimwokiyaimwowa. Ya hiriinan siyu in siyu miyik rani, iya kima Adi Komii siir inig hainaniyim siir omaka aiir mi wigim saiirar kipi boin.

³⁶ Mi kima kariir yai aiir wakae karamae dimusi nwowi, ti kara boinkiyim wigmi mi wim kima simiirin kimidiniya yaeya yai boin? Mi kima hiriyar naingwowi, Adi Komii siir yaiya biyin kimiiram arar nitka, aniya? N̄ingaka. Mi iikamim Adi Komii siir yai aiir ninokninkin in ini kima kimar ywowiskiyim, aniya? N̄ingaka.

³⁷ Mi kimiir nwirin ha naingwowi, siirin yai Adi Komii siya hauugin mi siya ha mi aingwowi Adi Komii siir naeyu in siya siyar naingwo hauugin kiriepai kiriepaiyim siirin mi siya wa dinokninkin, ta yaiya kara winkiya kimiiram kimiirin Adi Komii siya n̄imbingikin ta yai aiir wakaeyoknam.

³⁸ Mi ti hiriinan inkam in ta yai aiir nikwowaisii mi wim kima iriipi hiriinan, wi siir timi ikwowaisii.

³⁹ Mi hiriinanki niuwi mi ti kariir nomiiyauim kima ti dim in taemin in Adi Komii siya

n̄isiimauuwi k̄ima boin̄m̄imauuwam, w̄i s̄imiir s̄imiirar daingwokwonanae m̄i t̄i kam̄im ȳipiki w̄i yaiḡina k̄ima ninokn̄ink̄in karamae nwowa saiir boin̄i m̄i k̄ima s̄imiirin w̄i igbid kamiyau kipi hai.

⁴⁰ M̄i k̄ima Adi Komii siir in̄ig iir hainani m̄i ik̄i dim̄in taemin̄im s̄imiirin s̄ibgu s̄ibgu t̄ir m̄i s̄ibgu s̄ibgu kiiriimdiȳu haiḡin. M̄i iikam whiekak̄im diriirar kipi boinswo. N̄ingaka. Iriig.

15

Pol siya Kraisi siya naonama m̄i siya swoki insiin idwowa saiir boink̄in

¹ M̄i tariinan̄in t̄i kariir nomiiyauim, kara minan naingwowi, k̄ima ta yai w̄in k̄ibiya ȳipiki biigi bīi kara boin̄m̄imauuwa J̄isis Kraisi siira, saiir daingwowarkaigi. K̄ima t̄i yai imiir wakaeyim m̄i kimiir kwoin̄im in̄i kir̄eyar ywokiyim.

² Ihi, in̄i ywokiya ta yai w̄in k̄ibiya kara kimiir niki boina m̄i k̄ima saiirin h̄iriirar nonkwor̄inukripk̄aii m̄i kimiirim w̄i saeyar nanmaiwarkainaei. M̄i h̄iriinan karamaeki niuwi m̄i k̄ima w̄i hindara priinaingwo t̄ibmii k̄ini.

³ M̄i yaiya kara J̄isis Kraisi siir h̄irank̄i kara haiya ya kara bidi boin̄m̄imauuwa kimiir. Taka yaiya ya yai whoimoni rani. M̄i ta yaiya ya h̄iniina boinka, J̄isis Kraisi siya k̄rimiir dim̄in biȳeyim s̄imiirsi naok̄in, ta sima winboink̄iya biya Adi Komii siir yokwo aiir saiir h̄iriinan.

⁴ M̄i siya ha naonamin̄ m̄i sima siirin kimidiniya ienau haingikaigi m̄i īi kwoimaka siirin Adi Komii siya swoki hidn̄insiin idwoki. Yim sima biya ta Adi Komii siir yokwo aiirin t̄i h̄iriinan dim̄in kaimwo imiirar m̄i winboink̄ikim.

⁵ M̄i iya Adi Komii siya J̄isis Kraisi siir hidn̄insiin idwowa m̄i siya biyin̄ Pita siir h̄iriir yimbiam m̄i mhoiia siya siir aposel kam̄i uur nwiso s̄imiir h̄iriir yimbiam. M̄i sima siirin warar bidi m̄i kigiyim.

⁶ M̄i mhoiia, siya iikam whiekak̄im naingwo t̄ibmii k̄iniyim s̄imiir h̄iriirin idowiiyar yimbiam m̄i sima in̄i siirar m̄i kigim. M̄i t̄i iikamim ȳipiki siiram naingwo t̄ibmii k̄inim m̄i siir siȳu iir napim, 500 bidi haiburim. M̄i t̄i iikamim s̄imiir n̄hirim yim ina niki owim m̄i n̄hirim yim bidi yaokaowim.

⁷ M̄i mhoiia siya Jems siir h̄iriir yimbiam m̄i siya siirin b̄idiyar m̄i kigiyin. M̄i siya siir aposel kam̄im s̄imiir h̄iriirin ha m̄i imbiyamim m̄i sima siirin b̄idiyar m̄i kigim.

⁸ M̄i mhoigi mhoiian̄ siya ha n̄tin, kimidiniya kariir t̄iriir yimbini. M̄i kara siirin b̄idiyar m̄i kigiyin, ȳinisim̄in siir yopiia siirin siȳumwoni naokaina karam nwowiyin siir h̄iriinan.

⁹ Dimusi rani, kara in̄i aowa ywowin̄ kara in̄igak bīi nwokin. M̄i an kara in̄i t̄i J̄isis Kraisi siir aposel kam̄im s̄imiir aowa ywowin̄. Dimusi rani, biya Adi Komii siir iikamim h̄inda t̄inda nwowim s̄imiirin kara t̄irbugim. M̄i kara tariinan̄in t̄i h̄iriinan kwoin̄ asi naingwowi. Kara inkam paiḡipaii rani, J̄isis Kraisi siir aposel inkam nwowamin̄.

¹⁰ M̄i dimusi rani, kariirin̄in Adi Komii siir naingwobumbuwa, saeyar nitmaisok okwok̄in m̄i kariirin̄in saeyar k̄insiis haiḡinuḡin. M̄i tariinan̄in kara in̄i J̄isis Kraisi siir aposel inkam nwowin̄. Kariirin̄in kwoin̄ m̄i ȳik̄in Adi Komii siya hauugin̄ m̄i siya whisarii bīi nwokiyamk̄in. N̄ingaka. Kara m̄i komiia siya hauuwa saiirar m̄iriin̄in m̄i ta m̄iia kara m̄iriia in̄i ik̄i iikam n̄hirim m̄i yim s̄imiir haibura. Kara ta m̄iia kana kanar bīi m̄iriugin̄. N̄ingaka. Adi Komii siir naingwobumbuwa saeya kanakar nwoka. M̄i taka īi aiirin̄, ta naingwobumbuwa t̄i m̄i imiirin̄in sasar m̄iriiskika.

¹¹ M̄i t̄i dim̄inin̄in ȳo dim̄in Komii rani. Dimusi rani, k̄rima whiekak̄in kimiirin̄in ta Adi Komii siir yai kibi aiirarar m̄i boin̄m̄imauugin̄. M̄i ta yaiya saeyairga k̄ima naingwo t̄ibmii k̄ina. Iriig.

Iikamim naokaowim wa swoki insiin idwodwowi

12 Mi ta yaiya krɪma boinmɪmauuwa saiir yaimwokiyaimwowa ya hinɪnga. Iya Jisis Kraisiya naonama, siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwo. Mi hiriinanki niuwi mi kimiir nhirim hiriinan dimusi boinkim, iikamim yipiki naokaowim sima wi swoki insiin idwo rani. Mi sima ti hiriinan boinim, sima ini habwowhaenan ywowim mi sima ti hiriinan yai biyie asi boinkim.

13 Mi simiir yaiya kaimwokiswo mi ta Jisis Kraisiya naonama Adi Komii siya siirin wi di swoki hidninsiin idwowi.

14 Mi ta Jisis Kraisiya naonama mi Adi Komii siya siirin hidninsiin idwo karamkiswo mi ta Adi Komii siir yaiya ta inokinok krɪma boinmɪmauuwiya saeya wi naekak di ywowi. Mi hiriinankiswo mi kimiir naingwo tibmiiya Adi Komii siir yai airam nwowa ya wi naekak di ywowi.

15 Mi ti iikamim simiir yaiyim sima yai kaimwokiswo mi ta yaiya iikam imiir krɪma boinmɪmauuwa Adi Komii siir mi imiir, yim wi pi yiksisaeyin. Dimusi rani, nim krɪma iikam imiirin min nowomwarkaiyugim, ta Jisis Kraisiya naonama mi siirin Adi Komii siya swoki hidninsiin idwowa saiir. Mi simiir yaiya saeya yai kaimwokiswo mi Adi Komii siya ti iikamim naokaowim simiirin wi hidninsiin idwo rani, omwai hiriayar waiyayokiyokiyamin. Ningaka.

16 Mi Adi Komii siya ti iikamim naokaowim simiir hidninsiin idwo karam nwoi mi wi iripi hiriinanar pi mi tirin, siya Jisis Kraisiya siirin wi di mi hidninsiin idwowi, iya siya naonama.

17 Mi Adi Komii siya Jisis Kraisiya siirin hidninsiin idwo karam nwokiswo ta siya naonama mi ta kimiir naingwo tibmiiya Adi Komii siya namaiwarkaina kimiir ya wi dimin komii di ywowi. Mi hiriinan nwokiswo mi wim kima wi iikam miyiknan di ywowi Adi Komii siir whwonkam idan.

18 Mi ta yaiya ti iikamim sima boina saeya kaimwo nwokiswo mi Adi Komii siya iki iikamim naokaowim simiirin wi hidninsiin idwo rani. Mi mhoiia ti iikamim naokaowim, yipiki Jisis Kraisiya siiram naingwo tibmii kinim, sima wi omwai Adi Komii saika waiyayokiyokii rani, sima wi hiriayar nonkwobumbuninkin iuguskii.

19 Krɪma Kraisiya siiram daingwo tibmii kin mi siiram dwokwokin. Mi krɪma siiram in ti iyim ti tariinan krɪma nwowim ti nu iir, simiiraramar nwokwokini siiram in, krɪmiir whinkinsiis haiginuwam mi krɪma wi iikam miyiknan nwo rani, nim wi siyu biyieki biyeyin si nwoi. Mi mhoiia krɪma naowi mi krɪmiir naingwo tibmiiya Jisis Kraisiya siiram naingwo tibmii kina, ya wi krɪmiir whinkinsiis haiginu rani. Mi mhoiia iki iikam nhirim krɪmiirsiyin wi naingwoyimyok prasae di kini. Mi sima krɪmiirin wi hinina pi boinin, krɪmiir kwoinin yio ini biyie yowin.

20 Mi sima wi hiriinan di boini. Dimusi rani, Adi Komii siya mhoiia wi krɪmiirar mi whinkinsiisi. Adi Komii siya Jisis Kraisiya naonama mi siya siirin bidiyar swoki hidninsiin idwowin. Ya ta yaiya ya yai kaimwowairga. Mi dimusi rani, Adi Komii siya hiriinanar tirkin. Mi krɪma ta saiirin ina ninokninkinim, siya ti iikamim naokaowim simiirin wa mi hidninsiin idwowi.

21 Mi tariinanin, dimusi rani, ti inkam nwiruwam Adam siir dimin biyieya saiirsika, iikam, whiekakim wi asi naokaoyokiyokii. Mi yio ti inkam nwirin Jisis Kraisin, yio dimusi rani, yio siir mi aiirsika mi ti iikamim naokaowim, simiirin wi Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwowi.

22 Mi iikamim Adam siir yinie nwowim, nim krɪma iripi hiriinan nim krɪma wa mi aowi, krɪma wi ii prɪei nwo rani. Mi ti hiriinan siyuin, iikamim yipiki Jisis Kraisiya siir piugana saiirim yipiki wi mhoiia naowi, Adi Komii siya krɪmiirin wi yaripar swoki hidninsiin idwodwoswokii iripa saika sibgu oyokiyokiikaeyamam.

23 Mi siya krɪmiirin wa swoki hidninsiin idwowi iya siir kwoinkar naingwowi krɪmiiram saiir. Jisis Kraisiya biyin krɪmiir dimin biyie imiirsi naowin mi siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwo. Mi mhoiia Jisis Kraisiya swoki iti mi krɪmiirin wi

Adi Komii siya swoki hidninsiin idwowi, yipiki, Jisis Kraiis siir pugana saairim.

²⁴ Mi iya Kraiis Jisis siya swoki iti mi ti dimin taeminim yim wa digii mi digworaekwowim ti nuin siir kigirkakiyim simiir kirieyim yim wi siyar digiguski. Mi kamim bii nwowiyim mi gavmani inkam ikim, yipiki siir mi inaka nantamyiriyirim mi Setan ni isidin yio iriipi hiriinan. Mi Jisis Kraiis siya siir iikam imiirin mi digworaekwo ikim, yim siir Adin, Adi Komii siir hauugii mi yio siya wi inkam komiinan namidwokaiyuwi simiir kigirkakamin.

²⁵ Mi simiirin wi Jisis Kraiis siyar kigirkaki mi wi ta iya siya siir sau omom iir hainurugi, wi saair nadigiwuwi mi siya simiirin wi hiriyar nonkworinu kripkaii siir whinkwo paekwoni.

²⁶ Mi diminim mhoigimhoii siya tibusgii, yio krimiir naoni siyuweya mi yio ti diminin yio wi hiriyar digiguski.

²⁷ Dimusika? Adi Komii siir Yokwowa ti dimin iirin hiniina boinka, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim Jisis Kraiis siir inarar bidi yonkwo digim. Mi ta yaiya ya ha boinka, ti digworaekwowim yim ini Jisis Kraiis siir whinkwo paekwoni aowa arar nwowim. Mi dimusi rani, Adi Komii siya digworaekwowim Jisis Kraiis siir whinkwo paekwoni aowa kinar ywowim. Mi ta hiriinan sairsika, Adi Komii siya wi Jisis Kraiis siir whinkwo paekwoni nwo rani. Nngaka.

²⁸ Mi Adi Komii siya ti digworaekwowim Jisis Kraiis siir whinkwo paekwoni aowa kina nwodigi mi yio siyarin Adi Komii siir yinisimin simiirin wi siyar kigirkaki. Mi yio Jisis Kraiis siyarin wi siir Adin siir whinkwo paekwoni nwo. Mi digworaekwo whiekakim simiirin wi Adi Komii sasar kigirkak swowi.

²⁹ Mi yim ti iikamim yipiki ha boinim, Adi Komii siya iikamim naokaowim simiirin wi swoki hidninsiin idwo rani mi sima wi piki hiniin siyuwin op siirsi baptais haiginiuwu, iki iikamim naokao imiirin? Mi simiir yaiya saeya kaimwo nwokiswo mi Adi Komii siya wi iikamim naokaowim simiirin wi hidninsiin idwo rani. Mi sima iikamim naokaowim simiirin wi op panina baptais haiginiuwu iikamim naokaowim mi wi piki hiniin dimin kibiyin si nimbiam, ti dimin iirsiyin, ha?

³⁰ Mi simiir yaiyim sima yai kaimwo nwokiswo mi krima Jisis Kraiis siir iikamim simiirin wi hiri hiri dimuam boinaei ta Adi Komii siya simiir hidninsiin idwowa sair hiriinan sair. Mi iikamim yipiki naokaowim, sima swoki insiin idwo karamae nwo mi nim krima wi Adi Komii siir mi aair mrii rani mi wi iki iikamim yipiki krimiir nisomaowam tirim wi simiiram nam tani. Nngaka.

³¹ Ti kariir nomiyauim, iikamim inokinokin kariir nisomaowam tiri. Dimusi rani, wim kima ini Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis ini siir pugan aair nwowim. Yio ti diminin, yio kariir kwoinin maigimaiga, siya nwowiyin yio siir dimin mwokimwo ieya mi ta hiriinan sairsika, kara ta yaiya kmiir asi boinkika.

³² Mi kara nuan inkamim simiir kwoin ara nwokiswo mi an kara wi iki mwanhu mi wra minim om Efesas hiranim simaka bidi pimi intowin. Mi kara wi piki hiniin dimin kibiyin siir ti haii siir hirankin, ha? Mi kaimwoki nuwi, ta yaiya iikamim naokaowim yim wi swoki insiin idwo rani. Mi krima iikam nhirim simiirin wi hiriinanar kigninkin boinkii, daingwo, owouugi mi mhoiya krima naemin naei mi opin kwiyaei mi krima ha naonami mi nim wi hindara nwoki digiguskiyim. Mi ti hiriinan boiniyim sima, sima yai miyikni boin tani, nim krima ina ninokninkinim. Krima ti sima tira, sair hiriinan kipi tir.

³³ Ti yaiyim simiir wakaeki, iikamim yipiki kwoin bibiyie naingwowim wi sima kiyipsibgi haiginiuwu iki iikamim yipiki simaka napriririm simiir kwoin imiirin. Yim tiki yaiyim yim yaimwo imairim. Wim wi nhirkim pi kiyipsibgi haiginiuwu kima sibgu daingwo mi simaka kipi napririr.

³⁴ Wim kima kipiinan bi nwokim mi kwoin miyik bi naingwokim mi kima wari dimin biyeyim kima tirim simiirin digiumii haimriiyugig. Mi kmiir nhirim yipiki Adi Komii

siir yai aiir ninokninkin karamae nwowim simiirin kara pi ti hiniina boini mi kima wi nididkakar nwowi. Iriig.

Mi iikamim naokaowim sima swoki insiin idwodwowi simiir piuim yim wi sima nwowi

³⁵ Mi kam nhirim yim wi hiniina boini, ta yaiya iikamim naokaowim simiir boina sima swoki insiin idwodwowam, ya yai paii rani. Mi iikamim naokaowim sima wi panina swoki insiin idwodwowi? Mi sima wi paka hiniin piua sae haii?

³⁶ Mi sima hiriinan boini mi an kara wi hiniina boini, kima inkam paii rani, wakae! Mi kira dimin whirni nid haingikaii mi siya wi aisiima niki whaksisauu rani. Mi mhoiia siya ha kinanpiyiknainii mi wa mwriinanainami. Mi kima dimin nidin opak nwowiyin siir haingikaii mi siya wi swoki whak rani mi wi mi mwriinanainam tani. Mi iikamim yipiki naokaowim sima wa swoki insiin idwowi, ti dimin nidin waibrosin kima haingikaigiyin mi ha whaknanainiyin siir hiriinan.

³⁷ Mi diminin kira haingikaiiyin siir nidin nid komii rani. Kira nhwo iir bi ninkinkin. Nningaka. Mi iia kira nid iir haingikaiiyim mi mhoiia pi nhwo ieya whaknanainii.

³⁸ Paenid nhirin yio si piua pi sai mi owi mi nhirin siyin yipi sai mi owi. Mi Adi Komii siya hinda siir kwoin ara naingwokiyin mi ti diminpai diminpaiyim simiir nhwoim ina yimbimbiiyamim.

³⁹ Mi diminpai diminpaiyim sima piu kwiruwa bi nwokim simiir piuim ini kipa kipa ywowim. Inkamim yim sima piu mi nuan wraisuim yim sima piu mi ipiyinim yim sima piu mi anasuim yim sima piu.

⁴⁰ Mi ti diminpai diminpaiyim yipiki ninomor kou hir nwowim, yim simiir piuim yim ini sima mi owim. Mi tiriiginim yipiki ninomor kou hir nwowim, simiir dimin kirie kibi kibiyim paenan niuyaeiyim yim ini sima ywowim. Mi tiriiginim yipiki ti nu iir nwowiyim yim simiir dimin kirie kibi kibiyim paenan niuyaeiyim yim ini sima mi owim.

⁴¹ Mi yio bieni dimin kibiyin paenan niuyaiyin yio ini sai mi owin mi bwani dimin kibiyin paenan niuyaeiyin yio ini sai mi owin mi nauun whiekakim yim iriipi hiriinan, sima whiekakar in iripa bi mi okim nhirim simiir kirieya paenan niuyaeiya ini nhirim simiir imiir haiburim.

⁴² Mi iia Adi Komii siya iikamim naokaowim simiir hidninsiin idwowi, simiir kwoinbudin omwai hiriinar waiyayokiyokiiyam, yim wi ti hiriinan nwowi. Krimiir piuim ini ti dimin nidin krma haigiiyim numir ini simiir hiriinan ywowim. Mi iia iikam ima naowiyim mi krma simiir piuis biyeyim pi iriipi hiriinan ieyar mi haingikaigii. Mi ti piuim sima bi kimiminkiikim pa whigi sasauwi mi ti piuim Adi Komii siya hidninsiin idwowi mhoiia sima wi swoki whii rani. Nningaka.

⁴³ Mi ti piuim ti ienau krma haingikaigiiyim, yim miyik rani. Mi ti piuim Adi Komii siya hidninsiin idwowanim, wi sima nwowi piu wadieki wadieyin. Mi piuim tiki krma haingikaigiiyim yim kirie rani. Yim ini opair ywowim. Mi ti piuim wi Adi Komii siya hidninsiin idwowi, yim tiriiginim yim kirieki kirie ima.

⁴⁴ Mi ti piuim ti krma haingikaigiiyim, yim nuan piu ima. Mi ti piuim wi Adi Komii siya hidninsiin idwowi, yim ti piuim yim wi ninomor kou hiran piu win nwowi. Nuan piuim mi ninomor kouan piu ikim.

⁴⁵ Taka yaiya ya ini Adi Komii siir Yokwo Komii aiir nwoa. Adi Komii siya biigi biiyin Adam siirar nonkwokwokikin. Siyargin inkam kungu knin yipiki ti nu iir napriririn. Mi Jisis Kraiis siirin inkamin ninomor kouwanin sima siirin hiniin boinkikin mi Adamn yipiki mhoiia nwowin, krimiirin wi kwoinbud win siya hauuwi mi krimiirin wi siyar tirkii, omwai hiriinar waiyayokiyokiiyiamim.

⁴⁶ Mi yim ti piuim ninomor kouanim, krma wi bi simiir niki hai rani. Nningaka. Krma biiyin wi nuan piua wi saiir haii mi mhoiia wi ti piuim ninomor kouanim wi simiir haii.

⁴⁷ Adi Komii siya biigibiiyin Adam siirin nuni nonkwokwokin mi Jisis Kraisin, ti mhoiyan Adamn, yio ninomor kouanki nitkin.

⁴⁸ Mi nim iikamim yipiki ti nu iir nwowiyim, nim krīma ini Adam siir kwoinbudin ini siir hiriinan ywowim yio Adi Komii siya krīmiirin nuni nonkwokwokikin. Mi nim krīma iikamim yipiki wi ninomor kou hir nwowi, nim krīma wi ti inkam nwirin, Jisis Kraiis nikiuwiyin, nim wi siir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyiyin nim wi siir haii.

⁴⁹ Mi dimusi rani, nim krīma ini ti nu iir nwowim Mi hiriinanki niuwi mi nim ini Adamni hinin ywowim, ti inkamin ti nuin siir tiranin. Mi ti hiriinan siyūin, mhoiia ninomor kou hir nwowi, nim wi Jisis Kraiis siir hiriinan nwowi, tiki inkam nwirin ninomor kouanin.

⁵⁰ Mi ti kariir nomiiyauim kima wakae! Kara kimiir boinki, ti piuim, ti nuin siirim, Adi Komii siya kigirkakiyiyin, hiriirin wi wara nam tani, hir nwowamin. Mi digworaekwowim yipiki naokaowiyim mi whiiyiyim, yim wi ti omin ti digworaekwowim naokao karamae nwowiyim, yim wi simiir hiriir wara nam tani. Niingaka.

⁵¹ Wakae! Panoo kara kimiirin pi yayiyim aowa nwowim simiir boinkii. Mi krīma Kraiis Jisis siir iikamim krīmiir nhirim krīma wi nao rani mi krīma wi hiriinan tir tani. Mi krīmiirin Adi Komii siya boinkii mi krīmiir piuim yim wi sima nwowi.

⁵² Mi Adi Komii siya siir paekwosim imiir boinkii, kid maskiyam mi wi kimiminki rani, wi sinani hanin sinankii mi ti krīmiir piuim wa ninkpitki, iia ti kid ieya maskii. Mi ti iikamim naokaowim, simiirin wi Adi Komii siya hidninsiin idwowi, yim wi swoki ao rani. Niingaka.

⁵³ Adi Komii siya krīmiir piuim wi simiir tirki yaeya piu nwowamin. Mi saeya ninomor kouan piu nwowi mi saeya wi wai piu nwo rani. Niingaka. Sima wi hiriinanar nwoyokiyokiikaeyami.

⁵⁴ Kaimwoka, ta piua nu tirana ta krīma haingikaigiya, mhoiia saeya piu win nimbiyami mi wi hiriinan wadieyar nwoyokiyokiikaeyami. Mi ta piua yipiki naonama, mhoiia saeya swoki insiin idwowi mi wi pi ninkpitkii mi wi sai nwowi mi ya wi kwoinbud winin siir haii mi saeya wi hiriinar nwoyokiyokiikaeyami. Mi ta ii aiirin mi ta yayia Adi Komii siir Yokwo Komii aiir nwowa ya wi digi digar nwowi. Ta yayia ya hinina boinka, nao aiirin Adi Komii siya bidi ikwowaisii iguskiya. Mi iikamim mi aokaonanaeyim yim iriipi hiriinan siya bidi mi onkwobumbuninkinkiyim.

⁵⁵ Mi hiriinanki niuwi, hiriinan tiri mi iikamim wi swoki aokao rani. Niingaka! Mi nao saeya wi krīmiiram swoki it rani, krīmiirni owakiyam. Niingaka.

⁵⁶ Mi tariinanin krīma wi hiriinar kimpipisu kripkaii mi wa mi aowi. Dimusi rani, ti dimin bibiyeyim krīma tirim simiirsika. Adi Komii siir siyu komii krīmiir bidiyar yisiimauuwun dimin bibiyeyim krīma tirim simiirin. Mi ta iia ti dimin bibiyeyim ti krīma tirim mi siyu komii ikin, yim wa digiguski.

⁵⁷ Krīmiirin Adi Komii siya whinkinsiiskin. Mi krīmiir Biyan Inkam Komiiyiyin Jisis Kraiis siya bidi yonkwobumbuninkinkiyim dimin biyie sair kirie imiirin, yipiki krīmiir tiriya, krīma naokaonanaeyam. Mi hiriinanki niuwi mi krīma wi Adi Komii siir ti boin wadie mi siir inig iir ti hainan.

⁵⁸ Ti kariir nomiiyau kingi kinim, yipiki kara naingwokwonanaeyim, kima sibgu dokworinu mi ta yaimwokiyaimwowa kara kimiir boina sairram daingwo tibmiikin. Kimiir kwoinim kipi swoki kisina mimin ti diminim kara boinkiyim simiirsiyin. Kima kirie hiriinar dwokripkai mi ta Biyan Inkam Komii Jisis Kraiis siir mi aiirarar mirii iski. Mi wim kima ta sairin ina ninokninkinim, ta kimiir miia yipiki kima miriia Biyan Inkam Komiiyiyin Jisis Kraiis siiram ya wi hindara priiyokaeyam tani, ya wi naeyar budi. Mi hiriinanki niuwi, tariigina saeya hiriinan tiri mi ni kira tari siir mi kibi aiir miriigin. Iriig.

16

Umirim Adi Komii siir iikamim simiir whinkinsiis haiginiuwi ikim

¹ Mi tariinanin kara kimiirin pi min boinkii, wari umirim kima haingiriyu haiginuim simiir nhirim iikamim yipiki Adi Komii siirim om komii Jerusalem hir nwowim simiir ti whinkinsiis haiginu. Mi iikamim Adi Komii siirim nu haimii Galesia hiranim kara kimiirin ti hiriinan siyu kaimwo iirar mi boinkii wim kima iriipi hiriinanar timi tir.

² Mi ti umirim ti kima haiiyim, ti miyiyim kima miriyyim simiirsi, kima irira nwiniran sande sandeyim ti umirim simiirin haimii haimiyyim ha timi kiyau haigirarao. Mi iya kima umir budie haiiyim kima komiiyar timi haigi. Mi iya kima sapisap mi haiiyim, kima sapisapar timi haigi. Mi iya kara niti kima wi mi komii mirii rani, umir iripa haingiriyu haiginamin simiir hauuam.

³ Mi kima kimiir kam nhirim simiir dimbin ti umirim kima haingiriyu haiginim simiir hainamim om komii Jerusalema hiriir. Mi iya kara niti mi kara simiir miyiyim wi yokwoni winkii sima hainamim ti umir imaka iki biyan kamim naingwo tibmii kiniiyim simiir nini hauugigam. Mi ti kamim ti kima nimbiniim, simiirin wi kara nikropkii om komii Jerusalema hiriir.

⁴ Mi kara ha naingwowi, ini mi owin karar mi ami om komii Jerusalema hiriirin mi sima wi kanakar ninkin ami. Iriig.

Pol siya om Korin hiran iikamim simiir kignakiyam tirkin

⁵ Kara kimiirin wi mhoiyya nini kignaki. Kara wi nu Masedonia hiriir niki ami, biyin wi hiran nu iir niki boinmimauuwi Adi Komii siir yai airin.

⁶ Kara kimakan wi ii priei nwonaki rani. Mi tari wi hiriyyar tiri, kara wi bwan hoimgak rigar nwowi iya opudgi hugi mi iya naoki mi kininaei. Mi mhoiyya kara om whira namam naingwowi, kariirin wi kima whinam mi kariirin wi siyu hir tini whinapyikiugig.

⁷ Kara kimiirin hindara nini kignakiyim mi ha swoki kwamsauim pi boriisopi. Biyan Inkam Komii siya kariiram naingwowi, kara kimaka bwanim wi iuwarigar nwowi.

⁸ Mi kara wi om Efesas tirar nwowi mi wi ta yaewou nae komiyya Pentikos dapiya wi saeyar nimbiyami.

⁹ Tariinanin kara tirar nwowamar tiri. Dimusi rani, ti omin siir tiran iikamim yim sima Adi Komii siir yai aair wakaeyam tiri. Mi kariir siyuin yio bidi kiwakiyin ta mi komiyya Biyan Inkam Komiiyin siira, saiir miriyyam siir yai aair boinmimauuam. Mi ta mi airin sau omom whiekakar nikidugar winti wi dig nwo rani.

¹⁰ Mi Timoti siya kimiram niti, kima wi siir boinwin akamie. Mi siya kimaka waraur nini onii, kima siirin wi sibgu kigrirao siya mirii Biyan Inkam Komii siir mi aair, kariir hiriinan.

¹¹ Mi kima siirin wi hinina kipi boin, siya inigak rani kima wi hiriinan kipi tir. Kima wi siir whinkinsiis haiginu mi siya kimiramim wi kwoin maigimaigakakar niki itim. Mi kara siiramim wi tirar niki okwokinim tiki nomiiyau nhirim naingwo tibmiiyim simaka.

¹² Mi tariinanin kara pi krimiir nomiiyauin Apolos nikiiuwiyin pi siir boini. Kara siirin minam nimpwirwir sriigrpkaii, siya iki nomiiyau nhirim simaka ninkin itim kimiir kignakiyam. Mi siya tariinanar namim pi boriisopi, mhoiyya siyuin rirmiyya nwokii mi siya wi haini niti kimiir kignakiyam. Iriig

Mhoigi mhoiyyan yai nhir ikim

¹³ Mi kima sibgu mintirao mi naingwo tibmiiya Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiiya sibgu donkworinu. Mi kima siirin digiumii kipi haimriiyugig. Mi kima kipi nidid, kima sibgu dokworinu kripkai.

¹⁴ Mi kimiir miipai miipaiyim kima miriyyim kima iikam nhirmiyamim warar daingwokwonanaei.

¹⁵ Kima Stefanas simiirniiyin ina ninokninkinim nu Grik hirin simaniiyar naingwo tibmiigim bigi biyiyin. Sima mai komii aiiar mariigim Adi Komii siir iikam imiir whinkinsiisamin. Kima ti kariir nomiiyauim, kara kimiirin pi igao yai boinkii.

¹⁶ Kima simiir yai imiir wakaeyokna mi kamim yipiki simaka mariiyim, simiir yai imiirin iriipi hiriinan wara. Mi simar mi triya sair hiriinanar timi tir, simiir siyiu iirar timi ap.

¹⁷ Mi taka iya kara maigimaigra asi nwowi. Dimusi rani, Stefanas, Fotyunetas mi Akaikas simiirsika sima kariiram nitkim. Mi wim kima kariiram bi nitkim mi yim sima nikrani, bidiyar yitim kariiram.

¹⁸ Kima ta sair dinokninkinki, sima maigimaigra kariiram tiri kara nwowim ta sima mi triya maigimaigra kima nwowam sair hiriinan. Mi hiriinankiniuwi mi kima ti hiriinan kamim simiir diisiimauu mi simiir dokboinmamaigra haiginu.

¹⁹ Ti iikamim yipiki Adi Komii siir inig iir haingiriyu hainaniyim iripa iki om nhirim nu komii Esia hiranim simiir hiranim, sima kimiir nokboinmamaigrikim, Akwila mi siir wig aeya Prisila mi iikamim yipiki iripa Adi Komii siir inig iir haingiriyu hainaniyim simiir omaka hir, sima kimiiram naingwokwonanaei. Mi sima kimiirin pranae pranae bi nokboinmamaigrikim.

²⁰ Mi ti nomiiyauim ti om Efesas tiranim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kinim, sima kimiir nokboinmamaigrikim. Irni nwirni nokboinmamaigriyim nomiiyaunan hinda dapirindinam.

²¹ Mi tariinanin ta yokwowa Pol kariir ingi ingar nonkwo winkika mi kara kimiiram ha nokboinmamaigrikim.

²² Wi Adi Komii sasar hauu iski, hik komiigi komiia ti iikam yipiki siiram naingwokwo karamae nwowim simiirin. Kara kimiiram minam naingwowi krimiir Biyan Inkam Komiiyin siya pi nitsauuim.

²³ Mi kara inokininokin wi Biyan Inkam Komiiyin Jisis wi siiram srinanaei siya whinkinsiis haiginuim siir naingwobumbu komii aeya. Mi ta siir naingwobumbuwa wi kimaka hiriayar nwoki okripkaiyim.

²⁴ Kara kimiiram nhami nhami naingwokwo rani, yipiki kima kanaka haingiriyu okiyim Jisis Krai siir iikamim. Iriig.

2 KORIN

Mi iya Pol siya nu Maesedonia hir nwowa mi siya ta yokwowa ha wɔnkikin iikamim naingwo tibmiiyim om komii Korin hiranim simiiramɔn. Mi iya Taitas siya om Korin hir haiburgigin mi siya ha nitkin nu Masedonia tiriirin Pol siiram mi siya om Korin hiranim iikamim kimidiniya siir ini boinmimauuu. Mi yokwowa yipiki Pol siya wɔnkiya biya ti iikam imiiram, sima sair mwainim mi simiir nhirim simiir siyiu bibiyeyim ina yitkiigiigiyim. Mi simiir nhirim hinina bi naingwokim Pol siya Adi Komii siir miyan inkamkin. Nningaka. Mi Pol siya hiriinan kigin mi siya ta yokwowa ha wɔnkin. Mi ta hiriinan sairsika sima wa nwoki aingwowim siya aposel inkam kɔngikɔngin. Mi iripi hiriinan siya Korin hiranim iikamim simiirin umir haingiriyiu haiginam wara mi boinki iki Biyan Inkam Komii siir isid nhirim yipikim paeprikab nwowim simiir whɔnkɔnsiis haiginuwim iikamim naingwo tibmiiyim nu Judia hiranim yipiki umir digworaekwo karamae nwowim simiiram. Iriig.

¹ Kara Polkin, kara Jisis Kraiis siir aposel inkamkin mi Kara siir yai imiir boinourwokai haiginuwi. Biyarin Adi Komii krimiir Wanin siya kariir nimbinaamar naingwokin aposel inkam nwowam siir mi aiir mriiyam. Mi ta yokwowa kara mi krimiir nomiiyau ieya Timoti krirar wɔnkika kimiiramɔn. Mi tariinanin saeya wi kimiiram niti iikamim Adi Komii siir pugana sairim, warɔ om Korin hir nwowim. Mi iikamim yipiki Adi Komii siirim, iki hinda tinda nwowim mi Grik nu haimii haimii nhirim simiir hiranim yim iripi hiriinan.

² Kara ha naingwowi Adi Komiiyin krimiir Adin mi krimiir Biyan Inkam Komii ikin Jisis Kraiis kimiirin wi sowanii hauuwi naingwobumbu mi iripa nongwomamair ae.

Pol siya Adi Komii siirin mɔnsi boin wadiekikin siirin siya whɔnkɔnsiis haiginuigin

³ Krɔma Adi Komii siir inig iir hainan prapraski, krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis siir Adin. Krɔma ina ninoknɔnkɔnim, siya krimiir Adgin yipiki, krimiirsi naingwokwonanaeyin, siir bwamki bwamkin. Mi krimiir kwoin imiir whɔnkɔnsiis haiginuwam hikim krimiir nimbiniyim simiirsi.

⁴ Siya krimiir kwoin imiir whɔnkɔnsiis haiginuwikin hikim krimiir nimbiniyim simiirsi warar. Mi hiriinanki nuwi mi nim krɔma wi iki iikam nhirim sim niki whɔnkɔnsiis haiginuwim mi wi simiir nwoki iisimauuwim hika simiir nimbiniya sairsi. Mi krɔma simiirin wa whɔnkɔnsiis haiginui, ti dimin taeminim Adi Komii siya whɔnkɔnsiis haiginuwim krimiir.

⁵ Yim ti diminim simiir bwamki bwamin yio hinɔngin, dimin bibiyie whiekakim wi krimiir nimbini, krimiir kimpipisu haiginuwam ta biya sima tira Kraiis siir sima kimpipisu haiginuwa sair hiriinan. Mi ti hiriinan siyiu kaimwowin tiki hikpai hikpaiyim nitim krimiirin wi sima kimbipisu haiginuwi. Mi ti hiriinan siyiu kaimwowin Kraiis siya wi krimiir whɔnkɔnsiis haiginuwi, ti dimin taeminim Kraiis siir wokmai haiginuwa mi krɔma wi iikam nhirim simiir wara nwoki wokmai haiginuwim.

⁶ Iikamim dimin biyie Timoti kririir tɔrkim. Dimusi rani, krira kimiirin Adi Komii siir yai aiir boinmimauugo kimiirin mi sima ini kimiirar mi whɔnkɔnsiis haiginu mi kimiirar mi wokmai haiginu ta sair ninoknɔnkɔnim hinin, Adi Komii siya wi kimiirar mi whɔnkɔnsiis haiginuwi mi mhoiia siya wi kimiirar mi anmaiwarkanaei. Mi inkamin dimin biyie kimiir tirin mi krimiirin Adi Komii siyar swoki whɔnkɔnsiis haiginuwi. Mi sima kɔnsiis haiginuwi kwoin miyikak nwowim. Dimusi rani, mhoiia hikpai hikpaiyim nimbini mi kiriirin ha kimbipisu haiginuwi mi kira ta sairsiyin wa kipi nikwokrimkrip Adi Komii siya wi kariirar whɔnkɔnsiis haiginuwi, ta biya siya whɔnkɔnsiis haiginuwa kririir sair hiriinan.

⁷ Nìkrìra iikam kìmìirìn ìna nìnoknìnkìnì. Fìya hìkpai hìkpaigì nìmbiniyìm kìmìir kìm̀bìpìsu haigìnìuwam, tì hìkìm kìma ìni krìraka mì ìnkìn haiyìm. Krìra ìna nìnoknìnkìno, Adì Komii siya kìmìirìn wa whìnkìnsiis haigìnìuwi, kìmìir wokmai haigìnìuwam, ta Adì Komii siya mì whìnkìnsiis haigìnìuwa, krìrìir wokmai haigìnìuwam saiir hìriinan.

⁸ Mì nìkrìra hìriinanar naìngwowi, wìm kìma tì hìkpai hìkpaìyìm krìrìir nìmbiniyìm nu komii Esia hìr, kìma sìmiirìn bìdiyar mì ìnoknìnkìnì. Hìkpai hìkpaìyìm krìrìir nìmbiniyìm hindara nìnkìn ìduduraraowi mì ìni krìrìir kìrìe aìir haiburìm mì krìra pariipariì pì naowìm.

⁹ Krìra hìriiyar yaìngwo, krìra wa naowi. Mì fìya tì ìmìn taemìn hìriinanìm krìrìir nìmbiniyìm mì krìra pì hìriiyar naìngwowi, krìra wì ìg nwo rani, krìrìirìn sìma whìnkìnsiis haigìnìugìn ta saiir nìnoknìnkìnì Adì Komiiyìn yìpìkì naokaowìm sìm hìdnìnsiìn ìdwowìn siya siyaìrgìn krìrìir whìnkìnsiis haigìnìuwiyìn.

¹⁰ Siya krìrìirìn bìdiyar mì whìnkìnsiis haigìnìuwìn tì ìmìn bìyìe bìyìeyìm krìrìir nìmbiniyìm sìmiirsi warar mì hìriinan saiirsika, krìra panìnsi yaosi. Mhòfìya siya krìrìirìn wa swokì whìnkìnsiis haigìnìuwi. Krìra hìriiyar naìngwowi, mhòfìya siya wì krìrìirar swokì whìnkìnsiis haigìnìuwi mì wì krìrìirar mì kìgrìraowi.

¹¹ Ta kìma whìnkìnsiis haigìnìuwa krìrìir saiir hìriinan, ta kìma kwìs boìnkìya Adì Komii sìram krìrìir whìnkìnsiis haigìnìuwam, kìma wì hìriinan tìr. Mì mhòfìya iikam nhìrìm sìma hìriinan wakaei Adì Komii siya ìmìn taemìnì kìma kwìsboìnìm sìram, krìrìir whìnkìnsiis haigìnìuwam, siya sìmiir bìdi wakaeìyìn mì sìma wì sìir ìng iìir hainanprapraskii mì wì hìnìna boìnkii, siya wadìekìn. fìrig.

Pol sìir kwòinìn ìna swokì kìsìna haigiyìn mì siya om Korin hìrìir bì namkìn

¹² Nìkrìra tì ìmìn ìmiiramìn ìni màrgìmaìrgar mì okiyo krìrìir kwòinìn krìrìirìn hìnìna boìnkìn, tìkì mìiyìm tì krìra mìriiyokiyokiyìm ìkì omom omomìm sìm mì kìmìir waraur, yìm wadìe kìnaìrgìm, Adì Komii sìr naeyìuìn siyar bìdi whìnkìnsiis haigìnìuwìn krìrìirìn. Krìrìir siyù iìrsiyar tì krìra tìrìn bìya iikamìm sìmiir whwonkam ìda, yìm tìriigìnìm yìm kaimwokìnar bìdi ywowìm. Mì tì nuìn sìr tìran siyùuìm tì iikam ìma nìnoknìnkìniyìn yìo krìrìir bì whìnkìnsiis haigìnìugìn tì ìmìn taemìnì sìmiir tìramìn. Nìngaka Adì Komii sasaìrgìn krìrìir whìnkìnsiis haigìnìuwìn tì ìmìn taemìn ìmiir tìrìm. Krìra tì siyù iìir napko fìya krìra iikamìm nuanìm kìmaka waraur nwowa mì krìra iikam kìmaka tì hìriinan siyù iìir asi mì apkrìpkaigo mì krìra ta saiiramìn màrgìmaìrga prasae bì kìnko.

¹³ Mì tì yayìyìm tì kara wìnkìyìm kìmìiram ta yokwo aìir sìmiir yaimwokiyaimwowìm yìm aowa nwo rani. Mì yìm kìmìiramìn mìnàm wìnkìkìm kìma sìbgu nìnoknìnkìnì wari yayìyìm kara wìnkìyìm kìmìiram mì wari kìmar mwaini sìmaìrgìm. Kara ha naìngwowi, kìma tì ìmìn taemìn ìmiirìn ìna sìbgu ìnoknìnkìnì. Mì tariinanìn kìma ìni ìnkam krìmiirarar nìkì ìnoknìnkìnsasaeyìm mì an kara ha naìngwowi, mhòfìya kìma krìmiir siyù iìirìn wì hainìngì sìbgu ìnoknìnkìnì.

¹⁴ Mì taka fìya Bìyan Inkam Komiiyìn Jìsìs siya swokì ìtì mì krìmiirìn siya swokì anmaiwarkainaei mì krìra wì màrgìmaìrga kìmaka nwowi, ta kìma nwowa Kraìs saika, saiir hìriinan. Mì kìma wì màrgìmaìrga krìmiiram nwowi yìpìkì aposel ìnkamìm yìpìkì kìmìir boìnmìmauùìm ta yayì kìbìe aìir mì kìmìir whìnkìnsiìn haigìnìuìm, ta yayìya saiir yaimwokiyaimwo ìmiir.

¹⁵ Kara hìriiyar naìngwokìn kìma kariiramìn wì màrgìmaìrga prasae kìn tani. Mì kara bìyìn pì hìnìna boìni, kara kìmìiramìn wa nìtì kìmìir kìgnakìiyamìn mì kara wì kìmìir nwokì whìnkìnsiis haigìnìuwìm, ìdìpìdìp màrgìmaìrga kìma nwowam.

¹⁶ Mì fìya kara kìmìir kìgnakìyam naìngwowi, kara namìn nu haimii Masedonia hìriir mì mhòfìya nu haimii Masedonia hìr haiburgìgì mì kara wa swokì ìtì kìmìiram mì kìma

wi kariir nwoki whinkinsiis haiginuwim mi kariirin wa nwoki ikropkiyim nu haimii Judia hiriir mi kara kimiirin wi idipidip asi kigi.

¹⁷ Mi kima hiriyyar naingwowi ta iya kara nimbina kimiir kignakiyam kara nonkwowa mi tari kara ti dimin taeminim simiir bi sibgu aingwo omokin mi kariir kwoinin hiriinansi swoki kisina haigigin, ha? Mi kima hiriyyar naingwowi, an kara ini ti nuin siir inkam biyyenan ywowin yipiki ti hiriinan boinkiyin, ihi, kara wa niti mi kariir kwoinin kara hiriinan tiram naingwo rani, yi ini ningakiningar ywowiskiyin!

¹⁸ Adi Komii siir hiriinan, yio siya inokinokin yai mwowar boinanaeikin. Mi an kara iriipi hiriinan inokinokin yaimwo imiirarar mi boinikin. Mi kara kimiirin ha bi boinkin kara wi kapi niti mi iya kariir kwoinin ha naingwowi, kara wi nit rani. Kara kimiirin wi hiriinan boin tani ningaka.

¹⁹ Sailas, Timoti mi karar, krima inokinokin kimiirin Adi Komii siir yinisimin Jisis Kraiss, siirar boinmimauugin. Kima ina ninokninkinim Kraiss siya dimin sim whir bi swoki imbin miminkin siya tiramin. Mi ta siya boinkiya mi mhoiyya siir kwoinin wi swoki kisina haigi rani. Ningaka. Diminin siya boinin simaargin.

²⁰ Mi ti hiriinan tirim mi ti nimbipai nimbipaiyim yipiki Adi Komii siya boinkiyim yim ini kaimwokina hiriinanar mi imbiyamim. Dimusi rani, krima Adi Komii siir inig iir hainan prapas boinkikim, kiriir yaiya ya yai Kaimwo aeyairga.

²¹ Adi Komii sasargin yipikin krimiir whiekakar whinkinsiis haiginuwiyin, Kraiss saika nwirua nwowam.

²² Krimiirin Adi Komii siyar nimbingin siyamar mi siir naeyiun siirin siyar mi haigi haiginu krimiir kwoinuin mi ti dimin sim hiriinanin krimiirin siyar mi hauu krimiir nisimauuwam hinin, mhoiyya siya wi krimiir hauuwi dimin taeminim.

²³ Mi kara ti digworaekwowim simiir niksisaei, Adi Komii siya kariir kwoin iirin ina ninokninkinin mi ti siirin wi siyar ninokninkin haiginuwi. Mi kara ti dimin taemin imiirin kaimwower boinkii. Kara biyyin om Korin warauran iikamim kimiir bi nini kignikim, nu haimii Masedonia tirankin kara bi nitkin. Dimusi rani, kara iikam kimiirin io nwowim pi boriisopi wim wi yaimwo whwonkamim niigi niga pi nwowisi.

²⁴ Krima kimiirin ti hiriinan bi boinkim, krima kimiirin ti digworaekwowim Adi Komii siirim kima naingwo tibmii kinim simiir warar ninkin kigirkaki. Ningaka krima ta sairin ina ninokninkinim kimiir naingwo tibmiiya Adi Komii siiram naingwo tibmiiya ya ini ywowa. Mi nim krima, kimaka minam mirii, maingimairga kimiir nwowaiginuwim mi kirie nwowim. Iriig.

2

¹ Mi ta hiriinan saiirsika, kara ha naingwowi kara wi kimiiram waraur swoki it rani kima naingwoyimyoksi mi hikak kima nwosi.

² Mi kara kimiir kwoin iir kiyopsibgi haiginuwi io whwonkam kima nanaowam mi kariirin wi nhinga tiri, maingimairga kara nwowamin? Ningaka. Kara ti iikamim simiir kwoin imiir kiyopsibgi haiginuwim pi boriisopi io whwonkam sima nanaowim, yipiki inokinok kariir nwowaiginuwiyim maingimairga. Ningaka.

³ Kara iikam kimiir nini kignakiyim pi boriisopi an wi maingimairga karamae kima pi nwowaiginuwisi. Kara ha naingwowi, kima kariirin hiriinanar whinkinsiis haiginu kripkai, hiriinan maingimairgar nwokripkaiyim. Mi ta yokwowa kara winkiya biyya iikam kimiiram, kara kimiirin min boinkikin digworaekwowim maingimairga nwo karamae kara nwowiyim simiir. Mi kara hiriyyar naingwowi, iya kara maingimairga mi owiyim mi wim kima iriipi hiriinan, ini maingimairgar mi owim.

⁴ Mi iya kara yokwo kimiiram winin, kariir kwoinin miyyik miyyiknan bi nwokikin. Mi iya kara ta yokwowa kimiiram winkiya kara hindara nouu winkikin. Kara minsi naingwoyimyokikin, waridimin biyyeyim kimiir kwoinuu waraur nwokaiyim kimiirin wi sim pi nipiyaokiisi. Mi ta yokwowa kara kimiiram minam bi winboinkikin hik kimiir

hauuam. Nningaka kara kimiiramın mınsi winboinkikın kima kara naingwokwowiya kimiiram sair ninokninkinim. Iriig.

Pol siya mın boinkın om Korin hiran iikamım sima ti inkamın yipiki dimın biyie tirin siir swoki ikunam.

⁵ Mi inkamın yipiki dimın taemın biyie tirin, siya wi kwoın whwokwoka nwowamın wi kariirara kipi nwo haiginu. Mi siya wi iikam hoıngak kwoın whwokwoka nwowamın wi kimiir warar timi ohaiginu. Mi kara ti inkamın igao yai siir dimın biyieyim simiir wara boın tani.

⁶ Mi dimın taemınım iikam kima tirim siir, ti dimın biyieyim siya tirim simiirsi, yim bidi digiyim.

⁷ Mi tariinanın iikam kima wi siir dimın biyieyim siya tirim simiir simiira kipi naingwokwonanaei, yim bidi digiyim mi bidi haiyoprimdiyumiigiyim. Mi kima siirin yai miyik imiirarar boınmımauu mi siirin sibgu siiboboınu haiginu mi ti dimın taemın hiriinanım yim wi siir kiyopsibgi haiginu rani, siir kwoının biyie siya nwowıguskiyamın nningaka.

⁸ Mi hiriinankınıuwi mi kara kimiirin pi igao yai hinına boinkii, kima siirin hinına dısiımauu, kima siiram naingwokwonanaei mi siirsi mi aingwoyımıyoki.

⁹ Kariir kwoın komiıyın hinına naingwowi, kima kariir yai aiiramın ina sibgu wakaeyoknam mi ta hiriinan saiirsika kara ta yokwowa kimiiram asi winkikın.

¹⁰ Iikam kima ti dimın taemın biyieyim ti inkam nwıruan siyasiyar tirim kimiir simiirsi kipi naingwo. Kima siir dimın biyie imiir haiyoprimdiyumiigii mi an kara iriipi hiriinan wi siir dimın biyie imiirar mi haiyoprimdiyumiigi. Mi ti dimın taemın bibiyieyim hiriıyar nwokripkaii mi mhoııya simiirin kara haiyoprimdiyumiigii mi kara wi hinına tiri, Kraıs siir whwonkam idan, kara kimiirin wi wadieki wadieyar whınkınsiıs haiginıuwi.

¹¹ Mi krıma iikamım simiir dimın bibiyieyim simiir haiyoprimdiyumiigi. Krımiirin wi Setan siya pi nıpiyaokıisi mi wi siya pi mi iksısaesi, ti inkamın yipikın krıma nwowın io. Ihi, krıma bıdiyar yınoknınkınım miııya Setan siya tiram naingwowa. Iriig.

Pol siya hikak Taitas siirsi nwokın siya om Troas hir nwo karamae nwowın

¹² Biıya kara nama bıgi bıı om Troasa hiriir, Kraıs siir yai kibi kibi imiir boınmımauuam bııyın kimıdiniya Biıyan Inkam Komii siyar yamkwokın mi hirın siyar ini dirıraerarkwokın simiir kwoın imiirin. Mi sima yayım yipiki kara boınmımauuım simiiram asi naingwokım simiir wakaeyam.

¹³ Mi kara naingwoyımıyok prasae bı kınkın. Dimusi rani, kara krımiir nomııııauın Taitas siiram nwonanaekın. Mi siya bı nitkın kariir kigniyım. Mi kara iikamım yipiki hapairanım simiirin hinın asi boıngigin kima ha dwoki. Mi kara om Troas hir ha haıburgigin mi kimıdiniya nu haımıı Masedonia hiriir yam. Iriig.

Aposel kam imiirin Adi Komii siya whınkınsiıs haiginıugın Setan siir nikwowaisııyam.

¹⁴ Hindie wit, nımbi Adi Komii krımiir Wanın siir boın wadiekiı. Dimusi rani, krıma ini Jisıs Kraıs siir aowa ywowım mi ini saıkar yamımasuwım mi krımiirin wi siyar whınkınsiıs haiginıuwi kirıe nwowamın. Ti nuan dimın biyie biyieyim simiirsi. Adi Komii siya krımiirin mınam nıkiunakın Kraıs siir yai kibiya sair boınmımauuım hında tında. Mi ta yai kibiya ya ini piıııı miııyıknan ywowa omom omomım saeya bıdı yınyokıgiya.

¹⁵ Nım krıma ini piıııı miııyıknan ywowım, iikamım yipiki Adi Komii siya nanmai-warkainam simiirar nınyokıgi ti iikamım yipiki biyie nwowım mi whaowaeki ikım. Mi hiriinan tiri krıma mi krımiir miııyım yim wi Adi Komii siir hirankar haiyıskii.

¹⁶ Mi ti iikamım yipiki whaowaenıskiyım yim wi paeni omın siirar nasae oyokiyokııkaeyami krıma mi krımiir yai aeya ya ini piıııı biyıenan whaknan ywowa mi

simiirin wi saeya tiri mi sima wa naokaonami. Mi yim ti iikam nhirim yipiki wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei, saika hiriyyar nwoyokiyokikaeyamam, krima mi krimiir yai ikim yim ini diminin sibgu whakiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi simiirin wi siyar tirki, wadie sibgu owamin. Yipiki inkamkin ti hiriinan diminin siir sibgu tiri? Inkam nwirmin nwirmin karamaeyairga. Nningaka.

¹⁷ Mi iikam whiekakim Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwiyim sima simiir piu ara boinmimauuwi yim sima hinda umir haiyamar naingwowi mi ta miya krima miriyya, nim krima hiriinan bi tirikim. Krimiir kwoinim yim wadiekim mi nim krima Krai siir yai kibi aiir boinmimauuwikim. Dimusi rani, krimiirin Adi Komii siya nimbingim mi krimiirin siya nikropkikin ta saiiram. Mi krima mi Krai siya krima ini iripar yamasuim mi krimiir kwoinim ini kwoin whiruar ywowim. Mi Adi Komii siya ini krimiirar kigin, krima siir yai aiir boinmimauuim. Iriig.

3

Nim krima siyu winin siir miyan inkamkim

¹ Ti dimin taeminim krima winkiyim kimiiram simiir tir mi kimiir kwoinim wa nwoki aingwowim krima krimiir inig imiirar hainanaei mi kima wa nwoki aingwowim hinin, nim krima wadiekim, aniya? Mi wim kima hiriyyar naingwowi, nim krima ini iki kam nhirim yipiki kimiir hauugiyim yokwo iki iikam nhirim om whiranim simiiram, ini simiir hiriinan ywowim kimiir boinkiyam hinin, yim sima iikam wadiekim? Mi wim kima hiriyyar mi aingwowi, nim krima ini hiriyyar mi aingwowim kima yokwo kimiiram winkiyim mi iki iikam nhirim yim wa nwoki aingwowim nim krima inkam wadiekim, aniya? Nningaka. Krima yokwo kwir haiyim pi boriisopi.

² Mi wim kimarini ini ta yokwo hiriinana ini saiir hiriinan ywowim, ta krimiiram winkiya. Mi iikamim sima kigi mi sima wa ninokninkinki krimiir miyiyim mi wadiekim. Mi nim krima bidinanar ninokninkinkim hinin, ta yaiya ya yaimwo aeyairga.

³ Wim kima ini ta yokwo hiriinana ini saiir hiriinan ywowim. Wim kima ini yokwowa Jisis Kraiski si winkiya ini saiir hiriinan ywowim. Kariirin siya nimbingikin mi ta yokwowa siya hauugika. Mi an kara ha namini mi kimidiniya kimiir ini hauugig. Siya tidiyini bi winkikin. Nningaka. Siya Adi Komii siir naeyuin saika winkikin yipikin inokinokin omwai hiriyyar waiyayokiyokiiyin. Siya siya bwaeyan siir idwo bi winkikin. Nningaka. Siya kimiir kwoinaw winkikin.

⁴ Mi ni krira pi hinina boinkii, ni kririir miyo wadieko. Dimusi rani, krira hiriyyar ninokninkini, kririirin Adi Komii krimiir Wanin siyar nimbingiko ti dimin taemin hiriinanim simiir tiram. Krai siya kririirin siir kirie aeyar whinkinsiis haiginiugin yipiki siir Ad ieya hauugiya Adi Komii siya siir. Mi krira hiriinan asi naingwowi, ta yaiya krira boinkiya kimiir, ya yai kaimwoki kaimwo aeyairga.

⁵ Mi krira hiriyyar naingwowi, ta miya kririir kirie ara priimiriigiswo, wi dig di yowoi mi krira wi hinin di mi boini, krira wi digar nwowi. Dimusi rani, kririirin kirie Adi Komii siya hauugin mi krira mi aiir miriyyim dig asi nwowi.

⁶ Mi iya Adi Komii siya kririir nimbina iki iikam nhirim simiir boinmimauuwam, siyu winin siir yai kibi aiir boinmimauuwam, kririirin siya siyar whinkinsiis haiginiugin ta mi aiir miriyyamin. Mi ti siyu winin siir yaiya ya yokwoni bi winka, ya Adi Komii siir naeyuin siya haigimauuga iikami kwoin. Mi ti siyu komii komiyyim bidi bidiniya Adi Komii siyar hauugiyim, yim inokinokin iikamim simiir dimin biye imiir nisimauuwankim. Mi sima simiir sibgu ap kamae nwowi, sima wi pi naowi. Mi Adi Komii siir naeyuin inokinokin iikam imiirin siyar nikpitmai haiginiuwi, sima sibgu oyokiyokikaeyamim inokinokin Adi Komii saika.

⁷ Mi ti siyu komiyyin siir yaiyim Adi Komii siya winkiyim siya idwo mi kimidiniya Moses siir hauugi. Mi siya ti hiriinan tirkiyin mi Adi Komii siir kirieya ini paenan Moses

siirar yiyuyakiya mi siir whwonkam in ini wara yiyuyakiyin. Mi mhoiyya ti diminin paenan niuyan ina prikiiraraokiyin mi mhoiyyan ini hindara kigugu iguskiyin. Mi ti diminin paenan niuyan Moses siir whwonkam hirin pranae pranae bi niuyakin mi Isrel simiir iikamim sima siir bi sibgu kigsibwinkim. Ti dimin taeminim siyiu komii siirim, iikam imiirin simar naokao haiginuwi, sima Adi Komii siir dimin miyik miyikim paenan niuyaiyim simaka nitkim.

⁸ Mi nim krima iikam imiirin Adi Komii siir naeyuin siir yai imiir boinmimauuwi. Mi ti digworaekwowim krimiirin maigimaigra komiigak simar nwowaiginuwi mi krima mouni hanin asi siinkaowi yim ini Moses siya winim siyiu komii siir yaiyim biyanim ini simiir haiburim.

⁹ Adi Komii siya ti siyiu komiyyin Moses siir hauugin. Yio iikamim simiir dimin biyie imiir nisiimauugin mi simiirin hiriinan warar mi isiimauugin, sima wi iripa nwo rani, Adi Komii saikan, inokinokin. Mi ti siyiu komii siir miyim yim kaimwowaigim, bimbuiwi rani. Mi ti kitimbii boin wina sair miyim yim min nimbingim iikamim sima Adi Komii siir whwonkam ida dimin whirki kimbu karam nwowim. Mi hiriinanki nuwi mi ta miya ya ini siyiu komii siir mi aiir haibura kougi kouwin ini saeya ywowa.

¹⁰ Moses siir miyim mi siyiu komii ikin, yo wadieki wadie owaigo. Mi ti dimin whiso, kirie aka mi siir diminin paenan niuyaei ikin yo bidi digiyo mi bidi mi prikiiyamo. Mi ini biyieki biyie ywokiyo. Mi Adi Komii siir naeyuin siir miya ya tariinanin ini komiigi komii ywowa. Saeya ina mriiya mi saeya wi prikiiyam tani.

¹¹ Mi miya yipiki wi hiriyyar nwoyokiyokiikaeyami ya dimin miyikin paenan niuyaeiyin siir kirie komiigaka. Mi miya yipiki wi i priei nwo karamae nwowi ya wi sapi prikiiyami.

¹² Krima ta sairin ina ninokninkinim, tiki yai kibiyim yim wi hiriyyar nwoyokiyokiikaeyami mi krima siir dimin miyikin paenan niuyaiyin siiram nwowi, siya nitim. Mi krima siir yaisim kwir swoki haigiprakai rani. Krima simiirin wa boinmimauuwi mi iikamim sima wi nwoki inokninkinim simiirin.

¹³ Krima Moses siya tirim simiir tir tani. Dimusi rani, yio siya bidi ynokninkinin siyiu komii siir kirie aiirin saeya digii. Mi siya siir whwonkam iirin yuisni asi nitimwanugin. Mi Isrel simiir iikamim sima Adi Komii siir dimin kibiyin paenan niuyan siir whwonkam iir niuyan siya prikiiraraoki mi ha digiguskii, wi sima pi kigisi.

¹⁴ Mi ti Moses siya higrinuun siir whwonkam in yuisni mi Isrel simiir iikamim sima hinina bi ninokninkinkim, Adi Komii siya simiir kwoin imiirin wi wadieyar nwowi. Tariigina ya ini yuisnan ywowa simiir kwoin iir higrinuam. Mi tariinanin Isrel simiir iikamim sima iripa hangiriyu owi mi sima Moses siir yaiyim simiir mwaini mi simiir kwoinim wi sibgu naingwo omok rani, Krai siir dimin taemin imiiramim sima tira sair hiriinan. Yi ini yuisnan ywowa ini simiir kwoin imiirar niki higrinukripkaiyim. Mi iya iikamim Krai siir yai aiir wakaeyim mi sima ha naingwo tibmiyim simiiram, yim ini yuisim yipiki simiir kwoin imiir niki higrinuim mi simiirin Adi Komii siya swoki haiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi siya simiir ina kabitnouwidnankaigiyim.

¹⁵ Mi biya hirankar nityokiyokiyin mi ini tariinanar yadigniyin. Mi iya iikam sima Moses siir yai imiir mwainiyim diminin yuisnanin simiir kwoin iir higrinuun. Dimusi rani, sima Krai siir dimin taemin imiir bi ninokninkinkim.

¹⁶ Mi iikamim simiir mhi kwoinim kisina haigii mi sima Biyan Inkam Komii Krai siiram naingwo tibmii kani, yim ini ti iikamim Adi Komii siya kibwaembwae haigiyim yuisim yipiki simiir niki higrinuim ninokninkin karamae sima nwowam mi simiirin wi siya nitkaigaigi. Mi sima wa nwoki inokninkinim, ti dimin taeminim sima tirim simiir hiriinan. Tiriiginin yio ini Mosesni niki tirin ini hiriinan ywowin. Mi iya siya Adi Komii siir omaka sair namiyim mi ta yuisa siir mwo hir nwowa yapa hakaigingigi.

¹⁷ Mi ti Biyan Inkam Komii siir yaiya ya Adi Komii siir naeyiu ieyairgin. Mi iya siya iikamim simiir kwoinaw nwokaiyyin mi siya iikamim yipiki Moses siir siyiu komiyyin mi

dimin biyie aka sowiir aowa sima nwowa wi siyar nonkwo iuguskii mi sima wi rirmiiya nwoki. Mi Adi Komii siya simiirin wi hiriinansi boini hininin, sima dimin whirki bi kimbangim.

¹⁸ Krima whiekakar in ini opnainan ywowim, aknainan Biyan Inkam Komii siir dimin kibiyin paenau niuyaiyin iki iikamim paenan simiir niuya haiginuwwikim. Mi krimiir whwonkam in higrinu karamae nwowi mi sima wa kigninokninkini Biyan Inkam Komii siir naeyuin ini krimakar nwowin. Mi krimiir kwoinim siyar kisisana haigiyokiyokii siir hiriinan kinar nwowim. Iriig.

4

Aposel kamim sima paenan niuyanan boinmimauugim

¹ Adi Komii krimiir Wanin sasargin krimiirsi naingwoyimyokin mi krimiirin siyar mi imbingin siir mi aiir miriyyim siir siyiu komii winin iikamim simiir boinmimauuwim. Mi hiriinanki nuwi mi krma wi digiumii siir kipi haimriiyiu mi wi ta miya saiir miriisi kipi nidid.

² Krimiir digiun ti mi bibiyeyim simiirin digiumii bidi haimriiyugigin. Mi ti iikamim yipiki inokinokin ti mi imiirin hindara nimprio miriyyim, yim wi simiirar swoki kiyopsibgi haiginuwwikim. Mi nim krma niksisee mi bi miriigim mi krma Adi Komii siir yai aiir bi mi ikwowaisiigim mi saiirin yaeya bi mi kisisana boinmimauuwikim. Nngaka. Krma yaimwokiyaimwo aiirar boinmimauuwikim Adi Komii siir whwonkam idan. Mi iikamim ta yai aiir wakaeyim mi simiir kwoinim inokinokin pa ninokninkinkii, krma yaimwo aiirar boinmimauuwi.

³ Mi ti mi kibi kibiyim yipiki krma boinmimauuwiyim iikamim simiir, sima sibgu wakaeyokna karamae nwowi mi yim ti sima omin paeya namiyin siir namanim mi sima wi sibgu inokninkin tani.

⁴ Yim sima ta yai kibieya saiiram bi naingwo tibmii kinikim. Dimusi rani, yiu biyeyin ti nuin siir tiranin Setan nikuiwiyin simiir kwoinim siya nitkii ikouwi mi sima ti dimin taemin imiirin paninsi sibgu inokninkinsi mi simiiram paninsi mi aingwo tibmii kinsi. Simiir kwoinim Setan siya kiyopsibgi haiginuwi mi sima ti dimin iirin paninsi sibgu inokninkinsi mi simiiram paninsi mi aingwo tibmii simiir kwoinim siya kiyopsimsibgi mi sima paninsi sibgu inokninkinsi Krai siir Yai Win kibieya saiirin. Ti yai kibi kibiyim yim Krai siir dimin taemin kibi kibiyim simiir boinka, yipiki krimiir nisiimauuwim hinin, Adi Komii siya paningim mi yipikin Adi Komii siir siyar swoki owin.

⁵ Krira krimiirin, krira krirar bi priinaingwo boinkin mi kima wi kririir inig iirin wa hainan tani nngaka. Krira inokinokin krimiir boinmimauuwiyim krira hiriirar boinim Jisis Krai siya Biyan Inkam Komii gin. Mi nikrira krimiir miyan inkamko krira krimiir whinkinsiis haiginuwwikim siir sibgu inokninkinim.

⁶ Adi Komii siya biigi biyar in ti hinina boinkikin, niya diminin paenanin wa mi iuyaei. Mi ya ta yaiya krimiir kwoinawu bidi kwarii idwokaiya. Krma Adi Komii siir kirieya saiir bidi kigim paeni hanin Jisis Krai siir whwonkam iir niuya. Mi ta kirieya, ta krma ninokninkina ya ini paeni hanin krimiirar niuya.

⁷ Ya ini wadieki wadie ywowa, ini diminin nibnawu krma haigiyyin umir komii sainiyin. Krma nonkwowam mi krma haiyapririram mi ta Yai Win Kibiya Jisis Krai siira ya ini hiriinan ywowa mi nim krma ini ti nibim ini simiir hiriinan ywowim iikam nngam. Mi ti diminin siya haigiyin krimiir kwoinawu, yo iikamim simiir nisiimauugim, dimin kibiyim krma tirim simiir. Yim ti dimin hiriinan simiir bwamim yim krimiir tir nwo rani. Nngaka. Taki kirieya Adi Komii siir hiranki nitka, krimiir whinkinsiis haiginuwwam mi taka kirieya ini kirie nhirim simiir haiburim.

⁸ Mi hinda tinda dimin bibiyeyim pa niti krimiir hauuwam kimbipisu mi sima krimiir bi nikwowaisiigim. Krma ninokninkin tani, ti dimin hiriinan sima dimuam niti,

krimiir hauuwamin kimpipisu mi krīma ti dimin taeminim krīma tirim simiir bi nonkwo iguskikim. Niingaka.

⁹ Iikam whiekakim krimiir sau omom nwowim mi yio Adi Komii siya krimiir bi swoki haibur miminkin. Iikam nhirim krimiir bidiyar mi ipimpar akaigai aowim mi krīma bi naokim. Niingaka.

¹⁰ Mi inokinokin krimiir piuum hankak simiir simiirar nwoninaei biya kam bibiyeyim sima nipimpara Jisisni mi siir piua hankak hankak ha nwowaiginuwa sair hiriinan. Mi iya iikam sima ti hanim kariir piu tir nwowim simiir kigim mi sima ina yinokninkinkiyim, Jisis Kraisiya ini krimakar nwowin mi krimiirin siyar whinkinsiis haiginuwi mi iya inkamki krimiir nipimpariyim mi krīma paninsi yaosi, krīma pi hiriinanar mi owi.

¹¹ Mi ta iya krīma ti nu iirar niki owa, iikamim sima krimiiramar kaokim, krimiir nisomsom aowam. Dimusi rani, krīma Jisis Kraisi siir mi aiir mriigin. Mi ti dimin bibiyeyim krimiiram nitiyim mi ta hiriinan sairsika ti iikamim sima pa ninokninkinkii, Jisis Kraisiya ini krimakar nwowin mi krimiirin siyar whinkinsiis haiginuwi mi krīma hiriinan asi nwowi.

¹² Mi inkamim krimiir nipimpariyim mi krīma pariiparii wa pi yaowin. Mi ti dimin taeminim ti krīma tirim, kimiir whinkinsiis haiginuwim mi kima wi Adi Komii saika nwoyokiyokigaeyami, inokinokin mi kima wi ta yaiya wi sairamar naingwo tibmii kripkaii.

¹³ Mi bidi bidiniyarin inkam nwirin Adi Komii siir yai imiir winkyin yokwo Samni, siya hinina winboinkikin, kara Adi Komii siiram naingwo tibmii kingin mi kara inokinokin siirin iki iikam nhirim simiir boinmimauuwikin. Mi hiriinanki nuwi mi tari ti inkamin hiriinan boinkikin. Dimusi rani, kima Adi Komii siiram siir hiriinan naingwo tibmii kini. Mi krīma iriipi hiriinan inokinokin iikam imiirin Adi Komii siirar mi boinmimauuwikim.

¹⁴ Krīma ti dimin taeminim iki iikam nhirim simiir boinmimauuwikim. Dimusi rani, krīma hiriirar ninokninkini, Adi Komiiyin yipikin Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir hidninsiin idwowin mi mhoiia siya wi krimiir mi hidninsiin idwowi. Mi krīma wi Jisis saika nwowi mi krimiirin wi siyar nanmaiwarkinaei mi krīma wi siir whwonkam ida kingiin namwoiwi.

¹⁵ Mi dimin bibiyeyim, aposel kamim krimiir nimbimbiniyim, yim tiriiginim yim kimiir whinkinsiis haiginugim. Dimusi rani, krimiir yai miirsika. Mi Adi Komii siir naingwobumbu ini hinda tinda yamkiya. Mi iikamim ta sairam naingwo tibmii kini mi sima Adi Komii siir boin wadiekii mi wi siir inig iir hainan prapraskii, ti dimin taeminim siya tirim simiirsi. Iriig.

Yim ti digworaekwowim yim dimin komii rani. Dimusi rani, krīma wi mhoiia haii.

¹⁶ Krira wi maigimaiga nwo karam nwo rani, ti dimin taeminim Adi Komii siya iikam krimiir hidninsiin idwowi mi krīma whiekakar in wi siir inig iir hainan prapraskii. Mi inokinokin krimiir piuum yim wa naonami mi inokinokin Adi Komii siya wi krimiir kwoin iirar whinkinsiis haiginuwi wadie nwowamin.

¹⁷ Mi ti dimin taeminim ti hik krimiir hauu haiginuwim yim dimin komii rani, yim ii priei bi nwowikim. Mi krimiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi, Adi Komii siir dimin miyik miyikim yipiki hiriirar nwoyokiyokikaeyamiyim inokinok simiir haiyamin ini iki digworaekwo nhirim simiir haiburim.

¹⁸ Mi hiriinanki nuwi, krīma krimiir kwoin komiiyin wi ti dimin taeminim krimiir nhwocar kigiyim wi simiiram kipi naingwo. Niingaka. Krīma dimin taeminim krīma kig karam nwowiyim, Adi Komii siya hauwi krimiir mhoiia, simiiram daingwo mi simiiram dwokwokin. Mi ti dimin taeminim ti krīma kigiyim, tariinan, yim wa niti mi wa swoki digi mi dimin taeminim yipiki krīma kig karamae nwowiyim yim wi hiriirar nwoyokiyokikaeyami inokinokin. Iriig.

5

Dimin taeminim aposel kamim sima tirim yim ukam imiir whinkinsiis haiginugim

¹ Krīma hiriīyar ninokninkini, mhoīya ta krīmiir nuan pū biyēya ya wī sapi naowi mi wipi whiī mi ya wa namkii. Yim ini omakam hindara nini kaigrīniū whwonkai sasaeyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi iya krīma naowi, krīma ina ninokninkinim, krīmiir pū kibiya yipiki wī hiriīyar nwoyokiyokikaeyami, saiir wī Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwowi mi krīma wī hiriīyar nwoyokiyoki kaeyami siir om hirin. Yim ti digworaekwowim yim ini omaka miyika Adi Komii krīmiir Wanin siya mirii okwowa siir om hir krīmiiram, krīma nwowam ini saiir hiriinan ywowa.

² Mi tariinanin krīmiir kwoin komiīyin ini warī omin kouwanin siir waraur nitamar naingwowin, ti pū win kibiyim yipiki wī Adi Komii siya hauuwi krīmiir mi krīma wī simiirar nini onii.

³ Mi hiriinankinūwi tiriiginin hiriinan tirkiswo mi krīma wī kwoinbudara di ywowi mi hiriirin pū karamae di yapnopkai nami. Nūngaka.

⁴ Krīmiir kwoin komiīyin ini ti pū winim yipiki wī krīma haii Adi Komii siir hiranki, ini simiir haiyamar hūgimkripim. Mi ta pū biyēya ta hindara nwośisaeya, ta krīma nwowa ti nu iir ya inokinokin hik krīmiir swoki hauunanaei. Mi krīma pi boriisopi ta pūa kwoinbudara nwowiya saiir nwowim krīma hininam naingwowi, Adi Komii siya pū win kibiya saiir nii kinirkai haiginūwim. Mi krīma ta pūa naonanaeiya ta pūa nao karamae nwowiya saika ninowanam tiri.

⁵ Yio Adi Komii sasairgin yipiki ti pū win imiir diriraerarim krīmiiram, krīma haiyam. Mi ta hiriinan saiirsika. Dimusi rani, ti dimin iirsika. Siya siir naeyiūin krīmiir bidi hauugiyin mi krīma wa nwoki sibgu inokninkinim hinin, krīma ti dimin taemin imiirin wa haii ti siya nimbinim krīmiiram.

⁶ Mi ti hiriinan saiirsika krīma ina ninokninkinim, ti dimin taeminim Adi Komii siya diriraerarim, siya wī krīmiir hauuwi mi inokinokin krīma wī kirie hiriīyar nwokripkai iripa nongwomamair aeyam. Krīma ina ninokninkinim, ta iya krīma ta pū aiirar niki owim, krīma Adi Komii saika niki orani, siir om iir.

⁷ Krīma ti diminim Adi Komii siya diriraerarim krīmiiram krīma simiir niki kig rani. Mi nim krīma bidiyar yinokninkinim krīma simiirin wa haii. Dimusi rani, Adi Komii siya bi niksisaekin siya yaimwo ara boinikin.

⁸ Kara kimiirin kaimwowar boinkii, krīma naosi naingwo idid rani. Nūngaka. Krīma ta nu tiran pūa saiir haiburgigam tiri. Mi krīma wī Biyan Inkam Komiīyin Adi Komii wī saika niki owim siir om hir. Yio tiriiginin ini ti krīmiir pū aeya nwowa ti nu iir ini siir haiburin.

⁹ Mi ta pūa ta nu iir krīmar mi owa krīma saiirar mi owi mi krīma krīmiir pū kibiya Adi Komii siir omana saiirar mi owi, ya ti hiriinana ya dimin komii rani. Krīma biyin minam tiki aingwo, diminin Adi Komii siya naingwowim krīma naingwo tibmii kinam mi krīma tiram, simiir tiram daingwo.

¹⁰ Kara tiriiginim kimiiram boinkikim. Dimusi rani, mhoīya krīma wī Krais siir whwonkam ida nokwowi mi wī siyar hidi krīmiirin, dimin taeminim krīma tirim simiirsiyin. Iya krīma ti pūim ti nu iiranin simiirar niki okripkai mi siya wī krīmar tirim wī simiirar swoki hidi. Siya dimin wadie nasi tiri, iyie? Wī dimin biyie tiri krīmiirin, krīma tirim simiirsiyin. Iriig.

Aposel kamim sima ukam imiirin minsi whinkinsiis haiginugim sima Adi Komii saika nongwomamair aeyim

¹¹ Mi iya krīma Adi Komii siirsi nidida saiir ninokninkinim krīma miini hanin asi mriigim simiir kwoin imiir kiyaiyam mi sima simiir nwoki wakaeyoknam. Dimusi rani, krīma ina ninokninkinim, mhoīya siya krīmiirin wī dimin taeminim krīma tirim wī simiirsi hidi. Adi Komii siya krīmiir kwoin imiirin ina ninokninkinin. Mi an kara ha

naingwowi, iikam kimiir kwoinim hiniina daingwo, an kara siyiu miyik iirar napikin. Mi ti dimin taemin hiriinanim simiirin kara whinkinsiis haiginugun, ta Adi Komii siya mi aingwowa sair hiriinan.

¹² Krīma kimiirin hiniina tir tani, kima hiniina swoki boinam, krīma wadiekim, krīma ti dimin taeminim kimiir boinmauwamin minam naingwokim, kima wa nwoki inokninkinim, krīmiir siyiu paningin. Mi mhoiya kima iikam imiir boini, yipiki ti ha naingwowim, inig komiigak nwowiyim mi yuis miyik miyik ikim ini kou sima ywowim. Mi inkami kwoinim yim ini panina nwowim mi kima simiirin wi ha boini tiriiginim yim miyik rani, ini kipii ywowim.

¹³ Mi kima krīmiir boini, sima ti hiniin asi boini sima pi whaowaei. Mi nim krīma kimiirin wi hiniina boini, tariigina ya Adi Komii siir mi aeya ti hiriinan krīma boina. Mi kima krīmiir boini, simiir kwoinim wadiekim, sima ti hiriinan boinim mi krīma kimiir boinmauwi, yi wi minsi boinmauwi, kimiirin wi saeya nwoki whinkinsiis haiginuwim.

¹⁴ Mi ta Kraisi siya iikam krīmiirsi naingwokwonanaeiyā mi krīmiir kwoin imiirin saeyar kiyai mi krīma ta mi aiir asi mirii iikam kimiir whinkinsiis haiginuam, ti dimin taeminim simiir kirieni. Krīma ti hiriinan dimin taemin imiir asi tirkim. Dimusi rani, krīma bidi yinokninkinim siya siyairgin naowin. Mi krīma naoni haninaka ini siyar yaowiskiyin krīmiirsiyin. Ya tariigina ya hiniinga krīma whiekakar in saika bidiyar yinkin aonamim.

¹⁵ Krīma naoni haninaka ini siyar yaoiskiyin krīmiirsiyin mi nim krīma iikamim yipiki ti nu iir nwowim, krīma dimin taeminim wi krīmiir kwoinairga priinaingwo diriraerar tani. Niingaka. Krīma ti inkam nwiruwān yipikin biyar naowin, yipikin Adi Komii siya hidninsiin idwowin mi omwai ha swoki waiyan iikam krīmiir whinkinsiis haiginuwam siir kwoin iirarar dap iski.

¹⁶ Mi hiriinankinuwi mi krīma wi hiniina di yaingwowi, iikamim sima wadiekim, iyie? Biyekim. Dimusi rani, sima inig komiigak bidi ywowim, iyie? Dimusi rani, sima digworaekwoki naokingugunankaigim. Niingaka. Yim ti hiniin digworaekwowim yim nu tirankim. Biya iikam krīma dimin bibiyeyar niki tira, krīma Jisis Kraisi siirin inkami siyiu iirarar hidgin. Mi Tariinanin krīma iikam imiirin wi hiniina hid rani, wadie mi biyie. Niingaka.

¹⁷ Mi iya iikamim sima naingwo tibmii kuni Kraisi siir yai imiiram mi Kraisi Jisis saika sibgu amasu kikini mi siya simiirin wi iikam win nwo haiginugi mi wi dimin whirki kimbu rani. Mi ti biyan dimin wrowim yim wa digii. Mi dimin taemin winim yim biyan dimin taeminim wi simiir igsop aiir nokwokairinanaowidi.

¹⁸ Mi ti dimin taeminim krīmiir tirii nimbiniyim iikam win krīma nwowam, yim wi Adi Komii sasar tir iski simiirin. Kraisi siya paeyin hiniya nioninkinin siirin ti hiriinan sairsi naokin, ti dimin taeminim Kraisi siya tirim krīmiir mi Adi Komii siya ti dimin taeminim Kraisi siya tirim krīmiir, hiriinan sairsi tirkin, krīmiirin siya whinkinsiis haiginugin mi iikam krīma yipiki biya Adi Komii siir sau omom niki owim, tariinanin krīma ini nomiyau saikar swoki owim. Dimusi rani, Jisis siyar ninkiamasugin krīmiirin.

¹⁹ Mi dimin taeminim krīma boiniyim kimiir yim ti sima, Adi Komii siya iikamim nuanim krīmiirin, dimin taeminim Kraisi siya tirin simiirsi ninki amasu haiginugin. Mi tariinanin Adi Komii siya krīmiirin bidi yimbinim nomiyau nwowam. Siya dimin bibiyeyim krīma tirim simiirsi naingwo rani, simiirin siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi tariinanin siir miyim ini aposel kam krīmiir kwauuwa. Siya iikamim nuanim krīmiiram naingwokwonanaeikin mi krīmiir ina yinkiamasuin krīma saika nongwomamair aeyim.

²⁰ Krīmiirin Adi Komii siya bidi yimbinim mi krīma Kraisi siir igsop aiir asi nokwokairinanaowigim. Mi ti dimin taeminim ti krīma boinmauwim kimiir, yim Adi Komii siya boinmauuni haninaka tisi krīmar boinmauwim kimiirin. Krīma Kraisi siir

whinkinsiiskin mi krɪma kimiirin hinin asi boini, kɪma Adi Komii siiram kiwaki, kimiir whinkinsiis haiginuwam mi kɪma wi saika nwoki ongwomamaɪr aekiyamim mi wi saika niki sibgu owim.

²¹ Kraiis siir kwoinin sasairgin dimin biyie whirki nwo karamae nwowin. Mi krɪmiirin Adi Komii siyar whinkinsiis haiginugin mi krɪmiir dimin bibiyeyim krɪma tirim, yim ini siyar haipriginkiyim. Mi simiirin ini Kraiis siir inarar yonkwokiyim mi krɪma naoni haninaka ini siyar yaoiskiyin, krɪmiir dimin bibiyeyim simiirsiiyin mi krɪma wi saika asi namasukikini. Siya ti hiriinanin minam tirkin, iikamim krɪma yipiki siir yai aiiram naingwo tibmii kinim, Adi Komii siya krɪmiirin wi ha boini, krɪma dimin whirki bi kimbugim siir hiriinan. Iriig.

6

Aposel kamim yipiki Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwim sɪma dimin bibiyeyim simiirsiiyin hik prasae bi haigim

¹ Mi ni krɪra, Pol kara mi Timoti siya, ni krɪra iripa Adi Komii krɪmiir Wanin saikar mɪriigo. Mi krɪra kimiir asi niki, kɪma Adi Komii siir naingwobumbu aiir bidi haiyim mi ti naeyiutin siirin hinda whisariiyar priiyokaeyamam kipi tir.

² Ihi, kɪma wi hiriinan kipi tir. Adi Komii siir yayim kamim sɪma winkiyim bidi bidiniyar Yokwo Komii sair, yim hinina winboinkikim,

mi Adi Komii kara, kiriir whinkinsiis haiginuwam naingwowi kira nhwo kwisboini mi kara ta kira kwisboina sair wakae mi ti diminim kira kwisboinkiyim kara simiirin wa whinkinsiis haiginuwi. Mi iya kara kimiir nimbini mi iikamim ti nu iir nwowim kimiirin wi kara nanmaiwarkinaei mi kimiirin wi kara whinkinsiis haiginuwi.

Ti kara boinanim kimiir simiir wakae, tariinanarin Adi Komii siya kimiir hainan praprasam naingwowi. Mi tariigitarinanarin, siya wi kimiir whinkinsiis haiginuwi mi wi kimiir nanmaiwarkinaei. Mi hiriinanki nuwi mi ti naeyiutin whisariiyar kipi priiyokaeyam mi ta naingwobumbuwa wi kigugugisi.

³ Mi nim krɪma inkamim pi boriisopi iikam nhirim sɪma ha naingwowim ti dimin taeminim krɪma tiriyim miyik rani. Mi nim krɪma dimin biyie whir bi swoki tirmintirminkim, simiir kwoin imiir kiyaiyamim biyie sɪma nwowam mi sɪma krɪmiirin wi ha boini tani krɪmiir miyim biyekim. Niingaka. Mi krɪma dimin biyie tirkiswo mi tiriiginin simiirin wi siya pi kiyopsibgi haiginuwim mi sɪma wi di yokworinuwu. Mi ni krɪra hiriinan naingwo rani, sɪma kririirin hiriinan naingwo rani. Niingaka.

⁴ Mi ti diminim krɪma tirim simiir tɪrni haninaka, krɪma iikam imiir niisimauuwikim hinin, krɪma Adi Komii siir miyan inkamim. Krɪma iikam imiirin hinina niisimauuwikim krɪma hiriyar nokworinukripkaiigim dimin taemin biyie biyeyim krɪmiiram nitiyim mi hikpai hikpaiyim krɪmiir hauuwiiyim krɪmiir tirbuwam, krɪma simiirsi bi huniyanaikim.

⁵ Sɪma krɪmiirin bidiyar mi ipimparim mi maeyaua mi biyie mɪriiya sair hir bidiyar mi hugripkikikaiyim. Mi krɪmiir sau omomim sɪma krɪmiirin siyu miyiknan bi tirkim sɪma krɪmiirin ha mi igbumbu. Mi krɪma mi pranaepranae bi mɪriigim, ini piu whaowaki krɪmar ywobugiyim. Ii nhirim krɪma nhwo bi sibgu whwonkaiigim mi mipi nae karamkaramar mi ami. Dimusi rani, krɪma Adi Komii siir yai aiir boinmimauugim mi sɪma krɪmiirin hiriinansi tiri.

⁶ Krɪma krɪmaigim siyu miyik sibgu tiriyim mi nim krɪma Adi Komii siir dimin taeminim ina ninokninkinim. Mi nim krɪma io bi nanka osisauuwikim, dimin taeminim krɪmiir kou nwowiiyim simiirsiiyin. Krɪma bigin nasmirwaiya nwowikim mi krɪma iikamim simiirin maigimaigpa pa mi isiimauuwi simiir whinkinsiis haiginuwam mi simiiram naingwokwowam. Mi ti Adi Komii siir naeyiutin, ti krɪmiir kwoinawu nwokaiyin,

krīma iikam nhirim simiir'in hinina nisiimauuwi, krīma Adi Komii siir miigi mi aiirar mirii.

⁷ Krīma inokinokin yaimwo aiirarar nowomwarkaiyuwikim. Mi Adi Komii siir krieya yipika krīmiir hauugiya, inokinokin krīmiir'in saeyar whinkinsiis haiginiuwi, krīmiir miyim. Ti kamim yipiki yaani digworaekwo nonkwowiyim, sima kimirkaiyam, ti dimin hininim nhao sau, irim hipig, simiir sau omomin saika ninitam, ini simiir hiriinan ywowim, ti siyu miyikin krīma nwowiyin mi miyim krīma miriyim yim ini hiriinan ywowim. Yim sima inokinokin krīmiir kimirkaiigim, tiriginim yipiki yai biyie krīmiir boiniyim mi dimin biyie krīmiir tiriyim yim sima wi krīmiir nikwowaisii rani. Nūngaka. Simiir'in wi krīma nikwowaisii.

⁸ Iikam nhirim yim krīmiir inig imiir hainani mi nhirim yim krīmiir swoki ikwowaisii nhirim pi krīmiir mi igbumbu kauwok itkin boini mi nhirim iikam nhirim simakan krīmiir'in pi yai wadiyar mi boini mi krīmiir siyu ikin. Mi yim ti hiriinan dimin taeminim yim dimin komii rani. Mi krīma ti dimin taeminim krīma tirim simiir'in wi hiriinanar tirikrikai. Mi iikam nhirim yim ha naingwowi, krīma iikam paii rani, niksisaeyaka waiwiigim. Mi krīma hiriinan bi tirikim krīma yaimwo arar boinimauuwikim.

⁹ Mi ti iikam hiriinanim yipiki Adi Komii siir ninokinokin karamae nwowiyim mi yim sima iripi hiriinan krīmiir mi inokinokin tani. Mi Adi Komii siya mi siir iikam ima, yim sima krīmiir'in bidiyar yinokinokinim. Iikamim krīmiir'in ha naingwowyim, krīma wi krīmbi naowi mi krīma pi omwaiya swoki waiyaei. Adi Komii siya kam imiir'in minam kiwakikin, krīmiir tioim. Mi siya ini krīmiirar kigirkakin mi krīma paninsi yaosi.

¹⁰ Mi ti dimin bibiyeyim krīmiiram ntiyim, krīmiir kwoin imiir kiyaiyam, krīmiir'in wi sima tiri, maigimairga nwo karamin. Mi inokinokin krīma wi maigimairga hiriyar nwokrikaii. Krīma paeprikabar mi oka wāndi, dimin taemin mi tir karamae, krīma iikam imiir'in wa whinkinsiis haiginiukrikaii Adi Komii siir dimin taeminim simiir sibgu onkworinukrikaiyim. Nim krīma ini inkamim ti nuin siir'in digworaekwo karamae nwowiyin ini simiir hiriinan ywowim. Mi nim krīma digworaekwo miyik miyikakaigim mi ti digworaekwo miyik miyikim inkamki simiir nisipaki haiyim wi dig nwo rani.

¹¹ Mi kīma ti iikamim ti omin Korin siir hiranim, krīra kimaka bidi boino mi dimin taeminim krīriir kwoināu tir nwokaiyim kīmiir bidi boinimauuwim. Dimusi rani, krīra kīmiiram nhami nhami naingwokwonanae rani.

¹² Krīriir kwoin n kīmiiram naingwokwonanaeyin bi niki digikin. Nūngaka. Krīra kīmiiram nhami nhami naingwokwonanae rani. Mi kīmiir kwoinim krīriiram naingwowin yio bidi digiyin. Mi kīma krīriiram naingwokwonanae rani. Nūngaka.

¹³ Mi tapa kara kīmiir'in pi adin siir yinisim iir boiniyin pi siir hiriinan boinkii. Mi kara kīmiir'in pi hinina boinkii, kīma krīriiram daingwokwonanae ta krīra mi aingwokwonanaeya iikam kīmiiram saiir hiriinan. Iriig.

Krīma Adi Komii siir iikamim krīma iikam biyie biyeyim simaka kipi namasu

¹⁴ Kīma ti iikamim yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmii kīn karamae nwowim iripa simaka kipi namasu. Nii nabieyo yo iripa bi nwowiko mi ti hiriinan siyu kaimwowin, Adi Komii siir iikamim sima iki iikamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kīn karamae nwowiyim simaka kipi mirii mi diminin sima mi tiriyin siir wara kipi mi tir. Nūngaka. Dimin taeminim yipiki wadie nwowiyim mi dimin taeminim yipiki biyie nwowiyim yim iripa kipi nwo. Nūngaka.

¹⁵ Mi kīma hiriyar naingwowi, Kraiis siya mi Setan siya sowa wi kwoin whiruwar nwowi? Yi ti hiriinanin ini nūnga ywowin! Mi inkamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kīniyin mi inkamim yipiki hiriinan kwoin naingwo karamae nwowiyin, sowa wi iripa panina nwowi? Yi tiriginin yio siyu rani!

16 Mi Adi Komii siir omaka mi uruwai siyaowaini omaka aka, sowa wi iripa panina nwowi, irua nwowamin? Yi siyu rani! Krimiir piuum sima ini omakanan ywowim maeyaua Adi Komii siir naeyu ieya nidwokaiyana krimiir kwoinawu tirin. Mi Adi Komii siyarin biya yokwoni hinina boinkikin,

kara wi kariir iikamim simiir mhi kwoinawu nwokaii kara wi simakar nwowi kara wi simiir Adi Komii nwowi mi sima wi kariir iikam nwowi.

17 Mi Adi Komii siya ta hiriinan saiirsi boinkin,

kima ti dimin biye biyeyim, ti iikam bibiyeyim sima tiriyim, simiirsiyin aru dwo mi kima simiirin digiumii haimriiyugig. Mi kima ti dimin taemin hiriinanim simiirin digiumii haimriiyugigi mi simiir mi ap karamae mi owi mi kimiirin wi kara haii, kariir iikam nwowam.

18 Mi kima hiriinan tiri mi an kara wi kimiir Ad nwowi mi wim kima wi kariir yinisimki yinisim yinkamiyin mi yinisim yinugiyinar nwowiskii, Adi Komiiyin, yipiki ti nuan digworaekwowim simiir tirkiyin mi ninomor kouan ikim, siyargin Biyan Inkam Komiiyin ti hiriinan boinkiyin. Iriig.

7

1 Ti kariir nomiiyauim, yipiki kara naingwokwowyim, Adi Komii siya ta nimbina krimiir hauugika. Mi hiriinankinuwi, krima krimiir digiun, ti dimin taeminim yipiki krimiir tiriyim dimin biye tiram mi ti dimin taeminim yipiki krimiir kwoin imiir kipridiyim, simiirin digiumii haimriiyugig. Krima siyuun Adi Komii krimiir Wanin siir whwonkam ida dimin whirki kimbu karamae nwowiyin siirarar dap iski mi Adi Komii siir kipi tir, siya krimiirsi nididim. Iriig.

Om Korin hiran iikamim simiir mhi kwoinim kisina haigigiyim mi Pol siir kwoinin ini maigimaigargar ywokiyin.

2 Iikam kima, kririiram daingwokwonanaei krira kimiir warauran iikam nhermi dimin biye whir bi swoki tirbugo. Mi krira kimiir iikamim simiir inkam nwir bi swoki tirbumimankin mi krira kimiir bi swoki iksisaekim mi kimiir nwirni diminsim whir bi swoki priihaigo, kimiir nhir ima boina saiir hiriinan. Ningaka.

3 Kara ti yayim kimiir nikiyam bi boinkin. Ningaka. Kara biya kimiirin bidiyar iki boinkiyin mi tariinanin tisa swoki boinkiyin, krira kimiram pranae pranae naingwokwo rani, kima naowi, krira kimaka naowamar mi aingwowi, iyie? Wi hinin kipi tir mi kima omwai mi waiyaei mi ni krira hiriinan omwai kimakar mi waiya amar mi aingwowi.

4 Kara kimaka kwoino whisa nwo rani kara inokininokin iikamim warauranim kamakan hinda maigimaigarga arar nwonanaeikin. Mi iya dimin taeminim kririiram nitiyim, kririir kimpipisu haiginuam mi krira pi diminim iikam kima tiriyim pi simiirar naingwo krpkaii. Mi tiriiginim kririirin maigimaigarga sima nwowaiginuwi mi kririir kwoinin hiinsima asi nwowi.

5 Mi iya krima nu haimii Masedonia tiriirar mi ita, krima wadie bi mini onikim dimin bibiyeyim krimiirin ini hiriirar swoki tirkrpkaiyim krimiir pua bi swoki siismiminka. Ningaka. Sima kririirin bidiyar mi ikwao boinim mi bidiya mi inkinyaeyao boinim mi kririir kwoinin iikam kimiirsiyin nidid prasae mi naingwoyimyok prasae bi kinko, dimin taeminim krira tirgigim kimiir mi inkam biyeyin siya niti, wi siya nini tirbuni simiirin.

6 Mi Adi Komii siyargin yipiki inokininokin iikam sibgu siiboboinu haiginuwiyin, iya sima hikak nwowiyim. Krimiir kwoinim siyar niki kinsiis haiginugun inkamin Taitas nikuwiyin siya nikropkiyin krimiir nini kigniyam.

7 Ihi, siya bidiyar yitin krimiirin siya ini siiboboiniuni. Siya krimiirin min nini boinkin, kima siirin panin panina siiboboinugim dimin taemin kibi kibiyim kima napim mi kima tirim. Tiriiginin krimiirin maigimaigarga sima nwowaiginuwi. Mi siya ha nitin, krimiirin siya ini boini, siya kimiir bidi kignakiyin mi wim kima krimiir kigam asi

naingwokim. Mi kima ti dimin taeminim kima tirim simiirsi asi nididgim, yipiki hik krimiir tirhaiginuim. Mi wim kima krimiiram asi naingwokikim mi wim kima pi krimiir mirmii aiir nwowi iya iikam ima boiniyim dimin taemin biyeyim krimakar ninkikiniyim kimiirsi. Mi kima ti hiriinan dimin taemin imiir tirkiyim mi wim kima kariir tirkii, kara maingimairga kimaka nwowim.

⁸ Mi ta yokwowa biya kara winkiya kimiirin hikak saeya mi o karamaeki winti mi an kara ha naingwowi, ta yokwowa biya kara winkiya kimiiram ya dimin wadie aeyairga. Kara hikak dimusi bi nwokin, kara hiriyyar naingwokin, kimiirin ii nhirim wi hik saeya hauwi.

⁹ Mi tariinanin, kara maingimairga komiiga, kara yokwo kimiiram winkyin kara maingimairga bi nwokin, kima ti hikak dimin taeminim kara winkyim hikak simiirsi nwowim. Nningaka. Kara maingimairga minam nwokin hikak kima nwowa mi kimiir mhai kwoinim kisina haigiyim mi ti dimin miyikim simiiram swoki sibgu apim. Ti dimin taeminim kara winkyim kimiiram, simiirin Adi Komii siya bidi haiyim. Kimiir kwoin imiir kisina haigiyam mi kimiirin sima whinkinsiis haiginuugim. Mi hiriinan sairsika krima maingimairga asi nwokin.

¹⁰ Ti dimin taeminim simiirin Adi Komii siya haigim mi kimiirin hikak asi nwowaiginuugim mi kimiir mhai kwoinim siya kisina haigikim. Mi siya wi kimiir asi whinkinsiis haiginuwi mi kimiirin wi ti dimin taeminim simiirsi asi nanmaiwarkainaei. Ti diminim yim dimin wadie imaigim mi krima simiirsiyin maingimairga nwo karamaepi nwo. Mi dimin taeminim yipiki nuan iikamim simiir tiriyim, maingimairga nwo karamaepi nwo, yim naokaowikim mi simiirin kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyam sima bi whinkinsiis haiginuwikim. Nningaka.

¹¹ Sibgu sibgu daingwo omok ti hikim simiir tirim mi Adi Komii siya simiirin ha ninkpitkiyim kimiiram sima ini dimin wadieki wadie imar yimbiamim. Mi sima kimiir kwoin imiir asi tirkim hiriinan nwowam naingwowim. Mi simiirin digumii haingikim, ti dimin bibiyeyim kima napim, yipiki kara winboinkiyim. Kimiir kwoinim sima kiprid haiginuwi, inkamin yipikin dimin biyie tirin siirin igao yai boinim. Mi kima ti dimin biyie hiriinanim yipiki kimiir nimbiamim simiirsi bidiyar mi ididim. Mi kima hiriinan bidiyar mi aingwowim, kara niti kimiirin simiirsi whindiraeraram mi wim kima kimidiniya kamim dimin bibiyie tiriyim, simiir whinkinsiis haiginuam swoki kwanaingwo. Ta yokwowa kimiir tirkika, kima kariiram naingwokwonanaeyim mi kariiram naingwowim, kimaka iripa nwowam mi ya tariigina ya kimiir whinkinsiis haiginuga kimiir naingwo tibmiya Adi Komii siiram in kirie nwowim. Kima kariir yai aiirin bidiyar wakaeyim mi ya tariigina, ya kariir nusiimauuga hinin, siyuin kima nwowiyin hinda tindan wadie bidi ywokiyin. Mi dimin biyeyim kimiir waraur nwowim simiirin kima bidi sibgu tirkiyim mi siirin kima asi nridnatkikin.

¹² Mi iya kara ta yokwowa sair winkiya, kara kamim yipiki siyu biyie tirim simiirsi bi naingwokin. Mi iya kara ta yokwo aiir winkyin kimiiram kara ti inkamin yipikin siyu biyie tirin siirsi bi naingwokin. Adi Komii siya kariir kwoin iirin bidi yinokninkinkyin, ta yokwowa kara winkiya iikam kimiiram, kimiir whinkinsiis haiginuam kara hinina naingwowi kimiir siyuim idowiya dwoki Adi Komii siir whwonkam ida. Kima wa nwoki sibgu inokninkinim, kima krimiiram naingwokwonanaei mi ta hiriinana sairsi winkika ta yokwowa.

¹³ Mi dimin taeminim kima tirim kririir, kririir siiboboinu haiginuim sima sima rani, dimin taeminim kima whindiraeraram Taitas siir wokmaihaiginuam mi krira ti saika nwowo, krira maingimairga komiiga.

¹⁴ Mi biya kara kimiir inig imiir boinmauu wakaeyin mi kara Taitas siirin ha boinkin kima wadiekim mi ti dimin taeminim kima tirim kariirin wi nididgak sima nwowaiginu rani, ta kara boina siir. Mi ti dimin taeminim kara boinim iikam kimiirin hinin sima

wadiekim, yim ini ti yayim biya krira niki boinim kimiir whiekakar ini simiir hiriinan ywowim, yim kaimwowairgim.

¹⁵ Biya Taitas siya kimiiram waraur niki itin, kimiir kignakiyin mi kima siirin wadie ha sibgu ohaiginugiyim mi siirin ha mi sibgu kigriraowim mi kima dimin taeminim siya boinim simiirin ha mi wakaeyokna. Mi siya ta saiir naingwokiyin siya kimiiram in pranae pranae bi naingwokwokin, ini biya siya naingwokwowa ini saiir haiburin.

¹⁶ Mi tariinanin, kara ha naingwowi, kima mi kara, krima ini kwoin whiruar ywowiskiyim mi kara kimiiram in kwoin whisair bi nwokikin kara maingimainga komiiga. Iriig.

8

Adi Komii siir piugana saiir iikamim sima irni nwirni dinan whinkinsiis ankinsiis

¹ Ti kariir nomiyauim, krima yai kimiir boinmauwam naingwowi mi kima pa nwoki inokninkinim, dimin miyik miyikim Adi Komii krimiir Wanin siya tirim siir piugana saiir iikamim simiir, nu Masedonia hiran isidin siir.

² Mi iya simiirin iikam nhirkim tiriyim dimin biyie, sima pi maingimainga hiriirar nwokripkaii. Mi sima iikam paeprikabar mi oka windi, sima pa mi maingimaingaei. Dimusi rani, sima bidi yinokninkinim, simiir dimin bibiyeyim simiirin Adi Komii siya bidi haiyoprimdiyumuigiyim mi sima simiir umirim iripa asi haingiriyu hauugii iki iikam nhirim simiir.

³ Kara kimiirin kaimwowar boinkii, sima umirim simiir kwoinkar naingwo hauuwi simiirin. Mi sima umir hoingak karamaeka windi sima Adi Komii siirin pa mi hauuwi. Mi kara simiiram bi boinkin, sima hiriinan tirim.

⁴ Simiir kwoinim Adi Komii siir iikamim om komii Jerusalem hiranim simiiram naingwokwonanaei simiir whinkinsiisam. Mi sima krimiiram asi nimpwirwirkripkaigim ti umirim simiir hainamim hiriir.

⁵ Sima iuwa rigar hauugim. Sima wadieyar tirkim, sima ta krima naingwowa simiir, sima tiram saiir hiriinan bi tirkim. Bi simiir mhi kwoinim Biyan Inkam Komii siiram kisina haigi. Mi mhoiia sima Adi Komii siiram ywo, simiir boinmauwim, diminin siya naingwowin sima tiram yayim krima boinkiyim simiir, simiir kwoinim krimiiram wara mi inkin aingwokiyim.

⁶ Biya Taitas siya ta mi aiir mirii bwakainakin, kimiir iikam nhirim simiir whinkinsiis haiginuwam, dimin taeminim hinda whisariiyar priihauuwim. Mi hiriinanki nuwi mi krima siiram wa swoki sriigrpkaii, kimiir whinkinsiis haiginuwam, ta mi aiir digiyam mi ta miya wi iki iikam nhirim sim nwoki whinkinsiis haiginuwim.

⁷ Kima ti om Korin hiran iikamim kima dimin taemin kasa bi tirkim. Mi kima siyiu kibiki kibi iirar tirkim. Mi kima iki iikam nhirim simiir siyiu imiir asi haiburgim kima Adi Komii siir yai aiiramar naingwo tibmii kungim. Mi kimiirin siyar whinkinsiis haiginugin siir yai imiir ninokninkinim mi simiirin iki iikam nhirim simiir nwoki boinmimauwim. Wim kima mi miyik miriyamar naingwokwonanaeikim. Mi kima krimiiramar mi aingwokwonanaeikim. Dimusi rani, wim kima ini kima iikam ywowim wim kima Adi Komii siiram naingwokwonanaeikim mi siir iikam ikim. Krira kimiiram in hiriinanam warar mi aingwowi kima dimin taemin nhirim siir mi aiir warar mi priihauuwim.

⁸ Krira kimiiram in siyiu komii bi winkikin, kima siir wakaeyokna apamin. Kara kimiir bidiyar iki iisiimauuw in iikam nhirim umir iki iikam nhirim simiir hauuwan daingwo. Kara kimiir kwoin imiir boinworwokai haiginugin, ti kara winkiyim kimiiram, iki iikam nhirim simiiram mi kara wa nwoki inokninkinim, kima iikam nhiramin ina naingwokwonanaeyim, iyie? Niingaka.

⁹ Kara kimiir kwoinim simiirin dimusi boinworwokai rani, kima dimin kibi kibiyim krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisi siya tirim simiirin bidi yinomokninkin digim. Siya digworaekwo hoingakakar nwokin iya siya Adi Komii saika nwowin. Mi siya digworaekwowim simiirin digiumii ha haimriiyugigin mi siya ini inkamin digworaekwo karamaeyin ini siir hiriinanar yamwoiun. Siya inkamin dimin taemin karamaeyin siir hiriinan whisarii bi nwokin, kimiirsika. Mi kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi Adi Komii siir dimin miyik miyikim simiir haiyam. Mi kima wi siir mi kibi kibi imiirarar mrii iski iki iikam nhirim simiir whinkinsiis haiginuwim.

¹⁰ Mi yio kariir kwoinin ti dimin taemin imiirin pi hinina boinkii, kimaigim iikamim yipiki umir iripa haingiriyu haiginim Adi Komii siir iikamim om komii Jerusalem hir nwowim simiiram. Wim kima ta hiriinana iki biewiyan namkiyin si tirbwakainakim mi an kara ha naingwowi, kima ta miya bi kima tira saiir mi digi, wi wadieyar mi owi.

¹¹ Mi tariinanin kima umirim iripar ti swoki haingiriyu haigin mi ta biya kima niki tira ya ti digi. Mi biigi biyarin, iya kima umir iripar haingiriyu haigina, kima ta mi aiir mriiyamin pranae pranae bi naingwokwokim. Mi tariinanin ti dimin taeminim kima tirim umir niugugusim kima haingiriyu haiginim yim ti digi.

¹² Mi inkamin siir kwoin komiiyin umir digworaekwo Adi Komii siir hauuwam naingwowin mi Adi Komii siya wi siiram swoki srii rani, dimin taeminim siya nonkwo karamae nwowim simiiram. Adi Komii siya wi diminim siir hir nwowim siya hauwanim wi simiirarar haii.

¹³ Kara kimiirin hiriinan bi boinkikin, iki nhirim simiir whinkinsiis haiginuwim hinin, sima wi wadie hiriyyar nwoki owim mi wim kima nunga nwowi mi wi hikak niki owim. Nungaka. Kara ha naingwowi, kima hirii hiriinankinar dwo. Mi kara minam naingwowi, ti hiriinan siyuin siirar dwo.

¹⁴ Kara ha naingwowi, diminim kima nonkwowim simiirin hinda haime ara timi hauugi. Dimusi rani, tariinanin ta ii aiirarin kima umir kasaka nwo rani mi yim sima komii nonkwo rani. Mi mhoiyya sima komii mi onkwowi mi wim kima sapisap, kimiirin wi sima mi whinkinsiis haiginuwi. Mi ti hiriinan siyuin, kima whiekakar in wi wadieyar sibgu owi.

¹⁵ Adi Komii siir yayim yipiki Moseski si winkyim Yokwo Komiiini yim ha boinkim, iikamim yipiki biya umir digworaekwo nae minim sim niki aokingugunankaiyim, mhoiyya sima wi dimin sim whirm in whirminki swoki onaowid rani. Mi ti iikamim yipiki digworaekwo kwisuwa nonkwowim, mhoiyya sima wi inkam paeprikabnan nwo rani sima wi digi digar nwowi. Iriig.

Pol siya wi yaeya inkam nhirim simiir nikropkii om Korina hiriirin.

¹⁶ Kara Adi Komii siiram in hiriyyar naingwowi. Dimusi rani, Taitas siir kwoinin siya hurworwokaigin. Mi siya waraur nitam asi swoki aingwokin, iikam kimiir whinkinsiis haiginuwam. Krira mi aingwowa kimiir whinkinsiis haiginuwam nitam, saiir hiriinan.

¹⁷ Mi krira siir sriyo, kimiiram swoki itam kimiir kigniyam mi siya ini wadieyar mi owin krira siir kwoin iir bi kiyaigo. Dimusi rani, siir kwoinin hiriyyar naingwokin siya wa niti kimiir kigniyamin.

¹⁸ Mi krira kririir nomiiyauwin siirin warar yikropki Taitas saika namam. Mi iikamim Adi Komii siir piugana saiirim, omom kingiin kingiin nwowim simiirim, sima siir inig iir haigin idwokikim. Dimusi rani, siya Adi Komii siir yayia saiir boinnimauuwan inkam kibikin iki iikamim simiir.

¹⁹ Ta sasa rani. Nungaka. Mi Adi Komii siir iikamim sima siir warar mi imbingim krimaka namam, ti umirim simiir hainamam om komii Jerusalema hiriir. Mi krima ti hiriinan dimin imiir tirim mi iikamim sima wi Biyan Inkam Komii siir inig hainanprapraskii ti digworaekwowim simiirsi. Mi sima wa nwoki inokninkinim krima iikamim simiir whinkinsiisam naingwowi ti dimin taeminim simiir tirim.

²⁰ Mi kama wi mintirao wi iki iikam nhirim sim pi boinisi ti umirim sima haingiriyu haiginim krima simiirin kipii yapii bi tirkim. Mi krira ti kririir nomiiyauwo sowiiram asi nikiugiko yipiko hinda tinda kriraka namano, dimin taeminim krira tirim simiir kigmimikam.

²¹ Krima dimin taeminim biya Adi Komii siir whwonkam ida wadie nwowim simiiraram naingwo rani. Ningaka. Krima hiriirar naingwowi, iikam whiekakim sima ta saiirin ina ninokninkinim ti krimar tirim krima wadiekinar tiri.

²² Mi hiriinanki nuwi mi krima krimiir nomiiyauin wi ti inkam nwiso sowakar nikropkii krima siir bidi hidim, dimin taeminim siya hidim simiirin. Mi krima hiriirar ninokninkini, siya simiirin wadiyar tirkin. Mi tariinanin siya ina ninokninkinin, kima ini siyu miyik imiir napim. Mi siir kwoin komiiyin ta miya saiiram nitam asi naingwokin saiir miriiram.

²³ Mi iikam nhirim kimiir srui hinin, Taitasin siya yipikin. Mi kima simiirin hinina boin, siya krimiir nomiiyugin, krima iripa mi kwiruwar miriigim. Mi inkam nwiso yipiki wi saika ninkin iti sowiir warar ninkin boinkii iikam kimiir nini kignakiyam. Mi kima iki iikam nhirim simiirin wi ha boin, sowa krimiir nomiiyau wadieko. Adi Komii siir pugana saiir iikamim yipiki ti kingiinar kwowim, sima nimbingikim warar nitam. Ti inkam nwiso Adi Komii siir mi aiir miriigo iikam simiir whinkinsiis haiginuwam mi Kraisiir inigni boinmimauuwam dimin taeminim sima tirim.

²⁴ Mi hiriinankinuwi, kima simiir kigiraowi ya tariigina ya min nisiimauuga, kima simiiram naingwokwonanaei. Mi kima ti hiriinan siyu iir tiri mi mhoiia iki Adi Komii siir pugana saiir iikamim iki hinda tinda nwowim, sima ninokninkinkii, kima wadiekim, ta kara boinkiya simiir biya iikamim warauranim kimiir saiir hiriinan. Iriig.

9

Umirim iikamim nu haimii Judia hiranim simiir whinkinsiisin simiir boinka

¹ Kima bidiyar yinokninkinim umirim Adi Komii siir pugana saiir iikamim nu haimii Judia hiranim simiir hauugi simiir whinkinsiisam. Mi hiriinankinuwi mi kara kimiiram pi yokwo priei winki rani, ti simiir boinkiyamin. Ningaka. Pi hinda harki haruwar kwaowinkii.

² Kara ina ninokninkinin, kima ti iikamim hiranim simiir whinkinsiis haiginuwam tiri. Mi kara kimiir inig iir bidi hainan prapraskiyin mi iikamim Adi Komii siirim nu haimii Masedonia hiranim simiirin hinin bidi boinim. Krimiir nomiiyauim Korin nu haimii Esia hiranim, sima iki biewiyin namkiyin, sima iikamim nu haimii Judia hiranim simiir bidi mi whinkinsiisim. Soma bidiyar yinokninkinim, kima iikamim hiranim simiir bidiyar mi whinkinsiis haiginuwim ti dimin taeminim kima tirim simiir simiirsi, simiir kwoin imiir kisina haigiyam simiir wara ninkin tiram.

³ Kara hininam naingwo rani, ti yai kibi kibiyim iikam imiir kara boinim kimiir, sima hindara priiyokaeyamim. Mi ta hiriinan saiirsika, kara krimiir nomiiyuwim simiirin biyin kimiiram asi nikropkikim kimiir whinkinsiis haiginuwam, kimiir umir imiir haiyam. Mi sima niti mi sima pa nwoki kigniyim wim kima bidi diriraerar haiginkwokinim.

⁴ Mi nu haimii Masedonia tiran iikamim sima niti mi sima ha nini kignii, kima bi niki diriraerar haiginkim mi kara wi nidid prasae kin tani. Mi an kara hiriirar mi aingwowi, wim kima wa mi ididi. Dimusi rani, simiirin kara boinkin hinin, wim kima kimiir umirim bidi haiyim mi bidi diriraerar haigin digim.

⁵ Kara ti dimin imiir boinkiyin mi kara krimiir nomiiyauim simiir bidi sruiyim, bi sima nitim, kimiir nini whindiriraerarniyam, wari umir imiir diriraerar haigin sasauukwokinam. Mi mhoiia kara nu haimii Masedonia hiran iikam simaka niti mi wa nini kigniyim bidi diriraerar haigin digwokinim. Mi ti iikam nhirim simiirin wi hinina nwoki isiimauuwim, ti digworaekwowim yim kimiir kwoinkar priinaingwo hauugim.

⁶ Kima ti digworaekwowim simiiramın sibgu sibgu daingwo omok. Mi kima Adi Komii siirın haımiisima hauuwi mi mhoiıya kima wi iriipi hiriinan haımiisimar mi haii. Yo ini inkamın numıran sasaeya nınkiniyin ini siir hiriinan ywowın. Pi siya hoıngak yınkın karamae ywo mi siya pi hoıngak mi ıngugu ae rani, pi hiriinan kwısuwar mi ıngugu ae. Mi siya pi numır kwırkak aıırar yınkın dıgi mi siya pi hiriinan hoıngakar mi ıngugu ae.

⁷ Mi iikam kima irıra nwonwıra biıyin ti dimınım kima tıranım simiiramın sibgu sibgu tiki aıngwo omok mi simiirın mhoiıya tır. Umırım Adi Komii siir hauuwiyim kima simiirın hindara kipi naıngwo kisisır hauu kima umır digworaekwowım Adi Komii siir hauuwiyim kimiir kwoınım maırgımaırgakak warar dınkın oki mi Adi Komii siya wi ti hiriinan inkamın siiram naıngwokwowi.

⁸ Mi ti digworaekwowım, kima naıngwowım kimiir kigrıraowam ınokıınok yım wi Adi Komii siya hauuwi kimiirın mi yo ti sima sima rani mi siya kimiirın wi yaeya dimın miıyık swokı ınkın hauugii kira nonkwowamın. Mi kima iki iikam nhırım simiirın wi simiir nwokı whınkınsiis haıgınuwım.

⁹ Mi yayım inkamın yipiki biıya ta Yokwo Komii aıır wınkıyın siya hınına wın boınkıkın,

inkamın yipiki Adi siir yai aıır sibgu wakaeyokna apın mi iikamım yipiki nınga nwowım sim whınkınsiısın mi ti siyu kibi hiriinanın siya tırın, sima wi siir siira naıngwokwonanae kaigii.

¹⁰ Adi Komiiyin yipiki sasaeya inkam nwırni hauuwi siya nınkınam, mi sima nae wi simiirsıyar mi haii mi siya kırıirın wi ti hının hınınım sim hauuwi. Mi siya simiirın wi ıuwarıgar mi tiri mi kira iki iikam nhırım simiirın wi simiir nwokı sibgu whınkınsiis haıgınuwım.

¹¹ Mi Adi Komii krımiir Wanın siya kırıirın wi dimın taemın miıyık miıyık kasa hauu rani. Mi kira iki Adi Komii siir iikam nhırım simiirın wi simiir nwokı whınkınsiısım. Mi mhoiıya krıma nıti, wari umırım kima haıngiriıyu haıgınim simiir hainakiyam mi krıma simiir nini hainakii mi krıma simiirın wi iki iikam nhırım simiir hauuwi mi yım sima wi Adi Komii siir inıg ııır hainan prapraskii. Ti dimınım kima tırkiyım simiirsı.

¹² Mi ti dimın kibi hiriinanın yipiki kima tiri, yo wi Adi Komii siir iikamım yipiki ındım nwowım wi simiir whınkınsiıs haıgınuwi. Mi ti kima kınsiıs haıgınuwi simiir, sima sima rani. Kira simiirın wi warar timi tır haıgınu maırgımaırga nwowamın. Mi Adi Komii siir inıg ııır hainanamın. Dimusi rani, ti dimın imiirsıka.

¹³ Mi ti dimınım yipiki kira tırım kırıir nomııyau imiir, yo wi simiir nısiımauwı hının, kima Adi Komii siir yai imiiramın ha sibgu wakaeyokna apıkım. Mi kima Kraıs siir yayım simiir nanaaknınkii haıgınuwikım. Mi sima ti umırım kima hauuwım simiir kigi mi iikam nhırmi mi hauu ikım mi sima wi Adi Komii siir inıg ııır hainan prapraskii. Dimusi rani, ti simiirsıka.

¹⁴ Mi mhoiıya sima kimiiramın wi pranae pranae naıngwokwo rani mi sima wi Adi Komii siiram kwıboınkii, kimiir whınkınsiıs haıgınuwım mi kimiir kigrıraowım. Dimusi rani, kimiir kwoınım siya hıurworwokaıgım mi kima ti dimın ııır asi tırkım.

¹⁵ Ha wıt, krıma Adi Komii siir inıg ııır hainani. Dimusi rani, siir yınisımın siya krımiir hauugıkın. Mi dimın taemınım krıma hauuwiyim yım siir yınisımın yipiki siya hauugıyın siir bi haıburgın. İriıg.

10

Pol siya iikamım yipiki ha boınım aposel kamım miıyık rani, siya simiir yai imiir nıkidugin.

¹ Kara Polkın, kariir kwoının ha naıngwowi, kimiir kwoınım ti kisına haigi mi ti dimın taemınım Jısıs Kraıs siya tırım simiiram ti aıngwo. Siya siir kwoın komiiyin siyamar bi naıngwonakın mi siya iikamım simakan dimın taemınım bımbıuwı bi tırkın. Mi iikam

nhirim hiranim yim sima kariirin hinina boinkim, iya siya krimaka tirar niki owa, siya inkam inig karamaenan tirkin mi krimiirin yai ha boinmimauugin. Mi mhoiia, iya siya om whir namwoiuiwym mi siya krimiiram pin yokwoni winki. Mi siya krimiiram pin igao yaiyar boinki ti digworaekwo imiirin. Mi hiriinanki niuwi mi kara kimiirin pin igao yai hinina boinkii.

² Mi mhoiia kara kimiir kigam niti mi kima wi igao yai kara boinam kipi tir kimiirin mi kara kimiirin wi igao yai boin tani ti dimin taemin imiirsiiyin, ti igao yai kara boinanin iikamim yipiki ha boinim, nim krima ti iikamim tiranim, nim krima dimin biyie biyeyim nuanim sim napikim. Mi iikam imiirin ti digworaekwo hininim simiir whinkinsiis haiginuwikim.

³ Mi ta miia krima miriia krima nuan digworaekwowim simiir bi napikim. Ningaka. Krima ini ti nu iirar nwowim mi krima ti Adi Komii siir mi aiir miriim, krima ti iikamim yipiki ti nuan digworaekwowim simiir napiyim simiiram mirii rani.

⁴ Mi ti dimin taeminim Adi Komii krimiir Wanin siirim ti krima nonkwo miriim siir mi aiir yim ti nuin siir tiran digworaekwo rani. Ningaka. Nim Adi Komii siir kirieya mi siir dimin taeminim yipiki krimiir whinkinsiis haiginuuiwym simiirarar nonkwowiyim Setan siir dimin taeminim yipiki iikamim siir wakaeyokna ap karamae nwowiyim simiir kwoin imiir haigi itirikuiwym simiir nikwowaisiiyam. Mi ta Adi Komii siir kirieya ya ini nhao, irim hipig nan ywowa yipiki iikamim sim nonkwowiyim iki iikam nhirim simaka niniiyam.

⁵ Mi ti Adi Komii siir dimin kirie komii komiim ti krima nonkwowim, yim ini ti yai bibiyeyim nuan iikamim yipiki sima napiyim ini simiir haiburim. Mi dimin taeminim yipiki sima naingwowyim hinin, simiir kwoinim ini simar kigirkakim mi sima Adi Komii siir paninsi yinokninkinsi. Mi ti Adi Komii siir dimin kirie komii komiim yipiki krima nonkwowiyim mi iikamim simiir kwoinawu nwokaiiyim dimin taeminim, simiirin krima kiyaii. Mi sima Kraisi siir yai kibi kibiyim simiir asi wakaeyokna api.

⁶ Mi kima krimiir yai aiir sibgu wakaeyokna api mi mhoiia krima tiriiginim yipiki nantamyiriyiyim simiirin wi ta kirieya sair kirieni nonkwoninwomwir haiginuwi.

⁷ Iikam kimiir kwoinim sibgu sibgu daingwo omok, ti digworaekwowim kima ha naingwowim yim wadiekim. Mi kimiir iikam nhirim warauranim yipiki ha naingwo tibmii kinim hinin, simiirin Kraisi siya bidi yimbiingiyim siir yai imiir boinmimauuwam mi sima wi ti dimin imiiram daingwo. Sima wi hinina daingwo, sima Kraisi siirgim mi nim krima ti iikamim ti tiranim iripi hiriinan Kraisi siirgim.

⁸ Mi Biyan Inkam Komiiyin Kraisi siya krimiiram bidi kiwakiyin, siir igsop aiir nokwokairinaowidam. Mi ti diminim krima tirim mi mi ikim, yim kimiir whinkinsiis haiginuwankim wadie kima sibgu apam mi sima wi kimiir tirbu rani. Mi hiriinanki niuwi, kara krimiir inig imiirar swoki hainanaei, ti dimin taeminim krima tirim simiirsi mi kara wi di yididi hiriinan tirsiiyin kara wi maigimaigar pin ywowin.

⁹ Kara hinina bi naingwokin, ta yokwowa kara winkiya kimiiram, kima ha naingwowi, kimiirin wi saeya kiyopsibgi haiginuwi, kariirsiiyin hinda whisariiyar mi priiyididim. Ningaka.

¹⁰ Kara pin boriisopi kima kariiram pin ti hiriinan kwoin iir naingwowim. Dimusi rani, kara ina ninokninkinin kimiir iikam nhirim, sima kariirin ti hinina boinkim. Sima boin, ta yokwowa Pol siya winkiya krimiiram, siya krimiirin igao yai winboinkikin. Mi iya siya krimaka tir nwowiyim siya pin krimiirsi nididi mi siya krimiirin hiriinan igao yai bi boinikin. Siir yayim yim ini ningar ywowim.

¹¹ Mi ti iikam hiriinanim yipiki ti hiriinan yai boiniyim, sima ti yayim kara boinmimauuwim simiir daingwo. Mi ti dimin taeminim krima winboinkiyim ti yokwo imiir, ta iya krima aruwar niki owa mi krima kimiiram niti kimiir kignakiyam, krima wi ti hiriinan yai kaimwowim simiirar swoki aboini.

¹² Mi kr̄ma kimiirin iki iikam n̄hir̄im ȳipiki sima simar nomboinyokainaeiyim simiir h̄iriinan bi boinikim, kr̄ma iikam wadiek̄iwadie imairgim kr̄ma kr̄miir inig imiirar bi hainanaekim, sima tira saiir h̄iriinan. Mi iikamim ti h̄iriinan kwoin naingwowyim yim sima ha naingwowi diminin sima naingwowyin mi diminin simar kigiyin iki sima yapa yapa nwonira iriraka tiriyim yim wadiekim mi simiir kwoinim aowa aowa sima simarin ha naingwowi, sima wadiekim. Mi ti iikam h̄iriinanim yim pi whaowaei.

¹³ Mi nim kr̄ma wi ti miyim Adi Komii siya hauugiyim wi simiirarar hainan iski. Mi siya kr̄miir bidi yimbingiyin kimiir waraur miriyamin. Mi h̄iriinank̄inuwi mi kr̄ma wi iki mi n̄hir̄im kr̄ma mirii karamae nwowim wi simiir wara hainan tani. Niingaka.

¹⁴ Dimusi rani, kr̄ma biigi biȳin kimiiram waraur nitkim Kraisiir yai win kibiya saiir boinm̄mauuniyam. Mi h̄iriinank̄inuwi mi kr̄ma wi digar nwowi kimaka waraur nini miriyim.

¹⁵ Kr̄ma ti miyim ȳipiki Adi Komii siya n̄mbinim kr̄miir simiirarar mirii iski. Mi Adi Komii siya kimiirin minam n̄mbingin mi kimiir waraur miriyim mi kr̄ma h̄iriinan tir karam nwokiswo mi kr̄ma wi kr̄miir inig imiirar di hainani iki dimin taeminim iikam n̄hir̄kim sim tirim simiirsi. Niingaka. Kr̄ma minam naingwowi, kimiir naingwo tibm̄iia Adi Komii siiram naingwo tibm̄ii k̄ina saeya komii nwokiyim. Mi iriipi h̄iriinan ta kr̄miir miya, kr̄ma nini miriini kimaka waraur ya wi komii nwoki okiyim hinda t̄ndan.

¹⁶ Mi kr̄ma h̄iriinan t̄ri, iki maeyau maeyauim kimiir kingiin waraur nwowin simiir nami mi kr̄ma wi miyim iikam n̄hir̄kim miriigikim iki maeyau n̄hir̄im sim kr̄ma wi kr̄miir inig imiir hainan tani. Mi kr̄ma wi ha boin tani, ti miyim yim kr̄miir miigim. Niingaka.

¹⁷ Mi ta yaiya ta Adi Komii siir Yokwo Komii aiir nwowa ya hin̄na boinka mi inkamin siir inig iirar hainanamar naingwowi mi siya wi Biyan Inkam Komiiyin Adi Komii siir inig iirarar hainan iski siyairgin siir miyim simiir bwamkibwamin.

¹⁸ Mi tariinanin Adi Komii siya inkam nw̄irni inig hainani, ȳio t̄riigin ȳio dimin komiigi komii ieyairgin. Mi inkamin siir inig iirar hainani, ȳio ti h̄iriinan diminin ȳio dimin paii rani, ȳio ini niingar ywowin. Iriig.

11

Pol siya iikamim aposel inkamnan nwonamim simiir siȳu bibiyeyim simiir boinm̄n̄nk̄igin

¹ Kara minam naingwowi, k̄ma ti yai h̄iriinanim simiir yai n̄hir̄ imiir ti swoki wakae. Mi t̄riiginim kara mi boinki w̄indi inkam biȳenan, kara ha naingwowi, kimiir w̄inim ti yai imiiram mau.

² Adi Komii siya kimiiram naingwowi mi siya wi ti iikamim ȳipiki siirim nwowim simiirin wi siya n̄mbini mi sima wi h̄irii h̄iriinan siȳu kinar nwowi mi ti h̄iriinan siȳu kaimwowin Pol kara iikamim warauranim kimiiram naingwokim mi kimiirin kara bidi yimbingiyim k̄ma inkam nw̄iruwani nwowim. Mi k̄ma mi siya, k̄ma wi nw̄iruar nwoiskii mi ti inkamin siir inigin Kraiskin. Kara minam naingwowi, kimiirin kara nikropkiyim Kraisi saika, wig kopaksim niinga ȳipiki kamaka iripa p̄u niki o karamae niki owa saiir h̄iriinan.

³ Mi tariinanin kara ti iikamim ȳipiki yai bibiȳe boinim mi kimiir kiyaiiyim, biya m̄ipugi si n̄ksisaeya mi siya hiira Ivni kwoinin si, siir h̄iriinan tirim ini simiiram swoki aingwokiyim. Kara pi boriisopi ti dimin biȳeyim kimiir kwoin imiir kiyaiiyim mi kimiir tirbuwim. Mi h̄iriinank̄inuwi mi k̄ma wi Kraisi siir siȳu iir sibgu ap rani mi wi siiraram naingwo rani. Niingaka.

⁴ Kara pi nididi. Dimusi rani, ti simiirsika. Mi inkam nw̄irin kimiiram n̄ti mi siya kimiirin wi yaeya yai nini boinm̄mauuni Jisis siirin mi ti yayim ti kr̄ma

boinmimauuwim Jisis siirim kimiir, yim simiir hiriinan tani. Mi ti hiriinan siyiu kaimwowin wim wi yaeya naeyiu whir haii. Mi yio ti Adi Komii siir naeyiun biya kima niki haiyin kimiir kwoinaw waraur niki okaiyin yio si rani. Mi kima yaeya yai wakae mi ha naingwo tibmii kini simiiram mi yim ti yayim biya kima niki wakaeyim mi ha naingwo tibmiiyim, yim sim tani. Mi ti inkam hiriinanin kimiiram waraur niti mi kima siirin wi maingimaing komiiyar mi owi mi siirin wa mi kigninkin tiri ti dimin iirin.

⁵ Mi an kara ha naingwowi, kara wi dig nwo rani, ti kimiir kam imiir tirkiyim yipiki ha boiniyim hinin yim sima Adi Komii siir aposel kamkim.

⁶ Mi ti hiriinan kamim sima boinim yai miyik miyikim yim wi kariir nikwowaisii mi an kara ninokninkinam whaowae rani. Ningaka. Kara Adi Komii siir dimin taeminim ina mi inokninkinin ti simiir yai hiriinanim simiir nikwowaisiyam. Inokinokin krima ti dimin kingi kinin kimiirgi kimiirar nusiimauugin.

⁷ Mi iya kara Adi Komii siir Yai Win kibi aiir boinmimauuwa kimiir, kara kimiiramim umiram bi sriigin umir kariir hauuwim ta kariir mai aiirsi. Mi kara hiriinan mi srii karamae mi owin mi kara kimiir whinkinsiis haiginuwamin, kariir ingar nonkwo miriyyin miyim, umir pi saiirsiya mi haii kara. Inkamin inig komiigak nwowiyin yio ti hiriinan mi bi miriigin. Dimusi rani, kara kimiiram bi kiwakikin umir kima hauuwim kariirin mi kima ha naingwowi kara kimiirin miyik bi tirkin, aniya?

⁸ Mi iya kara ikkam kimakar waraur nwowa mi mi ha miriyyin mi ikkamim Adi Komii siir pugana saiirim nu haimii Masedonia hirarim kariirin umir sima hauugikin. Mi ti hiriinan siyiuin kara simiir dimin taeminim hinda whisariiyar prihaiwinkin.

⁹ Mi ta iya, kara kimaka waraur miriyya, kara nae digworaekwowam bidiyar mi hainguguwin. Mi kara kimiiramim umir nae minam bi sriigin kariir hauuwim. Ningaka. Kariir nomiiyauim nu haimii Masedonia hiranim simar ini hauuni dimin taeminim kara hainguguwin simiirin. Mi ti dimin taeminim biyar tirim mi ha nitiyokiyokiyim mi ini tariinanar yadigniyim, kara kimiiram bi sriigin. Kimiirin maingimaing nwo karam sim nwowim mi mhoyia kara kimiiramim wi hiriinan swoki srimimin tani.

¹⁰ Mi ta Kraisi siir yai kibiyim ti kariir kwoinaw tir nwokaiyim, kara kimiirin kaimwowar boinkii. Mi Grik hiran maeyauim simiir ikkamim, simiir nwirki ha bi boinkim, sima wi umir kariir hauuwi ta miya kara miriyya simiir hir saiirsi. Ningaka.

¹¹ Mi kima hinin dimusi naingwokim, kara wi kimiiram kiwaki rani, umir kariir hauuwamin? Dimusi rani, kara tari kimiiram naingwokwo rani, aniya? Kara kimiirin pi hinina boinkii, Adi Komii siya ina ninokninkinin, kara kimiiramim nhami nhami naingwokwo rani.

¹² Mi kara wi ti dimin taeminim biya karar niki tirim wi simiirar swoki tirkipkaii. Mi kara ti aposel kam bibiyeyim yipiki ha boinim, yim sima iripi hiriinan dimin miyik miyik imiirar mi tiri, ti aposel kam krima tiriyim simiir hiriinan, simiirin wi kara nanaakninkii haiginuwi. Mi sima wi simiir inig imiirar swoki hainan praprasii iki ikkam nhirim simiir whwonkam idan mi wi ti hinina boini, sima ti krima tirim simiir hiriinan tirikim. Mi kara hinina naingwowi, ti diminim kara tiri, yio wi hinina nusiimauuwi, sima pi niksisaei. Mi ti simiir yayim yim wi naekak nwo rani.

¹³ Tiki kam hiriinanim yim Jisis Kraisi siirgi siir aposel kam tani yim sima niksisaeyan kamkim mi dimin taeminim sima tiriyim yimbi pi niksisaei. Mi simiir yaigiyaiyim sima pi simiir wara boininkii rani, yipi simiir kwoin hirirar haigi okaii. Mi sima pi ikkamim simiir kwoin imiir kiyaii mi yipiki simiir kigi mi sima pa nwoki boinim, Kraisi siir aposel kam kingikinim simaigim.

¹⁴ Wi mouni hanin kipi siinkao simiirsiyin, yim tiriiginim yim kaimwo rani. Krima ina ninokninkinim, Setan siyairin siir kwoinin yipi kikitindinuwi mi siya ikkamim simiir kwoin imiir kiyaii. Mi sima pa nwoki aingwowim Adi Komii siir paekwosim miyikim siyairgin.

15 Mi krɪma hɪnɪna nɪnoknɪnkɪni, tɪ dɪmɪn hɪnɪnɪm yɪm Setan siya tɪrkɪm mɪ krɪma wɪ mouni hanɪn kɪpɪ sɪɪnkao, tɪ iɪkamɪm yɪpɪkɪ tɪ dɪmɪn taemɪnɪm siya tɪrɪm sɪmɪɪr napɪm sɪmɪɪrsɪyɪn. Yɪm sɪma Setan siya tɪrɪm, sɪmɪɪr tɪrkɪm mɪ sɪmɪɪr kwoɪnɪm yɪpɪ pɪ kɪkɪntɪmɪnuwɪ mɪ sɪma pɪ ɪkɪ iɪkamɪ kwoɪnɪm sɪm kɪyai. Mɪ tɪkɪ iɪkamɪm yɪmbɪ ha nwokɪ boɪnɪm, sɪma iɪkam wadɪekɪm sɪma dɪmɪn mɪyɪk mɪyɪk asi tɪrɪ. Sɪmɪɪrɪn hɪrɪɪyar kɪgnɪnkɪn tɪrki. Mhɔɪya Adi Komɪ siya sɪmɪɪrɪn wɪ tɪ hɪrɪɪnan dɪmɪn bɪbɪyɪeyɪm sɪma tɪrɪm wɪ sɪmɪɪrsɪ nonkwobumbunɪnkɪn haɪgnɪnuwɪ. Iriig.

Mɪ ɪya Pol siya Adi Komɪ sɪɪr mɪ aɪr mɪrɪyɪn dɪmɪn bɪbɪyɪe kasa rani, sɪɪr kɪmpɪpɪsu haɪgnɪnuwɪ.

16 Mɪ tariɪnanɪn kara kɪmɪɪrɪn pa swokɪ boɪnkɪi, kɪma hɪnɪn kɪpɪ naɪngwo kara inkam bɪyɪekɪn. Mɪ kɪma tɪ hɪrɪɪnan kwoɪn naɪngwowɪ, kara kɪmɪɪrɪn mɪnam sɪrɪi, kɪma kariɪr dɪkɪunam, kara tɪ inkam bɪyɪeyɪn. Mɪ kɪma hɪrɪɪnan tɪrɪ mɪ an kara wɪ kariɪr ɪnɪg ɪɪrar hainan prapraskɪi, dɪmɪn whɪrɪn sɪɪrsɪ.

17 Mɪ kara kɪmɪɪrɪn wɪ Bɪɪyan Inkam Komɪ siya boɪnɪm, wɪ sɪmɪɪr hɪrɪɪnan boɪn tani. Mɪ kara kɪmɪɪrɪn wɪ mɪn boɪni, kɪma kariɪr ɪnɪg ɪɪr hainan prapraskɪyɪm inkam bɪyɪeyɪm sɪma boɪnɪm sɪmɪɪr hɪrɪɪnan.

18 Mɪ tɪ iɪkam hɪrɪɪnanɪm yɪpɪkɪ sɪmɪɪr ɪnɪg ɪmɪɪrar hainanɪyɪm tɪ dɪmɪn taemɪnɪm sɪma tɪrɪm tɪ nuɪn sɪɪr tɪranɪm sɪmɪɪram mɪ an kara ɪrɪpɪ hɪrɪɪnan wɪ hɪrɪɪnanar mɪ tɪrɪ.

19 Mɪ iɪkam kɪma ha naɪngwowɪ, wɪm kɪma tɪ dɪmɪn taemɪnɪm tɪ kam bɪbɪyɪeyɪm nɪnoknɪnkɪn karamaeyɪm sɪma boɪnɪm kɪmɪɪr, kɪma sɪmɪɪramɪn ɪni maɪrgɪmaɪrga komɪ-ɪgakar nwowɪm, anɪya?

20 Mɪ kɪma iɪkam ɪmɪɪramɪn pa kiwakɪi, kɪmɪɪr kwoɪn ɪmɪɪr kɪyaiyamɪn. Mɪ wɪm kɪma pɪ sɪmɪɪr yai ɪmɪɪrar mɪ wakaeyokna apɪ ɪkɪ iɪkamɪm yɪpɪkɪ maeyaua mɪ bɪyɪe mɪrɪɪya sɪɪr hɪr nwowɪm sɪma wakaeyokna apɪya ɪkɪ gavmani kamɪm sɪmɪɪr yaiyɪm sɪɪr hɪrɪɪnan. Mɪ kɪma sɪmɪɪr kiwakɪi, kɪmɪɪr digworaekwo ɪmɪɪr haiyam mɪ wɪ sɪmar dɪgɪi. Sɪma kɪmɪɪr kwoɪn ɪmɪɪrɪn nɪksɪsae yaiyɪm sɪma boɪnɪyɪm mɪ kɪmɪɪrɪn pɪ sɪmar kɪyai. Mɪ sɪma pɪ sɪmɪɪr ɪnɪg ɪmɪɪrar hainan praprasi mɪ kɪmɪɪrɪn wɪ sɪmar kɪgrɪraowɪ. Mɪ kɪmɪɪr yaimwo whwonkamɪm wɪ sɪma nobrombropɪ.

21 Wɪm kɪma sɪmɪɪrɪn mɪnam kiwawɪni, tɪ hɪrɪɪnan dɪmɪn bɪbɪyɪeyɪm kɪmɪɪr tɪrɪm. An kara pɪ nɪdɪdi, kɪmɪɪrɪn tɪ hɪrɪɪnan tɪrɪm.

Bɪɪya krɪma kɪmaka waraurar nɪkɪ owa, krɪma bɪdɪyar mɪ ɪdɪdɪm tɪ dɪmɪn hɪrɪɪnanɪn sɪma tɪrɪn sɪɪr mɪ tɪrsɪyɪn, iɪkam kɪmɪɪrɪn. Mɪ iɪkamɪm tɪ dɪmɪn taemɪnɪm tɪ sɪma tɪrɪm sɪmɪɪram naɪngwowɪ sɪmɪɪr ɪnɪg ɪmɪɪr hainan praprasi mɪ an kara ɪrɪpɪ hɪrɪɪnan, kariɪr ɪnɪgɪn wɪ sɪmakar mɪ ɪnkɪn hainan praprasi. Mɪ tariɪnanɪn kara pɪ inkamɪn nɪnoknɪnkɪn karamaeyɪn pɪ sɪɪr hɪrɪɪnan boɪni. Kara wɪ kariɪr ɪnɪg ɪɪrar mɪ hainan prapraskɪi.

22 Mɪ tɪ kam hɪrɪɪnanɪm tɪ hɪrɪɪnan boɪnɪm, yɪm Isrelmɪ pɪugana Hibruana sɪɪr iɪkam ɪma. Mɪ an kara ɪrɪpɪ hɪrɪɪnan Isrel sɪmɪɪr pɪugana Hibru hɪrana sɪɪrgɪsɪɪrar inkamkɪn ɪkɪ sɪmɪɪr hɪrɪɪnan. Yɪm sɪma ha boɪnkɪm yɪm sɪma brougae Ebrahim wainɪ yɪnɪeyɪm sɪmɪɪr yɪnɪekɪm. Mɪ an kara ɪrɪpɪ hɪrɪɪnan Ebrahim sɪɪr yɪnɪeyɪm sɪmɪɪrar yɪnɪekɪn.

23 Mɪ sɪma ha boɪnkɪm, sɪma Kraɪsni mɪɪyan kamkɪm, anɪya? Mɪ tapa kara kɪmɪɪrɪn ɪni inkam whaowaeyɪn nɪnoknɪnkɪn karamaeyɪn pɪ sɪɪr hɪrɪɪnan swokɪ boɪnkɪ Kraɪs sɪɪr dɪmɪn taemɪnɪm kara tɪrɪyɪm kara bɪmbɪuwi bɪ tɪrɪkɪn, ɪkɪ sɪma tɪrɪyɪm ɪni sɪmɪɪr haiburɪm. Karaɪrgɪn mɪɪyan inkam wadɪeyɪn sɪmɪɪr haiburɪn kara maeyaua mɪ bɪyɪe mɪrɪɪya sɪɪr hɪrɪn ɪi kasakasa bɪ nwokaɪgɪn. Sɪma ɪnokɪnokɪn kariɪr kariɪra hɪugrɪmkɪpkiikikainanaekɪm, ɪyɪm kara namnanaeyɪm ɪdɪp ɪdɪp ɪni sɪmɪɪr haiburɪm. Mɪ ɪdɪgɪuni kam ɪma mɪ ɪpɪmpara kariɪr, ɪi kwɪruwa kwɪsuwa rani mɪ ɪyɪm naoni pɪu kingɪn kara nwowɪm ɪni sɪmɪɪr ɪmɪɪr haiburɪm. Mɪ kɪma hɪrɪɪyar naɪngwowɪ kariɪr kouɪn ɪni sɪma ywowɪm, anɪya?

24 Mi Isrel simiir gavmanin siir inkam komii komiiyim inigakim sima kariirin idip idipin iriyyara yonkwo mi idgiuni sima mi ipimparim kariir idip idipin kamnwir iuur iriyyar kwiiya iyop ipimpar. Dimusi rani, kara Kraiis siir boinmimauugin.

25 Mi om komii Rom hiran inkam komii komiiyim sima kariirin idip idipin kwoima yonkwo mi sima kariirin inar mi ipimparim idgiuni. Dimusi rani, kara Kraiis siir boinmimauugin. Mi igwira sima kariirin siiyani mi kaiyimik mi kara pariiparii naowim. Mi siyaa aka kara ninkin okwomainainamim Solwara whi idopwoniya hir, idip idipin kwoima tir. Mi krma opar mi akiiyokiyoki. Mi ii kwoimim simiir ii kwira, opara kara nakiiyokiyokiiya niya kwir mi nabieya kwir.

26 Mi ii whiekakim, kara ti siiyuim tiriir nitiiyim mi hinda nami ikim simiir napyokiyokiigin. Mi ieyin opin ha niunaniiyin mi kariirin pariiparii siya kaiyipripuwin. Mi kam bibiyeyim hii tauaeiyim, sima kariiram nagwoprakai kaokim. Kariir tioam mi kariir digworaekwo imiir tauae haiyam. Mi kariirgi kariir piugana Isrel sair iikamim, sima kariiram tirkim kariir nipimparim mi kariir mi isomaowim. Mi iikamim Isrel simiir piugana sair karamaeyim yim sima iriipi hiriinan kariir nipimparam mi tirkim. Mi iya kara om hir nwowiyim iikamim simiir kwoinim pi kariir nipimparam mi nisomaowamar mi aingwowi. Mi iya kara iki niimauin sai priiywokaeyamiyin inkamki nwo karamaeyin siir mi owa, niimauan wraisuim kariirin sima mi piyimik aokiyim pariiparii. Mi iya kara whi komii solwara sair whi bopwokibopwoniya hir mi owa, kara pariiparii pa mi okwomainainamin. Mi iikam nhirim Kraiis siir nomiiyaunan nwonamim miyim kara mriiyim sima tirbuwim pariiparii.

27 Kara mriinanaekiyin mi ini kariir iga in imar ywokiyim wir. Mi ni niyim kara nhwo nib bi whwonkaigin, kara nhwo Adi Komii siiram kwisboinanaeikin. Mi ii nhirim, kara mhiigar mi aokin mi naemin karamaeyar mi okin. Mi kara opmirsim bi mi kinsinkaigin mi ii whiekakim kara nae kiimii bi mi inkiuguna aekin. Mi opuda kariir hugiyim, kariir pua pi nopnopa, nounoua mi kini. Mi kara yuis miyikak bi nwokin kariir pu aiir sibgu higriniuwamin.

28 Mi ti dimin taeminim yipiki ha nisiimauuwim kara mriiyim ti aposel kam niksisaeyim simiir haiburim ti sima sima rani. Inokiinokin kara iikamim Adi Komii siir piugana sairam iki omom omomim sim nwowim simiiram pa mi aingwoyimyoki, sima ini tari wadieyar nasi tirim, iye? Wadie tir tani.

29 Mi iya kariir nomiiyauim Kraiis siirim sima dimin biye tiriyim mi kara simiirsiyin pi hikakar mi owi. Mi iya inkam nwirin, inkam nwirni kwoin kiyaiiyim mi pi dimin biye ha tiri mi an kara saikar pi ioar mi owi.

30 Mi kara kariir inig iirar swoki hainan praprasii ti dimin taeminim simiirsi mi mhoiia kara kariir inigin wi minsi hainan praprasii, ti dimin taeminim yipiki iikam imiir nisiimauuwim hinin, kara kiriekak bi nwokin mi kariirin dimin whiruwaki bi tirbumbukin.

31 Adi Komiiyin yipiki Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir Adin, siir inigin wi komiigi komiiyar nwoyokiyokiikaeyami inokiinokin. Siya ina inokninkinin, ti karar boinin kara bi niksisaekin. Kara miyan inkam kibikin.

32 Biya, iya kara om Damaskas hir nwowa mi inkam komiiyin nu kigriiawiyin Aretas nikuwiyin siir Gavmanin siir inkam komii nwirin siya yimbingi kam nhirim hira om iir nidiyokiyokaiya sair ano iir kaoraraowim kariiram mi sima kariiram hinar waikao. Mi kara hiriir namkiso, kariirin wi sima pi yonkwowinin mi kariirin wi maeyauwa mi biye mriiia sair hir pi hugripkiikikaiyin.

33 Kariirin wi simar pi hugripkiikikaiyin, maeyauwa mi biye mriiia sair hir. Mi kariir nomiiyauim, Kraiis siirim, kariirin kimidiniya nibni sima haigigi. Mi sima ha namim hiira yipiki om iir huyokiyokaiya sairam mi sima ti nib mwis haimii haimii whiiyim kimidiniya uridni yomboborugi mi kariirin ina yonkwo kiikiiraraokiyim nua

hiriir. Mi ini karar yimbinaainam budgiyin nua hiriir mi kara ina yun iwiskinamin. Mi kara ha haiburgigin mi ina yidamamin. Iriig.

12

Pol siya nwo ha whinin mi siirin dimin taeminim Adi Komii siyar yisiimauu

¹ Kara pi kariir inig iirar swoki hainanprapas kripkaii. Kara ina ninokninkinin ti dimin taeminim yim wi krimiir whinkinsiis haiginu rani. Mi Adi Komii siya wi ha boini, krma wadiekim. Mi kara kimiirin pi min boinkii, dimin taeminim yipiki aowa nwokaiyim Kraisiya nisiimauuim kariir pi simiir boinkii.

² Biya, biwewi iuur whiyyim namkiyim mi taka iya kariirin Adi Komii siya kariir haiyin mi kariirin siya hainanainam omin siya nwowin kou hiranin siir hiriir. Mi kara bi sibgu inokninkinkin, siya kariir haiyin mi kariir hainanainamin koua hiriir. Mi tari kariir piu sasar namka, iyie? Kariir kwoinbudin siya ti ninainamin. Adi Komii sasar ninokninkini.

³ Kara kimiirin pa swoki boinkii, kara ninokninkin tani, kariir piu saeya piyamisi ama, iyie? Kariir kwoinbud ieya. Adi Komii sasar ninokninkin iskii.

⁴ Kara Adi Komii siir om hir nwowin mi ti dimin taeminim kara wakaeyim, kara pi kariir yaigar kaokwo boin tani. Adi Komii siya pi kariir kigninkinki rani, simiir nisiisimauuim mi simiirin iikam kimiir boinmauuim.

⁵ Mi ti dimin taeminim yipiki kara kigim yim wadie imairgim. Mi kara wi kariir inig iirar asi swoki hainanprapras: Dimusi rani, simiirsika. Mi kara hinina naingwo rani. Kara ha naingwowi, kara kariir inig iirin wi dimusi hainan prapas tani, wi ti digworaekwowim yipiki iikam imiir nisiimauuim, kiriekak nwo karam kara nwowim wi simiirsi hainanprapras. Mi digworaekwo whiekakim kariirin sima tirbuim. Kara inkam paeprikab ningakin. Mi Adi Komii siya kirie komiigakin.

⁶ Mi kara kariir inig iirin wi dimusi hainan prapasam naingwo rani, wi dimin taeminim yipiki kara nisiimauuim wi simiirsi hainan prapras mi kara wi inkam biyie ha nwo rani. Karar kigim simiirin, kara simiirin niksisa rani. Mi kara kariir inig iirar hainanim pi boriisopi. Dimusi rani, iikam kima wi ha naingwowi, inig komiigak inkamin karargin ti digworaekwowim simiir kou nwowin. Ningaka. Kara ha naingwowi kima ti dimin taeminim kara tirim simiiram daingwoki. Mi diminim kara boinim kimiir mi kima wi haini ninokninkini kariirin, kara inkam wadieki piyasi owin, iyie? Miiyik rani.

⁷ Mi dimin taeminim Adi Komii siya nisiimauuim siir omanim yim wadieki wadie imairgim. Adi Komii siya pi boriisopi kara kariir inig iirar swoki hainanim. Dimusi rani, ti simiirsika. Mi siya Setan siirin hiriinansi kiwakikin diminim kariir piu sairam nikropkiyim, ma kariir nii haiginuam mi ti hiriinankinuwi kara wi kariir inig iirar hainanprapasnam naingwo rani.

⁸ Kara Adi Komii siiram in idip idipin kwoima srii mi kariirin siyar mi whinkinsiis haiginu mi ti dimin biyeyin kariir pionau nwokaiyin yio ini siyar mi nhinikropkiyin. Mi sima kariirin ina kiwakiyim.

⁹ Kara siiram in idip idipin kwoima srii mi siya kariirin idip idipin kwoima boin. Ningaka. Kara siirin wi kariir warauranki hai rani kara wi kinakar nwowi mi tariigina ya wi digar nwowi. Mi iikamim yipiki kirie nwo kamae nwowim, kariir kirieya wi simiir whinkinsiis haiginuwi mi wi iikamim simiir nisiimauu haiginuwi. Mi tariinanin kara ti simiirsiyin maigimaiga nwo karam nwo rani kara ini maigimaigar nwowin. Mi ini kariir inig iirar hainanprapasin ti dimin taemin bibiyeyim kariir tirbuim simiirsi, yim kariir nisiimauugim kara kiriekak rani. Mi Kraisi siir kirieya kariir mhi kwoinauin sasar nwokai.

¹⁰ Kara ina ninokninkinin ta siirin, ti dimin taeminim kara tirim yim Kraisi siir inigin siir hainanpraprasikim mi kara maigimaiga nwo karam bi mi okin mi biyie bi mi okin mi iikamim kariirin dimin biyie bi mi tirkin mi kariir bi mi kimpipisu haiginugim

mi dimin biyieki bi mi itkin mi kariir bi mi ipimparkin mi kara miyik bi mi okin yim tiriiginim yim dimin komii rani. Kara maingmairga nwo karam bi nwokin. Dimusi rani, kara ina ninokninkinin iya ti digworaekwowim sima nimbiamy kirie nwo karamae kara nwowi, kariirin wi Kraisiyar whinkinsiis haiginuwi mi kara wi siir kirie aiir haii mi wi wadieyar swoki owi. Iriig.

Pol siya minam naingwokin om Korin hiran iikam simiir whinkinsiis haiginuim sima Adi Komii siir siyugi siyu iir sibgu apim

11 Kara, kanakanarin inkam biyienan boinkikin, kariir inig iirar swoki hainanpraprasnam. Kara hiriinanam bi naingwokin mi kariirin kima tirkin ti dimin iir tirim. Dimusi rani, kima kariir inig iir bi hainanpraprasnam mi iki iikam nhirim simiir bi boinmauugim hinin, kara aposel inkam kibikin. Mi kara inig karamae nwokiswo mi wara aposel kam nhirim yipiki kima boiniyim hinin wadiekim, sima wi kariirin dimin whirmin whirmin di swoki haiburi.

12 Ti dimin taeminim ti kara tirim, kara kimaka biye bi nwokin. Mi ti dimin taeminim yim kimiir nisiimauugim hinin, kara Jisis Kraisi siir aposel inkamkin. Mi dimin kirie komii komiiyim kara tirim kimiir, iki iikamim simiir nisiimauuim, yipiki simiir kigim mouni hanin sima siinkaowim mi Adi Komii siirin kimiir mi boinmauuiin mi kimiir mi nisiimauuiin hinin, Adi Komii siir kirieya ini kanakar nwowa.

13 Mi Adi Komii siir pugana sair iikamim iki omom omomim simiirim, sima ta yai aiir haiyim mi kara tari simiirin kara bi hauugin? Kara kimiirin minam bi srigikin kariirin kima kigriraowim mi nae omaka minam. Nningaka. Mi kima ha naingwowi, ti siyu hiriinanin yo ini kara mi priitirin mi kara kimiiram srii, kariirsi naingwobunam mi ti dimin biyeyim kara tirim kimiir, kima simiirin wi hindarar ti aingwo owouu iuguski. Dimusi rani, kara kimiir whinkinsiis haiginuam tiri.

14 Mi ya tariigina ya kwoimaka aeya kara boina kimiiram nitam, kimiir kignakiyam. Mi kara wi kimiir iikamim simiir dimin whir swoki priiyiksasae hai rani, kariir whinkinsiis haiginuamin. Nningaka. Kara kimiir dimin taemin imiir boriisopi. Kara ha naingwowi, iikam kima Kraisi siirarar dwo iski. Dimin taeminim yinisisim ima bi haiigim mi simiir yopii adim simiirin simiirsi bi kigriraowikim. Dimin taeminim pi yopii ad ima haiyiskii mi yinisisimim simiirsiyin pi simar kigriraowi. An kara ini kimiir adnan ywowin Kraisi siir dimin taeminim simiirsi mi wim kima ini kariir yinisisimnan ywowim. Mi kara wi dimin whir kimiir warauranki hai rani. Nningaka.

15 Kara maingmairga komiiga ti kariigi kariir umir imiirar mi igugusim kimiir whinkinsiis haiginuam. Mi kara wi pranae pranae mirii rani, wi karar naobugi iki iikamim simiir kwoinbud imiir whinkinsiis haiginuam. Kara kimiir whinkinsiisamin pranae pranae naingwo rani. Mi ti hiriinan siyu kibiyin kara tirin, kariir digworaekwo imiir niugugusin kimiir yo siyu wadieyargin, aniya?

16 Mi kimiir iikam nhirim yim wi ha boini, iki, kira kaimwowar boini. Krima ina ninokninkinim, siya krimiir digworaekwo bi kaukiki haigin. Mi Polin yo niksisaeyaki waiwiigin. Mi krimiir kwoinin siya kiyagim mi siir yayim krimiirin ini sima ikwowaisi-ikiyim, inkamin nae niimauan wraisuim simam kiyau haingigiyin simiir nobropam, ini siir hiriinan ywowin.

17 Kima kariir boinmauugi, kara panina tirkin, ha? Mi tari, ti kamim kara nikropkiyim kimiir kignakiyim mi tari sima?

18 Kara Taitas siirin bidiyar mi sriiyin, kimiiram waraur mi itim. Mi siya bidiyar mi inkim itin ti siir nomiiyau nwirin, ti tir nwowin saika. Mi Taitas siya kimiir bidi yiksisaeyin mi kimiir dimin taemin imiir bidi mi priihai priihaiyim, iyie? Nningaka? Mi siya mi kara, krira tari Adi Komii siir naeyuin siir dimin taemin imiirara nap rani, aniya? Mi krira tari dimin whiruan siirara tir tani? Ti dimin taemin hiriinanim simiir sibgu aingwo omoki.

¹⁹ Kara ha naingwowi, kima ta yokwo aiir mwaini mi kima wi ha naingwowi, ta yokwowa krima winkiya kimiiram, krima kimiir kwoin imiir kiyaiyam kinankiugika mi kima wi ha niki aingwowim krimiirin, krima wadiekim. Niingaka. Kariir nomiyauim yipiki kara naingwokwonanaeyim, krima ti kamim yipiki Kraisiirim, Adi Komii siya ini krimiirar kigiyin ti dimin taeminim ti krima boinkiyim kimiir. Mi ti yayim ti krima winkiyim ta yokwo aiir, kimiir whinkinsiis haiginuam, kima Adi Komii siirgisiir siyu iirrarar dap iski.

²⁰ Krima ta yokwowa kimiiram in whisarii bi winkika, ti simiirsika. Mi kara ta saiir saiira naingwokwonanaekin. Kara pi boriisopi, mhoiia kara niti, kimiir nini kigniyam mi kara wi ha kipi nini kigni, kima ti dimin taeminim kara boinkiyim kima wakaeyokna apam, kima simiir nap rani. Dimusi rani, wim kima wi ti dimin taeminim kara tiranim kimiir whinkinsiis haiginuam wi simiiram naingwo rani. Kara minsi naingwoyimiyoki, ti dimin taeminim kimiir waraur kara nini kigi simiirsi naingwoyimiyoknanaei. Mi iikamim irika nwirika niniinansaowi mi irika nwiraka nomboin ii ae karamae nwowi mi yaii irika nwirika mi inii mi simiir piu imiiramar swoki aingwokwonaei mi isido whisa mi inibiri mi yai bibiyie irni nwirni mi inikbumbuwi mi dimin taeminim hindara mi priiboin priiboini, yayim iripa sibgu kitimbii boin karamae mi owi mi wim kima wi ti dimin taemin hiriinanim simiirar mi aingwo tibmii kani.

²¹ Kara ha naingwowi, mhoiia kara kimiir kignakiyam niti, kariirin wi Adi Komii siya tirkii, kimiir whwonkam ida nitsi nididim. Mi kara wi iikamim yipiki kara nhinikriropknatnoudninkigiyim wi simiirsi nouuboboini, iikamim yipiki Adi Komii siir pugana saiirim simiirin wi kara nhinikriropkii. Dimusi rani, sima dimin bibiyie hiriinanim sima tirim, sima simiirsiyin naingwoyimiyok karamaekim. Sima ini dimin bibiyeyim, iikamim hii priinanae priinanaeyim sima tirim simiir napikim. Simiir kwoinim ti hiriinan dimin ima bidi yikpitmaiym. Mi hiriinankiniuwi mi kara wi ti iikam hiriinanim simiir kig rani. Iriig.

13

Pol siya om Korin hiran iikamim simiirin min boinkin dimin taeminim sima napiyim sima sibgu mintirao.

¹ Tariigina kara kimiir kigam niti ya kwoimaka aeya. Mi kimiir iikam nhirim sima simiir nomiyauwim simiir nikbumbuwi mi kima wi ti yayim yipiki Adi Komii siya boinim, wi simiir wakaeyokna ap. Mi inkamim nwis nwoima mi kiritmai boinkii ti siirin mi sima wi sibgu danaakninkii haiginugi.

² Kara kimiirin ti iikamim yipiki dimin biyie simiir iikam nhirim simaka tirim, pi simiir boinkii. Biya kara kimaka waraurar niki owa kwisaka, kara kimiirin igao yai ti dimin taemin imiir boinkin. Mi tariinanin kara ti aru nwokiyin, kara kimiirin pa swoki boinkii. Mhoiia kara kimiir kigam swoki iti, kara wi inkam nwirni swoki kiwaki rani, rirmiia nwowamin, yipiki dimin biyie tirin mi naingwoyimiyok karamae ha nwowin. Kara kimiirin ti dimin biyeyim kima tirim wi simiirsi nonkwobumbuninkini.

³ Mi kara kimiiram waraur niti mi iikamim dimin bibiyie tirim simiir nini onkwobumbuninkingigam mi kima wi haini ninokninkini kariirin Jisis Kraisiyar boinkikin. Mi iya siya kariir boinin, kimiir dimin bibiyeyim simiir nonkwobumbuninkinam mi kima wi haini ninokninkini, siir kirieya kimaka waraur nwowa sapisap rani. Niingaka. Saeya komiiga.

⁴ Mi iya Kraisi siya iikam krimiir hiriinanar mi owin, inkamim siirin ina mi hainamim paeyin hiiniya nironinkinin, saika ha ninkin irinugiyim mi siya ina yaonamin. Mi tariinanin Adi Komii krimiir Wanin siya siir kirie komiia yipiki siir hidninsiin idwowin mi siya omwai ha swoki waiyan, saiirin siir bidi hauugiya. Krima mi Kraisi siya krima wi iripar haingiriyu owi mi nim krima inkam kirie komiyan tani. Mi Adi Komii siya

krimiirin wɛ siir kirɛ komii aiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪ. Mɪ mhoiɪya krɪma nɪti mɪ krɪma wɛ siir kirɛya saiir nɪsiimauuwɪ iikam kɪmiir waraurɪn, ta krɪma hɪda kɪmiir saiir hɪriinan.

⁵ Kɪma, kɪma kɪmar hɪdnaei mɪ kɪma wɛ haɪni sɪbgu ɪnoknɪnkɪni, iyie? Nɪngaka, kɪma Kraiis siir yaiya kɪmiir kwoɪnau nwokaiya saiir wakaeyokna apikɪm. Mɪ kɪma tari nɪnoknɪnkɪn tani, Kraiis siya kɪmiir kwoɪnau waraur nwokaii, aniya? Mɪ kɪma siiram naɪngwo tɪbmii kɪni, kɪma tira saiir hɪriinan mɪ siya wɛ kɪmiir kwoɪnau kwɪrii ɪdwokaii. Mɪ hɪriinan tir karamae nwowi mɪ siya wɛ waraur nwo rani.

⁶ Kara hɪriiyar naɪngwo tɪbmii kɪni, kɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnim Kraiis Jisɪs siya kɪmiir kwoɪnau nwokaiyɪn. Krɪma iikamɪm yɪpɪki nɪksɪsaeiyɪm sɪm tani. Nɪngaka.

⁷ Krɪma Adi Komii siiramɪn mɪnam kwɪs boɪni, siya wɛ kɪmiir nwoki whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪm. Mɪ kɪma wɛ hɪriinankɪ nwowi, ɪki dimɪn bibiyeyɪm sɪmiir wakaeyokna apɪm. Krɪma siiramɪn tɪ dimɪn taemɪn hɪriinanɪm sɪmiiram bɪ sriigikɪn mɪ ɪki iikamɪm pa nwoki aɪngwowɪm, krɪma inkam wadiekɪm. Nɪngaka. Mɪ iikamɪm kɪmiirin hɪriinan naɪngwowi, krɪma ɪni yɪkiigiyɪm, ya ta hɪriinana ya dimɪn komii rani. Krɪma ha naɪngwowi, wari kɪma tirɪm yɪm ɪni ywowɪm, sɪmiirarar dap ɪski.

⁸ Kɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnim ta saiirin, krɪma wɛ ta yaimwokiayaimwowa saiir dimɪn sɪm whɪr swoki kɪnkriɪp rani. Krɪma whɪnkɪnsiis haigɪniuwaniɪn dimɪniɪn whɪrkiwhɪruwaɪrgɪn ya yaimwokiayaimwo aeya.

⁹ Mɪ kɪma Kraiis siir yai ɪmiir wakaeyokna api, kɪma tira saiir hɪriinan mɪ krɪma wɛ maɪrgɪmaɪrga nwo rani, kɪmiir Adi Komiiyɪn siir kirɛya ɪki iikamɪm yɪpɪki dimɪn bibiyeyɪm sɪma napiyɪm sɪmiir nonkwobumbunɪnkɪniya saiir nɪsiimauuwɪm. Mɪ iikamɪm kɪmiirin ha naɪngwowi, krɪma ɪni ɪnɪg karamae ywowɪm yɪo tɪ hɪriinan mɪ owiyɪm, yɪ ɪni mɪ owɪn. ɪnokɪnokɪn krɪma Adi Komii siiramar sɪɪnɪnaeikɪm, kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwam. Mɪ kɪma wɛ siir yai aiir nwoki wakaeyokna apɪm, kɪma tira saiir hɪriinan.

¹⁰ Kariirin ɪnɪgak Adi Komii siya nwowaigɪniugɪn, Adi Komii siir iikamɪm sɪmiir grabɪm. Mɪ an kara kɪmiir tirbuwam tir tani. Mɪ hɪriinankɪniuwɪ, bɪiyɪn kɪma saiir mwain mɪ wɛ kɪma kɪmar swoki grabna, ɪiya kara tɪ aruwa niki owɪn. Mɪ mhoiɪya kara nɪti kɪmiir kɪgam, kara wɛ ta kariir kirɛ aiir nini tirni rani. Kara kɪmiirin wɛ hɪnda grab haigɪniuwɪ. Mɪ kɪma wɛ wadiekɪ wadie nwoki owɪm.

¹¹ Tɪ kariir nomiiyauwɪm, kɪmiir yaiyɪm ɪni dig ywokiyɪm mɪ krɪma kɪmiirin pɪ hindara nokboɪnmamaɪrgii. Kɪma dimɪn bibiyeyɪm sɪmiirin digumii haimriiyugig mɪ kɪma dimɪn mɪiyikɪm sɪmiiraramar dɪnmiinɪnkɪn ɪski. ɪrni nwɪrni dɪnan whɪnkɪnsiis anɪnsiis mɪ kwoɪn whɪrua dwo mɪ ɪrɪpa dɪngwomamaɪr aekiyam. Mɪ Adi Komiiyɪn yɪpɪkɪn kɪmiiram naɪngwokwo nanaeyɪn mɪ kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwiyɪn, ɪrɪpa krɪma nongwomamaɪr aeyam siya wɛ kɪmakar nwowi ɪnokɪnokɪn.

¹² Kɪma tɪ Adi Komii siir iikamɪm warauranɪm, kɪma ɪrni nwɪrni dikboɪnmamaɪr mɪ ɪn mɪn dɪnan ɪnɪnkwo anɪnkwo.

¹³ Mɪ Adi Komii kɪmiir Wanɪn siir pɪugana tirana saiir iikamɪm sɪma kɪmiir nɪkboɪnmamaɪrgikɪn.

¹⁴ Kara hɪniina naɪngwowi, Bɪiyan Inkam Komiiyɪn Jisɪs Kraiis siya kɪmiiram nwoki aɪngwobumbuwɪm. Mɪ Adi Komii siya wɛ kɪmiiramar nwoki aɪngwokwo ɪrkakɪm. Mɪ Adi Komii siir naeyɪuɪn siya wɛ kɪmakar nwowi, kɪmiir kwoɪnau waraur kɪmiir nomiiyaunan. ɪriig.

GALESIA

Pol siya ta yokwowa iikamim yipiki naingwo tibmiiyim nu haimii Galesia hiranim simiiram winkikin. Pol siya simaka hir nwokin. Pol siya Adi Komii siir yaiya omisisimim nu haimii Galesia hiranim simiir boinmimauugin. Mi nhirim ta yai aiir wakaeyim mi sima ina yaingwo tibmiiyiyim Jisis siiram. Mi mhoyiya Judami kam nhirim ha nitim mi ti iikamim naingwo tibmiiyim simiirin sima ini boini sima siyupai siyupaiyim Moseski wingikim simiir sibgu onkworinim mi kamim simiir mois imiirin pi kitiyopnimnr haiyim mi ta hiriinan sairsika sima wi Adi Komii saika nwoki amasukikinim. Mi mhoyiya Pol siya hiriinan wakaeyin mi siya ta yokwowa ha win hauugikin iikamim naingwo tibmiiyim simiir boinkiyam. Adi Komii siya iikam imiirin Jisis siiram naingwo tibmiiya inigak sairsi arar nwowaiginuwikin. Iriig.

¹ Kara Polkin, kara ta yokwowa kimiiram winkika kara Jisis Kraiis siir aposel inkamkin. Kariirin ta mai aiir miriyamin nuan inkam nwrki bi nokmwain okwo haiginuugin. Nningaka. Mi Jisis siya mi Adi Komiiyin, ti inkamin yipikin Jisisni hidninsiin idwowa in eyankin kariirin sowa nokmwain okwohaiginuugin ta mai aiir miriyam.

² Mi nomiiyauim naingwo tibmiiyim yipiki kanakar nwowim, krma whiekakarim kimiir nokboinmamairgii iikamim Jisis Kraiis siirim naingwo tibmii kaniyim nu haimii Galesia warauranim.

³ Kariir kwoin komiiyin ha naingwowi Adi Komiiyin krimiir Adin mi krimiir Biyan Inkam Komii ikin Jisis Kraiis kimiirin wi sowa hauuwi naingwobumbu mi iripa nongwomamair aeyam.

⁴ Jisis Kraiis siya krimiir Adin siir yai aiirar wakaeyokna miriigin mi siya kwoin whirua asi nwokin krimiir dimin bibiyeyim simiirsi naowim ti siyiu bibiyeyim ti nuin siir tiranim taka ti aiir nwowim simiirsi nanmaiwarkainam.

⁵ Mi dimusi rani, Adi Komii siya ti hiriinan krimiirsi tirkin, krma siir inig iir nwoki hainanyokiyokikaemi inokinokin. Ihi, yai kaimwowainga. Iriig.

⁶ Kariir piua ini warar yopaigiya dimusi rani, kima Adi Komii siir bidi haiburgigim yipiki biya kimiir kwoin imiir niki kiyaiyin dimin kibiyin Kraiis siya pridiraerarkiyin kimiir biya iya siya naonama. Mi tariinanin kima siir yai kibi kibiyim yim biri kimiminkikim simiirin bidi haiburgigim mi kima ini iki yai nhirim kima ha naingwowyim yim wadiekim mi kimiirin wi sima whinknsiis haiginuwi Adi Komii siiram sibgu wakaeyokna apim ini simiiram ninmiininkinkripkaiyim.

⁷ Mi kara kimiirin pi hiniina boinkii, yaeya yai kibi nhir karamaeka yipiki wi kimiir whinknsiis haiginuwi. Nningaka. Ini ta sasar ywowiskiia ta karar boinmauuwa. Kara ti dimin taemin hiriinanim simiir asi boini. Dimusi rani, kam bibiyie nhirim kimiir kwoinim sima pridaiginuugin mi sima minam naingwokim Kraiis siir yai kibiya nanmaiwarkainaeya sairin sima ninkpitkiyim yai biyie nimbiyamam.

⁸ Mi krma mi Adi Komii siir paekwosim ieya krimar niti mi kimiirin yaeya yai nini boinmimauunii mi ti yayim biya krma boinmimauuim simiir hiriinan boinmimauu karam nwowi, yaeya yai nini boinmimauunii mi yipiki ti hiriinan tiri, kara ha naingwowi simiirin wi Adi Komii siya tidwomaii mi simiirin wi paeya nikropki.

⁹ Krma ti dimin taeminim simiirin bidiyar iki boinmimauuim mi tariinanin krma ini simiirar swoki boinmimauuim. Mi ti iikamim yipiki kimiirim nitim mi kimiirin yaeya yai nini boinmimauuniyim mi ti yayim biya kima wakaeyim kariir kwoin komiiyin ha naingwowi Adi Komii siya simiirin wi dimin biyie tir haiginuwi paeya nikropkiyam simiirin.

¹⁰ Mi kima hiriyar naingwowi ti dimin taeminim kara winkiyim mi kara boinki ikim mi iikamim wi maingimairga kanaka nwowi. Nningaka. Kara simiirin minam boinkikin, Adi

Komii siya wɛ maɪrgɪmaɪrga kanakar nwokɪ owɪm. Mɪ kara tɪ dɪmɪn taemɪnɪm sɪmɪɪrɪn inkamaramar tɪrkɪswo mɪ inkamɪm maɪrgɪmaɪrga kanaka ha nwokɪswo mɪ kara sɪmɪɪrɪn wɛ inkamaramar pɪ tɪrɪn wɛ Kraɪs sɪɪr mɪ kɪgna mɪrɪɪyan inkam kɪn di nwowɪ. Iriig.

Pol siya hinɪna nɪsɪmauugɪn ta aposel mɪɪya siya mɪrɪɪya inkamɪ hɪndankɪ bɪ nɪtka.

11 Tɪ kariir nomɪɪyauɪm, kara ha naɪngwowɪ kɪma ɪna sɪbgu ɪnoknɪnkɪnɪm ta Kraɪs sɪɪr Yai Wɪn Kɪbɪ aɪɪrɪn ta kara nanaaknɪnkɪɪ haɪgɪnɪuwa kɪmɪɪr bɪɪya, ya ta yaiya inkamɪ kwoɪn aɪrga bɪ pɪɪnaɪngwo boɪnkɪka. Nɪngaka.

12 Tɪ yai ɪmɪɪrɪn kariirɪn inkam nwɪrkɪ bɪ boɪnmauugɪn mɪ inkam nwɪrkɪ bɪ mɪ ɪsɪmauugɪn sɪmɪɪrɪn. Nɪngaka. Yɪo Jɪsɪs Kraɪs siya siyaɪrgɪn kariir nanaaknɪnkɪ haɪgɪnɪuwɪn tɪ yai ɪmɪɪrɪn yaeya siyɪu whɪrni.

13 Tɪkɪ yayɪɪm yɪm yai kaimwokɪm. Dimusi rani, kɪma bɪdɪyar wakaeyɪm dɪmɪn bɪbɪyɪeyɪm kara tɪrɪm bɪɪya ɪya kara dɪmɪn taemɪnɪm Judamɪ ɪkamɪm sɪma tɪrɪm sɪmɪɪr napɪn kara dɪmɪn bɪbɪyɪe kasa bɪ tɪrkɪn ɪkamɪm Adi Komɪɪ sɪɪr pɪugana saɪɪrɪm sɪmɪɪrɪn. Mɪ kara hɪnɪna naɪngwokɪn sɪmɪɪrɪn hɪrɪɪyar donkwobumbunɪnkɪn ɪuguski.

14 Mɪ kariir ɪrɪpa yayoyɪeya saɪɪr kouwɪn ɪni kara ywowɪn tɪ yayɪɪm Juda ɪkam kɪrɪma napɪyɪm sɪmɪɪrɪn. Dimusi rani, kara bɪdɪyar sɪbgu wakaeyokna apɪn dɪmɪn taemɪnɪm kɪmɪɪr brougae wanwɪyaeyɪm sɪma tɪrɪm ɪya Adi Komɪɪ sɪɪr boɪnɪyɪm Adi Komɪɪ siya big nasmɪrwaiya sɪmaka nwowam.

15 Mɪ Adi Komɪɪyɪn ɪya kara kariir yopiɪni mhɪnau hɪrar nɪkɪ okaiyɪn siya kariirɪn saɪɪrar nɪmbɪngɪkɪn. Mɪ mhoyɪya siya kariirɪn ha sɪbgu grabaɪgɪnɪuwɪn mɪ siya kariirɪn ɪna boɪnkɪyɪn, kɪra kariir mɪ aɪɪr mɪrɪɪ.

16 Mɪ siya kariirɪn hɪrɪɪrnan boɪnkɪyɪn, mɪ siya kariirɪn ɪna yɪsɪmauuɪn sɪɪr yɪnɪsɪm ɪɪrɪn mɪ kara wɛ tɪ yai kɪbɪ kɪbɪyɪm Kraɪs sɪɪrɪm wɛ sɪmɪɪr asi boɪnmɪmauuwɪ ɪkɪ ɪkamɪm yɪpɪkɪ Juda ɪkam tani sɪmɪɪr pɪugananɪm sɪmɪɪr. Mɪ ta ɪ aɪɪrarɪn kariirɪn Adi Komɪɪ siya yɪsɪmauu yɪpɪkɪ sɪɪr yɪnɪsɪm ɪɪrɪn, kara tɪ dɪmɪn ɪɪramɪn inkam nwɪrɪnyam bɪ sɪrɪgɪn kariirɪn siya boɪnmauuɪm. Nɪngaka.

17 Mɪ kara om komɪɪ Jerusalema hɪrɪɪr bɪ mɪ amkɪn kamɪm yɪpɪkɪ bɪɪya Adi Komɪɪ siya nɪmbɪnɪm bɪgɪ bɪɪ aposel inkam nwowam sɪmɪɪram sɪmɪɪr nɪnɪ sɪrɪnakiyam mɪ kariirɪn sɪma boɪnmauugɪyɪm tɪ dɪmɪn ɪmɪɪrɪn. Mɪ bɪrɪ kɪmɪmɪnkɪkɪn kara ɪna yamsauwɪn nu komɪɪ Arebia hɪrɪɪr om sɪɪyɪn apa ɪkam kwɪsuwakɪ nwowɪyɪn sɪɪr. Mɪ mhoyɪya kara ɪni om komɪɪ Damaskas hɪrɪɪyar swokɪ amɪn.

18 Mɪ mhoyɪyan bɪewɪ whoɪmɪm ha namkɪyɪm mɪ kara kɪmɪdɪniya om komɪɪ Jerusalem hɪrɪɪr yam mɪ kara kɪmɪdɪniya Pita sɪɪr kɪg yɪpɪkɪ kara nɪnɪ owouwɪn mɪ kara nɪnɪ boɪnɪuwɪn ɪyɪm ɪuur ɪrɪɪyar.

19 Kara aposel inkam nwɪr bɪ swokɪ kɪgmɪmɪnkɪn kara Jems sɪɪrarar kɪg Bɪɪyan Inkam Komɪɪ Kraɪs sɪɪr nomousɪmɪn kara tɪ inkam ɪɪrarar kɪgɪn.

20 Mɪ tɪ dɪmɪn taemɪnɪm tɪ kara wɪnkɪyɪm yɪm yai kaimwo ɪmaɪrgɪm Adi Komɪɪ siya ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn kara kɪmɪɪr nɪksɪsae rani.

21 Mɪ ta kara nama om komɪɪ Jerusalema hɪrɪɪr saɪɪr mhoyɪyan kara hɪr ha haɪburgɪgɪn mɪ kara kɪmɪdɪniya nu maeyauɪm Siria, Silisia sowɪɪrɪm sɪmɪɪr hɪrɪɪr yam.

22 Mɪ taka ɪya, ɪkamɪm Jɪsɪs Kraɪs sɪɪr pɪugana saɪɪrɪm nu haimɪɪ Judia hɪranɪm sɪma kariir bɪ kɪgɪm mɪ kariir bɪ mɪ kɪgsɪbgɪm. Sɪma yayɪɪm kam ɪma boɪnɪm kariir hɪnɪn sɪmɪɪrarar wakaɪ,

23 inkamɪn yɪpɪkɪ kɪmɪɪr nɪpɪmparɪn mɪ kɪmɪɪr nɪgbumbuwɪn mɪ kɪmɪɪr nɪsomsomaowɪn tariinanɪn siya ɪni Yai Wɪn Kɪbɪya Kraɪs sɪɪra ɪni saɪɪr boɪnmɪmauuwɪn yɪpɪkɪ siya tɪrbuwam nɪkɪ tɪra.

24 Mɪ sɪma dɪmɪn taemɪnɪm Adi Komɪɪ siya tɪrɪm kariir sɪmɪɪr wakaeyɪm mɪ sɪma kɪmɪdɪniya sɪɪr ɪnɪg ɪɪr hainankɪ. Iriig.

2

Aposel n̄h̄im s̄ima kw̄oin wh̄irua Pol sāika nwokik̄im

¹ Mi b̄iewii iur wh̄iiȳim namkiȳim s̄imiir m̄hoiyan, kara kim̄idiniya Banabas sākar yam om komii Jerusalema h̄iriir̄in. Mi kara Taitas siir̄in warar ȳink̄in ik̄iunam mi siya kim̄idiniya kr̄iraka ȳink̄in am.

² Kara h̄iriir̄in wh̄isarii bi namk̄in kariir̄in Adi Komii siya n̄isiimauuḡin mi siya kariir̄in minam naingwok̄in kara h̄iriir̄in namim. Mi kara h̄iriir̄in ha nam̄in mi iikam̄im hapairan̄im s̄imiir̄in ina boin̄m̄imauuwam̄in ta Yai W̄in Kibiya ta kara boin̄m̄imauuwiya ik̄i iikam̄im h̄inda t̄ndan̄im ȳip̄iki Judami p̄ugana saiir̄ karamaeȳim s̄imiir̄ mi kara iikam wh̄iekak̄im s̄imiir̄ar bi boin̄m̄imauu irkak̄im. Kara kam̄im Adi Komii siir̄ p̄ugana saiir̄im hapairan̄im s̄imiir̄ bi nwowiȳim s̄imiir̄ar boin̄m̄imauuḡin. Kara minam naingwok̄in s̄ima ta Yai W̄in Kibiya ta kara boin̄m̄imauuwa ik̄i iikam n̄h̄im s̄im, w̄i s̄ima nwoki anaan̄ink̄ii haiḡin̄uw̄im. Kara m̄insi n̄ididḡin dim̄in taemin̄im biya kara tir̄im s̄imiirsi mi ti tariinan kara mi tir̄im ȳim w̄i naekak̄ nwo rani.

³ Taitas̄in ti inkam̄in ȳip̄iki kanaka nam̄in h̄iriir̄, ȳio Grikan inkamk̄in siya Judami p̄ugana saiir̄ tani mi n̄im kr̄ima kim̄idiniya ha boin̄ s̄ima Taitas siir̄ m̄iois aiir̄ k̄itiyopn̄ir haiyam tir̄im mi Juda hapairan̄ inkam komii komiyȳim naingwo t̄bm̄iyȳim s̄ima siir̄ m̄iois aiir̄ k̄itiyopn̄ir haiyam ini boriisop̄im Juda s̄imiir̄ inkamnan nwowam mi siya w̄i simaka ir̄ipa nwoki ow̄im. N̄ingaka.

⁴ Mi n̄im kr̄ima ti kam̄im ti dim̄in iir̄in h̄iriinan dimusi bi boin̄kik̄im kam n̄h̄im ȳip̄iki yaimwoni boin̄ karamaeȳim s̄ima kr̄imiir̄ nomiiyau nwok̄im mi s̄ima Krai siir̄ yai imiir̄ bi sibgu wakaeyokna apk̄im, ȳim s̄ima Taitas siir̄ m̄iois aiir̄ k̄itiyopn̄ir haiyam tir̄im. Mi ti kam̄im kr̄imaka n̄ini oniȳim kr̄ima bi ninokn̄ink̄ink̄im dim̄in̄in s̄ima nap̄iȳin. Mi s̄ima kam̄im dim̄in taemin̄in n̄ini k̄ign̄inpr̄ionak̄iyȳim s̄im han̄in nwok̄im dim̄in taemin̄in k̄ibi k̄ibiȳim Krai siir̄im r̄irm̄iyya kr̄ima naingwo t̄bm̄ii apiȳim s̄imiir̄. Kr̄ima tariinan̄in Moses siir̄ siȳu komii iir̄ nwo rani mi kr̄imiir̄in w̄i siya nanmaiwarkaina rani, ȳip̄iki biya Juda iikam̄im s̄ima nap̄in. Dimusi rani, kr̄ima mi Krai J̄is̄is siya, kr̄ima ini nw̄iruwar ywow̄skiȳim. Mi ti inkam̄in kr̄imiir̄ kiyaiyam min̄in kr̄ima Mosesni siȳūin biyan̄in siir̄ nap̄im n̄im w̄i inkam̄in maeyauwa mi biȳe m̄iriyya sae nwokaiȳin w̄i si h̄iniin̄in p̄i ywow̄in.

⁵ Mi kr̄ima s̄imiir̄ yaim̄irs̄im kw̄ir bi swoki wakaeyokna apm̄im̄ink̄im. Dimusi rani, kr̄ima Adi Komii siir̄ yaiya kim̄iir̄ wokmaihaiḡin̄uwana saiir̄in sibgu k̄igr̄iraowi mi k̄ima w̄i ta h̄iriinan saiirsi nwowi ik̄i yai bibiȳeȳim s̄imiir̄ wakaeyokna ap̄im.

⁶ Mi ti kam̄im hapairan̄im ȳip̄iki in̄ig komii komiigak̄im mi ik̄i iikam n̄h̄im Adi Komii siir̄ p̄uganan̄im s̄im k̄igr̄iraowiȳim mi an kara ha naingwowi ti inkam komii komiyȳim s̄ima mi owa ya kariir̄ whwonkam idan ya dim̄in komii rani. Dimusi rani, Adi Komii siir̄ whwonkam idan iikam wh̄iekak̄im ini h̄irii h̄iriinank̄inar nwoswow̄im. Mi kam̄im ȳip̄iki s̄imiir̄ in̄iḡim komii nwow̄im, s̄ima kariir̄in yaeya yai boin̄mauwam bi swoki boin̄mauuḡim ti yaȳim kara boin̄m̄imauuwam̄in s̄imiir̄in.

⁷ Mi s̄ima h̄iriyyar ȳinokn̄ink̄in Adi Komii siya kariir̄in yai m̄iyȳik m̄iyȳik imiir̄ar hauuḡin mi siya kariir̄in ha n̄imbiȳiȳin mi ina ȳikropkiȳin mi kara ina boin̄m̄imauuwam̄in siir̄ yai imiir̄in ik̄i iikam̄im Juda iikam tani s̄imiir̄ p̄ugan̄im s̄imiir̄ iikam imiir̄, Adi Komii siya mi imbiȳiya Pita siir̄ saiir̄ h̄iriinan, Yai W̄in Kibiya Krai siira saiir̄ boin̄m̄imauuwam ik̄i iikam̄im Judami p̄ugan̄im s̄imiir̄im s̄imiir̄.

⁸ Adi Komii siya Pita siir̄ wh̄ink̄insiis haiḡin̄uḡin siir̄ yai k̄ibi aiir̄ boin̄m̄imauuwam ik̄i iikam̄im Judamiȳim s̄imiir̄. Ta Pita siir̄ siya wh̄ink̄insiis haiḡin̄uwa biya saiir̄ h̄iriinan. Mi s̄ima b̄idiyar ȳinokn̄ink̄in̄im kariir̄in Adi Komii siya n̄imbiȳin mi siyar wh̄ink̄insiis haiḡin̄uḡin siir̄ yai k̄ibi aiir̄ boin̄m̄imauuwam ik̄i iikam̄im Juda iikam tani s̄imiir̄ p̄ugana saiir̄ iikam imiir̄.

⁹ Mi sima ti dimin kibiyin Adi Komii siya tirkiiyir kariir siir ninokninkinkiiyir ti siya nimbngiyir kariir siir yai kibi aiir boinmimauuwam mi inkam komii komiiyim Adi Komii siir pugana sairir om komii Jerusalem hiranim, Jems, Kaiapas, mi Jon, sima kimidiniya in Banabas mi kara kririr yonkwo mi ta in sima nonkwowa kririr ya min nisiimauuga sima wadie bidi ywokiiyim krira ta Adi Komii siir yaiya sairir hriiyar boinmimauuyokiiyamim iki iikamim nu haimeii Judia hir nwowim simiir.

¹⁰ Sima kriririr ti dimin whiruwan siirarar boinkikin. Sima minam naingwokim krira hinina naingwowi krira umir simiir iikam paeprikabim nu haimeii Judia hiranim simiiram hauugiyim. Mi ti diminim kara tiram naingwowim kara simiirir bidiyar tirim. Iriig.

Pol siya dimin biyeyim Pita siya tirim om Antiok simiir boininkigin

¹¹ Krima iripar mriigim Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwim mi mhoiia Pita siya om Antiok hir nini kignakiyir hiran iikam imiir mi kara siirir siir whwonkam idar yik. Dimusi rani, siya ti dimin biyie whirin siir tirkir.

¹² Kara siirir io whisarii bi nwokin ti dimin whiruwan siya tirin siirsika. Biya kam nhirim Jems siya nikropkiyim om Antioka tirir nitam, Pita siya biya iikamim Juda iikam tani nae simaka nidwokai aekin. Mi mhoiia ti kamim Jems siya nikropkiyim ina yimbiniyim om Antioka hirir mi Pita siya iikamim yipiki Juda iikamim simiir pugana sairir karamaeyim simiirir ina haiburgigim. Dimusi rani, siya pi nididgin ti kamim yipikim om komii Jerusalem hiranim yipiki Mosesni yayim biyanim sim napiiyim yipiki ha boinim kamim Adi Komii siyiu napiiyim simiir mioisim yim kitiiyopnimnir hai mi ti inkamin siirir io siya yo. Dimusi rani, ta nae siya naeya simaka sairsika.

¹³ Mi Judami pugana sairir iikam nhirim yim ta ii aiirir nae Juda iikam tani simiir pugana sairir iikamim nae simaka naeyim mi ini ta ii aiirar yadigniyir. Mi sima ti iikamim simiirir Pita saika hirar ywoki mi Banabas siya hiriinan kigin mi siya ini hiriinan siyiu biyie iirar mi apin mi siirir iriipi hiriinan iki iikam nhirim simaka hirar mi okmwir ogig.

¹⁴ Mi kara simiirir hiriinan ninokninkinir sima Adi Komii siir yai kibi aiir sibgu ap rani mi kara Pita siirir ti iikam whiekakim simiir whwonkam idar boin, ni kira Judami pugana sairir inkamkin mi ni kira dimin taeminim Judami pugana sima tiriiyim simiir dap. Mi kira ini dimin taeminim yipiki Juda iikam tani simiir puganan iikamim sima tiriiyim ini simiir napim. Mi ta hiriinan sairsika mi kira iikamim Juda iikam tani simiir dimusi boinmimauuwi, simiir kwoin imiir kiyaeiyam mi sima wi dimin taeminim Judami pugana sairir iikam ima napiiyim wi simiir nwoki apim, ha? Mi ni kirarir ti dimin hiriinanim simiir bi napkin! Mi ni kira pi nididgin Jemsni kamim yipiki kririr nini boiniyim simiirsi. Iriig.

Mi yipiki Jisis siir yai imiir sibgu wakaeyokna apiiyim wi iikam bimbiiuwii nwo rani mi simiirir wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei

¹⁵ Mi nim krima iikamim yipiki krimiir yopiiyim krimiirir Judami pugana sairir naokainam nim krima iki iikamim hinda tindanim sima hinin tani Juda iikam tani simiir pugana sae karamae rani, yipiki ha dapiyim iikam bibiyie yipiki Adi Komii siiram wakaeyokna ap karamae nwowiiyim.

¹⁶ Mi nim krima Juda yinieyim ina ninokninkinim Adi siya ha bi boinkin iikamim wadie nwowiiyim yim dimugi nwo rani, yim sima Mosesni siyiuim sim napkim. Niingaka. Dimusi rani, sima Jisis Kraisi wakaeyokna apkim. Krima Jisis Kraisi siirarar wakaeyokna apkim mi Adi Komii siya wi kwoin ara asi naingwowi krimiirir wadie. Mi krima Mosesni siyiuin siir siyiuim sim napkiswo mi nim wi wadie di ywowi. Adi Komii siya ha bi boinkin, inkam nwirki wadiekin Moses siir siyiu komii iir bidi sibgu apim. Niingaka.

¹⁷ Mi krɪma ha naɪngwowi Adi Komii siya krɪmiirin ha boɪnkin krɪma wadiekin. Dimusi rani, krɪma Kraisi siir wakaeyokna apkɪm mi mhoiɪya krɪma ha wakaei Adi Komii siya ini ha boɪnin krɪma Moses siir siyɪu komii iir dap mi wi siya nwoki grabaiginiuwɪm mi yio ti kwoin hinin yio miyik rani. Mi krɪma Moses siir siyɪu komii iir nikwowaisii mi Kraisi siiram ha ninmiininkinami krɪmiir grabaiginiuwam mi tiriiginin yio wi hinina nisiimauwi, Kraisi siya krɪmiirin dimin biyie bɪdi tɪrhaiginiuwɪn mi krɪmiirin siya bɪdi tɪrkiyim dimin biyie tiramin. Ana ti yayim kaimwokim, aniya? Nɪngaka. Kraisi siya dimin taeminim krɪma naingwo tɪbmiiyim simiir bi tɪrbuwikin siya krɪmiirin minanar whinkinsiis haiginiuwikin krɪma Adi Komii siir yai imiiram naingwo tɪbmii kinim.

¹⁸ Mi ta biya kara haimriiyugiga Moses siir siyɪu komii iir saeya kaimwoki niuwi mi mhoiɪya kara ha swoki ami siiram mi ha naingwo tɪbmii kin mi kariirin dimin whirki kimbu karamae siya nwowaiginiuwi Adi Komii siir whwonkam idan mi iikamim sima wa swoki inokninkinkii, kara simiir bɪdiyar iki nisiimauwɪn ti siyɪu hiriinanin mi an tari dimin biyekibiyie iirar tirkin.

¹⁹ Biya kara miinan mirii nanaekin Moses siir siyɪu komii iir napamin, kara ina ninokninkinin kara inkam biyie nwokin mi kariirin kimidiniya Adi Komii siya yonkwobumbunin haiginu mi ta hiriinan sairsika kara asi naokin. Mi kariir igsopa Kraisi siya asi nonkwokairinanaowidgin mi siirin Adi Komii siya yonkwobumbunin haiginu mi siya ha naonamkin paeyin hiiniya nironininin siir. Mi tariinanin kariir kwoinin Moses siir siyɪu iir napam naingwo rani mi ta hiriinana kara inkam miyik Adi Komii siir whwonkam idan wi sairsi nwo rani. Nɪngaka. Mi tariinanin kara ini rirmiyya ywokiyin Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apin.

²⁰ Whisarii rani, Kraisi siya bɪdi yaowin mi ti siyɪuim biyanim kara simiir nap rani, yim bɪdi digiyim. Mi tariinanin dimin taeminim kara tɪriyim kara kariir kwoinaigar naingwo diriraerar tani. Nɪngaka. Kara Adi Komii siir yinisimin Jisis siiram naingwo tɪbmii mi kara siiram naingwokwonanaei yipiki kariiram naingwokwonanaeyin mi kariirsi naowin mi kariirin siya whinkinsiis haiginugin kwoin whirua Adi Komii saika nwowim. Mi ti diminim ti tariinan kara tirim kara Adi Komii siir yinisimin Jisis yipikin kariiram naingwokwonanaeyin mi kariirsi naowin kariir whinkinsiis haiginuwam siir kirieni tirkin.

²¹ Kara ti dimin kibi kibiyim Adi Komii siya tɪrkiyim hinda whisarii priywokaiyamam bi tirkin. Mi kara simiirin wi digiumii haigingig rani. Nɪngaka. Mi Adi Komii siya iikam imiirin ha boini sima wadiekin. Dimusi rani, sima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apkɪm biya Moseski si hauugiyim iikamim sim mi Kraisi siya wi di yiti. Moses siir siyɪu komiyyin yio wi Adi Komii siir di tiri, krɪmiir boinam hinin, krɪma dimin whirki bi kimbugim. Kraisi siya whisarii bi naokin siya bwamkakin siya asi naokin. Kraisi sasargin Adi Komii siir tiri, krɪmiirin siya hinin boinam krɪmiirin dimin whirkin bi kimbugim yio biyan siyɪu komiyyin si rani. Nɪngaka. Iriig.

3

Kimiirin wipiki hinin dimin iki nwowaiginiuwi wadie nwowamin Moses siir yai ima iyie? Kraisi siir yai ima.

¹ Kima iikamim Galesianim kima iikam paipai rani! Mi kima iki kam nhirim simiir dimuam kigninkinkim kimiir kwoin imiir kiyaiyamim. Mi kima Kraisi siir yai kibi kibiyim simiir bi wakaeyokna apkɪm, aniya? Krɪma kimiirin bɪdiyar iki boinmauwim idowiyar kima kigni hanin ta siya naonama paeyin hiiniya nironininin si.

² Kara kimiiramim pi dimin whiruan siiramar srii. Kima Adi Komii siir naeyuin siirin panin panina haii? Mi kima siirin ti dimin taeminim Moses siir siyɪu komii ieya boinim simiir wakaeyokna apim mi ha haigin, aniya? Iyie? Mi tari kima Kraisi siir yai

imiir wakaeyokna apkim yipiki biya kima wakaeyim? Kaimwokikaimwowim yim ini Kraisiir yayim sima simar ywowiskiyim.

³ Mi tariinanin kima biye panin panina nwokim? Adi Komii siir naeyuin kimiirin siya whinkinsiis haiginugin mi kimiir kwoinim siya kiyaigim mi kima bigi biyin Kraisiir yayi kibi kibi imiiram in ha wakaeyokna apkim. Mi tariinanin kima ha naingwowi kima siir dimin taemin kibi kibiyim simiiram in ina sibgu apkrpkaiyim kimiir kirieniyar mi kimiir kiunim ini kirieya nwokrpaiyim, aniya? Nningaka.

⁴ Mi ti dimin kibiyin Adi Komii siya tirkiyin yio dimin komii rani. Nningaka. Yio dimin komiigikomii ieyairgin.

⁵ Mi Adi Komii siya siir naeyuin kimiir dimusi hauugikin dimin kirie komii komii kimiir iikamim simiir nngar nonkwo diriraerarim? Siya ti hiriinan dimusi bi tirkin kima yayim biya Moseski si boinmimauuwim simiir wakaeyokna apkim, iyie? Mi tari mansika, kima Kraisiir yayim yipiki kima wakaeyim simiir warar mi wakaeyokna apkim? Yim tiriiginim yim Kraisiiraraigim.

⁶ Krima ina ninokninkinim. Dimusi rani, Adi Komii siir yayim biya profet kamim sim winkyim sima ti hinina winboinkikim, Ebrahim siya yayim Adi Komii siya boinkiyim siir simiir wakaeyin mi siya ti hinina boinki, Adi Komii siir yayim yim kaimwowaigim mi siya boinim siya simiirin wa tiri. Ebrahim siya ti hiriinan naingwokin mi siya ha naingwo tibmiigin Adi Komii siiram in mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya hinina asi boinkin siya dimin whirkin bi kimbugin.

⁷ Kima ti hiriinan siyu kaimwowin ti kwaboanam in siir dinokninkin. Iikamim yipiki inokinok Adi Komii siiram naingwo tibmii kiniyim mi sima dimin taeminim siya boiniyim simiirin ha tiri, sima simaigim Ebrahim siirgisiiir yineyim. Dimusi rani, yim sima Adi Komii siiram naingwokim Ebrahim siya boina siir saiir hiriinan.

⁸ Adi Komii siya iikamim Juda iikam tani simiirin bidi bidiniyar ninokninkin sima wi simbi naingwo tibmii Yai Win Kibi aiiram mi sima wi wadie simbi nwowi. Dimusi rani, simiir kwoinim aowa aowa hinina naingwokim Adi Komii siya ta siya boina wi saiir hiriinanar tiri. Mi ta hiriinan saiirsika siya biya Ebrahim siir asi boinkin siir yayi kibiyim yipiki wi mhoiyya nimbiyami mi yipiki siya siirin hinina boinin, mhoiyya kirirsiyin kara iki iikam whiekakim iki omom omomim simiirin wi yapayapa tirhaiginuwi kirir kirieni. Ebrahim siya ti yayi imiiram naingwo tibmii kungin mi siya ti hinin asi boinkikin, Adi Komii siya wi ti hinina tiri. Mi Adi Komii siya hinin asi boinkin siya dimin whirki bi kimbugin.

⁹ Mi yipiki hinina naingwowi Adi Komii siya ta siya boina wi saiir hiriinanar tiri mi Adi Komii siya simiirin wi hinina boini, sima dimin whirki bi kimbugim ta biya siya boina Ebrahamni, Ebrahim siya dimin whirki bi kimbugin.

¹⁰ Mi iikamim yipiki ti yayim Moseski si winkyim biya simiirar napkrpkaii mi Adi Komii siya wi io simiir nwowi mi simiirin wi siya tiodwomaii. Dimusi rani, siir yayi kibi kibiyim Yokwo Komii saeya boinkiyim ti hinin, iikamim yipiki ti yayim biya Adi Komii siya boinkiyim Mosesni simiir wakaeyokna api ti yokwonau hir nwokaiyim sima simiirin hiriir wakaeyokna apswa mi hiriinan tir karamae nwowi simiirin wi Adi Komii siya tiodwomaii.

¹¹ Mi yayim Adi Komii siir Yokwo Komii aiir nwokaiyim yim ti hinina boinkim, iikamim yipiki ha naingwowim Adi Komii siya diminin siya boinin siirin wa tiri mi Adi Komii siya simiirin wi hinina boini, sima dimin whirki bi kimbugim mi sima wi Adi Komii saikar nwoyokiyokikaeyami inokinokin. Mi tariinanin krma ina ninokninkinim Adi Komii siya wi inkamin Mosesni siyu komiyyin biya Adi Komii siir si hauuw in siir wakaeyokna apim wi saiirsi niku rani, siirin hinin dimin whirki bi kimbugin. Nningaka.

¹² Mi siyuin Adi Komii siir yayi imiir wakaeyokna apiyin yio saika bi namasugin. Nningaka. Adi Komii siir yayim Yokwo Komii hir nwowim yim ti hinina boinkim,

ti iikamim yipiki Mosesni yayim sim wakaeyokna apim, sima simiirar wakaeyokna apkrpkaii mi ta hiriinan saiirsika sima wi hiriinan asi nwoyokiyokii Adi Komii saikan.

¹³ Krimiir igsopa Krai siyar yokwokairinanaowid mi siya miyiknan bi nwokin mi siya ha naonamkin mi ta hiriinan saiirsika siya krimiir asi whinkinsiis haiginugun krima Moses siir siyu komiini yayim simiir haiburgigim yipiki Moses siir yayi ima boinim krimiir nonkwobumbuninkinam. Adi Komii siir yayi ta hinina boinka, inkam nwirin yipiki inkam nhirkim nisomaowi mi paeyin hiiniya nironinkinin si ninkin irinugii, yo tiriiginin yo min nisiimauugin siirin Adi Komii siya bidi yimbiingiyin nonkwobumbuninkinamin.

¹⁴ Mi Adi Komii siya Krai siirin minam tirkin siya biye nwowim mi pi naowim mi ta hiriinan saiirsika ti dimin kibi kibiyim yipiki biya Adi Komii siya boinkiyim Ebrahimni dimin kibi kibiyim, yim Jisis Krai siirgisiirgim yim wi iikam imiiram niti yim wi Juda iikamim simiiram nit rani. Krai siya ti dimin hiriinanin siir asi tirkin mi krima iikamim wi siir naeyu iir nwoki haiyim yipiki biya siya boingigin siirin wi siya nikropkii mi krima ti hiriinanar naingwokim Adi Komii siya ta siya boina wi sair hiriinanar tiri. Iriig.

Mi yayim yipiki Adi Komii siya hauugiyim Mosesni yim ti yayim Ebrahimni siya hauugiyim simiir maeyau aii bi kisina onawidgim

¹⁵ Ti kariir nomiyauim, tiriiginin yo krimiir siyu ieya. Mi inkam nwiso sowa diriyar boinkii diminin sowa tiranin siir mi sowa siirin ha winkii gavmani yokwowa sair mi mhoiia wi inkam nwirki swoki kisina haigin tani ti yayim sowa winkyim yim wi hiriinar nwowi ti sowa winkyim biya simiir hiriinan.

¹⁶ Mi ti hiriinan siyu kaimwowin, Adi Komii siya Ebrahim siir kitimbii boinkikin mi siir prinou ikim. Mi Adi Komii siir yayim Yokwo Komii hir nwowim yim siir yinieyim simiir wara bi boinkin mi simiir hoimgak bi mi imbingin. Ningaka. Yim siir yinisim nwiruwan siirarar nimbingin mi ti yinisim nwiruwan yo Krai siyairgin.

¹⁷ Kara ha naingwowi kima ti diminin siir dimin mwokimwowin siir dinokninkin. Biya Adi Komii siya Ebrahim siir kitimbii boinkikin yipiki siya tirana. Mi biewii 430yim ha namkiyim mi Adi Komii siya siir siyu komiinin Moses siir hauu. Mi yayim wi swoki inak rani, ti Adi Komii siya nimbingiyim mi siya boinimauugiyim Ebrahimni mi sima wi hinda priywokaeyam tani. Ningaka. Yim wi hiriinar nwoyokiyokiyami.

¹⁸ Mi krima ti yayim Adi Komii hauuwim Mosesni simiir wakaeyokna api mi krima dimin kibi kibiyim Adi Komii siya nimbini simiirin ha haii mi tari ta kitimbii boina Adi Komii siya kitimbii boina Ebrahama ya wi naekak nwo rani mi tariigina ya kaimwo rani. Mi krima ti dimin kibi kibiyim siya nimbingiyim simiirin wa haii. Dimusi rani, nimbina yipiki Adi Komii siya nimbingiya Ebrahimni saiirsika, Mosesniya sairsi rani.

¹⁹ Mi ti yayim Adi Komii siya Mosesni dimusi hauugin? Adi Komii siya ti yayim iikam imiirin minam hauugin krimiirin hinina nisiimauuwim ti diminin krima tiriyin yo miyik rani, yo ini biye ywowin. Mi Moses siir yayim yim ini krimiirar niki kigrirao krpkaiyim mi wi Ebrahim siir yinie ieyar nitbudgii yipiki biya Adi Komii siya boinin inkamin. Adi Komii siya siir yayim siir paekwosim imiir boinkikin mi yim sima simiirin Moses siir boinmauu. Mi inkam nwiruwan Adi Komii siya mi iikam ikim simiir bopwovar nwowiskiyin siyairgin mi siir yayim siya pi simiir boinkii mi yim sima pi kwoin whiruwar mi okii simiir tiramin.

²⁰ Mi Ebrahim siirin yo Adi Komii sikisiyar boinkikin ti nimbini siya tiranin siir. Mi ya ta iya ya bopwonau nwoan inkam karamaeka simiir bopwonau nokwokairiowam Ebrahim siir tiram kwoin whirua siya nwokiyam ti dimin iiram. Adi Komii siya ti hinina boinkikin siya wi hindara priitirkii ti siya boinin simiirin. Mi ta nimbina Adi Komii siya hauuwa Ebrahimni ya ini ti yayim Adi Komii siya hauuwim Mosesni ini simiir kou ywowa.

Moses siir siyuu komiiyin siya siyaargin krimiir kigriraowiyin krimiir nikiunamam Adi Komii siir kingiin hiriir namam

²¹ Dimuga? Mi ti yayim yipiki Moseski si hauuwim iikamim sim mi ta nimbina Adi Komii siya hauuwa Ebrahimni sima bidi yikripa? Nngaka. Mi yai kibigi nwokiswo ya iikam imiirin wi saeyar pi whinkinsiis haiginiuwun iripa Adi Komii saika nwowam mi Adi Komii siya wi ha boinin ti iikamim yim iikam wadiekim. Dimusi rani, sima ti yai kibi imiir wakaeyokna apkim mi sima wi hiriinan nwo rani.

²² Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir nwokaiyim yim krimiirin ti hiniina boinkim, iikam whiekakim dimin biye tirim nim krma ini paeyin uridgi nitkiyin ini siir hiriinan ywowim. Mi ti iikamim yipiki wi Jisis Kraiis siir wakaeyokna api mi Adi Komii siya simiirin wi ha boini sima wadiekim. Dimusi rani, sima hiniina naingwo tibmii kani ti dimin taeminim biya siya nimbiniim simiirin wa tiri.

²³ Biya Kraiis siir yayim niki it karamae niki owim mi ti yayim Moseski si hauuwim iikamim simiir krimiirin sima kigriraokim mi krma simiir wakaeyokna apim mi ini Adi Komii siyar tirdugiyin dimin kibigikibi iirar Kraiis siirin yipiki krma sibgu wakaeyokna apanin.

²⁴ Mi ti hiriinan saiirsika ti yayim yipiki Moseski si hauuwim iikamim simiir krimiir kigriraowam yim min nisiimauugim krimiirin, krma miyik rani mi krimiirin min mi tirkikin krma Kraiis siiram niwitamim mi Adi Komii siya wi ha boini, krma dimin whirki bi kimbugim. Dimusi rani, nim krma hiriyyar naingwo tibmii kani ti digworaekwowim siya nimbiniim, siya wa tiri.

²⁵ Mi tariinanin Kraiis siir yai kibiyim yim bidi yitkiyim mi Moses siir siyuuin krimiirin siya kigrirao rani, yio bidi digiyin. Iriig.

Naingwo tibmii saisainga Adi Komii siir yinisisim krma nwowana

²⁶ Wim kima Adi Komii siir yinisisimkim. Dimusi rani, wim kima ha naingwo tibmii kani, dimin taeminim biya siya boinin siya wa tiri mi nim krma wi iripa kwoin whirua Jisis Kraiis saika nwowi.

²⁷ Mi wim kima Adi Komii siir yinisisimkim. Dimusi rani, biya iikam kimiirin yipiki iikam nhirkim baptais haiginiuwim, sima kimiirin Kraiis siir inigni baptais haiginiugim mi kima iripa asi nwowi Kraiis saika. Mi Adi Komii siya kimiiramim wi Jisis Kraiis siiram siya naingwowiya wi saiir hiriinan naingwowi.

²⁸ Mi ta hiriinan saiisika ti hiriinan asi tirkim mi tariinanin iikam kima isido whisa bi nwoko Juda piugana sima mi Juda piugan tani yim sima mi iikamim hinda whisarii mi priimiriyyim mi iikamim rirmiyya nwowiyim yim sima mi wigkamim yim sima. Nngaka. Adi Komii siya ha naingwokin yi ti hiriinan siyuuin yio dimin komii rani. Iikam whiekakim ini hiri hiriinankinar ywowim. Dimusi rani, krma Kraiis Jisis siirgim.

²⁹ Mi kima Kraiis siirginuwi mi wim wi Ebrahim siir yinie nwowi mi ta hiriinan saiirsika mhoiyya kima wi dimin kibi kibiyim simiir asi haii yipiki Adi Komii siya nimbiniim Ebrahimni siir hauuwam. Iriig.

4

Mi krma miyyan kam Kraiis siirsiyar nwowi Adi Komii siir yinisisimin

¹ Yai nhirim yim ti hiniingim, yinisisim nwirin dimin taemin whiekakim siir adin siirim yim wi siya haii mi simiirin wi siya kigriraowi mi iyya siya yinisisimar niki owa siya ti dimin hiriinanin simiir bi haigin, siya inkamim hinda siir adni mi whisarii priimiriyyin siir hiriinan nwokin.

² Mi siya ini yinisisimar niki okripkaiyin mi siya iikamim simiir yai imiirar wakaeyokna ap yipiki siir kigriraowiyim mi siir dimin taeminim siya haiyanim yim wi ta iyya siir ad ieya nimbiniyya saiirar nadigiuwi mi siya wi haini haii simiirin.

³ Mi biya nim krīma ti yinisim in siir hiriinan nwokim mi krīmirin dimin biye saeyar widnonkworinugim mi krīma uridyū bibiyeyim mi iki dimin bibiyeyim ti nuin siirim simiir asi wakaeyokna apkin.

⁴ Mi ta iya yipiki Adi Komii siya nimbina saeya nitkiya mi siya siir yinisim iirin ha nikropkiyin mi siya ini inkamar yimbiamin. Mi siirin wig ira saeya yaokainaki mi siya ini yayim yipiki biya Moseski si hauuwim Juda iikamim simiirar mi wakaeyokna apkin.

⁵ Siya ti dimin iirin dimusi bi tirkin siya krīmirin wi hiriinansi nwoki whinkinsiis haiginuwim mi iikamim yipiki Mosesni yayim sim wakaeyokna apim krīmirin wi saeya nwoki owaiginuim rirmiya. Mi krīma wi Adi Komii siir yinisim nwoki owim, siir yinisim in siir hiriinan yipiki wi dimin taeminim Adi Komii siya nimbim krīmir haii.

⁶ Dimusi rani, wim kima siir yinisimkim, Adi Komii siya siir naeyū iir bidi yikropkiyin yipiki siir yinisim in siir kwoinawu hir nwokaiyin kimiir kwoinawu waraur nwokaiyam. Mi Adi Komii siir naeyūin krīmirin yo min tirkin krīma maingimaingawu nwowim mi Adi Komii siir boinim, kira krīmir adgin, kira krīmir adgin.

⁷ Mi tariinanin kima wi ii priei nwo rani, iikamim yipiki maeyaua mi biye mriya sair hugripkikikayim simiir hiriinan. Ningaka. Wim kima Adi Komii siirgisir yinisimkim. Dimusi rani, kima Kraisiir wakaeyokna apikim mi wim kima Adi Komii siir yinisimkim mi kima ti digworaekwowim Adi Komii siya nimbim krīmiram yipiki siir yinisimim, krīma simiirin wa haii. Iriig.

Pol siya iikamim nu haimii Galesia hiranim simiirsi naingwoyimyokin.

⁸ Biya Galesia kimiir iikamim iripi hiriinan wim kima Adi Komii siir bi mi inokninkinim mi ti uridyū bibiyeyim mi dimin taemin nhirim kima naingwo tibmiyim, yim Adi Komii siir hiriinan tani.

⁹ Mi tariinanin kima Adi Komii siirin ina ninokninkin. Mi kimar in ha ninokninkin tani Adi Komii siya kimiirgikimiirgin, kimiirin siya bidi yimbiyeyim siir yinisim nwowam. Mi ti uruwai siyaowayim tidiyuni kima nikrimtio iupimpit kuukaiyuwim kimiir widnonkworinuwim wim ini simiiram swoki akaininkirionaim.

¹⁰ Mi kima ti dimin taemin hiriinanim simiir napim mi kima hiriir naingwowi Adi Komii siya kimiirin wi hinina boini, kima wadiekim. Dimusi rani, wim kima ii bwanim mi biwiiyim yipiki biya Moseski boinim krīmir iikamim Judamiyim krīma simiir napim.

¹¹ Mi kara iikamimiir naingwoyiyim mi kara ini nididkakar ywoyiyim dimin taeminim kara tirim yim wi hindara priiywokaeyami. Dimusi rani, ti yayim ti tariinanin kima wakaeyokna apim yim naekak bi nwowikim yim ini ti yayim biya kima niki apim naekak nwo karamae nwowim ini simiir hiriinan ywowim mi kima Adi Komii siirgisiram sibgu wakaeyokna ap rani, ini ningar ywowsiyim.

¹² Ti kariir nomiyauim, kara kimiirin pi igao yai hinina boinkii, kima wari Moses siir siyu komii kimiir kigiraowin siirin digumii ti haimriiyugig, kariir hiriinan ta hindara kara mi priiyakirirara siyu komii siiram ninkiriona karamae nwowa sair hiriinan. Mi an kara ini iikamimiir hiriinan ywowin, yipiki biya Moses siir siyu komii ieya kigirao karam nwowim simiir hiriinan. Biya kima kariirin dimin biye bi tirkim mi kara ina ninokninkin tariinanin kima kariirin wi kimbu rani.

¹³ Kima ina ninokninkinim biya kara bigibii kimiir waraur nita ya dimusi rani, kara maki niigin mi kariir kwoinin ha kisina haigiyim mi kara Kraisiir yayi kibi kibiyim kimidiniya kimiir boinim mauu.

¹⁴ Mi dimin biyeyim kariir tirkiyim mi an kara ini makar iiyin mi kimiir kwoinim ti hinina yaingwo kara miyiknan nwo rani mi kima kariiram naingwo karamae bi nwokim mi kariirin digumii bi mi haimriiyugigin. Ningaka. Mi kima kariirin hapi Adi Komii siir paekwosim iir kima haiiyin siir hiriinan haigim. Mi kima kariir haiwinim wim hapi Jisis Kraisiir nasi haigim.

15 Biiya kima kara nita kima maingimairga prasae bi kinkim. Mi tariinanin kima kariirin panina naingwowi? Kara tiriiginim iikam kimiir boini biiya kara kimakar nwowa wim kima kariiramar naingwokwonanaekim. Mi kima ti hinina naingwokim, krima wi krimiir yapa yapa nhwo imiirar habaii mi krima simiirin wi Pol siir hauugii mi siirin wi sima nwoki whinkinsiis haiginuwim. Mi kimiir kwoinin kariiram naingwokwonanaeyim dimusi swoki kisina haigigim?

16 Biiya kima kariiram naingwokwo prasae bi kinkim mi tariinanin an kara ini kimiir sau omomnan yamwoiun. Dimusi rani, mi tari kara kimiirin yaimwovar boinkin, aniya?

17 Mi ti Judami iikamim yipiki naingwo tibmii kinim kimiir mois imiir kitiyopnimnir haiyam tirim, yim sima nimbipai nimbipai kimiir nimbiam tiri mi sima wi kimiir whinkinsiis haiginu rani yim minam tiri kima aru kariir nwokiyim. Mi sima ti hiriinan minam tirkim kima simiiramar nwoki sibgu aingwo iskiyim mi simiiramar nwoki apim.

18 Mi simiir miya wadiekiswo mi sima kimiiram naingwokiswo kimiir whinkinsiisam mi wi wadieyar pi ywowin. Hiriirar dwo! Mi sima inokinokin wadie kimiiramar nwowi iya kara kimaka tir nwowi, yo ti hiriinan siyiuin yo miyik rani. Sima ti siyiu hiriinanin kara tirin iya kara kimaka iripa waraur nwowa mi ha tira sima saiir hiriinanar ti swoki tir.

19 Ti kariir nomiyau kibiyim, kara ini wiga yaeya yinisim nwir swoki aokainam tiriya mi saeya diriisusuwiya ini saiir hiriinan ywowa. Kara ini hikak nwowin, biiya kara naingwowa kimiiram kima Krai siir sibgu wakaeyokna apam. Mi tariinanin kara ini hikakar swoki owin mi kara minam nwowi kima Krai siiram swoki sibgu wakaeyokna apim mi kwoin whirua saika nwowim.

20 Kara ha naingwowi kara ini kimakar nwowin mi ta hiriinan saiirsika kara ig yai paninsi boinkisi ta yokwo aiirin kimiirin. Kara minam naingwowi kimiir whwonkam ida nokwowim mi kimiir kwoin imiir ninokninkinim mi kara kimiirin wi ig yai boin tani kimiir whinkinsiis haiginuwamin. Mi kara ti arugi aru nwokiyin, kara ninokninkin tani kara kimiirin wi panin panina namisi whinkinsiis haiginuwi mi ta hiriinan saiirsika kara kimiirin ig yai asi boinkikin mi yai hinsima asi mi boinkikin kimiirin. Iriig.

Ti niwiiyin Sera Hega sowiirin yo aknain krimiir nisimaugin

21 Kara kimiir sriyam tiri, yipiki Mosesni siyiu komiiyin siir aowa nwowim mi kima ina sibgu ninokninkin kinim ti siyiu komii siir siyiu mwoki mwowim, aniya?

22 Mi Adi Komii siir Yokwo Komiiya ya hinina boinka Ebrahim siya yinisim yinkamiyino nwisai iyio, nwirin yo wiga Hega dapiya saiirgin yipika Sera saiir mi miriia mi nwirin yo Seranikin yipiki siir biyan wiga Hega ya mhoiyan aeya.

23 Mi ti siir yinisimin ta wiga whisarii mi priimiriya saeya naokainain, saeya siirin whisarii bi naokainakin. Dimusi rani, saiirin Ebrahim siya nonkwonaka mi siya saika iripa piu ha nwowin mi saeya ini yinkakar ywokiya. Mi yinisimin yipiki Sera saeya naokainain saeya siirin whisarii bi naokainakin saiirin Adi Komii siya nimbingin mi siya whinkinsiis haiginugin saiirin mi Ebrahim siya iripa piu saika ha nwowin mi saeya ini yinkakar ywokiya.

24 Mi ti yayim yim dimini hanin krimiir boiniyokim. Tiki wig iso yo ti kitibmii boin kwiso yipiki biiya Adi Komii siya nimbingiyo iikam imiir, yo sowiir nikriigo. Hega ya yayim biiya Adi Komii siya hauuwim Mosesni mhu Sainai kiu hir ya simiir nikriiga.

25 Tiki inig Hegan yo mhu Sainai siir nikriigin nu Arabia hiranin. Mi om komii Jerusalem yipikin Juda iikamim simiirin mi iikamim yipiki hir nwowi ikim yim wig Hega saiirgin. Dimusi rani, Hega saeya yinisim yinkamiyin naokainaka mi siya siir yopiiya saeya miriia wi saiir hiriinanar swoki tiri. Siya wi hinda whisarii mi miriyan inkamar mi owi. Mi ta hiriinan saiirsika iikamim yipiki Mosesni siyiu komii si napim

yim saiir yinisim iir nikriigim. Sima Moses siir siyiu komii iirin minam napkim sima ha naingwokim Adi Komii siya simiirin wa nwoki boinim sima dimin whirki bi kimbugim mi ti yayim ti sima wakaeyokna apim yim wi simiir tir tani dimin whirki kimbu karamae sima nwowam. Ningaka. Tiki yayim simiirin wi simar swoki hidi.

²⁶ Mi wiga Sera nikiuwiya ya min nikriiga yayim Adi Komii siya hauugiyim Ebrahamni ya simiir nikriiga. Saeya Adi Komii siir omin Jerusalem nikiuwiyin yipikin Mosesni siyiu komii kou siya nwo karam nwowin siir nikriiga. Yim sima siir bidi haiburgigim mi nim krima iikamim yipiki Kraisi yai kibi kibiyim sim wakaeyokna apiyim, saeya ini krimiir yopiinan ywowa mi nim krima ini saiir yinisimnan ywowim.

²⁷ Adi Komii siir yayim yim ha boinkikim, Jerusalemni Adi Komii siir om hir nwowin yipiki wi mhoiia nimbiam yio wi bimbiuwii nwo rani, yio wi ti Jerusalemni tariinan nwowin ti nu iir wi siir haiburi. Krima ina ninokninkinim tiki yayim yim kaimwowaigim. Dimusi rani, Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir nwokaiyim yim hindara boiniyokim ti om whiso sowiir nikriiyo yo ti wig iso owa. Ya hinina boinka,

kira ta wig pioa yipiki biya yiniekak niki o karamae nwowa, kira maigimaigar dwoki! Kima kairwao boinki mi yayia whipani hanin damai kimiir wiga yipiki biya yinpiugak nwo karam nwowa mi yinisim naokaini kimpipisu hai karamae nwowa saiiram. Yipiki wiga saiir kamki sopkiya saiir hiriinan nwowa saeya wi yinisim kasa kasa swoki iyio rani mi saeya wi wiga kamkak nwowa wi saiir haiburi.

²⁸ Ti kariir nomiyauim, Aisak siya Ebrahim siir yinisimkin. Dimusi rani, nimbina Adi Komii siya boinkiya siir saiirsika. Mi ti hiriinan siyiu kaimwowin nim krima Ebrahim siir yinisim asi mi owi. Dimusi rani, ti yayi imiirsika.

²⁹ Mi biya yinisimin Hega saeya naokainan yio. Dimusi rani, saiir kamni iripa piu saika nwokin, siya yinisim yinkamiyin yipiki Adi Komii siya whinkinsis haiginuwun wig pioa nunga Sera nikiuwiya saiir saeya naokainam siirin siya siyiu miyiknan bi tirkin. Mi tariinanin ta ii airin iikamim yipiki Mosesni siyiu si napim sima krimiirin miyiknan bi tirkim yipiki Adi Komii siir naeyu siir haiyim biya yinisim yinkamiyin biyeyin siya tira yinisim miyik iir saiir hiriinan.

³⁰ Mi yayim Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir nwokaiyim yim hiriayar boinkim? Yim ha boinkim, waru wiga hinda whisarii mi primariiya saiirin ti nhinikriropki saiir yinisim yinkamiyin saika. Mi saiir yinisimin yio adin siir digworaekwowim wi wara hai rani, ti yinisimin yipiki biya Adi Komii siya nimbingiyin wiga saiir whinkinsis haiginuwam saeya naokainan saikan. Mi kima ti yayi biyeyim simiirin digumii haimriiyugig, ti kamim sima boinim hinin, kimiir miois imiir kitiyopnir haiyam. Yim ti yayim kimiir kwoinim wi sima tirbuwi, inkamin maeyaua mi biye mariiya saiir hugripkikikaiyin siir hiriinan.

³¹ Ti kariir nomiyauim krima wiga yipiki whisarii mi primariiya saiir yinisim tani mi krima yayim biya Isrelmi iikamim simiir widnonkworinuwa simiiram kipi ninkiriona wiga yipiki hinda rirmiia nwowa ini saiir yinisimnan ywowim. Krima hiriayar naingwo tibiini Adi Komii siya wa tiri biya siya boina saiir hiriinan. Iriig.

5

Nim krima iikam rirmiia nwowan iikamim mi krima wi rirmiia hiriayar nwokripkaii

¹ Krimiirin Kraisi siya bidi kiyaiyim yayim biyanim simiirsi, simiir haiburgigim mi nim krima ini iikamim yipiki maeyau biyeya mi biye mariiya saiir hir hugripkikikaiyim mi hir ha haiburgigim ini simiir hiriinan ywowim, krima ini rirmiia ywokiyim mi tariinanin krima ini wadeyar ywokiyin mi ini Adi Komii siir kwoin iirarar napiskiyim. Mi kimiir kwoinim kirie dwo, iikamiyam kipi kiwaki kimiir swoki kiyaiyamni ti dimin hiriinanin simiir napam iikamim yipiki maeyauwa mi biye

miriya sair hir hugripkikikayim sair hiranki nitiyim whisarii mi primiriyim ini simir hiriinan ywowim.

² Ti dimin taeminim simir wakaeki. Kara Polkin, ti hinina boinkiyin. Mi kima kam nhirmiyam kiwakii kimiir miois imiir kitiyopnr haiyim mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya wi hinin asi boini, kima wadiekim mi ti diminin Krai siya tirin kimiir whinkinsiis haiginuwam mi kimiir sibgu grabaiginuwam yim wi kimiir whinkinsiis haiginu rani mi Adi Komii siya wi ta hiriinan saiirsi boin tani kima wadiekim. Ningaka.

³ Kara kimiirin kaimwower swoki boinkii. Tiki kamim yipiki kam nhirmiyam kiwakiyim simir miois imiir kitiyopnr haiyim mi tari Adi Komii siya wi ha boini simiirin sima dimin whirki bi kimbugim. Mi sima iki siyu komii whirin siir yai imiir wakaeyokna ap biya Moseski si hauugiyin Juda iikamim sim.

⁴ Mi kima iikamim yipiki yayim Moseski si hauuwim iikamim simir, simir wakaeyokna api mi Adi Komii siya wi ha boini sima dimin whirki kimbugim mi Krai siirin digiumii bidi haimriiyugigin. Mi kima dimin kibiyin Adi Komii siya prihauuwim siirin digiumii bidi haimriiyugigin mi siya kimiirin wi swoki whinkinsiis haiginu rani.

⁵ Mi nim krma iikamim ti tiranim nim krma Adi Komii siir naeyuin siir kirieni nwowi, yipiki krmiir whinkinsiis haiginuwiyin. Mi nim krma hinin hinina naingwowi tiriiginim Adi Komii siya boinim yim kaimwowergim. Mi siya wi siya boinim wi hiriinanar tiri. Mi nim krma siiramar kaoraraowi siyar boinim krmiirin hinin krma dimin whirki bi kimbugim.

⁶ Mi krma Jisis Krai siir siyu iir napi mi krma krmiir miois imiirin ha mi kitiyopnr haiiga windi mi simir mi kitiyopnr hai karamae mi owi, yo dimin komii rani mi yo wi krmiir whinkinsiis haiginu rani mi wi Adi Komii siir tir tani siya krmiirin hinina boinim krma dimin whirki bi kimbugim. Mi yo dimin komiigi komiyyin yo ti si mi krma Adi Komii siiram sibgu aingwowi mi krma wi nwirni irniyam nwoki aingwokwonanaeyim mi wi dimin miyyik miyyik imiirarar niki tirim.

⁷ Mi biya kima Krai siir yai imiirin wadeyar niki wakaeyokna apkim mi tariinanin kima kimiir kwoinim dimusi kintinuwi. Mi kima siir yai imiirin wi ii priei wakaeyokna ap rani?

⁸ Adi Komii yipikin kimiir nimbingiyin siir wakaeyokna apam kimiirin siya tirkikin siir yai aair wakaeyokna apim. Mi ta hiriinan saiirsika ta yayi ti kamim yipiki kimiir niksisaeyim yim yayim yim Adi Komii siya bi hauugim simiirin.

⁹ Mi hu nasin siir nauin yo komii rani mi kira siirin sibgu sibgu hai karamae nwowi mi siya ha mimbirgii mi ti kip whiekakim simiirin wi siyar ninopkii mi iikamim wi siir nae rani. Mi dimin biye biyeyim yipiki kima napiyim yim dimin komii rani mi mhoiia ti dimin kibiyin ti kima napim wi siya tirbugi.

¹⁰ Kara hiriyyar naingwowi Biyan Inkam Komii siya wi kimiirar kinsiis haiginuwi mi kima ti yayim biya kara boinimauuwim simiirin wi yaeya naingwo rani mi ti iikamim yipiki kimiir kwoin imiir kiyaiyim, simiirin wi Adi Komii siya nonkwobumbuninkini dimin biyeyim sima tirim simiirsi.

¹¹ Iikam nhirim yim hinina boinikim, ti iikam imiir kara nowomwarkaiyuwin siyuin simir miois imiir kitiyopnr haiyam mi kara ti hiriinan siyuin tirkiswo mi sima kariir dimusi swoki onkwobumbuninkini? Mi kara ti hiriinan nusiimauugiswo mi sima wi kariir di tirbuwi. Dimusi rani, kara simiirin Jisis Krai siya naowa paeyin hiiniya nriioninkinin si sair nusiisiimauugin. Mi ta hiriinan saiirsika sima hindara asi nanaakim.

¹² Kariir kwoin komiyyin ha naingwowi tiki iikamim kimiir kwoin imiir kiyaiyim mi kimiirin siyu mwoni nusiimauu karamae nwowiyim tiriiginim iikamim naingwo tibmiyim kimaka nwowim, yim sima kimaka kipi namasu yim arugi aru dwo.

13 Tɪ kariir nomiiyauwɪm, kimiirin Adi Komii siya bɪdi yɪmbinɪm warɪ dimɪn biyɛ biyɛyɪm yɪpɪki kimiir kwoɪn ɪma napɪm simiir haiburgigɪm inkamɪn maeyau biyɛya mɪi biyɛ mɪriiya saiir hɪugrɪpkɪkɪkaiyɪn mɪ hɪr ha haiburgigiyɪn siir hɪriinan. Kɪma sibgu sibgu dwo kimiirin Adi Komii siya bɪdi kiyaiyɪn tɪ dimɪn biyɛyɪm simiir hɪrankɪ mɪ kɪma kimiir kwoɪn ɪmiirin kɪpi kiwaki tɪ dimɪn biyɛyɪm nuaniɪm simiir swokɪ apɪm. Kimiirin tɪ dimɪn biyɛ biyɛyɪm simiir hɪrankɪ bɪdi kiyaiyɪm mɪ kɪma ɪrni nwɪrni dinan whɪnkɪnsiis ankɪnsiis dimɪn kɪbi ɪmiiram napam. Dimusi rani, kɪma ɪrni nwɪrniyam ninan aɪngwokwokɪm.

14 Mɪ Moses siir siyɪu komiiyɪn siirgɪsiir siyɪu komiiyɪn siir yaimwokiyaimwowɪm yɪm tɪ hɪniina boɪnkikɪm, kɪra iikamɪm kɪriir omaka kingiɪn waiyɪm simiiram naɪngwokwowyɪm, kɪramar naɪngwokwowyɪm hɪriinan daɪngwokwo. Mɪ kɪra tɪ hɪriinan dimɪn ɪmiir napɪ mɪ mhoiɪya kɪra wɪ dimɪn kɪrɪekɪ kɪrɪeyɪn tɪ siyɪu komii ɪeya boɪnmauwɪn wɪ siir nwokɪ apɪm.

15 Mɪ kɪma, kɪma kɪmar nɪnkinwaomwarkɪ boɪni mɪ kɪma kɪmar nɪniinansaowi mɪ kɪma wɪ mɪntiraona kɪmasiyar, wɪm wɪ kɪma kɪmar pɪ tɪrbunaeisi. Mɪ iikamɪm yɪpɪki yai nɪnkinwaomwarkɪ boɪniyɪm mɪ yaii mɪn nɪniinansaowiyɪm yɪm ɪni niimauan wraisu biyɛyɪm wraisu mɪrisɪma saiirsi nɪniiyɪm ɪni simiir hɪriinan ywowɪm. Wɪm wɪ kɪma kɪmar swokɪ onkwobumbunɪnkinaei tɪ niimauan wraisu biyɛyɪm simiir hɪriinan sɪma sɪma nɪmpiwomwɪtiyɪm. ɪriig.

Adi Komii siir naeyɪuɪn dimɪn mɪiyɪk mɪiyɪk siyar tiri mɪ kimiir kwoɪnɪm pɪ dimɪn biyɛ biyɛ tiri

16 Kara tɪ yaiyɪm kimiir boɪnkikɪm Adi Komii siir naeyɪuɪn siiram kiwaki kimiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪm mɪ kɪma wɪ Adi Komii siir yai ɪmiir nwokɪ wakaeyokna apɪm mɪ wɪ hɪriinan saiirsi nwowi kɪma wɪ tɪ dimɪn taemɪnɪm kimiir kwoɪn ɪma naɪngwowɪm wɪ simiir nap rani.

17 Kara tɪ yaiyɪm kimiirin dimusi boɪnmauu rani, dimɪn taemɪnɪm kimiir kwoɪn ɪma naɪngwowyɪm yɪm tɪ dimɪn taemɪnɪm Adi Komii siir naeyɪu ɪeya naɪngwowyɪm yɪm sɪm tani. Mɪ dimɪn taemɪnɪm Adi Komii siir naeyɪu ɪeya naɪngwowyɪm yɪm tɪ dimɪn taemɪnɪm tɪ iikamɪ kwoɪnkɪ naɪngwowyɪm yɪm sɪm tani, yɪm ɪni sau omomnan ywowɪm kimiir kwoɪnɪm hɪnda tɪnda sɪmar kiyaiyokiyokɪi. Mɪ tɪriigɪnɪm kimiir kwoɪn ɪmiir kiyaiyɪm mɪ kɪma dimɪnɪm kɪma naɪngwowyɪn siir tɪram panɪnsi yaɪngwosi.

18 Mɪ kɪma Adi Komii siir naeyɪuɪn siiram kiwaki, kimiir kɪgrɪraowam mɪ kimiir boɪnam dimɪnɪn siya naɪngwowɪn kimiiram siir tɪram mɪ kɪma wɪ Mosesni siyɪu komii siir yai ɪmiir nap rani mɪ ta hɪriinan saiirsika Adi Komii siya wɪ ha boɪni kɪma dimɪn whɪrki bi kɪmbugɪm.

19 Mɪ dimɪn taemɪnɪm iikamɪm simiir kwoɪnkɪ tɪrim, kɪma simiirin bɪdi sibgu ɪnoknɪnkɪnɪm yɪm tɪ hɪniɪngɪm, iikamɪm hɪ pɪriinanaeyɪm mɪ siyɪu biyɛyɪm idowɪiyar pɪdiraerariyɪm.

20 Mɪ uruwai siyaowaini ɪnɪg hainaniyɪm mɪ nop mɪn nanaowiyɪm mɪ ɪo nhɪrmaka nwowiyɪm mɪ yaii mɪn pɪriinɪi pɪriinɪiyyɪm mɪ dimɪn taemɪn haigipraprakaiyyɪm mɪ yai bibiyɛ boɪniyɪm mɪ iikamɪm dimɪn taemɪnɪm sɪma sɪma haiyamar naɪngwonaeyɪm mɪ kwoɪn bibiyɛ naɪngwowyɪn mɪ isid nɪnɪkrɪmkrɪpiyɪm.

21 Mɪ dimɪn taemɪnɪm iikam nhɪrki nonkwowiyɪm simiiram naɪngwowyɪm mɪ op biyɛya kwiyaeha whaowaeiya sae mɪ kwiyaeyɪm mɪ mwai bibiyɛyɪm sɪm mɪ waowiyɪm mɪ dimɪn biyɛ biyɛ nhɪrɪm tɪ hɪriinanɪm simiir hɪriinan ɪkɪm. Bɪiya kara kimiir bɪdiyar ɪkɪ boɪnmauwɪn mɪ tariinanɪn kara kimiirin pa swokɪ boɪnmauwɪ. Yɪpɪki tɪ hɪriinan siyɪu ɪiir tiri, yɪm wɪ Adi Komii saɪka nwo rani, bɪiya siya nɪmbina saiir hɪriinan.

22 Mɪ dimɪn taemɪnɪm Adi Komii siya siir naeyɪu ɪeya whɪndiraerariyɪm iikam ɪmiir yɪm tɪsirɪm, iikamɪm yɪpɪki Adi Komii siiram naɪngwokwonanaeyɪm mɪ iikam nhɪr ɪkɪm, yɪm wɪ maɪrgɪmaɪga nwowi, simiir kwoɪnɪm wɪ wadɪeyar nwowi, yɪm wɪ ɪo nwosisauu

rani, yim sima iikam imiirin wi wadieyar tirhaiginiuwi mi iki iikam nhirim simiirin wi hindara praidiraerari, sima biya sima boinim simiirar swoki tiri.

²³ Mi sima iikam nhirmaka wi kumbu rani mi yim sima wi simiir kwoin imiirar kigriraonaei. Mi krima ti hiriinan dimin imiir tiri mi Moses siir siyu komiyyin yio wi krimiir boinhuriyu rani. Nningaka.

²⁴ Mi iikamim Krai Jisis siirim yim ti iikamim ini Krai saika naonan ywowim paeyin hiiniya nioninkin si mi ti nuin siir dimin biyeyim simiir kwoinawin wi sima nwokaikripkai rani. Mi ti dimin biyeyim tariinan tiram sima naingwowim yim bidi iyopgrirmiigiyim mi sima wi hapair swoki o rani.

²⁵ Adi Komii siir naeyuin krimiirin siyar nankiamasu haiginiugin Adi Komii saikan mi krimiir kwoinim siiraramar kiwaki siyar kigrkakim ti digworaekwowim simiirsi.

²⁶ Mi krima krimiir inig imiirar kipi hainana, hinin krima inkam komiigim mi krima iikam nhirmi kwoin kipi kiyopsibgi io sima nwowamin mi krima kwoin bibiyie irni nwirni diminim simiiram kipi naingwo, iki sima tiriyyim. Nningaka. Friig.

6

Kima kimiir nomiyauwim simiir whinkinsiis dimin taeminim sima tiriyyim simiirsi

¹ Ti kariir nomiyauwim kima ha kigi inkamin ti dimin biyie tirin mi wim kima iikamim yipiki Adi Komii siir naeyiu ieya kigriraowim kimiir kwoinim kima siirin kipi kumbu haiginiu mi ti inkamin siir dimin biyie imiir sibgu tirhaiginiu mi siir whinkinsiis haiginiu ti dimin kibiyim biya siya niki apim simiir swoki apim. Mi kima kimasiyar mintaraona mi kimiir kwoinim kimasiyar kintintinuna. Mi iya kima ti inkam iir whinkinsiis haiginiuwiyim kima mintarao. Dimusi rani, diminin wi kimiir kwoin imiir kiyaii mi wi kimiiram kinankiuwi dimin biyie tiramin.

² Kima irni nwirni dinan whinkinsiis ankinsiisna dimin biyie biyeyim mi dimin taeminim yipiki kimiir bopwo waraur nimbiamiyim simiirsi mi ti hiriinan saiirsika ti hiriinan siyuin siirsikin kima wi Krai siir yai imiir wakaeyokna api siya boinim hinin, kima irni nwirni dinan whinkinsiis ankinsiis.

³ Kara hinin minsi boinkin iikamim yipiki hinina naingwowim sima inigakim mi inkam nhirmi whinkinsiis karamae nwowiyim yim sima simar swoki iksisaenaei, ha niki aingwowim nhirmi kouwin ini sima ywowin mi yim sima ini nninga ywowim. Yim sima ini nningar ywowiskiyim.

⁴ Iikam kima, irira nwoniran kima diminim kimar tirim simiir daingwo. Mi sima wadieki niuwi mi kima wi maigimaigra haini dwo. Dininim iikam nhirkim tiriyyin simiirin, dininin kima tiriyyin saika hid.

⁵ Kima ti hinin kipi tir. Dimusi rani, mhoiyya irira nwonira kimiirin wi Adi Komii siya srii kima ti dimin hiriinanin kima tirin siir dimusi tirkin mi siya simiirin wi yapa yapa hidi.

⁶ Mi ti iikamim yipiki nitim mi yipiki boinimauuim mi simiirin Adi Komii siir yai kibi kibi imiir nisiimauuim mi sima dimin taemin nhirim simiir hauu mi simiirin simiir kigrirao.

⁷ Kima kimar kipi swoki iksisaena. Mi kima Adi Komii siirin dimin whir kipi swoki iksisae. Mi dimin taeminim yipiki iikam ima tirim sima mhoiyya wi wadieya namisi haii simiirsiyyin, iyie? Wi biyie haii iya Adi Komii siya iikam imiir hidana. Yio ini inkamin yipiki numiran sasae ya nankiniyyin ini siir hiriinan ywowin. Mi siya dimin miyyik miyyik imiirara nankini mhoiyya siya wi dimin kibi kibi imiirarar mi haii. Mi siya dimin biyeyim sim nankini, nombwi min hininim mi dimin taemin nhir ikim mi mhoiyya simiir nngugu haii mi siya wi dimin biyie imiirarar nngugu haii.

⁸ Mi iikamim dimin taemin biyeyim simiir kwoinkar naingwo tiri mi mhoiyya ti simiir kwoin biyeyin simiirin wi biyie siyar swoki ohaiginiuwi yim ini ti inkamin yipiki nombwi nankinin siir numir aiir ini siir hiriinan ywowim. Mi iikamim yipiki dimin

taeminim Adi Komii siir naeyiu ieya boinim simiir, simiir napim, mhoiia simiirin wi Adi Komii siir naeyiu ieya whinkinsis haiginuwi hiriayar nwoyokiyokikaeyamam. Tiriiginim yim ini inkamin dimin miyik sibgu inkiniyin siir numir aiir ini siir hiriinan ywowim. Mi mhoiia sima wi dimin miyik miyik imiirar ninguu haii.

⁹ Damin miyikim kara tiriyim simiirin hindara kipi kiyyik mirii kima inokinokin simiirar tirnanae. Mhoiia iya Adi Komii siya nimbina krimiir dimin miyik miyik imiir haiyam mi krma wi piu minkin kipi piyao ti dimin kibi kibiyim simiir tirsiyin.

¹⁰ Mi krma inokinokin ti nu iirar niki okripkaiiyim krma iikam imiirin sibgu tirhaiginu mi ti nomiyauim yipiki Adi Komii siir yai kibi imiir wakaeyokna apim, krma simiirin sibgu sibgu tirtatao haiginu. Iriig.

Pol siya Jisis siiram maigimaigakin yipiki biya paeyin hainiya nironinkin si naowin

¹¹ Kima whiekakin ta Yokwo Komiiya kara winkiya saiir bidi kigim yipiki kariir ingar nonkwo winkiya.

¹² Mi ti kam hiriinanim ti kimiiram tiriyim kimiir kiyaiyam kimiir miois imiir kitiyopnir haiyam yim sima minam naingwowi Juda iikamim sima simiir niki boinim hinin sima inkam wadiekim, kiya yim ini nungaka ywowim. Mi ti siyiuin miois kitiyopnir haiyin yo dimin komii rani. Jisis Krai siya krimiir dimin biye imiirsi naokin mi ta siya nanmaiwarkaina krimiir sasaiga dimin komiigikomiiya. Mi yim sima Juda iikam imiirsi nididgim sima tiosi simiirin. Yim sima Juda simiir kam imiir niksisaekim, sima simiirin wi kwoin bibiyie pi naingwowisi. Mi ta hiriinan saiirsika, yim sima kimiirin siyiu mwoni paninsi yisiimauusi.

¹³ Mi ti inkamim yipiki simiir mioisim kitiyopnir haiyim yim sima Moses siir siyiu komii siir yai imiir bi napkim. Yim sima minaramar naingwokim kimiir miois imiir kitiyopnir haiyam mi sima wi inig komiigak saiirsi niki owim Juda iikamim simiirsiyin mi sima wi simiir inig imiir nwoki hainanim.

¹⁴ Mi an kararim, an kara Jisis siiraramar naingwo iskii yipiki paeyin hainiya nironinkin si naowin mi. Dimusi rani, an kara naoni pionan ti siirsi nwokin yo tiriiginin yo dimin whoimoni rani. Ti nuin siir tiran digworaekwowim yim wi kariir kwoin iir kiyai rani mi ti digworaekwowim yipiki ti nuan iikam ima napiyim mi ti digworaekwo hiriinanim kariir nwowim yim bidi yaonamim mi bidi inangrirmii uguskiyim. Mi kariir kwoinin ti hiriinan diminim simiir wara swoki aingwomimin tani.

¹⁵ Kimiir mioisim inkamka kitiyopnir haiga windi mi sima mi kitiyopnir hai kara-maeka windi, yo tiriiginin yo dimin komii rani mi yo wi iikam imiir whinkinsis haiginu rani. Adi Komii sasaigin iikami kwoin kisina haigiiyin yaeya wadeki wadie nwokiyam. Yo tiriiginin yo dimin kaimwokikaimwo inig komiigak ieyargin.

¹⁶ Kara ha naingwowi tiki kimiir iikamim yipiki ti yayim kara niki boinimauuim simiir napim mi ti iikamim hinda tindanim Isreliiyim yipiki Krai siir yai kibi imiir sibgu wakaeyokna apim mi Adi Komii siya kimiirin wi naingwobumbu aiir nisiimauuwi mi wi dimin kibi iirar mi sibgu tirhaiginuwi mi kima wi iripar mi ongwomamair aei.

¹⁷ Mi tariinan mi mhoiia iriipi hiriinan kara pi boriisopi inkam nwirki hinina boinim kara ti aposel inkamin Adi Komii siya bi nimbingin. Dimusi rani, kariir pua hanwhie hanwhie kasa nwo rani mi tiriiginim yim kimiirin hinin nisiimauugim kara ti inkamin yo ini Jisis Krai siirgisiirarar ywowiskiyin.

¹⁸ Ti kariir nomiyauim. Kara ha naingwowi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siya bidi hauuwim kimiir kwoinim siir naingwobumbu aeya ya yai kaimwoki kaimwo aeyairga. Iriig.

EFESAS

Mi iya Pol siya mi biye mriiya om komii Rom hir, siya yokwowim kwiiya winki. Kwira iikamim Efesasinim simiiram mi kwira Kolosiyan iikamim simiiram, mi kwira Filipaiyan iikamim simiiram, mi kwira Failimonan iikamim simiiram. Siya ta yokwowa biyin om Efesas hiriir wankikin sima mwainam mi mhoiyya wi iki om nhirim simiiram nwoki hauugiyim. Siya ta yokwowa inkamin Tikikas nikuwiyin siir yonkwo hauugi mi simiirin siya ini hauuu. Taka yokwowa min boinka, iikamim naingwo tibmiyim piu kwiruwa nwowim. Mi pua saiir mwoin wi Jisis siyar niki owim krimiir kouwin. Iikamim naingwo tibmiyim yim ini siir wignan ywowim mi Jisis siya ini krimiir kamnan ywowin. Iriig.

¹ Kara Polkin Adi Komii krimiir wanin siya kariirin biyar nimbingin Jisis Kraiis siir yai aiir boinmimauuam. Mi ta yokwowa kara wankika iikamim Adi Komii siirim yipiki om Efesas waraur nwowim kimiiram yipiki Kraiis Jisis siir yai aiir wakaeyokna apiyim.

² Kara hinina kwisboinkii, krimiir Adi Komiiyin mi krimiir Biyan Inkam Komii ikin kimiirin wi naingwobumbu siya nwoki hauuwim mi kima wi iripar nwoki ong-womamair aeikiyamim. Iriig.

Krimiirin dimin kirie komii komii Adi Komii siya dimusi bi hauugin Jisis Kraiis siirsikin.

³ Krima Adi Komii siir inig iir hainanki krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis siir Adin. Dimusi rani, iikam krimiirin siya hainanprapraskikim. Dimusi rani, krima Kraiis siirgin mi ti hiriinan saiirsika Adi Komii siya siir dimin kibi kibiyim siir om hiranim krimiir asi hauugikim.

⁴ Biya siya ti nu iir niki onkwokwo karamaeyar niki owin mi ninomor aka, siya saiirar nimbingin siir iikam nwowamin mi ta hiriinan saiirsika krima Kraiis saika asi namasugim. Mi ti hiriinan tirin siya krimiir kigi, krima dimin wharki bi kimbugim ini wadieki wadieyar ywowim.

⁵ Biyarin, Adi Komii siya iikam krimiirsi siir kwoinkar naingwokwonanaekin mi siya hininam naingwokin krima siir yinisisim nwowim Jisis Kraiis siir kirieni.

⁶ Mi ta hiriinan saiirsika, krima siir inig iir asi hainani. Dimusi rani, siya krimiirin siir naingwobumbu komii aiirin hinda whisariiyar prihauugikin Jisis Kraiis siir kirieni yipikin siya naingwokwonanaeyin.

⁷ Biya Kraiis siya naonama mi siir nhieya ha naokiinainiya mi ta hiriinan saiirsika krimiirin wi Adi Komii siya hidana iikam whiekakim simiir wi saiirsi nwoki anmai-warkainam. Mi dimin bibiyeyim krima tirim yim siya bidi haiyoprimdiyumuigiyim. Kraiis siya ti dimin hiriinanim krimiirin dimusi bi tirkin siya iikam krimiiram nhami nhami bi naingwokwokin.

⁸ Adi Komii siya siyargin dimin taeminim simiir bwamkibwamin. Mi krimiirin siyar bidi haiyoprimdiyumuii iskiyin iya siya hidana saiirsiyin.

⁹ Mi krimiirin siyar yanaakninkiihaiginiu dimin taeminim biya aowa nwowim siya naingwowim krima ninomokninkinam yim idowiiya bidi yimbiamim Kraiis siir kirieni.

¹⁰ Mi dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim yim ti sima, mhoiyya iya Adi Komii siya naingwowa wadie nwowana mi digworaekwo whiekakim nuanim wi siya kiyapriugini mi siir omanim yim iriipi hiriinan mi sima wi maeyau kwiruwar namwoiwi mi ti digworaekwo whiekak imiirin wi Kraiis siyar nidwo kigriraoirkaki.

¹¹ Mi ti digworaekwo whiekakim Adi Komii siya naingwowim wi hiriinanar nimbini. Krimiirin Adi Komii siya bidi yimbiingiyin siirgisiir nwowim Kraiis saika nama-sukiknam. Dimusi rani, ti digworaekwowim bidi bidiniya tiram siya naingwowim simiirsika.

¹² Adi Komii siya ti digworaekwo imiirin whisarii bi tirkikin krɪma yipikim biigibi Kraiis siir yai imiir wakaeyokna apim wi siir inig iir nwoki hainanim mi siir inigin yo komiigikomiigin.

¹³ Wim kima ini krɪmiir hiriinan ywowim biya kima wakaeyim Adi Komii krɪmiir Wanin siir yai kibiyim kimiir grabaiginuwim mi kima Kraiis siir yai imiir wakaeyokna apkim. Mi kima wakaeyokna apim simiir mhoiyan, kimiirin Adi Komii siya nɪmbingim mi ta hiriinan saiirsika kima siir naeyiun saika asi namasukikini yipikin siya nikropkiyin tiriir nitam mi iikamim kimaka waraur nauni oniya ta biya siya boina hinin siya wi sipi nikropki siirin.

¹⁴ Adi Komiiyin yipiki siir naeyiun iir hauugiyin krɪmiir, siya hinina nɪsiimauugin mi krɪma ini hainii yinokninkinkiyim krɪmiirin mhoiya siir dimin kibi kibiyim wi krɪmiir hauuwi yipiki biya siya nɪmbinim mi siya boinim tiriiginim yipiki siiram naingwo tɪbmii kinim. Mi Adi Komii siir iikamim wi rɪrmiiya simar nwobudgi mi Adi Komii siya wi inig komiigikomii iirar haii. Dimusi rani, ti dimin taeminim siya tirim simiirsika. Iriig.

Pol siya Adi Komii siiram srigin iikamim om Efesas hiranim simiiram

¹⁵ Dimusi rani, ti hiriinan saiirsika digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nonkwokwowim wim kima Biyan Inkam Komii Jisis siir yai imiiram bidi wakaeyokna apim mi kima wi hiriinan saiir naingwokwonanae iikamim Adi Komii siirim simiiram.

¹⁶ Mi inokininokin an kara Adi Komii siir siira boin wadienanaei. Dimusi rani, iikamim simiirsika. Kara iikam kimiirsi naingwokwokin mi ta hiriiran saiirsika, kara Adi Komii siiram asi kwisboini yipiki krɪmiir Biyan Inkam Komii Jisis Kraiis siir Adi Komiiyin.

¹⁷ Adi Komiiyin siyairgin mi krɪma siir inig iirarar hainanprapraski. Kara siiramın minam srigin siir naeyiun kimiir hauugiyim mi siya wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginuim siir yai imiir sibgu inokninkinim. Mi ti Adi Komii siir naeyiun wi kimiir nwoki anaakninkii haiginuim mi kima Adi Komii siirgisiirin wi hainii nwoki sibgu inokninkinim.

¹⁸ Kara hinina naingwowi Adi Komii siya kimiirin ina whinkinsiis haiginuim mi kimiir kwoinim wi hainii ninokninkinkii. Mi ti siya boinkiyim kima haiyim mi kima wi hainii ninokninkinkii dimin taeminim biya siya boinim hinin, siya wi kimiir hauugii mi simiir kibiya ya bimbuiwi rani.

¹⁹ Kara ha naingwowi siya kimiir bidi yiisiimauuwın mi kima wi haningı ninokninkini siir kirie aiirin iikamim yipiki siir yai imiir wakaeyokna apiyim krɪmiir whinkinsiis haiginuwi. Siir kirieya ya ini komiigikomii ywowaowa krɪma saiir kimairim wi dig nwo rani mi ta kirieya wi kimiir whinkinsiis haiginuwi,

²⁰ ta kirieya Kraiis siir whinkinsiis haiginuwa iya biya siya naonama mi Adi Komii siya siirin ina swoki hidninsiin idwowın simakar mi siirin siya saikar yinkiamsu haiginu siir om hiran dimin taeminim simiir kigirkakim.

²¹ Mi tariinanin digworaekwowim Adi Komii siir om hiranim mi nuan ikim yim ini Kraiis siyar kigirkakim. Mi uridyıu bibiyeyim mi iikamim om whirua nwowipisu karamae nwowiyim mi gavmani inkam ikim mi ti digworaekwowim ti tariinan nwowim mi mhoiya nwowan ikim yim siya bidi ikwowaisiigim.

²² Adi Komii siya digworaekwo whiekakim Jisis Kraiis siir inara bidi yonkwokiyim mi Adi Komii siya siir bidi yimbingiyin siir pugana saiir digworaekwowim simiir kigirkakim. Siya ini krɪmiir mwonan ywowın

²³ mi iikamim Adi Komii siir pugana saiirim yim ini siir pıunan ywowim mi iki hinda tında nwowim simiirin ini siyar niwhwonkai digim. Mi krɪma wi saika nwoki amasukikinim mi dimin taeminim siyar tirdigikim mi nu whirkakin ini siya siyar yinyokigiyin. Iriig.

2

Adi Komii siya bidi tirkiyin krimiirin, yipikim biya naoni iikamnan nwowim, sima tariinanin Krai saika nwowim.

¹ Mi biya iikam kima ti siyiuin paeya niigikiyamyatonatnoudnankaiiyin siirar niki apkim, iki iikamim naokaowim simiir hiriinan. Dimusi rani, sima Adi Komii siirin digiumii haimriiyugigin mi dimin biyie biyieyim sima tirkim.

² Mi ti ii imiirin wim kima ti nuin siir digworaekwo imiir napkim. Biya wim kima inkam komiyyin Setan nikuwiyin siir digworaekwo biyie biyieyim simiir napkim, yipikin inkam komii komiyyim inigakim simiir siyiu pai siyiu paiyim simiir biyan inkam komiyyin mi uruwai siyaowai mi niimauan uridyiu bibiyie ikim mi uridyiu bibiyieyim maeyau kwiruwa nwowipisu karamae nwowi ikim mi dimin biyie biyie ikim. Mi iikamim simiirin ini siyar kigirkakim mi tiriiginim yipiki digiumii Adi Komii krimiir Wanin siir niki haimriiyugigim simiir kwoinim wi siyar kiyaii.

³ Biya krima ti iikamim simiir hiriinan nwokim mi krima diminim krima naingwowyim simiir napkim. Mi krima dimin biyie biyieyim krimiir kwoin ima naingwowyim simiir bidi tirim mi Adi Komii siir iowa krimiir asi nwoka iki iikamim iki nu nhiranim simiir hiriinan yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim.

⁴ Mi Adi Komii siya ini krimiiramar naingwokwokripkaiyin mi siir naingwobumbuwa krimiir bidiyar mirninkinkikaiya iya krima dimin biyie saiir aowa nwowa.

⁵ Mi krimiirin kwoin win siya hauu haiginugim mi siya krimiiram ha naingwokwonanaekin mi krima tiriiginim yipiki siirsi yapiyapa mi oki windi yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim, tiriiginim yipiki paeya nami siyiuin si tioidwomaiyanim krimiirin siir naingwobumbu aeyar nanmaiwarkainakim.

⁶ Krimiirin Adi Komii siya bidi hidninsiin idwokiyim Krai saikar mi krimiirin siyar ninkiamasu haiginugim iripa saika nwowam. Mi dimin biyie aiirin krima bidi ikwokopougiga mi krima ini iripa saika ninomor kou hir nidwonan ywowim.

⁷ Adi Komii siya ti hiriinan minam tirkin ti iiyim mhoiyya nimbiniyanim iikam imiir niisiimauuwim siya naingwokwonanaeiya krimiiram Jisis Krai siir inigni mi ta siya mi aingwobumbunanaeiya krimiirsi ya ti dimin taeminim Jisis Krai siya tirkiyim simiirsika.

⁸ Kima Krai siir yai imiiram naingwo tibmii kungim mi Adi Komii siya krimiiram asi naingwokwonanaekin mi krimiir asi mi anmaiwarkainakin kima, kima kimar bi whinkinsiisnakim. Mi kima Adi Komii siiram bi miriigim mi siya krimiirin ta hiriinan saiirsi bi nanmaiwarkainakin. Ningaka. Adi Komii siya hinda siir kwoinairgar priinaingwo hauugikin krimiirin. Ya tariigina ya Adi Komii siir naingwobumbu aeya krimiirsi mi krimiirin saeyar nanmaiwarkainakim.

⁹ Kima dimin whirin miyiknan bi tirkin mi Adi Komii siya krimiirin ha bi nanmaiwarkainakin mi inkam nwirki wi ha boin tani, siya inig komiigakin mi siya wi siir inig iirar hainana rani. Adi Komii sasairgin hiriinan tiriyin.

¹⁰ Iikam krimiirin Adi Komii siya bidi tirkiyin siirgisiir nwowim yipiki Krai Jisis siir yai imiiram naingwo tibmii kuniyim mi krima iripa Jisis Krai saika nwoki amasukikinim. Mi ta hiriinan saiirsika krima wi mi kibi nwoki miriyyim. Biya Adi Komii siya krimiirin dimin miyik miyik imiiram nimbingin krima tiramin mi siya krimiirin hiriinanam tirkikin simiir napim mi siya krimiiramin minam naingwowi krima ti dimin taemin kibi kibiyim simiirarar tir. Iriig.

Krai siya piugan kwiso sowiirin iripa bidi yinkiamasuhaiginuun isid whirua nwowam

¹¹ Kima ti swoki aingwowarkaigi biya iya Juda sima krimiir mois imiir kitiyopnir hai karamae nwowa hinina niisiimauuwam wim kima Adi Komii siir iikamkim mi nim krima Juda iikamim krimiirin hinina niewaiyu boinkim, wim kima Juda iikam tani. Mi

nim krɪma kamim yipiki krɪmiir mioisim kitiyopnɪr haiyim, kimiirin hinina dapi, wim kɪma simiir miois kitiyopnɪr haiyan inkam tani.

¹² Biya wim kɪma Krai siir binokninkim mi wim kɪma Isrel simiir iikamim simiir pugana saiir iikam tani. Wim kɪma, kɪma iikamim kɪma Adi Komii saika bi namasugim. Biya Adi Komii siya siir nimbina iikam nhirim simiir nimbingikin mi sima mi siya ini iripar yongwomamair aeyim yim kɪma rani, ti iikamim. Wim kɪma wi ti nu iir nwo rani, ti dimin taemin kibi kibiyim nitim simiiram nwokwokinim. Ningaka. Adi Komii siya wi kimaka nwo rani.

¹³ Mi tariinanin, wim kɪma ti iikamim yipiki ti diminim biya kara boinmimauuwim simiir ninokninkin karamae nwowim, yipiki iikamim aru nwowiyim sim hanin nwowim mi tariinanin kimiirin Krai siya naonama mi siir nhieya ha naokiinaiiniya mi iikam kimiirin saeya nanmaiwarkainakim mi tariinanin kɪma Adi Komii siir yai imiir asi wakaeyokna api.

¹⁴ Iikam krɪmiirin Krai siyar tirhaiginugun iripa nongwomamair aekiyamam. Biya Juda simiir pugana saiir iikamim iki Juda iikam tani simiir puganim iki hinda tinda nwowim simiir sau omom nwokim mi tariinanin ta Krai siir piu aeya naonama mi iki iikamim iki omom omomim hinda tindanim simiirin siyar tirkikim iripa isid whirua nwowim. Mi ti siyiuin biya iripa isid whirua nwo karam nwowiyin paeni hanin niki amai ikouwɪn yo siya bidi huikmaigiyin. Mi siya ti hiriinan minam huikmaigikin, siya minam naingwokin krɪmiir tirkiyim krɪma pugan kwirkikwiruwa nwowiskiyim.

¹⁵ Mi ta Jisis Krai siya naonama mi ti Moses siir siyu komii siir siyiuim siya tirkiyim yim bidi digiguskuyim mi ti Judami siyu komii nhirim yim iripi hiriinan. Mi siya ti hiriinan minam tirkɪn, ti pugan kwiso sowiirin iripa ninkiamasu haiginuwim iripa nongwomamair aeyam.

¹⁶ Krai siya paeyin hiniya nironinkinin siir naowin siya ta hiriinan saiirsi naokin ti diminin isid whisair krɪma nwowiyin siir haiginikouwɪn siir tirkiyim mi sima bidi yaonamim mi krɪmiirin siya kiyai iripa nongwomamair aeyam mi Adi Komii siir wakaeyokna apam.

¹⁷ Krai siya ti nu iir nitin siya siir yai kibi kibiyim simiir nanaakninkii haiginugim mi siya hinina boinkin, iikamim sima mi Adi Komii siya sima wi iripa nwoki ongwomamair aeyim. Mi ti yayim yim ti iikamim Juda iikam tani yipiki aru nokwokaowiyim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi yim ti yayim Juda iikam kɪma mi Juda iikam tani ikim yim kimiiramar nitswokim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apim iikamim Adi Komii siir kingiin nokwowim simiir hiriinan.

¹⁸ Mi nim krɪma ti pugan kwiso. Dimusi rani, Krai siirsikin. Mi Adi Komii siir naeyuin siya siyairgin iikam krɪmiir kiyaiyin Adi Komii siiram krɪmiir wanin mi tariinanin krɪma wi Adi Komii siiram asi nami.

¹⁹ Mi ta hiriinan saiirsika, wim kɪma iikamim yipiki sima yapa om karamaeyim ini simiir hiriinan ywowim. Wim kɪma ini iikam nhirim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apiyim mi siir pugani ikim, ini simiir hiriinan ywowim wim kɪma Adi Komii siir yinisisimkim.

²⁰ Wim kɪma ini omaka Adi Komii siya miriia ini saiir hiriinan ywowim. Nim krɪma aposel kamim mi profet kam ikim yipiki dimin taeminim Adi Komii siya boinim sim boinmimauuwiyim, nim krɪma ini kougou yaewaonan ywowim yipiki omaka aiir ninan hougwowiniyim. Jisis Krai siyarin yo ini kougouwɪn bopwokibopwo nokwokaiiyin omaka akou iir hougwowiniyin ini siir hiriinan ywowin.

²¹ Siya siyairgin siyinpae minim omaka aiirim simiir nonkworinuwiyim yaripa sima sibgu owam. Mi ta omaka siya tirki wi omaka komiigikomiiyar nwokii mi saeya wi omaka bimbuiwi nwo rani, Inkam Komii Krai siya whwonkaiyam.

²² Mi wim kɪma iikamim Krai siirim, iki nupai nupaiyim simiirim kimiirin Adi Komii siya ninkiamasu haiginuwim Juda iikam krɪmaka mi kɪma whiekakarɪn ini omakanan

ywowaɪm Adi Komii siya nwowam Adi Komii siir naeyɪuɪn siir. Iriig.

3

Dimɪn taemɪnɪm Pol siya tɪrɪm, siya Judami pɪugana saiir bi tɪrkin

¹ Kara Polkin, yɪpɪkin maeyauwa mɪi biyɛ mɪriiya saiir saiira hɪugrɪmkɪrɪpkiikikainanaeyɪn. Dimusi rani, kara Kraiis siir yai kɪbi kɪbi ɪmiir boɪnmɪmauugɪn iikam kɪmiirɪn, kara Judami pɪugana saiir bi boɪnmɪmauugɪn, kara nhwo Adi Komii kɪmiir Wanɪn siiramɪn iikam kɪmiiram kwɪsboɪnkɪkɪn.

² Kara hɪnɪna naɪngwowi kɪma bɪdiyar wakaeyɪm ta Adi Komii siir naɪngwobumbuwa kariir hauugiya mɪ kariirɪn siya nɪmbingikɪn siir mɪi aiir mɪriiyam iikam kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwam.

³ Mɪ tɪ dimɪn taemɪnɪm bɪiya niki haigɪprakaiyɪm yɪm Adi Komii siya bɪdi yanaaknɪnkɪi haigɪnɪuwɪm mɪ siya kariir bɪdi yɪsiimauuwɪn mɪ kara sɪmiir asi nɪnoknɪnkɪni. Bɪiya tɪ dimɪnɪn kara kɪmiiramɪn siirar niki wɪn boɪnkɪkɪn.

⁴ Mɪ kɪma sɪmiir mwaini mɪ kɪma wɪ haini nɪnoknɪnkɪni kara Kraiis siir dimɪn taemɪn ɪmiirɪn ɪna sɪbgu ɪnomoknɪnkɪnɪm yɪpɪki bɪiya Adi Komii siya niki haigɪprakaiyɪm.

⁵ Mɪ bɪiya iikamɪm sɪmiir bi nɪnoknɪnkɪnkɪm mɪ tariinanɪn sɪmiirɪn Adi Komii siya bɪdi yanaaknɪnkɪi haigɪnɪuwɪm mɪ siya sɪmiirɪn kɪmiir bɪdi yɪsiimauuwɪn kamɪm yɪpɪki siya nɪmbingiyɪm siir aposel inkam mɪ siir profet inkam nwowam mɪ siya tɪ dimɪn taemɪnɪm kɪmiir nɪsiimauugɪn siir naeyɪuni.

⁶ Mɪ yayɪm yɪpɪki siya nanaaknɪnkɪigiyɪm yɪm tɪ sɪma, mɪ iikamɪm yɪpɪki Judami pɪugana saiir karamaeyɪm sɪmiirɪn Adi Komii siya bɪdi tɪrkiyɪm Judami pɪugana saɪka mɪ sɪmiirɪn wɪ pɪugan kwɪruwar nwo haigɪnɪuwi siir yai kɪbiya saiir kɪrieni mɪ wɪ pɪu kwɪruwar nwoki owɪskiyɪm mɪ tɪ dimɪn taemɪnɪm siya nɪmbingiyɪm siya wɪ kɪmiir hauuwi siir iikamɪm Kraiis saɪka namasukikɪniyɪm. Dimusi rani, tɪ dimɪn taemɪnɪm Kraiis siya tɪrkiyɪm kɪmiir sɪmiirsika.

⁷ Siya kariiram naɪngwokwonanaekɪn mɪ kariirɪn siyar whɪnkɪnsiis haigɪnɪugɪn siir naɪngwobumbuwa Adi Komii siya nɪmbingiya siir Yai Wɪn Kɪbi aiir boɪnmɪmauuwam siir kɪriɛ komiyya saiir kɪrieni mɪ kara dimɪn taemɪnɪm siya boɪnɪm kara tɪram sɪmiirar mɪ tɪrkin.

⁸ Adi Komii siya kariiram naɪngwokwonanaekɪn mɪ siir naɪngwobumbuwa kɪmidiniya kariir haigɪyɪumauu kariirɪn siya nɪmbingikɪn. Karaɪrgɪn inkamɪn ɪki iikam whɛkakɪm Adi Komii siir wakaeyokna apiyɪm sɪmiir mhoɪgɪmhoɪi nwowɪn. Kariirɪn siyar nɪmbingikɪn Kraiis siir yai kɪbi aiir boɪnmɪmauuwam iikam kɪmiir ɪki Judami pɪugana sae iikamɪm sɪm tani tɪ yaimɪn dimɪnɪm Kraiis siya tɪrɪm kɪmiir. Mɪ tɪ yai kɪbi kɪbiyɪm Jisɪs Kraiis siir boɪnɪm yɪm dimɪn kɪbi kɪbiyɪm sɪmakɪsɪma nwowɪm yɪm sɪmiir yaimwokɪyaimwo ɪma mɪ sɪmiirɪn iikamkɪ mwainɪm wɪ dig nwo rani. Nɪngaka.

⁹ Siya kariirɪn mɪnam nɪmbingɪn iikamɪm sɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwɪm mɪ sɪma wɪ tɪ digworaekwowɪm idowɪiya nwo karam nwowɪm wɪ sɪmiir nwoki ɪnoknɪnkɪnɪm. Bɪiya, ɪiya Adi Komii siya tɪ dimɪn taemɪn ɪmiir nonkwokwobwakainan siya tɪ siir kwoɪnɪn siya hɪdaigiyɪn bɪiyar nɪmpɪowɪn mɪ ɪni tariinanar yadɪgɪniyɪn.

¹⁰ Mɪ ta hɪriinan saiirsika, tɪ iikamɪm naɪngwo tɪbmɪiyɪm Adi Komii siir pɪugana saiirɪm siya sɪmiir asi nɪsiimauugɪn. Mɪ yɪm sɪma paekwosɪm ɪkɪm mɪ yɪpɪki nɪnomor kouan kɪrieyɪm sɪm kɪgɪrkakiyɪm sɪmiir siir nɪnoknɪnkɪnpai nɪnoknɪnkɪnpaiyɪm.

¹¹ Mɪ tɪ dimɪn taemɪnɪm Adi Komii siya tɪrɪm siya siir kwoɪn ɪiir swoki aɪngwo tɪrkin yɪpɪki bɪiya siya nɪmbingiya kɪmiir Bɪiyan Inkam Komii Jisɪs Kraiis siir kɪrieni.

¹² Nɪm kɪma Kraiis Jisɪs siir yai ɪmiir wakaeyokna api mɪ kɪma Adi Komii siirsi kɪpi nɪdid. Yɪo kɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm ta saiirɪn mɪ kɪma Adi Komii siiram dam mɪ dimɪn taemɪnam siiram srɪi mɪ siya wɪ digɪumɪi kɪmiir haimriiyɪu rani.

¹³ Kara kɪmiirɪn pɪ hɪnɪna boɪni, kɪma kɪpi nɪdid tɪ dimɪn biyɛyɪm kariir nonkwobumbunɪnkɪn haigɪnɪuwɪm sɪmiirsiyɪn. Dimusi rani, kara iikam kɪmiir whɪnkɪnsiis

haiginiugin. Wim, kima maingimairga dwoninae. Dimusi rani, wim kima inig komi-igak bidi ywowim ti dimin taeminim kariir kiyopsimsibgi haiginiuwim simiirsi mi ti digworaekwowim iikam kimiirin wi sima whinkinsiis haiginiuwi. Iriig.

Pol siya hinina naingwowi iikamim Efesas hiranim ina ninokninkinim Krais siya naingwokwowi aiirin simiiram.

¹⁴ Kara ha naingwowi ti dimin kirie kirieyim Adi Komii siya tirkiyim mi ta hiriinan saiirsika kara ogmwo siiram ha waisii hunanainamin mi kara Adi Komii siiram in nhowo ina kwisboinin.

¹⁵ Adi Komii siya siir paekwosimim ninomor kou hiranim simiirin iikamim nuanim krimiir hauugikim siir inigni.

¹⁶ Kara Adi Komii siiram in hinina kwisboinkii, siya siir digworaekwo imakan siir kirie komii aiirar nwowi mi siya siir naeyiun wi kimiir kwoinau waraur nikropkii mi kima wi kwoin kirie nwoki owim,

¹⁷ mi kima wi Krais siir yai imiir nwoki sibgu wakaeyoknam mi siya wi ini hanin saiirsi kwirii idwokaii kimiir kwoinauin. Kara hinina kwisboinkii, kimiirin wi naingwobumbu Adi Komii siya hauuwi mi ta hiriinan saiirsika siir kirieya kimiirin wi saeya whinkinsiis haiginiuwi irni nwirniyam naingwokwowim mi ti simaigim digworaekwowim krma tiranim simiir bwamkibwamim, paeni hanin pae siir mi imiir kinsiis haiginiuwiyin siir hiriinan mi omakanan, omakani kougou yaewaowim nu hir nokwowiniyim simiir hiriinan.

¹⁸ Mi ti dimin taemin hiriinanim yim wi kimiir whinkinsiis haiginiuwi mi iki Adi Komii siir iikamim hinda tindanim kima wi haini ninokninkinki Krais siya naingwokwo aiirin kimiiram ya komiigikomii ieyairga, ya ini ninomor kou saiir haibura mi aeya ini prieikipriei ywowa mi aeya ina mi inirnakainainama mi siya krimiiram in pranae pranae bi naingwokwokin.

¹⁹ Ihi, kara minam naingwowi kima Jisis Krais siya naingwokwonanaeiya kimiiram saiirgisaiir dinokninkin ta siya naingwokwowiya krimiiram ya whoimoni rani. Mi krma siya naingwokwonanaeiya krimiiram saiirgisaiir bi ninokninkinkim. Kara ha naingwowi, ti dimin taemin komii komiyyim ti Adi Komii siir kwoinau nwokaiyim wi iikam kimiiram niti mi kimiir kwoinim wi sima mirninkinkikaii.

²⁰ Mi ta hiriinan saiirsika ta Adi Komii siir kirieya ta krimiir tir nwokaiya wi idwo saeyar swoki ink in hauugii ti diminin krma srugiyin siiram siya tiram mi diminin krma naingwowyin, ta siir kirie komiyya siya haigiya krimiir kwoinau.

²¹ Kara hinina naingwowi, nim krma siir pugana saiir iikamim mi tiruginim krimiir yinieyim krimar witswo siir inig iir hainan. Dimusi rani, ti Jisis Krais siya tirim simiirsika. Kara ha naingwowi, krma siir inig iirin hiriyyar hainanyokiyokikaeyam ya ta yaiya yai kaimwo aeyairga. Iriig.

4

Mi nim krma iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim nim krma Krais siir piunan ywowim

¹ Kara Polkin, yipikin maeyaua mi biyie miriyya saiir hir hugripkikikaiyin. Dimusi rani, an kara Biyan Inkam Komii siir mi aiir miriigin. Kara iikam kimiirin ig yai asi boinkii wim kima Adi Komii krimiir Wanin siir yai imiir sibgu apikim yipiki biyya Adi Komii siya nimbingiyim kima wakaeyokna apam.

² Inkamin inigakin si hanin kipi nwo. Nhirmi yaimin diminin simiir wakaeyokna ap mi kimiirgikimiirar kwoinin yo dikwowaisii ti dimin taeminim nhirkim sim tirim kimiir simiirsi mi ti dimin taeminim kimiir nomiyyauim naingwo tibmiyyim sima kimiirar tirbuga wandi kima simiirin io kipi niki anka osisau, kima ti sima tirin siiram in hindara daingwokwonanae iski.

³ Adi Komii siir naeyiun iikam kimiirin kwoin whirua siya nwowaiginiugim mi kima iripa nongwomamair aeyamin kirie hiriyyar dwokripkai. Mi krīma iripa damasukikin ti uridin yipiki dimin taemin kogiyin iripa sima nwowam siir hiriinan dwo. Mi krīmiirin nwirua nwowamin hiriinan mi tirkin.

⁴ Mi iikam whiekakim yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmii kaniyim, yim sima ini piu kwirkikwiruwar ywowiskiyim. Adi Komii siir naeyiun yio nwirkinwiruwar mi owiskiyin mi siya ini ini hanin krīmiirar kwirii idwokaiyin. Mi ti hiriinan siyiun, Adi Komii siya krīmiirin hiriinansi nimbingin mi krīmiirin iripa asi ninkiamasu haiginiugin nwirkinwiruwar nwowam mi ti dimin taeminim Adi Komii siya nimbingiyim sima niti wi krīmar nwoki inomokninkin digswowim mi nim krīma wi maigimaigar nwowini ti digworaekwo kibi kibiyim simiiram nwokwokinim.

⁵ Mi ti Biyyan Inkam Komii nwiruwan yio Jisis Kraiis siyairgin. Iikam krīma siiram naingwo tibmii kaniim krīma baptais kwiruwa saiirarar baptaiskim, krīma yaeya yaeya bi baptaiskim hinina nisiimauuwam nim krīma Adi Komii siir pugana saiir iikamkim.

⁶ Adi Komii sasairgin nwowin mi siya iikam krīmiir Adi Komiiigin mi iikamim naingwo tibmiyim ini siyar kigirkakim mi siya ha napninpokainaniyin krīmiiram mi hiriyyar ini oniyam. Mi siya ini krīmiirgikrīmiirar mirii nonkworinukripkainiyin.

⁷ Kraiis siya krīmiirin hinda whisariyyar priihauugikin kirieya yipiki Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir sibgu whinkinsiis haiginiuwam. Mi siir kirie komii komiiyim nhirim wi krīmiir yapa yapa nwonra hauwi mi ta hiriinan saiirsika krīma wi ti miipai miipaiyim simiir nwoki tirim.

⁸ Mi Adi Komii siir yayim yipiki biyyan kamim sima winkiyim yokwoni yim ti dimin taeminim sim boinkikim. Sima hinina boinkikim,

mi iya Kraiis siya swoki ama Adi Komii siir oma hiriir mi iikamim yipiki biya Setan siir iin nonkwowim simiirin siya bidi swoki anmaiwarkainam, inkamin maeyaua mi biye mriiya sae hugripkikikaiiyin siir hiriinan mi simiirin siya wi hauwi siir dimin miyik miyikim simiir.

⁹ Mi ti yayim yim hinin dimusi boinkim siya koua bidi yamin? Sima hinin dimusi bi boinkim, iya siya bigibi siir om hir haiburgigin mi ha nuunainiyin mi nu tir nauni oniyin iikam krimaka

¹⁰ mi inkamin yipikin nua tiriir niki nuunainiyin siya bidi swoki amin koua hiriir, siya waua saiir nidwokainainamkin Adi Komii siir oma hiriirin mi ta hiriinan saiirsika siir naeyiun iki omom omomim hinda tinda nwowim simiir asi ninyokigikim.

¹¹ Sasairgin kirie iikam krīmiir hauwiyin mi simiir nhirim simiirin siya nimbingikim aposel inkam nwowam, yipiki dimin taeminim Kraiis siya tirim simiir boinmimauuwamim. Mi iikamim siya nimbingiyim yim profet kam ima yipiki Adi Komii siir yai imiir nanaakninkiiyim. Mi kam nhirim siya simiirin yai napboinmimauuwan inkam yokmwın owaiginiu mi ti iikamim, Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwam iikamim simiir kwoin imiir kiyaiyim sima naingwo tibmii kaniim. Mi iikam nhirim siya simiirin miya iikam nowomwarkaiyuwiya saiir yokmwın owaiginiu, yipiki iikam imiir kigiraowiyim mi simiir whinkinsiis haiginiuwam sima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim.

¹² Kraiis siya iikam krīmiirin ti dimin taemin hininim sim hauugikim mi ta hiriinan saiirsika, ti dimin taemin hiriinanim krīmiirin wi sima whinkinsiis haiginiuwi siir mi aiir mriiyam mi ta hiriinan saiirsika nim krīma yipiki Adi Komii siir pugana mi yipiki Kraiis siir pua nim krīma siir mi aiir mriiyim wi digar nwowi iki iikam nhirim naingwo tibmiyim simiir whinkinsiis haiginiuwim simiir naingwo tibmiya kirie saeya nwowim.

¹³ Mi dimin taeminim yim wi hiriyyar nwoyokiyokiiyami mi wi kwoin whirua krīmar nwobudgii ti Adi Komii siir digworaekwowim yipiki krīma wakaeyokna apiyim mi dimin taeminim kwoin whirua krīma nwowiyim Kraiis siirim simiir mi ta hiriinan

saiirsika krɪma wɪ asi kɪnantɔkii mwrɪnamɪ. Mɪ krɪma wɪ inkam bɪmbɪuwɪ nwo rani, krɪma wɪ Kraɪs siir hɪriinanar swokɪ owɪ.

¹⁴ Mɪ krɪma tariinanɪn tɪ hɪriinan nwowɪ mɪ krɪma wɪ yɪnɪsɪsɪmɪm yɪpɪkɪ rɪrmiiya nwo karam nwowɪm wɪ sɪmiir hɪriinan nwo rani mɪ ta hɪriinan saiirsika krɪma wɪ ɪkɪ yai nɪksɪsaeɪm sɪm wakaeyokna ap rani. Iikamɪm tɪ hɪriinan yai ɪmiir wakaeyokna apiyɪm yɪm ɪni iya op ɪdwo nakiirɪriya mɪ hɪnda tɪnda ha prɪiyakɪ prɪiyakɪiyamiya ɪni saiir hɪriinan ywowa. Mɪ tɪ iikam hɪriinanɪm yɪm inkamɪm yai bibiyeyɪm sɪmiir wakaeyokna apiyɪm yɪpɪkɪ iikamɪ kwoɪn kiyaiyɪm mɪ tɪ yaiyɪm sɪma boɪniyɪm yɪm nɪksɪsae yaigɪm.

¹⁵ Mɪ krɪma tɪ hɪriinan kɪpɪ nwo. Nɪngaka. Mɪ krɪma Adi Komii siir yaimwokɪyaimwowɪm sɪmiir boɪnam daɪngwo mɪ krɪma ɪrni nwrɪnyam dinan aɪngwokwo krɪma tɪriya saiir hɪriinan yɪpɪkɪ wɪ krɪmiir whɪnkɪnsɪs haigɪnɪuyokɪyokɪiyami mɪ wɪ krɪmar nwobudgiyɪm Kraɪs siir hɪriinan.

¹⁶ Kraɪs siya ɪni krɪmiir kou ywowɪn mɪ iikamɪm yɪpɪkɪ siir pɪunan nwowɪm krɪmiirɪn siyar kɪgrɪraowɪ mɪ krɪma yapa yapan wɪ siya nɪmbɪnɪm krɪma tɪram wɪ sɪmiirar tɪri. Nɪm krɪma ɪni ɪga ɪn mɪ mai pɪu mɪnan ywowɪm mɪ krɪma ɪrni nwrɪni dinan whɪnkɪnsɪs ankɪnsɪs haigɪnɪu mɪ krɪma wɪ pɪu kwɪruwa nwokɪ owɪm. Mɪ krɪma dimɪn taemɪnɪm tɪ siyɪu hɪriinanɪn siir tɪri, ɪrni nwrɪnyam ninan aɪngwokwonaeɪ mɪ mhoɪiya Adi Komii siir pɪugana wɪ kɪrɪeyar namwoɪuwɪ. Iriig.

Iikamɪm yɪpɪkɪ Adi Komii siir wakaeyokna apiyɪm sɪma wɪ dimɪn taemɪnɪm biyanɪm wɪ digɪumɪ sɪmiir haimriiyugigi.

¹⁷ Tariinanɪn kara kɪmiirɪn pɪ ɪgao yai boɪnkɪi. Dimusi rani, kariirɪn Jɪsɪs Kraɪs siya nokmwɪn okwohaigɪnɪugɪn biyan inkam nwowam. Mɪ tariinanɪn kɪma dimɪn taemɪnɪm iikamɪm Adi Komii siir pɪugana saiir karamaeɪm sɪma tɪriyɪm sɪmiir kɪpɪ kɪgna ap yɪm sɪma dimɪnɪm biyɪekɪbiyɪe nwowiyɪm sɪmiiraramar naɪngwowɪ.

¹⁸ Sɪmiir kwoɪnɪm ɪni inkamɪn nɪbwomambwo napwɪiyɪn sikwo paeaka bigna ap karamae nwowiyɪn ɪni siir hɪriinan ywowɪn. Yɪm sɪma dimɪn biyɪe biyeyeyɪm Adi Komii siya naɪngwo karamae nwowiyɪm sɪmiiraramar naɪngwowikɪm. Dimusi rani, yɪm sɪma Adi Komii siir dimɪn taemɪn ɪmiir bɪ nɪnoknɪnkɪnkɪm mɪ sɪmiir kwoɪnɪm sɪma sɪmiiram bɪ naɪngwokɪm.

¹⁹ Mɪ ta hɪriinan saiirsika sɪma pɪugɪ panɪnsɪ yopaisɪ. Sɪmiir kwoɪn komiiyɪn tɪ dimɪn biyɪe biyeyeyɪm hɪi mɪn prɪɪnɪnae prɪɪnɪnaeyɪm sɪmiiraramar naɪngwowɪ, sɪmiir wakaeyokna apɪm mɪ sɪmiir kwoɪnɪm hapi i aeya niwaokɪ sɪmiir sɪbgu wakaeyokna apɪm.

²⁰ Mɪ iikam kɪma krɪmiir bɪ wakaekɪm mɪ krɪma bɪ boɪnmauugɪm kɪmiirɪn Kraɪs siir yai ɪmiirɪn tɪ hɪnɪn siyɪuɪn si wakaeyokna apɪm. Nɪngaka.

²¹ Kara ha nɪnoknɪnkɪnɪ wɪm kɪma Kraɪs siir yai ɪmiirɪn bɪdiyar wakaeyɪm iikamɪm ha nɪtɪm siir yai kɪbikɪ kɪbɪ ɪmiirɪn sɪma ɪni anaaknɪnkɪi haigɪnɪuni mɪ sɪmiirɪn sɪma ɪni boɪnmɪmauuni kɪmiirɪn.

²² Wɪm kɪma tɪ hɪnɪn dimɪn taemɪnɪm sɪm boɪnkɪm. Biya wɪm kɪma kɪmiir kwoɪn biyɪe ɪiirar napkɪn. Mɪ tɪ kwoɪn biyɪe hɪriinanɪn tɪ kɪmiir boɪnɪn ɪnokɪnɪnokɪn kɪmiirɪn siyar tɪri siyɪu biyɪeni nwowamɪn. Mɪ kɪmiirɪn wɪ siyar nonkwobumbunɪnkɪn haigɪnɪuwɪ. Mɪ sɪma kɪmiirɪn wɪ hɪnɪna boɪni, tɪ dimɪn taemɪn hɪnɪnɪm sɪm tɪrɪm mɪ kɪmiir digɪuwɪn wɪ sɪmiir nwokɪ haimriiyugigɪm mɪ kɪma sɪmiirsɪyɪn wɪ aru nwokɪ owɪm.

²³ Mɪ kɪma tɪ dimɪn hɪriinanɪm sɪmiir tɪri mɪ kɪmiir kwoɪnɪm Adi Komii siiram kiwaki siir naeyɪuɪn siir kɪrieni.

²⁴ Kɪmiir kwoɪnɪm Adi Komii siiram kiwaki siya nwowaigɪnɪuɪm yaeya kwoɪn wɪn. Mɪ kɪmiir kwoɪnɪm wɪ siya tɪrkɪi dimɪn mɪiyɪkɪm sɪmiir napɪm mɪ sɪmiir tɪrɪm Adi Komii siiram mɪ ɪkɪ nhɪrɪm sɪmiiram warar.

²⁵ Mɪ ta hɪriinan saiirsika, iikam kɪma, ɪrɪra nwonɪran kɪma tɪ dimɪn biyɪe biyeyeyɪm prɪiyɪksaeɪyɪm sɪmiirsi dapyok mɪ tɪ yai bibiyɪe hɪriinanɪm yɪm tɪ ɪtnoudnɪnkɪigi. Mɪ

kɪma ɪrɪra nwonɪran ɪrni nwɪrniyɪn yai mɪiyɪk mɪiyɪk ɪmɪirarar boɪn. Dimusi rani, krɪma ɪrɪra nwonɪran Kraisi siir pɪu haɪmɪi haɪmɪigɪm.

²⁶ Mɪ iya kɪma dimɪn biyɛ biyɛyɪm io sɪmaka nwowiyɪm, kɪma kɪmasiyar mɪntiraona mɪ kɪmɪir kwoɪnɪm sɪbgu dwowɪpɪsu. Mɪ ta hɪriinan saiirsika kɪma wɪ kɪmɪir kwoɪn ɪmɪir kiwaki rani, io nwowamɪn mɪ kɪmɪir tɪramɪn dimɪn biyɛ tɪram. Mɪ io nwoni siyɪuɪn yɪo ha tɪ sɪbgu tɪrsisauu tɪ dimɪn hɪnɪnɪn. Mɪ ta iowa biekɪ nikiiyamam kɪpi. Mɪ biigɪbiyɪn wari kɪmɪir kwoɪnɪn io nwowiyɪn siir tɪ digi.

²⁷ Mɪ mhoɪya kɪma wɪ Setan siiram kiwaki rani, sɪmɪir kwoɪn ɪmɪir kiyaiyɪm mɪ siyɪu biyɛ kɪma tɪrim.

²⁸ Mɪ tiriiginɪm biya biyanɪm mɪ tɪ tariinan nwo ikɪm yɪpɪki hɪi tauaeyɪm, sɪma wɪ tɪ dimɪn ɪmɪir kɪpi swokɪ tɪrmɪmɪn tiriiginɪm yɪm wɪ tɪ digi. Mɪ tariinanɪn sɪma wɪ ta mɪi aiararar donkworɪnu mɪrii iski mɪ ta hɪriinan saiirsika siya tɪ iikam paeprikabɪm sɪmɪirɪn wɪ hɪriinan saiirsi whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwi.

²⁹ Mɪ kɪma dimɪn biyɛ biyɛyɪm kɪmɪir mɪhɪi kwoɪnau nwokaiyɪm sɪmɪiram kɪpi kiwaki kɪmɪir yaigɪ kaokwo boɪnɪm. Kɪma yai kɪbi kɪbiyɪm yɪpɪki wɪ iikam nhɪrmi whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwanɪm yɪpɪki kɪmɪir yai ɪmɪir wakaeyɪm wadie sɪma sɪbgu idwokaeyamɪm sɪmɪirarar boɪn.

³⁰ Mɪ tɪ dimɪn taemɪn hɪriinanɪm kɪma Adi Komii siir naeyɪu ɪir kɪpi tɪr maɪrgɪmaɪrga nwo karam siya nwowɪm. Dimusi rani, siya siyaɪrgɪn yɪpɪki kɪmɪir nɪmbingiyɪn. Mɪ ta hɪriinan saiirsika Adi Komii siya mhoɪya wɪ hɪriinan saiirsi nanmaiwarkainaei mɪ kɪma hɪrɪn wɪ saikar nwoyokiyokɪkaeyami ɪnokɪnɪn.

³¹ Dimɪn biyɛ biyɛyɪm io ɪgwɪr ɪgwɪr nwowiyɪm mɪ whwonkam nokiya karamae nwowiyɪm, mɪ mɪhɪi hɪnsɪma nwo karam nwowiyɪm dimɪn taemɪnɪm sɪmɪirɪn digɪumɪi tɪ haɪmriiyɪugig. Mɪ kɪma yai kɪpi kauwoksɪnan mɪ yai kɪriɪnanɪi kɪpi mɪ kig iikam nhɪrmakan mɪ tɪ yai bibiyɛyɪm kɪmɪir haɪprɪdkikaiyɪm kɪmɪirɪn wɪ siyɪu biyɛ sɪma swokɪ tɪri dimusi rani, sɪmɪirsika.

³² Mɪ hanɪngɪ nɪuwi nhɪrim sɪmɪir yapa yapan sɪbgu tɪrhaigɪnɪu mɪ ɪrni nwɪrnisi dinaɪngwoyɪmyok mɪ dimɪn biyɛyɪm iikam nhɪrkɪm tɪrim kɪmɪir ɪrni nwɪrni sɪmɪir haiyoprɪmɪdiyɪumiigi mɪ sɪmɪirɪn hɪnɪna boɪnki, sɪma dimɪn komii rani. Sɪmɪirɪn Adi Komii siya haiyoprɪmɪdiyɪumiigiyɪm kɪmɪir dimɪn biyɛ biyɛyɪm sɪmɪir krɪma tɪrim sɪmɪir saiir hɪriinan tɪrkiyɪm mɪ ha boɪnkɪyɪm hɪnɪn yɪm dimɪn komii rani. Dimusi rani, nɪm krɪma Jisis Kraisi siir iikamkɪm mɪ ta hɪriinan saiirsika Adi Komii kɪmɪir Wanɪn siya kɪmɪir dimɪn biyɛ biyɛyɪm asi haiyoprɪmɪdiyɪumiigikɪm. Iriig.

5

Iikam krɪma dimɪn kɪbi kɪbi ɪmɪirarar wakaeyokna ap

¹ Dimusi rani, wɪm kɪma Adi Komii kɪmɪir Wanɪn siir yɪnɪsɪsɪmkɪm yɪpɪki siya naɪngwokwonanaeyɪm mɪ kɪma siya tɪriya saiir hɪriinanar timɪ tɪr.

² ɪrni nwɪrniyam dinan aɪngwokwo biya Kraisi siya naɪngwokwonanaeyɪa kɪmɪiram saiir hɪriinan. Siya bɪdi ikɪ aonamɪn mɪ tɪ dimɪn hɪriinanɪn siya tɪrkiyɪn yɪo ɪni dimɪn taemɪnɪm pɪuii mɪiyɪk whakɪyɪn kamɪm sɪma nɪnkɪn ɪmɪiyaeiyɪm Adi Komii ɪni sɪmɪir hɪriinan ywowɪm.

³ Wɪm kɪma Adi Komii siir iikamkɪm mɪ ta hɪriinan saiirsika wɪm kɪma dimɪn taemɪnɪm hɪi pɪɪnanae pɪɪnanaeyɪm sɪmɪir panɪnsi nɪdwo boɪnaisi. Mɪ kɪma dimɪnɪm pɪu iikamkɪm nopaiiyɪm mɪ dimɪn taemɪnɪm yɪpɪki kɪmɪir kwoɪn ɪmɪir tɪriyɪm kɪma kɪgmaɪram sɪmɪir kɪpi tɪr.

⁴ Mɪ kɪma dimɪn biyɛ biyɛyɪm pɪu iikamkɪm nopaiiyɪm sɪmɪir kɪpi boɪn mɪ dimɪnɪn yɪpɪki iikamɪm naɪngwo tɪbmɪiyɪm sɪm nomboboɪn karam nwowiyɪm dimɪn taemɪnɪm bwam karamaeyɪm mɪ yai bibiyɛyɪm nɪdidgak nwowi ikɪm. Mɪ hanɪngɪ nɪuwi kɪma yayɪm diriyar kɪritmai boɪnki mɪ Adi Komii siir ɪnɪg ɪirarar hainan iski.

⁵ Wım kima ti dimın taeminim simiirin ina sibgu inokninkinim iikamim yipiki hi priinanae priinanaeyim mi yipiki dimın biyie biyeyim sim tiriyim mi iikamim yipiki dimın taeminam kigmairiyim, ti komkid min hininim sima huniyim uruwai siyaowai. Kima ti iikam hiriinanım simiirin ina ninokninkinim yim wi hiriir nam tani mi sima wi Adi Komii saika nwo rani mi wi Jisis Kraıs saika mi o rani.

⁶ Kima iikamim kimiir priiyiksasaeyim simiiram kipi kiwaki iki simiir yayim naekak nwo karam nwowiyim simiirin kimiir boinmimauuwim mi ti yayim ti kara boinkiyim yim miyik rani, yim pi niksisaekim. Mi ti hiriinan iikamim yipiki hiriinan dimın biyie imiir tiriyim yim wi Adi Komii siya nonkwoninwomwirninkin haiginuwi ti dimın taeminim kara boimimauuim kimiir.

⁷ Mi kima ti iikam hiriinanım yipiki ti hiriinan dimın biyie imiir tiriyim simaka kipi namasu.

⁸ Biya wım kima kamim niwbomambwo napiyim sim hanın nwokim mi tariinanın wım kima iikamim yipiki Biyan Inkam Komii siirım wım kima ini iikamim nabie sibgu kigomok apiyım ini simiir hiriinan ywowım mi ta hiriinan saiirsika kima dimın kibi kibiyım simiir asi wakaeyokna api.

⁹ Mi ti dimın kibi kibiyım ti iikam ima napiyım yım ini bienan ywowım, yım sima min nısiimauugım dimın taeminim kibi nwowım simiir yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyım mi piki hinin dimın ikim yai mwo boiniyım.

¹⁰ Kima dimın taeminim kima naingwowım simiiramar daingwo mi simiirarar kinanankıu kima napamin mi Biyan Inkam Komiiyin wi maırgımaırga nwoki owım.

¹¹ Kima dimın biyie biyeyım yipiki niwbomambwonan nwowım iikamim sima tiriyım simiir kipi nap. Mi kima dimın taeminim sima tirım danaakninkii haiginu mi simiirin ha boın, warı sima tirım yım miyik rani.

¹² Mi dimın taeminim iikam ima nımprio tirım, kara simiirin nididgak nwowi kimiir boinmimauuwım.

¹³ Mi kima ti dimın taeminim ti iikam ima tirım simiir nanaakninkii haiginuwi mi sima wi hanıngın ninokninkinkii ti dimın taemin hininim yım miyik rani, yım ini biyie ywowım. Yım ini bieki si whwoyakiyım mi iikamim dimın taemin imiirin sibgu kigomokiyım ini simiir hiriinan ywowın. İya kima dimın biyie imiir boininkiiyım yım wa naonami mi ti digworaekwo hiriinanım yım ini paeya inkamki si haıngımugııya omaka ini saiir hiriinan ywowım mi ta niya pa nakii mipi nabie sasar nwokii.

¹⁴ Dimusi rani, ti dimın taemin hininim simiirsika, Adi Komii siir yayıa Yokwo Komii saiir nwowa ya hinına boınka,

yipiki kira naonan nwowın mi yipiki waraur kiwokinın, kima dınsiıngi. Mi ta hiriinan saiirsika Kraıs siya wi kimiir kwoınau asi kwırii idwokaii mi siya wi biyın kiriir whwoyayın wi siir hiriinan nwowi.

¹⁵ Mi ta hiriinan saiirsika kima wi asi mıntıraowi ti dimın taeminim kima tirım simiirsıyın. Kima dimın taeminim iki iikamim yipiki ninokninkin karamaeyım sima tiriyım simiir hiriinan kipi tir. Mi hiriınankı nuwi kima iki iikamim yipiki dimın taemin whiekakım sim ninomokninkiniyım simiir hiriinan tir.

¹⁶ Yım ti iyım yım ti paii rani mi iikamim sıyıu bibiyie tiriyım kima mıntarao mi kima Adi Komii siir miı kibi kibi imiirarar tir siir yai kibi kibi imiir nanaakninkii haiginuwam.

¹⁷ Mi ta hiriinan saiirsika, kima habwhaowaenan kipi nwo. Kima dimın taeminim Biyan Inkam Komii siya naingwowiyım kima napam kima simiirarar wakaeyokna ap.

¹⁸ Op bibiyie kipi kwıyae mi kima op bibiyie kwıyaei wım wi pi kwıyae whaowaei mi wi dimın biyie tiri. Mi hanıngı nuwi, kima Adi Komii siir naeyıın siiram kiwaki ini hanın siya kwırii idwokaiyım kimiir kwoınım mi dimın taeminim kima tirım yım wi sıyar nwoki kigırkakım.

¹⁹ Kima mi kimiir nomııyau ima kima Adi Komii siir yai imiirin diriyar kırımai boınki mi Adi Komii siir mwai imiir wao. Kima mwai waowiyım mi Biyan Inkam Komii siir inıg

iiir hainaniyim kimiir haowidim mi diyamir ikim mi iki dimin taemin nhir ikim, kimiir kwoin komiiyin simiirgisimiiramar daingwoki.

²⁰ Inokiiinokin Adi Komii siir inigin Jisis Kraiis siir inigni hainanprapraski ti digworaekwo imiirsiiyin. Iriig.

Pol siya ta yaiya iikamim yipiki nonkwonam simiir boinka

²¹ Kima ti nomiiyauim simiir yai imiir wakae mi yim sima kimiir imiir timi wakae. Dimusi rani, wim kima Kraiis siir yai imiir wakaeyokna apkim mi wim kima siir inig iir hainankim.

²² Wig wim kima yipiki kamkakim, wim kima kimiir kamim simiir yai imiir wakae kira wakaeya Biyan Inkam Komii siir yai imiir saiir hiriinan.

²³ Kima ti hiniina tir. Dimusi rani, kimiir kamim kimiir kouwin ini simar ywowim mi ti hiriinan siyu kaimwowin Kraiis siya iikamim yipiki siir wakaeyokna apiyim simiirin hiriinanar mi tirikin. Siya kimiir nanmaiwarkainam naokin mi siya ini mwonan ywowin mi wim kima siir pua saiir piu haimii haimiigim.

²⁴ Ini ti iikamim yipiki Adi Komii siir pugana saiirim Kraiis siir wakaeyokna apiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi yim wigim yim simiir kamim simiir yai imiirar timi wakaeyok mi dimin taeminim sima tiriyim simiirar timi wakaeyokna diriraerar.

²⁵ Mi wim kima kamim yipiki wig nonkwonam, kima simiiram daingwokwonanae Kraiis siir hiriinan siya naingwokwonanaeya Adi Komii siir pugana saiir iikam imiiram. Siya krimiirsi naokin krimiir whinkinsiisam mi krimiir swoki anmai-warkainam.

²⁶ Mi ta hiriinan saiirsika siya iikam krimiirin dimin whirki kimbu karamae asi tirkikin. Dimusi rani, krima siir yai imiir wakaeyokna apkim mi krima op ha baptaiskim.

²⁷ Siya ti dimin taemin imiir tirkin mi ta hiriinan saiirsika siya krimiirin Adi Komii siir pugana saiir iikamim dimin whirki kimbu karamae nwowiyim simiir hiriinan asi nwowi iikamim yipiki paowaigi piskomkopou karam nwowiyim simiir piuim ini simiir hiriinan ywowim. Krima ini wig kibinan ywowim yipiki wi Kraiis siya nonkwonaei.

²⁸ Mi ti siyu hiriinanin Kraiis siya naingwokwonanaeyin iikam krimiiram mi kam kima kimiir wig imiiramim kimiir piu aiiramar naingwokwonanaeyim saiir hiriinan daingwokwonanae. Mi tiriiginim yipiki simiir wig imiiram naingwokwonanaeyim, yim ini tiriiginim yipiki simamar naingwokwonanaeyim ini simiir hiriinan ywowim mi sima ini piu kwiruwar ywowiskiyim.

²⁹ Inkam nwir kamaeyairga siirgisiir piu aiirsi boriisopim mi saiir nonkwobumbuninkinim. Nungaka. Siya saiirin pa sibgu kigriraowi mipa mi imiyyaei. Mi ta hiriinan saiirsika siya wadie asi sibgu owi, Kraiis siya kigriraowiya Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir saiir hiriinan.

³⁰ Siya krimiir asi kigriraowi. Dimusi rani, nim krima siir pugana saika bidi yamasukikinim mi ini nwiruwar ywowiskiyim.

³¹ Kraiis siya mi iikamim Adi Komii siir pugana saiir ikim, nim krima ini piu kwiruwar ywowiskiyim. Dimusi rani, ti Adi Komii siir yaiyim Yokwo Komii saiir nwokaiyim yim hiniina boinkikim, inkamin yipiki wig nonkwonaei yo wi siir yopii ad owiir haiburgigi mi siya mi siir wig aeya sowa wi nwiruwar nwowiskii mi sowiir pua wi kwiruwar nwowiskii.

³² Tiki yaiyim yim kaimwowaigim. Mi an kara hiriyyar naingwowi yim sima Kraiis siya mi iikamim Adi Komii siir pugana saiir ikim krimiir boinmimaugim.

³³ Mi ta hiriinan saiirsika mi sima kaimwowar swoki boinki kamim yapa yapa simiir yapa yapa wig imiiramar daingwokwonanae siyamar naingwokwonanaeya saiir hiriinan mi wig wim kima kimiir kamim simiir inig imiir hainanprapraski. Iriig.

6

Pol siya yopii ad mi simiir yinisisim ikim simiir boinkin

¹ Yinisisim kima kimiir yopii adim simiir yai imiir wakaeyokna. Dimusi rani, simiirin Adi Komii siya nimbingikim kimiir kigriraowam yio ti hiriinan siyiuin yio wadiekin.

² Mi Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir hir nwokaiyim yim hinina boinkim, kima kimiir yopii adim simiir yai imiir wakaeyokna.

³ Sima ti hinina boinkikim, kima simiir napa mi kima nu tirin wi ti prieiyar nwoki okwoyokiyokikaeyamim. Yio tiriiginin Adi Komii siir biigibiiyan siyu komiiyin siya boinkiyin krimiir yio siya dimin kibiyin Adi Komii siya nimbingiyin krimiir tiram.

⁴ Mi yopii ad wim kima kimiir yin imiir kipi nikwao boin inokinokin mi yim wi maingimainga kimaka nwo karam pi nwowisi. Mi kima simiirin min dikwao boin mi min nisisiimauu dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim sima tiram simiir. Iriig.

Pol siya iikamim yipiki whisarii mi priimiriyim mi tiriiginim yipiki simiir kigriraowiyim simiir boinkin

⁵ Mi wim kima iikamim hinda whisarii mi priimiriyim, wim kima tiriiginim yipiki kimiir kigriraowiyim simiir yai imiir wakaeyokna ap mi kima simiirin sibgu sibgu mintirao Kraisiir kima tiriya saiir hiriinan.

⁶ Inkamin kiriir kigriraowiyin siir whwonkam ida ara kipi mirii mi siya kiriir kigi mi siya wi ha boini kira wadiekin. Ningaka. Iigwir iigwirin kira kiriir miya saiirar mirii iikamim yipiki Kraisiir wakaeyokna apiyim sim hinin, dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim kima tiram kima simiirin kwoinki daingwo diriraerar.

⁷ Dimin taeminim iikamim whisarii mi priimiriyim kima tiriyim umir min hai karamae kima nwowiyim kima simiiramin maingimainga dwo. Dimusi rani, kima simiirin inkam aram tir tani simiirin Adi Komii siiram kira tiriya saiir hiriinan tir.

⁸ Kima ina ninokninkinim. Dimusi rani, Biian Inkam Komii siya wi krimiir whiekakar niyopkiyuwi, iikamim whisarii mi priimiriim ikim mi iikamim rirmiya nwowi ikim. Mi dimin kibi kibiyim siya tiram naingwowim siya wi krimiirar tirswowi.

⁹ Mi wim kima kamim yipiki iikamim kimiir miriiyim simiir kigriraowiyim, kima ti iikam imiirin siyu miyik sibgu tir. Mi simiirin yai bibiyie kipi boin mi kipi mi ikwao boin sima nididamin mi simiir tirim kimiir yai imiir wakaeyam. Mi Biian Inkam Komiiyin yipikin Adi Komii siir om hir nwowin, iikam whiekakim ini siyar kigrirakakin. Dimusi rani, mhoiya iikam imiirin wi siya hidi mi siya wi hinina naingwo rani, inkamin yipiki inig komiigakim mi inig karamae ikim siya iikam whiekak krimiirin wi hirii hiriinankinar hidswowi. Iriig.

Iikamim naingwo tibmii kaniyim yim ini kamim yai niniyim ini simiir hiriinan ywowim

¹⁰ Kara kimiirin nikopkaigiyam yaimirsisimim sim boinkii. Kima dimin komiiyin Biian Inkam Komii siya hauuin kimiir siirin sibgu donkworinu.

¹¹ Kimiir kwoininim ti dimin komiiyin Adi Komii krimiir Wanin siya hauuin kimiir siir higriniu, yim ini nhaonan ywowim, nhaowa kimiir piu air haigiprakaiyam. Mi ta hiriinan saiirsika kima wi iki dimin biyie biyeyim niksisaeyim simiirsi nwoki okworinuwim kimiir kwoinin Setan siya kiyaii.

¹² Krima inkamaka niniyam tir tani krima yu bibiyeyim ninomor kou nwowiyim mi Setan siya mi nomni yu bibiyie ikim mi dimin biyie biyeyim ti nu iir kigriraowiyim simaka niniyam tiri.

¹³ Mi ti hiriinan saiirsika, kima Adi Komii siir dimin taeminim simiir haii mi tiriiginim kimiirin wi sima whinkinsiis haiginuwu nhaosau mi irim hipigni hanin. Mi mhoiya ii biyeki niti mi kira mi Setan siya kowar ninii mi kira ninii mi yaii saeya ha digii kira wi wadieyar sibgu okworinukripkaigii.

¹⁴ Kima dimin taeminim kimiir whinkinsiis haiginuwiyim simiir hai mi kimiir kwoinim yaimwokiyaimwo imiirarar haigi okai, inkamin yaii niniyiyin si kikogiya piuwopa siir mhipwo iir saiir hiriinan. Mi kira mi miyik sibgu mirii mi kira Setan saika ha ninkinyaeyaowi kiriirin wi nhaoni hanin saeyar higrinuwi.

¹⁵ Kima Adi Komii siir yai kibi kibiyim simiir danaakninkii haiginu mi iikamim simiirin wi iripa saeya nwoki ingwomamair aeyaiginuwim. Mi ya tariigina ya wi suwa kima niya kimiir iga imiir nikwoiprarsi ini saiir hiriinan ywowa mi kimiirin wi saeyar whinkinsiis haiginuwi mi kima wi nhwo whin tani.

¹⁶ Mi kima ti dimin hiriinanim kara boinim simiir tiri mi hinina naingwowi, Jisis Kraiss siir wakaeyokna api, tariiginim yim wi nhaonan nwowi dimin biye biyeyim hipigim paekakim sim hininim mi sau ikim yim wi simar nriimduwini mi sima wi iikam kimiir niyopakaiyu rani. Mi kima siir wakaeyokna api mi siiram naingwowi tariiginim kiriirin wi sima whinkinsiis haiginuwi. Mi hiriinankinuwi Setan siya dimin biyeyin paeni hanin kimiiram kabitkii kimiir kwoin imiir nugrimkripam yo wi dig nwo rani yo wi pi wokitki mi siya wi pi tingiyami paeni hanin.

¹⁷ Adi Komii siya Jisis siirin minam nikropkikin pi naowim mi krimiir nanmai-warkainam. Mi kima ti hinina naingwowi kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi, pagra inkamki sim haiginiya simiir mwo imiir saiir hiriinan. Mi kima Adi Komii siir yai imiir wakaeyoknaei yim wi kamkunanan nwowi, yipiki wi Adi Komii siir naeyu ieya hauuwi krimiir.

¹⁸ Adi Komii siir naeyuin inokinokin kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi kira nhwo Adi Komii siiram kwisboini mi siir inig iir hainani. Inokinokin kima, kimasiyar mintiraona wim wi piugi piyaowisi. Kima Adi Komii siirim srii iikam imiirin siya kigiraowim mi siya whinkinsiis haiginuwim yipiki siirim.

¹⁹ Kima Adi Komii siiram kariiram srii mi kariirin wi yai siya nwoki hauuwim. Mi hiriinankinuwi kara wi nidid rani, siir yai kibi kibi imiir nokwo boinmimauuwim yipiki biya siya tirim simiir.

²⁰ An kara ti inkamin yipiki yai kibi kibiyim sim nanaakninkii haiginuwiyin ini siir hiriinan ywowin. Dimusi rani, ta maeyauwa mi biye miriia kariir hugripkiikikaiya saiirsika. Kima Adi Komii siiram srii kariir whinkinsiis haiginuwim mi ta hiriinan saiirsika kara siir yai imiir nanaakninkii haiginuwim wi nidid rani. Yo simiirin wi karar nanaakninkii haiginuwi ti biya kara nonkwowim simiir hiriinan. Iriig.

Pol siya siir yaiyim nikopkaigiyim simiir boinkikin

²¹ Tikikasin krimiir nomiiyauin yipikin krima naingwokwonanaeyin, siya wi sipi niti mi ti dimin taeminim ti nimbimbiiyamim kimiirin wi siya nini boinmimauuni. Siya inkam wadiekini siya Biyan Inkam Komii siir mi miyik miyik imiirarar miriigin.

²² Siirin kara nikropkii iikam kimiiram kimiir boinmimauuwam dimin taeminim kima ninomokninkinaninim hinin, nim krima wadieyairgim mi wim kima wi maingimairgar nwoki owim.

²³ Kara ti hinina sriigi Adi Komii krimiir adin mi Biyan Inkam Komii Jisis Kraiss siya kima wi Adi Komii siirgisiiramar naingwo tibmii kani mi kima wi iripa nongwomamair aei. Mi ta hiriinan saiirsika wim kima wi Adi Komii siir pugana saiir iikam imiiram asi naingwokwowi.

²⁴ Kara Adi Komii krimiir Wanin siiram minam sriigin siya iikam kimiirin wi siir naingwobumbuwa saiir nwoki hauuwim yipiki krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiss siiram naingwokwonanaeyim mi yipiki siir wakaeyokna apiyim mi siir yaimin dimin imiir wakaeyim sima tira saiir hiriinan. Iriig.

FILIPAI

Iya Pol siya om Rom hir miriia mai biye mi siya ta yokwowa ha wankika. Biya siya om Efesas hir bidi ywowin. Mi iikamim naingwo tibmiyim om Filipai hiranim yim umir digworaekwo bidiyar mi haingiriyu haiginim mi sima ina hauugiyim Pol siiram hiriir maeyaua mai biye siya miriia. Mi Pol siya ta yokwowa minam wankikin simiir boin wadiekikin. Pol siya maeyauwa mai biye miriia saiir hirar niki okaigin weyinsopkak. Mi siya maingimairga hiriir nwokaigin mi siya ti hiriinansi boinkikin sima Jisis saika namasukikini mi sima wi maingimairga hiriir nwoke oninaeyim mi sima wi siiram naingwoyimiyok rani. Iriig.

¹ Pol kara mi Timoti siya, krira Jisis Krai siir mai primiriyan inkamko. Krira ta yokwowa iikamim Adi Komii krimiir Wanin siir pugana saiir kigriraowiyim mi saiir whindiriraerar haiginuwiyim kimiiram wankika mi iikamim Jisis Krai siir yai aiiir wakaeyokna apiyim kimiiram warar.

² Krira ha naingwowi krimiir Adi Komii krimiir wanin mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai, krimiirin wi sowaniyar nokboinmamair haiginuwi iripa nongwomamair aeyim. Iriig.

Paul siya Adi Komii siirim sriigin, yipiki iikamim ta yokwo aiiir mwaini simiir whinkinsiis haiginuim

³ Iiyim kara kimiir naingwowarkaikiyim, kara pi Adi Komii siirar boin wadie kimiirsi.

⁴ Iiyim kara Adi Komii krimiir Wanin siiram sriiyim kimiir whinkinsiis haiginuim, kara pi maingimairga nwoke.

⁵ Whisarii rani, biya kima kariir whinkinsiis haiginugim Adi Komii siir yaiya saiir nanaakninkii haiginuim iya biigibi kima wakaeyokna apa mi tisi tariinana nadigniyim.

⁶ Kara ti diminin siir bidi yinokninkin kinin Adi Komiiyin yipikin kimiir turkiyin siir wakaeyokna apim mi kimiirin wi siya whinkinsiis haiginuwi siirim sibgu wakaeyokna apim mi wi iya Jisis Krai siya nitana saiirar nadiguwi mi siya siyasiya nanaakninkii haiginunaei mi iikam simiirin wi siyar hidi.

⁷ Kariir kwoinin iikamim kimiiram nhami nhami naingwokwonanae rani. Dimusi rani, kariir miyim kima whinkinsiis haiginugim iiyim kara maeyaua mai biye miriia saiir hir hugripkikikaiyin mi iiyim kara rirmiia mi owim mi Adi Komii siir yaiyim simiir mi anaakninkii haiginuim iikam simiir kwoinim simiir kiyaiyim mi sima wi Adi Komii siir siyuim kara tirim wi simiir nwoke apim.

⁸ Adi Komii siya ina ninokninkin, kara iikam whiekakim kimiiram nhami nhami naingwokwonanae rani, Krai siya naingwokwonanaeiyai saiir hiriinan.

⁹ Kara Adi Komii siiram minam srii, iikam kima wi irni nwirniyamar dinan aingwokwonanae mi kima wi Adi Komii siir dimin taeminim simiir nwoke sibgu inokninkinim mi kima wa nwoke inokninkinim piki hinin dimin ikin miyikin mi piki hinin dimin ikin biyeyin.

¹⁰ Mi ti hiriinan saiirsika, kima kariir dimin miyik miyikim simiir wakaeyokna api mi iya Krai siya swoki iti mi kimiir kwoinim wi dimin biyeki nwokai rani.

¹¹ Mi iripi hiriinan kara Adi Komii siirim minam srii Jisis Krai siya wi kimiir kwoinim siir nwoke hurworwokaiyim kimiir whinkinsiis haiginuwim wadie sibgu owam mi kima dimin miyik tiri mi ti hiriinan saiirsika Adi Komii siya wi inig komiigak saiirsi nwowi. Iriig.

Paul siya ha naingwokin, siya siyumwoni nwowim mi Jisis Krai siir nwoke kigna apim mi siya wi kimiir nwoke whinkinsiis haiginuim

12 Ti kariir nomiiyauim, kara minam naingwowi kima dinokninkin, ti diminim kariirim nitim, sima kariir tumbubuki windi, ti diminim iikamim Adi Komii siir yai win kibiya saiirim naingwo tibmiiyim simar niki tiburugim.

13 Kariirin maeyaua mi biye mriiya saiirar hugripkikikaigi windi mi kamim yaii niniyim mi iikam nhirim kingiin hir nwo ikim, sima ina ninokninkinim kariirin maeyaua mi biye mriiya saiir hir hugripkikikaiyin, whisarii rani, kara Kraiis siir yaiyim simiir wakaeyokna apkin.

14 Mi iriipi hiriinan kara tisi tirar nwowin. Dimusi rani, iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim sima nididgak paninsi ywosi mi sima kiriekek asi nwokim Adi Komii siir yaiya saiir nanaakninkii haiginusiyin. Dimusi rani, sima ina kigim kara tisi maeyaua mi biye mriiya hugripkikikaiya saiir tirar nwokaiyin mi sima ina naingwo tibmiiyim Kraiis siya wi simiir whinkinsiis haiginuwi.

15 Iikam nhirim Kraiis siir yaiya saiir nanaakninkii haiginugim. Dimusi rani, sima kwoin biye biye kariiram naingwokim mi sima minam warar mi aingwokim simiir kiyaiyim kariir haiburgigim mi simiir yai imiir wakaeyoknam. Yim iki iikam nhirim Kraiis siir yaiyim simiir nanaakninkii haiginugim. Dimusi rani, sima wadiekim mi ina naingwowim ti dimin imiir tirim mi kariir whinkinsiisim

16 Yipiki ti iikam miyikim ti dimin imiir tiriiyim. Dimusi rani, sima kariiram naingwokwowikim. Sima ina ninokninkinim kariirin Adi Komii siyar nimbinkikin siir yai imiir kigiraowim mi simiir nanaakninkii haiginuwim tapaiir.

17 Iikam nhirim yipiki Kraiis siir yai imiir nanaakninkii haiginuwiyim yim sima kariiram bi naingwokwonanaeikin. Nngaki nngakinga. Sima hinina naingwowi kariirin wi sima kiyopsibgi haiginuwi mi kara wi maigimaigra nwo rani. Dimusi rani, kara ini maeyaua mi biye mriiya saiir tir hugripkikikaiyin mi sima iikamim simiir kwoin imiir kiyaii simiir wakaeyokna apim mi kariirin. Nngaka.

18 Tiriiginin yo dimin Komii rani! Mi ti iikam nhirim sima Kraiis siir yai imiirin siyu biyeni nanaakninkii haiginugi windi mi nhirim siyu miyikni mi anaakninkigi windi, ti hiriiran siyiuin kariirin maigimaigra sima nwowaiginuwi. Dimusi rani, sima Kraiis siir yai imiir nanaakninkii haiginugim yo tiriiginin yo dimin whoimoni rani.

19 Kara ini maigimaigra nwoyokiyokiyamin. Dimusi rani, kara ina ninokninkinin Adi Komii siir naeyu iirin, yipikin wi Jisis Kraiis siya nikropkii kariir whinkinsiis haiginuwam mi kariirin maeyaua mi biye mriiya saiir hir hugripkikikaiyin rirmiia saiir hiranki nwokiyim. Dimusi rani, kima Adi Komii siiram srugim kariir whinkinsiis haiginuwim.

20 Kara ta saiiram minam naingwowi, kara Adi Komii siir yai aiirin wi haigiprakai rani mi kariir pua wi nopai rani mi kariir kwoinin wi kirieyar nwowi mi Adi Komii siir yai imiirar nanaakninkii haiginuwi biya kara nonkwowim simiir hiriinan mi ti tariinanar nadigniyim. Mi kara omwai waiya mi kara mi aowi mi ti iikamim wi ha boini Kraiis siya wadiekim. Dimusi rani, dimin taeminim kara tirim simiirsika.

21 Mi ti dimin taeminim kara tirim simiir bwamkibwamin yo Kraiis siyairgin. Mi kara naowi, mhoiya kara wi dimin kibi kibiyim Adi Komii siirim wi simiir haii mi kara wi saika nwowi.

22 Mi kara nao karamae nwowi mi omwaiyar niki waiyaei mi ti dimin taeminim kara tirim yim iikam imiir whinkinsiis haiginuwi Kraiis siir wakaeyokna apim. Kara ninokninkin tani piki hinin aka bi nwowa omwai waiya saeya iyie? Nao saeya.

23 Kara pi hid rani kara naowam naingwowi Kraiis saika nwowim. Wi ta wadie hiriinan saeya nwowi.

24 Mi ta hiriinan saiirsi whinkinsiis haiginuwi kimiirin, ya ini wadiekwadie saeya nwowa kara ti nu iirar nwoki okripkaii, tariigina ya ini bigibi saeya ywowa.

²⁵ Kara hiriyar naingwo tibmii kɛni kara wɛ nao rani mi kara wɛ omwai hirinan saiirsi waiyai kimiir whinkinsiis haiginuwam Adi Komii siir yaiya saiir sibgu wakaeyokna apim mi kima wɛ maingimaingar nwowi. Dimusi rani, kara ini omwaiyar niki waiyan.

²⁶ Mhoiyya kara niti mi kimaka nini oni mi kima wɛ maingimaiga komiiyar nwowi kariiramɛn mi kima wɛ Kraiis siir inig iir hainankii.

²⁷ Mi dimɛn whirki kimiir nimbini mi kima wɛ ti dimɛn taemɛn imiirɛn wɛ haini naingwokii. Kima dimɛn taemɛn kibi kibi imiir tir iikam yipiki Adi Komii siirɛn naingwo tibmiiyɛm siyɛu kibiyɛn sɛma tiriyɛn siir hirinan tir. Mi ta hirinan saiirsika mhoiyya kara wɛ kimiir namisi kigi, iyie? Wɛ kimiir kig rani mi kara dimɛn kibi kibiyɛm iikam ima boini iikam kimiir, simiirɛn wa wakaey, tiriiginim kirie kimiir naingwo tibmii aeya nwowim mi kwoin whirua kima mi owim mi iripa kima mi miriyyim.

²⁸ Tiriiginim yipiki kimiir sau omomɛn siirsi kipi nɛdid dimusi rani, wim kima Jisis Kraiis siirgim. Kima Kirie hiriyar dwokripkai. Dimusi rani, wim kima ti hɛnina tirikim mi ta hirinan saiirsika ti dimɛn taemɛn hirinanɛm yim wɛ simiir nɛsiimauwi. Adi Komii siya simiir nonkwobumbuninkini mi kimiirɛn wɛ siya nanmaiwarkinaei mi kima wɛ saika sibgu owi.

²⁹ Mi dimɛn komiigikomiiyɛn yio ti si, Adi Komii siya kimiirɛn mɛnam kiwakikɛn kima Jisis Kraiis siiram naingwo tibmii kɛnim. Mi ti dimɛn hirinanɛn sasa rani. Jisis Kraiis siirsika Adi Komii siya ti dimɛn biyie imiirɛn asi kiwakikɛn kimiiram nitamɛn. Dimusi rani, kima siir wakaeyokna apkim.

³⁰ Kima mi kara nim krɛma nomiiyaugim mi ti iikamɛm krɛmiir tirbuwiyim mi krɛmiir nikbumbuwiyyim mi ti hirinan siyɛu kaimwowɛn biyar nwoyokiyokiinaniyɛn ini tariinanar yadigniyɛn mi wim kima ti iikamɛm yipiki kimiir nigbumbuwiim simiirɛn ina ninokninkinim. Iriig.

2

Krɛma krɛmiir kwoinim simiirɛn kikitimɛndinu mi iki iikamɛm yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyɛm simiiram daingwo

¹ Kimiir kwoinim kirieyar dwokripkai. Dimusi rani, wim kima Kraiis siir yai imiir wakaeyokna apkim. Kima maingimainga hiriyar dwokripkai. Dimusi rani, Kraiis siya kimiiram naingwokwonanaei. Kima mi Adi Komii siir naeyɛu ieya kima ini kwoin whiruar ywowiskiyim mi kimiir kwoinim nhirmiyam daingwo mi simiiram daingwokwonanae.

² Kima iripa dongwomamair ae mi kwoin whirua dwo mi kima iikam ima mi Adi Komii siya simiiram daingwokwonanaei mi kima kwoin whiruar dwowiski. Mi ti dimɛn hirinanɛn ini hanɛn kimiir kwoinaw kwirii idwokaii mi kima wɛ maingimainga kariir nwowaiginuwi.

³ Kima kimamar kipi naingwona mi dimɛn taemɛnim ha kipi tir mi iikamɛm kimiirɛn wɛ hirinan saiirsi boinisi wim kima ini nhirim simiir kou ywowim. Kimiir kwoinim yim kimar kintimɛnuna mi kima hɛnina daingwo kimiir kouwin ini iikam nhirim sɛma ywowim.

⁴ Kima, kimamar kipi naingwona. Kima iikam nhirmiyam daingwo mi dimɛnim sɛma naingwowi ikim.

⁵ Kima Kraiis siya naingwowa biya saiir hirinan daingwo. Yio ti hɛningin.

⁶ Mi yio siya ini Adi Komii siir hirinanar swoki owin mi siya ha bi naingwokɛn siya Adi Komii siir hirinanar swoki owi.

⁷ Mi yio siya ti dimɛn taemɛnim kirie komiigakim ninomor kouanɛm simiirɛn digumii bidi haimriyugigim mi yio siyarɛn ini inkamɛn whisarii mi primiriyyɛn siir hirinan yinkpitki. Mi siirɛn Maria saeya naokainakikɛn mi siya iikam krɛmiir hirinanar nimbiamkɛn.

⁸ Siya inkamnan nimbiamkin mi siir kwoinin hindara kabitkingigin mi siya Adi Komii siir yai imiirarar napkin mi iya siya ha naonamin paeyin hiiniya nironinkinin si mi siya kimpisu pranae pranae bi haigin iikam krimiir whinkinsiis haiginuwim.

⁹ Mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya siir inigin ha hainankiyin mi siya ti hinina boinkii siya inig komii kibikakin mi kamim inig komii komiikakim simiir kougikouwim ini siyar ywowin.

¹⁰ Mi yipikim Adi Komii siir om hir nwowim mi nu tir mi o ikim mi iikamim yipiki mi aokaowim mi nunau nwokai ikim mi yu ikim simiir kouin ini siyar ywowim mi yipiki ta Adi Komii siya dapikiuwa Jisis siir inig iir saiir wakaei mi sima wi nidid prasae kin tani mi sima ogmwo wa waisii huwi mi wi komii hinina kauwok boinamnaekii,

¹¹ siya inig komii kibikakin mi sima wi Jisis Kraisi Biyan Inkam Komiiyin siir inig iir hainankii mi sima wi ha boinkii, siya inig komiigakin. Dimusi rani, dimin taeminim Kraisi siya tirim simiirsika. Mi ti dimin taeminim yim wi Adi siir inig iir hainan praprasii.

Nim krīma ini sikwo paenan ywowim yipiki iikam imiir bigna iisiisimauu apiyim siyūin niyaka mi krīma simiir in wi Adi Komii siir siyū iir niisiimauu

¹² Ti kariir nomiiyauim kara ina naingwokwonanaeyin, biya kara kimaka nwowa mi kima kariir yai imiir wakaeyim mi kima ina wakaeyokna apim simiiram. Mi tariinanin kara kimaka nwo rani, kara ini aru nwowin. Kima kariir wakaeyokna ap biya kima tira saiir hiriinan mi tariinanin ti aru kara nwowa ya dimin komiigikomii aeyairga kima kariir yai imiirin nhami nhami kipi wakaeyokna ap. Kima ti dimin taeminim simiir ti wakaeyokna ap yipiki biya Adi Komii siya tirim kimiir mi mhoiia kimiirin wi siya nikunami ninomor koua hiriirin. Kima didid mi kakak dwo wim wi siir pi tirisi nididgak kimiirsi nwowim.

¹³ Kima ti dimin imiir tir. Dimusi rani, Adi Komii siya inokinokin kimiir kwoinin simiir simiirar tirnanaei dimin taeminim siya naingwowim kima wakaeyokna apim simiiram naingwowim mi simiiram wakaeyokna apim.

¹⁴ Mi dimin taeminim kima tiriyim kima kipi ninkinwaomwarkii boin mi simiirsi kipi niniinansao simiirin hindara tir.

¹⁵ Mi kima ti dimin hiriinanin simiir tiri mi iki nhirim wi kimiir boinhuriyū rani, dimin biyie kima tiram mi kima wi wadeyar sibgu okiyami. Mi kima wi sikwo paenan niuyaei, sikwo paeya niyaka bigna apiya kigimok apam, iikamim yipiki biyie nwowim, simiir bopwoniyan.

¹⁶ Mi kima simiir diisiimauu Adi Komii siir yai kibi kibi imiirin mi simiir whinkinsiis haiginu mi siyū wadie sibgu apanin hinin, piki hinin dimin ikin wadeyin sima wakaeyokna apanin. Mi kima ti dimin imiir tiri, mhoiia Kraisi siya swoki iti, kara wi karamar naingwona rani. Dimusi rani, kara ina ninokninkinin ti dimin taeminim kara tirim sima wi nae karamae nwo rani.

¹⁷ Kima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna api ya ini nae Adi Komii siir ninkin imiiaenan ywowa. Mhoiia kariirin inkamki tiowi mi kara ha naonami mi kariir nhieya ha naokiinainii mi ya tariigina ya naeyim kima ninkin imiiaeyim simiir idwo swokini haiginika. Mi tariigina kimiirin wi saeyar whinkinsiis haiginuwi Adi Komii siir wakaeyokna apamin kima tira saiir hiriinan mi kara wi maigimairga prasae nwo rani.

¹⁸ Mi ti dimin hiriinanin siya nimbiammi mi kima wi maigimairga kanaka dinkin o ta maigimairga kara nwowa saiir hiriinan. Iriig.

Pol siya Timoti siir boinkin

¹⁹ Kara ha naingwowi Biyan Inkam Komii siya kariirin wa kiwakii Timoti siir nikropkiyim mi iikam kimiirin siya nini kignakiyim mi sima wi tiriirar swoki iti mi ta

h̄iriinan saiirsika mhoīya kara w̄i h̄aini n̄inokn̄ink̄ini k̄ima wad̄ie nwowi m̄i Adi Komii siir wakaeyokna api m̄i kara w̄i māirḡimāirga k̄imakar nwowi.

²⁰ Kara Timoti siir h̄iriinan inkam nw̄ir karamaeka m̄i siya ini kariir h̄iriinan ywow̄in m̄i ta h̄iriinan saiirsika siya iikam k̄imiir wh̄ink̄insiis haiḡin̄uwam asi nāingwok̄in wad̄ie k̄ima sibgu ow̄im.

²¹ M̄i ȳim iki iikam nh̄ir̄im ȳim simamar nāingwonaek̄im ȳim sima digworaekwow̄im J̄isis Kraiis siir̄im simiir k̄ig rani.

²² M̄i k̄ima ina n̄inokn̄ink̄in̄im Timoti siya t̄i siȳu h̄iriinan̄in siir nwo rani, siya inkam wad̄iek̄in. Siya siyamar b̄i nāingwonaek̄in siya iikam k̄imiiram nāingwow̄ik̄in m̄i kariir̄in siya wh̄ink̄insiis haiḡin̄uḡin Adi Komii siir yaiȳim simiir nanaakn̄ink̄ii haiḡin̄uwam ȳinisim̄in siir ad̄ iir wh̄indiraerariȳin siir h̄iriinan.

²³ Mhoīya kara t̄i dim̄in taem̄in̄im kam ima t̄iran̄im kariir simiir̄in wa n̄inokn̄ink̄ini, kara minam nāingwok̄in Timoti siir̄in k̄imiiram n̄ikropkiȳim.

²⁴ Kara h̄irīiyar nāingwo t̄ibm̄ii k̄̄ni B̄iyan Inkam Komii siya kariir̄in wa wh̄ink̄insiis haiḡin̄uwi m̄i kara w̄i k̄im̄im̄inki rani, maeyauwa m̄i biȳie m̄ir̄īiya sima h̄ugr̄ipk̄ik̄ikaiya saiir t̄ir haiburgigsasauw̄im m̄i kara Timoti saika wa n̄iti k̄imiir k̄ignakiȳim.

²⁵ Kara minam nāingwowi Epafrodaitas siir̄in k̄imiiram waraur n̄ikropkiȳim. Siya kariir nom̄īyauḡin m̄i siya m̄i kara kr̄ira ini nw̄iruwar ywow̄iskiyo m̄i Adi Komii siir dim̄in taem̄in im̄iir̄in kr̄ir̄ar t̄irik̄im dim̄in biȳie saika n̄ink̄inyaeyaow̄im inkam̄in yaii n̄inīiȳin siya t̄iriya saiir h̄iriinan. M̄i biyar̄in, k̄ima siir̄in b̄idiyar iki ikropkiȳin m̄i siya ha n̄itin m̄i kariir̄in dim̄in taem̄in siya ini wh̄ink̄insiis haiḡin̄uni.

²⁶ Siya iikam k̄imiir wh̄ink̄insiis haiḡin̄uwam nāingwok̄in dimusi rani, k̄ima ha wakaek̄im siya maki niiḡin m̄i siya maka nīiȳim siya p̄i boriisopi k̄ima siiram nāingwoȳim̄yok̄im ta ma siya nii aiirsiȳin.

²⁷ B̄īya siya par̄ii par̄ii p̄i naow̄im m̄i siir̄in Adi Komii siya nāingwobunak̄in m̄i siya wh̄ink̄insiis haiḡin̄uḡin m̄i siya pain̄isi yaosi. Siya siiraramar b̄i nāingwobumbugin. N̄̄ngaka. Siya kariiram warar nāingwobumbugin m̄i ta h̄iriinan saiirsika siya naonami kara w̄i komii nouuboboin tani.

²⁸ M̄i ta h̄iriinan saiirsika kara siir̄in asi n̄ikropk̄isasauḡin k̄imiir k̄ignakiȳim m̄i k̄ima siir̄in w̄i h̄iriinan saiirsi k̄igw̄ini m̄i k̄imiir kwoin̄im w̄i māirḡimāirga nwow̄ini. M̄i k̄ima māirḡimāirga nwowi m̄i an kara w̄i māirḡimāirgar m̄i owi.

²⁹ M̄i siya waraur n̄imbin̄ii m̄i k̄ima siir̄in k̄igw̄ini m̄i k̄ima w̄i māirḡimāirga dwoki B̄iyan Inkam Komii siiram̄in yip̄iki siiram kiwaki karam nwow̄in siya naowam. M̄i k̄ima t̄i h̄iriinan inkam̄in siiram dāingwo inkam kom̄īiȳin siya.

³⁰ Dimusi rani, siya naosi b̄i nāingwoȳim̄yok̄in. Siya Kraiis siir dim̄in taem̄in̄im simiir̄si nāingwoȳim̄yok̄in m̄i siya naoni p̄iu asi nwok̄in m̄i k̄imiir igsopa ini siya yokwokairina m̄i siya kariir̄in pranae pranae b̄i wh̄ink̄insiis haiḡin̄uḡin m̄i ta h̄iriinan saiirsika siya maki asi niiḡin. Iriig.

3

Yip̄iki J̄isis Kraiis siir yai im̄iir wakaeyokna apiȳin ȳio inkam wad̄iek̄in

¹ T̄i kariir nom̄īyaūim, t̄iki nwokr̄ipkaigiȳim yaiȳim kara k̄imiir bōnkiyam t̄ir̄im ȳim t̄i sim. Dimusi rani, w̄im k̄ima B̄iyan Inkam Komii siirḡim m̄i k̄ima māirḡimāirga dwo! M̄i dim̄in taem̄in̄im yip̄iki b̄īya kara w̄inkiȳim yokwoni k̄imiiram m̄i tariinan̄in kara simiir̄ar swoki w̄inkik̄in. Kara t̄i yai k̄ibi k̄ibiȳim k̄imiir bōnm̄im̄aushi b̄i piyaok̄in. M̄i an kara ha nāingwowi k̄ima īnok̄inok̄in ta yai aiir wakae ya dim̄in k̄ibiḡik̄ibi aeyairga.

² K̄ima t̄i kam̄im dim̄in biȳiekak̄im yip̄iki wranan nwow̄im simiir̄si m̄intarao, k̄imiir kwoin̄im w̄i sim p̄i kiyaiisi m̄i w̄i t̄i h̄in̄in sima bōini k̄imiir m̄iōisim t̄i k̄itiyopn̄ir hai m̄i

ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan saiirsi nanmaiwarkainaei. Mi kima ti hiriinanin wim wi kimiir piu aiirar swoki tirbunaei.

³ Nim krɪma hɪnɪna naɪngwo tɪbmii kɪn tani krɪma krɪmiir miois imiir kitiiyopnɪr haii mi ti hiriinan siyɪuɪn krɪmiirin wi siya whɪnkɪnsiis haigɪnɪu rani, krɪma Adi Komii krɪmiir Wanɪn siir yɪnɪsɪsɪm nwowɪm. Nɪngaka. Mi iya Adi Komii siir naeyɪuɪn krɪmiir kwoɪnau tir nwokaiiyɪm mi krɪmiirin siyar whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwi Adi Komii siir inɪg iir hainanam mi krɪmiirin siyar mi iisiimauuwi hɪnɪnɪn nɪm krɪma Adi Komii siirgɪsiir yɪnɪsɪmkɪm. Mi dimɪn taemɪnɪm Jisɪs Kraɪs siya tɪrɪm krɪmiir krɪma sɪmiir nɪnoknɪnkɪni mi krɪma wi maɪrgɪmaɪrga prasae nwo rani. Mi nɪm krɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm ta saiirin, krɪma krɪmarɪn wi dig nwo rani, Adi Komii siir tɪrɪm mi siya krɪmiir nanmaiwarkainam ta sɪma boɪna krɪmiir miois imiir kitiiyopnɪr haiya saiirsi. Nɪngaka.

⁴ Mi kara ti dimɪn taemɪnɪm biya kara wakaeyokna apɪm kara Juda sɪmiir biyan siyɪuɪn siir dimɪn taemɪn imiir wakaeyokna apam naɪngwokɪswo mi kara wi sɪmiirar pi wakaeyokna apɪn mi kara ti hiriinan tɪrɪm pi boriisopi. Kam nɪhɪrɪm yɪm ha naɪngwowi sɪma Juda sɪmiir siyɪu iirar wakaeyokna apkrɪpkaii mi sɪma wi wadiyar sɪbgu owi mi an kara ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn, biya an kara ti siyɪu hiriinanɪm wadie sɪmiirsi nwokɪn. Mi ti siya siyɪu hiriinanɪn ɪni ti siyɪuɪn sɪma tɪrɪn ɪni siir haiburɪn.

⁵ Mi an kara ti hɪnɪna boɪnkɪn. Dimusi rani, iya kariir apua kariir naokainakiya, iya kara iiyɪm iriiyar kwoɪma nwowɪn mi sɪma kariir miois aiirin ɪna kitiiyopnɪr haiyɪm hɪnɪna nɪisiimauuwam an kara Adi Komii siirgɪn. Mi Jekopin yɪpɪkɪn sɪma dapiyɪn Isrel, siya kariir brougaekɪn. Mi an kara Bensameni pɪugana saiir inkamkɪn mi yɪo ɪni kaimwokikaimwowar ywowɪn, an kara Judani isidɪn siirgɪsiir inkamkɪn. Biya kara Farisimi isidɪn siir inkam nwowɪn kara Moses siir inkam nwowɪn kara Moses siir siyɪu komii siir yai whɪekakɪm yɪpɪki Adi Komii siya hauugiyɪm sɪmiirar wakaeyokna apkɪn.

⁶ Kara pi ti hɪnɪna boɪni, kara Adi Komii siirin dimɪn whoɪmoni bi tɪrkɪn mi iikamɪm Kraɪs siir yai imiir wakaeyokna apɪm sɪmiirin kara tɪoɪdwomaigɪm mi yɪpɪki siir pɪuganan ikɪm. Mi iikamɪm yɪpɪki kariiram kɪnankɪuɪm siyɪuɪn kara wakaeyokna apɪn Moses siir siyɪu komii siir yai imiir sɪma wi hiriirar boɪni, kara wadiɪkɪn mi kara dimɪn biyɪe bi tɪrkɪn.

⁷ Biya an kara ha naɪngwokɪn ti dimɪn taemɪn hɪnɪnam yɪm dimɪn komiigɪm mi tariinanɪn an kara hɪnɪna naɪngwo tɪbmii kɪni ti dimɪn taemɪnɪm yɪm dimɪn komii rani. Dimusi rani, tariinanɪn kara Jisɪs Kraɪs siiram naɪngwo tɪbmii kɪni mi kariirin wi siya whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwi wadie sɪbgu owɪm.

⁸ Dimusi rani, kara hɪnɪna naɪngwo tɪbmii kɪn tani ti dimɪn taemɪn hɪnɪnɪm yɪpɪki biya kara napɪm yɪm dimɪn komii rani mi an kara hɪnɪna naɪngwo tɪbmii kɪni ti dimɪn taemɪn hɪnɪnɪm yɪm dimɪn komii rani. Dimusi rani, an kara ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn kara Jisɪs Kraɪs siir wakaeyokna api mi dimɪn taemɪnɪm iikamɪm yɪpɪki Adi Komii saika nwowɪm sɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwɪm biya yɪm siya bɪdi ikwokopougigɪm. Mi kara ti dimɪn taemɪn hɪnɪnɪm sɪmiirin digɪumii bɪdi haimriyɪugigɪm mi kara sɪmiirin ha naɪngwowi yɪm ɪni dimɪn biyɪekɪbiyɪe ywowɪm mi ta hiriinan saiirsika kara Jisɪs Kraɪs siirgɪsiirara asi wakaeyokna api.

⁹ Mi tariinanɪn kara Moses siir siyɪu komii siir yai imiir swoki wakaeyokna ap rani mi Adi Komii siya wi ta hiriinan saiirsi boɪn tani kariirin dimɪn whɪrki bi kimbugɪn mi ta siya boɪna kariirin hɪnɪn kara dimɪn whɪrki bi kimbugɪn ya dimusi rani, kara Kraɪs siir yai imiiram naɪngwo tɪbmii kɪngɪn mi tariinanɪn kara ɪni siir pɪugan aiir nwowɪn.

¹⁰ Kara ti dimɪn hɪnɪnɪm sɪm naɪngwokɪn. Kara Jisɪs Kraɪs siir sɪbgu ɪnoknɪnkɪnam tɪrkɪn mi kirɪe komiia siya haiya iya siya ɪe hɪr haiburgigɪn mi ha swoki ɪnsiɪn ɪdwowɪn. Kara saika ɪrɪpa bɪdi yamasu kɪkɪnɪn mi kara ti dimɪn biyɪe biyɪeyɪm mi kɪmpɪpɪsuwa siya haiyɪm hiriinan haiyamar mi aɪngwowi.

¹¹ Kara ti dimɪn taemɪn imiirin mɪnam tɪri, iya kara naowi kariirin wi siya nanmai-

warkainaei mi kara wi omwaiyar swoki waiyaei mi wi saikar nwowi. Iriig.

Pol siya minam naingwokin Jisis siir hiriinan inkam kibi nwowim

¹² Kara pi hiniina boin tani kara siiram bidi wakaeyokna apin, kara tira saiir hiriinan mi an kara inkam kibi bidi ywokiyin. Nningaka. Kara ina niki mirii ninkiyaei kripkaiyin ti dimin taemin imiir wakaeyokna apam mi ta hiriinan saiirsika kara wi Kraisi siir hiriinan asi nwowi dimusi rani, siya kariir bidi yimbini siir inkam nwowim.

¹³ Ti kariir nomiyauim, kara hiniina naingwo rani, kara inkam kibikikibikin. Nningaka. Mi kariir dimin taeminim biya kara nonkwoim simiirin digumii bidi haim-riyugigim mi kara ti diminim mhoiya digi digi nwowaiginuwanim simiirgi simiiramar naingwo iski.

¹⁴ Kara ini ti kamim yipiki ninkikin iwitiyim dimin haiyam ini simiir hiriinan ywowin. Mi ta hiriinan kara nwowa, kara ti nu iir asi nwowi. Kara Adi Komii krimiir Wanin siir wakaeyokna apikin mi ta hiriinan saiirsika mhoiya siya dimin taeminim yipiki siya niki imbinim kariir wi hiriinan saiirsi haii. Dimusi rani, miya Jisis Kraisi siya tira saiirsika mi Adi Komii siya kariirin wi hiriinan saiirsi nimbini omin ninomor kou hir nwowin siir nwoyokiyokiikaeyamim inokininokin.

¹⁵ Mi krima whiekakarim yipiki ha niki aingwo tibmii kripkaiyim Adi Komii siiram nim ti kwoin hiniinin kara boinkiyin siirarar dwo iski. Mi kimiir kwoinim yapa yapa nwoprigin mi Adi Komii siya iripi hiriinan ti diminim kara boinkiyim kimiir wi simiirar mi isiimauuwi mi kima wi haningin sibgu inokninkini.

¹⁶ Krima ti dimin kungikininim Adi Komii siya nisiimauuim simiirgisimiirarar wakaeyokna ap iski mi iripi hiriinan krima ti siyuin ti tariinan krima ninokninkinin siirarar dwowiski.

¹⁷ Ti kariir nomiyauim, krima iikamim yipiki Biyan Inkam Komii siiram naingwo tibmii kniyim, krima siyuin kima nwowanin siir nisiimauugin. Mi ti hiriinan siyuin siir kigi mi wi hiriyyar dwokripkai mi iripi hiriinan ti iikamim yipiki kariir siyu iir napiyim mi hiriinan tiriirim simiirin sibgu timi kigrirao.

¹⁸ Dimusi rani, kara ta yaiya aiirin ii kasa kasa bi boinmimauugin kara hirankar boinmimauubumbunaniyin mi ini tariinanar yadigniyin mi tariinanin iripi hiriinan kara ini oubgakar swoki boinouugiyin. Mi tariinanin iikam whiekakarim yipiki Adi Komii siir inig hainaniyim kimaka, siyuin sima nwowiyim kimaka yo ini Jisis Kraisi siir sauan omomim sima nwowiyin ini hiriinan ywowin. Mi siyuin sima nwowiyin sima yaibu Jisis Kraisi siya naowa paeyin hiiniya nioninkinin si saiir niewaiyugim.

¹⁹ Adi Komii siiram naingwokwonanaeni hanin aka, sima inokininokin dimin taeminim simiir kwoinki naingwowyim simiiram naingwokwonanaeyim. Mi ti dimin taemin hiriinanim iikam nhir imiir tiri nididgak sima nwowam mi ti iikamim sima inokininokin ti dimin hiriinanim simiir simiira hainopyaeyao boinkripkai. Mi simiir kwoinim ini ti nuin siir digworaekwo imiiram yamkiyim. Mi ti Adi Komii siir dimin taemin imiirin yo ini nningaka ywowin. Mi ti hiriinan saiirsika, tiriiginin hiriinan tiri mi sima omin ninomor kou hir nwowin siir namim wi dig nwo rani, Adi Adi saika nwowam. Mi sima inokininokin wi miyiknan nwo rani mi sima wi Adi Komii saika nwo rani, wi yapa yapa nwowi.

²⁰ Mi. Dimusi rani, nim krima omin ninomor kou hiranin siir hirankim mi krima Jisis Kraisi siiram nwokwokini krimiir Biyan Inkam Komiiyin, krimiir nanmaiwarkainan inkamin mi siya omin ninomor kou hiranin siir hiranki krimiirsi nitkin.

²¹ Mi ta siya nuunainii nua tiriir mi ta krimiir pua nu tirana ya wi siya kisina owaiginuwi ninomor kougikou hiran pua aiir siir piugipua saiir hiriinan nwowam. Siya ti hiriinanin wi siir kirie komiia saiir kirieni tiri. Mi ta kirieya siya saiir kirieni tirkin siya ti dimin taemin imiirin mi sima wi siir in ara nonkwo digi. Iriig.

4

Iikam kima maingimairga mi kwoin whirua dwo mi dimin taemin kibi kibi imiiram daingwo

¹ Mi ta hiriinan saiirsika, ti kariir nomiiyauim, kima yipiki kara naingwokwonanaeyim, kariir kwoin komiiyin nitam naingwowi kimiir kignakiyam mi kara ini maingimairga kimiiramar mi owin mi ini kimiir inig iirar mi hainankiyin mi wim kima ini kariir miya saiir paenidnan ywowim. Mi kimiir naingwo tibmiya kirie hiriyyar dwokripkai siiram in dimusi rani, dimin taeminim kara boinmimauuwim kimiir simiirsika.

² Yuodia Sintiki kowiirin, kara pi igao yai boinki! Kowa iripa dongwomamair ae mi Biyan Inkam Komii Krais siiram wakaeyokna apim kwoin whiruwar dwoki.

³ Kara kariir nomiiyau kibiyo kowiir boinkii yipiki biya kanaka miriyo ti dimin kaimwowim simiir, kowa ti wig iso sowiir whinkinsiis haiginiu sowa kwoin whirua nwowim. Dimusi rani, kariirin sowa isairar whinkinsiis haiginiugo Adi Komii siir yai win kibiya saiir nanaakninkii haiginiuwim, Klemen saika. Mi kimiir iikam nhirim kariirin sima warar whinkinsiis haiginiugim mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiir inigim Yokwo Komii saiir hir winim simiir asi ninokninkini. Mi tiriiginim yipiki kwoin win haiyim wim kima ini siir yinisisim ywowim.

⁴ Kima maingimairga dwo Biyan Inkam Komii Krais siiram. Kara kimiirin pa swoki boinkii, kima maingimairga dwo.

⁵ Wi kimimin tani Biyan Inkam Komii Jisis Krais siyan wi sipi swoki iunaiinii nua tiriir. Mi ta hiriinan saiirsika, wi hiriinan asi tiri mi wi iikam whiekakim simaka nongwomamair aei.

⁶ Mi kima whiekakim dimin taemin whiekakam kipi naingwokwonanaei mi Adi Komii krmiir Wanin siiram srii ti dimin taeminim kima boiniyim kima haiyam. Mi iya kima Adi Komii saika boini mi kima siiram srii mi ti diminim saeya tirim simiirsi boin wadieki siirin.

⁷ Mi ta hiriinan saiirsika ta Adi Komii siir nongwomamair aeya yipiki wi ninokninkin karamae krma nwowi mi kimiirin wi saiir kirieni whinkinsiis haiginiuwi mi wi siya kigriraowi kimiirin mi kima wi maingimairga nwowi mi wi dimin kibi kibiym simiiraramar naingwowi. Dimusi rani, nim krma Krais saika bidi yamasukikinim.

⁸ Mi ti nwokripkaigiyen yayim kara kimiir boinmimauwanim yim ti sim, kima ti dimin taeminim niksise karam nwowiyim simiiram in nhami nhami kipi naingwo mi yi tiriiginin yio kaimwowaigin. Mi dimin taeminim yipiki Adi Komii siya naingwowyim yim wadiekim mi dimin whirki bi mi kimbugim, kaimwo kinaigim mi yipiki iikam nhirmi whinkinsiis haiginiuwiyim. Mi kima dimin taeminim Adi Komii siya mi iikam ikim maingimairga simiir nwowaiginiuwiyim simiiram daingwo mi dimin taeminim yipiki wadie nwowiyim mi ta hiriinan saiirsika iikamim simiir kwoinim simiir asi wakaeyokna api. Mi piki hinin dimin ikim wadie nwowim ti diminim simiir hiriinan mi kima wi ti simiiraramar daingwo iski.

⁹ Mi dimin taeminim yipiki kara boinmimauuwim kimiir mi kima mi kiga kariir simiir wakaeyokna ap mi kima simiir wakaeyokna api mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiirin wi maingimairga asi nwowaiginiuwi mi siya wi ini hanin kimiir kwoin imiir kwirii idwokaii. Iriig.

Pol siya iikamim Filipai hiranim maingimairga simiir nwokin. Dimusi rani, sima dimin taemin siir hauugim siir whinkinsiis haiginiuwam

¹⁰ Kara maingimairga prasae bi nwokin Biyan Inkam Komii Krais siiram in. Dimusi rani, biya kima kariir whinkinsiis haiginiuwam naingwokim. Biya kimar boininkinunanayin kariir mi ini tariinanar yadigniyin mi kima nhami nhami bi boinkim

hɪnɪnɪn kɪmɑ kɑrɪɪr wɪn kɪnsɪs haɪɪnɪu wɪm wɪ dɪg nwo rɑnɪ. Mɪ tɑrɪɪnɑnɪn kɪmɑ kɑrɪɪrɪn ɪnɑ swokɪ wɪn kɪnsɪs haɪɪnɪu wɪm.

¹¹ Kɑrɑ tɪ dɪmɪn tɑɛmɪnɪm kɪmɪɪr bɪ bɔɪn mɑuugɪm. Dɪmʊsɪ rɑnɪ, kɑrɑ dɪg wɔrɑɛk-wowɑm wɪhɑwɑɛkɪn. Kɑrɑ ɪnɑ nɪnɔknɪnkɪnɪn mɪ kɑrɑ sɪmɪɪrsɪyɪn nɑɪngwɔyɪm yɔk rɑnɪ kɑrɑ wɪ mɑɪrgɪmɑɪrgɑr nwo wɪ sɪmɪɪrɑmɪn.

¹² Kɑrɑ ɪnɑ nɪnɔknɪnkɪnɪn sɪyɪuɪn ɪnkɑm pɑɛprɪkɑbnɑn mɪ owɪyɪn sɪɪrɪn mɪ ɪnkɑmɪn dɪg wɔrɑɛkwokɪ nɑokɪngugunɑnkɑɪ ɪkɪn. Kɑrɑ ɪyɪm mɪ omɪm kɑrɑ nwo wɪyɪm sɪmɪɪrɪn ɪnɑ sɪbgʊ ɪnɔknɪnkɪnɪm mɪ kɑrɑ mɪhɪgɪ mɪ ɑowɪ mɪ kɑrɪɪr mɪhɪyɑ sɑɛyɑ mɪ kɪnɪu wɪ, yɪɔ kɑrɑ pɑ nɪnɔknɪnkɪnkɪɪ kɑrɪɪr kwɔɪnɪn mɑɪrgɪmɑɪrgɑ sɪyɑ nwo wɪyɪm.

¹³ Mɪ tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm kɑrɑ sɪmɪɪr tɪrɪ wɪ dɪgɑr nwo wɪ yɪpɪkɪ kɑrɑ bɔɪn mɪmɑu u wɪm kɪrɪɛyɑ Krɑɪs sɪyɑ hɑu u wɑ kɑrɪɪr mɪ kɑrɪɪr kwɔɪnɑu kɪnɪrkɑɪ hɑɪɪnɪu wɑ sɑɪɪr kɪrɪɛnɪ.

¹⁴ Kɪmɑ kɑrɪɪrɪn bɪm bɪu wɪ bɪ tɪrkɪn mɪ ɪyɪm dɪmɪn bɪyɪɛyɪm kɑrɪɪrɑm nɪmbɪnɪyɪm mɪ wɪm kɪmɑ kɑrɪɪr bɪdɪyɑr mɪ wɪn kɪnsɪs haɪɪnɪu wɪm.

¹⁵ Bɪyɑ ɪyɑ kɑrɑ nʊ hɑmɪɪ Mɑsɛdɔnɪɑ hɪr hɑɪbʊrgɪgɪn ɑdɪ Kɔmɪɪ sɪɪr yɑɪ wɪn kɪbɪyɑ sɑɪɪr bɔɪn mɪmɑu u wɑm mɪ Fɪlɪpɑɪ kɪmɪɪr ɪkɑmɪm kɑrɪɪrɪn dɪmɪn tɑɛmɪnɪm kɪmɑ kɪmɑr hɑuugɪkɪn, sɪyɪuɪn ɪkɑm kɪm sɪm hɑu u wɪyɪn sɪmɪɪr nɔmɪyɑu ɪmɪɪr sɪɪr hɪrɪɪnɑn. ɪkɑmɪm ɪkɪ om nɪhɪrɪm sɪmɪm yɪm kɑrɪɪrɪn dɪmɪn sɪm wɪhɪr bɪ swokɪ hɑu u mɪmɪnkɪm ɪnɪ kɪmɑ kɪmɑr ywɔwɪskɪyɪm.

¹⁶ Bɪyɑ ɪyɑ kɑrɑ om Tɛsɑlɔnɑɪkɑ hɪr nwo wɪn mɪ kɪmɑ kɑrɪɪr bɪdɪyɑr mɪ wɪn kɪnsɪs haɪɪnɪu wɪm mɪ dɪmɪn tɑɛmɪn kɑrɪɪrɑm bɪdɪyɑr mɪ hɑuugɪyɪm mɪ ɪnɪ kɪmɑ kɑɪm wɔwɑr swokɪ hɑuugɪyɪm dɪg wɔrɑɛkwowɪm kɑrɪɪr wɪn kɪnsɪs haɪɪnɪu wɑmɪn.

¹⁷ Kɑrɑ yɑɪ kɑrɑmɑɛkɑ kɪmɑ dɪmɪn tɑɛmɪn kɑrɪɪrɑm kɪmɑ mɪ hɑuugɪyɪm kɑrɑ hɑ nɑɪngwɔwɪ ɑdɪ Kɔmɪɪ sɪyɑ kɪmɪɪrɪn dɪmɪn mɪyɪk mɪyɪk ɪmɪɪrɑr hɑuugɪn. Dɪmʊsɪ rɑnɪ, tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm kɪmɑ tɪrɪm kɑrɪɪr sɪmɪɪrsɪkɑ.

¹⁸ Kɑrɑ dɪg wɔrɑɛkwɔ kɑsɑ bɪ hɑɪwɪnkɪn ɪnɪ tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm kɑrɑ nɑɪngwɔwɪm kɑrɑ hɑɪwɪnɑm ɛpɑfrɔdɑɪtɑs sɪɪr ɪnɑnkɪn yɪpɪkɪ tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm kɪmɑ nɔnkwɔ hɑuugɪyɪn kɑrɪɪr nɪnɪ hɑuugɪyɪm ɪnɪ sɪmɪɪr hɑɪbʊrɪn. Mɪ tɑrɪɪnɑnɪn kɑrɑ dɪmɪn wɪhɪrɑm wɪhɑwɑɛkɪ rɑnɪ. Mɪ tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm kɪmɑ hɑɪngɪrɪyɪu hɑɪɪnɪm kɑrɪɪrɑm yɪm mɑɪrgɪmɑɪrgɑ kɑrɪɪrɑrɑ bɪ nwo wɑɪgɪnɪugɪm yɪm ɑdɪ Kɔmɪɪ sɪɪr wɑrɑr nwo wɑɪgɪnɪugɪm mɑɪrgɪmɑɪrgɑ. Mɪ tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm yɪm ɪnɪ tɪ dɪmɪn kɪbɪ kɪbɪyɪm pɪuɪɪ mɪyɪk wɪhɑkɪyɪm ɑdɪ Kɔmɪɪ sɪɪr nɪnkɪn ɪmɪyɑɛyɪm ɪnɪ sɪmɪɪr hɪrɪɪnɑn ywɔwɪm.

¹⁹ Dɪmʊsɪ rɑnɪ, kɪmɑ dɪg wɔrɑɛkwɔ kɑrɪɪr hɑuugɪkɪm mɪ kɑrɪɪr ɑdɪ Kɔmɪɪyɪn yɪɔ ɪrɪɪpɪ hɪrɪɪnɑn yɪɔ wɪ dɪg wɔrɑɛkwɔ kɪmɪɪr mɪ hɑu u wɪ, tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm kɪmɑ hɑɪnguguwɪm kɑɪm wɔkɑ. Dɪmʊsɪ rɑnɪ, kɪmɑ ɪnɪ Jɪsɪs Krɑɪs sɑɪkɑr yɑmɑsukɪkɪnɪm mɪ kɪmɑ tɪ dɪg wɔrɑɛkwowɪm ɑdɪ Kɔmɪɪ kɪmɪɪr Wɑnɪn sɪyɑ kɪmɪɪrɪn wɪ prɑnɑɛprɑnɑɛ nɪk bɔɪn mɑmɑɪr hɑɪɪnɪu rɑnɪ mɪ kɪmɑ wɪ sɪmɪɪrɑm wɪhɑwɑɛ rɑnɪ sɪyɑ kɪmɪɪrɪn wɪ kɑsɑ kɑsɑ hɑu rɑnɪ.

²⁰ Hɑ wɪt, kɪmɑ kɪmɪɪr ɑdɪ Kɔmɪɪyɪn sɪɪr ɪnɪg ɪɪrɑrɑr hɑɪnɑnɪ. Dɪmʊsɪ rɑnɪ, sɪyɑ wɑdɪɛkɪwɑdɪɛkɪn. Mɪ yɑɪm wɔkɪyɑɪm wɔwɑn ɪnkɑm kɪn. ɪrɪɪg.

Nɪkɔpkɑɪgɪyɑn yɑɪmɪrsɪsɪm kwɪsuwɑɔ Pɔl sɪyɑ bɔɪnɪyɪm sɪmɑ

²¹ Kɑrɑ mɪ kɑrɪɪr nɔmɪyɑuɪm tɪrɑn ɪmɑ, kɪmɑ kɪmɪɪrɪn yɑpɑ yɑpɑ nɔk bɔɪn mɑmɑɪrgɪ kɪmɪɪr nɔmɪyɑu wɪm wɑrɑurɑnɪm kɪmɪɪrɪn yɪpɪkɪ Jɪsɪs Krɑɪs sɪɪr wɑkɑɛyɔk nɑ ɑpɪyɪm, kɪmɑ kɪmɪɪr nɔk bɔɪn mɑmɑɪrgɪ.

²² ɪkɑm wɪhɛkɑkɪm tɪrɑnɪm yɪpɪkɪ Krɑɪs Jɪsɪs sɪɪr wɑkɑɛyɔk nɑ ɑpɪyɪm sɪmɑ kɪmɪɪr nɔk bɔɪn mɑmɑɪrgɪkɪm. Nɪhɪrɪm yɪpɪkɪ Krɑɪs sɪɪr wɑkɑɛyɔk nɑ ɑpɪyɪm yɪpɪkɪ ɪnkɑm kɔmɪɪ Sɪsɑ sɪɪr mɪrɪyɪm, sɪmɑ kɪmɪɪr nɔk bɔɪn mɑmɑɪrgɪkɪm.

²³ Kɑrɑ Bɪyɑn ɪnkɑm Kɔmɪɪ sɪɪrɑmɪn mɪnɑm sɪɪgɪn sɪyɑ sɪɪr nɑɪngwɔbʊmbʊ ɑɪɪr hɑu u wɪm mɪ sɑɛyɑ wɪ kɪmɪɪr kwɔɪnɑu wɑrɑurɑr nwo kɪ ɔkrɪpkɑɪgɪyɑmɪn. ɪrɪɪg.

KOLOSI

Mi iya Pol siya mi biye om komii Rom hir miriyyin mi siya ta yokwowa ha wankikin iikamim naingwo tibmiyyim om komii Kolosi hiranim simiiram. Mi siya ta yokwowa inkam nwisso Tikikas mi Onisimas sowiir hauugi mi yo sowa kimidiniya iikamim naingwo tibmiyyim om Kolosi hiranim simiir ini hauuu. Pol siya hinina wakaewin kam nhirim niksisaeyim ini simaka hir nwowim mi iikamim naingwo tibmiyyim simiirin sima boinkim hinin Kraisiya Adi Komii rani mi Jisis siir inig iir kipi hainan. Mi hanngi niuwi wi iki paekwosimim mi dimin kirie kirie nhirim ninomor kouanim wi sim inigim sim ti hainanam. Mi simiir ogmwoim wi simiiram nwoki huim mi wi simiir siyu imiir nwoki apim. Mi inkamim Epafra nikuwiyin ha namim mi Pol siirin siya ini boinu hikim iikamim naingwo tibmiyyim om Kolosi hiranim simiir nimbiamim. Mi ta hiriinan sairsika Pol siya ta yokwowa sair asi wankikin, siya minam wankikin ti niksisaeyim simiir nikwowaisiigiyim mi simiirin Kraisi siirarar boinim hinin iikamim naingwo tibmiyyim om Kolosiya hiriirin siya nikropkikin. Iriig.

Yokwowa Pol siya wankiya Kolosi hiran iikam imiiram saeya

¹ Kara Polkin, kara Jisis Kraisi siir aposel inkamkin. Adi Komii krimiir Wanin siya biyar naingwokin kariiram kiwakiyamim aposel inkam nwowam mi siya kariirin sairar nimbingin siir mi aiir miriyyamim. Kara mi kariir nomiiyau ieya Timoti

² ta yokwowa krira win hauugika iikamim Adi Komii siirim om Kolosi warauranim kimiiram. Nomiiyau miyikim yipiki Jisis Kraisi saika namasukikinim, krira kririir Adi Komiiyyin siiram srigi kimiirin wi siya nwoki hauuwim naingwobumbu mi wi iripa nwoki ongwomamair aeyim. Iriig.

Pol siya Adi Komii siir boin wadiekikin. Dimusi rani, iikamim om Kolosi hiranim sima Kraisi siir yai imiir wakaeyokna apkim

³ Mi krima inokininokin Adi Komii siiram kwisboinanae mi krima Adi Komii siirin boin wadieki, ti Adi Komiiyyin yipiki krimiir Biyan Inkam Komiiyyin Jisis Kraisi siir Adin. Dimusi rani, wim kima siir wakaeyokna apkim. Mi ti Adi Komiiyyin yo krimiir Biyan Inkam Komiiyyin Jisis Kraisi siir Adgin.

⁴ Krima Adi Komii siir boin wadieki. Dimusi rani, krira hinina wakaeko iikamim sima hinina boinkim, kima Kraisi Jisis siir yai imiiramim ina sibgu aingwo tibmii kinim mi kima iikam nhirim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim simiiramim ina naingwokwonanaeyim mi kima simiirin ina mi whinkinsiis haiginuwim.

⁵ Dimusi rani, wim kima ti dimin kibi kibi imiir nwokwokini yipiki Adi Komii siya diriraerarkwokinim siir om hiranim kimiiram, kimiir hauuwam. Biya iya Adi Komii siir Yai Win Kibiya kimiiram waraur nita, kima sair yaimwokiyaimwowim bidiyar sibgu inomokninkinim.

⁶ Mi bidi bidiniyarim iya kima ti dimin kibi iir wakaeya bigibi Adi Komii siya tirin iikam krimiir mi kima hiriyyar yaingwo tiki yayim yim yai kaimwo imargim mi ta Adi Komii siir Yai Win Kibiya kimiir bopwo waraurin wi nae sapi budi mi hinda tinda ti nu iirarin wi hiriyyar ninyokii irkaki mi iikamim Adi Komii siir yai aiir wakaekii, mi yayia wi simiir whinkinsiin haiginuwi.

⁷ Epafra kimiiir inkam kibiyin, ti dimin taemin hinin kimiirin siya boimimauugim siya Adi Komii siiramim krimaka bi miriigin mi siya krimiirin ini hiriyyar whinkinsiis haiginukripkaiyin Kraisi siir yai imiir nanaakninkii haiginuwam.

⁸ Mi siya ha nitin kririiram mi siya krimiir ini boini, Adi Komii siir naeyuin simiirin siya whinkinsiis haiginuwi iikam nhirim simiiram naingwokwonanaeyim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apim. Iriig.

⁹ Mi iya krira ti dimin taeminim simiir wakaeyim mi krima inokinokin Adi Komii siiramar sriinanaei iikam kimiiram. Krira Adi Komii siiram in minam srii siya wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginuwim mi ta hiriinan saiirsika kima wi haningnin sibgu inokninkini dimin taeminim siya naingwowim kima wakaeyokna apam. Adi Komii siir naeyuin wi siyar hurworwokai haiginuwi kimiir kwoin imiirin mi kima siir dimin taemin imiirin wi haningnin sibgu inomokninkini.

¹⁰ Mi ti digworaekwowim simiir ninomokninkin digi mi kima ti dimin taemin imiirin wi haningi tiri. Mi kima ti miyim yipiki Adi Komii siya boinim kima tiram simiirin wa sibgu wakaeyokna api mi ta hiriinan saiirsika siya wi big nasmirwaiya asi nwowi kimiiram. Mi ta hiriinan saiirsika kima iki mi kibi kibiyim wi asi mrii. Mi kima Adi Komii siirin wi haningi sibgu inokninkini.

¹¹ Adi Komii siya kirie komiigakin mi siya digworaekwo whiekakim simiir tirim wi digar nwowi mi krira Adi Komii siiram dimin minam kwis boini mi ha mi srii, siir kirieya siya wi kimiir hauuwi mi iikam kimiirin wi saeya whinkinsiisi mi maingmaingma mi owamin kimiirin ti dimin biyie biyeyim sima tirka windi.

¹² Kimiir kwoinim kwoin miyim yipiki miyikin sasar dwo mi krimiir Adi Komiiyin siir boin wadieki. Siya siyargin wadie kimiir nwowaiginuwiyin mi ta hiriinan saiirsika kima dimin taeminim siya nimbiniim kimiiram kima haiyam wi simiir asi haii. Siya wi iikam kimiir hauugii mi krimiirin wi warar mi inkin hauugii ti digworaekwowim siir omanim yipiki wadie paeni hanin niuyam mi dimin biyieki nwokai karamae nwowim.

¹³ Mi iya krima Setan siir aowa nwowa, krimiirin Adi Komii siya nanmaiwarkainakim mi ta hiriinan saiirsika krima wi siir yinisimin yipikin siya naingwokwonanaeyin wi siir aowa asi nwowi.

¹⁴ Adi Komii siir yinisimin krimiir dimin biyeyim simiirsi naokin mi krimiirin siya nanmaiwarkainakin Setan siir aowa nwoi. Mi ti hiriinan tirin mi siya krimiir dimin biyie imiirin asi haiyoprimdiyumiigikim. Iriig.

Krais siya Biyan Inkam Komiigin mi siya dimin taeminim krimiir whinkinsiis haiginuwam asi tiri

¹⁵ Mi krima Krais siir kigi, mi krima wa nwoki inokninkinim Adi Komii siya paningnin. Dimusi rani, Krais siya Adi Komii siir hiriinanaargin yipiki iikam krima kig karamae nwowiyin. Siya ini sakisair ywowin mi dimin taeminim Adi Komii siya nonkwokwowim ini siyar kigirkakin.

¹⁶ Dimin taemin whiekakim yim ini Krais siyar kigirkakim dimusi rani, dimin taeminim ninomor kouanin mi nuan ikim yim siya siyar nonkwokwoswokim. Digworaekwo whiekakim siya nonkwokwowim nhirim yim tisi krimar kigim mi nhirim krima simiir kig rani. Yim ti paekwosim mi naeyu minim mi digworaekwo nhir ikim yim sima. Adi Komii siyar tirikin Krais siirin ti digworaekwo whiekakim simiir tiramin mi ta hiriinan saiirsika ti digworaekwo whiekakim yipiki nu iir nwowim mi kou nwo ikim yim Krais siir inig iir asi hainanprapraskikim.

¹⁷ Biya dimin taemin ima nwowa mi yo siya ha mi okin mi siya dimin taemin whiekakim simiir asi kigirkakin simiir maeyau imiirar sibgu okripkaiyim.

¹⁸ Siya ini iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim ini krimiir mwonan ywowin mi nim krima ini siir piunan ywowim. Siya siyargin dimin taeminim Adi Komii siya tiriyim iikam krimiir yipiki siir yai imiir wakaeyokna apiyim simiir bwamkibwamin. Krais siirin Adi Komii siyar hidninsiin idwokin yipiki biya niki aonamin mi siyargin bigibi ninsiin idwokin ie hirankin mi ta hiriinan saiirsika siya iki dimin taeminim simiir kigiraowan inkam asi nwokin mi nu ninomor sowiir digworaekwowim simiir kigiraowamin inkam nwirki bi nwokin siir kouwin. Nningaki nninga kunga.

19 Tiki yayim yim yaimwowaigim. Dimusi rani, Adi Komii siya ha naingwokin siir yinisimin siya siirgisiir i iirar kwirii iski.

20 Dimin taeminim yipiki Adi Komii siir sau omomnan nwowim, yim siya bidi yimbingiyim ti dimin taeminim mi iikam ikim, yipiki ti nu iir nwowim mi yipiki ninomor kou mi o ikim. Mi ta hiriinan saiirsika Krai siir nhieya yipiki paeyin hiiiniya niriioninkinin si naokiinainiya saeyar nikworipukimaigigim ti dimin biyie imiirin mi ta hiriinan saiirsika simiirin kwoin whirua asi nwowaiginiugin.

21 Mi biya iikam kima Adi Komii siiram bi naingwokim mi kima siir bi wakaeyokna apkim. Wim kima dimin biyie tirkim.

22 Mi Krai siya paeyin hiiiniya niriioninkinin si naokin. Mi ti hiriinan siyiuin Adi Komii siya kimiir asi tirkikin kwoin whirua saika nwowam. Krai siya tiriiginin iikam kimiirin iya siir piu aeya naonama saiir kirieni tirkin mi ta hiriinan saiirsika siya kimiirin asi tirkikin dimin whirki kimbu kamae Adi Komii siir whwonkamidan. Mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiir kwoin imiirin wi ha nwoki aingwowi kimiir kwoinim wadiekim dimin biyie whirki bi kinyiskaigikim. Mi kimiirin wi dimin biyie whir inkam nwirki swoki boin huriiyu rani. Ningaka.

23 Mi kima Jisi Krai siiram hiriyar naingwo tibmii kinanaei mi kimiir kwoinim whwowisa nwo karam nwowi mi kimiir naingwo tibmiiya kirie hiriyar nwokripkaii dimin whirki kinyiskai kamaeya nwowi mi kicina kamae nwowi, Adi Komii siir yinisimin kimiirin wi siya niku nami Adi Komii siir whwonkam ida hiriir. Mi kima Adi Komii siir Yai Win Kibiya saiir wakaei mi kima wa nwokwokini ti dimin kibi kibi imiiram yipiki Adi Komii siya nimbiniim kimiiram. Mi ta Yai Win Kibiya Adi Komii siir iikamim simiira ya ti nuin siirin hinda tinda bidi boinmimauu diga. Kara Polkin, an kara iriipi hiriinan ta Yai Win Kibiya saiirin iikam imiir bidiyar mi boinmimauuwa. Iriig.

Pol siya iikamim om Kolosi hiranim simiir whinkinsiis haiginiugin

24 Kara hik kimiirsiyar mi haigi wandi mi kariirin ha mi igbumbugi wandi mi kara pi maigimairga mi owi. Biya Jisi Krai siya kariirin hinina boinkin, kariir iikamim, yipiki kariir piunan nwowim, simiir hika ya wi kimiiram niti kimiir piu imiir kimpipisu haiginiuwam. Mi iiyim kara ta hiriinan hik aiir haiyin, ta hika biya Jisi Krai siya haiya saiir idwo swoki inkin haigingikin digidig simiir nwokiyam. Mi ta hiriinan saiirsika kara maigimairga asi nwowi ti hik hiriinanim simiirsi haiyim kimpipisu.

25 Biya kariirin Adi Komii siya nimbingikin siir yai kibiya saiir nanaakninkii haiginiuwim mi ta hiriinan saiirsika, kara iikamim Adi Komii siir pugana saiirim simiir asi whinkinsiis haiginiugim inkamin nwirni mriiyin mi iikam nhirmi whinkinsiis haiginiuwiyin siir hiriinan.

26 Biya ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa ya iikamim simiirsi haigiprakaigim. Mi tariinanin Adi Komii siya ta siir yaiya saiir yaimwokiyaimwowa ya siir iikam imiir bidi yisiimauuwim.

27 Siya krimiir nisiimauuwam naingwokin yipiki siir iikamim mi krma ta yai kibikikibi imiirim wa nwoki sibgu inokninkinim mi wi iikamim Isrel simiir pugana saiir kamaeyim wi simiir nwoki whinkinsiis haiginiuwim. Mi ti yayim yipiki niki haigiprakaiyim yim ti sima Krai siya ini ini hanin kimiir kwoin imiir kwirii idwokayin iikamim yipiki Juda iikam tani mi ta hiriinan saiirsika, kima maigimairga asi nwokim mi wim kima iya Adi Komii siya hauuwana siir dimin miyik miyik imiir, simiiram nwokwokini mi siya wi kimiir hainanprapraskii.

28 Mi ta hiriinan saiirsika, iikam krma iki omom omomim simiir asi nami simiirin Krai siir yai aiir boinmimauuwam. Krma simiirin hinina boin, sima dimin biyeyim simiir kwoinaw nwokaiyim simiirin digiumii haimriyugig. Mi krma simiirin Krai siir yai kibi kibi imiir dsiisiimauu. Mi krma ti dimin hiriinanim simiir tiri mi krma wi iikamim simiir tiri sima wakaeyokna apam Krai siir yai imiir sima tira saiir hiriinan.

²⁹ Kara ti dimin taeminim simiirin sibgu sibgu asi tiri mi ta hiriinan saiirsika sima Kraiis siir yai kibi kibi imiir asi sibgu wakaeyokna api. Kariir kwoinin Kraiis siya kiwir haigin mi kara ti dimin taemin imiir asi tirkin. Iriig.

2

Kolosi kimiir iikamim sima yai bibiyeyim priiyiksasaeyim simiirin digumii haim-riyugig

¹ Kara ha naingwowi wim kima ti dimin taemin imiirin ina ninokninkinim. Kara kimiiram naingwokin mi kara dimin taemin kasa bi tirkin kimiir whinkinsiis haiginuwam iikamim om Kolosi hiranim mi iikamim om Leodisianim mi iikam nhirim yipiki biyanim mi tariinanan ikim yim kariir whwonkam iir bi kigim.

² Kara ti dimin taeminim simiirin ta hiriinan saiirsi tirkin kimiir kwoinin wi wadie nwoki sibgu owim mi kima irni nwirniyam naingwokwonanaei mi kimiir kwoinin dimin taemin imiiramim sibgu naingwowi mi ta hiriinan saiirsi kima Adi Komii siir asi wakaeyokna apkim kima tira saiir hiriinan. Kara ha naingwowi kima Kraiis siir digworaekwowim yipiki Adi Komii siya haigiprakaiyim biya simiir ninokninkinim. Mi ti dimin taeminim Kraiis siirgisiirim yim ti dimin taeminim biya Adi Komii siya haigiprakaiyim yim sima mi tariinan yim bidi yanaakninkigiyim.

³ Jisis Kraiis sasairgin yaimwokiayimwo boini bwamkibwamin dimin taemin whiekakim simiir bwamkibwam imiir.

⁴ Kara kimiirin ti dimin taeminim Kraiis siirim simiir boinmimauuwi mi ta hiriinan saiirsika iikamim wi kimiir kwoin imiir kiyai rani, iki simiir yai bibiyeyim priiyiksasaeyim simiir.

⁵ Kara kimaka mi o karamaeka windi, kara kimiiramim ina mi aingwowin. Kara ha naingwowi kima ini wadiyay nwowim mi ta saiirsika kima Jisis Kraiis siiramim nhami nhami paninsi yaingwo tibmiisi. Mi ta hiriinan saiirsika, kara kimiiramim maingimaingasi asi nwowi. Iriig.

Krima mi Kraiis siya krima ini kwoin whirua nwowim mi krima iki niksisaeyai bibiyeyim simiir kipi wakaeyokna ap.

⁶ Biya Kraiis siiram kima naingwo tibmiya saiir hiriinan mi tariinanin kima kwoin whirua saika dwo.

⁷ Mi kima saika wi nwiruwar nwowiskii, paemiiyim pae iir nonkworinuwiyin nu aowa op nae min kiyaiyam mi iyyin paeyinim omaka aiir nonkwowini ikim ini simiir hiriinan ywowim mi ti hiriinan sima tirim saika sima ninkiamasum, yipikin paemii iyyin paeyinan nwowin kima Kraiis siir yai kibiya yipiki biya krima niki boinmimauuwa saiir saiira wakaeyokna apnae mi maingimaingasi Adi Komii siiram dwo. Dimusi rani, dimin taeminim siya tirkiyim kimiir simiirsika.

⁸ Kima, kimasiyar mintaraona. Kima iikam nhirmiyam kipi kiwaki sima nitam mi kimiirin iki yai bibiyeyim kwoinki prinaingwo boiniyim, kimiir boinmimauuwam kimiir kwoin imiir kiyaiyam mi simiirin kimiir niksisaeyim. Mi ti iikam hiriinanim yim yidiwi wanwiyaemi yaiyim mi dimin biyie biyeyim nuan uridyu bibiyeyim simim sim boinikim. Yim sima Kraiis siir dimin taeminim simiir bi boinmimauuwikim.

⁹ Kima simiir yai bibiyeyim simiir kipi wakaeyokna ap. Dimusi rani, Kraiis siya ini Adi Komii siir hiriinanar swoki owin mi dimin taeminim Adi Komii siirim yim ini Kraiis siir kwoin arar haigi okaiyim. Mi yim ti digworaekwowim yim krimiir nisiimauugim hinin Adi Komii siya paningin.

¹⁰ Mi ta hiriinan saiirsika, kima Jisis Kraiis saika namasuwi mi kima wi siir digworaekwok naokinguguninkini mi kima wi kirieya yipiki Adi Komii siya hauuwa kimiir wi saiir kirie kamae nwo rani. Mi ti dimin taeminim ninomor kouanim mi nuan ikim dimin taeminim yipiki ti nu iirar nwowirkakim hinda tinda yim Jisis Kraiis siya bidi ikworipukimaigiyim.

¹¹ Mi iikamim sima kimiir miois imiir kitiyopnir hai karamae nwowa kimiirin saeya bi mi iisiimauugim wim kima Kraisiirgim. Nningaka. Kima mi Kraisiya wim kima ini piu kwiruwa iripar ywowiskiyim mi wim kima dimin biyie imiirin digumii bidi haimriyugim. Mi ta siir kima wakaeyokna apa saeyairga kimiir niisiimauuwa hinin wim kima Kraisiir wakaeyokna apikim, kima ti siyuin miois kitiyopnir haiyin si bi napikim. Nningaka.

¹² Biya iya inkamim op baptaisiyim ya tariigina ya ini Kraisi saika naonamnan ywowa mi sima kimiirin pa haingikaigi. Mi iya sima kiriirin op hiranki swoki kibokiinainiiniyim mi kima ha namikwomaiyuwiyim, ya tariigina ya ini Biyan Adi Komiiyin yipiki Kraisiir hidninsiin idwowin siir kirieya ini sair hariinan ywowa mi siya kimiirin saikar ninkin kininsiin idwokikin. Dimusi rani, kima siir yai imiiram naingwo tibmii kangim.

¹³ Biya kima dimin biyie tirkim mi kima kimiir kwoin imiirar napkim mi ti dimin biyie hiriinanim iikam kimiirin biyie sima nwowaiginugim mi kima siyuin. Mi iikam kimiirin Adi Komii siya kininsiin idwokin Kraisi saika mi kima kwoin win asi haigim. Dimusi rani, dimin biyie biyeyim kimiir kwoinaw wokaiyim yim siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim ti kamim simiir miois imiir kitiyopnir haiyim simiirin wi miois sima kitiyopnir haiya wi saeya nwowaiginu rani, Adi Komii siir yinisisim nwowamin. Nningaka. Kima Adi Komii siir yinisinim wi ta miois kima kitiyopnir haiya wi sairsi nwo rani. Nningaka.

¹⁴ Dimusi rani, Jisis Kraisiya paeyin haiiniya nirioninkinin siir naokin mi ti yayim yipiki siyu Komii siya boinhuriyuwim kimiir, kimiir dimin biyie imiirsi yim Adi Komii siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim. Yim ti yayim, yim saika bidi yinkin aonamim.

¹⁵ Adi Komii siya bidi ikwowaisiigiyim yu bibiyeyim mi dimin taeminim kiriekakim ti nu iir nwowim ti diminin Kraisiya tirin siir kirieni, paeyin haiiniya nirioninkinin si ninkin irinugiyin mi simiirin siya bidi ikwowaisiigiyin iikam imiir niisiimauuwam hinin siya kirie komiigakin mi yim sima ini nninga ywowim. Iriig.

¹⁶ Mi ti siyu komii siir yayim yipiki ha boiniyim nim krima miyik rani mi ha daonam yim bidi digiyim. Mi ta hiriinan sairsika, inkam nwirki kimiir hidi Judami siyu komii si kima wi siir yai kipi wakaeyokna siya kimiirin uruwai siyaowai mi nae minim sim boini. Nningaka. Mi siyuin nae miniyin kima naeyin mi op min kima kwiyaeiyim mi iyim piu kima mi siisiyim kima simiir kipi wakaeyokna ap mi Adi Komii siir inigin kipi mi hainan mi bwanin siir iyim bwan winki nitanim simiir nikriyim yipiki kima hainani Adi Komii siir mi iya Judakim siiskuwakiya piu dimin taemin whir tir karamae nwowiya aka mi dimin taemin nhirim ti hiriinan nwo ikim mi sima kimiirin wi ti Juda simiir siyu komii iirsi hid rani. Nningaka.

¹⁷ Yim ti digworaekwowim yim ini aknainan ywowim yim krimiir brougae wan-wiyaeyim simiir niisiimauugim. Yipiki wi mhoiya nimbiamy yim dimin kangikin imairgim Kraisiya tiranim. Kraisiya ha nitin simiirin kimidiniya siya ini tirni mi ti dimin taeminim biyanim yim ini inig karamae ywowim.

¹⁸ Kima iki iikam nhirim yipiki kimiir hidim simiir yai imiir kipi wakae. Dimusi rani, yim sima ti hinina boinkim, wim kima Adi Komii siir bi wakaeyokna apikim. Dimusi rani, wim kima Adi Komii siir paekwosimin siir inig iir bi hainankim. Ti hiriinanim simiir kipi wakae! Yim sima ha boinkim ti dimin taeminim nhwo sima whinkigim iikam krimiirin ha ninokninkinkim nim krima simiirar hainanikim. Yim sima pi niksisaekim mi sima simarin hinina boinkim yim sima inigak iikam tani yim sima Adi Komii siir paekwosimni inig hainanikim mi ti iikam biyie biyeyim yipiki nantamyiriyiyim yim sima simiir kwoin imiirarar napikim.

¹⁹ Mi ti iikam hiriinanim yim Kraisi saika iripa bi namasugim. Kraisiya ini mwonan ywowin mi nim krima iikamim saika namasuwim, nim krima ini siir piunan ywowim. Piu aiirin mwo ieyar whinkinsiis haiginu mi ku mai minim mi kip ikim yim ini iripar yinkiamasum. Mi iikamim naingwo tibmiyim yim ini piunan iripa bidi yinkiamasum.

Dimusi rani, simiirin Adi Komii siya hauugin siir kirie aair.

Krɪma naonami wɪ Kraɪs saɪkar waiyayokiyokii

²⁰ Iikam kɪma, kraɪs saɪka bɪdi yaonamɪm mɪ kɪmiirin rɪrmiiya siya bɪdi ywowaiginiugiyin ti dimɪn biyie biyeyɪm ti nuɪn siirɪm simiirsi mɪ kɪma ti dimɪn taeminɪm ti iikamɪm nuanɪm sɪma napam naingwowyɪm simiir kɪpi wakaeyokna ap mɪ ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya wɪ hinɪna boɪni simiirin sɪma wadiekɪm. Mɪ kɪma dimɪn taeminɪm iikamɪm nuanɪm sɪma napiyɪm simiir simiira dimusi wakaeyokna apkripkaii? Mɪ kɪma iikamɪm simiir siyɪu komiiyin siir yayɪm simiir dimusi wakaeyokna api yipiki ha boɪnim,

²¹ kɪma dimɪn sɪm whɪr kɪpi swoki tɪrsran mɪ dimɪn sɪm whɪr kɪpi swoki pikomyaskii sran mɪ simiirin kɪpi mɪ ae. Nɪngaka.

²² Yɪm tiriiginɪm yɪm inkamni ara yaigɪm yɪm Adi Komii siir hirankɪ bi nitkɪm. Krɪmiirin nae Adi Komii siya hauugin mɪ krɪma simiirin kɪpi boɪnwaeyo. Nɪngaka. Krɪma simiirin ha dae!

²³ Mɪ ti siyɪu komiiyin yɪo krɪmiir kwoɪn iir kiyagɪn krɪma ha nwoki aingwowɪm yɪm wadiekɪm mɪ krɪmiirin wɪ sɪma nwoki whɪnkɪnsiis haigɪnuwɪm paekwosɪm simiir inig imiir hainanam mɪ dimɪn taeminɪm krɪmiir piugi tiram naingwowyɪm simiir nwoki kikɪntɪmdɪnuwɪm mɪ krɪma wɪ krɪmiir piu imiir nwoki onkwobumbunɪnkɪnim mɪ yɪm ti dimɪn taemin hinɪnim yɪm wɪ krɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnu rani, ti dimɪn biyie biyeyɪm krɪmiir kwoɪnau nwokaiyɪm simiir nikwowaisiigɪm. Nɪngaka. Iriig.

3

Adi Komii siya kɪmiirin Kraɪs saɪka nɪnkɪn hidnɪnsiin idwokikɪn omwai waiyayokiyokiyɪm

¹ Biya Kraɪs siya naonama siya krɪmiirsi naonamkɪn mɪ siirin Adi Komii siyar swoki hidnɪnsiin idwoki omwai waiyamɪn. Tiriiginɪn yɪo ti hinɪngɪn iikam krɪmiirin Adi Komii siyar hidnɪnsiin idwokikɪm omwai swoki waiyayokiyokiyam mɪ Kraɪs saɪka nwowam. Mɪ ta hiriinan saiirsika, kɪmiir biyan siyɪuin yɪo bɪdi digiyɪn mɪ kɪma dimɪn taeminɪm nuanɪm wɪ simiiram kɪpi naingwo mɪ kɪma dimɪn taeminɪm Adi Komii siir om hiranim simiiram daingwo simiir wakaeyokna apam, maeyauwa Kraɪs siya nidwowiya Adi Komii siir ɪna iniiga saiir kingiin hir mɪ Adi Komii krɪmiir Wanɪn siir kirieya ini siyar nonkwowa mɪ dimɪn taeminɪm yɪm ini siyar kigɪrkakɪm.

² Kɪma dimɪn taeminɪm Adi Komii siir om hiranim simiiram daingwo, kɪma dimɪn taeminɪm ti nuɪn siirɪm simiiram kɪpi naingwo.

³ Kɪma dimɪn taeminɪm siir omɪn ninomor kou hiranim siir hir nwowɪm simiiram daingwo. Dimusi rani, kɪma dimɪn taemin biyie biyeyɪm yipiki biya kɪma napɪm simiirsi bɪdi yaowɪm mɪ iikam kɪmiirin Adi Komii siya bɪdi hidnɪnsiin idwowyɪm Kraɪs saɪka mɪ kɪma saɪka ini nwɪruwar ywowiskiyɪm mɪ kɪma ini kwoɪn wɪnkakar ywowɪm mɪ kɪmiir kwoɪn wɪnɪn yɪo ini Adi Komii siyar kigɪraowɪn siir naeyɪuni.

⁴ Kraɪs siya krɪmiirin minam tirkin krɪma saɪka irɪpa nwowɪm mɪ mhoiɪya siya wa swoki iti mɪ siya wɪ siya siyar nanaaknɪnkiinaei mɪ krɪma wɪ saɪka nwowi mɪ krɪma saɪka nwowi mɪ krɪma wɪ Adi Komii siir dimɪn kɪbi kɪbi imiir haii. Iriig.

Kɪma kwoɪn wɪn bɪdi haiyɪm mɪ kɪma dimɪn miyɪk miyɪk imiirarar dap

⁵ Wɪm kɪma yaeya kwoɪn wɪn bɪdi haiyɪm mɪ kɪma kɪmiir kwoɪn imiirin sibgu sibgu kɪntɪmdɪnu dimɪn biyie biyeyɪm kɪma naingwowyɪm kɪma tiram yipiki ti nu iir nwowiyɪm simiirsi. Kara ti dimɪn taemin hinɪnim sɪm boɪni. Dimɪn taeminɪm iikam kɪma naingwowyɪm kɪma tiram, hɪi priɪnae priɪnae mɪ kam sɪma sɪma ninwoanwona irɪpa piu mɪ dimɪn biyie biyeyam kɪgmaɪr mɪ dimɪn taemin biyie whiekakam naingwokwo, dimɪn taeminɪm inig hainaniyɪm sɪm hanɪn nwowɪm Adi Komii siir igsoɪp aair nokwokairinam.

⁶ Mhoiyya iikamim yipiki siir yai aiir wakaeyokna ap karamae nwowim simiirin wi Adi Komii siya tiodwomaii. Dimusi rani, sima dimin biyie tirkim, ti kara boinim kimiir simiir tirkim.

⁷ Mi biyyarin wim kima kimiir kwoin imiirar napkim mi kima dimin biyie bidiya mi tirim ti iikamim yipiki wi mhoiyya Adi Komii siya tiodwomai.

⁸ Mi tariinanin kima simiirin digiumii haimriyugig mi ti dimin taemin hiriinanin yim hindara dinangrimiigig. Irika nwirikan io whwonkam kipi nanao mi io kipi inwo anwo mi kimiir yopii adim mi iikam nhir ikim simaka kipi inknwaomwarki boin mi kima yai bibiyie kipi boin mi dimin taemin biyie nhirim ti simiir hiriinanin simiir kipi mi tir.

⁹ Mi dimin taeminim kima boiniyim irni nwirni kipi priiyiksasae. Dimusi rani, wim kima ti dimin biyeyim simiirin digiumii bidi haimriyugigim tiriiginim kima tirim iya kima Adi Komii siir niki wakaeyokna ap karamae nwowa saiir.

¹⁰ Dimusi rani, tariinanin kima ini inkam win ywokiyim. Adi Komii siya kimiirin iripa bi tirkin siya kimiirin yapa yapa tirkin mi kimiir kwoinin siyar kisisaena haigiraraowi mi kima iikam miyik asi nimbiyami mi wi Adi Komii siir hiriinan asi nwowi mi ta hiriinan saiirsika kima siir asi sibgu inokninkini kima tira saiir hiriinan.

¹¹ Ti dimin taemin miyik miyikim Adi Komii siya tirim kimiir simiirsi, yio dimin komii rani, iikamim Grikmi pugana saiirim mi Judami pugana saiir ikim mi yipiki simiir mioisim mi kitiyopnir haiyim mi yipiki mi kitiyopnir hai karamae mi owim mi sima skuramar mi amka windi mi sima skuram mi am karamae mi oka windi mi sima digworaekwoki mi aokingugu nankaigi windi mi sima paeprikabar mi oka windi, yim tiriiginim yim dimin komii rani. Mi diminkidiminin inigakin yio ti si, Krai sasaargin inigakin mi yio siya iikam yipiki siiram naingwo tilmii kuniyim ini hanin simiir kwoin imiir kwirii idwokaiigin. Iriig.

¹² Adi Komii siya kimiir bidi yimbinin siir iikam nwowam mi siya kimiiram nhami nhami naingwokwonanae rani. Mi ta hiriinan saiirsika, kima iki iikam nhirim simiiram naingwokwonanaei mi simiirin dimin miyiki miyik iirar tirhaiginu. Kima kimamar kipi naingwona hinin, kima inigak iikamkim. Mi kima kimamarin hinina daingwo, inig karamae iikamkim mi iikam nhirim simiiram kiwaki sima simiir kwoin imiirar napim ti dimin taeminim simiirsi mi wim kima ti siirsiyin hinina daingwo kimiir kwoinin yio hindara dinan itkinki mi nhirnaka kipi ninknwaomwarki boin simiirin simiir siyiu iirar kigninkin tirki.

¹³ Mi kimiir inkam nwirin siya dimin biyie inkam nwirni tiri mi yio ti hiriinan siyiuin yio ti digi mi kima siir dimin biyie imiir haiyoprimdiyumiigi. Mi kimiir dimin biyie biyeyim yim Biyan Inkam Komii Jisis Krai siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim. Mi ta hiriinan saiirsika, wim kima iripi hiriinan ti hiriinan siyiu kaimwowin siirar timi tir, iki iikam nhirim kimaka ninknyaeyaowiyim simiir dimin biyeyim simiir timi haiyoprimdiyumiigi.

¹⁴ Iki dimin taemin kibi kibiyim simiir kouin ini naingwokwonanae saeyar ywowa tariigina ya ini biigibii saeyar ywowa. Mi ta naingwokwonanaeya iki digworaekwo kibi kibi nhirim simiirin ini saeyar kakprinonkwowim. Tariigina ya ini piuwopnan ywowa, piuwopa inkamki kikogiya yuisa siya kaiya saiir kikogrinuwam. Mi ti dimin hiriinanin ini nwirniyam naingwowiyin yio ini piuwopnan ywowa yipiki iikam imiir whinkinsiis haiginuwana kwoin whirua sima nwowam.

¹⁵ Krimiirin Krai siyar tirkikin irika nwirika nongwomamair aeyamin mi krma ti hiriinan diminin ti krimiir tir nwokaiyim simiiram kiwaki. Mi yim ti dimin taemin hinininim yim dimin whoimoni rani. Biya kimiirin Adi Komii siya nikunakim mi kimiir kwoinin siya kiyaigim mi ta hiriinan saiirsika kima wi piu kwiruwa asi nwowi mi wi Krai siir dimin taemin imiir asi haii kimiir kwoin imiir whinkinsiis haiginuwam iripa nongwomamair aeyam. Mi kima wi boin wadieki. Dimusi rani, ti simiirsika.

16 Mi Krais siir yaiya ini hanin kimiir mhi kwoinawu kwirii idwokai kuni mi kimiir kigirkaki mi mhoiia kimiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi irni nwirni whinkinsiis haiginuwiya Adi Komii siir dimin taemin imiir yipiki kima boinmimauuwim iikam nirmi mi kima nikim dimin taeminim simiirsi saiir hiriinan. Kima Adi Komii siir boin wadieki mwaiyim yokwo sam hir nwowim kima waowiyim simiir hiriinan mi mwaiyim kima mi waowiyim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hir simiir hiriinan mi kima mwaiyim kirie kimiir kwoin ima nwokripkaiyam wao.

17 Mi dimin taeminim kima tiriyim mi kima boini ikim mi dimin taeminim kima tiriyim, yim Biyan Inkam Komii Jisis Krais siir nikrigim. Kima Adi Komii siir boin wadieki dimusi rani, dimin kibi kibiyim yipiki Krais siya tirim kimiir simiirsika. Iriig.

Iikamim nonkwonam mi simiir yinisim ikim simiir boinka

18 Mi wim kima wigim yipiki kamkak nwowim, kima dimin taeminim kimiir kam ima boiniyim simiir wakaeyokna. Tiki siyu hiriinanin yio ini ywowin. Dimusi rani, wim kima Biyan Inkam Komii Krais siir yai wakaeyokna apkim.

19 Mi wim kima kamim kimiir wig imiiram daingwokwonanae. Simiirin biyie kipi nwo mi dimin taeminim kima tiriyim kima simiirin yai biyie wara kipi boin.

20 Mi wim kima yinisimim wim kima kimiir yopii adim simiir yai imiirar wakaeyokna. Dimusi rani, yim ti dimin taemin hiriinanin yim Biyan Inkam Komii Adi Komii siya big nasmirwaiya simiiram nwowi.

21 Mi wim kima adim, wim kima kimiir yinisimim simiir hindara kipi nokwao boin mi simiir kwoin imiir kipi kiyai maingimainga nwo karamae sima nwowam mi simiir grabaiginu karamae nwowam. Iriig.

22 Mi wim iikamim yipiki iki kamim inig komii komiigakim simiir mriiyim umir min hai karamae nwowiyim, kima kamim kimiir kigriraowiyim simiir whwonkam ida ara kipi mrii iya sima kimiir kigriraowiyim inokinokin kima mi wadie imiirarar mrii. Dimusi rani, kima tiriiginim yipiki kimiir kigriraowiyim simiiraram mrii rani mi kima ha tir tani simiirin. Dimusi rani, wim kima pi boriisopi Biyan Inkam Komii siya maingimainga kimaka nwo karam nwowim.

23 Kima iikamim simiiraramar mrii rani. Wim kima Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krais siiram mrii. Mi ta hiriinan saiirsika, kima kimiir mi imiirin sibgu donkworinu mriikripkai.

24 Kima dimin miyik imiirar tir. Dimusi rani, wim kima ina ninokninkinim mhoiia omin ninomor kou hiranin Adi Komii siya kimiirin wi bimbuiwi tirwin tani biya siya nimbina siir yokwo aiir saiir hiriinan. Mi ta hiriinan saiirsika, kima ti nu iirin miyim sibgu sibgu mrii. Dimusi rani, wim kima inokinokin Biyan Inkam Komii Jisis Krais siiram mrii mi ta hiriinan saiirsika sibgu sibgu asi mrii.

25 Mi iikamim yipiki dimin biyie tiriyim, mhoiia simiirin wi dimin biyie Adi Komii krimiir Wanin siya tirhaiginuwi. Dimusi rani, ti dimin taemin imiirsika. Mi siya iikam whiekakim simiiram in hiriinanar mi aingwowin mi siya krimiir whiekakar in wi hirihiriinankinar hidi. Iriig.

4

1 Mi wim kima kamim bi nwowiyim kima ti iikamim yipiki kimiir mriiyim simiir sibgu tir. Dimusi rani, kima ina ninokninkinim kimiir Biyan Inkam Komiiyin kimiir kigirkakiyin siya ini siir om iir nwowin mi kimiirin ini siyar kigriraowin. Iriig.

Iikamim nhwo Adi Komii siiram kwisboiniyim simiir boinka mi ti siyu hiriinanin ti kima tirin yio ini ywowin

2 Kima Biyan Inkam Komii Adi Komii siiram in hiriyar kwisboinanae. Kipi digi. Mi iya kima kwisboiniyim nhwo mi kima dimin taeminim kima boinanin simiirin sibgu sibgu daingwo omok boin mi siir boin wadieki.

³ Mi iya kima nhwo kwisboiniyim Biyan Inkam Komii siiram kima iikamim tiranim krımıiram warar srii siiramın minam, krımıir whinkinsiis haiginuwim mi nim krıma wa nwoki kiwakiyim Kraıs siir yai aiir boınmımauwamın. Mi ta hiriinan saırsıka iikamim wi simiir nwoki wakaeyoknam. An kara maeyauwa miı biyie mıriıya saıir tir asi hugripkıikikaii. Dimusi rani, an kara siir yai imiir boınmımauugin.

⁴ Kima Adi Komii siiramın minam kwisboınki kariirin wi siya nwoki whinkinsiis haiginuwim Kraıs siir yayım simiir sibgu boınmımauwim biıya kara niki boınmımauwa simiir iikam imiir saıir hiriinan Adi Komii siya boınkiya kariir saıir hiriinan.

⁵ Mi dimın taeminim kima tiriyım, iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna ap karam nwowiyım simaka, kima sibgu daıngwo omok. Mi kima ii kwıra hiniina tiram kipi kiwaki, dimının wadie nwokaram nwowiyın siir tiram dimusi rani, kımıir iıyım hoıngak nwo rani.

⁶ Mi dimın taeminim kima boınmımauwim simiir yım wadiekim, yım ini waım naeyım kima naeyım simiir idwo nıkrınkıkiıyım ini simiir hiriinan ywowım. Mi hiriınanki niıwi, ti dimın taeminim iikam ima srii kımıir mi kima wa sibgu inoknınkın boınkii simiirin. Iriig.

Pol siya Tikikas Onisimas sowiir nikropkiko

⁷ Kara Tikikas siirin kımıiram minam nikropkikin siya dimın taeminim kara tirım wi kımıir nwoki boınmauwim. Siya krımıir nomııyau kibikin yipiki kara naıngwokwonanaeyın. Siya inkam wadiekın mi kariir dimın taemin siya whinkinsiis haiginugin mi siya mi kara krımıir Biyan Inkam Komii siir miı aiirin krırar mıriıgo.

⁸ Kara siir bidi yikropkiyın kımıiram mi ti dimın taeminim wi siya boınmımauwi kımıirin. Mi siya kımıirin wi min boınmımauwi dimın taeminim krıma tirım simiir mi ta hiriinan saırsıka kımıirin wi maırgımaırga siya nwowaıginuwi.

⁹ Mi kara Onisimas siirin saıka bidi yınkin ikropkiyın kımıiram waraur. Onisimas siya krımıir nomııyau kibigin mi siya kımıir inkam nwrıkn. Mi iıya sowa nımbiniı mi dimın taemin whiekakım krımıir tir nımbımbııyamım wi sowa nini boınmımauuni. Iriig.

¹⁰ Aristakas, yipiki ti kanaka tir nınkın hugripkıikikaiyın maeyaua miı biyie mıriıya saıir, siya mi Mak siya sowa kımıir nokboınmamaırgiko. Kima ina nınoknınkınım Makın yio Banabasni nomııyauugin mi biıya kara kımıirin ti hiniina boınmauugin siya niıti kima siirin wi sibgu kigrırao.

¹¹ Josua yipiki siir inıg whirin ha dapiyın Jastas, yio kımıir mi okboınmamaırgikin. Kamım nwoımgınwoımuwaırgım Juda simiir pugana saıirım yipiki Kraıs siir yai aiir sibgu wakaeyokna apiyım mi kariirin sima whinkinsiis haiginugin Adi Komii siir dimın taemin imiir tiramın mi kariirin maırgımaırga sima nwowaıginugin.

¹² Epafrasın yio kımıir mi okboınmamaırgikin. Yio siya om Kolosiyan inkamkın mi siya Kraıs Jisıs siir miı aiir mıriıgın. Mi inokıinokın siya Adi Komii siiramar kwisboınanaeıkn kımıir kirie haiginuwam. Mi kımıir kwoınım wi kirie nwoki owım ti dimın taeminim Adi Komii siirım simiiram mi ta hiriinan saırsıka wi hanıngi sibgu inoknınkini dimın taeminim Adi Komii siya naıngwowım kima wakaeyokna apam.

¹³ Kara ti dimın taeminim simiirin ina sibgu inoknınkınım mi kara simiirin pa boınmauugi kımıirin. Siya iikam kımıiramın nhami nhami bi mıriınanaeıkn mi iriipi hiriinan iikamım Leodisia hıranım mi Hirapolisan ikım.

¹⁴ Mi Lukın krımıir paowai mın udi inkam kibiyın mi Dimas siya, sowa kımıir nokboınmamaırgiko.

¹⁵ Mi kara nokboınmamaırgini hanınaka wi kima nokboınmamaırgi iikam imiirin yipiki nomııyauım om Leodisia hıranım simiiramın. Sima mi Nimpa saeya mi iikamım yipiki saıir omaka hir haıngiriıyıu owım Adi Komii siir inıg iir hınanım simiir warar nokboınmamaırgi.

¹⁶ Mi ta yokwowa maeyaua ti yai ima nwowa kima simiir mwain dignaowidi mi kima simiirin wi iikamim Adi Komii siirim om Leodisia hiranim wi simiiram hauugi mi yim wi sima mi mwainim. Mi ta yokwowa kara hauugiya simiiram mi ya wi kimiiram swoki hauugii mi kima wi kimiir om hir nikini mwainiuwim.

¹⁷ Mi kima Akipas siirin hinina boin, siya miya Biyan Inkam Komii siya boinkiya siir siya miriyam siya saiir mirii mi siya saiirin hiriyyar digig.

¹⁸ Kara Polkin, tiki yaiyim yim kariir ingar nonkwowinkikin, ti kimiir nokboinmamaigiyim. Kima simiirin kipi naingwo owouu, an kara ini maeyaua mi biye miriyya ini saiir tirar niki hugripkikikaiyin. Kara hinina naingwowi Adi Komii krimiir Wanin siir naingwobumbuwa wi kimakar nwowi. Iriig.

1 TESALONAIKA

Ɔiya Pol siya om Korin hir nwowin mi siya ta yokwowa ha winkikin iikamim naingwo tibmiiyim om Tesalonaika hiranim simiiram. Biyan siya ti om iir niki okin mi iya Timoti siya hiriir nibiyamin mi siya kimidiniya Pol siir ini boinu, Juda iikamim yipiki Jisis siiram naingwo tibmii karamae nwowiyim iikamim naingwo tibmiiyim simiirin hik sima hauwi. Mi ta hiriinan saiirsika Pol siya ta yokwowa saiir asi winkikin minsika iikamim naingwo tibmiiyim wi saeya nwoki whinkinsiis haiginuwim mi simiir naingwo tibmiiya Jisis siiram naingwo tibmiiya wi hiriyyar nwoki onkworinukripkaiyim mi wi siyar nwoki itbugiyim. Siya iya Jisis siya nitana saiir yayim kasakasa bi winkin. Iriig.

¹ Pol, Sailas mi Timoti, krɪma ta yaiya yokwoni win hauugika iikamim Adi Komii krɪmiir Wanin siir piugananim om Tesalonaika hiranim kimiirim. Kɪma Adi Komii mi Biyan Inkam Komii, Jisis Kraiis sowiirgisowiirniigim. Mi krɪma ha naingwowi Adi Komii mi Jisis Kraiis siya, sowa naingwobumbu mi iripa nongwomamaɪr aei kwoinin wi kimiir nwoki hauugiyim.

Mi Tesalonaika simiir naingwo tibmiiya kirieka mi saeya ini wadiyyar sibgu owa.

² Mi krɪma inokininokin Adi Komii siirim kwisboiniyim, krɪma siirin ha boin wadieikim. Dimusi rani, iikam kimiirsika.

³ Mi inokininokin krɪma siir boinmauwuwi dimin miyik miyikim kɪma tiriyim simiir. Dimusi rani, kɪma siir yai imiir wakaeyoknaei mi kɪma siiram naingwokwonanae mi kɪma dimin kirie kirie imiirar tiri mi kɪma donkworinukripkai mi kɪma kirie hiriyyar dwokripkai Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis siiram.

⁴ Mi kɪma ti nomiiyauim yipiki Adi Komii siirim naingwokwonanaeyim mi krɪma ina ninokninkinim siya bidi yimbiingiyin kimiirin siir iikam nwowam.

⁵ Dimusi rani, iya krɪma ta Yai Win Kibiya kimiir boinmimauuwa saiirsika, yim niksisaeyai nɪnga rani mi kimiir kwoininim Adi Komii siir yai ima mi siir naeyiu ieya wi sowar kinkrip hai. Mi Adi Komii siir naeyiun kimiir kwoininim wi siyar kisina haigi mi krɪma ina ninokninkinim siir yai imiirin mi ti yayim simakisimaigim kaimwowim. Kɪma bidiyar yinokninkinim diminim biya krɪma tirim kimiir whinkinsiis haiginuwam.

⁶ Mi kɪma Adi Komii siir yai imiir bidi wakaewinim mi iikamim sima kimiir bidiyar tirbumbuim mi kɪma maigimaigra bi nwokim. Nɪngaka. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyiun siyar whinkinsiis haiginugim kimiirin maigimaigra hiriyyar nwokripkaiyim. Mi kɪma ti diminim simiirar tirinae, ti diminim krɪma mi Biyan Inkam Komii Jisis Kraiis krɪma tirim simiir hiriinan.

⁷ Mi ti hiriinan siyiuin, kɪma yipiki iikamim Adi Komii siir yai wakaeyokna apiyim nu haimii Masedonia mi nu haimii Akaia hiranim simiir bidi yiisimauuwim mi kɪma simiirin dimin miyik miyik imiirar nisiimauugim sima kigna apamin.

⁸ Mi ti yayim Adi Komii siya boinmauwuwi kimiir, yim kɪma bidi yanaakninkiiyim mi ta yaiya inkamin ii hainiyin mi siir yainana ha namkiya hinda tinda mi ini saiir hiriinan yamiyokiyokigiya. Mi ta yaiya saeya nu haimii Masedonia mi nu haimii Akaia hiriirara biri namka. Nɪngaka. Mi ta yaiya ina yiniyokigiya hinda tinda mi iikam sima ina wakaekiyim kɪma Adi Komii siir yai imiirin ina wakaeyokna apim mi ta hiriinan saiirsika, krɪma wi saiir swoki boin tani simiirin.

⁹ Mi iikamim hinda tindanim sima dimin taeminim biya nibiyamin iya krɪma kɪmaka waraur nwowa sima simiir whrie boini. Mi kɪma uruwai siyaowaiyim digumii bidi haimriiyugigim. Mi Adi Komii kɪngikinin siirar wakaeyokna apkim. Mi uruwai siyaowaiyim yim omwai bi waiyaekim, yim ini nɪngar ywowim. Adi Komii sasaigim omwai waiyayokiyokiiyin.

¹⁰ Sîma ha boinkim, kîma siir yînisim iirîm dwokwokin siya Adi Komii siir om hîr haiburgigi Jîsisin, yîpiki biya niki aowin, siirin Adi Komii siya kininsiin idwokin mi kîmiirin siyar whinkinsiis haigîniu mi siyar mi anmaiwarkaina Adi Komii siya tiidwomaiyana saiirsi. Dimusi rani, iikamim, sîma dimin biyie tirkim. Iriig.

2

Pol siya mîriiya mî om Tesalonaika hîr saeya

¹ Kîma ti nomiiyauim, kîma ina ninokninkinim biya kîma nita kîmiir nini kîgnakiyim mi yai kîmiir nini boinmîmauugigim mi ta kîma niki aprîrîr kîgnakiya kîmiir saeya op bi kîmaiga. Nîngaka.

² Mi kîma ina ninokninkinim iya biya kîma om Filipai hîr nwowa sîma kîmiirar dirîraerarbumbukim mi kîmiirin Adi Komii siya whinkinsiis haigîniugim mi kîma hikim sîma hauuwim sîmiirsi biri nididgim mi siir Yai Win Kîbiya kîma kîmiirar boinmîmauugig.

³ Ti yayim kîma kîmiir boinmîmauugigim kîma kîmiir nîksisae rani. Yayim kîma boiniyim kîma siyu biyiekak bi nwowikim. Nîngaka. Kîma kîmiirin yaimwowarar boinikim kîma kîmiir bi nîksisaeikim kîmiir digworaekwo imiir nîksisae haiyim. Nîngaka.

⁴ Biya Adi Komii kîmiir Wanin siya bîdiyar kînankîugiyin kîmiir kwoinin mi siya ini wadiyar ywokiyin kîmiirin siir yai imiir boinmîmauuim. Adi Komii siya ina ninokninkinim ti dimin taeminim kîma boinmîmauuiyim kîma minam naingwowi Adi Komii siirarar maîrgîmaîrga haigîniuum, kîma inkamni maîrgîmaîrga haigîniuum pi boriisopi.

⁵ Kîma ina ninokninkinim inokîinokin biya kîma kîmiir boinmîmauuim kîma kîmiiram bi hiîrgim. Adi Komii siya ina ninokninkinin kîma kîmiiram bi hiîrgim mi ta hîriinan saiirsika kîma kîmiir umîr digworaekwo min swoki îksisae hai rani. Nîngaka. Adi Komii siya ina ninokninkinin kîma yaimwoarar boini.

⁶ Ta kîma mîriiya kîma inig komii haiyim pi boriisopi kîmiir bopwoniya waraurin mi iikam nhîr ikim. Nîngaka. Nim kîma aposel kamim yîpiki Kraîs siya nîkropkiyim sîma mi ta hîriinan saiirsika nim kîma wi digar nwowi Adi Komii siir whwonkam idan kîmiiram srîiyim kîmiir inig imiir hainanim mi kîma pi boriisopi.

⁷ Mi biya iya kîma kîmaka waraur nwowa kîma kîmiirar sibgu kîgrîraokim yopiigi sae kîgrîraowiya saiir yînim sîmiir saiir hîriinan. Mi kîma kîmiiramîm dimin whîram bi srîigim.

⁸ Kîma kîmiiramar naingwokim mi kîma Adi Komii siir Yai Win Kîbiya saiirara bi hauugikim. Dimusi rani, kîma kîmiiram naingwokwonanaekim mi kîma kîmiir asi whîndirîraerargigim.

⁹ Kîma iikam whîekakim ina ninokninkinim kîma kîmiirin Adi Komii siir Yai Win Kîbi aiirar boinmauugim mi kîma umîramin nîi nabie mîriigim mi ta hîriinan saiirsika, kîma naemin diminim kîmiir warauranki panînsi haisi.

¹⁰ Kîma mi Adi Komii siya kîma ina ninokninkinim diminim kîma tiriyim kîmiir iikamim yîpiki Adi Komii siir yai aiirîm naingwo tîbmiiyim. Kîma diminim big nasmîrwaiya Adi Komii siya nwowanîm sîmiirar tirkim mi kîma dimin mîiyikim dimin whîrki kîmbu karamae nwowiyim sîmiirarar tirikim, kîma siyuim dimin whîrki kîmbu karam nwowiyim sîmiirarar tirikim dimin biyie wara bi tirikim.

¹¹ Kîma ini adin siir yînisimîm sîmiir boinmîmauuiyim ini siir hîriinan ywowim mi kîmiirin kîma nokwao boinkim mi kîmiirin maîrgîmaîrga kîma nwowaigîniugikim mi kîma kîmiiram srîinaekim

12 kima inokinokin Adi Komii siir sibgu wakaeyokna ap siya kimiiram nikunanaeikin mi kima mi siya kima wi iripa nidwowi mi kimiirin wi siyar kigriraowi mi siir dimin taemin miyik miyikim kima wi simiirar ninan haiswowi. Iriig.

13 Inokinokin krima Adi Komii siirar boin wadie nanaeikim ti dimin taemin imiirsiiyin. Biya krima kimiirin Adi Komii siir yai imiir boinmimauugim mi kima simiirin ina wakaeyokna apim sima inkamni yai rani. Ningaka. Ti yayim kima wakaeyokna apim kima Adi Komii siir yai imiirar wakaeyokna apkim, ti yayim sima diminar tirikim kimiir kwoinuin, iikamim yipiki siir yai imiir wakaeyokna apim.

14 Kima ti iikamim Adi Komii siir pugananim nu Judianim yipiki naingwo tibmiyim Kraisiir wakaeyokna apim simiir kigna miriyan iikamnan bidi ywowim. Ti nomi-iyauim, ti iikamim ti om Tesalonaika tiranim kimiigikimiirar nomiiyauim kimiirin siyu biye simar tirikim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim mi iriipa hiriinan sima ti Judan iikamim sima siyu biye bidi mi tirim iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim waraur nwowim.

15 Biya Juda iikamim sima nisomsomaokaokim profet kamim yipiki biya Adi Komii siir yai imiir nanaakninkii haiginuim mi mhoiya simiir yinieyim sima yisomao krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir mi tariinanin sima ini siyu biye krimiirar swoki tirim mi ti siyu hiriinanin sima tirin mi Adi Komii siir kwoinin ini haugihauga whiyekiyin.

16 Mi sima dimin bibiyie iki iikam nhirim simiirar tirikim. Dimusi rani, sima krimiir siyu iir ninkripkigim iikamim Juda iikam tani krima yai simiir boinmimauusi. Mi hiriinanki nuwi sima digumii ti dimin biye iir haimriiyugig mi Adi Komii siya wi simiir nwoki anmaiwarkainaim. Ti iikam bibiyeyim dimin bibiyie imiirar tiryokiyokiyim mi taka iya Adi Komii siya hik ti simiir dimin bibiyeyim simiirsi hauwana saeya bidi yimbiniya. Iriig.

Pol siya simiir swoki kigam naingwokin

17 Mi ti iikamim krimiirin sima nikropkikim mi krima ina yamim mi iyim hoimgak rani, krima kimiir haiburgigim mi krimiir kwoinim ini kimaka waraurar yinkin okiyim. Mi krima wigkamim wigpiowa kampiowa ninga nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi krima kimiir whwonkam kignakiyam in naingwowim mi krima ina niki hidim siyuwamin krima wi panina niti kimiir kignakiyam in.

18 Kara Polkin mi kara inokinokin ina kinankiun kimiir kignakiyam in mi krimiir siyuun ini Setan siya yinkripkiyin.

19 Mi Mhoiya iya Jisis siya swoki iti mi krimiir hainami mi krima wi saika nwowi mi wi omwaiya waiyayokiyokiyami. Mi mhoiya iikamim sima wa ha dimusi boini krima wadeyairgim? Mi mhoiya krima wi maigimaiga dimusi nwowi? Mi Mhoiya krima wi krimar dimusi hainanaei? Krima wa hainanae, krimiir inig iirarin. Dimusi rani, iikamim kimiirsika.

20 Kima iikamim yipiki krimiir yai imiir wakaeyim mi Adi Komii siir kigna apim, wim kima maigimaiga krimiir nwo haiginuwi. Iriig.

3

Timoti siya yai kibiya sair hainanikin mi Pol siya ini maigimaiga ywowin

1 Mi iya krima nwoimararim waraur nitam nwoninaeya, krira hinina naingwokwoko nikrira wi om Atens tir nwonawidi.

2 Mi krira pi krimiir nomiiyauin Timoti siirara nikropki yipikin siya kriraka miriyyin Adi Komii krimiir Wanin siir mi aiirin mi Kraisiir Yai Win Kibi aiir nanaakninkii haiginuwam mi siirin krira nikropki mi siya niti kimiirin wi siya whinkinsiis haiginuwi mi kimiir kwoinin wi kirie nwoki owim Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apamin

³ mi ta hiriinan saiirsika, kimiir iikam nhirkim bi kiyopsimsibgigim. Dimusi rani, ti hik imiirsika. Mi kima, kima kimar in ina ninokninkinim ti hikim Adi Komii siyar nimbinkin krma haiyam in.

⁴ Mi biya iya krma kimaka waraurar niki owa, krma kimiirin hinina boinmauugim, iikam nhirim wi dimin biye krmiir tiri. Dimusi rani, krma Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apikim. Mi kima ina ninokninkinim ti hiriinan diminim kimiir nimbini krma biya kimiir bidiya iki boinmauuum.

⁵ Mi kara ii prai nwowim pi boriisopi mi kara Timoti siirin ta hiriinan saiirsiya nikropkisasauugin kimiir kignakiyim, kima ini Adi Komii siir mi aiirar miriyyim iyie? Saiir marii rani. Kara pi nididi kimiir kwoinim wi Setan siya nipiyaokisi mi diminim krma tirim, sima wi naekak nwo rani. Iriig.

⁶ Timoti siya kimiir haiburgigin mi siya tiriir ha nitin mi ta Yai Win Kibiya siya ina anaankinii haiginuuni. Kima Adi Komii siir yai imiirar wakaeyokna apkripkai mi kima iikam imiirim warar timi ink in aingwokwonanae mi krmiirim in iriipi hiriinan warar timi ink in aingwokwonanae krmiir kignakiyam, krma naingwowiya kimiir kignakiyim saiir hiriinan.

⁷ Mi krma wi maigimaiga nwokripkaii. Dimusi rani, iikam kima ini Adi Komii siir yai imiirar niki wakaeyokna apkripkaiyim. Mi iikamim sima siyu biye krmiir tiriyyim mi krma hikak biri nwowikim. Niingaka. Mi diminim krma wakaeyim kima tirim, yim krmiirin simar whinkinsiis haiginuwu maigimaiga hiriyyar nwokripkaiyim.

⁸ Mi kima Adi Komii siir yai imiirin hiriinanar wakaeyokna apkripkai mi ha timi okworinu kripkai mi hiriinankinuwu, krma wa nongwomamair aei.

⁹ Mi krma Adi siirin wi panina boin wadie mi krma siirin wi ha nisiimauuwu krma maigimaiga kirie komiigakim. Dimusi rani, iikam kimiirsika, ha? Yio ti hiriinan in yio siyu karamaeka. Niingaka.

¹⁰ Mi inokinok in krma Adi Komii siirama sriinanaeikim krma kimiir kigam mi kimiir naingwo tibmii aiir whinkinsiis haiginuwam mi kimiir naingwo tibmiiya saeya wi sapisap kipi nwo. Iriig.

¹¹ Mi krma hinina naingwowi krmiir Adi Komiiyin mi krmiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis, sowa whindiriraerarkiko kimiir kignakiyam.

¹² Mi krma hinina naingwowi Biyan Inkam Komii siyar tirkii kimiir nomiiyauum iki iikam nhirim hinda tinda nwowim simiiram in nhami nhami kipi naingwokwonanae opki mirkimirka sae ninkiniya mi ha bwaembwaekinamiya saiir hiriinan, ta krma naingwokwo nanaeiya kimiiram saiir hiriinan

¹³ mi iriipa hiriinan Biyan Inkam Komiiyin siya wi kimiir kwoin imiir tirkii sima kirie nwoki owim. Mi mhoiyya Biyan Inkam Komiiyin wi siir iikam imaka niti mi kima Adi Komii siir whwonkam ida wi dimin whirki kimbu rani. Iriig.

4

Ti hiriinan siyu in kima Adi Komii siir wakaeyokna apiyin yio Adi Komii siir maigimaiga haiginuwu

¹ Biya krma kimiir bidiyar iki boinmauuum mi kimiir bidiyar mi isiimauuwim siyu in Adi Komii krmiir Wan in siir wakaeyokna apan in mi maigimaiga siir nwo haiginuwum mi krma ina ninokninkinim mi kima simiir tiri mi krma kimiirin wi asi sriinanae krmiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir yai imiiram in mi kima ti siyu iirin wi hiri hiriinanar tirnanae.

² Kira bidiyar yinokninkin in yayim biya kiriir boinmimauuwim krma, Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir inigni.

³ Mi dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim kira kigna diriraeraram simiirin donkworinukripkai mi kima dimin whirki kimbu karamae hiriyyar dwokripkai. Mi kima siyuin hii nanaeyin siirsiyin aru dwo.

⁴ Mi kima irira nwinwira sibgu dinokninkin siyuin kimiir piu aiir kigriraowanin mi rirmiiya dwokripkai mi Adi Komii siya ti hiriinan dimin miyyikin siir kigi mi siya wi maingimainga nwowi.

⁵ Mi kima hii nanaei siyiu biyeyin siiram kipi naingwokwonanae iikamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii karamae nwowiyim simiir hiriinan kipi nwo. Nningaka.

⁶ Mi kima kimiir nomiiyauim simiirin siyiu bibiyie kipi tirhaiginiu mi simiir kwoin imiir kipi kiyai Nningaka. Dimusi rani, biya krma kimiirin hiniina boinmauugim, iikamim yipiki ti hiriinan siyiu biyie iir tirim yim wi Biyan Inkam Komiiyin siya nonkwobumbuninkin haiginuwi.

⁷ Mi Adi Komii siya krmiirin siyiu bibiyie tiram bi nikiunakin. Nningaka. Siya krmiirin dimin whirki kimbu karam nwowim nikiunakin.

⁸ Mi iikamim yipiki digiumii ti yai imiir haimriiyugigi, yim sima digiumii iikamim ti yai imiir boinmauwim simiir haimriiyu rani. Nningaka. Yim sima digiumii Adi Komii siirar haimriiyuwi yipiki inkamin naeyu miyyik krmiir hauuin.

⁹ Mi kara kimiiramim wi winboinki rani, siyuin nomiiyau nhirmiyam naingwokwonanaeyin siirin. Nningaka. Dimusi rani, kima bidiyar yinokninkinim. Dimusi rani, kara kimiir bidiyar iki boinmauuin Adi Komii siya naingwokwonanaeyim kimiir nomiiyau imiiram.

¹⁰ Mi kima kimiir nomiiyauim siiram bidiyar yaingwokwonanaeyim hinda tinda nwowim nu Mesedonia hir mi krma kimiirin pi hiniina boinkii, kima kimiir nomiiyau imiiram daingwokwonanae.

¹¹ Mi kima omwai sibgu waiya yokiyokiyam daingwokwo mi dimin biyie tirim kipi naingwo mi piu minki kipi piyao mi kima kimiir umir mi imiirar sibgu mirii, biya krma niki boinmauukiya sair hiriinan.

¹² Mi iriipa hiriinan iikamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii karamae nwowim simiir whwonkam ida kimiirin sima wa kignaingwo boini kima iikam miyyik miyyikim mi kima dimin taeminim wi kima kimar haiyam naingwona rani. Nningaka. Iriig.

Mi Biyan Inkam Komiiyin siya nitan ii aeya

¹³ Mi kara pi boriisopi iikam kima habwaowaenan nwowim kimiir nomiiyauim naokaowim simiiramim. Mi kara pi boriisopi kima maingimainga nwo karam nwowim ti iikamim naokaowim simiirsiyin ti iikamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kin karamae nwowiyim simiir hiriinan mi siya ti iikamim simiirin wi swoki kininsiin idwo rani, omwai waiyayokiyokiyamam. Nningaka.

¹⁴ Mi krma ina naingwo tibmiiyim Jisis siya bidiyar iki aonamin mi siya kimidiniya ie hiranki swoki insiin idwo, tiriiginim yipikim Adi Komii siir yai aiiram naingwo tibmiiyim mi ha naonamim mi Adi Komii siya wi ti iikam imiir hidninsiin idwowi mi sima wi saika warar swoki inkin iti.

¹⁵ Krma kimiirin dimin taeminim yipiki biya Biyan Inkam Komiiyin siyakisiyar boinim simiir boinmimauuwi. Yim hiniingim, krma ti iikamim yipiki ti omwaiya niki waiyam mi iya Biyan Inkam Komiiyin siya niti mi iikamim yipiki biya naokaowim simiir biyin wi krma nam tani. Nningakiningaka.

¹⁶ Mi Biyan Inkam Komiiyin siya wi ninomor kou hirankin sasar niuuni mi siya wi yai komiiyar boinki mi Adi Komii siir paekwosimin kirie komiigakin siya wi komiiyar kauwok boinki mi Adi Komii siir kidin wa masboinki mi Krai siir iikamim yipikim biya naokaowim mi bikibiyyin wi simar ninsiin idwowi.

¹⁷ Mi ta sair mhoiiyarim mi iikamim naingwo tibmiiyim yipikim omwaiya niki waiyam mi yim wi simaka warar ninkin ami mi iikamim sima Biyan Inkam Komiiyin siirin wi

kou hir niyiskaiwini. Mi Biyan Inkam Komiiyin siya krimiirin wi ti hiriinan siyiu iirsi nikunainami mi krīma inokīinokin wi saikar nwoyokiyokikaiyami.

¹⁸ Mi kima irni nwirni whinkinsiis ankinsiis haiginiu mi maigimaigra ta yai anaka dwo. Iriig.

5

Krīma hiriyyar sibgu okworinu kripkai iya Biyan Inkam Komiiyin siya swoki itina saiirim

¹ Kima ti nomiiyauim, krīma iya ti diminin siya nimbiyamana pi yokwoni kimiir winboinmauugi rani.

² Kima iikamim, kima ina sibgu inokninkinim iya Biyan Inkam Komiiyin siya nitina ya wi inkamin digworaekwo tauaeyim nitiyin niyaka wi siir hiriinan niti mi iikamim wi hindara nanaawini.

³ Iya inkam nwrki ha boini krīma ini wadēyar sibgu owim mi dimin biyie whir karamaeka mi dimin whirin ina yimbiamin simiirin mi simiir tirbu wiga yipiki yinisim naokainam tiriya mi ha diyuraeyiwuwiya saiir hiriinan mi sima wi saiirsi kiyoopki rani. Niingaka. Wiga yinisim naokainani hikim simiir hai karamae bi swoki owika.

⁴ Kima ti nomiiyauim, kima yipiki iikamim Adi Komii siir wakaeyokna ap karam nwowiyim simiir hiriinan tani mi iya siya swoki itina ya wi krimiir nanaa haiginiu rani, hiyan inkamin yipiki digworaekwo tauaeyeyin siir hiriinan. Niingaka.

⁵ Kima iikamim ini Adi Komii siir yinisim ara ywowim mi siir yai imiirar wakaeyokna ap. Kima Setan siir iikam tani yipiki siir yai aiir wakaeyokna ap karamae nwowim. Niingaka.

⁶ Mi ti hiriinan saiirsika, krīma iikamim yipiki Adi Komii siir yayim simiir wakaeyokna ap karamae nwowiyim simiir hiriinan tani. Niingaka. Krīma krimasiyar mīntaraona mi diminim Adi Komii siya boiniyim simiirar wakaeyokna apiyokiyoki.

⁷ Iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna ap karam nwowiyim, yim ini iikamim nhwo whwonkaowiyim ini simiir hiriinan ywowim mi ini iikamim op kirie kwiyaehaowaeiyim mi dimin taemin ha priidiriraeraramiyim ini simiir hiriinan ywowim.

⁸ Krīma iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim krīma krimasiyar mīntaraona. Krīma Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna ap mi iikam imiirim daingwokwonanaei. Ti dimin hiriinanim kimiir whinkinsiis haiginiuwiyim, yim nhaowa inkamki hoikwowniya saiir hiriinan ywowim. Krīma Adi Komiiyin yipikin mhoiyya krimiir nikunakiyanin mi krimiir whindiriraeraranin siiram waikao. Mi ta hiriinan wi saeya whinkinsiisi pagra kirieya iya kamim yaii niniyim simiir mwo imiir haiginiya saiir hiriinan.

⁹ Adi Komii siir iowa krimiiram biri nimbinga krimiir nonkwoninwomworninkinim. Niingakiningaka. Mi siya ha nimbingin krimiirin, krimiirin wi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisiir inigni nanmaiwarkanaei.

¹⁰ Biya siya krimiir whindiriraeraram naokin mi ta hiriinan saiirsika krīma yipiki omwai waiyam mi yipiki naowim mi mhoiyya krīma wi omwai saikar waiyayokiyoki inokīinokin.

¹¹ Kima irni nwirni dinan inkinsiis ankansiis haiginiu mi irni nwirni timi whindiriraerar haiginiu tariinanin kima tira saiir hiriinan tir. Iriig.

Nikopkaigiyan yai ima

¹² Krīma kimiirin igao yai boinkim, kima iikamim Biyan Inkam Komiiyin siya nikmwain kwoim kimiir bopwoniya waraur nwowim simiir yai imiir wakaeyokna mi simiirin siyiu miyik imiirar diisimauu. Dimusi rani, kimiirin ini simar kigriraowim mi ini simar nowomwarkaiyiuim Adi Komii siir dimin taemin imiirin.

13 Kima ti kam miyik miyikim simiiram daingwo mi simiiram in ha daingwokwonanaei. Dimusi rani, dimin taeminim sima tiriyim simiirsi. Kima iraka nwirka dongwomamair ae.

14 Ti nomiiyauim, krima ti yaiyim kimiirin igao yai minsi boinki mi kima iikamim yipiki nhakuwiyim simiir boinwakae. Mi iikamim yipiki nididiyim simiir whinkinsiis mi iikamim yipiki maingimainga nwo karamae nwowiyim simiir kinsiis haiginu mi kima hiinsima dwo iikam simakan.

15 Kima sibgu mintarao, kima yipiki iikamim siyu biye kimiir tir haiginuwiyim, kima simiirin wi yamdi kipi swoki tirbu haiginu. Ningaka. Mi kima irni nwirniyin mi iikamim hinda tinda nwowim simiirin dimin miyik imiirar tir inokinokin.

16 Mi inokinokin kima wi maingimainga dwokripkai.

17 Inokinokin kima nhwo Adi Komii siirama kwisboinanae.

18 Kima Adi Komii siir boin wadie ti dimin taemin whiekakim nimbimbiamim simiirsi, Adi Komii siya wi maingimainga kimaka nwowi, kima ti dimin taeminim Krai Jisis siir inigni tiri yipiki kimiir whinkinsiis haiginuwiyin.

19 Kima dimin taeminim Adi Komii siir naeyuin siya tiriyim simiir kipi kikinokou.

20 Kima, kimiir whwomisim amimira kipi nwo mi siyu biye kipi niisimauu ti kamim Adi Komii siir naeyuin siya boinmimauuin diminim mi ha nanaakninki haiginuwim. Ningaka.

21 Kima dimin taeminim iikamim sima boinmimauuwiyim mi sima nanaakninki haiginuwiyim simiir kinananku mi dimin kibi kibiyim simiir sibgu onkworinu.

22 Mi dimin biye imiirsi dapyok.

23 Kara ha naingwowi Adi Komii krimiir Wanin siyairgin maingimaingani bwamkibwamin mi kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi siir wakaeyokna apim mi ta hiriinana saiirsika kimiir kwoinim mi kwoinbudim mi kimiir piuim wi wadieya hiriyyar, nwokwokini mi wi iya Biyan Inkam Komii Jisis Krai siya swoki iti wi saiir nadiguwi.

24 Adi Komii siya kiriiram bidi yikiuin mi kima siirgisiirgim mi siya siir kwoinin bi swoki kisina haigikin mi siya wi ti dimin imiir tirkripkai mi wi sima digii.

25 Ti nomiiyauim kima Adi Komii siiram ti kwisboin krimiirim mi siya wi krimiir nwoki whinkinsiis haiginuim.

26 Iya kima kimiir nomiiyau imiir nokboinmamairiyim kima simiirin warar dankabmamairgiyam.

27 Kara kimiirin Biyan Inkam Komiiyin siir inig iir boinki, igao yaiyim kima ta yokwowa wara nomiiyauim waraur nwowim simiir whwonkam ida mwain.

28 Kara ha naingwowi Biyan Inkam Komii Jisis Krai siir naingwobumbuwa wi kimaka nwowi. Iriig.

2 TESALONAIKA

Ta yokwowa Pol siya wɔnkika iikamɔm naingwo tɔbmiiyɔm sɔmiiram om Tesalonaika hɔranɔm sɔmiiram ta yokwowa biyana siya wɔnkiya saiir mhoiyar. Siya sɔmiirsiiyɔn mɔnsi wɔnkikin nhɔrim yɔm ha boini, Jisisin bidi swoki itɔn mi Pol siya hinɔnam naingwowi sɔmiir niksisaeya pi digiyɔm. Mi siya Biyan Inkam Komii siya nitana saiir asi swoki wɔn boinkikin. Iriig.

¹ Pol, Silvenes, Timoti ta yokwowa krɔma wɔnkika iikamɔm naingwo tɔbmiiyɔm Adi Komii siir pɔuganɔm om Tesalonaika hɔranɔm kɔmiiram. Mi kɔma krɔmiir Adi Komii mi Biyan Inkam Komii Jisis Kraissowi.

² Mi krɔma hinɔna naingwowi Adi Komii krɔmiir Wanɔn siya mi Biyan Inkam Komii Jisis Kraissiya, sowiir naingwoyɔmiyoka kɔmaka dwo mi kɔma hɔriiyar dongwomamaɔr aekayam. Iriig.

Pol siya Adi Komii siir boin wadieki

³ Hinokɔnokɔn, krɔma Adi Komii siir boin wadie iikam kɔmiirsi. Dimusi rani, kɔma Adi Komii siiramɔn nhami nhami naingwo tɔbmii rani mi wɔm kɔma nhami nhami mi naingwokwonanae rani, irni nwiiriyamɔn.

⁴ Dimusi rani, krɔma kɔmiir inigɔm ti dimɔn taemɔnim sɔmiirsi hainani mi krɔma ina boinmamaugiyɔm iikamɔm Adi Komii siir pɔuganɔm hɔnda tɔnda nwowɔm sɔmiir mi krɔma sɔmiir boinmamauu dimɔn biyeyɔm yipiki iikamɔm sima tirɔm kɔmiir mi kɔmiirin sima kɔmpipisu prasae bi hauugɔm. Mi ti kɔmpipisu hɔriinanɔm yɔm wɔ maigimaiga nwo karam kɔmiir nwowwaigɔni rani. Nɔngaka. Wɔm kɔma maigimaiga mi kɔrie hɔriiyar nokworɔnu kɔpkaigɔm. Iriig.

⁵ Mi kɔma hɔriiyar dokworɔnukɔpkaɔ krɔmiir nɔsiimauuɔm Adi Komii siya iikam ɔmiirin wa kiwaki kɔmiir kɔnankɔuam. Dimusi rani, krɔma siir mɔi aɔr mɔrii. Mi hɔriinan saiirsika Adi Komii siya wɔ iikam whiekakɔm wɔ sɔmiir nɔsiimauuwi hinɔnin wɔm kɔma wadiekiɔm. Dimusi rani, wɔm kɔma ta kɔnankɔu aɔrin hɔriiyar nokworɔnukɔpkaigɔm mi yɔm sima miiyɔk rani mi siya wɔ hinɔna boini ini wadieyar mi owɔn kira saikar timi inkɔn o mi kɔriirin wɔ siyar kɔgrɔraowi.

⁶ Mi mhoiyya Adi Komii siya wɔ ti iikamɔm yipiki biyya siyɔu biyie kɔriir tirɔm sɔmiir nonkwobumbuninkini. Dimusi rani, iikam whiekakɔm siya wɔ wadieyar sibgu kɔgirkaki.

⁷ Mi iriipa hɔriinan mhoiyya Adi Komii siya wɔ ti dimɔn taemɔnim yipikin kɔmiir mi krɔmiir maigimaiga krɔmiir nwowaigɔni karama nwowiyɔm mi wɔ siya nitkiigii mi sima wɔ krɔmiir haiburgigi mi krɔma wɔ wadieyar sibgu owi. Mi ti dimɔn taemɔn whiekakɔm wa nɔmbiyami iyya Jisis siya mi siir paekwo sim iyya iyya sowa Adi Komii siir om iir haiburgigi mi sima wɔ sima sima nɔmbiyamnae paeya paowii karamaeya saiir hɔrin.

⁸ Mi siya yipiki iikamɔm Adi Komii siir nɔnoknɔnkɔnsi boriisopɔm wɔ sɔmiir tirbuwi, iikamɔm yipiki krɔmiir Biyan Inkam Komiiyɔn Jisis siir Yai Wɔn Kibiya saiir wakaeyokna karama nwowiyɔm wɔ warar mi inkɔn tirbumbuki.

⁹ Mi ti hɔriinan iikamɔm siya wɔ sɔmiir tirbumbuwi mi Biyan Inkam Komiiyɔn siya wɔ sɔmiir nikropki sima siir whwonkam ida nwoosi mi siir dimɔn kɔrie komiiyɔn paenan nɔuyaeiyɔn mi siir kɔrie komii aeya mi wɔ sima tɔidwomaii inokɔnokɔn.

¹⁰ Mi tikiriiginɔm yɔm wɔ taka hinɔn iyya sae nɔmbiyami mhoiyya siya niti mi iriipa hɔriinan iikamɔm yipiki siir wakaeyokna apiyɔm saiirsika mhoiyya sima wɔ inig komii siir hauuwi. Sima mi krɔma wɔ kakakar nwowi mi maigimaiga saika nɔnkɔn owi. Mi siir yayiyɔm krɔma bidi yanaaknɔnkii haigɔniɔm mi kɔma sɔmiirar wakaeyokna ap. Mi ti hɔriinan saiirsika kɔma mi sima wɔ ti digworaekwowɔm sɔmiir nwoki tirɔm.

¹¹ Mi ta hiriinan saiirsika inokinokin krɪma iikam kimiiramɪn Adi Komii siirama srii, kɪma wɪ mi miiyik nwoki miiyim mi ta hiriinan saiirsika siya wɪ hinɪn asi naingwowi siir yinisisim nwowamɪn. Krɪma siiram kwɪs boɪni mi ta hiriinan saiirsika kɪma wɪ dimɪn taemɪn miiyik miiyikim kɪma tiram naingwowim wɪ simiirar nwoki tirim. Mi kɪma ti diminim kɪma tirim wɪ siir kirie aiarar tiri, whisarii rani, kɪma siiram naingwo tibmiiɪm.

¹² Mi krɪma ta hiriinana saiirsi kwɪs boɪni Biyan Inkam Komiiyɪn krɪma siir inigɪn wɪ kougikouwa hainanki. Dimusi rani, ti dimɪn miiyik miiyikim siya tirim iikam kimiir kwoɪn imiir mi sima wɪ kimiir inig imiir hainanprapraskii. Dimusi rani, siirsika. Mi ti dimɪn taemɪnim wa nimbiamy whisarii rani, krɪmiir Adi Komiiyɪn mi krɪmiir Biyan Inkam Komiiyɪn Jisis Kraisi sowerni naingwoyimiyoika ini krɪmaka nwowa. Iriig.

2

Dimin biyieki biyie ieya

¹ Tapa krɪma ti nomiiyauwim kimiirin Biyan Inkam Komiiyɪn siir boɪnmauugi, siya wɪ sipi swoki iti mi krɪma wɪ irkiripa saika nwowi.

² Krɪma kimiir srii, ti nomiiyauwim kimiir kwoɪnin nidid kwoɪn aisiima kipi niki o mi kɪma ha wakaewinkim Biyan Inkam Komiiyɪn siya bidi yitin. Niingaka. Krɪma ninokninkin tani, kimiirin inkamki boɪnmauugim ti dimɪn imiirin mi inkamki nanaakninki haiginugim mi siya tari ha naingwokin Adi Komii siir naeyuun siya boɪnmauugin siirin mi tari yokwoni inkamki winhauugin, ti dimɪn taemɪnim mi simiirin kipi naingwo tibmii.

³ Mi inkam nwirki kiriir kwoɪn iir nipiyaokiyam kipi kigninkinwin ti hinɪn siyu bibiyeyim sim, yai biyie boɪn mi yokwo biyie win mi iki dimɪn biyie nhirim simiir warar. Niingaka. Mi ta iya Biyan Inkam Komii siya swoki itana, saeya wɪ whisarii nimbiam tani. Niingaka. Biyan iikam whiekakim wɪ digumii Adi Komii siir niki haimriyuwi mi ti inkam biyie komiigikomiiyɪn yo wɪ sasar nanaakninkiinaei. Mi ti inkam hiriinanin siyairgin maeyauwa paeki nwowa saiir hir toidwomaii.

⁴ Mi siya wɪ sasar nokmwɪn okwonaei Adi Komii siir om hirɪn, digworaekwo niksisaeyim iikamim sim hainaniyim simiir biyɪn mi siya Adi Komii siir omaka aiir nidwokai mi siya wa boɪni, karakikairgin Adi Komiiyɪn.

⁵ Mi kɪma daingwoki yayim biya kara kɪmaka niki owa mi ha boɪnmamauuwim simiirin mi kɪma simiirin biri naingwowarkainakim, aniya?

⁶ Mi tariinanin, kɪma ti Adi Komii iirin ina ninokninkinɪn dimɪn siir siyu iir ninkripkiyɪn mi ta hiriinan saiirsika, siya wɪ sasar nanaakninkiina rani. Niingaka. Wɪ iya Adi Komii siya nimbina siirim, wɪ saiirar digi.

⁷ Mi iriipi hiriinan, ti dimɪn biyeyim yipiki ti inkam biyeyɪn wɪ siya tiri, iya siya niti ya bidinanar nimprio amkika mi ti inkam biyeyɪn yo wɪ niki it rani. Niingaka. Siir siyuun wɪ Adi Komiiyɪn yipiki siir siyu iir ninkripikouwin wɪ siyar haiwao budgii siya nitamin.

⁸ Mi ta saiir mhoiyarin, ti inkam biyeyɪn siyu biyie iir wakaeyokna apiyɪn mi siya wɪ sisiyar nanaakninkiinaei. Mi krɪmiir Biyan Inkam Komiiyɪn Jisis siya inkam biyie komiiyɪn siirin wɪ yainiyar kubrukigi mi Jisis siya wa swoki iti mi siya wɪ sasar nanaakninkiinaei mi ti inkam komii biyie siir kirieya wa digi mi siirin wa nonkwobumbu ninkinki.

⁹ Mi ti inkam biyeyɪn siyu biyie tiriyɪn siya wɪ inkam komii biyeyɪn siir kirie komii anaka niti mi siya wɪ dimɪn kirie komii komii imiirar tiri, ti diminim yipiki biya iikamki kig karamae nwowim mi siya wɪ dimɪn miiyik miiyik imiirar tiri iikamim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae nwowim wɪ simiir kiyopsibgi haiginuwi mi siya wɪ dimɪn biyie kirie komii komii imiirar diriraerari iikamim sima wɪ nwoki kigididim.

¹⁰ Mi siya ti iikam imiirin wɪ inkam komii biyeyɪn siir kirie komii anakar kiyopsibgi haiginuwi. Mi ti yipiki iikamim Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae nwowim, yim

wi Adi Komii siyar nonkwobumbuninkin iuguski. Siya wi simiir kiyopsibgi haiginuwi. Dimusi rani, simiirin bi nanmaiwarkainakim mi sima ta Yai Win Kibiya kaimwo nwowiya sairim biri naingwo tibmiikim.

¹¹ Dimusi rani, ta hiriinana sairsika, Adi Komii siya bidi kiwakiyin diminin simiir kiyopsimsibgikikaiyam. Mi siya simiirin minam tirikikin sima ti niksisee diminin siirim nwoki naingwo tibmiiyim.

¹² Mi ta hiriinana sairsika, ti iikamim yipiki yaimwokiyaimwo airim naingwo tibmii karamae nwowim, sima wi dimin biyie haii Adi Komii siir hiranki. Dimusi rani, sima dimin biyie tirim naingwokim mi Adi Komii siir yai airim bi naingwo tibmiikim. Iriig.

Mi kimiirin Adi Komii siya bidi yimbinin kimiir nanmaiwarkainamin

¹³ Ti nomiiyauim Biyan Inkam Komii siya kimiiram naingwokwonanaeikin mi inokininokin krima Adi Komii siir boin wadie. Dimusi rani, bidi bidiniyarin siyar nokmwın okwo haiginugin kimiir nanmaiwarkainaim. Kara kimiirin whisarii bi nanmaiwarkainakin Adi Komii siir naeyuin siir kirieni kimiirin wi saeyar whinkinsiis haiginuwi dimin whirki kimbu karamae nwowamin mi siir yaimwokiyaimwo airam naingwo tibmiiyim.

¹⁴ Siyar nikunakin kimiirin ti dimin taeminim simiiram kimiir naingwo tibmiini, ta Yai Win Kibiya sairam yipiki krima nanaakninkii haiginuwa kimiir mi kima wi dimin miyik miyika haii krimiir Biyan Inkam Komii Jisis Kraiis siir hirankin.

¹⁵ Mi ta hiriinan sairsika, ti nomiiyauin kira kiriir kwoinin kirie dwo mi ha dokworinu mi ta yai aiiir wakaeyokna ap, biya krima boinmauwim kimiir krimiir yainiyar mi yokwoni krima mi winhauugi ikim.

¹⁶ Krima ha naingwowi ti krimiir Biyan Inkamin Jisis Kraiis siyar mi krimiir Adi Komiiyin yipiki krimiiram naingwokwonanaeyin mi krimiir whinkinsiis haiginuwiyin siir naingwobumbuwa, wi krimiir hauuwi mi naingwo tibmii miyika mi iya siya nitana sairim nwokwokin aka

¹⁷ kimiir kwoin imiir siiboboindu haiginuwam mi kimiir kwoinim wi hiinsima nwoi mi kima wi kirieya nwoki owim mi siya wi kimiirar whinkinsiis haiginuwi dimin miyik miyik tiram mi dimin taemin nhirim simiir warar mi wi siyar whinkinsiis haiginuwi kimiirin yaimin dimin miyik boinam. Iriig.

3

Kima krimiiram kwisboin

¹ Tariinanin ti nomiiyauwim, kima Adi Komii krimiir Wanin siirim kwisboin krimiiram mi ta hiriinan sairsika krimiir Biyan Inkam Komiiyin siir yayim wa namsisauugi omom omomim simiir. Mi iikamim sima simiir wakaei mi sima wa wakaeyokna api, ti iikamim kima wakaeyokna apim sair hiriinan.

² Mi siirim kwisboin, siya krimiir nanmaiwarkainaim iikam biyeyim simiir hirankin. Dimusi rani, iikam whiekaki bi wakaeyokna apikim Adi Komii siirin.

³ Mi krima ha naingwo tibmii, Biyan Inkam Komii siya wa diriraerari mi siya wi kimiir whinkinsiisi kima sibgu okwo rinukripkaiyim mi siya wi kimiirar kigriraowi mi Setan siya wi kimiir niyopakaiyu rani.

⁴ Mi krima naingwo tibmii kiriekakim Biyan Inkam Komii siirim mi iikam kimiirin wi digar nwowaiginuwi mi kima diminim biya krima boinmamauuwim mi mhoiia kima wi simiirar swoki tirkipkaii.

⁵ Krima ha naingwowi, Biyan Inkam Komiiyin wi siyar nowomwarkaiyuwi kimiir kwoinim mi kima wa ninokninkini, Adi Komii siya iikam kimiiramar naingwokwonanaeikin. Mi iya kima hikak nwoi mi kima wa sibgu okworinuwi Kraiis siir inig iirin. Iriig.

Iikam whiekakim kima miyar mirii

⁶ Mi tariinanin krɪma yai kirɛ kimiir boinki Biyan Inkam Komii siir yai imiir. Mi yipiki iikamkim kimiir bopwoniya waraur nwowim siya hindara sibidwo nanmimiki mi yaimin diminim biya krɪma hauugiyim simiir wakaeyokna ap karamae nwowi mi kima aru siirsi dwo.

⁷ Whisarii rani, kima kima ina ninokninkinim, kima miyiyim krɪma miriyyim simiir hiriinan wakaeyokna mirii. Biya iya krɪma kimaka nwowim krɪma hindara bi sibidwokim. Nɪngaka.

⁸ Mi krɪma inkam nwirni naeyim whisarii bi sibaekim. Nɪngaka. Krɪma umirniyar sainaekim, ni nabie mi pranae, bi miriigim mi ta hiriinan saiirsika mi krɪma hiknan wi kimiir hauu rani.

⁹ Mi krɪma ti dimin imiir tiram miriikim. Nɪngaka. Dimusi rani, krɪma inig karamae rani, naemin dimin kimiir warauranki haiyim. Nɪngaka. Krɪma ti diminim minam tirkim, kima krɪmiir kigna diriraerarin.

¹⁰ Biya iya krɪma kimaka nwowim, krɪma kimiirin yai kirɛ aiarar boinkikin, yipiki mi mirii karamae nwowiyin, naemin dimin siir kipi hauuae.

¹¹ Krɪma ti diminim kimiirin whisarii bi boinkikin, krɪma bidi wakaeyim, iikam nhirim kimiir bopwoniya waraur nwowim sima ini hindara sibidwo nainmimikim mi mirii rani, sima yai ara sibidwo boinai yokiyoki.

¹² Ti hiriinan iikamim krɪma yai kirɛ kimiir boinki, krɪmiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siir inig iir. Mi sima sibgu didwo mi kima kimiir mi imiirar sibgu ainmimik mirii mi sima naeyim sima hai, sima naeyimin mi iikam nhirmi anka kipi hai.

¹³ Mi iriipi hiriinan kima ti nomiiyauim kima kipi nhaku wa dimin miyikim kima tirim, simiirsiyin. Nɪngaka. Kima simiirar tirkipkai.

¹⁴ Mi inkam nwirki ti yayim yokwoni krɪma winkiyim simiir wakaeyokna karamae nwowi mi kima saika kipi nwo mi dimin whir saika kipi mi tir mi ta hiriinana saiirsika siya wi nididkak nwowi.

¹⁵ Kima siirimin sau omomnan kipi naingwo. Nɪngaka. Kima saika boinai, kimiir nomiiyau miyikni hanin.

Nikopkaigiyan yai aeya

¹⁶ Krɪma ha naingwowi Biyan Inkam Komiiyin sasairgin iikamim simiir hauuwiyin nongwomamair aekiyami siyuin siir bwamkibwamin. Mi iya kimiirin dimin miyik mi dimin biyieki nimbini mi kimiirin wi nongwomamairni kwoinin siya wi hiriyar nongwomamair aekiyami. Mi Biyan Inkam Komiiyin wi kimiir irira nwonira aka nwowi.

¹⁷ Kara Polkin, kariir inga winkika ta boin maigimaiga yaiya. Kara ti hiriinan minam winkikim kimiir nisiimauuwim ti yokwom yim karar winkikim. Kariir inga winkim simiirin.

¹⁸ Kara ha naingwowi Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siir naingwoyimiyoka wi whiekak kimakar nwowi. Iriig.

1 TIMOTI

Timoti siya ta yaiwɛn kibiya siir apua Yunis mi siir wai aeya Lois sowa boɛnmɛmauugo. Mi siya Jisis siiram ha naɛngwo tɛbmiiyɛn mi ɛni Adi Komii siirgɛsiir yai aiararar wakaeyokna apɛskiyɛn. Timoti siirɛn Pol siya yɛmbin saika namɛm ɛki om nhɛrɛm sɛmiir Krai siir yaiwɛn kibiya saiir hainamɛm. Mi mhoɛiya Timoti siya iikamɛm naɛngwo tɛbmiiyɛm om Efesas hɛranɛm sɛmiir pasta nwowɛn mi Pol siya ta yokwowa ha wɛnkika Timoti siiramɛn, siir kɛrɛ haigɛniuwɛm Jisis siir siyɛu ɛir napɛm. Mi siya siirɛn siyɛuɛn iikamɛm naɛngwo tɛbmiiyɛm sɛmiir kɛgrɛraowiyɛn siir warar boɛnmɛmauugi. Iriig.

¹ Kara Polkin ta yokwowa kara wɛnkika, Adi Komiiyɛn inkam nɛnimnɛski haiyɛn mi Krai Jisis tɛ inkamɛn krɛma nwokwokɛnɛn nɛnomor koua hɛriir nɛkiunamam, sowanɛ nɛmbingɛn kariirɛn, Jisis Krai siir aposel inkam nwowam.

² Kara ta yokwowa Timoti kɛriiram wɛn hauugika. Kɛra Adi Komii siirɛm naɛngwo tɛbmiigɛn mi kɛra kariir yɛnisimnan asi nwokɛn. Kara mɛnam naɛngwowi, Adi Komii kɛriiir Wanɛn mi Krai Jisis kɛriiir Biyan Inkam Komiiyɛn siir naɛngwobumbuwa mi siir naɛngwoyɛmyoka mi siir siyɛuɛn iwa inan kaikpɛmpɛtiyɛn wɛ kɛriir hauugi. Iriig.

Krɛma nɛksisae siyɛuɛn siir kɛpi nonkwo

³ Biya ɛiya kara kɛriir haiburgigɛn mi ha namɛn nu Masedonia hɛriirɛn, kara kɛriirar nɛki boingigɛn, kɛra om Efesas tirar dwo. Mi inkam nhɛrɛm dɛkmiinɛnkɛn, sɛma tɛ siyɛu hɛriinanɛn sɛma nɛksisaeɛyɛn Adi Komii siir yai aiar mi siir dɛtkigi.

⁴ Kɛra sɛmiir boɛn sɛma wanmi niwiiyɛm sɛmiir kɛpi whasprigɛn mi yɛdiwi wanwiyaeyɛm sɛmiir inɛgɛm kɛpi nokdapyokiyoki. Mi tɛ hɛriinan yayiɛm, sɛmiirɛn Adi Komii siiram naɛngwo tɛbmiiyɛm wɛ saeya whɛndirɛraerar tani.

⁵ Taka yayi saiar yaimwowa kara kɛriir boɛnmauwa, kɛriir naɛngwo tɛbmiiya saiar kɛrɛ haigɛniuwam boɛnmauuga. Mi kɛriir mɛhi kwoɛnɛm rɛrmiiya nwowi dimɛn whɛrki nɛtki karam nwowi mi kɛriir naɛngwo tɛbmiiya ɛriipi hɛriinan kɛrɛya mi owi. Mi kɛra wɛ iikam whɛekakɛm sɛmiiramar naɛngwo ɛrkaki.

⁶ Mi iikam nhɛrɛm siyɛu whɛra namɛm sɛma ɛni Adi Komii siir siyɛu ɛiiram yaowhɛrɛwhɛrɛyɛuɛm yayiɛm sɛma boɛniyɛm, hindara prɛiboɛn prɛiboɛni.

⁷ Mi sɛma Adi Komii siirɛn siirɛmar naɛngwokwokɛm siir boɛnmɛmauwɛm. Mi sɛmiir kwoɛnɛm nɛdidgak bɛ nwokɛm. Sɛma ha naɛngwokɛm sɛma bɛdi yɛnoknɛnkɛnɛm ta yayi aiarɛn. Mi yɛm sɛma bɛ nɛnoknɛnkɛnkɛm.

⁸ Krɛma dɛnoknɛnkɛn Adi Komii siir siyɛuɛm kɛriiir nɛsiimauu apiyɛm mi krɛma tɛ hɛriinan siyɛu ɛir tɛri wɛ wadɛyar nwowi.

⁹ Mi tiki siyɛu hɛriinanɛn krɛma timɛ nɛnoknɛnkɛn, tiki siyɛuɛn kam mɛiyɛkɛm sɛmiir tani. Nɛngaka. Yɛo hɛriinan siyɛuɛn kamɛm yaowae budɛyɛm sɛmiir yai nanugaugauwiyɛm sɛmiirgɛn. Mi kamɛm digɛumɛi Adi Komii siir mi haimriiyɛugigiyɛm mi siyɛu biyɛ tɛriiyɛm sɛmiirgɛn. Mi dimɛn biyɛyɛm nu tir nwowiyɛm mi yopɛi ad nɛsomsom aokaowiyɛm mi inkam nwɛrni mi ɛsom aokiyɛm.

¹⁰ Mi hɛi mɛn mi nanaeyɛm mi inkamɛn inkam nwɛrnaka nanaeyɛn hɛi mi wigkam yɛnɛsisɛm mi tauae hainamɛ ɛkɛm. Mi nɛksisae mi siir yai aiar prɛiboɛn prɛiboɛniyɛn mi sɛma siyɛumwokɛsiyɛumwowɛn saika nɛni nansaokɛm.

¹¹ Mi takɛ yaimwokiyaimwowa ɛni ta yayi wɛn kibiya saiar hɛriinan ywowa krɛma Adi Komii siirɛm mairgɛmairga ta yayi wɛn kibiya kariirɛn siyar hauugika inkam nhɛrɛm sɛmiir boɛnmamauwɛm. Iriig.

Pol siya Adi Komii siir boɛn wadɛkɛn siya siirsi naɛngwoyɛmyokɛn

¹² Kr̄imiir B̄iyan Inkam Komii Krai J̄isi siir k̄ir̄ieya kariir hauugikin mi J̄isi siya ina yaingwokiyin kariir mi aiir mirii siya wi digar nwowi. Mi siya nokmw̄in okwokin taka mi aiirin mi kara h̄iriinansi boin wad̄iekikin siirin.

¹³ B̄iya kara siir in̄igin siirar niki boinbumbu haigin̄ugin. Mi kara iikamim Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim, simiirin kara niki ip̄imparkim. Mi kara J̄isi siir yai akar mi antamȳiriyirkin mi kara siirin biri sibgu ninokn̄inkin. Kara tiki h̄iriinan siȳu iir asi tirkin. Adi Komii siirim̄in biri niki aingwo tibmiigin n̄inga niki okin. Mi siya kariirsi asi naingwoyimiyokin.

¹⁴ B̄iyan Inkam Komiiyin siya kariirsi naingwobumbunanaek̄in. Mi J̄isi Krai siir k̄ir̄ie aeya dir̄iraerkikin kariirin mi kara siiram̄in asi naingwo tibmii. Mi kariir kwoin̄in iki inkam n̄hirim simiirim asi mi naingwokwowi.

¹⁵ Mi Krai J̄isi siya nua tiriir n̄uunikin iikam biȳeyim simiir n̄iniskii hainakikin. Mi ta yaiya kaimwo k̄inga mi kr̄ima sairim̄in daingwo tibmii k̄in. Mi karargin inkam̄in siȳu biȳe tiriyin simiir b̄iyan inkam̄in.

¹⁶ Adi Komii siir kwoin̄in h̄in̄ina naingwokin, siir naingwoyimiyoka b̄iyan kariir tiriir wimbini. Mi kara akn̄inan nwoki iisiimauwi J̄isi siirin inkam miounan, iikamim simiir whwonkam ida mi mhoīiya sima naingwo tibmii mi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siirin wa haii.

¹⁷ Mi Inkam Komiiyin digworaekwo wh̄iekakim simiir kigr̄iraowiyin inok̄inoka nwoyokiyokiigin mi siya bi naowikin. N̄ingaka. Mi siirin inkamki bi kigikin mi siyaki siyargin, Adi Komiiyin. Mi siir in̄ig komii mi siir namnam̄in ieya wi h̄iriinanar nwoyokiyokikaeyami. Iriig

¹⁸ Timoti siya kariir ȳinisimkin b̄iya profet kamim sima boina kiriir mi aiir. Mi kara kiriirar boinanae ta yai aiir mi kira profet kamim simiir yai aiir daingworinu. Mi kira kamim J̄isi Krai saikar nwowiyim sau simaka sibgu okworinu in̄it.

¹⁹ Mi kiriir naingwo tibmiiya k̄ir̄ie dwo mi kiriir kwoin̄in dimin wh̄irkin nitkii karam nwowi wi r̄irmiiya nwoki owim. Mi kam n̄hirim simiir kwoin̄im ir̄ipi h̄iriinan r̄irmiiya mi inkin owim. Mi ini sima yitkiigiyim mi simiir naingwo tibmiiya asi nikiigika.

²⁰ Mi Haimenias mi Aleksanda sowa h̄in̄ina tirko. Kara sowiirin yai karamaeka sowa Setan siiramar timi am, sowiirar kwoin̄in. Mi sowa tiki h̄iriinan siȳuin, siir nwoki ninokn̄inkini. Sowa mhoīiya wi Adi Komii siir n̄igbumbu haigin̄u rani. Iriig.

2

Nhwo kwisboini siȳugin

¹ Kara kiriirin minam srii k̄ima iikamim naingwo tibmiiyim Adi Komii kr̄imiir Wanin siiram sriigi iikam n̄hirim simiiram. Ta h̄iriinan k̄ima sriinanaeya h̄iriinana sriinanae kipi sriip̄ipyao, k̄imiir kwoin̄in saika damasukikin. Mi ta k̄ima sriiya k̄ima B̄iyan Inkam Komii siir warar boin wad̄ieki.

² Mi inkam komii nu kigr̄iraowiyin simiiram wara timi srii. Mi inkam komii komii gavman ikim mi kr̄ima wh̄iekakar̄in wi nwoki ongwomam̄ir aeyim. Mi kr̄imiir kwoin̄in wi hiinsima nwoki owim. Mi sima kr̄imiir kigi mi sima wa nwoki aingwoyim kr̄imiir iga h̄inda tinda bi nokwowika.

³ Mi taka h̄iriinan sriiya, Adi Komii siya wi ogmwo mir karam nwoki.

⁴ Adi Komii inkam̄in kr̄imiir nanmaiwarkainan siya h̄in̄inam naingwowi iikam wh̄iekakim kr̄imiirin siya nanmaiwarkainam. Mi siya h̄in̄inam naingwowi kr̄ima siir yaimwokiyaimwo aiir ninokn̄inkinim.

⁵ Adi Komii nwirkinw̄iruwaigin mi Inkam Komii kr̄imiir kaoprige okwowyin Adi Komii siiram namim, ir̄ipi h̄iriinan nw̄iruwargin, siya ti inkam̄in J̄isi Krai siyargin.

⁶ Krai siirar kwoin̄in, siya naowama mi aingwokin. Mi iikam wh̄iekakim simiirin wi siyar nanmaiwarkainaei. Ti h̄iriinan siȳuin Adi Komii siir kwoin̄in ieyargin, ti kr̄imiir n̄isiimauwin, iikam wh̄iekakim simiir nanmaiwarkainam. Mi iikam wh̄iekakim wi

hindara nwoki priyokaeyamim. Taka iya Adi Komii siyar nimbinga krimiir nanmai-warkainam.

⁷ Adi Komii siya nimbingin kariirin aposel inkam nwowim, siir yaiya saiir boinmimauuim. Mi iikamim Juda iikam tani simiir nini owomwarkai haiginuuuim, ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa. Adi Komii siirim naingwo tibmiiyin siyuin siir. Taka yaiya kaimwoka, kara niksise rani, siyar nimbingin.

⁸ Kara ha naingwowi, omom omoman kamim sima Adi Komii siirim srinanaei. Mi iya simiir ina koua ninkigi Adi Komii siiram sriiyim mi simiir ina ti haiyaprapraski. Mi simiir mhi kwoinim rirmiiya dwo, dimin whirki kipi nitki mi kwoinin haugihaugi whiyie. Mi ninkin wamwarkii boini yo ti hinin dimino wara kipi nwokai mhi kwoinuin. Iriig.

⁹ Kara ha naingwowi wig sima yuisim sibgu ii mi wi nwoki sibgu kigtidwokiyim. Mi simiir kana puaiapai puaiapai kipi hopyok. Mi mkinpai mkinpaiyim hirii kipi mi diyankii mwaomwan. Mi yuisa umir komii sainiya saiir kipi mi sain.

¹⁰ Kima sibgu mirii. Minsika iikam nhirim simiirin nwoki isiisiimauuwi. Mi yipiki wigim naingwo tibmii mi Adi Komii siir inig iir hainani, yo siyu wadie ieya. Mi tiki hiriinan miyim yim wig simiir puai miyik ima.

¹¹ Mi wig sima, simamar kipi naingwona, sima kam simiir aowa dwo. Mi sima yaimin diminim wara kipi nomboboin, hindara dinkin tan, pi nwoki wakae ninokninkinim iya sima Adi Komii siir inig hainaniya siir omaka hirin.

¹² Kara hininam naingwo rani, wig sima yai kam simiir boinmamauuim mi bi sima nwowim. Nungaka. Sima hindara dinkin tan.

¹³ Tiki siyuin hiriinan dimusi bi tirkin. Adi Komii siya bi Adam siir nonkwokwokin mi mhoiia Iv saiir yonkwokwo.

¹⁴ Setan siya Adam siir kwoin iir bi nikpitmaigin. Nungaka. Siya wig saiir kwoin iir nikpitmaigin mi saeya dimin biyie asi tirka.

¹⁵ Wig sima wi simiir miya yinisim naokainaeiya, yim wi saiirar tir. Mi sima ha daingwo tibmii mi sima iikamim simiiram in ha timi aingwokwonanae. Mi simiir iga hinda tinda kipi nokwo sima sibgu dwoipisu. Mi sima hiriinan tiri mi simiirin wi Adi Komii siya nanmai-warkainaei.

3

Inkam Komiiyin iikamim naingwo tibmiiyim simiir kigriraoiyin siir yaiga

¹ Taka yaiya kaimwoka. Mi inkamin taka Adi Komii krimiir Wanin siir miya saiir bi nwowam naingwowi mi ta miya siya miriiyam naingwowa mi wadie aeyarga.

² Mi inkamin iikamim naingwo tibmiiyim simiir bi nwowiyin siya sibgu dwowipisu iga hinda tinda kipi nokwo. Minsika, sima siir kipi boin huriyu. Mi siya wig iruani nonkwonan inkam dwo. Mi siir kwoinin sibgu daingwo omok mi siya siir nhie aiir kipi nikrip. Mi inkamin siiram namiyin, siya siirin io nhwo kipi nanaowin mi siya inkam nokwo boinmimauuwan inkam wadie dwo.

³ Mi siya op kipi kwiyae whaowae mi siir kwoinin haugihauga asiima kipi whiyie. Siya iwa inan dwo hinda kaikpimpit. Mi siya umiram kipi naingwokwonanae.

⁴ Mi siya siir wigiyinim simiirin siyar sibgu kigrirao mi siya siir yinisim imiirin sibgu siiboboinu haiginu. Mi sima wi nwoki wakaeyoknam siir yai aiirin.

⁵ Mi siya siir wigiyinim simiir sibgu kigrirao karam nwowi mi siya iikamim naingwo tibmiiyim simiirin, wi Adi Komii siir omaka hir kigrirao rani. Nungaka.

⁶ Mi inkamin yaeya kinkak naingwo tibmiiyin, biyan inkam siya kipi nwo siya wi siyamar pi naingwonaesi Setan siya mirii ikiiya siir hiriinan.

⁷ Mi ti inkamın siir siyũuın iikamım naıngwo tıbmii karam nwowiyım simiir whwonkam ida sibgu dap. Mi siya sibgu nap karam nwowi mi siirın wı Setan siya nanmaiwarkainae. Iriig.

Inkam komii komiiyım iikamım naıngwo tıbmiiyım simiir kigrıraowiyım simiir boınkika ta yaiya

⁸ Inkam komii komiiyım iikamım naıngwo tıbmiiyım simiir kigrıraowiyım, yım sima iriipi hiriinan iga hinda tında kipi nokwo. Mi sima kipi mi gie mi sima opa kwiyae whaowaeiya saiir kipi kwiyae mi sima umıram kipi mi aıngwokwonanae.

⁹ Mi simiir mhi kwoınım rırmıya dwo mi sima daıngwo tıbmıikikin Adi Komii siir yai aiirım. Biya saeya bi nhıkiiga mi tariinanın saeya bıdi nhıkiigiya.

¹⁰ Mi kira simiirın tiki kigoki sima dig nwowi mi kira simiirın wı hainii dokmwın okwo haıgınıu inkam komii komii, iikamım naıngwo tıbmiiyım simiir kigrıraowamın.

¹¹ Mi simiir wigım iriipi hiriinan simiir kwoınım sibgu daıngwo omok. Mi simiir iga hinda tında kipi mi okwo mi sima kipi mi inkimıkna mi simiir kwoınım sibgu dwo mi miimınım gwomaırgwomaır kipi mırıi.

¹² Mi tiki inkam komiiyım iikamım naıngwo tıbmiiyım simiir kigrıraowiyım, sima wiga irkırıuar donkwona. Mi simiir wigıyınım simiirın simar sibgu kigrırao.

¹³ Mi tiki kamım simiir miya sibgu mırıi mi iikamım sima wı simiir yai aiir wakaeyoknaei. Mi sima wı nıdid rani, Kraıs Jisıs siirım naıngwo tıbmııya yaiya saiir nokwo boınmımauwım. Iriig.

Adi Komii siir siyũuın siir yaimwo aeya

¹⁴ İya kara ta yokwowa kırıirım wınkıyın mi kariir kwoının ini wıini hanına sargıyın, kırıir nini kigsısauniyamın.

¹⁵ Kara kırıirın yokwoni asi wın hauugikin kariirın wı dimın whırkın mi ipıyaokiisi kırıir kignakiyamın. Mi kira wı ta yokwo aiirar nwoki kig nınoknıknınım siyũuın Adi Komii siir isidın sima tıram naıngwowyın. Sima Adi Komiiyın yai mınar nomboboıniyın siir isidgın mi sima ini ti iikamım Adi Komii siir yaimwokıyaimwowa saiir nonkworınu kripkaiiyım ini simiir hiriinan ywowım.

¹⁶ Ta Adi Komii siir yaimwokıyaimwowa saiir hıumii digım dig nwo rani, saeya ini komiigıkomii ywowa. Inkamkı saiir nikwowaısiiyım wı dig nwo rani. Nıngakınıngaka. Biya saeya Adi Komii saıkar nwoka mi mhııya saeya ini inkam kınar yımbiyama nu tırın mi ina nhınkigiya. Adi Komii siir naeyũuın siyar nhınkigikin ti inkamın dimın whırkı kimbu karam nwowiyın. Mi Adi Komii siir paekwosımım sima kigi siirın mi sima siirın ina boınmımauwamım iki nu komii komiiyım hinda tındanı simiirın. Mi hinda tından iikamım sima ina yaıngwo tıbmııgiyım siirım. Mi siirın Adi Komii kırıir Wanın siyar swoki ikıuna nınomor koua hırıir. Mi siya kou hırın ini namnamiinan ywowın, ini hindara wokiirımtıowın. Taka yaiya krıma boınkiya, Jisıs Kraıs siirga. Iriig.

4

Taka yaiya kamım nıksısaeyım simiirga

¹ Adi Komii siir naeyũuın siya bıdi boınınkıigiyan. Mhııyaki nıuwi inkam nhırım sima wı ta yaimwowa, wı saiir nonkworınu rani. Mi sima wı uridyıu biyıeyın, wı siir yai aiir sibgu wakaeyoknaei.

² Mi kamım priiyıksasaeyım yaiyım whwonkam sima nınkigii boıniyım mi sima inokıinokın simiir simiirar tırnınaeikım. Mi simiir mhi kwoınım panınsi hirgisi. Nıngaka.

³ Mi tiki kamım nıksısaeyım kırıirın wı sima nıkiduwi wig nonkwonasiyan. Mi sima nae nhırım wı kırıir nıkiduwi krıma mi aeisi. Mi Adi Komii siyar nonkwokwokiyan

ti nae digworaekwōwim iikamim ta yaimwo aiirim naingwo tɔbmiiyim sima wi hiriyyar dae. Mi Adi Komii siirin wa boin wadieki.

⁴ Krɔma dinoknɔnkɔn, tiki digworaekwo whiekakim Adi Komii siyar nonkwokwokiyyim, ini wadiekinar ywoswowim. Mi krɔma simiirin kipi boriisop. Krɔma Adi Komii siir boin wadieki. Mi ha dae.

⁵ Adi Komii siya bɔdi boinkiyin, tiki naeyim, nae wadiekim. Mi krɔma sriiboinkiya ti nae imiiram mi ti naeyim dimin whirki bi kimbugim. Friig.

Timoti siya Krai siir mi sibgu miriyan inkam kibi dwo

⁶ Mi kira ta yaiya iikamim naingwo tɔbmiiyim simiir boinmimauuwi mi kira wi Krai Jisis siir miyan inkam kibi nwowi. Tariigina ya simiir nɔsiimauuwi, kira wakaeyoknae saiir mi kira naingwo tɔbmiikikina Krai Jisis siirim. Mi ti hiriinan siyuuin kira tiriyin yio naenan kiriir hauu aekimkidu haiginuwi.

⁷ Niwiiyim inkam adiyaowaeyim sima whasiyim, sima hinda priiwhas ninkikinae. Mi kira hiriinan niwiiyim simiir kipi wakae. Mi kira Adi Komii siir miya saiir miriinanae mi kiriir naingwo tɔbmiiya wi kirie nwoki owim.

⁸ Kira bɔdi yinoknɔnkɔnin iya kira mi kinan whomwho miriyyim kiriir pɔua pɔ nhinmi saeya kinhaiginuwi ti hiriinan siyuuin, yio siyuu wadie ieya mi kira Adi Komii siir miya hiriinan miriinanae mi kira ti nu iirin wi wadieyar sibgu owi. Mi mhoiya kira ninomor kou hirin wi hiriyyar mi owi.

⁹ Taka yaiya kaimwoka iikam whiekakim wi saiirim naingwo tɔbmii.

¹⁰ Krɔma minam kaokaigii Adi Komiiyin yai minar nomboinomokiyin siirim. Siya ti inkamin iikamim naingwo tɔbmiiyim simiir nanmaiwarkainaeikin. Mi siya iikam whiekakim simiirin wara mi anmaiwarkainamar mi aingwowi. Tiki siyairgin miini hanin kima miriinanaeyin.

¹¹ Kira simiirin wi dikmiinɔnkɔn haiginu mi simiirin wa timi owomwarkai haiginu. Mi sima wi nwoki wakaeyoknam.

¹² Mi sima kiriirin wi whranisimar kigi mi sima wi hinin kipi naingwo, kira whranisim ningakin. Ningaka. Iikamim naingwo tɔbmiiyim simiirin siyuu miyik kira diisimauu mi kiriir yaiya yai biyie whir kipi boin mi kiriir siyuuin rirmiiya dwo mi kira nongwomamar aeyan inkam dwo mi kiriir kwoinin, simiiram ha daingwokwonanae. Mi ti digworaekwo whiekakim sibgu donkworinu kira mi kiriir mhi kwoinin rirmiigirirmiia dwokai.

¹³ Mi iya kara nitana, kira wi ta mi aiirar mriikwokin, Yokwo Komii mwainiya saiir. Mi simiirin wa boinmimauu ta yai aiirin mi wa dowomwarkaiyu haiginu.

¹⁴ Mi diminin Adi Komii siir naeyuin siya priihauugiyin kiriir mi kira siirin nonkwonanaomianan kipi nwo. Biya profet kamim sima boinkiya, ti dimin Adi Komii siir naeyuin siya priihauugigin, kiriir mi aiirsi. Mi inkam adiyaowaeyim siyuu kigiraowiyim, simiir inin kiriirin minam nokmwɔn onkwokim ta mi aiiram nokmwɔn okwo haiginugim. Mi saiirin kira nwoki onkworinuwi.

¹⁵ Mi kiriir kwoinin ta miya saiirar hirirukripkai. Mi sima wi kiriir mi aiirar kigi ina namyokiyokiya. Mi saeya wi uridgi nitki rani. Ningaka.

¹⁶ Mi kira kiriir pɔu aiirsiyar sibgu haiya mi diminin kira nowomwarkaiyuwiyin iikam simiir yio kaimwowar dwo. Mi kira hirii hiriya boinmimauuyokiyokiyam. Mi kiriirin wi Adi Komii krɔmiir Wanin siya nanmaiwarkainae. Mi iikam nhirim kiriir yai wakaeyoknam, simiirin iripi hiriinan. Friig.

5

Siyuuin inkam siboboinu haiginuwiyin

¹ Mi kira inkam adiyaowaeyin siir kipi nikwao boin. Ningaka. Mi kira siirin hiinsima boin kira boiniya kiriir adin siir hiinsima mi saiir hiriinan.

² Mi kira whranisisimim simiirin sibgu siboboñu haigñu kira siboboñu haigñuwya sair hiriinan, kira wig adiyaowaeyim simiirin yaeya siyu kipi swoki tir hiriinan siyu iirar swoki tir, kiriir yopuwai biyeya sair tiri siyuin siir hiriinan. Mi kira wig kopak mwigakim simiirin ti hiriinan siyu kaimwowin kiriir yokmana sair siboboñuwiyin mi siir hiriinanar swoki tir, yaeya siyu kipi tir. Mi kiriir kwoin simiiram in rirmiyar dwo, dimin wharki kipi kinyiskaigi. Iriig.

³ Mi kima iikamim naingwo tibmiiyim mi kima wig igibae nningam ad pomou karamaeyim, simiirin sibgu kigrirao.

⁴ Mi saeya yinisim mi namoukaki niuwi mi sima sairin wi sibgu kigrirao, biya saeya niki imiiae whrokwhrokmaiya sair hiriinan. Mi iikamim naingwo tibmiiyim Adi Komii siir, sima ti hiriinan siyu iir sibgu onkworinu. Mi Adi Komii siya wi ogmwomir karam nwoki.

⁵ Mi wig igibaeya ad pomou karamaeya sair kwoinin Adi Komii siiramar bidi yaingwo iskiya mi saeya ina naingwowa Adi Komii siya wa hauuwi. Mi saeya ni nabie pa sriinanae, Adi Komii siya sair kigriraowim.

⁶ Mi wig igabaeya iga saira hinda tinda nokwowiya mi nae min sair kipi nikop hauu ae. Saeya ini naoni piunan ywowa.

⁷ Mi kira simiirin igaokak dwoki ti siyu hiriinan iiram in. Mi sima wi boin huriyiu rani, simiirin. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima nwoki inokninkini, siyuin wig igibae kigriraowiyin. Mi sima wig igibaeyim mi sima, simiirin wi iripa huwiyopmasu rani. Mi sima wi nidid rani. Nningaka. Mi simiir iga wi hinda tinda nokwo rani.

⁸ Mi inkam in siir piugan aair nikop hauu ae karam nwowi, yo siyu miyik rani. Mi inkam in siirgisiir wig yinim simiir whinmiminae karam nwowi, yo ti hiriinan siyuin siyu miyiki miyik rani. Yo hiriinan inkam in Adi Komii siir yaiya digumii sair haimriyugigi. Mi inkam in naingwo tibmii karam nwowiyin, yo ini inkam biye ywowin. Mi inkam in ti hiriinan siyu iir tiriya yo siyu miyiki miyik rani, ini wranan ywowin. Siya ini ti inkam in naingwo tibmii karam nwowin, ini siir haiburin.

⁹ Mi wig igibaeya biwiyim kam nwoima nwoki, 60 mi saeya kam nwiruwaniyar nwowi mi kira sair inigin yokwoni wa winaowid. Mi iikamim naingwo tibmiiyim wi sair kigriraowi.

¹⁰ Sima bidiya kigim sair siyuin, saeya iga hinda tinda bi nokwowika. Mi saeya yinar mi whinmiminaeika. Mi sair kwoinairgar mi prii naingwo hauu aeika. Mi iikamim naingwo tibmiiyim big nasmirwaiya simiir nwokai wini mi nae minim iikamim om whiranim simiir hauu aeiki mi iikamim hikak nwowim saeya simiir mi kigriraowi mi saeya mi miyik simiir mi mirii mi ta wig hiriinana sair inigin kira yokwoni wa winki.

¹¹ Mi kira wig wismii nningam simiir inigin yokwo wara kipi win. Dimusi rani, simiir kwoinim kam nwowam swoki aingwowi. Mi sima wi Krai siir siyu iir haingigi diguwa.

¹² Mi ta biya sima niki ombointibmiigiya Krai saika, sima sair haiburgigi. Mi iikam nhirim sima wi yaiiga sair mi inuwi.

¹³ Mi siyu whirin wi sima mi tiri hinigin sima iki omakam sim sibi idwodwokaiyami mi sima wi maeyau maeyauwim, sim nidwo ninkimikna amtibi. Mi tiki hiriinan yai bibiyeyim yim wi iikamim simiir whwonkam ida kipi boin. Mi sima miimin bi miriigim hinda whisariiyar priiyapmamaari.

¹⁴ Kariir kwoin ha naingwowi, wig wismii nninga sima ha ti swoki onkwona. Mi sima yinisim naokainaei mi wig sima wi simiir mi imiirar nwoki kigriraowim. Mi iikamim io krimiir nwowiyim mi nae whwokwoka krimaka nae karam nwowiyim sima wi yai bibiyie krimiir kinaopitkaigai boin tani. Nningaka.

¹⁵ Kira dinokninkin, ti hiriinan wig wismii nninga nhirim, sima Adi Komii siir siyu miyik siir bidi haiburgigim mi ini Setan siir siyu iir yapnamim. Mi iikamim sima

simiirin asi n̄gbumbukim. Sima siȳu miȳik tiriiki waeyao.

¹⁶ Mi wig wismii n̄ngam simiir piugana, saiir hiran iikam n̄hirim naingwo tibmii mi simiirin simar kigr̄irao. Mi ti wig wismiiya mi ta saiir hiriinan hika, ya Adi Komii siir omakan iikamim simiir kipi hauu. Mi ti wig wismii n̄nga n̄hirim ad pomou karamim, simiirin Adi Komii siir omakan iikamim simar kigr̄irao. Iriig.

¹⁷ Mi inkam adiyaowaeyim siȳu komii kigr̄iraowiyim, sima mi miȳik miȳik sibgu mirii. Mi yaimin simiir boinmimauuwi mi simiir nowimwarkaiyuwi mi sima simiirin sibgu kigr̄irao. Mi simiir umirin wi kourig dii.

¹⁸ Yokwo Komii saeya hin̄na boinka, kira bulumakau siir yaiya saiir kougr̄ip̄ikou, witin siya nokwo namnadgiyim simiir naesiyin. Mi ini hiriinankinar ywowin, inkamin mi miriyyin, siya wi whisarii pi miriisi, siya digworaekwower timi hai.

¹⁹ Mi inkam n̄w̄rki inkam adiyaowaeyim siȳu komii kigr̄iraowiyim yai simiir boin h̄uriyugi mi kima wi siir yai aiir kipi wakae. N̄ngaka. Mi n̄wis nwoima nwokiswo, sima wara boinkiswo aeya nik rani.

²⁰ Mi inkam adiyaowaeyim siȳu komii kigr̄iraowiyim sima siȳu biȳie t̄rkin mi kira simiirin iikam whiekakim simiir whwonkam ida dikmiinankin haigin̄u. Mi iikamim naingwo tibmiiyim, sima wi nwoki wakae n̄nkiounakiyim.

²¹ Mi Adi Komii siir whwonkam ida mi Krais Jisis mi Adi Komii siir paekwosim ieya ti digworaekwower yokwoni kara win hauugiyim kiriiram, kara igaokak nwokikin. Kira ti digworaekwower simiir sibgu donkworinu kripkai mi wadieyin n̄hirmiyarar kipi nwo mi n̄hirim simiirin io whwonkam kipi kao. N̄ngaka. Kira simiirin wadie kinar dwo.

²² Mi kira inkamin Adi Komii siir mi miriyyamin, siirin aisiima kipi niki okmw̄in okwo haigin̄u sasau. Mi kira inkamin dimin biȳiekakin siir nokmw̄in okwowi mi sima wi h̄riiyar naingwowi, ni kira iriipi hiriinankakin. Mi kirasiyar kigr̄iraona mi kira piu r̄irmiiya nwoki owi.

²³ Kira op n̄nga kipi kwiyae. N̄ngaka. Kira op wain hāmii wara kwiyae, ta kiriir mai m̄hi tir nwokaiya saiir digiyim.

²⁴ Mi iikam n̄hirim simiir dimin biȳeyim idow̄iyya nwowim, yim kira simiirin ina kig ninokn̄nkinim mi kira wi simiir boiniyopnatkaigi. Mi n̄hirim simiir dimin biȳeyim idow̄iyya nwo karam nwowim, mhoiyya sima wi idow̄iyya nwo iuguski.

²⁵ Mi h̄rii hiriinan kinar tani, iikam n̄hirim simiir siȳu miȳikin, yio wi idow̄iyyar mi owi. Mi kira wa kig ninokn̄nkinim mi n̄hirim idow̄iyya nwo karam nwowim mhoiyya wi idow̄iyya nwo iuguski. Iriig.

6

Ta yaiya mi n̄nga pr̄imiriyyim kamim simiirga

¹ Mi kamim whisarii mi pr̄imiriyyim, sima simiir biyan inkamin simiir mi kigr̄iraowiyin, siir yai aiirara sibgu wakaeyokna mi sima siir inig iir hainan. Mi sima hiriinan tiri mi iikam whiekakim sima wi krimiir boinikikasna rani, ta Adi Komii siir yaiya kr̄ima boin boinmimauuwa.

² Mi kamim whisarii mi pr̄i miriyyim sima ha kigi, simiir biyan inkamin simiir kigr̄iraowiyin siya naingwo tibmii mi sima wi h̄riiyar naingwowi siya krimiir nomi-iyaugin. Mi sima wi ha kipi naingwo siirin wi sima n̄nkin idwowi. N̄ngaka. Simiir kwoinin mi aiirama h̄riiukikin. Mi ta miyya sima miriyya siir, saeya wi h̄riiyya namyokiyokii. Dimusi rani, siya ini simiir naingwo tibmiiyan inkam nomiiyau n̄w̄r ywowin. Iriig.

Inkamim n̄ksisae owomwarkaiyuwiyim mi dimin mwoni haii akani yaiga

Timoti kira simiirin h̄rii h̄riiyar sibobōin̄u haigin̄u ti digworaekwo whiekakim simiirin.

³ Inkamın ti Biyan Inkam Komii Jisis Kraıs siir yaimwowa yaewan saiir kindiyuwangi mi siir kwoın arar prinaıngwo boını.

⁴ Mi ti inkamın siya pi nantamyıryırkın, siya ninoknınkın simkak nwo rani. Nıngaka. Siir kwoının hindara kinswo ounaeikın, dimınsimkar wındi pi siyar ninı hopswo iuwi mi sima pi saiirsıyar nhınaıgın okwowi. Mi iikam whiekakım sima asi nınkınınını mi sima yaiı yaiıya asi mi ninı nansaonanaei. Mi iikam nhırmi asi mi yaswaiyıui mi iikam nhırım asi mi priboın hıuriyıui.

⁵ Mi kripiınanii asi kigi mi tiki hiriınan iikamım simiir kwoınım ini habwowhaeni kwoınan ywowım mi sima ti hiriınan digworaekwo biyeyım simiir asi tirkiyami. Mi sima ta yaimwowa saiirın aru asi nwokım. Sim kwoınım hınına naıngwokım, wou nikwo aeni siyıuin siyaıgın digworaekwo hoıngak haiwıniyın mhoııya.

⁶ İhi, inkamın Adi Komii siir siyıu iir napiyın mi siir kwoının ha naıngwowi, kara digworaekwokaki mi iuwi yio ini mi owın, siya maırgımaırga ti hiriınan siyıu iıramar timi o. Siya inkamın digworaekwo hoıngakak nwowiyın ini siir hiriınan ywowın.

⁷ Mi iıya apu saeya naokainakiyım krımiirın, krıma dimınsim whır swoki hainananini rani. Nıngaka. Mi iıya krıma mi ao nami wi irıipi hiriınan, nıngar mi haıngikaigi.

⁸ Mi krıma yıuis nae mınkaki niuwi mi wi idıb idıb haiyam kipi swoki aıngwo. Nıngaka. Ti hiriınanım ini digar mi owım.

⁹ Mi iikamım umır digworaekwo hoıngak haiyam naıngwokwonanaeyım mi simiirın wi Setan siya nanmaiıwarkanaei mi sima digworaekwowım simiir kınsiıs haıgınıu karam nwowiyım wi simiiram kıgmaıri. Mi tiki hiriınan iikamım wi sima nonkwobumbu nınkın haıgınıuwi.

¹⁰ Mi iikam nhırım umıram naıngwokwonanaeyım mi ti hiriınan siyıuin siyaıgın dimın biyie tiriyın. Mi ti siyıu hiriınanın siya kiyaıgın mi sima Adi Komii siir siyıu iir asi nonkwo iuguskikım. Mi sima, sima sima asi nonkwobumbu nınkınakım. Mi simiir kwoınım ini hinda haıgiyıskaikiyım. İriig.

Kımiir naıngwo tıbmııya saiirın sibgu donkworınu kripkai

¹¹ Mi kira ini Adi Komii siir inkam ywowın. Mi kira ti hiriınan dimının siirın digıumii haıgınig. Mi kiriir kwoının siyıu mııyiki mııyik tıri siyıuin siırgıııramar daıngwo hiriıukripkai mi ıga hinda tında kipi nokwo. Mi kwoının simiıramar daıngwo ırkak mi simiıramar daıngwokwonanae. Mi kira iikam whiekakım simiıramar daıngwokwo mi kira sibgu dokworınu mi kira inkam mıuunan dwo.

¹² Mi kira kwoınbudın omwai waiyayokiyokiyın siir haiyam naıngwowi mi kira inkamın ig nınkınının iwıtiyın bıi niwıt okwowam mi siir hiriınan ti o ig ti wıriıyık mi Adi Komii siya kırıirın wıpi hauıwi. Biıya Adi Komii siya kırıirın hiriınanam nıkıunakın ti kwoınbudın omwai waiyayokiyokiyın siirım, kira boınmıımaıuuwa kırıir naıngwo tıbmııya saiir, iikam whiekakım simiir whwonkam ida.

¹³ Mi digworaekwo whiekakım simiirın kwoınbudın omwai waiyaiyın Adi Komii siyar hauıgım. Mi siir whwonkam ida mi Kraıs Jisis siya, inkamın siir naıngwo tıbmıı aiir boınmaıuwın Pontias Pailatni whwonkam ida mi sowiir whwonkam ida, kara ta yaiya kırıirın ıgaokak asi nwokikın.

¹⁴ Kira wi mıntarao Adi Komii siir yaiyım ıgaokak siya nwokiyım kira simiir ti wakaeyok kına dirıraerar. Mi kira wi kipi swoki itapyokmımın. Mi kırıirın wi inkam nwırki kipi boın hıuriyıu, wi hıriıya damyokiyokıi. Mi wi Jisis Kraıs siyar nwoki ımbini kakım.

¹⁵ Adi Komii siya bıdi yımbının iıya idowııya siya nımbiniyana mi siya wa nımbiyami. Adi Komii siyaıgın inkamın maırgımaırgaeyın. Mi siyaıgın digworaekwo whiekakım sim kıgırkakiyın. Mi siyaıgın bıiki bııya whıuwınınunan nu kıgrııraowiyım inkam komii komııyım simiir bııyın ini siyar swoki owın.

¹⁶ Mi siyarin wi swoki ao rani. Niingaka. Wi hiriyar nwoyokiyokiikaeyami inokinokin. Mi maeyaua siya nwoyiya hir niuyaeiya paeya ya ini kirie ywowaowa mi iikam wi saiir kingiin napkinmasu rani. Mi siirin inkam nwirki bi kigsrankin biya mi tariinan. Niingaka. Siyargin digworaekwo whiekakim sim kigirkakiyin inokinok. Mi siir inig iirin ha timi hainan mi siirin ha timi boin maigimaiga haiginu inokinokin. Iriig.

¹⁷ Kima kamim nu tiran digworaekwo hoimgakakim simiir boin, sima wi simamar kipi naingwona. Mi sima digworaekwo whiekakim nu tiranim sibgu o kripkai karam nwoyiyim simiiram kipi nikpitki. Mi sima Adi Komii siiramar dikpitki kripkai, siyargin digworaekwo hoimgakim piu nhinmi kiniyim inokinok sim hauuwiyim.

¹⁸ Kamim digworaekwo hoimgakakim simiir boin, sima mi miyik miyik imiirar sibgu mirii. Mi sima digworaekwo nhirim hindara priihauu inkam nhirim simiirin.

¹⁹ Mi sima hiriinan tiri mi simiiram wi digworaekwo miyik miyik kasa haingiriyu haigin tani ninomor kou hirin, wi Adi Komii siya hauuwi mi wi sima nwoki haiyim kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin. Iriig.

²⁰ Timoti, ta miya Adi Komii siya hauuwa kirir, kira saiirin sibgu kigrirao. Mi kira yaiya hindara ninkin wamwarki boiniya aru saiirsi dwo. Mi iikam nhirim yim ha mi aingwowi, ya ninokninkin miyik hauu haiginuwika. Niingaka. Yapi niksisei.

²¹ Mi iikam nhirim yim ina nonkworinu kripkaiyim ta yai niksise aiirin mi sima naingwo tibmiya Adi Komii siirin, sima saiir bi swoki tisiryiskaigim. Niingaka. Mi kariir kwoinin ha naingwowi Adi Komii krimiir Wanin siir naingwobumbu miyika wi kimaka nwoki owim. Iriig. Kariir yaiya ini dig ywokiya.

2 TIMOTI

Mi iya Pol siya maeyauwa mi biye miriyya saiir hirar niki hugripkikikaiyin om komii Rom hir, mi siya ta yokwowa pasta Timoti siiram in ha winkikin. Mi iya Pol siya hiriinan kigninokninkinin siir naoni iya ini kingiin nwowa, mi siya Timoti siirsi naingwoyimiyokin mi siya ta yokwowa mhoiyana asi swoki winkikin Timoti siir boinkiyam hinin siyu iikamim naingwo tilmiiyim om Efesas hiranim simiir kigriraowiyin. Iriig.

¹ Kara Polkin kara Krai Jisis siir yai naboimamauuan inkamkin. Adi Komii krimiir Wanin siya nikropkikin kariirin siir yai aiir napboimamauuam iikam whiekakim hinda tindanim simiir. Ti kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin siya nambin tilmii kimaigiyin iikam yipiki Krai Jisis siiram naingwo tilmii mi wi simiir hauugi.

² Timoti kira ini kariir yinisimnan ywowin. Mi kara ta yokwowa kiriiram winkika. Adi Komii siya mi Krai Jisis krimiir Biyan Inkam Komii ieya, sowa nwoki hauugiyim naingwobumbu mi naingwoyimiyok mi kwoinin nongwomamair aei ikin. Iriig.

Krima yai win kibiya saiirsi kipi kaiyirou

³ Kariir yidiwi wanwiyaeyim sima Adi Komii siir siyu iirar napkim mi an kara wi siirar mi api. Siya kara kiriiram naingwowin mi kara Adi Komii siiram boin wadieki kiriiram. Mi kara ni nabie kiriiram srigin.

⁴ Mi iya kara kiriir haiburgigin mi kara ina swoki aingwowoknakiyin, iya kiriir ouwoba saeya griekiinaiiniya. Mi kara kiriir kignakiyam naingwowi mi kariir maigimaiga wi prasae nwo rani.

⁵ Kara ina ninokninkinin, wa kiriir naingwo tilmiiya kaimwowaiga, niksise rani. Ta hiriinan naingwo tilmiiya biya kiriir apaiya Lois saeya hiriinana saiir nwoki haiga mi kiriir apua Yunisa iripi hiriinan. Mi an kara ina ninokninkinin ta hiriinan naingwo tilmiiya, kiriir waraurin ina mi owa.

⁶ Mi kara kiriir kwoin iir asi swoki hurworwokaigi. Ta miya kira ninokninkina Adi Komii siya priihauugiya kiriir, siya kara siiram sriya mi kariir ina ha nonkwowa kiriir piu aiir mi kira ta miya siya priihauugiya kira ninokninkina, kira saiirin sibgu donkworinukripkai mi saeya wi paenan hiriyyar diudkripkai, wi niutinginan kipi nwo.

⁷ Whisarii rani, Adi Komii siir naeyuin krimiirin nidid kwoin bi hauugin. Nngaka. Siya krimiirin kirie hauu haiginiugin. Mi siyuin iikamim naingwokwo nanaeyin siirin wara mi inkin hauugi. Mi siyu biyeyin inkam niyopakaiyu karam nwowiyin siirin warar mi inkin hauugi krimiirin.

⁸ Mi kira nimwo wi kipi kaiyirou Biyan Inkam Komii siir yai aiir boinmamausiyin, an kara omaka huuyokiyokaiya saiir hir nwokaii inkamkin mi kira nimwo kariirsi kipi kaiyirou. Mi kira Adi Komii siir kirie saiir hiriir dikpikrikripkai. Mi kiriirin wi siya nwoki whinwo haiginiuwu hik kanaka haiyam, siir yai win kibiya saiir boimamauam.

⁹ Krimiirin Adi Komii siya nanmaiwarkainakin mi siir iikam asi nwokim. Mi siya krimiirin mi miya krima miriyya saiirsi bi nanmaiwarkainakin. Nngaka. Siir naingwobumbuwa saeyar nanmaiwarkainakin krimiirin. Bidi bidiniyarin, iya Adi Komii siya nu ninomor sowiira nonkwowowin mi siya Jisis Krai siiram nua krimiiram tiri nikrop iuungiyamin saiirar nambin tilmii kimaigin.

¹⁰ Adi Komii siir naingwobumbuwa krimiir hauugiya mi tariinanin inkamin krimiir nanmaiwarkaina haiyin Jisis Krai siya idowiya bidi yimbiniyin. Mi krima Adi Komii siir naingwobumbuwa saiir asi ninokninkini. Mi krima tariinanin kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin, siir siyu miyik iir asi ninokninkinkini. Ta yai win kibiya krimiirin saeyar nowomwarkaiyu haiginiugin.

¹¹ Kariirin Adi Komii siya nimbangikin aposel inkam nwowam, ta yai win kibiya saiir napboinmamauam. Mi kara yai napboinmamauan mi nowomwarkaiyuwan inkam asi nwokin.

¹² Mi kara hiriinan miya hik saiirsi asi haigin. Mi kara nimwo saiirsi bi kaiyirougin. Ningaka. Mi kara ina ninokninkinin mi ina naingwo tibmiiyin siiram. Ta miya siya hauugiya, siya saiirin wa kigriraowi mi saeya wi biye nwo rani, wi hiriyar namyokiyoki. Mi wi ta ii komiia siya swoki itana, wi saiirar nadiguwi.

¹³ Ta yaiya kara nowomwarkai haiginuwa kiriir kira saiirin sibgu wakaeyokna mi wi sibgu donkworinukripkai. Ya tariigina ya hindara nisiimauu haiginugika kiriirin. Mi kira Jisis Kraiis siirimar daingwo tibmiiyikin. Mi kira wi iikam whiekakim simiiramar daingwo irkak. Dimusi rani, kira ini Jisis siir isid ywowin.

¹⁴ Mi ta Adi Komii siir yai win kibiya Adi Komii siir naeyuin siya hauugiya krimiir mi kira saiirin sibgu donkworinu.

¹⁵ Kira bidi yinokninkinin, nu komii Esia hiran iikam whiekakim sima kariir bidi haiburgigim mi ti inkam nwiso, Fiselas mi Hemosenis yo iripi hiriinan kariir bidi mi haiburgigo.

¹⁶ Kara ha naingwowi Biyan Inkam Komiiyin siya Onesiforas simiirniyin igi haigi idwokaigi. Mi ii kasa rani, siya kariir nikpimpitmai haiginuwun. Mi siya nimwo kariirsi bi kaiyirougin. Kara ti tir nwokaiyin, ta omaka huyokiyokaiya saiir. Ningaka.

¹⁷ Iya siya om komii Roma tiriir nitin mi siya minan napmriiyokiyokininikin kariiram mi ini kariirar ini kigniyin.

¹⁸ Kira bidiya iki inokninkinin digworaekwo whiekakim iikamim naingwo tibmiiyim simiir hauuwim iya kara om Efesas hir nwowa saiir mi kara ha naingwowi, Biyan Inkam Komii siya siirsi daingwoyimiyok, ta ii komiia siya tiriir swoki itana. Iriig.

2

Kira Kraiis Jisis siir sau nimbignan inkam kibi dwo

¹ Hae Timoti! Ti kariir yinisimin krima ini Kraiis Jisis siir isid ywowin. Mi kira ta siir naingwobumbuwa saiirin sibgu donkworinukripkai. Dimusi rani, kira ini siir isidin siir ywowin mi kira wi kiriyar dwo.

² Mi kira bidiya wakaekiyin yai whiekakim kara nowomwarkaiyuim, iikam whiekak nhirim naingwo tibmiiyim simiir. Mi ti hiriinan siyuin kira wi siir tir, kamim wi kiriir nwoki kig ninokninkinim. Mi sima wi Kraiis Jisis siir mi aiir sibgu mrii. Mi yim sima iripi hiriinan wi iikam nhirim simiir mi owomwarkaiyuami.

³ Kira Kraiis Jisis siir sau nimbignan inkam miyik dwo. Mi iya kira hik haiiyim kira Kraiis siir isidin krima haiya saiir hiriinanar timi hai. Mi kira wi haimni hinin kipi krii.

⁴ Mi inkamin sau ninitan inkam nwowi mi siya oman mipai mipaiyim simiirin wara kipi nonkwo. Ningaka. Mi siya inkamin siir bi nwowiyin, siir yai aiirarar wakaeyokna iski. Mi siir biyan inkamin wi ogmwomir karam nwoki.

⁵ Mi inkamin ig ninkikin iwiti bi niwit okwowam mi siya ta gwowa saiir siyu iirara sibgu ap. Mi siya hiriinan tir karam nwowi siirin wi kauriirgi.

⁶ Mi inkam numir numira niyok ninkin nanaeyin sasae wai kwowi mi bi wi siyar ninguguae.

⁷ Mi ti boiniyio yai kwoimim kara boinkiyim kiriir, kira sibgu donkworinukripkai, kira wi kipi naingwo owou. Mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin kiriirin wi siyar nwoki hurworwokai haiginuwim, ti boiniyio yai kwoimim simiirin.

⁸ Mi kiriir kwoinin Jisis Kraiis siya naonama mi siya swoki isiin idwowa ie hirankin saiirimar daingwokwokripkai. Mi siya krimiir brougaeyin Devid, siir isidin siir hirankin nitkin mi ta yaiya kara boinmimaugiya mi saeyirga yai win kibiya.

⁹ Mi ta yaiya kara boinmimauua mi sima kariirin saiirsi nonkwobumbuninkin haiginuugin, inkam biyenanan nwowam. Mi kara omaka huyokiyokaiya saiir asi nwokaigin. Mi kamim ta yai win kibiya io saiir kwowiyim mi kariirin sima hiriinansi hugripkikikaigin. Mi kara ta omaka huyokiyokaiya saiir asi nwokaigin. Mi sima wi kariirara hugripkikikaii mi Adi Komii siir yaiya, saiirin wi wara nikidu rani. Ningaka.

¹⁰ Mi iya sima kariir nonkwobumbuninkin haiginuwi mi kara saiirsiyin wi nidid rani. Ningaka. Kara wi hirii hiriyyar mriiyokiyokiyami. Dimusi rani, tiriiginin wi iikamim Adi Komii siya nbingiyim siir iikam nwowam wi simiir nwoki whindiriraerar haiginuim. Mi yim sima iripi hiriinan wi Jisis Kraiis siirim nwoki aingwo tibmiiyim. Mi wi ti kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi siir nwoki haiyim mi sima wi saika nwowi om kibiyin nii nwo karam nwowiyin siir hirin.

¹¹ Ta yaiya iikam whiekakim krimiir boina, yai kaimwowainga, iya krima ta Kraiis Jisis siir mi aiirsi haii hik mi ha naonami ya dimin karamaeka, mhoiyya krima wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi siir swoki hai, siir hiriinan mi krima wi saika nini owouwi.

¹² Mi iya krima hirii hiriyyar tiriyyokiyokiyami mi mhoiyya krima wi saikar ninkin owi, digworaekwo whiekakim simiir kigirkakam. Mi iya krima siirin digiumii haimriiyugigi mi yo siya krimiirin wi hiriinan digiumiyyar mi haimriiyugigi.

¹³ Siya krima Adi Komii siir nimbini mhumuwiyim mi siya krimiirin bi nimbini mhumuwikin. Ningaka. Siya nimbiniyim, pi kaimwokinar nwoyokiyokiyami mi siya siyar bi swoki iksisaeikin. Ningaka. Iriig.

Inkamın Adi Komii siir mi aiir mrii nonkworinukripkaii mi siya wi ogmwomir karam nwowi siirin

¹⁴ Mi kira ti yaiyim simiirin hirii hiriyya boin naingwokripkai iikam simiirin. Mi Adi Komii siir whwonkam ida kira simiir dokwao boinki, sima dimin sim whirin siir siirar kipi ninkinwamwarki boin tiki hiriinan siyuin siya iikam imiirin wi miyik nwowaiginu rani. Iikamim ta yaiya saiir wakaeyim, simiirin wi saeya kiyopsibgi haiginuwi.

¹⁵ Mi kira Adi Komii siir mi aiir sibgu mrii mi siya kariirin wi ogmwomir karam nwoki. Mi wi nimwo kaiyirou rani. Ningaka. Kira Adi Komii siir yaimwokiyaimwowim simiir nowomwarkaiyuwan inkam dwo.

¹⁶ Mi kira kamim yai bibiye boiniyim simaka kingiin kipi nwo mi kira kamim dimin simin siir siira mi inkamwamwarki boiniyim simaka kingiin kipi mi o. Ti hiriinan siyuin siya inkam kiyopsibgikikaigigiyin dimin biye tiram mi ta simiir dimin biyeya wi komiyya nasae owouguski.

¹⁷ Mi ta hiriinan yaiya ya ini paowai biyenanan ywowa, wi komiyya nasae iyopbwaekin taraaki. Mi ti inkam nwiso Haimenias Failitas sowiir yaiya ya ini hiriinan ywowa.

¹⁸ Mi sowa ti inkam nwiso siyumwoni sibgu apiyin siyuin siir haiburgigo mi sowa yaimwoni bi sibgu owomwarkaiyugo simiirin. Mi sowa hinina boin iikamim naingwo tibmiiyim simiir biyan siyu biyeyim bidi yaonamim mi simiir pugina ini Adi Komii saikar nwowim. Mi mhoiyya sima swoki aonami simiir piuis biyeya ienau kikaigi mi sima wi swoki insiin idwo rani. Ningaka. Mi ta hiriinan yaiya, iikam nhirim simiir naingwo tibmiiya saeya kiyopsibgi haiginuwi.

¹⁹ Minsika, Adi Komii siir isidin wi siir siyumwowin wi siir haiburgig rani. Ningaka. Adi Komii siir isidin ini yinpaenan ywowim, siyar ninansin okwokripkaigiyim mi sima wi hiriyyar nokwoyokiyokiii. Mi dimin whirkin simiir kinankiuwi mi sima wi ganmi wanmi kin tani. Ningaka. Adi Komii siir isidin ta yaiya saiir hiriinanka. Mi yai nhirim Adi Komii siir Yokwo Komii aiir winkiyim, hinina win boinkikim Adi Komii siya siir pugan aiirin bidi yinokninkinin. Mi yai gwira siya winkiya ya hinina boinkika iikam

nhirim sima ha naingwowi nim krīma bīdi yaingwo tībmīi kīnim Adi Komīi siirīm mī sima siyūin dimīn biyē tīriyīn, siirīn wī tī haiburgig.

²⁰ Ta yaiya hindara boiniyōka mī ta omaka komīya saiir yainaua, mobmīrpai mobmīrpaiyīm ini hīr nwokaiyīm. Nhirim golni nonkwokwokīm mī nhirim nuni mī nonkwokwokīm mī nhirim kiriekīm mī nhirim kirie rani, hīnīn hīnīna nonkwokwo haigigīm. Mī tī gol silvani nonkwokwowyīm, yīm bīmbūwi rani. Mī simiirīn wou nikwo aeni iya saiirara haigīn aeikīm. Mī ta pae nu mīni nonkwokwowyīm yīm dimīn karamaeka, yī hīriiyar pūi haigīn aeikīm iī nīnga nīngam simiirīn.

²¹ Mī inkamīn siir dimīn biyēyīm simiirīn digūmīi haimriiyūgigi mī tī inkamīn siya wī mobmīr mīiyikīm wī simiir hīriinan nwowī. Mī Adi Komīi siya siirīn wī mīi mīiyik mīiyikīm simiirara hauu haigīnūwi siirīma nwokī mīriiyīm.

²² Mī kira iinokīnokīn yainan whrankīm tīri siyūin siirsi dīdamriiriid. Mī kira iikamīm siyū mīiyik sībgu apiyīm mī nīmbin kisīna karam nwowiyīm mī iikam whiekakīm naingwoirkakiyīm mī kwoīn hīnsīma nwowiyīm simaka dītinakūkripkai.

²³ Mī yai pūiboīn pūiboīn nīnkīnwamwarkīi boiniyīn siyūin, kira wī hīriinansi dīdamriiriid yīm tī hīnīn yaiyīm simaigīm yayiyam nhīnaigīn okwowyīm.

²⁴ Mī inkamīn Bīyan Inkam Komīi siir mīi aiir mīrii mī siya wī io whwonkam kipi nanao iikam nhirim simiirīn. Nīngaka. Siya wī igi haigi idwokaigi simiirīn mī mīi sībgu nowomwarkaiyūan inkam nwowī mī siya wī inkam mīuunan dwo.

²⁵ Mī hīriinankī nūwi iikam nhirim siyū mwoni nap karam nwowīm mī kira simiir nīkaigīnūwi mī kira simiirīn wī igao yai kipi boīn. Nīngaka. Mī kira simiirīn hīriinan tīri mī sima wī kīriir yai aiir wakaeyoknaei. Mī simiir mīi kwoīnim wī nwokī imkpit haigiyīm. Mī sima ta yaimwo aiirīn wa nīnoknīnkīni.

²⁶ Mī hīriinankī nūwi mī sima wa sībgu nīnomoknīnkīni. Mī ta hira, Setan siya hīugripkīkikaiya simiir wī simar nikwoyarkinānini. Iriig.

3

Iya dīgi mī siyū bibiyē whiekakīm wa nīmbiyami

¹ Timoti kira ta yaiya saiir daingworīnu kripkai, iya tī nu iē digiyana mī wī hik prasae prasae swokī imbiyam tani, iikam whiekak imiirīn.

² Mī sima wī simamar naingwonae mī simiir kwoīnīn wī umīr siyar nonkwo kripkai mī sima wī simiir inig imiirar swokī hainani mī sima wī bigīriyīr prasae kīntani mī sima wī yopīi adīm simiir yai imiir wakaeyokna rani. Nīngaka. Mī simiir kwoīnīn wī maīrgīmaīrga nwo rani mī sima wī Adi Komīi siirīm naingwo rani. Nīngaki, nīngaka.

³ Mī sima iikam nhirim wī whwoka whwoka sima nwo rani. Nīngaka. Mī sima simiirsīyīn wī naingwoyīmyok rani mī sima wī simiir mī igbumbuwi mī sima wī kripīi nanīi saiir mī kigi. Mī sima iikamīm simaka wī nīnīi nansao prasae kīntani mī sima wī siyū mīiyik tīr tani.

⁴ Mī simiir nomīyauīm simiirīn wī wīr sima napwouwi, omomīn sau nīnīti iirīn. Mī simiir kwoīnim wī hindara niwīt paomaiki mī sima wī simamar naingwonaei. Mī wī om tīr napmamāirama naingwowi, wī mīiyam naingwo rani. Nīngaka. Mī Adi Komīi siirīn wī digūmīi haimriiyūgigi.

⁵ Mī sima Adi Komīi siiramīn nhīnmi pūuargar kīni, kwoīnīn nhīnmi wara kīntani. Nīngaka. Mī sima Adi Komīi siir kīrieya saiirīn pī yaewan mī kīndiyūwangigi. Mī tī hīriinan kamīm, kira wī simaka kipi nītapīyoksan. Nīngaka.

⁶ Mī tī kamīm ini wigīm hīnda sima sima sībwomaeyamiyīm pī simiir omaka imiir sībīi sībīiyami. Mī yīm tī hīnīn wigīm simiir kwoīnim ini dimīn biyēyīm bīiya sima nīkī tīrīm ini simiirsīyar nīkī haigiyīskaiyīm. Mī simiir kwoīnim ini digworaekwo biyēyīm simiiramar naingwo kripkaiyīm. Mī iya sima tī wigīm simiir omaka namiyīm mī simiirīn yayiyīm pī simiir kwoīnargar nīni kinap itkaigai boīnūwi, sima nwokī wakaeyoknam.

⁷ Mi ti hiriinan wigim sima iki kampai kampaiyim simiir yaiyim, simiir wakae ninokninkinamar naingwowi. Mi sima ta Adi Komii siir yaimwowa saiir ninokninkinim wi dig nwo rani. Nningaka.

⁸ Mi ti kam hininim ini ti inkam nwisso Janis Jambris so hinin ywowo. Bidi bidiniyarin sowa Moses saika ninknwaomwarkiigo mi ti kamim Adi Komii siir yaimwowa saiirin wi hiriinan tiri, saiir haigin ikwowaisiiyam. Mi ti hiriinan kamim, simiir kwoinim miyiki miyiknan nwokai rani. Nningaka. Ini hindara sipimyokaeyamim. Mi sima bi naingwo tibmiikim. Nningaka.

⁹ Mi ta simiir miya wi hiriyar namyokiyoki rani. Nningaka. Sima wi ti hiriinan priiwhaowae siyuin siir kigi biya ti inkam nwisso Janis Jambris sowa tirin, wi siir hiriinan tiri. Iriig.

Kira ta Adi Komii siir yaiya saiirin sibgu donkwo kripkai

¹⁰ Mi tiriiginin yo kiriir siyu siir hiriinan tani. Nningaka. Ni kira siyuin kara nowimwarkaiyuwin siir napkin mi siyu kara mi ap ikin. Mi diminin kira mi kigna diriraerariyim kariir kwoin iirar mi kira mi ninokninkin aka kariir naingwo tibmiya mi siyuin inkam miuunan kara mi o ikin mi siyuin kara mi naingwokwonanae ikin iikam whiekakam. Mi kariir siyuin ganmi wanmi kara nwowiyin kira bidi mi ninokninkinin. Mi ti hiriinan siyupai siyupaiyim kara bidi mi ninokninkinin.

¹¹ Sima kariirin siyumwoni bi tir winkim mi kara hik kimpipisu prasae bi mi haigin, ti om whoim imiirin, om Antiok mi om Aikoniam mi om Listra hirin. Mi hiriinan siyuin sima tirwinin kariir, ha kipi naingwo siya whwoimoniki mi iuwu. Nningaka. Kirie waiwiigin kariirin Biyan Inkam Komiiyin siya hiri whinkinsiis naowid.

¹² Mi iikamim iga hinda tinda nokwo karam nwowi mi sima siyu miyikin naingwo tibmiyin siir sibgu api mi yim sima ta hiriinan hik kimpipisuwa wi wara ninkin hai.

¹³ Mi iikam biyie biyeyim mi kamim mwrakboini ikim simiir siyuin wi hiriyar tiryokiyoki mi wi komiia nasae owouguski. Mi simiirin wi Setan siya mwrakboini mi yim sima iriipi hiriinan, wi iikam nhirim simiir mi mrakboini.

¹⁴ Minsika! Ta yaiya kirar wakae mi ha naingwo tibmiya, kira saiir wi kipi naingwo owou, kira wi saiir saiira daingwonanaekaigi. Kara bidi yinokninkinin iikamim kariir nowimwarkaiyuwim, sima bi niksisaekim. Nningaka.

¹⁵ Mi iya kira yinisim sapisapa niki owin ti siyu iirin mi kira Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii nwowa ha wakaekin. Mi kiriirin ninokninkin miyik saeyar sibgu ninokninkin haiginugin, siyuin Jisis Kraiis siirim naingwo tibmiyin mi kira naingwo tibmii kani mi kiriirin wi siya nwoki nanmaiwarkainam.

¹⁶ Adi Komii sikisiyar boinkikin ti yai whiekakim Yokwo Komii saiir nwokaiyim iikam imiir nowomwarkaiyuwam mi iikam imiir nisiimauuwam simiir dimin biyie imiir mi simiir sibgu grabaiginuam mi siyu miyik simiir nisiimauuwam sima tiram.

¹⁷ Mi Adi Komii krimiir Wanin siir iikamim ti siyu iir wakaeyokna api mi sima wi miipai miipai kibi kasa mirii rani, Adi Komii siiram. Iriig.

4

¹ Mi Kraiis Jisis siya wi iikamim naokaowim mi iikamim irkak piu nwo ikim, siya wi simiir nauni hidni. Mi kira wi kipi naingwo owou mimin, wi hiriyar daingwokwo kripkai. Kraiis siya wi sipi swoki iti digworaekwo whiekakim simiir kigirkakam. Mi Adi Komii krimiir Wanin siir whwonkam ida mi Kraiis Jisis siya kara kiriirin igao yai asi boinkikin.

² Kira inokinokin Adi Komii siir yai aiir ti boinmimauuwam. Mi kira ii miyik arar kipi boinmimauu mi ii biyieya kira kipi nwokiyiu. Nningaka. Iikam whiekakim kiriir yai aiir wakaeyim, simiirin kira ti boinmininkin haiginu. Mi simiirin kira hirii

həriiya ti whinkinsiis haiginiu. Mi kira simiir inkam miuunan dwo mi kira simiir nowimwarkaiyuwim kipi piyao.

³ Iki ii nhirim mhoiia nimbiniyamanim mi iikam nhirim sima wi ta yaim-wokiyaimwowa saiir wakaeyim wi pi boriisopi. Mi sima wi yaeya inkamam hansiri, simiir nowimwarkaiyuwam. Mi diminin sima naingwowyin mi sima wi simiirarar dowomwarkaiyu.

⁴ Mi simiir winim wi pi kibnami, ta yaimwowa saiir wakaesiyin. Mi simiir winim wi amara ti yidiwi wanwiyaemi niwiiyim simiiram nwowi, simiir wakaeyam.

⁵ Mi kirarin inokinokin sibgu daingwokwokai diminpai diminpaiyim nimbiamim simiirin. Mi kira nhwo kipi whwonkai, hik kimpipisu haisiyin. Ningaka. Kira mi kibiya saiirara sibgu ap mirii, yai napboinmamauuwiya iikam whiekakim simiir. Mi kira saiirin haimitiara kipi kimakiuna. Ningaka. Iriig.

⁶ Kara kiririn minsi boinkikin, kariir iya ini kingiin nwowa kara wi kapi naowi. Kariir miya ini kingiin nwowa, wi sapi digi. Mi kariirin sima nisomaowi mi kariir nhieya wi nua naokiinainami.

⁷ Mi kara mi prasae bi miriigin Adi Komii siir mi aiirin. Mi tariinanin kara ninkikin iwitni hanin ikin dig bidi ywokiyin. Mi kara kariir naingwo tibmiya saiir bi kinisugin. Ningaka.

⁸ Kara ini kingiin nwowin wi kapi naowi. Mi miya kara miriia saiir digworaekwo miyik miyikim, yim ini ninomor kou hir hangiriyu haiginkwokinim. Mi sima kariirara rani. Ningaka. Ti digworaekwowim Biyan Inkam Komii siya haiginkwokinim, yipiki iikamim siir siyu iir napim mi wi simiir hauwi. Mi iikam whiekakim Jisis siirim naingwokwo nanaeyim mi iya siya nitana saiirim mi naingwokwowim simiirin warargin. Mi wi Biyan Inkam Komii siyar sibgu ninomokninkin hid haiginiuwi krimiirin. Iriig.

Ta yai haimitiara ya kariiramarar winkika

⁹ Kara ha naingwowi, kira ha witsisau kariir nini kignakiyam.

¹⁰ Ta yaiya kara boinkiya minsika! Dimas siya kariir bidi haiburgigin. Siya ti nuan siyupai siyupaiyim simiiram naingwokin. Mi siya om Tesalonaika hiriir asi namkin. Mi Kresensin yio nu Galesia hiriir yam. Mi Taitasin yio ini nu Dalmesia hiriir yamin.

¹¹ Mi kanaka tirin Luk sasa nwowi. Mi iya kira kariir nini kigniyam niti. Mi kira Mak siirin wi warar winkin boinani. Minsika! Kariirin mi siya nwoki whin mirii.

¹² Mi Tikikasin yio kara bidi yikropkiyin om Efesasa hiriir.

¹³ Mi iya kira kariiram niti mi kira kariir yuisa kara kinirkingika om Troas Kapani omaka sae, saiirin wi warar winkin hainani. Mi yokwowa iriipi hiriinan. Mi yokwo mimirim kara win haingikim simiirin wi kipi naingwo owougik, yim wi warar winkin hainani.

¹⁴ Mi Alesanda inkamin bras nonkwowiyin, siya kariirin siyu miyiknan bi tirkin. Mi ti hiriinan siyuin siya tirin kariir. Mi mhoiia wi Biyan Inkam Komii yamdi siya swoki tiri siirin.

¹⁵ Mi ni kira iriipi hiriinan, ti inkamin siirsi timi idid. Siya minam tiri, ta yaiya krima boinmamauuwiya saiir nikwowaisiirim.

¹⁶ Mi biki biya kara nini okwo boinuwa, inkam komii yai hidiyin om komii Rom hiranin saika mi ta iya inkam nwrkin kariir bi swoki whinkinsiis srankin. Ningaka. Sima kanaka kingiin bi namasugin mi kara pi boriisopi Adi Komii siya hik yamdi simiir hauwim ta sima kariir haiburgiga.

¹⁷ Biyan Inkam Komiiyin siya ini kinakar nwowin mi kiririn kirie siyar hauu haiginugin. Mi kara ta Yai Win Kibiya saiir boinmamauusiyin bi nididgin, iikamim Juda iikam tani simiirin. Mi Adi Komii siya kariirin omomin sau kanaka ninitiyin, wi simiir in hiranki asi nanmaiwarkainaei.

¹⁸ Mi kariirin Biyan Inkam Komii wi siya nanmaiwarkainaki iikam whiekakim kariir nonkwobumbuninkinam tirim simiir inankin. Mi ta iya siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkaki mi kariirin wi siya nanmaiwarkainanami siir oma hiriir. Mi krɪma inokinokin wi Adi Komii siir inig iir boin maigimaigae. Mi ta yaiya, yai kaimwoka.

Nikopkaigiyan yai aeya

¹⁹ Mi kira Prisila mi Akwila mi Onesiforas siir yinwig ima, wi simiir tini boinu, siya yaigu kimiiram hauugikin.

²⁰ Mi Irastasin yio ini om Korin hir nwowin. Mi Trofimas siirin kara om Mailitas hirin dimusi bi haiburgigin, siya makakin.

²¹ Mi kira wi kipi nwoki nwo, wa ha witsau. Mi ni wi iya pankin nwowiya sae pi nitisi. Mi Yubyulas mi Pyudens mi Lainas mi Klodia mi nomiiyau nhir ikim, yim sima iriipi hiriinan, yaigu kariir mi hauugiyam mi tiri.

²² Mi kara ha naingwowi, Biyan Inkam Komii siya wi kariir paekwosimin saikar ninkin owi. Mi siir naingwobumbuwa iriipi hiriinan, wi kimaka mi inkin owi. Iriig. Kariir yaiya ini dig ywokiya.

TAITAS

Pol siya ta yokwowa Pasta Taitas siiram wɔnkika yɔpikin iikamɔm naingwo tɔbmiiyɔm mhuɔisim whirin Krit nikuwiyin solwara whii idopwoniya nidwomaiyin siir hiranɔm simiir kigriraowin. Taitas siya Juda inkam tani, siya Grik inkamkin. Biya Pol Taitas sowa iripar mɔriigo Jisis siir yaiwin kibiya saiir boinmɔmauuwa sowar namswoko mhuigrɔbsim whirin Krit nikuwiyin solwara whii idopwoniya nidwomaiyin siir hiriirin mi Pol siya siirin hir haiburgig iikamɔm naingwo tɔbmiiyɔm hiranɔm simiir kigriraowin. Mhoiia Pol siya ta yokwowa ha wɔnkiya Taitas siiram siir boinmauu wakaekiyam siyɔuin iikamɔm naingwo tɔbmiiyɔm simiir kigriraowiyin. Iriig.

¹ Kara Polkin, ta yokwowa kara wɔnkika. Kara Adi Komii krimiir Wanin siir miyan inkamkin mi iriipi hiriinan kara Jisis Krai siir aposel inkamkin mi siyakisiyar nikropkikin kariirin, Adi Komii siirgisiir iikamɔm yipiki siya nɔmbinim simiir naingwo tɔbmii aiir kiyirimdiyukikinim mi ta hiriinan saiirsika mi yipikin siya nɔmbinim Adi Komii siirgisiirin naingwo tɔbmii kinim simiirin.

² Mi sima Adi Komii siir siyɔumwokisiyɔumwo imiir ninokninkini mi ta hiriinan saiirsika mi sima wa ninokninkini simiir kwoin imiirin sima wi omwaiya waiyayokiyoki, iya Adi Komii siya ti nu iirar nonkwokwokiyin siya krimiirin saiirar nɔmbingɔn ti dimin iirinim. Krima ina ninokninkinim Adi Komii siya bi niksisaekin, dimin taeminim siyar boiniyim pi kaimwokinar nwowi.

³ Mi iya siya nɔmbina siya siir yaiya saiir bwamkɔbwamin siir tirkikin kwoinbudin hiriirar nwoyokiyokikaeyamiyin siir nanaakninki haiginugɔn kariirsi. Mi Adi Komiiyin krimiir nanmaiwarkainan inkamɔn kariirin siya nɔmbingɔn siir yaiyim iki iikamɔm simiir boinmɔmauun.

⁴ Taitas, ta yokwowa kara kiriiram wɔnkika. Ti dimin taeminim Adi Komii siirin krira wakaeyokna apiyim mi ta hiriinan saiirsika, kara kiriirin kariir yinisim asi nikuwi. Kara hiniina naingwowi kriir Adi Komiiyin mi Jisis Krai inkamɔn iikam krimiir nanmaiwarkainaiyin sowa naingwobumbu mi nongwomamaɔrni siyɔuin wi kriir hauwi.

Taitas siir miya nu Krit siya mɔriiya

⁵ Mi iya kara warɔ mhuɔisimɔn Krit whii solwara bopwoniya waraur didwomaiyin siir haiburgigin mi miyim iikamɔm naingwo tɔbmiiyɔm simaka mɔriiyamin ini hiriirar iki okiyim. Mi kara kiriirin niyopnɔsugikin ti dimin imiirin kira sibgu whindiriraerar haiginuwim. Mi iriipi hiriinan kira kam nirmi ti okwɔn okwo haiginu wara iikamɔm yipiki Adi Komii siir inig iir hangiriyu hainaniyim warɔ om imiir nwowim simiir kigriraowam.

⁶ Ti biyan kamim biya sima siyɔu biyie tir karamae nwowim mi tariinan iriipi hiriinan mi sima wigim irara irara donkwona mi simiir yinisimim Krai siir yai imiir wakaeyokna ap mi ta hiriinan saiirsika iikam nirim sima wi dimin biyie whir hansiryiskai rani simiirin mi wi ha boin tani, simiir yinisimim sima siyɔu biyeyar tirikim mi simiir kwoinairgar priinaingwo apdiriraerarikim mi sima simiir yopii admi yaimin dimin imiir bi wakaeyoknaekin. Mi sima ta saiir hiriinan kipi nwo.

⁷ Mi inkamɔn Adi Komii siir dimin taeminim simiir kigriraowan bi nwowi mi siya biya siyɔu miyik imiir tirkɔn mi ini tariinanar yadigniyin. Siya nantamyiryiran inkam kipi nwo siya kwoin haugihauga whiyesauan inkam kipi nwo, siya op wain kirie kiriyim simiirin hiriirari kipi mi kwiyae mi siya yai niniinansaowan inkam kipi nwo, siya umir haiyarama kipi naingwo ta hiriinana saiirsika siya wi siyɔu biyie asi tiri. Nɔngakɔnga.

⁸ Mi siya iikamɔm nu maeyau nhirankim nitim yipiki siyɔu miyik imiir wakaeyokna apim naingwowim simiir whindiriraerar haiginugim mi siya, siya siya kigriraonaei mi

ta hiriinan saiirsika siya wɛ Adi Komii siir yai ɛmiirar nwoki wakaeyokna apɛm mi siya siir kwoin ɛiirar sibgu kintɛmdɛnuna mi siya wɛ wadie nwoki owɛm.

⁹ Siya sibgu donkworɛnukriɛpkai yai miyɛk miyɛkim biya krɛma nɛsiimauuwɛm siimir mi ta hiriinan saiirsika siya iikamɛm siimirɛn ti yai kibi kibiyɛm siimir nwoki owɛmwarkaiyɛuwɛm mi siimir whɛnkɛnsiis haigɛnɛu mi siya iikamɛm yɛpɛki ti yai miyɛk ɛmiir nap karam nwowɛm siimir kwoin ɛmiir kiyai mi ta hiriinan saiirsika siima wa nɛnoknɛnkɛnɛm dimɛn biyɛ siima tirɛm. Iriig.

¹⁰ Siya ti dimɛn ɛmiirar tir. Dimusi rani, iikam whɛekakɛm siima pɛ boriisopi Adi Komii siir yai aair wakaeyɛm. Siima yayɛm yaimwoni boin karamae nwowiyɛm siimirarar boinikɛm mi iikamɛm siimirɛn pɛ simar mi iksisaei. Mi ti iikamɛm nɛksisaeiyɛm yɛm ti siima ti hinɛna boiniyɛm, kɛma kɛmiir miois ɛmiir kɛtiyopnɛr hai mi ta hiriinan saiirsika kɛma wɛ Adi Komii siirar nwoki sibgu wakaeyokna apɛm.

¹¹ Kira mi biyan kam ikɛm waraur nwowɛm kɛma siimir dikɛdu siima hiriinan dimɛn bibiyɛyɛm siimir kɛpi nomboboɛn. Ti kamɛm siima yai bibiyɛ ɛmiirar boinikɛm iikam ɛmiir nɛksisaeiyɛm. Siima iikamɛm siimir kwoin ɛmiir kiyaiyam mi iikam nhɛrɛm om nhɛranɛm siimir kwoin ɛmiir warar mi kiyaiigɛm mi siimirar mi onkwobumbunɛnkɛn haigɛnɛuwigɛm. Siima yai biyɛ ɛmiirar boinikɛm mi ti dimɛn ɛmiirar tirikɛm mi ta hiriinan saiirsika siima wɛ umɛr nwoki haiyɛm iikam nhɛrɛm siimir maeyau hirankɛn.

¹² Biyan kamɛm siimir nwɛrɛn om Krit hɛranɛn yɛpɛki kwoin miyɛk siima nwowiyɛn, siyakɛsiyar boinɛnkɛkɛiikɛn mi siya ina boinɛn. Krit hɛran kamɛm siima nɛksisaeiyɛki waiwiigɛm ɛnokɛinokɛn, siimir kwoinɛm miyɛk rani mi siyɛu bibiyɛyɛm siima tiriyɛm ɛni siyɛuɛm niimauan wraisuɛm siima dirɛraerariyɛm ɛni siimir hiriinan ywowɛm. Siima nhakɛu kirɛkɛm mi naeyarar naeikɛm.

¹³ Ti yayɛm ti inkamɛn siya boinikɛyɛm kaimwokɛmaɛrgɛm kira siimir dikwao boin mi siima wɛ siir yai ɛmiir nwoki sibgu wakaeyokna aingwo tibmɛi apɛm.

¹⁴ Mi ta hiriinan saiirsika siima wɛ Judami iikam siimir wanmi siyɛuɛm siimir wakaeyokna ap rani mi iriipa hiriinan siima wɛ iikamɛm yɛpɛki Adi Komii siir siyɛu ɛmiir haimriiyɛugigɛm siima wɛ siimir siyɛu ɛmiir nap tani.

¹⁵ Iikam nhɛrɛm siimir kwoinɛm dimɛn whɛrki kɛmbu karamae nwowɛm yɛm siima hinɛna boini ti dimɛn taemɛn whɛekakɛm dimɛn whɛrki bi kɛmbu mɛmɛnkɛm mi siimirɛn kɛpi haiya mi iikamɛm yɛpɛki Jisɛs Kraɛs siiram naingwo tibmɛi karamae nwowɛm mi yɛpɛki iikamɛm siimir kwoinɛm ninaingwoyɛmiyokɛm mi kipriɛdkikaiyɛm mi biyɛ ha nwowɛm mi kwoin biyɛ ha naingwowi, siima hinɛna boini dimɛn whɛrki wadie bi swoki omɛmɛnkɛn. Dimusi rani, siimir kwoinɛn miyɛk rani.

¹⁶ Siima hinɛna boinikɛm siima Adi Komii siir yai ɛmiirar wakaeyokna apikɛm mi ti dimɛnɛm siima tiriyɛm krɛmiirɛn siima nɛsiimauuwi siima siir yai ɛmiir wakaeyokna ap rani. Siima Adi Komii krɛmiir Wanɛn siir yai ɛmiir bi swoki wakaeyokna apikɛm mi Adi Komii siir whwonkam idan siima ɛni biyɛkɛbiyɛ ywowɛm mi siima wɛ dimɛn miyɛksɛm whɛr swoki tirmɛmɛn tani. Niingakɛnga. Iriig.

2

Mi kira yai miyɛkmiyɛk ɛmiirara wakaeyokna ap

¹ Taitas kira iikamɛm ɛnokɛinokɛn dimɛn taemɛnɛm yɛpɛki iikamɛm Adi Komii krɛmiir Wanɛn siirɛm naingwo tibmɛiyɛm, siima naingwo tibmɛiyɛm siimirɛn, siyɛumwokɛsiyɛumwowɛm siimirgɛsiimirara sibgu omwomwarkaiyɛu.

² Mi kira kamɛm waipɛu nwowɛm siimirɛn hinɛna boinmauu, siima op kirɛ kirɛyɛm kwiyae whaowaeiyɛm siimir kɛpi kwiyae. Mi siima siimir kwoinɛm sibgu kintɛmdɛnu mi siima Adi Komii siirɛm daingwo tibmɛi kɛn iski. Mi siima iikam nhɛrɛmɛm ha timɛ aingwokwonanae mi iikam nhɛrkɛm siima dimɛn biyɛ tir haigɛnɛuwi siimirɛn mi yɛm siima ha donkworɛnukriɛpkai siimir naingwo tibmɛi aairɛn.

³ Mi kira wigim waipiu nwowim simiirin sibgu boinmimauu, dimin taeminim sima tiriyim iki wigim yipikim Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apiyim simiir hiriinan miriyim. Mi sima hinda tinda kipi priyam priyam yai iikam nhirmi kinaopitkaigaiyuwam mi simiir kwoinim op biyeya kwiyae whaowaeiya saiir kwiyayam kipi naingwo mi sima sibgu dinoknankin mi wig nhirim simiir daisiimauu siyiu miyik imiir.

⁴ Mi sima wig kopak mi nhirim waipiu nwo karamae nwowim sima simiir daisiimauu siyiuin simiir yinkamam naingwokwonanaeyin siir.

⁵ Mi iriipi hiriinan wigim waipiu nwo karamae nwowim sima hiriinana timi o mi wi sima nwoki isiimauuwim wig kopak imiirin siyiu miyikin. Sima, simasima sibgu kigriraona. Minam, sima mi miyikmiyik simiir omakanau hirar miriyim mi dimin taemin miyikmiyikim iikam nhirmi tiram mi simiir kami yai imiir wakaeyokna api mi ta hiriinana iikam nhirim sima Adi Komii siir yai aiirin wi kipi mangigin.

⁶ Mi iriipa hiriinan, hiriinan siyiu kaimwowin siirar ti swoki isiimauu yainan whran imiirin mi yim wi simiir kwoin imiirar nwoki kintimdinunam.

⁷ Taitas, kira iriipi hiriinan mi miyik aiirar timi sibgu mirii. Mi kira hiriinan tiri mi yainan whran imiirin kira wi siyiu miyik imiirar naisiimauuwi sima napamin. Mi iriipi hiriinan kira simiirin yai kibikibi imiirar boinmimauuwi

⁸ Mi kira yai miyik miyik imiirara boinmimauu. Mi kira hiriinan boini mi inkamki kiriirin wi ha boin tani, ti yayim kira boinmimauuim yim kaimwo rani. Mi kira iriipi hiriinana swoki boin mi iki iikam nhirim io whwonkam kiriir nanaowiyim sima wi yai bibiyie krimiir boin tani. Nningaka.

⁹ Mi kira kamim yipiki whisarii mi sibmiriyim simiirin hinina boinmimauu, sima, simiir biyan kamim simiir yai imiir wakaeyokna diriraerar dimin taeminim sima boiniyim, maingimainga simiir nwowaiginuwam. Mi sima wi kamim simiir kigriraowiyim simaka kipi swoki antamyiriyirmimin. Nningaki, nningakunga.

¹⁰ Mi iriipi hiriinan sima simiir biyan kamim simiir dimin taemin imiir kipi tauae hai. Mi hiriinan tirni hinin aka mi sima simiir biyan kam imiirin hinina daisiimauu, ti kamim simaigim yipiki inokinokin mi miyikarar miriyim. Mi sima hiriinan tiri yayim krima boinmimauuwim Adi Komiiyin iikam krimiir nanmaiwarkainan siirim mi iikamim simiir whwonkam ida wi wadeyar nwowi.

¹¹ Mi Adi Komii siir naingwobumbuwa bidi yimbiniya iikam whiekakim simiir nanmaiwarkainam iya sima dimin biyeyim simiir aowa niki owa saiirsi.

¹² Ti diminin tisi bidi yimbiyam, yo krimiirin hinina naisiimauugin, nu tiran dimin bibiyeyim inkam ima tiriyim, krima digumii simiir haimriiyugig. Mi krima krimasiyar mintaraona ti siyiu miyikin krima tiriyin, inkamin yipikin Adi Komii siir wakaeyokna diriraerariyin siir hiriinan. Mi krima hiriinan siyiuin mhoiia iriipi hiriinan iirar tirkipkaii mi wi iya Jisis siya nitana saiirar nwoki digim.

¹³ Mi iriipi hiriinanar swoki tiri mi krima maingimainga nwokwokini ti kibiya Jisis Kraisi siya swoki iuuniyana saiiram. Mi ti inkamin yipiki krimiir nanmaiwarkainaeyin mi krimiir Adi Komiiyin, siya wi siir dimin kibiyin paenan niuyaeiyin saikar nimbini.

¹⁴ Mi siya krimiirsi naokin, krimiirin dimin biyie siir kirie komiia krimiir kiyopsimsibgi haiginuwa saiir hiranki nanmaiwarkainam. Mi siya ti hiriinan saiirsi tirikin krimiir mhai kwoinim wi dimin whirki kimbu karamae nwoki owim mi krima wi siirgisiir iikam nwowim. Mi krima wi siir dimin miyik miyikim simiir tiram nwoki aingwowim mi krimiir kwoinim wi kirieya nwowim siir dimin miyikmiyikim simiir tirim.

¹⁵ Taitas, kira hiriyar boinmimauuyokiyoki ti dimin taemin imiirin, whisarii rani, kira kirie komiia Adi Komii siir hiranki haigin. Mi ta hiriinana saiirsika iikam imiirin siir kirieni daisiimauu ti dimin taemin hinin imiirin, iikam nhirmi yai wakaesi

dimiiyü mi iikam nhirmi whinkinsiis haiginüwiyim mi kiriir whwomisin kipi ninansiina mi sima digiumii kiriir kipi haimriiyü kiriir yai aiir wakaesi mi sima kiriirin ha kipi naingwo kira inig karamae inkamkin. Nningaka. Iriig.

3

Krîma whiekakarîin dimîin miîyîkmîiyîkîm simîirarar kîgna dirîraerar

¹ Taitas ti iikamim Adi Komii krîmiir Wanin siir isid iir nwowim, kira simiirin ti swoki boinworwokai, sima simiir gavman iirin kipi swoki aingwo owouu, inkam yipiki simiir kou nwowiyin. Sima simiir yai imiirar wakaeyokna. Sima simiir kwoinim sibgu kisosop haiginkwokin mi miîyîkmîiyîk whiekakim simiir miriyyam.

² Mi iriipi hiriinan, simiirin domwarkaiyü, sima yai bibiyie iikam nhirmi kipi boin mi sima yaii min kipi mi inii mi simiir kwoinim hiinsima dwo mi iripa nongwomamair aeyim daingwo iikam nhirim simaka.

³ Mi bidibidiniyarin krîma Adi Komii siir dimin taemin imiir bi sibgu inomokninkinkim mi simiir bi wakaeyokna apkim. Mi krîma habwwowhaenankim mi siir yai aka asi nantamyiriyirkim. Mi krîmiir kwoin bibiyeyim sima kiyainamkin dimin biyie tiram mi ti hiriinan siyü iir nwowam. Mi krîma whisarii mi primiriyyan iikam nwokin. Dimusi rani, krîmiir kwoin bibiyeyim simar niki kiyopsimsibgi haiginugikin. Mi krîma iikam nhirmi siyü bibiyie asi tiryokiyokigim. Mi krîma simiirin kwoin bibiyie asi naingwokim. Dimusi rani, sima krîmiiram bi mi naingwokim mi nim iriipi hiriinan simiiram bi mi aingwokim. Iriipi hiriinan, ti hiriinan siyüin krîma krîmarin irni nwirniyin ini sau omomnan ywowim.

⁴ Mi ti siir hiriinan siyü miîyîkin, krîmiir nanmaiwarkainan inkamim Adi Komii siya, siya iikamim krîmiir nisiimauugin, siya inkam wadeyaargin mi siya krîmiiram naingwokwonanaeikin mi siya Jisis siir yikrop iuungi krîmiir whinkinsiis haiginüwim.

⁵ Mi iya siya krîmiir nanmaiwarkaina, siya iki krîmiir mi miîyîk miîyîkim krîma miriyyim simiirsi bi nanmaiwarkainakin. Nningaka. Dimusi rani, siir naingwobumbu kirie komiyya krîmiirsi nwowa mi ta hiriinan saiirsika siya krîmiir asi nanmaiwarkainakin. Mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siir naeyüin siya haiy-oprimdiyümiigikim ti dimin bibiyeyim krîmiir kwoinaw nwokaiyim. Mi ta hiriinan saiirsika, krîmiir kwoinim dimin whirki kimbu karamae asi nwokin. Mi iriipi hiriinan miyya Adi Komii siir naeyü ieya miriyya, siya minam tirkin krîmiir kwoinim simiir kisina haigiyim iikam winan nwowam mi yaeya kwoin win nwowam, Adi Komii siir piugan anakar.

⁶ Mi ta hiriinan saiirsika inkamim krîmiir nanmaiwarkainan Jisis Krais Adi Komii siya krîmiirin siirgisiiir naeyü iirar hauugikin.

⁷ Mi iriipi hiriinan, ti dimin taeminim Adi Komii siir naingwobumbuwa saeya tirim krîmiir, siir whwonkam ida dimin whirki kimbu karamae nwowi mi ta hiriinana saiirsika, krîma wi saika nwoyokiyokikaeyami, krîmiir kwoinka naingwowiya saiir hiriinan.

⁸ Mi ti dimin taeminim yipiki kara boinanin kiriir, yim yaimwokiyaimwowaigim. Mi kara kiriirin minam naingwowi kira ti iikamim naingwo tîbmiiyim simiirin hiriyyar dowomwarkaiyükrîpkai mi sima, sima simasiyar mintaraona mi ti hiriinankinüwi sima mi miîyîkmîiyîk imiirarar mirii. Mi ti yayim yim wi digar nwowi iikamim simiir whinkinsiis haiginüwim.

⁹ Mi kima yai biyie nninga saiir kipi whrie boin mi kima kîmiir yidiwi wanwiyayeyim biyyanim simiir hiriinan kipi boinanae. Mi kima Moses siir siyü komiiyin siir yayim simiirsi kipi ninkinwamwarkai boin. Mi ti hiriinan yayim yim wi iikamim simiir whinkinsiis haiginü rani mi wi simiir haiprdkikai haiginüwi mi wi hik simiir hauuwi mi yim ti hiriinan yayim yim naekak rani.

¹⁰ Mi yipiki inkamki ti yai nae karamaeyim simiir wakaena diriraerari yio wi iikamim yipiki iikamim naingwo tibmiyim wi simiir ninikibiri yapa yapa nwowam mi mhoiya ti iikamim simiirin idip idipin wi kwisairnana boinmauu wakaei. Mi ta saiir mhoiyan sima wi kiriir yai aiir wakaeyokna rani mi kima whiekakar in digumii wi ti iikamim simiir haimriyugigi.

¹¹ Mi kira ti hiriinan iikamim simiir bidiyar yinokninkin simiir kwoinim uridyiu biyeki bidi kwirii idwokaiyim. Mi ti hiriinan mi biyeyim inokinok sima miriyyim yim ha niisiimauwi simiir kwoinim whirua nwo rani, ini hindara haipridkikaiyim. Iriig.

Mi yayisim nhir ikim

¹² Taitas kara wi om komii Nikopolis hir nwowi mi ta naop iya wi saeya digi. Mi kara Atimas Tikikas, siirin wi haning nikipki kiriiram in. Mi kara ha naingwowi kira siyiuam ti hansir kariiram nitam.

¹³ Mi kira Sinas siir whinkinsiis haiginu yipiki om komii Roman siyiu komiyyin siir dimin taemin imiir ninokninkinim. Mi kira Apolos siir warar timi whinkinsiis haiginu. Mi kira sowiir siyiu minim mi dimin taeminim sowa hanguguwim sowa hainamam simiir wara whindiriraerar haiginugi.

¹⁴ Mi krimiir iikamim sima siyiuin siyiu miyik tiriyyin siir dinokninkin mi iikam nhirim dimin taeminim simiir kiyopsibgi haiginuwiyim mi yipiki hikak simiirsi nwowiyim simiir whinkinsiis haiginu. Mi sima hiriinan tiri mi wi paeyin paenidgi bud karamae nwowiyin siir hiriinan nwo rani mi yim sima wi paeyin paenid budiyin mi ha naokingugunankaiyyin wi siir hiriinan nwowi mi sima wi Adi Komii siir siyiu iirar sibgu wakaeyokna api.

¹⁵ Taitas iikam whiekakim yipiki kanakar nwowim sima kiriir nokboin maingimaingikim. Mi krimiir nomiiyauim yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir pugananim simiir warar mi ikboin maingimaingikim. Mi kara Adi Komii siir naingwobumbuwa saiiram sriigin saeya wi kimakar nwowi. Iriig.

FILIMON

Mi iya Pol siya mi biye om Rom hir miriyyin mi ta yokwowa siya ha winkikin siir nomiiyauwin yipikin Failimon dapiyin siiram. Failimon siya om Kolosi hir nwoyin. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sama Adi Komii siir inig iirin iripa Failimon siir omaka aiir haingiriyu hainankim. Mi Failimon siya umir digworaekwoki naokingugunankai inkamkin. Mi Failimon siir dimin whirin siir miyan inkam nwir ieya tauahainamin mi siya kimidiniya om Roma hiriir yidamki. Mi siya Pol siirin om Rom hir nini kiguin mi siir mhi kwoinim ina kicina haigikiyin mi siya ini naingwo tibmiiyan inkama ywowin. Mi Pol siya Onisimas siir boinki siya Failimon siiram swoki amim mi ta yokwowa siya winkiya siya minam winkikin Failimon siiram siya siir swoki ikunam mi siir dimin bibiyie imir haiyoprimdiyumuigiyim. Mi siya ha windigiyin mi ta yokwo aiirin kimidiniya Onisimas siya hainam mi siya ini Failimon siiramar swoki amin. Iriig.

¹ Kara Polkin. Dimusi rani, kara Jisis Krai saika miriigin mi kariirin hiriinansi higririkikikaigin maeyaua mi biye miriyya sairin. Kara mi iikamim naingwo tibmiiyim krimiir tiran puganan inkamin Timoti, krira ta yokwowa Filimon kiriiram winkikin, ta yokwowa krira winkiya yipiki inkamin krira naingwokwonanaeyin mi Adi Komii siir mi aiirin krira miriyyin krira kiriiram hauugikin.

² Mi krimiir yokmana yipika krimiir pugana naingwo tibmiiya Apia saeya mi Akipas siya yipiki sau krira niniiyin dimin taemin bibiyeyim simaka mi yipiki iikamim naingwo tibmiiyim krimiir omaka hir haingiriyu hainaniyim Adi Komii siir inig iir, ta yokwo kara kimiiram warar winkika.

³ Kara Adi Komii krimiir Wanin siya mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis soweram sriigin sower naingwobumbuwa kimiir hauugiyim mi ta hiriinan sairsiyin kima wi kwoin nongwomamair aekak niki owim.

Filimon siir kwoinin Adi Komii siiramar naingwokwonanaeikin

⁴ Inokinok kara Adi Komii siiram sriiyim kara kimiirar boin wadieikin.

⁵ Dimusi rani, kara ha wakaekin kima ini krimiir Biyan Inkam Komii Jisis siir yaiyar wakaeyokna apim mi ti hiriinan siyuin iikam nhirmiyam naingwokwonanaeyin iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim simiirin ini kimar nisiimauuim.

⁶ Kara Adi Komii siiram kwisboinikin kiriir whinkinsiis haiginuim mi iki iikam nhirim simiir boinmauuim kiriir naingwo tibmiiya Jisis Krai siiram naingwo tibmiiya. Kira simiirin ti hinina boinmauu mi kiriir yaiya simiir kwoinim wi saeya kisisop haiginuwi sama ninokninkinim Adi Komii siir siyupai siyupaiyim krimiir nokboinmamair haiginuwiyim. Dimusi rani, krira Jisis Krai siirgin.

⁷ Ti kariir nomiiyau miyikim, kara ha wakaekin kima Adi Komii siir iikam imiiramar naingwokwonanaeikim mi simiirar kigriraowikim mi simiir kwoin imiirar whinkinsiis haiginuwigim kirie nwowim. Mi sama ini wadieya swoki sibgu owim. Dimusi rani, kariir kwoinin ta yaiya saeya nwowaiginugin wadie mi kara tisi maigimairga nwowin.

⁸ Dimusi rani, ta kirieya Jisis Krai siya hauugiya kariir kara panao pi digar nwowi kiriir boinmauuim ta mi aiir miriyyam.

⁹ Mi dimusi rani, krira irni nwirniyam naingwokwonanaei, kara Filimon kiriir iikam imiir kigriraoni haninaka kara kiriirin tisi hindara sriigiyin ta mi aiir miriyyim. Ihi, kara Polkin, kara bidi ywowin, ti inkamin yipikin maeyaua mi biye miriyya huyokiyokaiya sair nwokaiyin Jisis Krai siir mi aiisi.

¹⁰ Kara Filimon kiriirin Onisimas siiram sriigi. Mi iya kara maeyaua mi biye miriyya huyokiyokaiya sair hirar niki okaiyin mi siya bidi wakaeyim yaiyim kara boinim Jisis

Krais siirim mi siya ina yaingwo tibmiiyin. Mi ta hiriinanin Adi Komii siir pugan aiirin siya ini kariir yinisimnan ywowin.

11 Mi ta saiir biyarin Onisimas siya tirim siyuum yim kiriir kwoin iir bi wok-mai haiginugin, yim ini biyekibiyie ywowim. Mi ti siyuum tariinan siya tirim yim wadiekwadiekim kririirin wi simar whinkinsiis haiginuwi.

12 Mi tariinanin siirin kara kimiiram swoki ikropki. Kara siiram naingwokwonanaei mi ta hiriinan saiirsika iya siya kimiiram waraur niti kariir mhai kwoinim wi hikakar nwoki. Dimusi rani, siya kariir haiburgikin.

13 Kara hinina naingwokin siya kanaka tirar nwokin mi kariirin siyar whinkinsiis haiginugin iya maeyaua huuyokiyokaiya mi biyie mriiya saiir hir nwokaiyin Adi Komii siir Yai Win Kibi aiirsi.

14 Mi kima wi wadie nwo karamae nwowi mi ankara iriipi hiriinan pi siir mi onkworinukripkai rani mi ta hiriinana siya kariir whinkinsiisam. Mi kara ha naingwowi miyim kimiir kwoinki naingwowim wi simiirar mrii. Mi ta hiriinan saiirsika kara pi boriisopi kimiir boinanaeyim kima siyu miyik kariir tiram.

15 Mi tari Adi Komii siyar kiwakikin Onisimas siirin kimaka waraur nwowim. Mi tariinan siya inokinokin wi kimaka waraurar nwoyokiyokikaeyami.

16 Mi tariinanarin siya wi kiriir whisarii mi priimiriyan inkam nwo rani. Mi ini wadie mi owin, siya wi kimiir naingwo tibmiiyan inkam nwowi yipiki kima naingwokwonanaeyin mi kara iriipa hiriinan siya wi kariir puganan naingwo tibmiiyan inkam nwowi yipiki kara naingwokwonanaeyin. Mi kima siiram in wi nhami nhami naingwonanae rani. Dimusi rani, ni kira whisarii mi priimiriyan inkamkin mi iriipi hiriinan ni kira naingwo tibmii pugana saiir inkam waraargin.

17 Mi kiriir kwoinin siya hinina naingwowi, kara ini kinaka yamasuin, o ini Adi Komii siir pugan anaka yamasuin, yo ini kira kariir kigninkinwiniyin mi siir mi kigninkinwiniya saiir hiriinan ywowin.

18 Mi siya dimin whir kiriir bidi tirbuwin mi kiriir dimin priihaii mi kariir boinmauu, kara nwoki sibgu tirim.

19 Kara Polkin, kariir inga nonkwo winkim ti nimbim kimiiram mi Onisimas siya dimin biyie whir kimiir tiri, mi siya dimin whir kimiir warauranki priihaii mi ti diminin wi kara sibgu tiri kimaka mi Filimon kira ina sibgu inokninkinim, karar tirhaiginugikin kira Jisis Krais siirim asi naingwo tibmii. Mi hiriinanki nuwi, kima kanaka dimin priihaigakim.

20 Ihi, ti kariir puganan naingwo tibmii inkamin, ti siir daingwoki mi kara ha naingwowi kira ti diminin siirin naingwo tibmiini siyuin siir hauukiyu kira ti siyuin kamim naingwo tibmiiyim sima tiriyim kariir kwoin iir sibgu owaiginuwam mi ta hiriinan saiirsika kara wa maigimaigaei mi Onisimas siirin wi kiriiram waraurar swoki ikropki.

21 Mi tariinanin kara ta yaiya kiriiram winkika, kara ina ninokninkinin kira wa diriraerar kuni. Mi ti dimin hiriinanin sima sima rani mi iriipi hiriinan iki dimin nhirim kira tirim.

22 Mi diminin whir. Kira maeyaua kwira huuyokiyokaikwokin omakanau hirin. Dimusi rani, kara ha naingwowi diminim kima sriiyim Adi Komii krimiir Wanin siirim kariirim mi iya siya siyu whir kariirim kigninkinki mi kara wa niti mi hiriinan saiirsika kara ha naingwowi siya kariir whindiriraerari, kara kiriir kignakiyim. Iriig.

Boin maigimaiga nhirkim

23 Epafras in yipiki kanaka ninkin owin mi sima siirin maeyaua mi biyie mriiya huuyokiyokaiya saiir hir huukripkikikaigin. Krais siir mi aiirsi mi siya kimiir boin maigimaigakikin.

²⁴ Mak, Aristakas, Dimas, mi Luk, ti sɪma kanaka mɪriiyɪm Jisɪs Kraɪs siirɪm mi ɪriipɪ hɪriinan sɪma kimiirar mi boin maɪrgɪmaɪrgakikim.

²⁵ Kara kɪmiir Biyan Inkam Komii Jisɪs Kraɪs siirɪm sɪigi siya wi siir naingwobumbuwa wi whiekak kimiirar nwoki hauugiyim. Iriig.

HIBRU

Hibru yokwowa ya yokwo pr̄ieiya Hibrumi iikam̄im yip̄iki naingwo t̄ibm̄iiȳim Jis̄is siiram ya s̄ima w̄inki aeya. Hibru iikam̄im ȳim Juda iikam̄im s̄imiir in̄ig wh̄ir ieya. M̄i kr̄ima n̄inokn̄ink̄in tani, ta yokwo aiir̄in nh̄inga piyamisi w̄inkiya. M̄i inkam̄in w̄inkiȳin siya h̄in̄ina k̄iḡin Juda s̄imiir iikam̄im naingwo t̄ibm̄iiȳim k̄irie rani s̄ima s̄imiir naingwo t̄ibm̄ii w̄ina saiir haiburgigam t̄irk̄im s̄imiir b̄iyan siȳūin Mosesni siȳū kom̄ii si nap̄iȳin in̄i siiramar swoki am̄im. M̄i ta yokwowa iikam̄ im̄iir̄in m̄in bōink̄ika Jis̄is̄in Adi Kom̄ii siir ȳinis̄im̄in in̄i paekwos̄im̄ ik̄im m̄i Moses in̄i s̄imiir haibur̄in. M̄i ta Jis̄is̄ siir m̄iia ya in̄i Mosesni m̄iia saiir kou ywowa. M̄i ta Jis̄is̄ siir nh̄ieya yip̄iki dim̄in biȳie biȳeȳim s̄im haiyoprimdiȳumiigiya ya in̄i wraisiimi nh̄ieya saiir haibura. Jis̄is̄ siya omwai h̄ir̄iiyar waiyayokiyok̄iiḡin. M̄i ta h̄iriinan saiirsika siya s̄imiir asi bōink̄ik̄in s̄ima Jis̄is̄ siiram naingwo t̄ibm̄iiȳim yip̄ik̄in b̄iḡib̄iyan pris̄in in̄ig kom̄iigak̄in. Iriig.

Yaiya Adi Kom̄ii siir ȳinis̄im̄in siya hauuga kr̄imiir̄in.

¹ B̄idi b̄idiniyar̄in īi wh̄iekak̄im b̄idi yamkiȳim Adi Kom̄ii kr̄imiir Wan̄in siya siir yaȳim profet kam̄im s̄imiir bōinm̄imauuḡin, siȳupai siȳupaiȳim s̄imiir. M̄i t̄i yaȳim profet kam̄im s̄ima in̄i kr̄imiir brougaeȳim s̄imiir hauugiȳim.

² M̄i ta īiya dig kinḡiin nwowi Adi Kom̄ii siya ta siir yaiya w̄i siir ȳinis̄im̄ in̄iir hauugi. M̄i ȳio siya w̄i kr̄imiir swoki kwabōinm̄imauuwi. Adi Kom̄ii siya siir b̄idi ȳimbin̄in siir digworaekwo wh̄iekak̄im s̄imiir haiȳim. M̄i b̄iia Adi Kom̄ii siya siir bōin̄in m̄i siya in̄i siir yai im̄iirar wakaeyoknan. M̄i siya n̄inomor nu sowiir digworaekwo im̄iir̄in asi nonkwokwokik̄im.

³ T̄i siir ȳinis̄im̄in Jis̄is̄ siya kr̄imiir n̄isīim̄imauuḡin dim̄in kom̄ii kom̄iiȳim paenan n̄iuyaiȳim Adi Kom̄ii siir̄im, siir ȳinis̄im̄in in̄i siir Ad̄in siir h̄iriinana ywow̄in. Siir yaiya saeya k̄irik̄aka, digworaekwo wh̄iekak̄im n̄inomor nu sowiir̄im siyar s̄ibgu k̄iḡirk̄aki. M̄i siyar naok̄in paeȳin h̄iniya n̄ir̄ion̄ink̄in̄in siir̄in, iikam̄im s̄imiir dim̄in biȳeȳim in̄i siyar haiyopriimdiȳumiigiya. M̄i siya ha swoki ins̄iin idwonam̄in m̄i siya n̄inomor koua h̄iriir yam m̄i siya Adi Kom̄ii siir in̄a in̄ig m̄iia in̄i idwōu inkam̄ kom̄ii nu k̄igr̄iraowiȳin siir h̄iriinan. Iriig.

Adi Kom̄ii siir ȳinis̄im̄in siya in̄i paekwos̄im̄im s̄imiir haibur̄im

⁴ Dimusi rani, siya in̄i Adi Kom̄ii siir in̄a in̄ig m̄iia n̄idwow̄in m̄i siya in̄i paekwos̄im̄ wh̄iekak̄im kou h̄ir nwow̄im s̄imiir haibur̄im. M̄i t̄i in̄igin Adi Kom̄ii siya hauuw̄in siya ir̄iipi h̄iriinan siya in̄i paekwos̄im̄im s̄imiir in̄ig im̄iir haibur̄im.

⁵ Dimusi rani, b̄iia Adi Kom̄ii siya paekwos̄im̄ im̄iir̄in h̄in̄ina b̄i bōink̄in, k̄ima kariir ȳinis̄im̄k̄im, panao kara pi h̄in̄ina bōinki kara k̄imiir Adḡin. Adi Kom̄ii siya paekwos̄im̄ s̄imiir̄in h̄iriinan yai b̄i swoki bōink̄in. N̄iingaka, n̄inga k̄inga. Siya Jis̄is̄ siirara bōink̄in.

⁶ B̄iia Adi Kom̄ii siya siir ȳinis̄im̄ ȳinhaomiȳin̄in siir̄in nu t̄iriir n̄ikropkiyam m̄in̄in m̄i siya paekwos̄im̄ s̄imiir̄in h̄in̄ina bōinki, k̄ima t̄i kariir paekwos̄im̄im k̄ima siir in̄ig iir hainanprapraski.

⁷ M̄i siya yai nh̄ir̄im paekwos̄im̄ s̄imiir̄in h̄in̄ina bōink̄in, paekwos̄im̄ s̄ima kariir m̄iian inkam̄ dwo m̄i s̄imiir m̄iaȳim opudnan huḡidudu mir̄ii. M̄i s̄imiir k̄irieya paenan diudkwakwa.

⁸ M̄i siir ȳinis̄im̄in siir̄in h̄in̄ina bōink̄in, k̄ira in̄i Adi Kom̄ii ywow̄in kariir h̄iriinan. K̄ira inkam̄ kom̄ii digworaekwo wh̄iekak̄im s̄imiir k̄igr̄iraowiȳin w̄i siir h̄iriinan nwowi. Inok̄inok̄in digworaekwo wh̄iekak̄im k̄ira w̄i wad̄eyar s̄ibgu k̄igr̄iraowi.

⁹ Kira wî siyîu miyîk miyîkim simiiraramar naingwowi mi kira wî dimîn biyeyim wî simiiram naingwo rani. Kara kiriir Adi Komiiyin kiriirin wî kara nokmwîn okwohaigîniuwî, inig komiigak nwowamin mi kira wî margimairga komiigakar nwowi. Mi ta margimairga wî iikam whiekakim simiir margimairga imiir haiburi.

¹⁰ Mi Adi Komii siya hinîna swokî boînkî,
Biyan Inkam Komii, kira bîdi bidiniyarînu nînomoro kiriir ñngar nonkwokwoko.

¹¹ Mhoîya nînomor nuwo sowa wa digiguski mi ni kira ñngaka. Finokînokî wî hîriiyar nwoyokiyokî mi nînomor nuwo yo wî wro namwoîuwî yîuis wronan.

¹² Mi yîo inî inkamînu yîuis kaba nitkaigîya mi yaeya yîuis wîn swokî haiiyînu mi ha niyînu inî siir hîriinan ywowîn. Mi kira nu nînomoro sowiirînu wî hîriinanar mi digiguskî. Mi wî yaeya nu nînomor wîn swokî onkwokwoki mi ni kira wî hîriiyar nwoyokiyokî ami, wî kisîna rani.

¹³ Biya Adi Komii siya hinîna boînkî,
kira wî kariir ñna ñnig miya nidwowi, maeyaua inkam komii siya nidwowiya saiir.
Mi kira wî hîriiyar nwoyokiyokî mi wî iya kara kiriir sauan omomînu simiir nonkwobumbunînkî ñguski wî saiir nadigîuwî.

Adi Komii siya tî yayînu simiirînu paekwosîmînu simiir bi boînkî. Ñngaka. Siya siir yînisînu iirarar boînkî.

¹⁴ Mi yîpîkim paekwosîmînu, ha? Sima naeyîunankî mi dimîn taemînu Adi Komii siya boîniyînu sima pa wakaeyokna dirîraerari. Mi siya simiirînu iikamînu naingwo tîbmîyînu simiirînu yîkropki simiir whînkînsîsînu Adi Komii siya nîmbînu nanmai-warkainam simiir. Iriig.

2

Adi Komii siya krîmiir swokî anmaiwarkainaei yîo dimîn komii ieyairgînu.

¹ Dimusi rani, Jîsîs siya Adi Komii siir yînisîmkînu digworaekwo whiekakînu inî siyar kîgîrkakînu mi krîma krîmiir kwoînu haigi nonkworînu saiirînu digîumî kîpi haimriiyîugi, wînu wî inî hanînu kîma kîma priiyakîrîrîkîsi.

² Adi Komii krîmiir Wanînu siya biya siir yai nhîrînu siir paekwosîmînu simiir boînmauugînu. Mi ta yayîna ha hainamînu mi ñna boînmîmauwamînu. Mi dimîn taemînu sima boînmîmauwamînu ñna yîmbiyamînu. Mi iikam nhîrînu sima ta yayîna saika nantamyîriyîri mi saiir wakaeyokna karam nwowi mi sima dimîn biyîe tîri mi sima wî hik kîmpîpîsu prasae hai rani, tî dimîn biyîeyînu sima tîrînu simiirsiyînu, dimîn biyîeyînu sima tîrînu simiir digar swokî haii.

³ Mi hîriinankîniuwî mi krîma ta yayî komîya Adi Komii siya boîna, siya nanmai-warkainana digîumî saiir haimriyîuwî mi krîma wî panîna napîyoki iya Adi Komii siya dimîn biyîekak iikamînu simiir tîrbumbuwi saiirînu, ha? Siyîu karamaeka. Ñngaka. Biya, Biyan Inkam Komiiyin siya hinîna boînkî, Adi Komii siya wî krîmiir nanmai-warkainaei, iikamînu sima ta yayî aiir wakaeyoknaînu sima hinîna boînkî, ta yayîna saeya kaimwowaîrga. Saeya nîksîsae rani.

⁴ Adi Komii siyar nîsiîmauugînu tî yayînu sima kaimwowaîrgînu, kîriepai kîriepaiyînu siya tîrînu. Mi siya siyîu miyîk miyîkim iikamînu simiir whînkînsîsînu tîrkînu mi Adi Komii siya naeyînu siir kwoînu aîrgar naingwo hauugînu iikam imiirînu mi siya siir dimîn miyîk miyîkim iikamînu simiir hauuwîkim. Iriig.

Jîsîs siya inkamnan nîmbiyamkînu krîmiir nanmaiwarkainam.

⁵ Tî yayînu tariinan krîmiir boînu, sima tî nu whîrînu wî mhoîya Adi Komii siya tîrkîi mi siir boînkî. Iikam yîpîkim siir wakaeyoknaînu sima wî tî nu iir nwowi. Adi Komii siya paekwosîmînu simiir bi nîmbîngînu tî nu wîn siir kîgrîraowamînu. Ñngaka.

⁶ Inkam nwîrînu Adi Komii siir yayînu yokwoni siya wînim saeya hinîna wîboînkîka,

Iikamim sima dimkim, kira simiiram naingwowyin? Mi yinisisimim yim dimukim kima simiir sibgu kigriraowiyim, ha? Iikam krima ini inig karamae ywowim.

⁷ Mi siya iikamim krimiirin wi ii priei nokmwın owaiginu rani, paekwosimim simiir aowan. Mi kira diminim inkam komiiyim nu kigriraowiyim digworaekwo whiekakim simiir sima haiiyim simiir hiriinan hauugin. Mi sima ini paenan yuyakiyim. Mi sima ini inig komiigaka ywowin.

⁸ Mi kira digworaekwo whiekakim simiir nokmwın okwo haiginugin.

Ihi, Adi Komii krimiir Wanin siya digworaekwo whiekakim iikamim simiir aowa haiginkin. Mi dimin whirkin simiir koua bi swoki haigin miminkin. Nningaka: Mi ti diminim krima tariinanin simiir niki kig rani. Sima bi niki imbinikim. Nningaka.

⁹ Mi tariinanin krima bidi yinokninkinim dimin taeminim ti inkamin Jisis siirim. Mi ii priei rani, Jisis siya ti nu iir nwowin. Adi Komii siya siirin paekwosimim simiir aowa nokmwın okin mi siya ini inkam inig karamaenar ywowin. Mi tariinan Adi Komii siya inkamin inig komiigakin siir hiriinan yokmwın owaiginu mi siya ti dimin paenan niyaeiyin Adi Komii siirim simiir hai. Dimusi rani, siya naokin iikamim krimiir dimin biyeyim mi krimiir hikim simiir haiyim. Mi Adi Komii siya iikam krimiirin wi dimin miyik miyik imiir hiriinansi tir haiginuwi.

¹⁰ Mi ini mi owin Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir Adi mi owin mi simiirin siyar mi onkwokwokiyan ini mi owin. Mi siya Jisis siirin minam nimbingin ti hik imiirin siyar mi haii siya kimpipisum ini owin. Mi ta hika Jisis siir tira mi siya ini iikamim simiir nanmaiwerkainan inkam komii kin yamwoiun. Mi krima wi Adi Komii siir yinisisim asi nwowi. Mi mhoiia krima wi siir dimin miyik miyikim ninomor kouanim wi simiir haii.

¹¹ Krima dinokninkin, ti inkamin siya iikam whiekakim simiir dimin biye imiir bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi ti iikamim sima ini rirmiiya ywokiym, simiirin dimin whirki bi kimbugim. Mi Jisis siya mi sima, sima ini Adi Komii siir yinisisim arar ywowin. Mi Jisis siya simiirin siir nomousisim nikusi paninsi yididsi.

¹² Mi siya boin,

Adi Komii kara kariir inigin wi kariir nomousimim simiir boinmauwi. Ihi, simiir whwonkam idain kara mwai waowi mi wi kariir inig iir hainani. Maeyaua iikamim naingwo tibmii kiniiyim iripa sima haingiriyu omimiriya sair hirin.

¹³ Mi siya hinina swoki boinki, Kara wi Adi Komii siir yai imiirar naingwo tibmii kini. Mi siya hinina swoki boinki, kira kariir kigi, kara tisi tirar nwowin. Mi Adi Komii siir yinisisimim kariir hauuwim sima tisi kanaka tirar nwowim.

¹⁴ Mi krima ti siir nomousimim piugak nhiekakaigim mi Jisis siya ini iripi hiriinan inkama mi amwoiun piugak nhiekak mi siya wa mi aowi mi siya Setan siirin wa nonkwobumbuninkin iuguski mi siir siyuin iikamim simiir turbumbu aokaowiyin siir warar.

¹⁵ Mi siya hiriinan mansi tirkin, iikam krima naosi naingwo ididi mi Adi Komii siir kigi mi mhoiia krima wi naosi nidid rani.

¹⁶ Siya ti diminim simiirin paekwosim simiir whinmariiyim bi minkin. Nningaka. Siya iikamim Ebrahim siir isidin siirin krimiir whindireraeraram nitkin.

¹⁷ Mi ti hiriinan siyuin siya inkam asi nwokin, siir nomousisimim krimiir hiriinan. Mi siya wa mi mirii prismi biyan inkam komii siir hiriinan iki iikamim simiirsi naingwoyimiyokim. Mi siya mansi naokin Adi Komii siir iowa siya nwowa dimin biyeyim simiir sairsi. Mi siya iikam imiirin Adi Komii saika nwoki inkiamasu haiginuwim sima iripa nongwomamair aeyam.

¹⁸ Mi siya hikpai hikpaiyim siir nimbiyamim mi siir kinankiunim simiir kimpipisu bidiyar haiyin. Dimusi rani, siya wi nwoki kigninokninkinim iikamim ti hiriinan hik kimpipisu haiiyim simiirin. Iriig.

3

Jisis siir inig komiiyin ini Moses siir inig komii iir haiburin

¹ Nomiiyauwim yipiki Adi Komii krımıir Wanin siiram naingwo tibmii kınim. Adi Komii kımıiramın minam nıkıunakın dimınin big nasmırwaiya Adi Komii siya nwowanın siir tırım. Mi kima Jisis siirim sibgu daingwokwo, Adi Komii siya Jisis siirar nıkropkikın siir yai aiir boınmımauwam dimın whiekakım siya tıriyım. Siya prismi biyan inkam komiiyin siya tıriyım siir hiriinan. Mi krıma ti yaiyım siya boınim simiirar wakaeyokna boınmımauukın iikamım simiirin.

² Adi Komii krımıir Wanin siya bıdi yimbınin ta siir miya sairin mi siya ta Adi Komii siir mi miyık aiirar asi sibgu wakaeyokna mirii, siya Moses siya tırin iya siya Adi Komii siir iikam imaka nwowa sair hiriinan tırkın.

³ Mi Adi Komii siya minam kiwakikın Jisis siir inigin Moses siir inig iir haiburim. Inkamın omaka komii miriiyin mi inigak ha nwowiyın siir hiriinan. Omaka saeya bi nwowika inigakın. Nıngaka. Inkamın nonkwo miriiyin siyar nwowikın inigakın.

⁴ Omakım sima sima bi mirii naeikım. Nıngaka. Omaka whiekakım simiirin inkamki nonkwo miriigım. Adi Komii siyairgin digworaekwowım simiir bwamkibwamın.

⁵ Moses siya whısarii mi miriyan inkamkın. Mi siya Adi Komii siir yai imiirar sibgu wakaeyoknaeikın iya siya Adi Komii siir iikamım simaka hir nwowa mi siya Adi Komii siir dimın taeminım mhoiıya nımbiyami simiir boınmımauugin.

⁶ Mi inkamın Adi Komii siir iikamım simiir kou nwowın yio Jisis Kraıs sasaırgın. Mi Adi Komii siir yınisımın miyım siya miriiyım ini wadiekınar mi owım. Mi nım krıma iikamım naingwo tibmii kınim nım krıma Adi Komii siir pıuganka. Mi krıma naingwo tibmii kını Adi Komii siiramın mi kirie hiriıyar nwowi mi krıma siiramın maırgımaırga hiriıyar nwowi, krımıir nanmaiwarkainam. Mi krıma iikam naingwo tibmiiyım wı Adi Komii siir pıugan nwowi. Mi krıma naingwo tibmii kın karam nwowi, siya wı krımıir nanmaiwarkaina rani. Nıngaka. Iriig.

Mi iikamım Adi Komii siir yai aka nantamyıriyiriyim sima wı irıpa nongwomamair ae rani.

⁷ Dimusi rani, krıma ini Adi Komii siir iikamnan ywowım. Mi krıma Adi Komii siir naeyıu miyıkın siir yai imiirar wakaeyokna. Siya hınına boınkın, panao kima pi siir yai aiir wakaei,

⁸ mi kima kımıir mhi kwoınım pi kipi kıkıntımdınu kripkai biya kımıir yidiwi wan-wiyaeyım sima kariir yai aka nantamyıriyıra sair hiriinan, iya sima nu siiyın apa nınga hir nwowa.

⁹ Mi sima kariirin sair kınankıugım. Mi ta maeyau aiirin kımıir brougaeyım sima dimın whiekakım kara tırım sima biewiyım kamnwosa kigım. Mi sima hiriinansi bi nwokım, sima ini kariiramar swoki kınankıu kripkaiyım.

¹⁰ Mi kariir kwoının ti iikam isidin simiirımın hauugıhauuga asi whwiyiekın. Mi kara ina boının, inokınokın simiir mhi kwoınım yaeya siyıu whırıma naingwowi siir napam.

¹¹ Mi kariir mhi kwoınım haugıhauga asi whwiyiekikım simiiramın mi kara hınına nıkopaisırki, ti iikamım sima wı kariir om miyıkın pıu siisiyın wı siir swoki it rani. Nıngaki nıngakınga!

¹² Mi kımıir kwoınım wı dimın biyeyım simiirım pi naingwowisi mi kima wı ti Adi Komiiyin omwai waiyayokiyokııyın wı digıumii siir haimriiyıugıgisi.

¹³ Mi tariinanın inokınokın kima irıra nwonwıra kima kımır whınkınsiis ankınsiisnaei mi kımıiram kınankıuwi mi kima wı Adi Komii siirin wı digıumii haimriiyıugıg rani. Nıngaka.

¹⁴ Kima, kima kima whınkınsiisna. Dimusi rani, bıgi biyın krıma Kraıs siir yai aiir wakaeyım, kima bıdiyar yaingwo tibmiiyım mi krıma bıdiyar sibgu itınakıu kripkaiyım.

Mi kríma híriinan tíriyokiyokí ami mí íiya kríma naowi wí saírar nadígíuwi. Mí kríma íinokíinokín wí Kraís saíka nwoyokiyokí.

¹⁵ Kríma ína nínoknínkíním, ta yaiya ína nwokrípkaiya. Saeya híniína boínka, Mí tapa kíma síir yaiya saír wakaéi mí krímíir mhíi kwóiním kípí kántíndínu, bíiya kímiir brougaeyím bíiya síma nantamyíríyíra saír híriinan.

¹⁶ Yípíkí íikamkím bíiya Adí Komíi síir yai aír wakaeyokna karam nwowím mí saíka nantamyíríyírím, ha? Tí íikamím Móses síya níkunamím nu Isib hírankí mí ha namím síma.

¹⁷ Mí bíewí kamnwíso Adí Komíi síir kwóinín haugíhauga nhíniiram whiyíekín, ha? Síya íikamím síyíu bíyíe tírím kwóinín haugíhauga símiiram whiyíekín mí síma íni maeyau síiyín apáin íni hír yaokaowím.

¹⁸ Bíiya Adí Komíi síya nhíniir nokwao boínkín, ha? Síma wí om míiyíkín píu síisiyín wí síir nam tání kara símiiram nímbinín Níngaka. Tí íikamím Adí Komíi síir yai nantamyíríyírím síya símiírar boínkín.

¹⁹ Kríma ína nínoknínkíním, síma bí naíngwo tíbmíi kíngím. Mí síma omín Adí Komíi síya nímbinín símiiram píu síisiyín síir bí namkím. Níngaka. Dímusí raní, síma bí naíngwo tíbmíikím mí Adí Komíi síir yai aír bí wakaeyoknakím. Íriig.

4

¹ Adí Komíi krímíir Wanín síir nímбина saeya ína níki owa, saeya híniína boínka, kíma káriir omín píu síisiyín síirín wa napnínopkái namí. Mí híriinankí níuwi kríma mántarao Adí Komíi síya krímíirín wí síir omín píu síisiyín síir kígnínkín apnínopkaígí karamae nwowísi.

² Kríma Adí Komíi síir yaiyím ína wakaeyím bíiya krímíir brougaeyím síma wakaeya saír híriinan. Mí síma híndara wakaekím mí síma bí naíngwo tíbmíi kíngím mí ta Adí Komíi síir yaiya síma wakaeya, saeya símiir bí swokí whíndíríraerarka. Níngaka.

³ Kríma íikamím naíngwo tíbmíi kíniyím kríma tí om míiyíkín píu síisiyín síirar namíkím. Bíiya Adí Komíi síya boínín saír híriinan, ta yaiya híniínga.

káriir kwóinín hauugíhauuga whwiyíekín mí kara híriinan así níkopáisisír boínkín, íikamím káriir yai wakaé karamae nwowím síma káriir omín píu síisiyín wí síir napnínopkainaní raní. Níngakí, nínga, kínga!

Adí Komíi síya nu nínomor sowíirín ha nonkwokwo dígiyín mí síya píu ína síisín. Mí mhóíya síya tí omín píu síisiyín símiiram ha boínkín.

⁴ Mí Adí Komíi síya Yokwo Komíi saírín íi íriiyar kwísaka saírín híniína boínkín mí íi íriiyar kwírím Adí Komíi síya mí whíekakím símiir míríi dígi mí íi íriiyar kwísaka síya píu saír síiskuwak.

⁵ Mí ta Yokwo Komíi saeya híniína swokí boínkíka, síma káriir om míiyíkín píu síisiyín wí síir napnínopkainaní raní. Níngakí, nínga, kínga!

⁶ Mí ta yaiya híriinana ína níki okrípkaiya mí nhírím naíngwo tíbmíi kíniyím, om míiyíkín píu síisiyín síirín wa napnínopkainamí mí íikamí nhírím bíiya yai wín kíbí aír wakaeyím mí ha swokí antamyíríyírím, síma wí omín píu síisiyín síir híriir napnínopkainam tání. Níngaka.

⁷ Dímusí raní, íikamím yípíkí bíígí bíi wakaeyím Adí Komíi síir yai wín kíbí aír mí tí omín píu síisiyín síir nam karamae nwowím Adí Komíi saíka mí Adí Komíi síya símiiramín íiya kwíra swokí ímbín píu saíka síisím. Mí mhóíya bíewí bíewiyím bídí yamkíyím, Adí Komíi síya dígworaekwo whíekakím Dévidkí sí wínboínkíyím Yokwo Komíi síya híniína boínkín,

Mí tariinanín kíma ta yai aír wakaéi, kíma wí kípí nantamyíríyír.

⁸ Mí Josua síya símiirín tí omín Adí Komíi síya nímbinín píu síma síisám, síir híriir whínamkíswó mí Adí Komíi síya wí yaeya ígwr di swokí ímbíní píu síma síisámín.

⁹ Mi hiriinankinuwu, krɪma dɪnoknɪnkɪn, ɪgɪ ɪi kɪna pɪu siisiya Adi Komii siir iikamɪm simiira ya ɪna niki owa. Ya ini ta ɪi iriyyar kwisaka, ɪiya Adi Komii siya digworaekwo whiekakɪm simiir nonkwokwo digiya mi pɪu ha siisa ini saiir hiriinan ywowa.

¹⁰ Mi Adi Komii siya digworaekwo whiekakɪm ha nonkwokwo digiyɪn mi siya pɪu ɪna siisɪn. Mi iikamɪm yɪm wɪ hiriinanar mi tiri, sɪma wɪ simiir mi ɪmiir haiburgigi mi pɪu wɪ Adi Komii saika nini siisiuwu.

¹¹ Mi krɪma wɪ krɪmasiyar mɪntaraona krɪma wɪ omɪn pɪu siisiyɪn wɪ siir nwokɪ amɪm mi wɪ Adi Komii saika nini owowwɪm mi kɪma Adi Komii siirɪn digɪumii kɪpi haimriiyugigs mi saika kɪpi nantamyiriyɪr biya kɪmiir brougaeyɪm sɪma tira saiir hiriinan.

¹² Krɪma krɪmasiyar mɪntarao tɪ digworaekwo ɪmiirsiyɪn. Dimusi rani, Adi Komii siir yaiya saeya hinda bi priiyokaeyamka. Nɪngaka. Saeya ɪna mɪriiya. Saeya ɪni wɪsmɪr ɪokaka saiir ɪo aiir haibura. Mi saeya inkamni hanɪn ɪi tirɪrar bi naka ikwoyamyaenakika. Nɪngaka saeya mɪhi kwoɪna hiriyyar krɪmkɪkɪnɪnopkainamika, inkamɪn ɪinɪbgɪ ɪinɪba krɪmkɪkɪnɪnopkainamiyɪn siir hiriinan. Mi krɪmiir kwoɪnɪn pɪ saeyar kisɪsop hɪd haigɪnuwu. Mi krɪmiirɪn pɪ saeyar mi ɪsiimauwu, wadiekɪpiyamisi owɪn, iyɪe? Wadɪe rani.

¹³ Dimɪn whɪr karamaeka Adi Komii siirsi kimɪrkaiyɪm. Nɪngaka. Digworaekwo whiekakɪm tika nwoyokiyokiyɪm, siya simiirɪn ɪna kigirkakɪn. Mi siirɪn, krɪma digworaekwo whiekakɪm krɪma tirɪm, simiirɪn hiriyyar boɪnmɪmauu swoki. Mi siya wɪ krɪmiir nwokɪ hɪdɪm. Iriig.

Jisis siya krɪmiir prɪsmi biyan inkamɪn.

¹⁴ Krɪmiir biyan pris inkamɪn siya bɪdi yamɪn mi siya ɪni Adi Komii saika nwowɪn siir om ɪiir. Tiki inkamɪn, yɪo Jisis siyargɪn Adi Komii siir yɪnisɪmɪn. Mi krɪma sibgu daɪngwo tɪbmii kɪn mi sibgu daɪngwo omok Jisis Krai siiramɪn tɪ krɪma boɪnmɪmauuwɪn inkamɪn.

¹⁵ Mi iikam krɪmiir kwoɪnɪm bi sibgu owɪpɪsuwikɪm ɪki dimɪn biyɪe biyɪeyɪm krɪmiir kɪnankɪuwiyɪm, krɪma bi sibgu okworɪnuwikɪm. Mi tɪ digworaekwowɪm krɪmiirɪn wɪ sɪma nikwowaisii krɪmiir kwoɪn ɪmiiram kɪnankɪuam. Mi krɪmiir biyan prisɪn siya krɪmiirsiyɪn naɪngwoyɪmiyok prasae rani, tɪ inkam naɪngwoyɪmiyok komiigakɪn siir hiriinan digworaekwowɪm krɪmiiram kɪnankɪuɪm simiirsiyɪn. Mi siya krɪmiiram dimusi naɪngwoyɪmiyok rani, tɪ digworaekwo hiriinanɪm krɪmiir kɪnankɪuɪm, siirɪn bɪdiyar mi kɪnankɪuɪm. Mi siya simiir bi napkɪn mi siyɪu biyɪe ha bi tirɪkɪn. Nɪngaka.

¹⁶ Mi hiriinankɪ nuwu, krɪma wɪ kɪpi nɪdid. Krɪma Adi Komii siiramɪn hiriyyar kwisboɪnae, krɪmiir dimɪn biyɪeyɪm simiir haiyopriɪndiyɪumiigiyam mi krɪmiirɪn wɪ siyar mi whɪnkɪnsiis haigɪnuwu, tɪ dimɪn biyɪeyɪm krɪmiiram kɪnankɪuɪm simiirsiyɪn. Mi krɪma simiir nikwowaisiyyɪm wɪ digar mi owi. Iriig.

5

Jisis siya krɪmiir biyan prisɪn siya wɪ digar nwowi krɪmiir dimɪn biyɪeyɪm simiir haiyopriɪndiyɪumiigiyam

¹ Mi Juda iikamɪm, inkamɪn prɪsmi Biyan Inkam Komii nwowamɪn siirɪn pɪ simar nokmwɪn okwo haigɪnuwu. Mi tɪ prɪsmi biyan inkam komiyyɪn, iikamɪm simiir mɪiyɪm pɪ siya siyar mɪrii yokiyokɪi ɪnokɪnokɪn. Mi iikam ɪmiiramɪn nhwo pɪ siyar kwisboɪni. Mi simiir nae mɪiyɪk mɪiyɪkɪm pɪ siya mi ɪnkɪn ɪmiiyaei Adi Komii krɪmiir Wanɪn siirɪm simiir dimɪn biyɪe ɪmiirsi.

² Mi prɪsmi biyan inkamɪn siya iikamɪm Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna ap karam nwowɪm, habwowhaenan nwowɪm mi siyɪu biyɪe ha tirɪm simiirsiyɪn naɪngwoyɪmiyok pranae bi kɪnikɪn. Mi siya krɪmiirsiyɪn wa naɪngwoyɪmiyoki. Dimusi rani, ɪi nhɪrɪm siirɪn dimɪn biyɪeki nɪpiyaokɪi, yɪo wɪ hiriinan siyɪu biyɪeyar mi tiri, krɪmiir hiriinan.

³ Siya naeyim Adi Komii siiramın krımıiraramar bi nınkin imiyyaeikın. Nıngaka. Siya, siyam warar mi ınkin imiyyaeikın. Dimusi rani, ii nıhım siirın dimın whırki kınankıuwi, siya wı siyü biyeyar mi tiri. Mi Adi Komii siya wı siir dimın biyeyim mi krımıir ikim wı simiirar haiyopriimdiyumiigi swowi.

⁴ Inkamın prismi biyan inkam nwowiyın, siya inig komiigakın. Siya siirara kwoınkar bi nwokin, ta hiriinan mi aiirın. Nıngaka. Siirın Adi Komii siyar nokmwın okwo haiginugın, ta mi aiir mırıyamın. Biya Eroni, siya nokmwın okwo haiginuwın siir hiriinan prismi biyan inkam nwowam, saiir hiriinan.

⁵ Mi Krais siya prismi biyan inkam nwowamın sasar bi nwokin. Nıngaka. Siirın Adi Komii siyar nokmwın okwo haiginugın. Mi Adi Komii siya siirın hınına boınki, Kira kariir yınisimkin! Mi tariinanın kara ini kariir ad ywowın.

⁶ Mi Adi Komii siya Yokwo Komii saiirın Jisis Krais siirın hınına boinkikın, kira wı prismi biyan inkam nwowi inokınokın. Ti prismi biyan inkamın Melkisedek dapiyın siir hiriinan.

⁷ Mi biya iya Jisis siya nu tir nwowın, inkam krımıir hiriinan mi nhwo ha kwisboının Adi Komii siiram, ouuba ini warar yaokiınaiiniya. Mi Adi Komii siya dimın taeminim siya kwisboınım simiir wakaeyın mi siya siirın ina whındiraerarın. Mi siya bıdiyar iki aonamın mi siirın Adi Komii siya swoki hidninsiin idwo ie hiranki. Mi siya ini omwaiyar swoki waiyaın. Dimusi rani, siya, siyamar bi naıngwonakın. Siya Adi Komii siir kwoın iirarar napkin.

⁸ Jisis siya Adi Komii siir yınisimkin. Mi siirın dimın kasa kasaki bi nonkwonınwomwırnınkin haiginugın. Mi ti digworaekwowım siir nonkwonınwomwırnınkin haiginuwım yım siir whınknsiis haiginugım. Siya Adi Komii siir kwoın iirar sibgu wakaeyokna apım.

⁹ Mi siya Adi Komii siir kwoın iirarar napkin. Mi ti hiriinan siyüin yio mın nısiımauugın siir kwoının dimın biyie whır swoki aıngwo rani. Nıngaka. Mi ti hiriinan siyüin siya wı dig asi nwowi, iikamım yipiki siir yai aiir wakaeyokna apım simiir nanmaiwarkainam. Mi sima wı omwaiya nwoki waiya yokiyokıkaeyamım.

¹⁰ Adi Komii siya yokmwın okwo haiginu Jisis siirın prismi biyan inkam nwowam biya Melkisedekni siya nokmwın okwo haiginuwa prismi biyan inkam nwowam saiir hiriinan. Dimusi rani, ti dimının Jisis siya nanmaiwarkainan simiir dimın bibiyeyim simiir saiirsika. Iriig.

Krımıa wigkam inkam adiyaowaenan dwo Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apamın.

¹¹ Mi Krais Melkisedek sowiir dimınpai dimınpaiyım kara simiir boınımımauwamın ina naıngwowın. Mi kara simiirın wı sibgu nanaaknınkii rani. Dimusi rani, kımıir kwoının ini habwowhaenan ywowım. Mi kımıir kwoınım ta yai aiir wakaeyamın rırmııya bi nwokin.

¹² Kıma kwokıkwokıyaeya bi naıngwo tıbmıi kıngım wı Adi Komii siir yai aiir nowomwarkaiyıuwan iikam pı ywowın. Dimusi rani, kıma Adi Komii siir yai aiirın kwokıyaeya bi mi aıngwo tıbmııgım. Mi kıma dig bi nwokin ini yınkınyaeyaowım. Mi Adi Komii siir yaiya biya kıma wakaeya saiir bi sibgu nınoknınkınkım. Mi wım kıma iikam nıhramın ina naıngwowım, kımıir swokını owomwarkaiyıunıyım. Mi kıma wa nwoki inokınkım kıma inakamae rani, nae kırie kırie bi rımtıowıkwım. Kıma ini yınisım praıgaknan ywowım, ini mwııyar nıki aeyım. Dimusi rani, kıma Adi Komii siir yai aiir bi wakaeyoknakım, kıma tira saiir hiriinan.

¹³ Krımıa dınoknınkın, iikamım biya ta Adi Komii siir yai aiir nıki wakaeyım mi sima mhoııya kwısaka ha swoki wakaeyı mi yım ti hiriinan iikamım ini habwowhaenan ywowım. Sima kırie karamaeka yım ini yınisımın siir yopiini mwııya nıki aeyın ini siir hiriinan ywowın. Sima Adi Komii siir yai aiir bi nınoknınkınkım pıki hınına dimın ikın biyeyın mi pıki hının dimın ikın wadıeyın.

¹⁴ Iikamim inakamae nwowiyim yim nae kirie kirieyim ha naeikim. Mi yim sima ina ninokninkinim, piki hinin nae ikn biyeyin mi piki hinin nae ikn kibiyin. Mi yim ini iikamim naingwo tibmii kiniiyim mi kiriekak ha nwowim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi ti hiriinan siyuin ini iikamim naingwo tibmii kiniiyim sim naingwo omok direraerariyim piki hinin dimin ikn biyeyin mi piki hinin dimin ikn kibiyin ini simiir hiriinan ywowin. Iriig.

6

¹ Krima yaiya Kraisiira biya sima boinmimauuwa idowigidowiiyana saiiraramar kipi naingwokripkai. Krima siir yai nhirim aowa aowanim warar wakaeyokna ap. Mi krima wi siir mhoiia nwoke amim, ta krima tira saiir hiriinan. Mi krima ti yaiyim biya krima wakaeyim simiir simiira kipi naingwokwonanae. Taka yaiya ya hininga, krima siyu biye siirin digumii haigingig, naokaoiga krimiir ninuwiyin mi Adi Komii krimiir Wanin siir yai aiir wakaeyokna apnam.

² Mi ta yaiya biya krima boinmimauuwa kimiir baptaisni siyupai siyupaiyim sim mi iikamim ina simiir mwo imiir mi onkwowim Adi Komii siir dimin kirie komii komiiyim simiirin ha mi isiisimauu mi ombud komiiyin ha naokaonamim mi simiirin ie hirankar mi kininsiin idwo mi iya Adi Komii siya simiir hidana nhirim wi paeya nami mi nhirim wi ninomor koua nami. Mi ninomor koua namim yim wi omwaiyar waiyayokiyoki. Mi hiriinan digworaekwowim yim kimiir nowomwarkai haiginugin.

³ Adi Komii siya krimiir whinkinsiis haiginuwam tiri. Mi krima wi iki siir yai nhirim simiir nwoke wakaeyokna apim, krima tira saiir hiriinan.

⁴ Kara kimiirin hiriinan minsi boinki. Dimusi rani, iikam nhirim biya sima bidiyar iki aingwo tibmii kinim. Mi sima Adi Komii siir yai aiirin bidiyar sibgu wakaeyoknam. Mi sima dimin miyik miyik bidiyar mi haiyim, Adi Komii siya hauugiyim siir om hirankin. Mi Adi Komii siir naeyuin simiir pu bidiyar mi ii okwokaiyim. Mi sima Adi Komii siirin digumii haimriiyugigi mi krima simiirin wi panina swoki boini, ti siyu biyeyin siir haiburgigim mi Adi Komii siiram swoki amim, ha? Nningaka. Yio siyu rani.

⁵ Sima bidiyar yinokninkinim Adi Komii siir yaiya biya sima wakaeya, saeya yai bimbuiwi rani. Mi dimin kirie komii komii nhirim biya Adi Komii siya tirim bidiyar mi kigim. Mi mhoiia krima wi simiir whiekakar kigswowi.

⁶ Mi sima Adi Komii siir yai kibi aiirin digumii haigingiki mi krima wi panina tiri, simiir swoki ikunaniyim Adi Komii siiram swoki itam ha? Nningaka. Yio siyu rani. Sima wi Adi Komii siir siyu iir swoki ap rani. Nningaka. Dimusi rani, yio ini Jisis siirin paeyin hiniya nironinkinin saika swoki inkin irinu isomaoni hinin ywowa. Mi iikam nhirim sima ti hiriinan siyuin siir kigi, sima wi Kraisi siir turgigini.

⁷ Iikamim yipiki naingwo tibmii kinim mi Adi Komii siir yai aiir sibgu wakaeyokna apam, yim ini ti nuin siir hiriinan ywowin, iya naoki kinkiiyim mi nao opa ha sinkainainamiya. Mi sasaeyim inkamki ninkinim ha sibgu inan igiyim simiirin pi Adi Komii siyar kirie haiginuwi. Mi iikamim yipiki Adi Komii siir yai aiir sibgu wakaeyokna apiyim yim ti nu miyikin ini siir hiriinan ywowin.

⁸ Mi iikamim biya niki aingwo tibmiiyim mi tariinanin, digumii Adi Komii siir swoki haimriiyugigim, yim ini nuin wapnao minkin ninkisaioae nankaiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi ti nuin yio nu miyiki miyik rani. Mi Adi Komii siya wi io ti hiriinan nu iir nwowi. Mi siya wi ha boini, ti nuin, nu paii rani, siirin wi siya haingimugii. Mi iikamim biya naingwo tibmiiyim mi Adi Komii siirin digumii ha swoki haimriiyugigim, simiirin wi Adi Komii siya boinwokiyopnatkaigi paeya. Ti nu biyeyin Adi Komii siya haingimugiyin siir hiriinan.

⁹ Ti kariir akam kungikinim, ta yai biye hiriinana kara boinkiya kimiir, kara ha naingwowi, kima wi dimin miyik imiirar tiri mi wa sibgu wakaeyokna api. Mi Adi Komii siya krimiirin wi hiriinansi nanmaiwarkinaei.

¹⁰ Adi Komii siya inkam biyie rani mi siya dimin taeminim kima tirim simiirin wi ha naingwo owouu rani. Nningaka, siya wadiekwadie ieyargin mi siya ina naingwowin dimin taeminim kima tiriiyim simiirin. Mi ti hiriinan dimin taeminim kima tirim iki iikam nhirim biyanim sim mi ha nityokiyokiiyim mi tisi tariinanar nadigniyim, yim Adi Komii siir nnsiimauugin, kima siiram naingwowi. Dimusi rani, kima siir yai imiir wakaeyokna apkim. Mi Adi Komii siya ti digworaekwowim sima tirim simiirin wa naingwowi.

¹¹ Mi kara irira nwinwira kimiiram ha naingwowi, kima kirie hiriyar dwoyokiyokiiyam, Adi Komii siir digworaekwo imiiram. Mi siiramn hiriyar nwokwokinim iya Jisis siya swoki iti krimiir nanmaiwarkainam. Mi kima hirii hiriyar tiryokiyokii ami mi wi kimar naobudgii.

¹² Kara kimiiramn minam naingwowi, kima Adi Komii siiramn pugi kipi piyao. Kima iki iikamim Adi Komii siiram naingwo tilmiiyim simiir yai imiir wakaeyokna. Mi iya siya swoki itana saiirim nwokwokini, sima wi dimin miyik miyikim biya siya boinim krimiir, wi simiirar hauwi. Friig.

Krma daingwo tilmii kin.

¹³ Mi biya yai nhirim Adi Komii siya Ebrahim siir boinmimauuam tirim, siya simiirin wa boinmimauwi. Mi siya ti yayim siir inig iirar swoki ikopaisisirnaeikin. Dimusi rani, siya Adi Komiiyin, siir kouin inkam nwirki bi nwokin. Nningaka.

¹⁴ Mi siya siirin hinina boinkin, Ebrahim, kara kimiirin wi dimin kirie komii komii imiirar tir haiginuwi. Mi mhoiya kirii isidin siir yinieyim wi kasa nwo rani.

¹⁵ Mi ta saiir mhoiya Ebrahim siya ina kaoraraowin, ti diminim Adi Komii siya boinkiyim siiram, sima nimbiamam. Mi siya hiriyar kaokaigiyin, ini ti digworaekwo imar yimbiniyim.

¹⁶ Mi iya inkamin dimin whir nimbiniyim, siya pi inkamin inigin kouwarigsim nwowin pi siir inig iir nikopaisisirkii. Mi ti hiriinan siyuin iya inkam nhirkim siir yai aiirin hiriinan wakaekii mi sima wa boinki, ih, dimin siya nimbiniin yio wa tiri.

¹⁷ Adi Komii siya iikam krimiir nnsiimauuwam tiri, yipiki ti digworaekwowim biya siya nimbangiyim krimiir, simiir haiyanim. Siya krimiirin min nnsiimauugin, ta siya nikopaisisira siir inig iirar mi saiir.

¹⁸ Mi ta yayia Adi Komii siya nikopaisisirkiiya siir inig iirar, ya krimiirin min nnsiimauuga, diminin siya siir inig iirar dapikopsisirkiiyin, yio bi swoki ikopsasaeikin. Yim ti hiriinan diminim yim krimiir kirie haiginugim. Mi ta kirieya ya wi hiriyar nwoyokiyokiiyami mi wi iya Adi Komii siya nimbiniim digworaekwo whiekakim krimiir hauwam, wi saiirar nadiguwi.

¹⁹ Krma ina ninokninkinim, mhoiya krimiirin wi Kraisi siya nanmaiwarkainaei. Mi ti digworaekwo hiriinanim, krimiirin wi sima kinsis haiginuwi, sibgu okworinuwamin, paeyin uridgi nitkiniyin mi ha sibgu okwowyin, siir hiriinan. Mi ti digworaekwowim, ti krma wakaeyokna apim, wi bopwoniya sima ninikiwitkii, yuisa Adi Komii siir maeyaua saiir nwowa. Mi Adi Komii siya mi krma, krma wi kwoin whiruar nwowiski.

²⁰ Ta Adi Komii siir maeyaua huuyokiyokaiya dimin whirki kimbu karamae nwowa biyin Jisis siya napninopkainamin mi krimiir igsopa siyar yokwokairina. Mi krimiirin siya whinkinsis haiginu. Mi siya ini prismi biyan inkam ywowin inokinokin. Ti prismi biyan inkamin Melkisedek nikiuwiyin siir hiriinan. Friig.

7

Melkisedek siya prismi biyan inkamkin.

¹ Jisis siya Melkisedek siir hiriinan prismi biyan inkamkin. Melkisedekin yio om Selem hiran iikamim simiir kigirkakikin. Mi siya Adi Komii siir prismi biyan inkam

warargin. Mi biyyarin Ebrahim siir isidin iki inkam komii komii nhirim om nhirim sau simaka ninitim simiirin yamdi kwiruwa sima hainurur haiginiugig. Mi iya sima sau ha ninid dignaniyim. Mi Melkisedek siya simiirin siyu hir yapyiskaiwin. Mi siya simiirin ina yokboinmamair haiginiugiyim.

² Mi digworaekwo miyik miyik whiekakim, Ebrahim siya hainaniyim ti omim simiir hirankin, siya simiirin whieyim, iuura soitkin. Mi siya whie iuur aka, ya kimidiniya Melkisedek siir hauu. Mi nokiinwokeyim yim ini siyar haiyim. Mi Melkisedek siir inigin siir inig mwoki, inig mwowin yio minkin, inkamin dimin kibi kibi tiriyin siya. Mi siir inig mwoki inig mwo whirin yio minkin, inkamin iikam iripa nongwomamair aekin. Dimusi rani, om Selem hiran iikamim, simiirin ini siya kigirkakim.

³ Mi biyyarin inkam nwrki bi winkan siir yopii ado mi siir yidiwi wanwiyaeyim mi siir isidin simiir inigin yokwoni. Ningaka. Krima ninokninkan tani, siirin wig inkamkar namisi aokainakin, iyie? Krima ninokninkan tani, siya bidi pi piyamisi aonamin iyie? Mi krimiir kwoinin ha naingwowi, siya Adi Komii siir yinisimkin. Dimusi rani, siya ini omwaiyar waiyayokiyokiyin. Mi siya wi prismi biyyan inkam nwowi inokinokin.

⁴ Kima bidiyar yinokninkanim siya inkam komii ieyargin. Mi Ebrahim siya inig komi-igak siirar mi owaiginiu. Mi ti digworaekwo whiekakim sau aka siya ninid hainakiyim iki om nhirim simiir inkam komii komiiyim om kigriraowiyim simiir hiranki, siya simiirin iuura soitkin mi siya whie kwira kimidiniya siir hauu.

⁵ Mi kam nhirim Livai siir isidin siirin sima ini prismi miya sair haiyim. Mi Adi Komii siir siyu komiiyin hinina boinkin, dimin taeminim Isrel simiir iikamim sima haiiyim sima ii nhirim simiirin iuura timi soitkin mi iuur akan yio Livai siir isidin siir hauugi. Mi Isrel simiir iikamim yim Ebrahim siirgisir isid ieyargin. Mi ti pris inkamim sima pi simiir pugana sair iikami digworaekwo imiirar swoki kwahai. Mi ti hiriinan siyuuin yio ini ywowin.

⁶ Mi Melkisedekin yio Livaini isidin siir tani mi dimusika siya Ebrahim siir dimin iir haiyin, ha? Siya Livai siir isidin siir inkam tani mi siya diminin iuur akan Ebrahim siirarim siyar soitkinim simiirgisimiirar haigin. Mi siya siirin ina yokboinmamairgiyin. Siya hinina boinkin, Adi Komii siya ini kinakar nwowin. Kima bidiya yinokninkanim Ebrahim siya inkam komii ieyargin. Biya Adi Komii siya Ebrahim siir nimbingiyin mi siya wi simiirar tiri.

⁷ Krima ina ninokninkanim, inkamin, inkam nwrniyin hinina boini, Adi Komii siya ini kinakar nwowin mi ti inkamin ta yai kibi hiriinana sair boinin, yio ini inkamin hindara wakaeyin ini siir kou ywowin. Whisarii rani, yio Adi Komii siir igsopa sair nokwokairinakin, siir nokboinmamairam.

⁸ Mi pris inkamim yipiki Isrelmi dimin taeminim sim dimin iuur akan sim haiiyim, yim wi wai biyeyar mi owi mi wa mi aowi. Mi yio Melkisedekin yipikin Ebrahimni dimin iuur akan si haiyin, Yokwo Komii saeya ha boinka, siya wi nao rani. Ningaka.

⁹ Hiriinan mi boinin ti inkamin Livai nikiuwiyin, siya dimin iuur akan Melkisedek siir mi hauugiyin. Iya brougae Ebrahim siya ti dimin haimeii iuur akan Melkisedek siir hauuwun, yio ini siir apuin Livai siya hauuni hanin ywowin Melkisedek siirin.

¹⁰ Mi iya Ebrahim siya Melkisedek siirin siyu hir napyiskaiyin, Livaiyin yio bi niki aokainakin mi krima hinin dimusi boinkim, ti diminin Livai siya hauugikin Melkisedek siirin, ha? Ebrahim siya Livai siir brougae kin mi iya Ebrahim siya digworaekwowim Melkisedek siir hauuwim, yio ini Livai siyar hauuni hanin ywowin. Mi Melkisedekin yio ini Livai siir kou ywowin.

¹¹ Bidi bidiniya Adi Komii siya siir siyu komiini yayim, Moses siir hauugikin. Mi Moses siya Isrel simiir iikam imiir hauu. Mi ta yaiya hinina boinka, ti kamim Livai siir isidanim sima prismi miya wi sairar mirii mi nae minim wi warar ninkanimiyaei, Adi Komii siirin. Mi Adi Komii siir omaka sair warar timi kigrirao. Mi ti dimin biyie

krimiirin simiirin ti kam ima haiyoprimdiyumiigikiswo mi mhoiyya Adi Komii siya Kraisiir wi di swoki imbingi krimiir prismi biyan inkam nwowamin. Nningaka.

¹² Mi Adi Komii siya nikropkiyin prismi biyan inkamin yo ini saa ywowin. Mi ini prismi biyan inkamim simiir kisina okwowam. Mi ti siyu komiini yayim biya Adi Komii siya hauugiyim Moses siir yim ina digiyim mi iriipi hiriinan Adi Komii siya siyu komiini yayim yaeya yaiwin swoki hauugi, ti biyan siyu komiinyin siir maeyau aiir swoki kisina okiyam.

¹³ Ti yayim ti inkam iir boinim, siya Livai siir piuganan inkam tani. Nningaka. Siir yidiwi wanwiyaeyim yapa piuganankim. Mi siir yidiwi wanwiyaeyim simiir piugana biya simiir nwiirkin ta prismi miya nae ninkin imiyyaeiya saiir bi swoki miriimiminkim ta miya ya simiir mi rani. Nningaka.

¹⁴ Krima bidi yinokninkinim, krimiir Biyan Inkam Komiiyin siya Judami piugana saeya naokainakin. Moses siya ti isidin prismi miya sae miriyyim, simiirin yaimir sim kwir bi swoki boinmiminkin. Nningaka. Iriig.

Jisis siya prismi miya wi hiriinana nwoyokiyokiyami Melkisedek siir hiriinan.

¹⁵ Mi krima tariinanin bidi yinokninkinim mi iya ti prismi biyan inkam nwiirin siya nimbiamin siya Livai siir piugana saiir inkam tani, siya Melkisedekin prismi biyan inkamin mi miriyyin siir hiriinankin.

¹⁶ Mi iya Adi Komii siya nimbinkiyin siirin prismi biyan inkam nwowam mi siya ti siyu komiini yayim Moses siya win boinkiyim prismi miya wi Livai siir piugana sasar nwowi siya hiriinan bi naingwokin. Nningaka. Mi ta siir kirieya omwai waiyayokiyokiyi inokinok, siirin saeya minkikin prismi biyan inkam nimbiamam.

¹⁷ Adi Komii siir yayi Yokwo Komii saiir wina mi saeya hinina boinka, kira inokinokin wi biyan inkamar nwoyokiyoki Melkisedek siir hiriinan.

¹⁸ Adi Komii siya bidi yinakiyim biyan prismi kamim simiir siyu komiini yayim. Dimusi rani, ti yayim yim wi dig nwo rani, krimiir whinkinsiis haiginuwim omwai Adi Komii saikar waiyayokiyokiyim inokinokin. Nningaka. Mi Adi Komii siya ti biyan siyuum simiirin asi digikim.

¹⁹ Whisarii rani, ti siyu komiini yayim Moses siya winim Yokwo Komiiini, krimiirin wi dimin whirki kimbu karamae sima nwo rani. Nningaka. Mi Adi Komii siya yaeya siyu win whirin siir diriraerarki krimiirin. Mi tariinan siya yai win kibiya Kraisiir boinkin krimiir, ini yayim biya Moses siya winim Yokwo Komiiini ini simiir haiburim. Mi krima ta yaiwin kibiya saiir wakaeyokna api mi ha naingwo tibmii mi saeya wa whindiraerari krimiirin Adi Komii siir kingiin nwowam.

²⁰ Adi Komii siya Jisis siirar nimbingin pris inkam komii nwowamin, siya siirin whisarii bi nimbingin. Nningaka. Siya ti yayim siir inig iirar bidi yikopwaisisirin. Iya siya siir nimbingiya mi biyan pris inkamim sima siir hiriinan tani. Mi Adi Komii siya inkam nwiirniyin biya siir inig iirarin hiriinan bi nikopwaisisirkin pris inkam nwowamin. Nningaka.

²¹ Mi iya Adi Komii siya Jisis siirin pris inkam komii nwowam nimbini siya siir inigin Adi Komii siirar bidi yikopwaisisirin kiriiramim mi kira pris inkam komiyya nwoyokiyoki inokinokin. Mi kariir kwoinin wi swoki kisina haigi rani. Nningaka.

Kara, Adi Komiiyin kara kariir inig iirar bidi yikopwaisisirin kiriiramim, kira wi pris inkama nwoyokiyoki inokinokin. Mi kariir kwoinin wi kisina haigi rani. Nningaka.

²² Krima bidi yinokninkinim ta yayi Adi Komii siya nikopwaisisirkiyin siir inig iirar Jisis siiram. Saeya yai kirie komiigikomiiiga. Mi ta yayi siya kitibmii boina ya ini yayim biya Adi Komii siya Moses siir hauuwim mi Isrel simiir iikamim simiir mi hauuwim ini simiir haibura.

²³ Mi dimin whirin yio hinningin, biya pris inkam kasa rani. Dimusi rani, sima pa mi aokaowi mi simiir igsopa pi inkam nwirkar mi okwokairinanaowidi. Mi ti hiriinan siyiuin ii kasa bi tirkin. Simiir inkam nwirki omwai hiriyyar bi waiyayokiyokigin. Nningaka.

²⁴ Jisis sasairgin omwai waiyayokiyokiii mi wi ta hiriinan saiirsi nwowi siya pris inkam nwowamin. Mi siir igsopa wi inkam nwirki swoki okwokairiina rani. Dimusi rani, siya bi naowikin.

²⁵ Dimusi rani, ta saiirsika, Jisis siya wi digar nwowi iikamim yipikim siiram naingwo tibmii kinim simiir nanmaiwarkainaei. Dimusi rani, krīma Kraiis siir yai aiir wakaeyokna apkim. Krimiiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi. Dimusi rani, siya wi nao rani. Siya ini omwaiyar waiyayokiyokiiyin. Mi siya ini Adi Komii krimiir Wanin saikar nwowin mi siya nhwo ini krimiiramar kwis boinin.

²⁶ Jisis siyairgin prismi biyan inkamin mi siya inkam wadiekin siirin dimin whirki bi kimbugin. Siya iikam krimiirin dimin biyieki naokingugunankaiyim krimiirin nu tirar kwaeyopriigingig. Mi siya Adi Komii saika ini owou. Mi siirin Adi Komii siya ywowaiginu inig komiigak.

²⁷ Mi iki prismi biyan inkamim biyanim simiir hiriinan tani. Nningaka. Dimin taeminim sima ninkin imiiaeyim, Adi Komii siir, simiir dimin biyeyim sima bii haiyoprimdiyumiigikim. Nningaka. Mi inokinokin, biyin sima pi simiir dimin biyie imiirsiyar niki inkim imiiaei. Mi mhoiia sima Adi Komii siiramim pi iikam nhrmi naeyim sim ninkin imiiaei. Mi Jisis siya ti kamim simiir hiriinan tani. Nningaka. Siya ta saiirin ii kwirruwar tirkikin, iya siyar naowa paeyin hiniya nironinkinin si mi naeni haninin siya siir piu aiirar ninkin imiiaekin, Adi Komii siirin. Siya siir piu aiirin naeni hanin minsi ninkin imiiaekin, iikamim simiir dimin bibiyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyam. Mi siya saiir bi swoki tirkin, idipidipin. Nningaka. Fi gwirruwa siyar bidi tirki iskiya.

²⁸ Mi yaiya biya Adi Komii siya hauuwa Mosesni, prismi biyan inkam komiiyim saeya nokmwın okwo haiginuga. Mi ti kamim yim inkam paii rani, Adi Komii siya ha boinkin, simiir kwoinin dimin biyieki bidi yaokingugunankaiyim. Mi ta yai kirieya Adi Komii siya boinkiya mhoiia, ya siir yinisim iir nimbingiya saiir nikopwaisisirkika. Jisis siya iki prismi inkam komii nhrim simiir hiriinan tani, siyu biyie bi tirikin. Nningaka. Siya prismi biyan inkam komiigin omwai hiriyyar waiya yokiyokikaeyamikin. Iriig.

8

Jisis siya Adi Komii siir omaka ninomor kou hirana saiir pris inkamkin.

¹ Mi ti digworaekwowim kara kimiir boinkiyim yim hinningim, krimiir biyan prisin, siya ini kara boina ini saiir hiriinanar nwokripkaiyin. Siya Adi Komii saikar nwowin, siir omin ninomor kou hir nwowin siir. Mi tariinanin siya ini Adi Komii siir ina iniig miya nidwowin, maeyauwa kamim inig komiigakim digworaekwo whiekakim sim kigirkakiyim sima nidwowiya saiir.

² Siya ini ninomor kou hir nidwowin mi siya ini prismi inkamnan miriyyin. Siya ti hiriinan diminin ini omaka Adi Komii siyar nonkwo miriia ninomor kou hir ini saiir hir miriyyin. Ya tariigina ya saeya maeyaugimaeyaua Adi Komii siir inig iir hainaniya saiirin inkamki bi nonkwo miriiga. Nningaka.

³ Mi bidi bidiniyarin, siyu komii siir siyiuin Adi Komii siya hauuim Mosesni, iikamim sima sibgu apam siyiuin prismi biyan inkam nokmwın okwo haiginuwiyin, dimin taemin Adi Komii siir ninkin imiiaeyam mi hiriinanar mi tir. Mi krimiir prismi biyan inkamin yio ti hiriinan siyu iirar mi tir, dimin taeminim Adi Komii siir ninkin imiiaeyam.

⁴ Mi Jisis siya nu tir nwokiswo, siya wi prismi biyan inkam di ywowi. Dimusi rani, nu tirin iriipi hiriinan pris inkamkakaingin dimin taemin ninkin imiiaeyamin Adi Komii siir, siyu komii siya boinkiya saiir hiriinan. Mi sima Jisis siiram paninsi kiwakisi.

⁵ Mi miyim pris inkam ima miriyim, omaka Adi Komii siir inig iir hainaniya saiir, ya aknainan hindara nisiimauuga dimin taeminim ninomor kou hiranim Adi Komii siirim simiir. Mi biya iya kingiin nwowa, Moses siya Adi Komii siir omaka hindara ini kaigrinu okwosasae mirii. Mi Adi Komii siya siirin hinina boinki, kira dimin taeminim kara boinmimauuim simiirin sibgu tir. Kara nisiimauuwa, iya kira mhu hir nwowa saiir hiriinan.

⁶ Mi taka ii aiirarin, Krais siya ini prismi biyan inkam komiinan miriyin mi ini iki miyim biya prismi biyan inkam komiim sim miriyim ini simiir haiburim. Mi ti hiriinan siyuin, ta kitimbii boin wina Adi Komii krimiir Wanin siya nimbingiya Krais siir krma wakaeyokna apam ya ini biya siya nimbingiya brougae wanwiyaekim sim wakaeyokna apam, ini saiir haibura ya tariigina ya ini ywowa. Dimusi rani, ta kitimbii boin wina krimiirin wi saeyar whinkinsiis haiginuiskii. Biyan nimbina krimiir brougae wanwiyaeyim simiir ya krimiir bi sibgu whinkinsiis haiginuga. Nngaka.

⁷ Mi biyan nimbina saeya iikam miirin Adi Komii siir whwonkam ida dimin whirki kimbu karam nwokiswo mi Adi Komii siya wi yaeya kitimbii boin win di swoki imbini. Nngaka.

⁸ Adi Komii siya bidi yinokninkin siyuin iikam ima tiranin. Mi siya hinina boinki, Mhoiya kara kariir iikamim Isrel hiranim Judami pugana saiirim wi yaeya kitimbii boin win swoki imbingii.

⁹ Mi kariir kitimbii boin wina ya wi biyan kitimbii boina kimiir brougae miir iya kara simiirsi naingwoyimyoka, iya sima nu Isib hir nwowa mi simiirin ha kiyainaniyin saiir hiriinan tani. Nngaka. Kara kimiirin wi biya kara kitimbii boina wi saiir hiriinan swoki kitimbii boin tani. Nngaka. Dimusi rani, kimiir brougaeyim sima bi sibgu apkim. Mi kara kimiir brougaeyim simiirin ti hiriinan siyuin digumii siirsi haimriiyugin.

¹⁰ Mhoiya iya ta biyan kitimbii boina saeya kigirkakim digworaekwo whiekakim sima digana, saeya digii mi kara Biyan Inkam Komiiyin Isrel kimiir iikamim wi yaeya siyu boinki, kima napamin. Mi tariigina kara wi kimiir kwoinki kwoin iirar kinirkai haiginugii. Mi kima wi wakaeyoknam nwoki aingwowim. Mi an kara wi kimiir Adi Komii nwoki owim mi wim kima wi kariir iikam nwoki owim.

¹¹ Mi mhoiya ta ii aiirin iikam whiekakim sima kariirin wa ninokninkini. Yipiki inigakim mi yipiki inig karamaeyim sima kariirin wa ninokninkini. Mi ta ii aiirin iikamim sima wi simiir nu whiruan iikamim simiirin wi hinina boin tani, Kima Biyan Inkam Komii siir dinokninkin. Nngaka.

¹² Mi kara wi simiirsi naingwo bumbuwi mi simiir dimin biyeyim sima tirim wi kara haiyoprimdiyumiigi. Mi kara simiir dimin biyeyim wi simiir swoki aingwo rani. Nngaka.

¹³ Mi biyan nimbina biya Adi Komii siya Moses siir nimbingiya ya ini biye ywokiya. Whisarii rani, siya krimiir ha boinkin, siya wi yaeya kitimbii boin win swoki imbingi. Krma bidi yinokninkinim ta biyan nimbina ya wi sapi namki, yuis kaba inkamkin kabitkaigiya saiir hiriinan. Iriig.

9

Biya prismi biyan inkam komiim wraisu nhie arar ninkin imiiaekim Adi Komii siirin.

¹ Mi biyarin Adi Komii krimiir Wanin siya siir bigibiyan nimbina krimiir brougae wanwiyaeyim Isrel simiir iikamim simiir nimbingikin. Mi siya simiirin siyu Adi Komii siir inig iir hainaniyim siir boinmauu wakaekin. Mi siya kam miirin siyuin omaka

Adi Komii siir yaimin dimin nidwokai wakaeiya sair mriini siyiuin siir warar mi boinmimauu iripa sima nidwo wakaeiam.

² Mi sima sel omaka ira mrii mi ta omaka sairin bopwoniya huyupkigi haimii haimiyo whisa ywo. Mi ti haimiyyin huyokiyokaikikaiyin anokar nwowinin, yio ha dapikin, dimin whirki kimbu karamae. Mi diminim pae haingimuhaginiiyim mi bretim Adi Komii siir ninkin imiiaeyim yim ini ta maeyaua huyokiyokaiya ini sairar nwokaiyim.

³ Mi sima yuis kwira maeyau kwira huyokiyokaiya haimii whira nwowin siir ano iir yitimwanu. Mi ta maeyaua ya Adi Komii siirgisiirga, siya nwowika. Mi ta maeyaua huyokiyokaiya sairin inkam nwirki bi swoki amiminika. Nningakinngaka. Mi sima ta maeyaua sairin ha dapikin, dimin whirki bi kimbu miminka.

⁴ Mi dimin nhirim ini ta maeyaua huyokiyokaiya sair hir nwokaiyim. Hiiya golni tira aka mi ta hiiya sair idwo hirin haua wain puui miyikakin siir op aii naokin haingimugiiya, puui miyik nusiin whakim ini hir nwokaiyim. Mi miya kwira paeni sima nirimtioninkin mriiya sair idwowin sima golni mriigikim mi ya ini hir warar mi ink in okaiya. Mi ta miya sima sairin ha dapikin, nimbini tibiini miyaka. Mi ta miya sair yainau hirin mobmir kwira golni sima nonkwokwowa ini hir warar ninkin okaiya. Mi ta mobmira sair yainau hirin, naeyim Adi Komii siya hauuwim iya sima nu siiyin apain siir hir nwowa ini hir nwokaiyim. Mi paekopin biya Eronki si hogwokwo apin, sairin Adi Komii siya tirikin, yio ini nhwokakar mi okaiyin ta miya airin. Mi siya niswo Adi Komii siya winkiyo kitimii boin yayim sim yo ini hirar mi ink in okaiyo.

⁵ Mi ta miya sair idwowin sima Adi Komii siir paekwosimwo nwisa yonkwokwo haigin hinda nisiimauuwam. Mi sima ti paekwosimo sowir kigo mi sima boin, Adi Komii siir dimin miyik miyikim paenan niyaeiyim ini tir nwowim. Mi ti paekwosim nwiswo hinda nisiimauugo sowa pidgakako. Mi ta maeyaua iikami dimin biye haiyoprimdiyumiya ini sowir pidga owar yirugiya mi ti diminim simiir dimin mwokimwowin, kara pi kimiir boinmauu rani. Nningaka.

⁶ Mi mhoiia sima digworaekwowim diriraerar digim mi pris inkamim, sima ta maeyaua huyokiyokaiya anoka kingiin nwowa sairin bi siiskim dimin taeminim Adi Komii siir ninkin imiiaeyim.

⁷ Mi biewi biewiyim, prismi biyan inkamin siya ta maeyauwa huyokiyokaiya dimin whirki kimbu karam nwowa sairin ii kwiruwar namikin. Siya whisarii bi namikin, siya meme bulmakau ini nheyim, pi simiir hainami Adi Komii siir ninkin imiiaeyam iikamim hinda whaowaeya pridiriraerarim simiir dimin biye imiir haiyoprimdiyumiigiyam.

⁸ Mi Moses siir yayim iikam krimiirin ta maeyauwa Adi Komii siya nwowiya, sair kigninkin apninopkaiyam bi boinkin. Mi ti hiriinan siyiuin, Adi Komii siir naeyiuin yio krimiir nisiimauugin, iikamim Moses siir yai aii wakae yoknaim sima wi Adi Komii siiram swoki haiyug naingwo rani, iripa saikar nongwomamair aeyam. Nningaka.

⁹ Mi ta Moses siir yayia ha boina iikamim, Adi Komii siirgisiir maeyauwa huyokiyokaiya dimin whirminwhirminki kimbu karam nwowa sair kipi napninopkainam. Ya aknaini hanin hindara nisiimauuga krimiir. Mi ta iya pris inkam ima ninkin imiiaeya, Adi Komii siir ya iikamim simiir kwoinim rirmiia simiir bi nwowaiginuga. Nningaka.

¹⁰ Mi yim ti yayim yim krimiir kinsiis haiginuwankim, naeyim yim naeyankim mi opa ya kwiyaeyanka mi siyiuin op whau ikin mi krma ti siyu imiir sibgu api mi Adi Komii siya wi ha boini, krimiir puim, yim piu wadiekim, siyu komii siya boinkiya sair hiriinan. Mi ti digworaekwowim simiir yayim yim krimiir kigiraowankim. Tariinanar tir bwakainakiyin mi wi iya Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana wadiekwadie nwowi, wi sairar nadigiuwi.

11 Mi Krais siya krımıiramın prismi inkam komiinan nitkin siir dimın taemın miyik miyikim simiirin krımıir hauuwam. Mi tariigina ya krımıir bidi yimbiniya mi siya prismi miya bidi miriigikin. Mi siya ini Adi Komii siir oma hiriir yapninopkainamın. Ya ini sel omaka biyan kamım sima tira ini saiir haibura. Mi ti Adi Komii siir om winın siirın inkamki bi tirkin, yio nuan dimınki waeyao. Yio Adi Komii siirgisiir omın ninomor hiranın siirgin.

12 Mi iya Krais siya naonama siya ini Adi Komii siirgisiir maeyaua dimın whirmın whirmınkin kimbu karamae nwowa Adi Komii siyar nwowiya ini saiirar yapninopkainamın. Mi siya wraisu nhie bi hainamkin prismi hinin, siir nınkin imiiaeyam. Nningaka. Siya siir nhieya nua naokiinainama saiirar haininopkainamkin ta maeyaua Adi Komii siyar nwowiya dimın whirki kimbu karam nwowiya saiir hiriirın. Mi Adi Komii siirın saiirar ini hauuwıu mi siya kwıruwar napninopkainamın, siir nhie aiir nınkin imiiaeyam, ini saeyar digi iskiya. Mi siya wi mhoyiya idip idip swoki tir tani. Nningaka. Siya ti siyıu hiriinanın minam tirkin krımıir whinkinsiis haiginıuwım mi krımıir nanmaiwarkainam. Mi krıma wi omwai saıkar nwoki waiyayokiyokıkaeyamım inokıinokın.

13 Mi meme bulmakau ini nhieyım krımıirın wi panına whinkinsiisi, ha? Saeya krımıirın wi ti hinına whinkinsiisi. Mi iikam nhrım dimınım Adi Komii siya boınım, hinin kipi naıngwo, sima simiir nonkwowi mi Adi Komii siya simiirın wi ha boını, simiir pıua miyik rani. Dimusi rani, sima ti dimının Adi Komii siya boının, hinin kipi nonkwo, siir bidi yonkwowım. Mi siir pıua biyie pi hiriıyar nwowınaka mipi pris siyar hainiyop nami meme bulmakau ini nhieyım pi whrın mın aka nınkin hainiyopnami. Mi mhoyiya Adi Komii siir yaiya pa swoki boınkii, sima ini wadıeyar swoki okiyım, ti dimınım simiir pıua wadie sima bidi ywohaiginıugiyım. Mi meme, bulmakauni nhieya ya idan pıua wadie saiirarar nwows aiginıuwı. Mi Krais siya, Biyan Inkam Komiiyın, yio ini meme bulmakau sowiir haiburın.

14 Mi siir nhieya ini meme, bulmakaumi nhieya mi simiir whrın ima, ini simiir haibura. Mi mi bibiyeyım naekak nwokaram nwowiyım mi dimın bibiyeyım iikami kwoınau nwokaiyım simiirın saeya bidi haiyoprimdiyıumiigiyım. Mi Adi Komii siir naeyıuın siirın siyar whındıraerarkın, yipikın dimın biyie whir karamaeyın, siir nhieya saiir nınkin imiiaekin Adi Komii siirın. Mi siir nhieya iikam krımıir whinkinsiis haiginıuwım mi krımıir dimın biyeyım simiir haiyoprimdiyıumiigiyım wi digar nwowi. Mi krıma Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apım wi digar nwowi, yipikın omwai waiyayokiyokııyın inokıinok. Dimusi rani, siyıu whir karamaeka hiriinan tirım.

15 Jisis siyaırgın iikamım nuanım mi Adi Komii siya, krımıirar kaoprıgi ırkakiyın ta kitıbmii boın wına krımıiram nıta iikamım wakaeyokna apım saiir kirıe haiginıuwam. Mi nım krıma iikamım Adi Komii siya nımbinım siir iikam nwowam, krıma wi omwaiya waiyayokiyokııı, saıkar inokıinokın. Mi wi dimın kibi kibiyım biya Adi Komii siya nımbinım wi simiir haii. Dimusi rani, siya Jisis bidi yaowın. Jisis siyaırgın iikam krıma mi Adi Komii siya krımıirar kaoprıgi ırkakiyın ta kitıbmii boın wına saiir kirıe haiginıuwam. Ya mhoyiya nitka iikamım sima wakaeyokna apam. Siya iikamım simiirsi naokın simiir dimın biyeyım sima tirım simiir haiyoprimdiyıumiigiyam iya sima biyan kitıbmii boın aiir napım. Mi sima wi saıka nwoyokiyokıkaeyamı, inokıinokın.

16 Mi iya inkamın omwaiyar niki waiyaeyın, siya yınisisimım simiir inıgım pa wını yokwoni mi dimın taemınım sima mi haiyanım yım irıipi hiriinan pa mi wını. Mi siir mhoyiya iya siya naonama siir yınım pi yokwo aiira kıgmak hid haii. Sima pi hindara priıhai priıhai rani. Nningaka.

17 Mi inkamın omwaiyar niki waiyaeyın mi ta yokwowa siya wına, siir dimın taemın imiir, ya ini hiriıyar niki owa. Mi mhoyiya iya siya naonami, siya pi haini winmımauugigi digworaekwowım siir yın ima haiyanım.

¹⁸ Adi Komii siya biyan kitibmii boina sairin wraisuim sima nisomsom aowim mi simiir nheyim ha naokiinainamim simiirsi kirie haiginugin. Mi nheyim iikam imiirin wi simar nwowaiginuwi dimin taeminim Adi Komii siya nimbinim simiir haiyam.

¹⁹ Mi Adi Komii siya siyu komiiyin Moses siir hauuwim mi Mosesin yo kimidiniya Isrel simiir iikam imiir hauu. Mi ta iya siya bulmakau haomin siir nheyia opaka yinkin aokaigi twonau. Mi siya paeyakwiyam ha mi hai mi sibsibni pio pariidnamim, ha mi haiyin mi siya ti sibsibni piowim ti paeyakwiyam simakar yin udgi. Mi siya kimidiniyan haunairin op nheki nwomaiyin siir hopmaigi. Mi kimidiniya Yokwo Komiiya Adi siir yaigi nwowa Moses siir hauugiya sair iyairpasoknam. Mi siya iikamim simiir piuim simiir warar yinkin iyairpasoknam.

²⁰ Mi iya Moses siya yokwo aeya mi iikam ima simiirin ha niyairpasoknamim mi siya simiirin hinina boinki, ti wraisuim simiir nheyim ti kara niyairpasoknamim, yim ta biyan kitibmii boina sair kirie haiginuga, kima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim. Mi kima wi yayim Adi Komii siya boinkiyim biya, kima wakaeyokna apam wi simiir wakaeyokna ap.

²¹ Mi Moses siya Adi Komii siir sel omaka sairin iripi hiriinanar mi iyairpasoknam. Mi digworaekwo whiekakim sair hir nwokaiyim, iikamim sima iripa haingiriyu idwokaiyuwiyim, iya sima Adi Komii siir inig iir hainaniyim mi ha diriraerariyim, simiirin warar mi inkin iyairpasoknam.

²² Mi ta yaya Moses siya winkiya Yokwo Komii sair, saeya hinina boinkika, mi kira ti digworaekwowim simiirin hiriinan niyairpasoknami wraisu nhieni, sima wi dimin whirki kimbu rani. Nngaka. Mi kira nhe simiir niyairpasoknam karam nwowi, saeya boina sair hiriinan Adi Komii siya wi simiir dimin biyeyim wi haiyoprimdiyumiigi rani. Nngaka. Iriig.

Krais siya naeni hanin siir piu airar ninkin imiiaekin Adi Komii siirin, krimiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyam.

²³ Mi ti miyim mi ti nuan digworaekwowim krma tiriyim yim hindarar nisiimauugim iki dimin kingikinim ninomor kou hir nwowim simiir. Moses siya digworaekwo imiirin wraisu nhieni minam niyairpasoknamkim, sima whauriyina nwowam. Mi ta nhe hiriinana iki dimin miyik miyikim Adi Komii siir om hir nwowim simiirin wi whauriyinan saeya nwowaiginuwi rani. Nngaka. Jisis siir nheyia sasarga whauriyinan iikam imiir nwowaiginuwi. Mi ta hiriinan sairsika sima wi Adi Komii siir om iir asi nami.

²⁴ Mi Krais siya Adi Komii siir maeyaua huyokiyokaiya, dimin whirki kimbu karamae nwowa omaka inkamkar nonkwo mriiya nu tirana, sair omaka yainau nwokaiyin siir bi napn nopkainamkin. Nngaka. Siya Adi Komii siirgisiir om iirar namigusamkin. Mi siya ini Adi Komii siir whwonkam ida nidwowin, siir ina inig miya mi siya ini nhwo krimiiramar kwis boinin.

²⁵ Mi biewi biewiyim prismi bigibiiyan iikamim sima Adi Komii siir maeyaua huyokiyokaiya dimin whirminwhirminki kimbu karam nwowa sairin ii kwokwirar napn nopkainamikin wraisu nhe Adi Komii siir ninkin imiiaeyamin. Mi yo Krais siya ta maeyau airin idip idip bi napn nopkainamikin siir nhe air ninkin imiiaeyamin Adi Komii siirin iikamim simiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyamin. Nngaka. Siya kwirkikwiruwar namkin siir nhe air ninkin imiiaeyamin Adi Komii siirin.

²⁶ Mi Jisis siya hiriinan tirkiswo mi siya paeyin hiiniya nironinkinin siirin wi ii kasakasa di naowi. Iya Adi Komii siya nu siirar nonkwokwokiya mi ha niyokiyokigiswo mi wi tariinanar pi yadigniyin. Mi Krais siya nu tiriir nitin, siya ii kwirkikwiruwar nauuni aonikin nu tirin ini sasair ywowiskiya. Mi iya dig kingiin nwowa, Jisis siya ha nitin mi siya paeyin hiiniya nironinkinin siirin ii kwirkikwiruwar nauuni aoniyin mi siir nheyia ha naokiinainiya mi siya sairar yinkin imiiaeyadi Komii

siirin, iikamim simiir nanmaiwarkainaim simiir dimin biye imiirsi mi sima Adi Komii siir whwonkam idain wi dimin whirki kimbu karam nwoki owim.

²⁷ Iikam whiekakim sima wa naowi mi mhoiia sima Adi Komii siir kigi, simiirin wi siyar hidi.

²⁸ Mi hiriinan siyiuin Krai siya ii kwiruwar nao isikikin Adi Komii siirin siyar swoki inkin imiiaenam. Siya siir nhieya iikamim simiir dimin biye biyeyim simiir haiyoprimdiyumuigiyam ninkin imiiaekin. Mi mhoiia siya swoki iti, siya wi iikamim simiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumuigiyam nit rani. Nngaka. Siya iikam yipikim siiram wakaeyokna aingwo tibiimiyim mi iia siya nitana saiiram nwokwokinim wi simiir nanmaiwarkainami sima siir om hiriir namam. Iriig.

10

Biiyan naeyim sima ninkin imiiaeya, ya dimin biyeyim simiir bi haiyoprimdiyumuigikim.

¹ Mi siyiu komiiyin biia Adi Komii siya hauugiyin. Mosesni, yio diminkidiminim mhoiia nibiyamanim krimiir, aknainan simiir nisiimauugin. Mi biewi biewiyim, pris inkamim sima hiriiriinan naeyim simiir simiirar ninkin imiiaenanae; Adi Komii siirin iikamim simiir dimin biye imiirsiyin. Mi siyiu komiiyin Adi Komii siya hauugiyin Moses siir siya wi dig nwo rani, iikamim yipikim Adi Komii siiram nitim simiirin dimin whirki kimbu karam nwowim. Nngaka.

² Mi ti digworaekwowim Adi Komii siir sima ninkin imiiaeyim iikamim yipikim Adi Komii siir inig iir hainaniyim simiir dimin biyeyim simiir kwoinawu nwokaiyim simiir digikiswo mi sima wi yaeya nae di swoki inkin imiiaei Adi Komii siirin simiir dimin biyeyim simiir kwoinawu nwokaiyim simiir digiyamin. Nngaka. Dimusi rani, simiirin wi dimin biyekak diyowoi.

³ Mi iia sima hiriiriinanar ninkin imiiaenanaeyim biewi biewiyim mi iikamim pa swoki aingwokii, dimin biyeyim sima tir imiiramim.

⁴ Sima ti hiriinan siyiuin ii kasa kasa bi tirkim. Dimusi rani, Adi Komii siya bidi yinokninkinin bulmakau meme ini nhieyim, iikamim simiir dimin biyeyim wi saeya digi rani. Nngaka.

⁵ Mi iia Krai siya nitam naingwowa siya Adi Komii siirin hinina boinki, Kira iki siyiuin iikamim wraisu sima nisomsom inkin imiiaeyin kiriir siiramim kira maingimairga nwo rani. Mi kariirin kira piugak hiriinansi nwowaiginugin.

⁶ Mi kira wraisuim kiriir hai aiir haigin anagiyim mi dimin taeminim sima ninkin imiiaeyim kiriir, simiir dimin biyeyim sima tirim simiir digiyam, kira simiiramim maingimairga bi nwokim.

⁷ Kara Kraiskin, kara kimiirin pi hinina boini, Adi Komii, kira kariir kigi, kara tisi tapi nwowin. Kara digworaekwo whiekakim kira naingwowim simiir tiram tiri, biia sima winboinkiya kariirin kiriir Yokwo Komii aiir saiir hiriinan.

⁸ Krai siya biia hinina boinkin, kira ini yimiyuwun iki diminpai diminpaiyim, inkamki ninkin imiiaeyim kiriir simiirin. Mi kira wraisuim kiriir hai aiir haigin anagim kiriir ninkin imiiaeyam iikamim simiir kwoinawu nwokaiyim dimin biyeyim simiir digiyam, yim ini mi imiiyuwim Krai siya ti simiirin hinina boinkikin. Mi yio siyiu komiiyin Moses siya winkiyin Yokwo Komii yio ha boinkikin hiriir tiri.

⁹ Mi mhoiia siya ti yai imiir boinkiyin mi mhoiia siya Adi Komii siirin hinina boinki, Adi Komii kira kariir kigi, kara tisi tir nwowin. Kara digworaekwo whiekakim kira naingwowim kara tiram, kara simiirin wa tiri. Mi yim ti yai hiriinanim yim krimiir boinmauu wakaekim. Biiyan siyiuin nae iikamkim sim ninkin imiiaeyin Adi Komii siir, yio Krai siya bidi digiyin. Mi simiir igsoa ini siyar yokwokairinanaowidin.

¹⁰ Jisis Kraisi siya dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim siya ttram siya simiir wakaeyokna tirkin. Mi siya kwirkikwiruwar naokin siir puu saair ninkin imiiaeyam Adi Komii siirin. Mi siya iikamim siir siyu iir napim, simiir dimin biyeyim, wi simiir nwoki digiyim. Mi sima Adi Komii siir whwonkam idain wi dimin whirki kimbu karamae nwoki owim.

¹¹ Mi pris inkamim sima mi Adi Komii siir omaka aiir nokwo miriyyim mi nonkwo inkim imiiaeyam Adi Komii siirin, sima inokinokin hirii hiriyar tirikim. Mi ya tariigina iikam krima tirim dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyim wi dig nwo rani. Nningaka.

¹² Mi yio Kraisin yio siyar ninkin imiiaekin mi ta saairin kwiruwar tirikim. Mi iikamim simiir dimin biyeyim ini saeyar haiyoprimdiyumiigiyim. Mi ta ii kwiruwa siyar tirkiya, inokinokin wi saeyar nwoyokiyokiii. Mi ta saair mhoiya siya ha nini idwoiugin Adi Komii siir ina iniig miyan. Dimusi rani, siya Adi Komii siir hiriinan inkam komiigin. Digworaekwo whiekakim, siyar kigirkakikin.

¹³ Mi siya ini Adi Komii saika hirar nidwo kaoraraowin iya siir sau omomin Adi Komii siya hainururninkin haiginugii.

¹⁴ Krima bidi yinokninkinim, Jisis siya kwirkikwiruwar naokin siir puu aiirin Adi Komii siir ninkinimiiaeyamin. Mi siya iikamim yipikim Adi Komii siya haiyoprimdiyumiigiyim simiir dimin biyeyim, simiirin dimin whirki kimbu karamaeyin siya nwowaiginugin.

¹⁵ Mi Adi Komii siir naeyuin krimiirin ti hiriinan dimin iirar mi boinkin. Mi biya siya hiniina boinkin,

¹⁶ Biyan Inkam Komii siya hiniina boinkin mi iki iyyim mhoiya nitim kariir kitibmii boina wi iikamim simiir hauwi. Mi ti kariir siyu komiyyin wi simiir kwoinkikwoin imiirar kinirkai haiginuwi. Mi sima wi saair saira nwoki aingwokwonanaeyim.

¹⁷ Mi siya yai nhirim ina swoki boinkiyim, siya hiniina boinki mi kara dimin biyeyim simiir kwoinawu nwokaiyim, wi simiir swoki aingwokwomimin tani mi siyu biyeyin, sima tiri ikin. Nningakinngaka.

¹⁸ Krimiir dimin biyeyim Adi Komii krimiir Wanin siya bidi haiyopriimdiyumiigiyim. Mi iikamim Adi Komii siiramim wi swoki inkinimiiaemimin tani. Nningaka. Yio hiriinan siyuiin yio bidi digiyin. Iriig.

Krime Adi Komii siiram daingwo tibmii kin mi saika damasukikin.

¹⁹ Mi ti kariir akamim, krime Adi Komii siirgisir maeyaua siya nwowiya dimin whirmim whirminki kimbu karam nwowa saairin wa napninpokai nami. Dimusi rani, Jisis siya paeyin hiniya nioninkin siir naowin mi siir nhieya ha naokiinainiya mi krimiir dimin biyeyim ini saeyar yinakiyim. Mi ta hiriinana sairsika iya krime nhwo kwisboinkii mi krime hiriirin wa napninpokainami.

²⁰ Mi ta siya naonama, siya minam naonamkin krime Adi Komii saika nwoki boinaiyim. Mi ya tariigina ya hiniinga ta yuisni hanin bopwoniya siya niniwitkiya krime napninpokainamim maeyaua Adi Komii siya nidwokaiya dimin whirki kimbu karamae nwowa krime namsi saair nitimwanuwa ya ini siir puu aeyar niyoknamnan ywowa.

²¹ Mi krimiir bigibiyan, prisin, siya ini omwaiyar swoki waiyan. Mi siyargin, digworaekwo whiekakim, Adi Komii siir om hir nwowim. Mi iikamim siiram naingwo tibmii kinim mi siir yinisim nwowim simiir kigirkakanin.

²² Jisis siya siir nhie aiirar niyairpasoknamkin iikamim krimiir kwoinawu nwokaiyim dimin biyeyim simiir haiyopriimdiyumiigiyim mi krimiir kwoinim rirmiya nwokiyim. Mi siya krimiirin op miyikimiyik aiirar baptais haiginugin. Mi ta hiriinana sairsika krimiir puim whauriyina asi nwokim. Mi tariinanin krime Adi Komii siir kingiinin wa

nwoki amim. Dimusi rani, ti hiriinan diminin Jisis Krai siyar tirkin. Mi krima kwoin biyeyim krimiir kwoin nau nwokaiyim niksisaeyim simiirin wi asi nuguskii. Mi krima Adi Komii siiramar dinmiininkin, ta krima tira saiir hiriinan. Mi krima kwoin whirua saikar dwo.

²³ Krima digworaekwowim krima naingwo tibmiiyim simiiram in sibgu wakaeyokna ap. Krima simiirin digumii kipi haimriiyu. Dimusi rani, krima bidi yinokninkinim digworaekwo whiekakim biya Adi Komii siya nimbini siya simiirin wa tiri.

²⁴ Krima, krimiir iikam nomiiyauwim naingwo tibmii kinim simiiram daingwo. Mi krima irni nwirni dinan whinkinsiis ankinsiisna. Mi krima irni nwirniyamar timi aingwokwo. Mi irni nwirniyin siyu miyikimiyik iirar timi tir.

²⁵ Mi krima siyu in iraka nwiraka haingiriyu owiyin Adi Komii siir inig iir hainam siir kipi haibur. Ningaka. Iikam nhirim yim ti siyu hiriinanin siir bidi haiburgigim. Mi nim krima wi hiriinan kipi tir. Dimusi rani, iya Krai siya swoki itana ini kingiin nwowa mi krima irni nwirni whinkinsiisamin minan mirii.

²⁶ Mi krima ta Jisis Krai siya naonama iikamim simiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyam, krima saiir yaimwokiya imwo aiirin bidiyar iki wakaeyim. Mi krima siyu biye krimiir kwoinkar swoki aingwo tiri mi Krai siirin digumii ha haimriiyugigi mi yaeya inkam nwir karamaeka, siir nhieya saeya simiir niyairpasoknamim Adi Komii siir ninkin imiiaeyam, krimiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyam. Siyu whir karamaeka. Ningakiningaka. Sima wi hiriyar nwowi.

²⁷ Mi krima ta yaimwo aiirin hindara nimiiyu iugusami mi mhoiya krima wa nididi Adi Komii siya boinwokiyopnatkaigisiyin mi siya nitnoudnankaigiisiyin paeya. Mi krimiirin wi maeyauwa iikamim, sim nurimtiokaigiya wi saiir hiriir kabitnouwidnankagii. Mi simiirin wi hiriyar nurimtiokaeyami inokinokin.

²⁸ Krima bidi yinokninkinim nwis nwoimgi kigii, inkam nwirin Moses siir siyu iir nap karam nwowi mi Isrel simiir iikamim, simiir biyanim sima siirin wi donkwo. Mi siirin wa dipimpar aoki. Mi sima wi siirsi kipi haigwo.

²⁹ Mi kima panina naingwowi iya iikamim sima Adi Komii siir yinisimin digumii siir haimriiyugigi mi Adi Komii siya simiirin wi panina tiri, ha? Siya simiirin wi hik prasae prasae hau rani, wi hindara nonkwobumbuninkin iuguskii. Mi ti simiir siyu in Adi Komii siir yinisimin digumii siir haimriiyu in yi sima hinina boini, ta Jisis siya naonama paeyin hiiniya nironinkin in si mi siir nhieya ha naokiinaiiniya ta kitbmii boin aiir kirie haiginuwam mi sima ha boinkim ya tariigina ya dimin komii rani. Mi sima siyu kibiyin Adi Komii siir naeyu ieya tirin krimiir siirin ini hindara yitkinisugiyin. Mi ti siyu hiriinanin sima tirin yo miyikimiyik rani, ini biyek biye ywowin. Mi Adi Komii siya simiirin wi hik asi hauuwi. Mi simiirin wi asi nonkwobumbuninkin iuguskii. Mi Jisis siya naonama mi siir nhieya ha naokiinaiiniya, siya hinina boinkin, kima ta saiir wakaeyokna ap. Mi Jisis siir nhieya krimiirin saeyar whinkinsiis haiginugin mi krimiir dimin bibiyeyim saeyar haiyoprimdiyumiigikim. Mi krima dimin whirki kimbu karamae asi nwokim.

³⁰ Krima bidi yinokninkinim yaiya Adi Komii siya boina ya hininga, kara iikamim siyu biye kariir tiriyim simiirin wi yamdiyar swoki tiri. Mi yai gwira siya mi boina ya hininga, Biyan Inkam Komii kara kariir iikamim simiirin wi kara hidi dimin taeminim sima tiriyim simiirsi.

³¹ Mi Adi Komiiyin, yipikin omwai waiyayokiyokiiyin, siya wi iikamim siyu biye siir tirim wi simiir hidi. Mi ti dimin hiriinanin wi dig siya nwo haiginu rani. Ningaka. Mi yo hiriinan diminin, simiirin wi nidid prasae prasae nwo rani.

³² Kima dimin taeminim biigi bii kimar wakaeyim Krai siir mi ha wakaeyokna naingwo tibmii kinim, simiiram ti swoki haiyug naingwo. Mi kima naingwo tibmii kina

saiir mhoiia dimin biye kasa rani, kimiir naingwo tibmii aiir tirbuwanim. Mi yim ti hiriinan dimin biyeyim sima wi kimiir nikwowsaii rani. Nningaka.

³³ Mi ii nhirim iikam nhirim pi kimiirar mi igbumbuwi. Mi siyu biye pi kimiirar mi tiri iikamim simiir whwonkam idain. Mipi kimiira mi iewaiyuwi. Mi ii nhirim kima bidiyar mi kigim iikam nhirim iki iikam miyikim simiir tirim siyu biye. Mi wim kima simiir whinwo, kirie sima nwowam.

³⁴ Mi kima iki iikam miyik miyikim iki iikam biyeyim omaka huuyokiyokaiya, sima huugripkikikayim simiirsiiyin naingwoyimyok prasae bi kinkim. Mi kima iikamim kimiir dimin imiir tauae haiyim io bi nwokim. Nningaka. Mi ti digworaekwowim ini simiirar mi kignin kin haigiyim. Dimusi rani, kima bidi yinokninkinim, Adi Komii siya kimiiram dimin miyik miyik imiirar haiginin mhoiia kima haiyamin. Mi ti digworaekwowim ini ti digworaekwowim sima tauae hainamim kimiir waraurankin ini simiir haiburim. Mi yim ti digworaekwowim wi hiriyar nwoyokiyokikaeyami.

³⁵ Biya kima kirieyar nwokim mi Adi Komii siir siyu iirar sibgu apkim. Mi kima wi kipi nidid dimin biyekim kimiir tirbuwam tiri. Kima bidi yinokninkinim mhoiia Adi Komii siya wi siir dimin kibiki kibi iirar hauugi yipiki siiram sibgu wakaeyokna naingwo tibmii kinim simiir.

³⁶ Mi kima sibgu donkworinu mi Adi Komii siir yai imiirarar wakaeyokna ap. Mi mhoiia kima, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nimbingiyim simiir mirii digi mi siya kimiirin wi dimin miyiki miyikim siya nimbinim yipiki siiram wakaeyokna aingwo tibmii kinim wi simiiram hauugi.

³⁷ Kima kirie dwo. Dimusi rani, Adi Komii siir yaiya Krai siir win boinkiya Yokwo Komii siya hinina boinkin, wi imwan mwan rani, siyarin wa swoki kwiti. Siya wi ii hoimgak nwo rani.

³⁸ Iikam miyik miyikim yipiki kariiram naingwo tibmii kiniiyim sima inok inokin wi omwai kanakar waiyayokiyokii. Mi kimiir nhirim kariirin digumii haimriiyuwi mi kara wi maigimaigra kimiiram nwo rani. Nningaka.

³⁹ Krima iki iikamim digumii Adi Komii siir haimriiyuwiiyim simiir hiriinan tani mi Adi Komii siya krimiirin wi ha nonkwobumbunin kin tani. Nningaka. Mi nim krima iikamim Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apiyim krimiirin wi siya whinkinsiis haiginuwi mi wi siya nanmaiwarkinaei. Iriig.

11

Siyyiin krima naingwo tibmii kinanin siya.

¹ Naingwo tibmii kiniiya hinina mi iya krima diminim Adi Komii krimiir Wanin siya boinim, simiiram naingwo tibmii kinii mhoiia nimbiyamanim mi krima hiriyar naingwo tibmii kinii, sima wa nimbiyami. Mi krima tikinim nitim simiiram asi nwowi. Krima simiir kig rani mi krima hiriyar naingwowi, sima ina nwowim. Dimusi rani, Adi Komii siya bidi boinkiyin, sima ina nwowim.

² Mi biya, brougae nhirim sima Adi Komii siiramar naingwo hiriru kingim mi siya big nasmirwaiya simiiram asi nwokin.

³ Krima hiriyar naingwo tibmii kinii, digworaekwo whiekakim siya boinim, yim kaimwokinaigim. Krima bidi yinokninkinim, iya nu ninomor sowa nimbiyama Adi Komii siya hindara yai ara boinkin. Mi sowa ina yimbimbiyamwo. Digworaekwo whiekakim ti krimar kigim yim Adi Komii siyar tirkikim mi ti digworaekwoim, siya nonkwokwowim krima bi kigim, siya panina namisi onkwokwokin.

⁴ Mi inkam nwirin, siir inigin Ebelkin, siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kingin mi siya dimin taeminim Adi Komii siir asi ninkinimiiyaekim. Mi ti siya ninkinimiiyaeyim, yim ini siir yaowaeyin Ken siya ninkinimiiyaeyim ini simiir haiburim. Adi Komii siya hinina boinkin, ti naeyim siya ninkinimiiyaeyim wadiekim. Mi Adi Komii siya

siir boŋki, siya dimin whirki bi kimbugin. Whisarii rani, siya siir siyɔ iir sibgu apkin, siya tira saiir hiriinan. Mi bidi bidiniyarin, Ebel siir naingwo tibmii kana ha nwowa mi siya ha naonamkin. Mi ti yayim Yokwo Komii saeya boinim dimin taeminim siya tirim simiir, yo krimiir niisimauugim, piki hinin dimin ikin krɔma tiriyim, Adi Komii siya maingimairga krimiir nwowanim.

⁵ Inok siya bi naonamkin. Dimusi rani, siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kingin mi Adi siya siirin siyamar asi nikiunamkin. Mi ikamim sima siiram ha hansirnaaeiyim, sima siir bi swoki kigmiminkim. Nɔngaka. Dimusi rani, siirin Adi Komii siyar bidi yikunamin. Mi Adi Komii siya siir yaiya sima winboŋkiya Yokwo Komii saiir, saeya hinina boŋkika. Mi iya siya siir niki ikinam karam niki owa, ninomor koua hiriir mi dimin taeminim siya tirim, siirin maingimairga simar nwowaiginugun siiram.

⁶ Mi yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kin karam nwowim mi dimin taeminim sima sibgu tiriyim, Adi Komii siya simiiram, wi simiiram maingimairga rani. Nɔngaka. Mi yipiki Adi Komii siiram naingwowin, siir siyɔ iir sibgu apim mi mhoiya siya dimin miyik miyikim wi ti ikamim, yipiki siir siyɔ iir sibgu apim wi simiir hauuwi.

⁷ Mi bidi bidiniyarin ta ii aairin, iya Adi Komii siya Noa siir boŋkiya mi siya siirin hinina boŋkikin. Damin biye whirin wi sipi nimbiyami mi ti diminin, yo opud naoki. Mi Noa siya ti digworaekwowim simiir bi niki kigim. Siya hindara naingwo tibmii kingin digworaekwowim Adi Komii siya boinim siir, sima wa nimbiyami. Mi siya siyaiya ira yonkwokwo mi iya siya saiir nonkwokwo digiyin mi siyar kigi, opud naowo, nii okwonaniyo. Mi siya mi siir wigyin ima simaniiyin ina yapninopkainamim. Mi simaniiyin ini siyaiinawu hirar ywokayim. Mi sima paninsi yaosi. Siya ikamim siyɔ bibiyie tirkaeyamim simiir niisimauugun. Dimusi rani, siya siyargin Adi Komii siir yaiya saiir wakaeyokna naingwo tibmii kinin. Mi yim sima. Nɔngaka. Mi Adi Komii siya ha boŋkin, Noa siya inkam wadiekwadie ieyargin. Dimusi rani, siya siirgisiiir yai aairar wakaeyoknakin.

⁸ Mi Ebrahim siya yaiya Adi Komii siya boŋkiya siir, siya saiir wakaeyin mi siya hiriyyar yaingwo tibmii kinin, ta yaiya yai kaimwowaiga. Mi siya siir om iir ha haiburgigin mi siya kimidiniya om whira yam. Omin Adi Komii siya siir hauuwanin siir. Mi omin Ebrahim siya namanin, siya bi ninokninkinkin. Siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kingin mi siya asi namkin.

⁹ Ebrahim siya Adi Komii siir yai aairam naingwo tibmii kingin. Mi siya ti omin Adi Komii siya boinin siir asi nakripki whinugun. Mi siya amir omaka saiirarar natkin whinkan, inkamin nu op kamaeyin hindara priyakiriririyin siir hiriinan. Mi Aisak siya mi siir yinisim ieya Jekop yoniyin iriipi amir omaka saiirarar mi itkin whinko, Ebrahim siir hiriinan. Mi yo sowa iriipi hiriinan wi ti hiriinan digworaekwowim Adi Komii siya nimbinim Ebrahim siir, wi simiirar mi haii.

¹⁰ Mi Ebrahim siya amir omaka saiirarar whwonkaigin. Dimusi rani, siya Adi Komii siiram nwokin, omin siya miriikwokinin, siir namim. Mi tiki omin yo hiriyyar nwoyokiyokiikaeyamikin bi digikin. Nɔngaka.

¹¹ Sera saeya bidi yaingwo tibmii kana. Mi saeya ta yaiya Adi Komii siya boina, saiir saiira naingwokwo nanaeka. Saeya waibiyie bidiyar ywowa mi ta saeya naingwo tibmii kana mi ta saeya naingwokwonanaeiya Adi Komii siya saiirin yinkak saiirsiyar nwowaiginugun. Siya hiriinan asi tirkin, saeya bidi yaingwo tibmii kana, digworaekwo whiekakim siya nimbinim biya sima wa nimbiyami. Siya hinina boŋkikin, kowiir yinneyim sima wi kasa kasa nwo rani.

¹² Mi ti inkamin siya waibiyie bidi ywowin. Mi siya wi yiniekak nwo rani. Nɔngaka. Mi siirin wi Adi Komii siyar tirki mi siya wi yinisim yinkamiyinar niyoninkini. Mi mhoiya kirir piugana wi kasa kasa nwo rani, sima wi yabsiyyinan nwowi mi wi nauunim

ninomor kouanim sim hiniin nwowi. Mi iikamim simiir mwainim wi dig nwo rani. Nningaki nningakinga.

¹³ Mi yim ti iikamim yim bidi yaonamim. Mi sima ina naingwo tibmii kinim, ti digworaekwowim Adi Komii siya nimbinim siya tiram, simiiramim mi sima ti digworaekwowim Adi Komii siya boinim sima haiyam, sima simiir bi niki haigim. Mi ti digworaekwowim siya simiir hauuwam tirim, yim simiir nisiimauugin. Mi sima maingimairga komii ti simiiramar nwowi. Dimusi rani, sima bidi yinokninkinim tiriiginim siya wa tirkii simiiramim. Mi sima hiniina boin, ti nuin, ti krima nwowin, yio krimiir nugi nu rani. Nningaka. Mi krima ti tir nwowim, ini inkamim nu op karamaeyin, hindara priyakiririyin ini siir hiriinan nwowim.

¹⁴ Mi iikamim ti hiriinan yai boiniyim yim krimiir nisiimauugin. Sima ina niki idwo kaoyokiyoyim, nu maeyau miyikamim sima nwowamim.

¹⁵ Sima kwoin karamaekim, omin sima nhin haiburgigin siiram swoki amim. Nningaka. Mi sima siiram swoki nhinami, siir swokini waiyuam, sima wi swoki nhinkisaekimrae rani. Nningaka. Sima wi hirar nwokripkaii.

¹⁶ Mi sima ti omki omin ninomor kou hir nwowin, omin Adi Komii siya nwowin, siir siiramar naingwokwonanaeikin. Mi ti omin ninomor kou hir nwowin, sima hiriir naingwowi, ini ti omin nu tiranin ini siir haiburin. Mi sima ti omin ninomor kou hiranin siir siiramar naingwokwonanaei siir namim. Mi sima Adi Komii siir hiniina boinki, kira krimiir Adi Komii. Mi Adi Komii siya ta yai aiirsiiyin bi nididgin. Nningaka. Mi Adi Komii siiramim minam naingwo tibmii kinim, siya om kibiyin simiiram bidi tirkwokinin, sima nini owouwam.

¹⁷ Bidi bidinanin Adi Komii siya Ebrahim siir kinankiugin. Mi siya Ebrahim siir hiniina boinki, wa kiriir yinisimim Aisakin siir disomaoki mi wraisunan kariir winkin imiiaeki. Mi Ebrahim siya ti yinisim nwiruwan Adi Komii siya niki imbinin siir ini wraisunan siir swoki inkim imiiaekiyin Adi Komii siiram. Mi Ebrahim siya pi naingwo tibmii kingin mi siir kwoinin whirua ha nwokiyin mi siya hiriinan asi diriraerakin siir yinisim iirin.

¹⁸ Biya Adi Komii siya Ebrahim siir hiniina boinkin. Mhoiya kiriir piugana komii nwowi mi kiriir piugankipiugan aiirin wi Aisak siir yinisimim simakisima nwo iski inigakin.

¹⁹ Ebrahim siir kwoinin whiruargin, siya hiniina naingwokin. Adi Komii siya siir yinisimim Aisak siir wa swoki hidninsiin idwowi. Mi Ebrahim siya siir yinisim iirin ini Adi Komii siir yai aiirar wakaeyokna diriraerarin. Mi siya hiriinanar mi tirin, ini kaimwower mi owin. Mi Adi Komii siya Aisak siir ina swoki hauugiyin siir adin Ebrahim siirar. Mi Aisak siya naoni haninaka, Adi Komii siya sibsibin ira hauukiyiugi mi Aisak siya bi naokin, ini ti sibsib ieya yao iskiyin.

²⁰ Aisak siir kwoinin whiruwar nwokin digworaekwowim Adi Komii siya nimbinim sima wa nimbiyami. Mi Aisak siya siir yinisim nwisso Jekop Iso soweramim ha nikunain mi siya sowerin puai miyik miyikim ina yikumamauuwim, siir kwoinin hiniina naingwo tibmii kingin ti digworaekwowim wa nimbiyami.

²¹ Mi iriipi hiriinan Jekop siya Adi Komii siir naingwo tibmii kingin. Mi iya siya nao kingiin nwowin mi siir puai miyik miyikim ina yikumamauugikin Josep siir yinisim yinkamiyin nwisso sower. Mi siya siir paekopin siir ha haiyin mi siya ina hiuugu okwokiyin. Mi siya Adi Komii siir ina yokboinmamaingiyin.

²² Mi Josep siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kingin digworaekwowim Adi Komii siya nimbinim sima wa nimbiyami. Mi iya siya naonam kingiin nwowin, siya siir yinisim iirin hiniina boinimauugik. Mi mhoiya Adi Komii siya Isrel kimiir iikamim simiirin nu isib tiranki nikunami mi ta ii aiirin sima kariir kumwo iirin wi warar hainop hainam. Mi maeyaua sima nini owiwi mi wi hir ti swoki haingikaiyu.

²³ Mi Moses siir yopii ado sowawaiyin pi naingwo tibmii kisingo, Adi Komii siiram. Mi siya sowawaiyin wa whindiriraeri. Mi mhoiia yopiiya Moses siir naokainakiya mi sowawaiyar kigi yinisim yinkamiyin bimbuiwi rani. Mi sowawaiyin yaiya biya inkam komiiyin nu kigriraowiyin Pero siya boina yinisim yinkamiyin naokinaei mi wi disomsom aokao, sowawaiyin saiirsi bi nididko mi sowawaiyin ti yinisim iirin bi nisomaokin. Ningaka. Mi sowawaiyin ti yinisim iirin bwanim whoima haigiprakai.

²⁴ Moses siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kisingin, siya hiniina naingwokin Adi Komii siya wi saika nwowi. Mi siir iikamim Isrelanim simiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi nu Isib hir haiburgigamin. Mi mhoiia siya komii namwo iuwun mi siya ini boriisopin sima siirin nu Isib hiran inkam komii nikuwim. Mi inkam komii Pero siir yinisim yinugiyina saiir yinisim nikuwim, yipika siir haigiyu imiiaeya.

²⁵ Mi Moses siya iikamim Isrelanim Adi Komii siir isidin simaka nwowamar tiri mi hik simaka ninkin haiyama mini. Mi ta ii airin nu isib hiran iikamim sima hik prasae prasae bi hauugim mi siyu miyik bi mi tirkim, Isrel simiir iikam imiirin. Mi siya pi boriisopin inkam komiinan nidwomamairim nu Isib hiran mi Adi Komii siirin digumii haimriiyugigim. Mi ti siyu bibiyie whiekakim yim ii priei maigimaigara rani. Ningaka. Yim simiirin ii haruwa saiirara maigimaigaki mi siya ti siyu biyie imiirin pi boriisopi.

²⁶ Mi siya hiniina naingwokin, Krais siya niti mi digworaekwo miyik miyikim siya siir iikam imiirin wa hauuni. Mi siir kwoinin hiniina naingwokin, siya siir iikamim Isrelanim simakar dinkin o. Mi siya Isib simiir iikam ima nighbumbuwa siir saiirsi bi naingwoyimyokin. Whisarii rani, siya hiriyyar naingwo tibmii kuni, siya hik Krais siir inigiiir mi haiyin, ini mi owin. Siir kwoinin ha naingwokin digworaekwo miyik miyikim Adi Komii siya siir hauwi, yim wi umir digworaekwowim nu Isib simiirim wi simiir haiburi.

²⁷ Moses siya Adi Komii siiram naingwo tibmii kisingin. Inkam Komii Pero siya wi dig nwo rani, Adi Komii siirin. Mi siya asi haiburgin nu Isib siirin mi siya ina yamin, siya inkam komii Pero siya nwowa iowa siir siya saiirsi bi nididgin. Mi Moses siya kwoin whisair bi nwokin siir kwoinin ini kirieya ywonamin, siya bidiya yinokninkinin Adi Komii siirin inkamki bi kigikin. Ningaka. Mi siir kwoinin hiniina naingwo tibmii kisingin, Adi Komii siya ini saika nwowin mi wi siirar whinkinsiisi.

²⁸ Adi Komii siya Moses siirin hiniina boinki mi kira sibsib haomin ira hai mi siirin pa disomao mi siir nhieyim Isrel iikamim kimiir omaka ano migmig imiir srieyop. Mi mhoiia iya paekwosimin yinisim yinkamiyin yinaomiyinim sim nisomsom aowiyin Isib simiir yinisim imiir siya niti mi siya nhieyim kimiir ano nwowim simiir kigi mi wi ti omakam simiir iikamim kimiir yinisim imiirin wi wara nisomao rani. Mi Moses siya ta Adi Komii siir yai airam wakaeyokna naingwo tibmii kisingin. Mi ta ii aiiarin Moses siya ii komiia wou nikwo aeiya saiirar nikwo ae bwakainakin.

²⁹ Mi Isrel simiir iikamim sima hiriyyar naingwo tibmii kisingim Adi Komii siiram, simiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi, iya sima ta whi komiia solwara sima dapiya retsi saeya ninkiyakiyim mi sima wa nwoki apnaidamim mirmiia. Ti haimii haimiyo ninkiyakiyo sowiir bopwovar. Mi sima siyuin iikamki napiyin opmin nokwo nhiu karam nwowiyin siir hiriinan napnaidamkim. Mi sima wi ta saiirsi nao rani. Ningaka. Mi mhoiia nu Isib hiran kamim ha swoki sunamim simiir nisomsom aokaowam mi ta opa ha swoki inaparnananiya, simiirin ini saeyar kairindipu aokaokiyim.

³⁰ Mi Isrel simiir iikamim sima hiriyyar naingwo tibmii kisingim, Adi Komii siya simiirin wa whinkinsiis haiginuwi, Jeriko simiir iikamim simiir hainurur haiginuwim. Mi sima om Jeriko siirin iiyim iriyyar kwisa yapyokiyokai. Mi mhoiia simiirin Adi Komii siya whinkinsiis haiginu. Mi hira om komii iir ndyokiyokaiya omomsi ina nhimnhinkii iuguskiya. Mi sima ina yinsiin ansiinnoop kainamim iikamim simiir nisomsom aokaowam.

31 Mi wig ira Rehap nikuwiya biya saeya hi nanaeyan wig nwoka mi saeya hiriyar naingwo tibmii kunga, Isrel simiir iikam imiirin wi Adi Komii siya whinkinsiisi mi sima Jeriko simiir iikam imiirin wi yamdi kwiruwa sima simar hainurur haiginiwi. Yio ti om komiirin, ta wiga saiirar om komiigin. Mi Isrel simiir inkam nwisu tirnankaiyam nimprio amwo sowiirin saeya haigiprakaigigo. Mi mhoiya ti om komii Jeriko hiran iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmii kin karam nwowim simiirin sima hainwhrwoimginki. Mi sima ta wiga Rehap nikuwiya saiirin wara bi ninkin haingim saiirin ini hiriyar haigwonaowida.

32 Mi kara iki niwii nhirim kimiirin pi wara boinmimauu rani. Nningaka. Mi kara kimiirin Gidion, Barak, Samson, Jepta, Devid, Samuel mi profet inkam ikim, kara simiir niwii iir boinmimauuwi, pi haruwa haruwa namki rani. Nningaka.

33 Mi ti kamim yim Adi Komii siiram naingwo tibmii kungim mi sima iki omom oman iikamim simiir asi hainurur haiginiugim. Mi sima siyu miyik iirar tirhaiginiugin. Mi sima dimin taemin miyik miyikim Adi Komii siya nimbimim simiirim, simiir asi haigim. Mi sima laion simiir yayim hiriinan asi mi okmwim tipkripkaigim mi sima simiir paninsi mi aesi.

34 Mi iikam nhirim naingwo tibmii kin karamaeyim, iikamim naingwo tibmii kinim simiirin sima kiyitkaigaiki paeya nudkwakwa saiir. Mi simiirin paeki bi swoki imiminkim mi ha bi naonamkim. Mi inkam nhirim simiir nisomaowamar tirkim mi sima ini yidamim. Mi sima, simiirin paninsi yisomsom aokaosi. Mi ti kamim sima kirie karamaekim mi simiirin kirie Adi Komii siyar hauu haiginiugim. Mi iikamim omom omomanim sau sima ninit yokiyokiyamim. Mi simiirin sima hainurur haiginiuwim mi sima ina yidam ninoopkiyim.

35 Mi wig nhirim naingwo tibmii kinim, iya simiir yinkamkim naowiyim mi ta simiir naingwo tibmii kina Adi Komii siya simiir yinkam imiirin saiirsiyar swoki hidninsiin idwowi ie hirankin. Mi iya omomkim nitiyim, ti iikamim naingwo tibmii kinim, simiiram mi simiirin, pi sima nini ipimpar onkwobumbuninkin haiginiugigi. Mi sima, simiirin pi hinina boini, kima kimiir Adi Komiiyin digumii siir haimriiyugigi mi krma kimiirin pi rirmiia nwoki mi yim ti iikamim naingwo tibmiyim, yim sima hinina naingwokim, krma naonami, krma wi ie hirankar swoki insiin idwowi. Mi wi omwai Adi Komii saikar swoki waiyayokiyokwi. Mi sima ti simiir sau omomim pi simiir yai aair swoki wakaeyokna rani. Mi sima Adi Komii siirin pi digumii swoki haimriiyu mimin tani. Nningakinngaka. Mi simiirin pi simiir sau omom imar nisomsom aokaoki.

36 Mi iikam biye biyeyim, iikamim naingwo tibmii kinim, simiirin pi sima nimbumbuninkin haiginiwi mi sima, simiirin pi idguni mi ipimpari. Mi simiirin pa nonkwonami mi simiirin pi maeyau biye huyokiyokaiya mi biye miriia saiir nini hugripkikaigigi. Mi simiir iga in imiirin pi haini mi kogrimdinuwi.

37 Mi nhirim sima, simiirin siyani kaiyamik aoki mi nhirim yim bopwoniya higrimkripki hisraeni, mwo sa mi dinairin yio sa. Mi sima kamkiuwim ha mi ipimpar hampimpit aokiyim. Mi iikam nhirim naingwo tibmii kinim, yim sibsib mi meme isim simiirarar mi kaiyapririr. Mi sima hinda tinda hindarar priiyap whaowaeyamkim. Sima umir digworaekwo min karamaekim. Mi sima iikamim naingwo tibmii kinim simiirin siyu mwoni bi naphaiginiugim. Mi sima simiirin hik kimpipisu prasae prasae bi hauugim. Mi sima sibgu bi nwokim.

38 Mi iikam nhirim naingwo tibmii kinim, sima hindarar priiyap whaowae whwonkaikaeyami iki maeyauwim iikam karamaeyim simiirar. Sima ti hinin maeyauim sim whwonkaigiyamkim, mhu, siyano mi ie minim sim, sima iikam bimbuiwi rani, ini iki iikam nhirim simiir haiburim mi sima ini digworaekwo karamae ywowim.

39 Mi ti iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmii kinim. Siya simiirin hinina boinkikin, sima dimin whirmim whirminki bi swoki kimbugim. Mi sima inig komiigakim.

Mi ti iikamim sama ti digworaekwowim Adi Komii siya nimbiniim iikam krimiir hauuwam, sama simiir bi niki haigim.

⁴⁰ Mi Adi Komii krimiir Wanin siya ti digworaekwowim simiir bi niki hauugim. Dimusi rani, siya ini digworaekwo nhirim ini simiir niki diriraerarin, ti siyiuin biya sama napin siir haiburanim. Mi siya krimiirin dimin wharkin kimbu karamae sama nwowamar tiri, ta miya Kraisi siya mriiya sairsi. Iriig.

12

Mi kimiir nhwowim Jisis siirara kaoiski mi siir siyiu hiriinankina dapiski.

¹ Mi krima ini panina nwowim? Mi ti iikam whiekakim bidi bidinanim naingwo tibmii kinim Adi Komii krimiir Wanin siir yai wakaeyoknam mi kirie nwowim, kara niki boinmimauuim kimiir mi sama iikam kasa kasa rani mi sama krimiirar kigiyim mi krima iriipa hiriinan simiir siyiu hiriinana timi ap. Mi krima dimin taemin bibiyeyim krimiir nipiyaokiyim simiirin digumii haimriiyugig. Mi krima ti dimin biyeyim simiirin duguski mi krima rirmiia dwo mi krima iriipa hiriinan inkamin ninkininin niwitiyin siir hiriinan dwo, iya siya ninkikin iwitiyim, siya yuiskak bi ninkikin iwitikin, siya parurar niwitikin. Mi krima dimin biyie imiirin duguski mi krimiir mhi kwoinim kirie dwo, Adi Komii siya nimbina miya krimiir sairam.

² Krimiir nhwowim Jisis siirama kigninkwonam, krimiir naingwo tibmiya sair biyin ini siyar ywowin mi tariinanin mi mhoiya iriipi hiriinan krimiir naingwo tibmii aiirin wi siyar digaiginuwi mi wi siyar mi whinkinsiisi. Biya Jisis siya ha naingwokin mi ta nidid komiia kara haiya paeyin hiniya nioninkinin siir mi ta kara mi aonamaka ya dimin kabi rani. Mi whisarii rani, mhoiya kara wi maigimaiga komiigak nwowi, kara wi ipiia Adi Komii siir ina iniig miya nwo wa wi sair nidwowi, maeyaua inkam inigakim sim nidwowiya sair.

³ Kima sibgu daingwo, inkam biyeyim siyiu biyie tirim Jisis siir biya sama io siir nwowim mi sama siirin hik kimpipisu prasae bi hauugim. Mi siya Adi Komii siir siyiu miyik iirin ina yonkworinuwin mi siya ina yokworinukripkaiyin. Mi kima ti siir siyiu iir daingwo, iya hik komii komiyyim kimiir nimbiamiyim mi kima piugi kipi piyao mi kimiir mhi kwoinim opair kipi nwo. Ningaka. Kima Adi Komii siir siyiu miyik iirin donkworinukripkai.

⁴ Mi iya siyiu biyeki kimiram kinankiuwi mi kima wa nriiyu boini mi kima wi nhiekaka nwowi sairsiyin, aniya? Ningaka.

⁵ Mi kimiir kwoinim ina yaingwo owouu iuguskiyim ti yayim Adi Komii siya kimiir boinkiyim, kimiir whinkinsiis haiginuwam, aniya? Bidi bidiniya inkamin Yokwo Komii sair winin Adi Komii siir yai imiirin siya hinina win boinkikin,

Kima kariir yinisisimkim, Biyan Inkam Komiiyin siya kigninkinki hikim kimiramin kima haiyam mi kima nwoke ididim dimin biyeyim kima tirim simiirsiiyin yo siya kariirar grab haiginuwi mi adin siir yinisiimin igao yai siir boinaiginuwiyin mi siir hiriinan mi kima hikak kipi nwo mi piugi kipi mi piyao ti siyiuin Adi Komii siya tiriyin kimiirsiiyin. Mi kima ha kipi naingwo ti diminin yo dimin komii rani. Ningaka.

⁶ Dimusi rani, iikamim Adi Komii siya simiiram naingwokwonanaeyim siya simiirin hik pa kigninkin haigi mi siya simiirin siyiu miyikim pa nisiimauuwi. Mi iikamim Adi Komii siya kigninkin haiiyim hik mi sama dinokninkin mi yim siirar yinisisimkim.

⁷ Mi hiriinan kinuwi kima dokworinu hikim Adi Komii siya kigninkinkiyim kimiram kima haiyam. Siya kimirar grabaiginuwi siir yinisiimnan mi kima siir yai aiirar sibgu wakaeyokna. Mi ti hikim kima haiiyim, yim Adi Komii siya kimiir nisiimauuwi kimiir whinkinsiis haiginuwam. Siya ha naingwowi kima siir yinisiim miyik nwowim mi

kima siyü miiyik dwo. Yipiki adkin siir yinisim iir tio karamae nwowin, ha? Nningaka. Ad nwrkin siir yinisim iir bi kigninkinkin, sima simiir yinisisim imiirin ha tiowikim.

⁸ Ad whiekakim sima simiir yinisisimim pa sibgu grabi mi adim sima kimiir sibgu grab karam nwowi mi sima wi siir yinisim kin nwo rani. Nningaka. Yim wi mwraomii yin nwowi.

⁹ Mi kräma ti siir daingwo mi krämiir adim nu tiranim sima krämiirin krämiir siyü biyie imiirsiyar grabaiginuwikim. Kräma simiirsi nwoki ididim mi kräma wa ninokninkinim sima ini krämiir kou ywowim. Mi Adi Komii siya ini krämiir adim nuanim simiir haiburin mi ini kougikou siyar ywowin mi krämiir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin simiir adin yio Adi Komii siyairgin. Mi hiriinanki niuwi, kräma siirar kigninkin krämiir siyü biyeyim kräma tirim wi siyar nwoki grabaiginuwikim mi kräma wi omwai saika nwoki waiyayokiyokiyim.

¹⁰ Krämiir adim nu tiranim sima krämiirin ii priei bi grabaiginuwikim krämiir siyü biyie imiirsiyän iya kräma yinisim sapisap nwowiyim mi sima simiir kwoinairga naingwo diräerarikim, siyü miiyikin kräma nwowamin siirin. Mi Adi Komii siya hiniin bi tirikin. Siya krämiirin siyü miiyik iirar grabaiginuwikin inokinokin mi siya krämiirin, wadäyar mi whindiraerar haiginuwikin. Mi kräma wi dimin whirki swoki kimbu rani, siir hiriinan.

¹¹ Mi iya Adi Komii siya krämiir siyü biyie imiirsi grabaiginuwiyim mi kräma hik prasae bi haigim. Mi ta ii airin kräma maigimairga bi nwowikin. Nningaka. Mi mhoiia ta siya graba krämiirin wi saeya whindiraerar haiginuwi siyü miiyikin. Mi kräma wi wadäyar nwowi. Mi kräma wi iripar nongwomamair aekiyami. Iriig.

Mi kräma wi mintarao Adi Komii siirin digumii kipi haimriiyugig.

¹² Mi krämiir nhirim ini piyaowim Jisis Kraisiir yai aair wakaeyokna apim. Ini iikamim aru maeyauanki napnaniiyim mi igrib paimwo ignanaokak ha naokiiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi iya dimin biyieki kimiir nokwoninwomwörninkini mi kima wi kimasiyar kipi naingwoyimyokna. Mi kima Kraisiir yai airamän wi haini wakaeyokna ap bwakainam kima tira saair hiriinan.

¹³ Mi kimiir siyüin kima tiriyin sibgu mintarao piki hiniin siyü ikin kima sibgu apanin ti nu iirin. Mi kima siyü miiyik sibgu tiri mi iki iikamim aru maeyau namam minim sima kimiir swoki kigi, kima Adi Komii siir siyü iir sibgu wakaeyokna api mi yim sima iripi hiriinan Adi Komii siiramän wa mi aingwowi.

¹⁴ Mi kima iikam nhirimaka dongwomamair ae. Mi kima siyüin Adi Komii siya naingwowyim kima napam siirarar dap iski. Dimusi rani, kima siyü miiyik imiir sibgu ap karam nwowi kima wi Biayan Inkam Komiiyin saika nwo rani. Nningaka.

¹⁵ Kima kimasiyar mintaraona wim wi iki dimin miiyik miiyikim Adi Komii siya diräerar haiginwokinim wi simiir hai karamae pi nwowisi. Mi inkam nwrki kimaka nwowi mi siya Adi Komii siir yai airin hindara nitkii uguskii mi kimiirin siya yaeya yai nowimwarkaiyuwi mi yaeya siyü biyie whir mi owimwarkaiyuwi mi kimiir iikamim sima siir yai aair wakaei mi simiir naingwo tibmii kana ha nitkiigii mi yio ti hiriinan siyü biyie iir kipi tir.

¹⁶ Kima kimasiyar mintaraona kima hii hinda kipi priinanae priinanae. Mi kima ha kipi naingwo Adi Komii siir dimin taeminim yim dimin komii rani. Biya Isokin si tira saair hiriinan. Nningaka. Siya ha naingwokin, ti yayim brougae Ebrahimni siya hauuwim yim yai komii rani. Mi siya dimin miiyik miiyikim siir ad ieya hauuwam tirim siir nomousimin siir asi kigninkin haigikin, ti diminim mi dimin kibi kibiyim Adi Komii siya hauwanim siir mhoiia, siya simiirin warar yinkin hauugi. Mi iya siya mhaigi naowa siir nomousimin naesim ha hauuwim mi siya ti dimin miiyik miiyikim simiirin ina hauuwim siir. Mi siir kwoinin hiriyar yaingwo ti naesimin ini ti dimin miiyik miiyikim simiir haiburin.

¹⁷ Kima bidi yinokninkinim mhoiya siya ti dimin miyik miyikim simiir haiyam swoki tirin. Mi Aisak siir kwoinin Adi Komii siya hurworwokai siya ti dimin miyik miyikim Iso siir kipi swoki hauu. Mi siya siirin hinina boinki, kira wi dig nwo rani, kiriirin bidi kiyopsibgikikaigigin. Mi Iso siya siir ad iiram nhami nhami bi nougin. Mi Aisak siir kwoinin Adi Komii siya hurworwokaigin tiki dimin miyikmiyikim Iso siir kipi swoki hauu. Nngaka. Iriig.

Mi krma Adi Komii siir yai aiir sibgu wakaeyoknaei, krma wa nimbiamy mhu Saiona hiriirin.

¹⁸ Mi bidi bidiniyarin iya Adi Komii siir yaiya winwin kima wakaeya kima kimiir nhwoki kigin mi kimar bi wakaekim, Isrel simiir iikamim simiir hiriinan. Nngaka. Yim sima ti mhuin Sainai nikuwiyin siir nitkim. Mi ti mhuin siir mhu kiu hirin diminin ini paenan kou hirar niuyan. Mi mhuin siir koua simar kigi waumir yhuwinana siir kou hir nwowi ya ini nibwomambwonan ywonama. Opud naoki ndurunankainaiya ini hinin ywowa.

¹⁹ Mi simar wakaeki, inkamin ti mhu kiu iir nwowin kidin pi maskii. Mi ta sair mhoiya, simar wakaeki, inkamin ti mhu iir nwowin kauwok boinkiyin mi iya Isrel simiir iikamim sima ti inkamin mhu kiu hir nokwo kauwokiyan siir yai aiir wakaeyim, sima nidid prasae bi kinkim. Mi sima Moses siir boin, krma pi nididi siir yai aiir swoki wakaeyim.

²⁰ Mi sima nidid prasae bi kinkim Adi Komii siir yai aiirsiiyan, siya kauwok boinkiya simiir sairsiiyan. Dimusi rani, siya hinina boinkin, wig biyie kam biyie yinisim nwirkin mi wraisu biyie irkin ti mhuin siir kingiin niti mi siir napririri kima siirin wi siiyani kaiyimik aoki.

²¹ Ti iikamim ti dimin iir kigin, sima nidid prasae prasae bi kinkim. Mi yio Mosesin hiriyyar mi boin, an kara iripi hiriinan nidid prasae bi mi kinkin.

²² Mi wim kima ti iikamim ti tariinan Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apim, wim kima ti mhuin siir bi nitkim, wim kima wi mhu whirin Sainai nikuwiyin siiram nitkim. Omnin Adi Komii siya nwowin ninomor kou hir, sima ti om iirin ha dapikim om Jerusalem, omin paekwosim whiekakiwhiekakim iripa sima nongwomamair aeyin krma nitanin siir.

²³ Wim kima iki Adi Komii siir yinisim whiekakim simakar nitkim, yipiki siir dimin miyik miyik imiir haiyanim. Mi kima wi iripar nangiriyuuwi mi wi maingimarga komiigakar nwowi. Adi Komii siya kimiir inigim mi simiir inig ikim, siya bidi winim siir yokwowa ninomor kou hirana sair. Mi siya ina ninokninkinin, yipikin siir yinisim. Wim kima Adi Komii siiram bidi yitim. Adi Komiiyan siyargin, yipikin iikam whiekakim simiir kigirkakanin. Mi iikam ombud komiiyan simiirin wi siyar hidi. Mi iikamim biyanim, yipiki biya Adi Komii siya boinim hinin dimin whirki bi kimbugim sima wi saikar nwowi siir om iir.

²⁴ Kima Jisis siiram nitkim inkamin krmiir kaoprigi okwowiyan. Adi Komii siya yaeya kitbmii boin win hauugikin mi yio siya kimidiniya krmiir kwahauugi, krmiir whinkinsis haiginuwam Adi Komii saika krma nongwomamair aekiyamam. Siya bidiyar yaowin, siir nhie aeya naokinainiyam. Mi bidi bidiniyarin, inkam nwirin Ebel nikuwiyin siya naowa mi siir nhieya ina mi aokinainama. Mi Jisis siir nhieya ini Ebel siir nhieya sair haibura. Mi Adi Komii siya Ebel siir nhie aiir kigiyin mi siya Ken siirin io prasae prasae bi nwokin. Mi siya hinina yangwo, ti siyu biyie hiriinanin Ken siya tirkiyan yio miyik rani. Mi siya siirin siyu biyie ina swoki tir haiginuwain. Jisis siir nhieya Adi Komii siya krmiirin sairsiiyar nanmaiwarkainakin.

²⁵ Kima kimasiiyar mintirao wim wi yayim Krai siya boinmimauum kimiir simiirin wi digumii pi haingigisi. Biya Adi Komii siya ti mhuin Sainai nikuwiyin siir nokwowin mi siya siir yayim iikam imiirin hirar nokwo boinmimauugi. Mi iikam

nhirim yim ti yai imiirin ini yimiyuwim. Mi sima ta Adi Komii siya tirbumbu haiginiuwa saimir saiirsi nidamim ini siyu karam ywowin. Mi nim krma ta siya tirbumbu haiginiuwa saiirsi mi idamim wi piki hinin siyuin si mi idami krma siir yai aiirin digumii haimriiyuwi, ha? Ningaka. Siya Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir hiranki nitkin, krimiir digworaekwo whiekakim simiir boinmimauuwam. Mi nim krma nidamni siyu karamka. Ningaki ningakinga.

²⁶ Mi biya iya Adi Komii siya mhio Sainai hir nokwo boinmimauugiyin siir yai imiir, nu ini warar kiisiskiyin. Mi tariinanin siya ini yaeya yai kwir swoki bingikaiyin. Kara wi nu siirara tirki rani, siya siyar kiisisam. Ningaka, kara wi nu ninomor sowiirar tirki mi wi sowar kiisowowi.

²⁷ Mi ta yaiya saeya hinina boinka, kara wa swoki tiri, saeya krimiirin hinina nisimauuga. Biyarin iya Adi Komii siya nu iir nonkwokwokiyein mi mhoiya ti nu iirin mi digworaekwo whiekak ikim simiirin siya tirki, sima wa kiisiskii. Mi digworaekwo whiekakim wa diguguskii. Mi digworaekwowim iki wara kiisis karam nwowim, yim Adi Komii siya simiirin wi hiriyyar kigninkin oki.

²⁸ Digworaekwo whiekakim Adi Komii siya krimiir hauwanim yim ini siir om hirar nwowim, omin iikam whiekakim mi digworaekwo whiekakim simiir kigirkakiyein siir. Mi yim ti digworaekwowim yim wi wara kiisiski rani. Ningaka. Mi krma simiirsiyin maigimaiga komiigakar dwo. Krma Adi Komii siir inigin asi hainanprapraskii. Krma siyu miyikin siya naingwoyiyin krma tiram siirsi hainan prapraskii.

²⁹ Mi krma wi hiriinan digworaekwowim simiir asi tiri. Dimusi rani, krimiir Adi Komii siya ini paenan ywowin digworaekwo whiekakim pi siyar niugisinki. Mi digworaekwo whiekakim maigimaiga siir nwowaiginu karam nwowiyim, simiirin wi siyar niugisin iuguski. Iriig.

13

Kima krimiir akamim simiiram naingwokwonanaei.

¹ Mi kima krimiir akamim Kraisiir, simiiramim hiriyyar daingwokwonanaei.

² Kima iikam nhirim om whiranki nitiyim simiirin igi haigi idwokaigi. Dimusi rani, biya iikam nhirim sima ti hiriinan siyuin siir bidi tirim. Sima bi ninokninkinim ti inkamim igi sima haigi idwokaigiyim yim paekwosim maigim Adi Komii siir om hiranki nitkim. Mi iya sima krimiir omaka nitiyim kima ninokninkin karamaeka. Ningaka.

³ Mi kima iki iikam nhirim maeyaua huuyokiyokaiya saiir hugripkikikaigiyim, simiirsiyin naingwoyimyok prasae kipi kin. Kima hir wara ninkin oni haninaka. Mi kima iki iikam nhirim iikam nhirkim nonkwobumbuninkin haiginiuwiyim simiirsiyin naingwoyimyok prasae kipi kin, kimar haini haninaka, ta hika.

⁴ Kima ha daingwo onkworinunani nonkwonani siyuin yio siyu biye rani. Mi kima nonkwonani, siyuin siir kipi haiburgik. Mi hai kipi prinanaeyam. Dimusi rani, kima ti hiriinan siyu biye iir tiri, krimiirin wi Adi Komii krimiir Wanin siya hidi.

⁵ Kima umir hoimgak haiyim kipi kigmair. Diminin kima haiyin kima hinina daingwo, yio ini mi owin. Dimusi rani, Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowa saeya hinina boinkika. Kara wi krimiir haiburgig rani. Mi krimiirin wi digumii haimriiyugig rani. Ningaka. Krimiirin wi karar mi kigiraowi.

⁶ Adi Komii siya ta hiriinan yaiya minam boinkikin, krma nwoki inokninkinim. Adi Komii siya ini krimaka kingiina nwowin. Mi krma iraka nwiraka kingiin dwo. Mi krma hinina boin,

Krimiirin Biyan Inkam Komii siya whinkinsiis haiginiugin. Mi krma siyu biyeyin iki iikam ima tiriyin krimiir, siirsiyin kipi nidid.

⁷ Mi kima iikamim biyanim simiiram ti swoki aingwoki. Krimiirin simar sibgu kigiraokim mi krimiirin sima Adi Komii siir yai miyik miyik imiirar boinmimauugim

kɪma dimɪn taemɪnɪm sɪma tɪrɪm mɪ siyɪuɪn sɪma sɪbgu apɪm Adi Komii siir yai aiir siiram tɪ swokɪ aɪngwokɪ. Mɪ wɪm kɪma tɪ siyɪu hɪriinanɪn sɪma tɪrɪn siirar timɪ ap.

⁸ Mɪ kɪma Kraisiir yaiya biya kɪma wakaeya saiir sɪbgu wakaeyokna ap. Dimusi rani, Jisis Kraisiya wɪ hɪriiyar nwoyokiyokii, iɪnokɪnokɪn siya wɪ wara kisina rani, yaeya nwowamɪn. Nɪngaka. Mɪ siir yaiya siya mɪ boɪnmamauuwa saeya wɪ wara kisina rani, yaeya, wɪ hɪriiyar mɪ okripkaigi.

⁹ Mɪ kɪma kɪmiir kwoɪnɪm kɪpi kiwaki, iki yaipai yaipaiyɪm iikam nɦɪrkɪm sɪm boɪniyɪm biya kɪma wakae karamae nwowɪm kɪmiir kwoɪn iɪmiir kiyaiyamɪn, yɪm sɪma mɪnam tɪrɪ, kɪma Adi Komii siir yai kɪbiya digɪumii saiir haigɪngigɪm. Mɪ iki dimɪn mɪiyɪk mɪiyɪkɪm Adi Komii siya tɪrɪm, kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪɪuwam. Yɪm mɪnam tɪrkɪm kɪma Adi Komii siir yai aiir nwokɪ wakaeyokna apɪm. Kɪma tɪra saiir hɪriinan. Mɪ tɪ yaiyɪm iki iikamɪm sɪma boɪnmamauuɪm naeni siyɪuɪn si, yɪm dimɪn komii rani. Mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn siir tɪriyɪm, yɪo Adi Komii siir yaiya saiir bɪ sɪbgu onkworɪnuwikɪn. Nɪngaka. Adi Komii siir naɪngwobumbuwa krɪmiirɪn wɪ saeyar whɪnkɪnsiis haigɪɪuwi, kɪma sɪbgu onkworɪnuwamɪn.

¹⁰ Jisis siya paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkɪnɪn siirɪn mɪnam naokɪn, kɪmiir nanmai-warkainam. Mɪ iikamɪm sɪma Moses siir yaiya saiir wakaeyoknaei mɪ wraisu hɪrii hɪriiyar nɪsomsom aokao nɪnkɪnɪmiiyaenanaei Adi Komii siir, ya hɪnɪnga, ta Jisis siya naonama paeyɪn hɪiniya nɪrɪonɪnkɪnɪn si wɪ dig di nwowi, sɪmiir dimɪn biyɪe biyɪeyɪm sɪmiir haiyopriɪndiyɪumiigiyɪm. Mɪ sɪma hɪrii hɪriiyar tɪrɪ mɪ ta Jisis Kraisiir mɪiya sɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪɪuwɪm wɪ dig nwo rani. Sɪmiir dimɪn biyɪeyɪm sɪmiir haiyopriɪndiyɪumiigiyɪm. Nɪngaka.

¹¹ Mɪ prismɪ biyan inkam komiiyɪn siya pɪ wraisu nɦɪeyɪm sɪm nɪsomsom aokaowɪm, pɪ sɪmiir haii. Mɪ siya tɪ nɦɪe iɪmiir haiiyɪn mɪ siya pa napnɪnopkainami Adi Komii siir maeyaua hɪuyokiyokaiya dimɪn whɪrɪm whɪrɪmɪnkɪ kimbu karam nwowa saiir hɪriir, maeyaua Adi Komii siyar nwowiya saiir. Mɪ siya tɪ nɦɪeyɪm pɪ hɪ idwo hɪr nini haigɪɪuwi, dimɪn biyɪeyɪm iikam ima tɪrɪm sɪmiirsi. Mɪ tɪ prismɪ biyan inkam komiiyɪn siya wraisu iɪmiirɪn pris inkam nɦɪrɪm sɪmiir hauugii, sɪma nani anagɪuwɪm, om komii siir yaba maeyaua sɪma nɪnanaknɪnkɪna saiir. Mɪ tɪ dimɪn Kraisiya tɪrɪn, yɪo ɪriipɪ hɪriinanairgɪn.

¹² Mɪ Jisis siya omɪn Juda iikam sɪma nwowiyɪn siir yaba hɪr naokɪn, maeyaua sɪma nɪnanaknɪnkɪna saiir. Mɪ siir nɦɪeya ha naokiɪnaiiniya mɪ iikam krɪmiir dimɪn biyɪe biyɪeyɪm saeyar yɪnaki. Mɪ krɪmiirɪn wɪ dimɪn whɪrkɪ kimbu karamae saeya nwokɪ owaigɪɪuɪm siya maeyau bwaekii idowɪiya hɪr naokɪn. Dimusi rani, wraisu sɪma naoni hanɪnaka, tasi siyar nao ɪskiyɪn. Mɪ siya siir pɪu aiirar nɪnkɪnɪmiiyaekɪn Adi Komii siirɪn.

¹³ Krɪma biyɪn iikamɪm sɪmiir yai iɪmiir kɪpi wakaeyokna yaiyɪm biya Adi Komii siya hauuwɪm, Mosesni. Krɪma Kraisiir yai iɪmiiram arar dɪnmiinɪnkɪn kripkai. Dimusi rani, tɪkɪ iikamɪm biya Moses siir yai aiir wakaeyokna apɪm, sɪma Kraisiir nikwowaisiigɪm. Mɪ siirɪn, sɪma yɪsomkiyɪtkaigi. Mɪ iikamɪm, krɪmiirɪn wɪ hɪriinan siyɪu biyɪe ɪirar mɪ tɪrɪ biya Kraisiir sɪma tɪra saiir hɪriinan. Yɪo tɪriigɪnɪn yɪo dimɪn komii rani.

¹⁴ Krɪma dimɪn taemɪnɪm biya Moseski si napɪm sɪmiirsi kɪpi nɪdid sɪmiir haiburgigsi. Kɪma dimɪn taemɪnɪm sɪmiirɪn haiburgig. Dimusi rani, tɪ nu ɪirɪn, krɪma om karamaeka krɪma nwoyokiyokiiyɪm. Mɪ om kɪbiyɪn Adi Komii siya dirɪraerarɪn mɦoɪiya krɪma nwoyokiyokiiyanɪn krɪma siiramar nwowi.

¹⁵ Mɪ krɪma iɪnokɪnokɪn maɪrgɪmaɪrga dwonanae. Mɪ Adi Komii siir inɪg ɪirar dokboɪn praprasnanae. Mɪ siir inɪgɪn siir timɪ boɪnmamauu iki iikam nɦɪrɪm sɪmiir. Dimusi rani, tɪ dimɪn komiiyɪn Kraisiyar tɪrɪn siirsi. Mɪ tɪ dimɪn hɪriinanɪm krɪma tɪriiyɪm krɪmar hauunaeyɪm yɪm inɪ wraisuɪm Adi Komii, krɪma nɪnkɪnɪmiiyaeyɪm inɪ sɪmiir hɪriinan ywowɪm.

¹⁶ Mɪ iɪnokɪnokɪn kɪma ɪrni nwɪrni whɪnkɪnsiisam daɪngwo. Yɪo tɪ hɪriinan siyɪu kɪbiyɪn yɪo inɪ nae kɪbi kɪbiyɪm iikamkɪm sɪm nɪnkɪnɪmiiyaeyɪm Adi Komii

mairgimairga siya nwowam ini simiir hiriinan ywowin.

¹⁷ Kima kamim yipiki kimiir bii nwowiyim mi kimiir kigriraowiyim simiir yai imiir sibgu wakaeyokna ap. Mi sima kimiir kigriraowi mi kimiir whinkinsiis haiginuwi. Mi mhoiya simiirin wi Adi Komii siya hidi siyuin sima kigriraowin siirsi. Mi kima simiir yai imiir sibgu wakaeyoknaei mi sima ta miya kimiir kigriraowiya saiirin wi nwoki sibgu kigriraowim. Mi kima simiir yai imiir wakaeyokna karam nwowi mi simiirin digumii haimriiyugigi mi sima ta mi airamn, wi maigrimairgakak nwo rani. Mi sima wi kimiir whinkinsiis rani, Krais siir yai imiir wakaeyokna apim kima tira saiir hiriinan.

¹⁸ Kima Adi Komii siiramn krimiir whinkinsiis haiginuwamin, hiri hiriyyar kwisboinanae. Dimusi rani, krima dimn biye whir bi tirbugin. Mi krima wi nididgak ha nwo rani. Inokinokn krima siyu miyikin, siirarar mirii ninkiyaenanaeikn.

¹⁹ Kara kimiirin dimusi boinwirwirkrpkai rani. Kara mnsi boinwirwiri, kima Adi Komii siiramn hoimgak kwisboinanae kariir whinkinsiis haiginuwamin, kimiir swokini kignakisasauum.

Kima Adi Komii siiram kwisboin iikam krimiir whinkinsiis haiginuwim.

²⁰ Adi Komiiyin yipikin iikam krimiir nwo haiginuwiyin hisranua Jisis siirin ie hiranki siyar hidninsiin idwokn. Mi siya ini omwaiyar swoki waiyain. Mi siirin siya yokmwın okwo haiginu, krimiir Biyan Inkam Komii nwowam. Inkamin sibsib kigriraowiyin siir hiriinan. Mi siirin siya nokmwın okwo haiginugin krimiir kigriraowam. Dimusi rani, biya siya bidiyar yaonamin. Mi siir nhieya bidiyar yaokinainiya krimiirsi, ya tariigina ya kitbmii boina biyana Adi Komii siya nimbingika ya saiir kirie haiginugika. Mi ta Adi Komii siir yaiya ya wi hiriyyar nwoyokiyokikaeyami inokinokn saeya wi siir kwoin iir kisina haigi rani. Ningaka.

²¹ Kara ha naingwowi Adi Komii siya dimn miyik miyikim wi kimiir nwoki hauuwim kimiir whinkinsiis haiginuwam. Mi krima wi digi digar niki owim dimn taeminim siya boinim krima tiram mi kara ha naingwowi Jisis Krais siir kirieni miya siya naingwowa kima miriia saiirin wi siya nwoki whinkinsiis haiginuwim. Mi krima Jisis Krais siir inig iirin inokinokn hiriyyar hainananae. Kaimwoka. Iriig.

Nikopkaigiyayai aeya.

²² Ti kariir akamim, kara kimiirin minam boinkikin, kima ta yaiya saiirin sibgu wakae ta yaiya kara kiiiram winkiya saeya yai priei rani. Ta yaiya kara winkiya ya kimiir kwoin imiir whinkinsiis haiginugika.

²³ Mi kara ha naingwowi kima whiekakarın dinokninkn, krimiir akam kibiyin Timoti, kam biyeyim sima siirin maeyaua hiuyokiyokaiya saiir hirankar nonkwo iuguskikin. Mi siya kariir oma tiriirin nimbiniisasauugiswo mi siirin wi kara pi yikunaniyin kimiir nini kignakiyamın.

²⁴ Kima iikamim kimiir kigriraowiyim mi iikamim naingwo tıbmii kın ikim kimiir wauranim kima simiir dokboinmamaır. Mi krimiir akamim nu Itali hiranim yipiki Krais siir yai aiir wakaeyokna apiyim, yim sima iriipi hiriinan kimiir mi okboinmamaıgikim.

²⁵ Adi Komii krimiir Wanin siir naingwobumbuwa ini kimakar nwowa. Iriig.

JEMS

Ta yokwowa Jisis siir nomousimin Jems nikiuwiyin siya winkika siir nomiiyauwim Judamiyim yipiki naingwo tibmiiyim Jisis siiram yipikim hinda tinda nwowim simiiram. Biya Jems siya hinina bi naingwokin Jisis siya Kraiskin. Nningaka. Mi nhirim yim hinina naingwokin, siya Jisis siya naowa saiir mhoiia naingwo tibmiiyikin Jisis siiram. Mi mhoiia siya iikamim naingwo tibmiiyim om komii Jerusalem hiranim simiir kigrirao. Mi Jems siya ta saiir winkyin mi krimiir naingwo tibmiiya Jisis siiram naingwo tibmiiya yi siyuin wadie krima sibgu owanin yo siir nnsiimaugin. Iriig.

Yokwowa Jems siya winkyia saeya

¹ Kara Jemskin, yipikin Adi Komii krimiir Wanin mi Biyan Inkam Komii Jisis Kraiskin sower mi nninga priimiriyan inkamkin. Kara ta yokwowa iikamim Isrel kimiirim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apiyim hinda tinda nwowim kimiiram winkika kimiir nokboin mamaigika. Iriig.

Diminim yipiki krimiir kwoin imiir kiyaiiyim krimiir whinkinsiis haiginuwam Adi Komii siiram sibgu wakaeyokna apam sima

² Ti kariir nomiiyauwim, iya ti dimin biyeyim nu tiranim kimiir kwoin imiir npiyaokii mi kima wi maigimaigira nwo karam kipi nwo.

³ Mi kima wi maigimaigira dwo. Dimusi rani, kima ina ninokninkinim ti dimin taeminim kimiir whinkinsiis haiginuwanim yim whoimoni rani mi ti dimin taeminim kima naingwo tibmii kinim mi kima wakaeyokna apiyim mi kimiirin sima whinkinsiis haiginuwi mi ti dimin biyeyim sima wi kimiir nikwowsii rani. Mi ta hiriinan saiirsika mi kimiir kwoinim wi kirie hiriayar nwokripkai mi Adi Komii siirim wi hiriayar sibgu wakaeyokna apim.

⁴ Mi kima kimiir mhi kwoinim kipi nimiiyu, kimiir kwoinim ti dimin hiriinanim simiiram ti kiwaki kimiir whinkinsiisam mi ta hiriinan saiirsika, kima wi siyuin iikamki sibgu mwrriiyim wi siir nwoki owim. Mi wi dimin taemin whiekakim Adi Komii siirim, wi simiir nwoki sibgu wakaeyokna apim. Iriig.

Inkamim kwoin miyikam whaowaeiyin siya Adi Komii siirim srii

⁵ Kimiir nhirim kimaka waraur nwowim sima dimin miyikim mi dimin biye ikim simiir sibgu ninomokninkin kamae nwowi, sima Adi Komii siirim srii mi siya simiirin wi ti simiir whindiraerari. Mi Adi Komii siya wa whinkinsiis haiginuwi sima ti dimin imiir ninokninkinamin. Mi siya hindara bi kintioae hauuwikin siir diminim mi iya sima siirim sriiyim dimin taeminim siya bi nikwao boinikin. Nningaka.

⁶ Mi yipiki Adi Komii siirim srii diminam sima hinina daingwo tibmii kin Adi Komii siya simiirin wa whinkinsiis haiginuwi diminin sima sriiyin siirin. Mi sima naingwo tibmii karam nwowi mi yim ini diminim hininki kaiyprimdpuwiyin ini siir hiriinan ywowa whi komii solwara hir mi sima ninokninkin tani Adi Komii simiirin wi diminar namisi tiri iyie? Wi tir tani.

⁷ Mi ti iikam hiriinanim yim ha kipi naingwo Adi Komii siya wi simiir whinkinsiis haiginuwi mi wi dimin taemin simiir hauwi. Nningaka.

⁸ Dimusi rani, simiir kwoinim pi naingwo isiiskim mi sima kwoinim whowisa nwokin mi sima dimin whirki whiruwam bi naingwo tibmii kingim. Nningaka. Iriig.

Iikamim digworaekwoki naokingugu nankaiyim mi iikam paeprikab ikim simiir yaiga

⁹ Yipiki krimiir nomiiyauwim simaka nwowim iikam paeprikabim sima maigimaigar dwo. Dimusi rani, simiirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei. Mi simiir inigim wi Adi Komii siya hainanprapas haiginuwi.

10 Yipiki krimiir nomiiyauim digworaekwoki naokingugunankaiyim sima ti digworaekwo imiirim kipi maingimairga. Dimusi rani, mhoiia sima wi simbi naonami, kipa swokiiya ti priei nwo karam nwowiya saair hiriinan. Mi ti simiir digworaekwowim yim wi tirar niyopgringigigi.

11 Mi nugakin kip saeya bimbuiwi bi nwowiyakwokika mi bie siya pi whwoki mi ta kip kibiya pa waiwiski mipa houginami. Mi inkamin siir digworaekwo imiiramar nanmainonkwokripkaiiyin, yio ti siyiu hiriinan kaimwowin kipki waiwisiiyin ini siir hiriinan ywowin mi siya wa naonami. Mi krima krimiir digworaekwo imiirim kipi naingwokwonanaei sima whinkinsiis haiginuwam krimiirin, wadie krima sibgu owam. Adi Komii sasairgin krimiir whinkinsiis haiginuwanin. Iriig.

Kima kimasiiyar mintiraona ti dimin taeminim, kimiirin wi sim pi kinankiuwisi

12 Mi yipiki kirie hiriirar nwowi, iya dimin bibiyeki simiir kinankiuwi mi sima wi maingimairga dwo. Dimusi rani, dimin biyeyim sima bidi ikwowaisiigiyim. Mi ta hiriinana sairsika, Adi Komii siya simiir kwoin imiir tirki, sima siir kwoinan nwowam mi sima wi saika nwoki sibgu owim. Biya Adi Komii siya hinina boinkin. Yipiki siirim naingwokwonanaei mi sima wi saika nwoyokiyokikaeyami.

13 Mi iya dimin whirki inkam nwirni kwoin nipiyaokii mi siya dimin biyie ha tiri mi siya wi ha kipi boin, Adi Komii siya kiyaiigin siir kwoinin siyiu biyie tiram. Nningaka. Adi Komii siya inkam nwirni kwoin bi swoki kiyaiigin dimin biyie tiramin. Yio hiriinanin Adi Komii siir kwoinin saeya bi kiyaiigin mi siya krimiirin wi dimin biyie ha tir tani. Nningaka.

14 Mi dimin biyie biyeyim yipiki irira nwoniraki naingwowiyim, sima kiyaii simiir kwoin imiirin mi sima dimin biyie ha tiri, inkamin diminin wraisuam kiyauhaigingigiyin siya nakaiyam ini siir hiriinan ywowin.

15 Mi krima krimiir kwoinki naingwowiyim simiirarar napi nim wipi kigugu iuguskii. Mi krima dimin biyie imiirarar tiri nim wi pi naowi.

16 Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, kara kimiirin niksise rani. Mi kima tiri, wim wi pi naowi. Kima daingwo omok!

17 Dimin taemin miyik miyikim krima haiwiniyim yim Adi Komii sasair hauugikim. Adi Komii siyar nonkwokwokikim bie bwan mi nauun ikim. Mi yim tiriiginim ini hindara napiyokwii irkakim mi aknain minim, simar kisisaena oyokiyokwii paiidao priei haruwa priei haruwa nwowamin mi mipi nii aeya niti mi krimiirin pi haini haiburgigi. Mi yio Adi Komiiyin ti hiriinan tani. Nningaka. Bi kisisaenaekin siya krimiir haiburgigamin. Nningaka. Siya dimin miyikim simiirarar tirikin siya dimin biyie wara bi tirikin.

18 Mi ta hiriinan sairsika siya wi siir kwoinkar asi naingwo tiri krimiirin mi krima wi siir yinisimar nwowi. Dimusi rani, siir yai kibi kibiym yipiki siya nanaaknkii haiginuwim simiirsi, tabnidnan, simiir nhirim biyiyin pi sima higu mi nhirim yimbiya mi higi mi Adi Komii siir kwoinin yio ini iripi hiriinanar mi owin krimiir iikam nhirim Adi Komii siir wakaeyokna apiyim yim ini hiriinan ywowim iikamim omom omomanim simiir nhirim mi mhoiia nhirim yimbi haninggin mi wakaeyokna api siir yai imiirin. Iriig.

Mi yayim kima wakaeyim kima simiirin wakaeyokna ap

19 Ti nomiiyauim naingwo tibmii kaniyim kima ti dimin taemin imiirin dinomokninkin. Mi iikam kima irira nwonwira kimiir winim amira dwo ti dimin taeminim simiir wakaeyam mi ta hiriinan sairsika mhoiia kima boini mi kima wi io nwoisauu rani, iikam nhirim simakan mi simiirin wa mi okwao boin tani. Nningaka.

20 Mi ti hiriinan dimin taeminim yim wi iikam sima whinkinsiis haiginu rani, sima wakaeyokna apam dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim krima wakaeyokna apam mi nhirmi nisiimauuwam.

²¹ Mi ta hiriinan saiirsika kima dimin biyie biyieyim kimiir kwoinawu nwokaiiyim yipiki kimiir tiriyim dimin biyie imiir wakaeyokna apam simiirin digiumii ti haimriyugig. Mi kima yaiya yipiki biya Adi Komii siya kinirkaimauuwa saiirara wakaeyokna apamar daingwo. Mi tariigina kimiir kwoinbud imiirin wi saeya whinkinsiis haiginuwi inokiiinokin Adi Komii saika nwoyokiyokikaeyamim.

²² Mi kima, kima kimar kipi swoki iksisaena hininin Adi Komii siir yai aiirarar mi wakaei ya ini digar mi owa. Nningaka. Kima hindara wakaeyokna apiski. Mi ta hiriinan saiirsika kimiirin wi saeya nwoki whinkinsiis haiginuwim.

²³ Iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiirara wakaeyim mi simiir wakaeyokna ap karamae nwowim yim ini inkamin yipiki siir aknain aiir kigiyin opnaini hinin siya kipiipii nwo rani, ini siir hiriinan ywowim.

²⁴ Mi mhoiia siya pi ha namkii mipi kimiminki rani, pa swoki kwanaingwo owouugii siya panin panina kigin siya siyarin. Mi ti hiriinan siyu kaimwowin iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyim mi simiir wakaeyokna ap karamae nwowiyim yim ini ti inkamin yipiki siir whwonkamim tainakiyanan nwowiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi sima wi simiiram kiwaki rani, ti dimin biyieyim simiir haiburgigim mi siyu miyikim simiir napim.

²⁵ Mi yipiki Adi Komii siir yai kibiyim biya kamim sim wankiyim Yokwo Komii saiir simiir simiira mwainanaeyim yim ini ti inkamin siir aknaina saiir saiira kaonanaeyin ini siir hiriinan ywowin mi ti yaiyim simiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi ti dimin biyie biyieyim simiir haiburgigim. Mi mhoiia sima simiir naingwowi mi simiir naingwo owouu karama nwowi mi simiirin hiriinan tiri mi Adi Komii siya wi simiir nokboinmamaair haiginuwi.

²⁶ Mi nwirki ha boini siya Adi Komii siir siyu iir napi mi yai bibiyie whiekakim ha boini mi yo ti inkamin yo niksisaeyaki waiwiigin. Yo siyuuin Adi Komii krimiir Wanin siiram wakaeyokna apiyin siir kiyipsibgi haiginugin mi siya bi sibgu aingwo omokin.

²⁷ Krimiir Adi Komiiyin siya krimiiramim minam naingwowi krima wadie sibgu owim. Siya krimiirin ti hinina boinkikin, wig igabieyim mi yinisisimim yipiki ad yopii karamaeyim simiir whinkinsiis haiginu mi hkar timi hai mi yaiyim simiirin siyu biyieni kipi nwo. Iriig.

2

Krma iikam whiekakim simiiramim hiriinankinar daingwokwo irkak

¹ Ti kariir nomiyauim, kima krimiir Biyan Inkam Komiiyin kirie komiigakin Jisis Kraissaiir wakaeyokna apiyokiyokii. Kima iki siyupai siyupai nhirim sim nisisimauuwi iikam imiirin, yo siyu miyik rani. Tiki hiriinan siyuuin Jisis siya boinin yo siir siyu ieya rani. Nningaka.

² Mi inkam nwiso sowa nitswowi maeyaua Adi Komii siir inig hainaniya saiiram mi nwirin yuis miyik iinani mi nwirin paeprikabgin yo yuis biyie iinani maeyaua kira nidwokaiya saiir hiriirin

³ mi kira ti inkamin yipikin yuis miyik niinaniyin siir boin wini kira ta bigibiiyan ipiia saiir didwokai mi kira inkam paeprikabin yuis biyie niinaniyin siir boinkii, ni kira pi nu nninga didwo.

⁴ Mi yo ti hiriinan siyuuin kira tirkiyin yo siyu biyiekibiyie iirar tirkin. Mi kira iikam imiirin idain piu aiirarar kipi hid hinin yo ti biyiekin mi yo ti miyikin.

⁵ Ti kariir nomiyauim kara naingwokwonanaeyim, kima ti diminim simiir wakaeki. Adi Komii siya bidi yimbinin iikamim yipikim dimin karamaeyim siir wakaeyokna apim, sima nonkwowim siir digworaekwowim. Biya siya ha boinkin ti iikamim wi siya nanmaiwarkinaei yipiki siiram naingwokwonanaeyim simiirin wi siya nanmaiwarkinaei mi sima wi saika nwoki sibgu oyokiyokwiiigiyamim.

⁶ Mi kima ti iikam paeprikabim yipiki digworaekwo karamaeyim hik simiir hau-uwu. Dimusi rani, kima simiirin siyiu miyik bi tirkim. Mi kima iikamim digworaekwokakim simiir inig imiir dimusi hainankim. Yim sima kimiirin siyiu miyik bi tirkim. Nningaka. Yimbi siyiu biyie whir kimiiram swoki tiri, kimiir kiyopsibgiyim mi kimiirin pa kiyitnimnir hainami, maeyaua yai hidiya saiirim.

⁷ Wim kima Kraisiir inig kibi iirar niki baptaisim mi tariinanin ini ti iikam kaimwowim simar swoki kwikbumbu boinin yai biyie Kraisiir inig kibi iirin. Mi yio ti hiriinan siyiuin yio miyik rani, ti iikamim digworaekwoki naokingugunankaiyim simiir inig imiir hainanim. Mi kima ti hiriinan dimuam tirkim, ha?

⁸ Mi kima yayim biya Adi Komii siya win boinkiyim simiir wakaeyokna api mi kima iikam nhirim simiiram naingwokwonanaei kimamar naingwokwonanaeiya saiir hiriinan mi ti hiriinan siyiuin kima tirin yio siyiu miyikimiyik ieyairgin.

⁹ Mi kima iikam imiir ninikibiri yapayapa nwowamin mi kima nhir imiirim naingwowi mi nhirim kima simiiram naingwo rani yio ti hiriinan siyiuin yio miyik rani. Adi Komii siir yai kibiya saeya hinina nisiimauuga yio kima Adi Komii siir yai imiir haipridkikaii.

¹⁰ Ti iikamim yipiki Adi Komii siir siyiu komiyyin siir yai kwirni ninikripi yim ini iikamim yipiki siyiu hoimgak imiirar ninikripim ini simiir hiriinan ywowim. Mi Adi Komii siya simiirin wi hiriinan saiirsi hidi.

¹¹ Bidi bidiniyarin Adi Komii siya hinina boinkin, hi kipi nanai mi iikam nhirmi kipi mi isomsom aokao mi inkamin yipikin hi nanai karamae nwowin mi siya inkam nwirni nisomaowi mi yio tari Adi Komii siir yai aair bi wakaeyoknakim mi yio ini iikamim Adi Komii siir yaimwokiyaimwowa saiir wakaeyokna ap karamae nwowim ini simiir hiriinan ywowim.

¹² Mi hiriinanki niuwi kima dimin miyikmiyik imiirara boin mi dimin miyikmiyik imiirara timi tir. Dimusi rani, mhoiyya Adi Komii siya kimiir naingwowarkanaei mi ta hiriinan saiirsika siya krimiirin wi saiirsi hidi, yipiki rirmiyya krimiir nwowaiginuwim ti yayim biya siya hauuwim iikam krimiir dimin biyie imiir haiburgigim.

¹³ Iikamim yipiki naingwobumbu nhirmi nisiimauu karamae nwowim mi Adi Komii siya iriipi hiriinan wi naingwobumbu kimiir mi nisiimauu rani. Nningaka. Mi hiriinan saiirsika iikam nhirim simiirsi daingwoyimiyyok. Mi kira hiriinan tiri, Adi Komii siya kiriirin wi mi onkwoninwomwirninkin tani. Dimusi rani, kiriir mai biyie imiirsika. Iriig.

Adi Komii siirim daingwo tibmii mai miyik miriyyim

¹⁴ Ti kariir nomiiyauim mi inkam nwirin siya hinina boini kara Adi Komii siir yai imiiram naingwo tibmii. Ti diminim siya tirim, yim hinina nisiimauuwi yim kaimwo rani. Mi takina siirin wi panina whinkinsiis haiginuwu. Mi ti diminim siya naingwo tibmiyyim siirin wi whindiriraerar haiginu rani mi Adi Komii siya wi siir nanmaiwarkaina rani.

¹⁵ Mi kiriir isidin siir wig biyie kam biyie nwirki naemin karamaeki niuwi mi kiriiram niti mi kira simiirin wi panina tiri?

¹⁶ Mi kira naemin diminim simiirin wa hauuwi, iyie? Wi hauu rani. Mi kira simiirin wi hiriyyar boinki kima dam mi wadieya tini owou. Mi kimiir puim pi wadieyar nwowi mi kimiir mhiyyim pa kinugi. Mi kira simiir naemin dimin bi swoki hauugikin. Mi sima wi wadieyar nwowi? Nningakinngaka. Sima wi wadie nwo rani, sima wi hkar haii.

¹⁷ Siyiuin krimiir mhi kwoinkin naingwo tibmiyyim Adi Komii siiram yio ini siir hiriinan ywowin. Mi krima krimiir kwoin imiiramar naingwowi mi mai miyik sibgu mirii karamae nwowi mi krima wi naingwo tibmii kin tani. Nningaka.

¹⁸ Mi inkamin ti hinina boini, inkamin Adi Komii siir yai imiiram arar naingwo tibmii kin iski mi mai kibi imiirarar kipi mirii. Mi inkamin mai miyik mirii mi siir naingwo tibmiyya kirie nwo karamae nwowi mi Adi Komii siya ha boini sowa nwisairarin inkam

wadiekinairgo mi ya tariigin a ya kaimwo rani. Mi an kara ha boini, inkam nwirin siya mi miyik bi mariigin mi siya kariirin wi panina nsiimauwi siya Adi Komii siirin naingwo tibmiikin, siya wi dig nwo rani. Kara siirin wi hinina nsiimauwi, kara Adi Komii siirin naingwo tibmiigin ta mi miyika kara miriia sairin.

¹⁹ Kira yipikin hinina naingwo tibmiyim Adi Komiiyin nwiruwairgin inokinokin omwai waiyayokiyokiiyin. Kira wadieyar sibgu aingwo tibmiigin mi yo wi dig nwo rani. Yiu biyeyim yim ina mi inokninkinim Adi Komii omwai waiyayokiyokiiyin nwiruwairgin. Mi sima nididgak bidi ywowim mi Adi Komii siir bidi mi wakaeyokna apim? Nngaka.

²⁰ Kima ikam habwhaowaenankim. Kimiirin pi kara nsiimauwi, kima hinina boini kima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apikim mi mi miyik miriikim mi ti diminim kima wakaeyokna apim kimiirin wi sima whindiriraerar haiginu rani, Adi Komii saika nwowim ta hiriinana sair daingwoki.

²¹ Biya Isrel Krimiir brougaeyin Ebrahim siya omwaiya niki waiyain, siya siir yinisim yinkamiyinin Aisak siirin ha nikiunamin mi pariiparii siir nisom aowam Adi Komii siir nankin imiiaekiyim. Siya mi miyik imiir mariigin hinina nsiimauwim siya Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim mi Adi Komii siya wi hinina boini, siya inkam miyikin ha sibgu aingwo tibmiikin siiram.

²² Kima ina ninokninkinim? Ti diminim yipiki siya naingwo tibmiyim sima whindiriraerar haiginugin mi miyik siya miriim. Ti diminim yipiki siya tirim simar nsiimauugin siya Adi Komii siirin sibgu aingwo tibmiikin.

²³ Yaiyim yipiki biya Adi Komii siya boinkiyim bidi yimbiamim, ti yaiyim sima hinina boinkim ti inkamin Ebrahim siya Adi Komii siir yai imiir wakaeyin mi siya ina yaingwo tibmiikin ti yai imiram. Mi ta hiriinan sairsika Adi Komii siya siirin dimin whirkin kimbu karam asi boinkin mi siya Adi Komii siirin sibgu aingwo tibmiigin. Mi ta hiriinan sairsika, Adi Komii siya asi boinkin Ebrahim siya siir nomiiyaugin.

²⁴ Adi Komii siya siirin dimin taeminim siir mhi kwoinawu hir nwokaiyim simiirarar bi kigin mi siirin ha bi dapkin siya inkam miyikin. Nngaka. Siya sowiirin whisairar kigin, siir naingwo tibmi aeya siir kwoin aeya mi miya siya mirii aeya. Dimusi rani, ta hiriinan sairsi dapkin Adi Komii siya siirin, dimin whirki kimbu karamae.

²⁵ Biya igwira, hi nanaei wiga Rehap Saeya haigiprakaika inkam nwiso Josua siya nikropkiyo kanau kaonakiyam mi sowiirin saeyar sibgu kigrirao mi saeya sowiirin yaeya siyu whira yikropki. Mi saeya dimin miyik imiirar tirka mi ta hiriinan sairsika Adi Komii siya sairin wig miyik asi dapka mi saeya siirar sibgu wakaeyokna apka.

²⁶ Mi iriipi hiriinan, inkamin yipiki Adi Komii siirin naingwo tibmiyim mi mi miyik bi mariigin, ti diminim siya naingwo tibmiyim ini nngaka ywowim, ini inkamin naonamin siir hiriinan ywowin mi siir naeyuin siir piuis biye aair bidi haiburgigin. Mi ta siir piuis nnga ini sasa hirar wokinaimimikiya. Iriig.

3

Dimin taeminim ikam krima tiriyim krima sibgu mintirao.

¹ Ti kariir nomiiyauim, kima wi whiekakar nwo rani, Adi Komii siir yai aair nowom-warkaiyuwamim. Dimusi rani, kima ina ninokninkinim mhoiia Adi Komii siya krimiirin wa hidi ikamim yipiki siir yai imiir nanaakninki haiginuwim, siya krimiirin wi yapayapa hidi. Mi ti ikam nngam siya simiir hidi mi wi kimmiiwao kintani.

² Mi krima whiekakar dimin bibiye bidiyar tirim, dimin taemin krima tiram naingwo karam nwowim simiirin. Inkam nwirki yipiki yai bibiye boin karamae nwowi siyairgin inkam miyikin dimin whirki kimbu karamae nwowin mi siya ina ninokninkinin siya siir kwoin aeya sibgu owam.

³ Mi iikam krīma uridin pi hos siir yai iir nomboruwi mi siirin pa kiyiriru diriraerari dimin taeminim krīma diriraerarim tirim simiirin. Mi krīma uridin mirmii kwira kiyikpitkii mi hosin pi warar mi inkin apiriyugi.

⁴ Mi krīma siyaii komii komiiyim whii komii solwara hir nakiiyim simiir daingwoki. Ti siyaiiyim sima prasae prasae rani mi simiirin pi opudga mi hughainami mi inkamin ta siyaii aiir nindaokiyim pi ti idisim iirar nonkwo wrieki mi ta siyaiiya pi ti inkamin siya namam naingwowa maeyaua pi hiriyyar nami, paeyin yab nakiiniyyin inkamaka nakiikindimdiyumainiyyin siir hiriinan ywowin, ti inkamin hinda nakiiyam yaingwo mi ti paeyin pi hiriyyar mi akiyami.

⁵ Mi kwiriyae ya iriipi hiriinan, ini uridsimin hosni nomboruin mi idisimin siyaii aiir nindaowi ikin, ini sowiir hiriinan ywowa. Mi kwiriyae ya dimin komii rani, ya ini yainau nwokaiya dimin kirie kirieyim pi saeya mi kinkikinaei mi piu irkaka saiirin pi saeya mi kigriraowi. Mi ta hiriinana saiir daingwoki. Parid simin pi siyar nuginkikinaei mi niimau mie komiiki windi pi siyar nuginis iuguskii.

⁶ Mi kwiriyae ya miyik rani, ya ini paenan ywowa. Mi ya ini krimiir mwo bopwo nwokaiya ini saeyar ywo iskiya mi dimin taemin bibiyeyim nu tiranim pi simiirar wakaeyokna diriraerari. Mi saeya ini paeya digworaekwo whiekakim sim nugisiniya saiir hiriinan ywowa; mi kwiriyae saeya pi Setan siir siyu bibiyeyim simiirar mi wakaeyokna diriraerari mi digworaekwo whiekak ikim mi iikam ima krimiirin wi saeya nonkwobumbu ninkin haiginiwi.

⁷ Mi niimauan wraisum mi ipiyin ikim mi wraisupai wraisupaiyim opnau nwomai ikim yimbi inkamin simiir nonkwo imiyyaeiyin pi siir yai aiirar mi wakaeyoknaei mi ti dimin taemin whiekakim simiir kouin ini inkam ieya ywo iskiyin.

⁸ Mi diminin whirki whiruakin inkamki kigrirao karamae nwowiyin, ya yai biyie sasairga. Siya saiir kintimdinuwim wi dig nwo rani. Niingakiniingaka. Mi saeya ya saiir kwoinairga naingwo priiboininisami. Mi ya ini mipug biyeyin iikam piyin ini siir hiriinan ywowin.

⁹ Mi iikam krīma Adi Komii siir inig iirin pi ta kwiriyae aeyar mi hainani mi yai bibiyie iikam nhirmi pi saeya swoki boini, yipiki krimiirin biya Adi Komii siyar nonkwokwokiym siir kwoinkar.

¹⁰ Kwiriyae kwiruwairga, iikam krīma boiniya yai miyik miyikim mi yai bibiyie. Mi ti kariir nomiiyauim, ti dimin taemin bibiyeyim krīma tiriyim mi yim wi kipi swoki tirmimin.

¹¹ Mi op biyieya kausriiya mi op miyik aka sowa ie whiruwanki niti mi sowa wi panin panina nwowi, ha? Mi sowa wi ie whiruwanki sowki it rani. Niingaka.

¹² Mi am saeya tabnid bi budika mi tab siya iriipi hiriinan am bi mi budikin. Mi iriipi hiriinan op miyika ieyin op biyieya kwoin kausriiya saeya nwomaiyyin siir hiranki bi swoki imbinika. Mi nim krīma iikamim iriipi hiriinan, yai bibiyie mi yai miyik miyik ikim yim wi yai kwiruwa wi saiir hiriranki nitswo rani. Iriig.

Ninokninkin miyika Adi Komii siya hauugika

¹³ Mi iikam kimiir inkam nwirin siya biyyin wi siyu biyie mi siyu miyik sowiirar ti inokninkin, ha? Mi ta hiriinan saiirsika mi ti hiriinan inkamin siya nisiimauwi krimiirin ti dimin taeminim simiir siyumwokisiyumwowin siya tiram naingwokwowim mi siya wi higak nwo rani mi yi siya hiriinanki niuwi, siya siyuin iikam nhirmiyam naingwokwonanaeyin mi ha naingwo tibmii apiyin Adi Komii siiram siir dapiski.

¹⁴ Mi kira kwoin bibiyie naingwowi mi io whwonkam iikam nhirmi nanaowi mi kira ha naingwowi iikam nhirim simiir whwonkam ida inkam miyikin ini karar ywowin mi mhoiia kira ha kipi naingwo kirairgin inkam miyikin mi dimin taemin whiekakim kirar

sibgu inomokninkin iski. Mi kira hiriinan kwoin iir naingwowi mi kira pi niksisaе mi Adi Komii siir yai kibi kibi imaka nantamyiriyiri.

¹⁵ Mi ti dimin taemin hiriinanim yim Adi Komii siir hiran tani, yim inkamim nu tiranim simiirairgim, biigibiyin simiirin yio Setan siya kinkikinakin mi iikamim nu tiranim sima ini simiirar kigna diriraerarim.

¹⁶ Mi kima kwoin bibiyie naingwowi mi io whwonkam nanaowi iikam nhirmi mi kima minam warar naingwowi, iikamim simiir bopwoniya kou kimar ywowim mi kima, kima kimar ninii nansaonaei mi kima wi dimin bibiyie whiekakim simiirar tiri.

¹⁷ Mi iikamim sima kwoin miyikin Adi Komii krimiir Wanin siya hauugiyin siirar wakaeyokna api mi sima biyiyin wi dimin miyik miyik imiirar tiri, ie miyikin sinwhrie karamaeyin siir hiriinan. Mi sima biigibiyin wi tiki dimin hininim simaka tiri: Mi sima wi iripa nongwomamair aei mi sima wi irni nwirni yayyar wakaeyoknaei mi simiir kwoinim wa kisina haigi mi sima iikam nhirmisi wa naingwobumbuwi mi wi simiirar mi whinkinsiis haiginuwi mi wi dimin taemin miyik miyik imiirara tiri. Mi sima iikamim hinda tindanim simiirin wi hiriinan siyau miyikinar tirswowi mi sima wi iikamim yaibwowai nwowiyim simiir hiriinan nwo rani.

¹⁸ Mi iikamim yipiki irni nwirni whinkinsiis haiginuwi mi sima iripa nongwomamair aei mi yim ini iikamim yipiki paenid ninkiniyim simiir hiriinan ywowim. Tikinim yipiki ti hiriinan siyau iir tirim yim iikamim simiir kwoin imiir kiyai siyau miyik miyik imiir napam mi yim sima ini paenidim nikii whakiyim ini simiir hiriinan ywowim. Iriig.

4

Iikamim yipiki ti nuan dimin biyie biyeyim simiir wakaeyokna apim yim Adi Komii siir sau omomkim

¹ Piki hinin dimin bibiyie ikim iikam kimiir hopswoiwowiyim yaii kima kima niniiyam? Kimiir kwoin imar naingwokiiyim mipa tiri diminin kwoin ieya naingwowin mi kima kima yayiminim pa ninii.

² Ti dimininim kira haiyim naingwowin mi kira simiirin pi hai karamae ywo mi kiriir kwoinin inkam nisom aowam pa naingwowi simiir haiyim. Mi kiriir kwoinin diminin kira hai karamae nwowin pi siirimar naingwokwonanaei mi kira yai pa ninkinwaomwarki boininaei mi yaii pa ninii. Kira wi ti dimin imiir hai rani. Dimusi rani, kira Adi Komii siir bi sriigin ti dimin imiirimin.

³ Mi mhoyiya iya kira Adi Komii siirim srii dimininim mi kira simiir bi haigin. Dimusi rani, kiriir kwoinin miyik rani mi ta hiriinan saiirsika, kiriir kwoinin dimin haiyaramar naingwowi mi kira kiriir kwoin biyie wakaeyokna apim mi dimin biyie imiirar nwoki tirim.

⁴ Kima yipiki iikam biyeyim digumii Adi Komii siir haimriiyugigim. Takana ya ini wiga saiir kam iir haiburgika mi kam nwiram nama ini saiir hiriinan ywowa. Kima ini dimin biyeyim nuanim simiiram yaingwokwonanaeyim. Mi ti hiriinana kima ini Adi Komii siir sau omomnan ywowim. Kima ina ninokninkinim? Yipiki iikamkim nuan dimin taeminim simiirim naingwowim, yim ini Adi Komii siir sau omomnan ywowim.

⁵ Kima hinina naingwowi ta Adi Komii siir yayia biya kam nhirim sima winkiya yokwoni saeya whisariya priboini, ha? Sima hinina boinkim, ti Adi Komii siir naeyuin ti krimiir tir nwokaiyin siya krimiiramim minam naingwowi, krima siir siyau iirarar napim.

⁶ Mi krimiirin wi Adi Komii siya whinkinsiis haiginuwi ti dimin taemin biyeyim simiirsi simiir nikwowaisiiyim. Mi ti yayim Yokwo saiir tir nwokaiyim sima hinina boinkim, Adi Komii siya wi digumii iikamim inig komiikakim iikam nhirmi haiburim wi simiir haimriiyuwi. Mi siya iikamim yipiki ha naingwowyim sima inig karamaekim mi simam naingwona karam nwowiyim mi ha boiniyim Adi Komii sasairgin inig komiigakin siya simiir whindiriraerarin.

⁷ Mi kima iikamim kimama kipi naingwona mi yio haningɔ niuwi kima Adi Komii krimiir Wanin siirara wakaeyokna ap iski. Mi iya Setan siya kimiir kwoin imiir kiyaii mi kima wa sibgu okworinuwi mi kima digumii wi siyu biye imiir haimriiyuwi mi ta hiriinan sairsika, Setan siya kimiirin wa haiburgigi mi wa nami.

⁸ Kima Adi Komii siir wakaeyokna apamar daingwo iski mi siya wi kimiir kingina nwowi mi kimiirin wi siya kigiraowi. Kima yipiki iikam biyeyim yai ara nhinkiniyim kimiir siyu biyeyim digumii simiir haimriiyugig biya kima tirim! Kwoin biye kima naingwowim simiir haiburgig! Kima dimin biyeyim kima tirim simiirsi daingwoyimiyok mi kimiir kwoinim rirmiya dwo, iikamim simiir inaim hisokiyim mi wadie ha nwokiyim simiir hiriinan.

⁹ Kima iikamim wi maigimaiga nwo rani, iya kima dimin biye biyeyim kima tirim simiiram naingwowi mi kima kimiir maigimaiga wi sair haiburgigi mi kima wa noui. Kima wa haigingigi kimiir kwoinim digumii, iya kima wadie nwowa mi biye nwo aka.

¹⁰ Kima iikamim ti idid mi dimin biyeyim kima tirim simiirsi daingwoyimiyok Adi Komii siir whwonkam ida mi Adi Komii siya kimiirin wi wadie nwowi mi kimiir inigin wi siyar hainani. Iriig.

Kima kimiir nomiyau imiir kipi hid

¹¹ Ti kariir nomiyauim, kima irni nwirni kipi hid mi niksise yai kipi boin. Nningaka. Yipiki iikamim siir nomiyau imiir hidi mi siir nokwao boini, yio Adi Komii siir siyu komii siir yai imiir haimriiyugim. Ti diminim yipiki siya tirim yim ini siya boinan ywowim, siir yayim ini kougikou mi ini wadie ywowim. Mi ini Adi Komii siir igso aiir yokwokairina. Mi kima hiriinan tiri kima Adi Komii siir siyu komii siir yai imiir bi wakaeyokna apikim. Mi kima pi hinina boini, kimiir yayim ini Adi Komii siir yai imiir haiburim.

¹² Adi Komii sasar winkin ti siir siyu komiini yayim Yokwo Komii sairin. Adi Komii sasar hid iikamim mi wi siyar whindiriraerar haiginuwi krimiirin o wi siyar tiowi krimiirin mi siyar mi tirki krima naowamin. Kira ha naingwokwowi kira adi komiigin mi ta hiriinan sairsi hidi kiriir nomiyau imiirin, aniya? Kira ini paeprikab inkam ywowin. Iriig.

Kima diminim Adi Komii siya naingwowim kima tiram simiirim daingwo

¹³ Ta yayia kara boinkiya sair wakaeki, kima iikamim yipiki hinina boinim, panao mi waka, kira pi hinda nami mi biewi pi whira nin owouwi, kiriir digworaekwo whiekakim inkam nhrkim sainim mi kira pi umir simiirsi haiyim, yio miyik rani, kira hiriinan yai boini.

¹⁴ Kira ninokninkin tani dimu diminkin mhoiya nimbiam, kira wi omwaiya waiyai iyie wi omwai waiya rani? Kira ninokninkin tani. Krima iikamim ini paowiinan ywowim saeya ha hiigiya mpa swoki whaowaeki saeya ii priei bi hiiga mi nim krima ini hiriinan ywowim.

¹⁵ Kima hinina kipi boin mi yio hiningin kima hinina ti boin Adi Komii siya hinina naingwowi krima omwai waiyam, krima ti diminin siir ti tir iyie i diminin si ti tir.

¹⁶ Kima ti iikamim tariinanin hiriinan boin tani mi kima kamim inig komiigakim simiir hiriinan diriraerari mi kima wa boini, krima miyim krimiir kirieni mirii wi digar nwowi. Ti siyuin kimamar naingwonaeyim hinin, kima iikam inigakim yio ti hiriinanin siyu miyik rani.

¹⁷ Mi ti hiriinan sairsika iikamim yipiki hinina ninokninkinim piki hinin diminkin miyikin mi sima siir tir karamae nwowi mi sima dimin biye tirkim. Iriig.

5

Iikamim umirki naokingugunankaiyim simiir yaiga

¹ Mi kima iikamim umirki naokingugunankaiyim iya maingimairga kima nwowana priei nwo rani. Mi saiir mhoiiyarin hik komii komiiyim wi kimiir naninkiniuni mi kima wi ninouninki prasae kin tani.

² Mi kimiir digworaekwo miiyik miiyikim wi biyie namwoiuiwi. Mi kimiir yuis miiyik miiyikim yim wi kikom minki topkrimkripi mi wi miiyik namwo iuu rani.

³ Mi kimiir gol, silva, umir, minim yim wi aigak nwokiyami. Mi iikam nhirim sima kimiir umir aigakim simiir kigi mi sima wi ha boini, sima umir hiri hiri dimusi haingiriyu haigimimirkim, ha? Mi sima siyu biyie tirkim. Mi iya sima hiriinan boini mi kira wi kiriir umir imiirsi nididi. Mi iya digiyana Jisis siya niti ni wi paesi kira nididiya wi saiir hiriinan nididi. Mi ti hiriinan digworaekwowim yim miiyak rani.

⁴ Mi biya kira iikamim kiriir numir aiir mriiyim, kira simiir umirim haimeiyarar hauugin. Mi kira ti simiir umirim hriiyar biri hauu swokikin mi haimeiyin ini kirar tauae hai naowidim mi Adi Komii siya bdiyar kigiyin umir haimeiyin kira tauae hainaowid iirin. Mi Adi Komii siya bdi wakaekiyin kiriir miyan kamim sima boinim, kira simiir umirim biri hauu digim. Mi Adi Komii siya kirie komiigi komiigakin. Mi kira siirsi nidid rani, aniya?

⁵ Mi tariinanin kira ini wadieyar nwowin mi nae miiyik miiyikim ini simiirar naeyin mi dimin taeminim kiriir kwoinki naingwowyim mi kira pi simiirar diriraerari. Mi ti dimin taeminim kira tirim, yim ini naeyim hu kira nimeiyaenanaeyim mi iya simiir nisomsom aokaowi mi ha nadiguiwi mi ini saiir hiriinan ywowim. Mi iriipi hiriinan iya saeya niti, saeya wa niti. Mi iya dimin whirki kiriir nationi mi kira wa naowi. Dimusi rani, siyu bibiyeyim kira tirim simiirsika.

⁶ Mi kira iikam miiyik miiyikim simiir boinwokiyopnatkaigikim mi simiirin ina yisomsom aokaokiyim. Sima kiriir nikwowaisiyyim dig bi nwokin mi kira simiirin ini hindara yisomaoki iskiyin. Iriig.

Sibgu dokworinu iya kira Biyan Inkam Komiiyin Jisis siiram nwokwokiniyim

⁷ Ti kariir nomiiyauim, kima sibgu okworinu dimin biyek kimeer nimbini mi ha kinankiuiwi, iya kima Biyan Inkam Komiiyin siiram nwokwokiniyim siya nitam. Mi kima ti diminim simiir daingwoki. Mi inkam nwirin numir ninkiniyin mi siya pi siir sasae imiiramar kigiraowi, sima wai nwokiyam. Mi siya pa niki okaigi siir sasaeyim bie naoki nitkiigiyim mi siya pa kigi siir sasaeyim ini mwruiigiyim.

⁸ Mi kima iikamim ti iriipa hiriinan siyuiin siirar timi okaigi Biyan Inkam Komiiyin siiramim. Mi ta kira nwokaigiya kiriir kwoinin kirie dwo. Mi iya krimiir Biyan Inkam komiiyin siya nitana priei nwo rani.

⁹ Mi ti kariir nomiiyauim, kima, kima kimarim kipi ninii nansao. Mi kima hiriinan tiri mi Adi Komii siya wi boriisopi. Mi siir iya siya nitana ini kingiinar nwowa siya wa swoki iti. Siya yipiki inkam nwirin anao nokwo kaigakaniiyin ini siir hiriinan ywowin.

¹⁰ Mi ti kariir nomiiyauim kima Adi Komii siir yaiya yipiki biya profet kamim sima boinmimauuim saiir ti swoki aingwoki. Kam bibiyeyim sima dimin bibiyie simiir tirhaiginuiwi mi sima pi simiir swoki ikwowaisii rani. Nningaka. Sima pi kirie hriiyar nwokripkai mi sima simiiramim pa kiwawini simiir tirbumbuwamin. Mi krma ti hiriinan siyuiin sima tirin siirar swoki kigna ap.

¹¹ Mi krma simiirin hinina asi boini, sima inkam miiyikim. Dimusi rani, sima kirieya nwokin mi hriiyar nokworinukripkaigin. Mi kima inkamim Job nikiuiwiyin siir bid yinokninkinim siya kirie hriiyar mi oyokiyokiigin Adi Komii siir siyu iir wakaeyokna apam, iya dimin bibiyeyim siir kinankiuiim mi siirin Adi Komii siyar whinkinsiis haiginugin. Dimusi rani, Adi Komii siya iikam krimiirsi naingwokwonanaeikin. Mi siya krimiirsiyin nhami nhami bi naingwoyimiyyokin mi siya siir naingwobumbuwa krimiir asi nusiimauugin.

¹² Tɪ kariir nomiiyauim, tɪo siyaɪrgin dimin komiiyin mi kara siirin kimiirin pi hinina boinmauugi, iya kima dimin taemin tiriyim iikamim simakan mi kima ha kipi boin. Kariir adin siir inigin kira ha boini, ihi, kara ti dimin iirin wa tiri. Yio digargin. Mi kira ha mi boini, Niingaka. Kara pi boriisopi mi yio iriipi hariinan ini digar mi owin. Mi dimin nhirim kima whisarii kipi mi boin mi kima wi Adi Komii siir kwoin iir hopswoiwowi siya io kima nwowamin. Iriig.

¹³ Yipiki kimiir inkam nwirin waraur nwowin siya hik hika hainanaei mi siya Adi Komii siirim sri dimin imiirsi. Mi yipiki kimiir nwirin siya maigimairga nwowi mi siya mwai ha wao mi Adi Komii siir inig iirar hainan ti dimin imiirsiyin.

¹⁴ Mi yipiki iikamim kimiir nwirin siya maka nii, kima kamim Adi Komii siir diminim simiir bi nwowiyim simiirim dikugi mi sima wa niti mi Adi Komii siirim nhowo pa kwisboini, ti inkamin siirim. Mi sima waim wa naokinki siir idwo, Biyan Inkam Komii siir inig iir.

¹⁵ Mi sima Adi Komii siirim kwisboini mi ha naingwo tibmii kini siya ti inkamin siirin ha whindiriraerari mi Biyan Inkam Komii siya kiriirin wa mi whinkinsis haiginuwi mi kiriirin wi wadieyar nwowaiginuwi. Kima dimin biye tiri mi Adi Komii siya kimiir dimin biye imiirin wa haiyoprimdiyumiigi mi ti dimin biyeyim wa namki.

¹⁶ Dimusi rani, ti dimin biye imiirsika. Iikam kima irni nwirni dinboinmamauu dimin biyeyim kima tirim mi Adi Komii siirim kwisboini irni nwirniyim siya wa whindiriraeri mi kimiirin wi wadieya nwowaiginuwi. Iikamim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apim mi Adi Komii siya wa wakaei diminim sima kwisboini. Mi siya wa whindiriraeri ti diminin sima kwisboinim.

¹⁷ Ilaija yipiki biya nwowin, siya inkamkin iikam krimiir hariinanaargin. Mi siya Adi Komii siirim kwisboinanaekin naoki kipi kin. Mi biewi waiyaeyim whwoim mi bwanim iriyyar whir naoki kin karamae nwowim.

¹⁸ Mhoiya siya Adi Komii siirim swoki kwisboinkiyin mi naowin ina swoki kinin. Mi naowin ha kinin mi sasaeyim ina iigiyim. Mi hariinan saiirsika krima Adi Komii siirim sriinanae mi siya krimiirin wa wakaei mi wa mi whindiriraerar haiginuwi. Iriig.

¹⁹ Tɪ kariir nomiiyauim, tɪ iikamim kimiir nwirin siya Adi Komii siir yai kibi aiir haiburgigi mi siirin inkam nwirki swoki kiyainami Adi Komii siir wakaeyokna apim,

²⁰ siya ta saiir dinokninkin, yipiki inkamkin ti inkamin siir swoki kiyainamin, yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir haiburgigin mi siir Yai Win Kibi aiirim naingwo tibmii karamae nwowin, siya siir kwoinbud iirar whindiriraerarnakin mi ta hariinan saiirsika, siya wi paeni omin siir nam tani. Mi siya tirikin Adi Komii siirin ti inkamin siir dimin bibiyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyim biya siya tirim. Iriig.

1 PITA

Pita yio Jisis siir kigna miriyan inkam nwirkin. Mi ta yokwowa siya wankika iikamim Jisis siiram naingwo tibmiiyim mi siir yai airam wakaeyokna apiyim simiiram. Pita siya minam wankikin iikamim naingwo tibmiiyim simiir kinsiis haiginuwam, dimusi rani iikamim naingwo tibmii karamae nwowiyim simiirin hik sima hauugim. Pita siya pi boriisopi sima simiir naingwo tibmiiya Jisis siiram naingwo tibmiiya saiir haiburgigim siya ha naingwowi saeya hiriyyar dwokripkai mi hik hiriyyar hai. Iriig.

Biigibiyan yokwowa Pita siya winki aeya

¹ Kara Pitakin, kara Jisis Kraisiir aposel inkamkin mi ta yokwowa kara wankika iikamim naingwo tibmii kiniiyim Adi Komii krimiir Wanin siirim kimiiram yipiki biya, biyan iikamim sim nhinikropkiyim kimiir nu maeyau waraurankin mi kima ha namim mi kima kimidiniya ti omim sim ini owou, Pontas, Galesia, Kapadosia, Esia mi Bitinia. Wim kima ini inkamim yipiki hindara nini boinakiiyim iki om nhirim sim mi ha swoki amiyim simiir oma hiriir ini simiir hiriinan ywowim. Mi ti hiriinan siyiu kaimwoin, wim kima ti om iirin wi ti priei nwo rani mi mhoiia kima wi kimiir omkiomin Adi Komii siya nwowin wi siir nwowi.

² Kimiirin Adi Komii krimiir Wanin siya bidi yimbingiyim siir iikam nwowim. Dimusi rani, biya siya bidiyar yinokninkinin mi siya hiriinan bidiyar mi aingwown kimiir kwoinim wi rirmiiya siya nwoaiginuwi opa dimin taemin hinda kigiguskiya saiir hiriinan. Siya ti hiriinanin siir naeyuni tirkin mi ta hiriinan saiirsika kima wi Jisis Kraisiir yai imiir nwoki wakaeyokna apim mi siir nhieya kimiirin dimin whirki kimbu karamae saeya nwoka. Kara ha naingwowi Adi Komii siir naingwobumbuwa wi kimakar nwowi mi kima wi iripar nongwomamaer aei. Kara ha naingwowi siya ti dimin miyik miyik imiirin wa tiri kimiirin mi simiirin wi idwo idwower nitkin iinainami. Iriig.

Mhoiia krima Adi Komii saika nwowi mi krima wi digworaekwo miyikmiyik imiir haii

³ Krima Adi Komii siir inig iirarar hainanki yipiki krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisiir Adin. Dimusi rani, siya krimiiramin nhami nhami bi naingwokwonanaekin mi siya siir naingwoyimyoka saiirin warar mi iisimauu krimiirin Jisis Kraisiirsi yipiki biya niki aonamin mi siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwo omwai swoki waiyamin mi tariinanin siya ini omwaiyar swoki waiyan.

⁴ Mi nim krima dimin taeminim Adi Komii siya hauuwanim krimiir yipiki wi krimiir kwoin imiir whinkinsiis haiginuwi simiiram nwokwokini. Simiirin ini siyar kigriraowim siir om hirar mi simiirin wi tidwoma rani, sima wi wadie hiriyyar nwokripkaigiyami.

⁵ Ti digworaekwowim yim iikamim yipiki naingwo tibmii kinim yim kimiirgim mi simiirin ini Adi Komii siyar kigriraowim. Dimusi rani, siya kirie komiigakin mi simiirin wi kirar haibudwini mi ti digworaekwowim yim wi Adi Komii siyar nanaakninkiihaiginuwi ta iya Jisis siya swoki itana kimiir nanmaiwarkaina iguskiyana wi saiir nanaakninkii haiginuwi.

⁶ Dimusi rani, kima wi maigimaiga ti dimin taemin imiirsi nwowi tiriiginim ta ti aiir nwowim sima hik kimpipisu kimiirar hauuga wandi kima maigimaiga nwo karamae kipi nwo ti dimin taemin imiirsi.

⁷ Mi ti digworaekwowim yim wa nimbimbiyami mi wi ta hiriinan saiirsi kinankuwi Adi Komii siya kimiirin kimiir naingwo tibmiiya ini panin panina namisi owa kimiir kwoinawu nwokaiya. Mi iikamim golin paenau kabitkaigiiyim mi sima pa niki obriprigii mi ti golin pi opar nasae imbiyami mi sima dimin biyeyim iki siir idwo hir nwowiyim pa nitnoudnankaigii mi hapaiirin pi golkgolin pi sasar nwokii. Mi ti hiriinan siyiu

kaimwowa, Adi Komii siya dimin biye imiiramin asi kiwaki kirmiir tumbuninkin haiginiuwamin mi ta hiriinan sairsika ti dimin hiriinan yim wi pi nitnouninkigii mi wi dimin kibi kibiyim sima simar nwokaigii kirmiir kwoinawin mi kima wi Adi Komii siirgisiiramar naingwo tibmii kin iski. Mi ti dimin kibi kibiyim kirmiir kwoinawin nwokaiyim yim ini gol imiir haiburim. Mhoiia ti golim yim wa digii mi waridiminim kirmiir kwoinawin nwokaiyim yim wi wara digi rani. Mi mhoiia Jisis Kraisi swoki iti mi siya, siya siyar swoki anaakninkinaei mi wim kima wi inig komiigak hainii nwowi mi Adi Komii siya kirmiirin wi hiniina boini, kima dimin whirki bi kimbugin.

⁸ Kima Jisis siir bi kigim mi kima siiram naingwokwonanaekim. Tariinanin kima siir bi kigim mi kima siiram in wakaeyokna apim mi kima ini maingimaingar nwoyokiyoyim mi ta hiriinan sairsika kima wi hiniina boin tani sair kirieya paninga

⁹ Dimusi rani, ta hiriinan sairsika kirmiir naingwo tibmiiya ya hiniinga, kima wi Adi Komii saikar nwowi yipikin kirmiir nanmaiwarakainan.

¹⁰ Mi ta nanmaiwarakaina ta biya biyan profet kamim sima sair naingwokwonanaekim mi sima bi sibgu inokninkin kingim. Mi sima kimidiniya naingwobumbuwa mhoiia Adi Komii siya nisiimauwana sair winki mi ya tariigina ya nikrani wim kima wi ta nanmaiwarakaina sair hai.

¹¹ Mi sima ta Adi Komii siya nanmaiwarakaina kirmiir sair saira naingwokwonanaekim mi sima ini sima simar yinsrii ansrina ti dimin taemin imiiramin. Mi ti Kraisi siir naeyuin yipiki simiir hir nwokaiyin simiirin siyar yanaakninkii haiginiu iya Kraisi siya nitana sairin mi dimin taeminim ti ii imiir nimbibiyamim iya Kraisi siya haiya hik dimin biye biyeyim simiirsi mi mhoiia siya wi inig komiigakar nwowi. Mi sima ti diminin siir siira naingwokwonanaekim mi siya wi panin panina nimbiam.

¹² Biya Adi Komii siya simiirin hiniina nisiimauugin, ti yayim sima boinmimauuim yim wi simiirar swoki whinkinsiis haiginiu rani. Mi ti dimin taeminim mhoiia iikam kirmiir whinkinsiis haiginiuwi yim ti dimin taeminim ti tariinan nwowim sima waraigim, yipiki tiki kamim Adi Komii siir yai aair boinmimauuwim kirmiir, sima boinmimauuwim. Adi Komii siya yikropki siir naeyuin simiiram mi simiirin siyar whinkinsiis haiginiugin mi sima ti dimin taemin imiirin asi boinmimauugim. Mi paekwosimim yipiki inkam nwowin Adi Komii siya nikropkiyim ta mi aair mriiyam mi yim sima biya ti diminin Kraisi siya tiranin siiramar mi naingwokin siir mi inokninkinim mi sima ini yinkinyaewaowim dimusi rani, Adi Komii siya simiir bi boinmimauugin. Iriig.

Ikamim dimin miyik tiriyim kirmiir kwoinim yim rirmiiyar dwokripkai

¹³ Mi ta hiriinan sairsika kirmiir kwoinim kirie hiriyar dwokripkai mi kima kirmiir siyu iirsiyar mintirao mi kirmiir kwoinim sibgu sibgu daingwo omok ta naingwobumbuwa wi mhoiia Kraisi siya hauuwi kirmiir sairam nwokwokinim mi iya Jisis Kraisi siya swoki itana siya wi siya siyar nanaakninkinaei.

¹⁴ Kima Adi Komii siir wakaeyokna apiyim kima yinisimin siir ad yopiiyo sowiir yai imiir wakaeyokna apiyin siir hiriinan dwo. Mi ta ii aairarin kima iki dimin biye biyeyim biya kima tirim simiiram kipi naingwokwonanae iya kima Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowa sair. Nungaka. Ti dimin hiniinim simiir tiram kipi naingwo.

¹⁵ Mi yio haningi nuwi kima wi Adi Komii siir hiriinan nwowi yipikin kirmiir kwoin imiir kiyaiyin siir dimin miyik miyikim simiir haiyam. Yio siya ini dimin whirki kimbu karamae hiriyar nwokripkaiyin mi wim kima iriipi hiriinan dimin whirki kimbu karamaeyar timi o waridimin taemin whiekakim kima tiriyim simiirin.

¹⁶ Kima ti hiniina tir. Dimusi rani, Adi Komii siya siir Yokwo Komii aair winboinkiyin siya ti hiniina boinkin, kima dimin whirki kipi kimbu. Dimusi rani, Adi Komii kara dimin whirki bi kimbugin.

¹⁷ Adi Komii siya wɛ iikam whiekak krɛmiiɛrar hidɛrkaki mɛ siya dimɛn taemɛnim krɛma tɛrim wɛ simiir hiriinanar swoki tɛri. Mɛ ta hiriinan saiirsika, wɛm kɛma iikam yɛpiki siirin hinɛna dapikiuwiyɛm Adi mɛ siirim kwisboinkiiyɛm, kɛma, kɛmasiyar mintiraona dimɛn taemɛnim kɛma tɛriyɛm iya kɛma tɛ nu iirar niki owiyɛm, yɛm Adi Komii siir kɛpi tɛr big nasmɛrwaiya nwo karamae siya nwowɛm kɛmaka.

¹⁸ Kɛma tɛ dimɛn taemɛnim kara boinmɛmauugiyɛm simiir tɛr dimusi rani, wɛm kɛma ina ninoknɛnkɛnim kɛmiirin Adi Komii siya bɛdi yanmaiwarkainam dimɛn biyɛyɛm biya kɛma tɛrkaiyɛuwɛm simiir hirankɛn, tɛ dimɛnim yɛpiki biya kɛma nonkwowɛm kɛmiir brougae wanwiyaeyɛm sɛma nɛsiisimauuwɛm kɛmiir. Adi Komii siya kɛmiirin silva, gol mɛnmi bɛ saininiyoknakɛn. Nɛngaka. Yɛm tɛ dimɛn hinɛnim yɛm wa tɛoidwomaii. Siya kɛmiirin Krai siir nhɛ kibi aiir nanmaiwarkainakɛn.

¹⁹ Siya ini sibsibnan ywowɛn siirin whaigomkosɛmki bɛ pisrankɛn mɛ hankak sɛm bɛ swoki okɛn mɛ dimɛn whɛrki bɛ swoki kɛmbugɛn siir piua whauriyɛnki whauriyɛnka Adi Komii siir yai aeya boina saiir hiriinan.

²⁰ Mɛ biya iya Adi Komii siya nu iir niki onkwokwo karamaeyar niki owa, siya Krai siirin saiirar nɛmbingɛn tɛriir nitamɛn mɛ iki ii nhɛrim mhoiiyanɛm simiiram niki okɛn mɛ siya sasar nanaaknɛnkɛinakɛn kɛmiir whɛnkɛnsiis haigɛniuwamɛn.

²¹ Wɛm kɛma Adi Komii siiram asi naingwo tɛbmiigɛm. Dimusi rani, Krai siirsika. Siya bɛdiyar iki aonamɛn mɛ siirin Adi Komii siyar swoki hidɛnɛnsiin idwoki omwai waiyayokiyokiyamɛn mɛ siya siirin inig komiigakar ywowaigɛniɛm mɛ ta hiriinan saiirsika kɛma siiram asi naingwo tɛbmiigɛm mɛ kɛma siiramar dwokwokɛn kɛmiirin wɛ mhoiia siya nikiunaki mɛ kɛma wɛ saika nwoyokiyokikaeyami inokɛinokɛn.

²² Mɛ kɛmiir kwoinɛm dimɛn whɛrki kɛmbu karamae bɛdi ywowɛm mɛ ta hiriinan saiirsika tɛ Adi Komii siir yai kibi kɛbiyɛm kɛma wakaeyokna apɛm simiirsika mɛ ta hiriinan saiirsika kɛma kɛmiir nomiiyauɛm simiiramɛn nhami nhami kɛpi naingwokwonanae. Mɛ kɛma irni nwɛrniyam naingwokwonanaeyɛm warɛ kɛmiir kwoinɛn dimɛn whɛrki kɛmbu karamae nwowiyɛn siya daingwokwonanae.

²³ Adi Komii siya kɛmiir kwoin imiirin yaeya kwoin wɛn bɛdi tɛrkiyɛn yɛpiki wɛ hiriayar nwoyokiyokikaeyami kɛma wakaeyokna apa siir yaiya saiir kɛrieni tɛrkikɛn wadie kɛma nwowamɛn. Mɛ siir yayiyɛm yɛm wɛ wara tɛoidwomai rani. Mɛ iriipi hiriinan kɛmiir kwoinɛm yɛm iriipi hiriinan yɛm wɛ warɛ mɛ digi rani. Wɛm kɛma inkam komiini yɛnisiisɛmki yɛpiki nao karamae nwowiyɛm sɛma.

²⁴ Tiki yayiyɛm yɛm kaimwowaigɛm. Dimusi rani, yayiyɛm yɛpiki Adi Komii siya wɛnkiyɛm Yokwo Komiini yɛm hinɛna boinkikɛm, iikam whiekakɛm yɛm ini konan ywowɛm mɛ tɛ inig komii komiigak sɛma nwowa yɛm ini kipnan ywowɛm. Mhoiia sɛma wɛ kowa inkamki tɛokisɛmsibgɛniya mɛ ha waiswaekiya wɛ saiir hiriinan nwowi. Mɛ kɛpa ya wa mɛ houginami nua hiriir mɛ saeya wa mɛ bropkɛnami. Mɛ tɛ kamɛm tɛ nu iir nwowiyɛm inig komii komiigakɛm yɛm wa digi.

²⁵ Mɛ Biyan Inkam Komii siir yai kɛbiya ya wɛ hiriayar nwokɛpkaigii. Mɛ tɛ yayiyɛm sɛmakisɛmaigɛm krɛma boinmɛmauuwɛm kɛmiir. Iriig.

2

Mɛ Biyan Inkam Komiin yɛo ini yɛnpaenan ywowɛn mɛ krɛmiirin siyar whɛnkɛnsiis haigɛniuwɛ krɛma nwowamɛn

¹ Mɛ kɛma warɛ dimɛn biyɛ biyɛyɛm kɛmiir kwoinaw nwoyaiyɛm yɛm tɛ itnoudnɛnkɛiigi, tɛ dimɛn taemɛn hinɛnim, niksɛsae yai, yai iyop nwo mɛ kwoin bibiyɛ naingwo mɛ yai kɛnaopɛtkaigai mɛ tɛ hiriinan dimɛnim kɛma simiirin kɛpi tɛr.

² Kɛma yɛnisiis sapisapɛn mwɛiyaramar naingwowyɛn siir hiriinan daingwo Adi Komii krɛmiir Wanɛn siir yai kibi kibi imiiramɛn mɛ hiriinankɛ niuwɛ wɛm kɛma wɛ inakamae

adiyaowaenan nwowi mi iki Adi Komii siir dimin taemin imiirin wi haningin sibgu ninomokninkin digi.

³ Dimusi rani, wim kima bidiyar yinokninkinim Biyan Inkam Komii siya wadieyairgin mi siya kimiirar bidi whinkinsiis haiginuwun mi kimiir dimin biye biyeyim yim siya bidiyar mi haiyoprimdiyumiigiyim.

⁴ Kima Jisis saika damasukikin yio siya ini yinpaе miyiknan ywowin yipiki iikamkin sim boriisopin mi Adi Komii siya siiramn nhami nhami bi naingwokin mi siirin siya yimbingi ti dimin biyeyim krima tirim simiir haiyoprimdiyumiigiyam.

⁵ Mi iikam wim kima ini iriipi hiriinan iyin paeyinanar mi owim mi ta hiriinan sairsika Adi Komii siya kimiir asi nanmaiwarkainaei mi kima Adi Komii siiram kiwaki kimiirin siir omakanan nwowim mi kima wi piugan kwiruwar mi owim mi wim kima ini pris inkamnan ywowim. Yim sima biya wraisum ha nisomsom aokaowim mi simiirin sima hiya Adi Komii siir haigin anag hauugiya sair idwo hir haigin anagi, Adi Komii siir ninkin imiiaeyam. Mi ti hiriinan siyu kaimwowin siirar timi tir dimin taemin miyikmiyikim Adi Komii siirim mi kima wi kimar hauunaei Adi Komii siirin nae ninkinimiiaeyamin mi dimin taeminim kima tiri Adi Komii siya wi maigimaigra nwowi simiiramn. Dimusi rani, biya Krais siya bidiyar tirkiyim krimiirin krimiir siyu bibiyе imiir haiyoprimdiyumiigiyim.

⁶ Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii sair hir nwowa hinna boinkika, kara yinpaе kibiyin wira yimbin om Saion hiramn omaka hir nwowa sair kougou nwowim. Siya ini ti kougouwin siir hiriinan ywowin omaka miriyyim ninansiin okwowyin mi ha boiniyin yio miyik rani mi yio Adi Komii siya hinna naingwowi yio bimbuiwi rani. Krais siyairgin omaka sair nonkworinuwanin kougouwin mi iikamim yipiki siiram naingwo tibmii sima wi hik mirisikak nwo rani mi simiirin wi siya nanmaiwarkainaei mi wi siyar whinkinsiis haiginuwi.

⁷ Mi ti kimiir iikam nhirim yipiki Krais siiram naingwo tibmiyim, wim kima siiramn nhami nhami naingwokwonanae rani mi tiriiginim yipiki siiram naingwokwonanae karamae nwowim Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii sair hir nwokaiya ya hinna boinka,

Siya ini yinpaenan ywowin yipiki inkamkin diriraerarkikiniyin omaka miriyyam mi mhoiya pa swoki boini siya miyik rani, mi yio Adi Komii siya siirin hinna naingwokin siya wadiekwadieyairgin. Ini siya siyar ywowiskiyin yinpaenanin yipikin omaka kougounan omaka sair bopwoniya nokwoin omaka akou iir hougwowinam.

⁸ Mi iikamim yipiki Krais siiram naingwo tibmii karamae nwowim mi digiumii siir haimriiyuim,

Krais siya siiyanan ywowin mi ti iikam hiriinanim yim wi siya tirki mi sima wa nhimnhinkinami mi sima wi sima simar tioidwomai. Sima iikam whaowaenan nwowi mi wa nikii iuguski.

Dimusi rani, sima digiumii Adi Komii siir yai kibi imiir haimriiyugim ti Adi Komii siir yaiyim yipiki biya niki wankiyim Yokwo Komii sair nwokaiyim sima wi digar nwowi simiir tirim.

⁹ Mi wim kima simiir hiriinan tani wim kimiirin biya Adi Komii siya bidi yimbinim yipiki siir piugan nwowim mi kima ini Pris inkamnan ywowim siir inig hainan prapasim mi kima ini iikamim yipiki Adi Komii siir mi aiirara miriyyim mi mi miyikmiyik ha miriyyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi kima ini siir iikamnan ywowim dimin taemin kibiyim siya tiriyyim simiir nanaaknkii haiginuim. Siya kimiirin minam kiyai kima dimin taemin biyeyim nibwomambwonan nwowiyim digiumii simiir haimriiyugigim mi kima siir yai kibiya yipiki bienan whwoyaiya sair wakaeyokna apin.

¹⁰ Kima biya iikam nanga nwokim mi tariinanin kima ini Adi Komii siir puganan iikam ywowim. Biya Adi Komii siya kimiir bi whindiriraerar haiginugin mi tariinanin Adi Komii siya kimiirin prasae prasae bi whindiriraerar haiginugim. Iriig.

Krɔma Adi Komii siir mi mɔriyan iikam dwo.

¹¹ Ti kariir nomiyaukinim kima ti nuin siir siyuuin siir tiran tani. Nangaka. Kima tirin wi ii priei nwonam tani kara kimiirin asi boinonkwokwoki. Iya kima tirar niki owi dimin bibiyeyim digumii simiir haimriiyugig ti diminim kimiir kwoinim inokinokin simar nipiyaokii mi ta hariinan saiirsika kima wi ti dimin biye imiirar wakaeyokna api mi wi dimin biyeya tiri.

¹² Kira, kirar diisiimauuna iikam nhirim simiir bopwoniya yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii karamae nwowiyim simiirin. Mi dimin taeminim kima tiriyim miyikmiyik imiirar diriraerar mi ta hariinana sima kimiir nainugaugauwi mi ha boini kima miyik rani mi ta saiir mhoiya iya Adi Komii siya niti iikam imiir hidam mi ti iikamim naingwo tibmii karamae nwowim sima wi siir inig iirar hainanprapraskii whisarii rani, dimin miyikmiyikim kima tirim simiirsika.

¹³ Mi kima iikamim yipiki kimiir kigriraowiyim simiir yai imiirar wakaeyokna. Dimusi rani, kima Biyan Inkamin Adi Komii siir wakaeyokna apikim kima gavmanmi biyan inkamim simiir wakaeyokna ap.

¹⁴ Mi iki iikamim siya nikropkiyim kimiir kigriraowam mi yipiki siyu bibiyie tiriyim simiir donkwoninwimwurninkin haiginu mi yipiki iikamim dimin miyik tiriyim simiir inig imiir hainan prapas.

¹⁵ Kima dimin miyik miyik imiiramar daingwo. Dimusi rani, Adi Komii siya minam naingwowi, kima simiir tirim mi ti inkam biyeyin siir yai bibiyeyim yim wi pi ninkinyaewaowi mi ta hariinan saiirsika ti dimin kibi kibiyim kima tirim mi yim wi kimiir swoki boinhiuriyiu sran tani.

¹⁶ Kima iikamim rirmiia nwowim kimiirin dimin biye whirki nonkwo karam nwowim, dimin biye kipi tir. Dimusi rani, kima ini ti hinin siyuuin siir nwowim kima Adi Komii siir iikamim mi kima siir mi aiir mriigim mi kima dimin miyik imiirara tiri, siyu biye wari kipi tir.

¹⁷ Kima iki iikamim simiir inig imiir hainan mi kimiir nomiyauim simiiram daingwokwonanaei mi kima Adi Komii siirsi didid mi siirin dimin whir kipi tirbu maigimaiga kimaka nwosiyin mi kima gavman inkam komiyyin yipiki krimiir kigriraowiyin siirin mhi hiinsima dwo. Iriig.

Dimin taeminim Kraisiya tiriyim krɔma simiir wakaeyokna ap

¹⁸ Mi kima iikamim yipiki whisarii mi primriiyim kima kimiir biyan inkamim simiir yai imiirar wakaeyokna ap mi hik simiir kipi hauu maigimaiga kima nwosi. Mi iikam nhirim sima kimiram naingwokwonanaei mi nhirim io kimaka nwowi, kima hariiyar tiki prii diriraerar.

¹⁹ Mi kimiir biyan inkamim sima wi kimiir nikwowaisii. Dimusi rani, kima Adi Komii krimiir Wanin siir yai imiir wakaeyokna apikim mi kima ta hariinan saiirsiyin yamdi kipi swoki diriraerar mi kima ta kara boina saiir hariinan diriraerari mi Adi Komii siya kimiirin wi maigimaiga komiigakar nwowi.

²⁰ Mi kima dimin biye tiri mi yaowae adim sima kimiir nikhaiginuwi mi kima ti diminim sima kimiir tiriyim yamdi simiir kipi swoki tir. Yio tiriiginin yio ini ywowin. Dimusi rani, wim kima dimin biye tirkim mi kima hik haigim. Dimusi rani, ti dimin miyik miyikim kima tirim simiirsika mi kima ta hariinana yamdi saiirsi bi tirkim mi yio tiriiginin yio dimin komiigikomii ieyairgin mi Adi Komii siya ta hariinan saiirsiyin kimiirin wi siyu miyikar mi tiri.

²¹ Adi Komii siyar b̄idi ȳimbin̄im k̄imiir̄in ta hik aiir haiyam ȳipiki kara boin̄m̄imauuw̄im k̄ima simiir hai. Dimusi rani, Kraisiya hik k̄imp̄ip̄isu prasae b̄i haiḡin k̄imiirs̄iȳin m̄i ta siya n̄isiimauuwa in̄i akn̄ain m̄iyȳiknan ywokiya k̄ima k̄igna ap̄im inkam̄in huni siȳūin siir k̄igna apnam̄iȳin siir h̄iriinan.

²² Kraisiya siȳū biȳie b̄i t̄irkin̄ m̄i n̄iksisae yai b̄i m̄i boin̄kin̄ m̄i siȳū biȳie b̄i m̄i t̄irkin̄. N̄ingaki n̄ingakīinga.

²³ M̄i iikam̄im sima siir̄in yai biȳie n̄ikbumbu boini siya n̄idid̄im m̄i siya simiir̄in n̄iksisae yai m̄i igao yai b̄i boin̄kin̄. Iya kam̄im sima siir̄ t̄ioa m̄i siya simiir̄in igao yai b̄i boin̄kin̄ m̄i yamdi b̄i m̄i t̄iokim̄ siya yaim̄in yaim̄in b̄i boin̄kin̄. Siya ha naingwo t̄ibmiiḡin Adi Komii siya m̄hoīiya simiir̄in w̄i t̄i siȳū bibiȳeȳim simiirs̄i h̄idi.

²⁴ M̄i siya, siya siyar naonakin̄ paeȳin h̄iiniya n̄ir̄ion̄ink̄in siir̄in dim̄in biȳeȳim ȳipiki kr̄ima t̄ir̄im simiir̄ haiȳim m̄i ta h̄iriinan saiirs̄ika iikam̄ kr̄ima nu t̄iran dim̄in biȳeȳim diḡum̄ii haiḡingik̄ m̄i kr̄imiir̄in w̄i sima n̄ipiyaoki rani m̄i ta h̄iriinan saiirs̄ika kr̄ima Adi Komii siir̄ dim̄in k̄ibi k̄ibiȳim simiir̄ asi wakaeyokna api. Dimusi rani, siya p̄i naokin̄ m̄i w̄im k̄ima wadie asi nwowi.

²⁵ K̄ima in̄i s̄ibsibnan ywow̄im ȳipiki inkam̄ki naingwo ouwougik̄im m̄i siȳūim ha whaowaeiȳim. M̄i tariinan̄in k̄ima in̄i Kraisi siiram yaingwo t̄ibm̄iyȳim m̄i siyar k̄igr̄iraowi k̄imiir̄ kwoin̄bud̄ imiir̄in, ȳipiki inkam̄in s̄ibsib̄ imiir̄ s̄ibgu k̄igr̄iraowiȳin simiir̄ h̄iriinan. Iriig.

3

Ta yaiya iikam̄im nonkwonam simiir̄ boinka

¹ M̄i iikam̄im simiir̄ biyan inkam̄im simiir̄ yai wakaeyoknaeiȳa simiir̄ h̄iriinan wakaeyokna m̄i wiḡim ir̄iipa h̄iriinan, k̄ima k̄imiir̄ kam̄ni yai imiir̄ar wakaeyokna m̄i ta h̄iriinan saiirs̄ika sima Adi Komii kr̄imiir̄ Wan̄in siir̄ wakaeyokna ap̄ karamae nwowi m̄i simiir̄ kwoin̄im w̄i k̄ima nwoki kiyaiȳim dim̄in m̄iyȳik̄ m̄iyȳik̄im k̄ima t̄ir̄im simiiram m̄i ta h̄iriinana sima wa nwoki aingwo t̄ibm̄iyȳim siiram̄in. M̄i k̄ima w̄i yai yaim̄in dim̄in k̄ipi swoki boin̄m̄im̄in.

² Dimusi rani, sima wiḡ k̄imiir̄in wa k̄igi k̄ima dim̄in taemin̄ m̄iyȳik̄m̄iyȳik̄ imiir̄ar t̄iri k̄ima wakaeȳim sima boin̄im m̄i ta h̄iriinan saiirs̄ika simiir̄ m̄h̄i kwoin̄im wa kis̄ina haigi Adi Komii siir̄ yai aiir̄ wakaeyoknam̄in.

³ K̄ima simae m̄ikin̄ m̄in̄im k̄ima k̄ima k̄ipi p̄ūuai mwamana, k̄ima ñndihop m̄i ȳūis̄ m̄iyȳik̄m̄iyȳik̄im simiir̄ara nii m̄i ta h̄iriinana saiirs̄ika ñk̄i iikam̄ n̄h̄ir̄im sima k̄imiir̄in w̄i ha boini k̄ima b̄imb̄iuwi k̄ig rani. Ȳio t̄iriiḡin̄in ȳio dim̄in komii rani. N̄ingaka. K̄ima w̄i h̄iriinan k̄ipi swoki t̄ir.

⁴ M̄i t̄i dim̄in taemin̄im k̄ima naingwoȳimiyokim̄ k̄imiir̄ kwoin̄au nwokaiȳim ȳim hiins̄ima dwo m̄i k̄ipi n̄ikwok̄rim̄k̄rip̄. Ȳim t̄i dim̄in h̄in̄in̄ in̄i m̄ikin̄, ñndihop, m̄i ȳūis̄ m̄iyȳik̄ m̄in̄im ȳipiki k̄ima p̄ūuaiȳim k̄imiir̄ p̄ū, in̄i simiir̄ h̄iriinan ywow̄im. M̄i dim̄in taemin̄im k̄imiir̄ m̄h̄i kwoin̄au nwokaiȳim ȳim m̄ikin̄, ñndihop m̄i ȳūis̄nan tani b̄i n̄imb̄imb̄ir̄iyam̄ik̄im. Dimusi rani, Adi Komii siya k̄imiir̄ kwoin̄au t̄i h̄iriinan dim̄in taemin̄ m̄iyȳik̄m̄iyȳik̄ imiiram̄ naingwokin̄.

⁵ M̄i t̄i h̄iriinan siȳūin̄, biyan wiḡim ȳipiki m̄iyȳik̄im ȳim sima m̄inam̄ nwowi dim̄in taemin̄im Adi Komii siya boin̄im, simiir̄ hauuw̄im. M̄i t̄i h̄iriinan siȳūin̄ sima t̄ir̄in, ȳio sima, sima simar swoki t̄irnak̄in wadie k̄igam̄in m̄i sima simiir̄ kam̄im simiir̄ yai imiir̄ar m̄i wakaeyokna ap̄kim̄.

⁶ M̄i Sera saeya ir̄iipa h̄iriinan siȳū iir̄ar m̄i t̄irka, saeya Ebrahim siir̄ yaim̄in dim̄in imiir̄ar m̄i wakaeyokna ap̄ka m̄i saeya saiir̄ kam̄ iir̄in̄ saiir̄ k̄igr̄iraowan inkam̄ asi n̄ik̄uḡin̄ m̄i m̄hoīiya k̄ima siȳū m̄iyȳik̄ t̄iri m̄i Adi Komii siir̄ wakaeyokna api m̄i siirs̄i n̄idid̄ karame nwowi m̄i k̄imar̄in w̄i Sera saiir̄ ȳin̄is̄im̄nan nwowi.

⁷ Mi ti hiriinan siyiu kaimwowin, kima kamim yipiki wig nonkwonaim mi simaka ha nwowim kima dinokninkin sima kirie rani, kimiir hiriinan mi simiirin sibgu kigrirao. Dimusi rani, kima mi sima kima iriparin mhoiia dimin miyik Adi Komii siya hauuwi wi simiirarar haiswowi mi kima hiriinan siyiu iir tiri mi kimiir siyiuin wi dimin whirki haiginikou rani, Adi Komii siiram srii dimin taemin haiyam. Niingaka. Iriig.

Kima iikamim hiinsima dwo mi ti dimin taemin miyikim simiir sibgu wakaeyokna ap

⁸ Mi ta kariir yaimrsim kwiruwa pi kimiir boinmauugi kima kwoin whiruwa dwo mi irni nwirniyam daingwokwonanae mi simiirsi daingwoyimyok iya sima hik haiyim mi dimin miyik miyik imiirar tir, irni nwirniyin mi hinina daingwo nhirim sima dwo kimiir kouwin.

⁹ Mi iikamim sima dimin biyie kimiir diriraerari mi kima simiirin dimin biyie yamdi kipi swoki diriraerar. Mi sima yai biyie kimiir boini mi kimiir tirbumbuwi mi kima simiirin yamdi kipi swoki tirbumbu. Mi kima Adi Komii krimiir Wanin siirim srii siya dimin miyik tirim simiirin. Dimusi rani, Adi Komii siya hinina naingwokin kima ti hinina tirim mi kima siir dimin miyik miyik imiirin wa haii.

¹⁰ Kima ti hinina ti diriraerar. Dimusi rani, Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir nwowim hinina boinkim:

Ti iikam nhirim yipiki i miyik nhir nwowam naingwowim ti nu iirin, sima dimin taemin biyie imiirin digumii haimriiyugig mi niksisee yayim yim iripi wara.

¹¹ Sima dimin bibiyie imiirin digumii haimriiyugig mi dimin miyik miyik imiirar timi tir. Sima iikam whiekakim simaka hiinsima dwo.

¹² Dimusi rani, Adi Komii siya iikam miyik miyikim simiirar kigriraowikin yipiki simiir kwoinim miyik nwowim mi siya dimin taeminim sima sriiyim siirim simiirar wakaeyoknaeikin. Mi Adi siya iikam biyeyim digumii simiir haimriiyuwikim.

¹³ Mi kira wadie tiram naingwowi kiriir kwoinin wi nhinga tirbuwi inkam nwir karamaeka.

¹⁴ Mi kima dimin miyik tiri mi iikamim sima kimiirin dimin biyie tiri mi kima maigimaiga taokitaoka dwokaeyam. Mi kima iikam imiirsi kipi nidid mi ti dimin taemin imiirsi kipi naingwo yimyok.

¹⁵ Kima Kraiis siiram daingwokwonanae mi kimiir kwoinim siirramar daingwo iski yio dimin prasae rani. Mi inokinokin kima iikamim kimiir srii yamim simiir yai imiir nowarkii boinam dwokwokin kimiir kwoinim dimin taeminim Adi Komii siirim simiiram dimuim naingwo tibmii? Mi kima simiirin io kwoin kipi nwo mi igao yai kipi mi boin Adi Komii siirsi didid yio wi inig biyekak kima nwowisi.

¹⁶ Mi kimiir kwoinim maigimaiga dwo dimin taeminim kima tiriyim mi kimiir kwoinin wi rirmiigirmiia niki owim. Mi ta saiir mhoiia iikamim sima wi kimaka ninkinwamwarkii boini ti dimin miyikmiyikim kima tiriyim simiirsi. Dimusi rani, kima Kraiis siiram naingwo tibmiiim mi sima wi nididgak nwonami dimin taeminim sima boinim simiirsiyin.

¹⁷ Mi kira iikam imiirin sibgu sibgu tiri, iya ti iikamim sima dimin biyeyar tirka windi kimiirin mi mhoiia Adi Komii siya kimiiram wi big nasmirwaiyar nwowi. Mi kima iikam imiirin dimin biyie tiri mi yim ti iikamim kimiirin wi iripi hiriinan dimin biyeyar swoki kwatiri mi Adi Komii siya kimiiram wi big nasmirwaiya nwo rani.

¹⁸ Tariigina ya kamwowaiga. Dimusi rani, Kraiis siya bidi yaowin, siirin kam bibiyeyim sima tokin mi ta siya naowa krimiir dimin taemin bibiyeyim simiirsi naokin, siyargin inkam miyikin dimin whirki kimbu kamae nwowin, siya iikam biyie krimiirsiyin kwiruwar naokin mi ta hiriinan saiirsika siya krimiir asi nanmai-warkainakin Adi Komii siiram namim. Ti inkamin siyargin puairgi naowin mi siir kwoinbudin wara bi naokin ini omwaiya swoki waiyan.

¹⁹ Mi ti hiriinanin Adi Komii siir naeyuin Kraiis siya maeyau biyeya kwoinbudgim nwowa saiir yam mi siya siir yai aiirar yanaakninkii haiginu simiirin.

²⁰ Mi Adi Komii siya ti iikam imiiramın minam nwogugugin iya sima omwaiyar niki waiya sima siiram naingwo tibmiiyım mi sima siir yai aiir bi wakaeyoknakım iiyım Noa siya mırıiyım siyaıi aiir. Mi ta ii aiirin Adi Komii siya wikamım iriyyar oumuar hainaowid mi tiriiginım sima bi naokım. Dimusi rani, op komiiyin simiir warı bi nwomairıpu aokın.

²¹ Ti opın yi iikamım yipiki baptaisiyım aknainan simiir nıisiimauugin. Taka opa saeya iowım kimiir piıu nwowım simiir hisokan tani. Nıngaka. Ya mın nıisiimauuga iikamım yipiki Adi Komii siiram srıiyım simiir dimın biye imiir haiyoprindiyıumıigiyım mi siya wi simiir kwoın imiir dirıraerarki rırmıiya nwokiyım. Dimusi rani, Jisis Kraıs siya bıdiyar iki aonamın mi siya ha swoki insiin idwowın mi ini omwaiya swoki waiyan.

²² Kraıs siya bıdi yamın Adi Komii krımiir Wanın siir om iir mi siya ini Adi Komii siir ina inig mıya ini idwokaiyuın maeyauwa iikamım inigakım sim nıdwokaiya saıir. Mi paekwosım ima mi nonkwo yıu ikım mi uridyıu bibiyie whiekak ikım simiir kouwın ini siyar ywowskiyin. Iriig.

4

Dimın taeminım kima dirıraerariyım Adi Komii siir kwoın iirara daingwo tir

¹ Kraıs siya inkam krımiir hırıinanar naokın mi ta hırıinan saıirsika kima bıiya siya tirım simiir ti swoki aingwoyokiyokıgi mi siya ini inkam biyeyım simiirar kignınkın tiın siirin sima siir nonkwobumbunınkınım mi inkamki kimiir tiowı mi kimpısu kimiir hauuwi yi ti hırıinanın, dimusi rani, kima Adi Komii krımiir Wanın siir yai aiirım naingwo tibmiigım, yım ti dimın taeminım ini wadie mi owım whısarii rani, iikamım yipiki inkamki tiowiyım simiir piıum mi ha kimpıpisuwıyım mi ti hırıinan siyıuın yo simiir grabaingınıuwi ti hırıinan dimın biyeyın sima tiriyım simiir haıburgigım.

² Mi tariinan kima dimınım kimiir kwoınki naingwowım ta iya kima nu tirar niki owa simiir kipi wakaeyokna dirıraerar. Mi kima Adi Komii siir kwoın iirara wakaeyokna ap iski.

³ Fi nhırım bıiya namkiyım krıma dimın biye kasa bi dirıraerarkım iikamım nuanım sima tirım simiirin ti dimın taeminım yım hınıngım: Krıma dimın biye imiirar wakaeyokna apkım mi krıma simiir dirıraeraramın nhaminhami bi naingwokım, krıma hiı nanaeyım krıma siyıu komii iirar taouuga dirıraerari, krıma op kırıekırıeyım simiir kwıyaeyım iki krıma kwıyae nanaeyım mi krımiir piıum pi whaowakakar nwowı mi krıma nae pranaepranae bi naeikım mi krıma iki iikam nhırım simiir omakar mi amikım op kırıekırıe imiir kwıyaeyım mi krıma digıumıi Adi Komii siir yai aiir haimrıiyıugım mi krıma pi uruwai siyaowaiyım simiir inig imiirar mi hainani.

⁴ Mi tariinanın iikamım yipiki ti dimın taemin imiirar niki tirkrıpkaiyım sima ini hindara yanaakiyım. Dimusi ran, i siyıu biye simaka tir karamae nwowın mi sima kimıdiniya yai bibiyie kimiir boın, nıdidgak kima nwowım

⁵ mi ta saıir mhoıyyarın iya Adi Komii siya iikamım omwaiyar niki waiyam mi naokaowım simiir hıdi mi ti iikamım sima wi sima simar nanaaknıınkıinaei sima ti hırıinan dimın taemin biyeyım simiir dimusi tirkıım mi ta hırıinan saıirsika Adi Komii siya simiirin asi nonkwobumbunınkını.

⁶ Mi ta hırıinan saeya, Kraıs siya siir Yai Wın Kıbiya iikamım yipiki omwaiya waiyam mi iikamım yipiki bıiya naokaowım simiir boınmımauuım bıiya Adi Komii siya boınkıya hının iikam whiekakım wa naokaowı. Kraıs siya hırıinansi boınkın ti yayım iikamım yipiki bıiya naokaowım sima wa wakaei mi wa naingwo tibmiı siir yai imiirımın mi mhoıya sima wi Adi Komii saıka nwowı. Iriig.

Kima dimın mıyıkım Adi Komii siya hauuwiyım simiirin sibgu kigrırao

⁷ Mi iikam ima mi dimın taeminım yipiki ti nu iir nwowım sima ini kingiınar nwowım wa nıdwomaii. Mi kima sibgu daingwo omok mi kimakımsıyyar kigrıraona dimın taeminım kima tiriıyım mi kima Bııyan Inkam Komiiyin nhwo siiramın sibgu kwısbın.

⁸ Ti diminin yio prasae rani, ini iki dimin taemin nhirim kima wakaeyokna apiyim ini simiir kou ywowin. Kima irni nwinnyam naingwokwonanaei. Dimusi rani, yio tiriiginin kimiir whinkinsiis haiginuwi dimin biyeyim iki iikam nhirim sima diriraerariyim kimiir simiirsi naingwoyimiyoksi.

⁹ Mi kima iki iikam nhirim naingwo tibmiyyim yipiki kimiiram nitiyim kimaka nini oniyim simiirin sibgu kigrirao mi nae minim mi whwonkai hii ikim mi dimin taemin nhir ikim mi ti dimin hiriinan simiir sibgu diriraerar haiginu mi kima kimiir kwoinim io kwoin kipi naingwo simiirin mi ha kipi diriraerar.

¹⁰ Mi ninokninkin komiia Adi Komii siya prihauugiya kimiir wim kima iki iikam nhirim simiir whinkinsiis haiginu mi ta hiriinan saiirsika kima wi Adi Komii siir diminpai diminpaiyim kimiir hauuim wi simiir sibgu kigriraowan iikam nwowi. Yim hinningim,

¹¹ iikamim yipiki yai kimiir boinmimauuwi mi sima Adi Komii siir yaigiyai imiirara boinmimauu iski. Mi yipiki dimin taeminim iikamim simiir whindiriraerari Adi Komii siir kirieni mi ta hiriinan saiirsika iikamim Adi Komii siir inig iirin wa nwoki hainanim. Dimusi rani, Krai Jisis siya whindiriraerarkiya kimiir saiirsika. Mi kara ha naingwowi iikamim siir inig iir hainan, siyargin inig komiigakin mi pi siya kigriraowi iikamim nu tiranim mi dimin taemin whiekak ikim inokinokin. Iriig.

Kima kipi naingwoyimiyok, ti dimin biyeyim kimiir t'rbumbuim sima Krai siir bidiyar iki tirim

¹² Ti kariir nomiiyau kinim kima kipi nanaawin ti hiriinan hik kimpipisuim iikam kimiir nimbiniyim yim kimiir kinankiuim mini mi sima wa nwoki kigim kima ini Adi Komii siirar sibgu wakaeyokna apim, kimiir kwoinin ha naingwowi ti dimin biyeyim biya bi nimbiamkim mi ta saeya ninkakniya. Nungaka. Biyin Krai siirar bidi yimbiamim.

¹³ Mi kima maigimaiga dwo kima Krai siir hiriinan nwokim dimin biye kimiir nimbiniyim. Dimusi rani, mhoiya iya Krai siya swoki iti, siya, wi siya siyar nanaakninkinaei mi kima wi maigimaiga taokitaoka saika nwowi.

¹⁴ Mi iikamim wi yai bibiyie kirie kimiir n'kbumbu boini. Dimusi rani, kima Krai siiram naingwo tibmiikim mi kima maigimaiga dwo. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyiu kirieyin ini kimakar nwowin.

¹⁵ Mi kima siyu biye kipi tir mi gavman siir maiyan iikamim kimiirin wi sima nonkwobumbuninkin haiginuwi ti siyu biye hiriinanin kima tiriyin siirsi. Yim hinningim, inkam min nisomsom aokao mi hii min tauae mi siyu bibiyie iikam nhirmi tir mi kira ha naingwowi iki iikam nhirim simiir kouwin ini kirar ywowin mi simiir digworaekwowim yim ini kirar mi kigriraowim mi ti hiriinan diminim yim kipi tirmimin.

¹⁶ Mi inkamin iikam biyeyim dimin biye tiriyim sima wi kariir t'rbumbuninkini. Dimusi rani, siya Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apikin mi siya simiirsi kipi nidid siya Adi Komii siir inig iirar hainan. Dimusi rani, siya Adi Komii siiram naingwo tibmiikin.

¹⁷ Mi ta iya bidi yimbiniya Adi Komii siya iikam imiir hidana. Mi siya biyin wi iikamim yipiki siir yai aiir wakaeyokna apim wi simiir hidi. Mi siya biyin iikamim naingwo tibmiyyim kimiir hidi mi mhoiya wi panina tiri iikamim yipiki digiumii Adi Komii siir yai kibi aiir haimriiyuim simiirin? Simiirin wi siyar nonkwobumbuninkin iuguskii.

¹⁸ Mi Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir hir nwokaiyim yim hinina boinkim, Mi iikamim yipiki naingwo tibmiyyim mi ti dimin biyeyim ha nimbiamim hik simiir hauuwam mi simiir kwoinim pariiparii sima n'piyaokiiyim Adi Komii siir wakaeyokna apsi, mi ti dimin biyeyim ti iikamim Adi Komii siiram wakaeyokna apiyim simiir kwoin imiir kiyaiyamim pariipariiya nwowi, mi ti iikamim yipiki

digiumii Adi Komii siir haimriiyuum yim wi panin panina tiri, ha? Yim wi hindara nasae borninopkainam iuguskii.

¹⁹ Mi ta hiriinan saiirsika, ti iikamim yipiki dimin bibiyeki kiyikaigaiyim mi hikak ha nwowim, yim Adi Komii siirar kwoinkin ti hiriinan nimbiamin mi sima kipi naingwoyimiyyok. Mi Adi Komii siiram daingwo tilmii yipiki iikam whiekak krimiir nonkwokwokiyyin mi siya simiir whindiriraerarin mi simiir mi kigriraokin. Dimusi rani, siya dimin taeminim biya siya boinim, siya diriraeraram, siya simiirin wa diriraerari. Iriig.

5

Kima adiyaowae iikamim kima Adi Komii siir piuganan iikamim simiir sibgu kigrirao

¹ Mi ta hiriinana saiirsika, iikamim Adi Komii krimiir Wanin siir piugananim iki iikam nhirim simiir kigriraowiyim kara kimiirin hiriinansi boinonkwokwoki. Mi kara iriipi hiriinan inkam adiyaowaeayargin kimiir hiriinan mi karar kigin Kraisi siya naonamin. Mi kara wi siyaka boinaii dimin taemin miyyik miyyikim mhoiyya Adi Komii siya nanaakninkiiyanim.

² Kara kimiirin tisa boinonkwokwokiyyin kima iki Adi Komii siir iikamim sibsibnanim yipiki kimaka waraur nwowim simiirin sibgu kigrirao. Kima sibgu kigrirao Adi Komii siya naingwowa kima tiram siir hiriinan. Dimusi rani, kima wi kipi diriraerar dimin taeminim, sima kimiirin hinina boini ti hinin diminin siir ti diriraerar. Nungaka. Kima simiir tiri. Dimusi rani, kimiir kwoinim simiir diriraerarim naingwokim kima simiirin minam kipi diriraerar umir komii haiyim, kima simiirar diriraerar. Dimusi rani, kima simiirin nunginunga tiramar naingwokim.

³ Kima iikamim Adi Komii siya nokmwun okwo haiginuwim kima, kimamar kipi naingwona hininin kouwin ini kimar ywowim mi simiirin kimar nokmimin tir dimin taemin tiramin. Nungaka. Wim kima ini aknainan ywowim iikamim warauranim simiir nusiimauuwam dimin taeminim sima kigna apam.

⁴ Mi mhoiyya iyya Jisis Kraisi siya krimiir kigriraowi inkam komiiyyin siya swoki iti, siya wi siya siyar nanaakninkinaei mi kima wi saika ninkin haii dimin taemin kibikibiyim inokii nok nwoyokiyokiyim kigugu karamae nwowiyim.

⁵ Mi ti hiriinan siyu kamwowin kara pi yainan whranim kimiir boinonkwokwoki, kima iikamim yipiki kimiir kigriraowiyim simiir yai imiir sibgu wakaeyokna ap kima whiekakararin irni nwirni yai wakaeyokna. Dimusi rani, Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir nwowim yim hinina boinkim, Adi Komii siya iikamim yipiki ha naingwowa simaargin inkam komiikomiiyyim, siya digiumii simiir haimriiyugin mi siya ti iikamim yipiki simamar naingwona karamae nwowiyim siya wi simiir whinkinsiis haiginuwi.

⁶ Dimusi rani, yayia Adi Komii siya boina saiirsika, kima ha daingwo Adi Komii siya inig komiigakin mi kima kimamar kipi naingwona mi kima siir yai imiirar wakaeyokna ap mi ta saiir mhoiyyarin iyya siya nimbina siya kimiirin wi wadiyar whindiriraerar haiginuwi mi kima wi kiriekikireya nwowi.

⁷ Mi ti dimin taeminim kima naingwoyimiyyokim kimiir kiyaii, kima ti dimin taemin imiiramim Adi Komii siiram srii siya whinkinsiis haiginuwim kimiirin. Dimusi rani, siya kimiram naingwokwonanaei mi kimiirin wi siyar kigriraowi.

⁸ Kima sibgu mintirao mi kimasiiyar kigriraona. Kimiir sau omoman inkamin Setan siya ini wraisu komiiyyin yipiki laion dapiyin ini siir hiriinan ywowin siya hinda tinda pa napririr kaowi iki wraisu nhirim simiir pisomsom aokaowim. Setan siir siyiuin hinigin, siya hinda tinda pa napririr kaowi iikamim simiir nipiyaokiyim sima digiumii Adi Komii siir haimriiyugin.

⁹ Kimiir kwoinim kirie hiriyar dwokripkai mi digiumii Setan siir haimriiyu mi ta hiriinan saiirsika kima iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim. Dimusi

rani, kima ina ninokninokinim iikamim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apim hinda tindanim, dimin biyeyim wi simiir tirbumbuwi kimiir tirbumbuni hanin aka mi kimiir kwoinim kirieya dwo.

¹⁰ Mi ta iya kima hik kimpipisu haii saiir mhoiiyarin Adi Komii sikisiyairgin yipiki dimin taemin miyik whiekakim simiir bwamkibwamin. Mi siir dimin miyikmiyikim wi kimiiram nimbini kima haiyim mi kima wi Krai saika nwoyokiyokiikaeyami inokinokin. Mi kimiirin wi miyik Adi Komii siya siyar nwowaiginuwi mi wi siya kirie haiginuwi mi kimiirin wi siyar mi whindiriraerar haiginuwi.

¹¹ Kara ha naingwowi Adi Komii krimiir Wanin siya digworaekwo whiekakim simiirar kigirkaki inokinokin. Iriig.

Mi kara pi yaimirsisim nhirim simiir swoki boinki

¹² Ti inkamin Sailas nikuwiyin yipiki kara naingwokwonanaeyin, siya whin win haiginugika ta yokwo marisima kara kimiir boinonkwokwokiya mi kara ta yokwowa minam winkika kimiir nisiimauuim ta yaiya kima naingwo tibmiiya yim Adi Komii siirgisiirar yaigim. Mi kimiir kwoinim kirie dwo mi simiir wakaeyokna ap.

¹³ Mi kima iikam naingwo tibmiiyim yipiki om Babilon hir nwowim yipiki Adi Komii siya nimbiniim siirim simiir wakaeyokna ap mi sima mi Mak siya yipiki kariir yinisimkinananin kanaka wakaeyokna apiyin Adi Komii siir, simiir nokboinmamaira kimiiram hauugika.

¹⁴ Kima iikam whiekakim yipiki kimiir nomiiyauim naingwo tibmiiyim simiir kigi mi simiirin dankabmamair mi dokboinmamair haiginu.

Mi kara ha naingwowi kima Krai siir iikam whiekakim kwoinin iripa nongwomamair aeyin siir bidi haiyin. Iriig.

2 PITA

Pita siya ta yokwowa iikamim naingwo tibmiiyim simiiram swoki winkikin. Siya hiriir naingwokin siya wi kimimin tani ti nu iirin wi sipi haiburgigi mi siya ta siir yaiya nikopkaigiyana sair asi boinkikin iikamim naingwo tibmiiyim simiir kansiis haiginuwam. Siya simiirin ti hinana boinkikin, wari kamim niksisaeyim simiir yayim simiiram kipi naingwo tibmii. Siya simiirin ti profet niksisaeyim simiirsi boininkwokwokikin. Siya simiirin min boinkikin, sima simiir naingwo tibmii aiirin sibgu donkworinu dimusi rani, Jisis siya wa tiri diminim siya boinim mi siya wi sipi swoki iti. Iriig.

Yokwo kwisaka aeya Pita siya winkiya

¹ Kara Saimon Pitakin, inkamin whisarii mi primiriirin Jisis Kraiis siirim, kariirin siyar nikmwon okwo haiginugun siir yai imiir boinimauuim. Kara ta yokwowa iikamim yipiki simiir naingwo tibmiiya krimiir hiriinan komii nwowa mi yipiki ti yai kirie kibi kibiyim sim wakaeyoknam yipiki wi whiekak krimiirar whinkinsiis haiginuwi kimiir winkika. Dimusi rani, Adi Komii siirsika krimiir dimin biyeyim Jisis Kraiis siya haiyoprimdiyumiigikim mi krimiirin ini rirmiiya siyar ywowaiginukiyim mi ini dimin whirki kimbu karamaeyar ywowim mi ti hiriinan siyu iirsi nanmaiwarkainakin whiekak krimiirin.

² Mi kara ha naingwowi, Adi Komii siya mi Jisis Kraiis sowa hauuwi kimiirin, naingwobumbu mi nongwomamair ae wi nhami nhami hauu rani. Mi krimiir Adi Komiiyin mi Biyan Inkam Komii ikin Jisis Kraiis sowiir kirieni yipiki kima sibgu inokninkinim. Iriig.

Adi Komii siya bidi yimbinin krima siirgisiirgin

³ Adi Komii yipiki kirie komiigakin, krimiir bidi hauuwim dimin taemin whiekakim krimiir whinkinsiis haiginuwim siirim sibgu naingwo tibmiiyim. Dimusi rani, siya nanaakninkii haiginugun krimiirin mi krma Kraiis siir asi ninokninkini, yipiki biya krimiir nimbinin siir dimin miyikim simiir haiyim mi kwoin miyikin dimin whirki kimbu karamae nwowin mi wi saikar waiyayokiyokikaeyami.

⁴ Ti hiriinan siyuin siya bidi hauuwim krimiirin siir dimin kirie miyik miyikim biya siya nimbinim krimiir mi ta hiriinan sairsika mi tariinanin wim kima ti dimin taeminim simiir kirieya sairin wim kima wa haiburgigi, ti dimin taemin biyeyim iikamim nuanim sima tiriyim simiirin. Mi ta hiriinan sairsika mi kima wi siir dimin miyik imiir haii mi kima wi Adi Komii siir hiriinan nwowi.

⁵ Mi ti hiriinan siyuin, kima kimiir naingwo tibmiiya sairin sibgu sibgu kisop diriraerar sibgu nwowam. Mi kira ti hiriinan tiri sairin mi wi minan nhami nhami kipi mirii Adi Komii siir yayim yipiki wari kimiir kwoinaw nwokaiyim biya kima niki aingwo tibmiiyim simiir swoki inomokninkinamin.

⁶ Mi iriipi hiriinan, iya kima ti hiriinan tiri, mi kimiir kwoin imiirar kintimtinuna mi ta hiriinan sairsika kima wi nikwokrimkrip rani mi wi dimin whirki kimbu rani mi ti iyim dimin taemin biyekim nimbiyami mi wi mini hanan nwoki miriirim sibgu nokworinukripkaiyam. Mi wi maigimaigra hiriirar nwoki okripkaiyim Adi Komii siirgisiir siyuin wa kimiir waraur nwowin siiramim.

⁷ Mi iriipi hiriinan, kima ti hiriinan tiri mi kima wi kimiir nomiyauim simiiram naingwokwonanaeiyami mi simaka nomboin ii aeyiwa wi sair daisiimauu simiirin.

⁸ Mi ti hiriinan diminim kimiir kwoin nwokaiyim, yim ini yinkinukikaiyim mi sima wi kimiir whinkinsiisi mi hiriinana sairsika kimiir kwoininim wi ningi ninga nwo rani.

Niingaka. Saeya wi naeyar budi. Mi wim kima Biyan Inkam Komii Jisis Kraiis siirin wa sibgu inokninkini mi kimiir naingwo tibiimiya siiram in wi kirieya nwowi.

⁹ Iikamim yipiki ti hiriinan dim in karamae nwowim simiir kwoinawin, yim sima ini iikamim yipiki kigimok karamae nwowiyim simiir hiriinan ywowim. Dimusi rani, sima nhwokwisaekim. Ti hiriinan iikamim sima bidi yangwo owouguyim Adi Komii siya haiyoprimdiyumuigiya simiir dim in biyeyim sima tirim. Mi hiriinana saiirsika tariinan in simiir kwoinim dim in whirki bi kimbukim.

¹⁰ Mi ti kariir nomiyauim iya Adi Komii siya nikuwuwa kimiirim mi siya bidi yimbinim kima siirgin, kima minan mirii dim in miyik tiramin. Mi hiriinan saiirsika ti dim in in wi kimiir whinkinsiis haiginuwi mhoiyya Adi Komii siya wi kimiir nanmaiwarkinaei. Mi kima ti hiriinan dim in imiir tiri kima wi saika waiyayokiyoki siir om hir.

¹¹ Mi kima ti hiriinan dim in imiir wakaeyokna api mi Adi Komii siya anowin wi kimiiramar haiwaoki mi hiriinan saiirsika kima wi om in Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis siya kigriraowiyin yipiki biyya naonamin kimiir whindiriraerarin mi kimiir nanmaiwarkinamin mi kima wi inokinok saikar nwoyokiyokikaeyami.

¹² Kima bidi ynokninkinim ti dim in in kara boinkiyim mi kima sibgu dokworinu Adi Komii siir yayim simiir kirieni biyya kima wakaeyim mi ha wakaeyokna apim mi inokinokin kara kimiir boinurwokaiyim swoki aingwokwonanaei ti dim in imiir.

¹³ Kara ha naingwowi yo siyu wadiek in kara kimiira boinmauu yokiyokiyim ti dim in imiirin mi hiriinana saiirsika kima wi simiirar nwoki aingwoyokiyokiyim iya kara ti omwaiya niki waiya tir.

¹⁴ Kara ina ninokninkin in, kariir iya naowana ini kingiin nwowa. Dimusi rani, biyya Jisis Kraiis krimiir Biyan Inkam Komiiyin siya boinmauugin kariirin ti dim in imiirin.

¹⁵ Kara ta yokwowa minam winki mhoiyya kara naonami mi inokinokin sima wi kimiir whinkinsiis haiginuwi ti dim in imiir naingwowoknakiyim. Iriig.

Krima iikamim bidi kigim Jisis Kraiis siir dim in kirie kirieyim paenan niuyaeiyim

¹⁶ Krima iikam krimiir yidwi wanwiyaemi niwii niingam simiir biri wakaeyokna apkim biyya iya krima boinmimauuim kimiir mi kimiir nanaakninkii haiginuwa Jisis Kraiis siir yipiki kirie komiigakin mi yipiki wi swoki iti. Niingaka, krimaki krimar kigin siir dim in kirie kirieyim paenan niuyaeiyim.

¹⁷ Mi Adi Komii siya siir inig iir hainanprapraski mi dim in komiiyin paenan niuyaeiyin siir ywowaiginugi. Dimusi rani, ti yai imiirsika. Krima aposel kamim bidi wakaekiyim iya siya hinina boinkiyin, tirigin in yo kariir yinisim nwrkinwuruwan siya yipiki kara naingwokwonanaeyin

¹⁸ Krimaki krimar wakaekim ti yayim Adi Komii siir om hirinki nitim. Dimusi rani, krima saika nwokim mhuin dim in whirki kimbu karamae nwowin Adi Komii siya nwowiyin hir.

¹⁹ Dimusi rani, dim in in biyya krimar kigim, krima ti yayim biyya profet kamim sima boinmimauuim yipiki Adi Komii siir yayim sima nanaakninkii haiginuim simiiram naingwo tibiimikim. Mi kima ti iikamim ti yai imiir wakaeyokna api mi kima wi siyu miyik tiri. Ti Adi Komii siir yayim yipiki ti profet kamim sima boinmimauuim ini paeya maeyau nibwomambwowa saiir niuyaeiya mi nugakan nauun in siya whwoyayakwokiyim kimiir nisiimauuwim bieyin ini kingiin nwowin sipi nimbinaidni. Mi ti hiriinan yayim biyya profet kamim sima boinmimauuim yim ini paeya niyika krimiir niuya haiginuwiya ini saiir hiriinan ywowim Adi Komii siir yayim simiir sibgu wakaeyokna apim mi iya Jisis siya swoki itana wi saiirar namwoiuwi yipiki bieyin nugak nimbinaidniyakwokiyim siir hiriinan.

²⁰ Mi biyyin kima ti dim in taemin hininim pi kwaboini, simiir dinokninkin, wi nwrki siir kwoinara swoki ap rani, ti yayim krimiir kwoinawu nwokaiyim yipiki biyya profet kamim sima boinkiyim. Niingaka.

²¹ Tikina ya kaimwoka. Dimusi rani, biya profet kamim sima dimin taeminim simiir kwoinawu nwokaiyim simiir biri wakaeyokna apkim mi ti yayim Yokwo Komiinawu ha bi winkim. Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuun siya siyar kiyaiigin simiir kwoinim mi sima yayim Adi Komii siya boinmimauuim simiirin, ini simiirar swoki boinmimauuim. Friig.

2

Dimin biyeyim yipiki niksisee kamim sima tiri ima

¹ Biya niksisee profet kamim Isrelan iikamim simaka nwokim. Ti iikam hiriinanim sima niti mi wi kimaka nini oni ti niksisee yai bibiyeyim simiir hainaniyim mi ti hiriinan diminim iikam nhirim yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir puganiyim wi ti diminim simar nonkwobumbuninkin haiginuwi mi sima wi digiumii Biyan Inkam Komiiyin Kraisi yipiki biya simiir nanmaiwarkainam naowin mi hiriinan saiirsika wi kimimin tani siya simiirin wi pae komiia saiir nitnoudnankaigii.

² Mi iikam whiekakim wi simiir siyu biye imiirar wakaeyokna api mi wi ha boini, yio dimin karamaeka hi hiriayar danae. Mi mhoiia iki iikam nhirim wi yai bibiyee Adi Komii siir yai imiir nighbumbuwi ti diminim ti iikam bibiyeyim sima tirim simiirsika.

³ Sima niksisee niwiiyim simiirin minim naingwowi kimiir kwoinim imiir kiyayam mi umir kimiir warauranki haiyam. Adi Komii siya iya ti hiriinan iikamim simiir hidana saiiramar nwokin. Adi Komiiyin yipiki simiir nonkwobumbuninkinanin siya nhwo whin tani, siya ta iya simiir nonkwobumbuninkinana saiiram in ii haruwa haruwa bi nwonanaekin saeya nimbiniyam in.

⁴ Ti hiriinan diminim biya Adi Komii siya tirim yim krimiirin hinina nisiimauugim Adi Komii siya wi whisarii nwonanae rani. Adi Komi siya paekwosimim yipiki dimin biye tirim simiir bi swoki kigninkin okin saikar nwowamin. Nngaka. Siya simiirin maeyaua paekaka iikamim simiir nonkwobumbuninkinana saiir hiriir yikropki mi sima ini maeyaua paekaka saiir hirar niki okripkaiyim iya Adi Komii siya iikamim simiir hidana saiirim.

⁵ Biya Adi Komii siya iikam biyeyim simiir biri swoki kigninkin okin ti nuin omwai siir waiyam. Siya op komii whira yikropki mi iikam whiekakim ini siyar kaiyoprimdipu aokaokiyim. Inkam nwirin Noa nikiuwiiyin yipiki hinina boinmimauuwiiyin iikam sima dimin taemin miyik imiiram daingwo tilmii, siya mi iikam iriirar is iko sima simar ywonaowid, Adi Komii siya simiir biri nisomaokin.

⁶ Adi Komii siya om Sodom mi Gomora sowiir iikamim simiir bidi hidgiyim mi siya simiir om owiir hangimugi mi simiirin ini wara yunamim. Ti hiriinan diminim yim aknainan iikamim simiir nisiimauugim yipiki mhoiia omwai waiyai ti nu iir mi diminim yipiki dimin biye simiir tiriirim simiir nimbiam.

⁷ Adi Komii siya Lot siir kigriraokin inkam miyik nwirin, yipiki siir kwoinin hauugihauuga whiyeyin hinanaeni siyu biye sima tirin simiirsi mi iriipi hiriinan iikamim dimin miyikim sima tiranim sima digiumii simiir mi haimriiyugin.

⁸ Inkam miyikin Lot siya iikam biyeyim simaka nwokin mi inokininokin siya dimin biyeyim sima tirim simiirar kigin mi dimin biyeyim sima mi boinim simiirar mi wakaekim mi siya hauugihauuga siyu biye sima tirim saiiramar whiyekin.

⁹ Mi ti dimin hiriinanim krimiirin hinina nisiimauugim Adi Komii siya ina ninokninkinin siyuun iikam miyikim simiir nanmaiwarkainainin dimin kirie kiriyim hikak nwowiiyim simiir hirankin. Mi siya wi iikam biyeyim simiir naingwo owou rani, simiir tirbumbuam mi simiir nonkwobumbuninkinam mi sima wi ta iya Adi Komii siya siir iikamim simiir hidana wi saiirsi napiyok rani. Nngaka.

¹⁰ Mi Adi Komii siya ina sibgu inokninkinin mi siya wi niksisee profet iikamim yipiki hi nanaeni siyu biyeyim simiir kwoinawu nwokaiyim simiir wakaeyokna apim mi

siir kitinisiinam wi simiir naingwo owou rani, simiir nonkwobumbuninkinamin mi ti yipiki iikamim, Adi Komii siir kirie imiir wakaeyokna karamae nwowiyim mi ti niksisea profetim simiir kwoinim kirie ywowim mi sima simiir kwoin imiirar napikim mi sima yai bibiyie paekwosim imiir boinsi bi nididikim.

¹¹ Adi Komii siir paekwosimim simiir kirieya komiiga ini iikam biyeyim simiir kirie aiir haiburim. Mi sima ti iikamim simiir bi boinhuriyiu boinikim Adi Komii siir whwonkam ida, simiir boinwokiyopnatkaigiyamin. Mi ti niksisea profetim yim ini ti hiriinan siyiu iirar tirkipkaiyim.

¹² Ti iikam hiriinanim yim ini hu habim kwoin miyik karamaeyim mi dimin taeminim sima tiram naingwowyim sima pi hindarar pridiraerari iikamki sim haiyim mi sima nitim. Mi ti iikam hiriinanim yim wi mhoiia tiodwomaii. Mi sima dimin taeminim sima ninokninkin karamae nwowiyim simiirar priboin priboinikim. Mi mhoiia Adi Komii siya wi simiir nonkwobumbuninkini, niimauan wraisuim iikamki sim nitkikikiniyim simiir hiriinan.

¹³ Mi simiirin dimin bibiyeyim sima tirim, wi simiirsi nonkwobumbuninkin haiginuwi. Sima ha naingwowi, kinaka naeiyia ya dimin miyika mi simiir kwoinim simiir mhi imiirar mirninkinamar naingwowi, sima ini ta ma biyieya paowaigi piskimkopouim kimiir piu nonkwobumbuninkina ini saiir hiriinan ywowim mi sima simiir niksisea siyiu imiiramar maigimaigaei simiir wakaeyokna apam.

¹⁴ Mi sima wig imiirar kaonanaeikim iripa piu simaka nwowim mi ti hiriinanin simiir kwoinin dig saeya nwowaiginu rani. Niingaka. Mi sima iikamim simiir kwoin imiir kiyaiigim yipiki simiir naingwo tibmiiya kirie nwo karamae nwowiyim mi ta hiriinan saiirsika sima dimin biyie asi tiri. Mi sima minam naingwoyokiyokii siyiu umir digworaekwo haiyanin yipiki iikamim simiir yai imiir wakaeyim simiir hiramki haiyim. Mi mhoiia Adi Komii siya wi ti hiriinan simiirsi nhinikriropki.

¹⁵ Sima digiumii yaimwo imiir haimriyiuwi mi dimin biyie imiir napi iikamim yipiki siyiu miyik iir haiburgigim mi ha napwaeyamim nae hir simiir hiriinan ywowim. Sima dimin taeminim biya inkam nwirin Belam nikiuwiyin Bioni yinisimin siya tirim simiir wakaeyokna apikim. Siya umirim naingwokin iikam sima hauuwim ti dimin biyeyim siya tirim simiirsi.

¹⁶ Mi siir donkiyin habwaowhaenan nwokin yai bi boinikin mi siya ini inkamnanar yomboboinin mi siya yai kirie siir boin mi siir mi ikidu dimin biyeyim siya naingwowim kwoinawu nwokaiyim simiir tirsi.

¹⁷ Iikamim ti kamim simiir hiriinanim yim bi whindiriraerarikim, yim aeyoweyim op karamaeyim, samsinkaigaeyamim ini simiir hiriinan ywowim. Sima ini naoni wau komii komiiyim koua hir nakiibimbiramiiyim ini simiir hiriinan ywowim, iki sima yaiyim sibgu whinkinsiis haiginuwam bointidwokiiyim mi yim sima pi dimin whirminwhirmin swoki tir tani. Adi Komii siya ta maeyaua nibwomambwonana simiiram nimbinga.

¹⁸ Sima yai kirieyim yaimwo karamaeyim simiir wakaeyokna apikim, sima wi iikamim ti dimin biyeyim simiir kwoinawu nwokaiyim wi simiir kwoin imiir kiyai. Sima wi iikamim yipiki ti dimin biyie imiir haiburgigim iki iikam nhirim sima niki apkripkaiyim simiir kiyai.

¹⁹ Sima ti kam bibiyeyim hinina boinikim, yio dimin karamaeka iikamim simiir kwoin imiir naingwo apamin. Mi ta hiriinan saiirsika, sima ti hiriinan iikamim yim sima wi saiir nikwowaisii rani, sima ini simiiram priimariiyan iikam ywowim mi sima yaimwoni wakaeyokna apamin dig nwo rani. Dimin whirki inkam nwirni kwoin iir kwirii idwokai mi siya ti diminin siir kwoin kwirii idwokaiyin siir swoki tiri, yio yaeya dimin biyie tir tani mi siya wi ti dimin biyie iir swoki haiburgig rani. Ti dimin biyeyin siya bidi ywowin siir kouin mi yio siya ini whisarii mii priimariiyan inkam ywowin.

²⁰ Iikamim yipikim dimin biyie nuan iikamim sima tiriyim simiir haiburgig. Dimusi

rani, siima ina ninokninkinim mi ina naingwo tibmiiyim dimin miyikim Jisis siirim biya siya naowa krimiir dimin biye imiir haiyoprindiyumiiyim mi krimiir nanmai-warkainaam. Mi siima dimin biyeyim simiir kwoinaw kwiri idwokaiyim ini simiirar swoki apnamim mi siima wi biyeyar nwowougusi dimin biye biya siima tirim wi simiir haiburgigi.

²¹ Yio ti hiriinanin wi wadie pi ywowin biya siima Adi Komii siir yai kibiyim biya inkamki boinmimauuim simiir wakae karamaekiswo mi siima bidi yasae irgrak wakaeyim mi simiir bidi wakaeyokna apim. Mi mhoiya siima digumii ti yai imiir haimriiyugig mi ini siyiu biye imiir swoki apnamim.

²² Ti hiriinan diminim bidi yimbiyamim yaimwowim biya profet kamim siima boinim simiir hiriinan, wraim diminim siya whiekngikiyim pi simiirimar swoki ami simiir naeyimar huin inkamki hisokiyin yipa swoki ami maeyau bropa saiir wariprapraram. Ti yayim yim krimiir nisimauuwi ti iikam yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir yai imiir wakaeyokna apim mi tariinanin siima digumii siir haimriiyugigin. Iriig.

3

Iikamim krīma ina ninokninkinim Jisis Kraisiya wa swoki iti

¹ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, takina ya yokwo kwisaka aeya kimiiram winhauugiya. Tiki yokwo imiirin kara kimiir kwoin imiir swoki huirworwokaigi.

² Kara kimiirin minam naingwowi yayim biya profet kam miyikim siima nanaaknkiiyim simiirim daingwo mi iripi hiriinan kima Biyan Inkam Komiiyin siir yayim yipikin naonamin mi ha swoki insiin idwowin krimiir nanmai-warkainam simiir timi aingwoki, ti yayim siya aposel kamim krimiir boinmimauugiyim yim kimiir boinmauugikim, ti diminim nim krīma kimiir swoki kwaboimauugii.

³ Kima ina ninokninkinim tiki hiriinanin bi wi siima nimbiyami iya kingiin nwowi Jisis Kraisiya swoki itana. Iikam nhirim yipiki niewaiyuwiyim yim wi simbi niti mi siima wi yai bibiyeyim bwam karamaeyim wi simiir nini boini, simiir kwoinkar naingwo apiyim.

⁴ Mi siima nksisae yai kimiir boini, biya Jisis siya hinina boinkin siya wa swoki iti mi siya papi nwowin? Yayim biya krimiir yidwi wanwiyae ima boinim, bi swoki imbiyamkim ini hindara yasae okainainamim. Mi biya iya Adi Komii siya nonkwokwowin ti nu iir siya whuwiniunan mi tisi tariinana namwonyim, dimin taeminim ini hiriyyar nwokripkaiyim. Mi ti dimin taeminim siima boinim hinin yim wi nimbiyam tani, yim kaimwo rani. Adi Komii siya dimin kasakasa bi kisiana haiginkin.

⁵ Siima ti diminin siir ninokninkinam naingwo rani. Biya Adi Komii krimiir Wanin siya yayara boinkiyin mi nu ninomoro ina yimbiyamwo. Adi Komii siya nuin whi komii solwara saiir op imiir nonkwokwokin mi nu iirin nao siya whinkinsiisi mi yio tiriiginin iripi hiriinan yio wi sipi mi kisinaei.

⁶ Mi mhoiya Adi Komii siya ha boinkiyin mi ha mi tirkiyin op aiirin mi opa ini nu iirar ywomairipugiyin mi dimin taeminim ti nu iir nwowim yim ina yaokaokiyim.

⁷ Mi ti nu ninomoro tariinan nwowo yo Adi Komii siir yai imar nonkworinukripkaii mi mhoiya iya Adi Komii siya iikam biyeyim yipiki digumii siir haimriiyuim simiir nitkaigaigi paeya mi ti nu ninomoro yo wi warar ninkin iuwi.

⁸ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, kima ti dimin whiruwa siir kipi naingwo owou. Adi Komii siya ii kwiruwa ha naingwowikin biewi biewi kasaka rani mi biewi biewi whiekakim yim ini ii kwiruwanana ywowin.

⁹ Kimiir Biyan Inkam Komiiyin siya bi kamininikin siir nimbiniim simiir tirkiyim iki iikam nhirim siima naingwowim simiir hiriinan. Niingaka. Siya iikam whiekakim krimiiramar niki owin digumii dimin biye imiir haimriiyugigim mi siiram naingwo

tibmiiyim. Dimusi rani, siya inkam nwirkin maeyaua paekaka saiir hiriir namim pi boriisopi. Siya hininam naingwowi, iikam whiekakim sima digumii simiir dimin biye imiir haimriiyugig mi siir wakaeyokna ap. Iriig.

¹⁰ Mi mhoiia iya Biyan Inkamin siya swoki iti mi siya, siya siya nisiimauunaei wi inkamin yipikin inkam nwirni digworaekwo tauaeyam nitiyin wi siir hiriinan niti iikamim wi ninokninkin tani iya siya niti mi nhirim wi siiram nwokwokin tani. Mi iya siya nita saiir mhoiia ninomora wi nhaminhami tiki rani, diyani hinin nu mi dimin taeminim siir nwowim mi digworaekwo iikamki nonkwokwowim wa niuginhiski mi wi op nimbiam.

¹¹ Mi dimin taeminim ti nu iir nwowim wa niuginiski mi wa digi mi wim kima iikamim wi panina nwowi? Kimiir kwoinim wi dimin whirki kipi kimbu Adi Komii siir yai imiir ti wakaeyokna ap,

¹² mi kima ti dimin taeminim simiir ti tir ta iya saeya nitiduduwim. Iya Biyan Inkam Komiiyin siya swoki iti mi ninomora wi paeki niuwi mi wa digi mi nauun sisim mi nauun komii komiiyim wa niuginiski mi wi opnan nimbiam.

¹³ Adi Komii siya bidi boinin siya wi yaeya nu ninomor nonkwokwowi mi nim krima simiirim nwowi. Iikamim yipiki biya dimin biye tirim tapairin sima wi iikamim dimin whirki kimbu karamae nwowi. Iriig.

¹⁴ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, wim kima ti dimin hininim ti biya kwabongigim simiiram nwowi ninomor win mi nu win wi sowa nimbiamim mi kima minan mirii dimin whirki niki kimbu karamae nwowim mi iriipa hiriinan dimin biye tirisi mi hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiirin wa naingwowi dimin whirki bi kibusin mi kima wi saika nongwomamai aei.

¹⁵ Mi kima ta saiir daingwo krimiir Biyan Inkam Komii siya wi nitsisau rani, iikam imiir hidamin, siya krimiirin hinina nisiimauuwi siya pi boriisopi krimiir nonkwobumbuninkinamin mi siya minim naingwowi krimiir nanmaiwarkainaam. Siya ini krimiir nomiiyau miyikin Pol siir hiriinan ywowin, yipiki ti yai kibimi diminim Adi Komii siya hauuwim siir simiir winkiyim kimiirim.

¹⁶ Iya Pol siya yokwowim ta iya Biyan Inkam Komii siya swoki itina saiir winiyim siya dimin taeminim kara niki boinimauuwim simiirar swoki winkikim. Krima yai nhirim siir yokwonau nwokaiyim simiir sibgu inokninkin tani mi hiriinan saiirsika iikam biye nhirim yipiki ninokninkin karamaeyim sima pi ti Pol siir yayim pi simiir ninkpitki niksise yai nwowim mi ti hiriinan siyu kaimwowin sima iki profet kamim yipiki iki yai nhirim sima winim Adi Komiiyim pi sima mi inkipitki yai biye mi inkin owam mi hiriinan saiirsika sima wi sima sima mi tumbunaei ti diminin sima tirim.

¹⁷ Mi ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim ta hiriinan saiirsika kima ina ninokninkinim ti dimin imiirin. Kima, kimasiyar mintaraona mi ti hiriinan saiirsika kima wi dimin biye tir tani iki iikamim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae nwowiyim sima tiriyim wi simiir tir tani mi hiriinan saiirsika kima wi Adi Komii krimiir Wanin siir yai kibiyim wi simiir haiburgik rani. Sima wi kimiir kinsis haiginuwi yinin omaka nonkworinuwiyin siir hiriinan.

¹⁸ Mi kima Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siir naingwobumbua saiir sibgu o, yipiki biya naowin kimiirin siyar niki whindiriraerarim mi nanmaiwarkainaam. Mi tariinanin kima siirin kipii ninokninkin tani mi mhoiia kima siirin wa sibgu inokninkini. Kara ha naingwowi siya inig komiigak dwo tariinan mi mhoiia mhoiia iriipa hiriinan. Iriig.

1 JON

Jonin ti kamim Jisis siya nisisiimauuim simiir nwir ieya. Ti Jonin saisakinairgin biya Jisisni yai win kibiyim sim niki winkyin simiir nanaakninkiyam. Mi bigibiyan yokwowa Jon siya winkyia ya ikamim naingwo tibmiiyim simiir boinkika sima, simiir naingwo tibmiiya pi sibgu onkwokripkaiyim ta yaiya yipika Jon siir nhwokinhwokar kiga mi siir wingwingar mi wakaeya Jisis siirim. Siya simiirin min boinkikin sima iki kamim niksaeiyim sima boinmimauuim dimin taeminim Jisis siir yaiyim simiir hiriinan nwo karam nwowim simiirsi mintirao. Siya simiirin ti hinina boinkikin, sima ti nuan siyupai siyupaiyim simiiram kipi naingwokwo sima irni nwirnyam naingwokwonanaeya Jisis siya hauua saiir hiriinan daingwokwonanae. Iriig.

Yaiyim krimiir whinkinsiis haiginuwiiyim inigak krīma nwoyokiyokiikaeyamam sima

¹ Ta yokwowa krīma winkika Jisis Kraisi siir, yipiki krīma dapiyin Yai. Bigi biyarin Kraisi siya ha nwokin mi siyairgin kwoinbudin omwaiwaiyayokiyokiiyin siir bwamkibwamin. Mi tariinanin krīma siir bidi wakaeyim mi siirin krimaki krimar kigin mi siirin krimiir ingar nonkwokugin.

² Mi kwoinbudin omwaiwaiyayokiyokiiyin siir bwamkibwamin ini siyar ywowiskiyin mi iya siya nita krīma siir bidiyar kigim mi tariinanin krīma siirin kimiir asi boinmimauuwi. Ti inkam nwiruwan yipiki inokinokin hiriayar nwowiyin. Biya siya Adi Komii krimiir Wanin saika niki okin mi ini siyar yanaakninkibudgiyin.

³ Dimin taeminim krīma kigim yim ti sima krīma boinmimauuwim kimiir mi ta hiriinan sairsika kima wi iripa asi nongwomamairi krimiir hiriinan ta krīma nwowiya Adi Komii saika mi siir yinisim ieya Jisis Kraisi saiir hiriinan mi nim krīma ini kwoin whiruwar ywowiskiyim.

⁴ Mi krīma ta yokwowa kimiiramnin hiriinanam winkika kima wi nwoki sibgu inokninkinim ti dimin taeminim simiirin mi kima mi krīma, krimiir kwoinim wi maigimaiga niki owim. Iriig.

Krīma Adi Komii krimiir wanin, siir dimin kibi kibiyim simiirarar wakaeyokna ap

⁵ Ti yaiyim Kraisi siya boinmimauuim krimiir mi nim krīma tisi kimiir swoki kwaboimamauuim. Adi Komii krimiir Wanin siya ini bienan ywowin siya ni wara bi swoki omininikin.

⁶ Mi krīma ti hinina boini siya mi krīma ini kwoin whiruwar ywowim mi krīma dimin biye tiri, nim wi nibwomambwo napririri, nim krīma pi niksisaekim mi krīma Adi Komii siir yai kibikikibiya saiir bi wakaeyokna apkim nim siyu bibiyeyim dimin biye tiriyim simiir napkim.

⁷ Mi krīma ti siyu kibikikibiyin Adi Komii siya nwowiyin siirgisiir nwowi mi krīma wi iripar nongwomamair aekiyami siir nhieya saiir kirieni mi ta nhieya yipiki siir yinisim iira Jisis naokinaiiniya iya siya naonama mi ti dimin biye biyeyim krīma tirim yim siya simiirin wi hiriayar haiyoprimdiyiumiyokiyokiyami mi krimiir kwoinim ini rirmigirirmiiyar ywokiyim.

⁸ Mi krīma ha boini nim krīma dimin biye whirmnin whirmnin kamaeka, nim krīma, krīma krimar swoki priyiksasaenaeni mi Adi Komii siir yai kibi kibiyim yim wi krimiir kwoinaw haigi okai rani.

⁹ Mi ti dimin biye biyeyim krīma tirim simiir boininkii. Dimusi rani, Adi Komiiyin dimin whirki bi kimbugin mi siya ta nimbini aiir nonkworinukripkaiyim dimin biye biyeyim wi siya haiyoprimdiyiumiigi mi krimiir kwoinim wi rirmigirirmiiya nwokii.

¹⁰ Mi krɪma hɪnɪna boɪni nɪm krɪma dɪmɪn biyɛ bɪ tɪrkɪm mɪ krɪma Adi Komii siirɪn wɪ hɪnɪna boɪni, Adi Komii siya nɪksɪsaeyan inkamkɪn. Dimusi rani, ombud komiiyɪn dɪmɪn biyɛ kɪna bɪdi tɪrɪm. Iriig.

2

Kraisɪn, inkamɪn dɪmɪn whɪrki kɪmbu karamae nwowɪn krɪmiirɪn siya whɪnkɪnsiis haigɪniugɪn

¹ Tɪ kariir nomiiyauɪm kara naɪngwokwonanaeyɪm, kara tɪ yayɪm kɪmiiram wɪnkikɪm mɪ ta hɪriinan saiirsika kɪma dɪmɪn biyɛ paɪnisi tɪrsi. Mɪ krɪmiir nwɪrki dɪmɪn biyɛ tɪri, nɪm krɪma Jisɪs Kraiskakaɪrgɪm tɪ inkamɪn dɪmɪn whɪrki kɪmbu karamae nwowɪn siirɪn wɪ siyar whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪ. Siya wɪ Adi Komii siiram asi sɪɪgi wɪ krɪmiirsi sɪɪgii.

² Yɪo Jisɪs Kraiis sasaɪrgɪn yɪpɪki bɪdi bɪdiniya sasaɪr nɪnkɪn imiiyaenan Adi Komii krɪmiir Wanɪn siir tɪ dɪmɪn biyɛ biyɛyɪm sɪmiirsi siirgɪsiir nhɛ aiarar mɪ tɪ io kwoɪn Adi Komii siya naɪngwowiyɪn krɪmiiram yɪo siya bɪdi yɪkɪrɪpkiyɪn. Dimusi rani, dɪmɪn biyɛ biyɛyɪm krɪma tɪrɪm siya tɪ hɪriinan sɪmiirsi naokɪn sɪmiir haiyoprimdiyɪumiigiyɪm. Yɪo krɪmiir dɪmɪn biyɛ biyɛyɪm sɪmiirara rani. Nɪngaka. Siya iki iikam whɛkakɪm hɪnda tɪndanɪm sɪmiir dɪmɪn biyɛyɪm sɪmiir warar haiyoprimdiyɪumiigikɪm.

³ Mɪ krɪma siir yayɪ imiir sɪbgu wakaeyokna apɪ mɪ krɪma siirɪn wɪ hanɪngɪn sɪbgu nɪnoknɪnkɪni.

⁴ Mɪ inkam nwɪrɪn ha boɪni, mɪ kara Adi Komii siirɪn ɪna sɪbgu ɪnoknɪnkɪnɪn mɪ siya yayɪ imiir wakaeyokna ap karamae nwowɪ mɪ tɪ inkam hɪriinanɪn yɪpi pɪ nɪksɪsaekɪn mɪ Adi Komii siir yayɪm yɪm siir kwoɪn hɪr wara nwokai rani.

⁵ Mɪ tɪriigɪnɪm yɪpɪki ɪnokɪnok Adi Komii siir yayɪ aiarar naɪngwowiyɪm yɪm sɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm siyɪuɪn siiram naɪngwokwonanaeyɪn siyɪumwokisiyɪumwoɪn. Mɪ ta hɪriinan saeya krɪma sɪbgu dɪnoknɪnkɪn nɪm krɪma Adi Komii saɪka bɪdi yamasuɪm.

⁶ Mɪ yɪpɪki ha boɪni yɪo siya Adi Komii saɪka bɪdi yamasuwɪn mɪ siya wɪ dɪmɪn taemɪnɪm bɪiya Kraiis siya tɪrɪm wɪ sɪmiir hɪriinanar timɪ tɪr. Iriig.

Mɪ yɪpɪki siir nomiiyauwam naɪngwokwonanaeyɪn yɪo Adi Komii siir yayɪ imiir wakaeyokna apikɪn

⁷ Mɪ tɪ kariir nomiiyauɪm kara naɪngwokwonanaeyɪm, tɪ yayɪm kara wɪnkɪyɪm kɪmiiram hɪnɪn kɪma wɪ panɪn panɪna nwowɪ yɪm yayɪ wɪn tani. Kɪma sɪmiir bɪdiyar iki wakaeyɪm ɪiya kɪma bɪgɪbɪi Adi Komii krɪmiir Wanɪn siiram naɪngwo tɪbmii kɪna.

⁸ Mɪ tɪ yayɪm tɪ kara wɪnkɪyɪm kɪmiiram yɪm yayɪ wɪnkɪm. Mɪ iikamɪm yɪpɪki tɪ mɪiyɪm Jisɪs Kraiis siya mɪriiyɪm sɪmiir kɪgɪm mɪ tɪ kɪma mɪrii ikɪm mɪ sɪma wɪ haini nɪnoknɪnkɪni taka yayɪa ya yayɪ kaimwowairga. Mɪ yɪm tɪ yayɪm yɪm hɪnɪna boɪnkɪm, krɪma krɪmiir nomiiyauɪm sɪmiiram naɪngwokwonanae. Dimusi rani, krɪma ɪni tɪ yayɪ imiir wakaeyokna apɪm mɪ tɪ dɪmɪn biyɛyɪm tɪ iikami kwoɪnau nwokaiyɪm niibwomambunan yɪm wɪ sɪmbi kinɪmɪnsainami mɪ sɪmiir maeyauwa wɪ tɪ dɪmɪn kɪbiyɪm paenan nɪuyaeiyɪm wɪ sɪma kisɪna okainaowidi. Jisɪs Kraiis siyaɪrgɪn bwamkɪbwamɪn paenan krɪmiir nɪuya haigɪniuwiyɪn.

⁹ Mɪ yɪpɪki ha boɪni, yɪo siya Adi Komii siir yayɪ imiirar wakaeyokna apikɪn mɪ siya io pɪ siir nomiiyau ɪnaka swokɪ owi mɪ yɪo hɪriinan inkamɪn yɪo Adi Komii siir yayɪ imiir bɪ wakaeyokna apikɪn. Yɪo ɪni inkamɪn nɪiyaka napamwɪiyyɪn siyɪu si sikwo pae mɪn nɪriɪya apnam karamae nwowiyɪn ɪni siir hɪriinan ywowɪn.

¹⁰ Mɪ yɪpɪki siir nomiiyau ɪiiram naɪngwokwonanaei mɪ Adi Komii siir yayɪ imiir wakaeyokna apɪ, yɪo ɪni inkamɪn siyɪu nabɛ kɪgɪmok apiyɪn ɪni siir hɪriinan ywowɪn mɪ yɪo siya siyɪu ɪiirɪn ɪna sɪbgu kɪgomok apɪn mɪ siya wɪ nɪgɪkiyamyaɪo akai rani.

¹¹ Mɪ yɪpɪki siir nomiiyau ɪnaka nwowɪ io mɪ yɪo tari Adi Komii siir dɪmɪn taemɪn bɪ nɪnoknɪnkɪnkɪn. Yɪo dɪmɪn biyɛ biyɛyɪm sɪmiir wakaeyokna apikɪn inkamɪn yɪpɪki siyɪu

si napamwiiyın niyaka si hının. Mi siir nhwo iirın nı aeya nımıui mi ta hiriinan sairsika siya paniisi kigomok api siyiu iirın.

¹² Ti kariir nomiiyauım kara naıngwokwonanaeyım, ta yokwo kara wınkiya kara dimusi bi wınkikın warı dimın biyie biyeyım kima tırım simiirsi wınkika simiirın Adi Komii siya bıdi haiyoprimdiyıumiigiyım. Simiirın siya bıdi haiyoprimdiyıumiigiyım. Dimusi rani, dimın kibi kibiyım biya Kraıs siya tırım simiirsika.

¹³ Kima ti adım, kara ta yokwowa kimiiram wınkika. Dimusi rani, wım kima siirın ina ninoknıknın yipiki biya omwaiyar niki waiyayokiyokiyın mi tariinanar nadıgniyın siiramın. Kara yokwowa yainan whrwanım nonkwona karamae nwowım kimiiram wınkika. Dimusi rani, Adi Komii siir yaiya wı kimiir kwoın waraurar niki okaiyokiyokiyım mi kima wı Setan siir nwoki ikwowaisiıyım.

¹⁴ Kara yokwowa yainan whwran kimiiram wınkika. Dimusi rani, wım kima ini kirie hiriıyar nwokripkaiyım mi Adi Komii siir yaiya ini ini hanın kimiir kwoınan kwırii idwokaiya mi kima Setan siir bıdi ikwowaisiıgıgım. Kara yokwowa ad imiiram wınkika. Dimusi rani, wım kima ina ninoknıknım yipikım omwai hiriıyar waiyayokiyokiyın mi ini tariinanar yadıgniyın.

¹⁵ Mi kima dimın biyie biyeyım iikamım sima tıriyım ti nu iiranım simiiram kipi naıngwo simiir wakaeyokna apam. Mi yipiki ti nuan dimın taeminım simiiram naıngwowi mi yıo tari Adi Komii siiram naıngwokwo rani.

¹⁶ Mi dimın taeminım nuanım yım hınıngım, mi ti dimın taeminım ti sima kigım sima inokıinokın simiir haiyamar mini mi dimın biyeyım simiiramar mi kigımaıri mi siya iki siir inıg iirar hainanaeyım mipi ha boını, kara digworaekwoki naokıngugunankaıgın ini iki iikam nıhırım simiir haıburın. Mi yım digworaekwowım yım Adi Komii siir tani. Nıngaka.

¹⁷ Mi dimın taeminım ti nuın siirım mi dimın taeminım kigımaıri ikım yım wı simbi dıgii mi yipiki dimın taeminım Adi Komii siya naıngwowım simiir wakaeyokna api yım wı hiriıyar nokwoyokiyokiıgıyami. Iriıg.

Krais siir sau omomım yım wı sima simar niısiımauunaeı

¹⁸ Ti kariir nomiiyauım, iıya ti nu ieya dıgiyana ya kingiin bıdi yıtkiya. Mi wım kima ta yai aiirın bıdiyar yınoknıknınım hının Jisıs Kraıs siir sau omomın wı panın panına nımbiyami. Mi Jisıs Kraıs siir sau omom whiekakım yım bıdi yıtım mi yım sima simar bıdi yanaaknıknınım mi nım krıma ta ii aiirın ina ninoknıknınım ya ini kingiin nwowa.

¹⁹ Dimusi rani, ti kamım yipiki Jisıs Kraıs siir sauın omom wın nwowım yım sima irıpa kwoın krımaka nwo rani, yipiki Jisıs Kraıs siiram naıngwo tıbmii kınıyım, yım sima krımiir bıdi haıburgıgım. Mi sima irıpa kwoın krımaka nwokıswo mi sima pi irıpa krımakar pi ywowın. Mi sima krımiir bıdi haıburgıgım mi ta hiriinan sairsika nım krıma ta sairın bıdiyar yınoknıknın kınım, simiir nwırki irıpa kwoın krımaka bi swoki okım. Nıngaka.

²⁰ Adi Komii siir naeyıuın ha nıtın ini hanın kimiir kwoın imiir ini kwırii idwokaini mi ta hiriinan sairsika, kima ti dimın taeminım simiir dimın mwokımwoım simiir asi sıbgu nınomoknıknını.

²¹ Kara ta yokwowa kimiiramın ha bi wın boınkikın, wım kima Adi Komii siir dimın taemin mwokımwoım simiir bi ninoknıknının. Nıngaka. Wım kima simiirın bıdiyar yınoknıknınım. Mi ti digworaekwowım yipiki kaimwo nwowım mi ti digworaekwowım yipiki kaimwo nwo karam nwo ikım wım kima simiirın bıdiyar yınoknıknın dıgım. Mi kima ti nıksısae yaiyım yipiki yaimwokıyaimwoım simiir nıinıkkıkrımkripiyım simiirın ina mi inoknıknınım.

²² Mi yipiki nıksısaeıyın? Mi ti inkamın yipiki ha boınıyın Jisısın yıo Kraıs rani mi ti hiriinan inkamın Adi Komii siya nımbıngii mi siya siirın wa nıkropkii. Mi yıo ti inkamın

yio Jisis siir sau omomkin. Mi Adi Komii siya mi siir yinisim ieya sowiirniiyin digiumii bi haimriiyugigo.

²³ Mi ti iikam hiriinanin yipiki Jisis Krais siir maisisaeiyim mi yim sima iriipi hiriinan Adi Komii siir warar mi maisisaei simiir Adin. Mi ti iikamim yipiki Jisis Krais siir haiyim mi yim sima iriipi hiriinan Adi Komii siir warar mi inkin haigim simiir Adin. Iriig.

Adi Komii siir naeyiun krimiir in siya nisiimauugin yai miyik

²⁴ Mi ta hiriinan saiirsika kima wi kimasiyar mintiraona. Mi yai kibiya yipiki biigibii kimar wakaeya, ya kimiir kwoinaw waraurar haiginonkworinukripkai. Mi kima ti hiriinan tiri mi kima wi kwoin whiruwa Adi Komii siya mi siir yinisim ieya wi sowakaniiyar nwowi.

²⁵ Mi yim tiriiginim yim sima Jisis Krais siya nimbingiyim krimiiram krima haiyim. Siya krimiir whinkinsiis haiginuwam nimbingikin mi krima wi Adi Komii saika nwoke sibgu oyokiyokikaeyamim.

²⁶ Kara ta yokwowa kimiiram winkika kimiir boinworwokaigiyim ti dimin taeminim yipiki ti iikam ima naingwowiyim kimiir niksisaeyam.

²⁷ Mi Jisis Krais siya siir naeyiun kimiir bidi hauugiyin mi ta hiriinan saiirsika siya kimiir asi whinkinsiis haiginuwi. Mi ti naeyiun kimiir kwoinaw waraurar nwokaikripkai mi kima wi inkam nwiram noksir tani kimiir nowomwarkaiyuwamin. Mi ti naeyiun kimiirin wi siyar nowomwarkaiyuwi dimin taemin whiekakim. Mi ti dimin taeminim wi siya nowomwarkaiyuwi, yim niksisa dimin tani yim kaimwowaigim. Mi yim wi ti hinina nwowi, kima ta Adi Komii siir naeyiun siir yai aiar wakaeyoknaei, wim wi Jisis Krais saika namasukikini.

²⁸ Ihi, ti kariir nomiiyauim, kima Jisis Krais saika damasukikin. Mi kima ti hiriinan tiri mi iya siya swoki iti nua tiriir mi nim krima wi maigimaigra nwowini siir kigamin, krima wi nididwin tani mi wi mi agwoprakai rani.

²⁹ Wim kima bidiyar yinokninkinim Adi Komii siya bimbuiwi rani mi yipiki dimin miyik tiri mi kima wa ninokninkini siya siir yinisimkin. Iriig.

3

Tariinanin krima ini Adi Komii siir yinisim nwowim

¹ Kima whiekakar in ta saiir wakaeki, Adi Komii krimiir Wanin siya krimiiram in nhami nhami naingwokwo rani mi ta hiriinan saiirsika siya krimiirin siir yinisim asi nikiugim. Yim ti yayim yim kaimwowaigim. Nim krima siir yinisimkim. Mi iikamim yipiki ti nuan siyu imiir wakaeyokna apninkinubumbunaniyim mi ti tariinanar nadigniyim yim Adi Komii siir bi ninokninkinkim. Mi ta hiriinan aeya sima ti dimin taeminim krima wakaeyokna apiyim simiir paniisi yinokninkinsi.

² Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, nim krima Adi Komii siir yinisimkim. Mi krima sibgu ninokninkin tani mhoiia krima wi panin panina namisi owi. Mi Adi Komii siya ti dimin hiriinanin krimiir bi niki nisiimauugin. Mi ti diminin sasaigin krima sibgu inokninkinin Jisis Krais siir, yio hinngin siya wi sipi swoki iunaiini mi krima wi siirar kigwini mi iya krima siir kigwini mi nim wa ninkpit iuguskii mi wi siir hiriinanar namwowi.

³ Mi yipiki ti dimin taeminim nimbiamanin simiiram nwokwokini mi yim sima wi hirihiiriyar boininaei dimin biye karamaeka mi sima wi dimin whirki kimbu karamaeyar nwowi Krais siya nwowa dimin whirki kimbu kamae siir hiriinan.

⁴ Damin biyeya saiir bwamkibwamin Adi Komii siir siyu komii siir yayia siyar kwiinakibri. Mi ta hiriinan saiirsika ti iikamim dimin biyek naokingugunankaiyim sima Adi siir siyu komii siir yayim simiir asi ninakrimkripi.

⁵ Mi kɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnkɪnɪm ta Jɪsɪs Kraɪs sɪya nɪuunaiɪniya nua tɪriir iɪkam sɪmiir dimɪn biyɛ biyɛyɪm sɪmiir haiyoprimdiyɪumiigiyam sɪya dimɪn biyɛ whɪrmin whɪrmin bɪ swoki tɪrmɪntɪrmɪnkɪn mɪ sɪya tɪ hɪriinan tɪramar mɪ aɪngwokɪn.

⁶ Mɪ ta hɪriinan saiirsika, tɪki iɪkam whɛkakɪm yɪpɪki Jɪsɪs Kraɪs saɪka namasukikɪnɪm yɪm sɪma iɪnokɪnokɪn dimɪn biyɛ bɪ tɪrkɪm. Mɪ tɪ iɪkamɪm yɪpɪki iɪnokɪnokɪn dimɪn biyɛ biyɛya tɪrnanaeyɪm mɪ sɪmiir kwoɪnɪm Kraɪs siiram naɪngwo karamae nwowiyɪm yɪm siirɪm bɪ wakaeyokna apikɪm.

⁷ Tɪ kariir nomiiyauɪm, kɪma iɪkamɪm sɪmiiram kɪpi kiwaki kɪmiir nɪksisaeyɪm. Mɪ yɪpɪki siyɪu mɪiyɪkɪmɪyɪkni nwowi mɪ yɪo sikɪsiya inkamɪn. Dimusi rani, Adi Komii sɪya krɪmiirɪn ha kɪgi nɪm krɪma dimɪn whɪrki bɪ kɪmbugɪm Jɪsɪs Kraɪs siir hɪriinan dimɪn whɪrki kɪmbu karamae sɪya nwowa saiir hɪriinan.

⁸ Mɪ yɪpɪki dimɪn biyɛyɪm sɪmiirsɪmiira tɪrnanaei mɪ yɪo tari Setanikɪn. Bɪiya mɪ tariinanɪn ɪriipɪ hɪriinan Setan sɪya ɪni dimɪn biyɛyar tɪrkrɪpkaiyɪn. Mɪ tɪriiginɪm yɪpɪki dimɪn biyɛyɪm sɪmiir sɪmiira tɪrnanaeyɪm yɪm siir iɪkamkɪm. Mɪ Adi Komii siir yɪnisɪmɪn sɪya nɪtɪn tɪ nu ɪiir sɪya dimusi bɪ nɪtkɪn sɪya Setan siir mɪiyɪm sɪmiir digɪguskɪyam nɪtkɪn.

⁹ Mɪ yɪpɪki Adi Komii siir yɪnisɪm nwowi mɪ yɪo tari siir naeyɪu ɪiir bɪdi haiyɪn. Mɪ ta hɪriinan saiirsika, sɪya dimɪn biyɛ paniisi tɪryokiyokɪiyamsi. Nɪngaka.

¹⁰ Mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn, nɪm krɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm yɪpɪki Adi Komii siir yɪnisɪmɪn mɪ yɪpɪki Setani yɪnisɪmɪn. Mɪ yɪpɪki dimɪn biyɛyɪm sɪmiir sɪmiira tɪrnanaei mɪ yɪo tari Adi Komii siir yɪnisɪm tani. Mɪ yɪpɪki siir nomiiyau ɪiiram naɪngwokwonanaei karamae nwowiyɪn mɪ yɪo Adi Komii siir yɪnisɪm tani. ɪriig.

Kɪma kɪmiir nomiiyauɪm sɪmiiram daɪngwokwonanaei

¹¹ Mɪ tɪ yayɪm yɪpɪki biigi bɪi kɪmar wakaeyɪm, kɪma siir yai ɪiirɪn hɪnɪna wakaekɪm krɪma ɪrni nwɪrniyam daɪngwonanaei,

¹² mɪ krɪma ɪo whwonkam kɪpi nanao tɪ inkamɪn Ken nɪkiuwɪyɪn siir hɪriinan yɪo sɪya Setan siirgin mɪ yɪo sɪya siir nomousɪm ɪiir asi nɪsomaokɪn. Mɪ sɪya siir dimusi nɪsomaokɪn? Sɪya siirɪn mɪnsi nɪsomaokikɪn, dimɪn taemɪnɪm sɪya tɪrim yɪm mɪiyɪk rani mɪ dimɪn taemɪnɪm siir nomousɪm ɪeya tɪrim yɪm wadiekɪm. Mɪ sɪya siirɪn ɪo ha nwowɪn mɪ sɪya siirɪn ɪna yɪsomaokiyɪn.

¹³ Kɪma mouni hanɪn kɪpi siinkaoki. Dimusi rani, iɪkamɪm yɪpɪki Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae nwowiyɪm yɪm sɪma kɪmaka whwokwoka nwo rani.

¹⁴ Mɪ krɪma krɪmiir nomiiyau ɪmiiram naɪngwokwonanaei mɪ krɪma wɪ haini nɪnoknɪnkɪni krɪma dimɪn biyɛyɪm sɪmiir wakaeyokna ap rani mɪ hɪriinankɪniuwɪ, krɪmiir kwoɪnɪm yɪm wɪ paeki nɪu rani. Mɪ krɪmiir kwoɪnɪn yɪo wɪ pɪ nɪnkpɪtkii mɪ wɪ omwaiyar swoki waiyaei mɪ sɪya wɪ Adi Komii saɪka nwoyokiyokiikaeyami Mɪ yɪpɪki siir nomiiyau ɪiiram naɪngwokwo karam nwowi mɪ yɪo tari dimɪn biyɛyɪm sɪmiir wakaeyokna apikɪn mɪ siir kwoɪnɪn yɪo bɪdi yaowɪgusamɪn sɪya Adi Komii siir dimɪn taemɪnɪm sɪmiir naɪngwoyɪskai rani.

¹⁵ Mɪ yɪpɪki ɪo whwonkam siir nomiiyau ɪiir nanaowi mɪ yɪo ɪni inkamɪn iɪkam nɪsomsomaokaowɪyɪn ɪni siir hɪriinan ywowɪn. Kɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm tɪ inkam hɪriinanɪn yɪo siir kwoɪnɪn bɪdi yaowɪn mɪ yɪo sɪya Adi Komii siir dimɪn taemɪn sɪm whɪr wara swoki aɪngwoyɪskai rani. Mɪ sɪya wɪ saɪka nwoyokiyokiikaeyam tani.

¹⁶ Bɪiya Jɪsɪs sɪya krɪmiirsi naokɪn mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn sɪya krɪmiir mɪn nɪsiimaugɪn iɪkam nhɪrmɪyam sɪya naɪngwokwonanaeiya saiir bwamkɪbwam ɪiir. Krɪma tɪ dimɪn taemɪnɪm Jɪsɪs sɪya tɪrim sɪmiirarar tɪr. Krɪma krɪmiir nomiiyauɪm sɪmiiram daɪngwokwonanaei mɪ krɪma naosi kɪpi nɪdid sɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪusiyɪn.

¹⁷ Mɪ yɪpɪki siir nu ɪiirar nwowi mɪ sɪya digworaekwoki naokɪngugunankaii mɪ ha nɪnoknɪnkɪni siir nomiiyauɪn yɪo dimɪn karamaeka mɪ siir mwoɪn nɪkrɪmkrae karamae

nwowi mi siya ha boini siya siirin wi dimin sim whir swoki hauu rani mi Adi Komii siir naingwokwonanaeya wi panina haigiprakai siir kwoinain? Sima wi dig nwo rani!

¹⁸ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, krima yayim naekak nwo karam nwowiyim simiirin hinda kipi prilboin prilboin mi hinina kipi mi boin, nim krima iikam imiiramar naingwokwonanaeikim. Krima simiir whinkinsiis haiginu mi simiir diisiimauu hinin, krima simiiramin nhaminhami naingwokwonanae rani. Iriig.

Ikamim yipiki Adi Komii siir yai aair wakaeyokna apiyim yim sima siir whwonkam idan wi nididgak nwo rani

¹⁹ Mi ti hiriinan siyauin, nim krima wa nwoki inokninkinim hinin nim krima Adi Komii siirgim yipiki dimin mwokimwoim simiir bwamkibwamin. Mi ti hiriinan siyauin, krimiir kwoinim wi nidid rani, krima Adi Komii siir whwonkam ida nokwowi.

²⁰ Mi krimiir kwoinim sima krimiirin hinina boini, nim krima dimin biyie bidi tirim. Dimusi rani, Adi Komii siya dimin taemin imiirin ina ninomokninkin digin mi krimiir dimin biyie biyeyim yim wi siya haiyoprindiyumiigii mi krima wi simiirsi nidid rani mi siya ti dimin taemin imiirin whirminwhirmin bi nokpaokigin, siya simiirin ina ninomokninkin digin. Mi ti dimin taeminim krima ninokninkin karamae nwoka, windi yio siya ina ninokninkin.

²¹ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim mi krimiir kwoinim sima krimiirin hinina boinmauu karamae nwowi, krima miyik rani mi iya krima Adi Komii siir whwonkam ida nokwowi mi krimiir kwoinim wi kirie hiriayar nwokripkaii.

²² Mi krima Adi Komii siiramin diminam srii mi siya krimiirin wa hauwi. Dimusi rani, nim krima yai imiir wakaeyokna apkim mi krima dimin miyik miyikim siya naingwowim krima tiram krima simiir tirkim.

²³ Biya Adi Komii siya ti yayim krimiir bidiyar iki boinmauuim. Krima siir yinisimin Jisis Kraiis siir wakaeyokna ap mi irni nwirnyam dinan aingwokwo.

²⁴ Mi yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir yai imiirarar wakaeyokna api, siya mi Adi Komii siya sowa wi kwoin whiruwa nwowi mi siir naeyuun yio Adi Komii siya hauugiyin krimiir, ti Adi Komiiyin siya ini krimiir kwoinaiu tir kwirii idwokaiyin mi ta hiriinan saiirsika nim krima ina mi inokninkinim nim krima ini kwoin whiruwa saika nwowim. Iriig.

4

Adi Komii siir naeyu ieya mi yu biyeyin niksisaei ikin

¹ Ti kariir nomiiyauim, iikam whiekakim yipiki yai bibiyeyim niksisaeyim sim nanaakninkii haiginuwiyim hinda tinda bidi yinoopkiyim. Mi iikamim kimiiram niti mi sima ha nini boini, yim sima Adi Komii siirgim mi kima wi kipi niki anka aingwo tibmii kin simiir yai airamain. Biyin kima simiir tiki kinanku mi sibgu sibgu tiki kigimoki ti simiir hir nwokaiyin yio Adi Komii krimiir Wanin siir naeyu ieya piyamisi owin, iyie uridyu biyek piyami owin.

² Mi kima wa kiginokninkinkii, Adi Komii siir naeyuun siya ini hanin simiir kwoin imiir kwirii idwokaii. Mi yipiki ha boini, Jisisin yio Adi Komii siir kwoinkar naingwo imbingikin, tiriir nitamin mi siya ini inkam kungikinar yauni oniyin mi kima wi haningii ninokninkinkii, Adi Komii siir naeyuun ini ti inkam iir nwokaiyin.

³ Mi yipiki Jisis Kraiis siirin hinina boin karamae nwowi mi ti kwoinin siir kwirii idwokaiyin yio Adi Komii siir tani. Nungaka. Tiki kwoinin yio Kraiis siir sau omokin. Kima bidiyar iki inokninkinim hinin siya wi sipi niti. Mi tariinanin siya ti nu iir bidi yauni oniyin.

⁴ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, wim kima Adi Komii krimiir Wanin siirgim mi wim kima ti iikam biyie biyeyim simiir bidi ikwowaisiigim. Dimusi

rani, yipiki wari kimiir kwoinawu kwirii idwokaiyin siyairgin yipiki ti iikamim nuanim simiir kwoinawu kwirii idwokaiyin yipiki niksisaeyin siir nikwowaisiyyin bii.

⁵ Mi ti iikamim yipiki niksisaeyim yim nu tiran ima yim sima Adi Komii siir tani. Mi ti dimin taeminim sima boiniyim yim nu tirankim mi ta hiriinan saiirsika tiki iikamim nuanim simiir asi wakaei mi simiir asi wakaeyokna api.

⁶ Mi nim krima Adi Komii siirgin. Mi ti iikam yipiki Adi Komii siirim sima inokninkin krimiir yayim simiir simiira wakaenanaeikim. Mi ti iikamim yipiki Adi Komii siir karamaeyim yim sima krimiir yayi imiir bi swoki wakaeikim. Nningaka. Mi ti hiriinan siyiuin nim krima ina ninokninkinim ti iikamim yipiki Adi Komii siirgisiir naeyugakim mi ti iikamim yipiki Setani niksisa naeyuin si nwokaiyim simiirin ina mi inokninkinim. Iriig.

Adi Komii sasairgin naingwokwonanaeyin

⁷ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, kima irni nwirniyam daingwokwonanae. Mi ti siyiu hiriinanin irni nwirniyam krima naingwokwonanaeyin yio Adi Komii siirgisiirgin. Mi yipiki siir nomiiyau iiram naingwokwonanae yio Adi Komii siir yinisimkin mi yio siya siirin ina sibgu inokninkin.

⁸ Adi Komii siyairgin naingwokwonanae saiir bwamkibwamin. Mi ta hiriinan saiirsika, yipiki siir nomiiyau imiiram naingwokwonanae karamae nwowi mi yio tari Adi Komii siir bi ninokninkin.

⁹ Adi Komii siya krimiir bidi yisiimauuin hinin, siya krimiiram naingwokwonanaeikin. Mi siya siir yinisim nwirkinwiruwan asi nikropkikin mi siya krimiir whinkinsiis haiginuwam nitkin mi ta hiriinan saiirsika krima wi wadie saika asi nwoyokiyokiikaeyami.

¹⁰ Mi naeyuin naingwokwonanaeyin siir bwamkibwamin yio si. Ta krima naingwokwonanae ya Adi Komii siiram saeya rani. Mi krimiiram bii siyar naingwokwonanaekin mi siya siir yinisim iirin ina yikropkiyin mi ta hiriinan saekisaeyairga Adi Komii siya krimiir dimin biyie imiirin siirsiyar haiyoprimdiyumiigikin.

¹¹ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, ti dimin taemin hininim yim krimiir nisiimauugim hinin Adi Komii siya krimiiramar naingwokwonanaeikin mi nim krima wi irni nwirniyam mi aingwokwonanaeyim.

¹² Adi Komii siirin inkamki bi swoki kigmiminkin. Mi krima irni nwirniyam naingwokwonanae mi ti Adi Komiiyin ti krimiir kwoinawu kwirii idwokaiyin mi krima wi siiram naingwokwonanae mi krima wa ninokninkini siya ini krimiiramar naingwokwonanae iskiyin.

¹³ Krima ina ninokninkinim krima mi Adi Komii siya krima ini kwoin whiruwar nwowiskiyim. Dimusi rani, biya siya siir naeyauin krimiir niki hauugikin mi siya ini krimiir tir nwokaiyin.

¹⁴ Nim krima Jisis siir bidi kigim mi krima ta yayi air asi boinmimauuwi. Adi Komiiyin siir Adin siir yinisim iirin siya nikropkikin iikam krimiir nanmaiwarkainam mi ta hiriinan saiirsika siya iikam whiekakim nu tiranim simiir asi whinkinsiis haiginugun dimin biyeyim ti nuin siirim simiir kirie air kintokaiyam.

¹⁵ Mi yipiki ha boini Jisis siya Adi Komii siir yinisimkin mi ti inkamin siya mi Adi Komii siya sowa wi kwoin whiruwar nwowi.

¹⁶ Adi Komii siya siyairgin naingwokwonanae saiir bwamkibwamin mi nim krima ina ninokninkinim siya krimiiram ina naingwokwonanaeyin. Mi ti iikamim yipiki iikam nhirmiyam naingwokwonanaeyim, yim sima wi Adi Komii saika kwoin whiruwar nwoyokiyokiikaeyami.

¹⁷ Adi Komii siya hinina naingwowi, nim krima iikam imiiram nhami nhami naingwokwonanae rani. Mi krima hiriinan tiri mi ti dimin taeminim ti tariinan krima

tirim yim ini ti dimin taeminim biya Kraisiya tirim ini simiir hiriinan ywowim. Mi krimiirin wi Adi Komii siya whinkinsiis haiginiuwi hindara naingwokwonanae iskiyim. Mi mhoiia biya Adi Komii siya hidi iikam imiir mi nim krima wi nidid rani.

¹⁸ Mi yipiki hiniina ninokninkini Adi Komii siya siiram naingwokwonanaei mi siya wi nidid rani. Mi yipiki Adi Komii siirgisiiram naingwokwonanaei mi siya wi dimin taeminsi nidid rani. Inkamin dimusi nididi? Siya dimusi nidid rani, siirin wi Adi Komii siya nonkwobumbuninkini ti dimin biyie biyeyim yipiki biya siya tirim. Mi yipiki Adi Komii siirsi nididi mi yio tari Adi Komii siya mi iikam ima simiiram in sibgu naingwokwonanaei rani.

¹⁹ Nim krima Adi Komii siya mi iikam ima simiiram naingwokwonanaei. Dimusi rani, siya biigibiiyin krimiiram naingwokwonanaekin.

²⁰ Mi inkam nwrki hiniina boini siya Adi Komii siiram naingwokwonanaekin mi siya siir nomiiyau inika pi io nwowi mi yio ti inkamin pi niksisaekin. Iikam krima Adi Komii siir bi swoki kigmiminkim. Mi yipiki siir nomiiyau iir kigi mi siiram naingwokwonanae karamae nwowi mi siya Adi Komii siiram in wi panina naingwokwonanaei yipiki siya kig karamae nwowin, ha? Mi inkamin siir nomiiyau in saika nomboboin ae karamae nwowi mi yio wi Adi Komii siiram naingwokwonanaei rani. Nningaka.

²¹ Jisis Kraisi siir yaiya ya krimiir bidi hauuwa, krima saiir wakaeyoknam. Mi yipiki Adi Komii siiram naingwokwonanaei mi siya iriipi hiriinan siir nomiiyau in siiram warar timi aingwokwonanae. Iriig.

5

Iikamim yipiki Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apiyim dimin biyie biyie imiirin wi sima nikwowaisii

¹ Mi yipiki hiniina naingwo tibmii kini Jisis siya Kraiskin, yipikin Adi Komii siya nikropkiyin mi yio ti inkamin Adi Komii krimiir Wanin siir yinisimkin. Mi yipiki Ad iiram naingwokwonanaei mi siya siir yinisim iiram in wara timi aingwokwonanae.

² Mi krima Adi Komii siiram naingwokwonanaei mi siir yai aiir wakaeyokna api mi krima wi hainii ninokninkini nim krima siir yinisim iiramar naingwokwonanaekin.

³ Mi Adi Komii siya naingwokwonanaeiya saiir bwamkibwamin ya hiniinga krima ti dimin taemin whiekakim siya hauuwim krima tiram simiirar wakaeyokna iski. Mi ti diminim siya boinaninim krima tiram, yim wi hikak krimiir nwowaiginiu rani. Nningaka.

⁴ Mi siyiun ti iikamim yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim sima nwowiyin yio wi dig nwo rani, Adi Komii siir yinisim imiir nikwowaisiiyim, simiir kirieya ini ti simiir siyu bibiyeyim simiir kou ywowa. Dimusi rani, nim krima Adi Komii siiram naingwo tibmii kunikim mi krima wi digar nwowi ti siyiun ti iikamim yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim sima nwowiyin siir nikwowaisii iuguskiyim.

⁵ Mi wi dig nhinga nwowi ti siyu hiriinanin ti iikamim yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim sima nwowiyin? Mi tiriiginim yipiki hiniina naingwo tibmii kuniyim Jisis Kraisi siya Adi siir yinisimkin, yim wi digar nwowi. Iriig.

Adi Komii siya bidi sibgu anaakninkii haiginiugiyim Kraisi siir dimin taeminim

⁶ Yio Jisis Kraisi sasairgin ti inkam nwriruan ti nu iir niunaiiniyin. Mi siya op ha baptais in mi mhoiia siya ina yaonamin paeyin hiniya nriioninkinin siir, siir nhie aeya naokiinainiyam. Mi iya siya ti nu iir niunaiiniyin, siya minam niunaiinik in siir nhie aeya mi siir op aeya sowar naokiinainiswowim. Adi Komii siir naeyiun siyairgin dimin taeminim simiir bwamkibwamin mi krimiirin siyar nisiimauugin hiniin Jisis siya Adi Komii siirgisiir yinisimkin.

⁷ Dimin whoimuwam sima sairgim krimiir nisiimauuyokiyokiyamiyim hiniin.

⁸ Adi Komii siir naeyi ieya mi op, ta opa Jonki si baptais haiginiuwa Jisisni mi nhie aeya mi ta iya biya Jisis siya naonama mi siir nhieya ha naokiinainiya saiir ti swoki

aingwuwoknaki. Mi ti dimin whoimim yim dimin whiruwan siirarar nisiimauugin Jisis siya Adi Komii siir yinisimkin.

⁹ Nim krīma yayim inkamki boinim krīmiir simiir wakaeyim mi krīma ini simiirar wakaeyokna apim mi krīma ti yayim Adi Komii siya boinimauuim siir yinisim iir simiir waka. Dimusi rani, siir yayia ini iki inkami yayim simiir haibura.

¹⁰ Mi yipiki Adi Komii siir yayi imiir wakaeyokna api mi siir kwoinin pa ninokninkinkii ta Adi Komii siir yayia ya kaimwowainga, ya saeya hinina boinka, Jisis siya kariir yinisimkin. Mi yipiki ti Adi Komii siir yayi imiiram naingwo tībmii kīn karamae nwowi mi ti yayim yipiki biya Adi Komii siya boinim siir yinisim iir simiir waka karamae nwowi mi yio ti hiriinan inkamin ti hiriinan boiniyin yio Adi Komii siir niksisei.

¹¹ Ti yayim yim Adi Komii siya boinkikim krīmiir. Siya krīmiirin bidiyar whinkinsiis haiginuwim mi krīma wi inigak saikar nwoyokiyokikaeyami. Siya krīmiirin ta hiriinan saiirsi whinkinsiis haiginugin ta siir yinisim iir siya nikropkiya saiirsi.

¹² Mi yipiki kwoin whiruwa Kraiis siiram nwowi, yio wi hiriyar nokwoyokiyokikaeyami. Mi yipiki hiriinan tir karamae nwowi, yio wi nanga nwowi. Iriig.

Krīma hinina ninokninkini krīmiir inigin wi omwaiyar hiriyar nwoki waiyayokiyokikaeyamim

¹³ Ta yokwowa kara winkika dimusi rani, wim kīma iikamim yipiki Adi Komii siir yinisim iir wakaeyokna apiyim kīma dinokninkin hinin, wim kīma wi inigak hiriyar nwoyokiyokikaeyami.

¹⁴ Ya dimusi rani, ti hiriinan siyūim krīma wi diminam Adi Komii siir srīsi nidid rani. Nim krīma ina ninokninkinim iya krīma Adi Komii siiram srīi diminam yipiki siir kwoin iir wakaeyokna apiyim siya krīmiir yayi imiirin wa wakaei.

¹⁵ Nim krīma ina ninokninkinim iya siya ti dimin taeminim krīma srīgiyim siiram simiir wakaewiniyin mi krīma pa ninokninkinkii krīma simiirin wa haii.

¹⁶ Mi yipiki siir nomiyau iir kigi siya dimin biyeyin yipiki paeya nami omin siir nam karamae nwowiyin siir tiri mi siya Adi Komii siiram srīi mi siirin wi siya whinkinsiis haiginuwi mi ta hiriinan saiirsika siya wi inigak hiriyar nwoki sibgu oyokiyokikaeyamim. Mi ti inkamin siya dimin whir tiri mi siya wi paeni omin siir nami. Mi yipiki ti hiriinan tiri, yio wi paeya nami omin siir nami. Adi Komii siiram ti hinin inkamin dimin biyeki naokingugunankaiyin siiram kipi srīi.

¹⁷ Dimin taemin kasa rani, yipiki iikam ima tirim Adi Komii siir yayi imiir kikinwaimwaisiyim mi dimin taemin biye biyeyim sima tiriyim yim wi Adi Komii siir tir tani io siya nwowam mi sima wi ta hiriinan saiirsi nam tani paeni omin siirin.

¹⁸ Nim krīma ta saiirin ina ninokninkinim yipiki Adi Komii siir yinisim nwowi siya wi dimin biye hiriyar tiriyokiyokiyam tani. Mi ti hiriinan inkamin siirin Adi Komii siir yinisim ieya kigriraowi mi ta hiriinan saiirsika Setan siya wi siir tirbu rani.

¹⁹ Nim krīma ina ninokninkinim nim krīma Adi Komii siirgim mi ti iikam whiekakim ti nu iir nwowim, Setanin yio ini simiir kigriraowan inkam ywowin mi yim sima wi siir wakaeyokna api.

²⁰ Krīma ina ninokninkinin Adi Komii siir yinisimin yio bidiyar yitin krīmiir whinkinsiis haiginuwam mi ta hiriinan saiirsika krīma Adi Komii krīmiir Wanin kīngikinin siir asi ninokninkini yaeya Adi Komii nwir karamaeka. Krīma ini Adi Komii siir yinisimin Jisis Kraiis ini saika yamasuswin Adi Komii nwirkinwiruwan sasairgin mi siya ina nwowin mi krīmiirin siyar whinkinsiis haiginuwi mi ta hiriinan saiirsika krīma wi asi nwoyokiyokikaeyami inokinokin.

²¹ Ti kariir nomiyauim kara naingwokwonanaeyim, kīma ti tidiyuim kamkim sim nikrimtio kuuwiyin uruwai siyaowainan yipiki iikamkim sim hainaniyim simiirsiyin aru dwo. Iriig.

2 JON

Mi yokwo kwisaka Jon siya winkiya Grik simiir yaigin aiir, ya min boinkika Jon siya, wig aeya mi saiir yinisim ikim. Nhirim yim ta wig aiiram naingwo tibmiigim sima hiniina naingwokim saeya iikamim naingwo tibmiyim yipiki maeyau kwiruwa nwowim simiir hiriir swoki imbiyamim. Siya simiirin min boinkikin sima irni nwirniyam inanaingwokwowim mi kam bibiyeyim simiirsi mintiraowim yipiki Kraisiir dimin taeminim simiirgisimiir nisiimauu karamae nwowim. Iriig.

¹ Kara Jonkin, Adi Komii siir pugana saiir biyan inkamkin mi ta yokwowa kara winkika wigim yipiki biya Adi Komii siya nimbinim siir yinisim nwowam kimiiram. Mi saeya kimiiraram bi winkika, saeya kima mi kimiir yinisim ima kimiiramar winkika. Mi kara kimiiram nhami nhami naingwokwonanae rani, kanakana rani, iikamim yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir yai aiiram naingwo tibmiyim sima warar winkika.

² Krima kimiiram asi naingwokwonanae. Dimusi rani, wara Adi Komii siir yai kibikibiyim kimiir kwoinawu nwokaiyim yim wi waraur hiriir harhiir haiginonkworinukripkaii.

³ Kara hiniina naingwowi Adi Komii siya mi siir yinisim ieya Jisis Kraisiir krimiirin naingwoyimiyok mi naingwobumbu mi iripa nongwomamair ae sowa hauugin mi ta hiriinansika sima wi krimiiram asi naingwokwonanae mi krima wi wadie nwoki sibgu owim iripa nongwomamairamin. Dimusi rani, nim krima siir yaimwokiyaaimwo imiir wakaeyokna apkim mi irni nwirniyam naingwokwonanaekim. Iriig.

Krima iikamim simiiram daingwokwonanae

⁴ An kara ha wakaekin kimiir pugana saiir iikam nhirim yim ha wakaeyoknaekim. Dimusi rani, wim kima ti siyiumwokisiyiumwoin Adi Komii siya boinin krima tiram siir wakaeyokna tirin mi an kara ini maingimairgar ywokiin.

⁵ Kara kimiirin ti hiniina boinkikin, krima irni nwirniyam daingwokwonanae. Yim ti yayim tapar bi kwitkim. Yim ti yayim yim bigibi krima naingwo tibmii kana mi ha wakaeyim yim sima.

⁶ Mi krima Adi Komii krimiir Wanin siiram naingwokwonanae mi krima siir yai imiir warar timi wakaeyokna ap. Biya siya krimiirin ti hiniina boinkin, krima irni nwirniyam daingwokwonanae.

⁷ Iikam whiekakim bidi yinoopkiyim hinda tinda iikam imiir priyiksasaeyam. Sima ti hiniina misisae boinamkim, Jisis siya iikam krimiir punan nwonanikin mi siya nua tiriirin ha niunaininikin. Mi ti hiriinan siyiuin ti iikam imiir sima niksisaeyin mi yim sima ini Kraisiir sau omomnan ywowim.

⁸ Kima, kimasiyar mintiraona mi kima wari dimin kibi kibiyim kimiir kwoinawu nwokaiyim Adi Komii siya haigiyumauuwim simiir simiira tiranae, mhoiia kira wi dimin taemin kasa hai rani, kimiirin wi siya hauwi.

⁹ Mi yipiki yai nhirim Kraisiir yayim simaka ninkin haiginkii, Adi Komii siya wi saika nwo rani. Ningaka. Mi yipiki Kraisiir yayim imiir wakaeyokna api, Adi Komii siya mi siir yinisim ieya sowaniiyin wi saikar nwowi.

¹⁰ Mi inkam nwirki niti mi siya Kraisiir yayim imiir wakaeyokna ap karamae nwo mi kira wi simiir kipi nikuna apninopkai kiriir omakanau hiriir namamin mi wi simiir kipi mi boinwin hiniin, ha wit. Mi kira simiirin hiniina kipi mi boin, Adi Komii siya ini kimakar nwowin mi kimiirin wi siya nwowaiginuwi iripa nongwomamair aeyam.

¹¹ Mi yipiki ti inkam biyie hiriinanin siir boini hiniin siya wi saika nongwomamair aei mi yio tari siir nomiiyaugin mi dimin biyeyim yipiki biya ti inkam ieya tirim yim iriipi siir warairgim.

Nikopkaigiyan yai aeya

¹² Dimin kasakasa rani, kara naingwowim kimiir boinmimauuam mi kara simiirin pi yokwoni ara winki rani. Kara kimiir kignakiyam tiri mi ta hiriinan sairsika krīma wi iripa nwoki boinaiyim ti dimin taemin imiirin mi krīma wi maigimaiga niki inan oswowim.

¹³ Mi kiriir yokman yaowae budieya saiir yinisisimim, sima nokboinmamaigikim. Iriig.

3 JON

Mi mhoigimhoiiyan yokwowa Jon siya winkiya, ya siir nomiiyauwin yipikin siya naingwokwonanaeyin Gaias nikiuwiyin ya siiram winkika. Jon siya min boinkikin siyu miyikin Gaia siya nwowiyin mi siya ninkinwamwarki boiniyin siyu bibiyeyim inkam biyanin min dapiyin Daiotrefis siya tirim simiir. Iriig.

¹ Kara Jonkin, Adi Komii siir pugana saiir biyan inkamkin ta yokwowa kara Gaias kiriiram winkikin, yipikin kara naingwokwonanaeyin. Dimusi rani, ni kira ini Adi Komii krimiir Wanin siirgisiir siyu iirar nwowin.

² Ti kariir nomiiyauin kara naingwokwonanaeyin, kara ha naingwowi kira maki kipi nii mi yo ini mi owin kira hiriinan wadiyar mi owim kariir kwoinin rirmiiya siya nwowiyin Adi Komii siiram wakaeyokna apam siir hiriinan dwo.

³ Kara ina ninokninkinin. Dimusi rani, nomiiyau nhirim ha nitim kariirin sima ini boini hinin kira Kraiis siir yai imiirin ha sibgu wakaeyokna apikim. Inokinokin ni kira Adi Komii siir siyugisiyu iirar napikin. Mi ta yaiya kariirin maigimairga saeya nwowaiginugin.

⁴ Mi an kara hinina wakaekin, kariir nomiiyauim tariinanin sima ini Adi Komii siirgisiir siyu iirar nwowin mi ti dimin hiriinanin kariir kwoinin siya hugrimkripkin maigimairga komii nwowamin. Dimin whirki kariirin hiriinan bi tirkin maigimairga kara nwowamin. Ningaka. Iriig.

Sima Gaias siir boinkim miyim siya miriyim wadie wadiekinairgim

⁵ Wim kima ti nomiiyauim kara naingwokwonanaei ima wim kima Adi Komii siir dimin kibi kibi imiir tirkim mi Adi Komii siir iikamim hinda tinda nwowim yipiki Adi Komii siir yai imiir boinmimauuwiyim simiirin ini kimar kigriraowim. Kima simiir whwonkam imiir bi kig ninokninkinkim mi kima simiirin ina mi whinkinsiis haiginuwim.

⁶ Mi iikam nhirim ha nitim krimiiram mi iikamim Adi Komii siir pugana saiirim krimiirin sima ini boinmauuni hinin simiirin kima whinkinsiis haiginukripkai mi simiirin dimin taemin ha timi hauu mi ta hiriinan saiirsika sima wi hinda tinda asi nami Adi Komii siir yai imiir boinmimauuwamam. Mi ti dimin hiriinanin yipiki kima tirim simiir Adi Komii siya kimiir mi airam in maigimairga ywokiyin.

⁷ Mi sima simiir om imiir haiburgigim mi ha namim Adi Komii siir yai imiir boinmimauuwam mi sima dimin taemin bi priihaigim iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiiram naingwo tibmii kin karamae nwowiyim simiir hirankin. Ningaka.

⁸ Mi simiirin krimar whinkinsiis haiginu mi krma kigrirao mi ta hiriinan saiirsika sima krma dimin taeminim wi yaripar tiri mi Adi Komii siir yai ima. Iriig.

Daiotrefis Demitrias sowa

⁹ Mi kara yokwo bidi winkiyin ti iikamim ta maeyaua saiir hiranin yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kiniyim simiiram. Mi yo Daiotrefisin, ti inkamin yipiki simiir biyan inkam nwowam naingwowin siya kariir bi nikiunakin siir kigriraowamin.

¹⁰ Mi ta hiriinan saiirsika, iya kara niti mi ti dimin taeminim siya tirim kara wi kariir nini boinmimauuni, siya kinaopitkaigaiyu boinamim krimiir mi sima sima rani, siya nomiiyauim yipikim Adi Komii siir yai imiir boinmimauuwamim simiir boinkim hinin ha wit mi simiiram bi mi kiwawinkim simiir omaka hiriir namam. Ningaka. Mi ti iikamim yipiki simiir nikiuna apinopkaiyam tirim simiir omaka hiriir, simiirin kimidiniya siya mi ikidu. Mi siya simiirin hindara bi nikidugin, siya simiirin hindara nikrip uguskikin Adi Komii siir iikamim simaka hainanam.

¹¹ Tí kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, kima dimin biyie kipi tir mi ti dimin taemin hiriinanim simiir kipi wakaeyokna ap. Kima ti iikamim yipiki mi miyik imiirara miriirim simiir hiriinan tir, yim sima Adi Komii siir iikamkim. Mi ti iikamim yipiki inokinokin dimin biyie biyeyim sim tirnanaeyim, yim sima Adi Komii siir iikam tani. Niingaka.

¹² Iikam whiekakim yim hinina boinkim Demitriasin yio wadiekín. Siir siyiuin wadiekín mi siya inokinokin siyarín hinina nsiimauuwikín siya wadiekín. Mi nim kríma iripi hiriinan hiriirar mi boinikim siirín, siya inkam wadiekín. Mi kima bidiyar yinokninkinim hinin krímiir yayim yim yai kaimwo imairgim.

Nikopkaigiyan yai aeya

¹³ Yayim kara winam tirim kimiiram kasa rani mi kara simiirín kimiiram winkiyim pi boriisopi yokwoni.

¹⁴ Mi tariinanin kara wi kimimin tani wi kapi nitsauwi kimiiramín, kimiir kignakiyamín mi dimin taeminim wi krímar nwoki idwo boinaiyim.

¹⁵ Kara ha naingwowi kima iripa hiriirar dongwomamair aekripkai. Nomi-iyauim tiranim sima kimiir nokboinmamaigikim sima kimiirín yapayapa nwinira nokboinmamair digikim. Mi simiir inig imiirar boinki, ti krímiir nomiiyauwim yipiki waraur nwowim. Iriig.

JUT

Jutin yio Jems Jisis sowiir nomousimkin. Mi ta yokwowa siya wɪnkika iikamim Jisis siiram naingwo tɪbmiiyim simiiram. Mi ta yokwowa siya simiirin min boɪnkikin sima kamim Adi Komii siir yaimwokiyaaimwo aiir boɪnmɪmauu karamae nwowiyim yaeya yai boɪniyim simiirsi mintirao. Siya simiirin min boɪnkin ti paekwosimin siya dimin biyie dimugi tirkin, mi iikamim dimin biyieki naokingugunankaiyim ti om whiso sowiir hiranim Sodom mi Gomora, mi Ken siyar yipikin siir nomousim iirar swoki isomaoin, mi yipiki tiriiginim dimin biyieni siyiuin si napim yim wi iriipi hiriinan warar mi inkɪn tirki ti kamim hindara priiyiksasaeyim simaka. Iriig.

¹ Kara Jutgin yipiki Jisis Kraiis siir mi sibmriiyan inkamin, kara Biian Inkam Komiiyin Jisis, siir mhoigimhoiiyan nomousim ieya, kara ta yokwowa iikamim yipiki biya Adi Komii krimiir Wanin siya nimbiniim siir wakaeyokna apim kimiiram wɪnkika. Mi Adi Komii siya kimiiram naingwokwonanaeikin iikamim yipiki Jisis Kraiis siya kigiraowim kimiirim.

² Kara ha naingwowi Adi Komii siya wi naingwobumbu mi nongwomamair ae mi naingwonanae, wi kimiir nwoki hauumirim. Iriig.

Iikamim yipiki Adi Komii siir yai kibi imiir haimriyuwi, yim wi siyu biyie tiri

³ Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeyim, kara yokwo kimiiram win hauugiyam naingwokin ti dimin kibi kibiyim Adi Komii siya tirim krimiir nanmai-warkainaim. Mi dimusi rani, ti niksise profet kamim kara kimiirin yai kirie pi dimin whirni boinki. Mi kima sibgu dokworinukripkai, yai kibiyim simiir wakaeyokna apamin, biya Adi Komii siya hauuwim whiekak krimiirar yipikim siir wakaeyokna apiyim mi ti yayim krimiirin iiyim kwirkikwiruwa hauugikin.

⁴ Kara ta yokwowa whisarii bi win hauugikin, iikam nhirim sima nimpriokim dimin taeminim sima naingwo tɪbmiiyim simiir kwoinawu hir nwokaiyim mi sima kimaka nɪnkɪn itkim omakam kima hainaniyim Biian Inkam Komii siir. Biya Adi Komii siir yayim inkamkim winim Yokwo Komiiinawu, sima hiniina boɪnkim, Adi Komii siya wi simiir nonkwobumbuninkini. Ti iikamim sima digumii Adi Komii siir bidi haimriiyugigim mi ti siir yai kibiyim ini sima kisina haigina simiir whindiriraerim siyu biyie tirim. Sima digumii Jisis Kraiis siir haimriiyugigim mi siya siyargin, yipiki krimiir kigirkakin inkamin mi krimiir Biian Inkam Komiiyin Jisis Kraiis.

⁵ Mi kima bidi yinokninkinim Adi Komii siir yai kibi kibiyim biya iki nhirim sima boɪnmauwim kimiir. Mi kara kimiir whin diriraerim naingwowi kima ti yai imiir naingwo warkainam. Biya, Isrelmi iikamim Biian Inkam Komii siya kihainanikin Isibmi nu hirankin mi siya simiirin hiranki yikunani mi mhoiia siya ti iikamim simiir nhir imiir yisomsomaokao yipiki siirim naingwo tɪbmii karamae nwowim.

⁶ Mi paekwosim simiir nhirim dimin taeminim Adi Komii siya nimbiniim simiir biri sibgu wakaeyokna apkim. Mi sima dimin taeminim Adi Komii siya nimbiniim sima tirim simiirin wi omim ninomor kou hiranim wi simiir hir haiburgigi, maeyauwa sima nwowiyim simiir. Mi Adi Komii siya simiir nibwomambwo komiia sair yauni haigigim mi ini hirar yonkwowim. Mi weyin sopni bidi yinimnirkaiyim, kamim mi biyie miriiyim simiir hiriinan mi sima wi iya Adi Komii siya hidana iikam imiir wi sairim nwokwokini.

⁷ Mi iriipi hiriinan ti om komii komiiyo Sodom mi Gomora mi om nhirim sowiir kingiin hir nwowim simiir daingwoki. Mi sima ini wara iikam biyeyim kimakar nwowim ini simiir hiriinan ywowim. Mi sima hi iki kam nhirim sima sima nanaei, wig aka nanae rani. Mi hiriinan sairsika ti dimin biyeyim sima bidi kwiridwokaiyim simiir kwoinim. Mi Adi Komii siya simiirin pae biyieni nonkwobumbuninkinim ya ta paeya

ina pae niuyokiyokiya saiir hiriinan ywowa. Ti hiriinan dimininim yim aknainan krimiir naisiimauwi, dimininim iikam biyieyim simiir nimbiyami mhoiia.

⁸ Ti iikam biyieyim yipiki kima nwowim dimin biyieyim sima tiriyim ini Sodoman iikam biyieyim simiir hiriinana ywowim. Dimusi rani, ti kamim dimin sima naingwowim, sima dimin biyie imiir tirkim, sima Adi Komii siya kigriraowim pi borisopkim mi sima siyiu biyie Adi Komii siir oman paekwosimim simiir tirkim.

⁹ Bidi bidiniyarin bigibiyan paekwosimin Maikel, nikuwiyin, siya mi Setan sowar ninkinwamwarki boinko, yipiki Moses siir piuis biyie aiir hainakii. Maikel siya bidi yinokninkinin ti siyiu hiriinan nokwao yai boiniyin yio miyik rani, mi siya siirin io yai bi mi boinkin siya iki yai bibiyeyim sim boinin. Nungaka. Siya hiriinanara boin Adi Komii siya kiriirin wi ti yai bibiyie imiirsi boinwokiyopnatkaigi.

¹⁰ Mi ti iikam yipiki kimaka nwowim yim sima yai biyie ti dimininim sima ninokninkin karamae nwowim simiira nikbumbuwikim mi ti dimininim sima priidiraerar whaowaeyim yim ini niimauan wraisuim sima priidiraerar whaowaeyim ini simiir hiriinan ywowim. Yim sima simiir kwoinkar naingwowim simiirar napikim yim sima wi simiir tioidwomai.

¹¹ Kaimwowaiga, simiirin wa tioidwomai haiginuwi mi sima dimin biyeyin biya Kenki tirin simiir hiriinan wakaeyokna apikim. Mi sima Adi Komii siirimar naingwokwo nanaeikin mi iikam nhirim simiiram warar. Mi sima simiir kwoinim bidi yinkpit haigiin dimin biyie biya inkam Balamki siya tirim simiir wakaeyokna apikim, siya Isrelan iikamim simiir niksisaekim. Dimusi rani, siya umir haiyim naingwokin. Mi simiirin siya wa nonkwobumbuninkin haiginuwi. Dimusi rani, sima dimin biyie tirkim, Koraki si nantamyiriyira Adi Komii saika saiir hiriinan tirkin, iya siya Moses siir maeyau aiir nokwokairinaim naingwowin. Mi siya wi kigriraowan inkam siya nwoki owim. Mi Adi Komii siya siir bi kigninkinkikin mi siya ini siirar kwisomaokiyin.

¹² Mi ti niksisaei iikamim ini siya komi komiiyim whi komii solwara aowa hir nokwokwomaiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi iya iki siyaii komii komiiyim sima nitiiyim mi ti siya imiir naeyikuuuiyim mi siyaii pa niyikimkirki mi ti iikam hiriinanin kinaka naeyim iya Jisis Kraisi siya naowa sima saiir swoki aingwowarkaigikim mi sima nidid rani, kima igao yai simiir boinsi. Sima, sima simar kigriraowikim. Sima niwipai niwipaiyim inkam nwirni whin diriraerar karamae nwowiyim simiir wakaeyokna apikim mi sima ini wauwim opudki hughainamiyim mi nao kin karamae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim. Sima ini paeyin nae bud karamae nwowiyin iya iikamim sima hinin ninokninkiniyim ti paeyim simiir ii aeya nae budana. Sima ini paeyim ninanbimbirnaim mi ha naonamim ini simiir hiriinan ywowim mi simiirin wi iikam nhirim sima nikrimtiowi simiirin harara. Dimusi rani, sima nae bi budgim.

¹³ Ti niksisaei iikamim ini ieyin owieki nakiiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi ti dimin biyieyim ti iikam ima tirim ini ieyan whopiiyim ida nwowim iikamim sima kigam ini simiir hiriinan ywowim. Iikamim yipiki digiumii Adi Komii siir yai kibiyim simiir haimriiyugigim yim ini nauunim maeyau biya sima nidwowim ninomor kou hir simiir haiburgigim mi ha ninoopamim maeyau maeyau ini simiir hiriinan ywowim. Mi Adi Komii siya bidi yimbinin maeyauwa niibwomambwonan nwowiya ti iikam hiriinanin simiirim sima nwoyokiyokiikaeyamim.

¹⁴ Bidi bidiniyarin inkam nwirin Inok nikuwiyin, Adamni yinieyin, yaiyim siya winboinkiyim Yokwo Komiiinau kima wakae, Biyan Inkam Komiiyin wi siir paekwosimim dimin whirki kimbu karamaeyim simaka niti

¹⁵ iikam imiir hidim mi iikam biyieyim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae nwowim wi idowiiya nwokii mi dimin biyie sima tirim wi idowiiya mi inkim okii mi iriipi hiriinan yai bibiyeyim biya sima nigbumbu boinim Adi Komii siir yim wi idowiiya wara mi inkim okii.

16 Ti niksisaēi iikamim sīma boinainanaēiyim mi iikam nhir imiir boin hiuriyūwi dimin taeminim nimbiamim simiirsi. Sīma diminim simiir kwoinki naingwowim simiirar wakaeyokna apikim. Sīma simiir inig imiirar hainanaēikim mi pi hinina mi boinainanaēi, krīma dimin whirki bi kimbugim mi sīma yaiiop pi iikam nhirim simaka ninūwi mi hiriinan saiirsika sīma minim tirkim diminim sīma naingwowim simiir hiranki haiyam. Iriig.

Kīma sibgu dokworīnu mi Adi Komii siir yai miyik miyikim simiirarar wakaeyokna ap

17 Kīma rani, ti iikamim wim kīma ti dimin taeminim nimbimbiamanim simiir daingwoki, ti aposel kamim yipiki Jisis Kraisi siya nokmwīn okwōim siir yai kibi imiir boinimauuwim simiirar naingwoyokiyokigim, ti dimin taeminim sīma boinim wa nimbiamim.

18 Mi sīma kīmiir boinmauūwi mhoiīya iya ini kingiin nita Jisis siya swoki iti mi ta aiirin iikam nhirim wi iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim wi simiir bointrop iei mi yaibu wi simiir mi iewaiyūwi, mi wi simiir mangigini mi sīma wi dimin biyeyim simiir kwoinki naingwowim wi simiir wakaeyokna api.

19 Mi ti hiriinan iikamim sīma nānikibiri yipiki iikamim Adi Komii siir isidanim simiirin, sīma dimin taemin nuan iikamim simiir kwoinki naingwoyoyim simiir wakaeyokna apikim, Adi Komii siir naeyūin yio simiir hir nwokai rani.

20 Mi ti kariir nomiyauim kara naingwokwonanaēiyim, kīma irni nwirni ti whinkinsiis haiginūu Adi Komii siir Yai Wīn Kibiya yipiki kīma wakaeyokna apiya kīmiir whinkinsiis haiginūuwam kīmiir naingwo tībmīya kirie saeya nwowim. Kīma Adi Komii siirim kwisboin diminim mi Adi Komii siir naeyūin siir kigninkinwīn siya kīmiir nwoki whindirāerar haiginūuwim ti dimin imiirin.

21 Kīma Adi Komii siir sibgu wakaeyokna apikim mi ta hiriinan saiirsika, siya kīmiirin wi hiriyar nwoki iisimauu kripkaiyim siya kīmiirim naingwokwonanaēikim. Kīma iya mhoiīya Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisi siya swoki iti mi dimin miyik kīmiir tirni ta kīmiir mi aiirsi mi kīma omwai saika waiyayokiyokiyana saiirim dwokwokin.

22 Kīma iikamim yipiki Adi Komii siir wakaeyokna apiyim simiirim naingwokwonanaēi mi simiir whindirāerar haiginūuwim mi yim iki iikam nhirim simiir kwoin imiir kiyai dimin biyeyim simiir wakaeyokna apim mi sīma wi ninokninkin tani piki hinin siyūu ikin sīma napanin.

23 Wim kīma iikam kasakasa whindirāerar tani mi simiir kwoin imiir kiyai dimin biyē simiir haiburgigim inkamim diminin paeya nakainamiyin mi ha nanka hainaowidiyin siir hiriinan. Kīma iikam nhirim simiiram naingwokwonanaēi mi simiir whindirāerar haiginūu simiir kwoin imiir kiyayim dimin biyē imiir haiburgigim mi kīma, kīmasiyar timi mīntaraona. Dimusi rani, ti simiir dimin biyeyim sīma wakaeyokna apiyim wi kīmiir kwoin imiir kiyai mi kīma wi simiirar mi inkim wakaeyokna api. Iriig.

Jut siya Adi Komii siir inig iir hainankin.

24 Kara ha naingwowi iikam krīma Adi Komii siir hainan prapraski yipiki kirie komiigakin, siya wi kīmiir whinkinsiis haiginūuwi kīma wi dimin biyē simiir wakaeyokna ap rani mi siya kirie komiigakin mi siya wi digar nwowi kīmiir kwoin budin miyikimiyikin siir nwowaiginūuim siir whwonkam ida iya siya iikam imiir hidi, iya, i aeya digii mi kīma wi maigimaigra komiigak nwowi.

25 Kara ha naingwowi krīma Adi Komii kīmiir Wanin siir inig iirar hainan, ti inkam nwiruwan sikisiyairgin yipiki kīmiir nanmaiwarkainan ti dimin kibiyim biya kīmiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisi siya tirim simiirsika. Kara ha naingwowi siya ini kirie hiriyar nwokripkaiyin mi dimin taeminim ini siyar kigirkakim mi dimin taemin whiekakim simiir biigibiyin ini siyar nwowin, biigibiyar whūinunan mi tariinanar

yamwoniya, siir inigin wi kou hiriyar nwoyokiyokigiyami mi siya ti hirinan siyu
hirar ti oyokiyokiyam. Iriig.

REVELESEN

Ta yokwowa saair winkyin inkamin Jonkin, Jisisni mai kigna mariiyin inkamin siya. Ti Jon nwiruwan yipikin Jisisni yai win kibikibiyim sim niki winkyin mi yokwo kwoimim siir inigi nwoki ikim sasa kinairgin ti Jonin. Mi iya Jon siya waibiyie namwoiun siya inkamin maeyauwa mai biyie mariiya saair hir hugripkiikikaiiyin siir hariinan nwokin iya siya mhuisimin Patmos nikiuwiyin whi komii saair whi idopwoniya nidwomaiyin siir nwowa. Mi siirin kimidiniya Adi Komii siya tarki nhwonan whinkigmimikim mi siirin kimidiniyan Jisis siya yisiimauu dimintaeminim mhoiia nimbiniyanim simiirin. Mi Jisis siya dimintaeminim siya kigim simiir boinkikin siirin siya simiirin yokwoni winaowidim mi iikamim naingwo tibmiyim pugan iriyyar kwiso sowiirim simiirim hauugiyim. Mi yokwo iriyyar kwiso siya winkyim simiir mhoiyan, mi ti dimin taeminim mhoiia nimbiamanim yim siir nhwoka kigmimikim. Mi iya hik komii aeya nimbiamana, Setan siirin wi Jisis siya nokwokopougigi. Mi om Jerusalem winin yo wi panin panina namisi imbiyami. Mi ta hariinan sairsika tiriiginim yipiki simiir inigim ta yokwowa iikamim yipiki omwaiyaiyokiyokiiyanim simiir inigi nwowa sairin wi wara nwo rani. Ningaka. Iriig.

¹ Ta yokwowa kara dimin taeminim yipiki Jisis Krai siya nisiimauuim kariir simiir win boinkikin. Biigibiiyin Adi Komii krimiir Wanin siya ti digworaekwo imiirin Jisis Krai siir nisiimauugin. Mi simiirin siya wi hariinan sairsi nwoki nisiimauuim siir miyan kamim krimiirin, ti dimin taeminim nimbiniisasauwanim. Mi Jisis Krai siya yikropki Adi Komii siir paekwosimin Jon kariiram siir miyan inkamin mi ti dimin taemin imiirin kariirin siya wi hariinan sairsi boinmimauwi.

² Mi Jon Kara ti dimin taeminim simiirin ha kigin mi ti yayim yipiki kariir wingar wakaeyim, simiirin yim yokwoni kara bidi winkyim. Mi ti yayim Kara winkyim yim Adi Komii siir yaigim mi sima iriipa hariinan Jisis Krai siir warargin.

³ Mi iikamim ti yai imiir mwaini mi Adi Komii siir iikam nhirim sima simiir wakaei mi sima whiekakarim wi maigimaigra nwowi. Mi iikamim ti yayim yipiki Adi Komii siya tirkiiyanim mhoiia nimbiamanim simiir wakaei mi sima simiiram naingwo tibmii kani mi simiirin wadie tiri mi sima wi maigimaigra nwowi. Dimusi rani, iya ti dimin taeminim sima nimbiamana ya ini kingiin nwowa. Iriig.

Jon siya yokwom Adi Komii siir iikamim om iriyyar whiso simiir hiranim simiiram winkika

⁴ Kara Jonkin, ta yokwowa kara winkyia saeya Juda iikam nhirim Adi Komii siirim ti om iriyyar whiso simiir hiranim nu haimii Esia hiranim wi kimiiram win hauugi. Kara ha naingwowi tiki Adi Komiiyin yipikin biyyar nwowin mi ti tariinan mi owin mi mhoiia wi iriyyar swoki oyokiyokiiyanin kimiirin wi wadie siya nwowaiginuwi mi kima wi iripar nwoki ingwomamair aekiyanim naeyu miyyikin yipiki insii iriyyar whisa nwowin siya siir whwonkam ida nokwowi ipiia yipiki Adi Komii siya nidwokaiya iikam krimiir kigirkakam, kimiirin wi wadie siya nwowaiginuwi mi kima wi iripar nongwomamair aekiyami.

⁵ Kara ha naingwowi, sima mi Jisis Krai siya kimiirin wi simar kinsiin haiginuwi mi kima wi iripa nwoki ongwomamair aeyim. Krai siya Adi Komii siir yai imiirin bidiyar sibgu anaakninkii haiginuwun. Siyargin inkamin yipikin biigi bi Adi Komii siya hidninsiin idwowin siya naonama saair mhoiia mi siya ini omwaiyar swoki waiyayokiyokii. Siyargin inkam komiigi komiiyin, yipiki wi iki inkam komii komiiyim yipiki wi ti nuan iikamim simiir kigirkaki, simiir kigirkakanin. Siya krimiiramar

naingwokwonanaeikin mi dimin biyieyim krimiir kwoinawu nwokaiyim siya bidi haiy-oprimdiyumuigiyim. Dimusi rani, siya bidi iki aowin mi siir nheya bidi mi aokiinainama.

⁶ Siya krimiirin hiriinan minam tirkin, krīma siir piugana saiir inkam komii komii nwowim. Mi krīma yapa yapa nwonira Adi Komii siiram in ikam nhirim simiiram kwisboin pris inkamim sama tiriya saiir hiriinan. Mi krīma wi siir Adin siir dimin taeminim yipiki Adi Komiiyin wi simiir nwoki tirim. Kara ha naingwowi, Jisis Kraisi siya wi inig komiigi komii iirar haii mi siya wi ikam imiir kigirkaki mi siya wi kirie komiigak hiriyyar nwoyokiyokikaeyami.

⁷ Kima wakae, Kraisi siya wi waua saiir nidwokainaiini. Mi ikam whiekakim mhoiyya sama wi siirar kigwini. Ihi, tiki Juda ikamim yipiki yaii ninii kamim simiir tirim siirin tidiyini sama ninkin irinu aokiyam mi sauni sama mi itam sama siirin wa mi kigwini. Mi iyya siya niti mi ikam whiekakim ti nuin siir tiranim yipiki siir karamae nwowim, sama siir kigwini mi simiir kwoinim wa naingwo ididwini mi sama wi nhaminhami nou rani. Ta yaiya yai kaimwoka.

⁸ Mi Adi Komiiyin inig komiigi komiigakin siya ha boinkin, dimin taeminim simiir bigi biyyin ini karar ywowin mi iyya sama nimbiyama an kara tapaiirin hiriyyar nwokin mi an kara tapaiirin wi hiriyyar mi owi iyya sama digii. Siya wi kirie hiriyyar nwoyokiyokikaeyami inokinokin mi ta siya nwowa mhoiyya siya wi hiriinanar swoki owi.

Nhwonan Kraisi siir whinkig ieya.

⁹ Kara Jonkin, kara Adi Komii siir piuganim kimiir inkam nwirkin. Dimusi rani, krīma ini Jisis Kraisi saikar yamasukikinim mi ikamim krimiirin dimin biyie asi tiri. Mi krimiirin Jisis siyar whinkinsiis haiginugun krīma hik ti dimin bibiyieyim simiirsi haiya. Mi iriipi hiriinan, krīma tariinanin ini iripa siir piugana saiirarar nwowim. Mi an kara Adi Komii siir yaiya saiirin ikam imiir bidiyar mi boinmimauuwun. Dimusi rani, kara simiirin Jisis Kraisi siir boinmimauugin mi sama kariirin ha nonkwowim mi sama kariirin kimidiniya nu haime whirin whii idopwoniya nidwomaiyin Patmos dapiyin siir hir yatkinugig.

¹⁰ Mi biri kimiminkikin, Biyyan Inkam Komii siir iyya Adi Komii siir naeyiun ina yitin kariir kwoinawu tiriir mi kara nhwo ha whinin mi karar wakae inkam nwirin kariir digiwa boinkiyin, siya pranae pranae bi kauwok boinkikin mi siir yaiya kingiin kingiin bi nieyoknakika hapi kidgi maskika.

¹¹ Mi kara siya boinkiya hinin saiir wakaekiyin, kira dimin taeminim kira kigim yokwoni winpriginaowid. Mhoiyya kira simiir kigi mi kira simiirin wi ikamim yipiki Adi Komii siir piugana saiirim yipiki Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apiyim ti om iriyyar whiso simiir hiranim, Efesas, Smena, Pegamam, Taiataira, Sadis, Filadelfia mi Leodisi, wi simiiram hauugi.

¹² Mi kara ina iyaeyimiyokaokiyin, yipiki ti kariir boinkiyin siir kigam. Mi ta kara niyaeyimiyok kaoa saiir mhoiyya, karar kigi, yuukid iriyyar iso golni nonkwokwowim hirar nwowi.

¹³ Mi ti gol yuukidim simiir bopwonau nokwokaiyin irin, yio ini inkamnan ywowin. Mi yuis bribriya siya niyya ini siir iga hirar yauuni tioiua. Mi piuopa siya mi kikoga ya golni mi onkwokwoka mi ya ini siir ii aiirar kwakikogriowa.

¹⁴ Mi siir mwoin mi kan aka yo ini wau whisinana ywowo mi siir nhwowo yo ini paenan yuyakiyo. Mi siya dimin taeminim ikam krimiir kwoinawu nwokaiyim wi hiriyyar priikig imoki.

¹⁵ Mi siir iga kwiso yo ini aeyinin yipiki inkamki nanagiiyin paenau mi ha niuyakiiyim, hiriinan niuyakiko. Mi kara siir yai aiir wakaekiyin mi siya pranae pranae bi boinkikin, ini opa mhuanki naokiinaiiniya ini saiir hiriinan ywowa.

¹⁶ Mi siir ina iniga nauun iriyyar iso simiir yonkwo. Mi karar mi kigi nhirida yipiki mirmii mirmii iokakinar nwowa siir yai hirankar kiniwokitkinaninii. Mi siir whwonkam in bieyin nabie bopwo whwowiyin siir hiriinan niuyakikin.

¹⁷ Mi iya kara siir kigiyin mi kara ini siir igmiiga kingiinar yakai igrarkinam inkamin yipiki naonamiyin siir hiriinan. Mi siir ina iniiga kariir nonkwokiya mi siya ina boinkiyin kariirin, kipi nidid. Kara ti inkamin yipiki dimin taemin ima nimbiam karamae niki owa ha nwowin siya mi kara wi wadie hiriyyar swoki oyokiyokiyami.

¹⁸ Karaigin omwaiyar swoki waiyan. Biya kariir kam ima nisomaokiyin mi kara ha naonamkin mi kira kariir kaoki, kara wi hiriyyar nwoyokiyokiikaeyami. Kara kirie ina nonkwowin iikamim yipiki naokaowim simiir tirkiyanin paeni omin siir namam mi Adi Komiiini omin siir hiriir mi ikropkiyam simiirin, wadie sima sibgu okiyamam.

¹⁹ Mi kira ti dimin taeminim kira kigin simiirin yokwoni winaowid dimin taeminim ti tariinan tirim mi dimin taeminim mhoiyya nimbiniyan ikim.

²⁰ Mi nauun iriyyar iso yipiki kira kigin kariir ina inignau nidwokaiyim mi gol yukid iriyyar is iko, yim hindara nikrigim. Nauunim yim ti om iriyyar whiso simiir hiran inkam komii komii ima yipiki Adi Komii siir puganim simiir iikamim ti om iriyyar whis owiir nwowiyim simiir kigiraowiyim yim sima. Mi gol yukidim yim iikamim ti om iriyyar whiso simiirim yipiki Adi Komii siir kigna apiyim yim sima. Iriig.

2

Jisis siir yaiya Adi Komii siir iikamim om Efesas hiranim simiir boinkin

¹ Mi siya kimidiniya kariir boin, kira ti dimin taeminim simiirin yokwoni winki inkam komii komiiyin yipiki Adi Komii krmiir Wanin siir pugana saiir iikamim simiir kigirkakiyim om Efesas hiranim simiiram. Kira ti yaiyim simiir winki, kara Biyan Inkam Komiiyin, inkamin yipiki nauun iriyyar iso sim nonkwowin kariir ina inig aiir. Kara ini iikamim nu haimii Esia warauranim ini kimakar napriririn mi wim kima ini ti yukid iriyyar iso simiir hiriinan ywowim.

² Kara bidiyar yinokninkinin miya bidu bidu aonii kima nanaeya mi kimiir kwoin komiiyin saiiram mi aingwowin. Mi an kara ina ninokninkinin wim kima iikam bibiyeyim simiiram naingwo rani mi wim kima triiginim yipiki inokinokin aposel inkamnan niksisaeyim simiirin bidiyar mi kinankiium mi dimin taeminim sima boinim mi sima tirim simiirin bidiyar mi wakaeyim mi kima simiirin bidiyar mi hidim mi kima bidiyar mi inokninkinim hinin, sima aposel inkam tani yim niksisaie inkamkim.

³ Mi iriipi hiriinan, kima kariiram nhami nhami bi naingwo tibmii kingim mi kima kariir kansiis haiginiuwamin bidiyar mi miriiyim mi kima pugi bi piyaokim.

⁴ Mi kara kimaka maigimairga nwo rani. Dimusi rani, ti dimin taemin imiirsika. Biya iya kima biigi bi kariir yai aiir wakaeyokna apa, kima kariiram pranae pranae bi naingwokwonanaeikim mi tariinanin kima kariiram kimii naingwokwo rani.

⁵ Miya yipiki biya kima miriyya kariiram mi ha naingwokwonanaeiya kariiram, saiiram ti swoki aingwoki. Mi kima nikiigiya saiiram ti swoki aingwoki, kima siyu biye iirin digumii haimriiyugig. Biya kima kariiram nhami nhami bi naingwokwokim mi tariinanin kima ini hindarar yikii iuguskiyim. Mi kima dimin taeminim biigi bi kimar niki apim simiirar ti swoki ap. Mi kima hiriinan tir karamae nwowi mi iya kara niti, kimiir nonkwobumbuninkinam, kimiirin wi kimiir yukidim simiir hiriinan kara kisisana haigini mi sima wi maeyaua sima nwowa wi saiir nwo rani mi kimiirin wi kara nonkwobumbuninkini.

⁶ Mi dimin whirin kara naingwokwowiyin kima napam yo ti si, kima dimin bibiyeyim yipiki iikamkim sim napim Nikolaski si tirim simiiram kipi naingwo. An kara iriipi hiriinan ti digworaekwowim yipiki sima tirim simiiram mi aingwo rani.

⁷ Kima wakae mi sibgu daingwo omok ti dimin taeminim Adi Komii siir naeyiun siya boinmimauuwim kimiir, wigkam kima yipiki siir yai imiir wakaeyokna apim mi iikamim yipiki hiriyyar niki hougwokripkaiyim ti dimin biyeyim yipiki kimiir kwoin imiir kiyaiyim simiir mi mhoiya Adi Komii siya kimiirin wa kigninkinkii siir numir aiir namamin mi kima wi paenidin yipiki kimiir whinkinsis haiginuwanin wi siir naei inokiinok hiriyyar nwoyokiyokikaeyamam. Iriig.

Jisis siir yaiya Adi Komii siir iikamim om Smena hiranim simiir boinkin

⁸ Kira ti yayim simiir winki inkam komii komiiyim Adi Komii siir pugana saiir iikamim simiir kigriraowiyim om Smena hiranim simiiram. Kira ti yai imiirin wi hinina winboinki, tiki yayim yim kariirgim yipiki biyyar nwowin iya digworaekwo ima niki imbiyam karamaeyar niki owa mi kara wi hiriyyar swoki oyokiyokiyami. Kariirin inkamkar bidi iki isomaokiyin mi kara ha naonamin mi kara ina swoki insiin idwowin. Mi ini omwaiyar swoki waiyan.

⁹ Kara biyyar ninokninkinkin, wari dimin biyeyim ti tariinan kimiiram nitim simiirin mi kara ina ninokninkinin iikam kima paeprkabgim mi kima dimin taemin hirii hirii karamaeka. Dimusi rani, wim kima kariir wakaeyokna apkim. Mi wim kima Adi Komii siir dimin miyyik miyyikim simiir nonkwokim. Kara ina ninokninkinin, yai bibiyeyim iikamim kimaka ninkikinim sima boinim simiirin. Sima ti hinina boinkim, sima Adi Komii siir pugana saiirgisaiir Juda iikamkim. Mi kara pi ti hinina boinkii, sima Juda iikam kinkikin tani sima Adi Komii siir bi wakaeyokna apkim, yim Setani pugana saiir iikamkim.

¹⁰ Ti dimin taemin biyeyim ti iikam bibiyeyim sima tirim kimiir simiirsi kipi nidid. Wakae! Ti iikamim simiir kwoinin wi Setan siya kiyai mi kimiir nhirim wi sima haii mi kimiirin wi maeyauwa mi biye mriiya wi saiir hugripkikaigii. Mi ta hiriinan siya kinankiuwi kimiirin, yo wi minam kinankiuwi, kima wi kariir namisi wakaeyokna api, iye? Wi kariir wakaeyokna ap rani. Sima kimiirin iyyim wi iuura tirbumbuninkin haiginuwi. Mi iripi hiriinan sima kimiirar mi isomaowamar minki windi, kariiram in wi hiriyyar daingwo tibmii kun kripkai. Mi kima hiriinan tiri mi kimiirin wi kara tirkii, hiriyyar nwoyokiyokikaeyamam Adi Komii saika.

¹¹ Mi kima ti Adi Komii siir pugana saiir iikamim, kima wakae mi sibgu daingwo omok ti dimin taeminim Adi Komii siir naeyiun siya boinmimauuwim kimiir simiiram in. Mi iikamim yipiki inokiinokin dimin taeminim kimiir kwoin imiir kiyaiyim simiir nikwowaisii mi mhoiya ti dimin bibiyeyim paeniyim, yipiki wi iikam imiir niuwi, sima wi ti hiriinan iikam kibikibiyim wi kimiir wara nipampar tani. Ningaka. Iriig.

Jisis siir yaiya Adi Komii siir iikamim om Pegamam hiranim simiir boinkin

¹² Kira ti yayim simiirin yokwoni winki, inkam komii komiiyim yipiki Adi Komii siir pugana saiir iikamim om Pegamam hiranim simiir kigriraowiyim simiiram. Kira ti yai imiir winkii mi wi hinina boinki, tiki yayim yim kariir yaigim, ti inkamin yipiki kamkiun si nonkwowin, yipiki mirmii mirmii iokakinar nwodigo.

¹³ Kara ina ninokninkinin omin kima nwowiyin ti om komiiyin Setanki si nitin, siya kirkakiyin mi kima wari om iirar mi oki windi, wim kima kariir yai aiirin wa sibgu wakaeyokna aingwo tibmii kuni. Mi taka iya inkam biyeyin siya nipampara kariir miyan inkam kibi iir Antipas yipiki kariir yai aiir boinmimauuw in iikamim simiir mi sima siirin ini wari omin kima nwowin ini siir waraur yisomaowin, yipiki Setanki si nitin, iikamim sim kirkakam. Mi kima kariirin digumii bi haimriiyugim kima kariiram in hiriyyar wakaeyokna apkripkaigim.

¹⁴ Kima wadiyairgim mi an kara kimaka ti digworaekwo nhirim simiirsiyin margimarga nwo rani. Kimiir iikam nhirim yipiki kimaka waraur nwowim om Pegamam yim sima Belamni dimin taeminim sim napikim. Mi bidi bidiniyar in, siya inkam nwirin Belak nikuwiyin siir yisiimauu, siya Isrel simiir iikamim simiir kwoinin

wi panin panina nikipitmai mi sima wi dimin biyie tir karamae ha niki owim. Sima naeyim yipiki inkamki ninkin imiiaeyim uridyu bibiyeyim sim, simiir bidi yaeyim. Mi sima ha namim mi sima kimidiniya hii wig imakar prinanaeyam.

¹⁵ Mi kima ti hiriinan iikam bibiyeyim kima waraurar mi owim, ini hiriayar mi kigninkin owim. Yim sima yai bibiyeyim yipiki Nikolasni iikamim sim nowom-warkaiyuwim simiir napikim.

¹⁶ Mi kima wari dimin biyeyim kimiir waraur nwowim simiirin digumii haimriiyugig mi kimiir kwoinim ti kisina haigi mi simiirin kimiir warauranki ti nhinikriropkisasauugi. Mi hiriinan tir karamae nwowi, kara niti, kara wi ti inkam hiriinanim yipiki ti yai biyie imiir napim wi yai simakar ninii. Mi kara yaiya wi kariir yaigyaigar kaokwo boinkii mi sima wa namkii. Mi simiirin wi sima nonkwoninwomwirninkin haiginugigi yi ti kamkiu iirsika, yipikin wi kariir yai tiranki niti.

¹⁷ Kima wakae mi sibgu sibgu daingwo omok ti dimin taeminim Adi Komii siir naeyiu ieya hauuwim Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir. Siya ti hinina boinkin, yipiki kima ti dimin biyeyim kimiir kwoin imiir kiyaiyim simiirsiiyin hiriayar nokworinukripkaii mi kimiirin kara wi yaeya dimin miyik hauuwi, diminin mananin yipiki ti kariir om tirar niki haigiprakaiyin. Kara kimiirin ti dimin hininim sim hauuwi mi ti siya whisininin yipikin yaeya inig sima winkiyin yo wi warar ninkin hauugi mi ti inigin sima winkiyin yo wadie ieyairgin. Tiki siyan yo min nisiimauugin kara kimiiram naingwokwonanaei. Mi ti siir inigin wi inkam nwirki swoki inokninkin tani. Ningaka. Inkamin ti siya iir haiyin wi sasar ninokninkini siir inig iirin. Iriig.

Jisis siir yaiya Adi Komii siir iikamim om Taiataira hir nwowim simiir boinkin.

¹⁸ Kira ti yaiyim inkam komii komiiyim om Taiataira hiranim yipiki Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir kigirkakiyim simiiram winki. Kira yaiyim wi ti hinin yaiyim sim winki, kariir nhwona nhiso paenan niuyakiko mi kariir iga kwiso kirieko mi wadieyairgo yo ini aiyinin yipiki whisinin nwowiyin mi ha niuyakiyin yo ini siir hiriinan yiyakiyin.

¹⁹ Kara dimin taeminim yipiki kima tirim simiirin ina ninokninkinim. Kara ina ninokninkinim kima iikam nhiramin ina naingwokwonanaeyim. Kara ina ninokninkinim, kima kariir yai aiarar sibgu wakaeyokna apikim mi dimin miyikar mi tirikim mi ha mi itmaihougwokripkaiigim dimin bibiyeyim kimiir tiriyim yipiki ti iikam bibiyeyim sima ninkikin tiriyim kima mi ti dimin taeminim ti tariinan kima tirim yim ini wadieki wadie ywowim. Yim ini dimin taeminim biigi bi kima wakaeyokna apim yim ini simiir haiburim.

²⁰ Mi dimin taeminim kima tirim yim wadiekim. Mi kara maigimaiga nwo karamae kima dimusi now rani, ti dimin whiruwan siirsika. Taka wig biyieya yipiki wig biyieya min dapiya Jesebel saiir hiriinan nwoya, yipiki ha niksisea boina saeya profet wiga mi kima saiirin kimidiniya hiriayar mi kigninkin okripkai kima waraurar saeya boin saeya profet wiga. Mi iikamim simiir kwoinim yaiyim saeya boinim simar mi kiyai. Saeya minam boinimauuga iikamim yipiki saiir wakaeyim simiir kiyipsibgiyim mi sima pi dimin biyie nwoki tirim mi pi hii min nwoki prinanaeyim mi naeyim yipiki kamkim sim ninkin imiiaeyim uruwai siyaowaini simiir bidi yeayim.

²¹ Kara ii nhirim saiiram bidiyar mi imbinim saeya ti dimin biyeyim simiirin digumii haimriiyugigim mi saeya hiriinan tiram bi naingwoka.

²² Mi hiriinanki niuwi, ta wig aiirin wi kara nipimpari mi iikamim yipiki saiir wakaeyokna apim, yim wi kara tirkii kara nonkwobumbuninkinam mi ma minki niyam mi sima wi maigimaigakak nwo rani.

²³ Mi saiir yinisisimim yim wi kara nisomsom aokao digii. Mi wim kima iikamim Adi Komii siir pugana saiirim yipiki kariir wakaeyokna apim, iki hinda tindanim

wa ninokninkinkii ta saiirin, kara dimin taeminim iikam kimiir kwoinau nwokaiyim simiirin ina ninokninkinim. Kara dimin taeminim kimiir kwoinau nwokaiyim simiirin ina ninokninkinin mi kara wi dimin kibi iirar namisi tiri, iyie? Wi dimin biyie tiri kimiirin.

²⁴ Mi wim kima Taiataira warauran iikam nhirim, wim kima saiir yai bibiyie imiir bi wakaeyokna apkim. Kima saiir bi wakaeyokna apkim ti dimin taeminim yipiki iikamkim sim boiniyim hinin Setani dimin komii komiigim. Mi kara kimiiram, wi yaeya mi gwir boin tani, kima kariiram miriirim. Ti miirim kara kimiir boinim, sima simaigim yim simiirin kima wi digar nwowi kima tiri.

²⁵ Kima ti yai kibiyim ti tariinan kima napim simiirin hiriirar sibgu apripkaii mi iya kara swoki iti, kara wi idowiyar nimbini.

²⁶ Mi kima iikamim yipiki wi hiriya nitmaihogwokripkaii, ti dimin bibiyeyim kimiir kwoin imiir kiyaiirim simiirsi mi ti hiriinan iikamim kara kimiirin wi kirie hauu haiginuwi. Mi kima wi ta hiriinan saiirsi kigirkaki, iki iikamim iki omom hinda tinda nwowim simiirin.

²⁷ Mi dimin taeminim yipiki kara nimbiniim kimiir, kima tiram, yim ti dimin taeminim kariir Adin siya nimbiniim kariir yipiki kara tiriyyokiyirim, simaigim. Mi iikam kima wi iikam imiir kigirkaki mi sima wi yaeya om swoki kisina o rani, kimiir kigirkakamin. Simiirin wi kimar kigirkaki mi wi kimar nikwowaisii ti inkamin yipikin paekop nokwowin mi haua sae nikimkirkiyin mi misimira ha nwokiyin saiir hiriinan.

²⁸ Mi ti dimin taeminim kara wi kimiir hauugi mi ti nauunin ninomor kouwanin yipikin piunok whwoyayakwokiyin siirin wi warar ninkin hauugii

²⁹ Kima wakae mi sibgu sibgu daingwo omok ti dimin taeminim Adi Komii siir naeyiu ieya boinim, Adi Komii siir pugana saiir iikamim yipiki siir yai aiir wakaeyokna apim simiir. Iriig.

3

Jisis siir yaiyo Adi Komii siir iikamim om Sadis hir nwowim simiir boinkikin

¹ Kira ti yayim inkam komii komiirim om Sadis hiranim yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir pugana saiir iikam imiir kigriraowiyim simiiram winki. Kira ti yai hininim sim winki. Ti yayim yim kariir yaigim yipiki Adi Komii siir naeyiu kibi iriirar nwiso simiir hiriinan kara nonkwowim. Mi nauun iriirar iso yim ini karar mi kigriraowim yipiki wari inkam komii komiirim yipiki Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir kigriraowiyim kara kimiirin ti yayim simiir boinimauugin. Kara ina ninokninkinin iikam whiekakim sima kiriirin ini hiriirar naingwowim, kima mi wadie aiirar mirii mi kariiram in naingwo tibmii kinim. Mi yi ini nunga ywowim wim kima inkamin naonamiyin si hinin nwonamkim kima kariir dimin whir bi swoki tirmintirminkim.

² Kima piu nhinmii kinki mi ti dimin taemin imiiram ti sibgu aingwo omoki, ti Adi Komii siir dimin taeminim yipiki wari kimar niki apkripkaiyim, kima simiirin kima kimar ti sibgu kiiriimdiyiu haigina mi simiir sibgu ap. Mi ti dimin taeminim wari kimiir kwoinau nwokaiyim yipiki kima napiyim yim ini inkamin yipiki naonamiyin ini siir hiriinan ywowim. Siya wi dig nwo rani. Kara ti dimin taeminim kimiirin dimusi boin tani, kara dimin whirmin whirminsim bi swoki kigminkigminkin wari dimin taeminim kima tirim simiirin mi kariir Adi Komiiyin siya wi ha boin tani, sima wadiekinaigim. Nungaka.

³ Ti swoki aingwoyokiyokigi biya iya bigi bi kima wakaeya kariir yai kibiyim kima simiir sibgu apamar mi aingwokim. Mi tariinanin kimiir digiim ti dimin taemin bibiyeyim simiirin digiumii haimriyugigim mi tariinanin kima ini yai kibikibiyim yipiki biya kima niki apim ini simiir swoki wakaeyokna apim mi hiriiran tir karamaekiswo, kara wi hiyan inkamnan niti, kara wi kimiir boinmauu rani, iya kara nitana. Mi kara niti, kimiirin wi kara nonkwobumbuninkini.

⁴ Mi kimiir iikam nhirim om Sadis hiranim, wim kima dimin biyie wara bi tirkim wim kima iikam wadiekim, wim kima ini yuisa haingitiropkaiya yipiki iikamkim sim kaiiya ini saiir hiriinan ywowa. Mhoiia kima kanaka nwowi, nim krma wi dimin taeminim whisinanim wi simiir nii mi krma wi iripar napririri. Wim kima wi ti hiriinan tiri. Dimusi rani, wim kima dimin whirki bi kimbuwi iikamkim mi kima Adi Komii siir yai imiir sibgu wakaeyokna apikim.

⁵ Mi wim kima iikamim ti dimin taemin biyieyim kimiir kiyaiiyim simiirsi hiriayar nokworinukripkaii mi Adi Komii siya kimiiramim wa kiwakii, ti yuis whisinanim simiir niyamim mi kimiir inigim yokwowa Adi Komii siir om hir nwowa saiir nwowim yipiki ha boina inkamim naingwo tibmii kinin saiir hiranki wi ninaki rani. Mhoiia kara wi ti inig imiir haii mi simiirin kara wi kariir Adi Komii siir boinmauwu kariir Adin mi wi siir paekwosim ima boini, tiki iikamim kariir yai imiir wakaeyokna apkim mi sima kariir iikamkim.

⁶ Kima ti iikamim kima wakae mi kima sibgu daingwo omok, yayim yipiki Adi Komii siir naeyuin siya boinim Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir. Irig.

Jisis siir yaiya Adi Komii siir iikamim om Filadelfia hir nwowim simiir boinkika

⁷ Kira ti yayim inkam komii komiyyim om Filadelfia hiranim yipiki Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir kigriraowiyim simiiram winki. Kira ti yayim simiir winki, tiki yayim yim kariir yaigim, inkamim yipiki dimin whirki kimbu karamae nwowim mi kaimwo kingikinin. Kara ti siya inkamim yipiki kirie komiigakin yipiki bidi bidiniya Devidgi si haiya. Kara om kibiyin Jerusalem nikuwiyin siir anowin bidi haiwaokiyin mi ti anowin kara haiwaokiyin siirin inkamki haiginikouwim wi digmindigmim swoki o rani. Mi kara siir haiginikounami, siirin wi inkamki haiwao rani, ti yayim karakikarar boinkikim iikam kimiiramim.

⁸ Kara dimin taeminim kima tiriyim simiirin ina ninokninkinim. Kariir wakaeki ti iikamim simiir kwoinim ti kara kiyaiiyim yim ini anowin kara haiwaokiyin iikam kimiiram hinda tinda namam Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwamam ini siir hiriinan ywowin. Mi iki iikam nhirim ti ano iirin kimiirsi haiginikouwim wi dig nwo rani, kimiir nikiduwam ti dimin taemin imiir tirsi. Kara ina ninokninkinin kima kariir kirieya saiirin komii nonkwo rani mi kima kariir yayim simiirin ha sibgu wakaeyokna apikim. Mi ta kima wakaeyokna apa kariir wim kima saiirin bi nimpriowikim kima simiirin bidiyar boinmimauu digim.

⁹ Kima wakae, kima ti iikam hiriinanim yipiki omaka yaimindimin nidwokaiwakaiya saiir nidwodwokai mwainiyim simiirin ina ninokninkinim. Yim sima ha boinkim, yim sima Isrelmi isidin siirgim mi Adi Komii siya simiir nimbingin sima siirgisiir iikam nwowim. Mi ya tariigina ya kaimwo rani, ti iikamim sima niksisaekim simiir kwoinim Setan siya kiyagim mi sima ini siir ywowim mi mhoiia ti iikamim yim wi kara tirki. Sima nitim mi sima ogmwo wi kimiir whwonkam idar ninai waisii hunii mi sima wi haini ninokninkini, kara kimiiramar naingwokwonanaei mi kima kariirgi kariigim.

¹⁰ Mhoiia ti biyieya saeya niti mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya wi iikamim yipiki ti nu iir nwowim wi simiir asi kinanankiuwi mi ta hiriinan saiirsika, sima wi iki dimin bibiyieyim simiirin wi digiumii asi haimriyugigi mi sima wi siir wakaeyokna api. Mi tiki iiyim kara wi kimiirar kigriraowi mi digworaekwo ikim. Mi kima wi wadieyar nwowi. Dimusi rani, wim kima yayim yipiki biya kara boinkiyim simiiram naingwo tibmiigim.

¹¹ Kara wa swoki itsauwi. Mi kima hiriayar sibgu apkripkaii, ti digworaekwowim ti tariinan kima napim simiiramim mi iki iikam nhirim yim wi kimiir tir tani mi kimiir dimin miyik miyikim yipiki Adi Komii siir om hir nwowim yim wi sima mi hai rani.

¹² Mi iikamim yipiki dimin taeminim simiir kwoin imiir kiyaiiyim simiirsi hiriayar nokworinukripkaiyim, mhoiia simiirin wi kara tirkii, yinpaenan nwowam yipiki wi Adi Komii siir omaka aiir nokworinuwi. Mi ti iikamim yim wi omaka kibi aiirar nwowi,

yipiki Adi Komii siya nwowa mi sima wi sair haiburgig rani. Mi mhoiyya kariir Adi Komii siir inigin mi Adi Komii siir om ikin sowirin wi simiir puu hir wani. Mi krimiir Adi Komii siir omin yo om Jerusalem whir ikin, yipiki mhoiyya wi Adi Komii siir om hiranki niti nua tiriir. Kariir inig kibiyin wi simiir puu imiir warar nankin wani mi yo tiriiginin yo wi hinina nsiimauuwi, sima Adi Komii siirgin.

¹³ Kima wakae mi sibgu sibgu daingwo omok ti yayim Adi Komii siir naeyuin siya boinim Adi Komii siir pugana sair iikam imiir. Iriig.

Jisis siir yayia Adi Komii siir iikamim om Leodisia hiranim simiiram boinkika.

¹⁴ Kira ti yayim inkam komii komiyyim om Leodisia hiranim yipiki Adi Komii siir pugana sair iikamim simiir kigriraowiyim simiiram winki. Kira ti yayim simiir winki, tiki yayim yim kariir yaigim, yipiki yaimwokiyaimwo boini bwamkibwamin. Kara Adi Komii siir yayim simiir sibgu nanaakninkiihaiginugin. Mi ti dimin taeminim nuanim mi ninomor kouan ikim, yipiki Adi Komii siya naingwowim nimbimbiniyim mi ha nwowim yim karar nonkwokwokikim. Mi ti digworaekwo whiekakim yim karar kigriraowikim mi ti yayim kimiiramim karar boinkikin.

¹⁵ Kara miyyim kima miriyyim simiirin ina ninoknankinim. Wim kima kariiram bi naingwokwonanaeikim. Mi iriipi hiriinan wim kima kariir bi nikwowaisiigim kimiir kwoinim kariiramim haimii haimiyya naingwokin. Mi kima inokinokin kariiramar ti aingwokwonanae, iyie? Mi kima inokinokin kariirin hindarar ti ikwowaisii uguski.

¹⁶ Mi dimusi rani, wim kima kariiram bi naingwokwonanaeikim. Mi iriipi hiriinan wim kima kariiramim hindara tantarao aingworaraowi ini ti inkamin yipikin nae whiekinam tiriyin ini siir hiriinan ywowin mi an kara iriipi hiriinan, ini ti siir hiriinan mi owin. Kara wi kimiiram mi aingwo rani mi kimiirin wi kara yaskiigii Kariir yai tirankin.

¹⁷ Kara kimiiram naingwo rani. Dimusi rani, ti siirsika. Kimiir kwoinim wim kima ti hinina naingwowi, wim kima ha boinikim, iikam krima umir hoimgakakaigim. Dimusi rani, miyyim krimiir iingar nonkwo mirii nanaeyim simiirsika. Nim krima wadiekiwadieyairgim. Mi kima ha bi ninoknankinkim kimiir kwoinim biyekim. Mi kima wadie paninsi ywosi. Mi ta hiriinan sairsika iikamim yipiki sibgu aingwo omokiyim yim wi krimiirsi naingwoyimyoki. Kimiir kwoinim kariir dimin taemin miyyik miyyikim simiirin hoimgakwao haigi okai rani. Wim kima ini iikamim ningar priiyokaeyamiyim dimin taemin karamaeyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi kimiir nhwonam yim nhwokwisaeikim yim ini iikamim nhwokwisae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi wim kima ini iikamim yuis karamaeyim hinda ningar priiywokaeyamiyim ini simiir hiriinan ywowim kimiir kwoinim. Mi kima ta sair bi kigninokninkinkim mi kima ha bi mi inokninkinkim wim ini ti hiriinan mi owim paeprikab.

¹⁸ Kara kimiirin igao yai boinkii, kima kimiir umir imiiram kipi naingwo mi kima kariiram wit, kimiirin wi kara hauugi kariir dimin taemin kibikibiyim yipiki umir imiir haiburim mi yipiki wi kimiir kwoin imiir whinkinsiis haiginuwi simiirin. Mi kima ti dimin taemin imiir haii kima wi wadie hiriyyar nwowi. Mi kima kariir dimin taemin kibikibiyim simiir haii yipiki yuis whisinanim wi simiir haii. Mi simiirin wi kimar nwoki iyyim kimiir kwoin imiir higrinuam mi yim tiriiginim wi kimiir kwoin imiir nwoki isiimauuwim hinin kima dimin whirki bi kimbugim. Mi kima kariir dimin taemin kibikibiyim simiir haii, yipiki marasinanim mi simiirin kimiir nhwona imiir kiyiprinuwi mi kima wi haningi sibgu kigimoki ti kariir dimin taemin imiirin.

¹⁹ Mi wim kima iikamim yipiki kara naingwokwonanaeyim, kimiirin kara wi whwokwoka boin tani mi kimiirin wi kara nonkwobumbuninkini. Mi hiriinankinuwi kima wi sibgu sibgu dwo. Mi dimin bibiyeyim simiirin digumii haimriyugigi mi kariiram sibgu wakaeyokna api mi kara kimiirin wi nonkwobumbuninkin tani.

²⁰ Kariir kaoki! Kara tisi kimiir kwoinim simiir ano imiirar nokwo dapikiuwim kimiir inig imiirar. Mi tiki iikamim yipiki kariir yai imiir wakaeyim mi sima ha niti mi anowin ha

nama haiwaokii mi kara wi saikar ninkin apninokainami mi krɪma wi kwoin whiruwar nwowi, iikamim yipiki iripa nongwomamair aeyim simiir hiriinan.

²¹ Mi iikamim yipiki kariir yai imiir wakaeyokna apim sima hiriyyar nokworinukripkaii ti dimin taemin biyeyim simiirsi, kariir hiriinan biya kara mi wakaeyokna apa kariir adin, Adi Komii siir yai aiir saiir hiriinan mi mhoiyya simiiramim wi kara kiwaki, kanaka nidwowam ipii imiir mi inig komiigak nwowim mi iikamim simiir kigriraowam kariir adin Adi Komii siya mi kiwakiya kara tirim simiir hiriinan mi wi saikar mi idwowi, siir ipii aiir.

²² Kima wakae mi sibgu sibgu daingwo omok dimin taeminim Adi Komii siir naeyuin siya boinimauuim Adi Komii siir pugana saiir iikam imiir. Iriig.

4

Mi iikamim Adi Komii siir omin siir hiranim sima siir inig iir hainan prapraskikim

¹ Ti dimin taeminim kara kigim simiir mhoiyyan kara kigiyin yaeya dimin whirin, yio omin kou hiranin siir ano ieya kariir whwonkam ida haiwaokiyin. Mi mhoiyya karar wakaeki yaiya kariiram kauwokii, saiir yainana kidgi maskinan nwokika. Saeya hinina boinkika, kira koua tirir wit mi kariirin dimin taeminim nimbimbiiyamanim wi kara nisiisimauuwi.

² Mi dimin taeminim siya boinkiyim kariir simiir mhoiyyan mi ti Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuin kariir kwoinbud iirin siya kiswoki mi kara ina kigiyin ipii kibiya yipiki inkam komiyyin siya nidwokaiyya dimin taeminim sim kigriraowiyim. Mi kara ta ipii aiir kigiyin mi kara kigi inkamim hirar nidwokaii.

³ Mi kara siir whwonkam iir kigiyin, siir whwonkamim ini siiya kibiyin jaspa nikuiwiyin mi siiya pariidnanin konilian nikuiwi ikin sowiir hiriinan nuyakikin. Mi karar mi kigi diminin namnamiinanin Biyan Inkam Komii siir ipii aiirar yinyakiyin. Mi ti diminin ini siyan emeral nikuiwiyin prainan siya nwokiyyim siir hiriinan nwokikin.

⁴ Mi karar mi kigi, ipii kamnwir kwiiyim inkam komii komiyyim kigrakakiyim sim nidwodwokaiyyim ta Biyan Inkam Komii siir ipii aiirar haiginyokaii mi kam kamnwir nwiiyim yim ini ti ipii imiirar mi idwodwokaiyim yuisim sima niyyim whisinankim. Mi pagram simiir mwo mi haiginim yim gol pagrakim yipiki simiir nisiisimauuwim hinin, sima inkam komii komiigim.

⁵ Mi diminin sinananin kimidiniya ta bigi biyan ipiyya saiir hirankar yimbiam mi ina yamkiya hinda tinda mi ta diya saeya tiokiya saeya pranae pranae bi tiokika. Mi karar kigi sikwopae iriyyar kwiso siir ipii aiirar nwowi. Mi yim ti sikwopae iriyyar kwiso, yim Adi Komii siir naeyu iriyyar nwis ima.

⁶ Mi ta ipiyya saiir kingiin hirin diminin hir nwowin yio ini whi komiyya solwara nikuiwa yio ini saiir hiriinan ywowin. Mi siya ini opnani hanin hindarar kigrakakiyin. Mi mhoiyya karar mi kigi dimin whiiyim kwoin minkakim ha niyae diriraerariyim Biyan Inkam Komii siir ipii haimee haimee whiiyim simiirar niyokaiyim. Mi ti dimin whiiyim simiir whwonkamim mi simiir digiuwim mi simiir mwoim nhwona nhwonakakinairgim.

⁷ Mi ti diminin kingiin nwowin siir whwonkamim yio ini pusi komiyyin niimauanin laion dapiyin siir hiriinan ywowin mi dimin whisakan kwoin minkakin ha niyae diriraerariyin yipikin siir priska miyya nwowin, siir whwonkamim yio bulmakau komiyyin bul nikuiwiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi irin priska mirmii kwira nwowin siir whwonkamim yio ini inkamni whwonkamnanar ywowin. Mi irin yipikin mhoigi mhoi nwowin siir whwonkamim ini wabni whwonkamnan ywowin, ipiyyinin yipiki siir pidga kwiso hindara masnaniyo.

⁸ Mi ti dimin whiiyim kwoin minkakim ha niyae diriraeriyim sima irira irira pidgam iriiyar kwokwirakim mi simiir piu kwirkaka nhwonaki bidi yinkiniua. Mi simiir pidga aowa iriipi hiriinan.

Nii nabe sima bi tanikim mi yai mikrim bi nwowikim. Sima hiriayar boininaeikim, siya dimin whirki bi kimbugin mi siya kirie komiigakin. Siya biayar whuwiniunan mi tariinanin tisi hiriayar nwoyokiyokiiyin mi mhoiia siya wi hiriayar nwoyokiyokiiyami.

⁹ Mi ti dimin whiiyim kwoin minkakim ha niyae diriraeriyim mwaiya sima waowa, sima sima Biyan Inkam Komiiyin Adi Komii siir inig iir hainanprapas waokim yipikin Biyan Inkam Komii siir ipii aiir nidwokaiyin siya wi hiriayar nwoyokiyokiikaeyami mi mwaiya sima waowa, sima ti hinina waokim, siya inig komiigakin mi sima siirin asi boin wadiekim.

¹⁰ Mi ti dimin whiiyim kwoin minkakim ha niyae diriraerariiyim sima ta mwai aiir waowim mi ti inkam komii komii kamnwir nwiiyim sima ogmwo kimidiniya Adi Komii siir whwonkam idar waisii hu yipiki siir ipiia inkam komiiyin nu kigiraowiyin si nidwokaiya saiir nidwokaiyin siiram. Mi sima Adi Komii siir inig iir mi hainan yipikin wi hiriayar nwoyokiyokiikaeyami inokininokim mi simiir gol pagram siir ipiia saiir kingiin hirar ini bwaeyaigin, yi tiriiginin yio min niisimauugin ta kirieya sima kigirkakiya ya siirga. Yim sima inkam paeprikab nangakim sima siiramar nangwo tibmii iskiikim. Mi sima hirar niki waisii hugripkaiyim mi sima mwaiya hinina wao,

¹¹ Kira krimiir Biyan Inkam Komiiyin mi kira krimiir Adi Komiiyin. Kira wadiekiwadiekin mi krime whiekakim kiriir inig iir asi hainanpraprasa mi krime minam nangwowi, kira krimiir kigirkakim. Kira krimiirin wi dimusi kigirkak rani, dimin taeminim nuanim mi dimin taeminim ninomor kouan ikim, yim kirar nonkwokwo swokim kinakinar nangwokin hiriinan nwowamin mi ta hiriinan sairsika kira simiir asi nonkwokwokikin. Iriig.

5

Jon siya yokwowa biya Adi Komii siyar winitnakiugiya ambini saiir kigin

¹ Mi ti inkamin kara kigiyin Adi Komiiyin yipikin Biyan Inkam Komii siir ipii aiir nidwokaiyin, siir ina iniga yokwo bripriya hindara whrina kwira nonkwowi. Yaiyim saiir digiwa whwonkama nwowim inkam nhirkim sim wankim. Mi saiirin inkam nhirkim sim bidi yitimamakiugiyim ambin iriiyar nhiso so. Mi saiirin wi inkam inig karamaeki swoki haiwao kig rani.

² Mi kara kigiyim simiir mhoiyan mi kara kimidiniya paekwosim komiigi komiiyin siir kigi. Siya kimidiniya komiiyar kauwok boinimnankii. Yipikin dig nwowanin ta yokwo bripriya hindara whrina saiir nitimamakuwim ambinim simiir ninikibwaembwae haii?

³ Mi ta siya boinkiya saiir mhoiyan, sima ina yinoopkiyim Adi Komii krimiir Wanin siir omin hinda tinda nwowim simiir, nu idwo mi nu aowa mi sima inkam nwir bi swoki hansiyiskaigim ti ambinim simiir ninikibwaembwae itkiyamim mi ta yokwo bripriya hindara whrina saiir haiwaowim.

⁴ Mi kara pranae pranae bi nougin. Dimusi rani, sima inkam kibi nwir bi han-sranyiskaigin ti ambin imiir ninikibwaembwaeyim mi ta yokwo aiir mi haiwao kigim dimu diminkim yipiki ta yokwo aiir nwokaiyim.

⁵ Mi kara ha nouin mi inkam komii nwirin ti kam nwir nwii simiir nwirin ha nitin mi kariirin kimidiniya siya ini boini tanki, kipi nou ti siir kaoki. Tiki inkam kibiyin ti tir nwowin yipikin ikam imiir kigirkakiyin siya inig komiigakin mi siya iriipi hiriinan kirie komiigakin mi siya Devidni pugana Juda simiir isidin siirin simiir yiniekim. Dimin biyeyim simiirin siya bidi ikwowaisiugiyim mi siya wi digar nwowi ti ambinim simiir ninikibwaembwae haii mi ta yokwo bripriya hindara whrina saiir haiwao kigi. Iriig.

⁶ Mi ti siya boinkiyim kariir simiir mhoiiyan, kara kimidiniya sibsib irin siir kigi, yipikin hankakin biya sima niki isomaokiyin siya Biyan Inkam Komiiyin siir ipiia sair kingiin hirar nokwowi. Mi dimin whiiyim yipiki kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim sima mi inkam komii komii kamnwir nwii ikim sima siirar kaeyokaii. Mi karar mi kigi hon iriyyar whiso bulmakau komiiyim bul nikuwiiyim simiir honanim siir mwo hirar nwowi. Mi iriipi hiriinan kara nhwona iriyyar nhiso siir nwowim simiir warar mi kigi. Mi ti hon iriyyar whiso mi nhwona iriyyar nhis iko, yim Adi Komii siir naeyiu iriyyar nwiso siya nikropkiyim iikamim nuanim hinda tinda nwowim simiiram yim simiir kirie ima.

⁷ Mi ti sibsibin ti inkamin siir nikriyin ha namin mi siya ta yokwo bripriya hindara whrina kimidiniya Biyan Inkam Komiiyin yipikin Biyan Inkam Komii siir ipii aair nidwokaiyin siir ina iniga sair hirankar ini haiyu.

⁸ Mi siya ha namin yokwo aair ini hainaki mi ti inkam komii komii kamnwir nwiyim mi dimin whiiyim kwoin minkakim, ha niyae diriraerariyim sima whiekakarim kimidiniya ti inkamin sibsibnanin siir kingiinar ini waisii huiu. Mi sima nwonira nwonira diminin mwai tiowaowiyin gitananin ha dapiyin hap irira irira bidi yonkwo digim. Mi twowa golni nonkwokwowa diminin whrinanin si nwokaiya yipiki piuii miyik whakiyin sairin iriipi hiriinan irira irira mi onkwo dig. Mi ti diminin ini mirkimirka yaki inkiniyim mi ti diminin simiir miyim simiir whiekakarim yim min boinkikim yayim iikam ima kwisboinkiiyim Adi Komii siiram simiir nikrigim.

⁹ Mi mwai wina sima waowa ya bimbuiwi rani biya sairin inkamki bi waomiminka. Sima ti hiniina waokim,

kira ta yokwo aair haii wi digar nwowi mi ti diminin ambinanin wa ninkinkibwaembwaeki kira ti siirin wi digar nwowi. Dimusi rani, biya kiriirin inkam nisomaokiyin mi kira ha naenamim mi ta hiriinan sairsika kiriir nhieya ha naokiinainama mi iikamim yipiki Adi Komii siirim simiirin ini kirar swoki anmaiwarkainam. Kira iikamim pugan puganiyim simiirar nanmaiwarkaina digin mi iikamim yaiginpai yaiginpaini ikim mi iikamim maeyau maeyauwan ikim mi ti iikam iki nu nhirim sim nwo ikim.

¹⁰ Mi kira simiir ha hai digin mi sima ini pugan kwiruwa ywowim. Mi sima ini pris inkamnan ywowim iikamim Adi Komii siirim. Mi sima irira nwonira wi Adi Komii siir mi aair mirii mi sima wi iikamim nu tir nwowim simiir kigiraowi.

¹¹ Mi mhoiia karar swoki kigi, Adi Komii siir paekwosim whiekakim yim Adi Komii siir ipiia mi dimin whiiyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim mi inkam komii komii kamnwir nwii ikim simiir nokwoyokaii. Mi Adi Komii siir paekwosimim yim kaimwowaigim kasa rani kara mwaiya sima waowa sairar wakaekikin.

¹² sima pranae pranae bi waokim sima ti hiniina waokim,

ti sibsibin yipikin inkamin nisomaokiyin siir nikriyin siya wi digar nwowi. Siya inigak nwowim wi digar nwowi iikamim simiir kigirkakim mi digworaekwo ikim. Siya wi dimin miyik miyikim simiir haii mi siya dimin taeminim simiirin wa ninomokninkin digi. Iikamim sima wi ha boini siya wi digar nwowi mi sima wi siir inig iir hainanpraprasa. Mi sima siirin wi ha boini, siya inig komiigakin mi siya Adi Komii siir dimin miyik miyikim simiirin wa haii.

¹³ Mi ti dimin taeminim kara wakaeyim ti ha boinim, kara dimin taeminim Adi Komii siir omanim kasaka bi wakaekim mi nuan ikim mi nu aowan ikim mi whi komii solwaran ikim mi kara ti hiriinan sima boinim simiirar wakae dig.

Adi Komiiyin yipikin siir ipii komii aair nidwokaiyin mi yipikin inkamin sibsibnan nwo ikin, sowa nwisairarin kirie komiia dimin taeminim sim kigirkakiya ini sairar nonkwo digo mi krima omkakin pi hiniina boini, sowa wadiekinairgo mi krima pi sowiir inig owiir hainanprapraskii mi krima pi hiniina boini,

sowa nwisairarin inig komiigakinairgo. Mi dimin kirie kibikibiyim hiriyyar nwoyokiyokiikaeyamiyim yim ini sowar mi onkwowim.

14 Mi ti dimin taeminim simiir mhoiyan ti hinina boinki mi dimin whiiyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim yipiki hir nwowim sima boinki, tiki dimin taeminim yim kaimwowaigim. Mi ti simiir mhoiyya inkam komii komii kamnwir nwiyyim ogmwo ha waisii huim mi sima kimidiniya sowir inig owiir hainanprapraski. friig.

6

Sibsibin yio inkamin yipiki naonamin dimin biyie biyeyim sim haiyoprindiyumiiyiyin mi ambinim simiir mi ninikibwaembwae itkiyanim yio siir nikrigin

1 Mi mhoiyya sima ha wao digiyim mi ha mi hainan digiyim sowiiram mi kara ti sibsibin inkamnanin siya ti dimin bibiyeyim simiir haiyoprindiyumiiyiyin mi yokwowa ambin iriyyar nhiso sim nwowa saiir haiyin siir nikriga mi ti ambinim simiir nair iir yinikibwaeki. Mi ta siya ninikibwaekiya saiir mhoiyan mi ti dimin whiiyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim simiir ir ieya boinkiyin yaiya siya komiyyar kauwok boinkikin hapi diyaki namisi tokika, siya ti hinina kauwok boinkikin, kira wit

2 Siya boinki, kira wit. Mi kara kigi hos whisinin irin pi niti mi inkamin siir idwo hir nidwowin siya irim hipigim ini warar ninkin haigin idwowin. Mi ti kamim hiranim sima hauugiyim diminin siir mwo iir puaiyam mi ti inkamin siya kirie komiigakin mi siya inkam nhirmisi bi nididkin mi siya yaii niniyyakiwaiwigin mi siya ha namin iki nhir imiirin yamdi kwiruwa siya ini hanururgig.

3 Mi siya namkiya saiir mhoiyan mi karar swoki kigi sibsibin yipiki inkamin naonamin siir nikriyin ti ambin nhirin ta yokwo aiir nwowin siir ninakibwaekii mi karar wakaeki, ti dimin idiyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim simiir nwirin siya boinki, kira wit.

4 Siya boinki, kira wit Mi hos irin yipikin paridnanin yio ina yitin mi siir digiu idwowin inkamin nwira nidwowi. Mi siirin kirie bidiyar mi hauugiyin mi siya wi iikamim nuanim wi simiir nwoki tirim yaii sima niniyam mi sima wi irni nwirni nwoki inan isomsom aokaowim. Mi sima siirin kamkiu komiyyin whira mi hauugi mi siya ha namin kimidiniya siirar ini tiru.

5 Mi siya namkiya saiir mhoiyya mi karar swoki kigi sibsibin yipiki inkamin niki aonamin, ti ambin nhoumakan siir ninakibwae itkiyin siir nikrigin. Mi karar swoki wakaeki ti dimin whiiyim mi ha niyae diriraerariyin simiir irin pi boinkii, kira wit. Mi siya boinkiya hiriinan saiir mhoiyan karar kigi hos yhuwinanin. Mi inkamin siir digiu idwo hir nidwowin siya skera kwira haiyidwowi.

6 Mi karar wakaeki yai kwira ti dimin whiiyim kwoin minkakin mi ha niyae diriraerariyin simiir bopwo hirankar nimbiamkii. Saeya ti hinina boinkika, iikamim sima ta wit twowa saiirin wi umir ii kwiruwanii mirii haiiyin wi siir saini. Mi bali two ouumim yim iriipi hiriinan mi ii kwirua mirii haiiyin umirin wi siir saini. Mi welin mi wain op aka sowir kipi tirbu. Mi siya boinkiyim kariir simiir mhoiyan siya ina yamin.

7 Mi ta siya namkiya saiir mhoiyan mi karar swoki kigi sibsibin ti inkamin yipiki niki aonamin siir nikriyin, siya ambin nhuii akan ta yokwo aiir ninakiuwun siir ninikibwaeki mi mhoiyya karar wakaeki ti dimin whiiyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim simiir nwirin siya ha boinkii, kira wit.

8 Mi ta siya boinkiya saiir mhoiyan hinin, kira wit. Mi karar mi kigi hos irin wirnanin pi niti. Mi inkamin siir digiu idwo hir nidwowin siir inigin, naokin. Mi inkam nwirin siir inigin yipikin ha dapiyin, hel yio ini hos irin siir mhoiyya nwowin yio siir nidwonanikin. Mi sima sowiirin wadie bidi ywokiyim iikamim nuanim hinda tinda nwowim simiirin sowa hidi mi sowa piuganim wi kwiiya nwowaiginuwi hinda tindan ti nu whirkak iirar.

Mi mhoiyya ti iikamim ti pugan kwiiyim simiir pugan kwira yio wi sowa nisomsom aokao digi. Sowa simiirin wi hiniina nisosom aokaowi nhirim yim wi sima simar swoki inii aokaonaei mi nhirim yim wi maki nii aokaowi mi nhirim yim wi mhiigi naowaokaowi. Mi nhirim yim niimauan wraisu biyeyim wi sim pisomsom aokaowi. Mi ti simiir mhoiyan sowa ina yamkiyo.

⁹ Mi tiriigino ha namkiyo mi karar swoki kigi inkamim sibsibnanim ti ambin iriyyar akan siir niinikibwaekii. Mi karar mi kigi iikamim yipiki hiiya Adi Komii krimiir Wanin siir haigininkinimiiyaeya, saiir aowa nwowi simiir kwoinbudim. Biyya ti iikamim sima Adi Komii siir yai aiir niki boinmimauugim iikamim simiir. Mi simiirin iikam bibiyeyim sima nisomsom aokaokikim sibsibnan mi sima ha naokaonamkim. Mi sima hiiya nae Adi Komii siir haigininkin imiiyaeya saiir aowa hir niki okim.

¹⁰ Sima hiniina kauwok boinkikim, biyyan Inkam komiyyin inig komiigakin, kira dimin whirki bi kimbugin mi yaimwokiyaimwo boiniyim simiir bwamkibwamin siyairgin. Mi kira iikamim nuanim simiirin wi paka hiniin iyya sae hidi mi wi paki hiniin iyya sae nipimpari? Dimusi rani, biyya krimiirin sima nisomsom aokikim mi krima ha naonamkim.

¹¹ Mi ta sima boinkiya hiriinan saiir mhoiyan mi siya simiirin yuis whisinananim simiirin yapa yapar hauu dig mi sima simiir ha haiyim mi siya simiir boinki, kima ha tiki kwosisaeki ii nhirmi arar mi mhoiyya tiki iikam bibiyeyim sima kimiir nomiiyau imiir nisomsom aokao digi mi iikam nhirim yipiki Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna api ikim kimiir hiriinan kima mi wakaeyakna apa kariir mi sima ha mi isomsom aokiya kimiir saiir hiriinan. Mi mhoiyya ti iikamim kara nimbimim simiir nisomsom aokaowi mi simiirin wi kara hidi mi wi kara nipimpari.

¹² Mi siya tiriiginim simiir ha boinmimauu digiyin mi ti sibsibin inkamnanin ina swoki kwiiinikibwaekiyin ti ambin iriyyar nhir akan ta yokwo aiir nwowin. Mi ta siya niinikibwaekiya saiir mhoiyya, nin komiyyin ina yitkiyin. Mi kara mi kigi bieyin yhiuwinan nimkpitkiyin yuis yhiuwinanan mi bwana ya pariidnan mi oki nhienan.

¹³ Mi ninomor kouan nauun whiekakim yim ina yikigigiyim nua tiriir swapwonan, swapwoin swapwo piu hiranki nikiigigiyim iyya opud komiigi hugiya mi ha nikiigiiyim simiir hiriinan.

¹⁴ Mi ti nauunim nikiigiiinaiiniyim nua tiriir simiir mhoiyan karar kigi ninomora pi grophanaiinami mi saeya ina whaowaekiya nibmir grophainamni hanin. Mi mhoiyan mhu minim mi mhiugribsisimim whi idopwoniya nidwodwomwaiyim yim ina mi kisranamim maeyauwa sima nwowa saiir hirankar.

¹⁵ Mi ti digworaekwowim hiriinan tirkiyim simiir mhoiyan karar kigi, iikamim yipikim nuan iikamim simiir kigirkakiyim, yim sima gavmani inkam komii komiyyim inigakim sima mi kamim yaii niniiyim sim kigriraowi ikim mi kamim digworaekwoki naokingugunakai ikim mi iikam whiekakim whisarii mi primirii ikim mi iikam whiekakim rirmiyya nwowi ikim sima whiekakar in ina iwit aogwoprakaiyim. Nhirim siyanoim sim mi nhirim mhuuan siyya komii komiyyim sim bopwo yagwoprakai.

¹⁶ Sima ha nagwoprakaiyim mi sima hiniina yaingwoki, sima wi mhuuan siiyam simiiram boinkii hiniin, krimiir dikiirindinugi mi hiriinanki niuwi mi krima wi Adi Komii siir whwonkam iir kig rani, yipikin inkam komiini ipiyya sae nidwokaiyin, siya mi inkamim yipikin sibsibnan ikin yipikin io krimiir nwowin mi yipikin wi krimiir nisomsom aowi.

¹⁷ Mi ii komiyya io sowa nwowana saeya niti mi Adi Komii siya wi iikam krimiir hidi dimin bibiyeyim krima tirim simiirsi. Mi wi dig nhinga nwowi tiki inkam nwiso io nwowo sowiir io aiir naomainoki, ha? Inkam nwir kamaeka. friig.

Mi Adi komii siir paekwosimim 144,000 iikamim yipiki Isrelmiyim simiir mwo imiir hainmamaku

¹ Mhoiiyan karar kigi Adi Komii krimiir Wanin siir paekwosim nwiyyim ti nuin siir haimeii haimeii whiiyyim simiirar nokwo digi. Mi sima hiriyyar nokwowim mi opud aiirin nuanki hugnanisiyin mi whii komii solwaranki mi hugnanisiyin sima yikidu. Mi saeya bi huga mi paekwo min bi mi hugswoka mi paeisim wir bi hugwankin

² Mi ti kara kigiyim diminim simiir mhoiiyan, karar swoki kigi Adi Komii siir paekwosim nwirin siya bieki nitiyin hindanki niti mi siya diminin Adi Komii siirin hiriyyar nwoyokiyokiiyyin inokinok siya hainmakiuwiyyin iikamim simiir ini warar nonkwowin. Mi siya komiiyar kauwok boinimnanki mi siya ti paekwosim nwiyyim simiir boinki, yipiki Adi Komii siya nimbinim nuin mi whii komii aka sima tirbugiyim.

³ Mi siya simiir boinki, kima nu ikin mi whii komiia solwara nikiuwi aka mi paeyim nu nwo ikim simiirin aisiima kipi niki tirbugi ha tiki o paekwosim krimiiram, paekwosim krima diminin Adi Komii siirin iikamim simiir mwo imiir hainmakiuwiyyin siir hainmakiuwi yipikin Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apiyim simiir mwo imiir, simiirin hinina nsiimauuwam sima Adi Komii siirgim. Mi mhoiia kima ti digworaekwo imiirin wi haningin tirbugi.

⁴ Mi ta siya boinkiya saiir mhoiiyan, karar wakaeki sima diminin Adi Komii siirin hainmakiuwiyyin bidi hainmakiugiyin Isrel simiir piugana saiir iikam 144,000 nim simiir mwo imiir.

⁵ Mi Judani piugana 12,000 iikamkim Adi Komii siir diminin hainmakiuwiyyin siir hiriinankak nwowim. Mi Rubeni piugana yim iriipi hiriinan 12,000. Mi Gatni piugana ya iriipi hiriinan 12,000.

⁶ Mi Asani piugana ya iriipi hiriinan 12,000. Mi Naptalaini piugana ya iriipi hiriinan 12,000.

⁷ Mi Simioni piugana ya iriipi hiriinan 12,000. Mi Livaini piugana ya iriipi hiriinan 12,000. Mi Isakani piugana ya iriipi hiriinan 12,000.

⁸ Mi Sebyulani piugana ya iriipi hiriinan 12,000. Mi Josepni piugana ya iriipi hiriinan 12,000. Mi Bensamini piugana ya iriipi hiriinan 12,000. Yim ti iikamim Adi siya bidi hainmakiuim. Iriig.

Iikam whiekakim Adi Komii siir inig iir hainan prapraskikim

⁹ Mi ti dimin hiriiranin sima boinkiyim kariir simiir mhoiiyan mi karar kigi iikam whiekakim simiir mwainim dig nwo rani. Yim ti iikamim yim piuganpai piuganpaini iikam ikim mi maeyau maeyauwan iikam ikim mi yaiginpai yaiginpaini iikam ikim mi nupai nupaiyan iikam, yim simiir iikam ima. Yim sima inkamin sibsibnanin siir ipii aiir nidwokaiyyin siir whwonkam idar nokwokim. Mi yuisim sima niyyim whisinankim mi simiir inim sikwowim warar mi inkin onkwokim tiriiginim yi min nsiimauugim sima dimin bibiyeyim simiir bidi ikwowaisiigiyim.

¹⁰ Mi ti iikamim ti sikwo imiir nonkwowim sima ini komiiyar kauwok boinkiyim, krimiir Adi Komiiyyin yipikin siir ipii aiir nidwokaiyyin siya mi inkamin sibsibnan nwo ikin krimiirin sowar whinkinsiis haiginugoo mi krimiirin sowar mi anmaiwarkainakim.

¹¹ Mi mhoiia paekwosim whiekakim ini inkam komiiyyim mi dimin whiiyyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyyim mi inkam komii komii kamnwir nwii ikim ini simiirar yokwoyokaiyyim. Mi paekwosimim ogmwo ha waisii hunanainnamim nua hiriir ipiia saiir kingiin mi sima kimidiniya Adi Komii siir inig iir hainanprapraski.

¹² Sima ti hinina boinki, krima yaimwowar boinkii. Krima krimiir Adi Komiiyyin siiramain pranae pranae nangwo rani. Krima siir dimin kibikibiyim paenan niuyaeiyim simiir boinkii. Siya siyairgin dimin taeminim simiir sibgu inokninkinin. Mi krima siir asi boin wadiekii. Siir inigin komiigi komiigin mi siyairgin kirie komiigakin iki digworaekwo

nhirim simiir haiburin mi krīma hiriyar naingwowi, iki dimin taeminim iki hinda tinda nwowim wi siir inig iirarar hainanprapraskaeyami inokinokin.

¹³ Mi mhoiia ti inkam komii komii kamwir nwiyim simiir nwirin siya srii kariirin, tiki iikamim tiranim ti yuis whisinin niyim, yipiki sima? Sima pindanki nitkim?

¹⁴ Mi kara siir yai akan hinina yowarkii boin, Kinakinar ninokninkini simiirin an kara ningaka.

Mi siya kariirin ina swoki boinkiyin, ti iikam imiirin Adi Komii siya nanmaiwarkainakim iki hikpai hikpai komii komiiyim simiir bopwo hirankin. Yuis wina sibgu hisokiiya mi whisinin ha nwokiiya saiir hiriinan. Mi yim ti iikamim yim whauriyinkiwhauriyinan nwo ima ti inkamin sibsibnan siir nhie aiirsi.

¹⁵ Sima Adi Komii siir siyu iir napkim mi simiirin kimidiniya kam ima yipimpar aoki mi tariinanin sima ini Adi Komiiyin siir ipii aiir nidwokaiyin ini siir whwonkam ida nokwowim mi nii nabeyin sima siir mi imiir mriigim siir omaka kibiya saiir omaka yainau hir. Adi Komiiyin yipikin ipii aiir nidwokaiyin, siya ini simakar nwowin mi simiirin ini siyar kigiraowin.

¹⁶ Mi tariinanin sima wi mhiigi swoki ao rani mi wi kwoinki mi haei rani mi sima wi ta saiir hiriinan biye swoki o rani. Mi beyin wi simiir mi whwo rani mi sima wi bidiugi swoki it rani.

¹⁷ Sima wi wadiyar sibgu owi. Dimusi rani, inkamin sibsibnanin yipiki ipiia saiir whwonkam ida nokwoin simiirin wi siya kigiraowi mi sima inokinokin wi maigimaigra nwoninaei mi wi dimin miyik miyik imiirarar haii. Mi ouubim simiir nhwo hir nwowim yim wi Adi Komii krimiir Wanin siya ninakii mi ta hiriinan saiirsika sima wi swoki ou rani. Iriig.

8

Inkamin sibsibnanin ambin iriyar nhis akan yokwo aiir nwowin siir ninikibwae itkiigikin

¹ Mi karar swoki kigi inkamin sibsibnanin diminin ambinanin iriyar nhis akan yokwo aiir nwowin pi ninikibwaekii. Mi ti priei bi kwokikin dimin taeminim Adi Komii krimiir Wanin siir om hiranim ini hindarar yinkin tankiyim.

² Mi karar mi kigi Adi Komii siir paekwosim iriyar nwiso Adi Komii siir whwonkam idar nokwowi. Sima kid iriyar iso sima masanim warar ninkin haiyikwowi.

³ Mi mhoiia Adi Komii siir paekwosim nwirin ha nitin yio ini hiiya nae min haigininkin imiiaeiya, saiir kingiin hir haiyikwowi gol twowa. Mi twowa saiir yainau hir nwokaiyim dimin whrinanim, yipiki wi mhoiia nanagi mi sima wi wadiyar niusiin whakii. Mi simiirin ha haiyim mi siya kimidiniya Adi Komii siir iikamim nhwo sima kwisboinim yaiyim simakar yinkin haiginki mi ti simiirin wi siya nanagii gol hiiya Adi Komii siir ipiia siya nidwokaiya saiir whwonkam ida maigimaigra Adi Komii siya nwowam.

⁴ Mi paowiiya puui miyik whakiya mi ti Adi Komiiini iikamim nhwo sim kwisboinki ikim simar yamswoki koua hiriirin Adi Komii siir paekwosimim Adi Komii siir whwonkam ida nokwowim simiirin hirankin.

⁵ Mi mhoiia paekwosimin paeya ha haiya ta hiiya saiir hirankin mi siya kimidiniya ta gol twowa saiir whaaigigi. Mi siya ina whaaigigiyin ta gol two aiir ya tariigina ya min nisiimauuga Adi Komii siya siir iikamim nhwo sima kwisboinkiyim simiir bidi wakaewinin. Mi siya nuan iikam imiirin wi ti digworaekwo imiir nipimpari mi simiirin paekwosim siya yitkiigi nua tiriir. Mi sinana ina sinankiya hinda tinda mi diya ini komiia tiokiya mi nuin ina kiisiskiyin. Iriig.

Mi paekwosim iriyar nwiso simiir kidim ina maskiyim

⁶ Mi ti Adi Komii siir paekwosim iriyar nwiso yipiki kid iriyar iso sim nokwowim, sima ini hindarar kwaeikwokwowim ti kid imiir masamin.

⁷ Mi biigi biyan paekwosim siir kidin ha maskiyin mi ta hiriinan saiirsika, naowin ina yitin aisanan mi pae aka mi nhieya ina yaokiinaiiniya nua tiriir. Mi sima ha nikiiginaiiniyim mi kimidiniya ti nu haimii haimii whoimim simiir haimii whirin siir idwo yauni ikiigini mi hinda tindan ina yuninankin swokiyim mi ti haimii whirin siir pae minim mi kai minim yim ini hiriayar yuninankin swokiyim.

⁸ Mi mhoiya paekwosim nwisakan siir kidin ha maskiyin mi ti paekwosim diminin mhuunanin ina yitkiigiyin mi siya paeni hanin ha niuyakiyin mi ini whi komiia solwara nikuwiya ini saiirar yamamaiyuwin. Mi ta whi komiia solwara nikuwiya saiir whi haimii haimii whoimim simiir haimii whirin yo ini nhieki yikpitmaigiyin.

⁹ Mi ta whi komiia solwara nikuwiya saiir haimii whirin siir dimin taeminim kwoin minkakim ha niyae diriraerariyim yim opnau hir nwomaiyim ina yaokaokiyim mi haimii whiso sowiir dimin taeminim kwoin minkakim ha niyae diriraerariyim yim ini hiriayar ywokiyim yim bi naokaokikim. Mi siyai isid whoimim simiir isid whirin yo ina mi tirbu iuguskiyin. Mi isid whiso sowiirim yim ini hiriayar ywokiyim yim wara bi tirbugikim.

¹⁰ Mi paekwosim nwoimakan siir kidin ha mi maskiyin mi nauun komiyyin nhiridmir pariidnanin ina yikiinaiiniyin. Mi siya kimidiniya ti haimii haimii whoimim simiir haimii whirin siir ie komii komiyyim mi siir ieno ienowim simiir yauni amaini. Mi siya haimii whiso sowiirim simiir idwowin wara bi namaigin.

¹¹ Mi ti nauunin siir inigin yo minkin kausrir. Mi opim simiir haimii whirin yim wi pi kausriri mi haimii whiso yo wi hiriayar nwokii yo wi wara kausrir tani. Mi iikam whiekakim ta op kausrir aiir kwiyaeyim sima ini hiriayar yaoswokiyim.

¹² Mi paekwosim nwii akan siir kidin ha maskiyin mi bie, bwan, nauun, simiir haimii whirin yo ini yihuwinan ywokiyin. Mi sima bi swoki whwoyamiminkikim. Mi haimii whiso sowiir yim ini hiriayar ywokiyim yim yihuwinan wara bi nwokikim. Mi ta hiriinan saiirsika ni nabie sowiir haimii whirin yo bi whwoyakikin. Mi haimii whiso sowa sowa whwoyaki.

¹³ Mi ti kara kigiyim simiir mhoiyan mi karar kigi ipiyinin wab nikuwiyin hapi kougi kou hirar siini. Mi kara ti siir kigiyin mi kara hinina yaingwoki, wi dimin biyieki kipi nimbiyam. Mi siya hapi kougi kou hirar siinamin mi karar wakaeki, siya komiigi komiayar kauwok boinkii, dimin biyie, dimin biyie, dimin biyieyim wi nuan iikam simiiram niti. Simiir tirbuwam iya Adi Komii siir paekwosim nwoimim sima maski simiir kid imiir. Iriig.

9

Mi paekwosim iriayar akan siir kidin ina maskiyin

¹ Mi ti paekwo sim nwii akan siya siinamin siir mhoiyan, karar wakaeki, Adi Komii krimiir Wanin siir paekwosim iriayar akan siir kidin pi maskii mi karar mi kigi nauunin pi nikiinaiinii ninomor kou hirankin mi siya ini nua hiriayar yikii igusnainamin. Mi hapairin ieyin ina ywokiyin mi ti ieyin kingiin kingiin bi ninirnakainainamkin mi siya ini mwis karamae ywowin mi Adi Komii siya tidiyinin siir bidi hauugiyin ti ieyin ti nauun ieya nwokaiyin siir anowin siirin.

² Mi siya ti ieyin ninirnakainainamin siirin ha haiwaokiyin mi paowii komiia ini warar yowiiyiya inkamin numir haingomuwiyyin siir hiriinan. Mi saeya ie hirankar yowiiopitaniniya mi bie ikin mi ninomor aka yo ini warar yirinugiyo mi ini yihuwinanar ywokiyo.

³ Mi ninomora ini nibwomambwonanar ywokiya mi karar mi kigi kokmwo graeyas minim ta paowiiya saiir hirankar niti nua tiriir. Adi Komii siya kirie simiir bidi hauugiyin mi sima wi digar nwowi iikamin simiir piyim iriini hanin.

4 Adi Komii siya simiir bidi boinkiyin hinin, kima ko minim mi paekwo minim mi dimin taemin nhirim ti nu iir whakim wi simiir kipi tirbu. Kima wi iikamim yipiki Adi Komii siir diminin simiir mwo hainmakiu karamae nwowim wi simiirarar pikrimkrip.

5 Kima ti iikam imiir pikrimkripi mi simiirin bwanim iriyyaruwar donkwoninwomwirninkin haiginu mi kima simiirin wi kipi pikrimkrip aoki. Ningaka. Mi ti kokmwo graeyasim ti iikam imiir pikrimkripi mi simiir piuum wi hiriyyar kimpipisunanaei owinyaigi si pikiiyim mi ha urugiiyim saiir hiriinan.

6 Mi ti iiyim ti kokmwo graeyasim ini nu hirar nwowim mi iikam whiekakim sima naoni siyuam whaowaekim mi simiirin Adi Komii siya tirki mi sima bi naokim.

7 Mi ti kokmwo graeyasim yim ini ti hosim yipiki yayiyam tirim ini simiir hiriinan ywowim simiir whwonkamim ini inkam kingikini whwonkamnan ywowim ini puaiyim mwo puaiiyim ini simiir hiriinan ywowim simiirin sima golni nonkwokwokim.

8 Mi simiir kanim ini wigni kani hanin ini digiu hirar toa mi simiir bigmiuwim, bigmiu prasae prasae rani, ini huni nasnan ywowim.

9 Mi diminim simiir irib imiir nitimwramwrakuiuwim nhaonanim aiyini nonkwokwokim. Mi simiir pidgam sima siinbibagam ini ipiyinin mou nikiuwiyin iripa sima siinamiya ini simiir hiriinan ywowim.

10 Mi sima iriipi hiriinan kibgak mi simiir kibim ini irini kibnan ywowim amridamridnankim. Mi ti dimin hiriinan yim ini simiir nwowim. Mi sima kiriekaikigim mi iikam imiirin sima bwanim wi iriyyara nipimpari simiir kib ima mi ti simiir kibim urur prasae bi kinikim sima ururiyim.

11 Mi ti yumi biyan inkam biyeyin yipikin ti kokmwo graeys bibiyeyim simiir kigriraowiyin, yo ti inkamin yipikin ti ieyin ninirnakainainamin mwis karamaeyin yo siir warar kigriraowikin mi ti inkamin siir inigin Hibru simiir yaigina ha dapikim Abadon. Mi Grikmi yaigina ya min dapika Apolion.

12 Mi dimin biye kirie komiiyin iikam tirbuwin yo bidi digiyin mi dimin biyeke biye whiso yo ina swoki itwo.

13 Mi ti dimin taeminim kara kigiyim simiir mhoiyan karar wakaeki, paekwosim iriyyar nwis akan siir kidin pi maskii. Mi mhoiyya karar wakaeki inkam nwirin siir yaiya pi kauwokii, hon whiiyim hiiya golni nonkwokwowa saiir nwowim simiir bopwo hirankin, ta hiiya paekwosim ieya haigin inkin imiyyaeiya puui miyik Adi Komii siya whakwinam saiir hirankin.

14 Mi siya kimidiniya paekwosimin yipikin siir kid iir maskiyin siir boinki, kira paekwosim biye nwiiyim yipiki biyya Adi Komii siya kikog okwowim yab komii Yufretis hir kira simiirin ti onkwo iuguski yimbi nami.

15 Mi siya simiirin ha nonkwo iuguskiyin mi sima ina yamim mi iikamim nuanim simiirin sima hainmamakuuwam mi simiirin haimii haimiiyim whoima ywo. Mi mhoiyya haimii whirin siir iikamim simiirin ina yisomsom aokao digiyim. Biyya, simiirin Adi Komii siya nimbingim mi sima hir asi nidwokim bwanin simiir nimbinin siiram, ti biewiyin siir ii airam ti diminin siir tiram.

16 Mi paekwosimim yim ini biyyar yamim mi kamim yaii niniyim yim hosim simiir idwo nidwowim yim ini simiir mhoiyyar yamim. Mi karar wakaeki inkamin ha boinkii, sima iriparin pariigim 200,000,000 kim. Kasa kasa rani.

17 Kara ti hos imiirin nhwonan whinkigim. Sima ti hinin hinina tirkim, kam nhirim yim hos idwo nidwokim mi hosim simiir irib imiir nitimwramwrakuiuwim nhaom aeyini nonkwokwowim yim paridnankim mi nhirim yim nhaowim aeyini nonkwokwowim prainanim yim simiir niigim mi nhirim nhaowim aeyini nonkwokwowim wirnanim yim simiir niigim. Mi ti hosim simiir mwowim yim ini laioni mwonan ywowim.

¹⁸ Mi paeya mi paowii aka mi siyam paeki paenan nwo ikim yim simiir yai hirankar wokikikinaniini. Mi ti hiriinan saiirsika sima haimii whirin siir iikamim yipiki biya sima nimbiniim simiirin asi nisomsom aodigikim.

¹⁹ Mi hosim simiir yayim mi simiir kib ikim yim kirie komiigakim mi simiir kibim simiir mwowim yim ini mipugni mwonan ywowim mi iikam imiirin sima nisomsomi mi sima wa naonami.

²⁰ Mi iikamim yipiki ti hos ima nisomsom ao karam nwowim yim sima simiir mhi kwoinim bi kisina haigigim ti dimin biyie biyeyim sima tirim simiirsi. Mi sima uruwai siyaowaini inig hainanim bi digikim. Ti dimin taeminim sima tirim gol, silva, bras mi tidiyu mini sima nikrimtio diriraerarim, yipiki napririr wakae omok kigimok karamae nwowiyim ti iikamim sima siyiuin dimin biyie tiriyn siirin digiumii bi haimriiyugim.

²¹ Iikam nisomsom aokao, nop min iikam nirmi nao mi hii min nanae mi hii tauae mi ti dimin taeminim simiir mhi kwoinim simiirsiyin bi niki kinisugim. Niingaka. Iriig.

10

Adi Komii siir paekwosimin yokwowa siya hauuwa Jon siir mi siya saiirin ina yaeyin

¹ Mi ti digworaekwowim hiriinan tirkiyim simiir mhoiyan, karar swoki kigi Adi Komii krimiir Wanin siir paekwosim komii nwirin pi niti Adi Komii siir omin hirankin. Mi waua ini siirar yimwainginaiiniya yuisni hanin. Mi namnamiinin siir mwo hirar yidwonaini mi siir whwonkamim bieni hanin whwoyakikin mi siir iga paeni hanin niuyakika.

² Mi siir ina, siya yokwosima kwira nonkwowi. Mi siir iga iniga whi komiia solwara nikiuwiya saiir yokwomaigi mi iga yaoyaeya ya nu iir yokwoki.

³ Mi siya kimidiniya komiiyar kauwok boinamnanki laionki kaunamnankiyim hinin. Mi iya siya hiriinan boinkiyin, mi diya idip idipin iriyyar kwisa toki.

⁴ Mi ta sima tokiya saiir mhoiyan, kara ti yai imiir winamar kwatirkin mi karar wakaeki yai kwira Adi Komii siir omin siir hiranki kauwok boinki saeya kariirin ti hinina kauwok boinkika, ti yayim yipiki ti diya iriyyar kwis owa boinkiyim simiirin kipi winki kiriir yokwoni. Niingaka. Yim kiriir kwoin arar haigi okai.

⁵ Mi karar swoki kigi Adi Komii siir paekwosimin yipiki whi komii solwara mi nu ikin sowiir idwo nokwowin, siya siir ina iniga ina kininansiinanainama kougikouwa hiriir.

⁶ Mi siya ina boinkiyin, kara kaimwokikaimwower boinkii Adi Komii siir inig iirin yipikin ninomor nu mi whi komii solwara simiir nonkwokwokiyn mi dimin taeminim simiir nwo ikim mi yio siya hiriyyar nwoyokiyokikaeyamikin inokinokin. Mi kara ta saiirin pi hinina boinkii, krma wi yaeya ii kwiram nwo rani, yaeya ii kwirki nimbiniyim.

⁷ Mhoiia kara wakaekii Adi Komii siir paekwosim iriyyar nwisakan siir kidin maskiyin mi dimin taeminim aowa aowa nwowim Adi Komii siya tirim yim wi simbi digii. Biya Adi Komii siya siir profet kam imiir boinkikin ti dimin taeminim sima winkyim yokwoni. Mi sima wi profet kamim sima boinkiyim wi simiir hiriinanar swoki imbiyami.

⁸ Mi karar wakaeki ti inkamin Adi Komii siir om hirandin yipikin biya kariir niki boinkiyin, siya pi swoki boinkii kariiram, kira damki mi kira ta yokwowa haiwaonisua paekwosimin yipikin whi komii solwara mi nu ikin sowiir idwo nokwowin siya nonkwowa saiir tini hainaki.

⁹ Mi ta siya boinkiya saiir mhoiyan, kara ha namin kimidiniya Adi Komii siir paekwosim iir nini kigiuwun mi siirin ina ini boinuwun, kira wara yokwo kopsima kariir whauugi. Mi siya kimidiniya kariir boinki, kira saiir haii mpa daeki. Kira saiir naei mi kiriir kwoinin pi hiigakar nwokii haininan mi mhoiia kiriir mhoiia wi saeya hiugrimkripi.

¹⁰ Mi kara ta yokwosima Adi Komii siir paekwosimin siir in hiranki ha haiya mi ina yaekiya mi kariir kwoinin ini warar diewhrokwhroknainamin hainini hanin mi ta kara naekiya saiir mhoiyan kariir mhiya nhaminhami bi hugrimkripkika.

¹¹ Mi ta kara naekiya saiir mhoiyan mi inkamin kariirin siya boinki, tariinanin kira ti Adi Komii krimiir Wanin siir yayim simiir ti swoki boinmimauu ti dimin taeminim mhoiyya nimbiniyanim iki iikamim maeyau maeyauwanim mi iikamim nupai nupaiyanim mi iikamim yaiginpai yaiginpainiyim mi iikamim yipiki bi nwo ikim simiir. Iriig.

11

Mi inkam nwiso yipiki Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwo nu tir sowa

¹ Mi ti dimin taeminim siya boinkiyim kariir simiir mhoiyan mi sowa paekopin haigin kimariyin kimidiniya kariir hauugi mi sowa ina boinkiyo, kira dam omaka Adi Komii krimiir Wanin siir inig hainaniya saiir tini kimariyu mi hiya iikamim sim haigin inkin imiyyaeya Adi Komii saiirin warar timi haigin kimair. Mi ta saiir mhoiyya iikamim Adi Komii siir inig hainaniyim simiir warar timi mwain.

² Mi hiira omaka Adi Komii siir inig iir hainaniya saiir nidiyokiyokaiya saiirin wi wara kipi haigin kimair. Dimusi rani, Adi Komii siya wi iikamim Juda iikam tani wi simiiram kiwaki om komii Jerusalema sima nitim, iikamim hapairanim sima nini kigriraoniyim bwanim kamnwis whis mi dimin taeminim hiranim wi sima tirbuwi.

³ Mi an kara, wi Adi Komii siya hauuwi kariir inkam nwiso sowiirin kirie mi sowa wi kariir yai imiir boinmimauuwami biewiyim whoim haimii. Mi sowa wi yuis biyie imiirarar nii iikam imiir nisiimauuwam hanin sowa siyu bibiyeyim sowa tirim simiirsi nididi.

⁴ Mi ti inkam nwiso yo ini pae whiso olip nikiuwiyo mi yukid is iko yipiki Biyan Inkam Komii siir whwonkam ida nokwowo yipikin nu whiekak imiirar kigirkakiyin ini simiir hiriinan yowo.

⁵ Mi iikam nhirim ti inkam nwiso sowiir nisomaowam naingwowi mi paeya wi sowiir yai hirankar nimbiamyami ti iikam biyie imiir nuuamin. Mi yipiki ti inkam nwiso sowiir nisomaowi yim wi naowi ta pae biyeya saiirsi.

⁶ Mi sowa kiriekakairgo, ninomor aiirin wi sowar mi iripikougii mi saeya wi naoki kin tani, ti iiyim sowa Adi Komii siir yai imiir boinmimauuwi ti nu iir. Mi sowa kirieya op ninkpitkiyana nhieki nimbiamam ina mi ankwowo mi iikamim nuanim simiir mi tirbuwana ma minki sima niya mi dimin bibiyie ikim. Mi sowa ti dimin hiriinanim simiir tiram naingwowi sowa wa tiri.

⁷ Mhoiyya ti inkam nwiso sowa sowiir yai imiir boini mi ti uridyu biyeyin yipiki wraisuni whwonkamnan nwowin, siya wi ti ieyin mwis karamaeyin wi siir hirankar ninsiin idwonanii mi siya woktkinaninii mi siya wi ti inkam nwiso yaii sowakar ninii. Mi sowiirin wi siya niyopakaiyuwi mi wi siya nisomaokii.

⁸ Mi siya sowaka ninii mi sowa wa naonami mi sowiir piuisa wi om komiiyan siyu komiyyin wi siir hirar kiwomwokini. Mi krima sowiirin hindara haigipraprakai boini mi krima ti om komii iirin wi min namisi ikuwi Sodom, iyie? Wi Isip nikiuwi. Dimusi rani, ti omin siir iikamim yim Adi Komii siirgisiir sau omomkin. Mi ti om komii ti inkam nwis owa nwowin sowiir Biyan Inkam Komiiyan yo hir niki inkin irioninkin inankigikin.

⁹ Mi iki piuganpai piuganpaini iikamim mi iikamim maeyau maeyauwanim mi iikamim yaiginpai yaiginpainiyim mi iikamim nu pai nupaiyanim sima sowiir piuis biyie aiirin iiyim wi kwoim haimiyya kigi. Mi sima wi iikamiyam kiwaki rani, sowiir piuis biyie aiir haingikaigiyim ienau. Dimusi rani, sima ti inkam nwiso io sowakar nwoko mi sima dimin biyie sowiir tiram tirkin.

10 Mi iikam whiekakim nuanim sima wi maingimairgar nwoki. Dimusi rani, ti inkam nwiso bidi yaonamwo. Sima wi maingimairgar nwokii mi dimin taeminim irni nwirnyamin wi hindara whisariiyar ninan priihauu priihauuwi. Dimusi rani, profet inkam nwiso yipiki nuan iikam imiir nonkwoninwoimwurninkinim yipiki dimin biye simiir tiro bidi yaonamo.

11 Sowa hapairin iiyim kwoim haimiya ywo mi mhoiia Adi Komii siya opuda ina yikropkiya sowa niyaeyam mi saeya ha nama sowiir mhi kwoinawu hiriir mi sowa ina yinsiin idwokiyo mi sowa ini irkakar swoki owo. Mi sowa ha ninsiin idwokiyo mi iikamim yipiki hiriinan kigiyim mi sima ina yididgiyim mi sima pranae pranae bi nididgikim.

12 Mi mhoiia ti Adi Komii siir profet inkam nwiso sowar wakaeki inkam nwirin Adi Komii siir om hiranin siir yaiya pi kauwokii siya sowiirin ti hinina boinki, kowa dinsiin idwoki mi tiriir wit. Mi ti inkam nwiso sowiir sau omomim sima sowiir kigiyim sowa ninsiin idwokiyo mi sowa waua saiir yidwokainainam mi sowa ini Adi Komii siir om iirar yamo.

13 Mi biri kimiminkikin, nin komiyyin ina yitin. Mi om komiyyin siir haimei haimei iurim simiir haimei whirin yo ina tirbugiyin. Mi haimei haimei iriyyar whiyyim yim ina ywokiylim. Mi iikamim 7,000 na mi aokaoki. Mi iikam nhirim omwai waiyakiyim om komii Jerusalem hiranin sima nidid prasae bi kinkikim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim yipikin om komiigi komii iir nwowiyin.

14 Mi tariinanin dimin whisakan yo bidi digiyin kira wakaeki. Mi ii priei bi kwokikin dimin biye whoimakan yo ina swoki kwitin. Iriig.

Adi Komii siir paekwosim iriyyar nwisakan siir kidin ina maskiyin

15 Mi ti diminim hiriinan tirkiyim simiir mhoiyan, karar wakaeki paekwosim iriyyar nwisakan siir kidin pi maskii. Mi siya ha maskiyin mi karar wakaeki, paekwosimin Adi Komii siir omin siir hiranin siir yaiya pi kauwok boinkii, iikamim hinda tindanim wari nun siir nwowim simiir iikamim wi siya kigirkaki siya wi hiriyyar nwoyokiyokiikaeyami inokiinokin mi simiirin wi siyar kigriraowi.

16 Mi mhoiia ti inkam komii komiyyim simiir ipii imiir nidwodwokaiyim Adi Komii siir whwonkam ida sima ogmwo ha waisii hunanainamim nua hiriir mi sima kimidiniya siir inig iir hainan.

17 Mi sima kimidiniya Adi Komii siir boin, krima kiriir boin wadiekii. Kira krimiir Biyan Inkam Komiigin, Adi Komiyyin biya kira hiriyyar nwokin mi tariinanin kira ini hiriyyar swoki oyokiyokiyamin. Krima ini maingimairgar nwowim mi krima kiriir inig iir hainanprapraskii. Dimusi rani, kira kirie komii bidi haiyin mi iikamim ini karar kigriraowim.

18 Biya iikamim sima io kinakar niki okim mi tariinanin kira ini io simakar mi owin. Mi iya ta ii aeya niti, iikamim naokaowim yim wi kira hidi mi taka iya saeya kira hauuwana iikamim yipiki kiriir mi aiir miriyyim mi kiriir profet iikam ima mi iikam whiekakim kiriir inig iir hainani ikim mi kiriir yai imiiram naingwo tilmii ikim simiirin wi kira hauuwi dimin taeminim. Mi iya ini nita iikam imiirin kira nonkwobumbuninkinana yipiki iikamim nu nwowim simiir tibrumbuninkin haiginuwim.

19 Mi ti dimin taeminim sima boinkiyim simiir mhoiyan karar kigi omaka Adi Komii krimiir Wanin siir inig iir hainaniya siir om hir nwowa pi haiwaokii mi karar kigi miya yaiyim Adi Komii siya nimbiniim sima nwokaiiya ya saiir omaka yainau hirar nwokaii. Mi karar kigi sinana pi sinankii mi karar wakaeki, diya pi tioki.

Mi karar mi kigi ninin pi nitkii mi karar mi kigi naowin aiskakin pi nikiinaini nua tiriir. Iriig.

12

Wig aeya mi mipug biyie ikin

¹ Mi ti digworaekwowim hiriinan tirkiyim simiir mhoiiyan karar kigi dimin kibiyin ninomor kou hir nwowi mi kara ina yanaakiyin. Diminin kara kigin wignankin. Mi yuisa saeya niya ini hindirar kigninya ini bieki saiir piu aiir whwonan ywokiya. Mi bwana ini saiir iga aowa ywokaiya mi saeya nauun iuur iso simiir warar mi haigin saiir mwo iirin pagra inkamin inigakin si haiginiya saiir hiriinan.

² Saeya yinpiugaka mi saeya yinisim iir naokainam tira siya dirisusua mi saeya asi kaugika.

³ Mi ti diminin kara kigiyin siir mhoiiyan karar swoki kigi dimin komiigi komiyyin ninomor kou hir nwowin ini diduka komiyyin kirie komiigakin dimin taeminsi nidid karamae nwowiyin ini siir hiriinan ywowin. Siir pua paridnanka mi siir mwoim iriyyar whsko mi honim siir mwo imiir nwowim iurgim mi pagram siya haiginyokiigiyim siir mwo imiir yapa yapa yim ini pagram inkamim inigakim sim haiginiyim ini simiir hiriinan ywowim.

⁴ Mi siir kibin ha niyairyokiyin mi ninomor kou hiran nauun haimii whirin kimidiniya siya yipankigi mi siya simiirin nua tiriir yitkiigigi. Mi ninomor kou hirin nauun haimii whiso sowa sowa ywoki. Mi siya ini wiga yinpiugak nwowa ini saiir whwonkam ida kingiin hirar nokwokaowin siya minam nokwokaowi saeya saiir yinisim iir naokainam. Siya minam naingwowi, saeya saiir yinisimin siir naokainaei mi siirin siya nisomaowi mi siirin wi siya naei.

⁵ Mi yinisim yinkamiyinin saeya naokainan yipiki wi iki iikamim yipiki hinda tinda nwowim wi simiir kigirkaki wadie sima nwowam mi kirie sima nwowam. Mi ti yinisimin saeya naokainakiyin siir mhoiiyan mi ti kain siya siir bi nisomaokin mi siir bi mi aekin. Mi siirin Adi Komii krimiir Wanin siir paekwosimin siya hainam ipiia Adi Komii siya nidwokaiya saiir hiriir.

⁶ Mi ta wiga ina yidamkiya niimauu boskwokiboskwonaua maeyauwa inkamki nwo karamae nwowiya saiir hiriir, maeyauwa Adi Komii siya diriraerarkwokina ya maeyau kibi aeyairga mi saeya wi wadie nwoki sibgu owim hapairin. Mi siir paekwosimim saiirin sima kigriraowi iiyim parig 1,260.

⁷ Mi ti kara kigiyim simiir mhoiiyan mi paekwosimim Adi Komii siir om hiranim yaii ina yiniyim. Maikel siya mi paekwosimim siir yai aiir wakaeyokna apiyim sima mi ka ieya mi siir paekwosim ikim yaii simakar yinii.

⁸ Mi sima ha niniyim mi ka siya mi siir paekwosim ima sima simiirin dig bi nwokin. Maikel siya mi siir paekwosimim siir yai imiir wakaeyokna apiyim simiirin sima hainurur haiginu. Mi ta hiriinan saiirsika sima simiirin Adi Komii siir om hirin iya wi kwira swoki kigninkin o rani. Niingaka.

⁹ Sima ka siirin mi siir paekwosim ikim simiirin ina nhinikriropkiyim Adi Komii siir om iir haiburgigim. Mi ti kain, yo ti mipugin bidi bidiniyar nwowin inkamin yipikin Setan nikiuwiyin mi ti siyairgin ti kain niki oyokiyokiyin biya Adi Komii siir whwonkam idan siya niki boin huriyugun hinin, iikam krma iikam paii rani. Siya inkam miyyik rani, siya minam kiwokinkaowi iikamim nu hir nwowim simiiram. Mi sima siirin ina kiyitkiigiyin mi siir paekwosimim iripi hiriinan mi sima simiirin nua hiriir kiyitnoudninkigi.

¹⁰ Mi karar wakaeki inkamin Adi Komii siir om hiranin siir yaiyim pi boinki. Siya boin, tariinanin kariir Adi Komiiyin krimiirin siya bidi sibgu grabaiginu. Mi dimin taeminim siir kirie aeya bidi ikworipukimaigikim. Mi inkamin yipikin siya nimbini nua tiriir nitam iikam imiir whinkinsiishaiginuwam siya kirieya Adi Komii siir hiranki bidi haiyin mi siya ini inkam komii ywowin. Siya inkam komiigin. Dimusi rani, yu biyieyin yo paekwosim ima bidi kiyitkiigiyin yipikin biya ni nabie Adi Komii siir whwonkam

ida nokwowin yai ninkinwaomwarkii boiniyin mi ha mi boiniyin krimiir nomiiyauim nuanim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim yim biyiekim.

¹¹ Krimiir nomiiyauim siirin bidi ikworipukimaigikin Kraiis siir nhieya saiir kirieni inkamin yipikin sibsibnan nwowin mi siir nhieya ha naokiinainama biya nua hiriir. Mi Adi Komii siir yaiyim sima boinim mi sima boinmimauuim simiirin simar ikworipugii. Adi Komii siirar kwoinkin sima mi aowi sima wi maigimaigargar mi owi.

¹² Mi ta hiriinan saiirsika iikamim kima Adi Komii siir om hir nwowim mi digworaekwo whiekak ikim kima maigimaigargar dwo. Mi iikamim nuanim digworaekwo whiekakak ikim kima mintarao! Setan siya nua waraur bidi yitin mi siya kimaka wi io praesae prasae nwo rani mi kimiirin wi siya nonkwobumbuninkin haiginuwi. Dimusi rani, siya ina ninokninkin in iya ini kingiin nita Adi Komii siya siir nonkwobumbuninkinana mi siir kabitkaigiyana paeya.

¹³ Mi ka siya ina kigninokninkinkiyin siirin bidi kabitkiigiyin mi siya nua bidi yamin mi siya ha ninsiin idwowin mi siya kimidiniya ta wiga yipika biya yinisim yinkamiyin naokaina saiir yinkinaeyokiyok.

¹⁴ Mi siya ta wig aiirin ha ninkin aeyokiyokin mi siya saiir bi nisomaokin. Mi saiirin pidga kwiso ipiyinin wab nikiuwiyin siir owiir hauugi mi saeya sowiirin ha haiyo mi saeya kimidiniya niimau boskwokiboskwonauwa hiriir yama niimauin inkamki nwo karamae nwowin siir mi saeya ka biyeyin siirin ha haburgiga mi saeya ini hapi arugi aru ini owouwa. Saeya hapairin biewiyin wi whis haimiia nwowi mi saiirin wi simar kigriraowi.

¹⁵ Saeya ha nidamama mi ina siinama mi op komiia iekinakiibormainamiyim hinina ina saiir mhoiyar yama. Saeya saiir mhoiya minam namka ta opa saiir hinina ta wig aiirin pi saeya nwoki kaiyoprindipu aokiyim mi saiirin pi saeya nwoki hainamim mi saiirin pa nwoki isomaowim.

¹⁶ Mi saiirin kimidiniya nu siya whinkinsiis haiginu mi nuin ha pigigiyin mi ta opa ka ieya yaskiigiya siir yai hirankin saiir hopnan hainawidam ya ini nua hiriir yaokiinainama.

¹⁷ Mi ka siya ta wig anakan io prasae bi nwokin mi siya saiirin ha haiburgigin mi siya ina yamin yinisim nhirim biya saeya niki iyowim simiir nisomsom aokaowam yim ti yinisimim yim ti iikamim yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir yai aiir wakaeyokna apiyim mi ha boinmimauuwiyim yim sima ti Jisis siir yai aiir boinmimauuwiyim.

¹⁸ Mi ka siya ha namin mi siya kimidiniya whi komii saiir siiyin iir mi okwoiu. Iriig.

13

Niimauan wraisu iso sowa sowar nimbiyam iko

¹ Mi diduka whi komii solwara saiir siiyin iirar niki okwowin mi karar kigi wraisu komii irin op hirankar nomboknaini. Mi honim siir nwowim iurgim mi siir mwoim siir nwowim iriyar whisko mi pagra iurim inkamim inigakim sima haiginiyim hininim ini ti hon imiirar haigin digim mi ti mwoim sima yapayapin inig bibiyiekakinairgim. Tiki inigim yim min nokdap haiginugim Adi Komii krimiir Wanin siir nikwowaisiigim.

² Mi ti wraisu komiyyin yipikin whi komii solwara hiranki natin siir pua ini niimauan pusi biyeyin namaknamaknan kitiiyin min dapiyin lepat ini siir punan ywowin mi siir iga inim kirie komii komiigakin ini wraisu biyeyin min dapiyin bea ini siir iga inin ywowim mi siir yaiya ini niimauan pusiya laion dapiyin ini siir hiriinan ywowa. Siirin kirie diduka siya hauugin mi siirin siya bidi yimbinin iikamim yipiki hinda tinda ti nu iir nwowim simiir kigriraowam.

³ Mi siir mwo whirin yo ini hankakar nwowin siirin sima nisomaonan bidi ywowin. Mi ta paowai hana ina swoki iyimwarkaigiya mi iikam whiekakim ta hana siir mwo iir nwowa saiir kigim mi sima ini kakakar ywokiyyim mi ina boinkiyin, siyairgin

iníg komiigakín. Mí síma ìní síirar mí wakaeyokna apím mí ìní síir yai ìmíirar mí wakaeyoknam.

⁴ Mí iikamím ìní ka síir iníg ìirar hainan prapraskiyím. Dimusi rani, wraisu ìirín kíríe síya hauugin mí ìkí nuan òmín taemíním símíir kouwín ìní síyar ywowín. Síma kímíidiniya ka síya mí wraisu ìkín sowiir iníg owiir hainanprapraski. Dimusi rani, síma sowiiramín mánam naingwo tìbmiigo iníg komiigakín ìní sowar ywowo. Síma ha boínkím, pìsírín òmín komii ìrín inígakín tí wraisuín tí tír nwowín síir híriinan kíríe komiigakín? Mí yayi nínii síirín wí nhínga níkwowaisii? Inkam nwír karamaeka!

⁵ Adi Komii síya wraisu ìirín mánam kiwakikín síya yai bíbiyíe boíním Adi Komii síir níkwowaisiiyam. Mí síya síirín mánam kiwakikín síya digworaekwowím nuanín símíirín bíewiyím whoím haímíiya kígráowím

⁶ Adi Komii síya síirín mánam kiwakikín síya yai bíbiyíe boíním Adi Komii síir níkwowaisiiyam mí Adi Komii síir omín mí tíriiginím yípíkí Adi Komii síir om hír nwowím símíir boíním.

⁷ Adi Komii síya síirín mánam kiwakikín síya iikamím yípíkí Adi Komii síir yai ìmíir wakaeyokna apiyím yayi símaka níniiyím. Mí símíirín yamdíkwíruwa síya síyar hainurur haiginíuwím. Síya kíríe komiigakín mí síya wí ìkí iikamím píugan píuganiyím mí iikamím maeyau maeyauwaním mí iikamím yaiginpai yaiginpainiyím mí iikamím nupai nupaiyaním tí nu ìirar nwoirkakím símíirín ìní síyar kígrírkakím.

⁸ Mí iikam whiekakím tí nu ìir nwowím yípíkí símíir iníginím tí inkamín síbsibnanín síir yokwo aír wín karam nwowím yím síma wí wraisu komiiyín síir iníg ìir hainani. Mí bídi bídiníyarín ìiya Adi Komii síya tí nu ìir níkí onkwokwo karamaeyar níkí owín, síya saírar wínkín tí iikamím símíir iníginím yípíkí saika nwoyokiyokíikaeyami ìnokínokín ta yokwo aírín.

⁹ Kira kariir yai ìmíir wakaeki! Yípíkí yai ìmíir wakaei síya símíirín síbgu daingwo omok.

¹⁰ Tíkí iikamím yípíkí wí Adi Komii síya nimbini maeyauwa mí bíyíe míríiya saír hír híugrípkíkíkaiyam yím wí hírar híugrípkíkíkaii. Mí tíkí iikamím yípíkí wí Adi Komii síya nimbini símíirín kamkúni hampímpít aowam, símíirín wí kamkúniyar mí hampímpít aowi. Mí iikamím yípíkí Adi Komii síir yai aír wakaeyokna apím yím wí kíríe híriiyar nwokrípkaii mí síma wí Adi Komii síirar síbgu wakaeyokna apí. Dimusi rani. Tíkí òmín bíbiyíeyím nítín símíirsika.

¹¹ Mí tí digworaekwowím híriinan tírkíyím símíir mhóiyar karar kígi nuín pí píigigi mí karar kígi wraisu ìrín hírankí nimbinaíini. Mí tíkí hon whiso tíkí wraisuín síir mwo ìir nwowo ìní síbsibni honan ywowo. Mí síir yayi síya boínkiya ka síir yainan boínkikín.

¹² Mí tíkí wraisu komiiyín yípíkí bíiyar wraisuín síir mhóiya nítín síya bíiyar wraisuín síir kíríe aír haigin mí síir ígsopa ìní síyar yokwokairina mí síirín síya whínkínsiis haiginíu iikamím hinda tándaním síma tírím síma tí wraisuín yípíkí bíiya paowaigi písin mí naokingiín ha nwowín mí wadíe ha swokí owín síir iníg ìir hainaním.

¹³ Mí tí wraisuín nuankí nítín síya òmín kíríe komii komii kasa bí tírkín. Tí síma síya tírím, síya paeya nínomor kou hírankí kíyai nua tíriir mí iikam whiekakím hapair nokwowím síma ìní tí òmín ìirar kígiyím.

¹⁴ Mí iikam whiekakím hinda tándaním símíirín síya bídi kíyopsíbgíhaiginíuím òmín kíríe komii komiiyím yípíkí síya míríiyím símíir wraisu komiiyín síir whwonkam ída. Mí síya símíirín ha mí kíyopsíbgíhaiginíu mí símíir kwóiním ha mí kíyai mí ta híriinan saírsika síma pae así níbirgím tí wraisuín síir píunan tí wraisuín yípíkí síir mwóin kamkúgí níkí haingírín mí síya páriiparii naoím. Mí síya ìní wadíeyar swokí owín síir híriinan.

¹⁵ Mí bíiyar wraisu komiiyín síya ìna kíwakiyín tí wraisuín mhóiya nítín síya tí paeyín síma níbirín tí bíiyar wraisu ìiram hainam. Mí síya pí yayi mánar nwokí iyae díríraerar

boinim. Mi ti paeyin sima nibirin ini ti iikamim yipiki siir inig imiir hainan karamae nwowin simiirin ini siya yisomsom aokaokiyim.

¹⁶ Siya ti dimin taemin hiriinanin iki dimin taemin nhirim simakar miriigin. Mi iikamim yipiki inig komii komiigakim simiirin siya tirki mi iikamim yipiki nunga priiyokaeyami ikim mi iikamim yipiki umarki naokingugunankaiyim mi iikamim yipiki paeprikab nwowim mi tiriiginim yipiki umiram mirii ikim mi tiriiginim yipiki whisarii mi priimirii ikim, siya simiirar tirswo mi simiir ina inigim mi simiir mwo ikim ina hainmamakiuswowim.

¹⁷ Mi iikamim yipiki ti wraisu biyeyin siya hainmamaku karamae nwowim mi siir inig karamae nwowim simiir ina inigim mi simiir mwo ikim simiirin wi kiwaki rani, digworaekwo haiginim mi umir simiirsi haiyim mi digworaekwo wi mi sain tani. Nningaka.

¹⁸ Krima ti dimin taemin hiriinanin simiirin sibgu daingwo omok. Mi iikamim yipiki ninokninkin miyikakim yim wa sibgu inokninkini ti wraisu biyeyin siir dimina hainmakua. Ta dimina hainmakua ya inkamin siir inig ieyargin mi ta siir dimina hainmakuwa ya 666ka. Iriig.

14

Mi 144,000 iikamim mwai waokim

¹ Mi ti kara kigiyim simiir mhoiyan karar kigi inkamin sibsibnanin om komii Jerusalem hir nokwowi omin yipiki ha dapiyin siir inig whirin Saion. Siya mi 144,000 iikam ikim yipiki siya mi siir Adi ikin Adi Komii krimiir Wanin sowiir inigak nwowim simiir mwowim sima hirar nokwokim.

² Mi ti kara kigiya simiir saiir mhoiyan kara diminin ninomor kouwanin siir wakaeki. Siya pranae pranae bi kauwok boinkikin, hapi owiyein kouanki niswitnaomaigiyyin whwoowa ha kiniyin ini siir hiriinan ywowin hapi diyaki tiokikin. Kara simiir wakaekiyin mi hapi iikamim simiir gita imiir tiowaowiyim ini simiir hiriinan ywowim.

³ Mi 144,000 iikamim yim ipiia Biyan Inkam Komii siya nidwokaiya saiir kingiin hir nokwokim. Sima hirar nokwowim mi sima mwai kibiya kwira yokwo wao ti dimin whiyyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim mi inkam komii komii kamnwir nwii ikim simiir kingiin ta mwai aiirin iikam nhirkim wara ninokninkin tani. Ti iikamim yipiki biya Adi Komii siya niki anmaiwarkainam iikamim nuanim simiir inankin sima simar ninokninkini.

⁴ Tiki iikamim yim dimin biyekki bi kimbugim. Mi tiriiginim simiir kwoininim wigim bi kiyagim mi iripa pu simaka bi mi okim. Sima inokninkin tiki inkamin sibsibnanin siirarar wakaeyokna apikim pi siya hinda mi am yimbi hiriyyar mi ami. Ti iikamim yim Adi Komii siirgim mi sima iriipi hiriinan ti inkamin sibsibnanin siir waraigim, simaigim dimin taeminim Adi siya hauuwim bai simiir haii. Yim sima iki uridyu bibiyeyim sim inig bi hainanikim mi iki wraisu bibiyie ikim. Nningaka. Sima Adi Komii siirarar hainanikim.

⁵ Tiki iikamim dimin whirki bi kimbugim. Mi iya sima nu hirar niki owa sima bi niksisaekim. Nningaka. Iriig.

Paekwosim nwoimim simiir yaiga

⁶ Mi ti kara kigiyim simiir mhoiyan mi karar kigi paekwosim nwirin hapi ninomor kougi kou hirar siinii. Siirin Adi Komii siya nikropkikin nua tirii nitim siir yai kibikibiyim inokninkin hiriyyar nwoyokiyokiikaeyamanim simiir nanaakninkiyam. Siya ti yayim simiir boinmimauuniyam tirkin, iki iikamim nupai nupaiyanim mi iikamim piugan piuganiyim mi iikamim yaiginpai yaiginpainiyim mi iikamim maeyau maeyauwanim simiir.

⁷ Siya komiiyar kauwok boinki, kira Adi Komii siirsi didid mi siir yai imiir wakae mi siir inig iir hainan. Dimusi rani, iya Adi Komii siya hidana ini nita iikamim ti nu iir

nwowaŋ sŋmŋiir. Adi Komii siir inŋ ŋiir hainan yŋpŋkŋn nu nŋnomor sowaŋiir nonkwowaŋ mŋ whŋi komiiya solwara nŋkiuwi aka mŋ yab komii komii ikŋm mŋ ŋenosŋsŋm ikŋm mŋ whŋi ikŋm. Inkam nwŋrni inŋg kŋpi hainan.

⁸ Mŋ kara siir kŋgwŋnŋn siya nŋtin mŋ karar swokŋ kŋgi paekwosŋm nwŋrŋn siir mhoŋiŋya nŋtin siya komiiyar kauwok boŋnki, wakaŋ ti om komiiyŋn yŋpŋkŋn Babilon nŋkiuwiyŋn yŋo bŋdi tŋrbugiyŋn. Mŋ iikamŋm yŋpŋkŋ ti om komii Babilon siir nwowaŋm iikamŋm hŋnda tŋnda nwowaŋm sŋmŋiir kwoŋnŋm sŋma bŋdi kiyaiyŋm mŋ sŋma ŋni sŋmŋiirar mŋ wakaŋyokna apŋm mŋ dimŋn biyŋŋ bŋdiyar mŋ tŋrŋm. Mŋ uridyŋu biyŋŋ siir inŋg ŋiir bŋdiyar mŋ hainanŋm. Mŋ Adi Komii siirŋn digŋumŋi bŋdi haimriyŋugigŋm. Mŋ iikamŋm yŋpŋkŋ om komii Babilon hŋr nwowaŋm yŋm ŋni wŋga wain mobŋn si kwiyayŋa ŋni saŋiir hŋriinan ywowa mŋ kamŋm sŋmŋiir kwoŋnŋm pŋ saŋya kiyaii sŋma nŋni kwiyayŋeniyam mŋ sŋma pŋ irŋpa pŋu saŋka nwokŋ owŋm.

⁹ Mŋ karar swokŋ kŋgwŋn paekwosŋm nwŋrŋn ti paekwosŋm nwŋso sowaŋiir mhoŋiŋyar nŋti mŋ siya ŋna kauwok boŋnkiyŋn, iikamŋm yŋpŋkŋ wraŋsu siir inŋg ŋiir hainanŋm mŋ dimŋnŋm wraŋsu komii siir hŋriinan nŋbŋr nonkwokwowaŋn siir mŋ hainani mŋ sŋmŋiir ŋnam mŋ mwo ikŋm sŋmŋiirŋn siya hainmamakŋuwi,

¹⁰ mŋ Adi Komii siir kwoŋnŋn haugŋhauga ha whiyŋŋekii mŋ siya wŋ sŋmaka nŋnkŋkŋni. Mŋ siir kŋrŋŋya wŋ komiiyŋ komiiyar nwowi. Mŋ Adi Komii siya sŋmŋiirsŋyŋn wŋ haimŋisŋma swokŋ aŋgwobuna rani mŋ sŋmŋiirŋn siya wŋ nhamŋ nhamŋ nŋpŋmpar tani. Mŋ ti hŋriinan iikamŋm, Adi Komii siya sŋmŋiirŋn wŋ paŋya nŋtnoudnankaŋgi maŋyauwa sŋiyan nŋhŋridmŋr paridnanŋn si nŋuwa saŋiir hŋriir mŋ sŋmŋiir kŋmpŋpŋsuwa wŋ mŋiyŋknan nwo rani, wŋ kŋpiigŋ kŋpiii nwowi mŋ paekwosŋmŋn dimŋn whŋrki kŋmbu karamaŋyŋm mŋ inkamŋn sŋbsŋbŋnan ikŋn yŋm sŋma wŋ pae anaka hŋrar nokwokaowi sŋmŋiirŋn.

¹¹ Mŋ ta paŋya sŋmŋiir pŋu aŋiirŋn saŋiir paowii aŋya kŋmpŋpŋsu haigŋnŋuwi ŋnokŋinokŋn. Mŋ iikamŋm yŋpŋkŋ wraŋsu biyŋŋyŋm siir inŋg ŋiir hainanŋm mŋ dimŋnŋn sŋma nŋbŋrŋn siir whwonkamnan nwowaŋm nwowaŋn siir inŋg ŋiir mŋ hainanŋm mŋ sŋmŋiir ŋna mwo mŋnŋm siir dimŋn hainmakŋuwiyŋn siir hŋriinanakak mŋ owŋm mŋ ta paŋya sŋmŋiir pŋu ŋmŋiirŋn wŋ saŋya kŋmpŋpŋsu haigŋnŋuwi mŋ saŋya wŋ dig rani. Nŋi nabŋŋyŋn wŋ sŋmŋiiram kiwaki rani, pŋu sŋma sŋisam. Nŋngaka.

¹² Mŋ ti dimŋn bibiyŋŋyŋm ti wraŋsu biyŋŋyŋn siirŋm sŋma nŋti mŋ iikamŋm yŋpŋkŋ Adi Komii siir yai ŋmŋiir wakaŋyokna apŋ mŋ Kraŋs siir yai ŋmŋiir mŋ sŋbgu wakaŋyokna apŋ, yŋm sŋma wŋ hŋriiyar nokworŋnukrŋpkaii.

¹³ Mŋ ti siya boŋnkiyŋm sŋmŋiir mhoŋiŋyan, karar wakaŋki Adi Komii siir paekwosŋmŋn siir om hŋranŋn pŋ kauwok boŋnkii, ti dimŋn taemŋnŋm yokwoni haigŋnaowid. Mŋ iikamŋm yŋpŋkŋ Adi Komii siir yai ŋmŋiir wakaŋyokna apŋm mŋ yŋpŋkŋ ti tariinan naowŋm. Mŋ mhoŋiŋya sŋma wŋ maŋrgŋmaŋrga nwowi. Tikŋ yayŋm Adi Komii siir paekwosŋm ŋŋya boŋnŋm yŋm kaimwowaŋrgŋm. Mŋ iki omŋn nŋnomor kou hŋranŋn sŋmŋiirŋn wŋ Adi Komii siyar Kŋgrŋraowi. Dimusi rani mŋi kŋbiya sŋma mŋriiŋya saŋirsika mŋ sŋma wŋ maŋrgŋmaŋrgar nwokiyami. Dimusi rani, dimŋn taemŋnŋm sŋma tŋriiyŋm wŋ sŋmakar nŋti. Iriig.

Paekwosŋm siya ha namŋn iikamŋm nuanŋm sŋmŋiir ŋni ikŋunaki mŋ sŋmŋiirŋn Adi Komii siiram yŋkŋunam.

¹⁴ Mŋ ti yayŋm siya boŋnkiyŋm sŋmŋiir mhoŋiŋyan mŋ kara waua nŋnomorana saŋiir kŋgiyŋn mŋ karar kŋgi inkamŋn Kraŋsnanŋn, Yaowae Adŋn nŋnomor kouankŋ nŋtin, yŋo wau aŋiirar nŋdwowi. Mŋ pagra siya haigŋna inkamŋn inŋgakin si haigŋniya ya hŋnŋnaka. Mŋ kamkŋuŋn siya nonkwowaŋn siir ŋowa hapi mhankŋ witi.

¹⁵ Mŋ mhoŋiŋya paekwosŋm nwŋrŋn ha swokŋ apninananiyŋn Adi Komii siir inŋg hainaniya omaka hŋrankŋ mŋ siya kŋmidiniya inkamŋn wau aŋiir nŋdwowaŋn siiram yani ikŋuni mŋ siya siiramŋn praenae pranae bŋ kauwok boŋnkŋkŋn, kŋra kŋriir kamkŋu ŋiir haigŋ mŋpŋ digworaekwowaŋm sŋmŋiir dikrŋmkrŋpnam. ŋiya bŋdi yŋmbiniya ti sasaŋyŋm nuanŋm sasaŋ wai nwowaŋm sŋmŋiir nŋnguhaiyana.

16 Mi ti inkamın wau aiir nidwown siir kamkiun ha kinawanakiyin mi digworaekwown nuanım ini siyar yikrimkrip swokiyım.

17 Mi ti digworaekwown simiirın ha nikrimkrip digiyin mi paekwosım nwırin ina yapninaniniyin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hiranki yio ti inkamın waua sae nidwown siir hiriinankın siya kamkiun io mhani hanın witiyin whira nonkwowi.

18 Mi siya ha napninaniniyin mi tiki paekwosım nwırin yipiki paeya sae kigriraowiyin siya ina haiburgigin ta hiiya nae Adi Komii siiram haiginınkın imiiyaeyia saiirın mi siya ini komiiyar kauwok boınkiyin, ti paekwosımın yipikın ti kamkiun mhani hanın witiyin siir nonkwown siir in siiram. Siya hinına kauwok boınkikın, kira kiriir kamkiun yomki mi uridım wain iirım simiir dikrimkripki yipiki nu hir whakım. Dimusi rani, sima bidi higiyım.

19 Mi mhoiıya paekwosımın kamkiu iir nonkwown siya siir kamkiun ha yomıwakiigiyin mi siya sasaeyım wai nwown ina yikrimkripkiyım. Mi siya simiirın ha haiyin mi ina yitnoudnankaigiyım siya iya saiir hiriir pi nikwobrombropkiyım hii aiiram, hii aeya nitam. Mi taka siya iya ya hindara boıniıyioaka ya io Adi Komii siya nwo aeya iikamım nuanım simiir nonkwobumbunınkınam.

20 Mi sima ti sasaeyım kimidiniya iya om komii siir yaba nwowa saiir hir ikwobrombrop mi simiir hiiya ta iya saiir no hiranki nakiinaniniya ha niyopinaiiniya 320 kilomita hinına yıunanainam ini inkam mwodigimwodigar yaki owouwin. Iriig

15

Paekwosım iriıyar nwıso dimın biyie iriıyar whıso ini sima nonkwown

1 Mi ti dimın taeminım mi nhie aka kara kigım simiir mhoiıyan karar kigi dimının nanaakak nwowiyin Adi Komii krimiir Wanın siir om hir nwowi. Mi karar mi kigi ninomor kouan paekwosım iriıyar nwıso mapai mapai biyie iriıyar kwıso yipiki iikam imiir nonkwobumbunınkını simiir nonkwowi. Mi ti dimın biyieyım nua hiriir namkii mi iikam imiir nıpiıpari mi mhoiıya Adi Komii siir ioa wı hanıngın digii. Mi ti dimın bibiyeyım yım wa digıguskii.

2 Mi mhoiıya kara kigi dimının whıi komii solwarananın mi ti dimının ini opnainan ywown paeya ini siir hirar nıugaiya. Mi kara whıi komii solwara saiir kigiyin mi kara iikamım wraısu biyie saıka nwown simiir warar yınkın kigi mi dimının siir hiriinan sima nıbir ikın mi siir dimının hainmamakıuwi ikın, sima yaii simaka nıniigım mi simiirın iikam ima hainurur haiginıu. Dimusi rani, sima simiir inig imiir bi hainankım. Sima ini whıi komiıya solwara nıkiıuwiya ini saiir nokwown mi gitam sima haiyıkwwowım yım Adi Komi siya hauugikım.

3 Mi sima ti gitam Adi Komii siya hauugiyım simiir nonkwown mi sima kimidiniya mwaiya Adi Komii siir miıyan inkamın Moses nıkiıuwiyin siya wınkiya bidi bidiniya saiir waokım mi sima inkamın sibsibnanın siir mwai aiir warar mi wao. Sima ti hinına waokım,

Adi Komi krimiir inkam komiiyin kirie whiekakım ini kinakınar nonkwo digım mi dimın taeminım kira tiriyım yım wadiekinairgım. Iikam krimiirın ini kirar Kigirkakın. Mi digworaekwown bidi bidinanım mi tariinan nwo ikım mi mhoiıyan ikım yım ini iriipi hiriinan kirar mi kigirkakım, dimın taeminım kira tirım yım wadie kınairgım kirarın kaimwokıkaimwowaırgın.

4 Kiriir inigin wı nhınga hainani? Iikam whiekakım wı kiriir inig iirarar hainani sima wı kiriir inig iir hainani krimiir Biıyan Inkam Komii nwıruwan. Mi sima wı ha boıni, kirie komiıgakın ini kirar ywowıskiyin. Dimusi rani, inkam nwıruwan wadieki wadie nwown ini kinakınar ywowıskiyin. Mi ta hiriinan saiirsika sima wı dimın taemin kibi kibiyım wı simiir asi kigi.

⁵ Mi sɪma waowa saiir mhoiiyan mi karar kigi omaka Adi Komii siir inig hainaniya Adi Komii siir om hirana hindara haiwaonisugii. Mi kara maeyauwa Adi Komii siya nidwokaiiya ini saiirar kigiya.

⁶ Mi ti paekwosim iriiyar nwiso dimin biyie iriiyar whiso sim nonkwowim yim ta omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hirankar yapninanini. Mi yuisim sɪma niyim whisinankinairgim mi sɪma ini hindara kigninyam. Mi puuwopim sɪma kikogim gol puuwopkinairgim.

⁷ Mi sɪma ha napnaniniyim mi ti dimin whiiyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerariyim simiir nwir ieya hauugi twowim irira ti paekwosim iriiyar nwiso imiir. Adi Komiiyin yipikin hiriiyar nwoyokiyokikaeyamiyin siya ini iowar niki okripkaiyin. Mi ta siir iowa ha ninkpitkiya mi ini op yimbiamya ti two iriiyar iso simiir yainau hir mi ti two iriia iso ini mirkimirkar yinkinkiyim.

⁸ Mi Adi Komii siir kirieya saiir paowiiya mi siir dimin miyik miyikim paenan niyaeiyim ini ta omaka Adi Komii krimiir Wanin siir inig hainaniya ini saiirar yiniyokiigiya. Mi inkam nwirki ta omaka Adi Komii siir inig hainaniya wi saiir niki apninopkainam tani mi wi ti dimin biyie iriiyar whiso paekwosim iriiyar nwis ima nonkwowim wi simar digii. Iriig.

16

Mi paekwosimim ti dimin biyeyim ha haiyim two hirankin mi simiirin ina yitkiigiyim nua tiriir

¹ Mi mhoiia karar wakaeki yai kwira omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hiranki kauwok boinkii ti paekwosim iriiyar nwiso simiiram. Kima wara two iriiyar iso Adi Komii siir io aeya nwokaiyim simiir haigi mi simiirin nua hiriir ditkiigi.

² Mi biigi biyan paekwosimin siir twowa ha haiya mi siya saiirin ina yami inanaokiigiya nua hiriir mi ti iikamim yipiki ti wraisu biyeyin siir inig iir hainaniyim mi diminin sɪma nibir ikin siir hiriinan mi diminin ti wraisu siirin hainmakuwiiyin siir hiriinankak nwowim simiir puim mi ti diminin wi yhiyopnan simiir pu imiir nauni aogriringii. Mi sɪma wi kimbipisu prasae kin tani mi wi paowaiyar nasae pɪsnami.

³ Mi karar swoki kigi paekwosim nwisakan ti dimin biyeyin siir twonau nwokaiyin pi naokiigi mi siirin whi komiia solwara nikuwiiya hiriir yami aomaigi. Mi opa ini nhieairgar yikpitmaigiya mi dimin taeminim saiir nwomaiyim yim ina yaokaokiyim.

⁴ Mi karar swoki kigi paekwosim nwoimakin ti dimin biyeyin siir twonau nwomaiyin pi haii mi siya ina yami aomaigiyin yab komii komiiyim mi ieno ienowim simiir mi sɪma ini nhieki yikpitmaigiyim.

⁵ Mi karar swoki wakaeki paekwosimin yipikin ti opim simiir kigriraowiiyin pi boinkii, Adi Komii, kinakinairgin wadieyin. Mi ti diminim kira tirkiyim op aiir tirbugiyin yio min nisii mauugin kira wadiekwadieyar sibgu hidikin mi ta hiriinan nonkwobumbuninkina ti iikam hiriinanim simiir asi nonkwobumbuninkinkim.

⁶ Kira wadiekin. Dimusi rani, biya tiki iikamim sɪma Adi Komii siir iikamim mi kiriir profet inkam ikim simiir nisomsom aokaokim mi simiir nhieya ina yaokiinainama. Mi ta hiriinan saiirsika kira op aiirin nhieki nikpitmaigiyam asi tirkin sɪma kwiaeyam. Mi ti dimin biyeyim simiir yamdi swoki igonam.

⁷ Mi karar mi wakaeki inkamin hiya nae Adi Komii siiram haigin inkin imiiaeyia saiir kingiin nokwowin pi kauwok boinkii, ihi, Biyan Inkam Komiiyin Adi Komiiyin kirie komiigakin dimin taeminim kira tirkiyim, simiiram, simiir nonkwobumbuninkinam mi simiir yamdi swoki igonam yim ini ywokiyim.

⁸ Mi karar mi kigi paekwosim nwiyakain dimin biyeyin siir twonau nwokaiyin pi naokiigi mi yio ini bie iirar yauni aokinuwun mi iikamim simiir puim ini ti bieyin siya whwokiya ini saeyar whwogrimgringiyim.

⁹ Mi ta yhiyopnana simiir nūgrirgigiya mi sima Adi Komii saikar yinougwo ti dimin hiriinanin simiir tirbugiyin siirsi. Dimusi rani, ti diminin ti iikam imiir tirin yio Adi Komii siyar kigirkakin. Mi sima ti dimin biyie hiriinanin simiirin digiumii bi haimriiyugigim mi Adi Komii siir yai aiir bi wakaeyokna apkim mi siir inig iir bi mi hainankim. Nngaka. Sima ini simiir kwoin biyie iirar napkripkaiyim.

¹⁰ Mi karar swoki kigi paekwosim iriyyaraka in ti dimin biyeyin siir twonau nwokaiyin pi naokiigii mi ti diminin ini ta ipiyya ti wraisu biyie ieya nidwokaiyya ini saiirar yauni akainiya mi iyya ha nita ini ti nuim ti iikamim sima nwowim siya kigirkakiyim ini simiira yimuyuguskiya. Mi iikamim ini simiir kwiriyae imiirar kaupikrimkripnamim. Dimusi rani, simiir piyim pi kimpipisugim.

¹¹ Mi sima Adiiyinin nomor kou nwowin siir asi ninouugwokin. Dimusi rani, ti simiirsika. Mi sima dimin biyeyim sima tirim simiirin digiumii bi haimriiyugigim. Mi sima ini simiir kwoin imiirar napkripkaiyim.

¹² Mi karar mi kigi paekwosim iriyyar nwaraka in dimin biyeyin siir twonau nwokaiyin pi naokiigii. Mi ti dimin biyeyin ha naokiigiyin ini ie Yufretis siirar yauni aomaiyuin mi ti ieyin ina sinkai uguskiyin mi siya ha ninkpitkiyin mi ini inkam komii komiiyim nuanim simiir siyuar yasae owiuguskiyin inkam komiiyim maeyauwa bieki nitiya hiranin simiir siyiu nwowam, sima nitam.

¹³ Mi karar kigi ti uridyiu biyie nwoimim owak nimbiamim. Mi ti owakim ka siir yai hiranki nitkim mi wraisu biyie ikin mi ti wraisu biyeyin ha dapiyin profet niksisea.

¹⁴ Yim ti urid yiu biyeyim yim Setan siir isid ieya, yipiki ti dimin kirie komii komiiyim simiir tiriyim. Mi ti uridyiu biyie nwoimim ha namim iikam imiiram yipiki iikamim hinda tindanim ti nu iirar nwoirkakim simar kigirkakim simiiram simiir kwoin imiir kiyaiyam mi sima iripa hangiriyiu onaniyam yaii Adi Komii saika niniyam iyya yipiki Adi Komii siya nwowana kirie komiigak mi simiirin siya nimbini yaii saika ninkikin iniiyam.

¹⁵ Kara Jisiskin, karaigin ti kirir boinkiyin. Kara wa nitsauuwi, kira ninokninkin tani iyya kara nitana kara wi hiyan inkamin si hinin niti. Mi yipiki sibgu nokworinukripkaii mi dimin taeminim mhoiyya nitanim simiiram nwokwokini sima wi maigimaiga nwowi. Mi sima wi ti diminim nimbiamim wi simiirsi nidid rani, inkamin yuis karamae nwowiyin mi parura ha napnaniniyin siir hiriinan.

¹⁶ Mi ti uridyiu biyie nwoimim ti inkam komii komiiyim simiirin ha nikuuna digim mi sima maeyau kwiruwar ywomimir ta maeyauwa ha dapika Hibrumi yaigina Amagedon.

¹⁷ Mi ta maeyau kwiruwa iripa sima nangiriyiu owouwa saiir mhoiyan karar kigi, paekwosim iriyyar nwisaka in dimin biyeyin siir twonau nwomaiyin pi naokiigii mi yim ti diminim ha naokiigiyim yim ini opuda saiir yainau yamkiyim. Mi mhoiyya inkamin, omaka Adi Komii siir inig hainaniya ipiyya Biyan Inkam Komii siya nidwokaiyya saiir kingiin nokwowin siya ini komiyyar kauwok boinkiyin, ini wakaeyim, ini digi digi ywokiyin.

¹⁸ Mi karar kigi sinana sinankiya mi hinda tindan ini warar yuyayokiigiyin mi diya ha tiokiya mi nuin pranae pranae bi kiisiskikin. Biyya ninin hiriinan bi nitkin. Nngaka. Tiki ninin yio ini iki ninim biyya nitim ini simiir haiburim.

¹⁹ Mi nuin komiigikomii ha kiisiskiyin mi om komii Babilonin haimii haimiiyim whoima yinikibimbirgi mi om komii komiiyim iki hinda tindanim yim ini biyeyar ywokiyim. Adi Komii siya ti dimin bibiyeyim om komii Babilon hiran iikamim sima tirim simiirin bi nangwo owouugin mi iowa siya nwowa ini opa mobin op kwiyaeyin hiranki naokinainiyya ini saiir hiriinan ywowa mi ti siir kwoinbudin siir iowa ha naokiinonkwokwoswokiya ini ti om komiiyin siirar yauuni aokiniyin.

²⁰ Mi nuin komiigi komii ha kiisiskiyin mi mhu whiekakim mi mhuugripsisimim whi komii solwara sair nidwodwomaiyim yim ini whi komii solwara sair hirankar kigugugiyim.

²¹ Mi mhoiia karar kigi ais komii komiiyim pi nikiiginaiinii siyanan. Mi ti aisim nikiiginaiiniyim ninomor kouankin simiir hikim 50 kilokim mi iikamim nuanim hinda tinda nwowim yim ina tidwomaigiyim. Mi iikamim kimidiniya Adi Komii siir yigbumbu. Dimusi rani, ti aisim simiir nauuni itniyim yim miyik rani. Iriig.

17

Hii nanaei wig komiia saeya hik prasae prasae bi haiga

¹ Mi mhoiyan ti paekwosim iriyyar nwiso yipiki dimin biyeyim simiir twonau nwokaiyim simiir naokiigiyim simiir nwirin ha nitin kariiram mi siya ini boini, kira mi kara wi krirar nami mi kara kiriirin wi dimin biyeyin Adi Komii krimiir Wanin siya tiri wig biyeya hii nanaeiya sair kara wi kiriir nisiimauui saeya ti om komiiyin yab komii komiiyim simiir kingiin mriiyin ya sair nikrigin.

² Mi inkam komii komii whiekakim yipiki iikamim hinda tinda nwowim simiir kigirkakiyim yim sima saika iripa piu bidi ywowim. Mi iikamim hinda tinda nwowim ti nu iirar, simiirin saeya tirkim ti hiriinan siyuin saeya tirin siir tirim. Mi inok inokin simiir kwoinim saeyar kiyaigim.

³ Mi siya kariir kwoinbudin siirin ha haiyin mi krira ina yamwo mi krira niimau boskwokiboskwoin inkamki nwo karamae nwowin siir hiriir yimbiam. Mi karar kigi wig ira wraisu komii irin yipikin paridnan nwowin siir idwo hir nidwowi. Inig kasa rani, siir piu aiir nwowim mi ti inigim yim Adi Komii siir nigbumbu dap ima. Mi mwoim siir nwowim yim iriyyar whisko. Mi honim siir mwo imiir nwowim iuurgim.

⁴ Mi yuisa ta wig aeya niia ya wirnan paridnan bidi wokiiwomwita. Mi dimin kibi kibiyim saeya piuaiyim mikin minim mi rin minim yim golni arar nokwokwokim. Mi mobin sair ina aeya nonkwowin yo golni nonkwokwokin yo kam imiir kiyaiyankin dimin biye sima tiram. Mi ti dimin biyeyim io Adi Komii siya nwowam tiriyim mi ti dimin biyeyim saeya tirim kam aka hii saeya nanaeyim mi ti dimin hiriinanim yim ini opni hanin sair mob iir nwomaiyim.

⁵ Mi kara kigiyin inigin sair mwo hir nwowin yo hinina boinkin, taka wiga ya om komii Babilon siir nikriga. Saeya wigim hii nanaeyim simiir apuga. Mi saeya iki iikamim hinda tindanim yipiki dimin bibiyie whiekakim simiir tiriyim simiir apuga.

⁶ Mi karar mi kigi saeya op biye bidi mi kwiyaeya. Saeya dimusi bi whaowaeka, saeya wigkamim yipikim Adi Komii siir yai imiiram naingwo tibmii kinim mi Jisis Kraiis siya simiirin hinina nanaakninkiihaiginuim sima simiir wakaeyokna apikim mi saeya simiir nhie imiir kwiyaekim. Mi simiirin ini saeyar yisomsom aokaokiyim mi ti hiriinan sairsika saeya simiir nhie imiir asi kwiyaekim. Mi kara sairin ti hiriinan kigin saeya ti hiriinan tira mi kara ini hindara yanaakiyin.

⁷ Mi ti paekwosimin ina swoki boinkiyin kariir, kira ta wiga sair saira dimusi naingwokwonanaei. Saiirin wi kara boinmauwuwi kiriirin mi wi kara nanaakninkiihaiginuwi hinin saeya yipika mi ti wraisu biyeyin yipikin mwowim iriyyar whisa nwowin mi honim iura mi owin ta wig aeya nidwowin siirin iriipi hiriinan.

⁸ Mi ti wraisu biyeyin biia kira kigin irkak niki owin nu tir mi tariinanin siya bidi yaonamin. Mi siya wi sipi niti ti ieyin mwis karamaeyin siir hirankin mi siya nami mi siirin wi Adi Komii siya nonkwobumbuninkinkii. Mi iikamim nuanim yipiki simiir inigim siir yokwo aiir haigin karamae nwowim biia siya nu ninomor sowiir nonkwokwowa, sima siir kigi sima wi hindara nanaaki. Sima siir kigi mi sima wi pi nanaei. Dimusi rani, tiki wraisu biyeyin nu tirin kwiruwar nwonamkin mi tariinanin

siya nwo rani. Mhoiyya siya swoki insiin idwowi mi siya omwaiyar swoki waiyaei mi sima siirin wi haini kigi.

⁹ Mi iikamim sibgu ninomokninkiniyim kima ti dimin hiriinanam simiirin sibgu daingwo omok. Mi ti mwo iriyyar whiso yim om komii komii iriyyar whiso yipiki iikam ima miriyyim mhu iriyyar whiso sim, yim sima. Mi ta wiga ti wraisuin siir idwo nidwowa ya min nikriga ti om komiyyin ti wraisu ieya nwowin siir.

¹⁰ Mi mwo iriyyar whiso yim inkam komii komiyyim iikam imiir kigirkakiyim yim sima. Mi ti inkam komii komiyyim simiir kam iriyyarim bidi yaonamim. Nwirin ti siyairgin ti tariinanar nwowin mi nwirin yio iikam imiir niki kigrirao rani, yio ina niki owin. Mhoiyya siya nwowi mi siya wi ii priei kigrirao rani.

¹¹ Mi wraisu biyeyin yipiki biyya nu tir niki owin mi siya ii priei bi nwokin, siya iriyyar nwoimakan iki inkam komii iriyyar nwiso simiir nwirin. Simairgin iikamim nuanim simiir kigirkakiyim. Mhoiyya siya nami, wi siya tirbuwi.

¹² Mi hon iuurim kira kigim yim ti inkam komii komii iuurim yi simiir nikrigim. Sima inkam komii komii bi niki okim mi mhoiyya sima wi inigak simbi nwowi ti wraisu biyeyin saikan mi sima iikamim nuanim simiirin wi ii prie kigrirao rani.

¹³ Mi ti inkam komii komii iuurim sima wi kwoin whiruwar nwokii mi sima simiir kirieya wi wraisu biyeyin wi siir asi hauugii mi simiir igsopa wi siya nokwokairi-nanaowidi simiir dimin taemin imiir kigirkakim.

¹⁴ Mi ti inkam iuurim mi inkamin sibsibnan ikin sima wi simbi ninii yaii mi siya mi iikamim yipiki simiir kwoinim siya kiyaiyim mi siya nikunam mi sima ha naingwo tibmii kunim, ti inkam biyie iirim wi sima nonkwoninwomwairninkini. Simiirin sima wi dimuni nonkwoninwomwairninkini tani, Adi Komii siir kirieya siyar hauugika mi sayairga inkam komiyyin iki iikamim hinda tindanim mi yipiki iki iikam nhirim sim kigriraowiya.

¹⁵ Mi ti paekwosimin kariirin hiriyyar kintirinu boinkripkai, ieyim kira kigim wiga hii nanaeiya saeya nidwowa maeyauwa saiir kingiin nwowim yim tiriiginim yim min nikrigim iikam whiekakim maeyau maeyauwanim mi iikamim yipiki yaiginpai yaiginpai boiniyim yi simiir nikrigim.

¹⁶ Mi hon iuurim kira kigim mi wraisu biyie ikin, yim ioa ta wiga hii nanaeiya iikamim simiir kwoin imiir kiyaiiya yim io saiir nwokim. Mi sima niti, iki saiir dimin miyyik miyyikim wi sima nini iskin priigin iuwi mi saeya wi wiga piu parura nwokiiya wi saiir hiriinan nwokii. Mi mhoiyya sima saiirin wa nisomaowi mi saiir kipim wi sima naenami. Mi mhoiyya iki dimin taeminim nwokiyim simiirin wi sima nikomnamgin swokii.

¹⁷ Sima wi ti hinina tiri. Dimusi rani, simiir kwoinim wi Adi Komii krimiir Wanin siya kiyaii mi sima wi diminkidiminin Adi Komii siya boinin wi siirgisiir asi tiri. Mi sima wi siir kwoin iirarar napi mi sima wi kwoin whiruwar nwokii mi wa kiwakkii wraisu biyie iiram siya kigirkakim simiirin mi wi yaiyim biyya Adi Komii siya boinkiyim wi simar nimbiyamkaii.

¹⁸ Mi ta wiga kira kiga ya min nikriga om komiyyin yipiki iki inkam komii komiyyim nuanim sima kigriraowiyim simiir kigriraowiyin ya siir nikriiga. Iriig.

18

Om komii Babilonin Adi Komii siya tirbugikin

¹ Mhoiyyan kara kigi paekwosim nwirin Adi Komii krimiir Wanin siir omanin pi niti. Adi Komii siya bidi hauugiyin siirin kirie komii mi siya hapi beki namisi whwoyakikin mi nu whirkakin ini warar whwoyakiyin.

² Mi siya ha nitin ini komiyyar kauwok boinkiyin, saeya tariinanin bidi yikiigiya om komii Babilonki biyie si nwokiya siir hiriinan. Saeya bidi yaonama mi tariinanin uridyuu

biyeyin mi uridyu bibiyie ikim, Setani isidin siirim mi ipiyin bibiyie ikim yim ini saiir hir nwokaiyim.

³ Tiki digworaekwowim ina yimbibiyamim. Dimusi rani, iikamim omom omanim uridyu biyie siir inig iir hainanim mi yim triiginim yim hai saika bidi yanaeyim mi saiir op biyie aiir kwiyaekim. Yim ti inkam komiiyim komii iki omom omomim sim kigirkakiyim ti nu iirar nwowirkakiyim yim iriipi hiriinan sima saika iripa piu bidi ywowim. Mi iikamim omom omanim yipiki digworaekwowim sim haiginim umir simiir haiyim mi sima ini umir simiirsiyar mi haiyim. Dimusi rani, saeya minam naingwoka ti digworaekwo whiekakim umir simiirsi haiyim. Dimusi rani, saeya minam naingwoka saeya digworaekwo whiekakak nwowi mi saeya wi wadie nwoki sibgu owim mi wi saiir kwoin iirarar nwoki apim.

⁴ Mi karar mi wakaeki inkam nwirin Adi Komii siir om hiranin siir yaiya pi boinki, siya ti hinina boinkikim, iikamim yipiki kariirim kima ta wiga yipika biyie nwowa saiir haiburgig mi siyiu biyie saika kipi tir. Mi kara pi boriisopi kima saika ninkin onkwobumbuninkinim mi mapai mapai saika haiyim.

⁵ Saiirin wi kara nonkwobumbuninkini. Dimusi rani, ti dimin biyeyim saeya tirim simiirsika mi dimin biyeyim saeya tirim yim ini mhu komiinan huungiyim.

Mi Adi Komii siya saiir dimin biyeyim simiirin wi naingwo owouu rani.

⁶ Kima ti dimin biyeyim saiirin wi yamdiyar swoki tir ti saeya niki tirim iikam nhirim simiir, simiir hiriinan.

Mi dimin biyie whirin saeya tirin kima wi saiirar ti swoki tir. Mi biya saeya hauu kwiyaeyim kimiirin op biyeyim kwiyaehaowhaeyim irira irira mi tariinanin kima saiirin op biyeyim kwiyaehaowhaeyim isisa hauu kwiyaehaiginu.

⁷ Biya saiir inigin komiiyar nwokin mi saeya saiir kwoin iirar napkin mi saeya wadiyar sibgu oka.

Mi tariinanin kima saiirin dimin biyie tir mi wi saiir piu aeyar nwoki kimpipisugiyim siyiuin saeya tirin saiir kwoin iirar saeyar napin mi biya saeya sibgu owin siir hiriinan. Dimusi rani, biya saeya hinina boinka, kara ti tir nidwowa ini wiga inig komiigaka iikam imiir kigirkakiya ini saiir hiriinan ywowa. Kara iki wigim simiir kamim naonamim simiir hiriinan tani mi kara wi maigimaiga nwo karam nwo rani, dimin taeminamin. Nningaka!

⁸ Mi ti dimin biyeyim saiirin wi ii kwira nipimpari saeya wi maki nii mi saeya wi pi naowi mi saeya wi mhigi naowi mi kamim saiir puis biyeya wi paenau kabitkaigii.

Mi ti dimin biyeyim om komii Babilon siirin wi sima nonkwoninwoimwirininkini. Dimusi rani, Adi Komiiyin yipikin Biyan Inkam Komiiyin yipiki wi iikamim hapairanim simiir hidi siya kirie komiigakin.

⁹ Mhoiyan ti inkam komii komiiyim iikamim hinda tindanim simiir kigiraowiyim, sima hai saika bidiya yanaeyim mi digworaekwo miyik miyikim saika bidiya yinidnokwokwo haiyim. Sima wi paowiiya saiir piu aiir nowiiya wi saiir kigi. Biya sima mi saeya sima saiir kwoin imiirar napkim mi sima wadiyar mi sibgu okim mi tariinanin sima saiir kigi mi sima wi maigimaiga nwo rani mi sima wi saiirsi noui.

¹⁰ Sima wi aru hirar nokwokaowi. Dimusi rani, sima ta pae biyeya saiir nua wi saiirsi nididi. Mi sima wi ti hinina nouuboboini, aiyo! aiyo! Tiki dimin biyie hininim om komii Babilon siir tirkiyin yim miyiknan tani. Biya kira inig komiigakar niki okin mi biri kamimankikin kiriir iikam imiirin Adi Komii siya bidi bugiyim dimin biyeyim kira tirbuwim simiirsi.

¹¹ Mi iikamim omom omanim yipikim simiir digworaekwowim umir haiyam minim om komii Babilon hir, sima simiirin ha kigi bidi tirbugiyim. Mi sima wi simiirsi

noui. Dimusi rani, simiir iikamim wi ti simiir digworaekwo imiir sain tani. Yim bidi bugiyim.

¹² Mi ti iiyim saeya wi gol silva mi siiya kibi kibiyim yipiki iikamkim sim sainiyim umir komii komii mi mikinim siyawis miyik miyikni nonkwokwowim mi yuis whisinin kibi aka mi yuis pariidnan paipai ikim mi yuisim hindara kigninyaei ikim mi paridnan prainan wokiiimtio ikim, wi simiir saini. Mi paeyim piuii miyik whakiyim dimin taeminim wraisuin elepen dapiyin siir nasim simiir nonkwokwo ikim mi paeyin umir komii mi sainiyin si mi onkwokwo ikim mi aiyini mi onkwokwo ikim mi brasni mi onkwokwo ikim. Mi siiyam wadie sibgu kigiyim hindara haingitropkai ikim.

¹³ Mi sima paeyin sinamon dapiyin siir is aiir bidi mi haiyim mi mairakwo nam-suopaiyim piuii miyik whaki ikim mi dimin taeminim nae idwo sima haiginkiiyim ha dapiyin spais mi wain op aka mi praua mi wit mi bulmakau, sibsib, hos mi dimina kanana trela nikiuwiiyim mi inkam kungikin ikim mi wigim whisarii mi mirii ikim. Mi ti dimin taemin hiriinanim simiirin bi swoki saingikim.

¹⁴ Mi kamim hiran digworaekwowim umir haiyim sim miriiyim sima saiir boinki, biya kira kopaksimar nwowa, kira wig irpakiyin bimbuiwi bi nwoka mi kira dimin taemin kasakasam bi naingwoka mi tariinanin kira ini waibiyie yamwo iua. Mi dimin miyik miyikim iikamkim sima sainiyim umirni mi dimin kibi kibiyim kira piuaimwamwanim yim bidi digiyim. Yim wi kiriram swoki hainani rani, kira swoki haiyam ningaka.

¹⁵ Mi ti kamim simiir digworaekwowim umir haiyim yim wi aru hirar nidid okwokaowi tiriiginim ti saiir nipimparim wi simiir pi nipimparisi mi sima wi saiirsi noui.

¹⁶ Sima wi ti hinina nouuboboini, aiyo! aiyo! Ti omin Babilon nikiuwiiyin biya siya bimbuiwi bi nwokin siya ta wiga yipiki yuis whisinin niya mi yuisa pariidnanim hindara wokiiwomwitim sim niya saiir hiriinan nwokin. Piuai miyik miyikim golni nonkwokwowim mi siiya kibi kibi ikim mi mikinim umir komii saini ikim yim kinakinan piuainakim.

¹⁷ Mi tariinanin tiki digworaekwo kibi kibiyim biri konkwokikim, yim ina tirbu uguskiyim. Mi kamim yipikim siyaii kigiraowiiyim mi kamim simiir mirii ikim mi iikamim yipiki siyaii imiir ninidwodwowiiyim, yipiki digworaekwowim sim haiyim whii komii solwara hir umir haiyam mi iikamkim sim sainam, sima ini hapi aru hirar yokwokaokiyim om Babilon siirin.

¹⁸ Mi sima hapi aru hirar nokwo kaokiyim om Babilon siir niunamin mi sima ini komiiyar kauwokiyim, om whirkin ti siir hiriinan wadie bi nwokin biyan mi ha nitiyokiyokiiyim mi tariinanar yadigniyin. Ningaka.

¹⁹ Mi sima sin ha masim mi ina youuboboinim, krma ti om komiiyin siirsi nou-umwamwani. Dimusi rani, kamim hinda tindanim yipiki siyaii tiriir nikropkiyim mi sima umir prasae bi haigim digworaekwowim sima haiginaniyim tiriir simiirsiyin. Mi tariinanin biri kimiminkikin ti om kibiyin bidi tioidwomaigiyin.

²⁰ Mi wim kima iikamim yipiki Adi Komii siir om hir nwowim wim kima ini maigimaigar nwowim. Mi wim kima iikamim yipiki Adi Komii siya nimbiniim siir mi aiir miriiyam mi wim kima ti profet kamim yipiki Adi Komii siir yai imiir boinmimauiim mi wim kima iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir sibgu wakaeyokna apim, wim kima maigimaigar dwoki. Adi Komii siya om Babilon siirin dimin biyie bidi tirin, siya saiir yamdi tirkin, dimin biyeyim biya saeya tirim simiir yamdi.

²¹ Mi mhoiiyan karar kigi paekwosim komiigi komiiyin siya siiya komiiyin nhirkaknanin siir haii mi ti siiyan ini aeyowienan ywowin mi siirin kimidiniya whii komii solwara saiir whii idopwoniyaiki idopwoniya hiriir ha nami kabitmaigiyin mi siya ina boinkiyin, ti siiyan kara kabitmaigiyin whii komii solwara whii idopwoniyaiki

idopwoniya mi Adi Komii siya om komii Babilon siirin wi hiriinanar mi tioidwomaii mhoiia siya wi swoki o rani. Niingaka.

²² Iikamim yipiki gita tiowiyim mi tiriiginim yipiki mwai waowiyim mi kid masiyim mi tidiyu huni ikim, sima wi swoki it rani, ti simiir swoki tiram. Mi iikamim yipikim mi pai mi pai miriyyim yim om Babilon hir swoki o rani. Mi iikamim wi siiya komiyyin twonid warbrombropiyyin om komii Babilon hir nwowin wi siir yai aiir swoki wakae rani.

²³ Mi iikamim om komii Babilon hiranim wi paeya niuyaeiya wi hiriinankak nwo rani. Mi iikamim wi wigkamim nonkwonaeyim mi yaiya anaupaeni hanin ha naenamaya wi saiir swoki wakae rani. Mi iikamim yipiki simiir digworaekwowim simiir haiginim umir haiyam, simaigim inkam komii komiyyim ti nu whirkak iiranim. Mi wim kima iikamim om komii Babilonanim iki iikamim hinda tindanim simiir kwoinim kima kiyagim dimin bibiyeyim niksisaeyim kima tirim simiir.

²⁴ Om komii Babilonin yipikin iki om komii komiyyim simiir nikriyyin yio Adi Komii siya bidi tioidwomaigiyin. Dimusi rani, Adi Komii krimiir Wanin siir profet inkamim mi iikamim yipiki siir yai imiir wakaeyokna apim yim saeya nisomsom aokaokikim mi simiir nhieya ini nu iirar prinoknamim. Mi simiir nhieyim mi iikam whiekakim yipiki hinda tinda nwowim ti nu iirar simiir nhie ikim. Simiirin kam ima nisomsom aokikim. Iriig.

19

¹ Mi ti dimin taeminim Adi Komii krimiir Wanin siir om hir tirkiyyim simiir mhoiyan karar wakaeki, yaiya hapi iikam ombudgi whwonanaokiiyim hinina whwonanaokii Adi Komii siir om hirin, saeya pranae bi kauwokboinkika, krima Adi Komii siir inig iirarar hainanki. Krimiirin siya grabaiginugin. Siir inigin komiigi komiigin mi siya kirie komiigakin.

² Adi Komii siya iikam imiirin wi siyu miyyiki miyyik iirar hidi. Mi siya wiga hi nanaeiyia yipika kami kwoin kiyaiiya saiirin bidi hidin. Iikam whiekakim nuanim ti dimin biyyeyim saeya tirim sima bidi tioidwomaigiyim. Adi Komii siya saiirin minsi tirkin, ti dimin biyyeyim saeya tirim iikamim siir yai aiiram naingwo tibiimiyim simiir, simiir yamdi swoki tirim. Simiirin saeya bidi yisomsom aokiyim.

³ Mi mhoiia sima ina swoki boinkiyim, krima Adi Komii siir inig iirarar hainanki. Mi om komii Babilon siir paowiiya saeya koua hiriirin wi hiriyyar nowiiyokiyokinaianamkripkaii.

⁴ Mi mhoiia ti inkam komii komii kamnwis nwiyyim yipiki inkam komiimi ipiyyim sim nidwodwokaiyyim mi dimin whiyyim kwoin minkakim mi ha niyae diriraerari ikim, sima ogmwo Adi Komii siir whwonkam ida kingiinar ini waisii huiyu yipikin siir ipii aiir nidwokaiyyin. Mi sima ina boinkiyim, tiki yayim yim yaimwokiyaimwo imaigim krima siir inigi inig iirarar hainanki.

Inkamın sibsibnanın nokwonan, siir wigwis nae komii aeya

⁵ Mi mhoiia karar swoki wakaeki inkam nwirin Adi Komii siir ipiia saiir kingiin nokwowin pi kauwok boinkii, iikamim inig komii komiigakim mi iikamim yipiki inig karamaeyim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyyim mi siiram naingwokwonanaeyim, kima siir inig iir hainanki. Iriig.

⁶ Mi karar mi wakaeki iikam whiekakim iripa maeyau kwiruwa haingiriyu owim pi kauwok boinkii. Sima pranae pranae bi kauwok boinkikim, hapi owieki niswitnaomaiyyim mi dudua aeiya ha kinyim mi diyaki mi tiokii aka ini hinin ywowin. Mi sima hinina kauwok boinki, bidi wakaekiyim, krima Adi Komii siir inig iir hainanki. Siya siyairgin kirie komiikakin mi dimin taeminim ini siyar kigirkakim.

⁷ Krima maigimaigar dwo mi siir inig iir hainanki. Dimusi rani, inkamın sibsibnanın siir wig aiirin wi sipi nonkwonaei mi saeya saiir puaiyyim bidi diriraerarin.

⁸ Mi sairin yuis whisinan kibiya io karamaeya paekwosim siya bidi hauu iya. Mi ta yuis whisinana ya min nikriga dimin miyik miyikim iikamim Adi Komii siir siyu iir sibgu apim sima tirim simiir nikriga.

⁹ Mi mhoiya ti paekwosimin yipikin nokwowin siya boinki kariirin, kira ti digworaekwowim winaowid. Mi iikamim yipiki Adi Komii siya nikunam ti inkamin sibsibnanin wig nonkwonan siir nae airamim sima wi maingimainga nwowi. Mi siya kariirin ina swoki boinkiyin, tiki yayim Adi Komii siirgisiiir yayi ima.

¹⁰ Mi kara ti yayim siya boinkiyim kariir simiir wakaekiyin mi kara ogmwo ha waisii huananainamin mi kimidiniya siir inig iir hainan. Mi siya kariirin ti hinina boinki, kira kariir inig iir kipi hainan! Adi Komii siir inig iirarar hainan. Kara Adi Komii siir mariigin kariir hiriinan mi kariir nomiiyau ikim yipiki Jisis siir yayi imiir wakaeyokna apin mi siir yayi imiir boinmimauuim iki iikam nhirim sim. Mi ti yayim Jisis siya nanaakninkiihaiginuim yim ti dimin taeminim yipiki wi profet kamim simiir whinkinsis haiginuwi sima boinmimauuwam mi Jisis Kraisi siir yayi imiir nanaakninkiihaiginuanim yim sima. Iriig.

Inkamın hos whisinanin si idwo nidwowin siya

¹¹ Mi mhoiya karar kigi Adi Komii siir omin siir anowin pi haiwaokii mi hos whisinan irin yo hirar nokwowi. Mi inkamin siir idwo nidwowin siirin hinina dapkim inkamin yipikin siir digworaekwo imiir sibgu kigriraowiyin siya. Siya wi tikinim siyu miyik sibgu apiyim wi simiirarar tiri ti hiriinanin.

¹² Siir nhwonan hapi paeki namisi iuyakikin. Mi pagram siya haiginim yim ini inkam komii komiiyim nu kigriraowiyim sim haiginim ini simiir hiriinan ywowim. Mi siir inigin ini siir mwo iirar winin. Mi ti inigin siir inig mwoki mwowin yo sasar ninokninkin iski. Inkam nwrki siir wara swoki inokninkin tani.

¹³ Mi yuis bripriya siya niya ya biya nhe opa sair tibgimaiga. Sima siirin ha dapikim, Adi Komii siir yayi.

¹⁴ Mi iikam whiekakim Adi Komii siir kamim yayi niniyim simiirim sima ina siir mhoiyar sidkaekiyim mi hosim sima nidwodwowim sima niyim yuisim whisiwhisinankinairgim mi yuisim bimbuiwi rani mi simiirin io minsim whirki bi swoki kiyiprinisrankim.

¹⁵ Mi karar kigi kamku bripriyin io mhanan watin siir yayi hirankar nimbunaninii. Mi siya iikamim hinda tindanim simiirin wi siir hampimpit aokaowi. Mi ta sair mhoiyan iikam imiirin wi siyar kigirkaki mi siya simiirin wi swoki onkwo whigi rani mi siir igso aiirin wi inkam nwrki mi okwokairiinanawid rani. Siya simiir kigirkaki, wi inkamin bulmakau kigriraowiyin mi paekopin siya nonkwowiyin wi siir hiriinan kigriraowi. Mi iikam imiirin siya kigriraowi mi tiriiginim yipikim Adi Komii siiram wakaeyokna ap karamae nwowim yim wi siya tioidwomaii inkamin yipikin iya wain kimaiya sair nokwokai okwobrombropiyin wain hi airam siir hiriinan. Mi ya tariigina ya Adi Komi siir ioa siya nwowi siir sau omom imiir simiirin wi hiriinan nokwobrombropi.

¹⁶ Mi inigin siir yuis aair winim mi siir paimwo mi win ikim yo ti hinina boinkin, iikam kigirkakan inkam. Biyan inkam komii komii kigirkakan inkam.

¹⁷ Mi mhoiya karar kigi paekwosim nwirin beyin siir bopwonau hirar nokwokai mi siya ipiyinim kougikou siiniyim simiiram yikiugi mi siya simiiramim pranae pranae bi kauwok boinkikin, kima ti ipiyinim kima wit mi ti naeyim Adi Komii siya diriraerarim simiirin iripar wini haingiriyu idwo aeni.

¹⁸ Kima wi iikam whiekakim simiir kip imiir naei, kima iikam whiekakim nu kigriraowiyim mi kamim yayi niniyim simiir bi nwo ikim mi kamim yayi niniyim kirie komii komiikakim mi hos ikim mi kamim simiir idwo nidwo ikim. Mi iikam whiekakim yipiki mi umiram mirii ikim mi iikamim yipiki hinda whisarii mi priimiriyim mi iikamim inigak ikim mi iikamim inig karamae ikim, simiir kipim wi kima naei.

¹⁹ Mi mhoiia karar swoki kigi wraisu biyeyin mi inkam komii komiiyim ti nu iirar nwowirkakiyim mi kamim simiir kamim yaii niniyim simiir kigriraowi ikim sima iripa maeyau kwiruwar haingiriyu idwowi. Sima inkamin hos whisininan si idwo nidwowin mi kamim yaii nini ikim yaii simaka nini.

²⁰ Mi ta sima niniya saiir mhoiian tiki inkamin yipikin hos whisininan si idwo nidwowin mi siir kamim yaii nini ikim ti wraisu biyeyin mi profet niksisaie ikim yipiki biya diminin kirie komii komii tirim wraisu biye siir whwonkam ida iikamim simiir niksisaeyam hiriinan saiirsi haiyim mi sima wi ti diminin hainmakuin, simiirin sima bidi yonkwowim. Wi siir inig iir nwoki hainanim sima sowiirin ha haiyo mi ina yami itmaigiyo whiia paekaka siya paekakin si nwowa saiir.

²¹ Mi mhoiia ti inkamin hos whisininan si idwo nidwowin. Mi kamkiuwun siir yai hiranki nimbiniiniyin ti iikamim dimin biye biyekakim yipiki ti wraisu biyeyin siirim, ini siya hampimpit aokao digiyim. Mi siya simiirin ha hampimpit aokao digiyim mi ti ipiyinim ha nitim mi simiir kipim sima ini aeni mi simiir mhiyim ini hindara yitipiyimpikiyim. Iriig.

20

Setan siya ienau hirin biewiiyim 1,000na nwokaii

¹ Mi mhoiia karar kigi paekwosim nwirin Adi Komi krimiir Wanin siir om hiranki niti siya tidiiyin whira nonkwowi mi senin whira mi onkwowi. Tiki tidiiyin yio ti ieyin mwis karamaeyin yio siirgin.

² Mi siya ha nitin kimidiniya ti kain yipiki bidi bidiniya mipug niki owin siir igsop aiir ini okwokairinaki. Mi siirin Adi Komii siir paekwosim ieya yonkwo mi ti uridyiu biyeyin bi nwowiyin Setan nikuwiiyin, ti inkam biyeyin yipiki biya Adi Komii siir whwonkam ida nokwowin mi yai yakakigi saika ninkiyin. Mi paekwosim siya siirin ha haiyin mi ina ikwowaisiigiyin mi siirin kimidiniya senin aini nonkwowowin saika yinkin kogrinugi hiriayar nwoyokiyokikaeyamim biewiiyim pariig 1,000.

³ Mi siirin paekwosim siya kabitkaigi tiki ieyin mwis karamaeyin siir mi siya ti ieyin siir anowin ina haigikougiiyin. Mhoiia siya ie iir haiburgigi mi siya ha nami hinda tinda mi siya wi ii priei nwo rani.

⁴ Mi mhoiia karar mi kigi ipiiyim inkam komii komiiniyim. Mi karar kigi iikamim simiirar nindwodwokaii. Mi kara simiir kigiyin mi kara kamim mwo imiirara kaigrimkrip aokaowim simiir kwoinbud imiirin warar mi kigi. Dimusi rani, sima wraisu biyeyin siir inig iir bi hainankim. Mi diminin sima nibirin ti wraisu biyeyin siir whwonkamnan sima siir inig iir bi mi hainankim mi yipiki siir ti diminin siir hainmakui karamae nwowim simiir ina mwo imiir. Mi simiirin Adi Komii siya hidninsiin idwokim. Mi sima mi Kraisiya sima iikam imiirin biewiiyim wi 1,000na kigriraowi.

⁵ Mi iikamim Adi Komii siir wakaeyokna ap karamae nwowiiyim sima naowi, sima wi swoki insiin idwo rani, omwai swoki waiyam taka ii aiirin. Mi ti 1,000 biewiiyim digiyanim simiir mhoiian sima wi omwai haningin swoki waiyai. Tariigina ya Adi Komii siya hidninsiin idwuwana iikamim yipiki biya naokaowim simiir hidninsiin idwuwana biigibi ya saeya.

⁶ Mi iikamim yipiki biigibi Adi Komii siya hidninsiin idwowi omwaiwaiyam yim ti iikamim dimin whirki kimbu karamae nwowim yim sima mi simiir kwoinim dimin whirki bi kimbugim. Sima wi maigimaiga nwowi. Dimusi rani, sima wi swoki ao rani mi wi omin paeniyin siir nam tani. Sima ini pris inkamim simiir hiriinan ywowim yipiki dimin taemin Adi Komii siya mi Kraisiya sowiir ninkin imiiaeyim simiir hiriinan mi sima mi Kraisiya sima iikam imiirin biewiiyim wi 1,000na kigriraowi. Iriig.

Setan siirin Adi Komii siya nonkwobumbuninkini mi siya siirin wi paeya kabitkaigi

⁷ Mi ti 1,000 biwiiyim siima digii mi Adi Komii siir paekwosimin ti ieyin mwis kara-maaeyin siir anowin wi haningnin haiwaokii mi Setan siirin ti ieyin senin siir hiranka nonkwo iuguskii mi siirin wa kigninkin amki.

⁸ Siya nami mi siya wi iki iikam whiekakim hinda tindanim ti nu iirar nwowirkakim wi simiir kisisana ami, iikamim ti om whiso sowiirim Gok mi Megok. Mi simiirin wi siya niksisaesi mi siima ha niti mi wi iripar haingiriyu o nami iki iikam nhirim simaka nintiwam. Mi ti iikamim simiir kamim yaii niniyim wi kasa kasa nwo rani, wi whi komii solwaran siiyinkrinim wi simiir hiriinan nwowi inkamki simiir mwainim wi dig nwo rani.

⁹ Mi siima aru hiranka napnanii mi wi om komii Jerusalem siir nini kaeyokainii, ti omin Adi Komii siir iikam ima nwowiyin omin Adi Komii siya naingwokwonanaeyin. Mi siima simiir nisomsom aokaowam kaeyokaii mi paeya Adi Komii siir om hirana saeya niti mi ti iikamim simiir kamim yaii niniyim simiirin wi saeya nigrimkrip aokii.

¹⁰ Mi Adi Komii siya Setan siir haii mi siya siirin wi whiia yhiyopkaka siyan paekakin siya nwomaiiya saiir hiriir kabitmaigii. Mi siya hapairin wi wraisu biyeyin mi profet niksisaesi ikin, wi siima iripar namwomaiiyuwi ta whi aiirarar. Mi siima hapair nwomaii mi simiir piuim wi kimpipisu prasae kin tani, siima wi hiriyar kimpipisuyokiyokikaeyami inokinokin. Iriig.

Iikamim wi Adi Komii siya hidi

¹¹ Mi mhoiyan karar kigi inkam komiiyim sim nidwokaiiya ipii whisinana Biyan Inkam Komiiyin saiir hirar nidwokaii. Mi nu ninomoro siir whwonkam ida nwowo yo ina kigugugiyu. Mi siima maeyau kwirminkwirmin bi swoki hansrinyiskaigim siima naogwoprakaiyam. Ningaka.

¹² Mi kara iikamim inig inigakim mi iikamim inig karam karamim kara simiirar mi kigi. Mi siima ha nitim, kimidiniya inkam komiiyin siir ipii aiir nidwokaiyin siir whwonkam idar ini okwoni mi paekwosimin ha nitin kimidiniya yokwowa hir nwowa saiir ini haiwaoni. Mi siima yokwo kwira saiir warar yinkin haiwaoki, yipiki iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim yipikin wi hiriya waiyayokiyokikaeyami saika simiir inig ima nwowa. Adi Komii siya ti iikam imiir hidi, yipiki biya naokaowim siya wi dimusi hid rani wi ti diminim biya siima tirim ti nu iir ta yokwo aiir winim wi simiirsi hidi.

¹³ Mi ti iikamim yipiki biya naokaowim whi komii solwara saiir hir mi maeyauwa paeki niuwiya sae mi aokao ikim mi ti iikam bibiyeyim naokaowim siima wi Adi Komii siir whwonkam ida nokwowi. Mi simiirin wi siya hidi. Ti digworaekwowim siima tirim ti nu iir simiirsi.

¹⁴ Mi ti simiir mhoiyan wi Adi Komii siya tioidwomaii ti digworaekwowim iikam imiir tiraokaowiyim mi maeyauwa iikamim simiir kwoinbud ima nwo aka. Mi siya simiirin wi ta whiia paekaka wi saiir hiriir kabitnoudnamaigi mi simiirin wi hir tioidwomaii. Mi whiia paekaka ya kwisaka siima naowan aeya.

¹⁵ Mi ti iikamim yipiki simiir inigim ta yokwowa ti iikamim yipiki Adi Komii krimiir Wanin saika nwoyokiyokikaemanim simiir inig imiir wina, saiir nwo karam nwowim, simiirin wi siya kabitnoudnamaigi ta whi paekaka saiir hiriir. Iriig.

21

Ninomor nu win iko

¹ Mi mhoiyan kara kigi ninomor nu wino. Ti biyan ninomor nu biyeyo sowiir kisina owo, sowa mi whi komii solwara saeya yim bidi kigugugiyim.

² Mi mhoiyan kara kigi Adi Komii krimiir Wanin siir om winin, om win Jerusalem dapiyin. Mi siima Adi Komii siir om iir haiburgigim mi ina yitim nua tiriir. Siya wiga kamki nonkwonam tiriya saeya piuai mwamwaniya ini hiriinan ywowin.

³ Mi karar mi wakaeki inkamın Biyan Inkam Komii siir ipii aiir nidwokaiyin pi kauwok boinki, wakaeki! Adi Komii siir omaka ini iikamim simiir bopwo nwowa. Mi siya wi simiir bopwo nwowi. Mi sima saika nwowi mi sima wi siir iikam nwowi mi siya wi simiir Adi Komi nwowi.

⁴ Mi iikam imiirin Adi Komii siya tirkii maingimairga sima nwowam. Mi sima wi swoki ao rani mi wi maingimairga mi okaramae mi o rani mi wi mi inouninki rani mi wi kimpipisu rani. Dimin taeminim biyanim yim bidi digiyim.

⁵ Mi inkamın yipikin Inkam Komiini ipiia sae nidwokaiyin siya kariir boinki, kira wakaeki. Kara wi yaeya digworaekwo win nonkwokwokii, tiki digworaekwowim biyanim simiir kisina okiyanim. Mi siya ina swoki boinkiyim, kira ti digworaekwowim winaowid. Dimusi rani, ti digworaekwowim kara boinkiyim kiriir, yim kaimwowaingim.

⁶ Mi siya kariirin ina swoki boinkiyin, tiki digworaekwowim yim bidi digiyim. Kanakanairgin biyar nwowin iya digworaekwo whiekak ima niki imbiyam karamae niki owa mi mhoiia kara wi hiriir swoki oyokiyokiyami. Mi dimin taeminim kara tiri mi sima wi kariir inig iir swoki hainani. Mi iikamim ta opa kara hauuwana mhuono nwomaiya saiir kwiyaeyam naingwowi, kara simiirin wi hinda ningar priihauugii mi simiirin wi saeya tirkii, sima nwoyokiyokikaeyamamin inokinok.

⁷ Mi iikamim kariir yai imiir sibgu wakaeyokna apiyim mi kimar naobudgii mi kima kariir dimin miyik miyikim simiirar tirkipkaii mi dimin biyeyim kimiir tirbuwim simiirin ha nikworipukimaigigi mi iikamim kimiirin ti dimin miyik miyikim kara nimbiniim kimiir hauuwam kara wi simiir hauuwi kimiirin. Kara kimiir Adi Komiigin mi wim kima kariir yinisisimkim.

⁸ Mi iikamim yipiki biya Adi Komii kariiram naingwo tibmiyim mi tariinanin sima wi dimin biye tiram kipi swoki aingwo. Dimusi rani, simiirin wipi tirbuwi, sima mi iikamim yipiki Adi Komii siir nikwowaisiiyim. Mi iikamim yipiki dimin biyeeki biye tirim mi iikamim yipiki iikam nhirmi nisomsom aokaowim mi kamim yipiki hai wigmaka nanaeyim mi tiriiginim yipiki nop min nanaowiyim mi tiriiginim yipiki iki uridyuu bibiyeyim sim ninkin imiiaeyim mi tiriiginim yipiki niksiaeyim, sima whiekakarın wi ieyin paekakin siya paekakin si nwowiyin wi siirarar namswokii. Mi ti dimin bibiyie hiriinanim yim nao kwisaka aeya. Iriig.

Om Jerusalem win ieya

⁹ Mi ti Adi Komii siir paekwosim iriirar nwiso yipiki ti twowim dimin biyeeki biyeyim mhoigi mhoiia nimbiamanım sima nwomaiyim simiir nonkwowim simiir nwinin siya boinki kariirin, wit! Kara kiriirin wiga yipiki wi inkamın sibsibnanın siir nonkwonaei pi saiir nisiimauuwi.

¹⁰ Mi siya kariir kwoinbudin siir ha haiyin mi krira ina yamwo mi krira kimidiniya mhu komiyyin siir mhu kugikiu hir yami okwoki mi siya kariirin ina yisiimauugiyin om komii Jerusalem siirin. Ti om komiyyin Adi Komii siya nimbiniin siirgisiirarin, siya ina yikiinaiiniyin Adi Komii siir om hirankar.

¹¹ Mi Adi Komii siir dimin kibiyin paenan niuyaeiyin ini siirar yuyakiyin mi siya bimbuwi rani, ini siyan jasper dapiyin ini siir hiriinan ywowin yipiki iikamın sim sainiyin umir komii. Mi ti om komiyyin ini opnaina io karamaeya siyanan nwowa ini saiir hiriinan sinimnankiyin.

¹² Mi hiira ti om komii iir nidiyokiyokaiya ya harua harua rani mi anoim saiir nwowim iur whiskwo. Mi Adi Komii siir paekwosim iur nwiso ini ti ano iur whis owiir waikaowim. Mi Isrel simiir piugan iur kwiso simiir inigim ini ti ano imiirar winitimamakiiuwim.

¹³ Mi ta hiira saiir mirmii mirmiiyim kwiigim mi ti mirmii mirmii kwiyyim simiirin anowim whoim whoima bidi ywonamim.

14 Sîma ta hira saîrîn siiya komii komii ïuur nhîso sîmiir ïdwo haigîn mîriinamka. Mî aposel kam ïuur nwîso sîmiir inîgîm kamîm tî inkamîn sîbsîbnanîn siîrîm, sîmiir inîgîm inî tî siiyam sîmiir ïdwo hîr nwowîm.

15 Mî Adi Komii siir paekwosîmîn yîpîkî tî digworaekwowîm sîmiir boînmauuîn kariir siya paekopîn golni nonkwokwowîm whîra nonkwowî. Mî tî paekopîn yîo tî om komiîyîn siir haigîn kimairîkîn mî siir ano ïkîm mî hîr aeyar.

16 Mî tî om komii siir prîeiya mî siir bwaeya aka yo inî hîrii hîriinankînar ywowo. Mî tî om komiîyîn siir haigîn kimairgiyîn pariga yîmbiyam 2,400 kilomita siir prîeiya mî siir bwaeya mî siir prîeiya koua siya mî am aeya yîm inî hîrii hîriinankînar ywowîm.

17 Mî Adi Komii siir paekwosîmîn siya ta hîr aîirîn ina haigîn kimairîn. Mî siya ta hira saîr prîeiya koua saeya namkiya siya haigîn kimaira siir paekop ïiir inkamîn dimîn haigîn kimairiyîn siir hîriinan mî siya ina yîsiimauugiyîn mî pariga yîmbiyam siir prîeiya koua hîriir namkiya 55 mita.

18 Mî ta hira Adi Komii siya tîrkiya yîpîkî tî om komii ïiir nîdiyokiyokaiya siya saîrîn siîyan jaspâ dapiyîn siir nonkwokwoka. Mî tî omîn siirîn Adi Komii siyar mîriîgîn golni mî siya inî opnainan sinîmnankiyîn.

19 Mî ta hira Adi Komii siya haigîn mîriîya tî siiyam sîmiir ïdwo mî tî siiyam yîm hînin hîningîm biîgi biîyan siîyan yîo jaspakîn. Mî siiya nhîs akan yîo mînkîn sapaia mî yîo tî siîyan yîo yîhuwinankîn mî yîhuwinanwao rani. Mî siiya nhoumakan yîo agetkîn. Mî siya whîsinankîn mî siiya nhîuii akan yîo mînkîn emerkîn mî yîo prainankîn.

20 Mî siiya iriîyar akan yîo whîsinan paridnan wokiirîmtîowîn yîo mîn dapikîn sadonikis mî siiya iriîyar nhîrakan yîo paridnankîn mî yîo mîn dapikîn konilian mî siiya iriîyar nhîsakan yîo wîrnankîn mî yîo mîn dapikîn krisolait mî siiya iriîyar nhoumakan yîo mîn dapikîn beril mî yîo iriîpi hîriinan prainankîn. Mî siiya iriîyar nhîuiiakan yîo mîn dapikîn topas mî siya prainankîn mî siya inî sa ywowîn mî siiya ïuurakan yîo mîn dapikîn Krisopres mî siya prainan whîsinan bîdi wokiirîmtîoin. Mî siiya ïuur nhîrakan yîo mîn dapikîn haiasin mî siya prainankîn mî prainan wao bî nwokîn yîo inî sa ywowîn. Mî siiya ïuur nhîsakan yîo mîn dapikîn, ametis mî siya paridnankîn mî siya paridnan wao rani, inî sa ywowîn.

21 Mî Adi Komii siya ta hira saîr anowîm mîkînim umîr komii sainiyîm mîn dapiyîm pian siirarar nonkwokwokîm. Mî ano whîekakîm sîmiir yapayapan tî pian siirarar nonkwokwokîm. Mî siyîuîn om komiîya hîriir namiyîn yîo golim yîpîkî opnainan sinîmnaniyîm sîmiirarar haigînkîn.

22 Mî kara tî om komii ïiirîn omaka Adi Komii siir inîg hainaniya saîrîn wara bî kîgîn. Dimusi rani, Biîyan Inkam Komii siîrsika. Adi Komiiyîn kîrîe komiîgakîn mî tî inkamîn sîbsîbnanîn hînda tîndan inî sowar kîgîrkakîn mî iikamîm sîmiir whwonkam ïdan inî sowar mî owo mî ta hîriinan saîrsika tîkî omîn omaka Adi Komii siir inîg hainaniya hîriinankak panînsi ywosi, iikamîm sîma hainanam Adi Komii siir inîg ïiir.

23 Adi Komii siir dimîn kibiyîn paenan nîuyaeiyîn tî om komii ïiirîn siyar nîuyaei. Mî tî inkamîn sîbsîbnanîn siir dimîn kibiyîn paenan nîuyaeiyîn yîo inî yîukîdnan ywowîn mî tî om komii ïiirîn siyar nîuya haigînîuwî mî ta hîriinan saîrsika, bîe bwano hapairîn panînsi whwoyasi.

24 Mî iikamîm omom omomiyîm sîma nîti mî sîma tî sowiir dimîn kîbi komii komiîyîm paenan nîuyaeiyîm tî om komii ïiir nwowîm sîmiir kîgi mî sîma wa nîti mî wa mî ami hînda tînda. Mî inkam komii komiîyîm yîpîkî dimîn taemîn whîekakîm sîmiir kîgîrkakiyîm sîma wî umîr kasakasa hainani rani, tî om komii ïiirîn.

25 Mî sîma ta hira saîr anowîm tî tîr nwowîm sîmiirîn wî haigînikou rani. Dimusi rani, wî nîgak wara nwo rani. Wî nabîe arar nwowîskîi.

26 Mî dimîn taemînim yîpîkî iikam îma pîuail mî sîmiir umîr ïkîm, yîm wî ïkî iikamîm omom omomanîm tî nu ïiirar nwowîrkakîm wî sîma hainanii mî tî digworaekwowîm

sima hainanii, wi ti om komiiyin siir yainau hir ini haigigigi.

²⁷ Mi iikamim ti om iirir wi dimin biyeyim nhwo niginiga Adi Komii siya nwowiyim wi ti om iir haininopkainam tani. Mi iikamim yipiki inokinokin dimin biyie tiriyim mi ti iikamim yipiki niksisaega ninuwiyim mi ti hiriinan iikamim wi ti om iir wara napnainopkainam tani. Mi wi ti iikamim yipiki simiir inigim ta yokwowa ti inkamin sib-sibnanin siir aiir nwowim wi sima simar napnainopkainami ti om iirir. Yim ti iikamim yim Adi Komii siya nimbini ma saika hiriyyar nwoyokiyokikaeyamanim inokinokin. Iriig.

22

¹ Mi mhoiyya ti Adi Komii krimiir Wanin siir paekwosimin kariirin siya yisiimauu opa iikam whinkinsiis haiginuwiya wadie sima sibgu owam. Mi taka opa Biyan Inkam Komii siir ipiyya hiranki nitka maeyauwa Adi Komii siya nidwokaiyya mi ipiyya inkamin sibsibnanin siya mi idwokaiyya aka.

² Mi ta opa ini hindara kigiguskiya mi saeya ini siyuum simiir yapa yapar nakinaniyam digim, siyuin siir bopwonau. Mi ieyin siir iegbid kwiso paeki bidi yinkan okwokwonamwo. Mi simiir paenidim iikam imiirin sima tiri wadie sibgu oyokiyokikaeyamim. Mi biewi biewiyim ti paeyim idip idipin iuur kwisa budigim. Bwan bwanim sima paenidkinar budikim mi ti paeyim simiir kwowim iikamim makak makakim nupai nupaiyim ti nu iirar nwowirkakim simiirin wi sima ninimniski haiginuwi wadie sima sibgu owam inokinokin.

³ Mi dimin taeminim biyanim ti nuin siirim niki tioidwomaigiyim, yim wi Adi Komii siya digiguski siya mi inkamin sibsibnan in sowa wi ti om komii iir nwowi iikamim simiir kigirkakam. Mi sima sowiir inigin wi hiriinan saiirsi hainani.

⁴ Mi ti iikamim wi siir whwonkam iir kigi mi siya siir inigin wi simiir mwo imiir hainimakuwi.

⁵ Mi tapaiirin wi niisimki wara swoki omimin tani. Mi iikamim wi sikwo pae minam naingwo rani, sikwo pae minaka niririya apam siyu iirir mi wi biyam mi aingwo rani, ninomor kou hirin. Mi Biyan Inkam Komiiyin Adi Komii siya wi hir nwowi mi bie siir maeyauwa wi siya kisina owi mi wi siyar nuuya iski mi iikamim yipiki siir yai aiir wakaeyokna apiyim sima wi iikamim iikam kigirkakiyim wi simiir hiriinan nwoyokiyokikaeyami inokinokin. Iriig.

Jisis siya wi sipi swoki itsauswi

⁶ Mi Adi Komii siir paekwosimin siya boinki kariirin, tiki yayim wari kira winaowidin yim kaimwokikaimwowaigim wi hiriinanar nimbiam. Mi Biyan Inkam Komiiyin Adi Komii siyan yipiki wi profet kamim simiir kwoinim simiir hurworwokai mi sima wi siir yai aiir nwoki anaakninkiihaiginuim. Siya siir paekwosim imiir bidi yikrokiyim mi sima ha nitim mi iikamim yipiki siir yai imiir wakaeyokna apiyim siya yauuni anaakninkiihaiginuni dimin taeminim yipiki wi nimbiam.

⁷ Jisis siya ti hinina boinkikin kima hoingakar wakaeki. Kara nitam tiri. Mi ti iikamim yipiki kariir yayim ta yokwo aiir nwowim simiir wakaeyoknam mi ha naingwo tibmiyim, sima wi maigimaigar nwowi.

⁸ Kara Jonkin mi ti digworaekwowim kara kigim mi ti yayim kara mi wakaekim. Mi ti dimin taeminim kara kigim mi kara wakaeyim simiir mhoiyan kara ogmwo kimidiniya ti paekwosimin yipikin kariir niisimauuin ti dimin taemin imiir siir igmiiga kingiinar ini waisi huiiu.

⁹ Mi siya kimidiniya kariir boinki, tiki dimin taeminim simiir kipi tir. Kara Adi Komii siir mi aiir mariigin iikam kimiir hiriinan iripa kima haingiriyu owiya kimiir Adi Komiiyin saika, kimiir pugana saiir iikamim naingwo tibmiyim. Mi iikamim yipiki Adi Komii siir yai aiir boinimauuwiyim mi tiriiginim yipiki inokinokin ta yai aiir

sibgu waekaeyoknaeyim siir yokwo aiir wina, krɪma whiekakarɪn Adi Komii siir miyan iikamkim. Kariir kipi hainan! Adi Komii siirarar hainan iski.

¹⁰ Mi siya ina yimpwirwir boinkripkaiyin kariirin, Adi Komii siir yayim ta yokwo aiir nwowim simiirin kipi haigiprakai. Dimusi rani, tiki iyyim ini kingiin nitim ti dimin taemin ima nimbiamanin.

¹¹ Ti digworaekwowim wi kimimin tani wa kwimbiamasasauwi. Mi iikamim yipiki dimin bibiyie tirim yim wi simiirar kintirinu tirkipkaii. Mi iikamim yipiki dimin biyeyim simiiram naingwowim yim wi simiiramar kintirinu aingwokwo kripkaii. Mi iikamim yipiki dimin miyik tirim, yim wi simiirar kintirinu tirkipkaii. Mi ti iikamim yipiki wadie nwowim, yim wi wadie hiriirar kintirinu okripkaii.

¹² Jisis siya boin, kira wakae. Kara nitam swoki tiri. Kara niti, kara wi iikamim simiir digworaekwowim simiir nauni onkwoni. Mi kara simiirin wi nwoki hauuwim dimin taeminim biya sima tirim mi ti tariinan sima tir ikim.

¹³ Karaigin bii nwowin mi mhoiya wi karar swoki okii mhoigi mhoiyyin. Biya kara biyar nwowin kara dimin taeminar mi tirkin mi mhoiya simiirin wi kara sibgu tiri.

¹⁴ Mi iikamim yipiki. Adi Komii siir yai aiirar naingwo tibmiyyim yim ini iikamim yipiki simiir yuis imiir hisokiyim mi wadie ha nwokiiyyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi iikamim ti hiriinan nwowi sima wi maigimaiga nwowi dimusi rani, Adi Komii siya simiirin wa kigninkin apninopkaigi ti omin siir ano imiir napninopkainamin ti paeyim simiir paenidim yipiki iikam imiir whinkinsiis haiginuwiyim sima nokwoyokiyokiiyyim wi simiir whinaei.

¹⁵ Mi iikam bibiyeyim yipiki simiir kwoin imiirar napiyim sima mi iikamim yipiki nop nanaowiyim mi iikamim yipiki hai priinanae priinanaeyim mi tiriiginim yipiki iikam nirmi nisomsom aokaowiyim mi tiriiginim yipiki uridyiu bibiyeyim sim ninkinimiiyaeiyim mi tiriiginim yipiki yai priiyiksasaeyim mi ti hiriinan iikamim yim wi ti om komiiyin siir ano imiir napninopkainam tani. Yim wi idowiiya hirar nwowi.

¹⁶ Jisis kara wi kariir paekwosim iir nikropki mi siya niti siya wi yayim iikamim Adi Komii siir pugana saiirim iki omom omomim simiir nwowim wi simiir nanaakninkiihaiginuwi. An Kara Devidni pugana saiirgin mi an kara siir pugana saiir yiniekɪn. An Kara ini nauunin ninomor kou whwoyawiiyyin mi nugak aiirar nadiguyakwokiyyin ini siir hiriinan ywowin.

¹⁷ Adi Komii siir naeyuin mi inkamin sibsibnan nwo ikin, siir pugana saiir iikamim mi wiga yipiki siir wignan nwowa, sima iikam imiirin ti hinina boinkikim, kima wit. Ti iikamim yipiki ti yai imiir wakaeyim sima ha boinki, kima wit. Mi iikamim yipiki kwoinki haeyim yim ha wit ta opa yipiki iikam imiir whinkinsiis haiginuwana sima sibgu oyokiyokikaeyamam saiir kwiyaeyam. Mi sima wi hinda ninga ninga priikwiyaei wi umir aka nwo rani. Iriig.

Nikopkaigiyan yai aeya

¹⁸ Kara Jonkin. Kara iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyim kimiir boinkii mi ti digworaekwowim yipiki wi mhoiya nimbimbiyami ta yokwo aiir nwokaiyim, kara kimiirin pi igao yai hinina boinkii, iikamim yipiki yaeya yai nhirim ti yayim ta yokwo aiir nwokaiyim simaka ninkin winkii mi simiirin wi Adi Komii siya nonkwobumbuninkini ya yokwo aeya boina saiir hiriinan.

¹⁹ Mi ti yayim yipiki kara winkyim ta yokwo aiir nwowim simiirin iikam nirkim ninaki mi mhoiya simiir digworaekwowim yipiki ti pae iir nwokaiyim yipiki iikam imiir whinkinsiis haiginuwiyin wadie sima nokwoyokiyokikaeyamam inokinokin yim wi Adi Komii kirmiir Wanin siya swoki haii. Mi siya simiirin wi ti siir om komiiyin wi siir hir kigninkin o rani. Ningaka.

²⁰ Mi inkamın yipiki yai imiir nanaakninkiiyin siya boin, ihi, kara wi kapi nitsauwi. Biyan Inkam Komii Jisis, krıma whiekakarın kwoın whırua nwokikim mi ha boinkikim, kira ha witsau.

²¹ Kara ha naıngwowi krımiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraıs siya dimın taemın miyiki miyik imiirar tırkın iikam kımıirın siir yai imiir napam. İriig.

Yaiyim simiir bwamkibwam ima

Yai nhirim Adi Komii siir Yai win kibiya saiir yaimwoki yaimwo nhir ima.

Disaipel Disaipelim yim kamim Jisis siir kigna mirii ima. Sima saika napyokiyokii miriigim. Mi siirama mi aingwo tibmiigim. Kamim iuur nwisko siir kigna miriyyim. Mi simiir inigim ini Mak 3:13-19 hir nwowim.

Aposel Aposelim yim kamim Jisis saikar mirii ima. Mi dimin taeminim siya tirim simiir nhwoki kigimimikim mi sima simiirin iki iikamim hinda tinda nwowim simiir boinmimaugim. Mi iya Jisis siya naonama mi ha swoki insiin idwowin mi iikamim sima kamim siir kigna miriyyim simiirin hiniina yiku aposel inkam. Ti aposel inigin yio Grik simiir yaigin aeya. Ti inigin siir inig mwoki mwowin yio hiniingin. Kamim Adi Komii siya nikropkiyim sima.

Babilon Babilonin yio nu Irak simiir biigi biyan om komiigi komii ieya. Mi om komii Babilon hiran iikamimyim Isrel simiir iikamim sau omom nwokim mi sima sau simakar ninikim. Mi Babilon siir inig mwokimwowin yio hiniingi. Om biyie. Yokwo Komii saeya boina saiir hiriinan, Tiki om komiyyin yio bidi tioidwomaigiyin mi tariinanin siya nwo rani. Mi yokwowa Jon siya winkiya Revelesen hirin yio hiniina win boinkikin Babilon siirin. Ya tariigina ya boiniyio yaiga. Mi siir inig mwoki mwowin yio hiniingin. Yio iikamim ti iirar nwoirkakim yipiki siyupai siyupaiyim sim nonkwowim simiir om komiigin.

Devid Devidin yio Jisis siir brougae ieya. Siya bidi bidiniyar nwokin mi Isrel simiir iikamim inigak inkam komii ieya. Mi siya inkamin bimbuiwi rani. Mi siya Adi Komii siiram naingwo tibmiigin. Mi siya Yokwo kasa bi winkin. Mi ta yokwowa saiir iniga Samka.

Farisi Farisi inkamim yim Judami piugana saiirgim. Yim ti kamim yim kamim kwoin whiruwa nwowiyim sima. Simiir kwoinim ti hiniina naingwokim, ti siyiu komiyyin Adi Komii si haugiyin Mosesni yio ini sima nokwowin. Mi ti siyiu komiyyin yio ti hiniina boinkin. Krima ini siyiu miyyik whiekakim simiirar wakaeyokna apim mi krima Adi Komii siir iikam miyyik asi nwowi. Sima naingwoyimiyokni siyiuin siir wara bi nonkwokim, niingaka. Sima Jisis siiram bi naingwo tibmiigim mi sima hiniina boin. Siya Adi Komii siir yinisim tani. Jisis siya simiirin hiniina boin, simiir kwoinim pi whaowaekim mi sima Adi Komii siir yai aiir bi sibgu wakaeyokim mi sima ha bi boinmaugim simiirin. Siyati hiniina boinkikin.

Galili Galiliyyin yio Isrel simiir nuin siir nu haimii whir ieya. Mi iya Jisis siya yinisim sapisapa niki owin mi siya hapaiirin siir yopii ado sowaka waiya nwokin. Sima omin Nasaret nikiuwiyyin siir hir nwokim. Kamim Jisis siir kigna miriyyim yim Galili hirankim. Mi nu Judia hiran iikamim sima hiniina boinkim. Iikamim nu haimii Galili hiranim sima ninokninkin kwoin miyyik karamaeka mi sima miyyik rani. Sima ti hiniina boinkim.

Sabat Sabata ya iya Judami iikamim piu sima siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya iya Adi Komii siir inig hainaniya ya saeya. Ta iya ya Fraide naiowaka nwobwakainanamtibika mapi sarere naiowaka digiribi. Mi inkam nwirin mi ta ii aiir mirii mi kamim siyiu komiini yaimin dimin winiyim yim wi hiniina boini, siya miyyar miriigin mi siyiu komii siir siyiu iir tauugakim, Mi sima siyiu biyie bidi tirim, Jisis inkam nwirin Sabat aiir mi haiswoniskiigin. Mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim yim hiniina boinkim, siya dimin biyie bidi tirin dimusi rani, sima hiniina naingwokim ma min haiswonimniskiiya ya ini mi miriinan yowowa. Min kig Jon 5:1-18 Luk 13:10-17

Tempel Tempela ya omaka Adi Komii siir inig hainaniya yasaeya. Mi biiya iya Solomon siya Juda iikamim simiir kigriraowan inkam nwowin mi Juda iikamim sima omaka komiia Adi Komii siir inig hainaniya ta ii aiir miriigim. Mi iya Juda simiir sau omomin ha nitin mi ta omaka aiirin sima yinimnhikiigi. Mhoiia iya inkam komiian nu kigriraowiyin Herot siyar niki owa mi siya Juda iikamim simiir boin sima yaeya omaka ir swoki miriayim. Mi sima ta omaka aiirin siyani miriiga. Mi saeya biewi kasa bi nwoka. Mi iya Jisis siyar niki owa mi siya omaka aiir namkin Adi Komii siir inig hainanam. Mi mhoiia iya Rom hiran iikamim sima Isrel simaka niniiya mi ta omaka aiirin sima yinimnhinkii iuguski. Mi Isrel hiran iikamim sima yaeya bi swoki miriigim. Adi Komii siir yaiya ta hiniina boinka. Iya Jisis swoki itana saeya kingiin nwowi mi sima yaeya omaka komiia wi haini mirii. Adi Komii siir inig iir hainanam. Ta omaka aiirin tokpisina hiniina dapika Tempel.

Pris Prisim yim kamim Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir mirii ima. Tiki kamim Pris mi miriigim. Sima Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwikim mi iriipi hiriinan sima Juda iikamim yipiki dimin biye tirim simiirsi ninkin imiiaaikim. Yim ti kamim sima nhwo kwis boiniyim mi Tempel aiir mi kigriraowiyim.

Hetpris Hetprisin yio inkamin iki pris nhirim simiir kou nwowi ieya. Mi pris nhirim simiirin pi siyar nikropkii simiir yapayapa miyam. Mi ti inkamin siya ninokninkin komiigkim mi Juda iikamim siyupai siyupaiyim pi siyar mi kigriraowi. Mi Juda hiran iikamim sima eleksena ina yonwowa mi sima hiriinan inkam kibi iirar swoki okmwın okwo haiginu ta hiriinan miia saiir bi nwowamin. Mi siya ta hiriinan miia saiirarar miriayokiyokii mi wi siyar naobugi. Mi sima nwirin wi haini mi okmwın okwo haiginuwi.

Dimin whirki kimbu karamae nwowiya saeya. Taka maeyauwa dimin whirki kimbu karamae nwowa ya ini omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir mwowainibin digiwa nwowin siir nwokin. Mi Adi Komii siya hir nwokin. Mi hiriir namiyin biigi biyan Prisın saisar namikin. Mi biewibiewiyim siya hiriirin ii kwokwira kwokwira namtaraowikin. Min kig Hibru sapta 9

Profet Profetim yim kamim Adi Komii siir yai aiir nanaakninkii haiginuwi ima. Adi Komii siya simiirin nwonwira nwonwira nikiuunakin mi siya simiirin ina yikropkiyin siir yai aiir boinmimauuamam. Mi iya dimin taeminki nimbiamam tiriiyim mi kamim pi simar nanaakninkii haiginuwi simiir bwamki bwamin. Yim sima siyuum iikam ima tiriiyin simiir boinimnhinkiiigim. Mi iriipi hiriinan, dimin nimbiamam tiriiyin Adi Komii siya pi ti kam imiirar boinmimauuwi. Mi sima pi iikam imiir swoki kwaboimamauuwi. Mi kam nhirim yipiki niksisaeiyim yim hiniina nikiuwikim niksisae profet. Mi kam imiirin yim Adi Komii siya bi nikiunakin simiirin mi ha bi nikropkikin. Nigaka. Mi yim sima Adi Komii siir yai aiirin sibgu sibgu bi boinmimauuwikim sima iikam imiirin hindara priyiksasaeikim.

Adi Komii siir ipiia siya ndwokai aeya. Adi Komii siya ipii komiia saiir ndowkaiigin mi dimin taeminim pi siyar kigrakaki. Ta ipiia ipii bimbuiwi rani mi saiirin bidi puaimwamwankikina. Mi ta ipiia ya golni nonkwowkwoka. Mi ta ipii aiirin inkam nwirkin bi swoki idwowika. Saiirin Adi Komii saisar ndwokai kigrakakikin nu ninomor sowiir.

Grik Grikmi iikamim simiir om komiian Atens. Mi simiir nuin siir Griskin. Bidibidiniyarın simiir iikamim kasakasa rani mi sima iki nu whiekak nhirim simiirar kigrakakim. Mi iki nuim Grik sima kigriraowim simiir iikamim sima ini simiir siyu imiirara mi apim, Grikmi iikamim yim Juda iikam tani mi niksisae adi komii kasa bi diriraerarkim mi sima ini simiir inig imiir hainanim. Mi mhoiia Rom sima yaii Grik simaka yinii mi Grik simiirin Rom sima iyopakaiyu mi Grik simiir om komii komiian ini Rom sima kigrirao irkakim. Mi Rom sima Grik simiir siyuum

kasaka bi wkaeyokna apkim mi ini Grik simiir yai aiarar mi imboboim. Kamim ta yaiwin kibi aiar winim sima Grik simiir yai aiar winkim mi mhoiia kam nhirim ta Grik simiir yai imiir kigim mi sima Adi Komii siir yaiwin kibiya yaigin nhir hininim simiir win. Latin, Inglis, German mi yaigin whiekak nhir ikim. Mi tariinan sima ini hiriinana miriyokiyokiyim.

Heven Hevenin Adi Komii siir omkin. Iikam nhirim sima hinina boini Adi Komii siir omin Hevenin ini ninomor kou hir nwowin. Tiki omin bimbuiwi rani wadieki wadiekin, iikamim yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiyim wi simasimar nami, ti om iirin mi sima inokinokin wi hirar nwoyokiyokikaeyami.

Hibru Hibru ya Isrel sima boini aeya yaigina. Biyan Yokwo Komiiya sima sairin Hibru simiir yaigin aiar winkim.

Hisop Hisopin yio paeisim wirkin. Iiya biyan Prisin siya mi nhir miriyim mi siya pi ti pae iir haii mipi siir hppmaigi op o nhie imiir mipa niyairpasokami.

Isib Isibin yio nu komii whirkin ini Isrel simaka kingiin hir nwowin. Iikamim yipiki Isib hir nwowim sima Adi Komii siiram bi naingwo tibmiigim. Mi sima iki nikisaei adi komii nhirim sima nonkwowowim paeni mi nuni mi sima simiir inig imiirar hainan. Biya Juda inkam nwirin Jekop nikiuwiyin siya mi siir wigyinima sima Isib hiriir yam mi hir ini owiu. Mi siir yinisimim sima nwowim hapaiir biewiyim kamarim kamnwir {400} mi Adi Komii siya boinki Moses siirin mi siya Isrel simiir iikam imiirin iripa ha haingiriyu omimirim mi sima Isib siir haiburgik mi ini Isrel hiriirar swoki amim. Mi Isib simiir kamim ti kasaka bi niniikim yai Isrel simiir iikamim simaka. Mi Isib simiir iikamim sima nikisaei adi komiiyim simiir hainanii siyuin siirin ina haiburgikim mi sima Adi Komii kunin siirarar hainan iski. Mi sima siir inigin Ala dap mi sima Adi Komii siiraramar yaingwo tibmii sima Jisis Kraiis siiram wara bi naingwo tibmiikim. Niingaka. Sima naingwo tibmiini siyuin siir bi nwokim.

Mastet Mastetin yio pae wirin siir inigin. Mastet nidin yio komii rani sapkisapisimkin sima siir nid imiir haiigim mi nae minaka nikrimkrin aeikim.

Narin Narin yio paeisim wirkin iikam sima siir mi imiir nopaiikim mi siirin pa sikini, mipi dimin taeminim Adi Komii siir nankin imiiaeyim pi simiir niyopki mipi piuii miyikar whaki. Ti diminin siirin umir prasae bi sainikin.

Salpa Salpain yio dimin whirkin siyanankin. Iiya iikamim sima siir nanagiyim mi siya huwa ha kinkiyim mi siir piuwia miyik bi whakika.

Samaria Samaria yio iikamim nu Samarianim sima, siya ini nu Galili mi nu Judia sowiir bopwo hir nwowin simiir siyuin yapakin mi Isrel simiir iikamim sima hinina naingwo rani, sima miyikim. Niingaka. Sima ini sau omomnan ywowim.

Saion Saionin yio mhu inigin. Mi om komii Jerusalem siya ini ti mhu iir waiyin. Mi iya Jisis siya om heven siir haiburgigi nua tiriri swoki iti mi siya biyin wi mhu saion hiriirar niuuni.

Stoik Stoik kamim yipiki Juda simiir siyu komii whir iir nonkwowim. Sima hinina boinkim yipiki kimpipisusi nidid karamae nwowim mi yipiki maigimaiga nwowam kinankiugu karamae nwowim. Mi ti sima kamim yipiki stoik simiir siyu komii whir iir sibgu onkworinuwiyim. Ti sima yaiyim sima boinim.

Livai Livai kamim yim Isrel simiir piugan kwir aeya. Juda simiir brougaeyin Jekop siir yinisim nwir ieya Livaiyin. Moses siya mi siir nomousimin Aron sowayaowin Livai inkamko. Mi biigi bi nwowin biyan pris inkamin Aron siyairgin. Mi mhoiia Livai simiir kam whiekakim ini Adi Komii siir omaka miriyan inkamkina ywowim. Mi ta mi aiarin piugan kwiran inkamki bi miriigim Livai simiir kamim sima sima miriigim.

Mana Mana dimin whirni inigin. Biya iya Moses siya Isrel simiir iikam imaka nwowin mi sima ina haiburgikim nu Isib hirin. Mi sima maeyau siyin apa

nninga siir hir nwokim mi sima naemin karamaeka. Mi Adi Komii siya simiirsi naingwoyimiyoikin mi siya inokinokokin simiirin nae pa hauugi. Mi ti naeyim sima nugakarar hainakiyakwokikim mipa hainami simiir omaka hiriir mipa naei mi sima pi wadieyar nwowi. Min kig Eksodas 16:14-21 mi Nambas 11:7-9 Tikinim yim ini biyan Yokwo Komiiya saiir nwowim. Mhoiyya iyya Jisis siya nwowa, siya hinina boinkin. Karargin ti naeyin ninomor kou hiranin. Mi iikamim ti naeyin siir naei mi sima wadieya nwowi mi inokinokokin wi hiriyyar nwoyokiyokiikaeyami. Siya hinina boinkin. Min kig Jon 6:46-51.

Isrel Isrelin Juda simiir nuin siir inigin. Iyya simiir brougaeyin Jekop siyar niki owa, Adi Komii siya siir inigin Isrel siir asi nikiugin. Mi mhoiyya sima maigimaiga ha nwowim ti inig iirimim mi ina boinim, krima Isrelni yinisimkim Juda iikamim sima min boinkim, simiir nuin siir inigin Isrelkin.

Juda Juda yio Isrel simiir iikamim simiir inig whir ieya. Mi iikamim Isrel hiranim simiir brougae nwirin Juda siyargin. Siya Jekop siir yinisimkin. Juda Isrel simiir pugan kwir aeya. Mi Isrel simiir Inkam Komii Komiiyim simiir kigriraowim Juda pugana saiir hirirankinaigim. Mi Juda simiir puganim iuur kwisko.

Judia Judia yio Isrel simiir nu haimii whirkin. Mi siir yaimwoki yaimwowa hininga. Inkamin Adi Komii siya nimbingiyin idowiiya napmriiyam mi siya. Mi sima hiriinan asi dapi Jisis. Mi Adi Komii siya nimbngikin siirin mi siirin ha nikropkikin iikamim simiir dimin bibiyeyim simiirsi naowim. Mi sima siirin Krai asi dapkim.

Rom Rom yio om komii whirkin. Ti omin tiriinanin ina niki oyokiyokiyin mi ini nu komii Itali hir nwowin. Biyya Rom sima kasakasa rani mi sima pi iki nu nhirim simiirar mi ami mi pi yaii simaka ninii mi simiirin pi sima niyopakaiyuwi mi simiir nuin pi sima kigriraowi. Iyya Jisis siya niki owa mi Isrel simiirin Rom sima kigriraokim. Mi tariinanin sima hiriinan tir tani.

Sam Sama ya biyan Yokwo Komii kwira saiir yokwo kwiraka. Mi Inkam Komii nu kigriraowiyin Devid mi iikamim Isrel hiranim ninokninkinkakim sima winka. Mi ta yokwo sama iyya iikamim sima Adi Komii siir inig hainaniyim pi saiir mwai imiir kigmak waowi.

Sadyusi Sadyusi kamim sima Juda simiirar isid whirkin. Mi simiir kam whiekak nhirim sima omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiirar mriigim. Mi iriipa hiriinan simiir nhirim kaunsel kamargim. Farisi mi Sadyusi simiir siyuim iripa rani, ini yapayapa ywowim mi simasima io asi ninwo anwowi. Mi Sadyusi sima hinina boinikim, iyya iki iikamim naonamiyim sima ie hiranki bi swoki insiin idwowikim. Nningaka. Simiir kwoinbudin hindira kiguguguskikin. Mi sima ha naingwowi Adi Komii siir om hirin iikam karamaeka mi Didu naopwai mi niksisee adi komii karamaeka. Mi dimin taeminim nimbiamiyim sima hinina naingwowi, yim inkamki diriraerari, yim Adi Komii siya nonkwokwo rani. Nningaka.

Sisa Sisa yio Rom simiir yaiginga. Saiir yaimwoki yaimwowa hininga. Nu kigriraowan Inkam Komiigin.

Wain Wainin yio hinina diriraerarikin. Inkamin pi paeyin grep nikiuwiyin pi siir nid imiir whinhai. Mi ti paeyin pi siir hii imiir nonkwo nhaknaokainaowidi. Mi iki iyya saeya whibaomaigiyim mi sima saiirin pi haningki kwiyaei. Mi Juda sima kwiyae op miyik karamaeka. Mi iyya sima nae naeyim pi ta op wain anaka naekwiyaei. Mi iikamim ta wain op aiirin homgak kwiyenanaeyim mi sima pa kwiyae whaowaenami.

Baptais Baptaisa ya Yokwo Komii saiirin hinina winboinka, Jon siya iikam kasakasa bi baptais haiginugin ie Jodan hirin. Mi Jon siya simiirin hinina boinkin, kima kimiir dimin biyeyim simiirin digumii haimriyugik mi iikamim irira nwonwira wa nwoki ninokninkinim sima digumii bidi haimriyugikim simiir dimin biye imiirin.

Mi iikam nhirim yipiki Jisis Kraiis siirim naingwo tibmiiyim mi baptaisa ya min nisisiimauwi sima naingwo tibmiiyan iikam bidi ywowim. Mi baptais sair yaimwoki yaimwowa hiniinga. Ti inkamin op baptaisiyin yio hiniina nisisiimauwi, siir kwoinin bidi kisina haigiyin mi dimin biyeyim siya tirim digumii bidi haimriyugikin.

Hosana Hosana inigin yi min boinkin inkamin inigakin siir nokboinmamairikin. Yi hiniingin siir inig mwokimwoin Adi Komii siya wi siir nwoki hainan prapraskiyim.

Pailat Pailat siya Rom simiir nu kigriraowan inkam komii nwokin, yipiki biya omwai niki waiyan. Iya Jisis siya nwowa Pailat siya Isrel simiir iikam imiir kigriraokin.

Pasova Pasova ya Judain iikamim simiir ii komii kwir aeya. Mi ta iya iikam whiekakim mi bi miriigim. Mi sima Jerusalem hiriir yam mi iiyim iriyarkwisa ywo. Mi Adi Komii siir inig iir hainan mi nae komiia ina yaeya. Iya biya simiir yidiwi wanwiyaeyim nu Isib hir haiyim hik mi Adi Komii siya simiir whindiriraerarkikin mi sima nu Isib siir haiburgikin mi ina yamim. Mi ta hiriinan saiirsika biewi biewiyim sima ta pasova iya sairimar naingwowikim mi pi Adi Komii siir inig iirar hainani.

Pentikos Pentikosa ya ii komii kwir aeya piu siisiya. Isrel hiran iikamim sima nonkwowiya biewi biewiyim sim. Mi iya pasova iya dig nwokiya wik iriyarkwiso sowiir mhoiia ii Pentikosa pa nimbiamii. Iya sima numiran sasaeyim sin ngugu haiyim mi bali, ta iya saeya pentikos iya. Mi ta iya iikam whiekakim sima Jerusalem hiriir namikin mi pi omaka Adi Komii siir inig hainaniya sair napnropkainamiyin mi naeyim pi Adi Komii siir hauwi. Pris inkamim sima wraisu pa nisom haii pa nanagi mi pa ninkin imiiaeki Adi Komii siir iikamim simiir dimin biyeyim simiir haiyopriimdiyumigiyim. Taka iya ya iikamim naingwo tibmiiyim simiir ii komii wararga. Siyu hiniingin sima tiriyyin. Iya Jisis siya naowa mi siya ina swoki insiin idwown mi ini ninomor kouwa hiriir yamin. Mi mhoiia kamim siir kigna miriyyim sima omaka iruwar nidwokai omimirkim Adi Komii siir naeyu iirim. Adi Komii siir naeyuin ha nitin mi kirie simiir yauni hauuni. Mi sima ini yaiginpai yaiginpaiyim simiirar boinamim. Iya sima hiriinan boinim iikam whiekakim sima Kraiis siir yaiya ini simiir yaigin aiiirar wakaekiyim. Mi ta ii aiiirin iikamim naingwo tibmiiyim simiir siyuin ini komiia ywokiyyin mi ta iya ya iikamim naingwo tibmiiyim simiir ii komii aeya piu siisiya. Min kig Aposel 2

Wit Witin yio naekin. Mi witnidim numir komii aiiir ninkiniyim sima raisnan whaknainikim. Mi iya witnidim wai nwowiyim sima pa nguguhaii mi sima simiirin pi siiyaka nobrombropi mi sima nanagiyim mapi bret nimbiamii mi sima pa naei.

Yis Yisin yio iikamim sima ninkin pridaiya iya sima bret nonkwokwowyim. Sima yisin yipa haii mi yipa pridgi witplaua aka. Iya sima hiriinan tiriyyim, bretiin yipa niyopinaini mapi komiia nwoki. Iya Jisis siya iikamim simiir nowomwarkaiyuwiyim siya ii nhirim boiniyio yai nhirim yipi yis siirar boini. Ta yaiya sair yaimwoki yaimwown hiniinga. Yisin yio miyik rani.

Amen Amena ya hiniinga. Min kig Rom 1:25,9:5, 1Korin 14:16 2Korin 1:20. Juda simiir yaigina ya hiniina boini, "Ti diminin siya dimbiyam saeya kaimwoarga" Mi iya inkam nwirki sriiyyim Adi Komii siirim mi iki iikam nhirim sima pi iripa kwoinar nwoki mpa boinki, Amen.

Yaowae Adin ninomor kouwanki nitkin Bidi bidiniyarin Profet inkam nwirin siir inigin Danielkin siya inigin min daphaiginiugin inkamin yipiki Adi Komii siya nikropkiyyin siir iikamim simiir nanmaiwarkainaim mi simiir dimin biye imiir haiyopriimdiyumiigiyim. Siir dimin mwoki mwowin yio ini Kraiis siir hiriinan ywown. Jisis siya ti inigin siya siyar swoki kwaboinakin. Mi iya Jisis siya, siya siyar swoki dapnain Yaowae Adin ninomor kouwanki nitkin, siya boin siyairgin inkam Adi Komii siya nikropkiyyin mi yipikin Adi Komii siir kiriekakin. Siya inkamargin mi iriipa Adi Komiiagin.